

שבוע פרשת שמיני - פרא

(27 March – 2 April 16)

ג'ז – כ"ג אדר ב' תשע"ז

ספרוי – אוצר החסידים – ליוובאויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכיה

מאמרי דא"ח, שיחות ואגרות קודש

מאט
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שני אורים אדן
מליוובאויטש

•



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמישת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה

הי' תהא שנת נפלאות בכל

צד"ק שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

הוספה: כמפורט במפתח כללי עמוד ד'

סדר הנחת תפילהין

אף על פי שיכולים להניח תפליין במשך כל היום (מנץ החמה, או עלות השחר, עד צאת הכוכבים או שקיעת החמה), הרי הזמן המובהר להנחת תפליין הוא בזמן תפילה שחריר, כמו ניגש ישראל שמנוחים תפליין ומתפללים בהם. (משיחת י"א שבט תשכ"ח).

ואהבת את יי אלהיך, בכל לבך ובכל נפשך ובכל
מארך. ותו תדברים האללה, אשר אני מצוק
היום, על לבך. ושננתם לבנייך ורבבתם בם, בשבקת בבייקך
ובבלקך בדרך ובשקבך ובគוניה וקשרתם לאות על רה,
ותו לטעפת בין עיניך. וכתבתם על מזוות ביתך ובשעריך.
והיה אם שמע תשמעו אל מצותי, אשר אני מצוק
אתכם היום, לאחבה אתה יי אלהיכם ולעברך, בכל
לבכם ובכל נפשכם. ונתחי מטר ארצכם בעתו יורה
ומלכווש ואספה דגנד ותירשׁך ויאחרך. ונתחי עשב בשוד
לבחמתך, ואכלת ושבעתה. השמרו לכם פון יפתח לבכם,
וסרפתם ועבדתם אלהים אחרים והשתתוויתם להם. ותירה
אף יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה ספר והארמה לא
תמן את בוליה, ואברתם מהירה מעל הארץ בטבה אשר יי
נתן לכם. ושמחתם את דברי אלה על לבכם ועל נפשכם,
וקשרתם אתם לאות על ידכם ותו לטעפת בין עיניכם.
ולפראתם אתם את בניכם לרברם בם, בשבקת בבייקך
ובבלקך בדרך ובשקבך ובគוניה. וכתבתם על מזוות בירך
ובשעריך. למפני ירבו ימיכם ומי בניכם על גנדים לדרכם,
ונשבע יי לאכיתיכם לחתם להם. דבר אל בני ישראל ואמרת
ויאמר יי אל משה לאמר. דבר אל לבניהם גנדים לדרכם,
אליהם ועשוי להם ציצת על בנטם לנצח,
ונתנו על ציצת הבנטה, פתיל תכלת. ותיה לבם לציצת,
וראיים אותו, וקורתם את כל מצותי יי, ועשיתם אותם, ולא
תרתו אחריו לבכם ואחריו עיניכם אשר אתם נים
אחריהם. למפני תופרו ועתיהם את כל מצותי, והייתם
קדושים לאלהיכם. אני יי אלהיכם, אשר החזאתי אתכם,
מאארץ מצרים להיות לכם לאלים, אני יי אלהיכם (אני יי
אללהיכם) אמת.

נכון לומר קודם התפילה:

הריini מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כבוד
מצוה להתפלל בתפליין את כל תפילה שhortית כויל שיעור תולדים כפי שמתחלק
למי והחדש.

יהי רצון מלפנייך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, שיבנה בית
המקדש במרה בימינו, ותן חלכנו בתורתך.
אך צדיקים יזרו לשנק ישבו ישרים את פניהם.

טוב להרגיל עצמו לומר ... נסוח המודה וכו' ועל ידי זה יזכיר את ה' הניצב עליו:
מזהה אני לפניה, מלך חי וקיים שהחותרת بي נשmini
ב⌘מלה. רבבה אמונייה.

מצוות לומר את כל ברכות השחר

ברכת התורה

צריך לזכור בה מאור ואסור לדבר ולהוציא דברי תורה מפני עד שיברך.
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו
וצונו על דבריו תורה:

והערכ נא יי אלהינו אתי-בדבי תורה בפינו, ובפני
כל-עמד בית ישראל, ונהייה אנחנו וצאצאיינו,
ואצאצאי כל-עמד בית ישראל, בנו יודע שמקד ולומר
תורתך לשמה. ברוך אתה יי, המלמד תורה לעמו ישראל:
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר בחר בנו מכל
העמים וממן לנו את תורה. ברוך אתה יי, נתן
התורה:

וירברך יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-אהרן ואל-בנוי
לאמר מה תברכו אתי-בנוי ישראל אמר להם:
ירברך יהוה וישראל: זאר יהוה | פניו אליך ויחזך: ישא
יהוה | פניו אליך ווישם לך שלום:
וישמו אתי-שמי על-בנוי ישראל ואני אברכם:

ברכות הנחת תפליין

הברכה הראשונה, (באמירתה מכונים הן על התפליין של יד והן על התפליין
 של ראש) נאמרת לפני היוזק הרוץעה על שריר הקיבורות של היד השמאלית
 (איטר, הכותב ביד שמאל מניה את התפליין על יד ימין) באופן שתתפלין
 נוטות לעבר הגו.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו
וצונו להניח תפליין:

הברכה השנייה נאמרת (רק אם דבר בין הנחת תפליין של-ידי לשידר-ראש) לפני
 היוזק הרוץעה על הראש

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו
וצונו על מצות תפליין:

קריאת שם

שמע ישראל, יי אלהינו, יי אחד:
ברוך שם בבוד מלכותו לעולם ועד:

כדי שלכל יד, בן או בת - גם קטני קטנים - וגם המבוגרים היה סידור (הפילה) רפטוי משלו - לומר תפילה לחשם, חפש - חמשה חמשי תורה (או ספר אחר של תורה)
 משלו ללימוד בו כל יום תורה, וכן להבריל קופת-צדקה משלו - שלתוכה נתן דקה (לבד משבת ויום טוב), מכփו הפרט (שניתן לו מהרו או שקבל כפרם ... שבחן כל
 היה לכתו חyi נפשו, ולהשתמש בו לזכרוי האישים, ושיכתו על זה "להשם הארץ ומלאה" (או בראשיתיבות "לה") בצייר שמן - ודברים אלו היו בראשתו ואחריו
 וניהם בהדרון, מקום בולט - את הקופה יש לקבוע בחור עלי מסגר וכדורת, ועל ידי זה החור יכול לחזק לhydror ובית שדקה".

קיד.

בו מבואר מפניהם וכמה יהודיה למלכותו:

א בְּצִאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יְעַקֹּב מִעֵם לְעֵזֶן: כ הִוְתָּה יְהוָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלָּוחָיו:
ג הִים רָאָה וַיָּגַן תְּרִידָן יִסְבֶּן לְאַחֲרָיו: ד הַחֲרִים רַקְרִים בְּאַיִלִים גְּבֻעוֹת בְּבָנִירִ-צָאן: ה מַה-לְךָ
הַיּוֹם כִּי תְּגַנֵּס תְּרִידָן תְּסַבֵּב לְאַחֲרָיו: ו הַחֲרִים תַּרְקִרְרִים בְּאַיִלִים גְּבֻעוֹת בְּבָנִירִ-צָאן: ז מַלְפִנִי אָדוֹן
חוֹלֵי אָרֶץ מַלְפִנִי אֱלֹהָה יַעֲקֹב: ח הַחֲפֵci הַצּוֹר אֲגָמִים חָלְמִישׁ לְמַעֲנוֹמִים:

קטו.

תפילה על אריכות הגלות שעשה למען שמו שלא יתחלל:

א לֹא לָנוּ | יְהוָה לֹא-לָנוּ כִּי-לְשָׁמֶךָ תֹּנוּ כְּבָד עַל-חַסְדְךָ עַל-אַמְתָתְךָ: ב לָמָה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם
אַיְהָנָא אֱלֹהֵיכֶם: ג וַיָּלְהִינוּ בְּשָׁמִים כֹּל אֲשֶׁר-חַפֵּץ עָשָׂה: ד עַצְבֵיכֶם פֶּסֶף וַיַּחַב מְעֵשָׂה
בְּרִי אָדָם: ה פְּה-לְכָהָם וְלֹא יִדְבָּרוּ עִנִּים לָהֶם וְלֹא יַרְאוּוּ: ו אָגָנִים לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶרְךָם
וְלֹא יַרְחִין: ז יְדִיהם וְלֹא יִמְשְׁוֹן רְגִלֵיכֶם וְלֹא יַהֲלִכוּ לְאַיָּגוֹ בְּגָרוֹגָם: ח בְּמֹתָהָם יְהִי
עַשְׁיָהָם כֹּל אֲשֶׁר-בְּטָחָם בָּהֶם: ט יִשְׂרָאֵל בְּטָחָם בְּיְהוָה עֹזָרָם וּמְגַנֵּם הוּא: י בֵּית אַהֲרֹן בְּטָחָם
בְּיְהוָה עֹזָרָם וּמְגַנֵּם הוּא: א יַרְאֵי יְהוָה בְּטָחָם בְּיְהוָה עֹזָרָם וּמְגַנֵּם הוּא: כ יְהוָה וְכָרְנוּ יִבְרָךְ
יִבְרָךְ אַתְּ-בֵית יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ אַתְּ-בֵית אַהֲרֹן: ג יִבְרָךְ יַרְאֵי יְהוָה הַקְּטָנוֹם עִם-הַגָּדוֹלִים: ד יִסְפֶּר
יְהוָה עַלְיכֶם עַלְיכֶם וְעַל-בְּנֵיכֶם: ט בָּרוּכִים אַתָּם לְיְהוָה עֲשָׂה שָׁמִים וְאָרֶץ: ט הַשָּׁמִים
שָׁמִים לְיְהוָה הָאָרֶץ נָתַן לְבָנֵיכֶם: ז לֹא הַמְתִים יַהֲלִלוּ-יְהָה וְלֹא בְּלִירְדִי דּוֹמָה:
ח וְאַנְחָנוּ נִבְרָךְ יוֹהָה מַעַתָּה וְעַד-עוֹלָם הַלְלוּ-יְהָה:

קטו.

שבחים גורלים להקרוש-ברוך-הוא והתקרא רוד אמר ברין הוא לא-אהוב אותו על כל המבות שעשה לו כמה ניסים ואנו יודע מה גמול שלם לו שאו אפשר להשים לו על כל

א אֲהַבְתִּי בִּיְשָׁמָע | יְהוָה אַתְּ-קֹלִי תְּחִנּוּנוּ: ב פִּי-הַתְּחִנָּה אָנוּ לְיִבְרָמִי אַקְרָא: ג אֲפָפָנוּ |
חַבְילִמְפֹת וּמִצְרֵי שָׁאָול מִצְאָנוּ צָרָה וַיָּגַן אִמְצָא: ד וּבְשֵׁם יְהוָה אַקְרָא אֲנָה יְהוָה מְלָתָה
נְפִשְׁיָה: ה חַנּוּ יְהוָה וְצִדְקָה וְאֱלֹהֵינוּ מְרַחֶם: ו שִׁמְרָר פְּתָאִים יְהוָה דָלְתִי וְלֹי יְהֹוּשִׁיעָ: ז שָׁוּבִי
נְפִשְׁיָה לְמִנוּחָיו בִּיְהָה גָמֵל עַלְיכֶם: ח פִי חַלְצָת נְפִשְׁיָה מְפֹתָה אַתְעִינִי מַזְדְּמָעָה אַתְ-גָּלִיל
מְדָחִי: ט אֲתַהֲלֵךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאָרֶץ הַחַיִם: י האַמְנָתִי בַּי אָדָבָר אָנוּ עֲנִיתִי מְאָד: אָ אַנְיָ
אֲמְרָתִי בְּחַפְּיוּ בְּלִ-הָאָדָם פָּזֶב: כ מַה-אָשִׁיב לְיְהוָה בְּלִ-הַגְּמֹולָה עַלְיָה: ג כּוֹסִי-שְׁעוֹת אָשָׁא
וּבְשֵׁם יְהוָה אַקְרָא: ד גַּדְרִי לְיְהוָה אָשָׁלָם נְגַדְה-נָא לְכָל-עַמּוֹ: ט יִקְרֵר בְּעִינֵי יְהוָה הַמְּוֹתָה
לְחַסְדֵיכֶם: ט אֲנָה יְהוָה כִּי אַנְיָ עֲבָד אֲנִי עֲבָד בְּנַ-אַמְתָת פְּתָחָת לְמוֹסְרִי: י לֹךְ אָזְבָה וּבָה
תֹּזְדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אַקְרָא: יְגַדְרִי לְיְהוָה אָשָׁלָם נְגַדְה-נָא לְכָל-עַמּוֹ: ט בְּחִצְרוֹת בֵּית
יְהוָה בְּתֹכְכִי יְרֹשְׁלָם הַלְלוּ-יְהָה:

מפתח בלאי

<p>קען</p> <p>קען</p> <p>מתורת רבותינו נשיאי חב"ד:</p> <p>ר.ח..... כא) שולחן ערוך הלכות שבת עם העורות וצינויים אדמו"ר הזקן</p> <p>ר.ח..... כב) שולחן ערוך הלכות שבת לפיلوحרב.יומיאדמו"רהזקן.....</p> <p>ר.יא..... כג) לקוטי תורה אדמו"ר הזקן</p> <p>ר.יד..... כד) שעריתeshuba אדמו"ר האמצעי</p> <p>רטז..... כה) מאמרי הצ"ץ – מאמרי הצ"ץ תרי"ד-תרט"ו אדמו"ר ה"צמוחצדק"</p> <p>רטז..... כו) תורה שמואל תרל"ב אדמו"ר מוהרש"ש</p> <p>רטז..... כז) שיעורים בהמשך המאמרים – תער"ב אדמו"ר מוהרש"ב</p> <p>רט.יט..... כח) ספר המאמרים קונטראסים חלק ב אדמו"ר מוהרי"ץ</p> <p>רט.יט..... כט) ספר השיחות הי"ת-תש"א בלה"ק אדמו"ר מוהרי"ץ</p> <p>רכ..... לו) אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"ץ</p> <p>לא) חומש לקריאה לציבור לשבת פ' שmini</p> <p>לב) לוח זמנים לשבוע פרשת שmini</p> <p>לא) סדר מצות הדלקת נרות לשבת קודש</p> <p>דברי התורה שאנו מקבלים באדיבות של כל המוציאים לאור, שייכים אליהם ואסור בהחלה לעשות בהם שימוש מסחרי</p>	<p>ב..... ג..... ה) מאמר ד"ה לויתן זה יצרת לשחק בו שבת פרשת שמיני, פרשת פרה, מבה"ח ניסן, ה'תשכ"ה</p> <p>ד) שיחת שבת פרשת שmini, פרשת פרה, מבה"ח ניסן, ה'תשכ"ה</p> <p>ה) שיחת יום ג', כי"ו אדר-שני, ה'תשכ"ה</p> <p>ו) ל��וטי שיחות – פרשת שmini (בלה"ק) ברך ז'</p> <p>ז) ל��וט לוי יצחק על התורה לכ"ק הרה"ג הרה"ה המקובל לר' לוי יצחק שניורסאהן זצ"ל</p> <p>ח) ל��וט גאולה ומשיח – פרשת שmini</p> <p>ט) שיעורי חומש יומי לשבוע פרשת שmini</p> <p>ו) שיעורי תחלים לשבוע פרשת שmini</p> <p>יא) שיעורים בספר התניא (МОגה) לשבוע פרשת שmini</p> <p>יב) לוח "היום יום" לשבוע פרשת שmini</p> <p>יג) הלכה יומית לעין ברמב"ם</p> <p>שיעור רמב"ם</p> <p>יד) – ג' פרקים ליום לשבוע פרשת שmini</p> <p>טו) – פרק אחד ליום לשבוע פרשת שmini</p> <p>טו) – ספר המצוות לשבוע פרשת שmini</p> <p>יז) نبאים וכתובים ישעה פרק כב-כג, משל פרק ל..... יח) משניות – מסכת עוקצין/ברכות באיור קחת</p>
--	--

ביאור בדרכ אפר

כו אינה כשרה, אבל על עתיד-לבוא נאמר "תורה חדשה מאת תצע" ודרשו
 חכמים חידוש תורה **מאתי מצא**, **ששהקדושים-ברוקה** הוא יתיר
 אז לעתיד לבוא **שחיטה זו שישחות הלויןן** את הבבמה שור
 הכר ב**סנפירי** עד כאן דבריו המודרני. וממשיק **בלקוטי-תורה**:
 להלן מאמרו וה בספר ליקוטי תורה:
 (ב) **ובקהדים شب'לקוטים**
 תורה **כאן** בפרש שמיינி
 נתבאר רק ענין קנייני זו
 דלויןן עם שור הבר, אבל
 לא נתבאר כלות ענין
 הקנייני המשמעות של משחק זה
 על פנימיות העניות. אף ענין
 זה מבאר **בארוכה ב'תורת סיימים**
 לאדמור' האמצעי **פרשנות**
 תולדות דבורה-המתהיל במאמר
 הפוחת בפסק **ויתן-לך**, וגם
 בספר **שוי המקאות**¹⁰ כנראה
 נשגונוב על השער שזה
 מאדמור' **האמצעי**¹¹. אבל
 בגראה מפגנון **המאמרם** של רבינו
 הם מאמרם קצרים של רבינו
 תזקון **שרשים** מע והעליה על

בSCPIN פגום שעשי ב מגל קציר ומגירה, ואם-כן, איך תהיה **שחיטה** שור הבר
 בSPANPIRI הלויןן שהם כמו SCPIN פגום⁸, עד חדש תורה מatoi מצא,
 הפל שוחטין ובכל שוחטין חוץ מגל
 ולעולם שוחטין חוץ מגל קציר כו' (ויתן-לך פגון⁷, הפל
 בSPANPIRI. וממשיק **בלקוטי-תורה**: והלbinן ענין קנייני זו דלויןן עם שור
 הבר וכו', בDELKUN (סעיף ג).

(ב) **ובקהדים شب'לקוטי-תורה** **כאן** נתבאר רק ענין קנייני זו דלויןן עם
 שור הבר, אבל לא נתבאר כלות ענין קנייני. אף ענין זה
 איך תהיה **שחיטה** שור הבר מטה. א. ראה גם שיחת ש"פ ויקהל שנה זו ס"ח (תורת מנחם - התווועדיות חמ"ב ע' 309). שיחת ש"פ
 בחוקותי תשמ"ו (התווועדיות תשמ"ו ח"ג ע' 385). (6) פ"ג, ג. 7 חולין טו, ב. (8) ראה פ"ת לוייך ר' שם. (9) פ"י (קנג, ד)
 ואילך. וראה גם ס"מ תקס"ב ע' צויז. אורה תולדות כסב. ב. (10) ע' יונ"ד (נדפס לאח"ז במאמר אדמור' הר חזון על מאמרי
 רוז"ל ע' קמא ואילך). (11) ואף ספר זה לא הוגה ונdfs ע"י רבותינו נשיאנו, הרי יש בו כמה מאמרם שהם אותן באות
 כמו המאמרים שבכתבינו רבותינו נשיאנו, ומהן למדים על הכלל כולם, גם שאר המאמרים בספר זה הם מדוייקים.

ביאור בדרכ אפר

1 נאמר בתהילים (פרק ב'רכי נפשי): **לויין זה יצרת לשחק בו**,
 2 הקדרוש-ברוקה יצר את הליתן כדי לשחק בו ומובא ב'ליקוטי
 3 תורה' **ריש פרשותנו דבורה-המתהיל** במאמר חסידות הפתוח בפסק
 4 חז"ה **אמד המאים** של אדמור' החזון **שבחר ה'צמ"ח צדק'**
 5 כולל בספרים תורה או' וליקוטי
 6 תורה מתוך אלפים מאמרם³,
 7 ויש לו מר שחדוקן דמספר
 8 אלפיים מאמרם הוא מספר זה
 9 מדויק ומכוון על-פי מאמר
 10 רז"ל⁴ במדרש אלפיים שנה
 11 קניינה תורה לעולם⁵ נמצא
 12 שלדרבי תורה יש קשר מיוחד למספר
 13 אלפיים, דאיתא מוכא ב'מדרש
 14 רבקה **פרשת שמיני**, בbamot
 15 (שור הבר) ולזקון הם קניינון
 16 המשחק של צדיקים לעתיד
 17 לבא כו', ולזקון נמצ
 18 לbamot ההש בSPANPIRI
 19 ונזרו כו' וזה לשון המדרש: "וכל
 20 דאיתא ב'מדרש ובה' **פרשת שמיני**, bamot
 21 מי שלא ראה קניינון של אמות העולם
 22 בועלם הזה, זוכה לדאותה לעולם הבא,
 23 כיצד הם נשחים, bamot נוחת לbamot בSPANPIRI
 24 בקרני וקורענו, וליתן נוחת לbamot
 25 (ומקשה) איך יכול להיות שיחיטה
 26 של שור הבר בסנפורי של הליתן
 27 ולא ב'ק נגין⁷, וכי לא קר שני
 28 בSPANPIRI ובכל שוחטין
 29 הפל שוחטין ובכל שוחטין חוץ מגל
 30 קציר כו' (הning, שאין
 31 השחיטה בשרה בSPANIN פגום
 32 שעשי ב מגל קציר ומגירה
 33 שהם כל היחס בעלי שינוי ולא כמו
 34 סיכון חלקה לא פגימות, ואם-כן,
 35 איך תהיה **שחיטה** שור הבר מטה. ב. ראה גם שיחת ש"פ ויקהל שנה זו ס"ח (תורת מנחם - התווועדיות חמ"ב ע'
 36 בסנפורי הלויןן שהם כמו SCPIN פגום⁸, עד שמדרש
 37 ספיקין פגום⁸, עד שמדרש
 38 מסיים ואומר שכן בזמנ הזה שיחיטה

(1) תהילים קד. כו. (2) ייח, א ואילך. (3) "היום יום" - יד אדר א. (4) ראה מדרש תהילים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנומא וישב ד.
 וש"ג. זה"ב מט, א. (5) ראה גם שיחת ש"פ ויקהל שנה זו ס"ח (תורת מנחם - התווועדיות חמ"ב ע' 309). שיחת ש"פ
 בחוקותי תשמ"ו (התווועדיות תשמ"ו ח"ג ע' 385). (6) פ"ג, ג. 7 חולין טו, ב. (8) ראה פ"ת לוייך ר' שם. (9) פ"י (קנג, ד)
 ואילך. וראה גם ס"מ תקס"ב ע' צויז. אורה תולדות כסב. ב. (10) ע' יונ"ד (נדפס לאח"ז במאמר אדמור' הר חזון על מאמרי
 רוז"ל ע' קמא ואילך). (11) ואף ספר זה לא הוגה ונdfs ע"י רבותינו נשיאנו, הרי יש בו כמה מאמרם שהם אותן באות
 כמו המאמרים שבכתבינו רבותינו נשיאנו, ומהן למדים על הכלל כולם, גם שאר המאמרים בספר זה הם מדוייקים.

שבת פרשת שמיני, פרשת פרה, מברכים החדש ניסן, ה'תשכ"ה

ביור בדרכ אפרור

ותענוג להנאתם של השירים המנהלים את המשחק וצופים בו בלבד.
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82

וגם כל עקר התענוג שילחו זה בזזה כל העונג של הצופים בחיות האנקות זו בו אינו תענוג אמתי מצד עצמיות הענן, איננו עונג אמיתי הנגרם כתוצאה לכך שהדבר עצמו הוא דבר מענג במלואו למשתתענוג מוקול ערבית ונעים לאוזן ובו צפחה דברים שמצד עצם מהותם גורמים לדדם עונג והנהא, אלא התענוג הוא בענין שמצד-עצמיו זה שפל, עצם המאבק והמלחמה בין חיota טרף הוא דבר שלילי נחות אלא שככל זאת אנשים עושים זאת לשם תענוג כוון שיכל האדם למוציאו בו תענוג מצד השחוק בלבד, ורק בגל המשחק בלבד, והוא עניין המשחק בלבד, והוא עניין השלפת התענוג העצמי יש כאן הורדה והשלה של התענוג העצמי, כוח התענוג שקיים בעט העצמי, כוח התענוג שקיים בעט הנפש, להיות מיציאות התענוג ליהנות ולהתגען בדקרים ליהנות ולהתגען השלפליים שם דברם שליליים ונוחותים שמצד-עצמם אינם תענוג קלל, אך מכל מקום למורת שהבדר עצמו הוא בכלל לא דבר מענג דוקא בדרכו השלפל שמצד-עצמיו אינו קלום ואינו אמרו ענונו עלי-ידי העונג נמשך ומתקלה התענוג העצמי עצם העונג העצמי עצם הקוח הנפשי להתגען, וכן הוא בזגה לבלוות עניין העבורה החוכן הכללי של עבודה ח' על ידי כך שהאדם עובד על שיפור האישיות והתקנות שלו בתקון וחיזוק הטוב על-ידי קיום מצות-עשרה וביעור וביטול הרע על-ידי היורשות ושמריה שלא לעבור על מצות לא-תעשה, שהתענוג בזגה אינו מצד אמתית הדען, מצד עצם הפעולות של קיום מצות-עשרה או ההימנעות מעבירה על אישורי לא-

ביור בדרכ אפרור

1 גבי הכתב אדרמור האמצעי¹² (פ'ידוע מרבבי בבוד קדושת מורי-וחמי אדרמור¹³ הרבי הרי"ץ שבמאמרי אדרמור האמצעי יש שלשה סוגים גנונן. האחד, מאמורים קצרים בפי שגאמרי על-ידי רבנו הזקן. השני, רבנו הזקן, והסביר למאמרי רבנו הזקן,
2 בארכות קצת לגבי המקור של דברי אדרמור האמצעי עצם.
3 והשלישי, מה שבכתב אדרמור האמצעי בעצמו בארכות
4 האמצעי בעצמו על-ידי הרוי זה המאמר גדולה, שלאן הרוי זה המאמר קצרים בפי שגאמרי על-ידי רבנו הזקן. שני, רבנו הזקן, כפי שהוא מופיע בספר שני המאורות'
5 בקיצור לגבי ארוכות הדרבים בתקורת חיים]. ומברר שם בארכות גדולה), שלבן הרוי זה בקיצור לגבי
6 ארוכות הדרבים בתקורת חיים]. ומברר שם הכללית של היקני, שהוא עניין
7 הצעוק משחק לשצחון והנאה, כמו שעושים השרים כמו שבעושים
8 יהונת ולהשתעשע שיעמידו
9 בפנים ארי עם נמר לרחים זה בזגה שיבח הארי את הנמר וינצחנו
10 איזה כו', שבחאות אין צורק שיבח הארי את הנמר וינצחנו
11 או בהיפך, שהרי השרים הם מסביבים את הנמר לא דוש ומחיב שיבח
12 בזגה כו', שבחאות אין צורק הצעוק לא נגזר והוא רך מניחים או
13 הדרבר, שאוחזים את הארי בשלשלת שייכל המשחק לא דוש ומחיב שיבח
14 הנמר לקום עליו, ואחר-כך מניחים את הארי
15 לעמד נגזר הנמר כו', וכשרואים שעומד להרגו
16 איזי מעקבים אותו על-ידי השלשלת כו', ואם-האריה, שהרי השרים הם
17 מסביבים את הדרבר, הם מנהלים את המשחק וקובעים מי יתגבר וניצח
18 נצחה לצחוק ותענוג בלבד. וגם כל עקר על-ידי שאוחזים את הארי
19 התענוג שילחו זה בזגה אינו תענוג אמתי מצד
20 ושלשלת שהנמר קשור וככל עצימות הענן, כמו התענוג מוקול ערבית ובסיוא
21 בזגה כו' שייכל הנמר לקום
22 עליו, ואחר-כך מניחים את
23 הארי מאפשרים לו להשתחרר מהאריה כך שהיא ביכולתו לעמוד
24 העצמי להיות מיציאות התענוג בדקרים גגד הנמר כו', וכשרואים
25 השלפליים שמצד-עצמם אינם מענג קלל, אך
26 דוקא בדרכו השלפל שמצד-עצמיו אינו קלום, וככלים על-ידי השלשלת כו',
27 נמשך ומתחילה התענוג העצמי. וכן הוא בזגה
28 בזגה אינו אמתי והמאבק בין לבלות עניין העבורה בתקון הטוב על-ידי מצות לא-
29 מכות-עשרה וביעור קרע על-ידי מצות לא-
30 תעשה, שהתענוג בזגה אינו מצד אמתית הענן,
31 באמת. אלא נצחה לצחוק

(12) ראה גם מכתב י' איר תש"ב (אג'ק ח'ז' ע' לח). ראה ורשימת "זיכוח מינסק" (קה"ת, תשס"ט) ע' כב. אג'ק שלן ח'ג' ע' תכד.

ב'יאור בדרכך אפשר

45 יירומם את 'שור הכר' על-ידי היטסה שלו, וזהו שהעה להו
הנקראת 'שחיטה' תהיה "בְּסִפְרִיו", שבחם ועל-ידם עקר
46 הדעת של הלויתן עצמו וכיו'.
47 בבריתות יותר, לבאר יותר את העליה של 'שחיטה' האמור על די
48 הנספרים, פבי שמבאар

50 אַדְמֹוֹר הָאָמֶצִיעַ בִּתְרוֹת
 51 חֲנִיכִים' הַגּוֹבֵר לְעַלְיָה¹⁴, שְׁעַנְנִין
 52 סְסָנוֹפִירִי הַלְּיִוְתָן הָוָא כָּמוֹ בְּנֵפִי
 53 הַעֲוֹפֵף שְׁעַלְיִיךְם פּוֹרֵחַ הַעוֹפֵף
 54 בְּאַוִיר הַגְּבֵבָה לְמַעַלָּה בְּגֻבוֹהָ וּבָה
 55 בְּהַקְּרִינוּ עַל־לִידֵי שְׁהָוָא מְנַדְּגָר
 56 מְנַפְּנָר בְּכַפְנוּי אַנְהָה וְאַנְהָה
 57 לְכִיוֹנָם שְׂוִים, בְּאַחֲרֵב כְּנָחָר אַחֲר
 58 לְעַלְלוֹת הַעוֹרְמָה מְנַפְּנָךְ כְּלַפִּי
 59 מְעַלָּה, וּבְשָׁנִי יָרֵד לְמַטָּה הַעוֹרְמָה
 60 כְּלַפִּי מְטָה לְדָרוֹת הַאוֹרִיר
 61 לְמַטָּה, וּבְנַדְנָדָה זָה יְעַלָּה
 62 מְעַט קָעֵט לְרוֹחָ יְתוֹר גְּבוֹהָ.
 63 בְּכָן הַדְּגִים שְׁבִים שְׁשָׁטִים
 64 נְגִיעָם בְּמִיחוֹרָת מִמְּקוֹם לְמַקּוֹם בְּשָׁנִי
 65 סְסָנוֹפִירִים, בְּאַחֲרֵי יְשֻׁוּט
 66 מְעַט יְדָחָה לְמַטָּה
 67 בְּכָרֵי בְּסָנְפִירָה אַחֲרֵי הַלוֹרָה מְתָקָרָם
 68 לְלוֹאָה וּבְסָנְפִירָה הַשִּׁי דָוחָר כְּלַפִּי
 69 מְטָה וְאַנוּ טּוֹבָע בְּעוֹמָקֵי הַיָּם.
 70 בְּעַבּוּדָה הַמְשֻׁמָּוֹת שֶׁשְׁנִי
 71 הַכְּנָפִים בְּעַזְבָּן וְשָׁנִי הַסְּפָרִים בְּדָג
 72 שְׁכָאָמָר כֵּל אַחֲרֵי מְהָמָה פּוּעַל פְּעַולָּה
 73 בְּכִיּוֹן אַחֲרָה, כַּפִּי שְׁהָיָה באָה לִידֵי
 74 בְּכִיטּוֹי עֲבוֹרָה הַהָוָא עַנְנָן אַחֲבָה
 75 יִרְאָה, אַהֲבָת הַוְרָאָת הַהָן שְׁתִי
 76 תְּהִנוּמָה שׁוֹנוֹת בְּנַפְשׁוֹת שְׁהָמָם בְּחִינָת
 77 רְצַצּוֹא רְשֻׁבָּה', בְּנוֹאת הַזּוֹקָל עַל
 78 מְרָאָה המְרָכָה הַעֲלִיָּה נָאָמָר
 79 (חוֹזָקָל אַ, יִ) "הַחַיָּות זְהַמְּלָאִים
 80 נְגָקָרָאִים "חַיָּות הַקּוֹדֶשׁ" רְצֹואָה וּשְׁוּבָה".
 81 שְׁמַדֵּץ אַחֲרֵי יְשַׁבֵּם הַשּׁוֹקָה וּרְצִוָּן
 82 רִנְגְּשָׁת בְּהַמְּכוֹנוֹת הַאֲלִיקִית לְרוֹתָה
 83 תְּהַ שְׁלָל אַחֲרֵי מִישָׁרָאֵל, יְשַׁלְוָב

84 של תשואה לדובק באקלדות עד כלות הנפש ("רצוָא") ומילוי השילוחות
 85 ההומוטלה על הנשמה כמי שהיא למטה בגוף גשמי ובועלם גשמי, ושתי
 86 ההתנוועות היללו משתקפות בעניין האהבה והיראה **הַלְּבִינָגֶן**, התנוועה של
 87 אהבה היא **עַלְּבָדָה** והסתלקות של נפש האדם **לֹמְצָלָה** לישך לדורבן
 88 בה' עד כדי ייבוד המציאות האישית והחכללות במקור חוץ'בו כ'

ב'יאור בדרכך אפשר

1 תעשה أيام דבר שאמור לגורם לקדוש ברוך הוא העונג, בכיכול, אָלֶא הוּא
 2 רק מעונג הַעֲשֵׂוי, הקדוש ברוך הוא בחר ועשה כך שהיה לו עונג מכך
 3 והיינו שְׁנַשְׁפֵּל ייד מלמעלה למטה ונמשך מִהְתַּעֲנֹג שְׁבָעָצְמוֹת
 4 יתְּבָרֶךְ מכוח החתונג העליון כפי שהוא קיים אצל הקדוש ברוך הוא בעצמו
 5 להתענג מענין זה כי של

מוציאות-עה ומוצאות לא-עה. 6
ג) **ומברא בילקוטי תזה** 7
בענין דקנגי דלויון עם שור 8
הבר הנזכר במדרשה המובא לעיל, 9
שלויתן קאי הכהונה על 10
הצדיקים שעבדותם העיקרית 11
בעבודות ה' היא ברוחניות, 12
ליחד יהודים עליונים כו', 13
מכואר בחסידות שההשפעה מדרגה 14
לדרגה בסדר השתלהות' של האור 15
האלוקי היהודי ונמשך מהקדושים ברוך- 16
הוא מלמעלה למטה היה כך שהסוכן 17
והחקל החזוני של כל בחינה 18
ומדריגיה יורדת ונמשך לדרגה הבא, 19
ומה שנחשב בדרגה העליונה 20
החינוך, הופך להיות פנימיות בדרגה 21
שלמטה ממנו, אך יש גם השפעה 22
פנימית מדרגה אחת לשניה הוא לא 23
הנסיך מדרגה אחד לשניה הוא אלא 24
החינוך של הדרגה העליונה אלא 25
הפנימיות שלה, והחיבור בין הפנימיות 26
של דרגה אחת לנימיות של הדרגה 27
האהרת נקרא "חדור" והוא ממשך 28
אור רב יותר ונעלם יותר מאשר האור 29
שממשך בסדר השתלהות' בדור 30
(כל) והצדיקים יש להם כוח ויכולת 31
לייחד יהודים שגדלה מעתה 32
של זיקום אלה העובדים את ה' 33
ברוחניות על הצדיקים 34
שעבירותם היא ב�性ם, 35
בלגיטימיות המשותם המשותם בר' 36

37 וצדיקים שעוסקים בעבודת ה' הרוחנית הזה נקראים לוייתן **לפי**
38 **שיהילוקם** ועליהם מודרגה למדרגה הוא **כמושל גג הרים** הלויתן
39 **ששפט** בmahiorot **מתקאה העולם** ועד קצחו על-ידי **סנפירו**,
40 **בך הילוקם** של צדיקים אלה **ברוחניות בטיטה** תנעה מהירה
41 **אחת עולם ומגנים** לעמלה מעלה כו' ומתעלים דרגות רבות
42 רבם אהם

⁴³ וְזַהוּ הַחֻכָּם הַפְנִימִי שֶׁל דָבָרִים אֲמֹרִים שֶׁל עֲתִיד-לְבָא יִשְׁחוֹת
⁴⁴ הַלְוִיתָן אֶת שֹׂר הַבָּר, פִּירּוֹשׁ שֵׁיעָלָה אֶתְהוּ לְהַלִּין, יַעֲלָה

שבת פרשת שמיני, פרשת פרא, מברכים החודש ניסן, ה'תשכ"ה

ביור בדרכ אפר

ביור בדרכ אפר

בְּחִינַת יִסּוֹד הַמִּינִים שָׁבְעַם לְכֹבֵת תְּהַאֲשָׁה. וּבְעַנְיָנוּ, הַירָאָה וְהַרְחִוקָה
 42 הַסְּרִיעָה הַמְבֻטָּלָת אֶת הַתְּשׁוֹקָה וְהַצְמָאָה. וְלֹאֶזֶה לְשִׁנְיָה הַדְּבָרִים שֶׁ'רְצָאוֹ'
 43 רְשִׁוּבָם עַל-יִדְיֵי קִיּוֹם הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתּוֹב¹⁸ עַל הַתּוֹרָה
 44 מִימִינֵנוּ אֲשֶׁר-דָת, וּבְכָל נְכָלִים שְׁנֵי הַדְּבָרִים "יִמְנִינוּ" הַוָּא בְּחִינַת
 45 מִינִים
 46 מִיקְטָם הַחֲסֵד הַשִּׁיר לְצֵד יִמְין, גַּם
 47 "אֲשֶׁר-דָת", שְׁכָלּוֹלִים אֲשֶׁר וּמִים
 48 מִשְׁתַּי בְּחִינַת אֲלֹוֹת הַאֲשָׁה מִסְמָלָת
 49 אֶת הַרְצָאוֹ, וּמִים מִסְמָלִים אֲת
 50 הַשִּׁבָּה, וּעַל-יִדְיֵה זְבָא הַאֲדָם
 51 לְבְחִינַת רְצָאוֹ וְשָׁבוֹב' עַבְדוֹת
 52 הַ, שְׁהָם בְּחִינַת אֲשֶׁר וּמִים
 53 אַהֲבָה וּירָאָה, שְׁהָן כְּלָלוֹת
 54 הַתּוֹרָה, שְׁעַל דָבָר זֶה שֶׁל יִצְאָה
 55 וּשְׁבוֹב הַוּסְדוֹר בְּלַמִּצְוֹת.
 56 וְזֶה עֲנֵנִין מִצְוֹת פְּרָה אַדְוָמָה,
 57 וְלֹאֶن הַיא כְּלָלוֹת אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְנָאָמָר
 58 בְּהַזָּאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, שֶׁהַוָּא הַתוֹכִין
 59 שֶׁל פְּרָה אֲדוֹמָה כְּלָלוֹת הַעֲנֵנִין
 60 רְצָאוֹ וְשָׁבוֹב, קְרַצְאוֹ
 61 שָׁכָמָוּ בְּאֶלְיָזָר בְּעֵנִין הַאֲשָׁה
 62 (אַהֲבָה וּצְמָאָה) הַוָּא עֲנֵנִין שׁוֹפָת
 63 הַפְּרָה לְאָפָר, וְהַשָּׁבוֹב' שָׁכָמָוּ
 64 בְּאֶלְיָזָר בְּעֵנִין הַמִּים (ירָאָה
 65 וּבְיטָול) הַוָּא עֲנֵנִין הַאמָּוֹר בְּתֹרָה
 66 לְגַבְיוֹ אָפָן עֲשֵׂיתָה פִּיה אֲדוֹמָה "וְנִתְן"
 67 עַל-יִדְיֵי עַל אָפָר הַפְּרָה מִים חַיִים
 68 שְׁלִילִי וְלֹאֶן נָאָמֵר בְּמִצְמָאָה
 69 פְּרָה אַדְוָמָה דָוָקָא "זֹאת
 70 חֻקַּת הַתּוֹרָה" כִּי אָמַן הַיא מִצְמָאָה
 71 אַחֲת, אַבְלָנוּ בְּהַתוֹכִין שְׁלַמִּצְוֹת
 72 הַתּוֹרָה.
 73 רַעַל-דָּרָךְ הַמְבָאָר¹⁹ בְּחִסְידָוֹת
 74 בְּעַנְיָן הַמְשֻׁמָּוֹת הַפְּנִימִית שְׁל
 75 מְאָמָר רַזְן²⁰ יְפָה עַדְפָה
 76 וְהַשְׁבָּה יְוָה שִׁיחָקָן דִּיבָרָם שְׁל
 77 עַבְרִי (בְּתִי)²¹ אַבָּות עַבְרִי
 78 הַאֲבוֹת אֶבְרָהָם יְצָקָה וַיַּעֲקֹב מִתְּוֹרָקָן
 79 שְׁל בְּנִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֵי הַאֲבוֹת,
 80 שְׁהָרִי פְּרָשָׁה שְׁל אַלְיעָזָר עַד
 81 אֶבְרָהָם שְׁהָלָךְ לְהַבְּאָת וּבְכָה לְהַיּוֹת
 82 אַשְׁתוֹ שֶׁל יְצָקָה אַבְנֵוּ בְּפּוֹלָה

שְׁזָהָר הַרְצָאוֹ בְּאַהֲבָה וְתִשְׁוֹקָה גְּדוֹלָה. וּבְחִינַת הַיְרִידָה
 1 לְמַטָּה לְמַלְאָה אֶת הַשְׁלִיחָה בְּעַולְמָה הַזָּהָה, שְׁזָהָר בְּחִינַת
 2 הַשּׁוֹבֵן שְׁמָאָזֶד הַיְרִידָה וּפְחַד כָּוִי שְׁגּוּמִים לְאָדָם לֹא לְהַתְּקֹרֵב אֶל
 3 לְהַתְּרֹחַ.
 4 וּעַל-פִּידָּה מִזְכָּן מִזְכָּן שְׁעַקְרָב
 5 הַעֲלָה שֶׁל הַלְּוִיְמָן הַזְּדִיקִים
 6 שְׁזָהָר שֶׁל הַלְּוִיְמָן הַזְּדִיקִים
 7 הַיְרִידָה לְמַטָּה, שְׁזָהָר בְּחִינַת הַשּׁוֹבֵן שְׁמָאָזֶד
 8 לְעַל, הִיא עַל-יִדְיֵי הַסְּנֶפְרִירִים
 9 הַכְּלָלִים אֶת שְׁתִי הַתְּנוּעוֹת הַאֲמָרוֹת,
 10 הַעֲלָה שֶׁל הַלְּוִיְמָן הַיא עַל-יִדְיֵי הַסְּנֶפְרִירִים, וְלֹאֶן
 11 לְבָא יְשָׁחוֹת הַלְּוִיְמָן אֶת שְׂוֹר הַבָּר
 12 הַבָּר וַיָּעַלה אוֹתוֹ וַיָּרָומֵם אוֹתוֹ
 13 בְּסֶנְפְּרִירִי דָוָקָא.
 14 דָוָקָא לְקַשֵּׁר זֶה עַם פְּרָשָׁת פְּרָה, עַל-פִּי
 15 פְּרָה, הַנְּקִירָה בְּשַׁבְתָוֹ וּבְנוּסָה
 16 לְפָרָשָׁת הַשְׁבָעוֹ פִּרְשָׁת שְׁמִינִי (כְּחַלְקָה
 17 מִקְרִיאָת אַרְבָּעָה פְּרָשָׁיו בְּתַקְפָה וּזְשִׁלְשָׁלָה – שְׁקָלִים, כּוֹרָה, פְּרָה וְהַחְדּוֹשָׁ)
 18 שְׁעַל-יִדְיֵה נִמְשָׁךְ לְאָדָם הַבְּחִינָה וּמִרְגָּנָה
 19 עַל-פִּי הַמְבָאָר בְּלַקְוֹטִי
 20 תּוֹרָה, פְּרָשָׁת חֻקַּת הַפְּרָשָׁה
 21 בְּהַכּוֹבָה בְּתֹרָה פִּרְשָׁת פְּרָה בְּעֵנִין
 22 פְּרָה אַדְוָמָה שְׁגָאָמָר בְּהַזָּאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וְלֹאֶזֶה
 23 שְׁבָלָבָה, וְאַמְרָרָקָה "שָׁבוֹב לְאָחָד", בְּחִינַת יִסּוֹד הַמִּצְוֹת
 24 מִצְוָה אֶחָת בְּלִבְדִּוֹת וְלֹא עַל כָּל מִצְוָה
 25 וּבְיטָול, שְׁזָהָר בְּחִינַת יִסּוֹד הַמִּים. וְלֹאֶזֶה בְּאִים
 26 עַל-יִדְיֵי קִיּוֹם הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שְׁבָתוֹב¹⁸ מִימִינֵנוּ אֲשֶׁר
 27 אַדְוָמָה סֶם הַיְוָתָה מִצְוָה אֶחָת,
 28 19 דָת, "יִמְנִינוּ" הַוָּא בְּחִינַת מִים, וְגַם "אֲשֶׁר-דָת",
 29 שְׁבָלָבָה קְלָלוֹת הַתּוֹרָה, בְּיִסְדָּקָה
 30 עֲנֵנִין הַתוֹכִין הַכְּלִילִי שְׁל הַמִּצְוֹת
 31 הַוָּא שְׁעַל-יִדְיֵה נִמְשָׁךְ
 32 לְאָדָם בְּבְחִינָה וּמִרְגָּנָה
 33 דָבָר שְׁבָלָבָה כְּל הַמִּצְוֹת. וְזֶה עֲנֵנִין דָבָר שְׁבָלָבָה כְּבָשָׁבָה
 34 לְעַל, בְּמוֹ שְׁבָתוֹב בְּסֶפֶר שְׁוֹרָפָת הַפְּרָה לְאָפָר, וְהַשָּׁבוֹב הַוָּא עֲנֵנִין "וְנִמְנָן"
 35 יְצִירָה¹⁷, אָמֵן רַץ לְבָקְשׁ שְׁבָבָה
 36 עַל-יִלְיוֹ מִים חַיִם אֶל פְּלִי". וְלֹאֶן נָאָמֵר בְּמִצְוֹת
 37 הַרְצָאוֹ בְּאַהֲבָה כּוֹי, שְׁזָהָר
 38 בְּחִינַת יִסּוֹד הַאֲשָׁה שְׁבָלָבָה שְׁבָא
 39 לְיִדְיֵה זְבָבָה כְּבָשָׁבָה
 40 וְאַמְרָרָקָה "שָׁבוֹב לְאָחָד", 30 שְׁהָרִי פְּרָשָׁה שְׁל אַלְיעָזָר כְּפּוֹלָה בְּתּוֹרָה, וְהַרְבָּה
 41 בְּחִינַת יִרְאָה וּבְיטָול, שְׁזָהָר

(15) נָגָן, אַוְילָן. (16) רַעַל חֻקַּת. (17) פְּאַמְתָּא מִתְּרָנִיגְט עַרְגִּיבָה הַעֲרָה. (18) בְּרָכָה לְגַבְיוֹן, ב. (19) רָאָה לְקוּוֹת בְּרָכָה
 צְוָה, ד. מַמְרִיא אַדְמוֹר הַזָּקָן תְּקַסְגָּז חַ"א ע' לוֹ וְאַוְילָן. תּוֹחַד חַיִרְשָׁה קְלָה, אַוְילָן. אַוְהָת שֵׁם קְכָוּ, בְּאַוְילָן. (20) בְּיַ"ר פְּסָח, חַיִרְשָׁה כְּד, מַב. (21) כְּהָה הַגִּירָסָ בְּבָר שֵׁם.

ב'יאור בדרכך אפשר

45 גגומה גמורה היא מחתמת ההחלטה כו²³, שהוא אחד הדברים
46 הניטרליים את השחיטה שצורכה להיות בסכין חלקה שאפשר לשוחט בה בכתה
47 אחת ביל הפסק, ולא בסכין עם "פגימות" ו"שיגניטים" שמחיבת לעשות את
48 השחיטה בהפסוקת, ובמה שנשנהטה בצוורה כו אסורה באכילה, **אבל**
49 לעתיד-**לא** **אריך לחיות כן**

דוקא, השיחיטה צריכה להיות דוקא
בצורה כזו כי ענין **שחיטה** זו
עליה מדבר במדרש, זו איננה שחיטה
בשבוטה אלא **היא בחינת עליות**
בחעתולות שור הבר למעלה
מעלה לדרגות רוחניות גבותות
כיבור עליידי ליטמן **המעלה**
בקסנפירי, ולאן ארייך להיות
הפסיק ביטאים והשחיטה לא
נכולה להיות בכת אחת אלא בהדרגה
בשבילים עם הפסיקות. **שחרי אייד**
אפשר לחיות כל העליות
בקבכת אחת, **פנדע שליש** מעלה
במה היקלות זה למעלה מה
כובו, ואיל אPsiיך להיות כל
העלויות עד הרוגות הגבותות בירור
בקביעם אחת, אלא אPsiיך
לדרות הפסיק בין חיבל
לחליבל, ולאן לעתיד לבוא גיטיר
הקדוש ברוך הוא פגימה זו
בדי לאפשר את השחיטה וההעלות
המוריה.

72 **ההשגה ב' לקוטי תורה נtabאר**

73 **ההטעם שלעטהייד-לבא ארייך**

74 **לדרות זוקא באזען של**

75 **הפסק כו', פונכבר לעיל בקטע**

76 **אננים, בדבורו-המוחתיל**

77 **הקוודם. במאמר הפתוח בפסקון "ויתן לך"**

78 **שב' תורה ח'ים לא מוחבר על**

79 **הסבירה לכך שלעטהייד-לבא תהיה**

80 **השחיטה וההעלוות עם הפסכות,**

81 **אלא שם מבאר אדמורי האמצעי**

82 **הטעם שעבשו אין השחיטה**

83 **קשה בהסביר פגום, כפי משער**

84 **ומפרט.**

85 נtabar בזה, דהגה רבענין
 86 מ'תורת בעוף ג) ליעיל (סעיף
 87 של אחד הליינן סנפירי יידי
 88 רשות, רצואה א באופן של

ב'יאור בדרכך אפשר

תְּטוֹרָה הַתּוֹרָה מִסְפָּרָת (בְּפִרְשָׁת חֵי שֶׁרָה) אֲתָא סִפְרָה הַלְּכִים וְמַעֲשָׂה שֶׁל
אַלְיעָזָר פָּעָם אַחֲת בְּתִיאוֹר הַהֲתָרָחוֹת וְהַדְּבָרִים נִכְפָּלִים פָּעָם נִוסְפָּת בְּסִפְרָה
דָּבְרֵי אַלְיעָזָר לְבָנִי מְשֻׁחָתָה שֶׁל רַבָּה וְהַכָּל מִסּוּפָר לְפָרְטִים, וְהַרְבָּה
גּוֹפִי תּוֹרָה הַלְּכָות עִקּוֹרִית וִיסּוֹדִית בְּתוֹרָה לֹא גַּנְגַּנוּ בְּתוֹרָה שֶׁבְּכָתָב
אֶלָּא בְּרִמְזָה, שֶׁזְּהָוּ הַטָּעַם לְכָךְ
שְׁשִׁיחָתָן שֶׁל עַבְדִּי אַבָּוֹת אַכְּן חַשְׁבוֹת
מִתְּרוֹחָן שֶׁל בְּנֵים הָוּ לְפִי שְׁפָרְשָׁה
שֶׁל אַלְיעָזָר (בְּעַנְנִין גְּשׁוֹאִי
יַצְּקָה וּרְבָּקָה) הָוּ עַנְנִין הַתְּמִימָה
שֶׁזְּהָוּ עַנְנִין תּוֹרָה שֶׁבָּן לְשָׁם
מִ"הָ, כַּאֲשֶׁר שֶׁמְּהִי כָּתוּב בְּמִילָּי
אַוְתִּיות אַלְפִּי, הַיְינוּ יוֹדָ, הַאָ, וְאַיִלָּן
הָאַפְּרָם וּמִם חַיִּים, נִעְשָׂה
וְהַשְׁׁוֹבָן, שֶׁזְּהָוּ בְּלָלוֹת
זֶה בְּבִיחָנָה
הַמְּזוֹהָת פָּעָלים יְחִידָה וְחוּבָה
הַשְׁפָעָה נִינְמִית) שֶׁל מִ"הָ וּבָנִין
הַגִּמְטרָיאָה שֶׁל האותיות הַלְּלוּ
הָאַיִלָּה (45), וכַּאֲשֶׁר שֶׁמְּהִי כָּתוּב
בְּמִילָּי אַוְתִּיות הַאָ, הַיְינוּ יוֹדָ, הַהָּן
וּזָה, הַהָּגִימְטְּרָיאָה שֶׁל האותיות
הַלְּלוּ הַיְהִי בַּיִן (52). וּמִבָּאוֹר בְּקַבְּלה
וחסידות שָׁעֵיל יְדִי לִימֹוד הַתּוֹרָה וּקְיוּם
הַמְּזוֹהָת הַפְּעָלָה יְחִידָה וְחוּבָה
הַשְׁפָעָה בְּנִינְמִית
לְעַתִּיד-לְבָא בְּסֶנְפִּירִי
שֶׁבְּכָהִים שְׁחִיטָה זֹו פָּגָה
הַהֲפָסָק כּוֹיָה²³, אַבְלָל לְעַתִּיד
דוֹקָא, כִּי עַנְנִין שְׁחִיטָה זֹו
הַבָּר לְמַעְלָה מַעְלָה
בְּסֶנְפִּירִי, וְלֹכֶן אַרְיךָ
שְׁהָרִי אִידְאָפְשָׁר לְהִדּוֹת
כְּנֹזְעַ שִׁישׁ פְּמָה הַיְכָלָה
כָּל הַעֲלִוּת בְּפֶעַם אַחֲת
בֵּין הַיְכָל לְהַיְכָל, וְלֹכֶן
פָּגִיכָה
וְהַגָּה בְּלִקְוּטִי תּוֹרָה
לְבָא אַרְיךָ לְהִיּוֹת
כוֹי, בְּגַנְכָר לְעַלִיל. אַמְנָס
לְךָ שְׁבִּתּוֹרָת חַיִּים קְרָבָה
הַשְׁחִיטָה כְּשֶׁרֶת בְּסֶפִין
נְתַבָּאָר לְעַלִיל (סֻעַף גָּ) סְ
הַעֲלִיה עַל יְקִדְמָה סֶנְפִּירִי
בְּנֹגֶע לְשִׁיחִית שָׂור הַבָּר
לְעַתִּיד-לְבָא בְּסֶנְפִּירִי שֶׁל
הַלוֹּתוֹן, שָׁאָפָה כָּהִים בְּזָמָן הַזָּהָה, לְפִנֵּי בִּיאַת המשיח שְׁחִיטָה זֹו

שבת פרשת שמיני, פרשת פרא, מברכים החודש ניסן, ה'תשכ"ה

ביור בדרכ אפר

הכלים שבגלו ההחלשות של האורות במלחין יש בהם מדירה והגבלה
היא מהסתלקות עליה והעתלות וחתפות האורה ונגלי בחריפות
רצואו הסתלקות ושוב התפשטות רוקא, הינו שהתחוו הכלים על
ידי השילוב של שתי הינות גם יחד שעל-ידי שהאור מתיישב
ונוח למיטה אחר הסתלקות
והעליה, כשחזר וმפטש לתמיה
יוכל להיות האור מוגבל בכליו
כוי (בעוד שכשר האור הוא
במנועה של התעלות והסתלקות הרו
הוא לעלה מדירה והגבלה בכלים),
עד למדירה והגבלה גדולה כי
שהוא כאשר האור יורד לבחינת
היצוגיות הכלים שמהם יורד
השפע למיטה מטה ביטר,
עד שגם היצוגים הכותחות
שמחוין לבול הקדשה יוכלו
לקבל יניקה כו' והשפעת חיות
מהאו. ודוגמתו של הבדיקה של
ידה געשה ענין הכלים, היביר של
הסתלקות (רצו) וההתפשטות (שוב)
בגיממת הספין שכחצאה מה
הספני איננה חלקה אלא שיש בה
עליה וירידת, שמהה יכולת
לקיים יניקה לבחינת גבורות
קשות כו' וש צורך בעבורה של
הברלת הטוב מהרע כדי למנוע את
הינקה זו, כמובואר לעיל.

וכל זה הוא עכשו בזמנ הגלות
רока, שאיר-אפשר לר' היות
בעור ברע לגמרי, אלא רק
הבדלתו והפרתו מן הטוב,
כפי'. אבל לעתיד-לבא,
שים קונים הייעוד של הנבאים על
ימות המשיח "את רום הטומאה
אעביר מן הארץ"²⁵ ולא תהיה
מציאות של רע כל, או גם
בחינת השוב' גם כאשר האור
יורד ונוח למיטה, לא תהייה יניקה
לחיצוגים כו'.

(א) אף עדין ארייך עין בברור הדרים,
הדרבים, דלאוורה, מאחר שענין
שענין השליטה וההתעלות של
רצואו לא יכול להיות באופן של

עליה (רצו) וירידת (שוב). וממשיק לברור ²⁴ ביהדות חיים
שם, שאף-על-פי שפל עקר קיים המצות הוא באברה
ויראה, בבחינת רצואו ושוב' רוקא (וכמו שנתבאר לעיל
(סעיף ד) בענין מצות פרא אדרומה, שהוא ענין רצוא
ושוב', חיבור האפר שנעשה באש
(רצו) עם המים (שוב), ולכון ¹ רצוא ושוב, עליה וירידת כו'. וממשיק
נקראת "חוקת התורה" כי ² לברור ²⁴, שאף-על-פי שפל עקר קיים המצות
הוא באברה ויראה, בבחינת רצואו ושוב' רוקא
רצואו ושוב' הוא כלות כל התורה, ³ והוא באברה ויראה
מקל-מקום למותו שהוא סדר
העוברה הרויה בעבודה ה', בזמן הזה
אדרומה, שהוא ענין רצוא ושוב', ולכון נקראת
אין השחיטה בשרה בספין
שעשוי חריצין חריצין ⁴ בפגימות שיש בהם עליה
בשרה בספין שעשו חריצין חריצין בפגימות
וירידת, אלא דוקא בספין שיש בהם עליה וירידת, אלא דוקא בספין חלק
חלק שאין בו פגימה כלל, כי עכשו עקר הכוונה היא
והסבירה לכך היא כי עכשו כמו
לברר ולהבדיל בין טוב ורע (כמו שכתוב בסיסים
פרשנתנו להבדיל בין הטמא ובין הטהור ג'),
הגולות עקר הכוונה המתאר
התכלית של העזרה ומצוות
היא לברר ולהבדיל בין טוב
שלא תהיה יניקה לעז מנות בחריציות
הכלים דחסיד וגבורה, שם הם היה טרבות עץ
ורע (כמו שכתוב בסיסים
הדעה טוב ורע, ולכון אסור לשחוט בספין פגום,
פושטנו פשיטה שנייה להבדיל
בין הטמא ובין הטהור ג'),
כיוון ההפרדה בין הטוב לר' היא
שלא תהיה יניקה השפעת חיות
רока, שעל-ידי שהאור מתיישב ונוח למיטה אחר
הסתלקות וחתפות האורה רצוא ושוב'
מן הטענה שבחינת הכלים שמהם יורד השפע
לבחינת יצוגיות הכלים מעורבות
ען הדעת טוב ורע, מבואר
בחסידות שבכל בחינה ומודינה יש
לקבל יניקה כו'. ודוגמתו בגיממת הספין שיש
ביה עליה וירידת, שמהה יכולת להיות יניקה
'פנימיות', הדר עצמו, ו'חיצונית'
החלק שלו השיך להתגלות אל הזולת,
וכך גם ב'כלים' של הספרות העליונות
(והתגלות והפעולה של הספרות היא
בדרכ של 'אורות' המאים ב'כלים')
וההערכות של הטוב והרע בען הדעת
לבא, שיקונים היעוד "את רום הטומאה אעביר
היתה במספר החסד, מקור הטוב,
מן הארץ"²⁵, איזו גם מבחן השוב' לא תקיה
יןיקה לחיצוגים כו'.

(ו) אף עדין ארייך עין בברור הדרים,
בחיצוגים הכלים (לא בפנימיות, שם
אין מקום לר' וההפרדה והבדלה
בין טוב לר' היא כדי למנוע יניקה
יכול להיות באופן של רצוא ושוב', כיון שמהה
וחוספת חיות בבחינה זו, ולכון
אסור לשחוט בספין פגום, כי ידיע שער סבת התהווות
שור הכר' על ידי הלוחן לא יכול להיות באופן של רצוא

ביואר בדרך אפשר

ולא באתי אלא לעריך את תשומתلب היצור, שיעינו ויתבענו בענינו זה, וישתדלו לישב בדברים, באופן ש"ארם רוזה בקב שלז'" כב' ²⁷ אמרו חכמוני זל" אדם רוץ בקב (כמזה קטנה) שלו יותר מתשעה קבן של חברו, כי האדם מחבב ומיקיר את הדברים ששייכים לו והוא השיג אותם בעמל ויגעה, וכן גם לגבי ישוב השללה האמורה שרצוי שתהיה כדאם העוסק בדבר שישיון ונוגע לו אישית. **גם** אם המשתדרים למצוות יישוב לשאה, בסופו של דבר לא יבוא לברור מסקנת הענן, הרי מלחמה בינוים מעלה היגעה בתורת החסידות, שעיל-ידי-זה זה מתקשרות בחינת חכמה-ה-בינה-דעת שבספשו ומוחו של האדם המתיעג בחינת תורה החסידות עם פנימיות חכמה-בינה-ה-דעת המוחין עליונים דאיינ-סף ברוקה-היא ²⁸, וזהו פכלית המטריה והתקלית של ירידת הענשה משושה ומוקהה העליין לעלה באקלות? **לטפה להתלבש** בגין גשמי בעולם הזה, שהוא ירידת גודלה ביוותר, וזהו כדי להתגעה בלימוד פנימיות התורה, ועל-ידי-זה בנות הגיעה בחורת החסידות העוסקת בידיעת אלקות זוכים לעתיד לבוא לבחינת זיין לא ראתה אלקים זולתק, יעsha להקבה-ה-זעקה, וזהו להתגלות בהינה נעלית לו"ז ²⁹, באלקות שתהתגה למתחה לי. והכוונה היא, כדי היה לך לאן זרין זרין במלוי דחוכמתא ³⁰, לאלה שמדיקין בברוי חכמה, הינו העוטקים בתורה בגיןה פמברא בארוכה בהממשך מאמרי החסידות של הרבי הרש"ב שבאו כסדרה ארכוה בשנת תרס"ו ³¹ שם מבוארת בהרחבה חשיבות היגעה בלימוד התורה.

ביואר בדרך אפשר

ושוב', בין שמזה יכול להיות יניתה החיצונים כו' וכן שחייב זו רשותם רק לעתיד לבוא, כאמור לעיל, אם כן, כיצד יכול להיות כללות העבורה של קיום התורה והמצוות וההבדלה בין הטה והרע בזמנ הזה באופן של רצוא ושוב' דוקא, ומהו החלוקת בין עניין השחיטה לכלות העבורה, שלכאורה הם באופן שסתורים זה ¹ יכול להיות יניתה החיצונים כו', אם כן, כיצד שמצד אחד מבואר שאין זה סדר העבורה הנכח ועלול לגרים יניתה ² יכול להיות כללות העבורה באופן רצוב' דוקא, ומהו החלוקת בין עניין השחיטה ³ רצוב' העבורה והוא סדר עבורה רצוי ⁴ יכול להיות כללות העבורה, שלכאורה הם באופן להיצונים, ומצד שני מבואר שהוא סדר העבורה של רצוא ושוב' העבורה של כל התורה והמצוות. ⁵ שסתורים זה זה לא. ואין לומר שענין ק'רצוא ⁶ ואין לומר לישב את הסתרה ⁷ ולחולק שענין ק'רצוא ושוב' ⁸ בנפש האדם, מה-שאין-כך בנוגע לעבורה שאריך להיות בכללות הברורים בפרק המתרבר, אין יכול להיות להיות החיצונים מענין של רצוא ושוב', שהרי ⁹ יניתה החיצונים מענין של רצוא ושוב' ¹⁰ צריכה להיות העבורה בדורך זה, מה שאי-כך בנוגע לעבורה, בין שבאופן קונה היא כללות התרבות, ¹¹ בכללות העברורים בפרק המתרבר, ¹² העבורה דתורה ומצוות, כב' ¹³ והוא גם בנוגע בעניין העולם הזה. אין יכול ¹⁴ לברור מה המתאווה שבסגנון ה彷מיט ¹⁵ להיות יניתה החיצונים מענין פמברא בילוקוטי תורה ²⁶ שזהו עניין שרפתק הפה, שזהו נזכר המתרבר כו'. ¹⁶ ולא באתי אלא לעריך את התורה, שיעינו ויתבענו בענין זה, וישתדלו לישב בדברים, באופן ש"ארם רוזה בקב שלז'" כב' ²⁷. ¹⁷ שהיא כללות התורה, בין ש"ארם רוזה בקב שלז'" כב' ²⁸ שבאופן קונה היא כללות העבורה דתורה ומצוות, כב' ²⁹ ולכן נאר על מצוה זו בפט"ז ³⁰ חוקת התורה") הוא גם בנוגע לברור מה המתאווה שבסגנון ה彷מיט ³¹ הפהמיט כו' והעלתו לקורתה, ³² פנימיות חכמה-בינה-דעת דאיינ-סוף ברוקה-ה-זעקה, וזהו פכלית ירידת הנשכה לטפה, כדי ³³ פמברא היבורו של כח המתאות ³⁴ שזהו היבורו של רע וצריך להפכו ³⁵ (שמצד עצמו אין רע וצריך להפכו שיתוארו לדברים חוויכים, ענייני קדושה, ולא לעניין העולם) עניין שרפתק הפה, שזהו נזכר המתרבר כו' ³⁶ ועל כוחות הנפש. ואם כן, השאלה על מקומה עומדת. ⁴¹

בט"ד. שיחת שבת פרשת שמיני, פרשת פרה, מבה"ח ניסן, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

א. על הפסוק "ויהי ביום השmini" שבתחלת פרשتناו, מפרש רש"י: "שמיני למלואים, הוא ראש חודש ניסן, שהוקם המשכן בו ביום, ונintel עשר עטרות השנהיות בסדר עולם".¹

והנה, פירוש רש"י זה מוקsha לגמרי, מתחילה עד סוף:

א) פירוש רש"י הוא פשוטו של מקרא, ובנדון דין, הרי הפירוש ד"ויהי ביום השmini" הוא "שמיני למלואים", ולמה מוסיף רש"י "הוא ראש חודש ניסן", ולא מסתפק בזה, אלא ממשיך ומוסיף "שהוקם המשכן בו ביום, ונintel עשר עטרות כו" - שכזאת איננו שיק לכאורה לפירוש הכתוב "ויהי ביום השmini", שייהי צורך לפרש באיזה חדש ובאיזה יום בחודש, ועל-אחת-כמלה-וכמה להוסיף ולפרש המועלות המיווחות של יום זה, "שהוקם המשכן .. ונintel עשר עטרות"?²

[ואף שבתורת הכהנים' על הפסוק נתפרש ש"אותו היום נintel עשר עטרות" - הרי ה'תורת הכהנים' אינו מוגבל לפירוש הכתוב על-פי הפשט, אלא יש בו גם עניינים על דרך ההלכה כו', ועוד שמצוינו בגמרא³ בנוגע ל"ספרא דבירב" (תורת הכהנים³) שעל זה נאמר⁴ "זה הוא ירד והכה את הארי גו", להיותו "חמור שבספרים"⁵; מה-שאיין-כך פירוש רש"י שענינו הוא רק לפרש פשוטו של מקרא, הוצרך לפרש רק "שמיני למלואים".]

(ב) גם אם רש"י צורך להוסיף ש"אותו היום נintel עשר עטרות", אינו מובן בנוגע לציון מקור הדברים - "השניות בסדר עולם" (שתיבות אלו הם מדברי רש"י, ולא כבכל מקום שציון המקור אינו מדברי רש"י, שכן בא בהצאי עיגול, ואינו בכלל הדפוסים):

(א) רש"י אינו רגיל לציון את המקור לפירושו (אללא-אס-כך ציון המקור מוסיף בתוכן הפירוש),⁶ ולמה כן ציון את מקור הדברים?

(ב) למה מצין רש"י לסדר עולם' דוקא, בה בשעה שענין זה נמצא גם בגמרא⁷, במדרש ובה⁸ ובתורת הכהנים' על הפסוק; בשלמה בנוגע לגמרא - הרי מקור דברי הגמara גופא הוא באסדר עולם' (כלשון הגמרא⁹: "תניא באסדר עולם"); אבל בנוגע לתורת הכהנים' - גם אם מקור דברי התורת הכהנים גופא הוא באסדר עולם', מתאים יותר להביא זאת מהתורת הכהנים', שמספרש זאת בפסוק זה, ובהמשך לפירושו ש"ויהי ביום השmini" הוא "שמיני למלואים", במקום להביא זאת מסדר עולם', שם נזכר עניין בפני עצמו, ולא בשיקות לפירוש הכתוב?

(ג) מהו דיקוק לשון רש"י "השניות בסדר עולם", ולא (כהלשות הרגיל בכゴונ-דא¹⁰) כפי ששנינו באסדר עולם'?

ב. יתרה מזה:

גם "שמיני למלואים" - שזהו הפירוש ד"ויהי ביום השmini" - מיותר לכאורה, כיון שהוא מעצמו מפשטות הכתובים, שהרי בסוף פרשת צו¹¹ אמר משה לאהרן ובניו "כי שבעת ימים ימלא את ידכם", וכתייב¹² "ויעש אהרן ובניו את כל הדברים אשר צוה ה' ביד משה", ובהמשך לזה נאמר בריש פרשتناו "ויהי ביום השmini", ואם כן, מובן מעצמו שהוא "שמיני למלואים"?

ואף שבתורת הכהנים' איתא "אין אנו יודען אם שמיני למניין, אם שמיני לחודש" - הרי זה רק על

עטרות, כמו"ש רש"י על המדרש" (פי' מהרו"ז לב"ר שם), ולכן לא ציין רש"י למד"ר.

(9) שם פה, רע"א.

(10) ראה גם פירוש"י בראשית ו. ג. נח י"ד, כה. וירא כא, לד. ועדות.

(11) ח, לא.

(12) שם, לו.

(1) פ"ג.

(2) ברכות יח, ב.

(3) פרש"י שם.

(4) שמואל-ב, כג, כ.

(5) תוד"ה ספרא - ברכות שם.

(6) ראה תורה מנחם - התווועדרויות חמ"א ע' 198. ע' 220.

(7) שבת פז, ב.

(8) ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. - אבל, "כאן נשתבשו הי"ד

דרך ההלכה, אבל על דרך הפשט אין מקום לקא-סלקלא-דעתך שהכוונה היא "שמיני לחודש", כיוון שבפשטות הרוי זה בהמשך להענין שאודוטיו מדבר לפני זה.

וראייה לדבר - שהרי ב'תורת כהנים' כאן מביא גם בנוגע לפסוק¹³ "ויהי ביום השלישי" שנאמר במתן-תורה, ש" אין אלו יודעים אם שלישי לשבת (לחודש¹⁴) או שלישי למןין", ואף-על-פי-כן, לא הוצרך רשיי לפреш שהכוונה היא "שלישי למןין", כיוון שמדובר מעצמו מהמשך הענין. ואם כן, למה הוצרך לפרש כאן "שמיני למילואים"?

ג. וויבן בהקדם קושיא נוספת - "קלאן קושיא" - על פירוש רש"י ש"ויהי ביום השלישי" קאי על "שמיני למילואים הוא ראש חודש ניסן", שכוראה הרוי זה היפך פשטו של מקרא:

בסוף פרשת פקודי נאמר: "וידבר ה' אל משה לאמר ביום החודש הראשון באחד לחודש תקים את משכןך אהל מועד"¹⁵, "ויהי בחודש הראשון .. באחד לחודש הוקם המשכן"¹⁶. וכיוון שלאחריו זה באה פרשת ויקרא ופרשת צו, שם מסופר אודות שבעת ימי המילואים - מסתבר לומר שהתחלה ימי המילואים הייתה בראש חודש ניסן (ולא לפני זה), כשהוקם המשכן, רק אז היו יכולם להתחיל לחנן את אהרן ובנוו, ומובן שחינוך זה לא היה יכול להיות בשדה, אלא דואג במשכן (המקום שבו נעשית העבודה), ומה גם שמספרש בקרא כמה פעמים "פתח (משכן) אוהל מועד"¹⁷; ובמילא, "ויהי ביום השminiini", "שמיני למילואים", הוא שminiini בניטן, ולא ראש חדש ניסן.

ואם כן, מה שכח רב"י ש"ויהי למילואים הוא ראש חדש ניסן", הרוי זה לכוראה היפך פשטו של מקרא, ועוד כדי כך, שבגלל זה צרכיהם לחדר: (א) ש"פרשה זו (דיימי המילואים) נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן"¹⁸ בראש חדש ניסן, (ב) ועicker: שאף שציווי הקדוש-ברוך-הוא היה להקים את המשכן בראש החדש ניסן, הקדים משה והקים את המשכן שבעה ימים לפני זה (בכ"ג אדר), ו"כל שבעת ימי המילואים העמידו .. ופרקו בכל יום"¹⁹ - אף שלא מצינו בכתב אודות הקמת המשכן לפני ראש חדש ניסן!

ומה שכח הרמב"ז²⁰ ש"לא הוצרך לצות עתה על הקמת שבעת הימים הראשונים, כי אמר לו מתחילה והקומות את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר²¹, וכיוון שפירש לו עתה כי ביום החדש הראשון תהיה הקמותו גמורה, הנה ידע כי שבעת ימי המילואים יצטרך להקים ולהזריך", ומוסיף, "וזואלי היה כן להרגיל הלויים כו'" - הנה לכוראה אין זה פשוטו של מקרא, ובפשטות הכתובים הייתה הקמת המשכן לראשוונה בראש חדש ניסן²².

ועל-פי-זה איןנו מובן: למה מפרש רש"י ש"ויהי למילואים הוא ראש חדש ניסן" - הרוי מוטב לפреш שהוא שminiini בניטן, שאז אין צורך לחדר שהיתה הקמת המשכן לפני ראש חדש ניסן, ואין צורך לשנות את סדר הפרשיות?

ד. ואכן, בפירוש האבן-עוזרא²³ איתא: "היה נראה לנו כי ביום השminiini שminiini לניסן, כי המשכן הוקם באחד לחודש, רק המעתקים (מעתיקי התורה, היינו, חכמינו זכרונם-לברכה שקיבלו בעל-פה את פירושי התורה) אמרו שהיה ראש חדש ניסן, ובשבועת ימי המילואים היה משה מקיים את המשכן בכל יום וסתורו, כדי להרגיל בו וללמוד".

אבל, כיוון שרש"י מפרש פשוטו של מקרא, על כן צריך לומר, שהכרחו של רש"י לפреш ש"ויהי למילואים הוא ראש חדש ניסן", הוא (לא בಗלל שכך מפורש בדברי חכמינו ז"ל, אלא) מפשטות הכתובים.

(19) פירושי פרשנתנו ט, כג.

(13) יתרו יט, טז.

(20) פקורי שם, ב.

(14) גירסת הגרא".

(21) תרומה כ, ל.

(15) מ, א-ב.

(22) ראה גם לקו"ש חי"א ע' 181 ואילך. חי"ב ע' 58 - גם מהתוועדות זו.

(16) שם, יז.

(23) ריש פרשנתנו.

(17) שם, ג, שם, יב. ועוד.

(18) פירושי צו ח, ב.

[וכדמוכח מפיירוש רשי על הפסוק²⁴ "ממחרת השבת": "ממחרת יומ-טוב הראשון של פסח, אתה אומר שבת בראשית, אי אתה יודע איזהו", הינו, שהכרחו של רשי שהפיירוש ד"ממחרת השבת" הוא "ממחרת יומ-טוב הראשון של פסח" הוא (לא מפני שכ פירשו חכמינו ז"ל, אלא) מפשטות הכתובים - "אם אתה אומר שבת בראשית, אי אתה יודע איזהו"].

ואין לומר שהכרחו של רשי ש"ביום השmini" אינו שmini בניסן, הוא מזה שנאמר "ביום השmini" סתום, ולא נאמר בפיירוש "בשmini בחודש" (כדברי הגמרא²⁵: "ואימא שני בחודש, אם כן שני בחודש בהדייה הוה כתיב בהיה") - כי: (א) פרשה זו באה המשך למה שנאמר בפרש פקודי "ויהי בחודש הראשון .. באחד לחודש הקום המשכן", ומצמו מוכן ש"ביום השmini" הוא שmini בחודש, (ב) יום זה הוא לא רק שmini לחודש, אלא גם שmini למילואים, ולכן נאמר "ביום השmini" סתום, ולא נאמר "ביום השmini לחודש", כדי שלא לשלול היותו גם "שמיינி למילואים".

וכמו כן אין לומר שהכרחו של רשי ש"ביום השmini" אינו שmini בניסן והוא מהקרבות שתקריבו הנשים ביב' הימים שלאחרי הקמת המשכן²⁶, כיוון שעלה-פיזה נctrך לומר שהקריבו גם בפסח, אף שקרבנות הנשים היו קרבן יחיד שאינו דוחה יומ-טוב, ולכן מוטב לומר שיום השmini למילואים הוא ראש חודש ניסן, שעלה-פיזה הסתיימה הקרבת קרבנות הנשים לפני הג הפסח - שהרי בלאותבי הקרבינו הנשים גם ביום השבת²⁷ (שהרי הקרבינו ממש י"ב הימים ללא דילוג, וכן נוהגים באמירת קרבות הנשים בכל י"ב ימים ראשונים בחודש ניסן, ללא הפסיק, גם ביום השבת), אף שאסור להקרב בו קרבן יחיד, ואיסורו חמור מיום-טוב, כדי מה שמלוי שמה שמותר להקרבן ביום-טוב ואסור להקרבן בשבת²⁸, ועל כן צריך לומר, שבקרבות הנשים היה דין מיוחד (ולא כמו כל קרבן יחיד) שודוחים את השבת, ומכל-שכנ יומ-טוב.

ה. ויש לומר הביאור בזזה:

בפרש פקודי מסופר שכשר בני-ישראל סיימו והביאו למשה את עבודות המשכן, אז "ויברך אותם משה"²⁹, אמר להם היה רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם³⁰. ובהמשך לזה מסופר בפרשتنا אוודת השרת השכינה "ביום השmini" - "וותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח גוי וירא כל העם וירונו גוי"³¹. ולכאורה: אם נאמר ש"יום השmini" הוא בהמשך לאחד בחודש" שבו הקום המשכן, הינו, שmini בניסן - אין מובן: מדוע הייתה השרת השכינה - עלי-ידי ירידת האש וכו' - רק בשmini בניסן, ולא מייד כשהוקם המשכן בראש חודש ניסן?

ולכן מוכರח רשי לפреш "ויהי ביום השmini", "שמיינி למילואים הוא ראש חודש ניסן שהוקם המשכן בו ביום":

אף-על-פי שמהמשך הכתובים ("כי שבעת ימים י מלא את ידכם וגוי") מוכן מעצמו ש"ויהי ביום השmini" הוא "שמיינி לניסן, כי המשכן הקום באחד בניסן", ומסתבר לומר שרק אז התחילה שבעת ימי המילואים (כנזכר לעיל סעיף ד) - ציריך רשי להבהיר ש"ויהי ביום השmini" פירושו (רק) "שמיינி למילואים" (ולא גם שmini לניסן, אלא) "הוא ראש החודש ניסן", וההכרה לדבר - מזה שהשרת השכינה ("וותצא אש גוי") הייתה "ביום השmini" - כיוון "שהוקם המשכן בו ביום" (ולא שהוקם בראש החודש ניסן, ושרת השכינה רק בשmini בניסן, יום השmini להקמתו);

ואילו בשבועת ימי המילואים הייתה מציאות המשכן באופן של חינוך בלבד (כמו החינוך של אהרן ובנו)³², שכן "העמידו .. ופרקו בכל יום", ומשום זה לא שורתה בו שכינה כל שבעת ימי המילואים, עד ל"שמיינி למילואים הוא ראש חודש ניסן שהוקם המשכן בו ביום"³³.

(29) לט, מג.

(30) פרשי"ה עה"פ.

(31) ט, כד.

(24) אמר רג, יא.

(25) ר"ה ג, א.

(26) נשא ז, א ואילך.

(27) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 42 ואילך. וש"נ.

(32) ראה גם לקו"ש שבהערה 22. לקו"ש חל"א ע' 221.

(33) ברשימה נוספת, שפע"ז יובן פירוש רשי נוף בר"פ

(28) ראה פסחים עא. לח"מ לרמב"ם הל' חגיגת פ"א ה"ד.

ולהעיר: גם בשבעת ימי המילואים היהת קדושת הקרבותנות³⁴, אף שעדיין לא היה העניין ד"וთצא אש גור³⁵ [וכמו הקרבות שבקביה נשבו לא היהת אש שלמעלה על גבי המזבח³⁶, ומכל מקום היהת בהם קדושה, אם כי במדרגה פחותה מקדושת הקרבותנות דבית ראשון], אבל אַפְעָלִ פִּיכְנָן, לא היו בגדר של הקרבת קרבן במשכן, אלא רק על-דרך הקרבת קרבן בבמה³⁷.

ו. אך עדרין אינו מובן:

הן אמרת שמצד השראת השכינה ביום השmini³⁸ ציריך לומר ש"הוא ראש חדש ניסן שהוקם המשכן בו ביום", ולא שミニ בניסן, שאנו יוקשה למה לא שורתה שכינה תיכף כשהוקם המשכן בראש חדש ניסן - אבל לאידך, ישנו קושי גם בפירוש ש"יום השmini" הוא ראש חדש ניסן, שעלה-פייזה ציריך לומר שפרשת שבת ימי המילואים "נאמרה שבת ימים קודם הקמת המשכן", שלא כסדר הכתובים?

ואף שרש"י מביא את הכלל ש"אין מוקדם ומאוחר בתורה"³⁹, הרי ידוע מה שכתב השל"ה⁴⁰ שאין הכוונה שהتورה נכתבת ללא סדר חס-ושלום, אלא בודאי יש טעם לכך שפרשיות מסוימות נכתבו שלא לפיקדוניים. וכדי לומר ש"פרשה זו (שבעת ימי המילואים) נאמרה שבת ימים קודם הקמת המשכן", שלא כסדר הכתובים, ציריך להיות טעם לדבר.

וכיוון שיש קושי בשני הפירושים [להפירוש שיום השmini הוא שmini בניסן - למה לא הייתה השראת השכינה בראש חדש ניסן, ולהפירוש ביום השmini הוא ראש חדש ניסן - ומה נכתבו הפרשיות שלא כסדר הזמנים], אם כן, מי אולמא של הקושיא למה לא הייתה השראת השכינה בראש חדש ניסן, יותר מהkowskiיה למה נכתבו הפרשיות שלא כסדר הזמנים, שמצד זה הוכרה רשי' לפירוש ש"ミニ לימי מילואים הוא ראש חדש ניסן שהוקם המשכן בו ביום"?

ולכאורה - אדרבה: הקושיא למה נכתבו הפרשיות שלא כסדר הזמנים היא גדולה יותר מהkowskiיה למה לא הייתה השראת השכינה בראש חדש ניסן, כי כתיבת הפרשיות שלא כסדר הזמנים היא היפק השכל, ואילו בנוגע להשראת השכינה במשני בנים, הרי זה רק שאין אנו מבינים את הטעם מדוע לא שרתה שכינה במשך שבת ימי המילואים, וכשש אין אנו מבינים את הטעם שהקדוש-ברוך-הוא בחור להשרות שכינתו במשני בנים דוקא, אבל אין זה היפק השכל.

ולכן לא מסתפק רשי' בהפירוש ד"שmini לימי מילואים הוא ראש חדש ניסן שהוקם המשכן בו ביום, ובמביא ראייה נוספת ראש חדש ניסן - ש"גט עשר עתרות השנויות בסדר עולם", כדלקמן.

ז. בהמשך הפרשה⁴¹ מסופר אורות הקרבות שבקביה ביום השmini: "וأت שער החטא דרוש דרש משה והנה שורף ויקצוף גו' לאמר מדוע לא אכלתם את החטא... הנה לא הובא את דמה אל הקודש פנימה אכול תאכלו אותה בקדוש כאשר צויתתי", "יידבר אהרן אל משה גוי הייטב בעני ה'", "וישמע משה ויטיב בעניינו".

ומפרש רשי', ש"שער החטא" ש"שורף" היה "שער מוספי ראש חדש, ושלשה שערי חטאות קרבו בו ביום, שער עזים ושער נחשון ושער ראש חדש, ומכלול לא נשраф אלא זה". ועל זה הקצף משה רבינו באמרו "היה לכם לאכלה אַפְעָלִ פִּיכְנָן שאתם אוננים", "כאשר צויתתי" לכם במנחה" (מנחת שmini ומנחת נחשון - "קחו את המנחה גוי ואכלוה"⁴²). ועל זה השיב אהרן: "אם שמעת בקדשי שעה מנחת שmini ומנחת נחשון, ומזה מובן גם בנוגע לשער עזים ושער נחשון) אין לך להקל בקדשי דורות" (שער ראש חדש).

(35) ראה יומא כא, ב.
(36) ראה תוד"ה במא - ע"ז לד, א. וראה גם צפען עה"ת פקודי מ, לא. וש"ג.

(37) שם, א. תב, ב. וראה לקוש"ש חכ"ג ס"ע 64 ואילך. וש"ג.

(38) י"ד, טז ואילך.

(39) שם, יב ובפרש"י.

פקודי: "ביד איתמר", "הוא ה'", פקיד עליהם למסור לכל בית אב עבודה שעליו - לדלאורה אין מובן, הרי "בפרשה זו נימנו כל משקל נדבת המשכן כו'" (פרש"י ר"פ פקודי), ומה נוגע כאן שאיתמר ה' פקיד עליהם כ' (חדר כל העניין - המונע²).

(34) ובוואי אין לומר שהוא בגדר חולין, אלא שעדיין לא ה' האיסור דחולין בעזרה.

ועל כן צריך לומר, ש"יום השmini" היה ראש חדש ניסן (ולא שמיני בניסן), שכן היה בו קרבן מיוחד - שעיר מוספי ראש חודש⁴⁰, שלא היה בוגר "קדשי שעה" (כמו שעיר עזים וشعיר נחשון), אלא "קדשי דורות".

אך עדין אין מובן: הרי הציווי אודות קרבן ראש-חודש נאמר רק בפרשת פינחס⁴¹, ואם כן, מנא-לן ש"עיר החטא" ש"דרוש דרש משה והנה שורף" היה "עיר מוספי ראש חודש" שהציווי על הקרבתו נתפרש רק לאחריו זה?

ועל זה מביא רשי" ש"נטל עשר עטרות השניות בסדר עולם"⁴².

* * *

ח. בהמשך לביור בפירוש רש"י "שהוקם המשכן בו ביום", כיוון שבשבועת ימי המילואים היה המשכן רק פרט בחינוך אהרן ובנוו, ולא עניין של הקמת המשכן (כנזכר לעיל סעיף ה)⁴³, נתברר, שהקמת המשכן בשבועת ימי המילואים, ולפניהם זה - נדבת כל בני ישראל, העובודה במלאת המשכן, והbabאה אל משה, היא רק הכנה מצד עבודת המתה (אתערותא דלתתא), ואילו בראש חדש ניסן נעשית הקמת המשכן על-ידי משה לבדו דוקא, והשראת השכינה מלמעלה (אתערותא דלעילא)⁴⁴; וההורה בעבודת האדם, שצורך לידע שעבודתו בכח עצמו היא רק הכנה, ועליו להביא כל עבודתו אל משה, שהוא עניין המשירה ונתיינה למשה שבדור, למלא השליחות בהפצת היהדות והמעינות הוצאה (ולא לטעון שרצונו להמתין עד שיונח אצלו בפנימיות שצורך לעסוק בהפצת המעינות), ודוקא על-ידי-זה נבנה גם המשכן שלו - הוגה על-ידי כבוד קדושת אדרמור' שליט"א, ונדף⁴⁵ בלקוטי-שיחות חלק י"א עמוד 182 ואילך.

ט. ויש להוסיף בהאמור לעיל בנוגע למילוי השליחות בהפצת המעינות הוצאה:

ידוע הפטגם⁴⁶ שהיציר הרע מתלבש ב"אייצטלא של nisi" ("אין א זיידענע זופיצע"), כיוון שאינו יכול לבוא פתאום לשדיל היהודי לעשות דבר הפני, שהרי בודאי לא ישמע אליו, והוא עוד עליל להתרגל שלא לשם עליון.

ועל-דרך-זה בנדון דיין, שישנו מי שאינו מוכן לנסוע למרוחקים כדי למלא את השליחות לעסוק בהפצת המעינות, אלא שתולה זאת בטענה של קדושה, באמרו: על-פי חסידות העיקר הוא עבדה בכך עצמו, ו"למעשה ידיך תכסוף"⁴⁷, וכן דורשת חסידות חב"ד שלא לסמוק על הצדיק ש"באמוני..." ייחי"⁴⁸, אלא הוא בעצמו צריך להתייגע ולפעול ("אלין דורכהארעוען און דורכטאנ") כל העניים, וכן אינו נושא למרוחקים למלא את השליחות של כבוד-קדושת-מוריה-וחמי אדרמור' בהפצת המעינות, אלא נשאר כאן עד לאחרי שיתיגע ויונה אצלו כו', ובינתיים, הנהנה מ טוב ארחות-הברית, שותה חלב כו', וקורא את העיתון... ובגלל זה צריכים כמה מבני ישראל להמתין עד שיוכלו לשם עדי דבר ה'!...

השכינה ("וְוַתֵּצֵא אֲשֶׁר גֹּוֹ") הייתה ביום השmini למילואים יש להוכיח שמקדש קודם.

אמנם, השקוט⁴⁹ ננגע לחביב ומקדש מי מהם קודם, שיכת רק כאשר שניהם באוטו סוג. וכיון שבשבועת ימי המילואים לא היה עדין גדר המשכן, הרי החביבות דיים הראשון היה בסוג אחר מהקדושה דיים השmini, וכן אין להוכיח שמקדש קודם מזה שהשראת השכינה הייתה ביום השmini למילואים (המקודש), ולא ביום הראשון (החביב).

(44) ועד"ז מאורז"ל (ראה שהשר פר"ה, ב) "פתחו לי בחודה של מחת ואוי אפתח לכם כפתחו של אולס".

(45) בשילוב שיחת יי"ד שבת תשל"ב.

(46) ראה תורה מנחם - התועודיות חל"ו ע' 121. ושם ג'.
(47) איזוב יד, טו. וראה של"ה שער הגadol (כט, ב ואילך). עבורה⁵⁰ חלק העבודה בתהלה.

(48) ראה לקוד"ח א קמא, ב. ועוד.

(40) ראה גם פ"י הרא"ם - צו ח, ב.

(41) כה, יאטו. וראה לקו"ש חי"ח ע' 338 העדה 36.

(42) המשך הביאור - שבשzon הסדר עולם' מודגש יותר שהכוונה היא למלعلا של ראש חדש (מasha"כ בתו"כ י"ל שהכוונה היא למלعلا של חדש ניסן), ומהז מוכח שבעל הסדר עולם' - התנא ר' יוסי - ס"ל שכבר או הקייבו הקרבות דר' ח' עפ"זatti שפיר ש"עיר החטא" ש"דרוש ריש משה והנה שורף" ה"י "עיר מוספי ר' ח' - אין ברור (חמו"ב).

(43) ויש להוסיף בזה - בשיקות לחלק ההלכה שבתורה:

מצינו בברא"ה (ובח"מ צ, ס"ב) "אייבעיא להו, תדייר ומקודש איזה מהם קודם. ועד"ז יוכלים לשאול בונגע לחביב ומקדש - איזה מהם קודם. לבכורה יש להוכיח מכאן שמקדש קודם, כי יומ' ראשון למילואים הוא חביב, להיזהו דבר חדש שיש בו חביבות מוזחת (ואה פרשי"י אתחנן ו, ו), ואילו יומ' השmini למילואים הוא מקודש, שהרי נטל עשר עטרות. ומהז שהשראת

האמת היא, שהסיבה לכך שאינו נושא למחלוקת היא - בגלל אהבת עצמו, ועל זה נאמר⁴⁹ "על כל פשעים תכסה אהבה", הינו, אהבת עצמו (לא רק על שגנות, אלא) גם על "פשעים", "אלו המודים"⁵⁰, כמובן דעתן, שהעובדת אינה מוכן למלא את השליחות היא מוזה ברבי... למרות שהוא חושב שמרמה את העולם בכך שמצויך זאת בתירוץ של "עובדת בכח עצמו", בה בשעה שכגון-דא מתאים יותר הביטוי "אם סאפאזניך"⁵¹: הוא בעצם "סנדרא", כך, שיש ביכולתו ליצור זוג תפילין! ...
- הוא לא עוסק בכך עצמו" על-פי חסידות, אלא בסנדרות! ...

ועל זה אומרים לו, שככל האפשרות לבחור באתערותה דלתה ועובדת בכך עצמו מתחילה רק לאחרי הקמת המשכן על-ידי משה; מה-יאין-כך קודם הקמת המשכן, בהיותו עדין במדבר, מקום שיש בו נחש שرف ועקרוב וצמאן אשר אין מים"⁵², ולא עוד אלא שנמצא בmund ומצב שהצמאן אינו נוגע
לו, כיוון שעוסק בדברים חשובים יותר ...

וכבר היה לעולמים אצל דור המדבר, שהיו "דור דעה"⁵³, וקיבלו את התורה, ועשו את כל העניינים כדי, כמו שכותב⁵⁴ "ויעש אהרן ובנוו את כל הדברים גו'", באופן "שלא הטו ימין ושמאל", ואף-על-פי-כך, לא היו יכולים להקים את המשכן בעצמם, אלא רק משה היה יכול להקים את המשכן.
וזוהי גם ההוראה - שיכולים למדוד נגלה וחסידות וכו', ואף-על-פי-כך, יש צורך בהקדמת אתערותה דלעילא על-ידי משה ובינו, כולל גם בנוגע ל"זקני ישראל", שאף שגדלה מעלהם, וכפי שמביא כבוד-קדושת-מוריה-וחמי אדרוי"ר במכתבו⁵⁵ אמר המדרש⁵⁶ שהזקנים הם בדורותה הכנפיים של ידם פורה העוף, מכל-מקום קראו משה .. לזכני ישראל"²³, שהוא עניין האתערותה דלעילאכו.
ודוקא באופן כזה יכולים לבוא להעילי ד"ים השmani", כמובואר בחסידות שהוא מלושן שומן⁵⁷,
ועד ל"זיברכם", "ברכת כהנים, יברך יאר ישא"⁵⁸.

* * *

י. בנוגע ללימוד הילקוטי-תורה' דפרשת השבוע⁵⁹ - הרי כיוון שדרושים הילקוטי-תורה' בפרשה זו הם מעט בנסיבות, בודאי ישנם הרבה שסימנו הלימוד, ולכן CAN נטה עתה לחיים, וינגן ניגון שמה, מתוך החלטה ללמד ולסייע הילקוטי-תורה' דפרשת השבוע גם בשבותות הבאים.

* * *

יא. מאמר (כעין שיחה) דיבור-המתהיל לויתן זה יצרת לשחק בו.

* * *

יב. בסיום פרשתנו נאמר "להבדיל וגו'" - שקשרו עם עניין ההבדלה במצאי שבת, אלא שם נזכר עניין כללות ההבדלה בין חדש לחול, ואילו CAN נטה עניין ההבדלה בפרטיות: "בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל".

ובהתאם לכך, הנה לפני אריכות הביאור בפירוש רשי" על הפסוק "להבדיל גו'", יש להזכיר אודות אירוע שייערך במצאי שבת לאחרי הבדלה - מסיבת "מלוח-מלכה" בקשר עם עניין ה"מעמד"⁶⁰, וכיודע מכתב כבוד-קדושת-מוריה-וחמי אדרוי"ר¹ אודות גודל חשיבות עניין ה"מעמד".

(56) שמוא"ר פ"ה, יב. תחומה שמות כת.

(49) משלי יוד', יב.

(57) ראה תורה מנחם סה"מ תשורי ע' רכה. ושם' נ.

(50) יומא לו, ב.

(58) פרשתנו ט, כב ובפרש"י.

(51) ראה סה"ש תרחה"צ ע' 264. וראה גם תורה מנחם -

(59) ראה שיחת ש"פ צו, ט"ז אדר-שני ס"ח (לעיל ע' 105).

(52) עקב ח, טו.

(60) ראה גם שיחת ש"פ ויק"פ, פ' פרה, מבה"ח ניסן דاشתקד ס"ד (תורת מנחם - התועדוות היל"ט ע' 210). ושם' נ.

(53) ראה יקר פ"ט, א. במדבר פ"ט, ג.

(61) ראה אג"ק שלו ח"ז ע' סייא.

(54) ס"פ צו ובפרש"ז.

(55) אג"ק שלו ח"ז ע' סייא.

ויש להוסיף ולהעיר גם ממאמר רוזל⁶² על הפסוק⁶³ "את כל היקום אשר ברגליים", "זה ממונו של אדם שמנמידו על רגלו":⁶⁴

כאשר חז"ל אומרים אודות ממונו של אדם שמעמידו על רגלו - בודאי אין כוונתם למומן שמווציא האדם על אכילה ושתיה, על קניית העיתון וכיוצא בהז; ממון זה אינו מעמיד את האדם על רגלו, והלוואי שלא יגורם את ההיפך... אלא הכוונה היא לממון שהאדם נותן לצדקה, שהו "ממונו של אדם" - "אנת קרוין אדם"⁶⁵ - ש"מעמידו על רגלו".

ויבן בהקדם ביאור עניין הרgel:

ידוע שהנשמה המתלבשת בגוף נקראת בשם "רגל"⁶⁶. ובפרטיות יותר, יש גם בנשמה שבגוף (שנקראת גל) כל חילוקי הדרגות דראש גוף ורגל: עניין השכל (ראש), רגש שבלב (גוף), ועוד לעניין הקבלת-עלול (רגל), כולל גם מעלה הרגל, שמעמיד את כל הגוף, גם את הראש.

וכן הוא בנווגע לעניין הצדקה - שיש אופן שניינת הממון לצדקה היא מצד הבנה והשגה או מצד רגש הלב, ויש אופן שניינת הצדקה היא מצד קבלת עלול.

וזהו עניין ממונו של אדם שמעמידו על רגלו - שכאשר נתינת הצדקה היא מצד קבלת עלול, שהוא עניין הרgel, הרי זה באופן של מעלה ממדייה והגבלה.

ועל-פי זה יובן הקשר והשייכות של שני הפירושים בעניין "בכל מادر"⁶⁶ (שהו עניין "עובדין רצונו של מקום"⁶⁷): (א) עניין המסירה נפש⁶⁸, (ב) "בכל מונך"⁶⁹ - כי, כאשר נתינת הממון לצדקה היא מצד עניין הקבלת-עלול, הרי זה באופן של מעלה ממדייה והגבלה, כמו עניין המסירות נפש' שהוא בליגובל. ובנוגע לפועל - בקשר לעניין ה"מעמד" - הנה אם היה מדובר רק אודות עניין של אכילה ושתיה, היה אפשר לעשות זאת ביום השבת עצמו, עליו נאמר⁷⁰ "זוקראת לשבת עוגן", ששים יותר לעניין הכל-גבול ד"בכל מادر"; אבל כיוון שהו עניין הקשור עם ממון, הרי זה מוכחה להיות לאחרי השבת, אלא שהנתינת-כח על זה היא מיום השבת, ש"מיניה מתברכין כולהו יומין"⁷¹.

[כבד קדושת אדמור"ר שליט"א צוה להזכיר אודות ה"מלואה מלכה", המקום והזמן, וסיים בברכה שהייתה בהצלחה כו', וצוה לנו ניגון⁷²].

* * *

יג. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק "להבדיל בין הטמא ובין הטהור", "צריך לומר בין חמור לבין פרה, ולהלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך לטהורה לך, בין נשחת הציו של קנה לנשחת רבו", "ובין החיה הנאכלת", "צריך לומר בין צבי לעירוד, ולהלא כבר מפורשים הם, אלא בין שנולדו בה סימני טרפה כשהרשה, לנולדו בה סימני טרפה פסוליה" - דהיינו שבהמשך הפסוק נזכר חיה, ממון, מובן, שתחלת הפסוק קאי על בהמה, דבר המצרי. ובשניהם מדובר מינים שונים זה מזה: בבהמה - חמור ופרה, ובchia - צבי ועירוד, שכן יש צורך להבדיל ביניהם. וכך שמדובר אודות בהמות שמצוותם (שהרי חמור ופרה "מפורשים הם"), ואף-על-פי-כן נאמר לשון טומאה, אף שלא מצינו טומאה בבעלי-חיה המותרים באכילה, על-כרחך צריך לומר, שמדובר אודות נבלת בהמה טהורה - "נשחת הציו של קנה" - שמתמאות; והמשך הכתוב באיסור אכילה ("אשר לא תאכל") - קאי ב"נולדו בה סימני טרפה", אבל השחיטה כשרה, ולכן אינה מטמאת.

(68) ראה תור"א מקץ לט, ג. לקריית שלוח מב, ג. ובכ"מ.

(69) ברכות נד, א (במשנה). ספרי ופרש"י עה"פ.

(70) ישע"י נח, יג.

(71) חז"כ סג, ב, פח, א.

(72) כאמור בכת-שחוק, שצרכיהם להתחיל להעיר את

ה"קהל" כדי שלא ישנו בו "מלואה מלכה" שם. וראה גם

(62) פסחים קיט, א. וש"ג. הובא בפרש"י עה"פ.

(63) עקב יא, ג.

(64) יבמות סא, רע"א. וש"ג.

(65) ראה תור"א משפטים עז, א. תשא פו, ב. ובכ"מ.

(66) ואתחנן ז, ה.

(67) ראה ברכות לה, ב ובחדא"ג מהרש"א שם. וראה גם

לקו"ת פרשחנו יח, ב.

ועל דרך ההלכה: (א) "נשחת חיזיו של קונה" - כי בושט, אם ניקב כל שהוא (לא רק חיזיו) נעשית נבילה, ולא מתאים הלשון "להבדיל" בין "כל שהוא" ל"ירבו". (ב) כיוון שאיני-אפשר לצמצם, הרי גם ב"נשחת חיזיו" יתכן שנשחת יותר מחייב וכשר, ומכל-מקום, לשיטת רשות⁷³, ספיקא דאוריתא לחומרא מן התורה, ובפרט שהבהמה בחיה היא בחזקת איסור.
 וה"יינה של תורה": השיעיות ד"להבדיל בין הטמא ובין הטהור" לפרשת "שמיני", מדריגת נעלית שבה "לא יגורך רע"⁷⁴, כי לצורך הבדלה במשהו וחוט השערה בלבד, יש צורך בנתינה כח מבחינה שלמלعلا מהשתלשות (שמיני) - הוגה עלי-ידי כי אדמור"ר שליט"א, ונדפס בלקוטי שיחות' חלק ז עמוד 65 ואילך.

בס"ד. יום ג', כ"ז אדר-שני, ה'תשכ"ה.

מה⁹ שמסר כבוד-קדושת אדמור"ר שליט"א להרב חדקוב שי' למסור להתמים הנוסעים לארץ הקודש בתנה-ותכוון:

כבוד-קדושת אדמור"ר שליט"א מסר שאינו יכול לקרווא אתכם כולכם ביחיד לחדרו ולומר הנ"ל באופן הדorous וכו' - מסיבותו הפרטית בשנה זו¹⁰ ולכן מסר עלי-ידי.
 כבוד-קדושת אדמור"ר שליט"א משתחף בשני שקל - עלי-ידי כל אחד מהתמים - בתועודיותם שיערכו כדלקמן.

סדר התועודיות הוא: התועודות בהשתפות כולן; בישיבת 'תומכי תמים' ליבאוויטש המרכזית, 'תורת אמת' המרכזית, וכפר חב"ד. בשאר המקומות - יתועדו שנים שנים לכל הפחות. ובאופן שכל אחד ישתחף על-כל-פנים באחד מהם, והם: ראשון-לציוון ובתי-ספר של הרשות האילית יוסף יצחק. בכל הנ"ל - למסור על-כל-פנים נקודות ממה ששמעו פה. להציג בכל מקום ומקום - המתאים אליו ביותר. בכל אחד ואחד מכל הנ"ל לסייע במסירת ברכתו לחג הפסח ושם, ואשר הארייז'ל כתוב¹¹ שהקשרות של פסח - מועילה לכל השנה שלא יחטא. ומסיימין בטוב.

אם יתהו ספיקות - יחליטו על פי הגורל וכדומה.

הוצאות הנסיעה לתועודיות וכו' יבקשו מר' אברהם פריז ולמסור לו החשבון.
 לעשותות ממונה - אחד או שנים - שיסדרו הנ"ל ושיכתבו לכאן מהנעשה בכל הנ"ל.
 בוגר לפריז, הנה כבוד-קדושת אדמור"ר שליט"א משתחף בשני שקל לתועודות. באם יתועדו רק בישיבת ברונאה יתנו לר' ניסן נעמינאשו שני השקל, ואם יתועדו גם בקרוב אנ"ש ימסרו אחד לר' ניסן ואחד לילשכה'.

אם ישחו במאסיל - יבקרו במחנה העולים ותמסרו פרישת שלום מכבוד-קדושת אדמור"ר שליט"א ושביקש שאתם התלמידים החוזרים מפה, ימסרו בשמו ברכת חג הפסח כשר ושם ויתועדו וימסרו שני השקל לתועודות שם. ואם לא יוכלו לתועוד - לסדר שיוכלו לתועוד אחר-כך בלבד שם. אם גם זה לא אפשרר - למסור את שני השקל בארץ הקודש, אחד ל'תומכי תמים' ליבאוויטש המרכזית, ואחד ל'תורת אמת'.

(2) שנת האבילות אחורי אמו הרבנית הצדנית מרת חנה ע"ה
 (א"ב"א), חולין כב, סע"א (ד"ה איצטריך קרא למוטוי).

(73) יבמות פח, ב (ד"ה היכי דמי), קידושין עג, א (ד"ה
 ואב"א), חולין כב, סע"א (ד"ה איצטריך קרא למוטוי).

(3) הובא בכאר היטב או"ח ר"ס תמוז. וראה זה"ג רבכ, ב
 (ובנצח"ז שם).

(74) תהילים ח, ה.
 (1) הוגה ע"י כי אדמור"ר שליט"א ונדפס בהוספה ללקוטי
 חי"ד ע' 339. במהדורא זו ניתוסף עוד איזה צינוי מ"מ ע"י

לקוטי שיחות פרשנות שמייני ברכ' יז

והולך והומה", ובדומה לכך אפשר להסביר את "על גחון תלבך": הנחש זוחל על האדמה (כפי שאומר רשי", ש"רגלים היו לו ונקצצו), ולכן נקראת הליכתו "על גחון" – כלשון האבן-עוזרא: "בעבור הרוח שיגיה מגנו". כמובן, רשי מסתמך על פירושו בפסוק קודם, על המילה "גיכון".⁷

ב) "גחון" הם מעיים, כדברי התרגומים⁸ "על גחון תלבך – על מעק תיזיל" [או, כפירוש האבן-עוזרא] – "זהה", ורשי אינו צריך להסביר זאת, כי מילה זו בלשון-הקדוש מובנת לתלמיד [בדיקות שם שמובנת לו המילה "מעיים" (או "זהה")].⁹

אך לפיה זה קשה מצד שני: מדוע אין פירוש הביטוי "הולך על גחון" כאן, לדעת רשי, זהה לפרש של "על גחון תלבך", כפי שהאבן-עוזרא מפרש. מהו ההכרח לכך שכן אין הפירוש "הולך והומה", או, כפירוש התרגומים (גם כאן) "מעואה", אלא "לשון שחיה..."?¹⁰

.ג.

השאלות לגבי הפירוש על "כל הולך"

אחר-כך מצטט רשי את המילים "כל הולך"¹¹, ומפרש: "להביא השלשלין ואת הדומה לדומה".

וציריך להבין:

א) אמן, המילה "כל" היא מילת ריבוי, אך מהי הוכחה, לפי הפשט¹², שהיא מרובה שני דברים: (א) שלשלolin, (ב) ואת הדומה לדומה?¹³

ב) הקושי אף מתחזק: דרשת זו נמצאת ב"תורת כהנים"¹⁴ ובגמרא¹⁵. דבריו רשי "ואת הדומה לדומה"

.א.

פירוש רשי על "הולך על גחון"
בפירושו על הפסוק "כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע עד כל מרבה ורגלים..."¹ – מצטט רשי (ב"דיבור המתחליל" הראשון) את המילים "הולך על גחון", ומפרש: "זה נחש ולשון גחון שחיה, שהולך על גחון", וונופל על מעיו".²

moben בפשטות מדוע מסביר רשי ש"הולך על גחון – זה נחש": המקום היחיד בתורה שבו מצוי ביטוי דומה (לגביו שרצים) הוא בענין הנחש, בפרשנה בראשית², שם כתוב "על גחון תלבך". ומכאן מובן, גם ב"הולך על גחון" הכוונה היא לנחש.³

אבל ציריך להבין את סוף דבריו רשי – "ולשון גחון שחיה שהולך שח וונופל על מעיו": כאמור: כבר בפרשנה בראשית כתוב "על גחון תלבך", ושם אין רשי מפרש מהו "לשון גחון" (אלא ש"רגלים היו לו ונקצצו), ואני מובן: רשי צריך היה להסביר את משמעות המילה "גחון" בפעם הראשונה שהיא כתובה בתורה, ולא להסתמך על פירושו בפרשנה שמיינית.⁴

.ב.

פירושים קודמים על הביטוי "גחון"

לכארה, ניתן היה להשיב שרשי אינו מפרש בפרשנה בראשית את הביטוי "על גחון תלבך", כי משמעות המילה "גחון" מובנת מעצמה, באחת משתי הדרכים הבאות:

א) על הפסוק⁴ "וישם הנהר השני גיכון" (שכתוב לפני "על גחון תלבך"), מפרש רשי: "גיכון – שהוא הולך והומה והמיito גדולת מארם וכי גיח⁵ שמנגה

(1) פרשנתנו יא, מב.

(2) ג, יג.

(3) ראה גם רב"ע כאן.

(4) בראשית ב, יג.

(5) משפטים כא, כח.

(6) בראשית ב, יג.

(7) ואף שהרב"ע שם כי זה דרך דרש – הוא לשיטתו דגם ב"גיכון" כתוב כן, אבל רשי מפרש כן שם סתום – בלי להוטין שזהו דרש.

(8) ועד"ז בתיב"ע שם. ת"י שם (הובא בערוך ע' שחף). ועד"ז בת"א, תיב"ע ות"י כאן.

(9) אבל דוחק הוא – שהרי תיבת זו בלתתי רגילה. ובפרט שם מפרשי התורה שקנו"ט בפירושה.

(10) ודוחק לומר דכוונת התרגומים היא לא שפירשו של "גחון" הוא "מעיו", כ"א] כברשי ש"הולך שח וונופל על מעיו" (והפירוש ד"גיכון"

הוא "לשון שחיה"). אבל ראה ר"ק בראשית שם. וכותבי כאן (ועד"ז – בכראシア שם. וראה פ"י לתרגם ירושלמי כאן): "כל הולך (על גחון) –

כל דשחף וכו'".

(11) הטעם שרשי מקרים פירושו על "הולך על גחון" קודם פירושו על תיבות "כל הולך" – מובן בפשטות, כי בתחום מפרש העיקר "הולך על גחון", ואח"כ – החוספה ד"כל הולך גוי" (ועד"ז ב"ול הולך על ארבע").

(12) כי אף שדרישה זו מקורה בגמ' ותו"כ כדלקמן בפניהם – הרוי רשי מעתיק בפירוש רך וזרוי' השיעיכים לפשש"מ, ובפרט בנדו"ד שלא כתוב ע"ז שהוא דרש, מובן שפירוש זה מוכחה בפשטות הכתובים.

(13) ולהעדר מגרסת הרי"ף והרא"ש בחולין שם: "כל לרבות שלשלול קטן" (ותו לא).

(14) עה"פ.

(15) חולין ס, ב.

כהנים", ולא את הנוסח שבגמרה – "ויאת הדומה"
31 ?
2

ה.

פירוש רשי על "רבה רגלים"

לאחר מכון מצטט רשי את המילים "רבה רגלים" 32
ומפרש: "זה נדל, שרך שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו
33 לכאנן ולכאנן, וקורין צינטפיד"ש", ובכך מסיים רשי
34 את פירשו לפסוק זה.
35

ובן מודיע אין רשי אומר בקיצור "זה נדל
36 צינטפיד"ש בלע"ז", אלא מאיר בלבונו, ומסביר
37 ש"ndl" זה שרך שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאנן
38 ולכאנן וקורין צינטפיד"ש", כי ישם שרצים רבים בעלי
39 רגלים רבים, ומודיע אומרים ש"רבה רגלים בכל
40 לפיכך מסביר רשי, שהו שרך שיש לו רגלים בכל
41 גוף" מראשו ועד זנבו לכאנן ולכאנן", ולכן "קורין"²²
42 – מכנים אותו על שם ריבוי הרגלים – צינטפיד"ש"
43 (=מאה ורגלים²³). והוא השוץ שאליו מתכוונת התורה
44 בביטוי "רבה רגלים".
45

אבל, מודיע אין רשי מפרש כאן את המילה "כל",
46 שבפסוק, ואינו אומר, שהיא גם שרצים אחרים
47 שהם מרבי רגלים ודומים לנדל²⁴, דומה ואת הדומה
48 לדומה?
49

התמיהה אףגדולה יותר: הן ב"תורת כהנים" והן
50 בגמרא נאמר, שהביטוי "עד כל (מרבה)" מרבה את
51 הדומה ואת הדומה לדומה". רשי²⁵ מביא את דרישות
52 חז"ל על שתי הפעמים הקודומות שנאמר "כל" בפסוק,
53 ואינו מביא את הדראה על הפעם השלישייה?
54

.ג.

ההסבר לכינוי התורה לנחש ועקרב

ההסבר לכל זה הוא:
55
56 כאמור, משתמש התורה כאן בביטוי "גוזן",
57 המזכיר רק לגבי נחש, ומהן מובן שהכוונה היא לנחש

שם: "כל").
(21) ובდפוס שני דרש"י תיבות "ויאת הדומה לדומה" ליתא כאן. וראה
לOLUMN העורר.²⁴

(22) וראה גם פירוש"י חולין שם (ד"ה גדל): "מאה ורגלים קורין לו".
ל' רשי הנ"ל.

(23) בדפוס שני דרש"י איתא: "עד כל – לרבות הדומה". אבל ד"ה
זה בא קודם לד"ה "רבה" – זה נדל וכו'. ואולי יש כאן טה"ר, וצ"ל
חלק מ"ה הקודם (במשמעותו) – להביא את החפותה כו". וראה
עליל העරא.²¹

(24) ל' הש"ס חולין שם, אף שבנוגע לנחש ועקרב לא כתוב כן, כייל.
ואכ"מ.

1 כתובים ב"תורת כהנים", ואילו בגמרה מצוי הביטוי
2 "ויאת הדומה לשילוש".¹⁶

3 לפי נוסח הגמara אפשר להסביר (בדוחק קצת)
4 שהמילה "כל" מרובה דבר אחד: שלשול והדומה לו.
5 כמובן, "שלשול" הוא דוגמא למן שאתו מרובים,
6 הכלול כל שרך הדומה לשילוש (ובודאי גם שלשול).
7 אבל לפי נוסח שב"תורת כהנים" – "ויאת הדומה
8 לדומה" – מודגשת שני ריבויים: א) "שלשול",
9 הדומה לנחש ב) "ויאת הדומה לדומה" – שרצים
10 שאינם דומים לנחש, אלא דומים לשילוש, שהוא רק
11 דומה לנחש.¹⁷

12 ורש"י בוחר דוקא את הנוסח של "תורת כהנים",
13 ולא את נוסח הגמara!¹⁸

14 ג) מודיע מצטט רשי גם את המילה "חולץ", בעוד
15 אשר הריבוי נלמד מהמילה "כל" בלבד?¹⁹

16 יתר-על-כן: מיד אחר-כך בדומה לכאנן, מצטט
17 רשי²⁰ (מן המילים¹⁹ "וכל הולך על ארבע") רק את
18 המילה "כל"²⁰ ומפרש: "להביא את החפותה... –
19 וכאנן מצטט רשי גם "חולץ"?

.ד.

השאלות על "להביא את החפותה..."

20 אחר-כך מצטט רשי את המילים "הולך על ארבע"
21 ומפרש: "זה עקרוב", אשר הוא השရץ היחיד ה"חולץ
22 על ארבע". לאחר מכן הוא מצטט, כדיעיל, את המילה
23 "כל" ומפרש: "להביא את החפותה אשקרבו"ט
24 בלב"ז ואת הדומה לדומה".

25 גם כאן צריך להבין, כבסעיף ג' דלעיל:

26 א) מהי ההוכחה של רשי, לפי פשט הפסוקים,
27 שהמילה "כל" מרובה שני דברים: (א) החפותה (ב)
28 ואת הדומה לדומה?²¹

29 (ב) מודיע בוחר רשי דוקא את הנוסח של "תורת

(16) ובדק"ס חולין שם מביא מכת"י דוגם שם הגירסה היא כתבו"כ.
(17) ראה בארכ"מ חיים (לאחיה המהרב"ל) ודרכו טוב כאן. וראה ג"ב

רא"מ כאן. פ"ר הרואב"ר לתו"כ שם. ולהעיר מהגירסה ברשי" כת"ב:
השלשול ואת הדומה לו ואת הדומה לדומה.

(18) וכבחולין שם: "כל לרבות השילוש וכו'" (ובתו"כ שם: כל
הולך על גוזן להביא כו).

(19) אף שבכתוב נאמר "וכל – כ"ה גם בחולין וכו' שם. ויל'
שאי"ז ד"ה חדש (בפירוש") והעתיק לשון הכתוב, כי"א חלק מד"ה
הקודם ("הולך על ארבע") ולכן מסתפק בהעתיק לשון הכתוב הנוגע
לכאן ("כל"). ועד"ז בד"ה "חולץ על גוזן".

(20) אף שבחולין ותו"כ שם מעתיק "כל הולך" (אבל בר"ף ורא"ש

לקוטי-שיחות – פרשת שמיני

כפירוש התרגום "על גחון" – "על מעונה"²⁹, כי איז
אינו מובן: מדוע משתמש התורה בביטוי "גחון" שמןנו מוכרים להבין ש"זה נכון" (כי ביטוי זה נאמר רק לגבי נחש), ונזקקה לריבוי "כל הולך...", כדי לרובות שרצים אחרים – היא היתה יכולה לשמש מלכתחילה בביטוי הכלול את כל השרצים מסווג זה³⁰, כדוגמתה? ³¹

ציריך לומר, אפוא, ש"הולך על גחון" היא תכונת הקימות רך אצל הנחש. וכך מפרש רש"י "ולשון גחון שחיה"³² שהולך שח וונפל על מעו"ר: "בתחילה הוא הולך כפוף (לא "על מעו"ר"), ומאותר יותר הוא "ונפל על מעו"ר", לעומת ה"שלשולין" וכדומה, שאוותם מרובה המילה "כל", שהם זוחלים לכתיחילה על מעיהם.

ובודומה לכך לגבי "כל הולך על ארבע": רך עקרב "הולך על ארבע" פשוטו, לעומת ה"חפושית" וכדומה, וכל השרצים שאוותם מרובה המילה "כל", יש להם יותר מרובה רגליים אלא שהעלילונים אינם ממשין כל כך".³³

ולכן מצתט רש"י מן הפסוק את המילים "כל הולך": בכך הוא מגדיש שהדמיון בין לבין הנחש הוא רך בהliquה שמופיעה אצל הנחש מאוחר יותר, לאחר שהוא "ונפל על מעו"ר". אבל התכונה של "גחון" – "לשון שחיה שהולך שח" – אינה קיימת אצלם.³⁴

.ח.

בחירת הנוסח של "תורת כהנים"

לפי האמור לעיל מובן מדוע בוחר רש"י דוקא בנוסח של "תורת כהנים" – "זאת הדומה לדומה".³⁵ בכך הוא מאפשר לנו לדעת שתי נקודות:

א) שהמילה "כל" אינה באה לרבות שרצים נוספים ממין הנחש והעקרב, שאז היא היתה מרבה גם כמעט

(30) עד הנ"ל הערכה.
(31) שחיי נמצא לו חבר בקרה (תולדות כה, כג. וראה פרש"י בא' ט. ויקרא א, טז – אבל מובן שאין לומר "הולך על קרכו", כי לשון קרכו" הוא ע"ש שנמצא בקרכו – בפניהם (למיוני ערו המכסה עלייו וועלוי הולך).

(32) ומפניו לו חבר בקרה (מיכה ד, י) "חולוי וגחוי", וכפרש"י שם: "כרעוי ושותהי" (ומביא דוגמא) על החונך וכן בלשון משנה* (תוספות מומי' פ"א ה"ד) "כוחל הגוחחה לרוח"ר. וגם בלשון ארמי (גמרא) מצינו "גחין ותולחוש" ("ב"מ נת. א. ועד"ז בכ"מ).

(33) ר"א"ס כאן. ועד"ז בפ"י הראב"ד לתוב'כ כאן.

(34) משא"כ ב"הולך על ארבע" שה(קצת) דמיון בין "חפושית" ועקרב הוא ב"הולך על ארבע".

1 – "זה"²⁶ נחש", וכן, כיוון שהשערץ היחיד שהוא "הולך על ארבע" הוא העקרב, מובן שבביטוי זה מתכוונת 2 – על ארבע" הוא העקרב, מובן שבביטוי זה מתכוונת 3 – התורה לעקרב – "זה"²⁷ עקרב".

4 – אך מדוע נאמר בתורה "הולך על גחון", "הולך על ארבע", ולא נאמר בקיצור ובמשמעות: נחש ועקרב?
5 – לגבי הביטוי "מרבה רגליים", ולא "נדל", אפשר להסביר, שמליה זו אינה מלשון המקרא, והוא איננה נמצאת בתנ"ך, אלא ב"תורת כהנים" ובמשנה²⁸, ורש"י מצטט זאת, אבל המילים נחש ועקרב כתובות מספר 10 פעמים בתורה.

11 – ציריך אפוא לומר, שבביטוי "הולך על גחון" אין 12 התורה מתכוונת לנחש באופן כללי, לכל הכהנותיו, 13 אלא דוקא לנחש כפי שהוא בעל התכונה של "הולך 14 על גחון". וכך מובן ש"כל הולך על גחון" מרובה 15 שרצים הדומים לנחש דוקא בתכונה זו ("שלשולין...").
16 בדרך דומה יש להסביר לגבי "כל הולך על ארבע".²⁸
17 – ולפיכך אין התורה אומרת "נחש" או "עקרב", כי 18 אז היהת המילה "כל" מרובה רק שרצים ממין הנחש 19 והעקרב או, גם אם היהת מרובה את הדומה להם, לא 20 היו יודעים במה הם צריכים להיות דומים: האם 21 בתכונה "הולך על גחון" או "הולך על ארבע", או 22 שמא בתכונות אחרות.

23 – ולפיזה מובן בפשטות מדוע אין רש"י מסביר כאן, 24 שימושה המילה "גחון" היא – "בעבור הרוח שיגיה 25 ממנה", כפי שהוא מפרש על "גחון", כי "כל הולך על 26 גחון" מרובה שרצים אחרים שיש להם תכונה זו, ולא 27 מצוי שרך אחר שהוא הולך ומגיח רוח.
.ז.

ריש"י אינו יכול לפреш כאן כפירוש התרגומם
לפייזה מובן, שרשי' אינו יכול להסביר כאן

(26) משא"כ ע"ה פ' (לעיל יא, כז) "על כפיו", פרש"י: "ענן כלב ודוב והתול" (וגם אין מפרש הריבוי ד"ויל הולך גור") – אף שבתוכ"כ שם: "זה הקוף, כל להביא כי" – כי הפירוש ד"ויל הולך על כפיו ע"ד הפשט הוא: כל החיות שבסוג הזה (ושרש"י מביא דוגמאות אחדות) משא"כ כאן שמכורה לפреш "זה נחש", "זה עקרב" (ובמליל – ד"בל" בא גרובות). וראה לקמן בפנים ס"ט.

(27) מקומות פ"ה מ"ג. וראה פרש"י (מקץ מג, ל) ובלשון משנה>.

(28) שחיי "שלשול" הוא תולעת (ולא מין נחש). וכן "חפושית" אינו מין עקרב (ראה רמב"ם הל' פרה פ"ט הי"א. ולהעיר מרב"ם הל'

מאלות אסונות פ"ב ה"ז: נחשים ועקרבים וחפשית ונDEL וכי"ב).

(29) נוסף שי"ל שלא נמצא עוד בקרה שגיחן פירושו מעוני, משא"כ

שי"ה פירושו שחויי – כנסמן לקמן הערכה .32

רגלים – זה נדל...”, ואני כותב אפלו ”כגון נדל”²⁹? התשובה לכך היא: בשני החלקים הקודמים – ”החולך על גחון... הולך על ארבע” – מתכוונת התורה לשערן אחד בלבד – נחש או עקרוב. ולכן סביר לומר, שגם בחילק השלישי – ”מרבה ורגלים” – הכוונה היא לשערן אחד בלבד – נדל. ומשמעות המילים ”כל מרבה ורגלים” היא: כל הסוגים שבתוכו של ”מרבה ורגלים”, ורשׁי”י אינו צריך להסביר זאת, כי הדבר מובן מאליו, בדומה לנאמר מספר פעמים לפניכן ”למינו” וכדומה.³⁷

יא.

הדרך להתגברות על היצר הרע - לימוד התורה ופנימיותה

כדי להבין את ההוראה הנלמדת מכך לעבודת ה’, צריך להקדים דברים אלו:
 לכואורה, עדרין לא מובן: סוף סוף הולך הנחש ”על מעיו”, ו록 בתחלת הליכתו הוא ”החולך שח”, ומודיע לא חבבה התורה ”החולך על מעיו” וככליה בזה את כל השורצים מן הסוג הזה, כולל הנחש?
 אלא, מכך נלמדת הוראה לגבי עבודה ה’: על הנחש אמרים חז”ל³⁶ ”דא יציר הרע”. ואומרת התורה: הייצר הרע אינו בא מלכתחילה להשפיע על היהודי להזיות ”החולך על מעיו” – ללכט, לחולול ולהיות שקיים בעניני אכילה וענינים גשיים אחרים³⁷. הוא מתחילה ב ”החולך שח”: ראשו של האדם מורד, מכופף, חסרה לו התנהגות של ”shaw מודם עיניכם וראו...”. זה מוביל בסופו של דבר ל ”ונפל על מעיו”. לדברי חז”ל³⁹: ”כל אומנתו של יציר הרע, היום אמר לו עשה כך... עובד עבודה-זרה.”.

ולכן, הדרך להתגבר על ה ”נחש” היא באמצעות שקיעה בעניני מרוּם – תורה⁴⁰ בכלל, ובמיוחד תורה הנستر ופנימיות התורה⁴¹, המונעים את ”החולך שח”. גם דבר זה נרמז בפסוקנו, כפי שמסביר מהרשׁי”א על דברי חז”ל⁴²: ”לפייך נקראו ראשונים סופרים, שהיו

כו’ דוחה ומפיל נחש בריח דקליפה כו’”. וראה لكمן בפניים סי' ב’. ובחורות. 56, 58. דבתרורה עצמה היא בחיי שמיים שבתרורה – ראה לקו”ש [המתרגמים] חז”ל ע’ 20. ושם”. וראה אה”ת פרשנות (ע’ רם) וسد”ה אמרוזל לפיקד תרצ”ט, דו”ו! דגחון שמספיק כח הנחש (בדלקמן בפנים) הוא בחיי פנימיות התורה. וראה אה”ת פרשנותו (ע’ רמטראן) שהוא בחיי עה”ה, ולכן בכחו לברר הנחש בחיי עה”ד, עי’יש”. (42) קידושין, ל, סע’א. הדרא”ג שם.

אשר ”אין דומין זה לזה”³⁵, אלא שרצוים הדומים לנחש וולעך בתוכנות ”החולך על גחון... הולך על ארבע”.

(ב) מצד שני: אפלו ”שלשולין” אין דומים לנחש בכל הפרטים, וכך לא בתוכונה ”החולך על גחון”, ויש בינם דמיון מועט בלבד, שהרי הנחש ”נופל על מעיו”, והם אינם כך. ובדומה לכך ה ”חפשית” דומה לעקרוב מעט מאד בתוכונה ”החולך על ארבע”, שהרי ”עלינוים אינם ממשין כל כך”.

כיוון שכן, מובן, שהמילה ”כל” מרובה אפלו את ”הדומה לדומה” – לו רק יש בינם דמיון מועט בתוכונת ”החולך על גחון” ו ”על ארבע”.

ט.

ההבדל בין שני החלקים הראשונים לחילק השלישי

לפי כל האמור לעיל, מובן ההבדל בין ”כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע” לבין ”כל מרובה ורגלים” (שם אין רשי”י מפרש את המילה ”כל”):

התקנות ”החולך על גחון” ו ”החולך על ארבע” קיימות, בשרותים, רק אצל הנחש והעקרוב, ולכון, כאשר מוסיפה התורה ”כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע” אי אפשר לפреш זאת באופן הפשט, שהכוונה היא לכל השרותים בעלי תוכנה זו, כי מלבד הנחש והעקרוב אין שרשן הולך על גחון או על ארבע. לפיכך הכרחי לומר, שהמילה ”כל” אינה פשוטה, אלא באה לרבות.

לעומת זאת, התוכונה ”מרובה ורגלים”, יותר מארבע, קיימת אצל שרותים רבים (גם אם קיים מקום בגופם ליותר ורגלים, שלא ננדל), ולכן משמעות המילים ”כל מרובה ורגלים” כאן היא פשוטה, ורשׁי”י אינו צריך לפחותן: כל השירותים שהם בעלי התוכונה ”מרובה ורגלים”. .

זה נדל – ולא כגון נדל
אך צריך להבין: אם כן, מדויע מפרש רשי”י ”מרובה

(35) פרשי”י לעיל יא, יג (”כל עוף שנאמר בו למינה... יש באותו המין שכן ודמן זה לזה”).

(36) זה א’ לה, ב.

(37) להעיר מפרש”י (ויקרא א, טז): בונצתה. עם בני מעי נוצרה דבר המאוס כו’ וותו שתא באוכלי.

(38) ישע’ מ, כו.

(39) שבת קה, ב.

(40) דתורה היא בחיי ”שמים” – תוא’ באתחילתו. ובכ’ם. ולהעיר מאוה”ת ואחתנן (ריש ע’ שז) ד’נחש בריא לעומת בריה התייכון שבקדושה.. עי’ הקול קול יעקב בעסק התורה בחיי’ בריה התייכון

לקוטי-שיחות – פרשת שמיני

ה"צמחי-צדקה"⁵⁴ מסביר לגבי העניין של "ויז' דגחון" הצעין של אOTTיות של ספר תורה, שהויז' הרובי של גחון רומות ל"ספרות התפארת" (ה"ספריה") השישית מתוך עשר ה"ספריות" שבסדר ירידת השפע האלקי לעולם), העולה עד לדרגת ה"כתר", ולכן יש בכוחה לחבר בין שני חצאי ספר התורה, שהם נגדי הספריות חסד וגבורה (בדומה⁵⁵ לידעוע⁵⁶ לגבי חזות הלילה, המחבר בין שני חצאי הלילה, שהראשון שביניהם קשור לעוני של "דין", והשני – לחסד). לכן מפסקה הויז' של "גחון" את כח הנחש, כי הנחש מקבל את כחו מרובי של צמצומים מסתרא דشمאלא (=הצד השמאלי, של דין), אבל באמצעות התאחדות – "התכללות" – של ימין עם שמאל (על-ידי "ספרית התפארת"), מופסקת השפעת כח זה. וזה "שלום" בין נחש דקליפה לבין שרו, נחש דקדושה, הוא על-ידי וייז רבתיה, כי החיבור בין מעלה "לבין מטה" הוא באמצעות הקו האטען⁵⁷ ה"مبرיחה" ומחבר מן הקצה העליון ביותר עד הקצה התחתון ביותר⁵⁸ – דלא קטעות המין ש"מפלג לעילאי דהורמיון (=צד הטוב) מפלג לתחאי דאהורמיון (=צד הרע)".⁵⁹ וכן הוא עוזה שלום בין פמליא של מעלה לבין פמליא של מטה⁶⁰, עד אשר גם בנחש שלמטה מתגלגה שרו, הנחש דקדושה.

"שלום" זה יהיה בגלי ביביא משיח צדקנו שוגם הוא מכונה "נחש"⁶¹, והוא יביא לידי "ישראל אתרו", בקרוב ממש.

(משיחות ומאמור ש"פ שמוני תש"ל)

1 סופרים כל האותיות שבתורה, שהיו אמורים וייז' 2 דגחון הצעין של אOTTיות של ספר תורה..., ואלה 3 דבריו: האותיות אין מורים רק על שמותיו של 4 הקדוש-ברוך-הוא שהוא הנטהר גמור של התורה⁴³ 5 ולפי שהסתרא דشمאלא בכל הטומאה הוא נחש 6 הקדמוני... ועל כן הפסיק באOTTיות התורה בויז' דגחון 7 לרמזו כפי אOTTיות התורה שהן כולם שמותיו של 8 הקדוש-ברוך-הוא⁴⁴ אין כאן מקום כלל לכך הטומאה 9 דווייז' דגחון מפסיקו.

יב.

עריך לזכך את ה"נחש" ולהפכו לקדושה 10 הפסיק זה של כח הנחש אינו עריך להיעשות ורק 11 באמצעות ביטול ואובוד כח הנחש, אלא גם באמצעות 12 בירור וזיכוי הנחש, עד להפיקתו לקדושה. בדברי 13 חז"ל⁴⁵ על הפסוק⁴⁶ "גם אויביו ישלים אותו", זהה 14 הנחש". ככלומר, הנחש הוא אמן "אויביו", כאמור⁴⁷ 15 "ויאיבה אישית ביןך ובין...". למורת זאת, ישלים הנחש 16 עם האדם.⁴⁸

17 בירור הנחש של ה"קליפה" והטומאה הוא 18 באמצעות גילוי שרו, אשר שتن לשם שמים נתכוון⁴⁹ 19 – נחש דקדושה. כמוסב⁵⁰ לגבי "נחש הנחשות" 20 שעשה משה רבינו⁵¹, שעיל-ידי "והבט אל נחש 21 הנחשות"⁴⁹ ו"מסתכלין כלפי מעלה"⁵², באמצעות 22 ראיית הנחש דקדושה, השורש של נחש ד"קליפה", 23 נגרמת התוצאה "וחיה" – זיכון הנחש ד"קליפה".⁵³ 24 גם ה"שלום" בין נחש דקדושה לנחש דקליפה 25 רמזו בפסוקנו:

(55) אה"ת פרשנו שם (ריש ע' רמד).
 (56) זה א' צב, סע' ב. נתבאר אה"ת לך ד"ה וייחלך עליהם פ"ה ואילך.
 (57) ע"ד היודע דמת' ה' "בחדרש השלישי" – כי עניינו חיבור מעלה ומטה, ביטול הגזירה דעתלונים לא ירדו כו' ותחותנים לא יעלו כו' (שמור פ"ב, ג').
 (58) ראה אה"א, ב. ח"ב קעה, ב. ועוד. נתבאר בד"ה פדה בשלום תרע"ג (בהמשך תער"ב). ד"ה ייחינו תש"ז פ"ב. ועוד.
 (59) סנהדרין לט. א. לקו"ת שה"ש לה, ג. ובכ"מ.
 (60) ויל' דבחיבור כי חזאי תורה ע"י ויז' דגחון, כלל גם חיבור מעלה ומטה שבתורה עצמה, דתורה היא "דרביakash" (רומי' כג, כת). ברכות כב, א, ולאידך נחנה למטה דורא, במקום שלמזכירים ירדרם. יצח"ר יש ביניכם" (שבת פח, סע' ב' ואילך).
 (61) ראה אה"ת פרשנו (ע' רם. רמב). וש"ג. ראה גם ביאוה"ז (לחצ"ע) ע' תקנו. אודה'ת אהנן (ע' שע'). ועוד.

(43) וראה הויז' שם (א, רע"ג) דתושב'כ ש"היא רק בח' אOTTיות. שהן שמותיו של הקב"ה הוא בח' "שמות" שבתורה.
 (44) רמב"ן בהקדמותו עה"ת. יונת אלם פ"כ"ט. ועד"ז זה"ב פז, א. ובכ"מ.
 (45) ירושלמי תרומות פ"ח סה"ג. ב"ד רפנ"ד.
 (46) משל טז, ז.
 (47) בראשית ג, ט.
 (48) ראה אה"ת בראשית מז, סע' ב' ואילך.
 (49) ב"ב טז, א. וראה (סנה' נט, ב) שם גדול כו' אלמלא נתקלל נחש כר' נחשים טובים.
 (50) לקו"ת חותק ד"ה ויעש משה.
 (51) חוקת כא, ט.
 (52) משנה ספ"ג דר"ה. הובא בפרש"י חוקת שם, ח.
 (53) ראה גם אה"ת שם (מה, א).
 (54) אה"ת פרשנו (ע' רם. רמב ואילך). וראה ג"כ ס"ה כל הולך ותרכ"ג.

ילקוט מתורת לוי יצחק

ר' יהודה³ שבחינו חסיד⁴, על דרך אברاهם, רוצה במלעת יעקב תפארת הנוטה⁵ לחסד ומתחבר עמו, ולכן על אברاهם כתיב אביך ועל יצחק לא כתיב אביך. והוא הפודה את אברاهם כמו שכותבו⁶ לבית יעקב אשר פדה את אברاهם, لكن ר' יהודה חסד רוצה במלעת יעקב תפארת⁹ הנוטה ומתחבר עמו ופודה אותו. ור' יוסי¹⁰ מל' הנכנית¹¹ מהగבורות, כשמו יוסי¹²

(3) מבאר הטעם דבר ר' יהודה" דוקא דורש במלעת יעקב", ורב יוסי".

דוקא דורש במלעת יצחק".
(4) בכמה מקומות בלקוטי לוי יצחק מצין למ"ש בקול ומה בראש ביאור האדרא רבא, ובבזהר ח"ג דף בכ"ז ע"ב "בניצוץ אוורות שם. ע"ש. ראה ליקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סימן ס. סה. בר. וכבהערות זהה בראשית עמוד קכ"ב, דכל מעשה בחסיד אחד הנזכר בגמ' הוא ר' יהודה

ב"ק דף ק"ג ע"ב, חמורה דף ט"ו ע"ב) ע"ש. [חסיד מלשון חסיד]. ולהעיר ממוחזר" (ב"ק הל, א) אמר ר' יהודה הא מאן דבעי ליה מהוי חסידך וכו'.

(5) חсад... אברاهם: כמ"ש (מכה ז, כ) חсад לאברהם". ראה וזה חלק א' בראשית דף מו, ב. תניא — אגרת הקודש סימן ה. מאמרי אדר"ם" האמצעי קוונטטים עמוד ד. ושם".

(6) כי פועלות התפוארות הוא לרחים כמו פעולות החסד. ראה לקמן סימן ג.

(7) וכן הר"ז עלמין שבתפארת הוא א' יותר — קד, הם מתחברים להק"ג דמיין והם מימיינא, וק"ג הם ממשמאלא" (ליקוטי לוי יצחק כאן). [ראתה ביאור זהה לקמן סימן מ הערכה 5.קטן. ובירוקט לוי יצחק עה"ת פרשת חי שרה סימן קנט הערכה 7.8. קעג הערכה 7].

(8) יושע" כת, כתב.

(9) ראה זהה לקמן סימן ג, ז, ח. ובליקוט לוי יצחק עה"ת פרשת בראשית סימן סב. עט. קטז. קכ"ג. ר. ראה הערכה 21.

(10) ר' יוסי בח"י מלכות: ראה בהמציאות לעיל הערכה 4.

(11) ראה מאמרי אדר"ם" הוזן תקס"ה ח"ב עמוד מתפה ואילך. ביאורי זהה להצמח צדק ח"א עמוד שזו ואילך. תורה מנחם ספר המאמרים תש"ב עמוד קמג ואילך.

(12) יוסי בג"י, וכן אלקים = 86. ראה רשי" סנהדרין גנו, א. שייחות קודש היטשל"ז סיום התווועדות ש"פ שלחה.

ועיין ליקוט לוי יצחק העורות לספר הזה בראשית עמוד עט. ר' יוסי" בגימטריא אלקל"ם" הוא מרומו בכמה אופנים

(א) באותיות האל"ף ב"ית שלפני יוסי", והוא אותיות טהנת"ט בגי ע"ג, (עם הכלול) עד"ג"י השם אכרט"ם, שהוא האותיות לפני שם אלקלים". ראה לקמן סימן ציד הערכה 9.

(ב) באותיות האל"ף ב"ית שלאחריו יוסי", והוא אותיות צעע"כ בגי קי", (עם הכלול) בגי קי"ח שהוא השם *במוכן* האותיות שאחר שם אלקלים.

(ג) יוסי" באחרויים — בהסר הפשוט — בגי ק"ב (אלקלין") כזה: י"ג י"ג + י"ג, (16) + י"ג (76), + י"ג (86) = 188, ובהספר הפשוט, הינו 102 = 86 — 188 = 36. ליקוט לוי יצחק עה"ת פרשת בראשית סימן יב הכרה 3 ב עניין מס' ק"ב".

(ד) ובתורת לוי יצחק, חדשניים וביאורים בש"ס עמוד שעו, דמילוי אותיות יוסי כזה: יוד (10), וו (6), סמך (60), יוד (10) = 86 מס' אלקלים. הינו דיסי" בגי אלקלים, וכן המילוי דאותיות יוסי"

בראשית כח, יג: והנה יודה נצב עליו ויאמר אני יהוה אלהי אברם אביך ואלהי יצחק הארי אשך אתה שכוב עלייך לך אתגנה ולזרעה:

ה

ביאור מ"ש בזוהר דכתיב (שמות ו, ג) וארא אל אברם אל יצחק ואל יעקב בtosftה ואו, דינקב" בחי תפארת" הבולל חדף (דאברם) וגבורה (דיצח), ומ"ש בגין ואליך יצחק" זה גיב מצד יעקב הבולל ביצח וכו'

ר' יהודה פתח וארא אל אברם אל יצחק ואל יעקב, ביעקב תוספת ואיזו דאייה שלימרו דאהן, כמה דאת אמרן אלהי אברם אלהי יצחק ואלהי יעקב, ביעקב תוספת ואיזו.

אמר רבי יוסי, אי הכى הא כתיב אני יהוה אלהי אברם אביך ואלהי יצחק, הא ביצח תוספת ואיזו, אמר ליה שפיר הוה, בגין דיעקב היה קיים, ואכליל ליה ליעקב ביצח, (דרוהה מית) אתהשכו עינוי והוה כמת, דהא بعد דבר נש איהו קיים בהאי עלמא, לא אדרך עליו שמא קדישא, ועל דא אכליל ליה ביצח, השטא דמיית יעקב אתה מלאה באתריה, הדא הוא דכתיב וארא אל אברם אל יצחק ואל יעקב בתוספת ר'.

ספר הזוהר חלק ב דף כו, א

(1) [תרגום לה"ק] כתוב (שמות ו, ג) וארא אל אברם אל יצחק ואל יעקב, ומפרש מה ביעקב כתיב תוספת ואיזו ואל יעקב, לפי שהוא הי שלם שבאבות (מורש בתקופת המכريع בין שני הקצוות חסיד וגבורה, נמצא כי אברם שהוא החסד וי יצחק שהוא הגבורה שניהם כוללים ביעקב, لكن כתיב ואיזו שהוא מוסף על עינוי ראשון להוות כי אברם וי יצחק שניהם נקשרים עמו, ומביא ראי' זה) כמה דאת אמר — בתפלת העמידה — אלהי אברם אלהי יצחק ואלהי יעקב لكن כתיב ביעקב תוספת ואיזו (להורות שתוי המdotות חוו"ג נקשנות עם התפארת).

(2) [תרגום לה"ק] אמר רבי יוסי (לרביה יהודה) אם כן הוא כמו שאמרת שם ש"כ ו' ביעקב בא לדריש, הא כתיב (שאמר הקב"ה ליעקב) אני יהוה אלהי יצחק, הא כתיב ואלהי יצחק, ה"א ביצח תוספת ואיזו אלא ודאי שאין ר' רבי יהודה לובי יוסי פה הוא מה שאמר הקב"ה הכתוב, אמר לי' רבי יהודה לובי יוסי פה הוא מה שאמר הקב"ה ליעקב בתוספת ר' אצל יצחק, לפי שייעקב ה"י אז חי ולא ה"י ראי' להזכיר עליו שם יה"ה במילוי, וכלל הבהיר את יעקב ביצח שהוא ה"י כבר ראי' לא להזכיר עליו שם ה, לפי שכבר נחשכו עינוי והי' החשוב כמה, (ומפרש טעם הדבר), כי בעוד אדם חי בזה העולם אין ראוי להזכיר עליו השם הקדוש, ועל כן כלל הבהיר את יעקב ביצח כי מצדדו ה"י לו שלימות שהוא הורישו נשמו להיות מרכבה אל התפארה, ועל כן כתוב תוספת ר' במלת 'ואה'י יצחק המורה על יעקב, אבל עתה שייעקב כבר מת (זוכה להיות מרכבה אל התפארה שהוא בכו אמצעי הקשור ב' הקורדים שהוא סוד ב' אבות') בא הדבר למקומו, הדא הוא דכתיב וארא אל אברם אל יצחק ואל יעקב, שביעקב כתוב בתוספת ר' שהוא מוסף על שנים הקודמים.

ילקוט מותורת לוי יצחק

ומה ששמות ד יצחק (שאו לא כהו עינוי עדין) מלא
וי', הוא, כי ר' באמצע התיבה מורה על ריבוי, כמו צדקה
צדקות וכדומה, וריבוי הוא מצד יצחק גבורות, יצחק
גוי ארב' ה¹⁵ כדיוע.

ואות ר' ¹⁶ בראש התיבה מורה על חיבור, זה שיק
לייעקב — תפארת, המחבר חסד וגבורה, ומובן.
לקוטי לוי יצחק, העורותゾה שמוחתדים נעמוד נז

(15) כמו שכחוב (יהושע כד, ג) וארכבה את זרעו ואתן לו את יצחק".
ראה لكمן סימן צ. תורה מנהם התווודיות התשמ"ז חלק ב' עמוד
הנורא 355 העירה 48. התשמ"ח חלק ד' עמוד 106.
(16) ראה אור התורה פרשת ויצא עמוד ריז.ilkotz לוי יצחקעה"ת
חלק א' פרשת תולדות סימן רכא.

מספר אלקים — גבורות, רוצה במלעת יצחק¹³ גבורות.
ולכן הקשה שביצחק כתוב Tos' וא"ז (ושמות¹⁴ יצחק
מלאו).

ותירץ לו ר' יהודה, שזה גם כן מצד דעתך שאכליל
לי' ביצחק.

(ח) וכן רבינו יוסי" בג' 298, כמספר כל קו השמאלי בגבורה בחו'
אלקים, והוא: בינה (67), גבורה (216), הדר (15) = 298. ע"ש.
*) במקוון" — ראה لكمן סימן סט.

(13) יצחק בחו' גבורה: ראה פרדס שער כג (הכינויים) פרק ד. מאמרי
אדמור' הזקן על פרשיות התורה ח'ב עמוד תפק, ובהנסמן שם.

(14) בראשית כו, יט ויקרא להן שמות אשר קראו להן אביו.
ראהilkotz לוי יצחקעה"ת פרשת תולדות סימן רכ. רכא.

המשך ביאור למסכת קידושין ליום שני עמ' ב

ירושה מדבריהם.
הגמרה מביאה הוכחה נוספת שאין הגיר יירוש את אביו הגוי מן
ההנוראה:

פְּנִיאָ גַּפֵּי קְפֵּי — שנינו בן בדורבי הברייתא, שמוסיפה על דברי
המשנה ואומרת, בפיה דברים אמורים — שראשי הגיר להחליף את
האיסורי הנאה עם אחיו הגוי, בשארשו — כאשר חולקים הם את
ירשות אביהם, אבל בשונשתפו — כאשר חולקים הם נכסים שהוו
שותפים בהם, אסור לגר לומר לאחיו שיטול העבودה זורה ויין
הנסך והויא שיטול נכסים אחרים בנגדם, לאחר שנגהña הוא בך מן
האיסורי הנאה.

יש להזכיר מכך, שהדעות שומרה לו לעשות בן בירושה, מאחר
שאינו יירוש את אביו כל זמן שלא בא עידיין לרשותו.

דין נסוף בירושת גויים וגורים. ירושת בך את אביו הגיר —
גוי שנגאייר אביו ומות, וכן ירושת בך את אביו הגיר —
האב והבן ייחדו ומות האב, אין לא מרבבי תורתך ולא מרבבי
סופרים, מארח של לא ראו חכמים צורך לתקן לו יירושה מדבריהם,
שהרי אף אם ישוב טورو לא יירוש את אביו הגיר.

ההנן — יש להזכיר כן בדורבי המשנה, הסוברת שדים שלוה מטעות
מן ח'ר שונשייר ב'ינו מטו — שנולדו קודם שנגאייר אביהם, ולאחר
מכאן נתגייר ייחד עם אביהם, ומות האב, לא' ח'יר להלה את המעוות
ל'ב'ינו של הגיר, מארח שאנים יירושים אותו לא מותה ולא
בדורי חכמים, אם ח'יר להלה את המעוות לבני הגיר, אין רוח
חכמים נוחה ה'ב'נו — אין חכמים מחזיקים לו טוביה על כה, מארח
שלא היה צריך להנוגן.

מקשה על בר' הגמורה מדברי הברייתא. והנתניא — והרי שנינו
שאדם דמיהזר מעות שלוחה מן הגיר, רוח חכמים נוחה ר'ב'נו.
מתרצה הגמורה, לא' ק'שיא, פאן — המכונה הסוברת שאין רוח
חכמים נוחה מן המחויר הלוואה בין הגיר, עוסקת בין ש'ח'רתו
ול'רתו, שלא' בקרוזה — דהיניג, שנולד קודם שנגאיירו הורין,
ובאופן זה אין צריך להקל להחשב הלוואה בין הגיר, מאחר שאינן
ירוש את אביו.

אמ' בר' (ויקרא בה נ' י'ח'ב עם ק'ג'הו), ומותיבת 'ק'ג'הו' יש לדרכך
שאינו ווקק לרוך חשבון אלא עם הנברוי שזכה, ולא עם יירוש
ק'ג'הו, מארח שיוציא חזא לחרוזת במתת אדרון. הגמורה מבארת
במה דינין בדין'ו ר'ב'ר בוכבים יונש' את אביו הגו, שנאמר

אמר ר'בא, דבר תורה עיבר בוכבים יונש' את אביו הגו, שנאמר
לגביו עבר עברי הנזכר לגוי, י'ח'ב עם ק'ג'הו, וש' לדיק'ך ולא' עם
י'ו'ש' ק'ג'הו, שגוריית הכהוב דיא שעיבר עברי הנזכר לגוי אינו
עובד את ירושי. מבל' — יש למדוד ממעיות זה, ק'אי'ת ל'יה — לגוי
י'ו'ש', שהרי אם אין הגו יירוש את אביו מן התורה, לא היה ווקק
הכתוב להשמעינו שעברי הנזכר לגוי אינו עובד את ירושי. דין
ונוסך. ירושת בך את אביו הגיר תורתך — שהרי

משעה שנתגייר יידין הוא בתינוק שנולד ואני מותיחס אחר אביו
הגנו, אלא מרבבי סופרים — תקנת חכמים הי. דהנן — יש להזכיר
דין זה מדברי המשנה במסכת דמאי (פ' י' מ'), המבארת את הדין
לבבי נך ועיבר בוכבים — שני אחים נושא'ו שנגאייר אחד מהם,
שרשו את אחים עיבר בוכבים, ח'ר בוכבים ול'ח'ריו העובר
בוכבים, טויל א'חה את האבעוז בוכבים של אבינו, ואני אוטול
בגנודה מ'עות, טויל א'חה את דין נסך של אבינו, ואני אוטול
פ'ירות. אמם אינו יכול לזכור נ' כל דין שלא כהו ונכטם,

אך משבאו העובודת בוכבים ו'ין הנסך ל'שות הח'ר, אס'ר לו
להחליפים עם אחיו הגו, מארח שנגהña הוא בך מאיסורי הנאה,
ועתה מבארת הגמורה כיצד יש להזכיר מכאן שאין הגיר יירוש מן
ההנוראה את אביו הגו. ווי קל'א עז'ק שירשות ר'ב'ר י'ו'ה
היננה מרא'ו'יא, אם כן, אף כי לא בא'ו הנכסים ל'ש'ו'ה' נמי יהא
אס'ר על לו להחליפים עם אחיו הגו, שהרי מארח שיירשות הוא מחייבת

מן הנכסים, פ' ש'קל' ח'ל'וי עב'ור'ת בוכבים הוא ד'ק'א ש'קל' —
כאשר לוחק הוא מבוארות הנכסים אחרים, הרי הוא מחייב
בעבודת בוכבים האסורה בהנאה, וחילופיה אסורים. ובבחרת,
שאינו יירוש מן התורה לא' מרב'ן, ולכן מותר הוא להחליפים,
כין שחכמים לא תקנו לו יירושה אלא בדברים המותרים בהנאה.
ההטעם שתקנו חכמים שיירש ג' את אביו הגו, פ'יר'ה הוא ד'ע'ג'ו
דר'ן ש'פא י'ז'ו'ר ל'ס'ו'ר — חחשו חכמים שאם יראה הגיר שמחזמת
גירוטו אייבר את יירושת אביו הגו, יחוור לקלוקלה, ולכן תקנו לו

צריכין זהאה ג' זו אך ז' א לשיטת הר"ש וע"ש.
פנימם יפות

ט, כב – וישא אהרן את-ידיו אל-העם ויברכם וירד מעשות החטאota והעולה והשלמים

א. בגאות מזרים נתנה כהונה ע"י אהרן במלאים, ועלוי בבל ג'ב הקריבו מלאים בימי עזרא, ועתדים מלאים ליקרב בחנותה הבית השלישי בימיינז' על ידי כהן צדק שזכיר רבותינו במסכת סוכה מכל ארבעה חדשים שראה זכריו והוא בן הכהנים מזער אהרן כמו עזרא ע"פ שאחרים לא פירשו כן ולעולם כהונה מוחזרת על אסנאי שלה ולא עליה עזרא מבבל עד שיש חס עצמו ועה³ דוק בקריא כרונ ותני ותשכח מרוגניתא.

נערהمامרות מאמר קורור דין ח"ג פ"ב

ו, א – ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש ושיכמו עליה קטרות ויקריבו לפניהם אש זורה אשר לא צוה אותם

ב. אשר לא צוה אותם. "יל ע"ד הרמז כי יש לר"א שערם גימטריא' ויאדי'ר, ועם הכלול [גימטריא'] יה' או"ר, שהוא האור הגנו שיתגלה ביום התקיון בבי"א, והוא גימטריא' ר"ת כי ר'זכה יה' בעמו (תהלים קמיט, ד), ונדב וabeiho חשבו אותו היום הוא יום התקיון, וראשים וכמעט חובה להכנס לפני ולפניהם, והיינו אשר ל"א אותיות אש רל"א, שהasha והאור של רל"א והוא ציווה אותם להקריב אש ההוא, וטעו והי' אש זר'ה ולא אש רל"א, וה הפרש בין זר'ה [עם הכלול] לרל"א הוא ח', ע"כ מותו.

חתם סופר

1) ועתדים מלאים וכו', ממפורש ביחסו.
 2) ע"י כהן צדק וכו', במסכת סוכה פ' החליל (דף נ"ב ע"ב) ויראניד' חרשי' מאן נינו ד' חרשי' אמר רב חמאת בר ביזנא אמר רב שמעון חסידא וזה משיח בן דוד ומשיח בן יוסף ואלי' וכו' וכן צדק פירש"י כהן צדק שם בן נה וכו' ע"ש, ולהרב נינה פפרש על אחד בן הכהנים מזער אהרן שהיה גלגול אהרן כמו עזרא וכדומטי' בסמוך.
 3) דוק בקריא כתיב עזרא בן זריה וכו', ותשכח מרוגנית' שהארון הכהן הוא עצמו עזרא והיינו בಗalgol.

ט, ה – ויקחו את אשר צוה משה אל-פני אהל מועד ויקרבו כל-העדה ויעמדו לפני ה'

ג. וימתו לפניהם וגו'. איתא בילקוט (שמיני תקל"ד) ר"ע אומר לא מתו בני אהרן אלא בפניהם וכו', וישאמם בכוננותם מלמד שהteilו عليهم חנויות של ברזל וגורם והוציאם לחוץ.

"ל הא דקאמר ר"ע חנויות של ברזל היינו דר"ע לטעמי' דס"ל (סוכה כה): דאותן אנשים אשר היו טמאים מישאל ואלצפן הו', והתוס' הקשו בסנהדרין דב נב. (ד"ה ההיא שריפה ממש) למ"ד שריפת נשמה וגוף אף נטמאו בהן, ותריצו דשילזון קיימת הו'.

והנה לפי מי' דאיתא בנדזה (כז): גבי שפיר ושל' דכל שטلطלה ממוקומו א"א שלא נתבלבל, א"כ ה' נcoin שע"כ הוציאם ע"י כל' דור אינו נכנס להיכל, א"כ כבר לא הייתה שילזון קיימת ו אף שנטמא הכללי בתחלה כשהחכניים אותו שעדיין היה שילזון קיימת, מ"ט הכללי היה אב הטומאה והונגע בו אינו אלא ראשון ולא היה טמאין טומאות שבעה פשוטיא שהיה יכולן ליתהר אף אילו אי ניכא דחו' ביום ח' לחודש, להכין אמר בחנויות של ברזל וקייל (פסחים יד): בכל מתקנות בחלל הרב, הרב הרי הוא בחלל וכיוון שנגעו בחנויות של ברזל היה כנונג במת עצמו.

אמנם שמעתי מכובדAMY הagan זלהה' לפמ"ש הר"ש בראש כלים (פ"א, מ"א) דחליל הרב לאו דוקא, אלא כל כלים או בגדים הנוגעים במת הררי הן מטה עצמו, א"כ כיוון דמקשה שם בסנהדרין (نب). למ"ד שריפת נשמתן וגופם והא כתיב וימתו כעין מיתה וממשני דאתחיל מגואי ואמרין שם ותאכל אותם ולא בגדיהם, הררי בשעה שהי' עדיין הגוף קיים נטמאו הבגדים, וכיון דכתיב וישאים בcoutנותם נטמאו הן מבגדים.

ועיין בחידושינו סוף כתובות (קיא: ד"ה ואמר ר' חייא בר יוסף) דמההאי טעמא שלאו אנשי אלכסנדריא סוף מס' נזהה (ע): מותים לעל צרכין שלישי ושביעי ולא שאלו אם נטמאו, ואיז'ל (כתובות קיא): עתידין צדיקים שיעמידו בלבושיםם א"כ נטמאו מן הבגדים ולא שאלו אלא אם הם

агрот קודש

ב"ה, כ"א אד"ש, תש"ז
ברוקlein.

הרחה"ח אי"א נו"ג עוסק בצ"ץ מו"ה דוד שי

שלום וברכה!

... בהנוגע לתפלין לא שמעתי בזה הוראות. ואפשר ידוע מה לזכני אני"ש שבאה"ק ת"ו. נוגג אני שוגבה התפלין יהיו כארכן ורחבן עין סי האשלול ובד"מ ועוד.

הרעיוון דעריכת סי בתורת הנפש עי"פ חב"ד ובעיקר - עי"ד אדמור"ר חב"ד ותורתה, בשביל בתה"ס באה"ק נכון במאד מאד וכדאי שיתיעץ בזה הראי' שגי גליקשטיין.

בחבילה בפי' ובודואר רגיל הוחזרו לו כמה מהמשמעותיים השיעיכים להרשת ששלוחلقאן. וביטה אשר קבלתם.

♦ יום ראשון י"ז אדר ב' ♦

ט (א) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְבָנָה וּלְסֵבִי יִשְׂרָאֵל:

כ"ז וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְׁמִינִי שְׁנִינִי לְפִילּוֹאִים, הַוָּא רַאשׁ-חֶדֶשׁ נִיסְן שְׁהַוקָּם הַמִּשְׁכָּן בּוֹ בַּיּוֹם; וַיְנַטֵּל עַשֶּׂר עֲתָרוֹת הַשְׁנִינִי בְּסֶדֶר עַולְםָם. וְלֹקָנִי יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁמִינִים שְׁעַל-פִּי הַדָּבָר אַהֲרֹן נְכָנָס וּמַשְׁמֵשׁ בְּכַהֲנָה גְּדוֹלָה, וְלֹא יֹאמְרוּ מְאֻלוּ נְכָנָס.

– נקודות מشيخות קודש ~ (שיעור שבת פרשת שמיני, פרשת פורה, כ' אדר שני ה'תיש"ד)

אף-על-פי שgem לפנֵי יומם השミニי לפִילּוֹאִים כי כל עניינו המישכן בשלהי תקופתם, קרשי המשכן וכו' וכן כל כל המשכן, ועוד שמשמה ורבונו הקוריב כבר קרבנות, שערוי "כל שבעת ימי המילואים (שׁ) העמידו משה למישכן ושם בז" - הנה כל עליינים אלו לא הספיקו עדין, והיה צורך בענין מעלה יותר ("מעלון בקדש") - יומם השミニי לפִילּוֹאִים, שאנו נתקינה הברכה ד"ז היינו גם עם ה' אלקינו עליינו... תשרה שכינה במשמעות ידיכם", כמו שכתובות "ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבם גו' וירא כל העם וידנו".

ומזה מובן גם בוגר לעבודת כל אחד ואחד מישראל, במישכן הפרטי שלו, כמו שכתובות "ושכנתו בתרוכם", דהיינו על כל בית יהודית, שהוא בבחינת משכן ומתקדש להקב"ה, על-ידי זהה שהabit מותנה וקדור באורה יהודית, ומואר ד"ג מר מצוה ותורה אור", עליידי כל עניין התורה ומצוותה, ובמיוחד על-ידי הדלקת נרות-שבת-קדש - שהעובדה בכל זה צריכה להיות באפן שאנו מספק בnishgim הקודמים, אלא מוסר ומעלה בקדש ביתר שעת וביתר עוז.

(ב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים קְח־לְךָ עַגֵּל בְּזִבְבָּר לְחַטָּאת בְּצֹבָא וְדַבָּר לְעַלְתָּא שְׁלָמִין וְקַרְבָּן גָּדוֹם:

כ"ז קח לך עגל לזריע שמקפר לו הקודש-ברוך-הוא על-ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה.

– נקודות מشيخות קודש ~ (לקוטי שיחות כרך כב נס' 19)

קח לך עגל (ט. ב) להזדיע שמקפר לו הקב"ה .. על מעשה העגל (רש"י יש לשאל, הרי בשבעת ימי המילואים הקוריב אהרן פר כדי לכפר על העגל (מצוות ט, א), ולשם מה הקוריב קרבן נספה. אין לומר, שיש כאן שני שלבים בCAPEה. ♫) "שנமהלך לו לגורני מה שעבר על מצות הפלגה... ונפטר לגורני מן הדין". (ב) "שיהיה לרצון לפני ה', מזאה ותחבב. רקם מהחטא .. להיות נחת רוח לكونו".

(ג) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּרִבֵּר לְאָמֶר קְחוּ שְׁעִיר־עַזִּים בְּרַעַין לְחַטָּאת וְעַגֵּל וְכַבֵּשׂ בְּנֵי־שָׂנָה תְּמִימִם לְעַלְתָּא:

דעת וקנים מבורי התוספות – עו והדר

שעל ידי העגל נתולולה הקבונה ועל ידי העגל החוירה לו והנחמה את תורה ג (ג) קחו שער עזים [ונו] ועגל. כדי שיזרעו שנחפפר להם מעשה העגל מיאחר שמצוותם להם להקוריב עגל (תנומא שם): תורה ד

ברוקה-הוא למונות אותק בקון גדול, ואני שמח עמך בגודלו לך במו ששמה בגדילתי, שנאכורה (שמות ד י) וראך ושם כלבו והנחמא: ולוֹקָנִי יִשְׂרָאֵל. כדי לנטר. בפניהם: תורה ב (ב) קח לך עגל. ולא אמר פר, לפי קריאה לשובע, שנאמר (יחזקאל לו ט) וקריאתי אל הדגן והרביתי אותו. קריאה לרבע. קריאה לגדלה. שנאמר קרא משה לאחרון ולבתו. ואמר לו משה קח אמר לי הקודש

דותור וידר לנכפת קודשא לרבחא קדם
י"י ומונחא דפיילא במשה אורי יומא דיין
יקרא כי מותגלו לכון:

כ"ז כי היום ה' נראת אליכם • להשרות שכינתו במעשה ידים; לך קרבנות הלו באין חובה ליום זה.

ה גנסיבו ית די פקיד משה לאדם משפט
ויקנא וקניביו כל בנטטא וקמו קדם י"י:

ונאמר משה דיון פתגמא די פקיד י"י
תעבידון ויתגלו לכון יקרה דיין:

ונאמר משה לאחרון קרב למדרבחא וعبد
ית חטאתך וית עלתק וכפר עלך ועל עמא
ועבד ית קרבן עמא וכפר עליהו כמא די
פקיד י"י:

כ"ז קרב אל-המזבח • (ח' ש"ה) אהרן בוש וירא לגש. אמר לו משה: 'למה אתה בוש? לך נבחרת!'
את חטאתך • עגל בן בקר. ואת-עלתק • איל. קרבן העם • שעיר עזים ועגל וכבש. כל מקום שנאמר
ועשה את-קרבן העם וכפר בעלם פארש צוה יהוזה:

ח יקרב אהרן למדרבחא ונכס ית עגלא
דמ"טאתה די לה:

ט וקניביו בני אהרן את-הדרם אליו ויטבל אצבען
אצבעה ברמא ויקב על קרנות מדרבחא וית
דמא אריך ליסודה מדרבחא:

וית פרבאה וית קלחתה וית חזרא מן כבדא
מן חטאתך אסק למדרבחא כמא די פקיד י"י
ית משה:

(ד) ושור ואיל לשלים לובח לפניו יהזה ומונחה
בלוליה בשמן כי היום יהזה נראת אליכם:

כ"ז כי היום ה' נראת אליכם • להשרות שכינתו במעשה ידים; לך קרבנות הלו באין חובה ליום זה.

(ה) ויקחו את אשר צוה משה אל-פני אהיל מזעדי
ויקרבו בל-העדת ויעמדו לפניו יהזה:

(ו) ויאמר משה וזה הדבר אשר צוה יהזה תעש
וירא אליכם בבוד יהזה:

(ז) ויאמר משה אל-אהרן קרב אל-המזבח ועשה
את-חטאתך ואת-עלתק וכפר בעדר ובעד העם
ועשה את-קרבן העם וכפר בעלם פארש צוה
יהוזה:

כ"ז קרב אל-המזבח • (ח' ש"ה) אהרן בוש וירא לגש. אמר לו משה: 'למה אתה בוש? לך נבחרת!'
את חטאתך • עגל בן בקר. ואת-עלתק • איל. קרבן העם • שעיר עזים ועגל וכבש. כל מקום שנאמר
ועשה את-קרבן העם וכפר בעלם פארש צוה יהוזה:

(ח) ויקרב אהרן אל-המזבח ויישתת את-עגלו
החטאת אשר לו:

(ט) ויקרבו בני אהרן את-הדרם אליו ויטבל אצבען
בדם ויתן על-קרבנות המזבח ואת-הדרם יצק
אל-יסוד המזבח:

(ו) ואת-החלב ואת-הבלית ואת-היתרת מז-הபבד
מן-החטאת הקטיר המזבח באשר צוה יהזה
את-משה:

דעת וקניהם מבעל התוספות – עו והדר

הציבור, אלא כדי שיבא וכו' ויכפר
על החטא, והכי קאמיר לו משה
וכפר בערך ואדו משפטה וכאוי תוכל
לקפר קרבן העם (מהרש לחק
טה: תורה ח

שערי קרבון זה לא בא אלא בשביל
אהרן, וקרבנו העם נאמר בסמוך
ברכתיב ועשה את קרבן העם וכפר
בעדרם, ואם כן למה נאמר באן ובעד
העם. ויש לומר שבא ליתן טעם
מן-המזבח מה יקרים תחילת קרבנו קודם
וכפר בעדר ובעד העם. צריך עיון

(ז) קרב אל המזבח. ש"ה השטן
מראה לפניו רמות עגל ויהה ירא שלא
יהיא ראוי לעבורה, אמר לו משה קרב
אל המזבח ואל תירא כי בך בחר ה'
ראה חוטם: וכפר בעדר ובעד העם. צריך עיון

שיעור יומי ליום שני י"ח אדר ב' וشنיהם מקרא ואחד תרגום – ט – פרשת שמיני

(יא) **וְאַתָּה־בֹּשֶׂר וְאַתָּה־עֹור שְׁרֵפָה בְּאֶשׁ מִחוּז** יאווית בשרא ויתה משכאה אוקייד בנורא מברא למשריפה:
למִתְחַנָּה:

כ"י **וְאַתָּה־בֹּשֶׂר וְאַתָּה־עֹור וְגַ�ו.** לא מצינו חטא חיצונה נשרפת אלא זו ושל מלואים; וכןן על-פי הדברו.

(יב) **וַיִּשְׁחַט אַתָּה־עַלְלָה וַיַּמְצָאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלְיוֹן דָּמָא וּזְרָקָה עַל מִדְבָּחָה סְחוּר סְחוּר:**
את-הדם וזרקהו על-המזבח סביב:
כ"י **וַיַּמְצָאוּ לְשׁוֹן הַוּשְׁטָה וַהֲזִמְנָה.**

– נקודות מישיות קודש ~ (לחות שיחות כ"כ כב עט' 54)

לשׁוֹן הַוּשְׁטָה וַהֲזִמְנָה (רש"י ט, יב) כאן נאמר "ונמציאו", ולא בחתמת נאמר "ויריבו". ויש לבאר, דהנה זריקת דם החטא היה באמציאות טבילת האצעב בדם, ואלו זריקת דם העולה היה באמציאות כל שבו נתון בדם. لكن נאמר "ונמצא" ("הוּשְׁטָה וַהֲזִמְנָה") רק בעולה, שכן עם הוושטה הדם לאחרון היה מקום ומץון לזרקה; ואלו בחטא היה צער בפעלה נוספת לאחר מסירת הדם – טבילת אצעב.

(ג) **וְאַתָּה־עַלְלָה הַמְצִיאוּ אֶלְיוֹן לְנִתְחִיה וְאַתָּה־דָּרְאָשׁ רַיִשָּׁא וְאָסָף עַל מִדְבָּחָה:**
ויקטר על-המזבח:

(ד) **וַיִּרְחַץ אַתָּה־קָרְבָּב וְאַתָּה־הַבְּרָעִים וַיִּקְטַּר עַל־הַעַלְלָה המזבח:**

(טו) **וַיִּקְרַב אַתָּה קָרְבָּנוּ הָעָם וַיַּחַח אַתָּה־שַׁעַר הַחֲטָאת אֲשֶׁר לְעֵם וַיִּשְׁחַטְתָּהוּ וַיְחַטְאֵהוּ בְּרָאשׁוֹ:**
כ"י **וַיִּחְטֹאֵהוּ עַשְׂהוּ כְּמֻשְׁפֵט חֲטָאת. בְּרָאשׁוֹ כְּעַגֵּל שָׁלוֹ.**

(טו) **וַיִּקְרַב אַתָּה־עַלְלָה וַיַּעֲשֵׂה כְּמֻשְׁפֵט:**
כ"י **וַיַּעֲשֵׂה כְּמֻשְׁפֵט • הַמְפָנֵשׁ בְּעַולְתָּה נְרָבָה בְּ"וַיִּקְרָא" (ביצה 5).**

♦ יומן שני י"ח אדר ב' ♦

(ט) **וַיִּקְרַב אַתָּה־מִנְחָה וַיִּמְלָא כֶּפֶן מִמְנָה וַיִּקְטַּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלְכָר עַלְתַּת הַבָּקָר:**

כ"י **וַיִּמְלָא כֶּפֶן הִיא קְמִינָה. מִלְכָר עַלְתַּת הַבָּקָר. כָּל אֶלְהָה עֲשָׂה אַחֲרָה עֲולָת הַתְּמִיד.**

דעת זקנים מבורי התוספות – עוז והדר

(יז'יח) **וַיִּקְרַב אַתָּה חַמְנָתָה.** ואחר בר וישראל את השור ואת האיל לשלהם. וצריך עיון כי אין זה בסדר האזוריין, בתחילת נאמר ושור ואיל לשלהם (פסק ד) ובר ואיל בלילה בשלהם (שם: תורה יט)

יח ונכס ית תורא וית דכרא נכסת קודשיה
די לעפָא ואמתיאו בְּנֵי אהָרֹן ית דְּקָא לה
ונוקה על מרכחה סחורה סחורה:

(ח) **וַיִּשְׂחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאַיִל זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לְעַם נִמְצָאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֱלֹו וַיּוֹרַקְהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סְכִיבָה:**

יט וית פרביה מן תורה ומן דכרא אליתא
וחפי גוא וכליות וחצר כבדא:

(ט) **וַיִּשְׂחַט אֶת־הַחַלְבִּים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאַיִל הַאֲלִיהָ וְהַמְּכֹפֶה וְהַכְּלִיּוֹת וִיתְרַת הַפְּכַרְבָּד:**
כ"י **וְהַמִּכְבֵּחַ • חָלֵב המכבה את הקבר.**

כושיויאו ית פרביה על הרווחה ואסק פרביה
למרבחא:

(כ) **וַיִּשְׂמַחוּ אֶת־הַחַלְבִּים עַל־הַחֹזֶת וַיַּקְרְבּוּ הַחַלְבִּים הַמִּזְבֵּחַ:**

כ"י **וַיִּשְׂמַחוּ אֶת הַחַלְבִּים עַל־הַחֹזֶת • לאמר התקנופה נתנו לנו מפני לנו אמר להקטירים, נמצאו
העלויונים למטה.**

כא רית חדותא וית שוקא דינימנא ארט אהרן
ארטמא גדרם יי' כמא די פקיד משה:

(כא) **וְאֶת הַחֹזֶת וְאֶת שָׂוק הַיְמִין הַנִּיר אַהֲרֹן תְּנוּפָה לְפָנֵי וְדוֹהָה בְּאָשָׁר צוּהָ מֹשֶׁה:**

כובאים אהרן ית ידויה על עפָא וברכיהם
ונחת מלמעבד סטא מא וועלטא ונכסת
קודשיה:

(כב) **וַיִּשְׂא אַהֲרֹן אֶת־יְדֵיו אֶל־הָעָם וַיַּבְרְכֵם וַיַּרְדֵּךְ מִעֵשֶׂת חַחְתָּאת וְהַעֲלָה וְהַשְּׁלָמִים:**

כ"י **וַיַּבְרְכֵם • ברפת כהנים: יברך, יאר, ישא. וירד • מעל המזבח.**

~ נקרות מישיות קודש ~ (על פי יעקב שוחות ברך כב, ממוד 39 ואילך – מתוך '戢ראת שבת')

ברפת כהנים בפרשת שמיני

וַיִּשְׂא אַהֲרֹן אֶת־יְדֵיו גּוֹ וַיַּבְרְכֵם

ויברכם – ברפת כהנים, יברך, יאר, ישא (ט. כב. ובפירוש רשות)
במפרשים הקשו על פרוש רשות: א. הרי על מצות ברפת כהנים נצטו רק לקמן בפרק תרנגולת נושא, ומדוע מפרק שהרבה
כאו היא בראת כהנים. ב. מדוע מפרט "יברך יאר ישא", הרי פשיטה שברפת כהנים כוללת ג' ברכות אלו. ותרצו בכמה
אופנים (ואה ורבי). שפט הכתמים, משכיל לדוד, ועוד).

ויש לומר בזאת, דקדא מטורצת בחבריתה; והפונה ב' "ויברכם", היא לא שקים אהרן את מצות ברפת כהנים, אלא שבעזר
אהרן ברכונו לבור את ישראל באוטה עת בפסוקי ברפת כהנים, "יברכו, יאר, ישא" [להעיר, שזו ריק לרשות] המקפרש
"פְשָׁטוֹ שֶׁל מִקְרָא", מה שאירען בדור ההלכה. כזכור בכמה מקומות בש"ס ש"ז"ויברכם" קאי על מצות
ברפת כהנים].
דינה, הרשותה השכינית במשון הותה הוכחה על כפרת הטהר העגל, וכן שכתב רשות על הפסוק ממשן העדות סוף
פרשת פקודה "עדות לישראל שוויתם להם הקב"ה על מעשה העגל, שהרי הרשות השכינית בינוים".

זיהו תונן הבוכה שבירנו אהרן את בני ישראלי: **יברך ה' – הבוכה תאגע מהקב"ה ב עצמו, שאחורי כפרת הטהר העגל,**
וזיהו תונן הבוכה שבירנו אהרן את בני ישראלי – אמי בעצמי (תשא לג, יד ווש"ט).

יאר – "יראה לך לר פנים שוחקות" (רש"י נשא ו, כה), והינו שתשכון ותשירה השכינה בין בני ישראל.
זהו על ידי ש"מ" – "יברכש בעס" (רש"י שם, כ), הינו שיכפר הקב"ה על חטא העגל.

כג) **וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּצְאֵו וַיַּבְרְכוּ וְבְרִיכֵי ית עַמָּא וְאַתְּגָלִי יִקְרָא דְּיַי לְלַעַם:**

כ"י **וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְגוֹ • לְפָה נְכַנְּסוּ? מִצְאָתִי בְּפֶרֶשֶׁת מְלוֹאִים בְּבִרְיתָא הַנוֹּסֶף עַל תּוֹרַת כְּהָנִים
שְׁלַנוּ: לְפָה נְכַנְּסָה מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן? לְמִדּוֹ עַל מעשה הקטנות. או, לא נְכַנְּסָה אֶלָּא לְדַבָּר אָמָר? הָרִini בָּזָן**

ירידה ובאה טענות ברכה: מה ירידה מעין עבודה, אף ביאה מעין עבודה. לא מדרף, לפה נensus משה עם אהרן? למדנו על מעשה הקטרת. דבר אחר: פון שראה אהרן שקרובי כל הקרבות וונעשו כל הפעולות ולא ירידה שכינה לישראל, היה מצער ואומר: יודע אני שפעת הקדוש ברוך הוא על ג', ובשבילו לא ירידה שכינה לישראל! אמר לו למשה: 'משה אחוי, כך עשית לי, שנכנסתי ונתקבשתי'? מיד נensus משה עמו ובquo ובחשו רחמים וירדה שכינה לישראל. ויצאו ויברכו את-העם. ואמרו: 'ויהי Nunם ה' אלהינו עליינו' (להלן ז), 'יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם'. לפה שפל שבעתumi המלואים שהעמידו משה למשכן ושמש בו ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה: 'משה רבנו, כל הטרח שתרחנו, שתשרה שכינה בגינו ונגדע שנתפפר לנו עון העגל'! לך אמר להם: 'זה הדבר אשר צוה ה' פעשו ונראה אליכם כבוד ה'", אהרן אחוי ברא וחשוב מפני, שעלה-יה קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם ותקדעו שמה מקום בחר בו.

~ נקודות מшибות קודש ~ (גוטי שיחות כרך ז עמ' 237)

וירא כבוד ה' אל כל העם (ט, כ) 'עמ', מלשון גחלים עומדות, מורה על בחינה נזוכה. בשבעת ימי המלואים היהת השရת השלכה על ידי עבדות ישראל (הקרבת קרבנות), ועבדות מיטה מקשיכה אוור מסדר השתלשלות. אף ביום השmini היהת השရה זו מצד השם, וכן נמשכה בחינה שלמעלה מסדר השתלשלות. ובהתאם לפחות שפל הגבוז יותר, יונד למיטה יותר - הגיעו הגליים גם ל'עמ'.

♦ يوم שלישי י"ט אדר ב' ♦

נדונת אשתא מון קדם יי' ואבלת על מדבריא ית עלה וית פרביא וחזא כל עמא ושבחו ונפלו על אפייהון:

(כד) ותצא איש מלפני זהה ותאכל על-המזבח את-העליה ואת-החלבים וירא כל-העם יונדו ויפלו על-פניהם:

כ"ז יונדו בתרגומו.

וינסיבו בני אהרן נרב ואביהו גבר מחתימה ויקבי בהן אשתא ושריאו עליה קתרת וקוריבו קדם יי' אשתא נוכרייתא די לא פקיד יתהו:

י (א) ויקחו בני אהרן נרב ואביהו איש מחתה ויתנו בהן איש ויישמו עליה קתרת ויקרבי לפני זהה איש זורה אשר לא צוה אתם:

~ נקודות מшибות קודש ~ (גוטי שיחות כרך ג' עמ' 99)

אשר לא צוה אתם (י, א) כתוב באור הימים, שבנו אהרן מטו מ'כלות הגופש, תשוקה עזה להקב"ה. יש לשאל, הרי כתיב "אשר לא צוה אתם", ומשם עשברו על רצון ה'. ויש לומר, שהיו בדרכם כזו של התתקשות והתחרות לה' (קטנות מלשון התקשות) עד שלא נזקקו לאיו; כל מעשיהם היו בזרק מילא בתאמה מלאה לרצון ה', כי רצונו הפה לרוצום שלהם.

דעת זקנים מבعلي התוספות – עוז והדר

כמו שמצינו באלו הברה הפרמל שהקריב בקבלה על פי הדברו בשעת אישור הבמות מלכים יי' ואכן נוכל לפארש לשך את בניהם [וגו'] באש אשר לא צוינו וגוי (ורמיהו; לא): תורה ב-

ברכתיב (שמות ט ט) ולא תעלז (אש) על-המזרקה. פירוש על-האש, כי בשום מקום לא מצינו הקטרת על המזבחה: זרה. וגם לא צוה אתם שלא התרה עתה להם לפיה שעשה. כי לפעמים הקדוש ברוך הוא אוצר דבר מכך זורה אשר לא צוה אתם. בולמי כבר הזוהר עליהם שלא לעשות,

(ב) ותצא אש מלפני יהוה ותאכל אתם זימתו בזנפתא אשתא מן קדם יי' ואבלת יתהוּן:
ומיתו קדם יי':
לפני יהוה:

כ"ז ותצא אש. רבי אליעזר אומר: לא מתו בני אחרן אלא על-ידי שהרו הלה בפני משה ורבנן. ובמי שמעאל אומר: שתוויין בין נכנסו למקdash. פרעון, שאחר מיתמן הנהיר הנומרים שלא יכנסו שתוויין בין לאלה. משל למלך ששהיה לו בן בית וכו', כדאיתא ב"זיקרא רבבה".

~ נקודות משלימות קודש ~ (משיחת שבת פרשת שמיני, מברכים החודש אייר תשכ"ג)
עם היות שmidragotם של נדב ואביהוא הייתה נעלית ביותר, ועד קדי-ך שאמור מטה לאחנן: "שהם גדולים מפני ומperf", ומבקה"ה קוראים "בקרובי" - בבחירות, בכל זאת נגענו בעונש חמוץ ביותר, בגלל העדר ה"בטול" הרואי לרבעם - שהרו הלה בפני.

רבני אליעזר - למורות כחו הרבה בתורה פנ"ל - הוא האומר ש"האומר דבר שלא שמע מעפי רבבו, גורם לשכינה שתסתלק מישראל", שהבטול לרבו הוא הגועג לגילוי השכינה לכללות ישראל.

ומזה ההזאה, שאל יאמר אדם מישראל: למדון אני ותלמידיכם הנון, ואיך אהיה בטול לרוב ולחכמת שיזרה לי הלהה בתורה, וכן ב訓יות עוזם, והדרך אשר אלך בה בעבודת ה' - והלא בכווי להווות לעצמי!

- כי מי לנו גדול נדב ואביהוא, ובכל זאת זה היה כל חטאם, לא מתו בני אחנן אלא על-ידי שהרו הלה בפני משה ובנון, ועד קדי כה - שזה נוגע לא רק להם, אלא שגורם להיפך הענין של גילוי השכינה בישראל. לאידך גיסא: דורותים מכל אחד ואחד של לימוד התורה שלו וזהו דוקא בהבנה והשגה בשכלו הוא - ועד שכל פולו יהיה חדר בהבנת התורה.

- וזהו שפמישיך רשי ואומר רבי ישמעאל אומר שתוויין בין נכנסו למקdash: בין הוא בחינת בינה - הבנה והשגה, ו"שתיין" בין פירושו שרי מלאים וקדורים הבהיר והשגה, והחטא הוא - שנכנסו למקdash בציור זה: הקסרו של "שתיין" בין "איינו אלא בעעת הכנסה למקdash" - אבל עבودת האדם לקונו קשאינו בפקדש, הרי אדרבא, אריכה להיות בהבנה והשגה: מקdash הוא ענין התפללה, שאzu עומד האדם לפני מלכי המלכים הקב"ה, ומماן דמותני במוחו קמי מלכא וכו' - שאריך לחיות בתכלית הביטול "כעבדא קמי קוריה", אבל עבודתו וגיינטו בתורה והשגה בשכלו הוא ד"שתיין" בין "שכל מציאותו כמושלת וחדרה בשכל התורה".

- וכמו שפמצינו ברבי יהודה ברבי אילעאי שאמרה לו מטרוניתא, שפנוי היו דומים לפני "שתיין". ואמור לה רבי יהודה שזרעו לפי שתלמודו מציז ביזדו - והינו דזה שבסגשימות היה נראה כ"שתיין", הרי זה מפני שהגשמיות שלו היהת כפי הרוחניות שלו, ובורוחניות היה "שתיין" - חדר בהבנת התורה - והנה זה שבעזם התפללה (במקdash), מתבטל האדם ממציאותו לגמינו פנ"ל - הרי זה נותן פה ופועל שוגע עבודתו אחריך בilmudo התורה בשכלו הוא, תהיה ביטול הרוא, עם שהייא גם בהבנה והשגה כדבעי.

דעת וקדים מבעל התוספות - עוז והדר

לפני ה' ומאי וירבו ונישאם בכתנותם, מלפניהם שנטהנו חפה של ברזל לתוך פיקם וגררום והוציאום לחוץ. וטימה לדבורי רבי עקיבא, אם בן נטמא המשכן דאיירקי ואוכל מטומאת מה זריר הזאה שלishi ושביעי, ולא מוציאנו שפסקו מעובדותם כלל, וכן בתובב בפירוש (פסק) ומפתח אקל מועד לא תצא, דבשלה מא לתבע אקל איבא ליטימר שדוחון המלך לחוץ קודם יציאת נשכה, אלא לרבי עקיבא קשיא, וצרה עיון: תורה ג

יומא ג) שפומו מפני שהרו הזראה בפני משה רבנן, שדרשו ונתנו בני אחרן [הפה]ן אש, אף על פי שהראשית בקרוביב לעיל א) ונתנו ביני אחרן [הפה]ן אש וגור, והינו לאחר שירדה מן השמים פעמי אחת, אבל קודם לכך לא היה להביא מן תקריות, שפומעתים בקבוד שמים שיאמרו באש של הדירות נאכל הקרבן, ולפיכך כשהבבאיו אותה פצעה בgan הاش הירקתו מן השמים. וקשה לא, שהרי קודם לכך בתיב לעיל ט כה ותצא אש מלפני ה'. מיהו אמרו ז' במשמעות

אם נסאלת השאלה: איך יתכן החיבור של שני הפסחים בלימוד התורה: הוגש שלו ורבנותו של הלומד, וביטול מציאותו וכו'? התשובה ניתנת בהמשך פירוש רשי' להלן: "مثال למלך ששה לו בָּנֶבִית וכו'" - מכיוון שהמדובר בבני ישראל שהם מלכי המלכים הקב"ה, והוא הוא יתברך נתן להם הכלם לחבר ב' הפסחים, שייכלו ללימוד הבניה והשגה, ובוודאי עם זה להיות בביטול המשפטים וכו': עד שעל ידי זה יפעלו את החיבור (ז' הפסחים) של עולם ואלקות, העולם מתחנה על פפי פסק דין של הלומד ומסקנתו בלימודו, וכך רשות ובוטינו זו על הפסק לאל גומר עלי, ומזכיר עלייזיה את קים היודע "ונגלה כבודה הנו" וראו כל בשר יתדי כי פי הנו דבר". בבריאת משים זכני.

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטי שיחות כרך יב עמ' 61)

שהורו הילכה בקני משה .. שתויין יון נכסו למקdash (רש' י, ב) יש לתמן, הרי החטא מפץ בכתוב - הם הקטינו קטרת בגודל לצוויה. ויש לומר, דגנה לעיל בסמור נאמר לגבי השראת השכינה "ומצא אש מלפני ה'", ומה ששלשון זה עצמו מופיע גם בבני אחרון, מוכח שאף עבוזתם ארומה גלי השכינה. לכן מפרש שהעבוזה כשלעצמה הייתה הדבר עלי, אלא שתהיה חסרה באופן הנוגעת בעובזה זו.

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטי שיחות כרך יב, עמ' 49 - מתוך 'לקראת שבת')

בני ביתו של הקב"ה

ומצא אש מלפני יהוה ותאל אותם וגוי
ומצא אש - .. רב' ישמיעאל אומר שתויין יון נכסו למקdash, ועוד שאחר מיתתו הזהיר הנוגרים שלא יкосו שתויין יון למקdash,مثال למלך ששה לו בון בית נאמון, מצאו עומד על פתח חניות והתייחס את ואשו בשתיקה, וממנה בון בית אחר תחתיו, ואיןanno יוציאים מפני מה הרג את הראשון, אלא ממה שמצויה את השני ואמר לא תקנס בפתח חניות, אלו יוציאים שפטותך כה הרג את הראשון. (יקרא הרבה) ואחריה מהי בונת רשי' במקצתו מדברי המדרש "مثال למלך ששה לו בון בית וכו'", דממה-נפשך, אם פונתו ורק אזין לדברי המדרש, היה לי לא רקאר ולומר "مثال למלך וכו' פזאיתא בזקרא רביה", ואם ברצונו להודיע גם את תוכו המפלש, הרי אין די בפתיחה המפלש שהביא?

יש לומר, דבריו אלו מתרץ מפני מה עינשו נדב ואביהוא, והרי לא נצטו על האסור דשתיתין יון, ועל זה פירץ ממפלש למלך ששה לו בון בית, זהה שעינשו המלה, או-על-פי שלא היזהר על כן, הוא מפני שפהיותו "בון בית" של הפלש היה ציריך להבין מעTEAMO - גם מבלי אזהרה מפוזרת - שהנהגה זו היא הפע רצונו של המלה. ועל-דרור-ה בעיננו, מפניו שבני אחרון היו בני ביתו של הקב"ה "בקרובי אקדש", הנה מעצם ידעו הנוגות ביתו, גם ככלא נצטו על זה בפירוש.

ג' אמר משה לאחנן הוא די מליל יי' למימר בקריבי אתקדש ועל פני כל-העם אכבר ונידם ושתייך אחנן:

(ג) **ויאמר משה אל-אחנן והוא אשר-דבר יהוה לאמור בקרבי אקלש ועל-פני כל-העם אכבר ונידם אחנן:**

כ"ז הוא אשר-דבר וגוי. (ובח הסוף ג' במקבדי) היכן דבר? "ונעתקתי שמה לבני ישראל ונתקדש בכבדי" (שמות כט). אל תקרי "בכבדי", אלא 'במקבדי'. אמר לו משה לאחנן: אחנן אח! יודע קיימי שיתתקדש הבית במידעיו של מקום, והתייחס סבור: או בי או בך. עכשוו, רואה אני ששם גדולים מפניהם ומוך! (ח'ב. יקרו ובה). וידם אחנן. (שם ושה) קיבל שבר על שתיקתו, ומה שבר קיבל? שנתקיד עמו הדבר, שנאמנה לו לבחדו פשרות שתויין יון. בקריבי. ועל-פני כל-העם אכבר. כשההקדוש-ברוך-הוא עושה דין בצדיקים מתריא ומתעללה ומתקלס; אם בגיןו, כל-שפן ברשעים. וכן הוא אומר: (להלן סח) "נורא אליהם ממקדשיך" - אל תקרי "מקדשיך", אלא 'מקדשיך'.

ויקרא משה למשאל ולאלצפן בני עזיאל
אח אהיה דארון ואמר להוז קרייבו טולו
ית אהוכון מן קדם אפי קורשא למברא
למשריפה:

כ"י דד אהרן עזיאל אחינו עמרם היה, שנאמר: (שמ"ה) "ובני קהת וגו'". שאו את-אחיכם וגו'. פארם
האומר לחברו העבר את הפטת מלפני הפלגה, שלא לערבב את השמלה.

~ נקודות מישיות קודש ~ (על פי ליקוטישיות כרך יי' عدد 107 ואילך – מותך ליקוט שבט)

המשימה של בל' לוי'

על הפסוק "שאו את אחיכם מאת פנֵי הקדש אל מוחיז לפתחה" (י, ז), מפרש רש"י קאadam האומר לחבירו העבר את
הפטת מלפני הפלגה, שלא לערבב את השמלה.

מצינו שבמעשנה זה ד"ה עבר את הפטת – נצטו קובי הפטת, הלוים.
ומזה יש ללימודו הוראה נפלאה בעבודת האדם לكونו:

כתב הרמב"ם (סוף הל' שמיטה וובל) "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כי אשר נדבה רוחו אותו והבינו מכך להבדל
לעמדו לשפטו ולעבדו כי ופרק מעל צנאו על החקשנותם הרבהם אשר בקשנו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש
קדשים. וזה ה' חלקו ונחלתו כי כמו שזכה לכנהים ללוים".

והנה איש זה שנדבה רוחו אותו והוא בבחינת "לווי", יכול לחשב, שמאין ש"נתקדש קדש קדשים" עליו לעסוק ורק
בעניין תורה וקדשנה, אך בעניינים החקשנותם הרבהם אשר בקשנו בני האדם – מוטב שייעסקו בזה אלו שעדיין לא
נתקדש קדש קדשים, ועודין לא פרקו מעל צנאים "החקשנותם הרבהם".

וזה משמענו הכתוב, שכדי לא לערבב את השמלה, שהעולם יריה מכון ומדור לשבותו יתברך, צrisk ל"ה עבר את
הפטת" ולא פרוש מאיסור. ובצווי זה "שאו את אחיכם מאת פנֵי הקדש" נצטו הלוים דקא. זאת שהם מוכנים מעם,
ומובדים לעמד לשפטו ולעבדו – עליהם לעסוק בהעברת האיסור והלוקו, "מלפני הפלגה". ופרק באופן זה
יכשר העולם להיות מכון ומדור לשבותו יתברך.

(ח) ויקרבו ויישאם בכתנתם אל-מחוץ למחנה ה ויקריבו ונשלנו בכתנתם אל-מחוץ למחנה
למשריפה במא די מליל משה:
כאשר דבר משה:

כ"י בכתנתם של מתים, מלמד שלא נשרפו בגדייהם, אלא נשמתם; פמין שני חוטין של אש נכנסו
لتוך חותמייהם (סנהדרין נב. ח').

ויאמר משה לאהרן ולאלעזר ולאיתמר בנו
בנוהי רישיכון לא תרבונ פרעז ולבושיכו
לא תבזעון ולא תמייתון ועל כל בנטתא יהי
רונא ואחיכוון כל בית ישראלי יכפונ יה
יקדפא די אוקייד יה:

כ"י אל-תפרעו אל תגכלו שער. מכאן, שאבל אסור בתספחת. (מייק יד ס) אבל אפתם אל תערבבו שמלה

(ו) ויאמר משה אל-אהרן ולאלעזר ולאיתמר בנו
ראשיכם אל-תפרעו ובנידיכם לא-תפרמו ולא
תטהור ועל כל-העדה יקצוף ואחיכם כל-בית ישראל
ובכו את-השרפה אשר שרף יהוה:

דעת זקנים מבורי התוספות – עו והדר

(פסוק י), דאף על גב דבניהם הרויטים
ואיתמר בנהנים הרויטים היו ולמה לא
גטמאו לאחיהם. ויש לומר, דהא
הראים מפקאן שהבננים אין מטהמאין
לטහים, כיינו בניהם הרויטים ביום
משוחתם שאין מטהמאין לקורובים, שיש
לهم דין בהננים גדולים. וכן פריש הרב
בכור שור גבי ראשיכם אל תפרעו
עליכם: תורה

(ד) ויקרא משה אל מישאל. איתמר
בتورת בנהנים, מפקאן שאין הבנאים
מטהורין למיטחים, שהרי אלעזר
ואיתמר לא גטמאו להם. ותימה שדרבי
במקומות אחר מציינו בפירוש שהבנאים
מוונדרין על טומאת מות, דכתיב להוציא
אל נפש לא בטמא בעמיו, ועוד אלעזר

של מקום. ולא מפתה. הא אם פעשנו כן, פמותו. ואחיכם כל-בית ישראל. מכאן, שארתן של תלמידים חכמים מטלת על הכל להתאבל בה.

ומתרע משבע זמנה לא הפקון דילמא
תמותון ארי משח רבוותא דין עליון ועבדי
בפתחם רמשה:

ח ומיליל יי לאחרון לפניהם:

ט חמץ וברוי לא תשתי את ובניך עמך
במעלון למשפן זקנא ולא תמותון קים
עלם לדרכון:

כ"ז יין ושבר אל-תשף אתה ובניך אתה בבאכם
אל-אהל מועד ולא תמתה חקמת עולם לדרכיכם:
כ"ז יין ושבר יין בדרכך שכורתו. בבאכם אל-אהל מועד. אין לי אלא בבוזם להיכל, בגשתם
לפניהם מניין? נאמר פאן 'ביאת אהל-מועד', ונאמר בקדוש בריך ורגלים: 'ביאת אהל מועד', מה להלן
עשה גישה מוגבמת בביאת אהל-מועד, אף פאן עשה גישה מוגבמת בביאת אהל-מועד.

(ג) ומפתח אהל מועד לא תצא פנ-תמתה ביד-שם
משחת יהוה עלייכם ויעשו בךבר משה: כ

(ח) ויבר יהוה אל-אחרון לאמר:

(ט) יין ושבר אל-תשף אתה ובניך אתה בבאכם
אל-אהל מועד ולא תמתה חקמת עולם לדרכיכם:

כ"ז יין ושבר יין בדרכך שכורתו. בבאכם אל-אהל מועד. אין לך אלא בבוזם להיכל, בגישה
לפניהם מניין? נאמר פאן 'ביאת אהל-מועד', ונאמר בקדוש בריך ורגלים: 'ביאת אהל מועד', מה להלן
עשה גישה מוגבמת בביאת אהל-מועד, אף פאן עשה גישה מוגבמת בביאת אהל-מועד.

דעת זקנים מבערת התוספות – עוז והדר

ידי יין שנאמר עמוסו הכתובים בມזרכי
יין וגוו, ובתיב בתיריה (פסוק י') לבן עטה
יגלו בראש גלים. וכן אתה מוצאת
ביוונך בן רקב שאצינה את בנוו (אל)
[לא] תשחו יין רימה לה א. בשש מע
וירקיה מונבאה על החורבן, כדי
שיתחабלו על ירושלים, ושלא יבננו
בטים אלא ישוב באחים, ובתיב
משבחון בדרכטיב (שם פסוק י') הווקם את
דברי יהונתן בן רקב. אמר הקדוש
ברוך-הוא הווא וקה קיון גורם, דין
הוא שאצוה בהני שלא ישות יין
בבוזם לשמש לפני. ועוד בשאדים
מרבה לשנות יין יוצא מקדעתו, ובתיב
מלאי כי ב' כי שפטינו בון ישות עיטה
תחומה ח. ועוד אקרו ז' לעירובין סד
шибור אל וורה, שנאמר יין ושבר אל
תשוט וסמקליה ולהורות את בני
ישראל (פסוק י). וכן איתמר בעירובין
פרק הדר שם מעשה ברבן גמליאל
שהיה מלהך בדרכך וכו'. ואמר רב
אלעאי בשלהה דברים אדים ניבר,
בכוסו בקיסוס ובכעסו שם אה. ועוד יין
גרא בלשון ארמי חמר, לומר שנכבר
ברומ"ח איברים (הנזהר): דבר אחר,
יין ושבר אל תשט, לא תהה בשאר
אבילים שנוטין להם יין, בראםינו
בעירובין מה אמר רב חנן לא נברא
יין אלא לנחם אבילים ולשלם שבר
לרשעים, שנאמר משל לא חתן שבר
לאוביד ווינ לומני נפש: תורה י

הארם בשביל אותו יין, נהגו היהול
בשחamber באכיבור או מר סברן מרבן
והם עונן לחים. וכן מצינו בשלמי
במה אשה שבת ס"ו מעשה ברבי
עקיבא שעשה משטה לבנו, ועל כל
cosa וcosa אמר חמרה וחיה לפים רבען
ולפום תלמידיו. ועניך יראו זרות
meshli נ"ו, שעל ידי הין האדים מתיר
עצמם לעבירה ולאשה זורה ולניבול
פה, ולא עוד אלא שעבד עבדה זורה,
שנאמר מהלים פ"ה לא יהה בר אל ור.
דרכטיב שמות כ' והוא שב העם לאכל
ושתו ויקמו לצחק, לעבוד העגל. ולפב
ירבר תהפקות (משל ס'), שגורם
לארכעה דקרים, עבודה זורה וגilio
עריות ושביכות דמים ולשון הרע
גהומה ח. ועוד אמר שלמה (שם פסוק כ)
אל תהי בסבאי יין ונור, בגין סורף
ומורה שהרג על הין (ראה טהירין ע').
ועוד אמרו ז' לעירובין פרק הדר
(ס'), אמר רב כייחיא בר אשון רב
כל שדרתו מישכת עליון בגין יין
מדעת שבעים זקנים, שבן יין ניתן
בשבעים. ואמר רב כייחיא כל
המוחפה בינו, פירוש שא-על-פי
ששתה הוא מתרצה לעולם, יש בו
מדעת קונו, שנאמר בראשית ח' ס' וירח
ה' את ריח הניחוח וגוו, וריח כתיה.
ועוד אמרו ז' לעירובין שם יין ניתן
בשבעים וסוד ניקן בשבעים, בגין יין
יצא סוד. וגם עצרת השבעים גלו על

(ט) ועל כל העדה יקצנה. הקדוש
ברוך-הוא יקצוף אם תתאבל, לפי
שהיה נראתה שלא נתקבלו לרוץ
הקרובות שהקרבתם بعد העם. ואם
תאמרו אם כן אנחנו יהיו מחולין
שאין איש חס על מיתתן, לך נאמר
כל בית ישראאל תחת. לפי שעל ידי
שתייתו יותר מידי בשות וחריפות
באות עליון, וגם הקדוש ברוך-הוא
צווית למי למי אבוי וגוי למאחרים
על הין ממשי כט"ל. ועוד בתיב שם
פסוק לא אל תרא יין כי יתרדים, פירוש
אל תחמוד יין כי אחריתו דם טהירין
עו. ועוד בתיב שם כי ימן בפטוט עינוי,
בבביס בתיב, בלוופר השיכור נתון עינוי בפיס.
עינוי בכוס והמוכרו נתון עינוי בפיס.
אל תהלה במשירים (שם) בלוופר לסתוף
ימפר באל אשר לו, וזהו הולך ביבתו
במשירים כי לא יהה בו דבר שיבישל
בון. אחריתו בנקש ישך (שם פסוק לא),
שבשם שנטקללה הארמה בשביב
החיש כר נתקל לשלישי דהינו חם על
ירדי יין ששתחה נח מהומה ח. ויש
אומרים אחריתו בנקש ישך קני ביה
בנחש, שעל ידי יין ששתחה אדים
הראשון בברפת נישואין שלו
בדפרישית לעיל נשתרב ו עבר על
צוווי של קוקם, ולכטוף נתקל
בקשיכת נחש שגאנר מיתה א"ה ואלה
תשופנו עקב. ולקני שנקנעה מיתה על

(ט) **ולא פרשא בין הכהן ובין קודש וביין חלא ובין מזבח וביין דביה:**

יכ"י וְלֹהֲבָדֵיל. כדי שתבדילו בין עבودה קדושה למחולקת. הא למדת, שם עבר – עבורה פסולה (ובחין י"ג. ת"ב)

(iii) וְלֹהֶרֶת אֲתִ-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְתִיבְּנֵי קַיִמְנָא דַי
מַלְילֵי יְיִ לְהֹן בְּדָא דְמָשָׁה :

יכ"י וְלֹהוּרָת • לִפְנֵי שָׁאַסּוֹר שְׁכֹור בְּהֹרְאָה (ח'ז). יָכוֹל יְהָא חִיב מִיתָה ? פָּלֶמֶד לוֹמֶר : "אֲפָה וּבְנִיק אֲפָה ... וְלֹא תִמְתוֹ" (כמבריך). לְהָנִים בְּעַבְדוֹתָם בְּמִיתָה וְאַיִן חֲכָמִים בְּהֹרְאָתָם בְּמִיתָה .

♦ יומן רביעי ב' אדר ב' ♦

יב ומליל משה עם אהרן ועם אלעזר ועם
איתמר בנויה דاشתא ר' סייבו ית מנהחה
דאשתחאת מקרבני דין ואכלויה פטיר
בסטור מדרבא אריה קדש קודשין היא:

(ב) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֱהָרֶן וְאֶל־אֶלְעֹזֶר וְאֶל־אִיתָם בְּנֵי הַנּוֹתְרִים קְחוּ אֶת־הַמְנֻחָה הַנּוֹתְרָה מֵאֲשִׁירָה וְאֶכְלְוָה מִצּוֹת אֶצְלָה הַמִּזְבֵּחַ כִּי קָדְשָׁ קָדְשִׁים הוּא:

יב **הנוטרים** מן הפיטה. מלבד, שאר עלייהם נקנסה מיתה על עון העגל. הוא שנאמר: **ובאהרן** (דברים ט) **התאנך** ה' מאור להשמדתו, ואין השמדת אלהים כלוי בנים, שנאמר: **וְאַשְׁמֵד פָּרוֹי מִפְעָל**; ויתפלתו של משה בטלחה מצחה, שנאמר (דברים ט): **וְאַחֲפֵל גָּם-בְּعֵד אַהֲרֹן בְּעֵת הַוְאָה**. קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוננים, וקדושים אסורים לאונן. **את-המנחה**. זו מנחת שמיני ומונחת נחשון. ואכלויה מצות. מה תלמוד לומר? לפי שהיא מנחת צבור ומונחת שעה ואין פיויא בה לדורות, הצריך לפירוש בה דין שאר מנחות.

נוכחות משיחות חדשה ~ (לגוטי שיחות ברד ט עמ' 275)

והפלתו של משה בטלת מחלוקת (*רש"י*, י) ספר כ' ק' מ"ח א"כ מ"ר, שמהר"י סלנט שאל את הרב מהר"ש, מודיע מארכיכים חסידים כל-כך בתפלה, וענוהו, שידועה הפלוגתא אם תפלה עושה מחלוקת או כלל, וכן מארכיכים בתפלה, כדי שיגם מחלוקת חסידים פספיק. ויש לפירוש: על ידי ארוכות התפלה מאיימים בדרישה עליונה יותר, ורגלי הדרישה העליונה הם ננדן כל הדרגות שלמטה מופנה.

יג ותיכלון ימה באחד קדיש ארי חלך
ווחלק בנד היא מקרבניא דני ארי בן
אהבדים:

(ג) וְאֶכְלַתֶּם אֹתָהּ בָּمִקּוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֲקָךְ וְחַקְבָּנֵיךְ
הָוָא מַאֲשִׁי יְהָה כִּי-מִן צִוְּתִי:

כג' וּמִתְבָּנֵה: אין לבנות מַעַן בְּקָדְשִׁים. **כג' בְּנוֹת אֲרוֹתִי:** אֲנוֹנוֹת יְאַכְלָבוֹת (ב' ב' וְבַח' ב').

יד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאַדְמֹן תֵּצֵא וְיַעֲשֶׂה
לְאַפְרִישׁוֹתָא תִּלְכֹּלָן בְּאָמֵר דְּכַי אַת וְבָנֶיך
וּבְנִימֵיך עַמְך אָרוֹן הַלְּאָקֵד וְחַלְקֵ בְּנֵך אֶתְתֵיכִוּ
מִגְּכַת קֹדְשֵׁיא דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל :

(ד) **וְאַתָּה חُזֵּק הַתְּנוּפָה וְאַתָּה שֹׂק הַתְּרוּמָה תִּאכְלֶל בָּמְקוּם טָהוֹר אֲתָה וּבָנֵיד וּבָנְתֵיד אֲתָךְ כִּי חַקֵּךְ וְהַכְּבָדָיוְךְ וְמוֹנוֹן מִזְרָחָיו שָׁלָחָיו בּוֹי וַיְשָׁרָאָל:**

יבשׁוּ וְאֶת חִזָּה הַתְּנוֹפָה . שֶׁל שְׁלֵמִי צָבָר . תַּאכְלֹו בָּמָקוֹם טָהֹר . וְכֵן אֶת הַרְאָשׁוֹנִים אֲכַלְוּ בָּמָקוֹם טָמֵא ? אֶלָּא , הַרְאָשׁוֹנִים שֶׁהָם קָדוֹשִׁים קָדוֹשִׁים , הַזְּקָקָה אֲכִילָתָם בָּמָקוֹם קָדוֹשׁ . אֲכַל אֶלָּו אֵין אֲרִיכִים תָּזַע . הַקְּלָעִים , אֲכַל אֲרִיכִים הֵם לְהַאכְלָל תָּזַע מִחְנָה יִשְׂרָאֵל , שֶׁהָוָה טָהֹר מִלְּהָבֵגָס שֶׁם קָמָרְעִים (שם המ . מִבְּאָן ,

שיעור יומי ליום חמישי כ"א אדר ב' ושנים מקרא ואחד תרגום – י – פרשת שמיני

שקרדים קלים נאכלין בכל העיר. אפתה ובקניך ובנטיף^(ח) אפתה ובקניך בחלק, אבל בנותך לא בחלק, אלא אם תתנו לנו מתנות, רשותך הן לא כל בחה ושוק. או אין אלא אף הבנות בחלק? פלמוד אומר: "כירחוך וחקבניך נתנו" – حق לבנים ואין حق לבנות.

טו שוקא דארפרשותא וחדריא דארמיותא על גירני מרבייתו לארמא ארמא קידם ז' ויהי לך ולגניך עמך לךים עלם פמא די פקידי ז':

(ט) שוק התרומה וחזה התנופה על אשוי החלבים
יביאו להניף תנופה לפני יהוה ותיה לך ולגניך
אתך לחקיעולם באשר צוה יהוה:

ט"ז שוק התרומה וחזה התנופה • לשון "אשר הונף ואשר הונס". התנופה – מוליך וymbia, תרומה – מעלה ומוציא. ולמה חלון הפתוחה תרומה בשוק, ותנופה בחזה? לא ידענו, ששניהם בהרמה והנפה. על אשוי החלבים. מפאן שהחלבים למיטה בשעת תנופה. וишוב המקרים שלא יכחישו זה את זה, כבר פרשתי שלשتن ב"ע או את אהרון".

♦ يوم חמישי כ"א אדר ב' ♦

טו וית אפייר דמתאטא מטבח פבעי משא
ויה אטוקד ורגע על אלעוזר ועל איתמר בני
אהרן דאסטערו למיר:

(ט) ויאת שעיר החטאת דרש דרש משה ותנה
שרף זוקצף על אלעוזר ועל איתמר בני אהרן
הנוטרים לאמר:

ט"ז שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חדש. ושלשה שעירין חטאות קרבו בו ביום: שעיר עצים ושביר נחנון ושביר ראש חדש. ומכלן לא נשרפ אלא זה. ונחלקו בפרק חכמי ישראל (כח), יש אומרים: מפני טומאה שנגעה בו נשרפ, ויש אומרים: מפני איניות נשרפ, לפי שהוא קדשי דורות; אבל בפרק שי שעה סמכו על משה, שאמר להם במנחה: "ואבלוק מצות". דרש דרש. שתי קדשות הלו: מפני מה נשרפ זה, ומפני מה נאכלו אלו? כי הוא בתרורת כתנים, ועיין בדברים ק"א הגיסא לא נאכלו וכל גור הא"ס כי מפני מה לא נאכלו. על-אלעוזר ועל-איתמר. בשבייל בבודו של אהרן, הפק פניו בוגד הבנים וכעס. לאמר. אמר להם: השיבוני על דברי!

~ נקודות מישיות קודש ~ (לקוטי שיחות כרך ח עמ' 182)

ויזקצף על אלעוזר ועל איתמר (ט, ט) בפרק מתות לא, כא פרש ר"ש: "זוקצף... בא לכלל כעס בא לכלל טעות". ומה שלא כתוב כן כאן – יש לומר: החלוק בין קדשי שעיה לקדשי דורות הוא דבר התרבות בסברא, ובזה אפשר שתהיה מחלוקת מפני שאין דעות בני אחים שונות, ולא מפני שאחד מהם טועה. אבל לאחרי שלמדנו שם שפעה מפני הטעש, יש לפרש כן גם כאן.

דעת זקנים מבורי התוספות – עו והדר

הקרבה. ויש אומרים (ובחאים קא) מפני טומאה נשרפה. ותימה, הכנין דשביר של ראש חיה לו ליקרב בטומאה, אבל קרבנות צבור קרבין בטומאה. דכתיב במעודו כմדבר ט ודרשינו (פסחים ט) אף בטומאה. וצריך עיון: תורה יי

על-גב דחטאת החיצון היה. ויש לומר דרש"י רוצה לומר דלא מצינו חטא חיטא חיטא חיטא חיטא ערוף עיר. פירש ר"ש לעיל ט ז) דלא מצינו חטא חיטא חיטא נשרפת אלא זוoper חטא דמלואים. ועל פי הדבר היה. אבל חטאות הטעויות מכך נשרפים פריטים, פריטים הנשרפים ושעריהם מctrono הרבה. וקsha מפר החטא דפערת הנשרפים. וקsha מפר החטא דפערת בהעלותך דלויים, ושם (במדבר ח) פירש ר"ש ז) שאותו חטא אינו נאכל אף

(ג) מִדּוֹעַ לֹא-אכְלָתֶם אֶת-הַחֲטֹאת בָּمְקוּם הַקָּרֵב
בְּיַד קָדְשִׁים הוּא וְאַתָּה נָתַן לְכֶם לְשָׁאת
לְסַלְחָה עַל חֻבִּי בְּנֵשֶׁפָּא לְבָרָא עַל-יהוֹן
קְדֻם יְהוָה:

כ"י מודיע לא-אכלתם את-החתאת במקום הקדש • וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפה ? ! ומהו אומר "במקום הקדש"? אלא אמר להם: שמא חוץ לקלעים יצאה וופסקלה? כי קדש קדשים הוא . ונפסלה ביווץ, והם אמרו לו: לאו. אמר להם: הואיל ובמקום הקדש היתה, מודיע לא-אכלתם אותה? . ואתה נמן לכם לשאת וגוי . שהכהנים אוכלים ובעלים מתחפירים. לשאת את-עון העדה . מכאן לנו ששייר ראש-חדש היה, שהוא מכפר על עון טמאת מקדש וקדשו, שחטא שמיינן וחטא נחשון לא לכפרה באין.

(ח) הַנּוּ לֹא-הַוְבוֹא אֶת-דְמָה אֶל-הַקָּרֵב פְנִימָה אֶכְלָוּ
מִלְּפָנֵיכֶם לְמִלְּבָדֶם תִּמְהַבֵּד בְקִידָשָׁא כַּמָּא דִי פְּקָדִתָּה:

כ"י הַנּוּ לֹא-הַוְבוֹא וגוי . שאלו הובא היה לכם לשרפה, כמו שנאמר: (עליל) "וְכָל-חֲטֹאת אֲשֶׁר יוּבָא מִקְדָּשָׁה וגוי". אכול תאכלו אתה . היה לכם לא-אכלת א-על-פי שאתם אוננים. באשר צויתו . لكم במנחה.

(ט) וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אֶל-מֹשֶׁה הַנּוּ הַיּוֹם הַקָּרְבָּנוּ אֶת-
חֲטֹאתֶם וְאֶת-עַלְתָּם לְפָנֵי יְהוָה וְתִקְרָא נָהָר
בְּאַלְהָ וְאֶכְלָתְךָ חֲטֹאת הַיּוֹם הַיּוֹטֵב בְּעֵינֵי יְהוָה:
שאכלת את-עון עון קדש יי"ז:

כ"י וידבר אהרן אל-משה הַנּוּ לְשׂוֹן עז, שנאמר: (במדבר כא) "וַיֹּאמֶר הָעָם וְגוי". אפשר, משה קצף על אלעזר ועל אחמר, ואהרן מונבר? הא ידעת, שלא היה אלא מונבר בבוד. אמרו: אינו בדין שיהא אבינו ישב וננו מדברים לפניו, ואינו בדין שהיה מלמד משיב את רבו. יכול מנגני שלא היה באלעזר להשיב? מלמוד לומר: (שם לא) "וַיֹּאמֶר אל-עוזר הַלְּהָנִיחָא אֶל-אֲנָשֵׁי הַצֹּבָא וְגוי". הרי בשראה, דבר לפני פנוי משה ולפנוי הנשאים! זו מצאת ב ספרי של פנים שני. הן הימים הקריבוי. מהו אומר? (נחים כד) אלא, אמר להם משה: שמא זרकתם דמה אוננים, שהאונן שעבד חלל. אמר לו אהרן: וכי הם הקריבוי, שהם הקריות? אני הקנbatchי, שאני בהן גדול ומקריב אונן. ותקראנה את פאלה. אפלו לא קיו המתים בני, אלא שאר קרובים, שאני חיב להיות אונן עליהם באלו, בגין כל האמוריהם בפרשנה כהנים, שההן מטהם להם. ואכלתי חטא את . ואם אכלתי, הייטב וגוי?. הימים . (שם) אכל אוננות לילה מתר, שאין אונן אלא ביום קבורה. הייטב בעינינו ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות.

~ נקורות משלוחות קדש ~ (לקוטי שיחות כרך יז עמ' 106)

אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות (רש"י, יט) משה סבר שההתר לאכל קדשים באוננות הוא כדי שלא לפגע בשונחה על ידי מונגי אבלות (בdziמה לצוו ר'ראשיכם אל תפערין). ואם כן אין הבדל בין קדשי שעה לבין קדשי דורות. על כן השיב לו אהרן, שההוא לא להמנע מאבלות אינה אלא לפני הר, במקום המזבח, אך אכילת הקרבות אינה לפני ה' ולכן אין לאוכלים (מלבד קדשי שעה, שלגביהם היה הוראה מינhardt).

(כ) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּטְבֹּל בְּעֵינָיו: פ
כ וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּטְבֹּל בְּעֵינָיו:

כ"י וַיִּטְבֹּל בְּעֵינָיו . (ח"ב) הודה, ולא בוש לומר: לא שמעתי.

♦ יומ שישי כ"ב אדר ב' ♦

יא (א) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים מֵשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לְאֹמֶר אַתָּה וְמַלְלֵיל יְהוָה עִם מֵשֶׁה וְלֹא־הָרֹן לְמַיְמֵר לְהֻזֹּן:

כ"ז אל מֵשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לְמֵשֶׁה אָמַר שִׁיאָמֶר לְאַהֲרֹן לְאָמַר אֱלֹהִים בְּאָמַר שִׁיאָמֶר לְאַהֲרֹן לְאָמַר אֱלֹהִים אָמַר שִׁיאָמֶר לְאַלְעֹזֶר וְלֹא־יִתְמַר או אַיִל אָלָא "לְאָמַר" לִישְׂרָאֵל ? קַשְׁחָוּ אָמַר : "דִּבְרָוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", חֲרֵי דָבָר אָמַר לִישְׂרָאֵל . הָא מָה אָנִי מַקְמֵם : "לְאָמַר אֱלֹהִים" ? לְבָנָיו, לְאַלְעֹזֶר וְלֹא־יִתְמַר .

(ב) דִּבְרָוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָמַר זֹאת הַחִיה אֲשֶׁר בְּמַלְלֵילוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַיְמֵר ذָא חִימָא דַי תִּכְלֹוּ מִכְלָב בָּעֵירָא דַי עַל אָרְעָא :

כ"ז דִּבְרָוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל . אֶת גָּלָם הַשּׁוֹה לְהִיּוֹת שְׁלוֹחִים בְּדָבָר זֶה, לְפִי שְׁהַשׁוֹה בְּדָמִיכָה וְקַבְלָוּ עַלְיָהּ גְּזֹרָת הַמָּקוֹם מַאֲחַבָּה . זֹאת הַחִיה . לְשׁוֹן חִים, לְפִי שִׁישְׂרָאֵל דָבָוקִים בַּמָּקוֹם וּרְאוּיִין לְהִיּוֹת חִים, לְפִיקָה, הַבְּדִילָם מִן הַטְמָאָה וְגַגְרָעָלָם מִצּוֹת, וְלֹאָמוֹת הַעוֹלָם לְאָסָר בְּלָוִם . מַשֵּׁל לוֹפָא שְׁנָכְנָס לְבָקָר אֶת הַחַולָה וּכוֹן כְּדַאיָה בְּמִקְרָשׁ רְבִיבִי תְּחִזּוֹמָא . זֹאת הַחִיה . מַלְפָר, שְׁהִיה מֵשֶׁה אָזְמָה בְּחִיה וּמְרָאָה אָזְמָה לִישְׂרָאֵל : זֹאת תִּאְכְּלָוּ, וְזֹאת לֹא תִּאְכְּלָוּ . אָף בְּשָׁרָצִי הַמִּינִים אָזְמָה מִכְלָב מִין וּמִין וּמְרָאָה לְהָם, וּכְנָבָעָף : "זֹאת אֶלָּה תְּשַׁקְצּוּ מִן־הַעֲזֹף", וּכְנָבָשָׁרִים : "זֹזה לְכָם הַטְמָא". זֹאת הַחִיה . מִפְלָה הַבְּהִמָּה . מִמְנָהוּ מִלְמָד שְׁהִבְהִמָּה בְּכָל חִיה .

~ נקודות מшибוח קוריש ~ (שיחת שבת פרשת שמיני, פרשת פרה, כ' אדר שני ה'תש"ד)

מה של לא נצטוּוּ יִשְׂרָאֵל על האיסורAAC לְאָכְלָת חִיּוֹת וּבְהִמּוֹת שָׁאַיְן טְהוֹרוֹת מִזְרָחָר - אֲפָשָׁר לְתַרְץ בְּפִשְׁטוֹת, שְׁבַתְקָופָה זו לֹא הִיה עַנְנָן זה נוגע לְמַעַשָּׂה בְּפּוּלָע :

בְּמַשְׁךְ כָּל הַתְּקוּפָה הַסְּמוֹכָה לְמִתְּעוֹתָה - חַנוּ יִשְׂרָאֵל בְּסִבְיוֹת הַר סִינִי, כְּלֹוֹר, בְּמַדְבָּר סִינִי (עד לְשָׁנה הַבָּא). וּמְפִיעָה, שְׁבַמְקוּם מִזְבֵּחַ אִינָם בְּנִמְצָא כָּל בְּעַלְיִחִים, כְּגֹון: גָּמָל, שְׁפָן וְאַרְנְבָת, וּכְנָעָם, כְּמוֹ "נְשָׁר" וּכְיִזְעָא בָּה, וְעַל־אַחַת בְּפֹהַז־זִכְרָה "כָּל אֲשֶׁר בְּמִינִים" - אֵין צוֹרָק לְהַזְוִיר מִזְרָחָר מִיד עַל אִיסּוֹר אֲכִילָתָם, מִפְנִין שְׁבָלָא־הַכִּי לֹא הִיתָה קִימָת אֲפָשָׁרוֹת כָּל לְאַכְלָם.

וּבְנוּגָעַ לְ"נְחַשׁ" ("כָּל הַוְּלָךְ עַל גְּחוֹן") שְׁנִמְצָא בְּ"מִזְבֵּחַ" [וְכָמוֹ שְׁכַבְתּוֹב "הַמְוֹלִיךְ בְּמִזְבֵּחַ הַגָּדוֹל וְהַגָּדוֹר נְחַשׁ שְׁרָף וְעַקְרָב גּוֹ"] - הָרִי הַבְּנִחְמָשׁ לְמִקְרָא יוֹצֵע שְׁבַצְאָתָם מִמְּצָרִים הַלְּךָ לְבִנְיָהמָם "עַמּוֹד עַנְוֹן", שְׁתַּפְקִידוּ הַיָּה "לְנִיחּוֹתָם הַדָּרָךְ", וּכְנָעָם הַרְוֹגֵג נְחַשִּׁים וְעַקְרָבִים. וּכְפִי שְׁיַזְעָד הַבְּנִחְמָשׁ לְמִקְרָא אַזְדָּות קִים מִצּוֹת סּוֹפָה "לְמַעַן יַדְעַו דָוּרוֹתֵיכֶם כִּי בְּסֶפֶת הַזְּבָתִי אַתָּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַזְּצִיאִי אַוְתָם מֵאַרְץ מִזְרָים", וּבְנְדָאי הַסְּבִיר לו אֲבִיו שְׁהַכְּנָה לְ"עַנְנִי כְּבָוד" שְׁהַקִּיפָּה אַת מִתְּחַנֵּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמְפִינָן שְׁכָן, מִבְנֵי בְּפִשְׁטוֹת שְׁבַבְשָׁח דִמְחָנָה יִשְׂרָאֵל לֹא הִי בְּנִמְצָא נְחַשִּׁים וְעַקְרָבִים. ולְכָנו, לְכָל־רְאָשׁ בָּאו עַנְיִינִים שְׁהַזְמָנו גַּרְקָא - נִדְבַּת הַפְּשָׁנָן וְהַקְּמוֹתוֹ כְּוֹן, וּרְקָא־אַחֲרֵךְ נִצְטוֹו עַל אִיסּוֹר AAC לְאָכְלָת חִיּוֹת וּבְהִמּוֹת שָׁאַיְן טְהוֹרוֹת, דָבָר שְׁיִהְיָה נָגָע בְּפִזְבָּן שְׁלָאַחֲרִיָּה - כְּאֶשֶּׁר יַתְּקַרְבָּו לְמִקְדָּשׁ יְשָׁוֹב, לְאָרֶץ סִיחָן וּוְעָג, וּכְיִזְעָא בָּה, שָׁאָז תְּהִיה בְּאַפְשָׁרוֹת לְקֹנוֹת מִתְּגִיִּי אַוְתָם הַעוֹלָם, וּכְיִזְעָא בָּה.

(ג) בְּלִי מִפְרָשָׁת פְּרָשָׁה וְשִׁבְעָת שְׁפָעָה פְּרָשָׁת מִעְלָה פְּרָשָׁת גְּרָה בְּבְהִמָּה אַתָּה תִּאְכְּלָוּ:

כ"ז מִפְרָשָׁת פְּרָשָׁה וְשִׁבְעָת שְׁפָעָה . פְּרָשָׁה . פְּלָאַנְתָּה בְּלָעָז . וְשִׁבְעָת שְׁפָעָה . שְׁמַבְדָּלָת מִלְמָעָה וּמִלְמָתָה

דעת וּקְנִים מִבְּעֵל הַתוֹּסְפָּות - עוֹו וְהָדר

יא (ג) בְּלִי מִפְרָשָׁת פְּרָשָׁה וְשִׁבְעָת שְׁפָעָה, פְּרָשָׁה רְשִׁישׁ לְמַעֲוטִי גָּמָל שְׁפָרְסָוִתִוּ סְדוּקָה מִלְמָעָלה וּמִלְמָתָה הֵם מְחוֹזְרוֹת. וְצִירָה עַיּוֹן, דָמָם בְּנָה הֵלֹן לֹא לְמַעַט גָּמָל מִדְין שְׁטוֹעה, וְלַכְתּוֹב וְשְׁפָעָה אַיִלְנוּ שְׁוּסָע: תּוֹרָה ד

בשתי צפינן, כתרגומו: "ומטלפה מחרבות חווין", שיש שפרסוטיו סודוקות מלמעלה ואינן ששוות ומקובלות לגמרי, שמלמפה מחרבות (חווין ע"א). מעלה גרה. מעלה ומיקאה האכל ממיעקה ומחרברת אותו לתוך פיה; לכתשו ולטחנו הרק. גרה. בך שם; ויתכן מגרות: (שמואל ב' י"ז) "וכמיים הנגרים", שהוא נגרר אחר הפיה; ותרגם: פשרה, שעלה-גורי הגירה, האכל נפער ונמה. בבהמה. פבה זו יתרה היא לרשות, להפריר את השליל הנמצא במעי amo. אתה תאכלו. ולא בהמה טמאה. והלא באזהרה היא? אלא לעבר עלה בעשה, ר' לא מעשה (ובחם לו).

~ נקדות מישיות קורש ~ (知识分子 כרך א עמ' 222)

מפרשת פרשה .. מעלה גרה (יא, ג). **מפרשת פרשה** – רמז לאדם שעוזב את ה' בשני הקטעים של חסד (ימין מקרבתו) וגבורה (شمאל דוחה), שא מזח שעוזה זאת לשם שמים, לא מצד טבעו. **מעלה גרה** – רמז לאדם שבוחן שוב ושוב בהם המעשה שהוא עוזד לעשות, הוא אכן, טוב ונוחון. מי שיש בו שני ספנינים' הללו – נפשו הבהיר היא 'בהמה טהורה'.

דברם ית דין לא תיכלון מפסיק פשרה
ופסיקי קרי פרשתא ית גמלא ארי משיק
פשרה הוא ופרשטא לא סדריקא מסאכ הוא
לכון:

הנית טפוא ארי משיק פשרה הוא ופרשטא
לא סדריקא מסאכ הוא לכון:

וית ארנבא ארי מסקא פשרה היא
ופרשתא לא סדריקא מסאכ היא לכון:

וית חוייא ארי סדייק פרשתא הוא
ומטילפן טלפין פרשתה והוא פשרה לא
פשר מסאכ הוא לכון:

ח מבשרכן לא תיכלון ובנבלתחון לא
תקרבון מסאכין אונן לכון:

כ"ז מבשרכן לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהורה, מפני? אמרת
קל-וחומר: ומה אלוי, שיש בכאן קצת סימני טהרה אסורים וכו' (כל הענין תורה כהנים). מבשרכן. עלبشرם
בازהרה, ולא על עצמות וגידין וקרניים וטלפים. ובנבלתחון לא תגעו. יכול יהו ישראל מזוהרים על מגע
בבלה? פלמוד לומר: (לקמן ע"א) "אמור אל-הבלנים וכו'" – פהנים מזוהרים וכו' – מה עיטה: ומה טקעת הפתה חמורה – לא זההיר בה אלא כהנים, טמאת נבלה קלה – לא כל-שכן? ומה
פלמוד לומר: "לא תגעו"? בריגל, וזהו שאמרו: חיב אדים לטהר עצמו בריגל (ראה ע"ז).

~ נקדות מישיות קורש ~ (知识分子 כרך ג עמ' 58)

חיב אדים לטהר עצמו בריגל (יש"י יא, ח) יש לשאל, מניין לו שחוות הטהרה מתייחסת לריגל דוקא. ויש לומר, דהגה
רש"י פרע לעיל בפרשタ בא על הפסוק "מקרא קדש" – קרא אותו קדש לאכליה ושתיה וכסות". ומماחר שמטעל על
האדם לקדש את היום באכילתו ובשתיתו, מונע שעליו להטהר, שהרי אכילה ושתייה בטמאה אין בכם לקדש את היום.
(ט) אתה זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר-לו
אתיך וקהלפין במיין ביממיא ובנחליא
סנפיר וקסקשת בפחים ובנחלים אתם
תאכלו:

כ"ז סנפיר. אלו ששת בהם. קשחתה. אלו קלפין הקבועים בו, כמו שגנאמר: (שמואל א' י"ז) "ירושין קשחים
הוא לבוש".

שיעור יומי ליום שישי כ"ב אדר ב' ושנים מוקרא ואחד תרגום – יא – פרשת שמיני

(ג) **וְכֹל אֲשֶׁר אַיִלּוֹ סְנָפֵיר וְקַשְׁקַשָּׁת בִּימִים וּבְנַחֲלִים וּבְנַחֲלִיא מִפְלָה וְחַשָּׂא דְמִיא וּמִפְלָל נְפַשָּׂא מִפְקָא דִי בְמַיִּא שְׁקָא אָנוּן לְכוֹן :**

שְׁקָא הַם לְכָם :

כ"ז **שְׁרִיצָן בְּכָל מָקוֹם מִשְׁמָעוֹ :** דבר נמוֹך שְׁרוֹחַשׁ וְנִדְעַל הָאָרֶץ.

~ נקורות מושיות קודש ~ (רשימת יט אלול תש"א – מותו של יעקב שבת)

סְנָפֵיר הַפְּשָׁרוֹת – בעבורת האדים

אַתְּזָה תְּאַכְּלוֹ מִכֶּל אֲשֶׁר בִּימִים כָּל אֲשֶׁר-לוֹ סְנָפֵיר וְקַשְׁקַשָּׁת בִּימִים שְׁקָז הַזָּה לְכָם : (יא, טיב)

כָּל שִׁישׁ לוֹ קַשְׁקַשָּׁת יָשָׁל לוֹ סְנָפֵיר, וַיְשִׁישׁ לוֹ קַשְׁקַשָּׁת (נדא נא, ב).

וַיְשִׁישׁ לְבָאָר זוֹת בעבודת האדים לקונו:

דִגִּים הַמְּמֻצָּאים תִּכְיִיד בַּמִּקְומָם – מים, רַוְמִים לְיוֹשָׁבִי אַחֲל שְׁעוֹקִים בַּתּוֹרָה שְׁגַמְשָׁלה לִמִּים, וְהִיא מִקְומָם חַיִתָּם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְצַרְיךְ לְהִזְרֹת בָּהָם קַשְׁקַשִּׁים וְסְנָפֵרים, שְׁשַׁגְּנִיהם אַינְם אַלְאָ טְפֵלִים וּמִשְׁמְשִׁים אֵת הַגּוֹף: קַשְׁקַשִּׁים שַׁהוּא לְבוֹשׁ הַפְּגָן עַל הַדָּג, וְסְנָפֵרים שַׁבְּהָם הַדָּג שֶׁטְּמוּקָום לִמִּיקְומָם.

וְזֹה מוֹרָה, עַל עֲנֵנִים בַּלְמִזְדָּה הַתּוֹרָה שַׁאֲנָם מִגְוָף הַלְּימֹוד, אַבְלָן גְּנַצְּרִיכִים הָם לְהִלְמֹוד: קַשְׁקַשָּׁת – יָרָאת שָׁמִים שְׁמַשְׁמָרָת עַל הַלְּימֹוד, כְּמוֹ קַבְּחוּמָתוֹן הַמִּשְׁמָרָת אֶת הַתּוֹרָה. וְסְנָפֵרים שַׁבְּהָם הַדָּג שֶׁטְּמוּקָום אחר, מוֹרָה עַל פָּנָם הַחִדּוֹשׁ בַּתּוֹרָה, שֶׁאָרְהוּ אַעֲנָן הַמּוֹכָרָה. וְזֹה הַרְמָז בְּמַה ذְּאָמָרָנוּ זֶל שְׁלָכָא אוֹרָה הַתּוֹרָה לֹא הִתְהַגֵּר אֶרְיכָה לְכַתּוֹב סְנָפֵיר, כי כָּל שִׁישׁ לוֹ קַשְׁקַשָּׁת יָשָׁל לוֹ סְנָפֵיר, אַלְאָ "אָמַר קָרָא מִשּׁוּם גִּדְעָל תּוֹרָה וְאַדְירָ", שְׁהַסְּנָפֵיר עֲנֵנוּ גִּדְעָל תּוֹרָה – כַּמֵּן הַחִדּוֹשׁ בַּתּוֹרָה.

וְהַגָּה עַל-זָהָא אַמְרוּ בְּמִסְכַּת נְדָה, הַג שִׁישׁ לוֹ קַשְׁקַשָּׁת – תַּלְמִיד-חַכָּם שַׁהוּא יְרָא-שָׁמִים – יָשָׁל לוֹ סְנָפֵיר, הוּא בְּזֹדְאי יְחִידָה בַּתּוֹרָה וְהַזָּה אַגְּדָה – כַּפְרִיךְ לְהַזָּה. אַבְלָן יָשָׁל לוֹ קַשְׁקַשָּׁת – מֵי שְׁמַחְדָּשׁ בַּתּוֹרָה בְּלֹא יְרָא-שָׁמִים הַזָּה דָג טָמָא, כְּמָאָמָר רַבּוֹתֵינוּ זֶל "לֹא זָכָה נְעֵשִׁית לוֹ סִם הַפְּעֻת".

(יא) **וְשְׁקָז יְהִיוּ לְכָם מִבְשָׁרִם לֹא תְּאַכְּלוּ וְאָתָּה נִתְּנַכְּלָתָם תְּשַׁקְּצָוּ:**

כ"ז **וְשְׁקָז יְהִיוּ . לְאָסֵר אֶת עַרְוִיְּבֵין, אֵם יָשָׁב בּוֹ בְּנוֹתָן טֻם (חולין זט). מִבְשָׁרִם . אֵינוֹ מִזְהָר עַל הַסְּנָפֵרים וְעַל הַעֲצָמוֹת. וְאָתָּה נִתְּנַכְּלָתָם תְּשַׁקְּצָוּ . (שס זט) לְרָבּוֹת יְבָחוּשִׁין שְׁפָגָן. יְבָחוּשִׁין מַוְיִירָנוּשׁ בְּלֹעֵז.**

(יב) **כָּל אֲשֶׁר אַיִלּוֹ סְנָפֵיר וְקַשְׁקַשָּׁת בִּימִים שְׁקָז יְהִי לִית לָהּ צִיצִין וּקְלָפִין בְמַיִּא שְׁקָא הַוָּה לְכוֹן :**

כ"ז **כָּל אֲשֶׁר אֵין לוֹ גִּוּי . (חט) מִה מִתְלָמֹוד לֹוּמָר ? שְׁיכָל, אֵין לִי שִׁיחָא מִפְרָא אֶלָּא הַמְּעַלָּה סִימְנִין שְׁלֹוּ לְבָשָׁה; הַשְּׁירָן בְּמִינָן ? מִתְלָמֹוד לֹוּמָר "כָּל אֲשֶׁר אַיִלּוֹ סְנָפֵיר וְקַשְׁקַשָּׁת בִּימִים", הָא אֵם הַיּוֹ לֹוּ בְמַיִּים, אַפְ-עַל-פִּי שְׁהַשְּׁירָן בְּעַלְיָתוֹ, מִתְרָ.**

(יג) **וְאַתְּאַלְהָ תְּשַׁקְּצָוּ מִזְהָעָופָר לֹא יְאַכְּלוּ שְׁקָז יְהִי אֶלְין תְּשַׁקְּצָוּ מִנְהָעָופָר לֹא יְאַכְּלוּ שְׁקָז הַמ אַתְּהַגְּשָׁר וְאַתְּהַפְּרָם וְאַתְּהַעֲזִיהָ:**

כ"ז **לֹא יְאַכְּלוּ . (שכט קי) לְתִיכְבֵּב אֶת הַמְּאַכְּלָן לְקָטְנִים, שְׁבָק מִשְׁמָעוֹ : לֹא יְהִי גְּאַכְּלִים עַל-יָדָךְ. אוֹ אֵינוֹ אַלְאָ לְאָסֵר בְּהַנְּאָה ? מִתְלָמֹוד לֹוּמָר : (דברים ז) "לֹא תְּאַכְּלָה אֶסְוָרִין - בְּהַנְּאָה מִתְרִין. כָּל עוֹר שְׁנָאָמָר בּוֹ: "לְמִנְהָה", "לְמִינְנוֹ", "לְמִינְהָגוֹ", יִש בְּאוֹתָו הַמִּינָן שְׁאַיִן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, לֹא בְמַרְאֵיהם וּלֹא בְשָׁמוֹתָם, וּכְלֹא מִן אַחֲרָ.**

יד ודיימת וטרפיתא לונגה:

טו ית כל עירבא לונגה:

(ד) **וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵהָה לִמְינָה:**

(טו) **אֶת בְּלָעָב לִמְינָה:**

(ט) **וְאֶת בֵּת הַיְעָנָה וְאֶת־הַתְּחִמָּס וְאֶת־הַשְׁחָר וְאֶת־הַגְּנָז לִמְינָה:**

כ"י הגן • אישפרוי"ר.

(ז) **וְאֶת־הַבּוֹס וְאֶת־הַשְׁלֵד וְאֶת־הַגְּנָשָׂוף:**

כ"י השלך • פרשו רבוtinyo: חולין ס"ה זה השולחה (פי מביבה) דגים מן חיים. וזהו שתרגם אונקלוס: ושלינונא. פוש וגנשוף. הם צואיטי"ש החזוקים בלילה ויש להם לסתות באדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ן.

(ח) **וְאֶת־הַתְּנַשְּׁמָת וְאֶת־הַקָּאת וְאֶת־הַרְחָם:**

כ"י תנשמות. היא כלב"א שוריין זדונה לעכבר ופורהת בלילה; ותנשמת האמורה בשיצים היא דומה לה, ואין לה עינים וקורין לה טלפ"א.

(ט) **וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה לִמְינָה וְאֶת־הַדּוֹכִיפָּת יְתִיחְרִיפָּת וְאֶת־הַעֲטָלָף:**

כ"י החסידה. זו דיה לבנה ציגוני"א. ולמה נקרא שאמה חסידה? שעוזה חסידות עם חברותיה במזונות, האנפה. היא דיה וונגנית. ונראה לי שהיא שקורין לה היירון. הדוכיפת. פרנגול הבר וכרכבלתו בפולה, וכלע"ז הרופא. ולמה נקרא שמו דוכיפת? שהודו כפות, והוא היא פרבלתו. "ונגר טורא", נקרא על שם מעשיו, כמו שפרשו רבוtinyo במקצת גטין בפרק "מי שאחزو" דר ס"ז.

(כ) **כָל שְׁرֵץ הָעוֹף הַהְלֵך עַל־אַרְבָּע שְׁקֵץ הוּא כָל רְחַשָּׁא דְעַפָּא דְמַהְלָך עַל אַרְבָּע שְׁקֵץ הוּא לְכָם:**

כ"י שרצ העוף. הם הדברים הנומוכים קרווחין על הארץ, כגון: זבובים וצערין ויתושים ותגבים.

(כא) **אֶך אֶת־זֶה תָאַכְלו מִבְל שְׁרֵץ הָעוֹף הַהְלֵך עַל־אַרְבָּע אֲשֶׁר־לֹא בְּרָעִים מִמְעָל לְרָגְלָיו לְנִתְר בְּהַן עַל־הָאָרֶץ:**

כ"י על ארבע. על ארבע רגליים. מבעל לרגליים. רגליים ורגליים. וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ, מתחזק באזעןathy שמי ברעים ופוגם. ויש מהן הרבה, כאזען שקורין לנגורשות"א, אבל אין אנו בקיאין בלהן, שארבעה סימני טהרה נאמרו בהם: ארבע רגליים וארבע ברגפים, וקרסלין, אלו ברגעים הקתוונים באן, וכנפיו חופין את רבו. ובכל סימנים הללו מוצאים באונן שביבונתנו, אבל יש שראשן ארך, ויש שאין להם זנב, ואחריך שההא שמו 'תגב'; ובזה אין יודעים להבדיל בינויהם.

(ככ) **אֶת־אַלְה מִהְמ תָאַכְלו אֶת־הָאַרְבָּה לִמְינָה וְאֶת־הַפְּלָעָם לִמְינָה וְאֶת־הַחְרָגָל לִמְינָה וְאֶת־חָנָב לִמְינָה:**

שיעור יומי ליום שישי כ"ב אדר ב' ושנים מקרא ואחד תרגום – יא – פרשת שמיני

(כג) **וְכֹל שְׁرֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לֹא אַרְבָּע רְגָלִים שְׁקַצְזָקָן** כוכל רוחש דעופא די לה ארבע רגליין שקצקאו הוא לנו:

הוּא לְכֶם:

כ"ז **וְכֹל שְׁרֵץ הָעוֹף וְגוֹי.** (ח"ט) בא ללמד שם יש לו חמץ – טהור.

(כד) **וְלֹא לֹא הַטְמָא כָּל־הַנְּגָע בְּנְגָלְתָם יְטָמָא עַד** כד ולאין הסתאמון כל דיקרב בגבלתהון ימי מסאב עד רמשא:

הָעֶרֶב:

כ"ז **וְלֹא לֹא הַטְמָא כָּל־הַנְּגָע לְמַטָּה בְּעֵנֶן.** תטמאו. בלאמר, בגיגעתם יש טמאה.

(כה) **וְכָל־הַנְּשָׂא מְגַבְּלָתָם יְכַבֵּס בְּגָדוֹ יְטָמָא עַד** כה ודילין הסתאמון כל דיקרב בגבלתהון יצבע לבושותי מסקא מסאיבן אונן לכון כל דיקרב בהון ימי מסאב עד רמשא:

הָעֶרֶב:

כ"ז **וְכָל־הַנְּשָׂא מְגַבְּלָתָם כָּל מָקוֹם שְׁגָאָמָה טָמָאת מִשָּׁא,** חמנאה מטמאת מגע, שהוא טעונה כבוס מסקא מסאיבן אונן לכון כל דיקרב בהון.

(כו) **לְכָל־הַבְּהִמָּה אֲשֶׁר הוּא מִפְרָסָת פָּרָשָׁה וְשָׁמָעַ אַינְגָה שְׁסָעַת וְגַרְחָה אַינְגָה מַעַלָּה טָמָאים הֵם לְכֶם בָּל־הַנְּגָע בְּהָם יְטָמָא:** כ"ז מפרסת פרשה ושם אינגה שפעת. בגון גמל שפרסתו סדרוקה למשחה, אבל למשחה היא מחרבת. פאן למדך, שנבלת בהמה טמאה, ובגענו שבסוף הפרשה פרש על בהמה טהורה.

(כז) **וְכָל הַזְּלָק עַל־בְּפִיו בָּל־הַחִיה הַחֲלַב עַל־אַרְבָּע טָמָאים הֵם לְכֶם בָּל־הַנְּגָע בְּנְגָלְתָם יְטָמָא עַד־הָעֶרֶב:** כ"ז על-בפיו. בגון: כלב ודב וחתול. טמאים הם לך למשעה.

(כח) **וְהַנְּשָׂא אֶת־נְגָלְתָם יְכַבֵּס בְּגָדוֹ יְטָמָא עַד מִסְאָב עַד רַמְשָׁא מִסְאָבֵן אַנְנָן לְכֹן:** כה ודייטול ית נבלתהון יצבע לבושותי ויחי מיסאב עד רמשא מסאיבן אונן לכון:

(כט) **וְזֹה לְכֶם הַטְמָא בְּשָׁרֵץ הַשְּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֲלָד וְהַעֲכָבָר וְהַצְּבָבָר לְמִינְיוֹן:** כט זזה לךם הטעמא. כל טמאות הללו אין לאסור אכילה, אלא לטמאה ממוש; להיות טמא במגען ונאסר לאכל תרומה וקדושים ולפנס למקdash. החולד. מושטיל"ה. והצב. פוי"ט, שהזזה לאפרדע.

דעת זקנים מבعلي התוספות – עו והדר
 (כו) **וְכָל הַזְּלָק עַל בְּפִיו.** פירש רשי מטעם הזלק על בפיו. ואם בן צרייך עיון גבי שפון וארכנתת למלה אסרו בפיהם: תורה כה כתוב מטעם שאין מפריסין פרשה פירושות ושותע נינהו, אף גאנסריין

(ל) והאנקה והכלה והחטאת והחטף והתנשמת: לוילא וכחא וחלטיפה וחטאת ואשותה:
יכ"ז והאנקה הריצו". וחלטאה לישוד"ה. והחטף לימצ"א. והתנשמת טלפ"א.

לא אלין דמסאכין לכון בכל רוחש כל ריקרב בהון במוthon יהי מסאכ עד רמשא:

לב וכל די יפל עלווה מגהון במותוון יהי מסאכ מבל מאן דאע או לביש או משך או שך כל מאן די מתעבר עביך באון במא יתעל ויהי מסאכ עד רמשא וידכי:

כ"ז בימים יובא (במזה עה) ואף לאחר טבילהתו טמא הוא לתרומה. עד הערב ואחר-כך – וטהר. ביהדות המשמש.

♦ שבת קודש כ"ג אדר ב' ♦

(ל) וכל מאן דחטא די יפל מגהון לגונה כל די בגונה יסתאב ויתה תפברון:

כ"ז אל-תוכו אין כלי חרס מטהמא אלא מאירו (חוין כד). כל אשר בתוכו יטמא. הכלוי חזיר ומטהמא מה שבאוירו (ספרים אחרים: ציריך לומר: בתוכו). ואתו תשברו. (ח"ב למד שאין לו טהרה במקורה.

וד מבל מיכלא דמחאכל די יעלוון עלווי מיא יהי מסאכ וכל משקה די ישתחי בכל מאן יהי מסאכ:

כ"ז מבל-האכל אשר יאכל אשר יבוא עלייו מים מטהמא וכל משקה אשר ישתח בכל-כלוי יטמא. מוסב על מקרא העליון: כל אשר בתוכו יטמא. מבל האכל אשר יאכל אשר יבוא עלייו מים והוא בתוך כלוי חרס הטהמא – יטמא; וכן כל משקה אשר ישתח בכל כלוי והוא בתוך כלוי חרס הטהמא – יטמא. לנוינו מכאן דברם ברבה: למדנו שאין אבל מברר ומתקן לקבל טמאה עד שיבואו עלייו מים פעם אחת, ומשבאו עלייו מים פעם אחת, מקבל טמאה לעולם ואפלו נגוב; והיון והשמנן וכל הנגרא משקה, מכשיר זרים לטמאה בזמנים, שכך יש לרשות המקרא: אשר יבוא עלייו מים, או כל משקה אשר ישתח בכל-כלוי – יטמא האכל. ועוד למדור רבומנו (פסחים כ מכאן): שאין ולד הטמאה מטהמא כלים, שכך שנינו: יכול היה כל הכללים מטהמאין מאיר כלוי חרס? פלמוד לומר: "כל אשר בתוכו יטמא... מבל-האכל", אבל ומסקה מטהמא מאיר כלוי חרס, ואין כל הכללים מטהמאין מאיר כלוי חרס, לפי שהשנין אבוי הטמאה והכללי שנטמא מנקנו ולד הטמאה, לפיכך אינו חזיר ומטהמא כלים שבתוכו. ולמפני עוד שהשנין אבוי פנור והפת בתוכו ולא נגע השרץ בפת: התנור – ראשון, והפת – שנייה; ולא נאמר רואין את התנור באלו מלא טמאה ותהא הפת תהלה, שאם אתה אומר כן, לא נתמצעטו כל הכללים מטהמא מאיר כלוי חרס, שהרי טמאה עצמה נגעה בהן מזבחן; ולמדנו עוד על ביאת מים שאינה מכשרת גרעים, אלא אם-בון נפלו עליהם משנתלשו; שאם אתה אומר מקבלין הקשר במחבר, אין לך שלא באו

(ל) אלה הטמאים לכם בכלי-השרץ כל-הגע בעם במתם יטמא עד-הערב:
במתם יטמא עד-הערב:

(לכ) וכל אשר-ייפל-עליו מלהם במתם יטמא מבל-בל-יעין או בוגר או-עור או שך כל-כלוי אשר-יעשה מלאה בהם בימים יובא יטמא עד-הערב וטהר:

כ"ז בימים יובא (במזה עה) ואף לאחר טבילהתו טמא הוא לתרומה. עד-הערב והמשמש.

(ל) וכל-בל-חישר אשר-ייפל מהם אל-תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואתו תשברו:

(ל) מבל-האכל אשר יאכל אשר יבוא עלייו מים יטמא וכל-משקה אשר ישתח בכל-כלוי יטמא:

שיעור יומי לשבת קדש כ"ג אדר ב' ושנים מקרא ואחד תרגום – יא – פרשת שמיני

עליו מים. ומהו אומר: "אֲשֶׁר יָבֹא עַלְיוֹ מִים"? ומלבדו עוד, שאין אצלם אחרים, אל-אַסְ-כֵן יש בו בגביה (ת.ב. ימא ט), שנאמר: "אֲשֶׁר יָאַכְלָה",أكل הנאכל בכת אחת, ושערו חכמים: 'אין בית הקבילה מהזיק יותר מביצת פרנגולת'.

(לה) **וְכָל אֲשֶׁר יִפְלֶל מִנְבְּלָתֶם עַלְיוֹ יִטְמָא תְּבוֹר**
לה וכל די יפל מנבלתיהם עליה יהי מסא
פנור וכירום יפרעון מסאכין אנון ומסאכין
ובירום יתץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם:
יחוץ לכון:

כ"י **תְּבוֹר וּכְרִים** (כליים יא) גלים המטוללים הם, והם של חרס וייש להן תוכה, ושותפת את הקדרה על נקב החולל, ושניהם פיהם למעלה. יתץ. שאין לכלי חרס טהרה בטבלה. וטמאים יהיו לכם. שלא אמר: מזוהה אני לנחתם, פלמוד לומר: "וְטָמָא יְהִי לְכֶם"; אם רצה לקימן בטמאן – רשאי.

(לו) **אֵך מַעַן וּבָור מִקְוָה-מִים יְהִי טָהוֹר וְנָגָע לוּבָר מַעַן וְגֹזֵב בֵּית בְּנִישׁוֹת מִיא יְהִי דָבֵר וּדְקָרְבָּב בְּנִבלָתָהוּן יְהִי מִסְאָב:**

כ"י אֵך מַעַן וּבָור מִקְוָה-מִים. המחרבים ל夸קע, אין מקבלין טמאה; ועוד יש לך ללמד. יהיה טהדור. בטובל בהם – מטהמאו. ונגע בבלתיהם יטמא. (ח"ט) אפלו הוא בתוך מען ובור ונגע בבלתיהם, יטמא. שלא אמר קל-נוחמר: אם מטהר את הטמאים מטהמאם, קל-נוחמר שיציל את הטהור מלטמא. לך נאמר: "ונגע בבלתיהם יטמא".

(לו) **וְכִי יִפְלֶל מִנְבְּלָתֶם עַל-כָּלְזָרָע זְרוּעַ אֲשֶׁר יִזְרָע**
לווארוי יפל מנבלתיהם על כל בר זרע זרע
די זידרע וכי הוא:
טהדור הו:

כ"י זרע זרע. זרעה של מני זרעוני. "זרוע" שם דבר הוא, כמו: (דינאל א) "זינפנו-לנו מן-הزرעונים". טהדור הוא. לפוך הפתוח, שלא חesar ונתקן לקרות אכל לקלט טמאה עד שיבוא עליו מים.

(לח) **וְכִי יִתְ-מִים עַל-זָרָע וְנָפֶל מִנְבְּלָתֶם עַלְיוֹ טָמָא**
לווארוי יתibern מיא על (בר) זרעא ויפל
מנבלתיהם עליה יהי מסאכ הוא לכון:

כ"י **וְכִי יִתְ-מִים עַל-זָרָע**. לאחר שנחלש. שאם אמר: "יש חesar במחרבר", אין לך זרע שלא חesar!. מים על זרע. בין מים בין שאר משקין, בין הם על הזרע בין הזרע נפל לתוךן; הכל נדרש בתרות פהנים. ונפל מנבלתיהם עליו. אף משבג מבן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אכל, ומשירד עליו חesar קבלת טמאה פעם אחת, שב אינו געקר הימנו.

~ נקורות מشيخות קדרש ~ (גמוט שיחות כרך כו עמ' 74)

וכי יתו מים על זרע... טמא הוא לכם (יא, לח) מאכל בק – רומו לעבودה הי' ישנה. מאכל רטב – רומו לעבודה מתווך חיית ולחולחות. ומאכל אינו מקבל טמאה עד שיבאו עליו מים, שכן הטמאה נמשכת דוקא למקום שיש בו קרשה יתרה, כדי לקבל משם תופסת חיית. וכי שפמץיו לגבי גייעת במאכל לפניו נטילת זדים: "לנגיעת היכרים אין לחוש, כי רום טמאה זו אינה מתחאה לשורות אלא... במקום קרשה שנסתלק".

(לט) **וְכִי יִמּוֹת מִן-הַבְּהָמָה אֲשֶׁר-הִיא לְכֶם לְאַכְלָה**
לוטוארוי ימות מן בעירה די היא לכון
לְמִיכְלָה דִּיקְרָב בְּנִבלָתָה יְהִי מִסְאָב עַד רַמְשָׁא:

כ"י **בְּנִבלָתָה** (חולין קיה. ת"ט) ולא בעצמות וגידים, ולא בקרכנים וטלפים, ולא בעוז.

מ' ודיייל מִנְבְּלָתָה יַכְבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב
 וְהַנְּשָׁא אֶת־נְבָלָתָה יַכְבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב:
 (פ) וְהַאֲכֵל מִנְבְּלָתָה יַכְבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב
 מִסְאָב עַד רְמָשָׁא וְרִיטָּול יְתַכְּלֵל יַצְבֵּעַ

לְבַוְשָׂה וְיִהְיֶה מִסְאָב עַד רְמָשָׁא:
 י"ז וְהַנְּשָׁא אֶת־נְבָלָתָה חִמּוֹרָה טָמָאת מִשָּׁא מִטְמָאת מַגְעָה, שְׁהַנוּשָׂא מִטְמָא בְּגָדִים, וְהַנְּגַע אֵין בְּגָדִים טָמָאיִן, שֶׁלֹּא נְאָמֵר בּוֹ: יַכְבֵּס בְּגָדָיו. וְהַאֲכֵל מִנְבְּלָתָה יַכְבֵּס בְּגָדָיו. יְכֹל תַּטְמַאנוּ אֲכִילָתוֹ? כַּשְּׁהָא אָוֹמֵר בְּנְבָלָת עֻזְׂבָּתָה: (לקמן כ"ב) נְבָלָה וְטָרָפה לֹא יַאֲכֵל לְטָמָא הַבָּה, אָוֹתָה מִטְמָאתָה בְּגָדִים בְּאֲכִילָתָה וְאֵין נְבָלָת בְּהַמָּה מִטְמָאתָה בְּגָדִים בְּאֲכִילָתָה בְּלֹא מִשָּׁא, כֹּגּוֹן: אִם תַּחֲבֵה לוֹ חֲבָרוֹ בְּבֵית הַבְּלִיעָה; אִם־כֵּן מַה פָּלְמוֹד לוֹמֵר "הַאֲכֵל"? לְתַנְּ שָׁעוֹר לְנוֹשָׂא וְלְנוֹגָע בְּדֵי אֲכִילָה, וְהָא כְּזִית (נְהָמָה). וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב. אַף־עַל־פִּי שְׁפָטָבֵל,
 צְרוּךְ הָעָרֶב שְׁמַשׁ.

(מ"א) וְכָל־הַשְּׁرֵץ עַל־הָאָרֶץ שְׁקָצָא הוּא
 מְאָוֶן וְכָל רְחַשָּׁא דָרְחָשׁ עַל אָרְעָא שְׁקָצָא הוּא
 לֹא יַתְאַכֵּל:

יא"ב הַשְּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ. (חולין כ"ב) לְהַזְׁכִּיר אֶת הַיְתּוֹשֵׁין שַׁבְּכֶלִיסִין וּשְׁבְּפּוֹלִין וְאֶת הַזְּיוּם שַׁבְּעַדְשִׁים, שְׁהָרִי
 לֹא שָׁרַצָּוּ עַל הָאָרֶץ אֶלָּא בְּתוֹךְ הַאֲכֵל, אֲכֵל מִשְׁצָאוֹ לְאוֹיר וְשְׁרָצָוּ, הָרִי נְאָסָרוּ. לֹא יַאֲכֵל. לְחִיבָּעָל
 הַמְּאֲכִיל בְּאוֹכֵל. וְאֵין קָרוּי "שְׁרֵץ" אֶלָּא דָבָר נְמוֹךְ קָצֵר וּגְלִים שָׁאַיָּנוּ גָּרָא אֶלָּא בְּרוּחָשׁ וְנֶרֶךְ.

(מ"ב) כָּל הַוְּלָךְ עַל־גָּחוֹן וְכָל הַוְּלָךְ עַל־אַרְבָּע עַד
 אַרְבָּע עַד כָּל סְגִיאוֹת רְגָלָין לְכָל רְחַשָּׁא
 דָרְחָשׁ עַל אָרְעָא לֹא תִיכְלַנוּ אֲרִי שְׁקָצָא
 אַנְנוּ:

יא"ג הַוְּלָךְ עַל־גָּחוֹן זֶה נְחַשׁ. וְלִשְׁוֹן "גָּחוֹן", שְׁחִיחָה, שְׁהַוְּלָךְ שְׁחָה וְנוֹפֵל עַל מַעַיּוֹ. כָּל הַוְּלָךְ לְהַכְּבִּיד
 הַשְּׁלִשְׁוֹלִין וְאֶת הַדּוֹמָה לְדוֹמָה. הַוְּלָךְ עַל אַרְבָּע זֶה עַקְרָבָן. כָּל לְהַבִּיא אֶת הַחְפּוֹשִׁית אַשְׁקְרָבוּ"ט
 בְּלָעֵ"ז וְאֶת הַדּוֹמָה לְדוֹמָה. מְרַבָּה רְגָלִים זֶה גָּדָל, שְׁרֵץ שִׁישׁ לוֹ וּרְגָלִים מַרְאָשוֹ וְעַד זָנְבוֹ לְכָאן וְלְכָאן
 וּקוֹרֵין צִינְטוּפִיד"ש.

~ נְקּוֹדָת מִשְׁיחָות קֹדֶש ~ (נְלִיפִי לְקוֹטְרִישָׁוֹת כֶּרֶז. י"ז. נְמוֹד 122 וְאַלְיךָ – מִתוֹךְ לְקָרְאָת שְׁבָת)

הַעֲצָה שֶׁלֹּא לְהִזְהִיר "נוֹפֵל עַל מַעַיּוֹ"

כָּל הַוְּלָךְ עַל־גָּחוֹן

זה נְחַשׁ. וְלִשְׁוֹן גָּחוֹן שְׁחִיחָה, שְׁהַוְּלָךְ שְׁחָה וְנוֹפֵל עַל מַעַיּוֹ (יא. מב. ובפִּירּוֹשׁ ר"ז)
 יְשַׁלְּפֵרֶשׁ הַטְּעֵם שְׁגָנְקַט הַקְּטוּב כָּל תְּכוּנוֹת נְחַשׁ דִּקְאָא "לְשָׁוֹן גָּחוֹן שְׁחִיחָה, שְׁהַוְּלָךְ שְׁחָה" - בְּדָרֶךְ קְדוּשָׁה:
 אָמְרוּ חַכְמִינוּ ז"ל (זהר חלק א, ב) "נְחַשׁ ذָא יִצְּרָהָרָע". וּמוֹשִׁמְיָעָנוּ הַפְּטוּב, שְׁאֵין הַיִּצְּרָהָרָע בָּא לְאַדְם לְפִתּוֹתָו שְׁיִהְיָה
 "הַוְּלָךְ עַל מַעַיּוֹ", שְׁיִהְיָה שְׁקוּעַ בְּתָאֹות הַאֲכִילָה וּבְעֲנֵנִים אַרְצִים, אֶלָּא בְּרָאשָׁוֹנָה אָוּמֵר הַיִּצְּרָהָרָע לְאַדְם שְׁיִהְיָה "הַוְּלָךְ
 שְׁחָה".

כָּלּוּמָר: בְּגָנוֹד לְהַזְּרָאָת הַתּוֹרָה "שָׁאָוּמָר מִרְוּם עַיְינָקָם וּרְאוּ מַיְ בְּרָא אַלְהָ" (ישעה מ, כ), שְׁהַאֲדָם צְרִיךְ לְהַעֲלֹת רָאשׁוֹ, וְלְהַתְּבּוֹנֵן
 בְּגָלוֹת הַאַיִל, אָוּמֵר הַיִּצְּרָהָרָע לְאַדְם לְהַזְּרָאָת רָאשׁוֹ וְלְהַלְּקָה שְׁחָה. וּעַל־יְדֵי־זָהָר יְכֹל הַיִּצְּרָהָרָע לְהַזְּרָאָת
 רְחַמְּנָא־לִיצְלָן, עַד שֶׁלֹּא זוֹ בְּלִבְדֵּק שְׁיִהְיָה "הַוְּלָךְ" עַל מַעַיּוֹ, אֶלָּא שְׁיִהְיָה "נוֹפֵל עַל מַעַיּוֹ", דְּהַיְנוּ שְׁיִהְיָה שְׁקוּעַ לְגָמָרִי בְּתָאֹות
 רְחַמְּנָא־לִיצְלָן.

וְכָמָרְכָּמִינוּ ז"ל (שבת קה, ב) "קָרְא אָוְנוֹתָו שֶׁל יִצְּרָהָרָע, הַיּוֹם אָוּמֵר לוֹ עַשְׂה קָרְא וְכֹעַ עַד שָׁאָוּמֵר לוֹ עַבְדֵּן עַבְדָּה־זָרָה".
 וְהַעֲצָה לְהַגְּזֵל מִזָּה הִיא לְהִזְהִיר "שְׁקוּעַ בְּעַנְנִי" מְרוֹם וּ"שְׁמִים" מְרוֹם שְׁהָוֹא הַעֲסָק בְּתוֹרָה בְּכָלְל וּבְפִנְימִיות הַתּוֹרָה בְּפִרְטָה
 תּוֹרָה אוֹרֶל בְּעַל הַתְּנִינָא בְּתְחִילָתוֹ. לְקוֹטְרִישָׁוֹת חָלָק ד' עַמּוֹד 9-1038), דְּכַשׁ"מְרוֹם" רָאשׁוֹ וְעַסְק בְּתוֹרָה, הָרִי הָא נָצֹל מִ"הַגְּנָשׁ
 ذָא יִצְּרָהָרָע".

(מג) **אל-תְשַׁקֵּצֹ אֶת-נְפָשְׁתִיכֶם בְּכָל-הָשָׁרֵץ הַשְׂרֵץ**
mag la tshaketz yit nafshatichem be'kol-hasheret ha'sheret
דריש ולא תשאובון בהון ותשאובון פון
ביהון:
כ"י אל-תְשַׁקֵּצֹ בְּאֲכִילָתָן, שְׁהָרִי בְּתִיב: "נְפָשְׁתִיכֶם". וְאֵין שְׁקוֹן נְפָשָׁה בְּמַגְעָה. וְכֵן וְלֹא תְטַמֵּא, בְּאֲכִילָתָן.
ונטמתם בם. אם אף מטמאין ביהם בא הארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הבא ובישיבת מעלה.

(מד) **כִּי אֲנִי יְהֹה אֱלֹהֵיכֶם וְהַתְּקִדְשָׁתֶם וְתִהְיוּתֶם קָדְשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תְטַמֵּא אֶת-נְפָשְׁתִיכֶם בְּכָל-הָשָׁרֵץ הַרְמֵישׁ עַל-הָאָרֶץ:**

כ"י כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כִּי שְׁאַנִי קָדוֹשׁ, שְׁאַנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם, כִּי: "וְהַתְּקִדְשָׁתֶם", קָדוֹשׁ אַתְּ עַצְמָכֶם לְמַטָּה. וְהַיִּתְם קָדְשִׁים. לְפִי שְׁאַנִי אֲקָדֵש אֶתְכֶם לְמַעַלָּה וּבְעוּלָם הַבָּא. וְלֹא תְטַמֵּא וְגֹרֵי. לעבר עליהם בלאוין הרעה; וכל לאו – מלכות. וזהו שאמרו בגמרא: אבל פוטיפא – לוקה ארבע, נמלחה – לוקה חמץ, צרעא – לוקה יש.

~ נקודות מشيخות קודש ~ (על פי ליקוטישיות כרך לב. גממוד 66 ואילך – מהז' ליראת שבת)

זהירות בבל תשאוץ לשרה הנפש

אל-תְשַׁקֵּצֹ אֶת-נְפָשְׁתִיכֶם גּו' וְהַתְּקִדְשָׁתֶם וְהַיִּתְם קָדְשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי (יא, מג-מד)
כתב הרמב"ם בסוף הלכות מאכלות אסורות, לאחרי שמונה את הדברים שאסרו חכמים מפני שהם "בכל אל תשאוץ את נפשותיכם", כל הנזקර בדברים אלו מביא קדושה וטהרה יתרה לנפשו, ומפרק נפשו לשם הקב"ה, שאנכו והתקדשיהם והייתם קדושים כי קדוש אני.

ויש לנו עות כתוב הרמב"ם ש"הנזקר בדברים אלו" דוקא שהם הדברים שאסרו חכמים מפני "בל תשאוץ", מביא קדושה וטהרה יתרה לנפשו, ולא כתוב פן לגבי דברים המפורטים בקרוא שם ב"בל תשאוץ"?
יש לומר, דבזה השמיינו גזר הזרירות מהדברים שהם ב"בל תשאוץ" מדבריהם.

דהנה הדברים שאסרו חכמים משום "בל תשאוץ", הם דברים "שנפש רוב בני אדם קרה מכך כי מתחזנת מכם" לשון הרמב"ם כאן הלכה כת), ואם כן יש מקום לסתור, מה ראו חכמים ומהדברים להפנע מדברים אלו, כאשר בלאויה כי

طبع רוב בני אדם להתרחק מהם?

וזה ממש מענו הרמב"ם, שכונת האדם בזרירותו בדברים אלו צריכה להיות לא רק מצד טبع גופו, אלא מפני ש"הנזהר מדברים אלו מביא קדושה וטהרה יתרה לנפשו ומפרק נפשו לשם הקב"ה" הינו זה נגע לקדושת וטהרת הנפש.

(גה) **כִּי אֲנִי יְהֹה הַמְּעָלָה אֶתְכֶם מִאָרֶץ מִצְרָיִם לְהִזְמִינָה לְאֱלֹהִים וְהַיִּתְם קָדְשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי:**

כ"י כִּי אֲנִי ה' הַמְּעָלָה אֶתְכֶם. על-מנת שתתקלו מוציאי העלייתי אתכם. נזכר אחר: "כִּי אֲנִי ה' הַמְּעָלָה אֶתְכֶם", בכלן בתיב: "הוֹצָאתִי", וכן ביבר בתיב: "הַמְּעָלָה". תנא דבר רבי יeshmuel: אלמלא לא העלייתי את ישראל ממצרים אלא בשbill שלן שאין מטמאין בשדים ומעליותא היא גביהו, והוא לשון "מעלה".

מו דא אויריתא דבעירא וידעופא ודכל נפשטה חיתה דרחה בא מיטמא ולכל נפשא דרחה על ארעה:

(יג) **זֹאת תּוֹרַת הַבְּחִמָּה וְהַעֲזָבָן וְכֵל נְפָשָׁה חַחָה הַרְמֵישׁ בְּמִזְבֵּחַ וְלֹכְלָנְפָשָׁה הַשְׁרֵצָה עַל-הָאָרֶץ:**

דעת זקנים מבורי התוספות – עוז והדר

(מה) וְהַיִּתְם קָדְשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי. וּרְאוֵי שְׁבִין שַׁהוּא קָדוֹשׁ [י"הו] (ו) מְשֻׁרְתִּי קָדוֹשִׁים, וכן ייסר הפניית (חמול' לימים גוראים) גנאה לקדוש פאר מקדושים: תורה מו חסלת פרשת שמיני

(מ') **לְהַבְדֵיל בּוּנָה הַטְמֵא וּבּוּנָה הַחַיָה** מ"ל אפרשה בין מטמא ובין דמייא ובין טמא דמתאכלא ובין טמא די לא מתאכלא: פ פפ

כ"ז) **לְהַבְדֵיל** . לא בלבד השונה, אלא שתהא יודע ומכיר ובקי בהן. בין הטהרה ובין הטהר. צരיך לומר בין חמוץ לפירה ? והלא כבר מפרשים הם ? אלא בין טמאה לך לטהורה לך, בין נשחת חציו של גופה לנטחת רבוי. ובין כתה הנאכלת . אריך לומר בין צבי לעוד ? וכן לא כבר מפרשים הם ? אלא בין נשות רבוי. בין שגולדו בה סימני טרפה כשרה, לנולדו בה סימני טרפה פסולה :

~ נקודות מшибות קודש ~ (לקו"ש סרך ז ע' 65. משיחת שבת פרשת שמיני תשכ"ח)

כבר הסבר פעמים רבות, שיש הפרשה מכליל את תקנה של כל הפרשה והפסיקים שבה, ועל-אמית-כמה-זכמה את סיוםה, בבחינת "נעוז תחולתו בסופו וסוף בתחולתו".

ואזrho להבini: מהו הקשר בין המלים והמשמעות של "הבדיל בין הטמא ובין הטהור" לבין שם הפרשה "שמיני"? ולמהפה: "שמיני" הוא מס' פרט מקדש, ומפני המעליה שב"שמיני" - אף, בינה של תורה, מלשון "שבע" - נטול יום זה עשר עתרות, וכאשר מזכיר על דרכה כה נעה, שנאמר לגביה "לא יגורך רע", כיצד תתקנו טמאה, שבגינה יש צורך בהבדלה "בין הטמא ובין הטהור"?

הסביר לך הוא: כאשר עוסקים בהבדלה בין טמא לטהור המתחבطة בדקות, כחות השערת, כך שנגנו לחשב שהטמא הוא טהור, ובכל זאת נדרשים להבדיל ולהגדיש שהוא טמא ולכך – לשם כך יש צורך בוניות כה מינית, דוקא מידועה הפעילת של "שמיני":

בדרכה של "שבעת ימי הפסח", בדגת "השתלשלות", קשו להבדיל בראוי בספק דק בחות השערת. אדרבה: היצור הרע, שהוא ה"פקח", עוטה "אליימה של ממש", איצטלא' דקדושה, ותווען כלפי האדים: פיוון של דבר שהקדוש ברוך הוא מזמן לאדם, הרי זאת כדי שהאדם יברר ויזוף את הנצוץ האלקית הטמונה בדבר, ואם כך – טוען הוצר הרע – כיצד תוכל להמנע משמש במאכל ולכך את הנצוץ האלקית שלו? אכן, שמא הדבר אסור, אך מודיע עלייך לחפש לך? ובכל – כך טוען היצור הרע – פאשר שוחטים בהימה, הרי זו שחיטה כשרה. וב להשחיתות הן כשרות, ומודיע להעלות חשש ומושום כך לדוחות את הנצוץ האלקית שבדבר?

אך אם לא יראהך דרישה של "שמיני" שלמעלה מהשתלשלות, יש לו רצון אמתית שלא לעבר חסינשלום על רצון העליון אף בחות השערת, ויש לך תקף הנעה מהגבלה השכל – אז אין נכונותים לפתווי היוצר, כי הנפש הבהמית אינה יכולה להכניע את הרצון העצמי של היהודי, שהוא 'למעלה מהשתלשלות' בוגפש.

כידוע בעניין התשובה, של ספק של חטא, התשובה קשה ועומקה יותר מאשר על חטא וצדאי, ומושום כך ערכו של קרבן חטא הוא דנקא (דנקא, או פחות), וערכו של אשם – שתיים (שני סלעים – 48 דנקא). וכך גם לגבי המנעות מסור מלכתחילה, ש כדי להשמיר מספק אסור, וב%;"> אחד מספק שיש צורך להבדיל בו – יש צורך בדגת "שמיני".

זהו גם הקשר בין פרשת שמיני לפרק השלאתERICA – "אsha כי תורייע לפרק השלאתERICA" – עלייך שמעוורים את דרגת ה"שמיני" שבסופש, שאין בה שנויים, אף אם שאר ההגיוון שוניה מחרוץו העליון, כולל זאת עזומים בטלור וכו' – אז מגעים ל"זילדת זכר", שיר חדש, בלשון זכר, בגאותה העתיקה, גאולה שאין אחריה ג寥ות (למעלה משנויים), בגאותה האמותית והשלמה, בביבאת משים צדקה, בקרוב מופש.

צ"א פסוקים, עבד"ה סימן. חללה פרשת שמיני

עטרת מרים

א' בשاملינו את דוד בחברון נאספו עליו רבים, והוא היה אספה עניה, לה אמן ויסוף עוד דוד אהיבך בחרור בישראל שלשים אלף למלחה הארץ: ב' ויקם וילך דוד וכל-העם וכלה-העם אשר אהו מבעל יהודה להעלות משם את יהודת היא קנית ערים (והושם ט' כי באו שאה להעתלות משם אה

הפטרה לפרש שמיינן לשמו"ת

בشمואל ב פרק ו

ו א' יוסוף עוד דוד א-כ-ל-ב-חרור בישראל שלשים אלף א-ש-ר-א-ל-פ: ב' ויקם וילך דוד וכל-העם א-ש-ר א-ה-ו-מ-ב-ע-ל-י יהודה להעלות משם את א-רו-ן האל-ה-ים א-ש-ר-נ-ג-נ-ר-א שם שם יהודה

שי למורה

א) ויסוף עוד דוד את כל בחרור בישראל, לפי שריו ובם נאספים אליו מעת החלבוי, אמר פאן שהוסיף עוד לאסף אליו את נגבאים בישראל להעלות את ארון מקדש. בירושלמי (סנהדרין פרק י' הילכה ב') למדו מאן שדור מלך קפוד ביום אחד שלשים אלף

עטרת מרים

ישראל שחייו ראיים לפנהרין. וראה ור' מכב"ס הלוות סנהדרין פרק ר' הלכה ז. ב) מבעליה תורה, היא "קורית עורות", שלשם העלה ארון הקדש מבית שמש. אשר נקרא שם שם ה' וג', אשר נקרא לו לארון שם, ומהו השם, שיטה ה' א' כאאות יו"ש הפהובים עלי. ג') אל עגלת חידשה, לבבד ארון הקדש עגלת חידשה שלא השםמו עשו עגלה חידשה שלא השםמו בה לערך הרוות. אבל טעו פרבר, כי לא זה הקבוד שאיריך לעשות לה, אלא כמו שתובב בתורה "בקפת ישאי" (במדבר זט) על ידו מלוקם. נהנים את העגלת, העגלת הינה ותויה לך, והם בקש בטה ר) וישאחו גנו), הבקר נשאו את העגלת עם הארון אשר עלי. ה) בכלל עצי ברושים, ככל כל שיר העשויים מעצי ברושים. ו) ושלח עזקה, הושיט את רה, כי שמו הפקה, כי שפטו הפקה ונגעעהו ז) וינח אף ה' בעזה, על שהוישיט ידו לארון הקדש, ולא נתנה רשות פיראמ לילום. וועה, שנה לו לרשות קל ותפרא, אם הארון נושא אה נושא כי שהייה עכבר בדורו בפונ יהישע, הוא עצמו לא קל'שען, על החל, על השבחה והשנאה. עם ארון, סמוך לארון הפלש. ח) וינחר לדור, על עצמו חיה, ל, ברוך פמאר ונבהל. ט) אייך יבוא אליו גלי גנו, כי חשב שאי אפשר להיות נורר בקרשיג. י) ויטחו דור, השה אותו מדרד עיר דור אל בית עיר אדרם. הנגתי, שהייה פונגרור בנטה ותהי משפט לוי מון השוערים, בכתיב בספר "רכרי הטעים" יא) ויבורך ה' את עבר אדרם, אשר דוד אל בית עיר אדרם. העתקי שלשה חידשים ויבורך יהוה את עבר אדרם ואדם ואת-יכל'ビתו: כ' ויגד למילך דוד לאמר ברוך יהוה את-בית עבר אדרם ואת-יכל' א' אשר-לו בעבור ארון האלים וילד דוד ווועל ר' דוד, לעיר דור.

ויעל א'ת-aron האלים מבית עבר אדרם עיר דוד בשמה: ג' ויהי כי

ארון האלים א'שר-נקרא לו לארון שם ומכו לשם, שם ויהה צבאות שב הרים עלו: נוינכובו א'ת-aron האלים אל-עגלת חידשה וישאחו על ר' דוד קבר א'ש קב' העלה מבית א'כינדב אשר בגב' עזיאו ואחו בניו גני'ת הבקר המושכים את-העגלת חידשה ר' וישאחו תבש: ר' וינח א'כינדב עגלת פ' עגלה חידשה אל-עגלת חידשה וישאחו מבית א'כינדב אשר בגב' עזיאו ואחו בניי א'כינדב נחנים את-העגלת חידשה: ר' וישאחו מבית א'כינדב אשר בגב' עם א'ר'ון האלים אל-עגלת חידשה וישאחו מבית א'כינדב אשר בגב' עזיאו ואחו בניי א'כינדב נחנים את-העגלת חידשה: ר' וישאחו מבית א'כינדב אשר בגב' עם א'ר'ון האלים ואחו הילך לפני הארון ווועה חלך מצר האර'ון, ואחו אחיו לא שטמו הבקר לא'ר'ון, ואחו אחיו לא הריש: ר' ור'וד ו' וכלה'ת ישראל אל מושקים לפני א'ר'ון יה'ה בכל פ' שר העשויים מעצים ברושים ובכדוריים ובחדפים ובמנענעים ובגלאלים: וויבאו עד-גון גון וישלח עזה הוושת את ר' אל-ארון האלים ויאחו פ' נגעעהו מפקוטו כי שמטו הפקר וחשב עזה שפלו מון העגלה: ו'וחר-אף יה'ה בעזה על-מישט האגנו בה, לחשכ שפלו ארונו ולר'ז ויבחו שם האלים על-השלל על השנאה וימת שם עם ספק לארון האלים: ח'ינח ר' לדוד על א'שר פרץ יה'ה שטמי הפקר: ו'וחר-אף יה'ה בעזה ויבחו שם האלים על-השלל וימת שם עם הר'ון: ח'ינח ר' פרץ יה'ה בפ' יה'ה שטמי הפקר: ט'ויא דוד את-יזהה ב'ים פרץ בעזה ויקרא לפקום ההוא פרץ עזה עד ה'ום ה'ה: ט'ויא דוד את-יזהה ב'ים ההוא פרץ עזה ויאמר א'יך יבוא אל' א'ר'ון יה'ה א'יך יבוא אל' ג'יה ויה'ה יה'ה א'יך יבוא אל' ג'יה ונור בקרשיג: ו'לא' א'כח דוד ל'חסר א'ל'ו את-ארון יה'ה עלה עלי-עיר ג'וד ווועה דוד נטה או' מהו מדריך עיר דוד אל' בית עדר אדרם הגתי לי' יה'ה מושעים היה (ר' ה'א ט' כא), קבר-אדרם הגתי: יא' וישב א'ר'ון יה'ה בית עדר אדרם הגתי לי' יה'ה מושעים היה שחותנו ג'ת שלשה חידשים ויברכ יה'ה את-עבר אדרם ואת-יכל'ビתו: כ' ויגד למילך דוד לאמר ברוך יה'ה את-בית עדר אדרם ואת-יכל' א'שר-לו בעבור א'ר'ון האלים וילד דוד לאמר ברוך יה'ה את-בית עדר אדרט ואת-יכל' א'שר-לו בעבור א'ר'ון האלים אשר ישב בבחנו, וילד דוד ווועל

עתרת מורים

את ארון הַאֲלֹהִים מבית עבר ארים לעיר דוד היא ציון בשמה: גָּנוֹתְּלֵי כַּעֲדָרִי הַלְּבִי נְשָׁאִי אַרְזָן יְהֻנָּה שְׁשָׁה צְעָדִים פֶּסֶעָה וַיַּבְחַשׂ שׂוֹר פָּטָם: דַּרְדָּר מִכְּרֶבֶר מַרְכָּבֶל עַז לְפִנֵּי יְהֻנָּה וְרוֹד חַגְּרָר אַפְּדוֹ בָּרְמַבְּשָׁשׁ עַשְׂיוֹ בְּרוֹמָה האפְּדוֹ של פָּה קָרְלָה: טַו וְרוֹל וְכַלְבִּיטָה יְשָׁרָאֵל מַעְלִים אֶת־אַרְזָן יְהֻנָּה בָּא עִיר דָּרְדָּר וְמַיְכָּל בְּתִשְׁאָלָל נְשָׁקָפָה | הַפְּשָׁה בְּעַד קְהָלָן וְהָרָא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּרְדָּר מַפְּזָז וְמִכְּרֶבֶר לְפִנֵּי יְהֻנָּה וְתַבּוֹ לְזַבְּבָה בְּוֹתָה אַוְתָּה בְּלַבְּבָה כִּי חַשְׁבָה שָׁאוֹן וְהַמְּרוֹד מַלְכָה: יְוַיְבָא אֶת־אַרְזָן יְהֻנָּה וְצִינָנוּ אַתָּה בְּמַקּוֹמוֹ בְּפֶקְםָשׁ שָׁבָן

לו בְּתַחַד הַאֲהָל אֲשֶׁר גַּתְהָלָל דָּרְדָּר וְיַעֲלֵת לְפִנֵּי יְהֻנָּה וְשָׁלְמִים: יְחַיֵּל דָּרְדָּר מַהְעָלָה הַעֲזָלָה וְהַשְּׁלָמִים וְיִבְרָךְ אֶת־הַעֲשָׂה בְּשֵׁם יְהֻנָּה צְבָאות: יְשַׁחַם אֶת־הַעֲשָׂה בְּשֵׁם יְהֻנָּה צְבָאות עַמְּאֵישׁ הַאֲזָיו לְכָלְדָּמָן יְשָׁרָאֵל לְמַאֲשֵׁב וְעַד־אֲשָׁה לְאַשְׁר לְכָל אֶחָד חַלְתָּה לְחַמָּם אֶת־הַעֲשָׂה וְאַשְׁפֵּר מַהָּה בְּשֵׁר אֶחָד נְאַשְׁשָׁה אֶחָת כִּי אֲשָׁר יִשְׁמַשׁ בְּהַכְּיָה וַיַּלְדֵּכְלָעָם אַישׁ לְבִתוֹ:

צְעָדָה נְשָׁאִי אַרְזָן יְהֻנָּה שְׁשָׁה צְעָדִים וַיַּבְחַשׂ שָׂוֹר וְמַרְיָא: יְדָרְדָּר מִכְּרֶבֶר בְּכָל עַז לְפִנֵּי יְהֻנָּה וְרוֹד חַגְּרָר אַפְּדוֹ בָּרְמַבְּשָׁשׁ עַז וְרוֹל וְכַלְבִּיטָה יְשָׁרָאֵל מַעְלִים אֶת־אַרְזָן יְהֻנָּה בְּתִרְעוֹתָה וְבְכָל שָׂוֹר: טַו וְהָרָא אַרְזָן יְהֻנָּה בָּא עִיר דָּרְדָּר וְמַיְכָּל בְּתִשְׁאָלָל נְשָׁקָפָה | הַפְּשָׁה בְּעַד קְהָלָן וְתַבּוֹ לְזַבְּבָה בְּוֹתָה אַוְתָּה בְּלַבְּבָה כִּי חַשְׁבָה שָׁאוֹן וְהַמְּרוֹד מַלְכָה: יְוַיְבָא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּרְדָּר מַפְּזָז וְמִכְּרֶבֶר לְפִנֵּי יְהֻנָּה וְתַבּוֹ לְזַבְּבָה: יְוַיְבָא אֶת־אַרְזָן יְהֻנָּה וְצִינָנוּ אַתָּה בְּמַקּוֹמוֹ בְּתַחַד

שי לומוד

יר) מִכְּרֶבֶר, מִגְּרָד מִתְּזֵד שְׁמָחָה, אַפְּדוֹ בָּרְ, מַעְלֵל עַשְׂיוֹ מִפְּשָׁתָן, מַזְוָן, נֵס הַיּוֹעֲנֵד רָקוּר (בְּפִזְוֹת וּמוֹרִות). וְתַבּוֹ לְזַבְּבָה, כִּי חַשְׁבָה שָׁאוֹן וְהַמְּרוֹד הַפְּלָד לְעַשְׂתָה כְּכָה אָפְּלוֹ לְפִנֵּי אַרְזָן הַקְּשָׁש. ט) לְאִישׁ, בְּלֹטָם, לְלַחַר, בְּין אִישׁ בָּנָה אֲשָׁר אִשְׁפָּר, מַהָּה זְפָה שֵׁל פְּשָׁה.

הַאֲהָל אֲשֶׁר גַּתְהָלָל דָּרְדָּר וְיַעֲלֵת דָּרְדָּר עַלְוָת לְפִנֵּי יְהֻנָּה וְשָׁלְמִים: יְחַיֵּל דָּרְדָּר מַהְעָלָה הַעֲזָלָה וְהַשְּׁלָמִים וְיִבְרָךְ אֶת־הַעֲשָׂה בְּשֵׁם יְהֻנָּה צְבָאות: יְתַחַיק לְכָל־הָעָם לְכָל־הָמָן יְשָׁרָאֵל לְמַאֲשֵׁב וְעַד־אֲשָׁה לְאַיִשׁ חַלְתָּה לְחַמָּם אֶחָת וְאַשְׁפֵּר אֶחָד וְאַשְׁשָׁה אֶחָת וְיַלְדֵכְלָעָם אַיִשׁ לְבִתוֹ:

הפטורה לפטורה פורה לשמיות ולкриאה הציבור נרפאה בעמ' רבו

המשך ביאור למסכת קידושין ליום חמישי עמ' א

הגמר, הוֹתָר לְזַבְּבָה כָּלְקָא דַעַףְקָה – וכי עליה עד דעתך לומר שנעשהה היותר. מתרצת הגמורה, אלא אין כוונתו שהותר לו לעבור אישור זה, אלא שפעשית לו בטרור, ואחר שכבר פעמים חטא, הזכה שחייב שמשיך בדרכיו ויענש עוד. ממשיכה הברית, לא בא את לדוד הרהר תשובה, עד שטובר את בתוכו, אז אמר וכי מטבר איש בתוכו לא אמת. מבררת הגמורה, אף על גב דמזכיר בתוכו לא ברובא בהאי עניינה – בפרשנה זו, כתוב התנאה שטופו למכור את בתוכו, משום דהא קא פְּשָׁעָל – דבר זה ממשינו, יונבן אויש ברירה ולא נזוק בראיביטה – עדיף לאדם למוכר את בתוכו מלולות בריבית. מאי ממעמא – מודיע, משום דברנית גָּנוֹתְּלֵי כַּעֲדָרִי וְפָקָא, והא מזקפא ואוילא – בתוכו מגערת דמי פדרונה בעבודתיה, וכשבא לפודת המשלים רק את מה שנותר עד סיום העבודות, ואילו ריבית נוספת. וכיכון שבHASHמך הפסוקים מבואר שטופו שלוחה בראיבית, בהכרה שכבר מכר את בתוכו לפני כן. ממשיכה הברית, לא בא את לדוד הרהר תשובה, עד שלוחה בראיבית, שטאמר בהמשר הפרשה 'כי מזק איריך ומפח דעך גם' – מהשדרות שירש מאביו. לא היה בפסוק ר' באת לדוד הרהר תשובה על חטאינו, עד שטובר איפואו את ביתה לר' בוגר, שטאמר בהמשר הפרשה, 'אייש כי מטבר בית מזעב עיר חומה'. וכשאנו מטטליכם, ואם לא חורייש לחזר בו מחתמת הפווענות, אלא המשיך בעבוריה, לסוף שהוא מטבר גם את שדרוני, שטאמר בהמשר הפרשה, 'כִּי יָמַד אֶת־רַדְךָ וּמַבְּרַכְתָּה' – מהשדרות שירש מאביו. לא באת לדוד הרהר תשובה על חטאינו, עד שטובר איפואו את ביתה שגר בו, שטאמר בהמשר הפרשה, 'אייש כי מטבר בית מזעב עיר חומה'. מקשת הגמורה, מאיש שאנא רתם – מה שונה במני שנענש למכורו את מטטליכם, והוא אפְּרַר לא הרג'י' עד שנענש למכורו גם את שדורתי, ופאיש שאנא רתא – ומה שונה בימי שנענש למכורו גם את שדורתיו, ר' איפוא' לא באת לדוד הרהר תשובה על חטאינו, שטובר איפואו את ביתה ישוב מדריכיו הרעים. מתרצת הגמורה, שבא לומר בדרכ' הוֹא, דאמיר רב הוֹא, בזון שאבר איד עבירה פעם אחת, ושנה ביה פעם נספთ. מקשה שב, ונמכר לעזבך פוכבים, וכשהוא אופר איז עזקך משפט גור,

כדי שלא לצער את העבר, שיראה של אדון יש בדברים טובים יותר מאשר, הא – אַרְקָל עַגְנוֹן פְּרִזְוֹן נְחַמְרָא עַלְיה – על העבר, להערכו במחירות הגובה, מדרבי יוסי ברבי חנינא שאמר שבא ליידי עבדות מוחמת שהיה חשור על השבעית. ר' חנינא, רבי יוסי ברבי חנינא אומר, בא ורואה פמָה קַשָּׁה וחומר אַפְּלוֹ אַבְקָה – האיסור הקל של שכיעית, אדם שנושא ונותן בפרוטות שכיעיות, ועובד על אישור סחורה, כאמור ויה' תחתה שבת הארץ לבם לאכלה/, ודורשו חכמים לאכלה, ולא לאכלה, ולאחר ללחורה, לפ' הוא לנعش שמפסיד את מונו, ומוכר את מטפליטוי מפני עינויו, שטאמר בהמשר הפרשה, 'צַעַנְתָּ הַיּוֹכֵל [האות] תַּשְׁכַּב אֶל אַחֲתָה', וטמיד ליה – בפסוק של אחריו, 'כִּי מִזְדְּעַמְתָּךְ אוֹ קָנָה מִזְדְּעַמְתָּךְ' וגוו, ומperfisim תיבת מידי' דהינו דבר תגננה בחהברה מידי' לזר – מטלטלים, ודורותים, בשנתה היובל מה שנארס, תבאו לידיך שתמכרו את או תקנו בשנתה היובל מה שנארס, תבאו ליידיך שתמכרו את מטלטלים. ואם לא חורייש לחזר בו מחתמת הפווענות, אלא המשיך בעבוריה, לסוף שהוא מטבר גם את שדרוני, שטאמר בהמשר הפרשה, 'כִּי יָמַד אֶת־רַדְךָ וּמַבְּרַכְתָּה' – מהשדרות שירש מאביו. לא באת לדוד הרהר תשובה על חטאינו, עד שטובר איפואו את ביתה שגר בו, שטאמר בהמשר הפרשה, 'אייש כי מטבר בית מזעב עיר חומה'. מטטליכם, והוא אפְּרַר לא הרג'י' עד שנענש למכורו גם את שדורתי, ופאיש שאנא רתם – מה שונה במני שנענש למכורו גם את שדורתיו, ר' איפוא' לא באת לדוד הרהר תשובה על חטאינו, שטובר איפואו את ביתה ישוב מדריכיו הרעים. מתרצת הגמורה, שבא לומר בדרכ' הוֹא, בזון שאבר איד עבירה פעם אחת, ושנה ביה פעם נספთ. מקשה שב, ונמכר לעזבך פוכבים, וכשהוא אופר איז עזקך משפט גור,

שיעוריו תהילים לשבוע פרשת שmini

קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר מהוריין"צ

ב"ה א' ט"ו סיון, תרפ"ח, ריגא

... בראשית שנת תרפ"ז באתי בבקשת כללות אנ"ש שי אשר יקבעו, שבתאי-הכnestת אחר תפילה שחרית בכלomin מתפללים יאמרו שיעורי תהילים (כמו שנחק לימי החדש), ולאמר אחר זה קדיש כנהוג. ובקשי זאת בתקפה עומדת, לזכות הרבים, (וראו הי' לעשות כן בכל בית הכנסת, כי איןנו עני פרט שמלגות החסידים יחו בפרט), ובגלו זאת יתרבו ממקור הברכות בכל מילוי דמייטן מנפש ועדبشر ...

יום רביעי - כ' אדר ב' פרק צ עד סוף פרק קג	יום ראשון - י"ז אדר ב' פרק פג עד סוף פרק פז
יום חמישי - כ"א אדר ב' פרק קד עד סוף פרק קה	יום שני - י"ח אדר ב' פרק פח עד סוף פרק פט
יום שישי - כ"ב אדר ב' פרק קו עד סוף פרק קז	יום שלישי - י"ט אדר ב' פרק צ עד סוף פרק צו
שבת קודש - כ"ג אדר ב' פרק כ פרק קח עד סוף פרק קיב	

קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר מהוריין"צ

[תמוז תש"ו]

שמעתי מוקני ארץ שבמיהם היה המנהג שכל אחד היה אומר בכל יום את הקאפייטל תהילים לפי שנות חיו. למשל אם מלאו לו כי שנה ונכנס לשנת ה'א היה אומר פרק כ"א בתהילים וכן היו אומרים גם את התהילים לפי שנות בניו ובנותיו באמור שזוahi סוגלה שלא יצא לתרבות רעה ...

יום ראשון י"ז אדר ב'

מורה שיעור לשנה מעוברת: מעם' מה, ונמצא כי כל... עד עמ' מה, שם"ה גידית.

- 13 המשכת האלקות לנפש החיונית, נמשכת אלקות גם בכל
 14 ששה גלי בבודו ואלהותיו ותברה, ולהעbir רוח הטעמאה העולם כולה, ולהעbir רוח הטעמאה
 15 מן הארץ - תלוי
 16 בஹשכת אלהות ואור מכל ישראל, בשמרתה
 17 כל שפ"ה מצות לא'
 18 תעשה, - הישמרות זו
 19 מלעboro על סס"ה מצותה
 20 לאי-תעשה, מביאה שאילא
 21 יינקו מפניהם - מהנפש
 22 החיונית, ועל-ידה
 23 מקדושה, שפ"ה גידית. -
 24 של תומאה.

ליקוטי אמרים

ונמצא כי כל

- 2 תכליות של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גiley
 3 כבоро ואלהותו ית' ולהעbir רוח הטעמאה מן הארץ
 4 רט"ח אברית, - של תלוי בהמשכת אלהות ואור א"ס ב"ה לנפש החיונית
 5 הנפש. ועל-ידי מה באה שבכל רט"ח אבריה ע"י קיומה כל
 6 לנפש המשכה זו? - עלי רט"ח מצות עשה ולהעbir רוח הטעמאה ממנה
 7 יידי קיומה כל רט"ח בשמרות' כל שפ"ה מצות לה' שלא יינקו ממנה שם"ה
 8 גידית ועל-ידי גידית

יום שני י"ח אדר ב'

מורה שיעור לשנה מעוברת: מעם' מה, כי כלות ישראל... עד עמ' מה, יצירה עשויה.

- 48 השתמשתו בענייני העולם הנערבים לגופו ולנפשו החיונית,
 49 לשם עבדות ה' - הוא מעלה את חלקו בעולם. בנוון אכילה
 50 ושתייה ורומם, וזרחה וכל קלי תפמיישין. - כשהוא
 51 משתמש בכל הדברים הללו לעבדות ה', הוא מעלה על-ידיים את
 52 חלקו בעולם להקב"ה.
 53 ברם, ישנן הרי יותר משש
 54 מאות אלף, "ששים רבו",
 55 נשומות, ונוסף לך בלבתי
 56 אפשרי הדבר שהיהודים אחד
 57 ישתמש בחלק מששים
 58 רבו אצלם כל העולמים אלא
 59 ששים רבו נשמות
 60 פרטיות אלו - שץ
 61 פרטיטים מהונשמה הכללית
 62 של כלות ישראל, הן
 63 שרשים, - וכשם שכל
 64 سورש מתחלק ומתחפט
 65 להרבה ענפים ופרטיטים -

ליקוטי אמרים

- כ"י כלות ישראל שהם רבו נשמות
 9 בשביל נשותם ישראל, ומאחר
 10 פרט מטה יוציא אשר וכל פרט מהם כלו
 11 בנסיבות ישראל, הוא כבילים נברא וכל פרט מהם הוא כולל ושיך לו
 12 החיות של חלק אחד מששים רבו מכלות העולם
 13 חלק אחד מששים רבו התלי בנסיבות לה' בעלייתה דהינו
 14 מבלילות העולם - ומה שמשתמש מעו"ה לצורך גוף ונפשו החיונית
 15 לעבדות ה' בנוון אכילה ושתייה ורומם וזרחה וכל כל
 16 אלפי לשש מאות אלף תשמישו אלא ששים רבו נשותם פרטיות אלו חן
 17 שרש, שכל אחד מהם חלקים, שכל עולם לשים רבו ניצוצות של
 18 נצוץ הוא נשמה אחת וכן נפש ורוח בכל עולם
 19 מארבע עולמות אצילו' בראשיה יצירה עשויה
 20 נטול נשמה החלק
 21 חתלי - חלק זה של העולם, תלוי בנפשו החיונית, להעלו
 22 לה' בעלותה, - על-ידי עליית הנפש החיונית הפרטית של
 23 יהודיה. דהיינו - כלומר: כיצד הוא מעלה את החלק מהעולם?
 24 בפה - על-ידי, שימוש - בדברים מעולים זהה לנץ גוף
 25 ונטשו החיונית - במטרה לנצל אותם לעבודת ה' - על-ידי

- 26 כדי מושגת הכרותה של רוח הטעמאה בכל העולם, על-ידי
 27 חיים ושמירת תרי"ג המצוות על-ידי בני ישראל - כי כלות
 28 חיונות של כלות העולם, כי בשבלים
 29 ישראל, נברא - ומאהר
 30 שהעולם כולו חי ומתקיים
 31 בשביל נשותם ישראל, 9
 32 יוציא אשר וכל פרט מהם 10 פרט מטה
 33 בנסיבות ישראל, הוא 11 בsvilleם נברא וכל פרט מהם הוא כולל ושיך לו
 34 כולל ושיך לו החיות של חלק אחד מששים רבו מכלות העולם
 35 חלק אחד מששים רבו 13 התלי בנסיבות לה' בעלייתה דהינו
 36 מבלילות העולם - ומה שמשתמש מעו"ה לצורך גוף ונפשו החיונית
 37 כמו, העולם מתחALK 15 לעבדות ה' בנוון אכילה ושתייה ורומם וזרחה וכל כל
 38 אלפי לשש מאות אלף 16 תשמישו אלא ששים רבו נשותם פרטיות אלו חן
 39 חלקים, שכל אחד מהם 17 שרש, וככל שרש מתחלק לששים רבו ניצוצות של
 40 שיך לאחת משש מאות 18 נצוץ הוא נשמה אחת וכן נפש ורוח בכל עולם
 41 אלף הנשותם, ומשום כר 19 מארבע עולמות אצילו' בראשיה יצירה עשויה
 42 יש לכל נשמה החלק
 43 חתלי - חלק זה של העולם, תלוי בנפשו החיונית, להעלו
 44 לה' בעלותה, - על-ידי עליית הנפש החיונית הפרטית של
 45 יהודיה. דהיינו - כלומר: כיצד הוא מעלה את החלק מהעולם?
 46 בפה - על-ידי, שימוש - בדברים מעולים זהה לנץ גוף
 47 ונטשו החיונית - במטרה לנצל אותם לעבודת ה' - על-ידי

יום שלישי י"ט אדר ב'

מורה שיעור לשנה מעוברת: מעם' מה, וכל ניצוץ... עד עם' 96, ניצוץין וכו'.

שמרית ש"ח לא-תעשה וענפיהו, - להישמר מאיסורים
דאורייתא ורבנן, ולהללוות נפשו החיונית עם חילקה הש"ך
לה מפללות עולם תחת, ולקשרם ולחדרם באור אין-סוף
ברוחהו, אשר ימשיך בהם - וזאת, על-ידי קיומו כל
ר"מ"ח מצות-עשה
בנפשו החיונית, שהיא
היא - הנפש החיונית,
המקימת כל מצות
מעשיות פנור לעיל. -
פרק זה, שאין הנפש
האלקית יכולה לקיים את
המצוות הנעשהות עם הגוף
הגשמי, אלא על-ידי
הנפש החיונית. שכן,
בדעה אין הנפש
האלקית יכולה לפועל
בגופו. ובמו שבותוב
[ב'ען חי'י' שער בו]:
בי התשמה עצמה אינה
אריכה תקון כל ב',
ולא הצרכה לחתלפש
בעולם הזה וכו', - ובגוף
נפש הבאה, רק
להמשיך אור - אלקי,
כדי לתקן בו, - את
הגוף ונפש הבאה, וזה מפוש' דמת סוד פלות השבנה,
לברר ניצוץין וכו'. - כשם שהשכינה ירצה לגולות כדי לבירר
ולהעלות את נצוצי הקדושה שנפלו בקילפה - כך גם יורדת
הנשמה בזוג, דבר המהווה גלות לגבה, כדי לתקן את הגוף
ונפש הבאה ולברר את נצוציות הקדושה שביהם. על כל פנים,
מוסברת עתה היטב מעלה המצוות המעשיות: כיון שככל
תכלית בראית העולמות וירידת הנשמה למטה, הוא כדי
להעלות את הגוף ונפש הבאה, ועל-ידי מוצות מעשיות, הנעשהות
הרי הדבר מתבצע עביר עליידי מוצות מעשיות, הנעשהות
עם הגוף והנפש הבאה.

ליקוטי אמרים

ולהעלוות כל ניצוץ

יראה של צדיק גמור
רבה בתענווגים לא יגוע למלולות דיביקות בה' בධילו
ורחימו בטרם וירידתו לע"ה החומריא לא מינה ולא
למעלה, לפני ירידתו
מקצתה ואין ערך ודמיון בינהם כל נודע לכל משכיל
לטמה - אף שהיא -
שהגוף אינו יכול לסבול בו אלא ירידתו לעולם הזה
להתלבש בגוף ונפש החיונית הוא כדי לתקן בלבד
זהו, ירידת גדרולה
ולהפרידם מהרע של שלוש קליפות הטמאות על ידי
ובקנית גלות ממש, -
שמירת שם"ה לא תעשה וניפחן ולהעלות נפשו
לנשמה, כי גם שיתו -
החיונית עם חילקה הש"ך לה מלולות ע"ה ולקשרם
בירידתו למטה בגוף,
ולຍיחדים באור א"ם ב"ה אשר ימשיך בהם ע"י קיומו
כל רמ"ח מצות עשה בנפשו החיוני' שהוא המקיים'
כל דיקוק עוזר עזבך ה'
בראה ואהבה רפה
כל מצות מעשיות כנ"ל וכמ"ש [בע"ח שער כ"ז] כי
הנשמה עצמה אינה צריכה צrica או רקה להמשיך אור לתקן בו והוא
להתלבש בע"ה וכו' ורק להמשיך אור לתקן בו והוא
יראה, לא יגוע - ניצוץ
משמעות דוגמת סוד גלות השכינה לבירר ניצוץין וכו'.

בדרכיו ורוחמו ביראה ואהבה שהו לניצוץ הנשמה, בטרם
ירידתו לעולם הזה החומריא, לא מינה ולא מקצתה, - לא
מןנה ואף לא מקצת ממנה, ואין ערך ודמיון ביחסם - בין
זראה והאהבה של הנשמה למיטה, בין ואהבה
בზיהודה למיטה בגוף, כל, נודע לכל משכיל, שהגוף אינו
יכול לשבול בו, - יראה ואהבה גודלות באלו שיש לנשמה
למעלה, הרי שהירידה הגדולה של הנשמה, היא לא עbor
עצמה - אלא ירידתו לעולם הזה להתלבש בגוף ונפש
החיונית, הוא כדי לתקן - את הגוף ונפש הבאה, בלבד
ולהפרידם מתרע של שלוש קליפות הטמאות, על-ידי

7. הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א: "יל"פ השיקות כאן: דלאוורה אין מוכן כלל ירידת וסבל נפה"א (שהיא חלק א' ממועל ממש וכמשנת באורך פ"ב גודל מעלה שהוא והכ' אחד וכו') בשביב לתקן - נפש החיונית והגוף (קי' וכו', ועוד שאפי' לאחרי שלימות התקון ע"י נפה"א, הרי נת' זה עתה שאפי' צדיק גמור חכילת הבירור בו אינו סובל בו). והחוירן שהו מש' בו' [כי השכינה - היא מ庫ר נפה"א - לסתן ס"ב. והניצוץין - ה"ה מהווים כל ענייני העולם, גוף נפה"ח וכו'] וזה נק' סוד (מן השכל וההבנה) גלות השכינה בו'". הרבי שליט"א מסביר בהערכתו זו, שיקות עניין סוד גלות השכינה למה שמודבר כאן - שכן, לכורה לא מוכנת בכלל ירידתה וסבלת הנפש האלקית (שהיא חלק אלקה ממש, כפי שלמדו במפרט בפרק השני על גדלות ומועל התשמה. שהיא באה מ"חכמה עילאה", ו"הוא וחכמו אחד") - וממדרגה גבואה כזו יורדת הנשמה כזו ירידת גדלה סבל רב כזו) - הרי זה רק כדי לתקן את נפש החיונית והגוף (שהם קליטת נוגה, עד שgam לאחרי שלימות התקון הגוף ונפש החיונית על ידי הנפש האלקית). כפי שהדבר בצדיק גמור - הרי למදנו זה עתה, שgam בצדיק, שהגיע כבר לחכילת הבירור (האורן הנעלם בירור הגוף וכו'). אין גופו יכול להכיל אהבה כזו להקב"ה כמו שהיא לנשמה בהיותה למעלה. ולכורה לא מוכן כלל, לשם מה היה, בכל זאת, ירידת הנפש האלקית? - והתרזוץ הוא, שהו ממש אותו עניין של סוד גלות השכינה לבירר את הניצוץין, שכן, השכינה היא מקורה של הנפש

יום רביעי כ' אדר ב'

מורדה שיעור לשנה מעוברת: מעם' 96, ובוה יובן... עד עמ' 98, [פ' ב"ג].

43 וביגיעתו בא לידי ביטוי כל כוחה הפועל של נפשו החיונית –
 44 שלא כמו במצבה אחרית, כאמור, הקשורה בכוח אחד של הנפש
 45 החיונית, ולכן ישנה מעלה גודלה כל כך בצדקה, יותר מאשר
 46 בכל שאר המצוות. ברם, נשאלת השאלה: מה הדין בצדקה,
 47 ש אדם נוטן מכסף שלא
 48 עבור ולא יגע להשגתו,
 49 האם אין בה אותה מעלאה?
 50 מסביר רבנו חזקון: **ונם**
 51 מי שאינו נהנה מנייען,
 52 מבל-מקומם, הואיל
 53 ובמעות אלו – שהוא
 54 נתן לעצמה, היה יכול
 55 ל�נות – אמצעים לסייע
 56 כדי נפשו החיונית – **הרי**
 57 – שבנתינו בסוף זה
 58 לצדקה הוא נותן **קיי**
 59 נפשו לה. – **כך**
 60 שבמצאות הצדקה
 61 מחלבשת הנפש החיונית
 62 הרבה יותר מאשר בכל
 63 שאר המצוות המשמשות.
 64 וכן אמרו **רבותינו**
 65 וברונס-לברכה – על
 66 צדקה **ש' פקרבת אה**
 67 הנאלה", **לפי שבדרכה**
 68 אחת – במנון צדקה עם
 69 אחת, מעלה תרבה
 70 מנפש החיונית, מה
 71 שלא היה יכול להעתה

ליקוטי אמרים

1 ובזה – במה שהסביר, שמלת המעוזות מתבטאת
 2 בבר שלילי-דין מתעללית הנפש החיונית, יובן מה **שהפליגו**
 3 **רבותינו וברונס-לברכה** במאד מאד במעלת הארצות,
 4 **ואמרו ש' שוקלה בננד כל המצוות**, ובכל תלמוד ירושלמי
 5 **הרי** – מצות הצדקה,
 6 **נקראת בשם** "מצוח"
 7 **סתם**, – כshawormos¹
 8 **שadam** עומד לעשות
 9 **מצוות** (סתם), הכוונה היא
 10 **למצוות הצדקה, כי בך**
 11 **תיה הרגל הלשון לךרא**
 12 **זכרה בשם** "מצוח"
 13 **להעלות נפש החיונית לה**, שהיא הימיקות אותן
 14 **מןפני טהיר** – מצות
 15 **הצדקה, עקר המצוות**
 16 **במצוות הצדקה שבעל המצוות אין מתלבשת בהן רק**
 17 **מעשיות,** **יעוליה על**
 18 **כח א'** **מנפש החיונית** בעשיה המוצה לבר אבל
 19 **בכללה, שבלו** – כל בצדקה שadam נתן מיגע כפיו הרי כל כח נפשו
 20 **המצוות המשניות,** הן רק **במצוות נפש החיונית** לה, טהיר –
 21 **הנפש החיונית,** היא **עליה לה**, וגם מי שאינו נהנה מנייעו מ"מ הואיל
 22 **המקימת אלו היה יכול ל�נות חי נפש החיונית הרי**
 23 **ומתלבשת בהן** – נתן חי נפשו לה. ולכנן אמרו רוז"ל שמקרכת את
 24 **במצוות המשניות,** לבל כל **הנאלה לפי שבדך** אחת מעלה הרבה מנפש החיונית
 25 **באור איזיסוף ברוד** **מה שלא היה יכול להעלות ממנה כל כרך כחות ובחיה**
 26 **הוא המליך בהן**, – **בכמה ממצוות מעשיות אחרות.** ומ"ש רוז"ל **שת"ת** **בננד**
 27 **במצוות המשניות.** **כולם** **הינו מפני שת"ת** **היא** בדורו ומוחשבה שם
 28 **ומכיוון** **שכל כוונתה לבושים הפנימי** של נפש החיונית וגם מהותן עצמותן
 29 **ומטרתה של מצוה דיא**

30 **בזה** **שהנפש החיונית** מחלבשת באותו מקום ומקפת באור
 31 **איזיסוף ברור-הוא** **שבמצוות** – **ואין לך מצוה שנפנש** **החיונית**
 32 **מתלבשת בה** **בל-בק** **במצוות הארצות** – **שהרי** בצדקה
 33 **モתלבשת הנפש החיונית** **במדה גודלה** בהרבה מאשר בכל שאר
 34 **המצוות המשניות:** **שבל כל המצוות אין מתלבש בהן** רק בפניהם
 35 **אחד מנפש** **החיונית** – **כגון:** כוח המעשה שביר המנימה
 36 **תפילין,** או המוזיקה בתיאורו וכדורמה, וגם זה רק **בשעת מעשה**
 37 **המצוות לבר,** **אבל בצדקה** **שאדם נתן מנייע בפיו** – **שנונוט**
 38 **צדקה מהקסם** **שזריזות** **מייגעת** **כפיו,** **הרי כל בך** **נפשו**
 39 **החיונית מלכש בעשיות מלאchetו** **או עפק אחר** – **שהשייע**
 40 **בו** **בוח נפשו** **החיונית,** **שנשכבר** **בו** **מעוז אלין,** **ובשנונוט**
 41 **לאידקה** – **אורים** **בספים** **שהשייע** **בଘשנותם** **את כל כוח נפשו**
 42 **החיונית,** **הרי כל נפש** **החיונית** **עליה לה.** – **שהרי** בעבורתו

האלקטי (כפי שנלמד בסוף פרק זה) – והניצוץן הם שמהווים את כל ענייני העולם, כולל הגוף והנפש החיונית – הרי זה ממש אותו עניין: הנפש האלקטי הבהיר מהשכינה, מתקנת ומברורת את הנפש החיונית והגוף הבאים מהניצוץן. וזה נקרא סוד, "סוד גלות השכינה", כי זה נסתור ולמעלה מהשכל וההבנה: כך גם בירידת גולתה של הנפש האלקטי, לברור את הגוף והנפש החיונית, יש מושום עניין שלמעלה מהשכל וההבנה. 8.anca, 9. שט, 10. פאה א, א.

העשה אין רמ"ח אבורי המלך. ובשם שביל אבר הוא כליל לכמה של הנפש, אך כל מוצאה היא כדי להמשכת הרצון העליון. ברם, ביחס לתורה, כתוב ב"תיקוני זהירות", ש"א/oriyata וקודשא" בריך-הוא قولא חד", תורה והקב"ה הם דבר אחד ממש (ולא בריך-הוא قولא חד", תורה והקב"ה הם דבר אחד ממש (ולא כמו "אברים"), וכי

שיתבאר להלן הבדל שבין מוצות לتورה. ובמו' באדם התקהון, דרכו משל, אין עדות ודמיון בלא בין הקיות שברם"ח אבריו לנו' חיונות שבקמץ' שהוא השכל המתחלק לשולש בחינות: חכמיה-בינה-השכל - שכן, אבר שהוא חלק מגוף האדם, אמנם מאחד עם הנפש המוחה את הגוף - אך עם זאת הם שני דברים שונים וונפרדים. שונה הדבר ביחס לשכל ונפש, כי השכל הוא התפשטות וחלק מן הנפש, והוא (שלא כמו שני

דברים נפרדים המתאחדים, אלא) התאחדות של חלקים של דבר אחד. הבדל זה שבין האברים לשבל אצל האדם, משמש כמשל על הבדל שבין מוצות לTORAH. בכה ממש דרכ' משלה, להבדיל ברכבות הבדלות לאין קץ, בין הדברים בכפי שהם באדם לבין כמו שהוא למעלה, הבדל שישנו בהארת אורן איזסוף ברודז'הו המתלבשות במצות מעשיות לנו' חירת אור איזסוף שבחינות חכמיה-בינה-השכל העדשה רם"ח מושג אלא בנסיבות הריר תורה כמה שהוא מושג וمبין בתורה - באותו מודה מתאחד שכלו עם הקב"ה, באופן היחיד של התאחדות השכל עם הנפש. בכר נעללה תורה משאר כל המוצות המעשיות, כולל מצות הצדקה, שהיחור עם הקב"ה על ידי לימוד תורה, הוא התאחדות נעללה בהרבה מאשר הייחוד שעלי"די מוצות מעשיות. ואף שאיננו מושג את התורה, אלא בנסיונות - הוא מושג את התורה רק בכפי שהיא מלובשת בעניינים גשיים, כמו "שנים אוחזין בטלית" או "המוחליף פרה בחמור", הרי התרזה נמשלת למיטים, שיזורדים מפקום גבוקה בו, - מקום נמוך. שום בירידתם למטה הם נשאים מים כמו שהוא במוקם הגבהתם; כך גם ביחס לתורה, שם אחרי שידרה ונתלבשה בעניינים גשיים - מלבשת עצימות חכמותו ורצוינו של הקב"ה, ואו' ענינים גשיים בהם ירצה תורה, כמו שנתבאה לעיל - בפרק ד'. ואף-על-פי-בן - למרות מעלת לימוד תורה לגבי המוצות, שעלי"די לימוד תורה התאחדות עם

לבוש חיצוני - ורק על-ידי לימוד התורה, מאיר אור התורה בלבושים הפנימיים, דבר שאין יכול להיעשות על-ידי מוצאות אחרות; ו גם - מעלה נספת במצוות לימוד התורה: מהותן עצמותן של בחרנות חכמיה-בינה-השכל מקלפת נגה שבסגנון החיונית - נכללות בקדשה ממש בשעופק בתורה בעיווי ושבל, - כשהלומדים בקדושות השכל, שמהותן עצמותן של המודות חג"ת כ' לא יכול להם נתן או השבל של הנפש הבינוים להפכים לקודשה הינו משומש שהרע חזק החיונית בעין הנלמה, יותר במדות מבח'ד מפניהם ניקתן שם מהקדושה יותר בחינות חכמיה-בינה-השכל בידוע לי'ח: זאת ועוד אחרת והוא העולה על בולנה במעלת עסוק ת"ת על כל המצו' ע' פ' מ"ש לעיל בשם של קליפת נוגה (שבنفس התיקוני) רם"ח פיקודין הון רמ"ח אבר' דמלכא וכמו ועצמותן, לקודשה. שכן, באדם התחתון ד' מ אין ערוק ודמיון כלל בין החיות כוח השבל המבין את שברם"ח אבריו לנו' חיונות שבמוחו שהוא השבל לג' בח' ח' ככה ממש ד' מ להבדיל מהו' החיונית), מוחו' העין הנלמד, העשה חלק מהפוך למדונה, שה"בינוי" יכול שבחכמה התורה איש איש כפי שכלו להפוך לקודשה רק את והשגרתו. ואף שאינו מושג אלא בנסיבות הריר תורה ולבדוק נישלה לנצח ממקומות מוקומים גבוקה בו' כמו' ש לעיל בבחמתה, ולא את ואעפ' ב' ארו'ל לא המדרש עיקר אלא המעשה והווים עצמיות הנפש שדי

הכוחות, כיצד, איפוא, אנו אומרים כאן שגם מהותן ועצמותן של הכוחות הנפכות לקודשה? - ברם, אין בכך ממש סתירה, כי בפרק י' ב' מדבר אודות מודות הנפש הבהמית, ואו' אין בידו של ה"בינוי" להפוך לקודשה. ואילו כאן מדבר אודות השבל, ואוטו ביכולתו של ה"בינוי" להפוך לקודשה על-ידי לימוד תורה. להלן ישbir רבו הוקן את הסיבה להבדיל זה שבין המודות לשבל: ואף שמחותן ועצמותן של המודות: חסיד גבורה תפארת כ' - לא יכול להם היפויים להפכים לקדשה, - בצד, איפוא, אנו אומרים כאן, שמחות ועצמות של נפש הבהמית נכל בקדושה? הינו מושם שערע - של קיליפה, ח'ק יותר במדות מבקמיה-בינה-השכל, מפנ' ינוקון - של המודות, שם מתקדשה יותר, - מאשר המוחין, בקדיע לוזען ח': - לומדי תורה הקבלה (וזן) - חכמת נסתרת). כי עיקר ענן שבירת הכלים" היה במדות. ולכן קשה יותר לברר ולהפוך לקודשה את הרע שבמדות). ואילו את הרע של המוחין והשבל, ولكن, תלמוד תורה כנגד כולם - מפניהם שעלי"די תורה מהפכים את השבל של הנפש הבהמית לקודשה. זאת - נוסף על המעללה האמוריה, ועוד אחרת, - יש מעלה נספת, והיא העולה על בלנה, במעלת עסוק תלמוד תורה על כל המצו' עלי' פ' מה שנתבאה בפרק כ'ג, בשם התיקונים, - "תיקוני זהור", רם"ח ליעיל - בפרק ד'. ואף-על-פי-בן - למרות מעלת לימוד פיקודין הון רמ"ח אברין דמלכא, - רמ"ח (248) מצוות-

הנפש, ועפ"ז יובן ז"ש". בולם: לפי האמור, שעיקר התועלת ⁴⁶ במצוות הוא בירור הגוף והעולם, ועיקר התועלת בתלמוד תורה ⁴⁷ הוא יהוד הנפש – יובן מאמרו של רב ששת, כדלהלן: וזה ⁴⁸ שאמר רב ששת¹³: "חֶדְאי נַפְשָׁא, לְךָ קָרְאִי לְךָ תְּנָא", - ⁴⁹ העולם הזה, לעשׂותם" בתייב¹², - שהעיקר הוא קיום המצוות ⁵⁰ בש公务, ומכלין תלמוד ר' נפשי, בשבילך אני ⁵¹ לומד מקרה, בשביבך אני ⁵² לומד משנה. שכן, בשביב ⁵³ הנפש, היחוד של עליידי ⁵⁴ תורה – מקרה ומשנה – ⁵⁵ הוא למעלה מהיחוד ⁵⁶ של עליידי מצוות, וכן הוא ⁵⁷ אומר לנפשו, שבשבילה ⁵⁸ הוא לומד מקרה ומשנה, ⁵⁹ במו שנתבאר במקום ⁶⁰ אחר בארכות¹⁴: – ⁶¹ מעלה יהוד הנפש הבאה ⁶² על עליידי תורה. עד כאן ⁶³ הסביר רבנו חזק ⁶⁴ שהמשמעות או ר' איזסוף ⁶⁵ ברור יהוא על נפש האדם

עצמה, הבאה על עליידי לימוד תורה, היא למעלה בהרבה מאשר ⁶⁶ על עליידי קיום מצוות. להלן יסביר רבנו חזק (בלשון "ק' אדר邈ר" ⁶⁷ שליט"א בהערה) עניין געלת בהרבה יותר – שבת"ת לבני ⁶⁸ מצוות שבהמשבת האוא"ס שע"י ת"ת דוקא מצינו חידוש שנק' ⁶⁹ קריאה (משא'ב – במצורו) – פ' שקרוא בו (שלמעלה מאור). ⁷⁰ ולא עוד – אלא שאפיילו לגבי קריאה סתום – יש מעלה בת"ת, ⁷¹ ו"ש לבל קוריeo ג'ו' באמות כ' – הדינו בגונגע לפועלות ⁷² החמשבות". בלומר: רבנו חזק מסביר עתה עניין הרבה יותר ⁷³ עליה שיש בليمוד תורה לגבי מצוות, והוא – שבהמשבה מאור ⁷⁴ איזסוף החמשבת על עליידי תורה דוקא, מוצאים אנו חידוש, ⁷⁵ שהוא נקראת בשם "קריאה" (מההשאיכן במצוות), כמו שאים ⁷⁶ קורא לחבריו שיבוא אליו עם העצם" שלו – אך גם על עליידי ⁷⁷ תורה קוראים וממשיכים עצמות או ר' איזסוף ברור יהוא ⁷⁸ שלמעלה מהאור שמשיכים על עליידי מצוות; ולא זו בלבד, ⁷⁹ אלא שבקריאה עצמה ישנה "קריאה" סתום – והיא נגרמת ⁸⁰ על עליידי תפילה; ולעומת זה, הקריאה של עליידי תורה נעללה ⁸¹ יותר, בכר שהיא נקראת קריאה באמות. וזה בונוט הפסוק: "קרוב ⁸² ה' לבל קוריeo" המוסב על קריאה סתום, ואילו דמשך הפסוק: ⁸³ "לבל אשר יקראוهو באמות" מוסב על קריאה געלת, באמות, ⁸⁴ וזה בא עליידי תורה – ומעלת הקריאה באמות (על עליידי תורה) ⁸⁵ לגבי קריאה סתום, היא בגונגע לפועלה – להמשבות הנמשבות ⁸⁶ על עליידי כ' וכפי שהרבנן שליט"א מציין למאמרו של רבנו חזק ⁸⁷ על הפסוק ב"סידורו", שם מוסבר ההבדל, של עליידי קריאה סתום ⁸⁸ (תפלת) החמשבה היא בעניינים גשיים: רפואה לחולים, ברכת ⁸⁹ השנים, ובדורותה, ואילו על עליידי קריאה באמות (תורה) החמשבה ⁹⁰

ליקוטי אמרים

הקב"ה היה למעלה בהרבה מאשר על עליידי מצוות מעשית, בכל ¹ זאת, אמרו ר' בותינו וכירוגט-לברכיה¹⁵: "לא התרשם ערך ² אלא הפעשה", – קיומן של המצוות המשניות, ³ "חיים – בחיה ⁴ העולם הזה, לעשׂותם" בתייב¹², - שהעיקר הוא קיום המצוות ⁵ בש公务, ומכלין תלמוד ר' נפשי, בשביבך אני ⁶ תזרה לקיום מצוה ⁷ משנית בשארא-אפר' ¹ לעשותם כתיב ומכלין ת"ת לקיום מצוה מעשית ⁸ לששתה על עליידי אחרים, ² כאשר א' לעשותה ע"י אחרים ממשום כי זה כל האדם ³ מושם כי זה – קיומן ⁴ בתחום מושעות, כל – תכליתו של האדם ⁵ ותכלית ברייאתו, ⁶ יחריו כ"ל משא'ב כשהאפשר לעשותה ע"י אחרים אין ⁷ מובלן ת"ת אף שכלה תורה אינה אלא פירוש המצוות ⁸ לעולם הזה, להיות לו מעשיות והיינו מושם שהוא בחיי תב"ד של א' בס"ה ⁹ ויריקתו – של הנשמה, ¹⁰ מובלן ת"ת אף שכלה תורה אינה אלא פירוש המצוות ¹¹ ותפרק דירה בתחום מושך עליו או ר' א' בס"ה ביותר שאות ¹² ובעסקו בה ממשיך עליו והוא והמשכה ע"י פקדון ¹³ ובולמותו, ¹⁴ והארה גודלה לאין קץ מהארה והמשכה ע"י פקדון ¹⁵ לאהפקא ¹¹ שחן אברי דמלכא וו' ש רב ששת חדאי נפשאי לך ¹⁶ להנחתה, ¹⁷ ובנבראים ¹⁸ החשובה ¹⁹ להפוך את ²⁰ חישך העולם הזה לאור ²¹ הקודשה, "וַיִּמְלֹא – על עליידי כר, בבודה' את כל הארץ" ²² תעשימות דיקא, – דוקא, "יראו כלبشر יתקדו", – את האור ²³ האלקין, בנצח ליעיל. – בפרק ל'ו. בולם, התכלית של "דירה ²⁴ בתחום מושעות" מתבצעת עיקר עליידי קיום מצוות מעשיות. ولكن, ²⁵ כשMOVED אורות מצוה מעשית שאיננה יכולה להישנות על עליידי ²⁶ אחר – צרכיים גם לבטל לימוד תורה, כדי שעליידי קיום המצוות ²⁷ תבוצע כוונת הקב"ה להיות לו דירה בתחום מושעות. ברם, כשאותה ²⁸ מצוה יכולה להישנות על עליידי אחר, הרי תבוצע כוונת הקב"ה ²⁹ בדירה בתחום מושעות, וכל ההבדל נוגע רק לשאלת אם הוא יקיים ³⁰ את המצוות ובנפשו הוא תאיר החמשבה הנמשבת על עליידי אותו ³¹ מצווה – הרי בקשר לך, גבורת מעלת לימוד תורה. שכן, על ³² ידי לימוד התורה מגיע האדם הלומד לרמת החמשבה געלית ³³ יותר ולהתאחדות הנפש גודלה יותר עם אלקות. ולכן או ³⁴ לא לבטל מלימוד תורה בגלל קיום המצוות. ובלשון ה"תניא": ³⁵ מהשאיצן בשאפס' לשעשופה – את המצוות, על עליידי ³⁶ אחרים – שאו אין מובלין תלמוד תזרה, – לשם קיומן מצווה, ³⁷ אף שבת' התורה אינה אלא פרוש המצוות מעשיות, – ובכל ³⁸ זאת, אסור לבטל לימוד תורה געלת קיימן מוצאה שיבולה ³⁹ להישנות על עליידי אחר, וחיננו, ממשום שחיה – תורה, בחייבת ⁴⁰ חכמיה-בינה-דעת של איזסוף ברוך-הוא, ובעסקו בה – ⁴¹ בדורותה, הוא ממשיך עליו או ר' איזסוף ברוך-הוא בירך ⁴² שתת ותארה גודלה לאין קץ מהארה והמשבה על עליידי ⁴³ פקדון – שהוא ממשיך על נפשו על עליידי מצוות, שחן אברן דמלכא. – אברי המלך. הערת ב'ק אדר邈ר שליט"א: "ע'פ' ⁴⁴ הנ'ל במצוות – עיקר התועלת בירור הגוף והעולם, בת'ת יהוד ⁴⁵ שליט"א.

קריאה "באמת" – על ידי תורה; **דתינו שקוֹרָא** – וממשיך **לתקודש ברוך הוא עליי ה תורה נזקן, לאפוקו** – לשולח את המשמעות של "קראותו באמות" שהיא הכוונה מי **שקוֹרָא** **אותו שלא עליי עסך התורה, אלא צעק בך: אבל!** **אבל!** – כלומר בעבודת **אבל!** התפילה שיהודי צעק **אבל** וקורא בתפילתו "אבל אבל", מצד אהבתו להקב"ה – הנה החשכה שהוא ממשיך, אינה דומה להמשכה הבאה על ידי הקריאה של תורה. ובמו' **שקוֹבל עליו הנביא**:¹⁸ **"אין קורא בשמד כי,"** והערת **"ק' אדרמ"יר"** – **שליט"** א: **"דחולל' זאיין קורא או' קורא אונר"** ומו' הדיק **'בשמך'.**¹⁹ **כלומר:** היה עליו לומר **זאיין קורא או' קורא אונר** – **שאן מ' שקורא אונר;** מהו, איפוא, הדיק

של **"בשמך"** (שהורה שכאליו אכן קוראים להקב"ה), אלא שאין קוראים אליו בשם, **"בשםו."** אלא הכוונה, שהنبיא קובל שאין מי שקרה אותו בשмер, הינו עליי תורה, כי כל התורה היא הרי שמותו של הקב"ה, ובמו' **שנתבָּאָר בְּמִקְּסָם** אחר. ומזה **ותבָּן הַמְשָׁבֵיל,** **לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רֵאָה גָּדוֹלָה –** מכאן יכול מי שמתבונן להשרות על עצמו ריאה גדולה מן הקב"ה, **בשעת עסך התורה,** – מכין שעליי לימודי תורה הוא ממשיך אליו, בביבול, את הקב"ה, כמו למשל, בשעה שהוא קורא אליו אדם אחר – הרי שהוא צריך להמשיך עליי ריאה גדולה מן הקב"ה, בשעה שהוא לומד תורה, **במו' תורָה גָּדוֹלָה מִן הַקָּבָה,** **פָּרָק בָּג':**

ליקוטי אמרים

- 1 היה רוחנית ובפנימיות הנשמה. ובלשון רבנו חזקיה: (ו'ג),
- 2 הטעבה והארה זו, שהאדם ממשיך ומאריך מהארת אור
- 3 איזסוף ברוך הוא על נפשו, ועל נפשות כל ישראל, היא
- 4 תשכינה, בנסת ישראל, מקור כל נשמות ישראל במו'
- 5 שיתבָּאָר לְקָפָן, - בפרק
- 6 מ, שעליי תורה ממשיך
- 7 אדם הארת אור אין-סוף
- 8 ברוך הוא, לא רק על נפשו ועל נפשות כל ישראל היא השכינה, נסות ישראל, מכיוון
- 9 נפשו הוא, אלא גם על נפשות כל נשות ישראל קורא במקורה נקראת בלשון קרייה קורא בתורה פ"י שע"י עסך התורה קורא להקב"ה לבוא אליו בכivel כדם הקורא שהבא אליו השכינה – והמשכה זו להיות עמו בצוות חרא ולא ליפרד ממנו ולישאר יחו' הגשכה עליי עסך
- 10 נשות ישראל שהיא נשות דמיון שקרו אותה על ידי קרבא בתורה – נקראת בלשון ח"ז ו"ש קרוב ה' לכל קוראו לכל אשר יקראוו
- 11 שהמשכה היא במקורה נקראת קרבא לאלו וכבן קטן הקורא לאביו לבא אליו השכינה – והמשכה זו להיות עמו בצוות חרא ולא ליפרד ממנו ולישאר יחו' קרבא בתורה – נקראת קרבא בתורה – כתובות 9 – כותבת ע"י ההוראה דока לאפוקי מי שקרו אותה על ידי קרבא בתורה דקה ואלה תורתה ואין אמות אלא תורה דהינו שקרו אותה על ידי קרבא בתורה – קרבא בתורה – אדם 10 ע"י ההוראה דока לאפוקי מי שקרו אותה על ידי קרבא בתורה דקה ואלה תורתה ואין אמות אלא תורה דהינו שקרו אותה על ידי קרבא בתורה – קרבא בתורה – שם שמעה, 12 קריית והמשכת העצם המשכילד להמשיך עליו יראה גדולה בשעת עסך התורה כמישל [פ' ב'ג]:
- 13 קריית והמשכת העצם המשכילד להמשיך עליו יראה גדולה בשעת עסך התורה כמישל [פ' ב'ג]:
- 14 של הנקרה, פירוש שעל –
- 15 רדי עסך כתורה קורא
- 16 לתקודש ברוך הוא לבוא אליו, בכivel, באדם הקורא
- 17 לחבירו שיבא אליו, ובבן קפטן הקורא לאביו לבא אליו לרחות עמו במצותך – ביחד אתה, ולא לפיד ממנה ולשאר ייחידי חסינקלום. – כך גם עליי תורה, ישם יהודים המוכתרים כ"אחים ו��יס" להקב"ה – וביחס אליהם מובא כאן לוגבי הקב"ה – וביחס אליהם ה"קרייה בתורה" היא בגין הקורא לאביו. וזהו שבחותוב: **"קרוב ה' לכל קוראו לכל אשר לאביו.** **וזהו שבחותוב:** **"קרוב ה' לכל קוראו לכל אשר יקראווה באמת,"** – הקב"ה קרובי (א) לכל אלה שקרואים אליו (ב) לכל אלה שקרואים אליו באמות, **"אין אמת אלא תורָה גָּדוֹלָה מִן הַקָּבָה,** פ"ג: – בולם: ישנה קרייה סתמה: "לכל קוראים", ושינה

15. תħallim קמה, יח. 16. היסמין (א) ו(ב) משל **"ק' אדרמ"יר שליט"**, שהעיר על כך שזו: "עפמישנ'ת סנהדרין לט, רע"ב. ובסיור על פסוק זה." 17. תנא דברי אל"י זוטא, כא. 18. ישע"י סד. ז. 19. הערת **"ק' אדרמ"יר שליט"**: "לכארה אינו מובן כלל – כי אדרבה עיקר הריאה גדולה בא מההבחנות דכאן – סיום פ' זה – שבא חברו וכו' ממש, משא"כ בפרק ג' – שהוא רך מהמשכת רצח"ע ואור (נעלה). ועכ"ל דפי' **כמישל פ"ג** – הוא ריאה (נעלה) בשעת עסך התורה [אף שלכארה השכלה וריאה (נעלה)] – הפכים]. וכן (2) שמזה (מת"ה) יתבונן – שתת"ת טפל ומשמש בכדי להמשיך כו' – וכמו"ש בספק ג': 1) והוא כו' לריאה. (2) שהتورה תרעא לדורתא". כלומר: לכארה לא מובן כלל מה שרבענו הזקן מצין כאן למה שדובר בפרק כ"ג, שהרי, אדרבה – עיקרה של הריאה האגדולה בא מההבחנות המכברות כאן, בסוף פרק זה, שעל ירי לימוד תורה ממשיך ומביא אדם בכivel, את הקב"ה המש אלו למתה, כמו החבר הבא אליו על ידי שהוא קורא לו; ואילו בפרק כ"ג מדובר רק על המשכת הרצון העlian וואר נעללה על ידי תורה, מודיע, איפוא, מצין רבני הזקן ומה שנקשר את הענן המذبور כאן למה שנתבאר בפרק כ"ג? – מסביר הרב שיליט"א, שמן ההכרה לומר שפירוש הוספה "כמ"ש לעיל פרק כ"ג" הוא: (א) להוכיח ולהדגיש שצרכיה להיות ריאה (נעלה) בשעת לימוד התורה (שכן, לכארה אפשר הרי לחשב בשעת הלימוד עצמו אין מושם מחלוקת ביראה, כי ריאה מביאה לכיוון, דבר הנוגד להשכלה ולהבנה שלומדים ענן בתורה). – לנן מביא רבני הזקן מפרק כ"ג, שם מוסבר מן הכהר שתחיה ריאה גדולה בשעת לימוד התורה. (ב) מה שמודבר כאן שמלימוד התורה יתבונן האדם להמשיך ריאה גדולה, הכוונה להתבונן שתלמוד-תורה הוא **"טפל"** (לריאה) ומשמש כמכשיר להמשכת הריאה, וכי שמוסבר בסוף פרק כ"ג מהפסוק **"ויצנו ה' את כל החוקים לריאה את ה'"**: (א) שהתחלתית של **"ויצנו ה'"** את כל חוקי התורה, היא – **"ליראה;"** (ב) שהتورה נקראת **"תרעא לדורתא"** ליראה, כלומר: התורה היא כשער לגבי הריאה, שהוא דבר טפל לבית – ועל כך מדובר בסוף פרק כ"ג.

יום חמישי כ"א אדר ב'

. ואם - ולעומת זה, אם הוציא **בשפטיו** - את מלות

38 התפללה... ואמ' קריית שמע או ברכת המזון או ברכות או תפילה, **ולא בון לבו**

39 - **יאא ידי חובתו בדיעבד**, אף שלבתהילה צרכיכם גם לובון

40 **ו אין צריך לתחור** - כדי לומר אותן בכוונה, **לבד מפסקוק**

41 **ראשון של קריית**

42 **שמע**, ובברכה **ראשונה**

43 **של תפלה שמונה**

44 **עשריה**, שams לא ביוינו

45 **בזה, לא יוצאים ידי חובה**

46 **גם בדיעבד, וכדאיתא**

47 **[בריש פך ב דרבנות]:**

48 **וכמו שאנו מוצאים**

49 **בחילת פרק שני במסכת**

50 **ברבותו:** **"עד אין מוצאות"**

51 **פוננה** - עד סוף פסוק

52 **ראשון של קריית שמע,**

53 **המצויה היא בערך**

54 **הכוונה, מבואן ואילך** -

55 **בשאר פסוקי קריית**

56 **שמע, מוצאות קרייה**

57 **ובו**. - **ו יוצאים בהם ידי**

58 **חוונה בדיבור, גם אם**

59 **חוונה הכוונה.** - **לכוארה יש לשאלות:** מדוע לא תהיינה, כוונה

60 **ומוחשבה** (בל' דברו), טובות כל כר כמו דברו בלי כוונה? -

61 **אלא, לפי מה שלמדנו במעלה הדיבור, הדבר מוסבר. ותניינא,**

62 **משום שהגשמה אינה ארכחה تكون עצקה במצאות, רק -**

63 **ענין המוצאות בא כדי להמשיך אור** - להביא לעולם הזה את

64 **האור האלקטי וכבר לתקן נפש החיונית והגופת**, חוות, על

65 **קי אוצאות הדיבור שהגנש שרבורת בה מוצאות הפה,** -

66 **ובן במצאות מעתיות שהגנש עוזה בשאר אבריכי**

67 **הגשימות, וכן מעתלים על-ידי זה הנפש החיונית והגופת.** ומכיון, כי

68 **הגופת** - מחרטלם על-ידי זה הנפש החיונית והגופת, הרי

69 **שהוסבר - שהתכלית** היא בשליל הנפש החיונית והגופת, הרי

70 **בכל המוצאות שבדיבור, אין עזרות הכוונה והמחשבה בזון**

71 **בלבד, דבר שיש לו שייכות לנפש האלקטיבית, אלא מן ההכרה**

72 **שיהיה כאן דברו, ומטעם זה יוצאים ידי חובה בדיעבד בדיבור**

73 **בלי כוונה ומהשבה.** שכן, על ידי מעשה ודיבור דוקא, מועלם

74 **ו מותקנים את הנפש החיונית והגופת.**

ליקוטי אמרים

פרק לח ונהנה עם כל הנ"ל יובן היטב פסק ההלכה

העורכה בתלמוד ופוסקים ר"ה לה' **לא כדברו דמי** ואם קרא **ק"ש** במחשבתו ובלבו **לבד**

בכל כח כוונתו לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולקרות

וכן בברכת המזון דאוריתא ובשאך ברכות דרבנן

ובחפה, **ואם הוציא בשՓחו ולא בון יצא ידי חובתו**

בדיעבד **ואין צורך לחזור **לבד מפסקוק ראשון של ק"ש****

וברכה ראשונה של תפלה שמונה עשרה וכדאי

[ברפ"ב ב דרבנות] **ע"כ** **מצאות כוונה מכאן ואילך מצות**

בחילת פרק שני במסכת

ברבותו: **"עד אין מוצאות"**

פוננה - עד סוף פסוק

ראשון של קריית שמע

חוונה היא בערך

הכוונה, מבואן ואילך -

בשאר פסוקי קריית

שמע, מוצאות קרייה

ובו. - **ו יוצאים בהם ידי**

חוונה, עם כל הגזב **криיה וכו'.** והיינו משום שהנשמה אינה צריכה

לחיותה והגוף - הדבר מושג

לעדי מוצות מעשות ועל

[ברפ"ב ב דרבנות] **ידי המצות שבדיבורו.**

וחנה, עם כל הצעיר **криיה וכו'.** והוא משלם שהנשמה אינה צריכה

לחיותה והגוף - אודות מעלת **תקון לעצמה** מכך או רוח להקן נפש

לעדי **המצוות** **שבדיבורו** **החותמת הפה** **וכן במצות מעשיות שהנפש עשו**

מעלת הנפש החיונית בשאר אבריכי הגוף:

לקידושה, יובן היטב

פסק ההלכה הערוכה בתלמוד ופוסקים ר"ה לה' **לא כדברו דמי**, - **ש"ה** **הזרהור לא**

ואם קרא קריית שמע במחשבתו ובלבו לבד - **בקריית**

עשה זאת בכל פה בון - **לא יצא ידי חובתו**, - **בקריית**

שמע, על ידי הרהורו בענייני קריית שמע על כל כוונותיה,

ואיך להזרר ולקרות, - **ולבטא את מלות קריית שמע בפיו:**

ובן בברכת המזון ר"ה **אודיתא**, - **ואף שלא נאמר בה ודברת**

בשם בקריית שמע - **אף שלגבי ברכת המזון לא נאמרה**

בתורה הלשון זדרברת, **כמו שכותב בקריית שמע;** **למרות**

זאת הדין הוא, שכן יוצאים ידי חובה ברכת המזון בהרהור

בלבד, אלא מן ההכרח לטטהה בדיבור דוקא, ובשאר ברכות

אף שהם רקי דרבנן, - **וכן גם בשאר ברכות** **אף שהן רק**

מדרבנן, ובתפלת **ה**, - **אף שהוא שלבל** **ה** **עובדת** **שהתפללה היה**

בלב וברות הלב. **בכל זאת, מן ההכרח, שהתפללה היה**

בדיבור דוקא, ולא יוצאים ידי חובה על ידי הרהורו בלבד בענייני

1. ברכות כ, ב. ש"ע או"ח סימן סב סעיף ג. 2. רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"א. 3. ש"ע שם, סימן קפה, סעיף ב. 4. לשון כ"ק אדרמוי"ר שלט"א. 5. ש"ע שם, סימן רו, סעיף ג. 6. שם, סימן קא, סעיף ב. 7. הערת כ"ק אדרמוי"ר שליט"א: "זונה הנ"ל בפ"ע לך כל - כי אין שיק להקשوت להזה ציווה ה' מצווה לדבר ג'כ, כמו של"ק למה ציווה דבר ר' ה' הבנה (היטב) - למה במצויה ששייך בה ב' העניים, דברו וכוונה, דין הפק". כלומר: דבר זה כשלעצמו לא היה קשה כלל, שהרי לא שיר לשאל מודיע ציווה הקב"ה מזויה של דבר גם, כשם שלא שיך לשיק לשאל מודיע ציווה הקב"ה לה על שום שיש לא הזכין הוא מודיע במצויה ששייך בה שני העניים של דברו וכוונה, דין הפק: בדיבור بلا כוונה - יוצאים ידי חובה, ואילו בכוונה بلا דיבור - לא יוצאים ידי חובה; וזאת מסיים רבנו חזקן: **ואם הוציא בשפטיו...** 8. ש"ע שם, סימן ס, סעיף ה. 9. שם סימן קא, סעיף א. 10. יג, ב.

יום שישי כ"ב אדר ב'**מורה שיעור לשנה מעוברת: מעמ' ג, אף עטפ"ב... עד עמ' ג, כל חי.**

שבדומם? – **שלא** יחוּד לחיות אין ואפס בשהית, – לפני
בריאתו. – כפי שרבנו הוקן יסביר להלן, "בשער החירות
והאמונה", שלולא היה האור האלקין ניצב ומרעל המיד בלבנו
– היה הנברא חור לחיות אין ואפס כמו קודם שנברא. הרי שם
לדורם יש אור וחיות
אלקי המוחה ומאר אתו.
בר, יותר מכך, ישנו בגוף
של עצם חי – ובכל זאת,
אין השווה וחיש כל בז'
האור והחיות שנמשמה:
ואף-על-פייכן אין ערך
ורמיון בצל' בין בחינת
אור וחיות המPAIR בוגוף
לגביה בחינת אור וחיות
הPAIR בנטמה, **שהיא**
נפש כל חי. – שכן, דבר
ובן הוא שאין השווה
כל בז' גשמיות לרוחניות. גם החורקים מודים, שהתחווות
הגשמיות מן הרוחניות – אין לך יש מאין גדול מזה".
שהಗוף הוא מציאות גשמי, והנפש – מציאות רוחנית – הרי
שאין יחס והשוואה ביניהם. וההבדל הוא, כמובן, בכך שהאור
והחיות המPAIR בגוףינו דומה כל לאור וחיות המPAIR בנפש.
ורבונו הוקן מסביר שההבדל אין מटבṭאת במדת ההעלם והגיהנום
של האקלות, שהאלקלות בגוף מוסתרת, ובנפש – בהתגלות, כי
בזה הם שניהם שוים: בשם שהגוף הוא נברא שבעולם הזה, בו
החיות האקלית מוסתרת על ידי לבוש של קליפה נוגה, ולכן לא
נראה בגוף שחיוותו היא אקלות, אך גם קיים אותו לבוש-مصطفיר
על החיים האקלית חמיחה את הנפש, ולא רואים ולא מרגשים
שהחיות בלבש באה מאלקות. ההבדל שבין הגוף והנפש, מटבṭאת
במדת העצמות והחenschaftות של האור והחיות האלקין – אם
האור והחיות הבאים דרך העלמה, הם עצם באמה במדת
מצומצמת, או שהם, האור והחיות, באים בחתפות, בלוור
שלמרות שהאלקלות של האור והחיות אינה נראית, אבל החיים
עצמה, על-בל-פניהם, נראית. ובלשון ה"תניא":

ליקוטי אמרים**אך עטפ"ב** אמרו הפללה או שאר

ברכה בלא כוונה הן כנוף בלא נשמה פי כי כמו שככל
הברואים שבע"ה שיש להם גוף ונשמה שהם نفس
כל חי ורוח כל בשר איש ונשמה כל אשר רוח חיים
באפיו מכל בעלי חיים וזה מהיה את גופם ומהו אותם
החיות של הנפש החיונית **מאיין** ליש תמיד באור וחיות ממשיעם בהם שוגם
והגוף, וועללה לקידושה. ועל הגוף החומריא ואפ' אבנים ועפר הדומם ממש יש בו
אור וחיות ממנה וית' שלא יחוור לחיות אין ואפס כשהיה
ונוגה, תבטלנה מミילא, **ואף"ב** אין ערך ודמיון כל בין בחי' אור וחוי' המPAIR
הקליפות הטמאות לגברי **בוגה נגבי בחי'** אור וחיות המPAIR בנשמה שהוא נפש
האחרות, ולא ישאר שם **כל חי**

דבר שיטתי על אלקט, ויאיר אור אין-סוף בעולם הזה במדת
יוטר גודלה מאשר בעולמות העליונים. להלן Tosber המעללה
שבכוננות המיצאות. הining, בכונונה שיש ליידי, שעילידי המיצאה
שהוא מקיים, יתאחד עם הקב"ה מיצאה המיצאה – ובגמל כך הוא
עשה את המיצאה, שכן אין מוצאים, מצד שני, יתרון גם לגבי
הכוונה. **אך אפ-על-פייכן אምרו:** הפללה או שאר ברכה –
הנארמות בלא בוגה הן בוגה בלא נשמה, – מודע מדים
את התפללה, או הברכה, ל"גוף", ואת הכוונה – ל"נפש" –
פירוש, כי כמו שבל**הברואים שבעולם** היה שיש להם גוף
ונשמה, שמדובר: "**נפש** כל חי ורוח כל בשר איש", **ונשמה**
כל אשר רוח חיים אפ'ו" מכל בעלי חיים, – לכל נברא
בעולם יש גם גוף וגם נשמה וזה מתקיים את כלם ובמהו אוטם
מאיין ליש תמיד באור וחיות ממשיעם בהם – בגוף
ובנשמה: **שנים הגוף החקמי**, – ולא רק הגוף, אלא גם **אפלנו**
אבנים ועפר הדומם מטש – בהם לא נראית אפילו הונועה
החיונית שינוי בצעמת, הגדל מקטן לגדול – הרי אפילו בהם,
יש בו אור וחיות מפנוי יתברך, – ובמה מटבṭאת החיים

יום שבת קודש כ"ג אדר ב'**מורה שיעור לשנה מעוברת: מעמ' ג, אף שבשניהם... עד עמ' 100, והחפתשות.****ליקוטי אמרים**

שחאוד מסתתר
ומתעלם ומחלבש בז', –
הסתתרות של האור
וללבושים בדם הוא
מסתתר – שווים בגוף
ובנפש. כי **שניהם** – הגוף והנפש, הם **מעולים** תה' – ומאהר
שניהם – גם הגוף וגם הנפש – הם מן העולם הזה הרי הם

ואף שבעניהם – בגוף

ובנפש, או ר' אחד שות, –

ואף שבשניהם או אחד שווה בבח' המתר**פנים ולבושי** שווים שהאור מסתתר ומתעלם ומחלבש

היזכר ונראה את הנוף –

בו כי **שניהם** הם מעו"ה

ואת הנפש, בא בהם

במדת אחדת של אור, כשהאחדות מटבṭאת בקי: **בחינת**
השתר פנים – שפנימיות החיים מוסתרת, ולבושים שווים,

דבירים הפתרים והטהורים שבעולם הזה, - מקבלים את
39 חיותם על ידי לבוש של קליפה נוגה, ומפנה - מלילית נוגה,
40 ועליה מושגים דבירים הטמאים, - כל הדברים הטמאים
41 והאסורים, הבאים משלך קליפות הטמאות למורי - מקבלים
42 חיים מן הקודשה,
43 באמענות קליפה נוגה. כי
44 היא - קליפה נוגה, בבחינה
45 במצעת - בין הקודשה
46 לבין שלוש קליפות
47 הטמאות למורי, בהפך
48 לעיל - הרי שהאור
49 והחיות האלקי של כל
50 עניין העולם הזה, התחלבש
51 בבלבו של קליפה נוגה,
52 המסתיר על האלקות
53 שלא יראו ולא ירגשו
54 שהחיות באה מאלקות - וברבר זה, הגוף והנפש שוים. אָף־עַל־
55 פירבן תהארה, שהייא חמשכת החיות אשר ח' מאיר ומתח
56 דרך לובוש זה, איננה שוה בכלן - במה מותבטה אי ההשווואה?
57 הרי זה בבחינת אמצעים והתפשטות. - אם ההארה והחיות
58 הן יותר בבחינת אמצעים, או שהן יותר בבחינת התפשטות - בכר
59 מותבטה הבדל שבין סוג נברא אחד לשמננו. את מה שלמדנו
60 קודם אורות ה"הסתור פנים" של האור והتلבשותו בלבוש ניתן
61 להמשיל לאור המPAIR דרך מסך עבה, שאו האורינו אותו
62 מהות אור בפי שודוא לפניו שעבור את דמser, עד שהאור המPAIR
63 דרך המסך העבה, הואabei תולדה" של האור שלפני המסך;
64 ואילו המדורבר כאן הוא אורות עצמאים והתפשטות האור, בלטמא:
65 עד כמה האור מצטמע פחות או יותר. את הענן הזה ניתן
66 להמשיל לאור המPAIR דרך נקב קטן, הרי שהאור מעצמאים וקטן
67 ביותר, אבל זה אותו מהות אור שמאיר דרך חלון, שהוא אז יותר
68 בתפשטות ובמוחשיות. כך גם בענינו: ההארה האלקית הבאה
69 על ידי הסתרה (שבקשר להסתור פנים) כל הנבראים של העולם
70 הזה שוים) קיים בה הבדל, אם היא באה באופן של עצמאים
71 והקטנה, או באופן של התפשטות. ובכך, כפי שנלמד להלן,
72 ההבדל שבין ההארה בגוף של נברא, לבין ההארה שבנפש.
73 אלא, לפני שרבנו הוזקן מסביר את ההבדל הזה כפי שהוא
74 מותבטה בגוף ונפש, הוא מסביר את ההבדל בין עצמאים
75 ולהתפשטות בשאר סוג הנבראים:
76

ליקוטי אמרים

1 שווים מבחינת הסתרת האור האלקי, שבללותו - בכל העולם
2 הזה, על עניינו הגשמי והרוחני, מסתתר בפניהם האור
3 ותחיות שטרות פיו יתפרק, בבחינת הסתר פנים וירידת
4 הפהנות בחשלהות העולמות מפדרגה - עליזה,
5 למדרגה - תחתונה,
6 במצוינים רבי
7 ועצמים, עד שנטלפיש - 1 האור והחיות שמרוח פיו היה בבחין המסתור פנים וירידת
8 האור והחיות, בקלפת 2 המדרגות בהשתלשות העולמות מדרגה לדרגה
9 נהה להחיות בללות 3 נוגה להחיות כללות עוז החומר דהינו כל דבר
10 עולם הזה החמרי, כדי 4 נוגה להחיות כללות עוז החומר דהינו כל דבר
11 שהחיות האלקית הבאה 5 המותרים והטהורים שבעולם הזה וממנה ועל ידה
12 ממלכות דאצלות," 6 מושגים דברים הטמאים כי היא בח' ממצועת כנ"ל
13 הנקרת רוח פיו יתרחק", 7Auf"ב ההארה שהיא המשכת החיות אשר ח' מAIR
14 תהיה במודריגת של 8 ומהיה דרך לבוש זה אינה שווה בכולן בבחין צמצום
15 להחיות את העולם הזה 9 והתפשטות
16 החומר - היה עלייה לדרכ
17 בהשתלשות העולמות. (מ"בריהה" ל"יצירה", מ"יצירה"
18 לעשייה), ובכל המדרגות שבכל עולם ועולם, וזה עלייה
19 לעבור דרך עצמאים רבים, הממעטים ומצומצמים את האור.
20 ברם, גם כל המדרגות והעמוקים הרבים האלה, לא היו
21 מספיקים לייצור דבר של יש ומציאות", כי לאחר כל
22 הצומצמים הרבים האלה, היה האור נשר במודריגת כו.
23 שמייניות גשמי לא הייתה יכולה להיות שמייניות כימיים ריק
24 מעצימות רותנית, וכי שיווצרו מהם צמצומים והירידות
25 וזה, וזה על האור בклиפת נוגה, כדי שלא יראה כלל שהחיות
26 מוחלט של מהות האור. ולאחר כל הצומצמים והירידות
27 התלבש האור בклиפת נוגה, כדי שלא יראה כלל שהחיות
28 מALKOT, וכך לתת את האפשרות והברירה שהדבר יוכל להיות
29 מנוצל לקדושה ולדבר מצווה, או ח' ליהיפר, לעשות בו עבריה,
30 שהוא היפר הקדושה, שהרי זה עניינה של קליפת נוגה, כפי
31 שלמדנו בפרק הרושים, שלגביה הדברים המקבלים חיותם
32 מלילית נוגה, שיש בה טוב ורע, קיימת הברירה להיות מנוצלים
33 לעניים של טוב וקדושה, או חסידותם של רע ועבירה. וכשהם
34 מנוצלים, חיליה, לענן של איסור ועבירה, הם מקבלים או את
35 חיותם משלך קליפות הטמאות למורי. - על כל פנים, לאחר
36 הירידות והעמוקים הרבים שעובר האור והחיות האלקית, הוא
37 גם מחלבש לבוש של קליפת נוגה, כדי להחיות את כל
38 העניים, גם המותרים וgam האסורים, של העולם הזה: *דרכנו בכל*

המשך ביאור למסכת קידושין ליום ראשון עמ' א

נקנה, קטעי, אבל דבר שאין לו קצבה - יציאה שומנה וכמותה
10 אין ידועים, כמוית האב שלא ידוע מותי היה, לא קטעי. הגمرا
11 תמהה, וכי דבר שאין לו קצבה אין התנא שוניה, והוא יציאה
12 בספקני דין לך קצבה - שהוא דבר שאין ידוע מותי היה, כי יש
13 שמקדים להבאים ושמאחרת, אך על פון קטעי. מתריצה
14 הגمرا, אמר רב פפריא, אף סימנים יש להם קצבה, ואם כי אמן
15 אין לך קצבה לבעליה - לא דוע מותי הם ימנחו לאחר י"ג שנים
16 ומעלה, שמאז הם נחשבים כסימני נערות, אבל טעם לך קצבה
17

במשנה. רוחה הגمرا, אי משום שהתנא שיר את יציאת האמה
1 בפייתה הדרין, לא שרוואו הוא - אין זה שיור שמשום כך נאמר
2 שישיר התנא אף את יציאתה מכיתת האדרין. רבינו דלאיבא נמי
3 באיש - מאחר ויציאה מכיתת האדרין ישנה אף בעבור, שהרי אף
4 הנרציע יוצאת בה, לפיכך לא קטעי - לא שנאה התנא במשנה.
5 מאוחר ולא שייר התנא כלום, מקשה הגمرا ואילא נמי - אם כן
6 ששנה התנא שאמה יוצאת מכיתת האב מתריצה הגمرا, התנא
7 שבמשנה, דבר שיש לו קצבה - יציאה שומנה וכמותה ידועים,
8 וכogenous בשוביגל שידוע מתי חולו, וכן בגרעון בסוף שידוע בכמה
9

יום ראשון

ה'תש"ג

י"ז אדר שני

יום רביעי

יום

שיעוריהם. חומש: צו, רביעי עם פירש"י.

תהלים: פג-פז.

תניא: ונמצא כי ... מה גידיה.

באמירת תהילים (פז, ז) אומרים "כל מעין" – ה'ב"ף בקמץ. בסדר ברכת המזון – ה'ב"ף בחולם.

יום חמישי

ה'תש"ג

י"ח אדר שני

יום חמישי

יום

שיעוריהם. חומש: צו, חמישי עם פירש"י.

תהלים: פח-פט.

תניא: כי כלות ... מה יצירה עשויה.

אדני אבי זקנַי מורי ורבי [מהר"ש] כותב באחד מפאמרייו: צרייכים ללמד בכל יום תורה שבכחך עם פרוש רש"י, שזהו תרומות מדרשי רוז"ל... וכל הפחות צריך כל אחד ללמד מוסכת גמרא בשנה.

יום שלישי

ה'תש"ג

י"ט אדר שני

יום ששי

יום

שיעוריהם. חומש: צו, ששי עם פירש"י.

תהלים: צ-צ'ו.

תניא: וכל ניצוץ ... ניצוץ כו'.

ר' משה מיזוליש סיפר: דער רבינו הזקן) האט אונז געלעדענט, או דער אלפונג חסידות אייז, אויסצונייצען די טבעיות אין עבודה. און ראשית העבודה זאל זיין אויסצונייצען די טבע הכהות, ווי למשל די טבע פון מוח שליט על הלב.

ר' משה מיזוליש ספר: הרבי (רבנו הזקן) לאיד אונז, ש'אלף' של חסידות הויא, לנצל את הטבעות בעובדה; וראשית העבודה תהיה לנצל את טבע הכהות, כמו למשל את הטבע של מוח שליט על הלב.

יום רביעי

ה'תש"ג

כ אדר שני, פרשת פרה

שבת

יום

הפטורה: ויהי דבר ה' גו' – דברתי ועתיקתי.

אומרים אב הרכמים.

שיעוריהם. חומש: צו, רביעי עם פירש"י.

תהלים: צודג.

תניא: ובה יוכן ... (פרק כב).

רבנו הזקן ספר: מהתורות שאמר מורי (הרבי המגיד) לפניו ביחירות, היהת תורה על הפסוק "אש תמיד תוקד על המזבח, לא תכבה", דהנמ' שהASH יורד מלמעלה באחרזרותא דלעלא, מצוה להביא [=להדריך האש] מן החידות, כי באחרזרותא דלהתא אתחזרותא דלעלא, כי רוח א'יתני רוח ואמשיך רוח, רוח מלמטה א'יתני רוח מלעלא, ואמשיך רוח מלעלא ולעלא. ומזכות עשה להב'יר אש על המזבח, מזבח הוא "אדם כי יקריב מכם", וההקרבה עצמה אינה מספקת, ואזכיר להב'יר אש על הקרben אשר מכם, ואש זה לא תכבה, שהוא מכב'ה את ה"לא".

את התורה הזאת אמר מורי לפני עשר פעמים – כדי לחקקה בעשר בחות נפשי – ויאמר לי: אתה תלמידי, הנה נאך לך "אש תמיד", לפי שעליך היטל לקבות "לא" (של המנוגדים) גדול. אפתה תכבה את ה"לא", והשם יתברך יקפק את ה"לא" לך.

יום חמישי

ה'תש"ג

כ אדר שני

יום ראשון

שיעורים. חומשי: שמיני, פרשה ראשונה עם פירש".

תהלים: קידקה.

תניא: פרק לה. וזהנה . . . נ אברי הגוף.

ה"צמח צדק" אמר בסיום ספרות הפ"ל (כ אדר שני) : זקני – רבנו חזקן – הוא משה רבו הדורת חסידות חב"ד. במשה אמרו רוז"ל שהتورה נתנה לו, אלא שנаг בה טוב עין. "אש תמיד" האלקוי הנוגע לתורת חסידות חב"ד – נתן הרבה הפגיד לזכני, זקני נаг בה טוב עין ויתנה לכל העוסקים בתורת החסידות. ברור לי, אשר כל הלומד עם חברו ומעורר בו את ה"אש תמיד" האלקוי, הנה שכרו אותו אשר זכותו זה "לא תכבה" לעד.

יום שישי

ה'תש"ג

כ ב אדר שני

יום שני

שיעורים. חומשי: שמיני, שני עם פירש".

תהלים: קודון.

תניא: אך אעפ"כ . . . נ כל חי.

ברכת כהנים הוא המשחת המחין, הגבהת הידיים הוא העלאת המדות, וمبرכים לישראל
ש הם בני מלכים – מלכות, הרי פרצוף של עשר ספירות.

שבת קודש

ה'תש"ג

כ ג אדר שני

יום שלישי

שיעורים. חומשי: שמיני, שלישי עם פירש".

תהלים: קח-זקב.

תניא: ואף שבשניהם . . . 100 והתפשות.

אמו"ר אמר לרבי אחד – בעל עבודה ומתרميد בילמודו: א רב בעדרף בכל עת ובכל רגע געדיינקען, או תמיד שטייט עד אויף דעם שווועל וואס צוישען מוצי הרבים אוון ח"ו מהטיאי הרבים, אויף דעם שווועל פון עומק רום אוון עומק תחת, אוון אלע עניינים בעדרף נוגע זיין אין פנימית נקודת הנפש ממש, וויל בנפשו הווא.

אדני אבי מורי ורבי [הרשב"] אמר לרבי אחד – בעל עבודה ומתרميد בילמודו: רב צריך לזרף בכל עת וככל רגע, כי תמיד נאכ' הוא על הסף שבין מזci הרבים, וחס-ו-שולם, מהטיאי הרבים; על הסף של עומק רום ועומק תחת – וכל העניינים ארים לצעת בפנימיות נקודת הנפש ממש, כי בנפשו הווא.

יום ראשון י"ז אדר ב' ה'תשע"ו

בתורמה נאמר 'שמרת תרומות', ומזה למדים שיש לשמר תרומה שלאティמה ותחלל מקדושתה. וחידש באבני מילואים' (שות' סי' יח) שמטעם זה אסור לבטל תרומה בפיירות של חולין בידים, כי עליידיזה היא מתבטלת מקודשתה ונעשית חולין.

ומאותו טעם אף אסור להישאל על התורמה, כי בכך היא מתבטלת למפרע ונעשית חולין, ולכן להרומה שהתערבה בפיירות אין תקנה על ידי ישיאשל עלייה אלא יירקבו כולם, ומה שכותב הרמ"א שיכול להישאל על הפרשת חלה, דבריו אמרים לגבי חלות חזך בארץ (שכנן היה שמאפרישים בארץ ישראל בזמן הזה בלארחכי אסורה באכילה, כי כולם טמא מותים ורק בחלהת חזך שחויובו הוא מדרבנן התירו לאוכלה), ועליה אין אישור להפקיע את קדושתה, כמובא בגמרה (בכוורת כו., א) שמותר לבטלה לכתילה, ומילא אין גם אישור להישאל עליה.

תרומה שהתערבה

הלוכות תרומות פרק יד, הלכה יא: **סאה תרומה טמאה שנפלת לפחות טמאה חולין... הויאל נדפע חבל – תרי חבל בתרומה טמאה שאסורה באכילה לבל, וחרי חבל אסוד עלולם, ומיניהם אותן עד שירכובו.**

כתב הרמ"א (ו"ד סי' סכג, א) שהמפריש חלה ולאחר מכן חזרה והתערבה בעיסה והעיסה כוללה אסורה באכילה, ניתן לתקן אותה על ידי שישאל לחכם על ההפרשה ויבטל אותה למפרע (כשם שנשאים על נדר והחכם עוקרו למפרע), ועתה כל העיסה טבל כמו קודם ההפרשה, ויפריש עליה שב חלה וכל השאר מותר באכילה.

והקשה הט"ז (שם ס"ק ב): אם כן, מדוע בהלכה זו נאמר שתרומה טמאה שהתערבה בפיירות אחרים אין להם תקנה יירקבו כולם, ולא אמרו לתקן את התערובת על ידי שאלה להחכם?

ותירץ הגרא"י ענגיגל (אתון דאוריתא כלל טח):

יום שני י"ח אדר ב' ה'תשע"ו

כי תרומה (קורות הנינה להן) היא ממון שאין לו טובע, אבל צריך לשלם לצאת ידי שמים (זו גם דעת התוספות חולין שם, דה"ה ואב"א). אך כאן, באכילת טבל קודם ההפרשה, כתוב הרמ"ם "אין משלמין המתנות", היינו אפיקו לא לצאת ידי שמים, כי קודם ההפרשה אין להן שום זכות ממשונית במנתנות.

ובזה מבואר דיוק נוסף בדברי הרמ"ם: לשון ההלכה הוא: "האוכל פירוטיו טבליים... אף על פי שהן חiybin מיתה לשומים אין משלמין המתנות לבעליהם". ומשמעות הדברים היא שהiyor מיתה הוא סיבה לשלם את המתנות לכלהן, וממלבדנו הפסוק שמכל מקום אין משלמים. ואינו מובן: הרי אדרבא, חיוב מיתה הוא סיבה לפטור מתשולםין לדעה אחת (מצד קים ליה בדרכה מיניה)?

ולפי הנ"ל הדבר מובן: חיוב מיתה לשומים מורה שאכילת הטבל היא אישור חמור והיה מקום לומר שהאוכל חייב לשלם (מדין שמי) כדי שלא יהיה החוטא נשבר, ועל כך כתוב הרמ"ם שמאחר וקיים מתנות כהונה פטור", להdagish שאינו חייב לשלם בדין אדם

(רב אריה, חזקין קג, א)

יום שלישי י"ט אדר ב' ה'תשע"ו

הדלקה בשמן של טבל בחול ובשכבות

וכמה ביאורים נאמרו בדבר: א. עצם הדלקת הנר אינה הנאה גמורה שהרי אין זו הנאה ממשית אלא ראייה בלבד, ויקול ומראה וריח אין בהם ממשום מעלה, והוא מקום לומר שהחול אין אישור להדלק בטבל טמא, אך בשבת ההנאה אינה רק מעצם

הלוכות מעשר פרק א, הלכה ה: **האוכל פירוטיו טבליין, וכן לוי שאכל המעשך בטבלו, אף על פי שהן חיבין מיתה לשומים – אין משלמין המתנות לבעליהם;** שנאמר: אשר ירימו לה – אין לך בטהן כלום עד שירכומו אותן.

והקשה הילב אורה:

מדוברי הרמ"ם "אין לך בטהן כלום עד שירכומו אותן" משמעם אינם(ac) אכל את הפירות לאחד ההרמה (הפרשה), יש להן או לוי זכות בהם, ועליו לשלם תමורתם. ולכאורה, הרוי זה בסתריה להלכה שהמזיק או אכל מתנות כהונה אחד שהופרשו ולפי שניתנו להן) פטור משום שזהו 'ממון שאין לו תובעים', כי כל כהן שיתבענו יוכל לדוחתו ולומר לו "לכהן אחר אני נתונים ולא לך" (חולין קל, ב). והרי הרמ"ם (להלן בכוורת פ"ט הי"ד) הביא גם ההלכה זו!

ותירץ: לשון הרמ"ם (שם) הוא "עבר ואכלן או הזיקן או מכון, אינו חייב לשלם מפני שהוא ממון שאין לו טובע". וכותב הכסף משנה' שהרמ"ם שינה מלשון הגמרא, "המזיק מתנות כהונה פטור", להdagish שאינו חייב לשלם בדין אדם

הלוכות מעשר פרק ו, הלכה ב: **אין מדליקין בטבל טמא אפלו בחול, ואין ציריך לזרר בשכבות.** ממשמע מכך ששבשת יש סיבה לאיסור את הדלקה בטבל טמא יותר מאשר בחול, ויש להבין: הרי אישור הדלקה בטבל טמא הוא משום שאסור בהנאה כל עוד לא הפרישו ממנו תרומה, ואיזה חילוק יש לעניין אישור ההנאה בין שבת

ולפי זה היה מקום לומר שהנחת הדלקה נחשבת כעראי ולכן יהא מותר להדליק בחול אף ללא הפרשת תרומה ורק בשבת י"א, ועל כך חידשו שאיפלו בחול אסור (ש"א טט). ג. בהדלקת נור שבת בטבל, הרי מלבד עצם האסור של הנאה מטבח, נוסף גם איסור של ביטול מצות הדלקת נר שבת, כי בהדלקה זו אין מקימים את המצויה שהרי היא מצויה הכאבה בעבירה (עוגן יו"ט סי' ג, עורך השלחן העתיד סי' קד, ג), ובנוסף לכך גם הברכה על הדלקה זו היא ברכה לבטלת שחרי לא קיים את המצויה.

(תשובה מאחבה אור"ח סי' רם)

מתי יעשו חכמים את שאינו זוכה צווחה?

פה פ"ה ח"ב:

בדיני בכור בהמה טהורה (היל' בכורין פ"ט הל' ג) כתוב הרמב"ם שבכמה שלדה שני זכרים וספק מי נולד ראשון, אחד נתן לכלהן ואחד לבעלים, והבמה שביד הבעלים פטרורה ממתנות כהונה (ירוע לחים וקבה), כי יעשו חכמים את שאינו זוכה צווחה, ואף שלא בא המנתנות ליד הכהן נחשב כאילו הגיעו לדוד וחזר ומכרן לישראל תמורה הבמה השנייה שניתן לו, ובכור בעל מום (שהרי שוחטו בשיפול בו מום) שהכהן מוכר לישראל פטור מן המתנות. והרי זה בסתרה לדבריו כאן שהלכה שלא כרבי יוסי!

ומיישב ה'مراה הפנים:

בספק בכור תיקנו חכמים שוגם לא קניין ייחשב כאילו זוכה בו הכהן כיון ש"חליפין ביד כהן" (ככוורת י"ה, א), היינו תמורה הבכור שביד הבעלים נמצאת ביד הכהן (במה מה מהשתיים), וכאשר התמורה בידיו יעשו חכמים את שאינו זוכה צווחה, אבל המלוה מעות לכלהן או לוי כדי שיוכל ליטול את התמורה והמעשר תמורה הhalbואה, הרי בעת נתינת התמורה התבואה עדין לא נזורה, וכיון שלא באה לעולם אין הכהן יכול לזכות בה, ולכן צרכיהם הבעלים לזכות לכלהן על ידי אחר בעת ההפרשה.

יום חמישי כ"א אדר ב' היתשע"ו

הארץ מעשרים (שבת י"ג, א) ועם זאת אין הולכים אחר הרוב אלא חכמים החמירו בענין זה לחושש למייעוט שאינם מעשרים, ולכן חחמי ר' גם בספק ספיקא. והשער המלך' (היל' יום טוב פ"א הל' ס) הקשה בשם מהר"י אשכנזי מדברי הרמב"ם בפירוש המשנה (דמאי פ"א מ"א) בענין ה'קלין שבdomai' (פירוט שהקלין בהם חכמים, ואמרו שהקלין פירות אלו עם הארץ אין חיב לערשם) שהקלין בהם משום שהם פירותAMILNOT מדבריות ורוכם הפקר "ונקבעו בהם שני ספקות: האחד, אם הם הפקר או לא", ואיפלו אם הם מן השמור, שהוא הופреш ממעשרותיהם. וכיון שיש כאן שני ספיקות "העיקר בידינו תרי ספיקי להקל". הרי שלදעת הרמב"ם מועל ספק ספיקא להקל גם בדמאי!

ותירץ:

הראיה, שהרי הדלקת הנר בשבת היא חובה, ואם לא היה מדליק באותו יום זה היה חייב להדליק באותו יום אחר, ונמצא שההדלקה באותו יום זה חסכת לו ממון וזה הנאה גמורה האסורה (שפת אמרת שבת וכו', א).

ב. ההלכה היא שהמכניס את התבואה לבית קודם גמר המלאכה, מותר לאכול ממנו אכילת עראי אפילו קודם קודם הפרשת התרומה, ורק אכילת קבוע אסור. אמנם, היתר זה הוא רק בחול, אך בשבת גם אכילת עראי אסור, כי מצד חשיבות השבת כל אכילה נחשבת כאכילת קבוע.

הלוכות מעשר פרק ז, הלכות הרו': הפללה מעות א' הפלנן ואת הלווי ואת העני לחירות מפרקיש על אותן הפלגות מחלקן... מפרקיש תרומה או מעשר... ומובאה ביחס על ידי אחד לאותו בלילה או הלווי או העני שחילום... ומונגה מן הפללה, עד שיפרע כל חובו...

לדעת רב ושמואל (גיטין ל, ב) יכולם הכהן והלווי לזכות בפרירות, אף שלא הגיעו לידייהם, ולהחיזרם לבעל הבית תמורה הלוואה שלו מבעל הבית, וזאת כאשר בעל הבית זיכם על ידי אחר (שmarsר את הפרירות לאדם שלישי) ואמר לו שיזכה בהם עברו הכהן או הלווי שנחשב כאילו בא לידיים ואז מחזירים לבעל הבית תמורה החוב. ואם הכהן או הלווי הם ממכוורי שרגיל להתק רך להם, "אינו צריך לזכות על ידי אחר".

אבל לשיטת רבי יוסי (שם) "עשה את שאינו זוכה צווחה". כמובן, אף שהכהן או הלווי לא עשו קניין, חכמים עשוoms כאילו זכו בתמורה ובמעשר, ובבעל הבית יצא ידי חובת נהינה בעת ההפרשה ויכול לגבותם בחובו.

ופסק הרמב"ם כרב ושמואל, שرك במצוה לכלהן או ללווי על ידי אחר או במכירוי כהונה נחשב כאילו בא לידיים (ר'דב"ר, כס' משנה).

והקשו אחרים מלחם בכורות פ"ה הל' ג. מראה הפנים ירושלמי

הمولיך חיטוי לטוחן נכרי

הלוכות מעשר פרק יא, הלכה יג: הmolik Chatino... לטוחן עובד בזבבים – תרים דמאי, שמא חיליפן בחטים של עם הארץ.

לדעת הרמב"ם, החשש הוא שמא החליף הטוחן הנכרי את החיטוי בחיטויו של עם הארץ שAININ מעשרות, ולכן אין דמאי.

והשיג עליו הראב"ד: הרי זה 'ספק ספיקא' – ספק שמא לא החליף הנכרי את החיטים, וכך אם החליף בחיטויו של עם הארץ, אולי עם הארץ夷, ולכן פירוש שהחשש הוא שמא החליף הנכרי בחיטויו שלו, ולדעת הראב"ד מירוח הנכרי מהיבר הפרשת מעשרות מדובנן.

וה'כסף משנה' מיישב את הרמב"ם: להלכה רוב עמי

כן בمولיך חיטיו לנכרי, אמן הספק שמא לא עישרו עמי הארץ יש בו רוב (רוב מעשרים), אבל בספק שמא החליף הנכרי בחיטים של עם הארץ אין רוב, כי הנכרי חדש להחליף, ולכן החמירו גם בספק ספיקא.

חכמים התיירו בדמאי כי בשני הספיקות יש רוב להקל (רוב הפירות הם מההפרק ורוב עמי הארץ מעשרים) והספק הוא שמא יש לחושש למיוט, אך כאשר יש רק רוב אחד (רוב עמי הארץ מעשרים), אין לכלת אחר הרוב. מההשאלה –

יום שישי כ"ב אדר ב' ה'תשע"ו

שנוי וקדושת בכור
בחו"ל אלא שאין קרב למזבח, איך אפשר ללמד ממנה
למעשר שני בחו"ל שאין קדוש כלל?
והביאור:

במעשר שני, עצם הקדשה תלואה בכך שעומדת לאכילה, ולכן פסק הרמב"ם (להלן ג, יא) שמאלל של מעשר שני שההעפש ונפסל לאכילת אדם, פקעה ממנו הקדשה. וכך גם לגבי חוץ לארץ, לאחר ולמדים מבכור שאין מביאים אותו לארכץ ישראלי לאוכלו בירושלים, אינו עומד לאכילה ומילא אין בו קדושה כלל.
ומה שבכBOR עצמו הקדשה חלה גם בחו"ל הרי זה משום שקדושת הבכור אינה תלואה באפשרות ההקרבה והאכילה, אף כשהיאנו עומד להקרבה חלה בו קדושה ואסור בגזיה ובעובדיה, וכן אסור באכילה אלא אם כן נפל בו מום.

קדושת מעשר שני בפרק א, הלכה יד: **מעשר שני, הוליל ומעון הבאת מקום – אין מביאין אותו מחווץ לארכץ, בלבדור בחרם.**
הרמב"ם לומד את דינו של מעשר שני מבכור. וכשהוא מביאים בכור מחווץ לארץ, כך אין מביאים מעשר שני מחווץ לארץ, וכן אין מפרישים כלל מעשר שני בחוץ לארץ.
אך לגבי בכור עצמו, כתוב הרמב"ם (להלן ב' ברכות א, ח) שאין מביאים בכורות מחווץ לארץ אלא הרי הוא כחולין ויאכל במומו. לעומת זאת, הקדשה חלה גם על בכורות הנולדים בחו"ל אלא שמאחר ואין מביאים אותם לארכץ והרי אסור לאוכלים מחווץ לירושלים, מותר לאוכלו רק כאשר נפל בהם מום וקדושתם פקעה.
ולכאורה קשה: לאחר ועל בכור עצמו חלה קדושה גם

(רשומות שיעורים סולובייצ'יק) ברכת ע' תה

שבת קודש כ"ג אדר ב' ה'תשע"ו

האם מוצה לאכול מעשר שני בירושלים?
פ"ג ה'כ"ב, אלא כוונת הרמב"ם שאכילה זו, אף לא על ידי הבעלים, דומה לאכילת מצוחה.
ולදעת הרמב"ן (בהתוספת לספר המצוות, מצוחה אותן הרבה), מצוחה א) אכילת מעשר שני בירושלים היא מצות-עשה: "וזו מצוחה מן המצוות היא גודלה מאד, שנtran בה טעם 'למען תלמוד ליראה'....". ותמה על הרמב"ם: גם אם הוא לא הבא מכך עשה, היה לו למנותו, שהרי הרמב"ם מונה בחשבונו מצות-עשה גם לאוין הבאים מכלל עשה?
והmagilat astor (שם) מבאר:

הרמב"ם לא מנה אכילת מעשר שני כמצוה בפני עצמה כי היא חלק מצוחות מעשר שני, "זוכה השוריש לנו הרוב בשורש י"א שאין ראוי למנות חלקו המצווה חלק בפני עצמו"

ואמנם אכילת קדשים היא מצות-עשה בפני עצמה, אך יש לכך: א. אכילת מעשר שני אינה אכילת קרבנות. ב. גם אם היא נחשבת כאכילת קדשים, הרי זו מצוחה ככלית ולא מצוחה בפני עצמה, ולכן אינה נמנית במנין המצוות.

הלוכות מעשר שני פרק ב, הלכה א: **מעשר שני נאכל לבעלוי לננים מחווצת ירושלים; נאכלת לפניהם אין אלחיך במוקום איש יברח לשניהם שם.**
כתב הימנתה חינוך (מ"ע תמכ) שהרמב"ם במנין המצוות (ספר המצוות) לא הזכיר אכילת מעשר שני בירושלים כמצוות עשה. וגם בדברי הגמרא (כrichtot ד, ב) משמע שאכילת מעשר שני בירושלים אינה מצוחה אלא רשות. אמן, אסור לאכלו חוץ לירושלים כמו שכתב הרמב"ם בספר המצוות, ל"ה קמ"א: "שהזהירנו מאכלל מעשר שני של דגן חוץ לירושלים, והוא אמרו יתרבור לא תוכל לאכול בשעריך", והוא לא הבא מכלל עשה, שקיים באכילה מחווץ בירושלים.

ומה שכותב הרמב"ם בהלוכות ממרים (פ"ז ה"ב) שבן סור ומוריה לא חייב על אכילת מעשר שני בירושלים כיוון שהוא אכילת מצוחה, כבר העיר על זה הלחם משנה' (שם) שאף אם זו מצוחה, הרי היא מוטלת רק על העבילים, כלשון הרמב"ם "מעשר שני נאכל לבעלוי" (אף שגים אחרים יכולים לאכלו, ראה להלן)

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – י"ז כ"ג אדר ב' תשע"ו

ס"א אין לפחות ממאה חלין - נידמעו, שהרי יש בעש"ר
שלא מידמע סאה של תרומה; נפל לתוך פחתות
מעשר סאה – אין מידמעות.

(11) שציריך להרים סאה. (12) אוסרת בתערובת. (13) כי סאה תרומה שנפלה למאה והגביהה נחשב אותה שאין בה מתרומה וודאית אלא חלק מק' בסאה, לפי שהיא במאה סאה נחרבהה. ואם נפלה למוקם אחר עט סאה אחת בלבד אינה מדעתה שאחנהו אומרים חלק מק' בסאה נפל בסאה ואין מידמע, אבל העלה באחד ומאה, ואם נפלה בפהות מסאה או הכל מדועם.

ד. במה דברים אמורים? בדף שאין דרכו להבלל,
 בגון חטאים לחטאים¹⁴ או קמח לקמח; אבל דרכו
 להבלל, בגון שמן תרומה לשמן חלין או יין תרומה
 ליין חלין – הולכין אחר הרוב: אם רב תרומה – הרי
 זה מידמע בתרומה; ואם רב חלין – הרי הוא בחלין
 ואינו מידמע, אף על פי שהבלל אסורים לזרים.¹⁵

(14) שאין נבלות, וכל אחת ניכרת בפני עצמה.
 (15) ככלומר, ובכל זאת, אם נפל מן התערובת למקום אחר – אין התערובת הזאת, שרובה חולין, מדעתה את התערובת השנייה.

ה. סאה תרומה שנפלה למאה, הגביהה ונפלת
 אחראית, הגביהה ונפלת אחראית – הרי חילין מתרין¹⁶,
 עד שתורבה תרומה עלייהן; שאם נפלו לתוך המאה
 חלין מאה סאה ועוד¹⁷ של תרומה סאה אחר סאה
 – נעשה הכל מידמע.

(16) ואין מצטרפות הסאן של תרומה זו עם זו לאסור, כיון שכבר הריאונה בטלה, ונמצא שנגד כל סאה יש מאה סאן חולין, ותרומה עולה באחד ומאה. (17) כן מפרש רבינו מה שאמרו במסנה שם: "עד שתורבה תרומה על החלין". והראב"ד מפרשנה בנפלת חמישים אחת סאות של תרומה, סאה אחר סאה למאה סאה חולין, שמא הגביה החולין, והתרומה נשארת שם, והרי יש באוטו הכרוי חמישים ואחת של תרומה וחמשים של חולין. ודעת רבינו שאין אמורים טעם הולך ונפלה סאה תרומה – נעשה הכל מידמע, ראשון הולך ונפלה סאה תרומה – הולך ונפלה טעם הולך ונפלה טעם חילין – הכל מפר לזרים.

ו. סאה תרומה שנפלה למאה, ולא הספיק להגביהה עד שנפלה סאה אחראית, אם ירע בראשונה קדים שתפלל בשניה – לא נידמעו, אלא מפרש סאמים והשא'er מפר; הואיל והיה לה לעלות, הרי היא כאלו עתה. ואם לא ירע בסאה ראשונה אלא אחר שנפלה בשניה – הרי זה מידמע, וכאלו נפלו שמייחן באהמת.

יום א' י"ז אדר ב' התשע"ו

הלוות תרומות

פרק שלשה עשר

1) יתברר שהתרומה עולה באחד ומאה. ואם הוא מין בשינוי מינו בנותון טעם. וдин סאה תרומה שנפלה למאה והגביהה סאה מהכל ונפלת למוקם אחר. סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלת אחרת וכו'. לוגין של תרומה צלול שנפל למאה לוגין עכוריין. שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין ונפלו אלו לתרוך אלו. היו לפניו שני כריים וסאה תרומה ונפלו אמר הרי זו תרומה על אחד מן הكريים.

1. א. התרומה עולה באחד ומאה². כיצד? סאה
 2. תרומה שנפלה למאה סאה של חילין וננערב הכל
 3. – מפרקיש מן הכל סאה אחת ונותנה לפהן³, והשא'er
 4. מפר לזרום⁴. וכל תרומה שאין הפלגנים מקפידין
 5. עלייה⁵, בגון תרומת הפלגינים והחובין והשווורים
 6. של אדם – אין ארייך להגביה; הואיל ונפלת
 7. במאה – בטלה במעיטה, והכל מפר לזרום.

2) ולמה סמכו על שיעור מה בתרומות? שהרי תרומת מעשר אחד ממאה ומقدس הכל, שנאמר את מקדשו ממנה, אמרו חכמים: דבר שאתה מרימ ממנה אם חזר לתוכו מקדשו. (3) משות גול השבט, שתרומה ממוני כהנים. (4) ששאה תרומה שנפלה, בטלה בתערובת. (5) ואין כאן גול השבט.

8. ב. נפלת סאה תרומה לפחות ממאה – נעשה הכל
 9. מידמעו, וימכר הכל לפלגנים בדמי תרומה⁷, חוץ
 10. מדמי אורה סאה⁸. במה דברים אמורים? בנטען ערבי:
 11. מין במיניו⁹; אבל מין בשאיינו מינו – בנותון טעם¹⁰:
 12. אם יש בכל טעם תרומה – נעשה הכל מידמע,
 13. וימכר לפלגנים חוץ מדמי תרומה שבעו; ואם טעם
 14. הכל טעם חילין – הכל מפר לזרום.

6) מעורב (= חולין עם תרומה). (7) בזול, כיון שהכל אסור לזרום. (8) מפני שהיא תרומה והוא של כהן. (9) שבכל האיסורים בטל ברוב ובתרומה בטל במאה. (10) השיעור של ביטול.

15. ג. סאה תרומה שנפלה למאה, והגביהה סאה¹¹ מן הכל, ונפלת הסאה שנגביה למקום אחר – אינה מಡמעת¹² אלא לפי חשבון¹³. וכן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונעשתה הכל מידמעו, ונפל מן הידמע על מקום אחר – אין מידמע אלא לפי חשבון. (20) כיצד? הרי שנפלו עשר סאן של תרומה לתשעים סאה חילין ונידמעו הכל: אם נפל מידמע זה עשר

מתוך מהדורות ונשל עט רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

(25) לפניו שם: "רמי תרי נטלי דחולין וחדר נטלי דתרומה ושקל חדר". וזהו נסחת הראב"ד. ולפי זה יתכן כי מתחת עוד לוג של תרומה לחדר השולשה אסור, כי מעתה יהיו מחצה על מחצה (=שנים חולין ושניהם תרומה). אבל נסחת רבינו שם הייתה כנראה: "רמי תרי נטלי דחולין וחדר נטלי דתרומה [זרמי תרי דתרומה] ושקל חדר". ומכיון שקמא קמא בטיל, אין כאן מחצה על מחצה.

יב. **הזרען תרומה בצד החלין ולא נודע אי זהו זרען תרומה, אפלו קרי מאה לגרא²⁶ של תרומה ולגנה אחת של חלין – כלון מתרין.** בפה דברים אמרוים? בדרבר שזרעו בלה בפרקע, בגון החטים והשעורים וכיוצא בהן; אבל דבר שאין זרענו נפסד בארכז, בגון השום והבצלם, אפלו מאה לגנה של חלין ולגנה אחת של תרומה פערכת ביגין – הרי הפל מל מרמע.²⁹ ואם נתלה³⁰ הפל – תעלה התרומה במאה ואחד. ולא יתלש לבתחה לה.³¹

(26) שם למקום זרעו מן הארץ" והיינו ערוגה. (27) קל הוא שהקליו בידולי תרומה, שעוגנה אחת של חולין מחרת מאה ערוגות. וראה לעלה פרק י"א הלכה כ"ב שעוד הקלו, שידולי מודמע – הם חולין. (28) שהשומים הם דבר שאין זרעו כליה. (29) שאין קרקע עליה באחד ומאה. ובפירוש המשנה כתוב ורבינו: "לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתערבה בחולין". (30) מקום חבו. (31) משום שאין מבטلين איסור לכתילה.

יג. **שתי קפות, אחת של תרומה ואחת של חלין, ואין ידוע אי זו היא, או שנפלה סאה של תרומה לתוך אחת³² مكان, ואין ידוע להיכן נפלת, ואחר בך נפלת אחת משי הבקפות³³ לתוך החלין – אניה מדמעת. וכן אם מדמעת. וכן אם זרע אחת מהם – הגדולין חלין לכל דבר. והשניה – נוגה בה בתרומה.** נפלת הבקפה בשניתה לפקום אחר – אינה מדמעת. וכן אם זרע אחר את השניתה – הגדולין חלין. נפלו שתיהן לפקום אחר – מדמעת בקטנה ששבתייהן.³⁶ זרע אחד את שתיהן: בדרבר שזרעו בלה – הגדולין חלין, ובדרבר שאין זרעו בלה – הגדולין מדמע. בפה דברים אמרוים? בזווע את השניתה עד שליא קצץ את קראושנה; אבל קצץ את קראושנה ואחר בך זרע את השניתה, אפלו בדרבר שאין זרעו בלה – הגדולין חלין; שאין פלוש ומחברין נעשין חובה זה לזה.³⁸

(32) הכוונה לשתי קופות של חולין, ונפלת סאה של תרומה לתוך אחת מהן. וגם זה בכלל מה שאמרו במסנה שם: "אין ידועஇeo איזו היא של תרומה וכו'". (33) שאחת מהן תרומה ואחת מהן חולין, או אחת מהן מודמעת ואחת מהן חולין. (34) שמא הייתה אותה אותה של חולין. (35) מספק. (36) אם היה באחת על דרך הדמיון סאה ובשניה סאותים ונפלו השלוש שאין בחולין צרייכים אנו לדעת שיעור אותן חולין

ז. אין פטלה של תרומה מצטרפת עמה לאחד החלין, אבל פטלה החלין מצטרפת עם החלין להעלות התרומה. כיצד? סאה חטים רעות של חלין, וטנן הפלן אף על פ' שהפרנסן של חלין מרבעין ושל תרומה מועט, והרי קמח של תרומה בפחota ממאה מקמח החלין – הרי זה עולה; ומשערין בקמח עם המרנסן, שהוא מאה ואחד. אבל אם נפלת סאה חטים רעות של תרומה לפחות ממאה סאה החטים יפotta של תרומה יפotta של חלין, וטנן הפל, והרי הקמח של תרומה אחד ממאה מקמח החלין – הרי זה עולה במאה ואחד; **שהרי הותירו החלין, ופתחה התרומה.**

ח. **לג יין של תרומה צלול שנפל למאה לגין – עכוריין – אין מוציאין שמרים שביהם¹⁸, אלא מעליין את הילג.** וכן אם נפל לג עכורי למאה לגין צלולין – **אין מוציאין שמרים שבו²⁰.**

(18) כמובן, אין חייב להוציא את השמרים מתוך היין, כדי להרים אחר כך לג יין צלול לכחן כמו שנפל. (19) כמו שהוא מעורב עם השמרים. (20) שוג בשמרים יש איסור תרומה.

ט. **לג מים שנפל לתשעים ותשעה לגין יין, ואחר בך נפל לתוך הפל לג יין של תרומה – נטמע הפל, שאין המים מעלה את היין.²¹**

(21) כמובן, אין המים והיין מצטרפים להעלות את התרומה, לפי שאין שיעוריה שווים, שהמים בין בנונן טעם ויין בימים שייערו במאה, וכיוון שאין שיעוריהם שווין לביטול התרומה – אין מצטרפן.

י. **סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חלין, ונפלו חלין אחרים עד שהוסיפו על מאה: אם בשוגג – הרי זו עולה במאה ואחד; ואם במזיד – הרי הפל מרדמע, שאין מבטلين אסורי תורה²⁴ לכתלה.**

(22) הוסיף. (23) הוסיף עד מה כדי לבטל את התרומה. (24) כמובן, תרומה, שיעיר איסורה מן התורה, אבל תערובתה במאה אינה אלא מדרבן.

יא. **תרומה חוצה לארכז – מפר לבטלה ברוב, ואוכלה במימי טמאותו. ולא עוד, אלא אם היה לו יין של תרומה חוצה לארכז – נוטל ממנה לג וגונתן לתוך השלשה²⁵, ומגביה מארבעף לג ושותה; וחוזר ומשליך לתובן לג אחר, וחוזר ונוטל לג ושותה. וכן נוטן לג תרומה ונוטל לג מן התערובת, עד שיבכלה כל היין של תרומה. וכן מצא שנפטל בפה לאין בשני לגין של חלין.**

מתוך מהדורות ונשל עט רמב"ם ג' – מוסד הרב קון

קופות שנפלה סאה תרומה לאחת מהן, ואח"כ נפלת אחרת ולא נודע לאיזו נפלת.

א. חמישים תנאות שחוורות וחותמים לבנות שנפלה
לתוכן תאנה אחת של תרומה: היתה לבנה - השחוורות מקרות, והלבנות מדקמות;
שחוורה - השחוורות מדקמות, והלבנות מפרקות. ואם אין ידוע אם שחוורה היהה ואם לבנה - עליה באחד ומאה מן הכל. ידע מה היה אחר שנפלה ושכח - הרי כלן מדקמות?

(2) תרומות פ"ד משנה ט. (3) שיש בהם פהות ממאה. ואין השחוורות מעלות ומשמעות לבנות לבטל את הסאה-תרומה שנפלה, מכיוון שמצוותם הם (פי' הרא"ש שם). (4) שם משנה ח, כרבי עקיבא. ומהדבר שא"י אפשר לבור על ידי מן התאנים השחוורות והלבנות, כגון שנאברו מקטן (מעשה ווקח). (5) שכיוון שכולם בספק אישור - מעלות זו את זו (פירוש הרא"ש שם). (6) ירושלמי שם לדעתם ורב עקיבא. (7) שכיוון שנאסרו - נאסרו (ר"ש שירלייאו). אבל צריך עין: הרי סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה סאה, ושוב נפלו שם חולין בשוגג - מצטרפים לבטל התרומה (תרומות פ"ה משנה ט), וגם כאן על ידי השכח, נמצאו שנתערבו כל התאנות, ולמה לא יבטלו את התרומה?>.

ב. וכן עגולין דבליה ומלבנים של דבליה שנפל עגול או מלבן של תרומה לתוכן, ואין ידוע אם מלבן היה או עגול - הרי העגולין מצטרפין למלבנים⁹ ותעללה התרומה באחד ומאה מן הכל. עגולין דבליה גודלים וקטנים¹⁰ שנפל עגול דבליה לתוכן, ואין ידוע אם גודל היה אם קטן - הרי הן מעלין בין במנין בין במישקל.¹¹ כיצד? נפל עגול למאה עגולין גודלים וקטנים - הראני אומר קטן נפל¹², ומגביה אחד מן הקטנים. נפל עגול לתוכן ארבעים עגולים, מהן עשרים עגול משקל כל אחד ארבע ליטרים, ומהן עשרים עגול משקל כל אחד ליטרא, הואיל ומשקל הכל מאה ליטריין ואחד - הראני אומר קטן נפל, ומגביה אחד מן הקטנים.

(8) שם משנה ח-ט. "בני אדם עושים מדבלת התאנים כמו כרכות עגולות, וישין מהן גם כן כמין דבלות מרובעות, נקראות לבנים לפי שהן דומות לאותם הדפוסים שעושים בהם הלבנין, ולפיכך דעתינו שהיא ממש, החזקי מלבן" (נחום ג, יד - פירוש המשניות). (9) כיוון שאין ידוע, וכולן אסורת בין עגולים בין מלבנים - מעלה זו את זו. (10) במשנה שם. (11) ירושלמי שם. (12) ריש כאן מה ואחד של חולין.

ג. ותקמיח והפלת¹³ - אין מצטרפין להעלות את התרומה.

(13) תוספתא תרומות פ"ו, כחכמים. ואפ-על-פי שם

ונחשב כי סאה תרומה נפלת בהן והוא קטנה שבשתיהן ואם היה באותו חולין מודמע". (37) ושתיהן מחוברים והוא זה כזרע שתיהן יחד. (38) בדפוס רומי: "געשין הונח זהולה". ובירושלמי שם: "אין תלוש ומוחבר געשה חוכיה". ככלומר, הבא ראייה ותוכיח מי הוא המותר ותאכל, לכל חדא באנפי נשיה הוא ואין כאן איסור מוחזק דהוו לחו כשיini.

יד. שתי קפות, אחת של חולין ואחת של תרומה,
ולפניהם שתי סאן, אחת של חולין ובמשךן;
תרומה, ונפלו אלו לתוכן לאלו - מתרון; שאני אומר:
חולין לתוך חולין נפלו, ותרומה לתוך התרומה. ואף על פי שלא רבוי חולין על התרומה. במא דברים
אמורים? בתרומה בזמן הזה, שהוא מדברים;
אבל בתרומה של תורה - עד שירבו חולין על התרומה.

טו. סאה תרומה שנפלת לתוכן הכספי, ³⁹ ואמר: **תרומות הכספי זה לתוכו - במקום שנפלת אותה סאה שם נסתירה⁴⁰ תרומה הכספי, ונណמע הכל** ⁴¹ **תרומה שונפה ובתרומה הכספי. אמר: תרומה הכספי בצדנו שונפה ונתרומה הכספי. צריך עין אותו לשנים, והחצ'י שבחפוץ - לשנים, ונמצא רביע הכספי, שהוא אפוני, והוא המדמע.**
(39) של טבל, והוא שם מה שנגד התרומה ורינה שתעללה ואינה עשו הכספי מודמע. (40) אחרי כן. (41) נקבעה במקום מסוים אצל הסאה שנפלת. (42) שעכשו נתרובתה התרומה וועשה הכל מודמע [ואף על פי שלמעלה הלכה ו) כחובני שסאה שנפלת למאה ולא הספיק להגיביה עד שנפלת סאה אחרת, אם ידע בראשונה קודם שתיפול השניה, לא נדמעו - כאן כיוון שנחקרושתי הסאן ביחיד מצוטות ההן ומהמעות].

טו. **היו לפניו שני כריים, ואמר: תרומה שני כריים באחד מהן - הרי שנפכו מדמעין.⁴³ היו לפניו שתי סאן ואחד אחד, ואמר: הרי אחת מן הסאן האלו שעשויה תרומה על הכספי הזה - הרי אחת מהן תרומה, ואין ידוע אי זו היא. היו לפניו שני כריים בסאה אחת, ואמר: הרי זו תרומה על אחד מן הכספי הלאו - הרי הלאו ואנין ידוע אי זה הוא המתaken מן בטבל.**

(43) שאין אנו יודעים באיזה מהם התרומה.

פרק ארבעה עשר'

1) יubar ג' חנינים שחוורות ון לבנות ונפלת להונן התאנה דבליה לתוכן ואין ידוע אם היה גדול או קטן. סאה של חטין שנפלת על פי מגורה של חטים, וכל ספק תרומה. סאה תרומה טמאה או טהורה שנפלת לפחות ממאה חולין. שתי

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

רואין אותם כאלו הם פרודות³⁰, ותעללה לפִי
הmeshkal; אם יש בכלל העגולין מאה ליטרין -
תעללה. והוא שיש בכלל עגול³¹ מאה יותר על שני
לייטרין³², כדי שתבטל התרומה ברוב; שפק;
תרומה בטיל ברכ'h תחולין.

(26) מוסף על האמור בהלכה הקודמת, שאם יש שם מאה פומין עלו, ואם פחותה ממאה פומין לא יעלו, שהוא הדין בدرس על פי כוורת או על עיגול (مراה הפנים מראה הפנים עצמה, מראה הלכה זו ד"ה וצריך). (27) זו היאanca באבנ' בפני עצמה, מראה הפנים שם. (28) ביצה ד. (29) כלומר: נתעלמו ממנה שני דברים: איןנו יודע באיזה עיגול דרס, וגם איןנו יודע באיזה מקום בעיגול. (30) כלומר: אילו פומין מערובים בשל שלולים, וכולם בספק דימוע, ומctrופות התהנתנות להעלות את הליטרא שעיל הפה (רש"י שם). (31) ירושלמי שם. כיוון של עיגול ועיגול ניכר בפני עצמו, צריך שיהא בכל עיגול כדי לבטל הספק תרומה ברוב מן התוהה, ואז מצטרופין להעלותה באחד ומאה (مراה הפנים שם). (32) בירושלמי שם: "שני ליטרין וכל שהוא", הרי שאין צורך ב"חד בתריי" ממש. עיין מהרש"א לפסחים מה ד"ה איתיביה. ובשולחן ערוך יורה-ידעה סימן קט סעיף א בש"ך, בפaltı ובפתח תשובה).

ח. הפקותה - וזה אוסר במאה, וספקה אוסר בחמשים³³, ואין לה התר אלא ברוב; ואם היה ביוטר מתחמשים - אינה אצ'קה רב. כיצד? תננה אחת תרומה שנפללה לתשעים ותשע, והרי המאה קימינן קט ע"פ א - הכל אסור לזרים, כמו שנפרטנו.³⁵

(33) ירושלמי שם פ"ד ה"ז. (34) ויש כאן בוודאי תרומה. (35) למללה הלכה א.

ט. נפללה אחת³⁶ מתחמשים³⁷ ואבדה אחת מן הכל, שמא אחת מן החלין היא שאבדה או האחת שנפללה היא שאבדה - הרי אלו אסורים, עד שירבה עליהם חלין מפקום אחריו³⁸ וירושיף עליהם חמשים תנאים ואחת יותר על הכל. ואם נפללה אחת של תרומה לתוכה חמשים ואבדה אחת מן הכל - התרם השאר לזרים.³⁹

(36) המשך של ההלכה הקודמת. (37) בכ"י אברבנאל: "לthon חמשים". ועיין מראה הפנים שם. (38) כמפורט בירושלמי: "עד חמשים צריכה וכו". אפק-על-פי שבתורתם וראי שונפללה לפחות ממאה, אסור להוסיף ולהרבות, לפי שאין מבלתיין איסור לכתילה. (39) שם. שכן יש כאן ספק שהוא אותה של תרומה היא שאבדה, לפיכך די חמשים אחד.

י. סאה תרומה⁴⁰ שנפללה לפחות ממאה מעשר ראשוןן שליא נפללה תרומה⁴¹ או למשער שנייה - והקדש שליא נבדו, ונגmut הכל: אם למשער ראשוןן נפללה - יקראה שם לתרומה מעשר, וימכר הכל לפהנינים⁴² חוץ מדמי תרומה שנפללה ומדי תרומה

מעורבים - הרי אפשר לruk ולברום זה מתוך זה. והינו רוק אס ידע מה נפל, קמח או סולת, אבל אס לא ידע מה נפל - מצטרופים, כמו עיגולים ותאות לעללה (תוספות כפושטה).

ד. סאה של חטאים שנפללה¹⁴ על פי מגורה¹⁵ של חטאים - אין משערין אותה באחד ומאה¹⁶; שאין משערין אלא אם נבללה¹⁷ תרומה עם החילין, או אם אין ירוע באיזה מקום נפללה תרומה. וכיוצא עשה? רואין את התרומה כאלו היא חטאים על גבי שעירים¹⁸, ומפרקיש התרומה עצמה שנפללה על גבי המגורה עם מעט מן החלין שנפללה עליון, כמו שמאפס חטאים מעיל גבי שעורי.

(14) תרומות פ"ד משנה יא. (15) הוא המקום שוצרים בו פירוש המשנה. (16) בתקנות שבמגורה. (17) משנה שם, כדעת רבינו יהושע. (18)/tosפות שם פ"ה.

ה. שתי קפות¹⁹ או שתי מגורות שנפללה תרומה לתוכה אחת מהן ונבללה, ואין ירוע לאז זו מהן נפללה: אם היה שתי מגורות בבית אחד²⁰ - הרי אלו מצטרפות, ותעללה באחד ומאה מן הכל כאלו היה שתי מגורה אחת. והקפות מצטרפות ואפללו היתה קפה בבית זה וקפה בבית אחר, לפי שקרוב הדבר לקבץ שתיקון²¹ בבית אחד. אבל אם היה שתי הקפות בשתי עירות - איןן מצטרפות.

(19) תרומות פ"ד משנה יב, כחכמים. (20) בירושלמי שם וכתנא-קמא. (21) שם (הלכה ח): קופות דרכן להחפנות, מגורות אין דרכן להחפנות. ופירוש להחפנות, לטלטלן ולהעתיקן למקום, וכיוון שמלטלות ונעתקות יתבצעו בשעת הטלטל (פירוש המשנה שם).

ו. וכיוצא מעלה סאה שנפללה? אם רצה להעלות חציה מאחד שתיקון - מעלה, ואם רצה להעלות חציה מזו וחציה מזו - מעלה. פרדים מלאים תנאים של חלין²³, שדרס ליטרא תנאים של תרומה בפי פ"ד אחד מכם, ואין ירוע אי זו היא: אם היה שם מאה פ"ד וכן - הרי זו מעלה, ולוקם בדף אחד מכם ומוכרה לכחן חוץ מדמי אותה ליטרא, והשאר מתרין; ואם היה פחות ממאה - הפעם בלא מדמעות, והשוללים מתרין.²⁵

(22) ירושלמי שם. (23) תרומות שם משנה יא, וכרכי יהושע. (24) כמו שכח למללה, שאם רצה להעלות אחד מהם - מעלה. (25) ולפיכך אין התקנות מסיעות לבטל, וצריך שיוציא מאה פומין.

ז. וכן אם דרש²⁶ על פי בורת או על פי עיגול, ואין ירוע אי זה הוא. דרש על פי העגול²⁷ ואין ירוע אם בצעונו או בדרומו²⁸ ולא אי זה עיגול הוא.²⁹

מתוך מהדורות ונשל עם רם"ב' גם – מוסד הרב קוק

תטמא התורמה הטהורה. (60) ולכן תעה ותאכל. ולא כר' אליעזר שם משנה (ב), שם נפלת סאה תרומה טמאה לתוך מאה חולין טהורין – תעה התורמה וחישוף, שהיא שנפלת היא שלטה, אלא כדעת חכמים שם.

יד. סאה תרומה טמאה⁶¹ שנפלת למאה סאה של תרומה טהורה – בטלה במעוטר ואובליין הפל בטיהריה.⁶² ואם נפלת⁶⁴ לפחות ממאה – ינימה הפל עד שירקב.

(61) שם משנה ד. (62) כחכמים שם. ולא תעה (פירוש המשנית שם), שהרי הכל תרומה. (63) בכוורת כב: וכג. (64) שם משנה א, והובא לעללה הלכה יא.

טו. שתי קפות⁶⁵ שנפלת סאה של תרומה לתוך אחת מהן ונודע לאין זו מהן נפלת, ולאחר פך נפלת סאה שנייה ואין ידוע לאין זו מהן נפלת – אומרים: למקום שנפלת ראשונה נפלת שנייה, לפי שתולין את הקלקלה במקלקל.⁶⁶ נפלת סאה ראשונה לתוך אחת מדם ואין ידוע לאין זו מהן נפלת, ולאחר פך נפלת סאה שנייה ונודע לאין זו מהן נפלת – אין אומרים: למקום שנפלת ראשונה נפלת ראשונה, אלא שתיהן מקלקלות.

(65) תוספתא תרומות פ"ז, וירושלמי שם פ"ד הלכה ח. והמדובר כשאין בכך אחת מהן מאה ואחת נגד התרומה, באופן שזו שנפלת הסאה תרומה לתוכה –נדמעה, או שיש בכל אחת ואחת מאה ואחת, וזה שהסאה נפלת אל תוכה חייבת בהרמת הסאה לכחן (ר' ר'ב"ז). (66) שהראשונהנדמעה או נתחייב בהרמתה. וראה לעללה. והשניה מותרת. וראה לעללה פ"י הלכה יד. (67) תוספתא וירושלמי שם.

טו. היה שתי קפות⁶⁸, אחת טמאה ואחת טהורה,⁶⁹ וכן שנפלת סאה של תרומה לאחת מהן, ואין ידוע אי זו היא – אומרים: לתוך בטמא נפלת.

(68) תוספתא שם, וירושלמי שם פ"ז הלכה ג. (69) בתוספתא שם: "אחד של תרומה טמאה, ואחד של תרומה טהורה". ולדעת רבינו, הוזהarian אם שניהם של חולין (כסף-משנה), שכל שהוא מקולקל יותר, תולין בו הקלקה.

יז. שתי קפות⁷⁰, אחת של תרומה טהורה ואחת של חילין טמאיין⁷¹: נפלת סאה תרומה טהורה לתוך אחת מהן – אומרים: לתוך של תרומה נפלת.⁷² והחולין יאכלו בטיהריה בתרומת.⁷³

(70) בירושלמי שם: "שתי קופות, אחת של תרומה טהורה ואחת של חולין טמאיין, נפלת סאה תרומה טהורה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלת, אוני אמר לתוכה תרומה נפלת, והחולין יאכלו נקורים". וראה לעללה הלכה יב, שלדעת רבינו, הינו פחות מככיצה. ועיין להלן. (71) כן הוא ברושלמי שם, וכן הוא ברמב"ם כ"י שהיה לפני הר' קווקס. אבל בשווית ר' הגיד העתיק "חולין

מעשור שבו; ואם למעשור שני והקדש נפלת – הרי אלו יפדר⁴³ וימברו לכהן חוץ מדמי קרומה.

(40) תרומות פ"ה משנה א. (41) תרומות מעשר. (42) שהדמوع אסור לזרם. (43) ויהיו חולין.

יא. סאה תרומה טמאה⁴⁴ שנפלת לפחות ממאה חילין או מעשור ראשון או מעשור שני או הקדש, בין טמאיין⁴⁵ בין טהורים, הואיל וגדרע הפל – הרי הפל כתרומה טמאה שאסורה באכילה הפל, והרי הפל אסור לעולם, ומניחים אותו עד שירקבו. בפה דברים אמורים?⁴⁶ בדבר שאיין דרכו להאכל כי; אבל בדבר שדרכו להאכל כי – לא ניתן, שמא יפקל בהם ויאכל מהן; אלא ידליך הפל בדרך שמדליקין תרומה טמאה.⁴⁷

(44) משנה שם. (45) כלמור, אותן חולין, או מעשר או הקדש. (46) ירושלמי על המשנה, כගירסתו שם (כסף-משנה). (47) שנוחנים בכלי מסוים כדי שלא יהיה תקלת לאחרים, כאמור בפי"ב הלכה יב.

יב. סאה תרומה טהורה⁴⁸ שנפלת לפחות ממאה חילין⁴⁹ טמאיין – ימבר הפל לכליות⁵⁰, או יLOSE תרומה. והכהן או כל מדרע זה קליות⁵¹, או קליות⁵² לא בטמא אותו במני פרות שאין מכשירין⁵¹, כדי ישלא הטרומה שבען מן החולין הטעמין. או יLOSE מדרע הטרומה שבען מכביצה⁵², שאין אבל טמא מטרמא אבל זה פחות מכביצה⁵³, עד שירקבה כביצה. או יתחלק מדרע זה אחר⁵⁴ פחות מכביצה בכל עשה, כדי שלא היטמא הטרומה שבען.

(48) משנה שם. (49) שהכל מדועם. (50) קלוי באש. שלא יכול עליהם משקה המכשיר לטומאה, שלא תיטמא בתרומה, לפי שאוכליין אינם מקבלים לטומאה, אלא אם נפלו עליום שבעה משקין המכשירים לטומאה, כמוואר בפ"א מהלכות טומאת אוכליין הלכות א-ב. (51) לטומאה. (52) בשם המשנה שם: "יאכלו נקורים". נקורים הוא שימושה ככורות קטנות, תהיה כל אחת חייבת פירוש המשניות שם. ועיין שם בר"ש. (53) אבל קיבל טומאה אין ציריך כביצה, שוג בפחות מככיצה לשיהיה פחות מככיצה ומהדועם בכל עיטה.

יג. סאה תרומה טמאה⁵⁵ שנפלת למאה חילין טהורה⁵⁶, וכן סאה⁵⁷ תרומה טהורה שנפלת למאה חילין טמאיין – פעלה⁵⁸ באחד ומאה, ותאכל קליות⁵⁹ או תלוש במני פרות או פחות מכביצה; שאין הסאה שנפלת היא הסאה עצמה שעלה תחת.⁶⁰

(55) תרומות שם משנה ב, כדעת חכמים. (56) שלא הוכשו ולא טמאו התרומה בנפלתה (ר'ש). (57) שם משנה ג, לדברי הכל. (58) כחכמים שם. (59) שלא

מתוך מהדורות ונשל עס רם רב"ם לגם – מוסד הרב קון

ידוע לא זו מהן נפלת, הריני אומר לתוכה תרומה טמאה נפלת, וחולין טהורין לא יאכלו בטהרה עד שתיתחכשו שאין בכל עיטה ועיטה כביצה". ומפרש רבינו כבירושלמי, בשנפלה תרומה טהורה. שאילו נפלת תרומה טמאה, דיננו מפורש בהלכה הסמוכה.

- 11 **כא. נפלת סאה**⁷⁸ **של תרומה טמאה לתוך אחת מהן**
 12 **- שתייהן אסורות. שספק תרומה טמאה - אסורה**⁷⁹
- 13 **וספק חמץ - מתר;** **מפני שאסור הריםה טמאה**
 14 **- מן התורה, ואסור חמץ - מדבריהן, על**
 15 **העקרםים שאברנו בהלכות אסורי מأكلות**⁸⁰.

(78) בירושלמי שם: "שתי קופות, אחת של תרומה טמאה, ואחת של חולין טהורין, ונפלת סאה תרומה טמאה לתוכה אחת מהן, ואני יודע לאיזה מהן נפלת, אני אומר לתוכה של תרומה מהן, והחולין יאכלו בטהרה". וראה לעמלה הלכה יז, שבשתי קופות, אחת של תרומה טהורה ואחת של חולין טמאים, ונפלת סאה של תרומה טמאה לתוכם - שתייהן אסורות לדעת היירושלמי. ודברי רבינו צרכיהם עין. [ויתכן כי דברי רבינו נשבחו ונתחפכו, ויש להשווות לדברי היירושלמי. וכן צריך להיות: (הלכה יז) שני קופות, אחת של חולין טמאיין, ונפלת סאה של תרומה טהורה ואחת לתוכה לתוכה תרומה טמאה, אומרים לתוכה תרומה נפלת, והחולין יאכלו בטהרה כבתרה בתורמה. (הלכה כא) נפלת סאה של תרומה טמאה לתוכה אחת מהן, שתייהן אסורות וכוכו. והרי זה ממש לדברי היירושלמי. וראה לעמלה הערת עג. ולפי"ז אין מקום להשגת הראב"ד ולהגנת הכסף-משנה לעמלה הלכה יז, עין שם הערת עג והערה עג. (הלכה כ) שתי קופות, אחת של תרומה טמאה ואחת של חולין טהורין, ונפלת סאה של תרומה טהורה לתוכה אחת מהן, אומרים לתוכה של תרומה נפלת, והחולין יאכלו קלויות. (הלכות ייח"ט) נפלת סאה תרומה טמאה לתוכה אחת מהן, אומרים לתוכה של תרומה נפלת, והחולין יאכלו קלויות (בתרה כו' יאכלו קלויות) או ילשו במ"פ פירות. והרי זה שוב בדברי היירושלמי, ועיין בר"י קורוקס]. (79) [זה מוסב על מה שלעמלה הלכה יז (ראה לעמלה, שהלכה יז והלכה כא מחוברות), שתי קופות, אחת תרומה טהורה ואחת של חולין טמאיין, שנפלת סאה של תרומה טהורה לתוכה אחת מהן, שאומרים לתוכה של תרומה נפלת, וא"ע-על-פי' כן החולין יאכלו בטהרה, כי לעניין זה אנו חוזשים שמא התרומה נפלת לתוכה חולין, ועל זה כתוב שספק תרומה טמאה אסור, שאיסור תרומה טמאה מן התורה, הינו שאם נתערבה כאן בחולין הטמאים, ויטמאו אותה, הרי הוא עובר על איסור דאורייתא של מטה מא תרומה, שא"ע-על-פי' זמן התורה בטלה ברוב, אין זה אלא לעניין אכילה, שזהו בדיעבד. אבל לעניין טומאה, שאפשר להזהר עוד בטהרה, הרי זה כלכתה לה, והרי אין מבטלין איסור לכתחילה, ובתרומה זהו איסור דאורייתא לכל הדעות, כמו שכותב אבני-מלואים בתשובה סימן י"ח. (80) כאמור, ממי במניו. עין שם פטו' הלכות אר' ייג.

פרק חמוצה עשר

(1) יבאר שחייבת סתומה מדעתה בכל שהוא, ביצה שנתבללה

טהוריים". וכן הגיה הכסף-משנה, בכדי ליישב קושיות הראב"ד. וראה להלן הלכה יז, והלכה כא והערה עג. (72) והחולין מותרים. ראה לעלה פ"י הלכה יז. (73) שלא אמרו "תרומה לתוך תרומה נפלת" אלא במקום שיש הפסד (= איסור החולין באכילה), אבל לעניין זה, להזהר בטהרה, שאין כאן הפסד - החשו שמא נפלת התרומה לתוך החולין, ונמצא אוכל תרומה בטומאת הגוף (מהר"י קורוקס). (וראה להלן הלכה כא, והערה עג). ובירושלמי שם אמרו: "זה חולין יאכלו נקודים", הינו פחותה מכביצה, שלא לטמא את התרומה.

- 1 **יב. נפלת סאה תרומה טמאה לתוך אחת מהן**
 2 **אומרים: לתוך של תרומה נפלת,**⁷⁴ **והחולין יאכלו**
 3 **קליות (בטהרה בתרומה גדולה).**

(74) הלכה זו צריכה עיון: הלא בין אם נפלת לתוכה התרומה, ובין אם נפלת לתוך החולין, היא אסורה, ולמה תלו שתרומה לתוך תרומה נפלת לאסורה את התרומה ולהתיר את החולין. וכן מפורש בירושלמי שם: "שתי קופות, אחת של תרומה טמאנין וכוכו נפלת סאה תרומה טמאה, שתיהן אסורה, מה-נפשך, אי לתוכה של חולין נפלת אסורה" (ועיין עוד להלן, הלכה כא והערה עג).

- 4 **יט. סאה תרומה טמאה שנפלת לתוך אחת מהן**
 5 **- אומרים: לתוך של תרומה נפלת,**⁷⁵ **והחולין יאכלו**
 6 **קליות או ילושו בימי פרות.**

(75) כל המוקף, ליתא בדפוס רומי ובדפוס קושטא וברמב"ם כ"י שלפני הר"י קורוקס, ובעוד כמה כתבי-יד (תוספות כפושטה). ואמנם הדברים כפולים. (76) הראב"ד השיג על זה "שהלא יתכן לומר האכל קלויות או תלוש במ"פ פירות, שהרי כבר נטמא התרומה וגטמו החולין, אלא כשהוחכשו עסקנן". ומtopic זה הגיה הכסף-משנה בהלכה הקודמת "וואחת של חולין טהורין", ולפי זה מיושבים דברי רבינו כאן, שהמדובר בחולין טהורין, ושודר לא הוכשרו לקבל טומאה, וחשו שמא נפלת התרומה אל החולין, ולפיכך תיינו שלא יכשירום לקבל טומאה, שלא ייטמא מהתרומה. שא"ע-על-פי שלענין איסור אכילה לא החשו שמא נפלת בהם התרומה - במקומות שאין הפסד (= והירות שלא להכשיר) חשו, כאמור לעמלה הקודמת (וראה להלן הלכה כא והערה עג).

- 7 **כ. שתי קופות,**⁷⁷ **אחת של תרומה טמאה ואחת של**
 8 **חולין טהורין,** **ונפלת סאה של תרומה טהורה לתוך**
 9 **אחד מהן - אומרים לתוך של תרומה נפלת,**⁷⁸ **והחולין**
 10 **יאכלו קליות.**

(77) בירושלמי שם: "שתי קופות, אחת של תרומה טמאה, ואחת של חולין טהורין כוי נפלת סאה תרומה טהורה, אני אומר לתוכה של תרומה טמאה נפלת, והחולין יאכלו נקודים". וכן בתוספות שם פ"ז (הוצאת הגר"ש לירberman ע"מ 141 64): "שתי קופות, אחת של תרומה טמאה, ואחת של חולין טהורין, נפלת סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין

מתוך מהדורות ונשל עם רם רב"ם לגם – מוסד הרב ב'

מאה וחמשים חבויה, ואם כן אין צריך ליטול אלא אחד ממאה וחמשים ואחת, וכשרוצח להתרה המאה שנפתחו אין צריך להרים אלא מאה חלקי מאה וחמשים ואחת. וכן כתוב רשי' בזבחים שם ד"ה כדי דמעה אחד מק'ג' (כן צריך להיות), אלא שהויסף שם שאפילו אם יטול אחת מאותה, לא נאמר אישורא ברובא איתא, עי"ש]. 18) כאמור, במקרה, במקרה, במקרה (שם). 19) [ראה למعلלה, וצ"ע].

ד. בכר בארנו בהלכות אסורי מأكلות²⁰, שהמבחן
והמתבל אסור בכל שהוא. לפיכך, אם רסק תפוחה²¹
של תרומה ונתנו לתוך העשה והחミץ – כל העשה
מראעת ואסורה לזרים. 22)

פט"ז ה"א, מהמשנה בערלה פ"ב מ"ז. 21) תרומות פ"י
מ"ב.

ה. ביצה שגנפלה²² בתבלין של תרומה – אפלו
קלמן שלהי אסור, מפני שהוא בולע. 23)

שם מ"ב. 23) שהוא בפנים, וכל-שכן החלבון שהוא
בחוץ.

ו. שואר²⁴ של תרומה שגפל לתוך העשה, והגביהו²⁵
ואחר בך נתמץ – הרי זו מתרת. 26)

(24) Tosfeta Toraot פ"ח. (25) הינו שהיא מעיטה נגד
השארו, והגביהו כדי תרומה שנפללה למאה, למללה פ"ג
ה"א (ר"י קורוקס ואור שמה). (26) שכיוון שהגביהו השארו
אף-על-פי שנתחמזה אחරיך, אין אנו אומרים שנתחמזה
על-ידי השארו, אלא מעיטה נתחמזה. וראה Tosfeta
כפושטה שם.

ז. בכר בארנו²⁷, שאם נתערב (תרומה) מין בשאיינו
מיינו – בונון טעם. לפיכך, בעל מהקה שנתפשט עם
התבשיל²⁸, אם הבצל תרומה והתבשיל חלין, ויש
בו טעם הבצל – הרי התבשיל אסור לזרים; ואם
הבצל חלין והההבשיל תרומה, ונמצא טעם התבשיל
בבצל – הרי הבצל אסור. 29)

(27) בפט"ז מהל' מאכלות אסורות ה"ז, ולמללה פ"ג
ה"ב. (28) [רבינו מהנה כאן שלשה דברים: מהותן, מבושל,
עם התבשיל סתום (שאינו עדשים). ולפי המבואר בהלכה
הסמכה – כל אחד מהדברים הנ"ל, כאמור: מהותן
(אף-על-פי שלא נתבשל, ואף שלא בתבשיל אחר אלא
בעודים שנתבשלו), מבושל (אף-על-פי שהבצל שלם, ואף
שלא בתבשיל אחר אלא בעודים שנתבשלו), בתבשיל אחר
(אף-על-פי שהוא שלם ואף-על-פי שלא נתבשל) – בכל
האוונים הנ"ל, בין שהבצל חולין וה התבשיל תרומה, ובין
שהבצל תרומה וה התבשיל חולין – הכל אסור. ולא התירו
אל באופין שאין אף אחד מששת הדברים הנ"ל. כגון:
בצל שלם, עדשים (ולא בתבשיל אחר) שנתבשלו, וכשלא
נתבשל הבצל עמהם. וכונרא שכוונה רבינו כאן אינה
לששולת התבשיל הדברים ביחיד, אלא לכל אחד ואחד מהם לחוד,
וראה במשנה ראשונה].

ח. ערךם שנתבשלו²⁹ ואחר בך השיליך לתוקן בצל 36)

בתבלין של תרומה או שאור של תרומה שנפל לתוך העישה.
מיון בשאיינו מינו בתרומה אם הוא בנותן טעם. הכוורת ריק
של חולין עם ייק של תרומה או אייה דבר אחר. הרודה פת
חמה ונתנה על פי חביתין של תרומה. ב' כוסות של יין
אחד תרומה ואחד חולין מזוגים במים, שנתערבו. שכן של
תרומה שנפל על גבי פירות או על גבי דבר אחר. הדברים
שנקראו תרומה. והאוכרת תרומה מה הוא מברך.

1 א. חבית סתוימה² – מראעת בכל שהו. 3) ביצד?

2 חבית סתוימה של תרומה שנתערכה בכמה אלפים

3 חניות סתוימות – נראעת הכל. 4) נפתחו החניות –

4 פעולה באחד ומאה.

(2) שהוא דבר חשוב ואינו בטל (פט"ז מהל') מאכלות
אסורות ה"א-ג). (3) ערלה פ"ג מ"ז. (4) שבטל החיבורן.

שם מ"ח. והיינו שנפתחו מאליהם, אבל אסור לפתחים, שאין
mbatlin אישור לכתחלה (שם הי"ב, ועי' רדב"ז כאן).

5 ב. חבית סתוימה⁵ שנתערכה⁶ במאה חניות, ונפללה

6 אחת מהם לים הגדול⁷ – התרו בלהן, ואומרין: של

7 פרויה היא שנפללה. מה שאיין בין בתאננה שנפללה

8 למאה⁸, ונפללה אחת מין לים הגדול; אלא צריך

9 להפריש אחת. לפי שהחנית – נפילת נברת⁹,

10 ותאנה וביצועה בה – אין נפילתה נברת.

11 (5) שאינה בטל לעולם, מחמת החיבורה (בhalca)
הקודמת). (6) זכחים עד, ב. כריש לkish וכרבא שהוא בתרא.
ראה 'כסף משנה' שפירש דבריו. (7) ראה בגהות' שיטת
מקובצת' שם. (8) שבטל לא שצריך להפריש את לכהן
(למללה פ"ג ה"א). (9) כרבא, אליבא דריש לkish, שם.

12 ג. חבית סתוימה¹⁰ שנתערכה¹¹ במאה חניות ונטפה מה

13 אחת מין¹² – נוטל ממנה¹³ אחד ממנה¹⁴ אחד חניות ושותה

14 אותה הנקיבות¹⁵; אבל שאר הנקיבות – אסורים עד

15 שיפתחו. וכל אחת ואחת שפותחה מין – נוטל

16 ממשה חניות כdry דמועה¹⁶ ושותה השאר. נתערכה¹⁷ חנית

17 ממשה וחייבים חניות, ונפתחו מהם מאה – נוטל

18 מהם כדי דמוע חנית אחת¹⁷ ושותה המאה; ושאר

19 חמישים אסורים, ואין מחייבין לאאותה חנית של

20 פרויה שהיא ברב¹⁸. אבלathy בפה אלפים חניות

21 – בלהן מראעת, וכל מה שיפתח – נוטל הימנו אחד
ממאה¹⁹, והשנאים שותה, והשארכ מראעת.

(10) זכחים שם, מירא של רב אלעזר. (11) כלומר, נפתחה
מאליה (שם), וראה למללה ה"א. (12) ונתן לכהן.

(13) כלומר: אחד ממאה ואחד. (14) אף-על-פי שאין טעם
לה, שהרי מהרנשך: אם חבית זו תרומה, הרי כולה

אסורה, ואם חולין – כולה מותרת, תקנת חכמים היא:
אם תניר כאן בלי הרמה לכהן, יבואו לטעות גם באופין

שיתפתחו חולין (מעשה ווקח). (15) אחד ממאה ואחד.

(16) זכחים שם, מירא של רב אוושעיא, וכן הוא

ב'ירושלמי' תרומות פ"ד ה"ז. (17) [וכן כתוב להלן "נותל

הימנו אחד ממאה". וציריך עיון: הרי נפללה חנית אחת לתוך

מתוך מהדורות ונשל עם רmb"ם ג' נums – מוסד הרב קוק

(43) [בתורות מהדורות שם מ"י]: "כל הנכשימים זה עם זה, מותרים". וכבר הקשו בזה ובין (עי' 'תוספות יומ"טובי' ו'משנה' ראשונה' שם): הלא קיימא-לן "כבוש הרי הוא מבושל"? (חולין צ':), ולמה מותרים הנכשימים זה עם זה? אבליפה כתוב בתוספות חדשין' שדעת רבינו לפוסק לרבי יוחנן (שם קיא): ש"כבודש האינו מבושל", אלא שהוא מפרש דבריו שאינו מבושל, אבל הוא כמליח והוא צריך אלא קליפה כדי מליח (עיי"ש בדבריו). ולפי זה דבריו ורבינו מבוארם על נכון, שהרי דעתו ורבינו (בפ"ט מהל' מאכלות אסורות הי''), שדבר הטען קליפה ולא נקלף – מותר בדיעדך (ואה בשו"ע יו"ד סי' צא ס"ד), וכך כתוב רבינו "הכבוש יرك" לפי שירק שהוא עלים אינו בר קליפה, וכך הוא מותר לזרום. וראה להלן]. (44) במשנה שם: "החסית", ופירש רבינו: "השותים והבצלים ומיניהם לחוריופות וחידודם". וביהם אמרו "כבוש הרי הוא מבושל" ומובלע בכלו. (45) שהתרומה נבלעה בכל הירק או בכל הבצלים,כנ"ל. (46) משנה, שם. לפי שהירק של תרומה אינו חרף ואינו מבלייע בכל הבצל. [ונראה שהמדובר בבצלים יוקים ארוכים שאינם בני קליפה, ככל ירכ. אבל בצלים יבשים ועגולים, שאפשר לקלוף – צרכיים קליפה, וראה למלולח].

ו. זיתתי חילין⁴⁷ ששבשן עם זיתתי תרומה: אם היו פוצעין אלו ואלו, או שהיו חילין פוצעין ושבשן תרומה שלם, או ששבשן במי תרומה – הרי אלו אסורים; אבל אם היו שניגין שלמין, או שהיו זיתי תרומה פוצעין זיתמי חילין שלמין – הרי אלו מתקרין. לפי שהפציעין שוואבות מן השלמיין.⁴⁸

(47) תרומות שם מ"ז. (48) ואין השלמים שואבות מן הפוצעים.

יא. מי קבושים⁴⁹ ומיל' קות של תרומה – הרי הן אסורים לזרום.

(49) שכבים במיל' מה (משנה, שם).

יב. השבת⁵⁰: עד שלא נתנה טעם בקדורה – יש בה משום תרומה; משפטנה טעם בקדורה – אין בה משום תרומה.⁵¹

(50) עוקצין פ"ג מ"ד. וכן הוא בלשון ערבי: שבת (פירוש המשניות שם) והוא אניס (רע"ב ו'תפארת ישראל' שם). (51) כיוון שהשליך כחו ב��ול (= בתבשיל) וימצא ב��ול (= בתבשיל) טעם השבת, כבר מה תהועתו והנשאר ממנה אחර-כך הוא במדירוגה השמרין, אשר אין ראויים לאכילה (ראה לעללה פ"א ה"ג) ועל כן אין חייב בתרומה" (פירוש המשניות, שם).

יג. הרודה⁵² פת חמפה וננתנה על פי הבית של יין תרומה: אם היתה פת חמפה – הרי זו מתרמת⁵³; ושל שעורים – אסורה, מפני ששואבות.⁵⁴

(52) תרומות שם, מ"ג. (53) כדעת רב כי יוסי שם, וכרבא שאמר (עבדה זורה סו): "ריהא לאו מילתא היא", וראה

יבש⁵⁰: אם היה שלם – הרי זה מתרם³¹, ואם היה העדים, בין שלם לבין מחרך³². ואם בשיל' הבעל עם העדים, בין בין מחרך – משורין אוטו בנותן טעם.³³ ואחר שנתבש כל התבשיל, בין שלם בין מחרך – משורין אוטו בנותן טעם.³⁴ ומפני מה באלו שלם לתוכן, שכבר נתבש. ואם היה בעדים רביים – הרי הן מחרך. ובאים נטהלה בטמות³⁵ – בין אט טהרה לאט טהרה; ואלו פולט לתוכן, שכבר נתבש. ואם היה בעדים רביים – הרי הן מחרך. וכן אט טהרה לח⁴⁰ – הרי הוא יקלפטו החיזוניה³⁹, או שהיה לח – בין יבש, בין שלם בחרך. ובקפלוט⁴¹ – בין לח בין יבש, בין שלם בין מחרך – בנותן טעם.⁴²

(29) תרומות פ"י מ"א וירושלמי' שם. וכותב רבינו בפירושו שם: "הדין שוה בין שהיו עדשים של תרומה ובצל של חולין או בצל של תרומה ועדשים של חולין", וראה בכיס המשנה. (30) ירושלמי' שם. כלומר, שיש לו קליפה יבשה שאין בה לחות (מלאתה שלמה). (31) בסמוך באיר רבינו, שהבצל השלם אינו בולע, והעדשים שכבר נתבש, אף הן אין בולעות. ולפיכך בין כשהבצל תרומה והעדשים חולין, ובין כשהבצל חולין והעדשים תרומה – כיוון שהבצל שלם והעדשים כבר נתבשו, הכל מותר. אבל אם העדים עוד לא נתבש, אך-על-פי שהבצל שלם, בין אם הבצל תרומה ובין אם העדים תרומה – הכל אסור, שכןון שהעדשים עוד לא נתבש, הן פולטות הרבה ואו הבצל בולע, אך-על-פי שהוא שלם. וראה להלן. (32) משנה, שם. ואך-על-פי שהעדשים לא נתבש עוד – הן פולטות קצת, ומכיון שהבצל מחותך הוא בולע את הטעם הזה. (33) ירושלמי' שם, שלא התירו אלא אם נתבש שלם – כיוון שנtabשלו בידי אחד הוא תרומה. (34) שאך-על-פי שהבצל שלם – הינו חזון מעדשים. (36) שرك בולע. (35) משנה, שם. הינו חזון מעדשים. (37) (38) שרך העדים טבעם לא לבולע ולא לפולות הרבה לאחר נתבשלו, אבל התבשיל אחר דרכו לבולע ולפולות, ולפיכך אך-על-פי שהבצל שלם, הוא בולע אם הוא חולין, ומפליט אם הוא תרומה. (39) שרך שנtabשלו בידי אחד הוא תרומה, ומכיון שהוא מחותך הוא. (40) ירושלמי' שם: כמחותך הוא. (41) שם (כסף משנה). (42) ירושלמי' שם: ביבש, אבל בלח אסור. (43) שם. והוא מי בצל (תפארת ישראל) מעשר שני פ"ב מ"א). ובפירוש המשניות לרביון שם כתוב, שהוא החיציר שבארץ הצבוי, וראה בהלכה הסמוכה. (42) שבניגוד לבצל שלם, הוא בולע הרבה, וגם אותו המעת שנפלט מעדשים נתבשלו נפלט אל תוכו.

ט. הפוּבֵש יְרָק שֶׁל חִילִין עַם יְרָק שֶׁל תְּרוּמָה – (43) הרי זה מתרם. חוץ מפני בצלים וחיציר ושוכנים⁴⁴, שאם כבש יְרָק שֶׁל חִילִין עַם בצלים של תרומה, או בצלים של חילין עם בצלים של תרומה – הרי אלו אסורים. כבש יְרָק של תרומה עם בצל של חילין – הרי הבעל מתרם לזרום.⁴⁵

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו - יומ א' י"ז אדר ב' – ספר זרעים – הלוות תרומות

עה

במימים או בין – הרי זה מתר לבעל בה"ה.⁷² **בשא'**
במקצת הכל – אין צריך לשטר את כלו, אלא
שוטר מקום הבשלול בלבד.⁷³

(71) זבחים צו, ב. (72) הראב"ד השיג בזה על רבינו, וכpective שציריך הגולה בחמיין ואחריך שטיפה בצונן. וכן מפורש בזבחים שם. וחייב לוניל שאלו את פי רבינו על ענן זה (שותית הרמב"ם הזאת פרימין סי' קג) ורבינו השיב על זה, וזה לשון השאלה והתשובה: "שאלה בסדר עבורה נמצאת חוכם בו, שכלי שנתבשל בו תרומהינו ציריך הגולה אלא מרייך (?) ושטיפה, ועינינו לתשובה גאננו מייחלות, כי לעוניות-דעתינו לא נתמעה תרומה משאר קדשים כי-אם למרייך ושטיפה יתרה שהוא אחר הגולה של כלים שנתבשל בהם קדשים ציריך (הגולה), ולתרומה לא ציריך, אבל בלי הגולה ליכא מאן דמייל - תשובה, זה שאמרתי אין כי שנתבשלה בו תרומה ציריך הגולה בספר ויעים, הוא אמרו בהלכות תרומה, ולא מדיקא דהיא מתניתא האמורה שם בזכחים בפרק דם חטא'ת [זו]: - סמכתי, אלא על המשנה השנויה בסוף תרומות (פי"א מ"ח], דהא תנן המערה מכד לכד והטיף ג' טיפין נוthon לתוכה חולין, הרכינה ומיצחה הרי זו תרומה. וזה פירושה וכו'. משנה זו דקדקתי שאין קדריה זו שנתבשלה בה תרומה ציריכה הגולה לחולין אלא שטיפה בלבד. וככל-וחומר הדברים, אם היין או השמן הנשאר בדופני הcad אין מדרען ארכ-על-פי שאליו הרוכין על צדה היה מתמחה ממנה תרומה המדמעת כו' קל-וחומר לתרומה שנבלעה בחרסית שיעלה על הדעת שיצא אותו הנבלוע וידמע, שזה הנבלע בחרסית אין בו ממש וכורו" (מקצת התשובה הועתקה ברבי קורוקוס ובכך-משנה. עעי' בפרי חדש יוז"ס) קכב, שתמה על דברי רבינו. זולוא דברי ורבינו בתשובה הנ"ל, היה אפשר לפרש בדברי ורבינו כאן, שהכוונה לשטיפה שלאחר הגולה, כמו שכתב בפ"ה מהל' חמץ ומצה הכה"ג, שכלי הגולה ציריכה שטיפה בצונן אחריה, אלא שעיקר החידוש הוא שאין השטיפה ציריכה מים, כמו שאמר רבא בזכחים שם, שמה שמייעטו תרומה מדרין מרייך ושטיפה, היינו שבקדשים ציריך שטיפה במים דוקא, ולא במים ולא במזוג, ואילו בתרומה - טוב גם בגין ובמזוג, וראה עוד להלן].

(73) כן אמר אביי בזכחים שם, שמה שמייעטו תרומה מדין מריקה ושטיפה, הוא שבקדשים אפיקו בישל במקצת הכל טעון מריקה ושטיפה בכל הכל, ואילו בתרומה לא ציריך אלא מקום הבשלול בלבד.

ב. תרומה גודלה⁷⁴ ותרומת מעשר ויחלה ובהפכים - כלו נקראו תרומה.⁷⁵ בתרומת מעשר נאמר: והרמותם ממנעו תרומת יי'. ואמור: בתרומת גרעין.⁷⁶ ובחלקה נאמר: מלחה קרימו תרומה. ונאמר: לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגnek תירשך ויצחרך וגוו' ותרומת ייך; ואין לך דבר שטעון הباتת מוקום שלא ברטו בפסוק זה חוץ מן הביבורים, ובהן נאמר: ותרומת ייך. הא למדת, שכן קרוין ג'. תרומה.⁷⁷

בפט"ו מהל' מאכלות אסורות הליג (כסף-משנה).
(54) בדברי רבי יוסי, שם.

יד. פנורו⁵⁵ שהפיקו בכמו⁵⁶ של תרומה ואפה בו את הפת - הפת מתרת⁵⁷; שאין בהطعم פמן, אלא ריחו, והריח איןנו אסור.

(55) תרומות שם, מ"ד. (56) הוא הנזכר בישעה כה, כז. והוא קימעל" (תפארת ישראל' שם). (57) ואך-על-פי שתנו שהסיקו בקליפי ערלה ובכלאי הכרם - הפת אסורה (פט"ז מהל' מאכלות אסורת הכה"ב) - אין לדמות תרומה שמתורתה בהנהה, לערלה וכלאי הכרם שאסורים בהנהה, ראה ברשי' בעבורה זהה שם, וברע"ב במשנה, שם.

טו. שעוריין⁵⁸ של תרומה שגפל לבודר של מים, אף על פי שהבא אישו מימי - הרי הן מתרין; שאין נוthenطعم לפגם אופר.

(58) תרומות שם, מ"ב. וכן פירשה הר"ש שם.
טו. תלפון⁵⁹ של תרומה, הוא עצzo, שגפל לתוך בור של יין, אם יש בזעיר הטלפון כדי לתון לברוי⁶⁰ טעם בין - הרי דין אין אסורי⁶¹ לנוים.

(59) שם, מ"ה. והוא נקרא בערבי "חולבה" (פירוש המשניות, שם). (60) בלי סיוע מהען אין בו קדושת תרומה. (61) אבל אם בתלון לבדו אין ליתן טעם בין, אלא רק ביחס עם העז - אין אסורה (משנה, שם).

יז. שני כסות⁶² של יין, אחד תרומה ואחד חילין, מזג כל אחד במים ואחר פך ערבען⁶³ - והואין את יין החולין באלו איןו, ובאלו אין התרומה נחערם במים, שחררי איןדו מיננו: אם ראיי אותו המים לבטל טעם יין התרומה - הרי הכל מתר לנוים, ואם לאו - אסור; שכבבר בארכנו⁶⁴, שאין המים מעלין את היין.

(62) עבודה זורה עג, ב. (63) ואין בין של חולין מאה כנגד יין של תרומה (תוספות' שם ד"ה שני). (64) למלعلا פי"ג ח"ט, עיי'ש.

יח. אין של תרומה⁶⁵ שגפל על גבי פרות - ידיםם והם מתרות⁶⁶. וכן שמן⁶⁷ של תרומה שגפל על גבי פרות - ידיםם והם מתרות. נפל השמן⁶⁸ על גבי יין - יקפה אותן, והיין מתר לנוים. נפל על גבי האיזור⁶⁹ - יקפה אותן ויטול קלפה⁷⁰ מעל האיזור, כדי שיסיר כל האיזור שבו טעם השמן.

(65) חוספה תרומות פ"ח. (66) במשנה, עבודה זורה סה, ב: "יין נסך שנפל על גבי ענבים ידיהם והן מותרות, ואם היו מבוקעות אסורת". והביאה רבינו בהל' מאכלות אסורת שם הל"ב, עעי' רדב"ג. (67) Tosfta, שם. (68) שם. (69) שם ליטא.

יט. קדרה⁷¹ שבשל בה תרומה - לא יבשל בה חילין; ואם בשל - בנונן טעם. ואם שטף בקדירה

מתוך מהדורות גנאלים עם רמב"ם כגון – מוסד הרב קוק

בטבלם. ואם מוציאין המעשר מכחן לכחן. האוכל פירותיו בטבלין או בן לוי האוכל מעשרו בטבלו. אם מותר להיות אוכל והולך ואח"כ יפריש. ואם מעשרין מקום זה על מקום אחר. ודין הדברים שהתרומה והמעשר שונן בהם. האומר לחבירו הריני מעשר על ירך. והדברים שפטורים מהמעשר. ודין אין מעשרין אלא מן המובחר. ואם מעשרים באומד. ודין המפריש קצת מעשר אם הוא מעשר.

א. אחריו **שפְּרִישָׁנִים**³ תרומה גודלה⁴ מפריש אחד מעשרה מן הנשאר. וזהו הגרא מעשר ראשון. ובו נאמר: כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו ליי גומר. ומהעשר היה ללוים⁵, זכרים ונקבות⁶; שאמר: ולבני לוי הבה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה.

(2) שכן הוא סדר ההפרשה. (3) ואף שעדרין לא נתן התרומה לכחן - מפריש מעשר ראשון, שמה שנאמר: "מלאתך ודמעך לא אחר" לא נאמר אלא על סדר ההפרשות, ולא על סדר הנתנות. (4) נקריאת "תרומה גדולה" ביחס לתרומה מעשר שהיא אחד מאה, ואילו תרומה גדולה היא אחד מחמשים. (5) בגיןוד למעשר שני שהוא לבעלים. (6) כדעת רבינו עקיבא, ולא כר' אלעזר בן ניתן גם לנקבות אין למלוד ממן, שהרי אדרבא "ולבני לוי" שוריה אמר: מעשר ראשון אף לכחן. (7) שהרי גם לוייה שנשבית או נבעלה בעילת-zone, נתונים לה מעשר ואוכלה, אלא שאין חולקין לה בבית הגנות מסווג ייחודה. (8) מפסוק זה לא למד אלא שהמעשר ללוים, אבל שהואר ניתן גם לנקבות אין למלוד ממן, שהרי אדרבא "ולבני לוי". יש לדודוש: "ולא לבנות לוי".

ב. מעשר ראשון מטר בackyלה לישראל⁷, ומטר לאכלו בטמאה¹⁰; שאין בו קדשה כלל. ובכל מוקם שנאמר במעשרות קדש או פדרה - אין אלא מעשר שני. ומפני שמעשר ראשון חלין? שנאמר: ונחשב لكم תרומותכם בדין מן הגרן וכמלאה מן פיקב; מה גרן וייקב¹¹ - חלין לכל דבר, אף מעשר ראשון לאכלו בטמאה¹² - חלין לכל דבר. לפיקב¹³, בת לו שגטלה תרומות¹⁴ או שגבעלה בעילת-zone¹⁵ - נותנין לה המעשר ואוכלה¹⁶. אבל מי שישמעה שמלה בעלה או העיד לה עד אחד¹⁸, ונשתת¹⁹, ואחר כך בא בעלה - קנסו אותה חכמים שתהייה אסורה²⁰ במעשר.

(9) דלא כרבי מאיר שאמר "מעשר ראשון אסור לזרום". (10) למדרו זאת בספר (מן הפסוק "ואכלתם אותו בכל מקום", "אכלו בքבר"). (11) שהופרשו מהם תרומות ומעשרות. (12) אבל קודם שניטלה תרומתו אסור באכילה ממשום תרומה מעשר המוערכות בו. (13) לפי שהוא חולין. (14) וחוששים שם נבעלה לגוני. (15) לגוי לו לעבד כנעני. שאם הייתה בת כהן הייתה נפסלה מתרומה. (16) ולא קנסו אותה, כשלහן בשעה שמת בעלה, משום שננות אינה שכיחה. (17) מפי גוי המשיך לפי חומו או מפי עד בשם מפי עד אחר או מפי עבד ושפחה, שכל אלה אינם

(74) ערלה פ"ב מ"א. (75) מעילה טו, ב. וראה למללה פ"י ה"ד. (76) זה נאמר לענין חלה. ואולי יש למבחן מכאן, ולהעתיקו להלן אחורי המילים "ובחלתה נאמר חלה תרומות תרומה" [וואומר כתרומה גורן]. ועי' רדב"ז. (77) מעילה, שם.

1 כא. לפיכך, דין ארבעתן לענין אכילה⁸ ורמוסע -
2 אחר הוא: בלן עולין באחר ומאה⁹, ומatzrapin זה
3 עם זה¹⁰, ואם נטמאו - ישרפונו¹¹. ודין תרומת מעשר
4 של דמאי¹² בכל אלו הדרכים - בתרומת מעשר של
5 ודאי, אלא שאין לךין על אכילתתה.¹³

(78) ככלומר, לענין איסור אכילה, ראה למללה פ"י ה"ד.
(79) ערלה, שם. (80) בין לענין דימוע ובין לענין איסור אכילה בכזית. (81) ראה למללה פ"ב הי"ד-טו. (82) ערלה ומעילה, שם. (83) שאין לךין על הספק (כסף-משנה).

6 כב. כל האוכל תרומה - מברך ברכת אותו מأكلו,
7 ואחר כך מברך¹⁴: אשר קדשו בקדשו של אהרון¹⁵
8 וצונו לאכל טרומה¹⁶. וכך קבלנו ורainer אוותם
9 מברכין אפלוי במלח חוץ לארכיז¹⁷. שגם אכילת
10 קדשי הגבול בעבודה¹⁸, שנאמר: עבדת מתקנה אתן
11 את כהנתכם.

(84) שמאחר שמצווה לאכול (ראה להלן), פשוט שצරיך לברך עליה (כסף-משנה). ויתכן כי זהוי כוונת המשנה (במעשר שני פ"ה מ"א) "לא שכחתי מלברך", דהיינו על אכילה. שכן כל הפרשה מדוברת באכילה (ר"י קורוקס). (85) ש"כ"[ו/or] שמאחר ב诋ישה מקובצת' לברכות מ.ב. ולחנן פ"א מהל' מעשר שני הט"ז - העורת הרב חיים פרוטס. (86) השם מהל' מהל' ביכורים ה"ב, וזהו במשנה של אהרון וכו" (פ"א מהל' מעשה הקרבנות ה"א). (86) כדרין העושה למולך פ"י מהל' לעשות" (בלם"ד) ולא ב"על" (פ"י"א מצחו לעצמו, שمبرך "לעשות" (בלם"ד) ואחר ב"על" (פ"י"א וציוו). והיכן ציוו? - לא תסור מכל הדברים", שאל אבל ויגד זקניך ויאמרו לך" (שבת כג.). (88) פסחים עג. (89) הרי שהיא מצוחה. וכל מצוח-עשה שבין אדם למקום - מברך עליה קודם לעשيتها" (הלו' ברכות שם, ה"ב).

12 סלקו להו הלוות תרומות בסיעטה דשמייא

13 יום ב' י"ח אדר ב' ה'תשע"ו

הלוות מעשר

14 15 מצוחה אחת והוא להפריש מעשר ראשון בכל שנינה
16 ושנה משנה זוירעה ולתנו ללוים. ובאור מצוחה זו
17 בפרקם אל:

(1) למעט שנת השmittה שאינה שנת זרעה.

פרק ראשון

(1) יבאר מה נקרא מעשר ראשון, ואם ישראל מותר לאוכלו, ואם יש בו קדושה. ודין אם הכהנים יאכלו פירותיהם

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"םatum ג' – מוסד הרב

ותרומות מעשר וחלה מוצאים מידם - הינו מיד הלוים, ולא מיד הכהנים]. (32) ראה לעלה (הלכה א') שדעט רבינו כרב עקיבא, שמעשר וראשון רק ללוים ולא לכהנים. ואך על פי כן קנסם עזרא שלא יתנו להם [=ללוים] כלל אלא רק לכהנים. אולם קנס חמור זה לא היה אלא בזמנו של עזרא אבל לאחר מכן לא קנס, אלא שלמי שירצה יתן: לכהן או ללווי. ועיין במנחת הינריך (מצווה שצוה) שהעיר אריך עקר עזרא מצוה מן התורה, וכותב שלדעת ובינו שתרומות ומעשרות בזמנן עזרא אינם מן התורהathi שפיר. (33) אבל אין מוציאין מן הלווי מעשר ראשון שלו, וכן בדיעד אם נתן ישראל ללווי מעשר ראשון, הרוי הוא שלו, שכן אמרו בחולין שם: "אמיר דקנסינו עזרא דלא ייבנין להו, משקל מניינו מי אמר". (34) והמקור זהה, שלא עלו עימיו לירושלים, הוא בעורא ח, טו: "וocabינה בעם ובכהנים ומבני לוי לא מצאתיהם".

ה. האוכל פטורoit טבלין³⁵, וכן לוי שאכל הפצער בטבלן³⁶, אף על פי שהן מבין מיתה לשמיים³⁹ - אין משלמאין המफנות⁴⁰ לבעליהם⁴¹; שנאמר: אשר ירימו לה⁴² - אין לך בeken כלום עד שירימו אותן. וכוחזקה לארכן⁴³ מפרק לאדם להיות אוכל ויהולך תחלה ואחר כך מפריש תרומה ומעשרות.

(35) דוקא פירוטין, אבל על פירוט טבל של אחר אינו חייב מיתה. (36) תבואה שלא הפריש ממנה תרומה, או מעשר ראשון, אבל אם הפריש תרומה ומעשר ראשון ולא הפריש מעשר עני, אינו חייב מיתה. (37) כמובן, שלא הפריש מינו תרומות מעשר. (38) ורוצה לומר: אף על פי שהחוב מיתה בטבל הוא מחמת העורבות התרומות שבו ואם כן הרי הוא כאוכל תרומה - אף על פי כן אין משלמים, לפי שלא זוכה בהם הכהן אלא לאחר הפרשה. (39) כן הוא בסנהדרין פג. ובתוורת הכהנים פרושת אמור סוף פרק ו' מנין לאוכל את הטבל שהוא במיתה דכתיב ולא יהללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו לה' בעתידים לתורם הכהן בדבר ויליך חלול מתורמה מה תרומה במיתה אף כאן במיתה. ובתוורתה אמרו ביבמות פו. "אמר קרא (בתרומה) ומעשרות" או "שאר תרומות", ככלומר. (40) והיינו כשאכל בשוגג, אבל אם ומתו בו כי יחללוهو". (41) הכהנים והלויים הינם בעלי המנוח, אלא שיש לנותני המנוחות טובת הנאה בהן לתת אותן למי שם וצימם. (42) הינו מצרים, שנער ועמן ומואב.

ו. מעשرين מפקום זהה על מקום אחר, ואין צריך לעשר מן הפקק⁴⁴. אבל אין מעשرين מפני עלי שיאנו מינו⁴⁵, ולא מן החיב על הפטור, ולא מן הפטור על החייב; ואם עשר - אין מעשר.

(43) כמובן, מתיובאה הנמצאת במקום זה על התבואה הנמצאת במקום אחר. (44) כמובן, סמוך כמו "אין מכיון שתי חיויות". ולמוד רבינו דין זה מה ששניינו בפרק ב' מביכורים, משנה ה' תרומה מעשר ניטלה שלא מן המוקף". וסביר רבינו שככל שכן שהמעשר ניטל שלא מן המוקף, שכחוב לעלה שתלמידי חכמים אין תרומין אלא מן המוקף,

כשרים לעודות אחרת. (45) נראה שגם העידו לה שני עדים וניסת ואחר כך בא בעלה - לא קנסוה. [וauf על פי שלענין חרזה בעלה פסק ורבינו שם פרק ה הלכה ה, שאפיילו ניסת בשני עדים יצא מהה ומזה - לענין מעשר לא קנסוה, שהרי בעלה בעילתazon לא קנסוה, ממשום שזונות לא שכחה, כמו כן נשואין בעדים ואחר כך יבוא בעלה ויתברר שני העדים העידו שקר, גם זה לא שכח]. (46) אבל אם לא ניסת אלא נתקדשה בלבד, לא קנסוה, שהרי לא עשתה אישו. (47) ממשמע שאסורה אף באכילת מעשר.

- 1 ג. לויים²¹ וכהנים מפרישין מעשר ראשון²², כדי
- 2 להפריש ממנה תרומה מעשר.²³ וכן הכהנים
- 3 מפרישין שאר תרומות²⁴ ומעשרות²⁵ לעצמן. ולפי
- 4 שהכהנים נוטלין מן הכלל²⁶, יכול יאכל פרותיהם
- 5 בטבלן? פלמודו לומר: בין פרימיו גם אחים. מפני
- 6 המשועה למדיו: 'אתם' - אלו הלוים; 'גם אחים' - לרבות את הכהנים.
- 7

(48) הקדים לוים לכהנים, לומר לך שלא ורק לוים מפרישים מעשר ראשון ורק כדי להפריש ממנה תרומה מעשר ולא כדי ליתנו ללווי אחר, אלא גם הכהנים מפרישים שלא על מנת ליתן ללווי. (49) ומשארים לעצמן. ואך על פי שבירושאל עיקר מצוות ההפרשה ליתנה ללווי או לכchan ואם הפריש על דעת שלא تحت אין כאן שם מצוה, - בלויים וכהנים אין הדבר כן. (50) כאמור, בשניהם אין הפרשה המעשר כדי ליתנו לאחרים ובכל זאת יש הבדל ביניהם: הלוים מפרישים מעשר כדי להפריש תרומה מעשר ראשון כדי להפריש תרומה מעשר לעצם. (51) כגון אחדים מבדים, שכון תרומה וחללה וכchan, ואילו הכהנים מפרישים מעשר ראשון כדי להפריש תרומה נקראות תרומה. (52) אין הדברים מוכנים, שהרי במעשר שני ובמעשר עני אין לכchan חלק [זה פרישה] כתוב שמעשרות לאו דוקא אלא הכוונה למעשר ראשון. אבל גם זה לא מירושב שהרי מעשר ראשון כבר הוזכר לעלה. (53) ונראה שהיה כחוב "שאר תרומות", ככלומר: שאר תרומות וטעו וכתבו "שאר תרומות", ושוב פענחו "שאר תרומות ומעשרות" או "שאר תרומות ומעשר". (54) כמובן, הלוים נוטלים תרומות מן הישראלים ומן הלויים ואוכלים אותן. וכיוון שכן, היה מקום לטעות שייהיו מורות לאכול טבל, שהרי כל איסור טבל הוא מחמת העורבות התרומות.

- 8 ד. אין מוציאין המעשר²⁷ מיד הכהנים²⁸; שנאמר:
- 9 כי החקחו מאת בני ישראל²⁹. וכן בכל מתנות בריבגד
- 10 - אין מוציאין אותן מכהן לכchan³¹. ועוזרא קנס את הלוים בזמנם³² שלא יתנו להן³³ מעשר ראשון, אלא
- 11 ינתן לכהנים, לפי שלא עלו עמו לירוחלים³⁴.
- 12

(55) מעשר ראשון. (56) וכן שכן שאין מוציאין אותו מיד הלויים. (57) כן הוא בספר. "ישראל נותנים מעשר לוים". וכן הוא ללוים, אבל אין הכהנים נותנים מעשר לוים". (58) וכן הוא בספריו ווטא שם: "מתה בני ישראל אתם ל Kohanim את המעשר מיד הכהנים, מכאן המעשר, אין אתם ל Kohanim את המעשר מיד הכהנים". (59) תרומות, אמרו אין מוציאין המעשר מיד הכהנים". (60) נומה שאמרו שם: שתרומה ורועל ולהייהם וקייבת.

מתוך מהדורות ונסל עס רם רמב"ם לנעם – מוסד הרב קהן

שמעשור האילנות מן התורה, ולפי זה נתמכוו חרבוי צלמונה ריק מחיווב דאוריתא. אבל דעת הרא"ד שמעשר האילנות (חו"ז מתירוש וצ'ה) אינו אלא מדרבן, ואם כן חרבוי צלמונה פטורים לגמרי. (58) כרי' ישמעאל בר' יוסי שאמר בשם אביו "זה וזה לפטור". ופירש רבינו "זה וזה" שקדמים מרים בין גדולים בין קטנים. (59) ככלור, בגדרן, איןם אוכל מחמת מרירותם, ובקטנן, אף שהם מתקומים, הרי עדין לא נגמרו. ולפיכך הקדים רבינו "בגדין" ל"בקטנן", משום שבגדלים פשוט יותר לפטרם מעשר.

י. אילן שגטו בთוך הבית - פטור ממעשרות;
שנאמר: עשר תעשר את כל תבאות זרע הילא
השדח.⁶⁰ וראיה לי, שהוא חיב במעשרות
מדביריהם.⁶¹ שחריר תנאה העומדת בהצער - חיב
לעשור פרוטה אם אספן באחת.⁶²

(60) דוקא בשודה חביבים. (61) מדרבן. (62) מעשרו פרק ג' משנה ח: "תאננה שהיא עומדת בחצץ אוכל אחת אחת ופטור. ואם צירף חיב", הרי שהנתוע בחצץ הנתוע בשדה, ובכדי שלא יסתורו דברי המשנה שם לדברי הירושלמי הנה", על כורחנו שכונת הירושלמי לפטור מן התורה, וכוכנת המשנה שם לחיב מדרבן. [ולכל זה אינו אלא לדעת רבינו, שמעשר אילנות מן התורה, אבל לדעת הרא"ד שמעשר אילנות מדרבן, על כורחנו סותרים דברי המשנה הנה' לעדרי הירושלמי הנה' ועיין בהשגת הרא"ד].

יא. באילם⁶³ שהנישרשו זה בצד זה, אפלוי הנישרשו בחרקע עלייה - פטורין מן המעשרות. נפלת עלייה מפלת⁶⁴ ובהרי הן מגלין - הרי אלו בנטועין בשדה ומיחין במעשרות.⁶⁵

(63) ומתרך זה שכח רבינו הלכה זו וכך אמר ראה שהפטור הוא מפני שוג דין בכית, שאין חיובו אלא מדרבן, ומכיון שאין רוצה בהשותם של הביצים לא חייבו חכמים. (64) הינו שמתמוטת גג העלייה ומעתה אינו בית אלא שדה.

יב. המשר שדרה⁶⁶ מפניע ענביו, ובא אחר ואסף את הנקנים הנשארות באotta שדרה, או שדרה משמר שדרה מפניע המקשאות והמדלעות⁶⁷, ובא אחר ואסף את הענבים הנשארים שם המפוזרים בשדה: בזמנ שבעל השדרה מפקיד עליהן⁶⁸ - אסוריין ממשום גזל, ולפיכך חיבין במעשר אסוריין ובתרומה⁶⁹; אין בעל הבית מפקיד עליהן - מפטרין ממשום גזל, ופטורין מן המעשר.⁷⁰

(65) ויש בו גם תנאים וגם ענבים. (66) מקום צמיחת הקישואין והדלועין. (67) הינו, שידועין בו שהוא מקפיד שלא יטלו מהם. (68) ככלור, אם גזל מן הפירות או אם נתן לו בעל השדה. (69) משום שחן הפקר והפקר פטור מן המעשר.

יג. אין מעשרין אלא מן המבחר. שנאמר:
בחרימכם את חלבו ממנו, ונחשב ללויים בתבואה⁷¹

זה אינו אלא בתמורה מעשר, כדי שלא יתחלף להם בתמורה גדולה הנתרמת רק מן המוקף, אבל במעשר אין כל חשש. (45) כן הוא בירושלמי תרומות פרק ב הלכה ד: "ואף אני מרבה שני מניין שבדגן שני מניין שבtaboa שאין תורמי ולא מעשרין מזה על זה". הרי שההשו תרומה ומעשר לעניין זה.

ז. כל שאמרנו בתמורה: אין תורמן מזה על זה.⁴⁶
כח במעשר: אין מעשרין מזה על זה. וכל שאמרנו בתמורה: אם פרם - תרומתו תרומה⁴⁷, כח במעשר:
אם הפרס - מעשרותיו מעשרות. וכל שהוא פטור
מן התרומה⁴⁸ - פטור מן המעשר; וכל התומים⁴⁹ -
מעשר. כל שאמרנו בכאן: לא יתרמו, ואם פרמו -
תרומתן תרומה, כח אם עשרו - מעשרותיהם⁵⁰, כח אין
מעשרותיהם⁵¹. וכל שאין תרומתו תרומה⁵², כח אין
מעשרותיהם⁵³.

(46) כגון מן המחוור על התלווש, פירות שנה זו על פירות שנה אחרת ופירות חוץ לארץ על פירות הארץ. (47) כגון מן הרע על היפה, מדבר שלא נמרה מלאכחו, מן הטמא על הטהור בשוגג. (48) כגון דבר שאינו מאכל אדם, או הלקט והשכחה והפהה והפרט והעלולות. (49) זה שאינו בכלל החמשה שלא יתרמו, ואם תרמו אין תרומה. (50) כגון המדבר ואינו שומע, והאלים ששמעו תרומה. (51) כגון אחד מהחמשה המנויות שם.

ח. האומר לחברו: הריני ממעשר על יידך⁵² - אין
אריך לעמד עמו עד שיראה אם יעשר או לא
יעשרו.⁵³ ואם אמר הוא לחברו: עשר על יידי - אריך
לעמד עמו.⁵⁴

(52) ככלור, הריני מתן המעשרות בשבילך. (53) שאף על פי שאין אומרים "שליח עושה שליחות" להקל אלא להחמיר, הינו כשבקש המשלח את השlicht, אבל אם השlicht הצעיר עצמו, אומרים חזקה שליח עושה שליחות אף על הקל. (54) שכיוון שהוא ביקש מהשליח אין אומרים חזקה שליח עושה שליחות.

ט. החרובין⁵⁵ - אין חיבין במעשרות אלא מדרבן,
מדביריהם⁵⁶, לפי שאנן מאכל[רבי]⁵⁷ אדים.
והשקרדים מהרים, בין בגדין בין בקטנן - פטוריין⁵⁸,
לפי שאינן מאכל.⁵⁹

(55) הכוונה לחרבוי צלמונה שאין חיבין אלא מדרבן, אבל שאר חרבין מאכל רוב בני בני האם וחיבין מן התורה. (56) מדרבי טופרים, ככלור מדרבן. (57) כן צריך להיות. וכן העתיק הרא"ד, ובდפוס רומי הגירסאות: "לפי שאנן מאכל אדים", אבל גירסתנו היא הנכונה, שאם אינם מאכל אדים, אינם חיבים אפילו מדרבן. ומקור דברי רבינו מן הספרי ומהירושלמי: "מפרי העז לרבות פירות האילן, יכול שאני מרבה חרבוי שיטה וחרבוי צלמונה וכו' תלמוד לומר מפרי העז ולא כל פרי העז", וסביר רבינו

פרק שיני

1) יתברר שאינו חייב להפריש מן התורה אלא הגומר פירוטה
לאוכלן לעצמו. ודין פירוט שאינן ראיות לאכילה בקוטן
או הראיות. ודיןஇזוד היא עונת המעשרות. אם ימכור אדם
פירוטה בעונת המעשרות למי שאינו נאמן עליהם.

א. אין חיב להפריש מן התורה אלא הגומר
פירותיו לאכלן לעצמו.³ אבל הגומר למכור -
פטור מן התורה וחייב מדבריהם;⁵ שנאמר: עשר
תעשר וגוי ואכלת - אין חיב אלא הגומר תבאותו
לأكلת.²⁴

(2) גומר מלאכם, שאז חל עליך חיוב הפרישה. וראה להלן,
פ"ג הילכה ח, מה הוא גמר מלאכם. (3) וזה חיב לעשר,
אפילו אם נמלך למכרם (הגראי"א בגילינו), ומוחת-חינו"
מצوها שצה. (4) אפילו נמלך לאכלם בעצמו, כיוון שבשעת
גמר למלאכה, חשב למכרם (מנחת-חינו"ק שם). (5) ברייתא
בבבא מציע פח. "מן פנוי מה דרכו חניות של בית הינו,
והשוקל שהוא מודיקן יותר, משובח משנהיהם.
שלש שנים קודם ירושלים, מפני שהעמידו דבריהם על דברי
תורה (כלומר, מה שאסור מדברי הcumים, מצאו לו היהר מן
התורה - רשות). שהיו אומרים עשר תעשר ואכלת - ולא
מוכור, תבאות זרעך - ולא לוקח". הרי שמן התורה פטורים
גם המוכר וגם הולוקח, וմדבריהם חיבים שניהם.

ב. וכן הילוקם - פטור מן התורה, שנאמר: תבאות
זרעך, וחייב מדבריהם. במה דברים אמרים?
בשלקחן אחר שגנברו מלאכון ביד מוכר; אבל אם
נגנברו ביד לוקם - חיב לעשר מן התורה.⁶

(6) כן גם דעת ר"ת בתוספות ד"ה התבאות. ומקורו ממה
שאמרו בבכורות יא: שהולוקח טבים בלתי ממוחדים מן
הגוי ומרחן הוא - חייב במעשרות מן התורה. וטעמו: כיוון
שמרחם הולוקח, הרי הם אצלו כ"תבאות זרעך" (תוספות
שם). (והורא"ד סובר, שולוקח לעולם פטור מן התורה,
ומקורו מה שאמרו (סוטה מג): "לקט שכחה ופהה
שעשה בגורן, והוקבעו למעשר - בשדה, אבל בעיר קלא
אית ליה למילתא", ומכיון שבעריו פטורים, ממש שיש להם
קול וידועים שהם לקט שכחה ופהה, על-כordonio שבדירה
אין חיבים אלא מדרבן, ממש מראית העין - אף-על-פי
שמירחים העני (ודברי הכסף-משנה שם אינם מבוררים).
ודעתו ובינו נראה, שהמדובר בשםירחים בעל השדה,
שמריווח זה, שהוא על דעת כלוקם לענין, אינו מכיבו,
כשם שmirioch למכרם אינו מכיב. וכן כתוב רשי"י בבבא
קמא צד. ד"ה מרחו, שהמדובר בשםירחים בעל השדה. וראה
בדורי ובינו לפ"ב מהלכות תרומות הלכה ט).

ג. פירות שאיתן ראויים לאכילה בקטן, כגון
הבשר וביוצאה בו - אין חיבין במעשר עד שיגדי⁹
ויעשו אבל; שנאמר: מזער הארץ מפרק העין - עד
שלהיה פרי.¹⁰ וכן התבואה והקטנות; שנאמר: את
כל התבאות זרעך - עד שתתעשה תבואה.¹¹ וזה היא
עונת המעשרות. ורקם שטגיע התבואה והפירות
30 31 32 33 34 35

1 גפן וכתובות יעקב; כשם שמעשר⁷⁰ שמפרישים
2 הילאים - מן החלב שבו⁷¹, אך מעשר שמפרישים
3 ישראלי מן הגפן ומן היקב - מן החלב שבו⁷².

(70) כמובן, תרומות מעשר, שהיא מעשר מן המשך
(71) כמובן, מן החלב שבמעשווה, שנאמר "בחיריכם את
חלבו ממנה". (72) שתורמים מן היפה.

4 יד. אין מעשרין באמד⁷³, אלא במדה או במשקל
5 או במניין.⁷⁴ וכל המדיקן בשעור - משפח⁷⁵.
6 ומהרבה במעשרות - מעשרתו מקהלין, שהרי
7 היטבל מערב בהן⁷⁶, ופירותיו מתקין.

(73) דווקא מעשר, אבל תורה ניטלת דווקא באמד ותרומות
מעשר כמו. (74) חפס הסדר הרגיל בתלמידו, אבל
להלכה המונה משובח והמודד משובח מן המונה והשוקל
משובח משנהיהם. (75) ככל מרודד משובח מן המונה,
והשוקל שהוא מודיקן יותר, משובח משנהיהם.
(76) כמובן, העודף על העשירות אין שם מעשר עליו, והרי
הוא טבל.

8 טו. המפריש מקצת מעשר⁷⁷ - אין מעשר⁷⁸, אלא
9umi שחלק את הערמלה⁷⁹; אבל אריך [להפריש]
10 מזה חלק שיזכיא⁸⁰ מעשר שלו. כיצד? כי לו
11 מהה סאה, הפריש מהם חמשה לשם מעשר - אין
12 מעשר, ואינו יכול להפריש על החמש סאין מעשר
13 במקומות אחרים⁸¹, אלא מפריש מהן⁸² חצי סאה, שהיא
14 המעשר שלן.

(77) כמובן, הפריש פחות מעשר התבואה שלפניו.
והמדובר כשהיא בדעתו להוסיף ולהשלים. ומה שאמרו
בתוספתא: "המעט במעשרות מעשרות מתוקנים
ופירותו מקהלין" הינו כשאין בדעתו להשלים.
(78) כיוון שלא השלם. (79) ככל מרודד את הטבל
סתם לשני חלקים, והרי שתי ערוגות טבל לפניו.
(80) שהפריש בתורת מעשר ולא חל. ודוקא ממנה, ולא
מקום אחר שנראה כמפורט מן החיב על הפטור.
(81) כמובן, מקום אחר. (82) מחמשת הסאן.

15 טז. המפריש מעשר זה⁸³ מברך פחה⁸⁴, וכך
16 שברכין על המכזוב⁸⁵. וכן מברך על מעשר שני
17 ועל מעשר עני ועל מעשר מן המעשר. מברך על
18 כל אחד בפנוי עצמו⁸⁶; ואם המפריש הכל זה אחר
19 זה מיד ולא סח ביגינן - قولן בברכה אחת
20 ומברך: להפריש תרומות ומעשרות.⁸⁷

(83) מעשר ראשון. (84) לפני ההפרישה. (85) כל המזוזות
מברך עליהם עובר לעשיןן. (86) "עריך לבך המש
ברכות". כמובן, על תרומה גדולה ועל ארבע המעשרות.
וכל זה במפריש כל אחד לחוד, בהפסקה, ביןינה.
(87) וראה בפרק י"א מהלכות ברכות, שהמפריש לאחרים
מברך "על הפרשת תרומה".

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם לנען – מוסד הרב קוק

ולא הזכירם כאן, משום שיש להם שייעור כל שהוא "משיתעהלו".¹⁶ במחובר לק רקע. שם משנה א': "כל שתחלתו אוכל וסופה אוכל, אף-על-פי שהוא שומרו להוסיף אוכל, חיבת קתן וגודול".

ה. אי זו היא¹⁸ עונת המעשרות?¹⁹ משייעו הפרות תזריע ולאתמה, הפל לפיה מה שהוא הפרי.²⁰ כיצד? התאנים - משיעשו רכבים עד שהיו ראויים לאכילה אחר עשרים ואربع עשורים משעת אסיפתן.²¹ העניים והבאושים,²² והם העניים הדקמים הנדרניות²³ - משיראה החרצן שליהם מבחיין.²⁴ הרמוניים - משיטם הפרה²⁵ שלחן בין האכבעות ויצא ממנה מים.²⁶ התמירים - משפטתוחן כshawar.²⁷ האפרסקין - משיטילו גידים אדים.²⁸ האגוזים - משיטפרש האכל מהקלפה החיצונה.²⁹ השקדים המותקיים - משטפתיש קלפמן החיצונה;³⁰ הקוריים פטורין לעולם.³¹ ושאר כל בעלי קלפות, בגון האצטראבולוןין³² ולהבות³³ והבטנים³⁴ - משיעשו קלפה בטחתונה הסמיכה לאכל.³⁵ הגויתים - משיעשו שמן אחד מתשעה ממלה שנן ראיין לעשות בשיגמו, וזה שליש שלחן.³⁶ הפופחים והאתרוגים - משיעשו שנן ראיין לאכילה. קטעים קדרון להאים והאוג - משיאדיםמו. וכן כל שדרון להאים - משיאדיםמו.³⁹ החרובין - משיעשו נקודות נקבות שחרות.⁴⁰ וכן כל שדרון לשחריר.⁴¹ משינקדר. האפסים והקרוסטמלין והפרישים והעוזרים - משיעשו קרחות לבנות. וכן כל שדרון להלבין - משיקrho קרחות.⁴² התבואה - משטבcia שליש.⁴³ התלון - משיהיה⁴⁴ ורעה ראוי לצמיה אם גרעע.⁴⁵ ובירק: הקשוואין והדלועין והאבטיחין והמלפפונות וכל פיזא בהן - חיבין בקטנן, כמו שבארנו⁴⁶; ושאר הירק שאינו ראוי לאכילה עד שיגדייל - אינו חיב עד שהיא ראוי לאכילה.⁴⁷ אשפכול שהגיע בז' אפלוי גרגיר ייחדי - פלו⁴⁸ חבר למעשרות,⁵⁰ וכאלוי הגיע בלו.⁵¹ ולא אותו אשבכול בלבד, אלא כל הרות שישי בה אותה הגבון שיש בה האשכול. וכן רמן שהאגע בה אפלוי פריך⁵² אחת - כליה חבור.⁵³

(18) שם משנה ב. (19) שמשעה שיגיעו הפיורות לעונה זו, חיבים במעשרות. (20) ככלומר, שיגיעו לשיעור כזה, שאם ירוועו יוכל להצמיה, כל פרי לפי שיעורו. וכל השיעורים שנאמרו כאן, הם הבאת שליש בכל פרי לפי מה שהוא, ולא נכרה הבאת שליש אלא בתבואה וזיתים אין סימן (הרואה"). פיורות יכול ליתן סימן, ובtaboaah זיתים אין סימן (הרואה"). וולפי מה שכחנו מלמעלה (הלכה ג' הערת י' צרייך לומר, שמה שכחן רבינו "משיגיע הפיורות להזרע ולהצמיה", היינו שבדרך כלל שני השיעורים של "ראוי לאכילה" ושל

לעוגה זו - מטר לאכל מהן כל מה שיירצה¹³ ובכל דרך שיירצה¹⁴.

(7) מעשרות פ"א משנה א. (8) היינו ענבים שלא נחבשו פירוש המשנה לשכנית פ"ד משנה ח. והיינו לפני מעלה בפ"ה מה halachot שלהם מבחן, כהילן הלכה ה. וראה מה halachot מעשר שני הלכה ב. (9) אף מדבריהם, ראה לעלה פ"א הלכה ט. (10) כן כתוב רבינו גם בפירוש המשנה שם. ועיין בירושלמי מעשרות פ"א הלכה ג. (11) ירושלמי שם סוף הלכה ב. זההנה רבינו הbia שני פסוקים בענין זה, אחד לפירות: "מפרי העז, עד שהייה מחלוקת מערש שני הלכה ב. פרוי, ומכאן שעריך שהיה ראוי לאכילה (ולכן כתוב בHALCHA זו: "פירות שחם ראיין לאכילה", וראיין המשנה מהילאה לאכילה). ובהילאה ה: "התאנים - שייח' האכבעות לאכילה". "הורק - עד שהיא ראוי לאכילה", ופסוק שני לתוכה ותקנות: "תבואה זרע, עד שתעשה תבואה". ובירושלמי (שם) מפורש "תבואה זרע, דבר שהוא נזרע ומצמיה. יצא פחוט משליש, שאינו נזרע ומצמיה". ומכאן לתוכה, שעריך שהייה ורעה ראוי להצמיה (להילן הלכה ח). וכן תבואה משתביה שליש, שלפני כן אינה מצמיה (ירושלמי שם). וכן נראה שבמשנה מעשרות שם לא נזכר אלא "כל שהוא אוכל", "תחלתו אוכל וכו'". ואילו עניין הczemaha לא נזכר אלא בתלון (שם משנה ג) ובtaboaah, בירושלמי שם. וכן כתוב רשי" בסוכה לו. שהחכמים החולקים על ר' שמען (שם משנה ד) ומהיכים אתרכגים קטנים במעשר, סוברים, שאף-על-פי שאינן מצמichim, חיבים הם מושם שרואים לאכילה. וכן כתוב רבינו להילן לאכילה כשהם קטנים". וכל זה אינו אלא בפירות, אבל תבואה שלא הביאה שליש, אף-על-פי שהיא ראיין לאכילה, שהרי חיבת בחה פ"א משנה ג, ופי' לאכילה שלישות מהלכות ביכורים הלכה ג) - אינה חיבת במעשרות, אלא-אם-כן מצמכתה). (12) שנזכרה בשכנית פ"ד משנה ט, והוא מה שאמרו במעשרות שם משנה ב: "מאימת הפיורות חיבות במעשרות וכו'". (13) ככלומר, בין רבי ובין מעת, ראה להילן פ"ג הלכה יט, שאכילת עריא היא דוקא אם מקלף אחת ואוכל, אבל אם מקלף וכונס לחוך ידר, הרי זו אכילת קבע (ועיין שם עוד בHALCHA ב, גם שם כתוב רביינו כלשון זו "כל מה שירצה" על אכילת קבע). (14) לרבות דרכם הקובעות למעשר, כגון אש ומלח (להילן פ"ג הלכה ג).

3. פירות שנן ראיין לאכילה בקטנן, בגון הקסואים והמלפפונות¹⁵, שאין מגיחין אוטן¹⁶ אלא כדי להוסיף בגופן בלבד, אבל אם מקלף וכונס לחוך ידר; לאכילה - הרי אלו חיבין במעשר בקטנן¹⁷.

(15) שם משנה ד. ושם: "ובירק, הקשוואים והדלועים והמלפפונות" והבואה רבינו כלשונה להילן הלכה ה וכאן קיצר. ותפוחים ואתרכגים שנשנו שם, הביא רבינו להילן שם,

מתוך מהדורות גנאל עס רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קען

הרימון. (53) ככלומר, כל הרוח שיש בה אותו הרימון, שיש בו אותה הפרידה, כן נראה ממה שכחוב "זוכן רימון" - משמע שדין הרימון כדין האשכלה שקדם לו (קסף-משנה). וכן נראה ממה שכחוב "כולה" חיבורו, כל הרוח, שם כונתו רק על הרימון, היה לו לומר "כולה" כמו שאמר באשכלה.

ו. לא ימפרּ⁵⁴ אָדָם פְּרוֹתִיו מִשְׁבָּאוֹ לְעֵונָת הַמְּעֻשֶּׂרֶת⁵⁵ לְמַיִּשְׁאַיְנוֹ נָאָמֵן עַל הַמְּעֻשֶּׂרֶת.⁵⁶ וְאָם בְּכֶרֶוּ⁵⁷ - נָוטֵל אֶת הַבְּפִרְוֹתָה, וּמִתְרַגֵּד לְמַפְּרֵד הַשָּׁאָר שְׁעָדָן לֹא הָגַע לְעֵונָת הַמְּעֻשֶּׂרֶת.⁵⁸ וְכֵן לֹא ימפרּ אָדָם אֲתָה גְּפֹתּוּ⁵⁹ וְאַתָּה זְגַוּ⁶⁰ לְמַיִּשְׁאַיְנוֹ נָאָמֵן עַל הַמְּעֻשֶּׂרֶת לְהֹזְיאָה מֵהַנּוּ⁶¹; שְׁהַמְּשָׁקִין הַיּוֹצָאִין מֵהֶם חַבֵּין בְּמְעֻשֶּׂרֶת.⁶² וְלֹא אֲתָה תְּבֹנוּ לְקַטֵּן מִמְּנוּ תְּבֹואָה⁶³ לְמַיִּשְׁאַיְנוֹ נָאָמֵן; שְׁהַתְּבֹואָה שְׁתַּלְקַטְתּוּ מִן הַפְּטָבֵן חַיבָּת בְּמְעֻשֶּׂר.

(54) מעשרות פ"ה משנה ג. (55) שם חיבים מכאן ואילך בעשרות. (56) שמא לא יעשה, והמכורם לו עובר על עולפני עור לא תחת מכשול" (ירושלמי). (57) שבאו חלק מן הפירות לעונת מעשרות. (58) ואך עיל-פי אשכלה שהגיע בו אפילו גורגר ייחידי לעונת המעשרות, כל אותה הרוח חיבור לעשרות - לא החמיר לענין מכירה, כיון שעתה אין עוד אישור באכילת הפירות בעלי מעשר, וראה משנה ראנונה". (59) גרעני זיתים ופסולת שליהם. (60) קליפות ענבים הנשארות אחר דירستان וסחיטתן (פירוש המשניות שם, וראה בר"ש). (61) ככלומר, שפירש הלוקה שלוקחים כדי להוציא מהם משקין, אבל אם לא פורש - מוכרך לו,ermen, שמן הסתם אינם עומדים אלא לשריפה (מלאתה שלמה). (62) במשנה שם שניינו: "לא ימכור וכוי למי שאינו נאמן וכוי להוציא מהן משקין, ואם הוציא מזון חייבין בעשרות". ופירשה ורבינו, כאילו נאמר "אם הוציא מזון כור", שזהו נתינת טעם לאיסור המכירה (תוספות האנשי שם). (63) במשנה שם לא מפורש "לקלוקט ממנה תבואה", אבל למדה רבינו מגפת זוגם. וראה בפירוש המשנה שם.

ז. שְׁמָרִי יִזְנָן⁶⁴ שְׁבַּתְּנֵן עַלְיָהֶם מִים וְסַגְּנָן: אִם נִתְּן שְׁלָשָׁה⁶⁵ וְמַצָּא אַרְבָּעָה - מַזְאִיא מִזְחָה קִתְרָה⁶⁶ מִמְּקָוּם אַחֲרָה.⁶⁷ וְאַיְנוֹ מַפְּרִישׁ עַלְיוֹ תְּרוּמָה; שְׁתָתְוָרָם בְּתַחְלָה - בְּלַבּוּ עַל הַכֶּל⁶⁸, כְּמוֹ שְׁבָּאָרְנוּ בְּתְּרוּמָה.⁶⁹ מַצָּא פְּחוֹת מִאַרְבָּעָה, אֲךָ עַל פִּי שְׁמַצָּא יִתְּר עַל מִדְתָּרוֹ⁷⁰ וְאֲךָ עַל פִּי שְׁיִשְׁבָּהּ טָעֵם יִזְן - פְּטוּרָן.⁷¹

(64) מעשרות שם משנה ג. ופירושה בפסחים מב: לתירוץ אחד, בנותן מים על שمرם, אבל בנותן על הרצנים אין חייב בעשר, שאינו יין, רק פליטה טיפולה של הפרי. (65) כוסות מים (רש"י בבא בתרא צו: ד"ה רמא). (66) מן הocus הריביעית. (67) אף מקומות אחר, וכל-שכן מיניה וביה, ואין אומרם שהוא מעשר מחייב על הפטורה, שחייב גמור הוא (רע"ב שם). (68) ירושלמי שם הלכה ג. (69) בפרק ד מהלכות תרומות הלכה כא. (70) ככלומר, יותר משלש כוסות שניתן. (71) שאין זה טעם חשוב של יין אלא

"מצמיח" הם בזמן אחד. והוא ראה, שהרי אחורי זה כותב רבינו "כיצד התאננים כו' וראיים לאכילה". (21) ירושלמי שם הלכה ב. ונראה כי אכן חיבים בעשרות אלא אחר כ"ד שעת, שהרי קודם לנו אין ראויים לאכילה. (22) במספרים אחרים ליהא (מעשה רוקח). (23) כמו שנאמר ישעה ה, ב) "וַיְקוּ לְעַשּׂוֹת עֲבָנִים וַיְעַשּׂ בָּאוֹסִים" (פירוש המשניות שם). (24) ירושלמי שם. והיינו שיתרככו ויזיככו קליפות הענבים עד שיראו הגרעינים מבוחן לרוב המים שבתוכן (שם). וראה בסוף הלכה זו, כמה מן האשכלה צרכ' שגיא לשיעור זה והוא חיב במעשר. (25) בדפוס רומי: "הפרד", וכן הגיה מהר"י קורקוס. וכן בדפוס רומי: "פרידה". (26) כן הוא בירושלמי שם. (27) בדפוס רומי: "משיתפהחוו". וכן בפירוש המשניות שם, ועיין חזון איש. (28) ירושלמי שם. כי האפרוסקין כשתחילה להתבשל נMSCININ בהם חוטין או גידין אדומים" (פירוש המשניות שם). (29) כחכמים במשנה שם, ולא כר' יהודה. ולשון המשנה: "האגוזים משיעשו מגורה", וכותב רבינו בפירושו למשנה: "משיבדל האוכל מן הקליפה, והוא האוכל כאילו הוא במgorה והוא הארץ". (30) כן הוא בתוספתא מעשרות פ"א הלכה ב. ולפי הפסיקא בירושלמי שם, מפורש כן במשנה. וכן הוא במשנה שבירושלמי עם פירוש ר"ש שיריליאו, ובריבמ"ץ ומהר"י קורקוס. (31) בין בקטן ובין בגדלו, וראה למללה פ"א הלכה ט, ומה שביברנו שם. (32) ירושלמי שם. והם פרי הארץ (עובד זהה יד). (33) הנזכר בבראשית מג, יא. והוא אלצ'ין" שאמaro בירושלמי, (34) אלו ה"איפסטקון" שאמaro בירושלמי, ו"הן הנקראים פסתק בערבי" (מהר"י קורקוס). (35) כן הוא בירושלמי שם, שבשלשה אלה מודים חכמים לר' יהודה, האומר (שם משנה ב) "האגוזים והשקדים משיעשו קליפה (התחתונה)". (36) במשנה ג שם: "וְהַזְוִיתִים משיכנiso שליש". ובירושלמי שביעית (פ"ד הלכה ז) "מהו שליש [שליש - כן גירסת רבינו, ועיין ראב"ד] לוג, מתניתא שהן עושין שלשה לוגין לסהה". הרי אחד מתשעה ממה שהן ראויין לעשות. (37) שם משנה ד. (38) במשנה שם ליתא. ויתכן כי לפני כן אין הפרי ניכר. אבל צרכ' עין, מניין לו לריבינו זה (קסף-משנה). (39) שם משנה ב. והיינו שיתחילו להארדים (פירוש המשניות שם). (40) שם משנה ג: "החוובין משינקדו". (41) כגון ענבי הדס וענבי סנה (ירושלמי שם). (42) הפירות הללו בשחן בسور, מכוסין בשערות דקות, וכשותהילין להתבשל מתקרחין מעט מעט, ובגמר בישולין נופל הכל והן לבנים (ר"ש שם). (43) כן הוא במשנה שם. ואו היא מצחחת, וראה למללה הלכה ג והערה י. (44) צ"ל: משיהה. (45) משנה שם. (46) בירושלמי שם (הלכה ב) "כיצד בודק? נוטל מלא קומצ" ונותן לתוך הספל של מים, אם שקע ורבה חיבת, ואם לאו פטרוה". וראה ברש"י ותוס' ר'יה יב: ד"ה משתחמת לדעריהם. (47) למללה הלכה ד. (48) ככלומר, הגיע לעונת מעשרות, שנראה החרצן שלו בחוץ, ראה למללה. (49) כל האשכלה. (50) ככלומר, מחובר לחיבוב מעשרות שחול עלי. (51) ירושלמי שם הלכה ב. (52) גרגיר אחד קטן שבתוכן

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם געם – מוסד הרב קוק

- 12 זה מתר לאכל מהן עראי אחר שנגמרה מלאכתן עד
 13 שיקבעו למעשר¹³. ברישו משנה זו בברא בתרא צו:

(11) משנה, שם. (12) שלא בדעתו הדבר תלוי, ואפשר שימצא לזכה בפתח גורנו ויכבע לעשר, שמקה קובע לעשר, כدلלן (ירושמי', שם). (13) (במשנה, שם: "במוליך לבתו ואוכל מהם עראי עד שהוא מגיע לבתו". ורבינו כלל כל הדברים הקובעים לעשר, לרבות גם אלה הקובעים מדורבן, כدلלן ה"ג, ופ"ד ה"ב. ודעתה הרא"ד בהשגה כאן, ולහלן בפ"ד ה"א, שבדוגן תירוש ויצהר אין צורך לכל ששת הדברים הקובעים, והם מתחייבים בגורן ויקב לבבד.

- 14 ג. אחד מששה דברים קובע הפירות למעשרות¹⁴:
 15 הchar, ומקה¹⁶, והאש¹⁷, ומלח¹⁸, ותרומה¹⁹,
 16 והשבת²⁰. וכך אין קובען אלא בדבר שנגמרה
 17 מלאכתו²¹.

(14) מדבריהם, ראה להלן פ"ד ה"ב. (15) [בדפוס רומי, ובכ"י אברבנאל: "הבית". וכן נראה בהלכה הסמוכה: "כיצד וכו' עד שיכנסו לבית". אבל להלן בפ"ד שם, שכתב "שאין לוין וכו' עד שיקבע בכינויו וכו', אבל וכו'" בשאר הששה דברים שמנינו וכיו', נראה שהנותסה "חצר" היא הנכונה. ויתכן כי צ"ל "הבית, החצר", ובכל זאת אין כאן אלא שש, שחצר בכל בית, ראה להלן שם ה"ז]. (16) להלן פ"ה, מה"א ואילך. (17) שם, מה"ד ואילך. (18) שם, ה"ט. (19) שם, ה"כ. ולאמנה גם "קובש" הנזכר בעשרות פ"ד מ"א, ולולן פ"ה ה"ז (ראה ברא"ד), מסווג שלדעת רבינו כובש הוא במלה (עיי"ש בפירוש המשנה) והרי הוא בכל "מלח" (כסף-מטנה ורבד"ז). (21) מימרא של רבינו יוחנן בכילה לה, אלא לנין חצר, מקה, שבת ותרומה. ולמד מזה רבינו גם לעניין אש ומלה. וראה ביחסון איש'].

- 18 ד. כיצד? פירות שקדעתו להוציאן לבית, אף על פי שנגמרה מלאכתן – אוכל מהן אכילת עראי עד שיכנסו לבית; ניכנסו לבית – נקבעו למעשרות, ואסור לאכל מהן באור, או בקשן במלה, או הפריש מהן תרומה, או ניכנסה שבת עליהם – לא יכול עד שיעשר, אף על פי שלא הגיעו לבית²⁴. הכניקן בבית קדם שתגמר מלאכתן – הרי זה אוכל מהן עראי²⁵. התחל לגמר מלאכתן מאחר שיכנסו לבית – חיב לעשר הפלל²⁶. כיצד? הכניק קשויאין ודרועין לבייה בית קדם שישפsshף²⁷ – משיתחילה לשפsshף אהת²⁸ נקבעו הפלל לעשר. וכך כל פיויא בזוה. וכן בתורת פירות שלא נגמרה מלאכתן – מתר לאכל מהן עראי²⁹. חוץ מבלבולת האנים, שם הנקמה קדם שתגמר מלאכתן – נקבעה למעשר³⁰.

(22) וחצץ בכל בית, ראה בהלכה הקודמת. (23) אפילו עראי. (24) בבא-מציעא פה, א. (25) ראה להלן ה"ג.

- קיווה דפיו בעלמא" (רש"י פסחים שם, ד"ה פטור, וראה ברישו). וכן פירשו משנה זו בברא בתרא צו:

1 ח. המקדים פרוטוי בשהן מהברין⁷³ עד שלא באו
 2 לעונת המעשר⁷⁴ ופראן, ואחר שפראן הגיעו⁷⁵ -
 3 כיין במעשר⁷⁶. ואם באו לעונת הפערשות והם
 4 ביד הגזבר ואחר בך פראן - פטורין⁷⁷.

(72) פאה פ"ד משנה ח. (73) אף שעוד לא הגיעו לעונת המעשרות, והם ציריכים לקרע וחשובים כקרע, וארכן אין בהם מעלה. מכל מקום הם הקדש, ופטורים מן המעשרות. (74) המבווארת לעמלה הלכה ה. וכן כתוב רבינו בפירוש המשנה שם. ועיין ר"ש ועד"ב שם. (75) לעונת המעשר. (76) הויל ולא היו ביד הקדש בשעת חותם. (77) במשנה שם: "המקדים פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופראן חיבין, משבאו לעונת המעשרות ופראן חיבין" ומדו ר' מלמד ורבינו, שאם הקדשים עד שלא באו לעונת המעשרות, והגיעו לעונת המעשרות ביד הגזבר ואחר-כך פראם - פטורים, כיוון שבשעת חותם היו בידי הגזבר. ובסוף המשנה שם נאמר עוד: "הקדשן עד שלא נגמרו וכו'", וזה הובא להלן פ"ג הילכה כה.

פרק נעליעשי

1) יbaar המקדים פירוטיו כשהן מחוברים. פירות שהגיעו לעונת מעשר ונחלשו ועודין לא נגמרה מלאכתן. ודין שאחד מששה דברים קובע הפירות לעשרות, ואיזהו גמר מלאכתן של פירות. ודין מעשר ראשון שהקדימו בשבוליין אם אוכל עראי, וכיצד היא אכילת עראי. המצא קצירות בדרך או גורגות וכיוצא בזה אם חייב לעשר. המקדים פירות תלושים ופראם קודם שתגמר מלאכתן.

5 א. פירות² שהגיעו לעונת המעשרות³ ונחלשו⁴ ועודין
 6 לא נגמרה מלאכתן, כגון תבואה שקצתה ורקשה
 7 ועודין לא זורה אותה⁵ ולא מרקחה⁶ – מתר לאכל מהן
 8 אכילת עראי עד שתגמר מלאכתן⁸. ומשתגמר
 9 מלאכתן⁹ – אסור לאכל מהן עראי¹⁰.

(2) מעשרות פ"א מ"ב. (3) ראה לעמלה פ"ב ה"ג-ה. (4) שיפורות מחוברים אינם חייכים בעשרות (קידושין סב. א. וירושמי' שם ה"א). (5) לרוח, כדי להפריד המזון מן הגרעינים. היינו למי שאינו מರוח אלא מעמיד ערימה (להלן ה"ג), ומכיון שלא זהה – לא העמיד ערימה ואין גמר מלאכה. (6) היינו מי שדרכו לעשות מירוח שאות גמר מלאכה, אפיקעל-פי שורה והעמיד ערימה, עד שיעשה מירוח (להלן שם). (7) אבל לא אכילת קבב, וכל זה מדרוריהם, שכן התורה אין הבדל בין עראי לכבב (רש"י ברכות לא. ד"ה במו"ז). (8) בערימה או בעמיד ערימה, וכל מיניה לגמור גמר מלאכה. (9) שם, מ"ה. (10) מכיוון שהמדובר בגומר על-מנת למקרים בשוק, כדללן, על כוותנו של החובב אינו אלא מדבריהם, כמפורט לעמלה פ"ב ה"א.

10 ב. בפה דברים אמורים?¹¹ בגומר פרוטוי למלכון
 11 בשוק¹²; אבל אם היתה בונתו להוציאן בבייה – הרי

מתוך מהדורות וגן עס רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

לעוזם⁴⁸ מן התרבות ומן המעשות, שהרי איןו מתחילה לגמר הכל.

(43) מימרא של רבינו אורשעיא בפסחים ט, א. ובעוד מקומות. (44) לbijתו. (45) כל זמן שלא נגמרה מלאכתה, ראה לעלה ה"ד, שacho שנגמרה מלאכתה בבית, מתחייב במעשרה. (46) להלן ה"כ כתוב רבינו "ומותר להאכיל לבמה עראי מן הטבל ואפילו בתוך הבית", ועי"ש שפירשנו, שהמדובר בשנוכנס לבית, לפני שנגמרה מלאכתו. ואם כן יש להבין למה אמר כאן "שתהיה בהמתו ואכלת ופטורה", הרי אכילת עראי מותרת גם לאדם, כל זמן שלא נקבע לאחר גמר מלאכתה. ועי' ב'תוספות' מנוחות סז, ב' ד"ה כדי, ובתוספותא כפושטה' מעשרות פ"ג שורה 10 הערכה 12. (47) הינו, שלא על-מנת לגמור את הכל, שאמ נתכוין לכך - הקובל הכל למעשרות כדליהן. (48) הינו, החילק הנשאר בבית ביל' זוויה ומירות. אבל החלק שודו אותו וגמרוהו - מתחייב במעשר, כמוואר לעלה ה"ד: "הכנס קשואין ודילועין לבית קודם שיפשוף, מיתחילה לשפשף אתך - נקבע הכל למעשר". ולא כדעת ה'תוספות' בכבא-מציעא פח, ב' ד"ה לא משיקסו, עי"ש.

ז. הגוזמר⁴⁹ פרוטיו של חבירו שלא מדעתו⁵⁰, וכן

הקובע פרוטיו באחד מן הששה לרבים שקובעים

למעשר⁵¹ שלא מדעתו - הרי אלו טבלו למעשר⁵².

(49) כרבינו יוחנן ב'ירושלמי' מעשרות פ"ב ה"א, ולא כריש לkish. (50) באופן שהגמר קובל למעשר, כגון שעומדים להמכר בשוק ולא להוליכם לבית (לעלה ה"ב). (51) כגון שעומדים להוליכם לבית (שם), ולאחר שנגמרה מלאכתם שם. (52) ב'ירושלמי' שם מפורש, שכשם שהגמר פירוט החבירו שלא מדעתו, נתבלו לדעת רבוי יוחנן, כמוין אם כבשים או שלקים שלא מדעתו - נקבעו למעשר, אבל יתר הדברים לא נזכירו שם. ואמנם קשה הדבר, כיצד יכול להיות מכך שלא מדעת הבעלים, וכיatz יכול היה תרומה שלא מדעתו, ומה עניין שבת לכאן, הרי השבת באה מאליה? ועי' רדב"ז, וראה עוד לעלה ה"ה.

ח. אי זה⁵³ גמר מלאכתן של פרוטות⁵⁴ הקשוין וכדילועין והאבטיחין - משישפשים⁵⁵ בינו ויטר הzechov שעליהם, כמו שער דק. ואם איןו משישפשים⁵⁶ או משיעמיד ערמה; ובאבטיחה - משיסדר אותו במקצת⁵⁷ אבטיח בצד אבטיח. קהה⁵⁸ משישף אחת אתך⁵⁹ - בינו שגמר כל צרכו נגמרה מלאכתן.⁶⁰ ותורםין⁶¹ קשואין ודילועין⁶² אף על פי שלא הסייע האחו במעליהם.

(53) מעשרות פ"א מ"ה. (54) ראה לעלה הלכות א-ג. (55) במשנה, שם: "הקיושאים והдолעים משיקסו - אבטיח משישלק", והינו "משיקסו" הינו "משישלק" - שיפול מהם השער (פירוש המשנה, שם). (56) שיש מוכרים אותם כמו שהם. (57) דרכם שמקצים מקום לשטוח אבטיחם. (58) שכן עושין מהם ערימה שהם נשברים כשהם זה על זה ('שנות אליהו' שם). (59) Tosפותא מעשרות פ"א.

(26) בכבא-מציעא שם, ב. וראה להלן שם. (27) ראה להלן ה"ח, שהוא גמר מלאכתם. (28) על דעת לשפה כולם, ראה להלן שם. (29) עד שיתחיל למגור מלאכם נ"ל, וכן בכל הדברים הקובעים למעשר. (30) מעשרות פ"ב מ"ד, כחכמים. ובירושלמי' שם ה"ג: "אמר רבוי לעזר, הוזאת לברמן עמי 10 (231): "זומדים חכמים לרבי לעזר בכללה של כל דבר היא מתניתין", וכן הוא בתוספותא שם (הוזאת לברמן עמי 10 (231): "זומדים חכמים לרבי לעזר בכללה של פירות שורתה עד שלא נגמרה מלאכתה, שלא יכול ממנה עראי". והינו מושם ש"כללה משיחפה כו', אם אינו מהפה משימלא וכו' אם אינו מלא עד שילקט כל צרכו" (להלן ה"י, ממ"ס מעשרות פ"א מ"ה), "וכשתורם, בזודאי לא יליקוט עוד בכללה זו, שהיאך יתן שאינו מתוקן על מתוקן" ('שנות אליהו' שם).

ה. הנטיבא³¹ לבית סובי תאנקה³² וביהם תאנים, מכבדת תפריע³³ וביהם תפיריע³⁴: אם הנקיסום תינוקות או פועלם - לא נקבוע למעשר; ואם הנקיסן בעל הבית - חייב במעשר³⁵. הנקיס שבליהם³⁶ לישות מהן עשה - לא נקבוע³⁷; לא כלן מלילות³⁸ - נקבוע למעשר³⁹. במא דבאים אמורים?⁴⁰ בתקוואה⁴¹; אבל בקטניות - לא נקבוע למעשר⁴².

(31)/tosfta מעשרות פ"ג (הוזאת לברמן עמוד 8 (238)). (32) ענפי התאנקה. (33) כפות תפריע. (34) שני אלה לא נגמרה מלאכתם למעשר, וכן ראה מתוך סמכיות הלכה זו להלכות האחרות כאן. וראה להלן. (35) כשהחביבם בעל הבית באה ראיית פוי הבית, עם גמר מלאכה, בכת אחית, שכיוון שבאים לבית בוודאי אין דעתו ללקט עוד, ראה בהלכה הקודמת. אבל מחשבה של תינוקות אינה קובעת, שאין מחשבתן מחשבה. והבאת פועלים, אינה מחייבת את בעל הבית, שהרי אין הפירות שלם. וא"ע-ל-פי שהוגמר פירוט החבירו שלא מדעתו, נקבעו למעשר (להלן ה"ז) - שם המעשה של גמר המלאכה קובעת, והרי גמורו, אבל כאן מחשבתו של אחר מהייבת את בעל הבית, ראה ב'תוספות' ב' ב' מ"ה אין אדם. אלא שעדין צריך עיון ממה שכח בלהלן שם, שאחד מהשזה דברים הקובעים למעשר, קובעים למעשר דבריהם מדעת בעל הבית, והרי גם חצר ובית בכלל השזה לא הניל. ועי' 'חזהן איש'. (36) ברייתא בביצה יג, א. ותוספותא מעשרות פ"ג. (37) ככלומר, הנקיס הבודה מזמן (38) ואוכל מהן אכילת עראי, ופטור, שהרי לא נגמרה מלאכתן. (39) ככלומר, שימוש שמשפשף את השבלים ואוכל את הורעונים. (40) כרבוי, ולא כרבוי יוסי ברבי יהודה, שם. לפי שהכנים בשלבין היא גמר מלאכתן, שאין סופן לבוא לידי גורן אחר, וזה גורן (רש"י שם), והרינו כמנכיס אגוזים בקליפות. (41) שהרבה כונסין אותה למליות, והוא גRNA. (42) כלשון השניה בגמרה שם. שסתם קטניות הוכנסתם למירוח, ואין זה גורן.

ו. מתר⁴³ להערים על התקוואה להקניחס במוין⁴⁴, בקדרי⁴⁵ שתהיה בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר⁴⁶, וזרעה מעת⁴⁷ אחר שהנקיס לביתו ופטור

מתוך מהדורות גנאלעס רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

שלמה' (רבינו אליהו מלונדריש, שם).

יג. **הקבוצה**⁷⁹ – **משימרחה**. ו**אי זהה משמרחה?** זה
המיפה פנוי הכבריה של **קבואה ברחת בסוף כל דבר**⁸⁰,
בדרכ שעוושין בשגומריין כל מעשיה. אם
אינו **משימרחה**⁸² – עד **שייעמיד ערמה** – **הקטניות** –
משיכבורה⁸⁴. **וינוטל מפתחה הכהרה ואוככל**⁸⁵. [אם] אינו
פוכר – עד **שיימרחה**⁸⁶. **ואף על פי שמרח** – **מתר לטל**
מן **הקווטעים**⁸⁷ ומן **האדרין**⁸⁸ וממה **שבטותך התבן**⁸⁹
ואוככל.⁹⁰

(79) משנה, שם. (80) ירושלמי' שם: "חכואה משיתمراה, רבבי הנגיא בשם רב כיוחנן מן דו ישפר (= משיפפה) אפי' דכירה (= פנוי כריוון)". (81) ככלומר: באופן שייפוי זה הוא סוף המלאכה, שאין דעתו לעשות מכמה עמדנים, שכבר ייפה פניהם – עירימה גדולה, ראה להלן. (82) ודעתו לעשות מהעמדנים הקטנים – עירימה גדולה (תוספות אנשי שם). (83) אותה עירימה גדולה שלא נתכוין (שם). (84) ינפח בככברה, שבשעת עקיותן נתערב עמם עפר. (85) ירושלמי' ותוספთא שם. ושני טעםים נאמרו בירושלמי'. או מושם שעדרין לא נחו על הקrukע, או מושם שהרוח לא עשתה בהם כל צרכה. ולכן לא נקבעו עדיין למשער, וכונתו נוטל מן האoir, ובירושלמי' הגיסא "זוקלט". ועי' בהלכה הסמוכה, וראה בתוספთא כפשותה' שם. (86) משנה, שם. (87) שלא נידשו. (88) מצד הכרוי. (89) החיטים שבתבן. (90) שהקוטעים מחוסרים דישה, ואילו שצבדים – עליה לרבי, ושבתבן – זוריה לרווח ולא נקבעו (ריבמ"ץ במשנה, שם). (91) וראה למעללה ה"ד, נקבעו שביקושואין ודילועין, אם התחייב לשפשף את נקבעו כולם למעשר, אף אלה שלא שופשו, וצורך עיון].

יד. **כינוי**⁹¹ – **משיגינחנו בחייבות ויישלה הגזין** והחרצין מעל פי החייבות.⁹² **אבל בשהוא בתוך** הבור, **בשיגביהנו להעמידו בחביה – שותה עראנין**⁹³. **וקולט מן הגת העליונה**⁹⁴ ומן **האנז**⁹⁵ ומכל מקום

ושותה.

שם מ"ז. (92) כרבי עקיבא בביבא-מציעא צב, ב. שאמור: "ין – משילה בחביה" (כסף-משנה וריבמ"ץ. ועי' חזון איש). (93) אפיק-על-פי שללה בתוך הבור, כיוון שלא שללה בחביה (כסף-משנה). (94) מקום שדורכין שם הענבים. (95) שדרכו נשף היהין לבור.

טו. **השמן**⁹⁶ – **משירד לעוקהה**. **אף על פי שירד** – **ונוטל מן העקלק**⁹⁸ ומן **הממל'**⁹⁹ ומביין **הപסין**¹⁰⁰ **ונוטן**¹⁰¹ **לקערה קטעה**¹⁰² **ולתמחוי לתוך התבשיל**, **אף על פי שהוא חם, מפנוי שאינו מתפשט בכל** – **שבי**. **ואם היה חם בויתר**¹⁰³ **כדי שיכוח את היד** – **לא יתן לתוכו, מפנוי שהוא מתפשט**.

(96) משנה, שם. (97) החפירה שמתבקצת לתוכה המשמן (פירוש המשנה, שם). (98) כדי עשו מhalbim ונותנים בו הזיתים להסתח על ידי המל (ראה להלן). (99) אכן הטוחנת את הזיתים. (100) מבין הנסרים. שבכל אלה לא

(60) שלא על דעת לשפשף כולם, אלא חלק מהם בלבד, ראה להלן. (61) כמובן, אלא שנגמרו (ודב"ז). שרק אם נתכוין לשפשף כולם, הרי היא התחילה לחיב את כולה (למעלה ה"ד), אבל כאן שלא נתכוין לכך, אין קוуб אלא עד שיגמור כל צרכו (כסף-משנה וריבמ"ץ עי"ש). (62) תוספთא, שם. [כלומר, אפיק-על-פי שאין תורמן מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו (פ"ה מה' תורותות ה"ד) – כיוון שמקצת מהם נקבעו, מותר לתרום מלאה שנקבעו על אלה שלא נקבעו, כמפורט לעמלה (שם ה"ה) "מאיתתי תורמן את הגורן" – משיבورو. ברור מקצת, תורמן מן הבור על שאינו ברור", ועי' כסף-משנה וריבמ"ז]. (63) [כלומר, על קישואין ודילועין, ראה למעללה]. 1 ט. **הנילק הנטגד**⁶⁵ – **משיאנד**⁶⁶. אם אינו אוגד – 2 **משימלא את הפל**. [אם] אינו ממלא⁶⁷ – **הרי זה** 3 **אוכבל עראי עד שיליקט כל צרכו**.

(64) במשנה, שם. (65) שדרכו להזכיר אגודות אגודות.

(66) ראה להלן ה"ב. (67) ככלומר, בכפר קטן שאין כל' מלא נמוך, אין ממלאים את הכל'.

4 י. **בלקללה**⁶⁸ – **משיחפה**⁶⁹ ההפרות **שבה בעלים** 5 **ובחווץין וכיוצאי בהן**. אם אינו מיחפה – **משימלא** 6 **את הפל**. אם אינו ממלא⁷⁰ – **עד שיליקט כל צרכו**.

(68) של פירות, ראה למעללה ה"ד. (69) משיכסה. (70) כנ"ל.

7 יא. **כלי גדרול**⁷¹ **שבדעתו למלאת את חציו** – **כיוון** 8 **שמלא חציו נטבל**. **היה ברעתו למלאת את בלו** – 9 **אינו נטבל עד שימלא את בלו**. **הי שנים ובבדעתו** 10 **למלאת את שנייהם** – **לא נטבל עד שימלא שניהם**.

(71) ירושלמי' מעשרות פ"א ה"ד.

11 יב. אוגד⁷² הירק אוגד גדור בשרה, אף על פי 12 **שברעתו לאגדו אגדות קטנות לשוק**⁷³ – **הרי זה** 13 **נטבל**⁷⁴. **הפרד**⁷⁵ **והתמייקין והחרובין** – **משיעמיד** 14 **ערמה בראש גג**⁷⁶. **ותבאלים** – **משיסיר העלים** 15 **והקלפות**⁷⁷ **שדרפו להשליקם מעליין**. **ואם אינו** 16 **מסיר – עד שייעמיד ערמה**.

(72) ירושלמי' שם, ותוספთא שם פ"א. (73) ככלומר, להחדר האגודה הגדולה ולהזור ולאגודה אגודות קטנות (ריבמ"ץ במשנה, שם). (74) שהרי נגמרה מלאכתו בשדה, אבל אם בדעתו לחתיר ולהזור ולאוגד בשדה, אינו נטבל, ירושלמי' שם. וראה בפ"ב מה' מתנות ענינים ה"ט. (75) משנה, שם. (76) ענבים מיובשים.

(77) שדרך להעמידם בראש הגג ליבכם, כדחנן (מעשרות פ"ג מ"ד, וראה להלן ה"ח) החרובין עד שלא נכנס לראש הגג" (תוספות יוס-טוב' בשם רבינו אליהו מלונדריש. ראה ביפורושי' ורבינו אליהו מלונדריש ופסקיו, עמוד קמ"ב), אבל בירושלמי' שם: "רבי יינה בעי: הבא בשדה לא? אמר רבי חיננא דרובה את מאימר לך, אפילו משיעמיד עירימה בראש גגו". וראה בהשגת הראב"ד להלן ה"כ השיכת לכאן, כמו שכחוב ב'אור שמחה". (78) במשנה, שם ע"א: "הכצלמים משיפקל", והוא כמו "משיקלף", בחילוף. כמו 'שלמה'

מתוך מהדורות וൺעם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

יט. מעצער ראשון¹²¹ שהקדימו' בשבילים - אסור לאכל ממנה עראי קדם שיפריש תרומות¹²² ; ואם אכל - מפני אותו מכת מרודות¹²³. כייד היא אכילת עראי?¹²⁴ בגון שהיה מקלף שעורים ואוכל¹²⁵ - מקלף אחת אהת¹²⁶. ואם קלף וכנס לתוך ידו - חיב לעשרן¹²⁷. היה מולל מלילות של חטפים - מנפה מיד ליד ואוכל¹²⁸. ואם נפה לתוך תיקו - חיב לעשרן¹²⁹. ואין צריך לומר אם נפה בכלי, שאין זה עראי¹³⁰. וכן נוטל מן היין ונונן לקערה לתוך פבשיל צויגן ואוכל¹³¹, אבל לא לתוך הקדרה אף על פי שהיה צווגנת, מפני שהיא כבור קטנה¹³². וכן סוחט זיתים על בשרו¹³³, אבל לא לתוך ידו¹³⁴. וכן כל ביווא בזזה.

(121) מימרא של ריש לקיש, ביצה יג, א. (122) כולם, ישראל הפריש מעשר ראשון לפני חדש תבאותו, ונתנו לו, אסור הלווי לאכול מעשרו, עד שיפריש ממנו תרומה מעשר (אבל מהתרומהגדולה פטור. שם), שמו טובלו, כולם: שם מעשר שנתקאה עליו, טובלו ואסור באכילת עראי. (123) ירושלמי' תרומות סוף פ"א. וראה ברשי" ביצה, שם. (124) מעשרות פ"ד מ"ה. (125) כשהן בשביבם קודם מירוח. (126) כולם: מקלף אחת אהת ואוכל, בגין האלה, ואך שבירושלמי' שם ובתוספותה פ"ג אמרו, שבשעורים אוכל שתים שתים, ובחייבים שלוש, סובר רבינו שמשתנו חולקה. (127) שוהי אכילת קבוע. ויש אמרים כי זה גמר מלאותם, ראה להלן פ"ד הט"ז. (128) ממעכן בין עצבעותיו וכפות ידיו, ומילילות הן שבilibם בהבנה באש (פירוש המשנה, שם). (129) מגען החיטים מיד ליד כדי שתסור הפסולת. (130) ננ"ל. (131) ביצה יב, ב. (132) מעשרות שם מ"א. ככלומר, נוטל מן הגת ומן הבור קודם שישלה בחבויות ננ"ל. (133) ירושלמי' שם. ככלומר, שאין היד סולחת בו, שאם היד סולחת בו הרי זה מבשל ונקבע למשה. (134) וראה היא אכילת קבוע (משנה ואשונה' שם). (135) משנה, שם. (136) לסתו. (137) (137) שוהי כאכילת קבוע, שרי סוכה היא כתשיה (להלן פ"ג הט"ז).

ב. וכשים שפרט לאכל עראי מפרות שלא נגמרה מלאכתן¹³⁸, קה¹³⁹ מתר להאכיל מהן לחיה ולבהמה ולעופות כל מה שירצה וופקיר מהן כל מה שירצה¹⁴⁰ קדם שיעשר. ואם גמרדו¹⁴¹, אף על פי שלא נקבעו למשער¹⁴² - לא יפקיר ולא יאכילה לבהמה ולחייה ולעופות אכילת קבוע עד שיעשר¹⁴³. ומתר להאכיל לבהמה עראי¹⁴⁴ מן הטבל¹⁴⁵ ואכלו בתוך הבית. ומאכילה¹⁴⁶ פקייעי עמיר¹⁴⁷ עד שיעשרם חbillות¹⁴⁸.

(138) כגון תבואה שקצרה ורשה, ועודין לא רווה ולא מיראת (מעלה ה"א). (139) פאה פ"א מ"ז. (140) אפילו אכילת קבע. וראה לעלה פ"ב ה"ג. (141) מלאות. (142) כשבועתו הייתה להולין לבית (שם ה"ב). (143) שלא התירו במשנה שם אלא קודם מירוח ולא הזכירו קבועות, המוקצתה.

הגיון עוד הין למגר מלאה. (101) זה מוסב על מה שלמעלה "אעפ' שירד", כולם: אף-על-פי שירד לעזקה - נתון לקערה וכו'. אבל אלה שבקל ובסמל שלא נגמרה מלאכם, אין נקבעים על-ידי בישול, כמו שכח רביינו למללה ה"ג (משנה ואשונה'). (102) כך פירש "חmittah" שבמשנה. (103) כולם, היה בקדירה או באלפסיהם כל ריאו, כן הוא במשנה שם, וכן כתוב רביינו להלן פ"ה הט"ז, ועי' רדב"ז.

טז. העגול¹⁰⁴ של דבלה¹⁰⁵ - משיחליקנגן¹⁰⁶ - והגזרות¹⁰⁷ - משידוש¹⁰⁸. ואם הכנין ל מגורה - משיעגיל בידו על פי המגורה¹⁰⁹. היה דש הגזרות בבחית או העגול על פי המגורה, [נסבירה הבחית או שנטחחה המגורה]¹¹⁰ - הרי זה לא יאכל עד שיעשר¹¹¹.

(104) שם, מ"ה. (105) גוש התאים הדבקות זו בזו. (106) שמלחיק פני העגול במשקון. (107) תנאים מיובשות. (108) משיכתו אותם קצחים על קצחים בכללי שהוא רוצה להציגם שם (פירוש המשנה, שם). (109) כל עגול שעוזים בו עיגולי דבלה. (110) בשעת הדישה והעגול, שעדין לא נגמרה מלאת הדישה. (111) שלא כרבי יוסי שאמר שהחחותנות זוקחות לעליזנות, וכל זמן נגמרו העליזנות אף התהחותנות לא נגמרו, אלא כתנא-קמא (שם), שאמר שאין התהחותנות זוקחות לעליזנות, ומכיון שהחחותנות נגמרו, אסור לאכול אף מן העליזנות, כמובואר לעלה (ה"ד, 'תוספות כפשטיה') [וראה לעלה ה"ג הערכה פט].

יז. תנאים¹¹² וענבים שבטמקצתה¹¹³ - מתר לאכל מהן עראי במקומן¹¹⁴. אבל אם נטל מן המקצתה והחוליך למקום אחר - לא יאכל מהן עראי, שחררי נגמרה מלאכתן, אף על פי שלא יבשו כל ארכן¹¹⁵.

(112) Tosfot מעשרות פ"ב (הווצת ליברמן עמ' 44). (113) מקום שהוקצב ליבוש התאים והענבים. (114) שעדין לא נגמרה מלאתן. ועוד שהוא מחזיר את המותר ליבשן. (115) כולם: הולכתו למקום אחר, מחשיבותו כגמר מלאה, אף-על-פי שלא יבשו כל זרכם. (116) השחרובי¹¹⁶ עד שלא נקבע לראש הган¹¹⁷. (117) מזריך מהן ערימה בשדה, אלא שדעתו ליבש על הגג, ולכן עדין לא נגמרה מלאתן עד שיכנס כולם על ראש הגג. (118) לבחמה¹¹⁸ ופטור; מפני שהוא מחייב את המותר ליבש, וכן מצא מאכיל עראי¹²⁰.

(119) שם פ"ג מ"ד. (117) מדובר אפילו בחרוביין שכבר העמיד מהן ערימה בשדה, אלא שדעתו ליבש על הגג, ולכן עדין לא נגמרה מלאתן עד שיכנס כולם על ראש הגג. (118) לחצר. ואינם נקבעים שם למעשר, לפי שדברם שלא נגמרה מלאתן איינו נקבע בחצר (למעלה ה"ג). (119) שכינן שנותנים לבהמה, ניכרים הדברים כי עוד לא יבשו ולא נגמרה מלאתם, כי לאחר גמר מלאתם איןנו יותר נותנים לבהמה. אבל לאדם אסורים באכילה בחצר, כמו שאמר לעלה (בhalcha הקודמת), שאין לאכול אלא במקום המוקצתה. (120) כן כתוב גם בפירוש המשנה, שם.

מתוך מהדורות ונשל עט רמב"ם ג' – מוסד הרב קען

הבעלים מתיאשים, שמדוברם סימן, שאינם מתגלגים ממשconnן, לפי שאין רבים מצוין שם. ראה בפט"ז מהל' גזילה ואבידה ה".¹⁶² (162) שמתגלגים ברגלי אדם ובמהה, ואין נמצאים במקום שהניחם שם, ואין מקומן סימן, ונתיאשו הבעלים. והפרק לפניו מירוח – פטור מעשרות. מקוטנא).¹⁶³ (163) שמדוברם סימן אפיו ברשותה (164) גודלות וכבדות.¹⁶⁴ הרבים, שמחמתם כבד אין מתגלגות ממשconnן, ולא נתיאשו הבעלים. (165) תוספתא שם. בין שהוא מכונסת שלא נתיאשו הבעלים, ובין שהוא מפוזרת, נתיאשו הבעלים ממנה. שאין הפרק פטור מעשר אחר גמר מלאכה שם. וכן הוא ב'ירושלמי פ"ג מס' מעשרות סוף ה"א).¹⁶⁶ (167) בדפוסים חדשים, בטועות: "عروשה עושה".¹⁶⁷ (168) ב'ירושלמי שם אמרו: "פטורין מתרומה גודלה", שאיאפשר לגורן שתעקר אלא אם כן נתרומה תרומה גודלה", וראה בסוף הילכה זו. ואם אין כוונת רבניו ב"תרומות" לתרומה גודלה ותרומות מעשר, אלא להרשות מעשר בלבד, והכוונה שאפשר להוציא מאינה כמה פעמים תרומה מעשר. ובתוספתא שם, הנוסחה: "תרומה והרשות".¹⁶⁹ (169) שכיוון שכבר היה מורה, לא נפטרת מתרומה ומעשרות על ידי ההפקר, כמボואר למלאתה. ובתוספתא שם מפורש שאפיו אם היה כרי, שאסורה משום גדול, גם אין עושה אותה תרומה ומעשרות. ויש להבין: האיך יכול להפריש תרומות ומעשרות مثل אחרים? וציריך לומר, שהמדובר כשרואה שהיה עומדת להתקלקל (תוספתא כפשתה").¹⁷⁰ (170) ככלומר, אין חושש שמא עישרו הבעלים לאחר מירוח, שאין מעשרין אלא בבית ירושלמי שם).¹⁷¹ (171) תוספתא שם. ה"י, שכללה משיכפה הפירות, הרי זה גמר מלאכתה. (173) שכיוון שהיתה מחופת ונגמר מלאכתה, אין הפרק פטור מעשרות, אלא שבתוספתא שם אמרו שאסורה ממש גול, שאינה הפרק.¹⁷⁴ (174) יירושלמי שם. (175) שנגמרה מלאכתה, ראה לעלה שם. (176) כנ"ל בהלכות א-ב. (177) מפני שהוא ספק, שהוא עיטה בעל הבית. ומתרומה גודלה פטור, כדי דין דמאי, ראה להלן פ"ט ה"א. (178) כנ"ל בהלכה ב.¹⁷⁹ (179) שודאי לא עישר ולא תורם, כיון שלא נקבע עוד.¹⁸⁰ (180) [כלומר]: מספק. אבל אין זה דין דין דמאי, אלא מפריש גם תרומה גודלה מספק. וכך עין זה במכשורי פ"ב מ", ראה בר"ש ורא"ש שם. ובתוספתה יוסטבו' מעשרות פ"ג מ"ד ד"ה ובזיטים].¹⁸¹ (181) יירושלמי שם, וראה לעלה.

כג. פרקי¹⁸² הנמלים שלנו¹⁸³ بعد הערבה התייבת¹⁸⁴

- הרי הנמא ביהן חיב במעשרות;¹⁸⁵ שידוע

שמדבר גמור כיון גוירין כל היליה.

(182) שם פ"ה מ"ז. ושם הגירסאות: "חוורי", והינו הר. (183) לניטת ליליה. (184) במעשרות. כגון שנגמרה מלאכת החיתין, כנ"ל בה"ג. ואם לנו בצד הערימה הפטורה, הנמצא בהן פטור מעשר. (185) ואם הערימה חיבת גם בתרומה, חיב גם לתروم על מה שמצו.

כד. המואצא¹⁸⁶ זיתים פחת היצת וחרובין פחת החרוב¹⁸⁷ - חיבין במעשר; שוחקתן שמאלין זה

וראה ב'תוספות אנשי שם, שם. (144) אבל אכילת קבע אסורה, כיון שכבר נכנס לתוך הבית, ואף-על-פי שלא נגמרה מלאכתו, ראה להלן. (145) שלא נגמרה מלאכתו (תוספתא כפשתה מעשרות פ"ב, שורה 65 בשם הגור"י מקוטנא).¹⁴⁶ (146) תוספתא שם ה"ב. (147) זירום של תלtan המוחברים זה זה, ומאליכם אפיו קבע. (148) שזה גמר מלאתן (ביצה יג) וחיבים במעשר, שמאליכם אדם ובמהם הם, וכן מפורש במעשר שני, פ"ב מ"ב, אבל מאליכם מהם פטור מעשר (תוספתא כפשתה').

1. כא. המואצא¹⁴⁹ קציצות¹⁵⁰ בקדח, אפלו בצד שידה קציצות¹⁵¹ - הרי אלו פטוריין מן המעשר.¹⁵² מצא גרוגוריות¹⁵³, אם דרסו رب הגרגוריות رب הקדים - חיב לעשר;¹⁵⁴ שוחקתן מדבר שגמירה מלאכתן. וכן אם מצא פלחי דבליה;¹⁵⁶ שידוע שהם מדבר הגמורות.¹⁵⁷
2. 6.

(149) מעשרות פ"ג מ"ד. (150) גרגירים תלולים מזיאזה אילן שהוא, ולא נגמרה מלאכתם למעשר. (151) שיש להניח שמן הדרה ה. (152) נתיאשו הבעלים. והפרק קודם גמר מלאכה פטור מן המעשר, ראה בהלכה הקודמת. (153) תנאים מיובשות. ולא ניכר בה אם כבר נגמרה מלאכתן או לא. (154) ככלומר, שרוב בני האדם דרסו רוב גרגורותיהם בשדות. (155) שעם דרישתן גמר מלאכתן, כמボואר לעלה בהט"ז. אבל אם לא דרסו אלא מיעוט גרגורותיהם, או שرك מיעוט בני אדם דרסו רוב גרגורותיהם, שיש להניח שנרבס הרגגוריות באו אלו (דרב"ז). ואף-על-פי שהבעלים נתיאשו מהם והרי הם הפרק, אינם פטורים מעשרות, מאחר שהופקרו לאחר גמר מלאכה. ראה לעלה. (156) לאחר שנדרסו בעיגול, מחלקים העיגול לכמה פלחים, ובכל פלח הרבה התנים דבוקות (רש"י שם). (157) ואם אין לנו צורך ברוב דרישים.

7. כב. מצא¹⁵⁸ ברכיות¹⁵⁹: בראשות היחיד¹⁶⁰ - חיב לעשר;¹⁶¹ בראשות הרבנים - פטורות. והאלומות¹⁶² בכל מקום חיבות במעשר.¹⁶³ מצא תביה מרוחקה¹⁶⁴ עוזה אותה תרומות¹⁶⁵ ומעשרות על פרות אחות¹⁶⁶ ואינו חושש.¹⁶⁷ מצא כלבלה מחהפה¹⁶⁸ - חיבת במעשרות.¹⁶⁹ מצא כלבלה במקומות שהרבות מכניםין לשוק - אסור לאכל ממנה עראי,¹⁷⁰ ומתקנה דמאי;¹⁷¹ ובמקומות שהרבות מכניםין לבתים - אוכל ממנה עראי,¹⁷² ומתקנה ודאי;¹⁷³ מחהפה למחהפה¹⁷⁴ - דמאי;¹⁷⁵ ואם המכינה לבת - מתקנה ודאי. במא דברים אמורים? בך רשות שאין לו גמר מלאכה; אבל בך רשות לו גמר מלאכה, אף על פי שהוא מערש ודקאי - אין ציריך להפריש תרומה, שוחקתן שהפריש מהן תרומה בשעה.
8. 21.

(158) תוספתא מעשרות פ"ב. (159) אלומות קטנות. (160) שאינן שאסורות משום גול (תוספתא שם).

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם גם

פז

א. אין² הובל נקבע למעשרות מן התורה עד 10 שיכניסנו לביתו³; שנאמר: בערתי הקדש מן 11 הבית.⁵ והוא שיכניסנו דרך השער; שנאמר: ואכלו⁶ בשעריך.⁶ אבל אם הכניס תבאותך דרך גנות⁷ וקריפות⁸ – פטור מן הטרומה⁹ וכן מן המעשרות¹⁰.¹¹

(2) כר' ינאי בבבא מציע פה. ולא כר' יוחנן שם שגמץ חצר קובעת מן התורה. (3) בין בעל התבואה ובין אחר. (4) אבל לא לבית של אחר. (5) ופשותו של מקרה שנכנסו לבית כדורין דרך הפתח. אבל מדבריהם נקבע על ידי שישת דברים ואף על פי שלא נכנס לבית. (6) ומדובר בתבואה שנגמרה מלאכה, שאם לא כן, אין הבית קבוע למשער. (7) שלא נכנסו לבית בדרך הרוילה, אלא דרך ארובה שבגה. והrangle עצמו אינו קבוע, שנכנסו לבית בדרך אחרת. והrangle עצמו אינו קבוע, שאינו לדירה. ובברכות לה: אמרו: "דורות האחרונים מנכיסין פירוחיתן דרך גנות, דרך חזירות, דרך קריפות, כדי לפטורן מן המעשרות".¹² וכן שם הכוונה שהכניס דרך חצר שאחורי הבית. ומה מדובר בחצר שאינה משתמורה, שאינה קבועה שהרי מירא זו היא של רב' יוחנן, והוא עצמו אמר שם שחצר קבועה מן התורה. (9) יש בעיר שבתחלת ההלכה לא הזכיר ובינוי "טרומה".¹³ (10) אבל מדבריהם אסור באכילת קבע.

ב. יראה לי, שאין לך מן התורה על אכילת הובל עד שיקבע בכניםו לbijto, כמו שיבאנו מפי המשמועה;¹⁴ אבל אם נקבע בשאר הששה זברים שמנינו¹⁵ – אין לך עליו אלא מכת מרדיות מדבריהן. וכן האוכל מפרות שעדתו להוליך לשוק אחר שנגמרה מלאכתן¹⁶ – אין לך אלא מכת מרדיות, כמו שיבאנו;¹⁷ אין הגומר למפרח כי בטעם**במעשר אלא מדבריהם.**

(11) שאין ששת הדברים קבועים למעשר אלא מדבריהם. (12) שאסור לאכלם עראי כאילו נקבע באחד מששת הדברים הקבועים.

ג. בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות – אין²³ קבוע¹⁸. וכן הגאים איןן קבועין, אף על פי שהבית שלמטה קבוע¹⁹. ואם לא היה בגג ארבע אמות על ארבע אמות, כגון שהה בית משפע ועולה – אין²⁶ פטור מן המעשר, אלא הרי גג זה במקצת אויר²⁷ בבית.¹⁵

(13) שאינו ראוי לדירה ואיןנו קרוبي בית. (14) [במשנה שם: "הגנות פטורין אף על פי שהם של חצר החיבור". ובניו שינה וכותב "אך על פי שהבית שלמטה קבוע", והכוונה שאין מסביב חצר המחייבת, וכגון שאינה משתמורה – לפי שבירושלמי הקשו על המשנה שם, למה לא נטבלו בחצר? ותירצטו: תפרק כר' יוסי בן רב' יודה אמר "הביא התנים מן השוה והערין לחצרו לאוכל בראש גגו – פטור". אבל בניו פסק לרבי שיחיב]. (15) [צrik' עין]: הרי סוף סוף לא נכנס לבית דרך השער, אלא דרך הגג].

ד. האריפין¹⁶ והברגנין¹⁷ ובתי הקין, והוא ארבעה²⁹

נפל¹⁸⁸. מצא תנאים מחת התאנה – הרי הם ספק¹⁸⁹; שהרי משפטנות ומתקללות בעפרד¹⁹⁰, שמא מתאנה זו נפל¹⁹¹ או מתאים שנתעורר¹⁹².

(16) שם פ"ג מ"ד. (17) כן הוא בירושלמי שם: "זהו אסמן זיתים תחת חרובין וחרובין תחת חרובים, אבל אם מצא זיתים תחת חרובין וחרובין תחת זיתים – לא בדא". (18) כן הוא בכבא-מציע כא, ב: "שאני זית, הויאל וחוזתו מוכיח עליו". וחיבים במעשר מודאי, ראה להלן. (19) כאמור, חייב לעשר מספק. והנה במשנה שם: "תאנה שהיא נוטה על דרך ומצאת תחתיה התאים, מורות ממשום גול, ופטורות מן המעשרות". וכן כתוב ובניו בפרט גזילה ובאייה הטענה המשנית¹⁹³ מעשרות, שם). אבל בירושלמי (וראה בפירוש המשנית¹⁹⁴ מעשרות, שם). אמרו ר' גזילה שבHAL מילא כתוב "הנוטה לדרך" (כמו שכותב בהל' גזילה שם) ולכנון כתוב שהוא נוטה לדרך (אמורו אלא [הנוטה] לדרך, הא בגין לבין כתוב שהוא נוטה לדרך). ואף-על-פי שלא אמרו ר' גזילה לדרך או אלא אליכא דרבנן שאין הלכה ממשוער, שלא נתיאשו הבעלים, לנו¹⁹⁵ (192) ולכנון מערשר מספק.

כה. **המקדיש**¹⁹⁶ פרות תלושין ופראן קדם שtagmar מלاكتן – חייב לעשר¹⁹⁵. ואם נגמרה מלאכתן ביד המקדש ואחר כן פראן – פטורין מן המעשרות; שבעת חותמן היו פטורין מן הפטורות¹⁹⁶. **המקדיש** קמה למתחות – פטורה מן המעשרות¹⁹⁷.

(193) פאה פ"ד מ"ח, וחולת פ"ג מ"ד. (194) שבאו לעונת מעשרות, שאם לא כן אלא היו ביד הגובר משבאו לעונת מעשרות, נפטרו ממעשר, לנו¹⁹⁸ סוף פ"ב. (195) שבשת ערב חבותן היו חיבין במעשרות. (196) שהקדש פטור ממעשר, מדניך¹⁹⁹ ולאDigon הקדש, ירושלמי פ"א מס' 197 (197) תוספה מנוחות פ"ג. (זוהינו כמו שאמרו במנוחות סו, א – שמורת העומר נפדה ונאל כל אדם ופטור מן המעשר (ולא כרכבי עקיבא שם שמחייב מושום "שלא נתנו מנוחות [של הקדש] אלא לצורך להן" שם): כלומר: לצורך להן ולא למותר. ולפיכך לא נפטר במריות הקדש. וכך במקדיש קמה למנוחות, ונוטר ממנה ופדוואה, פטור הנוטר ממעשרות, וראה בתוספות ראשונים' שם].

יום ג' י"ט אדר ב' ה'תשע"ו

פרק רביעי

(1) יתברר שאין הובל נקבע למעשרות מן התורה עד שלבנית בבית. ודין בית שאינו קבוע אלא אם יש בו ארבע אמות. ואיזו היא חצר הקובעת. המביא תנאים לאוכלן בחצר הפטורה והכניסן לבתו. אם אויר חצר קבוע למעשר וגפן הטעונה בחצר.

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קהן

ז. כשם שהבית³⁴ קבוע למשער, כך החצר קבועת
למשער³⁵; ומשיקנוס³⁶ לחצר דרך השער נקבע,³⁷ אף על פי שלא הבנין לתוכה הבית.
15 16 17

(34) בירושלמי מעשרות פרק ג הלכה ג: "ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן قولחון (כל דיני חצר הקובעת למעשר האמורים במסנה) מן הבית למזר". (35) מדבריהם. בתוס' דברו המתייחס עד שאף לר' ינאי הסובר שرك בית קבוע מן התורה - קבועת חצר מדבריהם. (36) הפירות. (37) בבא מציאו שם לעניין בית, ושם למד ובינו לעניין חצר.

ח. אי זו היא חצר הקובעת? כל שהפלים נשמרים בთוכה³⁸, או שאין אדם בוש מלכוד בთוכה³⁹. או חצר, שאם יגנס אדם לה - אומרים לו: מה אתה מבקש?⁴⁰ וכן חצר שיש בה שני דירות אין או שהוא שפקין, שאחד פותחה ונכנס ואחד בא ונכנס או יוצא ונועל, הואיל והן פותחים ונעלין - הרי זו קובעת.
18 19 20 21 22 23 24

(38) והינו שি�ינו שומר בצד הפתח, וכך על פי שאין בחצר זו יתר הדברים הנזכרים להן, שהלכה כדרכיו כולן (כל התנאים במסנה שם) להחמיר. (39) וכן על פי שאין הכלים נשמרים בחצרה. (40) וכן על פי שאין נשמרת הכלים בוש לאכול בתוכה. (41) שכנים.

ט. בית שעיר⁴² של חצר והאסדרה⁴³ והמרפסת -
הרי הן בחר: אם הדירה קבועת⁴⁴ - קבועין, ואם לאו - אין קבועין.
25 26 27

(42) כי להצירות גדולות שני שערים, ומה שבניתים הוו בית שער. (43) מקום מקורה המוקף משולש רוחותיו. (44) למעשר. (45) שם טפלים לחצר. (46) שם אינם דירה. וכן שבבית השער עומדים שומרים - אין אלא כבורגנים.

י. שתי חצרות זו לפנים מזו - שתיהן קבועות.⁴⁷
סכת היוצרים זו לפנים מזו - הפתמית קבועת,⁴⁸
והחיצונה אינה קבועת.⁴⁹ והחנות - קבועת בבית.⁵⁰
28 29 30

(47) גם החיצונה, וכך על פי שיש לפניהם דרישת הרגל אליה - אינה כחצר אינה משתمرة. (48) שדרית קבועה היא, אף שאינה אלא לימות החמה. (49) שאינה דירת קבועה כלל. וכן שבית שער טפל לחצר - אין אמרים החיצונה טפלה לפניהם ותקבע למעשר, שאין הפנית החובה כל כך להיות לה החיצונה בית שער. (50) וכן שאינו דר בבית, כיון של תשל תושביו בחנות, קבועת היא למעשר חצר.

יא. המוליך פרוטוי ממוקם למקום⁵¹, אף על פי
שהוא נכס ביה⁵² לבתים ולחצרות בהר - לא נקבעו⁵³, אלא אוכל עראי⁵⁴ עד שיגיע למקום שהוא סוף מגמות. וכן בחזרה.⁵⁵
31 32 33 34

(51) יש אמרים כי המדבר כמושליכם למכבים, וכך על פי

עמדוים ותקורה על גיביהן, שנמצא بلا כתלים, וכן סכotta שעושין בני הגרמים ובני הגנות בימי התקין, אף על פי שדרין בהן כל ימי התקין ויש בהם רחמים ומרגגולין - אין קבועין למשער. וכן סכת היוצרים¹⁸ ההיונה¹⁹ וסתת החג בחת²⁰ - אין קבועין. שבל אלו אין דירתן קבועין.
1 2 3 4 5 6

(16) וצריך הוא כמו אוהל, בלי גג, צר מלמעלה והולך ומרחיב למטה. (17) מגדלים העשויים לשמור בדרכם.

(18) דרכם של יוצרי כלirs שעושים שתי סוכות זו לפנים מזו, בפניימית הוא דר ומצעי קדרותיו ובחיצונה הוא עשו מלאכתו ומוציא קדרותיו למכור. (19) אבל הפנימית קבועה. (20) כלומר, בחג הסוכות, אבל אם המשיך לדור בסוכה לאחר החג - הרי היא דירת קבועה, וכובעת למעשר. (21) של הדרים בצריפין, אמרו בערובין נה: חייה אין חיים, ואף השאר אין אלא להתקדר בקיין, ולא לדור בהם בקביעות. ועל בורוגין, אמרו "בורוגין חזו למלתיתיו (=ראויים לחתפיהם)", ולא לדירה ממש. סוכת היוצרים החיצונה אינה דירת היוצר, אלא הפנימית. סוכת החג אינה אלא דירת עראי בלבד.

ה. הארפין²² והברגנן²³ - טובליין לבעליהן, אף על פי שאין טובליין לכל אדם.²⁴ וכן בית הפספר²⁵ ובית המדרש²⁶ - טובליין לזה שיושב ומלאך, מפני שהם בדירותם, ואין טובליין לאחרים.
7 8 9 10

(22) "שהן טובליין לבעל הבורגנין". ומה זה רבני גם לצריפין, ולא פירש מה דינם של בתיה הקיין וסוכת היוצרים. (23) יש לעין הרי גם בית, שהוא דירת קבועה, אינו טובל למי שאינו שלו. ויש אמרים כי זה אינו אלא במכניס פירוטיו לבית חבריו דרך העברה בעלמא (ומכאן שבביתה נקבע אפילו אם המכenis דרך העברה), אבל אם המכenis דרך קבועה - קבוע למעשר. ואילו צריפין וברוגנין, שאין דירת קבועה. אין טובליים לכל אדם, אפילו אם המכenis הפירות דרך קבועה. (24) ירושלמי שם כගรส כתבייד רומי: "בית ספר ובית תלמוד טובליין לסופר למשנה". (25) שלמדודים בו מקרה. (26) שלמדודים בו משנה וגمرا. (27) ולא "ביתו" ממש, שהוא אין דרים שם ולפיכך אינם קבועים לאחרים.

ו. בית הנסת ובית המקדש: אם יש בהן בית דיריה²⁸ - קבועין,²⁹ ואם לאו - אין קבועין. ה. האורייניות³⁰ והאוצאות³¹ שבסדרות העשויות למקצת³² - אין קבועין.³³

(28) לחוץ או לשמש. (29) כאן לא חילק רבני בין אותו הדרים שם לבין כל אדם, לפי שכאן ישנה דירת קבועה לשמש בית הנסת, והרי הוא כבית הקובל גם לאחרים, אם המכenis בו פירות בקביעות, וכך על פי שהדריה אינה בתוך בית הנסת גוף, אלא בחדר שעיל ידו - קבוע גם בית הנסת, שהוא כבית שעיר ומרפסת לדירות הקובל. (30) מחסנים. (31) לכנס בהם התחואה לאחר גמר מלאכתה. (32) שאין דירה. (33) ככלומר, גם לדירה וגם למכוון, שאם לא כן פשוט הוא שקובעים.

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

נעדרת שהיא פטורה, והוא שעדר רובה, בטלת מתורת החצר, דברים: אף על פי שאם נעדרה רובה, בטלת מתורת החצר, הינו מפני שנואים הדברים שכודאי ימשיכו לעדרו כולה, אבל לאחר שזורעה ונטעה, סימן הוא שהמעירות שנשארא בלחתי מעודר – ישאר כך. ומסתתר כי זרעה ונטעה בחצר, אין קבע, ובוודאי יעקרון בכוא המועד לך, לפיקך אין בכוחו של הרוב, שנודע או ניטע שלא בקביעות, לבטל אליו את המעירות שלא נעדר כלל, והמעירות נשאר בתורת החצר, ואם כן הרוב הרי הוא כבית שער לחצר, גם הוא קובע למעירות כמו העצמו.⁶⁸ (68) שנטעה זו היא לנטערות, ולפיקך בטל המעירות, שלא ניטע ולא נעדר, אל הרוב שניטע ונודר. (69) ירושלמי שם, לפי מה שהגיה הר"י קורוקס: "נטע רובה פטורה (= בנטעה לנו) והוא שתהא נעדרת". שאם לא נעדרה, אפשר להלך ולהשתמש בכל השיטה שסביר האילנות. (70) הוא הדין אם הכניס לתוכה פירות מן החוץ.

טו. **תאנה העומדת בחצר**⁷¹ – **אוכל ממנה אתה**
אתה⁷² ופטור; ואם צרף⁷³ – **תיק במעשרך**. **במה**
דברים אמורים? בשתייה עמד בפרקע; אבל אם
עליה לראש התאנה⁷⁴ – ממלא חיק⁷⁵ ואוכל⁷⁶ שם;
שאין אօיר חצר קובע למעשרך.⁷⁷

(71) החיה בחת (הר"י קורוקס). וכגון שלא ניטע רובה, או שלא נעדרה. ועיין מה שכתב רבינו, שגם תאנה העומדת בבית, חייבות במעשר מדבריהם, ולמד דין זה מכאן. (72) כמובן, קוצץ אחת ואוכל, קוצץ אחת ואוכל וכן כל האלה. שאן חצר קבועה אלא בדבר שנגמרה מלאכתו. (73) שקצץ שניים. (74) שהרי זה שנגמרה מלאכתן, שבידיו שעאן כגורן. והסמיכו דבר זה על הפסוק "כי קבצם עמיר גורנה", ואין קויבץ פורת משתיים. (75) וראש התאנה לאדו דוקא, אלא כיוון שאינו עמד על הקrukע, הרי הוא כאօיר החצר. (76) אף על פי שהוא גמר מלאכתם. (77) אכילת עראי. (78) יובלבד שלא יוריד לחצר. (79) מכלל שאויר הבית כן קובע.

טו. **היתה עומדת בחצר ונוטה לגינה**⁸¹ – **הרי זה**
אוכל ממנה בגינה **קדרכו**⁸² **אבל היהת נטוועה**
בגינה.⁸³ **היתה נטוועה בגינה ונוטה לחצר** – **הרי זו**
נטוועה בחצר, שאנו אוכל שם אלא אתה
אתה⁸⁴ [אחת].⁸⁵

(80) שם משנה י: "תאנה שהיא עומדת בחצר ונוטה לגינה, אוכל כדרכו ופטור". (81) שענפה ופירותיה נוטמים לגינה. (82) ואך שצירוף בידו, אין חיב. ומותר באכילת עראי. (83) ואך על פי שאמרו "שדי נופו בת ריקרו (שהענף בטל לגבי העיר) – כאן הדבר תליוני בראיות פני החצר וכשונטה לגינה ואוכל בגינה, הרי אינה רואה פני החצר (ר"י קורוקס). (84) אבל אם צירוף שניים, חייב. ואך כאן, אף על פי שהנוף בטל לעיקר, כיוון שראה פני הבית – חייב לעשר.

יז. **גפן שנטועה בחצר**⁸⁵ – **לא יטל את כל האשפלו**
ויאכל, אלא מגנגר אחד אחד.⁸⁶ וכן ברמן – לא

שהוגמר פירושתו למקרים בשוק נקבעו מיד – כיוון שאין רוצה למקרים אלא במקום מיוחד, לא נקבעו מיד. (52) שכאן בית החבר וחוצרו קובעים אלא אם כן אין לו מגמה סופית לפירושתו. (54) אבל אכילת קבע אסורה. (55) הינו, שלפני שהגע לסוף מגמותו חזר בו גומלך והחזרם – אינם נקבעים עד שיחזרם למקום המועד.

יב. **הROLEIN הפתוחין בעיירות**⁵⁶, **שהן נקבעין מחר**
לחר – **אובלין עראי**⁵⁷ עד **שפטגיאין לבית שלגין**
בו.⁵⁸

(56) למכור בשמיים לנשים. (57) מפירוח שנטלים לאכלם בעצםם, שאם למכין נטלים – נקבעו מיד למשה. (58) שכןון שאין לפירות מגמה אחרת – אף בית אחר קובע לעשר.

יג. **המביא תנאים מן השדה לאבלן בחר הפטורה מן**
המעשרות,⁵⁹ **שבח והכניתן לתוך ביתו** – **הרי זה מטר**
להוציאן ולאלל מהן עראי.⁶⁰ וכן⁶¹ אם שבח והעלן
לגג – **אוכל מהן בגג עראי**. היבן לאבלן בראש גגו,
ושבח והכניתן לתוך חצר חצר – נקבעו, ולא יאכל
עד שיעשר.⁶²

(59) שאינה משתמרה. (60) שאין הבית קובע אלא אם הכנסו מדעת, אבל בתחום הבית אסור לאכול, אפילו עראי. (61) תוספתא שם. ושם נאמר: "שבח והעלן בראש הגג אפילו בתחום ביתו", כמובן העביר לגג דרך ביתו וכך על פי "מתוך ביתו", כמובן קובע אפילו בדרך העברה – כיוון שלא היה בדעתו, שביתו שבחה, איןו קובע. (62) ציריך להיות: "הבית" אלא בשכחה, איןו קובע. (63) תוספתא כפשתה, כמובן, העביר פירושתו דרך החזו המשתרמת אף שהעלם לגג בהעbara בעלמא, נקבעו לעשר, שהচירו קובעת בהעbara אם הייתה בדעתו. וכן הוא בירושלמי "היביא תנאים מן השדה והעבין לחצירו לאוכלן בראש גגו וכי מחייב".

יד. **חצר שאהיא נעדרת**⁶⁴ – **הרי היא בגנה, ואובלין**
בתוכה עראי.⁶⁵ והוא שיעדר רבבה.⁶⁶ ואם גרע רבבה
– אין אובלין עראי. וכן אם נטע רבבה.⁶⁷ ואם נטע
לנווי חצר,⁶⁸ הואיל והיא נעדרת⁶⁹ – **הרי זה אוכל**
עראי מאוקן אילנות.⁷⁰

(63) "תני בשם ר' נחמה חצר שהיא נעדרת, הרי היא בגינה ואובלין בתחום עראי". (64) נחרשת. (65) שהחרישה שאינה תשמש של חצר, מבטלת שם חצר ממש. (66) [שכיוון שנעדרה רובה, ובוודאי ימשיכו לעדרו כולה, ולכן בטל דין חצר גם מן המעירות שעדרין לא נעדר]. (67) בירושלמי שם: "תני גרע רובה חיבת, נטע רובה פטורה, אמר ר' הסדא והיא שנטעה לנוייה של חצר, הדא ילא (= לומדת) מן ההיא (= מביריתא של רבי נחמה) וההיא ילא מרדא מן הדא. הדא ילא מן ההיא (זרע רובה חיבת) נטע רובה – כן ציריך להיות, הר"י קורוקס] והוא שתהא נעדרת, וההיא ילא מן הדא שאם הייתה

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם ג' – מוסד הרב קון

אהה) - חיוב מעשר חל כיוון שנעשתה פעולה קנין, אף שמדובר אין לה תוקף. (6) ברייתא בכבא בתרא פה. (7) שגמר בלבד איינו פעולה קנין כלל (שם). (8) שם. (9) ויתן דמים תמורה המעשר שלקוח ונתן לווי, ראה להלן פ"א הלכה ח. (10) והוא שהמודר מסכים, שאם לא כן, מה יראה שמים היא זו. ועיין בתוספות שם ד"ה בירא שמים. ויה נתקוון הכספי-משנה, ועיין בהגאה בגלויין.

ב. **הלוֹקָח**¹¹ במחבר לתקון¹² או שלקח תלוש¹³ לשלהן לחבירו - לא נקבוע¹⁴, ויש לו לאכל מהן¹⁵ עראי¹⁶.

(11) מעשרות פרק ה המשנה ט: "לקח במחובר לקרע פטור,ckett לשולח לחבירו פטור". ורבינו גרש נראה: "לקח לשולח לחבירו פטור". וכן נראה בפירוש המשנה שם. (וביישומי שם: "לקח במחובר לקרע פטור, הא בתולש חייב - מאן אית ליה מקה טובל בפריות שלא נגמרה מלاكتן, לא רב כי אמר?" ולדעת רבינו, שאין המקה קבוע אלא לאחר שנגמרה מלاكتן (למעלה פ"ג הלכה ג), צריך לומר שכאן מדובר בזורע טבל שנגמרה מלاكتו למעשר, שעד כאן לא נסתפקו בשיבולת שמרחה בכרי ושתלה וקרוא עליה שם תרומה (מנוחה ע. ולמעלה פ"א מהלכות תרומות הלכה כ), אלא אם פרה ממנה אישור הטבל למגורי והרי היא כפריות שלא הגיעו לעונת המעשרות (ראה שם בחערה). אבל חיוב תרומות ומעשרות, כאמור, גמר מלاكتם למעשר, בודאי בטל בהם, והר"י קורוקס כתוב שהחייב הוא בזה, שאף לאחר שנתלושו ונגמרה מלاكتם, אוכל מהם עראי, כיון שפעולות המקה היתה במחבר, ועיין אור-שמעה).

(12) פירות המחוורים לקרע. (13) שנגמרה מלاكتו. (14) שאין המקה קבוע אלא-אם-כך לקח לאכלן (פירוש המשניות שם), שתיקנו כעין דאוריתא, ומן התורה איינו חייב אלא כשגמר מלاكتם על דעת לאכלם לעצמו, ולא למיכרום, ראה למעלה פרק ב הלכה א. (15) אבל לא קבוע, כיון שהגע לטעון ממעשרות, ראה למעלה פרק ג הלכה א.

ג. **האומר**¹⁶ לחבירו: **הא לך אסר זה ותן לי בו חמיש** תנאים¹⁷ – **הרי זה אוכל את אחת יפטור**¹⁸; **ואם** **ארף** – **חיך לעשר**¹⁹. **הא לך**²⁰ **אסר זה בעששים**²¹ תנאים **שאבר לוי**²² – **בזיר את אחת ואוכל**²³. **באשפול שאבר לוי** – **מגראג ממנו באילן ואוכל**²⁴. **ברמון שאבר לוי** – **פורט באילן ואוכל**. **באבטיח** **שאבר לוי** – **כופת בקרע**²⁶ **ואוכל**²⁷. **ואם קצץ את התאנים וארכפס**²⁸, **או שקצץ האשפול או האבטיח** – **חיך לעשר**²⁹, **שהרי לא קנה אלא הנחתל**³⁰. **אבל** **אם אמר לו:** **הא לך אסר בשתי**³¹ **התאנים אלו, בשני** – **אשפולות אלו, בשני רמנונים אלו, בשני אבטחים** – **קווץ ברכוף**³³ **ואוכל עראי**³⁴ **ופטור; שלא** – **לא**³² **נקבעי במקחה, שהרי لكחן במחבר.**³⁵

(16) שם פרק ב משנה ה, כר' יהודה ולא כר' מאיר. (17) שלא נגמר מלاكتם למעשר. (18) כאמור, נוטל אחת חמיבורו ואוכל, וכן הלאה. (19) שזהו גמר מלاكتו והמקה

יטל את כל הרמן, אלא פורת⁸⁷ את הרמן באילן⁸⁸, ואוכל הפרד⁸⁹ ממשם. וכן בابتיח – כופת⁹⁰ בקרע⁹¹ ואוכל שם⁹². היה אוכל באשפול⁹³ בגננה⁹⁴, ונכנס מן הגננה לחצר⁹⁵, אף על פי שיצא מן החצר⁹⁶ – לא יגמר עד שיעשר⁹⁷.

(85) החיבת. (86) כמובן, מן האשכול בעודו מחובר לגפן, אבל שניים לא יכול, שהוא גרון, והרי זה כנזכר מלاكتו. (87) מלשון "ופרט כרמן". ויש מפרשים כמו "פורד". (88) בעודו מחובר. (89) גרגיר הרמן. (90) ובר"ש (פרק ב שם): "כופף ואוכל, עץ שהאבטיח מחובר כופף אותו שיגיע האבטיח לפוי ונושך ואוכל". אבל במשנה שם ושם: "יסופת באבטיח", "יסופת ואוכל". והוא מלשון חוכמה. (91) במחובר. (92) אכילת עראי. (93) כמובן, מאשכול. (94) שתלשו שם והתחילה לאכלו בהתר. (95) בכוונה. (96) שرك או מתיר שאלו שכח ונכנס – אין החזר קובעת. (97) שכיוון שתלש אשכול זה לאכלו, נגמרה מלاكتו, והחזר קובעתו למשר.

6. **יה. כסבּוֹה הַזְרִיעָה בְּחַצְרָה**⁹⁸ – **מִקְרָסֶם**¹⁰⁰ **עליה עלה**
7. **וְאָכְלָוֹן**¹⁰¹; **ואם צָרְפָּה**¹⁰² – **חֵיכָבּ לְעִשְׂרָה**¹⁰³. וכן פל
8. **פיוציא בזה.**

(98) והוא זרע גד האמור בתורה. (99) וזהעה אינה מבטלת שם החזר. (100) חולש. (101) כשהচסבר מוחברות לקרע. (102) שנים. (103) שנגמרה מלاكتן, והחזר קוובען.

פרק חמישיו

(1) יבהיר הלוקח פירות תלושין מאיתמת נקבעו למשר. המהלך עם חמיבור זה לאכול וזה לאכול. אם המנתה קובעת למשר. השוכר את הפועלים לעשות עמו בפירות. ודין המוציא פועלים לעשות לו מלאכה בשדה ואין להם עליון מזונות. המbaseline או הטומן פירות באדמה או המוגזין ובמים אם קבע. התווער תרומה שצרכי לתروم אחריה שנייה. והתאנה שהיתה מיוחדת לו לאכול.

9. **הלוֹקָח פְּרוֹת תְּלֻשָׁה**² **לְאָכְלָן**³ – **נקבעו למשר**
10. **מדבריהם**, **במו שבازנו**⁴. **ומאיתמי יקבעו?** משיתן
11. **את הקמים**, אף על פי שלא משך⁵. **הרי**⁶ **שלא נתן**
12. **דמים**, והיה בזרר ומיניה בזרר ומיניה – **אבל כל**
13. **היום בלו**, **ואף על פי שגמר בלבבו** **לקח – לא נתחיב**
14. **לעשר**⁷. **ואם**⁸ **היה ירא שמיים** – **משגמר בלבבו**
15. **מעשר**⁹, **וآخر كذلك יחויר למוobar**, אם ראה להחיזיר.¹⁰

(2) שנגמרה מלاكتם ביד מוכר, ראה למעלה פ"ב הלכה ב. (3) אבל אם לקחם למכרים – אינם נקבעים למעשר, כבhalbכה הסמוכה. (4) למעלה פרק ג הלכה ג, ופ"ד הלכה ב. (5) ירושלמי מעשרות פרק ג הלכה א: "דמים מהו שיטבלו כמקח – הדא אמרה דמים מקח חז". ואף-על-פי שחכמים הפיקעו קנין דמים, כדי שלא המוכר לולוק נשrepo החטך בעליה, ותקנו משיכה (פ"ג מהלכות מכירה הלכות

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

(חוון-איש, ועיין כסף-משנה). וראה בלשון רבינו להלן הלכה יא. (49) בירושלמי שם אמרו, שף' למיל שסובר מתנה כמכר (ראה להלן פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה יז, ופי"א מהלכות שמיטה ויבול הלכה יט) - במעשר שהוא מדבריהם, אפילו בימי עזרא (ראה לעללה פ"א מהלכות תרומות הלכה כו), הקלו במתנה. [ומכיוון שריבנו לא חילק בין מעשר בזמן זהה למעשר בזמן שכיל ישראל בארץ ישראל, נראה שסובר שלדברי ר' יוחנן (שם הלכה ג) שמקח אינו קובע מן התורה, וכן פסק לעללה (פ"ב הלכה ב) - לעולם הקלו במתנתנו].

ו. עם הארץ⁵⁰ שהיה עobar בשוק ואמר: טלי לךם התנים⁵¹ – אוכלים⁵² ופטורין⁵³, שאין המטבח קובעת⁵⁴. ואם הכניסו⁵⁵ ל בְּתִימֵהן |: אם⁵⁶ רב העם מכניםים ל בְּתִימֵהן | – מעשרים ודאי⁵⁸; ואם רב העם מכניםים לשוק⁵⁹ – אין מקנים אלא דמאי, שמא עשר ואחר בז' הביא לשוק. ואם⁶⁰ אמר: טלי לךם והכניסו ל בְּתִימֵהן | – כשמכנים לביית מעשר דמאי⁶¹. גת⁶² לו דבר מרבה⁶³, אפילו אמר לו: טל ואכל – הרי זה במי שאמר לו: טל והכניסו⁶⁴, שאינו אוכל עד שיתקן דמאי⁶⁵. וכן אם גת לו דבר שאין דרכו⁶⁶ להאכל חי⁶⁶, או שהיה אדם גדרול שאין דרכו לאכל בשוק⁶⁷ – הרי זה מתקן דמאי⁶⁸.

(50) שם פרק ב משנה א. (51) במתנה. (52) עראי. (53) מעשר. (54) כנ"ל. (55) אלו שקיבלו התנים. (56) ירושלמי שם. (57) שמותר לאכול מהם עראי עד שיקבעו למעשר באחד מששת הדברים (לעללה פ"ג הלכות אריג). (58) שכיוון שעמ' הארץ היה עobar בשוק ולא עומדת שם, וראי הוא מן הרוב שמנכנים לכתיהם, ולא מן המיעוט שמנכנים לשוק, ובוודאי לא עישרים, וכך אף הפריש מהם תרומה גדולה, שהרי עוד לא ראו פני הבית, ולכך מתחערם וראי (תוס' אנשי שם). (59) שמשגמרת מלאכתם, אסור לאכול מהן עראי (שם הלכה א). (60) משנה שם. (61) ולא ודאי, ואך-על-פי שהרוב מכנים לכתים. הרי הוא כאמור להם: הכניסו לכתיהם ואניataknum mid, וראה בהלכה הסמוכה. ובמשנה שם אמרו: "לא יאכלו מהם עראי", הינו אף לפני שהכניסו לכתיהם, והינו מושום שלענין תרומה גדולה עם הארץ נמן (להלן פ"ט הלכה א). ומכיוון שאמר שיתקן מיד, בודאי תרם תרומה גדולה (א). והוא קובעת למעשר, כמפורט לעללה שם הלכה ג (חותסת אנשי שם). ורבינו השmitt בבא זו (ועיין כסף-משנה). [אבל רמזה בהלכה הסמוכה: "זה אוכל ופטור, וזה אוכל וחיב", קלומר: זה שאמר לו טל והכניסו – אוכל בשוק וחיב, וכн"ל]. (62) ירושלמי שם. (63) כמהות גודלה של תණים. (64) בבית, שאי-אפשר לאכלן בחוץ מלחמת ריבויין. (65) כנ"ל. (66) הטעון בישול, וצrik להכניסו לבית לשם כך. (67) ירושלמי שם פ"ג סוף הלכה ב: [והינו שלא בפניו העם, שאז אין זה אלא בתלמיד חכם בלבד (פ"ה מהלכות דעתות הלכה ב, וראה שם העrho ו, והוא צrikת תיקון), אבל בפני העם הרי זה דין לכל אדם, והאכל בשוק (כלומר, אין זה מככר, שבו אנו אומרים שאם צירף חייב (לעללה הלכה ג), אלא במתנה שאף אם צירף – פטור

קובען, וראה לעללה פ"ד הלכה ט לעניין חצר. (20) שם משנה ו. (21) וכן הוא במשנה בירושלמי שם. (22) ככלומר, שיחול המקח כשיעור לו את התணים, ולא עכשו כשם במוחרר, וראה להלן. (23) ככלומר, חולש מן המוחרר וכו' ובמשנה שם: "בורר ואוכל". ובירושלמי שם: "ר' יוסי בשם ר' יוחנן מגירר אחת והולך ואוכל". (24) ככלומר, אחת אחת, כנ"ל. (25) מבקעו, וראה לעללה שם הלכה יז. (26) ראה שם. (27) קמעא קמעא. (28) אפילו שתיים אחת. (29) שזהו גמר מלאכתם. (30) מבואו למלعلاה. (31) בדפוסים חדשים בטועה "ביב". (32) המחוברים לקורע ולאלין. (33) אפילו אחדים כאחת. (34) אבל לא קבוע, מאחר שכבר הגיעו לעונת מעשרות. (35) ומוקח לא קבוע במחוכר (בהלכה הקודמת).

ד. המחייב עם חברו³⁶: זה לאכל וזה לאכל³⁷ – שגיהן נקבעו למעשרות³⁸, שהרי לךו בתלויש. זה לקצתות וזה לקצתות⁴⁰ – שניהם לא נקבעו; שאין הימכר קובע דבר שלא נגמרה מלאכתו, כמו שפארנו⁴¹. לךח האחד פרות שהחليف לאכיליה, ולקח האחד חליפיהם להזקותן – זה שלקח לאכיליה חייב לעשר, וזה שלקח להזקותן לא נקבע למעשר.⁴²

(36) שם משנה ח. ודין החליפין נתבאר בפ"ה מהלכות מכירה הלכה א, שאם משך האחד של חברו – קנה חברו שלו, ואך-על-פי שלא משך. (37) פירות שנגמרה מלאכתן תחת פירות חברו, שאף הם נגמרו מלאכתן. (38) שזו מקה, והוא לקצתות, ואם כן נגמרה מלאכתן. (39) שזו מקה, והוא קובען, ואפילו אחד אחד אסור. (40) לשטווח בשדה כדי שיתיחסו, שעדיין לא נגמרה מלאכתם. (41) למלעה הלכה ג פרק ג. (42) כר' יהודה שם, ועיין רש"י ביצה לה: ה. האומד⁴³ לחבירו: אין ולקט לך עשרים תנאים משל⁴⁴, ואני אמלא את בריסי משלך⁴⁵ – שניהם פטורים⁴⁶, שאין זה חליפין⁴⁷ כדי שייהיה מכב. ואם צרכ' ואכל – חיב⁴⁸. ומהנה אין קובעת כמכר⁴⁹. (43) ירושלמי שם פ"ב הלכה א. אבל איןו. אבל מיילני. (44) קונה אותו אלא לכשקלטם. (45) התלושים, שאם הם מחוברים, אף אם היה חליפין, אינם נקבעים במוחרר, כנ"ל בהלכה ב, שהרי הוא קונה אותם מיד לאחר משך הראשון את העשרים שלו. (46) בחוספה פ"ב אמרו: "המלך במנין חיב, הממלא כריסו פטור", וכן הובאה בירושלמי שם (ועיין ראב"ד). אבל לפי מסקנת היירושלמי שם, שניהם פטורים, שאין זה חליפין. וראה בר"י קורקוס. (47) ירושלמי שם: "אמר ר' שימי אין לו חליפין [כלומר, אין זה חליפין כלל] שלא נכוון איש זהה (שהסכמים ללקט עשרים תנאים) אלא להגיס את לבו שייכל נחתת בלב חברו שימלא רבו מפרוטוין, אבל לא בתורת מכר אלא כמתנה, ואני קובעת כדלה[ן]". וסובר רבינו, שלפי זה, גם המלket פטור – שאין זה חליפין אלא שניים מתנה. (48) ככלומר, אין זה מככר, שבו אנו אומרים שאם צירף חייב (לעללה הלכה ג), אלא במתנה שאף אם צירף – פטור

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם לנעם – מוסד הרב קוק

אף כל שלא נגמורה מלאכתו למעשר פועל אוכל בר". ואכילה במ伙ור, למדו (שם פז): ומה שנאמר "ואל כליך לא תנתן" - "בשבעה שאתה נתן לכליו של בעל הבית (כלומר, בשעת תילשה) אתה אוכל, ובשבעה שאידעתה נתן לכליו של בעל הבית (כגון המנכש בבצלים, שם הלכה ד) אי אתה אוכל". ראה שם הלכה י, ולහן הלכה יב, שאינם אוכלים מדבר אחר, אלא מה שהם עושים. (94) אכילת עראי. ולמדו זאת שם מן הפסוק "ואכלת נפשך" - "מה נפשך (= בעל הבית) אוכל ופטור (מן המשער), אף נפשו של פועל אוכל ופטור". (95) אף-על-פי שהוא מצרע שנים בירין, שבמקה זה גמר מלאכה ונקבע לעשר (למעלה הלכה ג). וראה בתוספות שם פח. ס"ה בעל הבית, שלענין היתר אכילת פועל, אין זה נקרא נגמרה מלאכתו. (96) משנה שם. (97) אבל התנה שיאכל בדבר שהוא אוכל מן התורה - אוכל ופטור (מעשרות פ"ב משנה ז). וראה הלכה יא בדין קצץ. (98) כמה שנוטל לעצמו רוצה לחתם חלק, אף-על-פי שלא נשכו עמו. (99) תחתינו. (100) שאzo אין הפועל אוכל מן התורה, ראה למעלה. (101) אפילו עראי. (102) ומה שאמרו בבבא מציעא צב: "דמיהוי (= שנראה) כמקה", ואין זה מקה ממש, אין זה אלא לפי הסברא שפועל אוכל משלו, אבל לפיה שפסק רבינו (הלכות שכירות שם הלכות גיגי) שפועל אוכל משלהם, ורק לו זכתה התורה - הרי זה מקה ממש.

ו. שקר¹⁰³ לנכש עמו בזיתים¹⁰⁴, והתנה הפעול²⁰
שיأكل בזיתים - הרי זה אוכל מן האילן אחת אחת²¹
ואם צרכך¹⁰⁵; ופטור²² – צרכך¹⁰⁶.

(103) שם פרק ג משנה ג. (104) ככלומר, לתלוש הקטנים מבין הגודולים, שאינו אוכל מן התורה, מפני שאין זה גמר מלאכה (שם הלכה ד). וכן הוא בירושלמי על המשנה שם: "השוכר את הפעול לעשות בזיתים, אמר לו על מנת לאכול זיתים, אוכל אחד אחד ופטור, ואם צרכך חייב" - כי אין קיימין בשכרתו למכש עמו בזיתים, מן דרבנן (= נלמד מהבבא השניה) לנכש עמו בבצלים". (105) מעשר. (106) הרי זה בגין מלאכה, ומזה קובע למעשר לאחר גמר מלאכה.

יא. שקר¹⁰⁷ לנכש¹⁰⁸ בבצלים¹⁰⁹, והתנה לאכול²³
ירק¹¹⁰ – מקרים¹¹¹ עליה עלה ואוכל; ואם צרכך –²⁴
צרכך¹¹². קאייז¹¹³ הפעול¹¹⁴ שיأكل ליטרא של²⁵
זיתים¹¹⁵ – אוכל אחת אחת; ואם צרכך – צרכך לעשר.²⁶
הואיל והוא אוכל דבר קצוב – הרי זה בלאקח, שם²⁷
צרכך – נקבע. לא קאייז, אלא קאייז אוכל בדין תורה¹¹⁶
- מצרף ואוכל כל מה שירצחה. והוא שלא¹¹⁷ יסתפק²⁸
במליח. אבל אם ספת במליח¹¹⁸ : אחת אחת – מתר;³⁰
שטעים שטעים – אסור, שהרי נקבע[במליח]¹¹⁹.³¹

(107) משנה שם. (108) לתלוש הקטנים מבין הגודולים. (109) שאינו אוכל מן התורה, לפי שאין זה גמר מלאכה (הלכות שכירות שם). (110) עלי הבצלים. (111) חותם. (112) כנ"ל בהלכה הקדומה. (113) ברייתא

עדות הלכה ה). (68) שהרי הוא כאמור טל והכניסו לבית, וכנ"ל.

ז. הינו⁶⁹ שניים, אምר⁷⁰ לאחד: טל ואכל⁷¹, ואמר⁷² לשני: טל והכניס⁷³ – זה⁷⁴ אוכל ופטור⁷⁵, וזה⁷⁶ אוכל וחיכב.⁷⁷

(69) ירושלמי שם. (70) עם הארץ. (71) בשוק. (72) לבית. (73) שאמרו לו: "טל ואכלו". (74) עראי. (75) מעשר. (76) שאמרו לו: "טל מהוז לבית. (77) ככלומר, אוכל בשוק וחיכב, כמו שאמרו הכנסיס". (78) טלו והכניסו לבתיכם, לא יאכלו מהם עראי", וראה בהלכה הקדומה. שכינן שאמר לו "טל והכנסיס", הרי הוא כאמור לו: אני אתkan מיד, ומכיון שעל תרומה גדולה נאמנים, הרי נקבעו הפרירות על ידי הפרשת התרומה הגדולה, כמפורט לעיל פ"ג הלכה ג (תוספות אנשי שם) וראה למעלה הלכה ו.

ח. וכן⁷⁸ אנשים שחיו יושבים בשער או בחרונות⁷⁹, ואמר להם⁸⁰: טל ואמללו⁸¹ – הרי אלו אוכליין⁸² ופטוריין⁸³, ובטל השער או בעל החנות לא יאכלו עד שיעשרו דמאי. שגמץא באומר לאלו: טל ווכבנiso לכתיכם⁸⁴, שהרי הם בטחים⁸⁵. וכבר באנו⁸⁶, שאין הבית שאינו טל קובע לו בשיערנו⁸⁷.
הפרות בתוכו.

(78) שם פ"ב משנה ב, כחכמים ולא כר' יהודה. (79) והשער והחנות אינם שלהם, כדלהלן. (80) עם הארץ העובר בשוק. (81) הינו: הכניסו לשער או לחנות ואכלו. (82) עראי, אפילו בחנות או בשער. (83) שכןון שלא הכניסו לשער או לחנות אלא בדרך העברה ולא בקביעות, אינם קובעים בשビルם, כיון שאינם שלהם, כדלהלן. ולידם, אין זה כאמור להם: "טל והכניסו לבתיכם". (84) ואניஆשר עבורכם. (85) ראה למעלה פ"ד הלכות טי. (86) שם הלכה יא. (87) עיין בראב"ד, וראה שם הלכה ג.

ט. השוכר⁸⁸ את הפעולים לעשרות עמו⁸⁹ בפרות, בין⁹⁰ בתלושין⁹¹ בין בחרין⁹², הויל ויש לך לאכל⁹³ מן התורה⁹⁴ بما שahn עוזין – הרי אל אוכליין⁹⁵. ואמ⁹⁶ התנה עמהן שיأكلו⁹⁷ מה שלא זתקה להן תורה, בגין שהתנה עמהן הפעול שיأكلו בנו עמו⁹⁸, או שיأكل בנה בשכרו⁹⁹, או שיأكل אחר גמר מלאכתו בתלוש¹⁰⁰ – הרי זה אסור לאכל¹⁰¹ עד שיעשר; הויל ואוכל מפני התנא¹⁰², הרי זה פלייקם¹⁰³.

(88) שם משנה ג. (89) מלאכה. (90) שלא נגמרה מלאכתן למעשר, אבל לאחר מכן אסור לאכול (פ"י' ב' מהלכות שכירות הלכה א). (91) כשמלאכתו היא תלישתן ממוקם חיבורן (שם). (92) אכילה בתלוש, למדו בבריתא (בבא מציעא פט). מ"דייש" [לא תחטום שור בדישו] – מה דיש

מתוך מהדורות גנאל עס רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קון

הלכה ט. (שכין שחייב לתת לו מזונות, ובמקרים זה נותן לו פירות, הרי הוא כפועע חובו בטבל, והרי זה כמו כורחו שם), ומכך קובע למעשרות אם מצרך שנים (למעלה הלכה ג'), וראה להלן בדברי הירושלמי. ועיין בתוספות אשנישם. וכן השמיינו רבינו רבינו, שמה שפועעל אוכל ופטור מן המשער, אין זה אלא בזמן שאין לו עלייו מזונות. וכן ציריך לפריש מה שאמרו במשנה שם: "המעביר תנים בחזרו לקצוות - הפעולים שעמו בזמן שאין להם עלייו מזונות אוכליין ופטוריין, אבל אם יש להם עלייו מזונות - הרי אלו לא יכולתו (למעלה פ"ג הלכה ג')."

יב. (134) משנה שם. (והוא כדין מקה שאוכל אחת אחת ופטור, למעלה שם). ואמרו (135) משנה שם. ואמרו בירושלמי שם: "לא מן הסל ולא מן הקופה ולא מן המוקצה, כמה דתימר תמן מלקט אחת אהת ואוכל, ואם ציריך חייב - מוקצתה עשו אותה מצרכך". [ונראה שהכוונה לפוך בдумשרות משנה ה, לגבי מקה ש"אוכלי אחית אהת ופטור, ואם ציריך חייב". הרי שהכוונה לקביעות המשער על ידי מקה, וכמובואר לעילו].

יד. אחד ¹³⁶ המבשיל ¹³⁷ ואחד השולק ¹³⁸ ואחד ¹³⁹ כובש ¹⁴⁰ קובע ¹⁴¹ למעשר. אבל ¹⁴² הפערות עד ¹⁴³ השבחין ¹⁴⁴ - הרי זה ספק ¹⁴⁵.

טו. הטומן ¹⁴³ פירות באדמה ¹⁴⁴ או בתבן או בזבל ¹⁴⁵ עד ¹⁴⁶ השבחין ¹⁴⁷ לאכילה - לא נקבעו ¹⁴⁸ למעשר.

טז. הנזון יין לتبשיל חמץ, או ¹⁴⁹ שנטן ¹⁵⁰ שמן ¹⁵¹ לקדרה באפס ¹⁴⁹ כסחן ¹⁵⁰ מרתחין ¹⁵⁰ - נקבעו ¹⁵¹ למעשר. מזג יין במים חמיט - נקבעו ¹⁵¹. ואין צריך לומר, אם בשיל הין ¹⁵² ואפללו ¹⁵³ בנתן ¹⁵³ - שאסור ¹⁵⁴ לשחות מפנו עד ¹⁵⁴ שיעשר.

(147) אפללו לכלוי שני, אם היה חמם ביותר (למעלה פ"ג הלכה ט). (148) שם פ"א משנה ז, וראה למעלה שם. (149) צ"ל, ואלפס". וכענין זה במסנה שם: "לקיורה וללפס" (וראה בגליון הroma"b בשם ר"י אבוחב). והם כלוי ראשון. (150) והעבים מעל האש, וראה להלן. (151) שם פ"ד משנה ד, כחמים. ועיין משנה ראשונה שם. (152) על האש. (153) שלא נגמרה עוד מלאכת הין (למעלה שם הלכה יד). (154) [שאף-על-פי שכח רבינו (שם הלכה ג) של כל הששה דברים, כולל בהם גם אש, אינם קובעים אלא פטורין וכו']. (152) שהנהה על כך עס רם רמב"ם פ"ז

ביבא מציאא פט: (114) האוכל מן התורה, כגון שאכלו לצורך או למסוק. (115) כן פירש ר"ח, הובא בחו"ש ד"ה קווץ. אבל התנה בלי קצייה - כיון שאכל גם בל' התנאאי, אין זה ממש (שם פ"ב משנה ז, וראה למעלה הלכה ט). (116) כמובן, כיון שלא קצץ בקייזר, אינו יכול לפאי תנו אלא מן התורה. (117) יטבול. (118) כשותן לו בעל הבית רשות לך. שאם לא כן, אסור לו לסתות במלח (בבא מציעא שם). (119) שהמלח קובע למעשר בדבר שנגמרה מלאכתו (למעלה פ"ג הלכה ג).

יב. פועל ¹²⁰ שהיה עושה בלבסין ¹²¹ - לא יאכל בכנות שבע ¹²², בבנות שבע - לא יאכל בלבסין, עד שיעשר ¹²³. אבל יש לו ¹²⁴ מענע עצמוני עד ¹²⁴ שיגיע ¹²⁵ למקום היפוטה ¹²⁵.

(120) מעשרות פרק כ משנה ח. (121) תנאים גורועות בירושלמי המשנה שם). בשעת גמר מלאכתן, שאכל מהן מן התורה. (122) תנאים לבנות טובות (שם), אף אם ענפי בנות השבע מעורבים בענפי הלבסין, שבאופן כזה ביןין אחד אוכל משני האילנות (בבא מציאא צא): כאן נחשבים כשי מיניהם. וכך נשנה משנה זו, אף שדין זה מפורש בכ"מ שם במשנה. (123) אם התנה עס בעל הבית שיאכל מהן. שכן שמן התורה אינו אוכל אלא מה שהוא עושה (למעלה הלכה ט), הרי זה ממש קובע למעשרות (שם). (124) מלאכול בשעשה בלבסין הגרועות. (125) בנות בעב. ככלומר, אוכל ופטור מן המשערות, שהרי יש לו לפועל רשות לעשות כן מן התורה (בבא מציאא שם, ופי"ב מהלכות שכירות הלכה יא), ואין זה מקה.

יג. המוציא ¹²⁶ פועלם לעשות לו מלאכה ¹²⁷: בזמנן שאין להן עלייו מזונות ¹²⁸ - אבלין מפרות שבדודה ¹²⁹ ופטורין מן המעשר; והוא שלא נגמרה מלאכתן ¹³⁰. אבל אם יש להן עלייו מזונות ¹³¹ - לא יאכלו ¹³² ואף על פי שלא נגמרה מלאכתן; שאין פורען חוב מן הטעבל ¹³³. אבל אוכלן אחית מן התקאנת ¹³⁴, אבל לא מן הפל ¹³⁵.

(126) שם פ"ג משנה ב. (127) [כלומר, כל מלאכה שבמדה, ואף אלה שאין הפוועל אוכל בהן מן התורה, ולפיכך היה מקום להנתנה על מזונות, אלא שלא שילא עשה כן]. (128) ובמקומות שלא נהגו לוין (בבא מציאא פג. ושם פ"ט הלכה א). (129) כשהבmeshק הימים נקלעה לו עבודה בפירות שאוכל מהם מן התורה, [ועיין רע"ב]. (130) כדין פועל למעלה הלכה ט). (131) [אם נגמרה מלאכתם, אין לו לפועל לאכול (הלוות שכירות שם הלכה ב, ולמעלה שם), ואם התנה על כך הרי זה כלוחת, ואסור לאכול עד שימוש, כמבראו שם. וכן הוא במסנה א שם: "המעביר תנים בחזרו לקצוות (= לעשות קציאות, דהיינו לפני גמר מלאכתה) הפעולים שעמו בזמן שאין להם עלייו מזונות, אוכליין ופטורין וכו'"]. (132) שהנהה על כך עס רם רמב"ם פ"ז

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ג' י"ט אדר ב' – ספר זרעים – הלוות מעשר

מתוך מהדורות ונחל עס רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

למעשר, קובעים אפילו לפני גמר מלאכה, ואין הלכה כן, ראה לעלה פ"ג הלכה ג'. (172) שם משנה ג', כת"ק ולא כר' אליעזר. (173) מקומם שמקבצין שם הזיתים עד שיתרככו ויהיו ראויים להוציא שמנים (פירוש המשנה שם). (174) שאין המלח קובע אלא בשתיים, מבואר לעלה.

יט. **התוֹרָם פְּרוֹתִיוֹ**¹⁷⁵ מְרוֹמָה שְׁאַרְיָךְ לְתָרָם אֲחָרֵיכֶם

שְׁנִיאָה¹⁷⁶ - נִקְבָּעָו לְמַעַשְׂרָה¹⁷⁷, וְלֹא יַאֲכֵל מְהֻן עֲרָא¹⁷⁸

עד שְׁיוֹצְיאָה הַקּוֹרֵם הַשְׁנִיאָה וַיַּעֲשֵׂר.

(175) שנגמרה מלאכתן, שם לא נגמרה מלאכתן, אין תרומה קובעת (לעלה שם הלכה ד). (176) כגן התורם מן המחויב מדרבנן על המחויב מן התורה (פ"ה מהלכות תרומות הלכה י). נאכל זה שציריך לחזור ולתודות מחמת ספק (שם הלכה כב) – מסתבר שאינו בכלל זה, שהרי מההנפשך מותר לו לאכול אכילת ערαι: אם תרם, הרי תרם. ואם לא תרם, הרוי לא נקבע]. (177) כיון שהתרומה הראשונה תרומה מדבריהם. והאור-שם מסמיך להז מה שאמרו בחוטפות תרומות פ"ג "אין תרומין מן על דתים הנכטים כי" אם תרם, תרומה ויחזר ויתרום וכוי' וציריך להוציא עליהן תרומות ומעשרות", היינו שהתרומה הראשונה קבעה, עיין שם. וראה במורה-ההפנימית לירושלמי מעשרות פ"ב הלכה ג סוף ד"ה ראשון.

כ. **פְּרוֹת שְׁגָמָרָה מְלָאכָתֵךְ**¹⁷⁸ וְקַשְׁבָּה עַלְיָקָן לִילְיָקָן¹⁷⁹

שְׁבָתָה¹⁸⁰ - נִקְבָּעָג, וְלֹא יַאֲכֵל מְהֻן אֲפָלָו לְאַחֲרֵי הַשְּׁבָתָה

עד שְׁיַעֲשֵׂר.¹⁸¹

(178) שם לא נגמרה מלאכתן, אין השבת קובעת (ביבא לה). (179) עיין 'תוספות יוסטוב' בתరומות פ"ח משנה ג'. (180) כלומר: והוא לא ייחדן לשבת. וכר' יוחנן ג. בירושלמי מעשרות פ"ב תחילת הלכה ב (כסף-משנה). וראה לעלה פ"ד הלכה יג, שಚר' אינה קובעת אלא אם הכניסו לתוכה בכוונה. (181) שאכילת שבת היא קביעה, ממשום שנאמר (ישעיה נה, יג) "וּקְרָאת לְשֵׁבֶת עָוֹג" (ביבא לד:) [ראה בפ"ב מהלכות יוסטוב הלכה ט והערה נד, שגם יוסטוב קובע. וראה עוד להלן פ"ב הלכה א].

כא. **תִּינְקוֹת**¹⁸² שְׁטָמָנוֹ תְּאַנִּים לְשְׁבָתָה¹⁸³ וְשְׁכָחוֹ¹⁸⁴

לְעַשְׂרָן - לֹא יַאֲכֵל לְמוֹצָאִי שְׁבָתָה עד שְׁיַעֲשֵׂר¹⁸⁵.

(182) מעשרות פ"ד משנה ב. (183) שנגמרה מלאכתם בשדה או בנינה, שלא נקבעו בבית או בחצר. (184) להאכילה. (185) שהרי אף אם לא ייחד קובעת, מבואר בהלכה הקודמת. (186) אבל בערב שבת מותרים באכילה, ואילו גדול שיחיד תאנה לשבת - אסורה גם בערב שבת, כהלהן (ירושלמי).

כב. **אָנָּה**¹⁸⁷ שְׁהִתָּה מִיחָדָה לְזֶ'אָכֵל פְּרוֹתִיה¹⁸⁸

בְּשְׁבָתָה¹⁸⁹, וְלֹקֶט מְמֻנָּה בְּלַכְלָה¹⁹⁰ - לֹא יַאֲכֵל עד שְׁיַעֲשֵׂר; הַזְּאֵל וּפְרוֹתָא אָלוֹ מִיחָדָין לְשְׁבָתָה, וְהַשְּׁבָתָה¹⁹¹

קוּבָּעָת.¹⁹²

(187) אילן תאנה (ירושלמי פ"ד הלכה ג). (188) שם משנה ב, כת"ה ולא כת"ש. (189) מהמת יופין וטעמן הטוב.

שנתיים בידו במקח (שם הלכה ג) וכמוקצה שהיא כמצרף (שם). ועיין משנה ראשונה שם.

1. יז. **הַשְׁוּם**¹⁵⁵ וְהַשְׁתְּלִים
- וְהַחֲרֵלִים
- ¹⁵⁶ בְּשָׁמָן¹⁵⁸ - נִקְבָּלוּ לְמַעַשְׂרָה¹⁵⁹. וּבְכָן¹⁶⁰ הַסְּחָצָת אֲשָׁפֵל
- לְתוֹךְ הַכּוֹס¹⁶¹ - נִקְבָּעָ ;¹⁶² לְתוֹךְ הַפְּמַחְחוֹיָה¹⁶³ - אַיִן¹⁶⁴.

(155) ירושלמי שם פ"ד הלכה א. (156) מין יוק חריף (מוסוף העורך, ערך שחלים א). וכן נראה ביוםאי י"ח: (157) שאם הכניסין בבית, נקבעו מדין בית. (158) מסתימת לשונו נראה, שהמדובר בין בשום של טבל בשמן מעושר, ובין בשמן של טבל בשום מעושר (ורבד"ז). (159) [כיוון] שהם חריפים - שחיקתם הא בישולם, שאינה גרוועה ממולח דלהלן]. (160) תוספה סוף פרק א, וירושלמי שם. (161) [שלעידי סחיטה זו, הוא עשויה יין שהוא משקה, מעניים שהם אוכל, וראה בשבת קמד: ובכ Baba בתרא צ]. (162) ישיצירה חדשה של משקה מאוכל, אינה גרוועה מבישול. (163) ציווין נתן לתוכה הכסות, הרוי זה כמצרף (ראה בהלכה הקודמת). ודקדק ורבינו לכתבו "לתוכה הכווס נקבע", להורות, שאם סחט ענבים לתוכה ידו - פטור, שאף-עלפי שבישול יש כאן - גמור מלאכיה אין כאן, שאין זה החשוב כצירוף, וראה בהלכה הסמוכה]. (164) [שאן זה אלא "אוכלא דאייפרט", קלומר, אוכל שנפרד מאוכל, ואין יצירה חדשה של משקה מאוכל].

5. יח. **הַמּוֹלִיחַ**¹⁶⁵ פְּרוֹת בְּשָׁדָה¹⁶⁶ - נִקְבָּעָי. ¹⁶⁷ טְבֵל
- הַקִּיטִים אַחֲרֵיךְ בְּמַלְחָה וְאַכְלָה - ¹⁶⁸ פְּטוֹר.
6. זִיתִים כְּדִי שְׁיָצָא הַשְּׁרָקָה מֵהֶם - ¹⁶⁹ פְּטוֹר. ¹⁷⁰ הַגּוֹטְלָל
- זִיתִים מִן הַמְּעַטְּזָן¹⁷¹ - טְבֵל אַחֲרֵיךְ בְּמַלְחָה
- וְאַוְלָל¹⁷²; וְאַמְּלָחָה וְעַמְּנָן לְפָנָיו - ¹⁷³ מַכְבֵּה. ¹⁷⁴ וְכָן פְּלָל
- יְלִיצָא בָּזָה.

(165) מעשרות פ"ד משנה א. (166) כן הוא במשנה שבירושלמי שם. והיינו: אפילו בשדה (ורבד"ז). (167) שלמילה קובעת לעלה, ראה לעלה פ"ג הלכה ג. (168) שם משנה ג. וראה לעלה הלכה יא. וצ"ע על מהו כפלו רבינו אין. (169) שם משנה א. והיינו פותה, והוא מלשון פצע". (170) הליחה הדומה לחלב (פירוש המשנה שם). (171) שכיוון שרף זה אינו חשוב משקה (ראה בתוספות בא בתרא יט: ד"ה מי פירות), ואין כאן יצירה של משקה מאוכל - אין זה חשוב בכבישול. ובמשנה שם: "אם סחט ונתן לתוכה ידו, חייב". כלומר, כיוון שסחט שמן ויצר משקה מאוכל, הרוי זה בכבישול וקובע. ורבינו השמיטה מפני התוספתא שם: "הסוחט ענבים בתוכה ידו פטור" (ראה בתוספתא כפשתה שם), שאף-עלפי שבישול יש כאן - גמור מלאכיה אין כאן, שאין זה כצירוף. ולפיכך כתוב בהלכה הקודמת "הסוחט אשכול לתוכה הכסות" (עיין שם). ואם כן, המשנה שם, בודאי היא למי שסוכר של הקובעים

מתוך מהדורות גנאלים רם"ב נums – מוסד הרב קוק

(תרומות פ"א מ"ה, ולמלעה פ"א מהל' תרומות ה"ה):
ונוגה בתמורה כדרך שהוא נהוג בחו"לן^[4]. (4) בכתבי
נוסף: "וְהַקְלִיפָתָה וְהַעֲלֵן וְהַחֲרֵצִין" ("מעשה רוקח"). בדבר
הגערינין, ראה לעמלה שם הי"א, שיש גערינין שאסורים
לזרום. ובדבר הקלייפות, עי"ש הי". עליון, הינו עלים של
ירק, עי"ש פ"ב ה"ה. והחרצני הם בכלל שאר הגערינין
בזמן שכנסו ויש בהן לחולחת למצוץ אותן, שאסוריין לזר
(שם פ"א הי"א). (5) תרומה מעשר. (6) שאינם חשובים
אוכל.

ב. אין מדליקין בטבל טמא⁹ אפילו בחל¹⁰, ואין
אךיך לומר בשבט¹¹. שנאמר: את משמרת
תרומות¹²; מה תרומה תהורה - אין לך בה¹³ אלא
משעת הרמתה¹⁴, אף תרומה טמאה - אין לך להנות
ביה¹⁵ אלא משעת הרמתה ואילך.

(7) ברייתא, שבת כו, א. (8) אפילו כהנים, ראה להלן.
(9) והוא-הדין לטבל טהור (עי"ש ברשי וbijtosotot ד"ה
אין מدلיקין), שם הוא אסור בהנאה של כileyim.
(10) [שבידו להרים ממן תרומות ומעשרות, והיה מקומ
לומר שאף-על-פי שעוד לא הרים, יש לו בו זכות ש"מ"תנות
שלא הורמו כמו שהורמו" (חולין קל. ולהלן ה"א),
ואף-על-פי-יכן אין מدلיקין בטבל טמא, כיון שלא הריס
בפועל ממש]. (11) הדלקת נר בערב שבת לצורך שבת
שאיתן בידו להרים, שהרי "אין מגיבין תרומות ומעשרות
שבשת" (פ"ג מהל' שבת ה"ט), ונמצאת שננה ממן בלבד
שבת הנאה של כליו, ביום שאינו עומדת להרמה, שבודאי
אין לו זכות לכך. והרשב"א בחידושיו לשבת שם, רצה
לומר, שהחומר בשבת יותר מבחו לו הא משום שאין שורפני
קדושים ביום-טוב ובשבת. אבל לבסוף דוחה סברא זו:
תניתה למאן-דאמר לאו כתרומה - מאי אייכא למירר. ועי' בפ"ז
מהל' ביכורים ה"ב, שרבינו פסק ש"עיסה הטעולה לחלה
איינה כחהה". אולם הרבי קורוקס כתוב בבייאר דברי רビינו,
שבשת חמורה, מהטעם הנ"ל (כן כתוב הרודב"ז בהל'
תרומות שם הי"ח, שאין מدلיקין נר חנוכה בערב שבת
בשמנן של תרומה טמאה, לפי שאין שורפני קדשים בשבת).
אבל חוץ ממה שדוחה הרשב"א סברא זו, ציריך עין עוד
שהוא אין אלא לשיטת הירושלמי (שבת פ"ב ה"א) שאסור
לשורף קדשים אף מערב שבת וערב يوم-טוב, וראה בגליון
הש"ס שם, שלמדו כן ממה שנאמר "והנור מרנו עד
בוקר", ליתן בוקר שני לשורפתו. אבל לשיטת הביבלי (שם
כג): אין אישור לשורף קדשים אלא ביום-טוב עצמו. וכן
נראה מדברי רビינו, שלא הביא כלל הא דין מدلיקין בשמנן
שריפה ביום-טוב, לפי שאינו אלא ביום-טוב עצמו, ואם כן,
הוא בכלל מה שכחוב בפ"ג מהל' יומ-טוב ה"ח, שאין
شورפני קדשים ביום-טוב, ועוד שם מפורשטעם הדבר,
מן שיום-טוב עשה' ולא עשה', וכן עשה' של שרפה
קדשים דוחה 'עשה' ולא 'עשה', וזה לא שייך אלא
ביום-טוב עצמו, ולא בערב יומ-טוב וערב שבת.
(12) בשתי תרומות הכתוב מדבר, אחת תורה ואחת
טמאה" (שבת, שם). (13) רשות לאוכל. (14) שקדם לנו

(190) סל. שכיוון שליקת כל צרכו, הרי זה גם מלאכה ונקבוע
למעשר, ראה לעמלה פ"ג הלכה ז. (191) אפילו קודם
השבת, ואפילו אכילה עראי. (192) אבל באילן שאין
פירוטוי מividin לשבת, אינם נקבעים אלא משחשך עליהם
לייל שבת, מכובא בהלנה הקודמת.

- 1 כ. ריה"ה 193 אובל¹⁹⁴ באשכול¹⁹⁵ וחתשה¹⁹⁶ עליון לילוי¹⁹⁷.
- 2 שבת¹⁹⁸ - לא יגמר אכילתנו בשבת עד שיעשר¹⁹⁹.
- 3 ואם העינוי לאחר שבת - הרי זה גומרא²⁰⁰.

(193) תרומות פ"ח משנה ג. (194) אכילת עראי.
(195) ואשכול הרוי הוא כנגמורת מלאכתו, ראה לעמלה הלכה
ג. (196) ראה לעמלה הלכה כ. (197) ככלומר, אם夷ר
קודם השבת, שהרי בשבת אסור לעשר (חוזן איש).
(198) רבבי יהושע, וכנוסחא שלפניינו. ולענין חצר, אמר ר' ירושע שם "לא גמור" (וכן פסק רビינו לעמלה פ"ד הלכה
ז, שאפילו חוץ לחצר לא יגמר). וכן כתוב ורבינו בפירוש
המשנה שם. [וצרך לומר, שאף-על-פי שהשבת קובעת אף
אם לא כיוונו לייחד לה (לעמלה הלכה כ) - כיון שהתחילה
לאכול האשכול מבعد יום, ורצה לגמור לפניו בוא שבת,
הרי יש כאן כוונה הpecית, שאינו רוצה להניחו לשבת (ראה
בתלמידי רבי יונה לברכות פרק א לדף יב, ד"ה ורבינו
שמעואל, ותוספות שם ד"ה לא, סברא כזו לענין מצוות
צרכיות כוונה), ובמלאכ"ת-שלמה הביא בספר מדיוק
ולא למזאי שבת). ובמלאכ"ת-שלמה הביא בספר מדיוק
הוגה בדברי רビינו כאן: "יאפלו הניחן לאחר שבת, הרוי זה
לא יגמר", וכן הביא הרכבי יוסף י"ד סימן שלא, על
סעיף קיד. וכנוסחת ספרים אחרים במשנה שם.

פרק ששי:

(1) יבהיר של שאסור לזרום בתמורה לאוכלו בתמורה אסור בטבל.
ודין אם מותר ליהנות מהטבל, והਮוכר פירות לחבירו וכור
שם טבל. ודין הוליך טבל בשני מקומות. ומהמקבל שדה
מיישראל או מן הגוי. ודין שנים שקבלו שדה באריסות, או
ירשו או נשת�피. ודין כהן ולוי שלקחו או מכרו פירות
תלושין, או אם קבלו שדה מיישראל. ודין המכבל זיתים
להוציא מהן שמן. או כהן שמכר שדה לישראל על מנת
שההழער שלו. ישראל שירש טבל ממורה, והנותן שדהו
בקבלה לגוי.

א. מחלוקת² בתנאים ובענבים של טבל, ואין בזה
משמעות הפסד³. וכל שאסור לזרום לאכלו בתמורה,
בגון הגרעינין⁴ וכיוצא בהן - בך אסור לאכלו מן
הטבל ומן המעשך⁵ שלא נטלה תרומות⁶ וממעשר
שני והקדש שלא נפדו. וכל שפטר לזרום לאכלו
בתרומה מדברים אילו⁷ - בך מתקר בטבל ובמעשר
שלא נטלה תרומות⁸ וממעשר שני והקדש שלא נפדו.⁹

(10) מעשרות פ"א מ"ח. ופירוש מחייבן: לשפשף ולהחליק
פנוי (כסף-משנה). (3) אך-על-פי שעיל-ידייזה ימהר
העיפוש שליהם (פירוש המשנה, שם). וכתנא קמא שם, ולא
רבבי יהודה האוסר. [שאף-על-פי שאסור להפסיד את
הטבל, כדלהלן - כיין שהדרך לעשותה כן, אין זה הפסד.
ונראה שגם שגדת בתמורה מותר לעשותה כן, כמו שאמרו

מתוך מהדורת ונשל עס רמב"ם ג' ליום – מוסד הרב קוק

מןנו תורות מעשר. (31) העיקר והגידולין ביחד. ולדעתי הראב"ד מדובר כאן בדבר שאין זרע כליה. (32) כמובן, כל התערובת, ואף הליטרא הראשונה. ואף-על-פי שהליטרא הראשונה אין עליה חיוב מעשר, שהרי היא עצמה מעשר – חיובו חכמים במושר, לפי שבטלת בגידולין (רא"ש). (33) שורעה כשהיא בטבלה. (34) כמובן, מפריש עליה מעשר מן המושר הינו תורמת מעשר,ermen torah, מן התורה אין הגידולין מבטלים את העיקר שלא נכון, וגם כן לא נפקע החיוב שהיא עליה לפני שורעה (שם). וראה להלן בבצלים שתוקנו. (35) מפרירות שנה הקודמת, שאף הליטרא מפרירות שנה הקודמת היא, ואין תורמין מפרירות שנה זו על פירות שנה אחרות, ראה לעלה פ"ה מהל' תורמות ה"י"א (רש"י שם). (36) כמובן, מחשב שתורמת המושר תחא שעירית מהליטרא. (37) שם גז, ב. מימרא בשם רבי יוחנן. (38) שהופרשו תורמות ומושרות הימנה. (39) כמובן, והליטרא עצמה תחא פטרוה. (40) למדו זאת (שם נת): מה שנאמר (דברים י, כב) "עשר תשער את כל התבואה זרען", כמובן, אף זרע שהוא מתוקן כבר, תחוור ותועשר, לפि שבטל לגידולים. ומה דרכם אמורים, בשורע פירות מתוקנים שהדרך לוודעם, אבל זרע פירות של טל שאין הדרך לוודעם – איןו בכלל זה, ולפיכך אמרנו לעלה שליטרא מעשר טבול שורעה – אינה בטלה מן התורה בגידולין.

ה. זרעונים ⁴¹ שהביאו שליש ⁴² ומתקין ⁴³ ועשן ⁴⁴
ואחר פך זרען ⁴⁵ והוסיפו, ⁴⁶ ואין זרעם כליה – הרי
זה ספק אם חיבין ⁴⁷ במעשר מדריהם, הוזיל
והוסיפו, או אין חיבין, שהרי הזרע שעדן הוא קים
ולא אבד מעשר הוא. ואין אלו דומים לבצלים ⁴⁸,
שhabatzlim אין דרבן להזרען. ⁴⁹

(41) בעיא שלא נפשתה, במנחות סט, ב. והמדובר בזרעוניים הנאכלים, שאם אינם נאכלים הם פטרים ממעשרות (לעלה שם פ"ב ה"ג). (42) אבל לפני שהביאו שליש, איןם חיבים במעשר (לעלה פ"ב הלכות ג-ה). (43) רבינו גorus שם: "כגון דאמר חינהו ועשרינהו", ראה בכסף משנה, כאן, וברבינו גרשום, שם. (44) אבל זרען ואח"כ עישרן, איןו מעשר, שאין מעשר במחובר לקרען. (45) השביתו. (46) אבל זרעם כליה, חייב לעשר הכל מן התורה (מנחות, שם). (47) הזרעוניים שזען, אבל התוספת והאי חיבית (שם). (48) וא-על-פי שאין דרכם להזען כדרלהן, וכן התורה אין העיקר מהתבטל בתוספת, אפשר שהחכמים גזו מושום זרע דבר שדרכו להזען. (49) בסוף ההלכה הקודמת ליטרא בצלים שתיקנם" שעיקר בטל לגבי התוספת, ומהחיב שוב במעשרות.

ו. הזרען ⁵⁰ את בטבל, בין דבר שזרען כליה ⁵¹ בין דבר שאין זרען כליה ⁵² : אם אפשר ללקטו ⁵³ – קונסין ⁵⁴ אותו ומלקטו; ואם צמה – אין מחייב אותו והוא גדורין ⁵⁵. (55) והגידולין חלון. (56) גורנות; והרביעי – מתר. ומפני מה הגידולין

חייב האוכלה מיתה, ראה לעלה פ"א ה"ה. (15) הנהה של כילוי, דהיינו הדלקה שמכלה אותה בשעת הנהה, שהרי היא אכילה, אבל הנהה אחרת מותרת, וראה ב'תוספה' שם ד"ה אין.

ג. אין מתחפין ¹⁶ בטבל ¹⁷, ואין זורען את בטבל ¹⁸. ואפלוי פרות שלא נגמרה מלאכתן ¹⁹ – אסור לזרע מהן עד שעישר ²⁰. במא דברים אמורים? ²¹ בתבואה וקטניות ²² וכיוצא בהן; אבל העוקר שתילים שיש בהן פרות ממקום למקום בתוך שדרה ²⁴ – הרי זה מתר, ואני בזורע לטבל, שהרי לא אסף הפרות. ²⁵ ובכן העוקר לפת ואננות ושתלים במקומות אחריו. ²⁶ אם נתפנן להוסיף בגופן ²⁸ – אסור. ²⁷ ואם שמלן כדי שיקשו ויקח הזרע שלhn – אסור, מפני שהוא בזורע חטים או שעוריים של לטבל.

(16) תוספתא דמאי פ"א. וכן צריך להיות ב'ירושלמי' שם ה"ג (ודב"ד). (17) כמובן, אין מכין את הזורעים בעפר, שהרי הוא כזרע (מועד קטן ב:). (18) מן התורה איןו חייב בתורמות ומעשרות אלא אם אוכלים, אבל אם מוכרים או זורעים פטור, שנאמר (דברים יד, כב-כג): "עשר העשר את כל תבורות זרען – ואכלת". ודרשו חכמים (בבא-מציעא פ"ה) פאה פא: "ואכלת ולא מוכר, כיון שאינו לאכילה (ר"ש פאה פ"א מ"ו), אבל חכמים חייבו לעשר גם את המוכר (בבא-מציעא שם) וגם את הזורע. (19) כמובן, לא נתמരהו (ראה לעלה פ"ג הלכות ח-ג). (20) ומה שאמרו (פאה, שם): "זונטן מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרחה, דברי רבי עקיבא" – אין זה אלא דברי רבי עקיבא, אבל חולוקים עליו חבירו, כמפורט ב'ירושלמי' מעשרות (פ"ה תחילת ה"א, ועי' בפירוש המשנה ובתוספות יום טוב) שם), ואין הלהנה כרבי עקיבא נגד רבים (ודב"ז). (21) ירושלמי', שם. (22) שהרי זה כנוגמה מלאכתן (שם). [כלומר, כיון שצירפן בידו, ראה לעלה פ"ה הלכות ג-ג]. (23) מעשרות פ"ה מ"א. (24) כן הוא במשנה, שם. [וזו קואבתון שדרה, אבל אם מכר השתילים לאחר, כשם שהחמיירו לעניין זרען, שאם צירפים הם כנוגמה מלאכתן (ראה לעלה), כן החמיירו במקח לעניין זה, שאם עקר השתילים עם הפירות, הרי הוא כמצרפים בידו, והמקח קובלע לעשר. ולפיכך הסמייכו במשנה שם לדין הניל": "לקח במוחבר לקרען – פטור", שرك בתולש הוא קובלע כנ"ל, אבל לא במוחבר. וראה ברדב"ז ומשנה ראשונה]. (25) כמובן, לא אסף הפירות בידו ואין חיזוף, ורק במקח החמיירו לחשבו כמצוך]. (26) שם, מ"ב. (27) בתוך שדרה (משנה, שם). (28) שלא נגמרה מלאכתן.

ד. ליטרא ²⁹ מעשר בטבול ³⁰ שזרעה והשביחה והרי היא עשר לריטרין ³¹ – חיבת במעשר, ³² ואחתה ליטרא ³³ מעשר עליה ³⁴ מקום אחר ³⁵ לפי חשבון ³⁶. ליטרא ³⁷ בצלים שתקנום ³⁸ זורען – איןו מעשר לפי חשבון התוספת, ³⁹ אלא מעשר לפי בלו ⁴⁰.

(29) ברייתא, נדרים נח, ב. (30) מעשר ראשון שלא ניטלה

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם כגון – מוסד הרב קוק

הן, ויש עדים על כך, שהרי בלאו-הכי איןנו נאמן לומר שמכר טבלים, או שהליך זרוי ומהמיר על עצמו אפק-על-פי, שורת הדין שאין המוכר לנו, ראה להלן פ"י"ב ה"יח, ובתווספה כפשתה שם. (73) כמובן, על-מנת שהן מעושין. (74) אבל מעיקר הדין פטור הוא, שהמוחזיא מחבירו עליו הרואה (רdb"ז).

ט. אין⁷⁵ פורען חוב מן הטbel, מפני שהוא
כמוכרו⁷⁶.

(75) ו עבר על אישור, כנ"ל ה"ג. אבל אם הלוקח חבר, והמורר טוען שמכר לו טbel לצורך, שלא עבר על אישור, מבואר לעמלה – אין חייב לתakan (משנה-מלמן). (76) נלמד מההלכה הבא.

י. מי⁷⁷ שלקחו בית המלך את פרוטיו והם טבלים: אם מלחמת שהיא חייב להן – אריך להוציא עלייהן מעשרות⁷⁸; ואם לקחו באנט⁷⁹ – אין אריך לעשזר עלייהם.

(77) שתמורת מה שהלהוה לו, הוא מחזיר הטbel, והרי זו מכירה שהוא אסורה, כנ"ל. (78) תוספתא שם, ובמקבילות. (79) שהרי זה כפוץ חוב בטbel.

יא. הלו⁸⁰ מטה⁸¹ מני מקומות – מעשר מזה על זה.⁸² המכבל⁸³ שדה מישראל או בן הגבריה⁸⁴ – חולק ונומן לבעל השדה בפניו, כדי שיידע שטbel נטול⁸⁵. אבל החוכר⁸⁶ שדה מישראל: אם נמן לו⁸⁷ מזרע אותה שדחה⁸⁸ – תורם ואחר כד נתן לו מזו⁸⁹ שקצץ לנתן לו⁹⁰, ובעל השדה מעשר לעצמו; ואם נמן לו מערע שדה אחרת או מניין אחר – מוציא⁹¹ המעשר ואחר כד נמן לו⁹².

(80) ולא מלחמת שהוא חייב להם. (81) דמאי פ"ה מ"ח. (82) שהודיעו שטbel הוא. (83) ואין חוששים שם פירות אלו של שנה זו, ופירوت אלו משנה אחרת, ואין מעשרים מלאו על אלו, כמפורט לעמלה בפ"ה מהל' תרומות ה"א (רdb"ז). (84) שם פ"ו מ"א. והוא המקובל שדה בא里斯ות על-מנת לקחת חלק מסוים מן הפירות, והרי להלן ה"ג. (85) ואינו אריך לעשר, שהרי החלקו של בעל השדה לא היה שלו, ואין זה כמו כמוכר בטbel. ויש אמרים שאינו פטור אלא מעשרות, אבל תרומה גדולה חייב להפריש, כמו חוכר דלהלן (חודשי מהרי"ח במשנה, שם). (86) אם ישראל הוא – עשר. ואם גוי הוא – כדי שידיעו הקונים ממוני (רdb"ז). (87) מקבל השדה על-מנת לשלם לבעליה מדעה של פירות (להלן ה"ג). (88) החוכר לבעל השדה. (89) ומאותו המין (משנה, שם). (90) שאי אפשר לנורן שתיעקר בלי תרומה גדולה (ירושלמי). (91) ופטור מעשר, שבחלקו של בעל השדה לא זהה, ושלו הוא נמן לו.

יב. החוכר⁹² שדה מן העובד פוכבים – מעשר ואחר כד נמן לו. (93) קנס⁹³ קנסתו בזיה, כדי שלא יחOPER מז העובד פוכבים⁹⁴, ונמצאת השדה בורה לפניו⁹⁵, עד שיצטרך וימברגה לישראל. (96) הטbel שדה

אָסּוֹרִין?⁵⁸ מפני תרומה מעשר ותרומה גדוֹלה שבה⁵⁹. וכן הדין בזורע מעשר שלא נטלה תרומות⁶⁰. אין⁶¹ מוכיר את הטbel אלא לצורך וילחבר⁶². ואסור לשלח את הטbel ואפללו חבר לחבר, שמא יסמכו זה על זה ויאכל הטbel.⁶³

(50) שם אמרו: "תיפשטו ליה (= לבעה הנ"ל) מה הוא כי ליטרא בצל שחיקנו כו התם הינו זרעתו, הכא לאו הינו זרעתו". וכן צורק להיות בדברי ובינו "שהבצלים דרכם להזרע" (יחון איש"). הינו שזרעונים שלא הביאו אלא שליש גידולים, אפק-על-פישם זרעם הם מצחים (למעלה שם ה"ג) – בכל זאת אין דרכם להזרע, ואני בכל ע"ש תשער את כל הבואת זרעך" (ואה נדרים, שם). (51) שאל צ"ע שהרי היובם במעשרות נלמד מהפסוק הנ"ל "את כל הבואת זרעך" – דבר שהוא נזרע ומצחיה", ראה לעמלה שם. (52) ירושלמי" דמאי פ"א ה"ג. (53) כגן חיטים ושערום. (54) שעדרין לא נשראו בקרען. (55) שעדר על אישור זרעת בטbel, כנ"ל ה"ג. (56) בדבר שורעו כלה, כדלהלן (תרומות שם), כלומר מותרים באכילת עראי לפני גמר מלוכה. (57) הינו גידולי גידולי טbel. (58) שם, מ"ז. וראה לעמלה פ"א מהל' תרומות הלכות כא-כב ב'יחון איש'. (59) כשהאין זרעו כלה. (60) שגדרו אישור על גידוליה (למעלה שם), שלא ישנהו אצלם כדי שיזרעה, ונמצא בא לידי תקלת (שם). (61) שהוא טבול לתרומה מעשר, ושגידוליו אסורים אף לפני שנגמרה מלאותם מעשר. (62) דמאי פ"ה רבגו גידולים על העיקר, ראה לעמלה ה"ד. (63) כגן שנתעורר טbel בחולין, וצריך להפריש מ"ח. (64) כגן טbel ומעשרו (ירושלמי' שם).

ז. המוכר פרות לחברוי⁶⁴ ונזכר שם טbel, וכך אחריו למתנו ולא מזאו⁶⁵: אם ידוע שאין קימין ושבבר אבדו או נאכלו – אין אריך לעשזר עלייהם; ואם ספק שם קימין⁶⁶ או אין קימין – אריך להוציא עלייהן מעשרות אחרות.⁶⁷

(64) משנה וירושלמי' שם פ"ג ה"ג. (65) תוספתא מעשר שני פ"ג, וירושלמי' דמאי פ"ז ה"א. (66) בהזקת שם מתוקנים. (67) בירושלמי' שם: "הרוי זה רץ אחריו ומתוקן. לא מצאו וכו'". וראה בתוספתא שם. (68) כמובן, ספק אם הם קימין. (69) כולם, מן הדין, ולא בתורת קנס, כדלהלן, שהרי מכר לו הפירות בחזקת מתוקנים, כנ"ל.

ח. המוכר⁷⁰ פרות לחברוי⁷¹, מוכר אומר: על מנת שahn טbel מऋתי, ולוקח אומר: לא ללחתי מנק אלא מעשרין⁷² – כופין את המוכר למתן. קנס הוא לו⁷³ מפני שמכר טbel⁷⁴.

(70) כמובן, להפריש עליהם תרומות ומעשרות ולתקנת. ומכיון שספק הוא ואפשר שאינם קיימים, ואם כן הפרשות איינה הפרשה, והתרומות והמעשרות האלו בטbel – צריך הוא לתקנס ממקום אחר (ראה לעמלה פ"ה מהל' תרומות ה"ג). (71) תוספתא שם. (72) והודיעו לאחר מכן שטbel

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם ג' – מוסד הרב קהן

לזה טבל, וראה בפ"א מהל' תרומות ה"כ, ובורוב"ז שם. (109) שבנין מינין לא אמרו הוכרר הדבר למפרע, שהרי לכל אחד חלק בכל מין ומין.

טו. פ"ה¹¹⁰ או לוי שלקחו פרות¹¹¹ מישראל אחר שגמра מלاكتן - מוציאין¹¹² את התרומה והמעשרות מידikh¹¹³ וננותני אותם לבננים וללוים אחרים.¹¹⁴ קנס¹¹⁵ הוא להם, כדי שלא יקפיצו לרננות ולגאות¹¹⁶ ויקנו טבלם, כדי להפקיע מתקנות אחיהם הפהניים.¹¹⁷ ואם¹¹⁸ קנס קדם שתגמר מלاكتן - אין מוציאים מיקדים.¹¹⁹

(110) פאה פ"א מג'. (111) שנים מעשרות. (112) בית דין, אם אינם נוהנים מרצוונם. (113) שהרי גם הם חיבים להפריש תרומות ומעשרות (למעלה פ"א ה"ג). (114) ככלומר, נוהנים אותם לישראל, והוא נוהן לכל מי שיריצה, וכן מפורש בתוספתא שם. (115) מימרא של רבינו יוחנן בירושלמי פאה שם ה"ה. (116) מקום שודוכים שם הענינים. (117) וכן הלויים. (118) שם. (119) וכך לא חששו שמא יקפיצו לרננות, כיוון שטרורה להם לנמור מלاكتת הפירות.

טו. פ"ה¹²⁰ או לוי שמקרו פרות תלושין לישראל לקדם שתגמר מלاكتן, ואין אריך לומר אם מקרו במחבר - הרי התרומה¹²¹ או המעשרד¹²² של להם.¹²³ ואם מקרו אמר גמר מלاكتה - הרי התרומה והמעשר של לוזק¹²⁴, ומפרקיש וננותן לכל פהין¹²⁵ או לוי¹²⁶ שיטיחה.¹²⁷

(120)תוספתא שם. (121) השיכת לכהן. (122) השיכת ללווי. (123) של הכהן או של הלווי. שכין שגורף השדה שייך לכהן או ללווי, הרי הם משווים לעצמו את התרומה והמעשרות, ואך-על-פי שלא התנו, כמו שהנתנו דמי, וראה בדמאי פ"ז מ"ד, ובמשנה רשותה' שם. ודוקא כשהם מקרו בישראל, אבל מקרו לכהן שמספרש ונוטל לעצמו, היה להם להנתנות במפורש, ומשלא התנו - הרי הם שלו. ואך-על-פי שמקרו טבל, והיה לחכמים למסנו, לא קנסו אלא כשליא ידע הלויק שטבל הם, כמו למעלה ה"ח, אבל כשידוע ולא נמנעו מליקנות, לא קנסו המכו. (124) שכין שנגמרה אין מלاكتת היה להם למכורם להנתנות, ומכיון שלא התנו - אין המעשרות שליהם. (125) התרומה. (126) המשער. (127) אף לכהן או ללווי שמקרו לו, שלא קנסו אותם על שעברו על איסור מכירת טבל, כייל בהורה קקב.

יז. פ"ה¹²⁸ ולוי שקבלו שדה מישראל¹²⁹ - בשים שחולקין בחילין, אך חולקין בתרומה ובמעשרות; והישראל נוטל חלקו וננותן לכל פהן או לוי שירצחה.¹³⁰ אבל ישאל שקבל שדה מכהן או מלוי - התרומה¹³¹ או המעשרד¹³² או בערך השדה¹³³ לבעל השדה¹³⁴, ושאר המנתנות - חולקין.¹³⁵

(128) דמאי פ"ז מג'. (129) להחזה לשוליש ולרביע, כייל

אַבּוֹתִי⁹ מִן הָעֹבֵד כּוֹכְבִים - קָנְסָהוּ שִׁיעֵשֶׂר וְאַחֲרֵי תְּקִפְחָז וַיַּקְבֵּל מִמִּנוּ מִפְנֵי שְׁהָא שְׁדָה אַבּוֹתִי⁹⁹, עַד שַׁתְּשַׁאֲר לְפָנָיו בּוֹרָה¹⁰⁰, כְּדִי שִׁימְכְּרָה לִישְׁרָאֵל.¹⁰¹

(92) שכין שקצץ מזרע אותה שדה ומאותו המין, אם נוتن אחרים תחתיהם הרי הוא כמושך טבל (תוספות אנשי שם), והוא כרבי יהודה במשנה שם, המפרש דברי תנאים קמא. (93) שם, מ"ב. (94) ירושלמי, שם. (95) ובמקובל באירועים מן הגוי לא קנסו, משום שהגוי רוצה יותר בחכירותם מבאריסות. (96) לפניו הגוי. (97) משנה שם, בשם רבינו יהודה. ופסק כמותו שאין חולק עליו, ובגמרה שקלאותריא בדבריו בבבא מציעא קא. (פירוש המשנה, שם). (98) של הגוי. (99) אם לא נזקקו לעשר חלק הגוי. (100) כן גורס רבינו שם, וכן בתוספות' שם בשם ר"ח. (101) ובמקובל שדה שאינה שדה אבותינו, אלא תהא יקנסו ימנע מלקלבל, ואף הגוי לא ימכרנה, ולא קנסו אלא בחוכר, אדרמת א"י בור או יזרעה עצמו. ולא קנסו מלקלבל שמהחכיר שדה אינו רוצה בעצמו מלחמת הספק שמא יפסיד שלא עלה יבולו יפה, ולן הוא מהচיר, שהיא בטוח בדבר הקצוב שקצץ עם החוכר, בין תעשה הקרכע הרבה בין מעט, ולן קנסו את ישראל החוכר, כדי שתהה האדומה בורה בידי העכו"ם וימכרנה, שהרי לא יזרע בעצמו, כייל, וכן קנסו במקובל שדה אבותינו, שבידוע שמנע מלקלבל הא יאה חייב לעשר, ויוסיף בדמיה מהמת שהיא חביכה עליו וינקה (ודב"ז).

יג. אֵי זֶהוּ חֻכָּר וְאֵי זֶהוּ מַקְבֵּל? חֻכָּר - שְׁחֹכָּר הַקְרָעָב בְּבָרְבָּר קָצָוב מִן הַזְּרָעָ, בְּכָךְ וּבְכָסָה, בֵּין עֲשָׂתָה הַקְרָבָה בֵּין עֲשָׂתָה קַעַט. מַקְבֵּל - הוּא שְׁקִיבֵּל אֹתוֹתָה בְּחַלְקָה מִפְהָרָה שְׁפָטָעָשָׂה, חָצִיו או שְׁלִישָׂו או מִהָּ שִׁיטִינָו בְּגִינְחָן. שּׁוֹכָר - הוּא שְׁשֹׁוֹכָר הַקְרָעָ בְּקַעַת.¹⁰²

(102) ושוכר וראי הרי הוא פורע חותתו, ומעשר ונוتن לו אפילו בשוכר מישראל, וראה בבבא מציעא פ"ט מג'. ובתוספתא כפושטה' שם פ"ז.

יד. שְׁנִים¹⁰³ שְׁקִבְלוּ שְׁדָה בָּאַרְיסּוֹת¹⁰⁴ או יְרָשָׂו¹⁰⁵ או נְשַׁתְּפָה - יְכֹל הַאָחָד לְוָמֵר לְחֶבְרוֹן: טַל אֲפָה חֲטִים שְׁבָמְקוּם פָּלוֹנִי,¹⁰⁶ וְאַנְיִ חֲטִים שְׁבָמְקוּם פָּלוֹנִי,¹⁰⁷ אַתָּה יְנִין שְׁבָמְקוּם פָּלוֹנִי וְאַנְיִ יְנִין שְׁבָמְקוּם פָּלוֹנִי,¹⁰⁸ אָכְלָל אֵלָא יְאָמֵר: טַל אֲפָה חֲטִים וְאַנְיִ שְׁעָוָרִים, אֲפָה יְנִין וְאַנְיִ שְׁמִן, מִפְנֵי שְׁמֹוֹדְרִין אֶת הַטְּבֵל.¹⁰⁹

(103) דמאי פ"ז מה". (104) למחצה לשיליש ולרביע, כפי התנאים שביניהם. (105) ככלומר, שני אחים שירשו את אביהם. (106) הקרוב למקום שאחת דר בו. (107) הקרוב למקום שני דר בו, ולא יצא רק לשאת פירות מקום מוקומ ורוחק. (108) שאיסור מכירת טבל אינו אלא מדרבנן, ואין לו עיקר בתורה, ולן אומרים בו "יש ברירה" ואין כמוסרים זה

מתוך מהדורות גנאל עס רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קון

החוק לתקן פירוטו במעשר זה, שהרי הוא כמשמעותו פירוטו לתקן תבואה, על-מנת שיחזרם לו. (146) ואם מכיר השדה - לא פקעה זכות הבן, כייל. (147) שהרי כשהגיעה השדה לlokח השני, פקעה זכותו של הכהן, וכשמכרה שוב למוכר, מכיר לו כל זכות שבאה לידי.

כ. יישראלי¹⁴⁸ שקבל שדה מהן ולוי¹⁴⁹ ואמר לו¹⁵⁰:
 13 על מנת שהמעשרות¹⁵¹ של ארבע או חמיש שנים -
 14 מתר; על מנת שהן שליל לעולם - אסור, שאין
 15 בהן¹⁵² עושה כהן. ובכן¹⁵³ בין לוי¹⁵⁴ שדיה עליינו
 16 חובי לישראלי¹⁵⁵ - לא יהי ישראלי זה גובה;
 17 מהחרים¹⁵⁶ ומפריש¹⁵⁷ עד שפער בענוג חובו; שאין
 18 לוי זה עוזה בעל חובי כלוי אחר שיגבה
 19 מעשר מאחרים.¹⁶⁰

(148) הוספה שם, לפי נוסחה אחת. (149) ככלומר, או מלוי, שעיל פי הירון המרומה או המעשר לבעל השדה, נайл הייז. ובתוספה שם לא כתוב "לווי", והosisף ורבינו, משום שלשון "מעשרות" לא שייך על כהן. (150) הישראל לכחן או לוי. (151) וכן התמורה אם קיבל מכחן. (152) ככלומר, מפרש היישראלי תמורה ומעשר, ונונן לכחן או לוי שיריצה. (153) אין לוי עוזה ישראלי לוי. (154) בכתבי שלפני המהורי'ק, היה כתוב: "שאן כהן עוזה ישראלי כהן", וכן העתק הראבר". והפרioso: "עוי' שמונה אותו במקומו לקבל התמורה או המעשר, נדמה כאילו שעאו כהן או לוי. ודוקא בישראל שקיבלה שדה מכחן ולוי, שכןו שהתרומה והמעשר לבעל השדה, עוי' תנאי זה שהתנה לישראל נראה כעוזה כהן, אבל בישראל שמכר שדה לכחן והתנה שייהיו המעשרות שלו לעולם, אין אישור בדבר, שהרי הוא כמו שפיר מקומות המעשר, כבלהה הקודמת, ואין נראה כאילו עשה הכהן את הישראלי, כהן (כספה) משנה). והראבר"ד חולק, וגorus בתוספה: ישראל שמכר שדה לכחן, וכן הוא בירושלמי', וראה ביחסו איש' ובתוספה כפושטה' שם. (155)/tosפה, שם. (156) אבל בכחן לא שייך דין זה, שתמורה אסורה באכילה לזרום. (157) ככלומר, שהיה חייב מעתות לישראל. (158) מעשר ראשון ברשות הלוי, על-מנת להתו לו. (159) את המעשר לעצמו, שימושו ראשון חילון הוא, נайл פ"א ה"ב. (160) והחידוש בהלה זו, שאף-על-פי שבשעה שהישראל גוטל מעשרות מאחרים, על-מנת להתו לוי וזה הוא גוטל, נראה כוועשה את הישראל לוי.

כא. יישראלי¹⁶¹ שירש¹⁶² טבל ממרח¹⁶³ מאבי אמר²¹
 כהן¹⁶⁴, ואותו אבי אמר ירש מאבי אמר יישראלי¹⁶⁵
 22 - הרי זה מפרש ממנור¹⁶⁶ מעשרות¹⁶⁷ והוא שנ שלו¹⁶⁸.²³
 24 שהמגנות הראיות לתפרם - כמו שהודמו הן, אף
 25 על פי שלא הורמו¹⁶⁹.

(161) מימרא של רבה בר אביה, ברכות יא, א. (162) הו-הדין אם קיבל טבל במתנה, אלא כיין שאסור לשולח טבל (למעלה ה"ז), נקט לשון "ירושא". (163) שנגמרה מלאכתו. בגמרה שם: "שהיו לו טבלים מקום המעשר. שאלמלא שיר בגוף השדה, הרי זה כמשיר דבר שלא בא לעולם (גمرا, שם). ואף-על-פיין יכול

היאג. (130) כמובן, נתניין לישראל את התמורה ומעשרות השיכים לחלקו, כחכמים ודלא כרב אליעזר (שם) שאמר: "המעשרות שלhn" (= של הכהן ושל הלוי). (131) שם, מ"ד. (132) אם קיבל מכהן. (133) אם קיבל מלוי. (134) שכך שהשודה שלן, הרי זה אליו התנה שהתרומה או המעשר היו שלו (ירושלמי'). (135) ככלומר, מעשר שני או עני, וכן הוא בתוספה שם פ"ג. ומשמעותו לשון משנתנו והירושלמי' במעשר שני פ"ה ה"ה, משמע שאף שאר המהנות לכחן, או לוי, וראה בתוספה כפושטה' שם. וכל זה אינו אלא כאשר קיבל השודה באירוע: למחצה ולשליש ולרביע, שחייב לחת לו מפרי השדה הזה, אבל אם קיבל בשכר או בחכירות, שיכל לחת לו מעתות או פירות מדשה אחר, אין אנו אומרים שהוא אליו התנה שהתרומה והמעשרות היו שלו.

1 י. המקובל¹³⁶ זיתים להוציא מהן שמן¹³⁷, בין
 2 יישראלי מכהן או לוי¹³⁸ בין כהן או לוי מישראלי -
 3 כשם שחולקין בחולין, בך חולקין בתמורה
 4 ומעשרות, מפני שהשמן חשוב הווא.¹³⁹

(136) שם מ"ה, כחכמים ולא כרביה יהודת. (137) ככלומר, זיתים תלושים על-מנת לכתשן. אבל במוחברין לקרען שקיבל עלייו לגמור מלאכתן לאכילה ולא להוציא שמן, הדין הוא כבhalbת הקודמת. (138) כן נראת במשנה שם, מדברי רביה יהודת, שאמר: "ישראל שקבל מכחן ומלווי וכו'", הרי שלתנא-קמא מדבר גם באופן זה, וראה שם בפירוש המשנה. (139) טעם זה כתוב ורבינו מגדעתו. שכן שחשוב הוא להזון או לוי להתנות במאפוש, ואין אמרים כדי שהתנו דמי. ופשט הוא כי הו-הדין לענבים לעשות מהם יין, וכל דבר שהויא צוונו חשוב.

5 יט. בהז שembr שדה לישראלי¹⁴¹ ואמר לו¹⁴²: על
 6 מנת שהמעשרות¹⁴³ שללה שליל לעולם¹⁴³ - הרי הן
 7 שלוי¹⁴⁴. בין שאמר על מנת - נעשה כמו שפיר
 8 מקום הפעשרות¹⁴⁵. ואם מאת הכהן - הרי בנו בשר
 9 הכהנים. ואם אמר לו: על מנת שהמעשרות לי
 10 ולבני, מות הוא - יתלם בנו¹⁴⁶. על מנת שהמעשרות
 11 שלוי ביל ומן שהייא לפניך, מבריה לאחר, אף על פי
 12 שחוור ולקחה - אין להן אותן המעשרות¹⁴⁷.

(140) ברייתא בא-בדורתא סג. א. וירושלמי פ"ו ה"ב.
 (141) הו-הדין ישראל לישראלי, אלא שמצו הדבר בכחן,
 כהן שהמעשר שלו (ריש"ם שם). (142) ראה למלחה פ"א
 ה"ד ובכסף משנה' שם, שמעשר בין לכחן בין לוי.
 (143) בבריתא שם לפרש שאין הכוונה לעולם, כדלהל, וא"כ מן
 צורך המוכר לפרש שאין הכוונה לעולם. (144) ואפלו אם מכיר השדה לאחר
 הסתום הכוונה לעולם. (145) ואפלו אם מקבל מות - אין בנוי ירושים זכות זו,
 שאין לנו לחדר מדבריו אלא הכהנה בלבד, וכי אם אמר
 שהתקווון לשומר לעצמו זכות זו, ותו לא. (146) ככלומר,
 אף-על-פי שגורף השודה לlokח - שיר המוכר לעצמו בשדה
 מקום המעשר. שאלמלא שיר בגוף השדה, הרי זה כמשיר
 דבר שלא בא לעולם (גمرا, שם). ואף-על-פיין יכול

מתוך מהדורות ונשל עט רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

181 מעשר, אבל תרומה גדולה אינו נוטל, שחזקת על עמידהארצות שמספריהם תרומה גדולה (להלן פ"ט ה"א).
 182 כאמור, אינו חושש לעשר קודם גמר מלאכה, שלא יכולו איכילת קבוע באיסור. (183) בתוספთא שם: "שאין אחירות לרמאין", כלומר, שהרי אסור להם לאכול לפני חולקה מהמת אסור גול (תוספთא כפושטה). [וראה במס' מעשר שני פ"ה מ"א, ולהלן פ"ט מהל' מעשר שני ה"ז, ובದמאי פ"ג מ"ה].

יום ד' כ' אדר ב' התשע"י

פרק שבועי

1) יבהיר אם אומרים בשל תורה הוברו הדבר למפרע. הקבע מעשרותו בפי החבית או בשוליה. המניה פירעת להיות מפריש עליהם מעשרות. המלאוה מעות להן או ללוו להיות מפריש עליהם מחלוקו. ישראל אמר לו כי מושר יש לך בידי אם קנה בליך משיכה. מי שהיו לפניו שתי כלכלות של טבל שנintel תרומותן.

2) מי שהיו לו מאה לאג של יין טבול מן התורה³, ואמר: שני גין אני עתיד להפריש מהן הרי הן תרומה⁴, ועשירה מעשר ראשון, ותשעה מעשר שני⁵. לא יתחיל וישתה עד שניית בטוף שעור תרומה⁶ ומעשרות, אלא יפריש ואחר בך ישטה. ואין אומרין: זה שניהם בטוף כאלו נברר תחללה⁷, מפני שחייב תרומה ומעשרות מן התורה⁸, ואין אומרין בצל תורה: נחשב כאלו נברר⁸, עד שיבירר⁹.

3) בריתאת בגיטין כה. ושם: "הלוקה יין מבין הכותים וכו'", ולא כתוב זאת רבינו, לפי שביריתאת זו נשנהה לפני שגורו הכתמים על הכותים לעשותם כינויים, אבל לאחר שנגורו עליהם הרוי יין אסור. (3) כאמור, בזמן שהיו תרומות ומעשרות נהוגות מן התורה. (4) כאמור, אחד מחמשים, שהוא עין בינויו. (5) עשרה וחמשה לאו דוקא, שהרי לאחר שהופרש התרומה, לא נשארו אלא תשעים ושמונה. (6) כאמור, ונאמר הוברו הדבר למפרע שהוא נשנתהיר בסוף, כאילו הופרש מתחילה. (7) מיתור לשון רבינו נראה, שכןonto שאף על פי שאין תרומות ומעשרות נהוגות בזמן הזה אלא מדבריהם - כיוון שיש להם עיקר מן התורה, אין אמרים בהם ברירה. (8) כאמור, הוברו הדבר למפרע. (9) כאמור, משיבורו חלה הפרשתו, אבל לא למפרע.

10) ב. הקבע מעשרותו בפי החבית¹⁰ - לא ישטה משוליך¹¹, בשוליך - לא ישטה מפני, מפני שפהשךין מערכין¹². אבל הקבע¹³ בפי המגורה¹⁴ - אוכל משוליך, קבע בשוליך - אוכל מפני¹⁵.

11) של יין, שקבע שבין שלמעלה, יהיו התרומות והמעשרות. (11) כאמור, אפילו מתחית החבית. (12) ונמצא שככל טיפת יין מעורבין תרומות ומעשרות. (13) תרומות ומעשרות. (14) אוצר של תבואה. (15) שהרי תבואה דבר יבש היא ואני מתעכבה.

12) ג. ויש לאדם לקבע¹⁶ מעשר שני ופודחה¹⁷ ועוושה¹⁸

1) שמדובר גם כטעור לא ראו פני הבית, בכלל זאת אומרים "מתנות שלא הורמו, כמו שהורמו". (14) כאמור, שהיה אביו ישראל, ואמו בת כהן, ומתו אביו ואמו, שם לא כן, הרוי אביו ירוש את אמו, ואחריך מות אבוי אמו, ונמצא הוא ירושו. (15) כאמור, אפילו ירש הכהן הנ"ל מאבוי אמו כהן, וראה ברש"ש שם. (166) מן הטבל. (167) וכן כהן אין הירושה חייב להפריש מעשר ולחתת ללו – אף על-ישראל, שהיה חייב להפריש מעשר לתלוי, כיוון שרישו מאבוי אמו כהן, וראה ברש"ש שם. (168) כאמור, התרומה יכול למכוור לכחנים תרומה גדולה. (169) והדים שלו, ומעשר ראשון יכול לאכול בעצמו. (170) וכך נפל הטbel לידי אבי אמו כהן, נעשה אליו הפריש הכהן ממנה תרומה ומעשרות והרי הם שלו, וראה שירושו ישראל זה, הרוי הם שלו (רש"י שם). וראה בקידושין נת, ב. ובפה מהל' אישות ה"ז.

2) כב. הנותן¹⁷⁰ שעלה בקבלה¹⁷¹ לעובד בכוכבים או
 3) למי שאינו נאמן על המעשיות¹⁷², אף על פי שלא
 4) באו לעונת מעשרות¹⁷³ – צrisk לעשר על ידים.¹⁷⁵
 5) ונכח לעסם הארץ¹⁷⁶: עד שלא באו לעונת
 6) המעשיות¹⁷⁷ – אינו צריך לעשר על ידים¹⁷⁸; ומשבאו לעונת המעשיות – צריך לעשר על ידים¹⁷⁹.
 7) כיצד הוא עושה? עוזמד על הגראן¹⁸⁰ ונוטל¹⁸¹, ואינו
 8) חושש למה שאכלו¹⁸², שאין אני אחראי¹⁸³.

9) (170) בתוספთא דמאי פ"ז, וירושלמי שם פ"ו ה"א, לפי גירסת הגרא"א שם. (171) כשהיא זורעה. (172) כאמור, או רביעי ממה שאיתה קוצר יהא שלך, שבאupon זה אין לגוי קניין בפירوت אלא לאחר קצירה, אבל אם אמר לו: מחיצה או שליש או רביעי שלך יהא, שיש לו מידי קניין בפירוט – כיוון שבאו לעונת המעשיות ביד הגוי, והוא מירחם אחר כך, פטורם הם מן המעשיות (למעלה פ"א מהל' תרומות הי"ג). וראה בפ"ז מהל' מתנות ענינים ה"ט).
 10) (173) כאמור, לחסוד שלא לעשר תבאותו (ראב"ד). וראה במהר"ק. (174) ראה למעלה פ"ב ה"ה. (175) קנסו, כדי שיתן שדהו לישראל המתקין פירוטיו כראוי, ולפי זה הווא-הדיין במסחר שדרשו ובמחכירה, וכן אם נתן שדה שאינה זורעה כלל וזרעה הגוי האריס ("חוון איש", ונקט שדה זורעה משום ריבותא דספ"א. ומסתיימת לשון רבינו נראה, שקסו, בין במקומות שישראל מצויים ובין במקומות שאין ישראל מצויין, רבבי יהונן ולא רבבי יהושע בן לוי, בירושלם"י שם. (176) שהוא בכלל רוב המעשיות. (177) כאמור, אם נתן לעם הארץ עד שלא באו וכו'. וכל-שכן שננתן לו שדה שאינה זורעה כלל, וראה למעלה. (178) כיוון שרוב עמי הארץ מעשרין הם (שבת כב), לא קנסו, אלא אם מסר לו אחר שבאו לעונת המעשיות. (179) אף על-פי שהפירוט מחוביין לקרוע, כיוון שם תלשו יתחייב במעשר, ואפשר שעם הארץ זה הוא מן המיעוט שאין מעשרין, לא היה לו تحت לו שדהו. (180) לאחר גמר מלאכה, קודם שלקחו כל אחד חלקו.

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ד' כ' אדר ב' – ספר זרעים – הלוות מעשר קא

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

רבנן: "מעשר עני". (32) ואוטו אחר מחזירים לו. (33) שכיוון שאיןנו נוהן אלא להם, כבר הסיחו כל הכהנים דוחם מן המנתנה הללו, וכאיilo באו לידיים. ומעשר שני הנזכר כאן, הוא מעשר עני המתחלק בבית, שיש בו טבת הנהה לבעלים. (34) שאם איןנו מנהה מן המלה הרוי הוא גוזלים, וגם נוטל מהם ריבית. (35) שתורומה אסורה לזרום. (36) שמורתים לזרום.

ז. בשהוא מחייב בפה שווים הפירות שהפריש ³⁷ – יש לו לחייב בשער הזול ³⁸, ולאינו חושש ממשם ריבית. ואין השביעית משפט חוב זה ³⁹. ואם בא בעל הבית לחזר – אינו החוזר ⁴⁰; אבל אם רצוי אליו שילקו המעות לחזר – חזרין ⁴¹. נתיאשו מהן הבעלים ⁴² – אין מפרישין עליהן ⁴³; שאין מפרישין על האבוד ⁴⁴. מת הפהן או הלווי או העני שהלום – אינו יכול להפריש עליהם מחלוקת ברקה והוא עד שיטל רשות מן היורשים ⁴⁵. והוא שיגים להן קרקע אפילו מלא מחתט ⁴⁶; אבל אם הגימ פספים – אין רשות היורש מועלח ⁴⁷. ואם הלום בית דין על מנת שיפריש על מעת אלו מחלוקת – אינו ציריך לטל רשות מן היורשים ⁴⁸. העשר העני – אין מפרישין עלייו, אף על פי שהלווה בבית דין, וזקה הלה במתה שבירוד ⁴⁹.

(37) כדי לנכונות מן המלה. (38) אף על פי שבכל הלוואה פסק ורבינו בפרק ט מהלוות מלווה ולוה הלה א"ן פוסקין על הפירות (אין מלווים מעתה כדי לקבל פירות תමורות), עד שיצא השער (שייקבע מחיר קבוע בשוק) וכור", הרי שצרכיהם שני תנאים: א) שיפסוק בפיروس עם הלוואה על שער הזול. וב) שייצא השער - בניוןו שלנו כיון שהלוואה שלא על מנת להיפרע, הרי זה דומה למכר, ולכן התירו אף על פי שלא פסק בפיiros, ואף על פי שלא יצא השער. וכן על פי שבשעת ההלוואה היו ארבעה סאמ' בסלע ועתה בשעת ההפרשה נמכרים עשרה סאן בסלע, איןנו חושש ממשם ריבית. (39) שאין שביעית משפט אלא חוב שיכול לחברו, שאם יחבנו עבר ב"לא יגוש", אבל כאן איןנו יכול לחברו, שהרי לא התנה איתנו שיפרע חובו, אלא ינכה מתומות או מעשרות, ואם נשתדפו שדותיו של מלווה ולא היו פירות לתרום ולעשר, אין לו עליו כלום. ועוד שהחabit כבר גוש ועומד, שהרי הפיעון בשעת המלווה. (40) תקנת חכמים היא כדי שיישארו המעות בידים. (41) שהרי שנינו "נתן לו מעתה ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו". (42) כגן שנשתדפו שדותיו ומשמעו שאמר "ווי ליה לחסרון כסיס", והוא התנה עמהם שיפריש עליהם מתומות ומעשרות של שנה זו, ומכוון שתבותה שנה זו, נשתדפו, אין לו עליו כלום. (43) אם לאחר מכין הצמיחה ההובאה. (44) ככלנו, על החוב שנתיIAS ממשם. (45) וכן על פי שאביהם הסכים שייקח הלה תרומותיהם במעות שהלוואה לו, שהוא [=היורשים] אינם מסכימים לכך. (46) כיון שקרעות היורשים משועבדים לבעל חוב, מועטה רשותם. (47) כי מטללים של יתומים אינם

¹ מעשר ראשון על אותו הפרות ¹⁸ או תרומה מעשר ¹⁹ ² ? מקום אחר ²⁰.

(16) להפריש. (17) מחללו על כספ. (18) הדבר כשהקדמים מעשר שני למעשר ראשון. אבל תרומה גדולה כבר הופרשת ממנה. (19) הוא הדין שיכול לעשותו תרומה גדולה אם עוד לא הפרישה, שהרי חבב ורבינו למעלת פרק מהלוות תרומה הלה: "המפריש תרומה וכו' ממעשר שני וכו' שלא נpedo וכו' אין תרומתן תרומה", הרי שם הפריש מעשר שני שנפדה - תרומתו תרומה. (20) אבל על אותם הפירות, אין יכול להפריש, "שאינו רשאי להפריש תרומה מעשר קודם המעשר לכתהילה".

³ ד. המחייב פרות להיות מיפוי עליהם ²¹ מעשרות ²² – מפריש עליהם בחזקת שהן קיימים ואוכל ושותה, עד שיישטו כל אותן הפירות שהנחת מעשר ונונן ללווי. מצאן שאבדו – הרי זה חושש לכל ²³ ⁷ שהפריש, ²⁴ לאינו מעשר ורקאי.

(21) ככלומר, שאוthon פירות יהיו מעשרות על פירות שלפנויו. (22) במשנה שם: "תרומה ומעשרות", ורבינו השmittiacן תרומה, לפי שכאן מדבר בהפרשה לכתהילה, ואילו תרומה אינה ניתנת לכתהילה אלא מן המוקף. אבל לעשר אפשר להפריש, וכך במשנה אמר ר' אלעזר: "הרוי זה חושש מעט לעת", הרי אמרו בגמרא "חולקין עליו חבריו על ר' אלעד וכו'" ופסק ורבינו רבים. (23) ככלומר, אינו חושש ומעשר פעם שנייה אלא מספק, ולא מודאי, שאפשר שהיינו הפירות קיימים בשעה שהפריש עליהם.

⁸ ה. המליה מעתה את הפהן ואת הלווי ואת העני ⁹ להיות מפריש על אותו המעלח ²⁵ מחלוקת ¹⁰ עליהם בחזקת שהן קיימים, ²⁶ לאינו חושש ²⁷ שמא מתו ¹¹ הפהן או הלווי ²⁸ או העשר העני ²⁹.

(25) ככלומר, המליה זהה כשיפריש תרומותיו ימכור התרומה וייעכב הדרמים לעצמו בפירעון חוב זה שיש לו על הכהן, וכן יעכב לעצמו מעשר ראשון ומעשר עני בפירעון חוב שיש לו על הלווי והעני. (26) ציריך להיות "מחלקן". (27) ככלומר, שאם מתו אין יכול להפריש עד שיטול רשות מן היורשין. (28) שם כח: "רבא אמר שמא מות לא חיישין". (29) שם ל: "עשירות לא שכחא".

¹² ו. כיצד מפריש עליהם ³⁰? מפריש תרומה או מעשר ¹³ ראשון או מעשר שני ³¹ מפרותיו, ומזכה בפהן על ידי ¹⁴ אחר לאוთ בפהן או הלווי או העני שהלום. ואם ¹⁵ קי רגילין לטל ממונו והוא רגיל שלא ³² לא להן – אינו ציריך לזופות על ידי אחרא ³³. ואחר שיפריש ¹⁷ מהשכלה בפהה שווה זה שהפריש ומגנה מן המליה ³⁴, עד שיפרע כל החוב. ומזהר התרומה לכל בפהן ¹⁸ ¹⁹ שירצה ³⁵, ואוכל המעשרות ³⁶.

(30) ככלומר, איך יוצא ידי חובה נתינה? (31) בכתב-

מתוך מהדורות ונשל עם רmb"ם ג' – מוסד הרב קוק

הנשאר, ואם כן נותרו שמונה סאין וועירית הסאה. (62) ואין לפרש דבריו שיחולו המעשות לכשייפריש ולמפרע מעכשי, כי הלא בדבר שהוא מן התורה אין אנו אומרים "ברורה".

י. עניינים שהחליפו מתקנותיהם עם בעל הבית, בגז'ן
 שנטנו לו סאה של לcket או שכחה ופאה ומישר עליון עניין⁶³ ונטלו סאה מן הגראן⁶⁴ – זה שנטל מהם פטור⁶⁵ מן המעשר, אף על פי שנעשה ברשות בעל הבית⁶⁶; וזה שנטלו ממנה⁶⁷ חיבר⁶⁸, אף על פי שהוא חילך⁶⁹.
 מתקנותיהם הפטורין.⁶⁹

(63) שהם פטורין מעשרות. (64) שהוא חייב בעשרות. (65) בעל הבית המעניינים. (66) [כלומר: אם החליפין היו שלא מדעת בעל הבית, אלא שנחלהו להם לעניינים שלו בשלהם, ודאי שחלקם של העניינים פטור מן המעשרות, אלא אפילו אם החליפין מודעתו של בעל הבית, שהרי זה מכחה, ומוקם קבוע למעשרות כשמזרך שניםים ואוכל – בכל זאת פטור מן המעשרות. ואף על פי שאם שעשום גורן בשדה, הוקבעו למעשרות, שאין הכל יודעים שהם של לcket שכחה ופאה – כאן בחיליפין אין לחושש למראית העין,שמי שמע מהחליפין ישמע גם שהחליפין היו עם מתנות העניינים הפטורות מעשר. וש אמורים שבנידון זה אפילו אם עשאם גורן בשדה, לא נתחייבו, כי קול יוצא להיליפין]. (67) העניינים מבעל הבית. (68) במעשר. ואם נגירה מלאכתם ביד העניינים, חייבים הם במעשר מן התורה, דין לוקח. (69) אם כוונת ריבינו לומר, שכיוון שהוא חילך מתקנותיהם הפטורות היה מקומ לפטרם מעשרות, דבריו צריכים עיון רב, כי איך אפשר לפטרם מטעם זה.

יא. מי שהי לפניו שתי כלבות של טבל שנטלה
 תרומות⁷⁰, ואמר: מעשרות זו⁷¹ בזו⁷² – הראשונה
 מעשרת⁷³. אמר: מעשרות זו בזו וזו בזו –
 הראשונה מעשרת, שהרי קבע מעשורתה בשניה;
 ואין השניה מעשרת, שאין מפרישין מעשר מן
 הראשונה שכבר נפטרה על השניה שעדרון היא
 חיבת במעשר⁷⁴ שתיהן.

(70) כן הוא בתוספתא שם. שאם לא ניטלה תרומתך, איןנו יכול לומר תרומת זו בזו, כי צריך לקבוע לה מקום במצוין או בדורם, מה שאין כן במעשרות. [וציריך לומר, שגם תרומת מעשר כבר ניטלה, שאם לא כן לא תוקנה הכללה, שהרי אי אפשר להפריש ממנה תרומת מעשר]. (71) כללה אתך. (72) בכללה שנייה. (73) כי מעשרותה בכללה שנייה. (74) כי אין תרומין ומעשרין מן הפטור על החוב.

יב. אמר: מעשרות שתי כלבות אלו מעשר כל
 אחת מהן קבוע בחברתה – קבוע שם⁷⁵, וכבר קבוע
 מעשורתה⁷⁶ בהן, ומוציא אותה המעשרות שלתן, ואיןו
 יכול להוציא עליהן מעשרות מקום אחר.

משועבדים לבעל חוב, והם אינם חייבים לפrouח חוב אביהם, הרי נפקע החוב. (48) ואפילו אין להם קרקע מפרש על מעת הלוחאות, שיש כוח ביד דין להטיל חוב זה על כל הכהנים הלוויים והעניים ותקנת חכמים היא, כדי שימצאו מלווים כשיצרכו להלואת. (49) ככלומר, הלואה זהה זכה במעטות שבידו שרי אין כאן הלואה על מנת לשלם אלא על מנת לנotta מנער שמי ומכוון שהעשיר העני, אין לו עליו כלום. ואך על פי שבmittata תקנו חכמים לטובה הכהן והלווי והעני – עשירות אינה שכחה כלל ולא תקנו בוה.

ח. ישראלי⁵⁰ שאמור לבן לוי⁵¹: פ"ד מעשר⁵² יש לך⁵³ בידיך⁵⁴ בן לוי לעשותו פרומה מעשר על מקום אהרא⁵⁵ אף על פי שלא משך⁵⁶. ואם נתנו⁵⁷ היישראל ללווי אהרא⁵⁸ – אין לו עליו אלא פרעם⁵⁹.
 (50) ודוקא ישראל, אבל כהן או לוי אינם חייבים לתחת מעשרותיהם. (51) כל לוי קרוין בן לוי. ויתכן שהכהונה לסתם לוי, שאינו תלמיד חכם, שאם לא כן הרוי אינו תורם אלא מן המוקף. (52) דוקא כשהוא מר לו כמות המעשר שבידו, אבל אפילו לו סתם "מעשר יש לך בידיך", לא יוכל הלווי לעשותו מעשר מן המעשר, כי אינו יודע מה כמות המעשר. (53) עשירתי מפריוטי ואתהנו לך. (54) מן הדין. אבל תלמידי חכמים מחמרים על עצם לתרום מן המוקף אפילו תרומה מעשר. (55) כי אינו גורע מנותן רשות להכירו שיתרומם מכורי שלו על תבאותו (שיטה מקובצת שם בשם הרואה"). ואין לחושש שהוא מוקבצת ללווי אחר, שהרי נאמר "שרית ישראל לא יעשה עולחה ולא ידברו כוב", ומכוון שאין לישראל במעשר זה אלא טובת הנאה, שבידו לתיתו לכל לוי שרצו, הרי הוא כנוטן ללווי מתנה מועטה, שסמכה דעתו של המקביל כשהבטיחו, ולכן אם ייזהר בו הרי הוא ממחוסרי אמנה, ככלומר, מחוסרי אמן. (56) אך העמידו הבריתא בבא מציעא שם, כי אם משך וחוזר והפקיד אצלו, מדוע אמרו להלן: "אין לו עליו אלא תרומה" – כיון דמשכיה ממונא איתת ליה גביה". (57) שעבר על דברי חכמים הנ"ל. (58) ואך על פי שלא עשה בו שום קניין, יש לו עליו תרומה כיון "השבתיו בתחולת נכזבה" ועוד, שכןון שננתן המעשר לאחר, אין תרומה הלווי תרומה, ונמצא שהכשלו באכילת טבים.

ט. מי שהי לו פרות בMagnitude⁵⁹, ובמנ סאה ללווי וסאה לענין⁶⁰ – לא נפרק שמנה סאין⁶¹ מן המagnitude ויאכלם, אלא אם בן יודע ששתי סאין של מעשרות קיימין; אבל אם אכלו מהן הלווי והעני – איןו מפריש עליין אלא לפוי חשבון הנשאר משתי הסאים⁶².

(59) אוצר שמכניסים שם הפירות. (60) ואמר להם: לכשאפריש מן המagnitude שמנה סאים לאכילה, יהיו אלה עליהם מעשר ראשון ומעשר עני. (61) אין זה בדיק שרי לאחר שננתן סאה ללווי אינו חייב להפריש אלא עשירית מן

מתוך מהדורות ונשל עט רמב"ם ג'עט – מוסד הרב קוק

ג. ביצ'ד? מאה¹³ סאה של טבל שנתערב במאה
 סאה של חילין מתקני¹⁴ - מפריש מן הפל אחד
 ומאה, וכל שחרירש - טבל, וישאר תשעים ותשע
 חילין מתקני¹⁵, נמצא מפסיד סאה אחת¹⁶. וכן אם
 היה אלו טבל טובול תרומה - מפסיד מן החילין
 המתקני כדי תרומה ותרומה מעשר.¹⁷ ולמה מפסיד
 סאה זו?¹⁸ כדי שלא יאמר: מאה שחרירש הן מאה
 של חילין, והמאה שנשארו הוא הטעלה.¹⁹ וכן אם
 היה הטעלה פחות מן החילין או מרובה על החילין -
 מגביה הטעלה וכידי תרומה מעשר שבטבל מן
 החילין; או כדי תרומה ותרומה מעשר, אם היה
 הטעלה טובול תרומה.²⁰

(13) משנה בדמאי שם, ותוספות שם פ"ה. ונראה שדעת רבינו שאיסור טבל אינו אלא מחמת תרומה המעורבת בו (וכדעת רשי' ביבמות פו. ועיין שם בתוספות ד"ה מה תרומה, וכדעת הרץ נדרים פג): וכשנחתurbטבל בחולין, בטלה התרומה בחולין, ופקע הטבל. שכש שתרומה לאחר שהופרשה ונחערבה בחולין בטלה היא במאה ואחת, כן הוא קודם שהופרשה. [ובתווך הטבל שלא אינה בטלה (ואעפ' שאין שם אלא מאה בלבד, הרי מן התורה תרומה בטלה ברוב, ואין צורך במאה ואחד), לפ' שאיסור המעורב מתחילה אינו בטל, ראה מה שכתב הגראי' חילוף בקונטרס אחרון לציצ'ן הקודש סימן כ]. עיין 'תוספות יומטבו' וחוזנאייש. (14) במשנה דמאי שם "חולין". (15) לאחר שיפריש מהם עיין 'תוספות יומטבו' שם. (16) שמן מעשר ראשון ומעשר שני מספק (חוון-אייש). (17) כולם, שלש סאים. שתים לתרומה גודלה שהיא אחת מהחמשים (כשיעור מדה בינוונית מלמעלה פ"ג מהלבות תרומות הלכה ב) ואחת לתרומה מעשר שהיא אחת מאה. אבל יש להבין: הרי יש כאן שלוש סאים של תרומה ותרומה מעשר, והיאר הן בטלות במאה של חולין? הרי לכל סאה צריך מאה, וא"כ צריך לכולן שלוש מאות סאה! וראה להלן הלכה ה. (18) כולם, הרי בכלל תרומות תרומה במאה חולין, אין צריך להרים אלא כמדת התרומה שנפלה. (19) כן כתוב בפירוש המשנה שם, וזה לשונו: 'כשאנו הוששים שמא יחשוב כשנintel המאה בלבד, שהוא שנintelנו הם מאה של חולין והנארים הם מאה של טבל, ואין הדין כן, לפי שהטבל הוא הניטל (כשם שבתרומה שנפלה צריך להרים, אנו מחייבים את המורם לתרומה, ועיין בפ"ג מהלבות תרומות הלכה ג) וזה עניין מה שנאמר בגמרא (ירושלמי בכוא מציעא פרק י הלכה א), ונוטל מאה אחת, ואמר ר' יוסי אם אתה אומר אני נוטל מאה, אני אומר כל החולין על בידו ונמצאו אלו (הנארים) טבל'.

ד. וכן אם נתערב מעשר טבל²¹ בחילין מתקני²² - אסר בכל שהוא. אם יש לו מעשר אחרך²³ - מוציאו אותו על מעשר תרומה מעשר²⁴ לפי

(25) כולם, חלה הפרשתו, לעניין זה שאינו יכול להוציאו עליין מעשרות מקום אחר.
 1. וביצ'ד מעתן? מוציאו מעשר שתקין מאה
 2. מהן²⁶ או מעשר כל אחת מהן ממשנה, אם היו
 3. שוות²⁷. ואם היה אחת גודלה מחרטה - מפריש
 4. מן התקינה מעשר הגדולה²⁸, ומן הגדולה²⁹ מעשר
 5. התקינה.³⁰

(76) אם היו שוות. (77) ומזו על זו והוא יכול להפריש, שאם הפריש מן הראשונה על השניה, שבאיינו יכול להפריש מן השניה על הראשונה, מפני שהוא מן הפטור על החזוב. (78) כולם, מפריש מן התקינה מעשר על חלק מן הגדולה, השווה לנודל התקינה, ומהאי בגודלה שנשאר טבל. (79) כולם, מן היתר

פרק שמיין

(1) יבאר הפירות שנקרו חילין מתוקנן אם נתערכו בטבל מה דינים. מי שהיו לו עשר שורות של כדיין וקבע כד אחד משורה החיצונה למעשר ואינו יודע לאיזו וו שורה החיצונה התכוון.

א. היפרוט² שהווים מהן תרומה גודלה ותרומה
 7 מעשר³ - הן בקראיין חילין⁴. ואם היפריש מהן שאר
 8 מעשרות⁵ - הן בקראיין חילין מתקני בכל מקום.
 (2) כן כתוב רבינו בפירוש המשנה בדמאי פ"ז משנה ז.
 (3) ועדיין לא היפריש מעשרות. ואך-עלפי שלכתילה אין להפריש תרומה מעשר לפני פניו מעשר ראשון - בديיעבד תרומתו תרומה, ראה להלן פ"ט הלכה ה. (4) מפני שהקדושה (= התרומות המעורבות בהן) ניטלה מהם פירוש המשנה שם).

ב. טבל⁶ שנתערב בחילין מתקני מין במנין⁷, שאי אפשר להלך אחר הטעם⁸: אם יש לו פרות אחריות מהן⁹ מוציאו על אותו טבל תרומה¹⁰ ומעשרות לפ' חשבון¹¹; ואם אין לו פרות אחריות להוציא על אותו טבל - הרי הפל אסורה¹² עד שיפרישו. וכשהוא מפריש, מפסיד מן החילין מתקני כדי תרומות
 14 מעשר שבטבל.¹³

(5) כולם, פירות שלא ניטלה מהם תרומה מעשר, אבל ניטלה מהם תרומה גודלה. כן הוא בירושלמי שם, וכן ממשוע להלן בדברי רבינו. (6) שהטבל אוסרו במשהו, מפני שהוא דבר שיש לו מתיירין, שהרי אפשר להקנו (פט"ו) מהלכות מאכלות אסורות הלכה ז). (7) ולפיכך אין בטל. אבל אם נתערב בשאיינו מינו - הוא בטל בששים. (8) כולם, תרומה מעשר, כנ"ל. (9) כולם, לפי כחות הטבל שנתערב. ומקור הדברים בHALLE פ"ג משנה ט (כסף-משנה) ובתוספות פ"ה (הוציאת ר' לש ליברמן ע' 98). (10) שטבל שנתערב מין במנין - במשהו (הלכות מאכלות אסורות שם). (11) כدرיך שמבואר בהלכה הסמוכה. (12) כולם, אחד מאה מן הטבל.

מתוך מהדורות גנאל נס רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

בתعروת, כנ"ל, מ"מ כיון שאמרו הכהנים שצורך להרימן, הרי הרמת המעשר, ישנה בה תרו"מ של הטבל מקדשנות, וחוזרות ומדועות תעירובותיהן. (40) ירושלמי שם: "מאה מעשר וצ' טבל, נוטל צ'ב' פחות עשרו אחד", ופירש רבינו, צ' של טבל, אחד, תרו"מ"ע של ק' מעשר, ואחד פחות עשרו, תרו"מ"ע של הטבל, הרי תרומת מעשר של כל התערובת. (41) כלומר, לאחד שקבע מקום מעשר-ראשון בטבל המעורב. (42) שהיא אחד ממאה של הטבל. (43) כלומר, ואחד ממאה של המעשר הטבול. (44) שימושיות בו שתי תרומות מעשר. (45) את הטבל הנ"ל. (46) שחיבר לחתן ואסור לו למכרן, שדמיין יהיו גול בידיו. (47) אף שאינו תרומה מעשר ממש, שהרי מעשר מן המעשר לפי החשבון יהא עשרים סאין, גזרו חכמים, כדלהלן. (48) כלומר, ק' סאין טבל בק' סאין מעשר, שהדין הוא שפירוש משער ומשיר טבל לפניו, ואם נפריש טבל מעשר כשמ夷ר רבה עליו, ולא נעשה היכר כלשהו, יבא להפריש טבל מעשר אף בשנייהם שווים, ואסור לעשות כן, שגדולה מראית העין שהוא מפריש טבל ונוטנו לכחן, ממשייר טבל לפניו ונראה כאוכלו, וראה למלעה הלכה ג. (49) והורא'ך חולק, וראה ביאورو וביאור דעת רビינו כנ"ל, ובאריות בחזון-איש.

ז. מי⁵⁰ שהוא לו עשר שורות של עשר עשר כדי יין שבכל יין⁵¹, ובקבע בד את מושרה החיצונה⁵² מעשר על מלקום אחריהם⁵³, ואין ידווע איזו שיריה החיצונה היא – נוטל שטי חכיות⁵⁵ באקלסזון⁵⁶ וממערב שטיחין⁵⁷ ומפריש מהן⁵⁸.

(50) שם משנה ח. (51) כלומר, רבוע של כדי יין שבכל אחת מצלעתו עשרה כדים, ווסכים – מאה, וכלוין חיבות בעשר. (52) כלומר, שכשיפריש כד אחד משורה החיצונה מעשר, לא קובע שייצטרך להפריש מכלן ולא יוכל עצשו, אלא קובע אותה עתה,itol המעשר, ואין זו קראת שם להפריש מקום אחר, וכן משמע להלן בסוף הלכת ט. וראה לעלה פ"ז הלכה יב. (53) על תשעה כדי יין. (54) כלומר, מעולם לא היה ידוע, שאף בעל היהין לא נתקווין לשורה מסוימת, וראה ביבמות כג: וברשי"י שם. (55) פתח בכד וסימן בחביתו, וכן הוא במשנה שם. ועיין בבא קמא כז. ובשיטה-מקובצת שם. (56) כלומר, אחת שבמקצוע מזורית-צפונית, ואחת שבמקצוע צפונית-מערבית, ואחת מערבית-דרומית, או אחת שבמקצוע צפונית-מערבית, ואחת באכלסון שכגדה: מערבית-דרומית, או דרוםית-מזורית. (57) ונמצא שהמעשר מעורב מין כל ארבעת השורות החזוניות. (58) כמוות יין השוה לעשרה היהין שהוא רוצה לעשר. ואף שדעת רבינו שבדבר שהוא מן התורה אין אומרים "ברירה" (ראה למלעה פ"ז הלכה א) – כאן שלא הקפיד לקבוע בדיווק את מעשרו, לא אייכפת לו איזה יין יהיה מעשר ובלבך שיהא משורה החיצונה, באופן זה אנו אומרים "ברירה", וראה להלן בפ"ד מהלכות מע"ש הלכה טו, ובכopsis-משנה שם, ובאנציקלופדייה תלמודית ערך ברירה, כרך ד עמוד רלא ותוספות כפשתה מעשר שני פ"ד עמוד 77. 3.

ח. קבעה⁵⁹ בחייב שיריה החיצונה, ואין ידוע איזו מערוב⁶⁰ – נוטל ארבע חכיות מארבע

ח'שפון²⁴; ואם אין לו מעשר – מגביה המעשר שנתקערכ, ומפסיד מן הצלין המתקנין בdry תרומות מעשר שבעמ"ש הטעbol²⁵. 1 2 3

(20) מעשר ראשון שלא ניטלה ממנו תרומות מעשר. (21) שהוציאו מהם כל התרומות והמעשרות. (22) שלא הופרשת ממנו תרומת מעשר. (23) שבתערובת. (24) ככלומר, לפי כמות המעשר הטבול שבתערובת. (25) כדליהן.

ה. כיצד²⁶? מאה מעשר שנתקערכ במאה חילין²⁷ מתקנין – מפריש מן הטבל מאה ועשר, וכל שהפריש – מעשר, והתשעים הנשארות הן חילין בשיין. וכן אם היה הצלין מרבין על המעשר הטבול או פחויתים ממנה – מפריש המעשר וכdry תרומות מעשר שבעמ"ש הטעbol מן הצלין. 4 5 6 7 8 9

(26) משנה שם. (27) לא מובן היאך בטלות עשר סאין של תרומות מעשר במאה חולין, והלא צריך אלף כוגדים. וראה לעלה הלכה ב.

ו. טבל²⁸ שנתקערכ במעשר טבול²⁹, אם היה הטבל במעשר³⁰ – מפסיד מן הטבל כדי תרומות מעשר שבו³¹? כיצד³²? מאה טבל שנתקערכ במאה סאה טbel שבעלטה עמו³³. סאה מעשר אחד ומאה, וזה שהפריש – מעשר³⁴, ותשעים וחשע הנשארות – טbel. היה³⁵ הטbel מרבה על המעשר³⁶ – מפריש המעשר בלבד, ולא יפסיד מן הטbel כלום; שאם יקרה שם לתרימות מעשר שנטבל³⁷, נמצאת המעשר מרדמער בתרומות מעשר שbel של טbel שבעלטה עמו³⁸. היה³⁹ המעשר מרובה על הטbel – קורא שם לתרומות מעשר שבעלטה על הטbel – ומפריש הטbel וכdry תרומות מעשר של טbel מרדמער⁴⁰, ולכון חוץ מרדמי שטי תרומות שבו⁴¹. ונמצא מפסיד מן המעשר אחד טbel⁴², אחד ממאה, מן המעשר; ויהיה הטbel בלו מרדמער⁴⁴, וימכרגן⁴⁵ לכהן חוץ מרדמי שטי ממאה שבו⁴⁶. ומה שבסוף⁴⁷ ממאה טbel עם קאתיים מעשר – מפריש מהה טbel ושלש, והשלש הן תרומות מעשר של מה הטbel רשות תרומות מעשר מפאאים, כדי שליא יבוא לטיעות אם נתערכו בנסיבות, וישאר קצ"ז, והם מעשר בשיין⁴⁹. 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

(28) משנה שם. והיינו שנטלה ממנו תרומה גדולה, ועדין לא ניטלה ממנו תרומות-מעשר. (29) שלא ניטלה ממנו תרומות-מעשר. (30) כלומר, מה הטbel ומאה מעשר. (31) כלומר, אחד ממאה. (32) משנה שם. (33) הטbel לתרומות מעשר של הטbel. (34) והאחד היתר על המאה – הטbel ותשעים מעשר. (35) משנה שם. (36) כגן מאה מן הטbel כשיעור תרו"מ"עubo שבו, ויקרא לה שם. (37) צ"ל: "שבטבל", כלומר, יפסיד

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם לנעם – מוסד הרב קוק

תנאים ואמוראים' שם), ולפיכך עליו היה לדאוג לצרכי הדת של העם ולתקין תקנות גם מחוץ לבית המקדש, וראה להלן]. 5) בתוספתא ובגמרה שם: "לפי שלוחה [יוחנן כהן-גורי] בכל גבול ישראל, וראה וכור", וסובר רבינו שבפקודתו שלחו בתי דין הגadol. וראה בהלכה הסמוכה. 6) שהיא בmittah ואין לה שיעור, שחיתה אחת פוטרת כל הכרוי (רע"ב פ"א שם, ועי' פאת השולchan ס"ד ס"ק ח). 7) שם חובשים שטבל שלא הופרש ממנו מעשר ראשון, אין חייבים עליוmittah, אף"י שיש בו תרומות מעשר (רע"ב שם פ"ד מ"א, וואה בפ"י מהל' מלכות אסורתה הי"ט, וברורב"ז שם, ובhalacha הסמוכה). [ראה עוד להלן בפ"י' הב ה"ח, והט"ז]. 8) כן הוא בדמיה פ"ד מ"ג, לדעת חכמים. וראה בנדרים פד, ב' ומכות יז, א. 9) ככלומר, מקצת עמי הארץ, אבל רוכם - מעשרות (שבת יג). 10) ככלומר, אמר שמעורשים לו שמעשרותיהם. 11) ככלומר, ואיפילו אמר שמעורשים הם, איןנו נאמן. 12) בעירוך ערך דמאי, פירוש: רא מאין, כלומר, זה הפרי מה טיבו, עישרווה, או לא. וכן הרא בירושלמי סוף מס' סוטה.

ב. וחתיקינו¹³, שלא יהא אדם מפְרִישׁ¹⁴ מן הדמאי

אללא תרומות מעשר, מפני שהוא עון מיתה¹⁵, ומעשר שני, שאין בזה הפסד¹⁶, שהרי בעליך - אוכלין אותן¹⁷; אבל מעשר ראשון ומעשר עני¹⁸ - אין מפְרִישׁ¹⁹ מן הדמאי, מפני שהוא ספק²⁰, ומהוציא מאח共生 בלאו הראיה. לפיכך אומר ללייאו או לעני: הבא ראה שאינו מעשר²¹ וטל מעשרות²².

(13) בסוטה שם: "עדן [יוחנן כ"ג] וחתיקין להם וכור", וראה למלعلا הערה ד. (14) ונותן לכחן. כدلילן ה"ה. (15) למלعلا פ"א ה"ה, ולכן החמירו בה להתחנה לכחן, אף שמעירך הדין אפשר היה למקרה, כدلילן. (16) בהפרשתו. (17) בירושלים (פ"ב מהל' מעשר שני ה"א). (18) שחייב להפרישו בשנה השלישי ובסנה הששית לשמשיטה, כדלילן, ושניהם אין בטבלם מיתה (ראה בפ"י מהל' מלכות אסורת הלכות ייט'כ, וביבמות פו, וא-בתוספות ד"ה אי, ובגהגות מהר"י לנדא שם) ויש בהם הפסד, אם נתחייב להפרישם, שהרי יהא צריך לחתם ללייאו ולענין. (19) ככלומר, אין מפְרִישׁ ונוטן. (20) ככלומר, ספק מן לו וענין, ספק ממון ישראל. (21) ככלומר, שעמ' הארץ זה, שלקחתי הימנו, לא עישר הפירות. (22) ככלומר, הלויע מעשר ראשון, והענין מעשר עני.

ג. אף על פי שאין מפְרִישׁ²³ מעשר עני מן הדמאי - אַרְיקָה²⁴ לקרוות לו שם, ואיןו מפְרִישׁ²⁵. ואמור²⁶: עשור מה שיש באן מעשר עני²⁷. כדי לקבע מעשר שגבי²⁸; שמעשר עני בשלישית ושבישית - במקום מעשר שני של שאר שני השבוע.

(23) ככלומר, אין מפְרִישׁין ונותנים, ראה בהלכה הקדומה. (24) דמאי פ"ד מ"ג, בחכמים ולא כרבי אליעזר. (25) איןו צריך להפריש, וכן הוא במשנה, שם. (26) לאחר שהפריש תרומות מעשר (פירוש המשנה שם, ולהלן ה"ה). (27) ראה להלן פ"א מהל' מעשר שני סוף ה"ז. (28) ככלומר, כדי

זווית²⁹. קבעה בשורה אחת מהן²⁹, ואין ידוע אי זו שורה היא - נוטל שורה אחת באלבוסון³⁰. קבעה בחייב שוריה, ואין ידוע אי זו חי שוריה היא - נוטל שתי שורות באלבוסון³¹, שהרי נטל חייב מכל חי שורה, ומערב ומפריש.

(59) משנה שם. ככלומר, קבע את החבית שתהא מעשר. (60) כמובן, לא קבוע לתחילת אי זו חי שורה ממשונה החייא השורות החיזוניות. (61) ומערבן, ונמצא שיין כל שmonoת חייא השורות מעורב. (62) מעשר השורות. (63) כמובן, עשר חבית של אחד האלבוסונים. ונתקיים קביעה מה-ה نفس. (64) מעשרים חייא השורות שברבעו. (65) ככלומר, עשר חניות אלכסון מזורה-צפונית למערבית-דרומית, ועוד עשר חניות אלכסון שמצפון-מערבית לדרום-מזרחה.

ט. קבע³² במעשר בבד³³ אחת מהן³⁴, ואין ידוע אי זו היא - נוטל מכל פד ובד מן המאה ומערב ומפריש כדי פד אחת ומיעשר.

(66) משנה שם. (67) במשנה שם: "חייב". וראה למלילה הלהקה זו. (68) ממאה הקרים.

פרק תשיעי

1) יבאר שפירות ע"ה הם ספק ואין לומר מעורין הם. כמה מעשרות מפרישין מן הדמאי, ואם מברכין עליהם. וכייד מעשרין אותו. הולוקה בכור מן הנחותם. והמזמין את חבירו שאכל אצלו. אם אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו על הוראי. הנחותomin אם חיבים להפריש מעשר שני משל דמאי. שנים שכזו כרמיין בתוך גת אחת והאחד איןנו נאמן.

9. א. בימיו²¹ יוחנן כהן גדור³, שהיה אחר שמעון הצדיק⁴, שלו היה בית דין הגדולי⁵ ובדין הגדולי ישבRAL, ומצאו של הפל זיהירים בתרומה גדור⁶ ושניהם אין אותה⁷; אבל מעשר ראשון ומעשר שני ומפרישין אותה⁸ והוא עמי הארץ מישראל⁹ מקלין על עצמן ולא והוא מפְרִישׁן אותן. לפיכך ג'זרו, שלא יהא נאמן על המעשירות אלא אנשים נאמנים; אבל עמי הארץ - פרותיהם ספק¹⁰, ואין נאמנים לומר מעשרין הון¹¹. וזהו הហקרא דמאי¹².

(2) תוספתא סוטה סוף פ"ג לפי כת"ז ויין ורדפוס ראשון, משנה מעשר שני סוף פ"ח, וגמרה ביוםא ט. א. ובסתה מה, א. (3) זהו ששימוש שמות שונים בהכמה גדולה ולבסוף נעשה צדוקי, ראה ברכות כת. א. (מלכת שלמה' משני שם, ועי' בכסף משנה) ובתולדות תנאים ואמוראים' ערך שמעון הצדיק, בסופו. (4) בין אם הוא בנו של מחתתו כהן גדול, כמו שכח ברבינו בהקדמו לפירוש המשנה (פרק שע'י) ובין אם הוא נכדו של מחתתו (בן של שמעון החשמונאי) - לא היה אחר שמעון הצדיק. יתכן כי כוונתו כי כשם ששמעון הצדיק היה גם כהן-גדול וגם נשיא, כן היה גם יוחנן: כהן-גדול ונשיא ('תולדות

מתוך מהדורות גנאל עס רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

הסמכה. (39) ואף שיכול לומר להן: הבא ראה שעדיין לא תromo ותול תרומה מעשר כניל, וא"כ יכול היה למקרה להן, החמירו חכמים שלא לעכובו אצלם ולא למכרו, גזירה שמא, ישנהה אצלם ויأكلנה ונמצא מתחייב מיתה (סוטה מה). ברשי"ד ד"ה מפרש. וראה בזמא ט. ב'תוספות' ד"ה מעשר. והטרו"ס סי' שלא, חולק על זה, וראה משנה-למלך. (40) כמובן, לפיכך צוריך לקרוא שם לעשר ראשון בתחילה, לפי שאינו רשאי להפריש תרומה מעשר לתחילה לפני שהפריש מעשר ראשון. (41) לעומת שם הלכות כגד-אל בדיעבד אם הפריש תרומה מעשר קודם – חרומו תרומה. וכן נראה למלחה בפ"ח ה"א, ובפ"י מהל' מאכלות אסורת ה"ב. וראה בהזון איש' שם, ובכسف' משנה בהלכה הסמכה [ראה עוד להלן פ"ב הט"ו].

ו. ומתריך להפריש מעשר שני קום הרשון⁴³ בדרמאי⁴⁴. ואם רצה, אומר: מעשר שני של פרות אלו באצפונם או בדרומם⁴⁵, והרי הוא מחלוקת על המquot; ובכן⁴⁶ הליקח כבר מן הנחתות⁴⁷ – מפריש ממנה⁴⁸ כדי תרומה מעשר וחלה, ואומר: אחד ממהה ממה שיש כאן הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו; וזה שעשתי מעשר עשו תרומה מעשר על השאר בסמוך לו; והיתר על אחד ממהה שיש בזיה שהפרשת הרי הוא חלה⁴⁹; ומעשר שני באצפונה או בדרומה, והרי הוא מחלוקת על המquot; ואוכל.⁵⁰

(42) בדרמאי פ"א מ"ד: "אם הקדים מעשר שני לראשון, אין בך כלום". ולදעת רבינו יוחנן ב'ירושלמי' שם, מותר לעשות כן אף בачילה. וראה להלן. (43) כמו אם היו מאה סאין חיטין, יוציא עשר סאין למשער סאי' ואח' כ' יוציא עשר סאין למשער ראשון (פירוש המשנה, שם). וכן נראה מהה שאמורו במסנה: "אם הקדים מעשר שני לראשון – אין בך כלום". במסנה שירק בדיעבד, ואילו לרבי יוחנן מותר לעשות כן גם בачילה (ראה לעיל), אלא שם היתה המשנה אומרת לשון של בачילה היה מקום לטעות שאחר שהפריש עשרה סאי' למשער שני, לא יפריש אלא תשעה סאי' למשער ראשון, כסדר המעשירות (למלחה פ"ז ה"א), ושינויו לשון המשנה בא למדנו, שחוות מעשר ראשון להפריש עשרה – נשאר בעינו, אף אם הקדים לו מעשר שני (ראה ב'תוספות אנשי שם'). (44) אבל בittel וראי, אם הקדים מעשר שני לראשון, אין יכול להමורות (להלן פ"י) מהל' מעשר שני ה"ג). (45) ב'ירושלמי' שם: "מהו ליקבע שני (= בaczpono או בדרומו של הכרוי) במקום ראשון, קודם מעשר לפניו מעשר ראשון, שהרי עדין לא קרא שם (תוספות אנשי שם'). ואף שהיה יכול לקבוע מעשר ולהפריש ממנו אחר-כך תרומה מעשר, וכל ה兜ורה הזה למה? – כיון שתרומה מעשר נקראת "ראשית" (א' שאסור להפרישה קודם מעשר ראשון, צוריך ליהיד במשער מה שעתיד לעשותו תרומה מעשר, קודם שייחד תשעת החלקים (משנה ראשונה' שם. וראה לעיל פ"ג מהל' תרומות ה"ג). (46) האחד ממשנה, שהפריש. (37) השעה החלק מהא נוספים. (38) וזה קביעות מקום, וראה בהלכה

1 שלא יולוזו בהפרשת מעשר שני מದמי לאחר הפרשות תרומות מעשר (פירוש המשנה, שם). ואפ-על-פי שלמעלה (ה"א) כתוב שנחדרו עמי הארץ על מעשר עני, אילולא טעם זה שכח רビינו, לא היו מחייבים לקרוא שם לעשר עני, מפני שאין בטבלו אלא מלכות בלבד (פ"י מהל' מאכלות אסורת ה"כ) והוא סומכים על רוב עמי הארץ שמעשרים הם (רוי קורוקט).

2 ד. בשמפְּרִישָׁין מִן הַדָּמָי תְּרוּמָת מֵעֶשֶׂר וּמַעֲשֶׂר
3 שנוי²⁹ – אין מברכין עליהם, לפי שהוא ספק.³⁰
4 לפיקח מתריך להפריש בשזה הוא ערום.³¹

[29] הוכיח ריק תרומה מעשר ומעשר שני, שאוותם הוא מפריש במעשה, אבל מער שראם וראשון ומעשר עני, שאינו מפרישים במעשה, אלא קורא להם שם בלבד (למלחה ה"ב) – אין עליהם חיוב ברכה כלל, אפילו בטבל ודאי (אם אין מפרישם), שכן שאפשר לקרוא שם במחשבה בלבד (חולין זו. ובכורות נת. אלא שרבינו לא הוכיח זאת, וראה להלן ה"ט, וצ"ע), אין מברכין אפילו אם קורא שם באמירה, כמו שאין מברכין על ביטול חמץ, כמספר בשוו"ע או"ח סי' תלב ס"ב]. (30) שבת כג, א. שם: "אמר אבי, ודאי אמר דבריהם בעי ברכה, ספק לדבריהם לא בעי ברכה. רבא חולק על אבי, והוא בפ"ג מהל' חנוכה ה"ה [ראה להלן פ"ג ה"כ]. (32) דמאי פ"א מ"ד. (33) אבל במקום שזכרן לבך, אסור לתרום כשהוא ערום, שנאמר: "והיה מהניתן קדוש ולא יאה בך ערות דבר", אפילו הרבה של קדושה – אסור במקום שיש ערוה (רש"י בשבת שם, וראה בפ"ד מהל' תרומות ה"ד).

5 ה. כייצדר מעשרין את הדמאי? מפריש כדי תרומה
6 מעשר, שהוא אחד ממאה מן הכל, ומגיעה בצד
7 הפרות³⁵, ואומר: זה³⁶ מעשר, ושאר מעשר סמוך³⁷ להרשות³⁸. ואחר כך אומר: זה שאמרתי עליו שהוא
9 מעשר הרי הוא תרומה מעשר על שאר המעשר
10 הפסוך לו. וכן נטל אותה וננתנה לכלה³⁹. שאינו
11 בראשית⁴⁰ להפריש תרומות מעשר קדם המעשר
12 לачילה⁴¹. ואמר כך מפריש מעשר שני.

(34) דמאי פ"ה מ"א. (35) בפירוש המשנה שם, כתוב שאינו צוריך להפריש, ורק לו בקביעת מקום בכרי (ועי"ש בתו"ט). ויתכן כי גם כאן כוונתו שזכרן להפריש דווקא, אלא השמעינו שאפילו בפ"ח המשנה, אין זה כמספר תרומה מעשר לפניו מעשר ראשון, שהרי עדין לא קרא שם (תוספות אנשי שם'). ואף שהיה יכול לקבוע מעשר ולהפריש ממנו אחר-כך תרומה מעשר, וכל ה兜ורה הזה מה מה? – כיון שתרומה מעשר נקראת "ראשית" (א' שאסור להפרישה קודם מעשר ראשון, צוריך ליהיד במשער מה שעתיד לעשותו תרומה מעשר, קודם שייחד תשעת החלקים (משנה ראשונה' שם. וראה לעיל פ"ג מהל' תרומות ה"ג). (36) האחד ממשנה, שהפריש. (37) השעה החלק מהא נוספים. (38) וזה קביעות מקום, וראה בהלכה

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

שִׁישׁ עַלְיוֹ תְּנָאֵי זֶה - מַתְרַ לְטַלְטַלּוֹ בְּשַׁבְּתָה⁶⁷ קָדֵם
שְׁקָרְבִּישׁוֹן⁶⁸. וּנוֹתֵן עַיְנֵי בָּצֵר זֶה וְאַוְכֵל אֶת הַשְּׁאָר⁶⁹.

(65) ירושלמי שם ה"א (בדין דמאי שבhalbca ז) בשם רבינו יוחנן. [ו]rhoחישת שפטים, היינו שאומר בלחש על כל הפרשה והפרשה: כי הtantai שהנתני אתמול (פni משה), שאם לא כן, יראה כאילו מפריש עכשו בשבת]. (66) ירושלמי שם ה"ה, בשם רבוי זעירא. (67) אף-על-פי שטבל שאין עליו תנאי, אסור לטלטלו בשבת, כיון שאסור באכילה (פca'h מהל' שבת ה"ט). (68) כיון שבידיו לתקנו, נן". (69) ירושלמי שם. [ואינו כמתיקן בשבת, מאחר שהקדמים תנאו מתמול, נן"] (ובהפרשה שאין בה שום תנאי, לא הזכיר רבינו אם מועיל בה מחשבה, וראה למליה ה"ד). וכך לא הצריכו לו לרוחש בשפטיו, כבהתפרשה הנ"ל, שכןו שאינו אלא נתון עניינו, איינו נראה כמפריש בשבת. וכן מפורש להלן פ"י ה"ז: "על התנאים שבכלו הוא סומך", ועי' ב'תוטפהא כפושטה' עמוד 225 לשורה [25].

ו. **בְּמַנְיָן לוֹ עַם הָאָרֶץ כּוֹס לְשַׁתּוֹת⁷⁰ - אָוָרְמָר⁷¹ :** מה שָׁאַנְיָן עֲתִיד לְשִׁיר בְּשִׁוְילִי הַפּוֹסֵה הָרִי הוּא מַעַשֵּׂר, וְשַׁאֲרַ מַעַשֵּׂר סְמוֹךְ לוֹ ; וְזֶה שְׁעַשְׁתִּי מַעַשֵּׂר עַשְׂיוֹתִי מַעַשֵּׂר עַל הַשָּׁאָר הַסְּמוֹךְ לוֹ ; וְמַעַשֵּׂר שָׁנִי בְּפִסְכָּנוֹ אוֹ בְּדָרוֹמוֹ, וְהָרִי הוּא מַחְלָל עַל הַמְּעוֹתָה⁷². מְפִנְגָּר שְׁמַטֵּר לְאַדְםָ לְהַתְּנוֹתָה תְּנָאֵן אֶלְוּ עַל הַדְּמָאִי אָף עַל פִּי שָׁאַנְיָנוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ. אֶבְלָ בְּנוֹדָא⁷³ - אַיְנוֹ מַתְנָה אֶלְאָ עַל דָּבָר שְׁבָרְשָׁתוֹ.

(70) שם, מ"ב. והוא המשך לה"ז, שהזמיןו לאכול אצלם בשבת וה坦ה מערב שבת, וכן כתוב רבינו בפירוש המשנה שם. (71) [שא]"ע-ל'-פי שהזמיןו לאכול, ולא הזכיר לו שתיהה - הקלו גם בשבתיה, אף-על-פי שהיא אפשר לומר שלא התירו לה坦ה בודאי בדבר שאינו שלו (למעלה ה"ז), אלא בדבר שהזמיןו, שהרי הוא כאילו הנקנו לו מערב שבת, וראה בHALCA הסמוכה]. (72) בשבת, חוץ ממה שאמר בערך שבת (פירוש המשנה, שם). [ולא אמרו כן אלא בודאי, שאינו מפריש במעשה אלא משיר, כדלהלן, אבל בטבל ודאי שມפריש במעשה (ראה למעלה ה"ח), לא החדרו לומר בשבת, שנראה כמתיקן]. (73) שבדאי שאינו אלא מדרבן, אמרו "יש ברורה", כולם: הוכור הדבר למפרע, ומותר לאכול על סמך זה אף לפניהם הפרשה. אבל בטבל ודאי, אין יכול לעשות כן, מפני שבדבר שהוא מן התורה אמרו "אין ברורה", ראה למליה שם, ופ"ז ה"ב.

יא. **וְכַנְּ אָמֵן זָמְנוֹ חַבְרוֹ לְשַׁתּוֹת בְּשַׁבְּתָה - מַתְנָה**
חַנְנָאֵי זֶה מַעַרְבֵּ שְׁבָתָה עַל كָּל מֵה שִׁירְצָה שִׁיסְעָד
אֲצָלָוֹן⁷⁴. וּבְכָנְזָבָעָל⁷⁵ שָׁאַנְיָנוֹ מַאֲמִין לְבַעַל הַבַּיִת -
נוּטֵל גְּרוֹגְרָת אַחֲתָה⁷⁶ וְאָוָרְמָר : זֶה וְתַשְׁעַ הַבָּאֹת אַחֲתָה
עַשְׂיוֹתִים מַעַשֵּׂר עַל הַמְּאָה⁷⁸ שָׁאַנְיָן עֲתִיד לְאַכְלָל ; זֶה
הַאֲחָתָה - תְּרוּמָתִ מַעַשֵּׂר עַל הַעֲשָׂר הַבָּאֹת אַחֲתָה ;
וְמַעַשֵּׂר שָׁנִי הָוּא הַעֲשָׂר הַאֲחָרְנוֹת , וְהָרִי הוּא
מַחְלָל עַל הַמְּעוֹתָה . וּנוֹתֵן гְּרוֹגְרָת שְׁהַפְּרִישׁ לְכָהֵן ,
וְהַפְּעָל מַפְּרִישׁ לְעַצְמוֹ דָּמֵי מַעַשֵּׂר שָׁנִי⁸⁰ ; שְׁתָנָאֵי
בֵּית דִין הָוּא , שְׁתָהִיחָה תְּרוּמָתִ מַעַשֵּׂר מַשְׁלָל בָּעֵל
הַבַּיִת⁸¹ , וְמַעַשֵּׂר שָׁנִי מַשְׁלָל פּוּעָל⁸².

שנקראת "ראשית" למעשר שני שלא נאמר בו "ראשית", אף-על-פי שהובטו באה קודם לחובתה של חלה (ירושלמי, שם, וביאור הגרא").

ז. וּבָנָן הַמְּזִמְנָן אֶת חַבְרוֹ⁵¹ שְׁלַאֲכֵל אֲצָלָוֹן⁵², וְהָוָא⁵⁴ אַיְנוֹ מַאֲמִינָנוֹ עַל הַמְּעֻשָׂרוֹת⁵⁵ - אָוָרְמָר מַעַרְבֵּ שְׁבַּת⁵⁶ : מַה שָׁאַנְיָן עֲתִיד לְהַפְּרִישׁ לְמַחְרֵחַ הָרִי הָוּא מַעַשֵּׂר, וְשַׁאֲרַ מַעַשֵּׂר סְמוֹךְ לוֹ ; וְזֶה שְׁעַשְׁתִּי מַעַשֵּׂר עַשְׂיוֹתִ תְּרוּמָתִ מַעַשֵּׂר עַל שַׁאֲרַ הַסְּמוֹךְ לוֹ ; וְמַעַשֵּׂר שְׁנִי בְּצָפְנוֹן אוֹ בְּדָרוֹמוֹ, וְהָרִי הוּא מַחְלָל עַל הַמְּעוֹתָה⁵⁷. מְפִנְגָּר שְׁמַטֵּר לְאַדְםָ לְהַתְּנוֹתָה תְּנָאֵן אֶלְוּ עַל הַדְּמָאִי אָף עַל פִּי שָׁאַנְיָנוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ. אֶבְלָ בְּנוֹדָא⁶⁰ - אַיְנוֹ מַתְנָה אֶלְאָ עַל דָּבָר שְׁבָרְשָׁתוֹ.

50) שם פ"ז מ"א. 51) כולם, עם-הארץ שהזמין. 52) חבר, המKEEPID על המעשרות. 53) בשבת, ראה להלן. 54) אף-על-פי שאסור להתארח אצל עם-הארץ (עמ-הארץ שהזמין, הקילו בו (משנה הלכות א"ה) - כיון שכבר הזמין, הקילו בו (משנה ראשונה) שם פ"ב מ"ב). 55) חבר. 56) יודע בו שאינו מעשר - אין יכול להתנוות, כדלהלן. 57) וודוק לצורך השבת התIRO, כיון שאינו יכול לילך בבית המזמין ולעשר שם. 58) כנ"ל ה"ה. 59) ירושלמי שם בשם רבוי יוחנן. 60) שאינו אלא מדבריהם. 61) מעשר.

ח. **כַּיְצֵד ?**⁶¹ הַיּוֹ לֹו מַاهְ הַאֲנָגִים שֶׁל טְבֵל בְּבִיתוֹ וְהָוָא בְּבִית הַמְּדָרֵשׁ אוֹ בְּשִׁדְהָ, וְמַתְיָא שְׁמָא תְּחַשֵּׁךְ וְאַיְנוֹ יָכוֹל לְעַשֵּׂר בְּשַׁבְּתָה⁶² - אָוָרְמָר : שָׁנִי הַאֲנָים שָׁאַנְיָן עֲתִיד לְהַפְּרִישׁ הָרִי הַנְּ תְּרִמָּה ; וְעַשְׂרֵר שָׁאַנְיָן מַפְּרִישׁ אַחֲרֵיכֶן - מַעַשֵּׂר רָאשָׁוֹן ; וְתַשְׁעַ שָׁאַנְיָן מַפְּרִישׁ אַחֲרֵיכֶן - מַעַשֵּׂר שָׁנִי. וְלִמְחָר שְׁמַטֵּר וְאַוְכֵל⁶⁴.

61) שם פ"ז מ"ה. 62) כולם, כיצד מפריש בודאי, על דבר שברשותו. 63) שאין מגיבין תרומות ומעשרות בשבת (פ"ג מהל' ברורה). ואפיקו קריית שם בלבד אסורה, כיון שהוא מה שאמרו (משנה שבת ה"ד). 64) טbel מוכן הוא אצל שבת, שאם עבר ותוקנו מתוקן, הרוי שאין שום היתר להפריש בשבת אלא שאם עבר ותוקנו מתוקן (ודב"ז). 65) [נו"ל מ"ה] ליתא (ראה בHALCA הקודמת). וכן הוא במתנה שם לפי רוב הנוסחים (ראה בHALCA, הוצאת מכון העיר פישל) שرك בהלכה הקודמת, כשהזמין, הוציאת עלי-ידיזה, וכן נראה מה שאמרו (משנה שבת ה"ד). ואפיקו קריית שם שראה רוק למקורה, לא מחר, ולא לנון אחר, שהרי רק למחר הזרען. אבל כאן, שהטbel שלון, בידי לודו להפריש בכל זמן שיריצה]. 66) אבל לאכול ולהפריש אחריך - אסור, לפי שבדבר שהוא פוסקין "אין ברורה", ולדעת רבינו ממן התורה (למעלה פ"א ה"ט), מעשר אילנות הוא מן התורה. וראה בפירוש המשנה.

ט. **וְצָרִיק⁶⁵ לְרֹחֶשׁ בְּשַׁפְּתִיו בְּשָׁעָה שְׁמַפְּרִישׁ זֶה אַחֲרֵיכֶן בְּמַתְקָן בְּשַׁבְּתָה , שָׁהָרִי הַקְּדִים תְּנָאֵן. וְטְבֵל**⁶⁶

מתוך מהדורות וkelas עם רmb"ם גnum – מוסד הרב קוק

אם חלקיהם היו שווים, כדלהלן, שהרי כיוון שנתערכו יינוט שני החלקים, נמצא שככל טיפת יין מעורבת בודאי מעושר ובספק מעושר, ולכן אין חשש שהוא בחלקו יותר, מיין חבירו (משנה ראשונה). (95) זה נתן ענבים שהיין היוצא מהן מאתים לוג, וכן חבירו. (96) הנאמן על המעשור. (97) "ערר" לאו דוקא אלא "תשוע", וראה לעמלה הי"א. (98) שהרי כל טיפת יין, ח齊ה מעשרה ודאי וח齊ה דמאי, כן". ובין - "יש בילה" (ראש השנה גג). (99) שחלקו שליש וחולק חבירו שני שליש, או להיפך. (100) כאמור, לפיקח חבירו כמוות חבירו בחערות. ואף שדעת רבינו שתורות ומעשרות בזמן הזה מדבריהם (למעלה פ"א מהל') תרומות הCY), ובדרבן אמרו: "יש בירה", ואם כן היה לנו לומר, שהובור הדבר למפרע שקיבל את חלקו שעישרו ודאי, קודם שעירבו עם ענבי חבירו - אין אמורים "ביריה" אלא ככלתתילה היהת התבואה של שנייהם, שאמורים שהובור למפרע שחולק זה עמד כל אחד מהשותפים לקבל, אבל אם היו מחולקים ונתערכו - אין לומר "ביריה" (תוספות יומ"טוב' שם). וראה לעמלה פ"ז הי"ד, ובhall' תרומות שם ה"ב, וצ"ע.

יום ה' כ"א אדר ב' ה'תשע"י

פרק עשיירין¹

1) יתברר מה צריך לקבל עליו כדי שייהיה נאמן על המעשרות. ודין תלמיד חכם שמה והניה פירות. או בת חבר או אשתו שנישאה לעם הארץ. אם ישמש חבר במשתה עם הארץ ובעשודתו. בן חבר שמיסב עם ע"ה. ודין ע"ה שנתן מנה לחבר לקנות לו אגדות ריק. אם מותר להאכיל את העניים דמאי. ובאי צדקה אם גובין מהם. רופא חבר שמאכיל לחולה ע"ה אם נותנת לתוכ פיו.

2) **המקבל עליו להיות נאמן על המעשורת² ולא יחי פרותיו דמאי³ – אריך להיות מעשר את שהוא אוכל⁴, ואת שהוא מוכבר⁵, ואת שהוא לocket⁶, ואני מתארם אצל עם הארץ⁷. ואrich שיקבל עליו דברים אלו ברבבים. וכשקבאו עדרים⁸ נאמני⁹ שקיבל דברים אלו בריבים ושהוא רגיל בהם פמיד¹⁰ – הרי זה נאמן על פרותיו לומר מעשדין ה'.**

(2) לומר שפירותו מעשרות. (3) כאמור, שעל ידי קבלת זו לא יהיו פירותיו דמאי. (4) בין פירות שלו בין אלה שלחק מגמי שחדר על המעשרות, שאם אינו נאמן על מה שיאכל בעצמו, היאך יהיה נאמן על מה שהוא אוכלין ונסמור על דבריו כשיאמר זה מעושר. (5) מפירות שגדלו אצלו. (6) על מנת למכור. (7) משנה שם, כתנא קמא ולא כר' יהודה. ואף על פי יכול לסמור על תנאי – לא החירו כן אלא כשזהמוני אצלו. (8) לדעת הריטב"א (עובד זהורה לט כל שהוא בחזקת חשור, צריך שני עדים להכשירו, או עד אחד שייעיד על החתיכה (= על הפירות שעשרות הם). שלא אמרו עד אחד נאמן באיסורין אלא במידע על החתיכה". וכן נראה מדברי רבינו. [وطעמו של דבר: עד אחד אין נאמן בדבר שיש לו חזקת אישור, אלא אם בידו לתקנו ולפיקד נאמן הוא על הפירות, שהרי בידו לתקנם, עירכם עם ענבי חבירו].

(7) כאמור: כשם שהקלו במזגו לו את הcoins, כשהזמיןו לאכול (למעלה הלכות ז'). כן הקלו בנתנו לו לסעוד, כשהזמיןו לשחות, אף-על-פי ששתייה עם אכילתו שכיחה יותר מאכילה עם שתיתו, ראה שבת י"ד, א]. (75) שם, מ"ג. (76) שאוכל לעמלה פ"ה ה"ט, וראה שחייב במעשרות, מבואר לעמלה פ"ה ה"ט, ובתפארת ישראל ותספota אנסי שם. (77) כאמור, מפריש עכשו, כי כאן מדובר בחול ולא בשבת. (78) כאמור, עם המעשר הם מה. ואף על פי שאחת מהם היא תרומה מעשר ונונתנה לכהן – הרי הואائق תמורה ממש בעל הבית, כדלהלן, הרי בסך הכל מה. (79) העשר לאו דוקא, אלא "תשוע". וראה לעמלה פ"ז ה"א: "ותשוע מעשר שני". (80) לחיל עלייהם הפירות. (81) שהרי הואائق גורגת אחרה משלה בעל הבית, תמורה גורגת זו שננתן לכהן, וראה לעמלה. משנה שם, דעת רבי יוסי. ולפי דעת רבינו בפירוש המשנה שם, בא רבי יוסי לפרש דברי תנ"קמא. (82) לשון התוספთא שם (פ"ח הוצאת לביבמן עמ' 14 (102).

- 1 יב. **הנחתותים⁸³ – לא חיבום חכמים להפריש מעשר שני מן הדמאי⁸⁴, אלא תרומה מעשר בלבד,**
- 2 **כדי שיפרישנה בטהרה עם החקלאות. ובהלן מפריש מעשר שני. במה דברים אמורים?⁸⁵?** במודר
- 3 **בחנותו או על בטהña הנחות⁸⁷; אבל המוכר לפטלר⁸⁸**
- 4 **או בחנות הפסוכה לפטלר⁸⁹ – חייב להפריש אף מעשר שני.**
- 5
- 6
- 7

(83) האופים הנאמנים על המעשרות. שם פ"ב מ"ג. (84) מפני שהשותרים המmons עליהם נוגשים אותם תמיד למכור בזול, הקלו עליהם חכמים (פירוש המשנה שם, ע"פ הגمرا ביזמא ט). (85) אם נשתה בטומאה, הנחות פטורן מן הכל, מפני שהשותרים מכיריהם אותם להזיל (ראה לעמלה), אבל אם נשתה בטהרה, חייבו חכמים לנחתותם, שהחששו שם תיטמא בינוים (ירושלמי שם, לדעת רבי יוחנן). וראה להלן פ"ז מהל' ביכורים ה"א. (86) Tosfeta שם פ"ג, וירושלמי שם. (87) שאז נוגשים בהם השותרים שיכור בזול, כן". (88) שאז אין נוגשים בהם (פתח השולחן). (89) שנמצאת בסמוך לה.

- 8 יג. **שנים⁹⁰ שbezro ברמייה⁹¹ בתוך גת אחת⁹², והאחד מהם אינו נאמן על המעשורת, אף על פי שעשר זה הנאמן על חלקו⁹³ – בקשוהיא נוטל חלקו מון בין קב' להפריש מטענו מעשר דמאי על חלק עם הארץ⁹⁴. כיצד? קיו מחייב למחצה⁹⁵, ונותל בבחציו מאמאים לג' יין – הרי זה מפריש⁹⁶ מטענו לג' אחד פרותמת מעשר, ועשרה⁹⁷ מעשר שני, בנגד המאה לג' ; שהרי הפריש המעשר של וראי תחלה על חצי כל שדרכו בגת. וכן אם היה שליש⁹⁹ או רבייע – מפריש לפי חשבון¹⁰⁰.**
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17

(90) שם פ"ז מ"ז. (91) איש איש את כרמו. (92) כאמור, דרכו ענבים בתוך גת אחת. (93) כאמור, על ענביו בתרם עירכם עם ענבי חבירו. (94) כאמור, על חצי חלקו שנטל,

מתוך מהוזרות ונשל עם רם רמב"ם ג' נעם – מוסד הרב קוק

ו. לא ישמש חבר²⁵ לא במשתה עם הארץ ולא בסעודתו, אלא אם כן היה הכל מעשר ומתקן מטבחה ידרז²⁶. לפיכך, הרואה חבר משמש במשתה עם הארץ או בסעודתו - הרי הכל בחזקת מתקן ומעשר. ראהו מסב עם עמי הארץ - אין הסעדה בחזקת מעשרה, שמא חבר על התנאים שבלבו²⁷ הוא סומך.²⁸

(25) הנאמן על המערות. (26) כשהחמיינו אצלנו. (27) נראה למעלה פרק ט הלכה י שבדמי אין ציריך לרוחש בשפטינו. (28) ולא תיקן אלא מה שהוא אוכל.

ז. כשם שאדם סועד אצל עם הארץ וסומך על תגנוו, אף הוא צריך לקיים מטבח על בנין²⁹, ואכלו היה בנו במקום אחר. אבל איינו צריך להיות מטבח על אחר חוץ מבנו, ואפלו היה עמו במשתה³⁰. (31) לפיכך, בן חבר שהיה מסב במשתה עם הארץ - אין הסעדה בחזקת מעשרה, שמא אביו התגה עליו.³²

(29) אפיקו בגודל, כיון שהוא סמוך על שולחנו. (30) שאינו אחראי לו.

ח. עם הארץ שנטן מעה לחבר ואמր לו: קח לי אגדת ברק אהת או גלויסקא³¹ אהת - לוקם לוז³² סתם³³ ופטור מלערשות³⁴. ואם החليف את המעה³⁵ - חיב לעשרר³⁶ ואמר לך יכיא לו. ואם פרש החבר ולא לקחן סתם, אלא אמר לחגנווי: אגדה זו שאני לוקם ממק - לחברי אני קונה אותה, וזה - לעצמי אני קונה אותה, זו שלקח לעצמו - נקב לעשרה, וזה שלקח לחברו - איינו צריך לעשרה. ואם נתערבו³⁷, אפיקו בתערבה אהת שלו במאה של חברו - מתקן הכל דמאי, ואחר לך יתן לחברו ששלחו לפקח לו.³⁸

(31) לחם בתבלין מתוקן היטב. (32) עם הארץ. (33) הינו שלוקח שניהם: אחד עברו משלחו ואחד עברו, שלוקח בסתם ואני מפרש זה בשביבו וזה בשביבי כמו בסיפה. (34) שאמורים הוברו הדבר, שזאת היא הолосקה שלקח עברו בשליחותו, שהרי בדרבן אמורים יש ביריה, והרי זה כאילו עם הארץ בעצמו קנה הолосקה. (35) שנטן לו עם הארץ. (36) שכיוון שקרה במעטה של הרי הרא כקונה לעצמו, ואחר כך כשנותן לעם הארץ, הרי הוא נותן לו דמאי ואסרו. (37) נראה לעלה פרק ט הלכה יג. שבתערבו אין אמורים "בירחה". (38) ואני בטל במאה, מאחר שאפשר לתוקן.

ט. חמשה שאמרו לאחד: צא ורבא לנו חמיש אנדות של בرك, והביא³⁹ לכל אחד ואחד בבני עצמו - חברים שבחן אין אפיקו לעשר אלא על חלון בלבד⁴⁰. הביא לך בערבוב⁴¹ - חברים שבחם אפיקו לך לעשר הכל⁴².

(39) עם הארץ. (40) שאין הם אחראים על חלקו של עם

להפריש עליהם תרומות ומעשרות משלו. אבל להעיר על זה, שהיה בחזקת עם הארץ ואני נאמין על המעשרות, שקיבל עליו נאמנות למעשרות - אינו יכול, שהרי אין זה בידו לתקנו. (9) כמובן, נאמנים על המעשרות. [שאם לא כן, הם פסולים לעדות, שכן אמרו "עמי הארץ אין מוסרים להם עדות", ולפי דעת חכמים בברכות זו: כל שאינו מעשר פירושתו כראו הרי הוא עם הארץ]. (10) וזה הוא מקבל חזקת נאמנות.

ב. כל תלמיד חכם לעוזם נאמנו¹¹, ואני צרייך בדיקה אחרת. ובני ביתו ועבדיו [ואשתו] -

הרוי הם ממשהו. תלמיד חכם שמית והנית פרות, אפלו גנסם באותיו הרים - הרי הן ביחסת מתקניין.¹²

(11) כאבא שאל ברכות ל: שאמր (גב טהרות) "תלמיד חכם איינו צריך לקלב בפניו שלושה" ואף שבטהרות החמירו הכהנים על עצם, במעשרות לא מצינו שם חומרא.

(12) ש"חזקת על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מותוקן".

ג. בת עם הארץ או אשתו¹³ שופת לחבר, ועבדו¹⁴ שגנבר לחבר - אפיקין לקלב عليهم בתחה¹⁵. ובת חבר או אשתו שופת לעם הארץ, ועבדו שגנבר לעם הארץ - הרי הן ביחסת מתקנות עד שיקשדו. בנו או עבדו של חבר שחייו למודין¹⁷ אצלם עם הארץ - אפיקין¹⁸ לקלב. בנו או עבדו של עם הארץ שחיו - הרוי הן למודים אצל חבר: כל זמן שהן אצל - הרוי הן ביחסם הארץ.¹⁹

(13) שנתאלמנה או שנתגרשה. (14) הכנעני, שאין עבד עברי נ麥ר לאחר. (15) והכוונה שצרכיהם לקבל נאמנות לפני הנישואין והמכירה, שהרי אמרו בתוספתא דמאי פרק ג "היה הוא נאמן ואשתו אין נאמנת, לוקחן ממנה ואין מתארחין אצלו, וכו'". שודאי יבוא לידי מכשולן.

(16) אפיקו כשחם אצלם הארץ, שמנוגם הראשון בידם. (17) רגילין לבקר. (18) [=אצל החבר]. (19) שפסקה השפעתו, ומכאן שגדולה השפעת עס-הארץ על הלימודים אצלו, מהשפעת החבר על הלימודים אצל.

ד. מי שאינו נאמן, והיה אחד מבני או מעבדיו נאמנו²⁰, או אחד ממפשחתו - לוקחן ממנה ואוכלי על פיקון²¹, ואין חוששין לדבר.

(20) כמובן, שקיבל על עצמו להיות נאמן תחת אדוננו. (21) והיינו שמעדים על הפירות שמתוקנים הם.

ה. היה הוא נאמן ואשתו אינה נאמנת - לוקחים ממני²², ואני מתארחין אצלן.²³ [היתה אשתו נאמנת והוא אינו נאמן - מתארחין אצלו, ואני לוקחין ממני ומפניו]. ותבוא מארה למי שאשתו נאמנת והוא אינו נאמן].

(22) שודאי מתקן מה שהוא מוכר. (23) כי אשתו חسودה להאכיל דבר שאינו מותוקן. (24) [אם אשתו אינה מעידה על זה].

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ה' כ"א אדר ב' – ספר זרעים – הלוות מעשר

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

אתה ממעט מן הצקה נשען הארץ יעלב ולא ייתן
יותר". (54) אף לעמֵה הארץ.

יג. רופא חבר ששה מאכילה לחולה עם הארץ⁵⁵
14 מפרות עם הארץ⁵⁶ – נתן לתוך ידו, אבל לא לתוך
15 פירוט. ואם היה הדמאי של רופא – אפלו לתוך ידו⁵⁷
16 לא יתן. וכן אם ירע שהוא טבל וداعי – אפלו לתוך
17 ידו אפטר.
18

(55) שайн בו סנה. שם לא כן – הרוי הכל מותה.
(56) שאmins של הרופא. (57) אף שאיסור דברנן אסור
באכילה לחולה שайн בו סנה, بدמאי הקלו ולא גרו אלא
בנותן לתוך פי.

פרק אחד עשרה

1) יבהיר שאסור למוכר דמאי לע"ה ולשלוח לו דמאי.
המשפיעין במדעה גסה אם מותרין למוכר דמאי. חבר ועם
הארץ שיירשו את איביהם עם הארץ. מי שהיה נושא ירך
וככר עלייו ורוצה להשליך ממו לארץ. המוצא פירות בדרך.
והנותן לפונדקית לבשל ולאפות לו. המפקיד פירוטיו אצל
עם הארץ או אצל הגוי.

א. אסור למוכר את הדמאי לעם הארץ² או לשלה¹
לו דמאי³, מפני שהוא מסיע זהה לאכל דבר
האסור. אבל מוכרין⁴ ומשליחין⁵ אותו לתלמידי
הכמים⁶; שאין תלמיד חכם אבל עד שיעשר או
עד שיזידיעו אדם נאמן שזה מעשר.
23

(2) דמאי פ"ג משנה ג. ואפיילו המשפיעין במדעה גסה,
אסורים, ראה להלן. (3) משנה שם. (4) היינו המשפיעין
במדעה גסה, ראה בהלכה הסמוכה. (5) ודוקא בדמאי,
שאינו אסור אלא מדריכיהם, אבל בטבל ודאי, שאסור מן
התורה, לא התירו לשלח לחבר, אלא לצורך (למעלה פ"ז)
הלכה ו).

ב. כל⁷ המשפיעין במקה גסה⁸, בגון הפטיטוננות⁹
ומוכרין תבואה – מתרין למוכר את הדמאי
ולשליח¹⁰; מפני שהן מוסיפין על המדחה¹¹, התקני
הכמים שヒיה קלוקם או זה שנשפלחו לו הוא
המפריש מעשר דמאי¹². אבל המודדין במדעה
דקאה¹³, הויאל והמוכר משופבר – הוא מפרש, ולא
30 ימוכר ולא ישלח¹⁴ אלא מתקן.

(6) שם פ"ב משנהות דה. (7) המוסיפים על המדעה וימכוו
במדעה גסה (פירוש המשנה שם). (8) ראה בהלכה הסמוכה.
(9) המוכרים מאכלים רבים במדעה גסה (פירוש המשנה שם).
(10) לתלמיד חכם. ראה הלכה הקודמת ולהלן בסמור.
(11) וימלאו המדעה בזטור ויסיפו בה ויק הקונה יותר מן
הראוי לו (שם). (12) ודוקא לתלמיד חכם. אבל לעם
הארץ, אסור למוכר, שהוא לא ישר, ראה לעללה. ועיין
תוספות אנשי שם ומשנה ראשונה וחוזון איש.
(13) חנונים. (14) אף שבמנה אינו משתכר – לא חלקו
הכמים בזה.

הארץ. (41) כמובן,濂 כל אחד בפני עצמו ולאחר מכן
נתערכו אצלו, שאין אומרם ביריה באופן זה. (42) שלא
יהיו כנותנים דמאי עם הארץ.

1. עם הארץ שאמר לחבר: אין ולקט לי תנאים
2 מתאנתי – אוכל מהן החבר עראי⁴³, ומעשנין⁴⁴
3 [דמאי]⁴⁵. ואם אמר החבר לעם הארץ ללקט לו⁴⁶,
4 ושם חבר אחר – זה החבר אוכל⁴⁷ ואני עריך
לעתיר, 5 שאין החבר מוציא דבר שאנו מתקן מפתה
6 ידו, וחזקתו שהפריש עיליה ממקום אחר. אף על
7 פי שלא נחשדו חברים לתורם שלא מן המקף⁴⁸, כדי
8 לשלק המכשול מלפני עם הארץ תורמין.

(43) שחיי אין המתנה קבועה למעשר כמכר. (44) אם הוא
רוצה לאכול קבוע. (45) בගירסת הר"ח בעירובין שם:
האומר לחבירו צא ולקט לך תנאים (מתאנתי) אוכל מהן
עראי ומעשנין דמאי. מלא לך כללה זו ואוכל מהן עראי
ומעשנין ודאי". אלא שצרך עיון, למה השם שיט ורבינו
הבא של "מלא כללה". [وطעםם של דברים נראה, שכש
שאמרו שהמושג כללה במקום שהרבות מכנים לבנים,
מתאננה וודאי, שודאי לא עישרו לפני ראיית פנוי הבית, כמו
כן אם לא נגמרה מלאכתם, בודאי לא עישרם, ולפיכך אם
אמר לו: לך תנאים, היינו כמה שליקט ילקט, הרוי זה
נגמרה מלאכתו, כמפורט למלعلا פרק ג הלכה י: "אם אינו
מלך [את הכלל] עד שליקט כל צרכו", ואפשר שבבעל
הפירוט夷 שיר מיד, בכדי שיעשה, היינו בכדי שיעור זמן
שליקט כמה התנים בודדות, ולן אינו מעשן אלא דמאי,
והמדובר כشمולים לשוק, שם לא כן אינו מעשרם עד
שיראה פנוי הבית, אבל אם אמר לו: מלא כללה זו, שאין
זה גמר מלאכה עד שימלאנה, אינו מעשר עד שידע שמילא
את הכללה, ולפיכך מעשנין ודאי". (46) כמובן, לעם
הארץ. (47) אם נתן לו עם הארץ רשות. (48) כמובן,
תרומות מעשר, אבל בתמורה גדולה הלכה היא לכל ש"ז אין
תורמן תרומה גדולה אלא מן המוקף" ולא לתלמידי הכמים
 בלבד.

9. יא. מטר להאכיל את העניים⁴⁹ ואת האורחים⁵⁰
דמאי⁵¹. ואrik לחדיען. והענין עצמו והאורחים, אם
11 רצוי לתקן - מתקן.

(49) אפיילו עמי הארץ, שם אתה אומר שמאכילים רק
לחבירים, אתה נועל דעת בפני עניים עמי-הארץ. (50) וכך רוב עמי
שבביהם עשירים הם, כאן הם עניים. (51) שרוב מוצות
הארץ מעשרים הם, והקלו בזה כדי להקל علينا מצות
הצדקה והכnestה האורחים.

12. יב. גבאי צדקה גוביין סתם⁵² מכל אדים⁵³ ומחלקים
סתם⁵⁴, וחרואה לתקן - ימkan.

(52) מאכלים עברו העניים. (53) אף עמי-הארץ, ואינם
մבדלים בין מאכלים שקבלו מהחבר לבין מה שקבלו
עם-הארץ, ש"אמ מדקדק אתה אחורי [אחרי הנותן] צדקה
אם הוא עמי-הארץ, להבדיל את מה שנתן, משאר מאכלים]

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ה' כ"א אדר ב' – ספר זרעים – הלוות מעשר קיא

מתוך מהדורות ונשל עם רmb"ם ג' – מוסד הרב קוק

(33) שם פ"ג משנה ב. וכן בתוספותה שם פ"ד, וכחכמים וללא רבבי יוסי. (34) של דמאי שנגמרה מלאכתו למעשר (רע"ב שם), וראה להלן. (35) שהפרק אינו פוטר מעשר, אלא קודם גמר מלאכה, אבל אחר גמר מלאכה אינו פוטר (למעלה פ"ג הלכה כ). וראה בשער המלך פ"ח מהלכות לולב ה"ב, ד"ה של דמאי.

ח. הלוּקָה³⁶ יְרָק מִן הַשּׂוֹק³⁷ וּמִשְׁעָר³⁸, אֲף עַל פֵּי
שֶׁלֹּא שֶׁקֵּל וְלֹא מִיד וְלֹא נָתַן דְּמִים³⁹, וּמִמְלָך⁴⁰
לְהַזְוֵר לְבַעַל הַחֲנוֹת⁴¹ - לֹא יְחִזֵּר עַד שְׁעַרְשָׂר⁴².

(36) משנה ותוספותה שם. (37) כלומר, מעם-הארץ. (38) כן הוא בסוף המשנה שם, שאם לא משך מותר להחזיר, וראה לעיל פ"ה הלכה א. (39) שכיוון שמשך – קונה. (40) מדעת בעל החנות, אבל בלי דעתו אינו יכול להחזיר, שהרי חיל המקחת, נ"ל (תוס' אשישם). (41) בירושלמי שם איליבא דר' יוחנן: "כיצד הוא עושה? נתן דמי אחת מהן ומתקן". וכן כתוב רבינו בפירוש המשנה שם. וראה לעיל שם.

ט. הַמּוֹצָא⁴³ פְּרוֹת⁴⁴ בְּדָר⁴⁵: אִם רֵב מַכְנִיסֵּין
לְבַתְּהִיכָּן⁴⁶ - פָּטוּר מַלְעָשָׂר⁴⁷, שְׁעָדִין לֹא נְקַבְּעַי
לְמַעַשָּׂר⁴⁸; וְאִם רֵב מַכְנִיסֵּין לְמַפְרֵר בְּשּׂוֹק⁴⁹ - הַרְיָה אַלְוִי
דְּמָאי⁵⁰. וּמִחְצָא לְמַחְצָא⁴⁹ - דְּמָאי.

(42) מכירין פ"ב משנה י. וראה לעיל פ"ג הלכה כב. (43) שנגמרה מלאכתם, וראה להלן. (44) שם הפרק, זוכה בהם. (45) שם מותרים באכילה עראי עד שיכנסו לביתם (שם הלכה ב). (46) אם אוכלים עראי (משנה-מלמן). (47) שם נקבעים מיד עם גמר מלאכתם (למעלה שם). (48) במשנה שם: "ח'יב", ופירשה רביינו: "דמאי", כדין פירות של עס הארץ. ומה שהפרק פטור מעשרות, אינו אלא אם הפרק קודם גמר מלאכה, אבל לאחר גמר מלאכה אינו פטור, ראה לעיל שם הלכה כ. וראה בתוספותה כפושטה עמי⁶⁵⁸. (49) כלומר, חצים מכניסים לשוק, וחיצים בבית. (50) אף-על-פי שפק ספיקא הוא, ספק מכניסים לבית ופטור, ואף אם מכניסים לשוק, שמא עשרום – מכל מקום בדמאי החמירו גם בספק ספיקא, כדלהלן בהלכה יג, עיין שם בפסק' משנה.

י. נִטְלָן⁵¹ לְאַכְלָן⁵² וּמִמְלָךְ לְהַצְנִיעָה⁵³ - לֹא יְשָׁהָא
אָוּקָן עַד שִׁיעָרָשָׂר⁵⁴, כִּי שֶׁלֹּא יְהִי תְּקָלָה
לְאַחֲרִים⁵⁵. וְאִם נִטְלָם מִתְחָלָה שְׁיָא יַאֲבְדוּ⁵⁶ - הַרְיָה
זֶה מַפְרֵר לְשֻׁהָׁתָן אַצְלוֹ⁵⁷ עַד שִׁירָצָה לְאַכְלָן אוֹ
לְשַׁלְּחָן אוֹ לְמַכְרָן⁵⁸, וַיַּעֲשֵׂר אַוְתָן דְּמָאי.

(51) דמאי פ"ג משנה ג. (52) כלומר, המוצא פירות בדור, כבחלה הקודמת, ונטלן לאכלן, ואם כן, זוכה בהם. (53) לדבריהם אצל. (54) מדברי רביינו להלן בסוף ההלכה נראה, שהמדובר במקרה מסוים שרוב מכניסים לשוק. אולם אם מצויים במקרה מסוים לרבות מכניסים לא נתעשו (למעלה פ"ג הלכה כב, ופ"ה הלכה ו), מעשרם ודי, אף-על-פי שלא הכוונים לבית – שמא יאכלום קבע. (55) כלומר, לבני הבית. (56) ולא נתכוון לזכות בהם כלל.

ג. וּבַמָּה¹⁵ הִיא מְדָה גַּסְהָ ? בִּבְשָׁ – חַצִּי סָאָה, וּבְלָח
- מְדָה שְׁמַחְזָקָת שְׂוִיה דִּינָר מְאוֹתוֹ דָּבָר הַלָּח.
(15) שם משנה ה.

ד. סְלִיל¹⁶ זִיתִים¹⁷ וּעֲנָכִים¹⁸ וּקְפּוֹת שֶׁל יְרָק, אֲף עַל פֵּי
שַׁהְוָא מוֹרָן אַכְסְּרָה¹⁹ - אֲסֹור לְמַכְרָן דְּמָאי.

(16) שם, ולא רבבי יוסי, וכן כתוב בפירוש המשנה שם. (17) כונחת ספרים אחרים במסנה שם (מלאכת שלמה). (18) כמובן, בלי שימוש ומדה, אלא כפי שיזידן לו (פירוש המשנה). וראה בא בפ"ג מהלכות מכירה הלכה ב ובבגיאות מיומנו ששם. (19) עד שיתקנכם, כיון שאינו מוכר כשיעור מדה גסה האמורה לעיל (משנה ראשונה שם).

ה. אָמַר²⁰ אַחֲרֵי מַהְנָן²¹: בּוֹא וְנַתְקָן הַפְּרוֹת הַאַלְוָו, בֵּין
שְׁהִיא מַזְכֵּר בְּדָקָה²² או בְּגַנְשָׁה²³ - הַמַּזְכֵּר מִפְרִישׁ
תְּרִימָת מַעַשָּׂר, וְהַלּוּקָם מִפְרִישׁ מַעַשָּׂר שְׁנִי. וְדָבָר זה
תְּנָאִי בֵּית דִין הַוָּא.²⁴

(20) מימרא של רבבי יוחנן בשם רבבי שמعون בן יהוץך, בירושלמי שם. (21) המוכר או הלווקה, ראה להלן. (22) שלל המוכר לתיקן, והלווקה הסכים להשתתף בתיקון, ואמר לו: בא ונתקן הפירות. (23) שלל הלווקה לתיקן והמוクリ הסכים להשתתף ואמר לו: בוא ונתקן הפירות, כמובן, אף-על-פי שבאה הסכמה שניים על ההפרשה, אין אומרים: יתן זה חצי וזה חצי, אלא תרומות מעשר למוכר ומעשר שני ללווקה [וראה לעיל פ"ט הלכה יא]. (24) כמובן, אף-על-פי שבאה הסכמה שניים על ההפרשה, אין אומרים: יתן זה חצי וזה חצי, אלא תרומות מעשר למוכר ומעשר שני ללווקה [וראה לעיל פ"ט הלכה יא]. (25) חַבְרָה²⁵ וּעַם הָאָרֶץ שִׁירָשׁו אֶת אַבְיכָהן עַם הָאָרֶץ
- יָכֹל הַוָּא²⁷ לְזַמְרָה²⁸: טַל אַתָּה חֲטִים שְׁבָמְקוּם
פָּלוּגִי וְאַנְגִּי חֲטִים שְׁבָמְקוּם פָּלוּגִי, אַתָּה יִנְזַר
שְׁבָמְקוּם פָּלוּגִי וְאַנְגִּי יִנְזַר שְׁבָמְקוּם פָּלוּגִי; אַבְלָל אַ
יאָמֵר: טַל אַתָּה חֲטִים וְאַנְגִּי שְׁעוֹרִים³⁰, טַל אַתָּה
הַלָּח וְאַנְגִּי הַבִּבְשִׁי³¹, מִפְנֵי שַׁהְוָא מַזְכֵּר דְּמָאי.

(25) שם פ"ז משנה ט, ותוספותה פ"ז. (26) והפירות שהוירשים – דמאי. (27) החבר. (28) לאחיו עס-הארץ. (29) מפני שבದמאי שהוא מדרבן, אנו אומרים "ברורה" (וראה לעיל פ"ז הלכה יד, ופ"ט הלכה יג) והדבר למפרע שהוא חילקו וזה חילקו של אחיו, ואין כאן מכך רשותם למסורם בירושלמי ("ברורה", וצריך שומו בחילוקתם, שהיבש משתרם ביוטר (מאירי להגינה והוצאת "מוריה" עמוד גג, ועיין בירושלמי פאה פ"ג הלכה ב). (32) כיון שיש לכל אחד מהחצרים בכל מין ומין, וכשאומר החבר לעס-הארץ תול אתה החצרים ואני שעוריים או תול אתה הלה ואני היבש, נמצא מוכר לו חצי חצרים או חצי לך תמורה זה שמקבל ממנו.

ז. מִי שְׁהִיא נוֹשָׂא יְרָק³⁴ וּכְבָד עַל פְּדָרָק³⁵ כִּי לְהַקְלָל מַפְשָׂא – לְהַשְׁלִיךְ מַפְשָׂא עַל פְּדָרָק כִּי לְהַקְלָל מַפְשָׂא –
יְשַׁלְּחֵךְ עַד שִׁיעָרָשָׂר³⁶, כִּי שֶׁלֹּא תְּהַא תְּקָלָה לְעַמִּי
הָאָרֶץ שָׁאָוְכְּלִין אַוְתָו בְּדָמָאי.

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

היתר לעצמה, שכן דרכן לטרוח עברו חתן ובתן וכן דרך השכנים לטrhoח אלו בשבייל אלו, ראה בתספורת שם. (78) תוספთא שם וחולין שם. (79) לחבשיל. (80) שמא נחנה בעיטה ובקידורה שאר ותבלין של דמאי, ויש תבלין שחיבין במעשר. וראה בפתח השולחן סימן יב ס"ק י', שהאריך להוכיה זאת. ועיין תוספות חולין שם ד"ה אינו חשש. (81) בדפוס רומי ליטא תיבות אלו, והן בכלל מה שכותב: ולפיקך וכו'. (82) וראה להלן (פי"ג הלכה יח), שבשאר ותבלין גרו גם על העורבות דמאי.

יג. **המוציא**⁸³ חטיו⁸⁴ לטווחן עם הארץ⁸⁵ - **הרי** הון בଘזקון⁸⁶, שאינו חשור להחליף. הוליכן לטווחן עוביד כוכבים - **הרי** הם דמאי, שמא החקלון בחשיס של עם הארץ⁸⁷. וכן המקפיד אצלם עם הארץ⁸⁸ - **הרי** הון בଘזקון, שאינו חשור להחליף הפקדון.⁸⁹

(83) שם פ"ג משנה ד, ותוספთא שם פ"ד. (84) שהופרשו מהם תרומות ומעשרות. (85) במסנה שם: "או לטווחן כותי". והשմיטו ורבינו, לפ"ז שבעזמן זהה עשום כgoים לכל דבריהם, וראה בפירוש המשנה שם. (86) שם: "למעשרות ולשביעית". (87) שכשם שהוא הוליך חיטיו לטווחן אצלו, כן הוליכו גם עמי הארץ, שפירותיהם דמאי. ואף-על-פי שספק ספיקא הוא, שמא לא החליפין, וכך אם החליפין בשל עמי הארץ, שמא עם הארץ וזה מן המערשים הוא? - כיון שלא סמכו על "רוב עמי הארץ מעשרין הן", לא סמכו גם על ספק ספיקא (כסף-משנה), וגם בדיקת חמץ שנתקנה על הספק, לא סמכו בה על ספק ספיקא (ודב"ז). וראה בפ"ב מהלכות חמץ ומיצה הלכה י' והערה סד (ובפירוש המשנה לדמאי פ"א משנה א, כתוב ורבינו שסומכים בזמנים שבdatum של ספק ספיקא. ועיין שם בתוספota הגראע"א שכותב שבזמנים שבdatum יש ספק אחד שהוא הפקר, ואני כלל בחיבור תרומות ומעשרות, וכן סמכו בוזה על ספק ספיקא. ועיין אור-שם).

יד. **עם הארץ**⁸⁸ שהינה משפטמיש⁸⁹ בבחנותו של חבר⁹⁰, אף על פי שהחבר יוצא ונכנס⁹¹ - **הרי** זה מתר, ואני חושש שמא החקלון.⁹²

(88) תוספთא שם פ"ג. (89) כלומר, משמש. וראה בברכות נב: (90) שהיו אוכללים ושותים בה והוא משמשם. וראה בפסחים קי: (91) כלומר, מתעסק באומנותו ואין עיניו על החנות. (92) אבל אם איינו נכנס כלל - הושש. ואף-על-פי שעם-הארץ איינו חשור להחליף (בהלכה הקודמת) - זה איינו אלא בפקדון שהמחליפו הרוי הוא כשולח יד בפקדון, אבל בחנותה שהכל ניתן למיכירה, חוששים שמא יתן לקוחות את שלו ויקח מן החנות את חלקו. וראה בפתח השולחן סימן טז ס"ק לט. ותוספთא כפושטה שם וחוזן-אייש.

טו. **המקפיד**⁹³ פרותיו אצל העוביד כוכבים - **הרי** הון בפרטיו של עוביד כוכבים; שחוקתו להחליף הפקדון. ומהיא דין? אם כי פרות שעדרן לא נגמרה מלאכטן⁹⁴, ונגמרו ביד ישראל אחר שלקחה הפקדון - מפריש מעשרותיו, כמו שבארנו;⁹⁵ ואם

(57) ואני חייב לעשות, לפי שאינו נוטל אותם לעצמו, ולמדו כן בירושלמי שם מה שנקמר (דברים יד, כב): "עשר תשער (את כל חבאות זרען)" - "משלך אתה מעשר, ואית אתה מעשר משל אחרים". (58) לעם הארץ אפילו במדה גסה, ולחבר במדה דקה, לעמלה הלוות איב. (59) אם רוב מכניםים למכור בשוק, ראה לעמלה.

יא. **הניתנת**⁶⁰ ירך⁶¹ הנמצאת בגנבה⁶² - **הרי** זו פטורה מן הדמי⁶³. ושל בעל הבית הנמצאת בבית - **היבת**⁶⁴. שעל גבי האשפה⁶⁵ - **בכל מקומות**⁶⁶ מפרות.⁶⁷

(60) תוספთא שם פ"ד. וראה בירושלמי תרומות פ"א הלכה ד, לפי גירסת הר"ש סיריסלאו שם. (61) על ירך מוקולקים שנחלשו. (62) שחלשו שהגננים אינם מכנים אלא את המועפשים ביויר, המותרים לורדים, וראה לעמלה בפי"א מהלכות תרומות הלכה י. (64) שבعلي בתים מנקבים אפילו המועפשים קצת. (65) ככלומר, אפילו על גבה, שאפשר ליטלה בנקל. (66) ככלומר, אפילו של בעלי בתים. ואפילו אשפה [וכל-שכן אשפה בשוק. עיין חולין יב]. (67) שמעתה אין עליה שם אוכל.

יב. **הנותן**⁶⁸ לפנקית⁶⁹ לבשל לו וללאות לו - מעשר את שהוא נותן לה⁷⁰, כדי שלא יהיה מקהל לאחרים,⁷¹ ומעשר את שהוא נותן מפה, מפני שהוא חשור להחליף של זה [בזזה].⁷² אבל הנותן לחמותו, בין שגשא בפה בין שארסה⁷³, או לשכנתו פת לאפותות ומתבשיל לבשל - אין חושש לא משום מעשר⁷⁴ ולא מושום شبיעית⁷⁵, מפני שאינה חשור להחליף.⁷⁶ בפה דברים אמרות?⁷⁷ בזמן שנטן לה שאור לעיסה ותבלין לקדירה;⁷⁸ אבל אם לא גמן - חושש מושום מעשרות⁸⁰ וחושש משום شبיעית.⁸¹ ולפיקה, אם היה שנת שmeta - אסור, שמא השאור מפקחין شبיעית הואה.⁸²

(68) דמאי פ"ג משנה ה. (69) בעל הפקדון. ומנהג הסוחרים לחתה לה הקמה והבשר והחבשיל כל אחד מאכלו בזה, כדלהן. (70) וזה מחייבת של זה שהיה מחייבת כל אחד מהרשות המשנה שם). (71) ואין אמרות "אין אנו אחראים למאין", ודלא כרי' יוסי שם. ואף בפ"ט מהלכות מע"ש הלכה ז ונאה מדברי רבינו, שאין אנו אחראין לנזולין - כאן שנוטן לה בידים החמיין (פתח השולחן סימן טז ס"ק כא ע"פ היירושלמי). (72) משנה שם, שכיוון שהוא טורחת בשביילו, היא מורה היתר לעצמה לקחת בשביילה את היפה ולחת לאורה את הגrouch (חולין) : ותוספთא שם ד"ה התם). (73) כן הוא בירושלמי שם הלכה ואליבא דר' יהודה. על ר' יהודה, ודלא כמשמעותו שם שהוא אליבא דר' יהודה. (74) בעיא שפיטה, בירושלמי שם. (75) כאמור החייבת בדברים שאינם מעשרות. (76) שמא החייבת בספיקה شبיעית האסורים באכילה, כדלהן בפ"ד מהלכות שמיטה הלכה ב. ועמי הארץ נהדרו על השביעית (שם פ"ח הלכה ט). (77) שמעותו לא תמצא וראה להלן פ"ב הלכה ט).

(8) שאין מפרשים תורומות ומעשרות בשבת (הלו' שבת שם ה"ט והי"ד) וביום טوب (פ"ד מהל' יום-טוב ה"כ"), מפני שנראתה כמתיקן דבר שלא היה מתוקן (הלו' שבת שם ה"ט), ועוד שהוא דומה למקדיש אותן הפירות (שם הי"ד). ומטעם זה גם תורמת חוצה הארץ וחלה חוצה הארץ, שאוכל ואחר-כך מפריש (פ"ה מהל' בכורים ה"ב). אסור להפריש (הלו' שבת שם, הי"ב והערה נוספת צא). וראה בהלכה הסמוכה. (9) בשבת. אבל שאלו בחול - אין אוכל בשבת, כדלהלן. (10) במשנה שם: "לא מצאו (= לモכר) אמר לו אחר שאינו נאמן וכו'", ומשמע שלכתתילה איןו סומך על אחר, והואינו מושם שאותו אחר אינו יודע בעצמו, אלא מעד בשם המוכר שעישרם (תוספות הגרא"א) ומדובר בו אין ממשמע כן. (11) אבל לא במצואי שבת, כhalbכה הסמוכה. ואך-על-פי שגם החשוד על הדבר מעד על אחרים, שהזקה אין אדם חוטא ולא לו, וככל-שכנן עס-הארץ (להלן הי"ז) – כאן יש לחוש, שאמר לו כך כדי שלא ימנע מלאכול בשבת (כسف"משנה פ"א מהל' עדות ה"ח), ואך-על-פיין לשבת גופה התairo. (12) ירושלמי שם. (13) שכיוון שהוא תאב לאלו – התירום לו (שם). (14) ירושלמי שם, כרכיב חניא. וראה בהלכה הסמוכה, שהזכיר ורבינו גם טעםו של רבינו יוחנן. (15) "שמע-הארץ חמוץ הוא בעיניהם לעשות עבירה ביום השבת מפני כבוד היום, לפיכך לא ישקר" (פירוש המשנה, שם). ויש אומרים שהזקקה שבת למקדש, שנאמר (וירא יט, ל): "את שבתו תשמורו ומקדשי תיראו". שם שישנו מורה במקדש, כן ישנו גם בשבת תיראו". כס"ק סי' ו, וירושלמי' מצוה צח, וראה בחוברת "לקראת שבת עמי" כד). ומכיון שכתוב רבינו למללה, שוגם ביום הרא נאמן, נראה שוגם יומ-טוב בשבת לעניין זה, ש"אין בין יומ-טוב בשבת אלא אוכל נפש בלבד" (מגילה ז). ולדעת האומרים (תוספות) כתובות נה: ד"ה ובתירומת שאימת שבת על עס-הארץ היא, משום שבת קובעת למשער, תהיה מכאן הוכחה לדעת האומרים שוגם יומ-טוב קבוע (ראה למללה פ"ה ה"כ"), שהוא גם ביום טוב האמיןנו לו, וכך, וכן כתוב בשער המלוי' שם ה"כ[ב].

ב. אף על פ"י¹⁶ שהוא אוכל על פיו בשבת - הרי זה לא יאכל מאותן הפירות למצואי שבת¹⁷ עד שעשרה דמאי על הפל, על שאכל בשבת¹⁸ ועל הנשאר; שלא הkalvo ושהאמיןוה אלא לצרך אותה שבת¹⁹. כייתה²⁰ שבת ביום טוב סמוך לה²¹, ושאלו באחד מהן - אוכל אף בשני, מפני שלא נראה לעשר ביניים²². וכן בשני ימים טובים של גלויות²³.

(16) משנה ותוספות, שם. (17) במשנה, שם: "חשכה מוצאי שבת". ורבינו ה Shimshiy Chashcha, כנראה להורות שאף בין המשמות אסור, לפי שבין המשימות מעשרות את הדמאי (שבת לד), ואך בין המשימות של מוצאי שבת מותר (תוספות החדשין' שבת פ"ב מ"ג). וראה בפירוש המשניות ברדיימן שם, במשנה ראשונה' ובמשנה הוצאה מכון הערי פישל עמי 72 הערה (1). (18) ירושלמי' שם: "חשכה מוצאי שבת, מעשר מזה [הנשאר] על זה [שאכל]", שלא אבל בין המשימות - מעשרין הדמאי (שם פ"כ ג' הט"ז). (7) תוספות שם. וכן הוא בירושלמי' שם, וראה להלן.

היו פרות שהפקיד טבלים ונגמירה מלאכטן - חיב להפריש, שמא לא החולף העובד כוכבים²⁴. ולפיקך יראה לי, שמהמעשרות שיפריש - ספק²⁵. אבל אם הפקיד חילין מתיקני - אין צrisk להפריש כלום; שאפלו החולף העובד כוכבים - פטורין²⁶, כמו שבארנו בהלכות תרומות²⁷: דגnek - ולא דגן עובד כוכבים.

(93) משנה שם, כחכמים ולא כר' שמעון. (94) ולא הפריש מהם תרומות ומעשרות. (95) למללה בפ"א מהלכות תרומות הלהיה يا, שם לקח היישר אלמן הגוי פירות שלא נגמרה מלאכתם וגדרם ברשותו, חיב בתרומות ומעשרות מן התורה, אבל אין נזון מעשר ראשון ללי. (96) שאם החליף - פטור, שדייגן הגוי פוטר (שם). (97) ואני נזון חכמים הלהי ולולי - שמא החליף. (98) ואין לחוש שמא החליף בשל עס-הארץ שפירתיו דמאי (ראח למללה), רק בטוחן החשו לך, "לפי שהטווין יתכבדו אליו קופות של חיטה ואפשר שייחליפן בפיורות ישראל אחר" (פירוש המשניות שם), ועיין ירושלמי שם. (99) שם.

פרק ענינים עשר'

1) יבאר הלוקח פירות מי שאינו נאמן לעשרן ונכנס שבת שאינו יכול לעשר. המשביע חבו שיאכל עמו בשבת, והואינו נאמן עליו. מי שאינו נאמן שריאנו וההפריש תרומות מעשר מרפיירתיו. האמור למי שאינו נאמן קח לי ממי שהוא מעשר. הנכנס לעיר ושאל מי כאן מעשר ואמר אחד אני. המוכר פירות בסוריה ואמר משל ארץ ישראל הם. עניהם שאמרו פירות אלו לקט שכחה ופה הם, אם הם נאמנים. החשוד שהuide על אחרים, והמוכר פירות ואחר-כך אמר פירות שמכורתי לך טבל הם.

א. הלו²⁸ פרות ממי שאינו נאמן על המעשרות³ ושבה⁴ לעשרן⁵, ונכנסה שבת⁶ או يوم טוב⁷ שאינו יכול לעשר⁸ – הרי זה שואלו⁹, ואם אמר לו: מעשרין הן – אוכל על פיו בשבת. וכן אם אמר לו: אחד¹⁰ שאינו נאמן: מעשרין הן – אוכל על פיו באotta שבת¹¹, ואפללו¹² הינו לו פרות אחרות מתיקני מאותו המין¹³. מפניהם¹⁴ שאימת שבת על עמי הארץ, ויאנו עובר בה עברה¹⁵.

(2) דמאי פ"ד מ"א ותוספות ר'ה. (3) כולם עס-הארץ, וכן הוא בסוף ההלכה. אבל החשוד על המעשרות אינו נאמן ואפללו בשבת (תוספות ר'ע"א). (4) בירושלמי' אלא שם: "לא אמר שסוכמין על מה שאומר עס-הארץ, שוגג [ששכח], הא מזיד אסור [לאכול על פיו בשבת]. (5) וגם לא היה לו תנאי מערב שבת. שאם היה לו תנאי – אפשר להפריש בשבת, כمفוש שמללה פ"ט ה"ז (ירושלמי'). (6) כולם, נראו שלשה כוכבים ביןנים, שהואليل ודאי, כמו שכותב בפ"ה מהל' שבת ה"ד, ועיין היטב בלשונו שם בסוף ה"ג (פתח השולחן סי' יז ס'ק ג). אבל בין המשימות - מעשרין הדמאי (שם פ"כ ג' הט"ז).

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

בפנינו, בין למקום אחר³¹ בין למקומה³², וחזר ואמר: הפרשתה³³ – נאמן אפלן בחל, ואוכל על פיו. בשם שאימת שבת על עמי הארץ, אך אימת דמעע עליהם, ואין חשידין להאכיל את המדריע.

(29) שם מא', ותוספה שם ריש פ"ה. (30) הינו ע"ש הארץ, שאנו נאמן על המעשות, כדלהלן בסוף ההלכה (ראה לעללה ה"א). (31) לא למקום שמנו הורמה. (32) במשנה שם, אמרו: "תרומת מעשר בתוספתא למקומה", אלא משנה זו כדעת רבוי אליעזר בתוספתא תרומות פ"ה, שתרומת דמאי אינה מדעת אלא אם נפלת למקומה, אבל לדעת חכמים שם: "בין למקומה בין למקומה אחר – מדרעת". וכן דעת רבינו, וראה לעללה תרומות ה"א. (33) בפירוש המשנה, שם: "וזמר חזורי והפרשתי אותו והוציאתיו והתקנתי זה שהיה מודמע". והינו כגון שנפלת על גבי הפירות ולא בכלל עמהם, כמו ושנינו (תרומות פ"ד מי"א) "סאה תרומה שנפלת על פי המgorה יקיפאה" (ר"י קורוקס ור' סלמן ארונה בIMALכת שלמה' שם). וכן נראה בתוספתא תרומות שם, סמסוך לדין תרומת מעשר של דמאי שחרזה למקומה, נאמר: "סאה תרומה שנפלת על פי המgorה וכו'" (תוספתא כפושטה'). (34) כלומר, אף-על-פי שאינם חושים לתרומת מעשר לפני שהופרשתה (לעללה פ"ט ה"ב) – אם הופרשחו וחרזה למקומה, החושים לה.

ה. מי³⁵ שאינו נאמן, שראיינוهو שהפריש מעשר ראשון מפרות אליו, ואמר שהפריש מהן מעשר שני – נאמן³⁶. הפריש מעשר שני בפנינו, ואמר שהפריש מעשר ראשון – אינו נאמן; שה שני שלו³⁷. והנאמן על השני – אינו נאמן על הראשון, וכי שאינו נאמן על הראשון – נאמן על השני. לפיכך, מי מעשר נאמן שעוזיא פרות מביתו ואמר: אלו מעשר ראשון – נאמן³⁹, ואין מפרישין מהן תרומות⁴⁰ ומעשרות⁴¹; ואם אמר: אלו מעשר שני – אינו נאמן⁴², והרי דין דמאי, ומפרישין מהן תרומה מעשר⁴³. ויראה לי, שהוא פורה⁴⁴ את כלם.⁴⁵

(35) תוספתא מעשר שני פ"ג, וירושלמי שם פ"ד ה"ג, בחכמים ולא כרכי אליעזר. (36) שקל-וחומר הוא: אם מעשר ראשון שחייב ליתנו ללו – הפריש, מעשר שני, שכולו שלו, לא כל-שכנן שהפריש (ירושלמי' שם, וראה בתוספתא כפושטה). (37) אבל מעשר ראשון, שציריך ליתנו ללו, אין לנו ראייה שהפריש. (38) תוספתא, ירושלמי שם. (39) שהרי נוטנו ללו, וככל. (40) בדרוס רומי: "תרומה". והכוונה לתרומת מעשר, שאם אמר שהפרישה מתנו – נאמן (כסף-משנה). [שכחם שבן לוי נאמן עליה (להלן ה"ט)]. כן ישראל נאמן עליה, שלא נחשדו אלא כל מן שלא הפרישו מעשר ראשון אין חיבור מיתה (ראה לעללה פ"ט ה"א), אבל לאחר שהפריש מעשר ראשון, יודעים הם שיש בו חיבור מיתה, כל מן שלא הפרישו תרומה מעשר]. ולפי נוסחתנו "תרומות", נכללה גם

את הממון של תרומת מעשר, שציריך ליתנו לכהן, ועשהנו כתרומת חוץ לאرض שאוכל ואח"כ מפריש (תוספתא כפושטה' עמ' 245 העלה (3), וראה הלכה הקודמת. (19) שמעני כבוד השבת התירו חכמים, כחבראי בשם רבי יהונתן בירושלמי' שם, וראה הלכה הקודמת. ופסק רביינו כתני הדעות שם, ולכן אף שלטעם הנ"ל "מעני שאימת שבת על עס-הארץ", היה לו לא יכול גם במצאי שבת – לפי הטעם השני ש"התירו מפני כבוד השבת", אינו אוכל (תוספתא כפושטה'). (20) ירושלמי' שם. (21) אף-על-פי ששתי קדושות הן, ודינם כשי ימים (ירושלמי') שם, ופ"ח מהל' עירובין ה"ה). (22) ירושלמי' שם. (23) שם. [אף-על-פי שבשניהם ימים-טובים של גליות אפשר לעשותה תנאי ולומר ביום רosh Hashanah אם חול, אני מפריש עליה תרומה ומעשרות, ואם היום קדוש אין בדברי כלום, וביום שני חזר ואומר: אם היום קדוש, אם כן היה אתמול חול, והרי הופרש מאתמול, ואם היום חול הריני מפריש היום, ואוכל ביום-טוב שני (פ"ז מהל' יום-טוב ה"ב) – אין הדברים אמרו אלא אם איינו אוכל ביום-טוב ראשון, אלא ביום-טוב שני (יעי"ש), אבל כאן בדמאי, שהתירו לו לא יכול ביום-טוב ראשון – אינו יכול להנתנות, שהיאך יאמר ביום-טוב ראשון: "אם היום קדום אין בדברי כלום", ומיד אחריך הוא אוכל? וביום-טוב שני היאך יאמר: "אם היום חול הריני מפריש היום", ונמצא אומר שאתמול אבל טבלים?] .

ג. הגשבעת²⁴ על חבירו שייאלל עמו בשפטת²⁵, והוא אינו מאמין על המעשרות – שואל ואוכל על פיו בשפט הרשאונה בלבבד²⁶; אבל בשפט שניה, אף על פי שנדר ממן הנאה²⁷ אם לא יאלל אצלו – לא יאלל עד שיעשר דמאי²⁸.

ה. פירשה רבי ששם אמרו: "המדייר את חברו"²⁹ – פירשה רביינו בשבועה, וכן כתוב בפירוש המשנה שם: "הנסבע על חברו". וכן אמרו בנדורים פ, ב: "שבועות נמי, הינו נדרים" (משנה הוצאת מכון הערי פישל עמ' 90 בהערות). ואף-על-פי שאין שבועה חלה על אחרים (פ"ה מהל' שבועות הילך א-ב) – הרי נשתחוו האחרים המקימים את דבריו שלא להרגלו בשבועות שוא (שם ה"ג), ומטעם זה שואלו ואוכלו על פיו בשפט ריאונה (משנה המכון, שם). (25) ומדובר כשהשביעו בשפט, שאם השבעו בערב שבת – אפשר להנתנות, כנ"ל בפ"ט ה"ז. (26) ירושלמי' שם: "אמר רב כי אבן, שציריך לשולם". שציריך לעשות כן לחזק החבורה ולהרחק האיבה שתיפול בינםם לא יאלל עמו" (פירוש המשנה). (27) משנה, שם. ככלומר, הוסיף בשבועות גם איסור הנהה מנכסיין, אם לא יאלל, ויש כאן יותר ויותר ממשום דרכי שלום. (28) ולא סמכו על עס-הארץ בשפט (לעללה ה"א), אלא כ捨כבר לקח ממנו הפירות, אבל לכלת לכתילה לאכול אצלו, לא התירו אלא מפני דרכיו שלום, ודוקא בשפט הרשאונה (תוספתא יום-טוב', ועי' ורב"ז).

ד. מי²⁹ שאינו נאמן³⁰, שראיינוו שהפריש תרומת מעשר מפרותיו שהן דמאי, וראיינוו שהן דחויה ונפלה

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

אצלִי, אֶפְעַל פֵּשָׁה גִּגְמָלִין זֶה אֲתָה זֹה⁶² - הָרִי
אַלְוּ נָאָמְנָן.⁶³

(51) שם מ"ו, ותוספה שם. (52) ככלומר, חבר שנכנס ועדין לא שהה בעיר, ראה בהלכה הסוכחה. (53) ראה שם. (54) לסייעת בני אדם עמי הארץ ("ירושלמי" ותוספה שם). (55) בעיר. (56) ככלומר, על הטהרות (פירוש שם). (57) ככלומר, אני נאמן על המעשרות. (58) נאמן על המעשרות. (59) "שאין אדם חוטא ולא לו, ולפיכך לא ישלחנו לאיש שאינו נאמן מפני שאין לו הנאה בזה, הנהה קרובה מידי, וכל זה כדי להקל עליו [על הנכסן לעיר], מפני שהוא גור ואינו מכיר אנשי המדינה" (פירוש המשנה). וכן הוא בירושלמי" (שם תחילת ה"ה): "וזוד אחד נאמן? - קל הקלו באסנאי מפני חי נפש". ואף-על-פי שחזור מUID על של אחרים (להלן ה"י) - אין זה אלא בمعد עלי הפירות, אבל להעיר על האדם - צריך שני עדים (תוספה הגרא"א, ע"י 'אור שמח' ותוספה כפושטה), וראה למללה פ"י ה"א). (60) כנוסחת המשנה שבירושלמי" שם. וכן הוא בתוספות כתובות צ, ב - ד"ה של. ואף שכבר לקח ממן נהנה המoso מזה שהעיר עליו, אין חוששים ל"גומלין". ובמשנה שלפנינו שם: "הלך ליקח ממן". (61) שהוא משובח מן החדש (קדושים כ, א. - תוספה יומטב"). כן פירש ורבינו מה שאמרו במשנה שם: "מי כאן מוכר ישן". ורש"י בכתובות נ, ב - כתוב בשם יש מפרשין, שהכוונה לתבואה שאין בה אישור" חדש", וודה דבריהם, עיי"ש. (62) טוביה תחת טוביה. (63) משום חיי נפש (חפарат ישראל).

ח. בַּמָּה דְּבָרִים אָמְרוּ?⁶⁴ בָּזְמָן שָׁאַיְנוּ מִכִּיר אָדָם שֵׁם⁶⁵; אָבֵל אָם מִכִּיר אָדָם שֵׁם - לֹא יָקַח אֶלְאֶמְנָן הַמְּמַחָה.⁶⁶ וְאַם⁶⁷ שָׁהָה שֵׁם שָׁלְשִׁים יוֹם, אֶפְעַל פֵּי שָׁאַיְנוּ מִכִּיר אָדָם שֵׁם - לֹא יָקַח אֶלְאֶמְנָן הַמְּמַחָה.

(64) תוספה שם, וכן הוא במשנה שם. (65) ולכן הקלו לו להאמין למי ישאל. (66) הידוע ברבים לנגן. (67) תוספה שם.

ט. וְלֹא⁶⁸ הַתִּרוֹ דְּבָרִים אַלְוּ⁶⁹ אֶלְאָ בְּתוּרָמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת;⁷⁰ אָבֵל לְעֵינָן פָּרוֹת שְׁבִיעִית⁷¹ או לְעֵינָן טָהָרוֹת - לֹא יָקַח אֶלְאֶמְנָן הַמְּמַחָה.⁷²

(68) שם. (69) להאמין לעם הארץ להכשיר חבריו, משום חיי נפש. (70) שרוב עמי הארץ מעשרים הם, ולפיכך הקלו. (71) שנחדרו עמי הארץ עליהם (פ"ח מהל' שמיטה ה"י, ועי' בתוספות כתובות כד. ד"ה של, ולמללה פ"יא ה"ב). (72) הידוע לרבים, כנ"ל.

י. הַחֲפִירִין שְׁגָבָנוּ לְעֵיר, וְאָמַר אֶחָד מְהֵן: **פָּרוֹת אַלְוּ⁷³ אַיִּם מַתְקִינִים,⁷⁴ וּפָרוֹת חֲבָרִי מַתְקִינִים - אַיִּנוּ נָאָמְן,** שֶׁמְאַתְּנוּנָא עָשָׂו בִּינְגִינְן.⁷⁵

(73) מולכי חמורים. שם מ"ז, כחכמים ולא כרבי יהודה. והם: "סוחרי תבואה ומוליכין ממוקם הזול לכרכין (=

1 תרומה גודלה שלא נחשדו עליה עמידהארץ (שם).
 2 (41) הינו מעשר ראשון ומעשר שני, שכן צוריך להפריש עוד הפעם מעשר ראשון, אינו צוריך להפריש ראיון. ופטור מעשר שני, כדי מעשר ראשון, שרי אינו מפריש מעשר שני אלא תשעה למאה (למעלה פ"ז ה"א). הרוי שמעשר ראשון פטור מעשר שני. (42) לפניו מן התורמות וממן המעשרות, שכן צוריך בהפרישה זו, שהרי הוא שלו (ראה למעלה) - אינו נאמן. (43) נצ"ל: "תרומות ומעשרות" כמו למעלה. והינו צוריך להפריש ממן מעשר ראשון ומעשר שני, שמא לא הפריש כל".
 3 (44) שא-על-פי שאינו נאמן לומר מעשר שני. (45) ככלומר, כל הפירות, אף התורמות והמעשרות
 4 שניהם - כ"ז אמר: "אלו מעשר שני", "שוינו הוה אנפשיה חתיכה דאיסורא" (רدد"ז), ככלומר, קיבלים עליו כמעשר
 5 מהרץ נאמן - אינו מאמתיו ולקחתי לך מאחריו⁴⁹ שהוא נאמן - אינו
 6 נאמן.
 7 נאמן.
 8

ו. הַאוּמָר⁴⁶ לְמַי שָׁאַיְנוּ נָאָמְן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת: קָח
 3 מִמֵּי שָׁהָוָא מַעֲשָׂר⁴⁷, וְהַלְּקָח וְלַקְחָה וְהַבְּיא לו' - אַיִּנוּ
 4 נָאָמְן.⁴⁸ וְאַם אָמַר לו': קָח לִי מֵאִיש פָּלוֹנִי - הָרִי וְהָ
 5 נָאָמְן לוּמָר: מִמְּנָטוֹ לְקַחְתִּי, שָׁהָרִי מִתְּרִיא שְׁמָא
 6 יִשְׁאָלָנוּ. הַלְּקָח לְקַח לו מִאוֹתוֹ פָּלוֹנִי, וְאָמַר: לֹא
 7 מִצְאָתָיו וְלַקְחָתִי לְךָ מִאַחֲרֵי⁴⁹ שָׁהָוָא נָאָמְן - אַיִּנוּ
 8 נָאָמְן.

(46) דמאי פ"ד מ"ה, ותוספה שם פ"ה (כחכמים ולא כרבי יוסי). (47) במשנה: "מממי שהוא נאמן, וממי שהוא נטען" (וכען זה בתוספה שם). וכותב רבינו בפירוש המשנה: "מה שאמר נאמן, אין ר"ל נאמן על טומאה שהוא מעשר, אבל פירוש נאמן הוא איש נאמן על טומאה ותורה שאינו מכיל איסור ולא טמא". וכונתו, שרמזו מעתנו למה שאמרו בירושלמי" שם (פ"ה ה"א): "הנאמן על הטהרות, אבל החזרה אין רשות לה" על הטהרות נאמן על המעשרות", ואף-על-פי שהשמיט זאת רביינו כאן - רמזו להלן בפ"ח מהל' שמיטה ויובל הט"ז במאה שכתב: "החוור על החזרה אין רשות לה" העשර וכו'", ואם כן, הנאמן על הטהרות, בודאי שהוא נאמן על המעשרות (פאת השולחן סי' ז' אות כ'). (48) אף-על-פי שיכול להחזרה שקנה אצל מי שאינו נאמן - אין הוא מחייב, שכון להחזרה לו לומר לו: אם לך אין הוא נאמן, אני חשבתו לנאמן (בכוורת לו. לו.). ואף שאינו נאמן להעיר שקר על אחרים (להלן ה"ז) - כאן וזה לצורך עצמו, שכן שהוא צריך לטרוח ולחפש אחר מי שהוא נאמן, השוד הוא לקחת מת המצוי לו ולשקר כי לך מן הנאמן (תוספה כפושטה). (49) ולא פירש מי הוא. (50) ואף-על-פי שטרח לחפש אחר הנאמן, אינו נאמן לומר שטרח עוד ומצא אחר שהוא נאמן (חפарат ישראל).

9. הַגְּנָנִים⁵¹ לְעֵיר⁵² וְאַיִּנוּ מִכִּיר אָדָם שֵׁם⁵³, וְאָמַר⁵⁴:
 10 מַי בְּאָנָן⁵⁵ נָאָמְן?⁵⁶ מַי בְּאָנָן מַעֲשָׂר?⁵⁷ וְאָמַר לו' אֶחָד:
 11 אַנְיָנוּ⁵⁸ נָאָמְן. אָמַר לו': אִיש פָּלוֹנִי⁵⁹ - הָרִי וְהָ
 12 נָאָמְן; וְלַקְחָמָא⁶⁰ מִאוֹתוֹ פָּלוֹנִי אֶפְעַל פֵּי שָׁאַיְנוּ מִכִּיר,
 13 וְהַלְּקָח וְאָבְלָל עַל פִּירָס⁶¹. הַלְּקָח וְלַקְחָמָא⁶⁰, וְשָׁאַל
 14 לו': מַי בְּאָנָן מַוְכֵר יִזְשָׁן?⁶¹ אָמַר לו': זֶה שְׁלִיחָה

מתוך מהדורות ונשל עס רם"ב נעם – מוסד הרב קהן

80 המוכר עם הארץ". (81) דמאי. שעל פירות ארץ ישראל גוזרו לעשרות דמאי, אף כשהם נמצאים בסוריה (להלן פ"ג ה"ד). (82) פירות ארץ-ישראל אלו. (83) שאמר מרץ ישראלי הם. וישראל הם וחיביהם בעשר. (84) שאמר שמעווערים הם. ואם היה שותק היינו פוטרים אותם מן הדמאי, ש"מי שקנה פירות מפירות סוריה, איינו חייב להוציא דמאי" (פירש המשנה). ש"רוב פירות הנמכרים בסוריה, מחוץ לארץ הם באים" (יע"ב), ולදעת הראב"ד – רוב פירותה של גוים הם, עדי רבד"ז להלן שם. (85) ככלומר, מקרע שלי שיש לי כאן, בסוריה. (86) מדברי סופרים, ראה למלחה בהיל' תרומות שם ה"ד. (87) ככלומר, אילו היה שותק, לא היינו יודעים שהפירות מקרע שלו. והיינו פוטרים אותם מן הדמאי,כנ"ל. (88) ירושלמי שם: "א"ר בון בר חייא, והוא שיהא רוב מכנוס משלו", וראה בתוספתא כפשותה' עמ' 196. (89) ואין כאן "הפה שאסר – הפה השתריר".

יב. ענינים⁹⁰ שאמרו: פרות אלו של ליקט שכחה ופאה⁹¹ – הרי אלו נאמנים בזמנם בזמנם הגרנות, שהליך ושהכחה והפאה מצויים. והוא שיהיה קרוב מן⁹² הגאון בקדישא ויבוא בו ביטום.⁹³ ואם אמרו: של מערש עני הס⁹⁴ – הרי אלו נאמנים בזמנם בדשנה בלה.⁹⁵ ואין נאמנים אלא על דבר שדרך בני אדם לתנו⁹⁶.

(90) עמי הארץ. פאה פ"ח מ"ב: "אמנים על הליקט ועל השכחה ועל הפה בשעתן". (91) ופטורים מתរומות ומעשרות (שם פ"ב ה"ט). (92) העני. (93) ירושלמי שם: "עד איכין, א"ר חנינה עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום". וסמך לדבר מן הכתוב (רוות ב, ייז"ח) "וותלקט בשדה עד הערב וגורי ותsha ותבווא העיר" ("פתח השולחן"). (94) ומכוון שהפריש מעשר עני, בודאי הפריש גם שאר תרומות ומעשרות, שיכשם שאמרו (למעלה ה"ה): הנאמן על מעשר ראשון נאמן על מעשר שני, כמו כן במעשר עני, כיון שתנתן מעשר עני, בודאי עישר הפירות כדין. וראה ברבד"ז על היירושלמי שם. (95) השנה השלישי או השנה השלישי על השמיטה, שחן שנות מעשר עני. (96) משנה, שם.

יג. כיצד? ⁹⁷ חטאים אלו ליקט שכחה ופאה הם – הרי אלו נאמנים⁹⁸. קמח זה של ליקט שכחה ופאה⁹⁹ הוא¹⁰⁰ – אין נאמנים¹⁰¹. ואין צריך לומר, שאין נאמנים על הפתה¹⁰² לומר ממתנות ענינים¹⁰³ הוא. (18)

(97) שם, מג. (98) ככלומר, כל זמן הגנות, וכשהוא קורב לגורן, כנ"ל. (99) במשנה, שם: "נאמנים על החיטים ואין נאמנים על הקמח ולא על הפתה". הרי לא נזכרו ליקט שכחה ופאה. ואם כן, מדובר גם במעשר עני (ועי"ש בר"ש ווע"ב ותוספות יומ"טוב). ובדברי רבינו יש שיפרשו, שליקט שכחה ופאה לאו דוקא, אלא הווא-הדין למעשר עני. והא ראייה שהרי כתוב כאן בסוף: "מתנות ענינים" (תוספות אנשי שם). ויש אומרים שהקלט בליקט ופה המתחלקים בשדה, אבל מעשר עני המתחלק בביית (פ"ו מהל' מתנות ענינים ה"ז). יתכן שננתן לו קמח (פתח השולחן). (100) ככלומר, שטחנו בעל השדה. [ואף-על-פי שנתחייבו

מקום היוקר)" – רשיי בכתובות שם, ד"ה החמורים. והם עמי הארץ. (74) שני. (75) שלא הופreso מהם תרומות ומעשרות. (76) במשנה שם: "אמר אחד של חיד חדש ושל חבירי ישן, של אינו מתוקן ושל חבירי מתוקן". [ורובינו השםיט הביבה הראשונה, לפ"י שפירושה בין ישן, ולא כייש מפרשים באיסור חדש (ויה למלחה ה"ז), וסובר שלא נאמרה באז זו אלא לרבי יהודה שם: נאמנים, כלומר, אף-על-פי שמשבחו גם בטיב הין והיה מקום לחושש יותר לכאןוניה, ובכל זאת אינו חושש, אבל לדעת חכמים שאמרו: אין נאמנים, אפילו אם לאו משבחו בטיב הין, חושים לקנוןיה. וכן נראה בכתובות, שם. עי"ש]. (77) יוואעפ' שהוא מהנה חולתו, מפני שהוא מוקם זה גומלים זה לה, והסבירו בינהם במה שהביאו למדינה נאמרים אלא מערימים, אמרו אתה כאן ואני במקום אחר (רש"י שם), ואך שיש מקום לומר שייחיו נאמנים], כדי שיביאו היפות למדינות ויהיה נמצא בהם היפות והמשקין ושאר המאלים לרוב [כרבי יהודה שם, אין אומרים כן אלא כיין ש"מציין הם להתפרנס מעיר אחרת" (ירושלמי שם) אין מאמינים לחמרם] (פירש המשנה, שם). ואך שבכתובות שם העמיד משתנו "בשבילי אומנותו בידור", ככלומר, "חמר המביא תבואה למכוור היה נושא בידו כל היכר של מכירה, כגון מחק שמוחקן בה את המידה וה מביאה את התבואה] להצעיע אינו נושא בידו כל אומנות מכך, והכא כגון שכלי אומנותו בידו של זה המזולז את שלו, דאן סחדי של מוכורה הביאה, הלך אין זה אלא גומל וזה יעד עלי בכרך של פוניהם" (רש"י שם: ד"ה בשכלין) וא"כ למה השmitt זאת רבניו, נראה שפסק כיירושלמי כאן, שלחכמים חושין לגומلين, אף שאין כל אומנותו בידו, כיין שלא הוציאו זאת כלל. וrama זוהי כוונת ה"איבעת אימא" שם, ולא כמו שכתו ה"תוספה" שם ד"ה ואיבעת. ואך כהן שהheid לכהן אחר אסור ביה"א, כתוב שאין חושין לגומلين בשנים שבאו למדינה וכל אחד מעד על חבירו שהוא כהן, וכן בפ"ב מהל' בכורות ה"ז, אצל כהן שהheid לכהן אחר שמום זה מהאליו נפל, וזה מושום שסתם כהן חבר הוא (ראה שם בסוף-משנה, ובסוף ה"ז) ואין חושין אזלו לגומلين, אבל כאן מדובר בעמ-ישראל כנ"ל הערה עב, וחושין אזלו לגומلين, אבל למלחה בה"ז לא חשו לגומلين, כיון שאין הנאות קרוביה מיד כנ"ל בהערה נח. ועי" היטב להלן בסוף ה"ז (פתח השולחן ס"י י"ס ק"מ).

יא. ⁷⁸ המוכר פרות בסוריה⁷⁹ ואמר⁸⁰: משל ארץ ישראל הם – מיב להלוקט לעשר.⁸¹ מעשרין הן⁸² – נאמן; ⁸³ שכחה שאדריך הוא הפה שכחתיך. משלוי הן – נאמן; ⁸⁴ מיל' לעשר. מעשרין הן – נאמן; ⁸⁵ שכחה שאדריך הוא הפה שכחתיך.⁸⁶ ואם יודיע شيء לו קרע בسورיה ויהה רבי ממברן משדרהו – מיב הילוקט ממשנו לעשר; ⁸⁷ שכחיקתו ממשדרהו היבאים.⁸⁸

(78) דמאי פ"ז מי"א. (79) היה הארץ אשר נקבעה ונתחלקה במלכות דוד, ואינה כמו מי"ו ולא כמו חו"ל, והיא כא"י במקצת הדינין, כמו חו"ל בענינים אחרים וכ"ו פירוש המשנה. וראה למלחה פ"א מהל' תרומות ה"ג).

מתוך מהדורות גנאלים – רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

הארץ. (123) למלחה פ"ט ה"א, כן בן לוי נאמן על תרומות מעשר ("ירושלמי" שם). [ואף-על-פי שגם ישראליים נאמנים על מעשר ראשון, לומר שהפרישו ממנו תרומה מעשר, שידיועים הם כי לאחר שהופרש מעשר ראשון חיבים עלי מיתה מהמתת תרומה מעשר (ראה למלחה ה"ה) - הוגש כאן בן לוי, שהוא יודע שחיבים מיתה על טבל התבול להרומות מעשר, אף-על-פי שלא הופרש עוד מעשר ראשון, ראה להלן]. (124) בן לוי עמה הארץ. (125) [ר"י קורוקס העתיק: "אבל אינו נאמן לפוטרו מן השני", ופירש: "שהלוקח ממנו (= מן הלוי) צריך לעשר מעשר שני, כמו שתיקנו בדמי של ישראל". ורואה לו מר, שאין דברי רビינו מכוננים למה שכח למלחה, שכן לוי אומר שהו גם מעשר ראשון שניתלה תרומתו, שם כן פטור הוא גם ממעשר שני, אלא עניין חדש הוא, שהקונה מבן לוי, אף-על-פי שנאמן לו מר שהופרשו מהם מעשר ראשון, שהרי מפרישו והוא שלו (למלחה פ"ג), ואינו מפסיד כלום הנאמן על מעשר ראשון, שנאמן גם על מעשר שני (למלחה ה"ה), לפי ישראל המפריש מעשר ראשון, אמן הרוא גם על מעשר שני, אבל בן לוי אינו מפסיד כלום בהפרשת מעשר ראשון, כנ"ל, ועי' 'חוזן איש'].

15. אין כל הדברים האל¹²⁶ אמורין אלא בעם הארץ שיאינו לא חזור¹²⁷ ולא נאמן¹²⁸; אבל מי שהוא חזור למכיר תרומה¹²⁹ לשם חילין - אסיך¹³⁰ לך ממננו כליל¹³¹ דבר שיש בו זקת תרומה¹³² ומיעשר¹³³, אפללו¹³⁴ קרבני דגים, מפני שנונתין בהם שמן¹³⁵. ואין אסורה¹³⁶ אלא כל שלפנינו¹³⁷, אבל אץ¹³⁸ מתר¹³⁹ לך ממננו; מפני שהוא מתריא¹⁴⁰ וינסיד¹⁴¹ לערכ תרומה באוצרו, שמא יונדע הדבר מהלך¹⁴² והכל¹⁴³. ובכן החשיד למעשר שני למכרין¹⁴⁴ לשם חילין - אין לוקחין ממננו דבר שיש עליו זקת מעשר¹⁴⁵. וכל זה קנס מדבריהם.

(126) שמותר ליהק פירות עמה הארץ, אלא שצורך לעשרות דמאי. (127) למכור התבואה בחולין, כדלהלן. (128) על המעשרות. (129) בכורות כת, ב. כרבי שמואן, ולא כרבי יהודה שאמר "אין לוקחים ממנו אפילו מים או מליח". (130) "שaan דמיה יקרים, שאינה רואה אלא להננים" (רש"י בע"ז מ"ה: ד"ה תרומה). (131) בנוסח אחר כתבי כל"ל ("מעשה רוקח"). (132) שיוכחות תרומה. (133) ככלומר, מעשר שני, כדלהלן, שהרי מעשר ראשון מותר לזרים, כמפורט למלחה פ"א ה"ב ("תוספות יומ"טו" ברכות פ"ד מ"ט). (134) בכורות כת, ב. (135) = שמן זית, ויש חשש שהוא הוא תרומה. (136) מימרא של רב ששת, במס' עבדוה זורה שם. (137) לקנות מהחשור הנ"ל. (138) ככלומר, מה מה שਮוכר בבית או בחוות. (139) הכניסו לאוצר. (140) לחכמים. (141) שייסרו החכמים לknotta הימנו, כמו שאסור לקנות מה שלפנוי. וראה ברש"י שם ד"ה ומפסידו, וכן הוא בר"ן. (142) למ"ד זאת רביינו מהאמור במשנה בכורות שם: "כל שיש בו זקת תרומות ראשון, שנוהג בכל שנה, נאמן הוא לעולם. (143) ע"פ

במעשר על-ידי זהה, שהרי גם אם "דש זורה ברחת ובمزורה וגמר מלאכתו, מעשר ונוטן להם מן הפירות המועשרים שייעור הפאה" (שם פ"ב ה"א) - אנו אומרים שודאי עישרים בעל השדה, שכש שבעמעשר עני הוא נאמן, מאחר שנוטן רק שכחה ופהה מביתו, נאמן הוא גם על השערות]. ואם אמר: חיטים ניתנו לי ואני עשיתם קמה - לפי הנוסחא שלפנינו בירושלמי - נאמן, וכן כת רבני בפירוש המשנה. וכך נטה הלכה זו. ונהרא שהיתה לו גירסה אחרת בירושלמי (עי' בר"י קורוקס, ב'פתח השולחן, ב'חוזן איש' וב'תוספה כפושטה) וראה בסוף הלכה הסוכה. (101) שאין דרך בני אדם לחת אלא בפירוש המשנה. (102) משנה, שם. (103) יש אומרים שהכוונה גם למעשר עני (ראה למלחה).

1. יד. נאמניין¹⁰⁴ על השעורה של ארץ¹⁰⁵, ואין נאמניין¹⁰⁶ עליו, בין חין¹⁰⁷ בין מבשל. נאמניין על הפלול¹⁰⁸, ואין נאמניין על הגריסין¹⁰⁹, בין חין¹¹⁰ בין מבשלין. נאמניין על השמן לומר של מעשר עני הוא¹¹¹, ואין נאמניין לומר של זית¹¹² בקופף¹¹³ הפס. נאמניין על הירק חי וללא מבשל, אלא אם כן היה דבר מברך מברךתו¹¹⁴. שגן¹¹⁵ בך בעלי בתיים לתן מעתיך מברך מברךתו¹¹⁶.

9. יכול לומר: אני בשלתי מעתה מעתה.

10. (104) משנה, שם. (105) שבולת אל או רודם דישה שלא היו נהגים לחת אלא בשビルם (פירוש המשנה). (106) לאחר דישה, כנ"ל. (107) קודם טחינה וקילוף. (108) פולים טהוניים ומוקלפים" (פירוש המשנה). (109) משנה, שם. ש"מנาง בני אדם להוציא (= מעשר עני) מן השמן" (פירוש המשנה). (110) הם צתי פאה (מלאכת שלמה) חלה פ"ג מ"ט, וראה למלחה פ"ב מהל' תרומות הי"ג). (111) "לפי שאפשר לדורך או לטחון דבר מועט" (פירוש המשנה). (112) פאה, שם מ"ד. (113) שם. (114) שמתוך שהוא מועט, שכח בעל הבית לעשו, ונזכר בו בסוף, שכבר היה בקדירה. (115) כשהוא מבושל. (116) ממשע שאם לא היה נאמן לומר בעלה-הבית נתנו לי כן, לא היה נאמן גם לומר: אני בשלתו. וראה הלכה הקדומה.

10. ובן¹¹⁷ לו¹¹⁸ שאמר: פרות אלו ממעשר ריאו¹¹⁹ שנטלה תרומה הפס. - הרי זה נאמן¹²⁰ לעולם¹²¹ על תרומה ממעשר, כשם שיש ראל¹²² נאמן על תרומה גודלה¹²³; אבל אינו נאמן¹²⁴ עליו לפטרו¹²⁵.

14. (117) שם, סוף מ"ב. (118) עם הארץ. (119) שנתל מישראל. או שהפרישה הוא עצמו על שלו, וראה להלן. (120) ככלומר, הלוי הפרי ממנה תרומה מעשר. (121) ככלומר, בניגוד לקט שכח ופהה, שאינו נאמן עליהם אלא בזמן הגנות (למלחה ה"ב) ומעשר עני שאינו נאמן עליו אלא בשנה השלישית והששית (שם) - על מעשר ראשון, שנוהג בכל שנה, נאמן הוא לעולם. (122) ע"פ

מתוך מהדורות ונשל עס רם רב"ם לנעם – מוסד הרב קוק

הדין שבתוספותה שם, הרי שלפניהם משורה הדין מאמינו. וכן כתוב בהל' פסולי המוקדשין שם.

יום ו' כ"ב אדר ב' ה'תשע"ו

פרק שלשה עשר

1) יבהיר שפירות שחזקתון מן ההפקר פטוריין מן הדמאי. כשגורו על הדמאי לא גוזרו אלא על פירות הארץ שהוחזקו בה עולי בבל. ודין החמורים שהביאו פירות לצור. והולוקה מתגר נכרי, ואיזהו תגוי. אם גוזרו על פירות חוות הארץ שנכנשו בה. דברים שלא עלו עליהם גוזרו על הדמאי. כל העיר מוכרים וודאי ואחד מוכר דמאי כייד יתקון.

א. פירות שחזקתון מן הפקר², בגון השמייה³ וחרימין⁴ והעוזרדים⁵ ובנות שות'⁶ ובנות שקמה⁷ וכגפנין⁸ וגובלות טמרא⁹, והן שעדרין לא הטילו¹⁰ שאור¹¹, הנצפה¹² והכסבר¹³ וכיוצא בהן - פטוריין¹⁴ מן הדמאי¹⁵, והולוקהן מעם הארץ - אין צרייך¹⁶ מן הדמאי¹⁷, להפריש מהן תרומות מעשר ולא מעשר שגבי¹⁸, מפני¹⁹ שחזקתון מן הפקר. אפלאו אמר לו עם הארץ : איןם מעשרין - הרי אלו פטוריין מן המעשרות, עד²⁰ שזידע לו שהן מן הsharp; מודר²¹.

(2) במשנה שם : "הקלים שבדמאי". ופסק ריבינו כר' יוחנן בירושלמי שם, שהקלים בהם מפני שרוכם מן ההפקר. ואם כן אף וודאי שלחם פטור. (3) "מן מימי התנאים המדבריות". (4) סנה המגדל פרי גרווע. (5) "מן מימי התנאים הלבנויות הנותנת פရיה מג' שנים לג' שנים". (6) תנאים מדבירו. (7) מן מהירקות וודומה לשבת. ובברכות שם : "שלחי גופני", קלומר, עניים סתווניות. (8) "הם התמורים הנופלים מן הרקל כשהארוחה נשבות והוא גם בן רבו הפקר" (9) קלומר, עדין לא נגמר בישולם, כי זה מנוגה התמורים בעת הבישול להיות רפים ונפוחים כלחם החמצץ. (10) הוא הצלף. וגם ה"פרחה" שהוא עיקר פרוי (שם) בכלל הקלים שבדמאי. (11) הוא זודג. ונראה מדובר פטור בכל מקום, ולא רק בארץ יהודה. ואך שלמעלה פרק ד הלכה ייח, משמע שכבר חייב במעשר, זהו ריק בכיסרב המשומר בחצר. (12) "דמאי" לאו דורך, שהרי פטורים גם מן הווודאי. (13) ראה לעמלה פרק ט הלכה ב, שהולוקה מחם הארץ צרייך להפרישם. (14) הינו מקומות שרוב ישראל לשמורים שם, שאו חייב לעשר אפלאו בדמאי.

ב. הרכורות²² והסיפות²³ : שבקעה - פטוריין מן הדמאי²⁴, ושגבנה - חיבין²⁵, מפני שהן נשמרין. ואלו הן הרכורות : כל הרכרות שבקורי עד שלאל²⁶ הושיבו שומר על הבקעה לשמר פרותיה²⁷. והסיפות הן הרכרות שיישארו אחר שיקפו²⁸ המקציעות²⁹ שבשדות ויניחום בלא שומרן. וכן³⁰ החולץ העשי מהתמידים³¹ - פטור מן הדמאי³².

(15) הפירות שנתבשו תחילתה. (16) שמתבשות בסוף. (17) הוא הדין מן הווודאי. (18) לעשר, אפלאו כל (19) קלומר, שהתנאים שנתבכו הן כל-כך מועטות, שעניין

ומעשורת", ועל כרחנו הכוונה למעשר שני, שהרי מעשר ראשון מותר לזרום, ראה לעמלה. וראה כיין זה להלן בפ"ח מהל' שמיטה ה'טו. (143) בלבד פדייה. (144) שני, כנ"ל. (145) ברכות ל, ב : "זה הוא טבחה דווה שוד לבוני תרבה דעתמא נחלב הכלויות על הירק - רשיין במר דכניתא נחזקת הלב תהור - רשיין קנסיה רבא וכו', כמוין כרבי יהודה וכור' לעולם ר' שמעון וביסורו גופיה קנסין ליה". הרי שגם לרבי שמעון יש בו ממש קנס (תוספות יומטובי שם). [ועל-פי דין, אין לאסור זאת, שהרי יש כאן ספק ספיקא : שמא לא עירב כל חרומה או מעשר שני, ואם אפילו עירב - שמא יש שישים כנוגדו בתערוכות, שהרי גם תרומה וגם מעשר שני בטלים בששים בשאים מינם, כמפורט בפ"ג מהל' תרומות ה"ב, ובפ"ו מהל' מעשר שני הי"ד, ועיי"ש במשנה-למלין].

3. השוד³³ שהעיד על של אחרים - נאמן³⁴; 4. חזקה³⁵ אין אדם חוטא ולא לו³⁶. ואין צרייך לו מר عم הארץ³⁷. לפיקד³⁸, עם הארץ שאמיר : זה טבל וזה טרומה, זה ודיין וזה דמאי, אפלeo בשלו³⁹ - נאמן⁴⁰. אמר : אלו פירות מתיקני, בשל אחרים - נאמן. והוא שלא יראו קuousה קנוינה, כמו שפראנגו⁴¹.

(146) בכרונות לה, א. כרשבג' ולא כרבי מאיר, ואך שבך בסתמו⁴². (147) סתם ואחכ' מחלוקת, אין הלכה ב. (148) ככלומר, שאין לו הנאה מזה. (149) שאין הוא חשור ודיין, אלא ספק, ראה לעמלה פ"ט ה"א. (150) ככלומר, לפי שאין אדם חוטא ולא לו. (151) תוספות דמאי פ"ה. (152) שכן שאמיר על חלק משלו שהוא אמור, נראה שהוא השור לשקר, ונאמן לממר על החלק השני שהוא מותר. (153) לעמלה ה"י. והרואה' חולק סובר שהשוד אינו נאמן אף על של אחרים, ולא הקילו אלא ברכות, שאין האיסור אלא ממשום קנס.

10. המוכר⁴³ פירות לחבירו, ואחר שיצאו מפתחת ידו⁴⁴ אמר ללווקה : פירות שמכרתי לך טבלים הן, 11. הבשר בשר בкорות⁴⁵ הינה, הינו יין נסיך⁴⁶ - שורת 12. כדין שאינו נאמן⁴⁷, אפלeo הינה המוכר חבירו⁴⁸, 13. והזורי מחייב על עצמוני⁴⁹. ואם האמינו זה ה"ה משבח, אפלeo הינה המוכר עם הארץ.

(155) תוספות תרומות פ"ב. (156) כאבי בגיטין נד, ב. ולא כרבה, שהרי רביامي שם, עשה מעשה כמויוו (קס-משנה פ"ט מהל' פסולי המוקדשין ה'טו"). (157) ונחתט בטעות שלא על-פי מומחה. (158) המכור שמכר לו בטעות, ורואה לחזרו ממיכרתו, בכדי שיקיים מצות הפרשת תרומות ומעשרות בטבל, וביעור בעבודה-זורה (= ביני נסיך) וקבורה בבור בבור. (159) מכיוון שאין הדברים בידיו, וכדעת אבי שם, ככל שאין בידו איינו נאמן, וראה בהל' פסולי המוקדשין שם. (160) שלא חלקו בזה בין חבר לבין עם הארץ, אלא כל שאין בידו, איינו נאמן. (161) למד זאת מן הלשון "שורת

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם ג'ם – מוסד הרב קוק

(37) שהיה חוץ לאرض. (38) שכוון שבאו בשירה, לא משתבר שמשדה העיר הביאו, אלא מקום אחר. והיינו כשהביאו לאחר שנגמרה מלאכתם בארץ ישראל, שם לא כן פטורים הם מעשרות, ככל פירות הארץ ישראל שיצאו לחוצה לאرض. (39) של חוצה לאرض. (40) "שמא תנער בעורו של ארץ ישראל". (41) כלומר, אף על פי שהיא קרובה לאرض שהחזיקו בה עולי בבל. (42) שהיא לבן ביתור.

ו. הלוּקָם מִבְעָלֵי אֹצֶרֶת בַּצּוֹר - פֻטוֹר מִן
הַדְמָאי,⁴³ וְאַין אָמְרִין שֶׁמְאָה מִפְרוֹת הָאָרֶץ אֲצֶרֶת.⁴⁴
וְכֵן חִמּוֹר יְהִידִי שְׁנָכֵנָס לְצּוֹר וְהָוָא טָעוֹן פְרוֹת -
פֻטוֹר מִן הַדְמָאי, שְׁחַזְקָתָן מִשְׂדֵה הָעִיר.⁴⁵

(43) שאנו אומרים מאותה העיר באו. (44) אף שאין ישראל קרובה לה. (45) ואף בשירה תולים שמוקם אחר באו - בחמור יהידי אין תלות כן, אלא מכאן הוא.

ז. הַלּוּקָם מִבְעָלֵי אֹצֶר בְּצֶדֶון - חִיב בְּדָמָאי, מִפְנִי
שְׁקָרוֹבָה הַיָּא⁴⁶ יוֹתֵר מִצְרוֹן,⁴⁷ שְׁחַזְקָתָה שָׁאֹצֶרֶת
מִפְרוֹת הָאָרֶץ שְׁהַחֲזִיקָוּ עַוְלִי בְּבֵל. אֲכֵל הַלּוּקָם מִן
הַמְּפָרִים בְּצֶדֶון - פֻטוֹר מִן הַדְמָאי, מִפְנִי שְׁחַזְקָתָן
שְׁמַבְיאַיִן מְחוֹצָה לְאָרֶץ.⁴⁸

(46) ודרך האוצרים פירות להביא מקום קרוב. (47) דברי רבינו תמהותם: הרי ידוע שצדון וחוכה יותר מצור? וכבר העיר על זה מהרייט, ולפיכך הגיה בדברי רבינו: [לא] מפני שקרובה היא יותר מצור [אלל] מפני חזקה כבו. (48) אולם גם בפסוקים ישנה הוכחה כי צידון הייתה יותר מצור, שהרי נאמר: "אשר לא הוריש את יושבי עכו ואת יושבי צידון ואת אלבל וגוו", ואם צידון וחוכה יותר מצור, למה לא נזכרה כאן גם צור, שאף היא לא נזכשה, שהרי היה בה מלך גוי, הרי שהיתה קרובה יותר מצור. ועל כרחנו אנו צרכים לדברי רד"ק שכטב, שהיו שתי ערים בשם "צדון" האחת "צדון רבה", והייתה צידון אחרת קטנה ממנה]. (49) שדרך החמורים להביא מקום רחוק.

ח. הַלּוּקָם מִן הַעֲזָבֵד כּוֹכְבִים בְּאָרֶץ שְׁהַחֲזִיקָוּ עַוְלִי
בְּבֵל,⁴⁹ אֲםִם הַיָּה תָגֵר עֲזָבֵד כּוֹכְבִים שְׁלֹקָח
מִיּוֹשְׁרָאֵל⁵⁰ - הַרִי פְרוֹתָיו דָמָאי. לְפִיכָה, בְּרָאשׁוֹת,⁵¹
בָּזְמָן שְׁהִיה רֵב אָרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּיָּד יִשְׂרָאֵל, הַלּוּקָם
מִכֶּל תָגֵר עֲזָבֵד כּוֹכְבִים - מַעַשֵּׂר דָמָאי, בְּלֹקָקָם מִעַם
הָאָרֶץ.⁵²

(49) שגורו בה על הדמאי. (50) אבל אם לוח מגויים, פטור מן המעשרות, לדעת רבינו, שהרי המדבר בקונה פירות שנגמרה מלאכתן, שם לא נגמרה מלאכתם - מעשר וודאי כקונה מישראל, ובתוספה שם: "אבל מביאין לו מן הגויי וכן הנכוטי חזקו ווואיא". וזה כר' מאיר ור' יהודה הסוברים שמירוח הגוי אינו פוטר.

ט. אֵיזֶה הוּא תָגֵר? זֶה שְׁהִבְיאָה שְׁתִים וּשְׁלֹשׁ פָעִים⁵³.
אֲכֵל אֲם הַבְּיאָה פָעָם אַחַת, אֲפָלוּ הַבְּיאָה שְׁלֹשׁ

אין שות שכר שמירה. (20) "המחצלות שמיישן עליהן התנים וענבים". (21) ונראה שתיאשו הבעלים מהן. (22) "שם זה נופל על ההוגים והחרצנים הנשאים מן הענבים אחר שחיטתן ועל השמרים היודדים לשולי הכליל". ולכן נקט כאן "תמים" בלשון ربיהם. (23) ואף מן הودאי.

ג. כְּשִׁגְרוֹרָוּ עַל הַדְמָאי - לֹא גָזְרוֹ אֶלָּא עַל פְּרוֹת
הָאָרֶץ שְׁהַחֲזִיקָוּ בָה עַוְלִי בְּבֵל בְּלַבְדֵר²⁴, שְׁהִיא מִכְזִיב
וְלָבְנִים. וְכֵיִבּ עַצְמָה - בְּלַחְזָוֹן. וּכְלַ הַפְּרוֹת
הַגְּמַצָּאֹת מִכְזִיב וְלַחְזָוֹן - פֻטוֹרִין מִן הַדְמָאי²⁵,
שְׁחַזְקָתָן מִפְרוֹת מִקּוֹם שְׁנָמְצָאּו בְּוֹ²⁶.

(24) כלומר, רק על אלה גזרו, אבל על פירות הארץ שלא החזיקו בה אלא עולי מצרים - לא גזרו. (25) שם אמרו, שפטורים גם מן הودאי מפני שרוכם של גויים. והם פטורים מן המעשרות. (26) "ולא נאמר שמא פירות הארץ ישראל הם והוציאם חזקה לאرض".

ד. פְּרוֹת שִׁידּוּעַ²⁷ שְׁחַזְקָתָן מִפְרוֹת הָאָרֶץ שְׁהַחֲזִיקָוּ בָה
עַוְלִי בְּבֵל, אֲךָ עַל פִּי שְׁחַזְקָתָן נִמְצָאֹת בָּסוּרִיא, וְאַין
אָרְךָ לֹוְמָר בְּאָרֶץ שְׁהַחֲזִיקָוּ בָה עַוְלִי מִצְרָם²⁸
בְּלַבְדֵר²⁹ - הַרִי אַלְוִי חַבְיכָן בְּדָמָאי³⁰, וּמִפְרִישִׁין מִהָּנָן
תְּרוּמָת מִעְשָׂר וּמִעְשָׂר שְׁנִי. לְפִיכָה³¹, הַדְבָּלָה
הַשְּׁמָנָה שְׁאַיִן כְּמוֹתָה אֲלָא בְּאָרֶץ שְׁהַחֲזִיקָוּ עַוְלִי
בְּבֵל, וְכֵן הַתְּמִימָרִים הַגְּדוּלִים, וְהַחֲרוֹבִין הַשּׁוּרִים³²,
וְהָאָרֶץ הַלְּבָן בְּיוֹתֶר, וְהַמְּמוֹן הַגְּדוּלָה³³ - מַתְּעַשְּׁרִין
דָמָאי בְּכָל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבָסּוּרִיא³⁴. וְכֵן כָּל בְּיוֹצָא
בְּפְרוֹת אַלְוִי³⁵.

(27) אבל אם ספק הדבר, אנו אומרים: במקום שהם נמצאים מארתו מקום מקוּרָם. (28) נקט בלשון "אין ציריך לומו", משום שאرض ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים חמורה יותר מסוריא. (29) כלומר, ולא החזיקו בה עולי בבל. (30) שכיוון שהוא מקום שגורו הדמאי, שב לא פקע חיובם. (31) משנה שם פרק ב: "ואלו דברים מתעשרים דמאי בכל מקום, הדבילה והחטמים האורו והכמן". (32) כלומר: מירושם. (33) שם: "זהו כמו בקייפروس? עיקום הארץ". כלומר, וכמן של ארץ ישראל, ישראל והוא. ואם כן יש להגיה כאן "היישר". (34) כלומר, אף בכמום שחזיקו בו עולי מצרים בלבד. (35) אבל לא בחוץ לאرض, שפירות של ארץ ישראל שייצאו לחוצה לאرض, פטורים מן המעשרות. [ומה שכטב רבינו בפירוש המשנה שם: "אחד שייהו בארץ ישראל או בחו"ל הינו אם נגמרה מלאכתם בארץ, ואחר כך יצאו לחוצה לאرض, שאוז חיים במעשרות]. (36) אין כמוות בחוצה לאرض.

ה. הַמְּפָרִים שְׁהִבְיאָה פְרוֹת לְצּוֹרָד³⁷ - חִיבָן בְּדָמָאי;
שְׁחַזְקָתָן מִהָּאָרֶץ שְׁהַחֲזִיקָוּ עַוְלִי בְּבֵל, שְׁהִיא
הַקְּרוֹבָה לְהָ³⁸. וְהָאָרֶץ הַגְּמַצָּא חֹזֶה לְאָרֶץ שְׁהִיא קְרוֹבָה לְאָרֶץ⁴¹
שְׁהַחֲזִיקָוּ עַוְלִי בְּבֵל - פֻטוֹר מִן הַדְמָאי, אֲלָא אם כן
הַיָּה נְגַר⁴², כמו שבעארנו. 21

מתוך מהדורות ונחל עם רmb"ם גnum – מוסד הרב קהן

לרטיה⁶⁸, שמן להדלקת העיר או לסתוק בו את הפלים,
23 יין לקלור⁶⁹, ומילת עם הארץ⁷⁰, והמדמע⁷¹, והקליפה
24 בכסף מעשר שנין⁷², ושירי המנחות⁷³, ותוספת
25 הבכורים⁷⁴. כל אלו פטורים מן הדמאי, וכיון
26 שאמר לו עם הארץ: מתקניין הם - אינו אדריך
27 לעשר.⁷⁵

(63) כלומר, חיטים או שעורים, מעם הארץ. (64) שאלו היה זה טבל וודאי, היה חייב לעשר לפני שעורע. (65) אף כאן, אילו היה טבל וודאי היה חייב במעשר. (66) "עלבד בהם העורות". (67) והקמה נמאס בתוך המלוגמא. (68) היא מלוגמא היא רטיה, אלא שהראשונה יונית והשנייה לשון הקודש. (69) שנותן היין להזק משחת העניים והיין בטל לגמרי, והרי הוא כאילו קונה שמן לסתוק בו את הכלים, ולכך סמרק רבינו יין לשמן. (70) בין שהפרישה עם הארץ, שאימת חלה על עם הארץ ואינו משקר, ובין לקח עיסה מעם הארץ והפריש והוא ממנה חלה, שלא גוזרו על אכילת מצוה. (71) והוא דבר המועורב בחולין ותרומה וכור כי התרומה שמה דמע והוא מה שאמור הכתוב: מלאתך ודמעך". ובין שלקה פירות שנדמעו אצלם הארץ, כגון שנפלה תרומה גדולה לפחות ממנה ונתנה להכהן. שאימת דימוע על עם הארץ ואינו משקר, ובין אם לקח פירות מעם הארץ ונדמעו אצלו שכיוון שאוכלים בתורת תרומה - אכילת מצוה היא ולא גוזרו עליה. (72) "הם הפירות שלחו בירושלים בכיס מעשר שני". ובין אם הכסף של מעשר שני דמאי, ובין אם הוא וודאי. (73) "הוא הנוטר מן המנחה אחר שיקירב ממנה מלא קמצוץ, והנותר הוא אוכלים אותו הכהנים כמו שחיב עלייהם הכתוב". (74) וบทוספתא שם פרק ב וירושלמי שם פרק ג הלכה ה אמרו שפטורה אף מן הוודאי. (75) שלא הקלו חכמים אלא כ שיש במה לתלות, כמו שאמרו בירושלמי לעניין שבת שואלו ואוכל על פיו: אם מפני כבוד השבת למה לי שואלו? - על ידי עיליה.

טו. הלווקח פרות לאכילה ונמלך עלייהם לבהמה⁷⁶
- הרי זה לא ימברם לעובד כובכים⁷⁷, ולא יאכילים
לבהמה⁷⁸, אפילו לבהמת אחרים⁷⁹, עד שיתקן דמאי.
32

(76) בירושלמי אמרו כן גם על لكمח לאכילה וחשב עליהם לזרע. (77) שכךנה לעצמו נהחייב בדמאי, אסור למכור טבל. (78) שלו, אסור להאכילה עד שייעשר. שהרי נהנה ממנו הנהנה של כילוי. (79) בשוכר, שהרי הוא מוכר טבל.

טז. שמן ערב⁸⁰ - פטור מן הדמאי, שאין חיקתו לאכילה⁸¹. שמן שולקה הפטור לתוכו בכם - פטור
33 מן הדמאי, מפני שהוא נבלע בכם⁸³. אבל שמן
34 שלוקה האורג לסתוק בין אבעותיו - חיוב ברמא, מפני שהוא נבלע בגוףו, וסיכה היא בשתייה בכל
35 מקומות.
36
37
38

(80) הנהן ריח טוב. (81) אלא לסיכה. ואף על פי שישיכה

1 משואות בבאת אחת, או שהביא הוא ובנו ופועל⁵² -
2 עדין לא החזק תגר.⁵³

(51) אם בפעמים מתחזק לתגר - בשלוש לא כל שכן? אבל נראה שגם בפעמים מתחזק לתגר, אם בפעם אחת מאותן שתי הפעמים הביאו שתי משאיות, שביחד הן שלוש משאיות, ורק בפעם אחת איינו מתחזק, אף אם הביאו שלוש משאיות]. (52) בעיא שלא נפסקה שם. (53) גם בהביא הוא ובנו ופועל, שכיוון שלא נפסק בירושלמי, אי אפשר להוכיחו כתגר מספק ולפניו מתורמה גדולה כמפורט דמאי, אלא מפרש כדיין וודאי.

3 ג. פשגורו על הדמאי - לא גוזרו על פרות חוצה לאرض שנגנסו לארכז.⁵⁴

(54) מכיוון שככל דיני ודמי מודברים כשלוח הפירות לאחר שנגמרה מלאכתם, גם כאן וודאי מודבר באופן שנכנסו לאץ לאחר שנגמרה מלאכתם בחוצה הארץ, שאו אינם חייבים במשורטה בארץ אלא בדבריהם. ואם כן יתכן שאם נגמרה מלאכתם בארץ, שאו חייבים הם במשורות מן התורה - גוזרו עליהם דמאי.

5 יא. פרות הארץ שרבו על של חוצה לארכז - הרי
6 אלוי⁵⁵ חיבין ברמא⁵⁶. ושל חוצה לארכז שרבו על
7 פרות הארץ, וכן דברים שחזקון פדר מחותה
8 לארכז, בגין אגוזים ודרמסקעות⁵⁷ - הרי אלו
9 פטוריין מן ברמא.

(55) כל הפירות שבארץ. (56) שהולכין אחר הרוב. (57) מין שור שמקורו מסביבות دمشق. ואף על פי שدمask אינה חוץ לארץ, אלא סוריא - הרי לא גוזרו בה על הדמאי, כמו כן לא גוזרו על פירותה שנכנסו לארץ.

10 יב. לא חלכו חכמים בפרות חוצה לארכז⁵⁸ לא
11 אחר המראה⁵⁹ ולא אחר הטעם והריח, אלא אחר
12 הרבה: כל שרבו ל⁶⁰ מקר, ושלא רבו לו -
13 אסור. כיצד? רבבו בעיר אבל לא במדינה⁶¹, או
14 שרבבו במדינה ולא רבבו בעיר; רבבו לחנוני ולא לבعل
15 בפקעה, בפקעה ולא בקר; רבבו לחנוני ולא לחנוני;
16 הפיטה, לבעל הפיטה ולא לחנוני; זה שרבבו בו -
17 מתר, ומקרים שלא רבבו - חיוב ברמא.

(58) כלומר, בפרות שהם בספק אם הם מן הארץ או מחוץ לארץ. (59) כלומר, המראה הניכר בטבעת עין. אבל אחר הצבע, הולכים. (60) פירות חוצה לארץ על פירות הארץ. (61) בכל המקומות מחוץ לעיר.

18 יג. רבבו פרות חוצה לארכז בשוק⁶² ונחתמטו - חיזר
19 השוק למשנו, והלוקם ממנה - חיוב ברמא.

(62) והתיירו את השוק.

20 יד. ואלו דברים שלא גוזרו עליהם בשעה שנג�� על
21 הדמאי: הלווקם פרות⁶³ לזרעה⁶⁴ או להאכיל
לבהמה⁶⁵, כמה לעזרות⁶⁶ או למילוגמא⁶⁷ או

מנת ליתנם ללווי ולענין - לא עשה כלום, שתורמה גדולה אינה תרומה, שהרי הפרישה כבר עם הארץ, ומעשר ראשון, ומעשר עני איןו חייב לתחת ללווי ולענין, אלא מעכבים עצמו, כדי דין דמאי. ואם תיקן את הווודאי כדי דין דמאי ולא הפריש ממנו תרומה, הרי זו הפרישה בטעות, שאילו ידע שהזה וודאי, לא היה מקדים מעשר לתרומה גדולה, ואני הארץ הפרישה.

כ. כל העיר מוקדין ודאי¹⁰⁷ ואחד מזcker דיןאי,
ולקח ואין ידווע ממי לקח¹⁰⁸ - כיצד מתקן? מפריש
תרומה¹⁰⁹ ותרומה מעשר ונונטן לפה¹¹⁰, ומפריש
מעשר שני בלבך¹¹¹, והרי הוא במעשר שני של
דמאי¹¹².

(107) טבל. (108) וכיוון שלקח מקום קביעותם, אין הולכים אחר הרוב, לפי "כל קבוע כמחצה על מחצה" דמי". (109) שאר על פי שהדרמאי פטור מתרומה גROLAH - כאן מפרישה, מפני שהוא ספק טבל. (110) שאר על פי שספק הוא החמייר חכמים ליתן אותן לכהן, כיון שהן במיתה. וכן הוא בדמאי. (111) אבל מעשר ובין מעשר עני איןו צריך להפריש, אלא לקרו להם שם בלבד, כמו בדמאי. (112) אם הכוונה שמקילים במעשר שני זה, כמו שמקילים במעשר שני של דיןאי, שאין לו חומש ואין לו ביטור ונאלל לאנון וכו' - קשה להבין איך למד דין מעשר שני זה, שהוא ספק טבל, מדמאי, שרוב עמי הארץ מעשירים הם.

כא. וכן אם היה לפניו שתי קפות, אחת טבל ואחת מתקן, ואבדה אחת מהם¹¹³ - הרי זה מפריש מן השניה תרומה גדולה ותרומה מעשר ונונטן לך¹¹⁴. כהן שנייה, ומפריש מעשר שני בלבד בדמאי. (113) ואינו יודעஇeo מהם. (114) צריך להיות: דיןאי.

פרק ארבעה עשר¹

(1) יבהיר הולוקמן הסיטון וחזר ולקח ממנה פעעם שנייה. הולוקמן הפלטור או מן המנכול. תשעה מנפולין שלקחו מעשרה נחתומין. ודין הולוקמן העני. ופועלים שהיו אוכلين והותירו פרוטות.

א. הולוקמן מן הסיטון² וחזר ולקח ממנה פעעם שנייה לא ישער מיה על זה³, אף על פי שהוא מין אחדר⁴, אבל מקופה אחת⁵, אף על פי שማכיר את החקיבת⁶ שהיא היא. מפני שהסיטון לוקח מאנשימים הרבה ומזcker⁸, ושם לא לך זה שמאכיר תחלה מעם הארץ שברותיו דיןאי, וזה שלקח בסוף מהבר שברותיו מתקן, וכבר באנוו⁹ שאין מעשרין מן החייב על הפטור ולא מן הפטור על החייב. ואם אמר הסיטון: משל אחד הן - נאמן¹⁰.

(2) דיןאי פ"ה משנה ו, ותוספה פ"ה. (3) והוא המוכר פירות וכל דבר לח כגון דבש ושםן¹¹ (פירוש המשנה). כיון שהוא מוכר במדה גסה, מותר לו למכוון דיןאי והולוקמן

כשתייה, - לא החמירו בסוכה לעניין דמאי, אלא בשמן העומד לאכילה. (82) והמודובר בשמן העומד לאכילה ולפיכך החמירו גם בסוכה. (83) והרי הוא כשםן שכנים בו את הכלים.

1 יז. עובד פוכבים ששאל מישראל לתן לשמן¹² על מפטוח - אסור בודאי¹³, ומفتر בדמאי. נטען¹⁴
2 העובד פוכבים שמן¹⁵ על גבי טבלה להתעגל¹⁶ עלליה - משעמד¹⁷ מفتر לישראל לישב אחורי¹⁸.

3 (84)(Cl)ומר, שהישראל עצמו יתן השמן על גבי המכה. (86) של ישראל. (87)(Cl)ומר, בשמן של טבל וודאי, לפי שהוא כנהנה מן הטבל הנהה של כיליי ואסור. (88) שכיוון שהוא הקלו חקלו חכמים, כמו שהתיירו להאכילת דיןאי לעניינים ולאורחים. (89) בין של דיןאי ובין של וודאי. (90) הגוי, ונשתיר מעתה מן השמן על הטבלה. (92) שאין אישור טבל אלא מחתמת תרומה המעורבת בו. וכיוון שהתעגל, כבר נתחילה התרומה, שגם תרומה מתחילה על גבי גופו של הכהן.

4 י. מי שבעל שמן דיןאי על בשרו¹⁹ - משפ schofo²⁰ וainedo horesh²¹. הולוקמן יין למוריס²² או לאלווניתית²³, או קטניות לעשות טהינין²⁴ - חייב בדמאי. אבל הולוקמן מורייס שיש בו יין, או אלולניתית, או שלקח טהינין - הרי אלו פטוריין מן הדין; שלא גוזרו על טרבה דיןאי. ואם היה הדריך שחייב בדמאי
5 לאן בטלים, וממצאת כל המעלבת חיקת בדמאי²⁵.
6 שנתערב בגזע תבלין ושאוור, הוזיאל וטעמו נבר -
7 אין סcin בשמן של דיןאי - כיון שנפל על בשרו, נתחלה קדושת התרומה שבו. (94) ואף על פי
8 שאן סcin בשמן של דיןאי - כיון ציר של דגים, שהוא מטילים לתוכו יין. (96) הוא יין שננותנים בו שמן.
9 (97) קטניות טהונות ששמים בהם דבש. (98) אף על פי שעכשו הוא "טרובת דיןאי" - כיון שבא לידי הדין
10 שענין מעם הארץ. (100) לפי שטעם ניכר בכללה.
11 יט. כל אלו הפטוריין מן הדין שלא גוזרי עליהם,
12 אם התקין דיןאי²⁶ והבריש מהם תרומה מעשר
13 וממעשר שני²⁷ מה שעשחה עשרוי. אבל אם תיקן את
14 הרים בודאי²⁸ והבריש מהם תרומה גדולה
15 וממעשרות²⁹, או שתקן את הודאי בדמאי³⁰ - לא
16 עשה כלום³¹.

17 (101)(Cl)ומר, תקנס בדרך שמתקנים דיןאי. (102) ירושלמי
שם. ובתוספה לא ניכר אלא מעשר שני. (103) צריך להיות: "בודאי" (כסף משנה),(Cl)ומר, דין אי וודאי.
18 (104)(Cl)ומר, מעשר ראשון, תרומה מעשר ומעשר שני.
19 (105)(Cl)ומר, צריך להיות: "דיןאי",(Cl)ומר, דין אי וודאי.
20 (106)(Cl)ומר: אם תיקן את דיןאי דין אי וודאי, שהבריש
21 תרומה גדולה, כמו כן הבריש מעשר ראשון ומעשר עני על

מתוך מהדורות ונשל עס רם רמב"ם ג' נעם – מוסד הרב קוק

(22) שם משנה ג, כ"ר יהודה ולא כ"ר מאיר. (23) "מי" שילוש הקמ"ח ועשה אותו ככורת ואופחו, נקרא נחתום" (פירוש המשנה שם). (24) הלחים החם שאפוחו הים. (25) הלחים הcker שאפוחו אתמול, אף ששניהם מדפוס אחד. כלומר, בצורה אחת (שם, וראה בהלכה הסמוכה). (26) ושמא אחד מהם מעשר והשני אין מעשר, ונמצאו מפריש מן הפטור על החיבור או מן החיבור על הפטור, אבל מן החמה על החמה או מן הצוננות על הצוננות מעשר, אפילו הם שני דפוסים, ראה בהלכה הסמוכה, גבי פלטר.

ו. הלוֹקָתָם מִן הַפְּלֶטֶר,²⁸ אֲפָعֵל פִּי שְׁהָן²⁹ דְּפָוָסִין¹⁵ הַרְבָּה מַעֲשֵׂר מִאָחָד³⁰ עַל הַכְּלָל; שְׁהָנָתָם שְׁמָוֶר¹⁶ לְמַנְפּוֹל³¹ עֹזֶה עַפְתּוֹ דְּפָוָסִין הַרְבָּה.³² אַכְּלָן³³ הַלְוָקָתָם מִן הַמַּנְפּוֹל³⁴ - מַעֲשֵׂר מִכְלָל דְּפָוָס וְדְפָוָס;³⁵ 17 18 19 שְׁהָנָפּוֹל לְזַקְם מִשְׁנֵי נְחַתּוֹמִין.

(27) שם משנה ד, כ"ר יהודה ולא כ"ר מאיר. (28) "הלוֹקָתָם מִן הנחתום למכור לבני אדם, נקרא פלטר" (פירוש המשנה שם). (29) היכרכות. (30) מדפוס אחד. (31) נוסח אחד: "פלטר" (הגחה בגלויון הרמב"ם), וכן נכוון, שהרי למנpollo דין אחר, ראה להלן, עיין מעשה רוקח. (32) והפלטר אינו לוקח אלא מנתחות אחד. והמדובר בשכל היכרכות נאפו ביום אחד, שאם נאפו בשני ימים, הרי אין מפרישים מזה על זה (בחלה הקודמת). (33) משנה שם. (34) הרי מוכר להם, כפלטר, אלא שהוא קונה מהרכבה נתחותין (פירוש המשנה). (35) ולא מכל ככר וככר מאותו דפוס, שבდפוס אחד אין חוששין שמאלקח המנpollo משנים.

ז. תְּשֻׁעָה³⁶ מִנְפּוֹלִין³⁷ שְׁלָקָחוּ מַעֲשֵׂר נְחַתּוֹמִין,²⁰ הַוְאֵיל וְאַחֲרֵיךְ מִקְנָה³⁸ לְקָח מִשְׁנִים, בְּלָל הַלְוָקָתָם מִאָחָד³⁹ 21 22 מִן הַתְּשֻׁעָה - מַעֲשֵׂר מִכְלָל דְּפָוָס וְדְפָוָס.⁴⁰

(36) ירושלמי שם. (37) היה יכול לשנות הלכה זו גם בפלטרין, שהרי מוכחה שאחד מהם לוקח משנים, אלא שאין זה מצוי שפלטר יקח משנים. (38) ככלומר, לכל הפתוח אחד מהם, וכל-שנין אם כמה מהם קנו משנים, שבודאי מעשר מכל דפוס. (39) ככלומר, אפילו אחד, וכל-שנין אם כמה מהם, שהחחש גדול יותר. (40) ככלומר, אף על-פי שרובם קנו מנתחות אחד, אין אנו הולמים אחר הרוב, שכןון שקנה מהם, הרי זה "קובע" ו"כל קבוע" כמחזה על מחזה" (למעלה פ"ג הלכה כ).

ח. הַלְוָקָתָם מִן הַעֲנִיה⁴¹, וּבֵן הַעֲנִיה⁴² שְׁבַתְנִי לְזַ 23 פְּרוֹסֹתָת פָּת או פְּלַחַי דְּבָלָה⁴⁴ - מַעֲשֵׂר מִכְלָל אחת 24 וְאַחֲתָה.⁴⁵ וּבְתִמְרִים וּבְגַרְבּוֹת - בּוֹלְלָן⁴⁶ הַכְּלָל⁴⁷ 25 וּמַעֲשֵׂר.⁴⁸ אִימְתִּי?⁴⁹ בָּזְמָן שְׁהָמְתָנָה מְרַבָּה;⁵⁰ אַכְּל 26 בְּמוֹעֵטָת - מַעֲשֵׂר מִכְלָל מִתְנָה וּמִתְנָה.⁵¹ 27

(41) שם משנה ה, וה Tosfeta שם פ"ה. (42) שהוא חבר. ולכך ממנו פרוסות פת או פלחחי דבללה, כדלהלן. (43) חבר. (44) פשוט הוא, שהמדובר בצדקה ולא במתנות עניות, שהללו פטורין מעשר. (45) ככלומר, העני שיודיע מה שקבל מכל אחד ואחד, מעשר מתנתן כל נוthon ונוthon, שאנו חוששים שהוא אחד עישר והשני לא עישר. אבל

יתקנム, כנ"ל פ"ג הלכה ב. וממה שאמרו שהסיטון נאמן לומר משל אחד הם (ראה להלן), נראה שהמדובר בסיטון עס-הארץ (חידוש מהר"ח במשנה שם). (4) אבל מהם עליהם יכול לעשר, אף שהסיטון לוקח מרובה אנשים, יש להניח שמדובר פירות של כל אחד ואחד לחוד. וראה בהלכה הסמוכה וסוף הלכה ד. (5) ככלומר, שניהם חיטה שחורה או לבנה, וככל-שנין אם אחת שחורה ואחת לבנה. (6) שכןון שהם מין אחד ובוקפה אחת, היה מקום לומר שהם ממש אדם אחד. (7) ככלומר, הקופה הנ"ל. (8) Tosfeta שם: הולך מן החוני וחוזר ולקח ממנו שנייה, אף-על-פי שמכר את החבית שהיא היא, לא יער מזה על זה. ובירושלמי שם הלכה ה: "אם מכיר הוא את החבית שהיא היא, מעשר ממנעו עליו כי הדא דתימר באילין אינוקרמיא (כן ציריך להיות, והן כדי יין - Tosfeta כפשותה), ברם באילין שפיתא (כן ציריך להיות, והם כלי מדה, ועשויים גם לשabitת הין מן הגת - שם), אורחא מפטנית אילין לגוא אילין (= דרכם לפניו ולהריק מלכלי אחד אל השני)". (9) למעלה פ"א הלכה ג, ופ"ה מהלכות תרומות הלכה יב. (10) ומעשר מזה על זה (משנה שם).

ב. הַיְהָוָה מִזְבְּחָר¹² פְּשָׁוֹת¹³ או יְרָק, וְהַנְּזָר¹⁴ מִבְּיאֵין¹⁵ וְצַוְּרִין לְפָנָיו - הַלְוָקָתָם מִמְּנָנוּ מַעֲשֵׂר מִכְלָל¹⁶ קְשָׁוֹת¹⁷ וְמִכְלָל אֲגָדָה וְאַגָּדָה¹⁸, וְמִכְלָל תְּמִרָה וְתְּמִרָה.¹⁹

(11) Tosfeta שם, בשינוי לשון. (12) הסיטון הנ"ל. (13) בכחבייד: "קישות", וכן הוא בתוספאת שם, והם קישואים. וראה בעוקציין פ"ב משנה א (תוספאת כפשותה). (14) ככלומר, אלה שהסיטון קונה מהם על-מנת למכוון. (15) של ירק. (16) שכןון שהרבבה מבאים לפניו, יש לחושש שתעוררבו הפירות. וראה להלן הלכה ד, גבי בעל הבית המוכר.

ג. הַלְוָקָתָם¹⁷ מִבְּעֵל הַבִּית¹⁸ וְחַזְרָה וְלַקְחָמָנָנוּ שְׁנִיה - 4 5 מַעֲשֵׂר מִזְהָה עַל זֶה, אַפְלוּ מִשְׁתֵּה קְפֹות, אַפְלוּ מִשְׁתֵּי עִירּוֹת¹⁹; שְׁחַזְקָתָו שְׁאַיָּנוּ מִזְבְּחָר אֶלָּא מִשְׁלָלו.⁶

(17) שם פ"ה משנה ז. (18) ככלומר, מbito. וראה בהלכה הסמוכה. (19) ככלומר, בכל פעם קנה ממנו בעירה אחרת, והיה מקום לחושש שמא במקומו אחר לקח מפהות אחרים לכרכות. (20) מכרכות.

ד. בָּעֵל הַבִּית²⁰ שְׁהָיָה מִזְבְּחָר יְרָק בְּשִׁוְק: בָּזְמָן⁷ שְׁמָבְּיאֵין לוּ מְגַנּוֹתֵינוּ - מַעֲשֵׂר מִאָחָד עַל הַכְּלָל; וּבָזְמָן שְׁמָבְּיאֵין לוּ מְגַנּוֹת אֲחַתּוֹת, אֲםָל קָח מִמְּנָנוּ וְחַזְרָה וְלַקְחָמָנָנוּ פָּעֵם שְׁנִיה - 8 9 10 11 לא יַעֲשֶׂר מִזְהָה עַל זֶה.²¹

(20) ממשנה שם. (21) אבל על הפעם הראושונה מעשר ממנו עלייו, שאף-על-פי שיטון מפריש מכל קישות וקישות (למעלה הלכה ב) - סתמו של בעל הבית שאינו מערב ירק של גינה זו עם ירק של גינה אחרת (ודב"ג). (22) הַלְוָקָתָם²² פָּת מִן הַנְּחַתּוֹמִין²³ - לא יַעֲשֶׂר מִן הַחַמָּה²⁴ עַל הַצּוֹנְגָתָה²⁵; שְׁאַיָּנוּ אָמָר: חַטִּים שֶׁל אֲמָשׁ

הַיְוָה מִשְׁלָל אֶחָד, וְשֶׁל הַיּוֹם מִשְׁלָל אֶחָד.²⁶ 12 13 14

מתוך מהדורות ונחל עס רמב"ם לגעט – מוסד הרב קוק

ברכות טז. "בעל הבית מיסב עליהם", הרי שגם הם מסובין. (60) שדין דין מתנה מועטה, כנ"ל (ר' דרב"ז). (61) כמובן, כל פרוסה ופרוסה.

סלקו להו הלוות מעשר בסיעתא דשמייא

הלוות מעשר שבוי וגטע רביעי

יש בכלין תשע מצות. שלוש מצות עשה, ושש מצות לא עשה, וזהו פרטן: א) להפריש מעשר שבוי. ב) שלא להוציא דמיו בשאר צרכיו בני אדם חוץ מאכילה ושתיה וסיכה. ג) שלא לאכלו בטמאה. ד) שלא לאכלו אגנו באגנות. ה) שלא לאכל מעשר שני של דגן חוץ לירושלים. ו) שלא לאכל מעשר תירוש חוץ לירושלים. ז) שלא לאכל מעשר יצחר חוץ לירושלים. ח) להיות גטע רבעי בלו קדש, ודיננו להאכל בירושלים לבעליך במעשר שבוי לכל דבר. ט) להתנותות ודוי המעשר.

ובאוור מצות אלו בפרקם אלו:

פרק ראשון

1) יבאר שבכל שנה מעשר שני ובשלישית ושית מעשר עני. מתי הוא ר' להבחאה וקטנות, וזה להמעשר אילנות. החורבין שחנתו פירוחתין והדבר ששבעתה לקיטתו עישורו. האבינוות של צף והאורו והודחן שהשירשו קודם ר'ה. הבצלים הסריסים שנענו מהם מים שלשים יום. ופול המצרי שהביא שליש לפניו ר'ה. ודין זורעו לזרע וחישב לעיו לירק או איפכא. ודין פירות שנה שנייה שנתערכו בפירות שנה שלישית. הדברים שosos בהם מעשר ראשון ומעשר שני. ופירוט שהוציא מהן מעשר קודם שיקבעו.

א. אחר² שמפרישין³ מעשר ראשון בכל שנה⁴ מפרקישין מעשר שני⁵, שנאמר: עשר העשר את כל תבואה זרעך. ובשנה שלישית ושית מפרקישין מעשר עני חלף מעשר שני, כמו שבארנו.

(2) ראה למללה בפי' מהל' תרומות ה"ג. (3) כמובן, אחר ההפרשה, אַף-עַל-פִּי שהוא לפני הנתינה, ראה למללה פ"א מהל' מעשר ה"א. (4) קלשון הכתוב: "עשר עשר את כל התבואה זרעך היזוא השדה שנה". לומר לך שבכל שנה צריך להפריש מעשר נוסף למעשר ראשון. אלא שבשנה ראשונה ושנייה וביעית ושיתות הוא "מעשר שני", ובשנה שלישית ושית מפרקישים במקומו "מעשר עני", כדלהלן. (5) מן הגשא לאחר הפרשת מעשר ראשון (למללה פ"ז מהל' מתנות ענאים ה"ג), אבל מעשר ראשון עצמו פטור מעשר שני, ראה למללה בהל' מעשר שם. (6) משנות המשיטה. (7) למללה בהל' מתנות ענאים שם ה"ד, ובפ"ט מהל' מעשר ה"ג.

ב. באחד בתשרי⁸ הוא ראש השנה למעשר תבאות⁹ וקטניות וירקות¹⁰. וכל מקום שנאמר ראש השנה¹¹,

הЛОקה מנ העני, צרייך לעשר מכל פרוסה ופלח (תוספה כפושטה). (46) כמובן, עני שנונן לו. וראה להלן. וכן הוא במסנה שם, בכתבייד קמברידז' ומיכנן. (47) כמובן הכל. (48) מן החערות על כולה. (49) דברי רבי יהודה במסנה שם, שבא לפרש שנותן זה הנונן מתנה (ר' דרב"ז). (50) לפי שנאמר: מהאר שנותן זה הנונן מתנה גדולה, איש נדיב הוא ולא יקשה בעניינו המעשר, ונאמר שעיל-כל-פנים הוציא המעשרות, ויתעורר הכל דמאי" (פירוש המשנה), וכן בולל המתנות הגדולות ומעשרן. ואך-על-פי שפסק למללה (פי"ג מהלכות תרומות הלכה ד) – זה שאין בילה אלא בשמן ויין (וראה שם פ"ב הלכה יג) – וזה אין אלא בטבל ודאי, אבל בדמאי הקילו (וראה משנה-מלך ופאת-השלוחן). (51) בין ש"נחשב עליו שהוא עכ"פ כיili ולא עישר, ולפיכך לא יתערב הכל שמא יפריש מדמאי על הודי" (פירוש המשנה). ולא כתוב וביבנו "מכל אחת וחתה", כמו שכח בתחלת ההלכה, שכן מדובר בעני שנוננו לו (וכן נראה בתוספה שם), ולא בЛОקה מן העני, וראה למללה.

ט. שחק⁵² את הפת⁵³ ועשותה פרויזין, ואת הגרזגרות⁵⁴ ועשותן דבללה⁵⁵ - מעשר מאחד על הפל⁵⁶.

(52) העני,תוספה שם. (53) כמובן, קיבל הכרות שלימوت, שהן מתנה מרובה. (54) בכמה מרובה. (55) שעיל-ידי השחיקה היו מתקדקות הגורגורות בדבש היוצא מהן (תוספה כפושטה). (56) כמובן, מפלח אחד או מככר מפורר אחד על הכל, שהקלו בדמאי במתנה מרובה, כմבוואר למללה. ולא בא וביבנו להשミニינו בהלכה זו, אלא שככר שלם הוא מתנה מרובה (פתח השולחן שם, וראה ברורב"ז).

ו. פועללים⁵⁷ או אויחים⁵⁸ שהיו מסבין ואובליין⁵⁹, והותירו פרוטות⁶⁰ - מעשר מכל אחת ואחת⁶¹.

(57)/tosפה שם. ומדובר אף בפעולים של בעל-בית אחד, ואך-על-פי איןנו מעשר מאחד על הכל – שמא פועל זה או אורוז זה, עישר, והשני לא עישר (תוספה כפושטה). והמדובר באופן שהיכיב לעשר, כגון שאכל אכילת קבב, שחביב במעשרות. שאילו אכילת עראי של פועל פטורה מן המעשרות, כמובואר למללה (פ"ה הלכה ט) או שנגמר מלאתם למעשר, שאינו אוכל מן התורה וחיב במעשרות (שם), אבל אם לא נגמר מלאתו למעשר ואוכל אכילת עראי שפטור מן המעשרות, בודאי לא עישר, והרי זה קונה דמאי מבעל-בית אחד שמעשר מאחד על הכל. (58) אף-על-פי שמאכילים את האורחים דמאי ואינם צריכים לעשר (למללה פ"י הלכה יא) – יתכן כי夷 שירשו מצד חומרא, כי הרי אמרו שם "והרוצה לתקן" (דמאי פ"ג משנה א ולמללה שם). (59) בתוספה שם: "פועלין שהיו יושבין ואוכלין וכו' וכן אורחים שהיו מסובין וכו'". וביבנו כתוב בשניהם "מסובין" להראות כי הפעלים מותרים להסביר ולأكل, ואין חשש לביטול מלאתו של פועל, וכן נראה

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרק'ה

"אמר רב כי יוחנן, נהגו העם בחורובין כרבי נחמה (הסובר שכלי אילין שנלקט אחת בשנה, הולכים אחר לקיטתו) וכו' כיאמין לך אנא, מעשר חורובין דרבנן". והנה ברש"י שם נראה שהזהו מפני שהקלו חכמים במעשרות דרבנן. אבל צרייך עזון שאין זו קולא ההלכה, ואדרבה, לפעמים זו היא חומרה. [אבל לדעת ריבינו, שכלי האילנות חביבים במעשר מן התורה, ורק חורובין הם מדרבנן - יתכן כי מה שאמרו בחורובין: החל אחר לקיטה, הוא שהשוו חכמים לירוק שמעשרותיו מדרבנן, והלכו בו אחר לקיטה (בחלהה הסמוכה), ולא השוו לאילנות שהחולכים בהם אחר חנטה, מפני שהם מדראויתיא]. (26) [ע"י 'בפסרי' פ' ראה לדברים יד, כב.] שהחיבין במעשרות מן התורה, והולכים בהם אחר עונת המעשרות, כגון' בHALCA הקודמת. והמקור להה שאנו הולכים באילן אחר עונת המעשרות ובכך אחר לקיטה (בחלהה סמוכה), הוא בברייתא שם יד: "רבי עקיבא אומר, באסף מגנץ ומיקב. מה גורן ויקב מיויחדין שגדילין על רוב מים (הם מי גשים שרוכם זרים גדלים על ידם רשות") ומתחערין על שנה שעברה, אף כל שגדילין על רוב מים מתחערין לשנה שעברה, שدولין ומשקין אותן תמיד, כעיןן כל מים (אף על שאובין, שдолין ומשקין אותן תמיד, סתם גן שנאמר (דברים יא, י) "והשקייה גן הירק", סתם גן הירק דרכו בהשראה - רשות") ומתחערין לשנה הבאה (כלומר, שנת לקיטה)". והראב"ד חולק וסובר שחוריבי צלמונה פטורין לגמרי, ומה שאמרו שם "מעשר חורובין דרבנן", הוואחדין לכל האילנות, חוץ מדרגן תירוש ויצרה, וריבינו סובר שכלי האילנות מתחערין לשנה הבאה, חוץ מחרובי צלמונה, ורקאה לעמלה פ"א מהל' מעשר ה"ט, ובפ"ב מהל' תרומות ה"ג.

ד. הירק - בשתע'ת לקיטתו עשורות²⁸. ביצד? ²⁹ אם גלקט ביום ראש השנה ³⁰ של שלישית, אף על פי שבא לעונת המעשרות ונגמר ³¹ בשניהם - מפרישין ³² מפניהם מעשר עני. ואם גלקט ברכיעית - מעשר עני.³³

(28) מימרא של רבה שם יג, ב. וכן הוא בברייתא שם יב, א – שהובאה להלן. ומקור הדברים, רקאה ההלכה הקודמת. (29) ברייתא, שם. (30) על-ידי גוי (תוספות) שם: ד"ה משתבא, ע"פ הירושלמי). (31) שהוא שיורו של התבואה ואילנות (לעומלה ה"ב). (32) בישולו לגמרי, שהוא שיורו של קטניות (להלן ה"ח).

ה. וכן ³³ האתרוג בלבד משאר פרות האילן - הרי הוא בירק ³⁴ ווהולקין אחר לקיטתו, בין למעשר בין ³⁵ לשבעית. ³⁶ אם גלקט בשלישית אחר חמשה עשר בשקבט – מפרישין מפניהם מעשר עני, אף על פי שנגמר בשניהם. וכן אם גלקט ברכיעית ³⁷ קדם חמשה עשר בשקבט – מפרישין מפניהם מעשר עני. גלקט ברכיעית אחר חמשה עשר בשקבט – מפרישין מפניהם מעשר עני.³⁸

(33) כלומר, דין הירק - דין האתרוג. (34) לפי שהוא גדול על כל מים בירק (קידושן ג). (35) כרבותינו שנמננו באושא ר"ה טו.) ואמרו שאתרוג "אחר לקיטתו, בין למעשר בין

הוא אחד בתשרי. ובחמשה עשר ¹² בשקבט הוא ראש הسنة למעשר האילנות. ביצד? בוגר ¹³ תבואה ¹⁴ וקטניות ¹⁵ שהגיעו לעונת המעשרות ¹⁶ בראש השנה ¹⁷ של שלישית, אף על פי שנגמרו ונאספו בשלישית – מפרישין מהן מעשר עני.¹⁸ ואם לא בא לעונת המעשרות אלא לאחר ראש השנה של שלישית – מפרישין מהן מעשר עני. וכן פרות האילן ²⁰ שבאו לעונת המעשרות ²¹ קדם חמשה עשר בשקבט של שלישית, אף על פי שנגמרו ונאספו אחר רשות האילן ²⁰ שבאו לעונת המעשרות קדם חמשה עשר בשקבט של רבייעת, אף על פי שנגמרו מעשר שני. וכך אם בא ²² לעונת המעשרות קדם חמשה עשר בשקבט של רבייעת, וגם אם מאוחר יותר נאספו ברכיעית – מפרישין מהן מעשר עני. ואם בא לעונת המעשרות אחר חמשה עשר בשקבט – מתעשין להבא.

(8) ראש השנה ב, א. (9) בדפוס רומי: "תבואה". וכן רבינו להלן. (10) במשנה שם לא נזכר אלא יrokes, אבל בבריתא (שם יב.) אמרו: "ליקות ולמעשרות". ובגמרה בשם בירואו: "תנא דרבנן (= יrokes), וקתי דאוריתא (= מעשר התבואה)". (11) כגון בשביעית פ"ב כמה פעמים, ובראש השנה שם, ועוד. ורקאה בפ"ד מהל' שמיטה ה"ט. (12) ראש השנה שם, כביה הלל ולא כביה שמא. (13) תוספתא שבעית פ"ב: "התבואה והקטניות שהביאו שליש לפני ראש השנה, מתעשין לשעבר וכו'". (14) למלعلا כתוב רבינו "תבאות וקרונות" וירוקות, וכן המשיט "ירוקות", לפי שבסעה לקטיתן עישורן (להלן ה"ד). (15) בא בשעה שהם מגיעים לעונת המעשרות התבואה וקטניות, ולא כל מיini קטניות בכלל זה. רקאה להלן ה"ח, שאורו ובודחן הולכים אחר גמר פרי. (16) התבואה משתבאי שליש, והתלאן שהוא קטנית, משיחיה זרעו ראיו לצמיחה אם יזרע (למלعلا פ"ב מהל' מעשר ה"ה). (17) שהיא שנת מעשר עני, רקאה ההלכה הקודמת. (18) כיין שהגיעו לעונת המעשרות, בשנת מעשר שני. (19) אף שנרשeo בקרע בשנה הקודמת. (20) בין אילן העושא פירות פעם אתה בשנה, ובין אילן העושא פעמים בשנה. וכתנא-קמא, ולא כרבי נחמה (שם טו): (21) כל פרי לפי עונתו, רקאה הhalb' מעשר שם. ועי' בחידושים רבי עקיבא איגר להרמב"ם. (22) בדפוס רומי, בטעות: "אם לא בא".

ג. וחרובין, אף על פי שנטנו פרות הילן ²³ קדם חמשה עשר בשקבט – מתעשין להבא ²⁴, הואיל ומעשרות מדברי סופרים. גראה לי, שאין הדרבים אמורים אלא בחרוביב צלמונה ²⁵ וכיוצא בלהן, שאין ראיין למאלך رب הארץ, והן הן שמתעשרות מדברי סופרים; אבל שאר החרובין – גראה לי, שהן כשאר פרות האילן.²⁷

(23) כלומר, הגיעו לעונת מעשרות שלהם, שהוא משיעשו נקודות שחורהות (היל' מעשר שם), ורקאה ברדב"ז. (24) כלומר, השנה שנתקטו בה. (25) בראש השנה טו, ב:

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ו' כ"ב אדר ב' – ספר זרעים – הלוות מעשר שני קכה

מתוך מהדורות ונחל עס רם רב"ם ג' – מוסד הרב קוק

פִי שְׁהַשְׁרֵישׁוֹ קָם רָאשׁ הַשְׁנָה - אֵין הוֹלֶכִין בָּהּ

12 **אֲלָא אַחֲרָ גָּמָר הַפְּרִי⁵⁵, וְמַתְעַשְּׂרֵין לְהַבָּא⁵⁶. וְגַן**

13 **פּוֹלֵל⁵⁷ הַמְצָרִיר⁵⁸, אֲף עַל פִּי שְׁמַקְצָתוֹ הַשְׁרֵישׁ לְפָנִי**

14 **רָאשׁ הַשְׁנָה וּמַקְצָתוֹ לְאַחֲרִיו⁵⁹ - צָוֵר גָּרוֹנוֹ לְתוֹכוֹ⁶⁰**

15 **וְתוֹרָם וּמַעַשָּׂר מִן הַפְּלָאָחָד, שְׁהַכְלֵל הַוְּלָךְ אַחֲרָ**

16 **גָּמָר הַפְּרִי⁶¹.**

17

(51) הוא ר'ייז' בלשון אשכנו. ראה ב'תוספות' לברכות לו, א - ד"ה רשי', ובפירוש המשנה לשבעית פ"ב מ"ז. (52) מין קטנית, ונקרא מיל' (שם). (53) זורעוני צמח בר, ותרכות בעל פרחים אדומים גדולים ונאים, המשמשים למילוי CISONS לאפייה ולטיפול מיני מאפה אחרים. (54) כן נקרא בפי המשנה: "סומסום". ועושים מהם שמן שומשמי. וכולם מיני קטניות הם, שראש השנה שלהם באחד בתשיינ, נון"ל ה"ב. (55) כדעת שמואל ברואה השנה יג, ב. ולא דעת התנא בשבעית שם, שהולכים בהם אחר הרשות. (56) כמובן, כמו פירות לשנה הבאה, או מעשר שני או מעשר עני. (57) צמח מזון שగוריו נתונם בתורמים, והם נأكلים כשהם מבושלים. ונקרא פאסולי". (58) כשהם מושמעון שזרע, ולא כמנחה ותוספה שביעית, בשם רבי שמעון שזרע, ומדובר שורעו לקחת מהם זרע, אבל אם זרעו לירק - דינו כירק שהולכים בו אחר לקיתה (להלן ה"י, וכן הוא בפ"ד מהל' שטיטה ה"א"). (59) ורק שמעון שזרע סובר שהולכים אחר הרשותה (משנה, שם). (60) כמובן, מותר לו לערב את כל הזרעים: אלו שהרשינו לפני ראש השנה, ואלו שהרשינו לאחריו. ולא שצרך לערב, שהרי פסק ורבינו למעלה בפי'ג' מהל' תרומות ה"ד), שאין בילה אלא בזמן (למעלה בפי'ג' מהל' תרומות ה"ד), שאין בילה אלא בזמן וין (כשモאל שם, ולא כרבי שמעון שזרע) - אלא שכיוון שהולכים אחר גמר הפרי, נמצא שכל הזרעים נגמרו בשנה אחת ומעשרין מזה על זה. (61) להלן ה"י) כתוב ורבינו שבפול המצרי הולכים אחר הבאת שליש, ואין סתרה ממה שכחוב כאן, לפי שבודעו לזרע, כיון שהגעיל לשולש בישולו, הרי זה נגמר הפרי, שמאז הוא ראוי לזרעה (ראה לעיל פ"ב מהל' מעשר ה"ה) - הרואה בדבשה להלן שם.

ט. הַבָּצָלִים⁶² הַפְּרִיסִים⁶³ שְׁמַנְעַ מֵהֶם שְׁלָשִׁים

18 **יּוֹם לְפָנִי רָאשׁ הַשְׁנָה⁶⁴, וּשְׁלָל בְּעֵלָל⁶⁵ שְׁמַנְעַ מֵהֶם**

19 **שְׁלָשׁ עֻנוֹת⁶⁶ לְפָנִי רָאשׁ הַשְׁנָה - מַתְעַשְּׂרֵין**

20 **לְשָׁעַרְבָּר⁶⁷. מַנְעַ מֵהֶם פְּחֹתָה מִבָּאָן⁶⁸, אֲף עַל פִּי**

21 **שְׁהַתְּחִילוֹ לִיבֶשׂ קָדָם רָאשׁ הַשְׁנָה⁶⁹ - מַתְעַשְּׂרֵין**

22

23 **לְהַבָּא⁷⁰.**

(62) שביעית שם מ"ט, כחכמים ולא כרבי מאיר. (63) "ענין הבצלים, אחר שיעקרו אותם מן הארץ יצמחו ויוציאו פרחים מבפנים (כלומר, מתוך עצםם, בהשפעת הלחות שבתוכם), ויש מהם מין שאין דרכו כך והוא נקרא בצלים סריים, המשילו אותו לסריס שאינו מולד, ולא יזרעו המין הזה אלא במקום משקה, ומפני זה אמר בהפסכו (בסיפה של הלכה זו) ושל בעל" (פירוש המשנה, שם). ובמנחה שם נזכר גם פול המצרי, וצ"ע מודע השמיתו ורבינו. (64) "מנועים מהם הימים כשחייו נגמרים וירצוו לעקור אותם מן הארץ" (שם). ובירושלמי שם: "כיוון שמנע מהם מים

לשבעית" (כנסחת רשי' שם, ועי' ב'תוספות' ד"ה שישת נוכנסה לשבעית, אפילו כזית ונעשית ככר חיבין עליה מושם טבל'). ואם כן מה שהלכו בו אחר לקיתה בשבעית, אין זה אלא לחומרא, אבל לא לפטו ממעשרות (ר'ד"ז). וזה להלן בפ"ד מהל' שטיטה הי"ב ובהערות שם. (36) כאמור, למעשר. וכיוצא בשבעית, כתוב להלן שם. (37) שאעפ' שדינו כירק לענין לקיטה - לענין ראש השנה, דינו כאילן (ראש השנה שם). (38) אף שנגמר למגרי בשלישית שהיאiana ש היא שנת מעשר עני.

1 **וּאֲף עַל פִּי שְׁהַלְכִין אַחֲרָ לְקִיטָה³⁹, אַתְּרוֹגָ בָּת**

2 **שְׁשִׁית שְׁגַנְסָה לְשַׁבְּעִיתָה, אַפְלֵי הַיְתָה בְּזִוְתָה⁴⁰ וּנְעַשֶּׂת**

3 **כְּכֶבֶר - חִיבָּת בְּמַעַשְׂרוֹת⁴¹.**

(39) כריבין, בשם רבי יוחנן (שם). (40) כנסתה לשבעית, ככלומר, הגע לעונת המעשרות, נון'יל (ראא ב'תוספות' שם יד: סוף ד"ה ולשביעית, וב'חzon איש'). ועי' לעיל בפ"ב מהל' מעשר ה"ה. (41) ומפריש מעשר עני. ראה בהל' שטיטה שם.

4 **ז. הַאֲבִינוֹת⁴² שְׁלָלְחָ⁴³ נֹתְגִּינְיוֹן⁴⁴ עַלְיהָן חַמְרִי**

5 **אַיְלָן⁴⁵ וְחַמְרִי זָרְעִים⁴⁶: שָׁאֵם הַיּוֹ מַשְׁנָה שְׁנִיאָה**

6 **שְׁגַנְסָה לְשִׁלְישִׁית, וְנַלְקָטוֹ קָדָם חַמְשָׁה עַשֶּׂר**

7 **בְּשַׁבְּטָ⁴⁷ - מִפְרִישֵׁין מַעַשָּׂר רָאשָׂוֹן, וְאַחֲרָ בְּקַדְמָוֹת**

8 **מַעַשָּׂר אַחֲרָ⁴⁸ וּפּוֹדָה⁴⁹, וְאַחֲרָ שְׁפָזְדָה⁵⁰ נֹתְנָוּ**

9 **לְעַיִינִים⁵¹ וְאַוְלֵל פְּרִזְוֹנוֹ בְּתֹורתָ מַעַשָּׂר שָׁנִי, וּנְמַצָּא**

10 **בְּמַיּוֹם שְׁהַפְּרִישֵׁין מַעַשָּׂר שָׁנִי וּמַעַשָּׂר עֲנִי.**

(42) הם עיקר הפרי של הצלף (מעשרות פ"ד מ"ו, ו/or שם) ורוק הם חיבם במעשרות, אבל החלקים האחרים שבלצלף, פטריים מעשרות (פ"ב מהל' תרומות ה"ה). (43) מן אילן. ונזכר בדבריו ורבינו לעיל פ"ה מהל' כלאים ה"ב, ובHAL' תרומות שם. (44) ירושלמי מעשרות פ"ד סוף ה"ה: "אבינות נותנן עליהן חמוראי אילן וחומרוי ורעים, ולידיה מילה (= ולזיה דבר אמרו כן) - שאמ היתה שנייה נוכנת לשישית, שהוא מפריש ופודחו ונונטו לעני", וסוכר ורבינו שאפאלו לדרכי בית ההלל, שודואי אילן הוא ואינו כלאים בכורים (ברכות לו. ובHAL' כלאים שם) - לענין מעשרות ספק הוא (כסף-משנה). ועי' ביאור הגרא"א יוז"ס סי' שלא ס'ק ק'ocab. (45) שהולכים בו אחר חנתה. (46) שהולכים בהם אחר לקיטה. (47) הנוסחא שלפניו תמהה, שאמ גם הלקיטה קודם לו בשבט, אין שום ספק שהולכים אחר השנה הקודמת (ראה 'ח'זון איש'). [ונראה שתנקו כאן בגילין "אחר טו בשבט" (אחר"ב) במקומם "קודם"), ובINUות נוכנשה המלה "אחר" בשווה שלلاحיה (ראה להלן) והשיכוש (= "קודם") נשאר במקומו]. (48) היה כתוב מעשר ב (= מעשר ב, מעשר שני) והמלה "אחר" נוכנשה כאן בטיעות מן הגליל שבו היהת הגהה לתיקון המילה "קודם" שלמעלה]. (49) כדין מעשר שני. (50) בתורת מעשר עני.

11 **ח. הָאָרֶץ⁵¹ וְהַדְּחֵן⁵² וְהַפְּרִגְיָן⁵³ וְהַשְּׁמַשְׁמָנִין⁵⁴, אֲף עַל**

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם לגען – מוסד הרב קוק

זורעו מתעשר להבא". (79) כלומר, רק לירק. וראה בהערה עד. (80) אף שהביא שליש קודם לראש השנה, בטל הזרע אגב הירק, שמחשבתנו היהת רק לירק. (81) רק לזרע. (82) כיון שורעו לירק, אלא אם כן מוכח מעשיו שכונתו לזרע. (83) כלומר, שלש השקאות, שבזה מוכח שאינו חפץ בגידולו יותר, ורצוינו בזרעים ולא בירק. ובמשנה: "ענותה". ובירושלמי: "מורビות". (84) שאזו מועליה מחשבתו, והכל מתעשר אחר שנה שעברה, ואכן הירק בכלל. (85) כמו: "אורוה וסלול", כלומר, קוטף. וככאן הירק, מונע מהם השקאות. (86) כלומר, נגמרו הזרעים למגמי, ולא רק שליש, כדילעיל. (87) שאין הירק מتابטל אגב הזרע, אלא שהזרע עדין לא נגמר למגמי, שכן שהזרע עוד לא נdal, גידולם המשותף מצרפת, והירק מتابטל, כיון שורעו לזרע. אבל כיון שנגמר הזרע למגמי, והירק עדין צרייך גידול, איינו מتابטל. ועיי' בראב"ד. (88) כלומר, אם מקצת הזרע נגמר, ומڪתו עדין לא נגמר. (89) ראה ראש השנה יג, ב. (90) כלומר, מותר לו לערכבים ולעתרים כאחד. (91) שכן שמקצת הזרע עדין טוון גידול, מتابטל הירק אגב המקצת הזה (ראה כל זה ב'חוון איש).

יא. פroot⁹² שנה שניה⁹³ שפטערבי⁹⁴ בפירות⁹⁵
 21 שלישית⁹⁶, או של שלישית בריבית – הולכין אחר
 22 הרבה⁹⁷. מחלוקת למחצה⁹⁸ – מפרקיש ממעשר שני⁹⁹ מן¹⁰⁰
 23 הכל, אבל לא מעשר עני¹⁰¹; שמעשר שני חמוץ¹⁰²,
 24 שחרי הוא קדרש¹⁰³, וממעשר עני חל. וכן פרות שחן¹⁰⁴
 25 ספק אם פרות שנהה הם או פרות שלישית – מפרקיש
 26 מהן ממעשר שני¹⁰⁵.

(92) מכשירין פ"ב מ"א. (93) שאיא שנת מעשר שני. (94) שנה שלישית שהיא שנת מעשר עני. ואין הכוונה שהפריות נתערכו אלו באלו, כפי שהבini הראב"ד בדברי רבינו, שא"כ לא שייך ביטול ברוב, אלא שהיה לפניו שני אוצרות של פירות: האחד פירות שנה שנייה, והשני פירות שנה שלישית, ונמצאו פירות ליד שני האוצרות, ואיינו ידוע מאייזה מהם נפלו. וטעם משנתנו כתעם כל המשניות הENSIONS שם למללה (חוון איש). (95) ואומרים: כל דפריש, מרובה פריש (פ"ח מהל' מאכלות אסורת הי"א). (96) שכמות פירות שני האוצרות שווה. (97) אין הכוונה שמספריש מעשר שני לחוד, שהרי אם הפירות של שנת מעשר עני, לא תיקון כלום. אלא כוונתו, שמספריש על התנא, אם פירות שנת מעשר שניים, יהא מעשר שני. ואם של שנה מעשר עני, יהא מעשר עני, ונוהג במעשר זה כבמעשר שני, שטוען פרידה, או הבאת מקום, כדילעיל. ואך שלמעלה בהלכה זו, כתוב רבינו שלאחר פרדה ונחתנו לעניינים מספק, וזה אינו אלא בספיקא דדינא, כמו שם שאין אנו יודעים דינו של צף מהו, כורעים או כאילן, ולכך מהMRIIM. אבל בספק של תערובת, כמו כאן, אין צורך לחתת מספק, וראה בバイור הגרא"א ש"ו"ע יוד"ס כי קצד. (98) בן מפורש במס' ידים פ"ד מג'. (99) שהוא טוון הבאת מקום, ועוד שהוא ממון גבוחה, כדילעיל בפ"ג הי"ז.

יב. כל הפטור ממעשר ראשון¹⁰⁰ – הפטור מן¹⁰¹ והשניא¹⁰² וממן העני; וכל שחייב בראשון – חייב

וכו' נעשו כבעל" (הנזכר להלן). (65) כלומר, בצלים שאין מניחין אותו במקום משקה כמו הסירסים הניל, אלא משקים אותו לפרקים, כשרה בעל. (66) כלומר, שלש השקות, וזה מוכחה שנגמרו. (67) שהולכין אחר גמר הפרי, כבhalbלה הקודמת. (68) כלומר, פחות משלשים יום בסירסים, ופחوت משלוש עונות בשל בעל. (69) ובכל היתי לומר, שמוכחה בזה שנגמרו, שאם לא כן, לא היה לו למנוע מהם מים. (70) לפי השנה הבהא, שהיא שנה שנגמרו בו.

יג. פולין המצרי שהביא שליש לפניו רاش השנה⁷²:
 אם זרעו לזרע – מתקשר לשעבער⁷³, זרעו לירק –
 מתקשר לזרע⁷⁴. זרעו לזרע וליירק, או זרעו לזרע
 וחشب עליו לירק⁷⁵ – ממעשר מזרעו על יירק ומירקו
 על זרעו⁷⁶. לא ה比亚 שליש לפניו רاش השנה: אם
 זרעו לזרע – זרעו מתקשר לשעבער⁷⁷, וירקו בשעת
 לקיטתו עשורו. והוא שלקט ממנה לפניו רаш
 השנה⁷⁸; אבל אם לקט ממנה אחר רاش השנה – בין
 יירקו בין זרעו מתקשר להבא. זרעו לזרע וחشب עליו
 לירק⁷⁹ – הולכין אחר מחשבות⁸⁰. זרעו לירק וחشب
 עליו לנביע⁸¹ – אין מחלוקת זרע חלה עליו⁸², אלא
 אם בן מנגנו שליש ארויות⁸³. והוא שהביא שליש
 לפני רاش השנה⁸⁴; אבל אם לא ה比亚 שליש אלא
 לאחריו – אף על פי שלא מנגי מלארות⁸⁵ ממנה
 שליש ארויות. זרעו לזרע ועשות בלו קצין גמורות
 לפני רاش השנה⁸⁶ – זרעו מתקשר לשעבער, וירקו
 בשעת לקיטתו⁸⁷. מקטתו ששה קצין גמוריין
 ומקצתו לא עשה⁸⁸ – זה שאמר ר' גראנץ⁹⁰: צובר גראנץ
 לתוכו, וنمצא ממעשר מזרעו על יירק ומירקו על
 זרעו⁹¹.

(71) ברייתא בירושלמי שבעית פ"ב ה"ה. וראה בתוספה שם ובתוספה כפסותה. (72) שהוו גמר פריו, וראה למלعلا ה"ה. וראה מה שכח הראב"ד כאן בהשגה ב. (73) כלומר, אחר השנה שעברה, ואך יירקו בטל אגב הזרע, כיון שמחשבתנו היהת לזרע. (74) אחר השנה הבהא, בשעת לקיטתו. ואך הזרעים מatablim אגב הירק, כיון שחטא לירק. (75) כלומר, אף לירק, שאם לא כן, הרי כתוב להלן שהולכין אחר מחשבות. (76) כלומר, הזרע מatabtel אגב הירק מפי שיעקרו של פול המצרי הוא לירק, וממעשר להבא (ר' קורוקוט). וכל זה כשהביא שליש לפניו ראס השנה, כדילעיל. (77) צריך עיין: הרי לא ה比亚 שליש לפניו ראס השנה, ולא נגמר הפרי. (78) גם זה צריך עיין. כיון שהזריעת והלקיטה היו בשנה אחת, מה שייך לומר "ממעשר לשעבער". וראה בראב"ד השגה ב. ובכדי לישב כל הקשיים בדברי רבינו, מציע בעל 'חוון איש' לתקן דברי רבינו בהלכה זו כדילעיל: "מעשר מזרעו על יירק זרעו על זרעו (לא ה比亚 שליש לפניו ר' ה"ה אם זרעו לזרע, ורעו ממעשר וירקו בשעת לקיטתו עישורו) והוא שלקט ממנה אחר ר' ה"ה (בין יירקו בין זרעו עישורו. לא ה比亚 שליש לפניו ר' ה"ה) בין יירקו בין

מתוך מהדורות ונשל עם רmb"ם ג' – מוסד הרב קוק

תרומה שנייה, ראה בתורות פ"א מ"ח, וב'פני משה' כאן) ונמלך להניח כמהות שחן (ונמצא עכשו שגמורה מלאכתן, ואף-על-פיין הדין של "תרומה ויחזרו ויתרומם" לא בטל, כיון שכבר נתחייב, ראה להלן) ו עבר והפריש מהן ראשון (כלומר, עבר והקדמים מעשר ראשון לתרומה גدولה שציריך לחזור ולתרום, כנ"ל), אין תימר למפרע נטבלו (שאנו אומרים שכאילו גם בשעת הפרשת תרומה ראשונה היו הפירות לאחר גמר מלאכה, ואף-על-פיין לא בטל, גם עכשו, הדין של "תרומה ויחזרו ויתרומם", כיון שכבר נתחייב, ראה להלן) תרומה שהיא טובלה (כלומר, התרומה קבועה, וכיון שהוא גמר מלאכה למפרע, היא קבועה בחזרה ותורם, ראה בפ"ה לחיבתו בתרומה גдолה, השניה שחזרה ותורם, אין זה מהל' מעשר הי"ט), ואין תימר מכאן ולבא (כלומר, אין זה גמר מלאכה למפרע, אלא מכאן ולהבא, ואם כן התרומה הראשונה לא קבועה שאין התרומה קבועה אלא בדבר שגמורה מלאכתו, כמפורט במס' מעשרות פ"ב מ"ד לדעת חכמים), ראשון הוא שהוא טובל (מעשר ראשון טובל את עצמו, וכיון שהפריש לאחר גמר מלאכה, וכਮבוואר לעמלה), וכו' וכו', ראשון מהו שיטבול לשני (כלומר, לחיבת את כל הפירות במעשר, כמפורט במס' מעשרות פ"ב מ"ד לדעת רשותן, ראה בפ"ג מהל' מעשר ה"ג). מה אם בשעה שיש עליה זיקת שני מעשרות (= ראשון ושני) את אמר מותר (באכילת עראי, לפני שנקבע למעשר באחד מששת הדברים הקובעים), בשעה שאין עליה אלא זיקת מותר אחד, לא כל-שכנן". נמצאו שמקור דברי רבינו מדברי הירושלמי' האחוריים, ואילו את הדברים הראשונים השmitt הפטורים הם, כנ"ל. וראה ברידב"ז שם, שלפי פירושו אין דברי רבינו מתישבים כאן]. (109) והתרומה הופרשת לפני גמר מלאכה (ראה לעמלה), ואני קובעת, כנ"ל. (110) באחד מששת הדברים הנזכרים בפ"ג מהל' מעשר ה"ג. (111) ראה בפ"י מהל' מאכילות אסורות ה"ב, ובכ"ס' משנה' שם.

יד. מעשר שני, הויאל וטעון הבאת מקומות¹¹² – אין מביאין אותו מוחוצה לא[¹¹³], בכור בהמה¹¹⁴.
13. לפיק[¹¹⁵] לא[¹¹⁶]¹¹⁷ חיבור[¹¹⁷] להפריש מעשר שני בסוריה¹¹⁸. ויראה לי, שמעשר שני שטפראישים בארץ שנער ובמצרים¹¹⁹ – פודין אותו¹²⁰ ומביין דמיו לירושלים¹²¹. וכן יראה לי, שלא חיבור¹²² מkommenות אלו¹²³ במעשר שני אלא כדי לקבע מעשר עיגי¹²⁴, כדי שייהי עני ישראלי סומכים עליהם¹²⁵.¹⁹

(112) לפנים מחומר ירושלים, כדלהלן פ"ב ה"א. (113) אף באופן שהחייב להפריש. ראה להלן. (114) אין מביאין אותו מוחוצה לארץ (פ"א מהל' בכוורת ה"ה). ואף-על-פי' שם למדנו להיפך: בכור מעשרות "מקום שתהה מביא מעשר דגן, אתה מביא בכור וכו'. ומוקום שאתה מביא מעשר דגן, אין אתה מביא בכור" (וואה בתמורה כא): – שם לא למדנו אלא מהה שמעשר דגן אינו נהוג בחוץ לארץ, ומהו למדו לבכור שאין לך מביא מוחוצה לארץ, אבל מעשר שכזה שנוהג בחוץ לארץ, כגון פירות ארץ ישראל שיצאו לחוץ לארץ לאחר מירוחם בארץ, שיש אומרים שהיבאים

בשניהם. וכל התרומים¹⁰² – מזיא מעשר¹⁰³; וכל שאינו תורם¹⁰⁴ – אינו מזיא מעשר זה. כל מי שאמ פרם – תרומתו תרומה¹⁰⁵, אך אם עשר מעשר זה¹⁰⁶ – הרי הוא מעשר; וכל מי שאינו תרומתו תרומה¹⁰⁷, אך אם הוציא מעשר זה – אינו מעשר.¹⁰⁸

(100) ככלומר, כל תבואה או פירות הפטורים מעשר ראשון. (101) ואף-על-פי שבספר פרשת ראה (דברים יד, כב) נראה שמעשר שני נהוג בירק מן התורה (ועי' רמב"ן על התורה שם), וכן דעת הסמ"ג (עשין קלו וקס) והיראים (מצوها קעב), אף-על-פי שתרומות ומעשר ראשון ומעשר עני אינם נהגים בירק אלא דרבנן – הרי בירושלמי' (מעשרות פ"א ה"א) הובאה הבריתיא הנ"ל שבספר, לשם חלק על זה איש בן יהודה, והוא שמעשר שני בירק אינו מדבריהם", ונראה מדברי הירושלמי' שם, שhaftפס להלכה כדעת איש בן יהודה. וכן נהגה בבבלי פסחים לט. ב. שאמרו שם "במרור דרבנן", הרי שמעשר שני בירק אינו אלא מדברנן, ועי' רשי' שם ד"ה מרור, וד"ה בעין DAOРИיתא. וראה במשנה-מלך ובחוון איש. (102) לחתילה. שאנו בכלל החמייה, שננה ובינו בפ"ד מהל' תרומות ה"ד. (103) ככלומר, מעשר שני או מעשר עני. ולגביו מעשר ראשון, כבר כתוב ובניו בפ"א מהל' מעשר ה"ז. (104) לחתילה, שהוא שמנה ובניו מהחמייה הרשומים בהל' תרומות שם. (105) בדייעבד. הם אלה שמנה ובניו שם. (106) ככלומר, שני או עני, ראה לעמלה. (107) אפילו בדייעבד. והם הרשומים שם ה"ב.

יג. פרות¹⁰⁸ שהוציא מהן מעשר ראשון קדם שיקבעו למעשר¹⁰⁹ – הרי זה אוכל מהן עראי קדם שיזיא מעשר שני; שאין הרשות קובע לשני. אבל משקבעו למעשר¹¹⁰, אף על פי שהוציא את הרשות – אסור לאכל מהן עראי עד שיזיא את השני או את מעשר עני¹¹¹.

(108) [ב'ירושלמי' שם פ"ב ה"ג]: "ראשון מהו שיטבול (מדובר כשהקדמים מעשר ראשון לתרומה גדולה, והבעיא היא אם הוא טובל לעצמו, לחיבתו בתרומה גדולה. וראה לעמלה פ"ג מהל' מעשר הי"ט, שלגביו תרומה עצמו, הינו תרומה מעשר, הוא קובע אפילו בשבלים, כיון שקרה עליו שם מעשר). מה נן קיימין (במה אנו עוסקים), אם בכרי שנתרמה – דברי הכל אסור (שהרי הוא חייב גם בתרומה מעשר, ואם כן הוא טובול מצד התרומות-מעשר, שכש תרומה גדולה שקדימו בשבלין, דברי הכל מותר (שהרי בכרי ראשון שהקדימו בשבלין, דברי הכל מותר בתמורה הוא פטור מתרומה גדולה, כמפורט בחלה פ"א ה"ג, אם הפטיש תרומה מעשר לאחר מירוח, ואם הפטיש לפני מירוח, שמתחייב הוא בתרומה גדולה לא נטבל לתרומה גדולה על ידי התרומות-מעשר, למאנדאם תרומה אינה תוכלת לפני מירוח), אלא כי אין קיימין בתמירים והוא עתיק לדודון, בגורגורות והוא עתיק לזרען (כלומר, לא נגמרה מלاكتן) והפטיש מהן תרומה גדולה (שצריך לחזור ולתרום

כח שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש"ק כ"ג אדר ב' – ספר זורעים – הלוות מעשר שני

מתוך מהדורות ונחל עס רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

האגונים, שאם רצה לפדות שוה מנה בפרוטה¹¹ למתה¹² בזמן הזה – פודה. לא יידה זה חמור מן¹³ הקדש.⁸ ומשליך הפרוטה לים הגדול⁹.

(6) שכך נהגו האמוראים לפדות בשוויו ואי אפשר לומר שהוא מן הדין, שהרי בהקדש אמרו שבזמן שאין בית המקדש קיים – פודה למתה במתה משווין, ולדעת רבינו להלן, למדים דין מעשר שני מרדון הקדרש, ומתחך כך הוכיח רבינו שהאמוראים עשו כן מדרך החסידות. (7) אבל לא בפחות מפרוטה. (8) שモתר לפודתם בזמן הזה למתה במתה ואפלו בפרוטה. (9) בפרק י' מהלכות מאכלות אסורות הלכה זו כתוב "ומשליך אותה (= של פדיון נתע רבבי) לים המלח". וראה בפרק ב מהלכות ציצית הלכה ב שרבינו קורא לים הגדול – ים המלח. ונראה מכאן שאינה טעונה שחיקה, כיון שימושה לים הגדול, אבל אם זורקו לנו – טוען שחיקה.

ג. וכן¹⁰ אם חילל¹¹ מעשר שוה מנה על שוה פרוטה מפרות אחרות¹² – הרי זה מחולל.¹³ ושורף¹⁴ את הפרות שחלל עליהם, כדי שלא יהיה תקלת לאחרים¹⁵. בפרק יונ נטע רבבי בזמן הזה, כמו¹⁶ שפארנו בהלכות אופיר מאכלות.¹⁷

(10) מלשון רבינו נראה שאף הלכה זו מהဟרת הגאנונים היא, וכן הבין הראב"ד בהשגות. אבל ה"קסוף משנה" אינו מפרש כן. (11) ומה שכתב להלן מחלין מעשר שני על פירות למתה אף בזמן הבית אינו אלא בגין על מינו, אבל לא בגין על שאינו מינו, ולא בגין היפה על הרע. (12) כמובן, ממן אחר, או פירות רעות אף מאותו המין. (13) אף על פי שנצטרפו כאן שני חסרוןות, שפדה על פחות משווין, ועל פירות מנין אחר, ובכל זאת חילול הילול בדיעבד. (14) המדובר בשנטמא המעשר, ודיננו כתרומה טמאה שהיא נשרפת. (15) שהאוכרל בטומאה בירושלים – lokha.

ד. כסם שאינו אוכלין מעשר שני בזמן הזה בירושלים¹⁶, אך אין פודין¹⁷ אותו¹⁸, ואין מחלין אותו¹⁹ ואין מוכרים אותו²⁰. ואם נכנס בירושלים אף בזמן הזה – אין מוציאין אותו²¹ בירושלים אף בזמן הזה – אין מוציאין אותו²². ואם משם²³, ומחייבים אותו שם – מנייחין אותו עד שירקבב.²⁴ עבר והוציאו ממשם – מנייחין אותו עד שירקבב.²⁵ לפיכך אין מפרישים מעשר שני בירושלים בזמן הזה, אלא מוציאין את הפרות בטבלן חוץ לעיר,²⁶ ומפרישין אותו שם ופודחו.²⁷ ואם הפרישו שם בזמן הזה – ירך.

(16) כיון שאין שם מזבח. (17) על מעות. (18) מפני שבירושלים אין פריה אלא לשם אכילה. וכיון שאין אוכלים אותו בזמן הזה, אין פודים ואין מחללים אותו. ובינו לשיטתו שקדושת עוזרא קדשה לשעתה ולעתיד לבוא, ולכן רואין את מחיצות ירושלים שנחכרו, כאשרו הן עלות ובניות. אבל מחוון לחומה, שמותר בפדייה, אף

במעשרות אף בחוצה הארץ (וראה בקסוף משנה וודב"ז) למללה פ"ג מהל' מעשר הד' – היה מקום לומר שהחיבטים גם במעשר שני ומביאים אותו מבהיר מעשר שני מהוחיצה לארץ, לימדרנו ורבינו שלulos אין מבואר שאין מבאים אותו. ויתכן כי ובהזה למדיו מעשר שני מבוכר שאין מבאים אותו. ויתכן כי מדרבנן חיב להביבו, כדלהן בשגען ומצרים. (115) לפי שאין מביאין אותו מהוחיצה-לארכן. (116) ירושלמי פ"ז הד' (117) חכמים. (118) שלא רצוי לחיב הפרשה בלי חיבור הבאה. (119) ראה למללה פ"א מהל' תרומות הד'. (120) ואין מביאין מעשר שני עצמו, שהרי הוא טמא מארץ העמים, וראה שם פ"ב הד' (121) שכיוון שתיקנו נביים וחכמים להפריש, כעין דאוריתא תיקנו, ולכן טוען פדייה והבאת מקום. (122) נביים וחכמים. (123) שנער ומצרים. (124) ראה למללה פ"ט מהל' מעשר הד' (125) על מעשר שני.

יום ש"ק כ"ג אדר ב' ה'תשע"י

פרק שני

1) יבאר מעשר שני שנאכל לבעלים. ואם נהג בכל זמן. ואין פודין אותו בזמן הזה, ורק אין פודין אותו לירושלים בזמן הזה. והאכל כזית ממנו חוץ לירושלים. מעשר שני שנכנס לירושלים אם מותר להוציאו. פירות שנגמרה מלאתן ועכו בחרוך ירושלים ויצאו. פירות מעשר שני שננטמו בירושלים ופדיין. אילן שעומד לפנים מן החומה ונוטה חוץ לחומה.

א. מעשר שני נאכל¹ לבעלות² לבעל³ לפניהם מהזומת ירושלים; שנאמר: ואכלת⁴ לפניך יי אללהיך בפקודתך⁵ אשר יברך לשבן⁶ שמך⁷ וגורמר. ונוהג בפני הבית ושלא⁸ בפני הבית. שנאמר מעשר דגnek תירשך ויצחרך וכברת בקרך וצאנך; מפי השמועה⁹ למדו: מה בכור אין נאכל אלא באפני הבית, אף מעשר שני לא יאכל אלא בפני הבית.

2) הוא הדין ששותים אותו וסכים בו, ובכלב שלא יוציאו לשאר צרכם. (3) ככלומר, אף על פי שהוא קדוש, אין צריך ליתנו לכchan או ללי אלא נאכל לבעלים. אבל הוא הדין שנאכל לאחר. (4) ובספר פרשת קrho למדיו במעשר ראשון מהנה שנאמר "נהלה" – מה נחה נוהגת בפני הבית ושלא באפני הבית, אף מעשר ראשון נוהג בפני הבית ושולא בפני הבית. (5) לפני שצרך מזבח. ומה שכתב רבינו בפרק ו מהלכות בית הבחירה הלכה ט"ו ש"מקריבין הקרבנות כולם אף על פי שאין שם בית בנו", הינו מזבח בליך, וכמו שכתב שם בפרק ב המתה ד' יושלשה נביים על עמהם מן הגולה: אחד העיר להן על מקום המזבח ואחד העיר להן על מזבחיו ואחד העיר להן שמקריבין על המזבח הזה כל הקרבנות אף על פי שאין שם בית."

6. מدت חסידות, שפודין מעשר שני בזמן הזה בשיויו¹⁰, כדי שפודין אותו בפני הבית. וחוירו

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' כ"ג אדר ב' – ספר זורעים – הלוות מעשר שני קכט

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

ח. אין פודין מעשר שני בירושלים אלא אם כן ²⁰
נתמך³⁸; שנאמר³⁹: כי ירתק ממך המקום - ברחוק
מקום הוא נפדה, ואין נפדה בקרוב מקום. היה
הוא בפנים ומשאו בחוץ⁴⁰, אפלו היה אותו אותו
בקנה⁴¹, הואיל ולא נכנס המעשר - הרי זה מפר
לפדותו שם בצד החומה.

(38) ולמדו כן מהה שנאמר: "כי לא תוכל שאתו וגגו, ונתת
בכסף", ואין שאת אלא אכילה, שנאמר: "וישא משאות
מאית פניו". (39) זה מוסב על ראש ההלה, שאין פודין
מעשר שני טהור בירושלים. (40) שם: אמרו "הוא מחוץ
ומשוו בפנים (= שהוא פירות מעשר שני על כתיפ),
קלתו מהוצאות (= כיוון שנכנס לתוכן חומרה ירושלים, שב
AINO NFDHA), הוא בפנים ומשאו בחוץ מה? תנא להו הリア
סבא בדבי רבינו שמעון בן יהוח מקם המקום -
AMILIAK (= ממשאך)". ומפרש רבינו לקולא, שכיוון
שהasma בחוץ, הרי זה וחוק מלולאך, ופודחו בחוץ.
שם: "בעי رب פפה נקייה לייה בפנים (= היה הוא בפנים
ואוחז המשא שבחוץ עלי ידי קנה) מאי, תיקו". ולהלן שם
כ. אמרו: "רבינא אומר בגון דקנית ליה בקניא, ותפשיט
בעיא דבר פפא", ומפרש רבינו שהו מוסב על דברי בית
ההיל שם שאמרו "יודה וייאל בכל מקום", ולפי זה נפשטה
הבעיא לקולא. (41) צלומו, לא רק כשהוא בפנים ומשאו
בחוץ, שכשושצת להכניס המשא לפנים מן החומה, ציריך
הוא לכלכת ברಗלוין, והוא בכלל "וכי ירצה מחק הדרך גוי כי
ירחק ממן המקום", אלא אפילו אםacho בקניא,
שאפשר לו להכניסו לפנים מן החומה בלי הליכה ברगל,
אלא במישיכת הקנה, ואין כאן "ריבוי דרך", אף על פי כן
הוואיל ולא נכנס המעשר – מותר לפודתו.

ט. מעשר שני נשככים לירושלים, אפלו של דמאי⁴²,
אסור⁴³ להוציאו מושם; שביבר קלתו והו מחייבות⁴⁴.
ובכן פרות הגלוחין בכיסוף מעשר מחייבות⁴⁵; שנאמר: ואכלת⁴⁶
לפנייך אללהיך. עבר והוציאו בשגגה -
יחזרו ואכלו בירושלים.⁴⁷ וקליטת מהוצאות -
מדבריהם. אפלו מעשר שני בחמשו שורה
פרוטה⁴⁸, שהוא מדבריהם - מהוצאות קולותאות אותו
ואסור להוציאו. אבל מעות מעשר שני - נקנסין⁴⁹
ליירושלים וויאצאיין.⁴⁹

(42) ומה שאמרו במשנה שהdmaini נכנס לירושלים ויצא
ונפדה – אינו אלא בפירות שהם טבולין לדמאי, אבל
מעשר שני של דמאי, תפסו מהוצאות. (43) מדרבנן.
(44) ככלומר, חומרה ירושלים. (45) שנכנסו לירושלים, אסור
להוציאם מושם. וכן נראה במשנה שם שאמרו: "מעות
נקנסות לירושלים וויאצאות, פירות נקנסין וויאצאיין", הרי
שלא חילקו אלא בין פירות למעות, ואם כן פירות אינם
ויאצאים, אפלו אלה הלוקחים מכסוף מעשר. ומכאן שעצם
ההוצאה הוא אישור, ולא משום פדיין, שהרי לקוח בכיסוף
מעשר שני טהור, אינו נפדה אפילו בירוחוק מקום. (46)
כלומר, מצוה לאכלם לפני ה', ולא להוציאם מושם. ואין
זו אלא אסכמה, שהרי קליטת מהוצאות דרבנן. (47) שם:

שאסור לאכלו שם, אף בזמן זהה פודין ומחללים. וכל זה
במעשר שני טהור, אבל מעשר שני שנטמא, פודין אותו
אפילו בירושלים. (19) על פירות. (20) אף שיש לו דמים,
שהרי אם יטמא, אפשר לפודתו, אין מוכרכן אותו ואף על
פי שאינו נפדה או מתחלה, אלא נשר בקדושתו.
(21) שלחומירא אנו אומרים שתפסותו מהוצאות ירושלים,
שרואין כאילו הן עלות. (22) שכיוון שקהלתו מהוצאות,
ואינו יכול לפודתו בזמן זהה, יניחו עד שירקב.
(23) שכיוון שקהלתו מהוצאות, אף אם יצא, יחוור
ליירושלים, וכיוון שאנו יכול לפודתו, יركב. (24) ככלומר,
לפי שאין פודין אותו בירושלים. (25) ואוכלן.
(26) בירושלים.

ה. כל האוכל בזית מעשר שני או ששתה ממנה²⁷
ריביעית יין²⁸ חוץ לחומרה ירושלים²⁹ – לוכה;
שנאמר: לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגnek³⁰ חוץ
פירשׁ ויזחרך וגומר. ולוכה על כל אחד ואחד
בפני עצמו. לפיקך, אם אכל שלש³¹ חוץ
לחומרה³² – לוכה שלש מליקיות. שנאמר: ואכלת³³
לפנייך אללהיך מעשר דגnek פירשׁ ויזחרך, וגומר:
לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגnek וגמר. לכהב על כל
פרטן, ולא אמר לא תأكلם בשעריך? לחייב על כל
אחד ואחד בפני עצמו.³²

(27) לא כתוב ובינו שהסב לוכה. (28) בפרק י' מהלכות
תרומות הלהה ב כתוב ובינו: "כשם שאכילת תרומה בכזית
כך שתיה בכזית". (29) ככלומר, יצא אחר שנכנס לתוכה.
(30) דגן, תירוש ויזחר. (31) לאחר שנכנסו לפנים מן
החומרה. (32) يولאו שככלות לא הווי, כיון דאכלו
קאי, הווי לאו אכל חד וחד, והיכי דמי לאו שכבכלות? –
כגון "לא תאכל כי אם צלי אש" (שהלאו כול את כל
צורות הבישול חוץ מצל) וכגון מכל אשר יעשה מגפן היין.

ו. אינו לוכה מן הזרקה עד שיأكلנו אחר שנכנס
לחומרה ירושלים. שנאמר: לא תוכל לאכל בשעריך
וגומר, ואכלת לפנייך לאו אללהיך; כיון שנכנס למקום
אכלתו ואכלו בחוץ – לוכה. אבל אם אכלו קדם
שיקנסו לירושלים – מפני אותו מפת מרדות
מדבריהם.³³

(33) לדעת התוספות (שם דיבור המתחיל אמר) אף על פי
שאינו לוכה, עובר הוא על איסור עשה "ויצרת הכספ",
שבלי פודין אסור.

ז. מקצת³⁴ מעשר בפנים ומאתתו מבחן: האוכל
מזה שעדרין לא נכנס – מפני אותו מפת מרדות³⁵;
והאוכל בחוץ מזה שנקנס³⁶ – לוכה.³⁷

(34) ברייתה שם, לעניין ביכורים. והוא הדין למעשר שני.
(35) ואינו לוכה מן התורה, אף על פי שמקצת נכנס בפנים.
(36) ואחר שנכנס – יצא. (37) אף על פי שמקצת לא נכנס
עדין.

מתוך מהדורות גנשל עס רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

בhem קצת מקדושת מעשר, ואפלו אם התנה שלא יתפסו מהיצות, אין תנאו מועיל, שלא מועיל תנאו אלא אם נתמא בחוץ ואחר כך נכנס. (65) הפירות. (66) ככלומר, בטומאה דאוריתא, אפלו בתוך ירושלים, שפקעה מהפירוט קדושת מעשר, אף שעדיין טעונים פדייה, ואפלו بلا תנאי יכול לפודתם ולא כלם בחוץ. (67) שכיוון ש. (68) מדרבנן.

יג. במה דברים אמורים⁶⁹? פשכהני על מנת שלא תתפסם מהיצות⁷⁰; אבל אם לא התנה, הואיל וגננס הרי הוא טהור מן הtoutה, [שאין ולד⁷¹ מטמא שנגנ⁷² מן התורה], וכבר קלתו מהיצות ויאנו יוציא.⁷³

(69) שפירות שנטמו בחוץ, אפלו בולד הטומאה ונכנסו, נפדים ונأكلים בחוץ. (70) וכל זה בולד הטומאה, אבל בטומאה דאוריתא, אף بلا תנאי יכול להוציאם. (71) ככלומר, בולד הטומאה, שנגע בכלים שנגעו במשקין. (72) ככלומר, אחר. (73) אלא נפדה ונأكل בירושלים.

יד. תלתן של מעשר שני - מתר לאכלה צמחוניין,⁷⁴ שפק היה ראויה לאכילה⁷⁵. וכן בראשינו מעשר שני⁷⁶ - יאכלו צמחוניין.⁷⁷ ואם⁷⁸ עשה מהם עשה - הרי זו מתרת להפנס לירושלים ולהוציאה,⁸⁰ שאין⁸¹ בכלל הפטורות.⁸² ואם נטמא⁸³ בירושלים - יפדו ונأكلו בחוץ.

(74) ככלומר, כשהוא בתחילתו. (75) לאכילת אדם, אבל כשנתקהה אינו ראוי לאכילת אדם. (76) שאים מאכל אדם כלל, אלא בשני רעבון. (77) שאז נأكلים הם על ידי הדחק, אבל הפת שליהם אינה נאכלת כלל. (78) ירושמי שם: "כדי לעשות עיטה ולחזר כדי לעשות עיטה ולהזoor ככלומר, לא התירו להוציא קרשנים אלא כדי לעשות עיטה בחוץ, ותו לא, כפירוש הראב"ד בהשגות]. מתניתא דרבנן שמעון בן גמליאל, דרבנן שמעון בן גמליאל אמר אף הפירות נכנסין וויצאן, דברי הכל הוא, קל והוא שהקלו בכרשינין שאף חכמים מודים כן, ולמסקנא הורתה החזאתם אפלו כמה פעמים, והוא שיחיו עיטה קודם שייכנסו, שהרי נשנכנסו כרשנים כבר קלטום מהיצות". (79) ככלומר, מהכרשנים. אבל בתלתן אף אם עשה ממנו עיטה לא הקלו בו, שתلتן בתחילהו, רוב בני אוכלים אותו, אבל כרשנים אפלו בתחילהם אינם נאכלים כלל לאדם אלא בשני רעבון, ולכן בעיסתם, כדלהלן. (80) והוא נשנכנסו הכרשינין כשהן עשוין עיטה, אבל אם המכenis הכרשנים, קלטום מהיצות ושוב אינם יוצאים אף אם העשם עיטה בפנים. (81) ככלומר, הכרשנים, נשנעתה העיטה מהם. (82) קלטום מהיצות, כיון שהכרשנים עצם אינם נאכלים אלא בשני רעבון - לא החמירו בעיסתם. (83) ככלומר, הכרשנים, ואפלו בטומאה מדבריהם.

טו. אילן שעומד לפנים מן החומה ונופו נוטה חוץ³¹

"רכתייב, לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגן וכו', בשעריך הוא שלא תיכול, אבל יצאו חוץ למחייתן וחזרו מותרין", ולא חילקו בין שוגג למזיד. (48) ככלומר, שאין המעשר שווה ד' פרוטות, שחומשן מלגיון, פרוטה. (49) שלא החמירו חכמים אלא בפרוטות.

י. פרות⁵⁰ שנגמרה מלاكتן ועבורי בתוך ירושלים ויצאו - אינו יכול להוציא עלייהן מעשר שני מפרות אחרות שלא נכנסו לירושלים⁵¹, אלא יתר מעשר שני שלחן ויאכל בירושלים⁵², ואינו נפדה בחוץ.⁵³ אפלו עשה כל הפטרות האלו⁵⁴ מעשר שני אחר שיצאו על פרות אחרות שלא נכנסו - יחויר⁵⁵ וביאלו בירושלים. הימר הוא במחיצות ירושלים, והיאלו וקהלטו - קלטו.

(50) שלא הופרש מהם מעשר שני. (51) ולפרותם בחוץ.

(52) כדי מעשר שני שוכן לירושלים וצא.

(53) ש"מתרות שלא הורמו (= שלא הופרשו ממן תרומות ומעשרות) הרי הן כמו שהורמו. (54) שנכנסו לירושלים ויצאו, ואך זו בעיא בירושמי שם ולא נשטה, ופסחה רבינו לחומרא, אף על פי שהחיצה לקלוט דרבנן. (55) כל הפטרות, וגם המעשר-שני.

יא. פרות שלא נגמרה מלاكتן שעבורי בירושלים ויצאו, בגון סלי ענבים לגת⁵⁶ וסלוי אגנים במקצה⁵⁷ - מתר לפדות מעשר שני שלם בחוץ.⁵⁸ וכן פרות דמאי⁵⁹, אף על פי שנגמרה מלاكتן ועבורי בירושלים ויצאו - פודין מעשר שני שלחן בחוץ.

(56) שעומדים לדרכיה וסחיטה. (57) ככלומר, לモקה, וכן

הוא במונה, והכוונה לייבוש. (58) שכיוון שלא נגמרה מלاكتן, ועדין לא נתחייבו במעטר, לא שייך לומר שהמתרות שלם הם כמו שהורמו. (59) שעודין לא הופרשו מהם מעשר שני, שאילו לאחר שהופרש, יחויר ויאכלו בירושלים.

יב. פרות מעשר שני שנטמאו בירושלים ופדן⁶⁰: אם נטמא בולד הפטמה⁶¹ - אסור להוציאין,⁶² אלא יאכלו בפניהם;⁶³ מפנוי שולד הפטמה מדבריהם.⁶⁴ ואם נטמא באב הפטמה⁶⁵, או שנטמא על פי שנכנסו וапלו בולד הפטמה⁶⁶, אף על פי שנכנסו לירושלים - הרי אלו נפדיין ונאכלין בכלל מקרים.⁶⁸

(60) שכיוון שנטמו, מותר לפdeton, אפלו בירושלים.

(61) בדף רומי: "בודל הטומאה מדבריהם", כדלהלן, וכגון שנגע הפטרות בכלים שנגעו במשקן שנטמו באב הטומאה, שאז אין הכלים נעשים ראשון לטומאה אלא מדבריהם. (62) מירושלים, אף על פי שכבר פדן ויצאו להולין, שלא יאמרו: ראיינו מעשר שני שנכנס לירושלים ויצאו. (63) לאחר פדייתם למי שאינוائق חולין בטירה. (64) ושנמנם כאן שני חסרון: א. בכניותם היו הפטרות

טהורים. ב. מן ה תורה הם טהורים גם עכשו, ורק מדרבנן הם טמאים. ולפיכך קלטום מהיצות, לפי שעידיין נשתייר

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' כ"ג אדר ב' – ספר זורעים – הלוות מעשר שני קלא

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קהן

וילא בערתי¹³ ממנוי בטמא. בין שהמעשר טמא
והאוכל טהור, בין שהמעשר טהור והאוכל טמא.
והוא שיאכלנו בירושלים¹⁴ קודם שיפרחה¹⁵, שאינו
ЛОקה על אכילתון בטמאה אלא במקומות אכילתון;¹⁶
אבל אם אכלו בטמאה¹⁷ חוץ לירושלים¹⁸ – מכין
אותו מפת מרדות.¹⁹

(2) ברייתא ביבמות עג: ובמכות יט: (3) משנה במכות יג.
לפי המבורר שם יט: (4) פסחים כד. ובביבמות ובמכות
שם, למדנו כן מן הפסוק "לא תוכל לאכול בשעריך וגוי",
וראה להלן שלבינו היה גירסה אחרת בוגمراה שם.
(5) מכות שם: "אמר רבי יוסי בר חנינא וכור רישא (שנינו
שהאוכל מעשר שני שלא נפדה - לוקה) במעשר שני טמא
וגברא טמא (או זה או זה - תוספות), וכאילו היה
בירושלים". (6) שלאחר שפדו – הרי הוא חולין.
(7) כלומר, במקום שמצוה לאכול, כשהוא טהור. ובפירוש
המשנה (מכות שם משנה ג) למד זאת ורבינו מה שנאמר
(דברים יב, יז): "לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנן".
ונאמר בבבhor (שם טו, כז) "בעשריך תאכלנו", למדך
"שלא תוכל לאכול מעשר בטמאה בירושלים, כמו שתאכל
בבhor בטמאה בשעריך". ולפי דעת הרשות במכות שם,
גרס כן ורבינו בגمراה שם. ולפי זה, נשאר המקור לאלו מן
הפסוק "וילא בערתי ממן בטמא", ראה להמעלה. (8) אבל
בטהרה – לוקה, למ�לה פ"ב ה"ו. (9) אפיקו אחר שנכנס
ליירושלים ויצא. (10) בין אם נכנס לירושלים ויצא (איינו
ЛОקה משום אוכל מעשר שני חוץ לחומה (ראה למ�לה שם)
- כיון שאינו ראוי לאכילה. החוזן איש), ובין אם לא נכנס
עדין, ראה למ�לה שם.

ב. ואפללו²⁰ להקליק [בו]²¹ את הנגר אחר שנטמא¹³
- אסורה²² עד שיפרחה; שנאמר: לא בערתי ממנוי²³
בטמא.²⁴

(11) בימות שם. (12) בשמן של מעשר שני. (13) כלומר,
אפיקו אחר שנטמא - אסורה, וכולשכן קודם שנטמא, שהרי
אסורה להוציאו בשאר צרכיו, כדי להלן בהלהה י. וכן כתוב
רש"י ד"ה ואילו, ועוד שם: ד"ה והיכן. וראה בר"ש
לשכיבית פ"ח משנה ב, ובבר"ב ובתוספת הגרא"א שם.
(14) אם הכוונה לומר: אסורה לנו לוקה, צריך עין מה בין
זה לאוכל בטמאה, שאף הוא נלמד ממהפסוק הניל, ולוקה
(בחלה הקודמת), וראה בר"י קורקוס, ובגולין הרמב"ם
להגרא"א.

ג. כבר בארכנו²⁵, שהמעשר שנטמא, אפלו²⁶
בירושלים¹⁶ – פודין ויאכל¹⁷. ואוכלי¹⁸ את דמי²³
בטהרה בתורת פרות מעשר¹⁸, כמו שיתבאר¹⁹.
אבל²⁰ גטמאו הפרות כלן בשחן טבל - מפריש
מעשר שנוי²¹ בטמאה ופודה²².

(15) למ�לה פ"ב הלהה ח. (16) שאין פודין בה מעשר
טהור (שם). (17) המעשר הטמא לאחר פריתהו, לאדם
טמא או לטהור שאינו אוכל חולין בטהרה. (18) שהרי אין
נאמר (דברים יד, כג'כה) "ואכלת וגוי" מעשר דגנן וגוי לא

לחומרה - אין אוכלי תהatta נופו מעשר שנוי²³. ומעשר
שני שנכנס תהatta נופו – אין פודין אותו, שהרי הוא
במי שנכנס לירושלים.

(19) ואין אומרים, כשם שלגביו איסור פדייה, הרי הוא
כירושלים, והוא הדין לגבי אכילה.

טו. בזמנים שבסידר החומרה²⁴, שפתחיהם לפנים מן
החוימה²⁵ וחילון²⁶ לחוץ: מנגנון החומרה ולפניהם -
כלפניהם לכל דבר²⁸; ומנגנון החומרה ולחויז²⁹ – אין
אוכלי³⁰ שם ולא פודין שם להחמיר. היה חילון -
לפניהם ופתחיהם לחוץ: מנגנון החומרה ולחויז -
לחוץ, פודין בו ולא אוכלי³²; ומנגנון החומרה
ולפניהם – אין אוכלי שם ולא פודין להחמיר.
ויהלונות ועבי החומרה³³ – כלפניהם.³⁴

(85) שאין חילון הבית ופתחו בעובי החומרה, אלא רק אחד
מהם. (86) חומרה, כתוך עובי החומרה. כלומר, כתוך עובי
הבית עצמו, שתכוו חילון. (88) והותר לאכול מעשר
שני התח פתח הבית שהוא בעובי החומרה, ואסור לפדותו
שם. שאנו נותנים על מקום הפתח קולי וחוומי מוקם שהוא
שם. (89) כלומר, בחילון הבית. (90) מעשר שני, כדי חוץ
לעיר. (91) כדי תוך העיר, שאנו הולכים אחרי הפתח
להחמיר, ואס הפתח והחליל לצד אחד של החומרה דינו
כאן צד לכל דבר, אף לקולא. (92) כלומר, בין לקולא
בין לחומרה. (93) ואס שבפסחים שם העמידו משנה זו
ב"שורא בר שורא", כלומר, בחומרה קתנה ונמוכה השווה
לקרכע העוריה, אבל גג החומרה לא נתקרה, – פסק רבינו
כפשותו הסוגיא בזוביים נו. שאמרו שם "תני, החלוונות
ועובי החומרה כלפניהם", ולא העמידו ב"שורא ובר שורא"
בכפסחים שם, ממשען שלענין מעשר שני וקדושים קדשים,
נתקרו גרים וועלויות בירושלים, ורק לעניין קדשי קדשים
ושחיתת קדשים קלים לא נתקרו, וכפשותו לשון
הבריתיא בפסחים שם. (94) ואס שלחן בפרק י"ב
מהלכות שמיטה ויובל הלכה יב, פסק רבינו שבית הבני
בחומרה, אין דינו כתבי ערי חומרה, קר' יהודה בערךין לב.
ולא קר' שמעון, צריך לומר, שדין קדושת חומרה ירושלים
לחוד, ודין כתבי ערי חומרה לחוד. וראה בירושלמי מעשרות
סוף פרק ג, שלמדו דין זה, שבית הבני בחומרה אינו כלפניהם
לגביו דין כתבי ערי חומרה, ממהפסוק מוחיד שברשות כתבי ערי
חומרה, ואין לדבר זה עניין עם קדושת החומרה.

פרק שליעשי

(1) יבהיר שהאוכל מעשר שני בטמא לוקה. והאוכל מעשר
שני בגיןו, ואי זה אוון. אם נותנין פירות מעשר שני לעם
הארץ. אם מותר לאכול מעשר שני דמאי. מעשר שני אסור
לאבד אפיקו מיעוטו. וכמה הוא מיועטו. שאוכל דבר
שדרכו לאכול ושותה דבר שדרכו לשותה. שמרם של
מעשר שני שנותן עליהם מים, ויין של מעשר שנפל לתוכו
דבש. ודין מעשר שני אם ניתן לרופואה, ואס מקדשין בו
הашה וכיוצא בזה. המקדש מעשר שני שלו לבדוק הבית.
א. האוכל מעשר שני בטמא – לוקה³; שנאמר:

כלב שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש"ק כ"ג אדר ב' – ספר זורעים – הלוות מעשר שני

מתוך מהדורות ונחל עם רמב"ם לנעם – מוסד הרובע

סמכים בתורה, מסתבר שרינויים שווים (כسف-משנה). (32) אפילו לאחר שהיה בירושלים ויצא. (33) אבל שלא בגיןו – לוקה, נון^ל בפ"ב הלכה זו. (34) ראה בהלכה הסמוכה. (35) האוכל בחוץ, על שלוא קיים "וצרת הכסף בידך" (ראה לעלה הלכה א), והאוכל בפנים על שעבר על דברי חכמים.

ו. איזהו אונן? זה המתאפשר על אחד מן פקרובים שהוא חיך לתהאכט אל עלייהן^ז. וביום הפיטה – הוא אונן מן התורה, וביליה – אונן מדבריה^ח. שגא אמר: ואכלתי מחתאת היום הייטב בעיני יי"ז^ט; היום – אסור, ולילה – מתרף^י. נשתחה הפota ימי רביים ואחר פך נקבר – כל אונן הימים שאחר יום הפיטה עד יום הקבורה הוא אונן מדבריה. ואין יום הקבורה תופש לילו^ו.

מן התורה. וראה בפ"ב מהלכות אבל הלכה א. (36) זבחים צט: וכ: כרבי ורבי שמעון ולא כר' יהודה, וכן הוא בפסחים צב. ובברכות טז: ובר"ף שם. (38) כן הוא בסיפורא פ' שmini פרק ב הלכה יא. וראה בזכחים ק: ובר"ף ורבינו יונה בברכות סוף פרק ב. (39) מן התורה. אבל מדרבנן, הרי הוא אונן עד הקבורה. (40) בודיתא בזוחים שם: "אלא תרין ה כי, עד מתי הוא מתאונן עליו כל אותו היום (כלומר, יום הקבורה) ואפילו לאחר עשרה ימים מן המיתה – רשי" שם) בלבד לילו. רבי אמר, כל זמן שלא נגמר (הרי הוא אונן מדבריהם אפילו אחר עשרה ימים, נ"ל) ואם נגמר חפס לילו (שלאחריו)". והלכה בחכמים, שאין הלכה כרבי אלא מחברו, אבל לא מחכניו. וצריך לומר שהחכמים אלו חולקים על חכמים הנזכרים בברייתא שם לעלה הסוברים ש"אין מתאונן אלא אותו היום בלבד", ככלומר, יום המיתה. וראה להלן בפ"ב מהלכות ביתא מקדש הלכות טי, וכسف-משנה שם.

ז. ולא מעשר שני בלבד, אלא כל הקדושים נלון^ט. (41) אם אקלן בגיןות של תורה – לוקה^ט; וב בגיןות של דבריהן – מכין אותו מפת מרדות^ט.

במקומות הנזכרים מדובר בקדשים. (42) שאף אישור אכילת קדשים בגיןות הוא בכלל הכתוב "לא אכלתי בגין", וראה בזוחם קא. ובספר המצוות לא-תעשה קנא. (43) ראה לעלה הלכה ה.

ח. אין^ט נותניין פרות מעשר שני^ט לעם הארץ, ולא פרות הנלקחות במעות מעשר, ולא מעתות מעשר^ט. (44) מפני שהוא בחזקת טמאה^ט. ומתרף^ט לאכל מעשר שני של דמאי בגיןות^ט, ונתנו לעם הארץ^ט; והוא שיאכלנו במקומות אכילתון, בירושלמי^ט; אבל אם אכלו בחוץ בגיןות^ט, או שיאכלו בפניהם בגיןות של דבריהם^ט.

(44) מע"ש פ"ג משנה ג, ירושלמי שם. וברדי מי פ"א סוף הלכה ב ובפ"ב שם הלכה ד. (45) של פרות ודאי, וראה

תולך שאתו (כלומר, לא תוכל לאכלו, מחמת שהוא טמא – מכות שם) וגוי ונתה בכיסף וגוי ונתה הכסף וגוי בברker ובצאן וגוי ואכלת שם לפני ה' אלקין". הרי שמעשר שני שנטמא פודין אותו בירושלים על כסף, וקונים בו בקר וצאן וכו' ואוכלים אותם בקדושה לפני ה', כפירות מעשר שני. (19) להלן הלוות י"א אכילת מעשר שני. ועיין כسف-משנה]. (20) ירושלמי מעשר שני פ"ג הלכה ג: "ר' פנחס מסב לה (היה מטמא את המעשר-שני) ופודה לה". ולא יתכן שטמאו לאחר השופרש, שהרי הוא קרווי קודש, כhalbכתה הסמוכה ואסור לטמאו, ראה להלן הלכה ח וכפ"ח מהלכות לולב ה"ב, אלא טימאו בעודו טבל. (21) ואין אומרים, שכיוון שאף קודם הפרשתו, כבר היה המעשר טמא, לא תחול על המעשר קדושת מע"ש, ואין צורך להפרישו ולפדותו. וראה במעשר שני פרק המשנה יב ובפרשיות שם. וצ"ע. (22) ואוכל דמי בטירה. ניתן שחייב לפדותו, בכדי לאכול את דמיו בטירה בתורת פירות מעשר שני. (ראה לעלה), שams לא כן גורם הוא שייפס. וזה מה שאמרו במעשר שני שם (להלן פ"א הלכה ט): "אם הפרישו בטומה אינו יכול להתוודות", הינו שהפרישו בטומה ולא פדוו, נ"ל, ועיין שם בתוספות חדשם].

ד. העREL – בטמא^ט, ואם אכל מעשר שני – לוקה מן התורה, קדרך שלוקה על אכילת טרומחה^ט; שהטרומה קדש, וממעשר שני קרווי קדש, שהרי נאמר בו: קדש לוי^ט. וטמא^ט שטbel – אוכל מעשר שני אף על פי שלא העRib שמשׁו^ט.

(23) כרבי עקיבא ביבמות עד. וראה בפ"ז מהלכות תרומות הלכה י, ובפ"ב מהלכות חגיגה סוף הלכה א ובחלמס-משנה שם (משנה-למל'). (24) הלוות תרומות שם. (25) ביבמות שם למד רבי עקיבא, שערל איינו אוכל בתורה מה פסוק "איש מזרע אהרן וגוי" בקדשים לא יאכל" לרבות ערל. ושם אמרו בגمرا, שלרבי עקיבא ערל אסור באכילת מעשר, ולא אמרו מהיכן למdro ואთ. (26) נגעים פ"ד משנה ג, והובאה ביבמות שם: (27) ואף שלמדו מעשר שני מתוומה לנען ערל, נ"ל, לעניין החירא אכילה לטמא שטbel לא למדו, ודינים מיוחדים לכל אחד מהם, ראה בהלכות תרומות שם הלכה ב.

ה. האוכל^ט מעשר שני בגיןות של תורה^ט – לוקה; שגא אמר: לא אכלתי בגיןות של תורה^ט; והוא שיאכלנו במקומות אכילתון, בירושלמי^ט; אבל אם אכלו בחוץ בגיןות, או שיאכלו בפניהם בגיןות של דבריהם^ט.

(28) ביכורים פ"ב משנה ב. (29) ראה בהלכה הסמוכה. (30) רビינו לשיטתו בספר המצוות סוף כלל ח, שכל מקום בתורה שהוטל עלינו שנכרי, שלא עשוינו דבר מסוים, ככלומר, שנשלל מעצמנו מעשה פלוני ופלוני, הרי הוא, כאמור, שיאכלנו מעשר בגיןות לא-תעשה. והרמב"ן שם השיג עליו (כسف-משנה), ומקור לדברי רביינו בירושלמי סוטה פ"ה הלכה ב, עיין בשורי קרben (אור שמח). (31) דבר זה נלמד מאיסור(ac) אכילתתו בטומה, לעלה הלכה א. שכיוון שהאיסורים

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' קכ"ג אדר ב' – ספר זורעים – הלוות מעשר שני קLEG

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

הרי כל אישור איבוד מעשר שני של דמאי אינו אלא מדרבן.

י. מעשר שני⁷⁰ נתן לאכילה ושתיה; **שנאמר:** **וְאַכְלָתֶת לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהִיךְךְ וְסִכְחָה - בְּשִׁתְהָה**⁷¹. **וְאַסְוָרִים**⁷² **לְהֹזְאִיאוֹ בְּשֶׂאָר אֲדֻמִּים, כֹּגּוֹן לְקַח בָּו בְּלִילִים וּבְגַדִּים וּעֲבָרִים;**⁷³ **שנאמר:** **לֹא נִתְתִּי מַמְנוֹן לְמַתָּה**⁷⁴. **כְּלֹום,**⁷⁵ **לֹא הַזְּאָתִי אָתוֹ בְּדָבָר שָׁאיָנוּ מַקִּים אֶת הַגּוֹף**⁷⁶. **וְאִם הַזְּצִיא מַמְנוֹן בְּשֶׂאָר דְּבָרִים, אַפְלוּ בְּדָבָר שָׁאיָנוּ**⁷⁷ **כֹּגּוֹן שְׁלָקָח מַמְנוֹן אָרוֹן וְתְכִירִיכִין לְמַתָּה**⁷⁸ - **הַרִּי זוּ**⁷⁹ **אוֹכֵל בְּגַנְגָּדוֹ בְּתֹרַת מַעַשֵּׂר**⁸⁰.

(70) מעשר שפ"ב מונה א. (71) ושותה בכל אכילה היא (ירושלמי שם, ובבלי יומא עז). (72) שנאמר (תהלים קט, יח): "וְהַבָּא כִּמֵּי בְּקָרְבוֹ וּכְשָׁמֵן בְּעַצְמוֹתָיו" (משנה בשבת פו). ולפי דברי הירושלמי (שם) כל מקום שאמרה תורה פון. לאכול בком ועשה, אף סיכה בכל. אבל במקומות שאשרה לאכול בkom ועשה, אין סיכה בכל. אבל במקומות שאUTHOR תורה לאכול, אין סיכה בכל, אלא אם כן תורתה מחייבת עשוור מיוחד (אור שמה). וראה בפ"א מהלכות טורמות הלכה ב. הלכות דה, ולמעלה פ"י מהלכות טורמות הלכה ב. (73) מן התורה, כدولן. ולא כתוב רבינו כאן שולקה, כמו שכח באלים, הרוי זהה לעניין טומאה ואנינות, ועיין רבינו. (74) שם פ"א משנה ז. ולא נזכר במשנה אלא בדברים. וכלים ובדים נלמדו מארון ותכרכמים, להלן. וכן מפורש משנה שם: "כל שהוא חוץ לאכילה ושותה ולסיכה מדמי מעשר שני, יאכל בגבורו". (75) רבינו למד זאת מדרתו. וראה בלשון רבינו בספר המצוות. (76) לנ"ן הרי זה כמו. אבל באכילה, שתיה וסיכה, כיון שהഴון נאכל ונבלע באיברים, הרוי זה חי"ר ולא מת" (קסף-משנה). (77) שם פ"ה משנה יב, וספר הפרשות כתיבתא. ועיין יבמות עד. וזה לשון רבינו בספר המצוות (לא-עתשה קבב): "וזה הוצריך (הכתוב) את המת לחזוק, כאשר יאמר ע"פ שהיא מצויה, לא יוציא עלייו מעות מעשר שני, ונראה לי שכיוון אמרו "ונחתת הכסף וכוכ" הרוי המוציא אותו בזולת המזון כאילו נתנו למלה, שכן תועלת למלה בכך". רוצה לוודאי דוקא לעניין סיכה, דרשו הרים (יבמות שם) להיפך "ולא נתתי ממנה למלה" - "זה חי" - נתתי, וסיכה מותרת בשמנ של מעשר שני טמא, מפני שישכה היא כתיה, ומותרת אף במעט שני טהור שם. וציריך עיין שרビינו השמייט את, מה ישאיין-כך לעניין כלים ובגדים, اي אפשר לדרש "זה חי מותר", אלא למדeo חי מטה לאסור, שאם במת שהוא מצויה אסור, כל-שכנן שלחי אסור. ועיין ביבמות שם ובחדושי הרמב"ן שם. וראה בקסף-משנה ובהערות הגרא"ח העליר לספר המצוות שם. (78) במשנה לא נאמר "מת מצואה", אבל סבור ורבינו ש"מת" כולל גם מת מצואה (ר"י קורוקס). [ואף-על-פי שהעוסק בקבורת מת מצואה פטור ממצוה אחרת (מגילה ג):] - לא הותר לו לעשות איסור עבורי]. (79) שם פ"א משנה ז. (80) כל זה, כשהמוכר שמכר לו את הכלים והבדים ותכרכמים, ברוח או מות, אבל אם הוא קיים לפניו יחזיר הדברים לבעליהם ויחרוזו הבדים למוכר, כדלהלן פ"ז ההלכה טז.

להלן. (46) שדינם כדי מעשר שני, כדלהלן בראש פרק ד. (47) ואסור לגרום טומאה למעשר שני, שהוא קרי קודש, כתורמה, ראה למללה הלכה ג. (48) דמאי פ"א משנה ב. (49) אפילו באניות של תורה. ובירושלמי שם: "תני נאכל מעשר שני של דמאי" (מעשר שני של דמאי) באניתה ואני נאכל בטומאה (כן ראה גם ממה שאמרו להלן, שנוטנו לעם הארץ), הרוי שלכלו בטומאה אסור - מראה הפנים שם). מה בין אניינה מה בין טומאה. אמר רב נחמן טומאה מצויה, אניינה אינה מצויה, וגוררו על דבר שהוא מצויה ולא גזרו על דבר שאינו שווים, ואוכלים בירושלים כמויות מעשר שני (בטהרה וככו"ז) - פירוש המשנה שם), שהחמירו חכמים בנותן לעם הארץ, שלא יהא רגיל בכך (ועיין בר"ש שם שאין דעתו כן). ונראה שבמחלל מעשר שני של דמאי שבידו על מה שביד, עס' הארץ, לא החמירו חכמים, ראה להלן פ"ח הלכה יג, וראה ב"משנה ראשונה" ובছזון-איש. (52) חוספה מא"ש פ"ד. (53) של ודאי. (54) כאבא החלפי בן קרויא, שם. (55) הראב"ד כתוב שאין לחושש אלא למן מרכבה אבל לא זמן מועט, וכותב הפסחים המשנה שיתיכון כי כן גם כוונת רבינו. ועיין בתוספתא פשוטה. (56) בדרפוס רומי חסורה פיסקא זו, אבל מלשון הראב"ד נהرا שגורס כן בדברי רבינו. (57) כן הוא בתוספתא שם. והראב"ד הייתה לו נסחאה אחרת שם.

ט. **מעשר שני**⁵⁸ אסור לאבד אפלו מעוטר⁵⁹ בדקרים, אלא מולכו כל שהוא או מולייך דמיון לירושלמי⁶⁰. ומטר⁶¹ לאבד מעוטר מעשר שני של דמאי בדקרים.⁶² ובמה הוא מעוטר? פחות מפגוגרת, בין באכל שלם בין בקרים.⁶³ אבל כגרגרת - אין מأدין אותן. והמפריש מעשר שני של דמאי פחות מפגוגרת⁶⁴ - הרוי זה נזתנו לעם הארץ ואוכל בגנדו⁶⁵; אבל לא יפריש נזנו⁶⁶ לכתוצאה לאבד⁶⁷, שאין מפרקין לאבד⁶⁸.

(58) של ודאי. (59) אפי' פחות מכבוגרת, ראה להלן. (60) דין זה נלמד, מהה שלא התירו במסנה (דמאי פ"א משנה ב) אלא לאבד מיעוט מעשר שני של דמאי. ראה להלן. (61) משנה שם. (62) המובילות לירושלים, שהקלו בדמאי, מהמת קשי הדרך. (63) רושלמי שם: "ר' יהנן בשם ר'ש בן יהוץדק, בין בפروس בין בשלם עד גrogate". (64) ככלומר, אפילו פחות מכבוגרת, שבדקרים התירו לאבדו, נ"ל - לא הקלו בו ליתנו לעם הארץ, אלא אם אוכל נגדו. (65) כשם שעושה במעט שני של דמאי שהוא יותר מכבוגרת, כבלהה הקודמת. ודעת רבינו, שמה שאמרו במסנה "ונחתת המזון לעם הארץ" ויאכל נגדו, זה מוסב גם על הנאמר שם בסמוך "ומأدין את מיעוטו". וראה בתוספות אנשי שם. בקסף-משנה, ובছזון-איש. (66) בעיא של ר' הושעיה, בירושלמי שם. (67) ככלומר, מעשר שני של דמאי, פחות מכבוגרת. (68) בדרוכים. (69) אף-על-פי של נפשטה הבעה, פסקה ורבינו לחומרה. וציריך עיון:

מתוך מהדורות ונחל עט רמב"ם ג' – מוסד הרבנן

"ותבלין". וכן הוא בכסף-משנה. אבל בדפוס רומי הוא כלפינו. ומודבר בדבר ותבלין של חולין של אדם אחר. (103) כמובן, הוסיפו במדתו ובטעמו, כדלהלן. (104) נתבאר להלן בהלכה ט. (105) משנה שם. (106) בעל מלאכת שלמה' מצא במשנה מנוקדת: "קפלוטות". והם: החיצר הנעשה בארץ הצבי" (פירוש המשנה). והם כרישי שדה, כמפורט בירושלמי כלאים פ"א הלכה ב. (107) כאמור לעיל.

יד. עטה¹⁰⁸ של מעשר שני שפאה והשכחה - השכח לשני. זה הכלל¹⁰⁹: כל ששבחו נכר: אם הותיר במקה¹¹⁰ - השכח לפיה שבעון, ואם לא הותיר הכלדה¹¹¹ - השכח לשני בלבד; וכל שאין שבחו נבר, אפלו הותיר הכלדה - השכח לשני בלבד¹¹². (108) משנה שם. ובדפוס רומי ליתא פיסקא זו "עיסא וכו'" לשני". (109) משנה שם. (110) בטעם. (111) במשנה שם: "זה הכלל כל ששבחו נבר, השכח לפיה שבעון". ובירושלמי אמר ר' יוחנן: "כל שיש בו הותיר מידה השכח לשני". וכן הוא בתוספתא שם סוף פ"ו: "כל המותיר במידה שבחו נבר, השכח לפיה שבעון", הרי שצרך שניהם: גם הוסיף במידה וגם ניכר בטעם. ראה בר"י קורקוס. (112) אף שהשכחה בטעם. (113) כמפורט במשנה שם,-shell ש"ז אין שהותיר נבר - השכח לשני", אף-על-פי שהמשנה מדברת כשהותיר נבר - כרעה, כדעת ר' יוחנן בירושלמי שם. ועיין רבא"ד.

טו. כיצד השכח לפיה שבעון¹¹⁴? אין של מעשר ששותה שלשה¹¹⁵, שגפל לתוכו דבש ותבלין שווה זו? אחד, והוא סיפר¹¹⁶ במקתו והשכיחוהו¹¹⁷, והרי הכלדה¹¹⁸ ששה חמלה - הושבין הכל בארכעה ורבכיע. וכן על דרך זה בשאר הדברים.

(114) הנזכר בהלכות הקודמות. (115) זוזים. (116) בדפוס רומי "והוסיפו", כמובן, הדשן והתבלין. (117) בטעם. (118) בדפוס ווינציאה: "בארכעה פחות רבייע". וכן הוא בר"י קורקוס וברדב"ז. וראה בפירוש המשנה.

טו. מעשר שני¹¹⁹, אף על פי שגפן לסייעה¹²⁰ – אין נוגנין אותו לא על גבי צנית¹²¹ ולא על גבי חמוץ¹²², ואין עושין ממנה קמעץ¹²³ וכיוצא בו, ושחררי לא גפן לרפואה¹²⁴.

(119) תוספתא מעשר שני פרק א. והואינו שמן של מעשר שני. וללא דברי ורבינו, היה אפשר לפרש דברי התוספתא בסלע של מעשר שני, ראה בתוספתא כפושטה שם. (120) למלילה הלכה י. (121) "מכה שיוצאה ברגל מלמטה" (אוצר הגאנונים למסכת שבת, חלק התשובות עמוד 36). (122) ילפת (חסדי רוד לתוספתא שם). וראה בתרגום אונקלוס לועקרא כא. ב. (123) כי היו עושים גם קמעץ של עיקרים (= עשבים), וראה בשחתת ס. (124) אלא לאכילה ושתיה וסיכה שהיא כשתיה, ולא לרפואה. וראה בפה מה הולכות שmittah ויכול הלכה יא, שדרשו: "לאכילה ולא לרפואה".

יא. מעשר⁸¹ – אוכל דבר שדרפו להאכל, ושזהה דבר שדרפו לשותה⁸², ורק דבר שדרפו לסתוך. ולא יסוק יין וחמצץ, אבל סך הוא את השמנת. ולא⁸³ ישחט את הפירות להוציא מהן משקין, חוץ מזיתים וענבים בלבד⁸⁴. [ראיין⁸⁵ מפטמין את השמן, אבל פת שעפשה ושם שנסרכה, אלא בירין שנפסל מאכל אדים פקעה קדשה ממנו⁹¹.]

81 שם פ"ב משנה א. והכוונה, מה עושה במעשר שני, ומפרש, אוכל וכו'. והר"י קורקוס העתיק: "במעשר והכסף-משנה העתיק: "מעשר שני". (82) במשנה שם לא נאמרה בבא זו, אבל כן הוא בתוספתא לענין תרומה (תרומות פ"ט) בשבייתה (פ"ו שם), והרי במשנה שם (פ"ח) משנה ב) השוו תרומה ומעשר שני לשבייתו. (83) בירושלמי שם: "זה דרכו לנו (שמן לסתוך) וזה אין דרכו לנו (יין וחומץ לסתוך)". (84) תרומות פ"א משנה ג: "כל הפירות אין משנים אותם מביריתן בתרומה ובמעשר שני, אלא זיתים וענבים בלבד". (85) שאין לשנות הפירות מביריתם, וראה להלן פ"ט הלכה ג, ופה מה הולכות שמיטה ויובל הלכה ג, ולמעלה פ"א מהלכות תרומות הלכה ב. (86) משנה במעשר שעשן שם. (87) במני מרקחת, בירין שהוא פיסקא ז. וראה בתוספות רום-טוב. (88) ממשנה מפסיד טعمו על ידי כך, וממעט באכילתו (פירוש המשנה). וראה בהולכות תרומות שם הלכה ג. וממעט זה אסור לקנות שמן מפוטם בדמי מעשר שני (משנה שם). (89) שאין טעם היין לנפסד משום כך, אלא אדרבא משתבח. (90) ירושלמי מעשר שני שם הלכה א [וכן היא בתוספתא שביעית פ"ז הלכה ב]. (91) ירושלמי שם.

9. יב. כל⁹² שופטר לזרים לאכלו בתרומה⁹³, קה מفتر במעשר שני לأكلו בתורת חילון⁹⁴. שמים⁹⁵ של מעתיר שני שגפן עליהם מים – ראשוז⁹⁶ אסור במעשר, ושניהם⁹⁷ מעד בחילון⁹⁸. ושל דמאי – אפלו ראשון⁹⁹.

(92) תוספתא תרומות פ"ג. ירושלמי מעשר שני שם. (93) כאמור בהולכות תרומות שם הלוות י"ג (אור שם). (94) כמובן, מחוץ לירושלים או טמא בירושלים. (95) תוספתא תרומות שם. והובאה בכבלי בבא בתרא צ. כתנא-קמא ולא כרבי מאיר. (96) כמובן, המים הראשונים שהוזיאו מן המשרים. (97) כמובן, המים שהוזיאו לאחר שנתנו על המשרים בשניה. (98) אבל בהולכות תרומות שם הלכה יג. (99) בבא בתרא שם. שבdma הילכו.

יג. אין¹⁰⁰ של מעשר¹⁰¹ שגפל לתוכו דבש ותבלין¹⁰² – השכח לפיה שבעון¹⁰⁴. וכך¹⁰⁵ דגים שנטבשלו עם קפלוטות¹⁰⁶ של מעשר שני והשכיחו¹⁰⁷ – השכח לפיה שבעון.

(100) מעשר שני שם. (101) שני. ובכתבי-יד נוסף כן בדרכי רבניו (מעשה רוקח). וכן הוא בר"י קורקוס. (102) צ"ל:

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' כ"ג אדר ב' – ספר זורעים – הלוכות מעשר שני קלה

מתוך מהדורות גנאל נעם – רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' כ"ג אדר ב'

אסור משום חליפין, מכיוון שאינו יכול (כלומר נוטן הילך) להוציאו (כלומר את המשם) ממנה בדיון, אין אלו חליפין. ולידא מילה (כלומר: ולמה) אמר, הא לך יין שאין לי שםן, דאיilo הות לישח (=שםן) הוייא מיתן לך (כלומר: הילך נוותן לך שםן, אבל אין לך)". ש מכיוון שאפשר לפרש דבריו כך – אין יכול לפרש דבריו שהבירו יtan לו שםן עבור הילך, ולהוציאו בדיון.

יט. מעשר שניגן¹⁴⁵ - אין שוקleinangan¹⁴⁶ אפל¹⁴⁷ דינרי נקב¹⁴⁸, ואפלו להילע עליהם מעשר שני¹⁴⁹ אחריך¹⁵⁰. גזרה שמא לא¹⁵⁰ יכון מפנד משקלו¹⁵¹, ונמצאו הפרות חסרים, והוא שוקlein בפן¹⁵² מעות¹⁵³ לחייב עליהם מעשן¹⁵² אחריך¹⁵³, נמצא מוציא מעשר¹⁵⁴ לחילין בפחות מדקמי.

(145) תוספתא מעשר שני פ"א. וראה בשכת בכ: ובמאירי שם. ומזכיר כאן בפיירות מעשר שני משקלם ידוע, כדרלן. ולא במאות, וראה בהילכה הסמוכה. (146) כן גורס המאירי שם ד"ה גורר. (147) של חולין. ואף-על-פי "שאין כאן צורך למשלק גדול" (שהם קרים ואין משקלם גדול – מאירי שם) – אין שוקleinangan, "לפי שהוא בזין בקדשים (ראה לעלה הלכה ד) כשהוא עושה ממנו אבני משקל" (פירוש המשנה שם פ"א משנה א, וראה בהילכה הסמוכה). (148) אבל אם הוא שוקlein כדי לחייב מעשר שני זה, שהוא שוקleinangan – מותר, וראה להלן. (149) [בגמרה שם פירשו בן משנה זו, למי שסובר מותר להדיליק נר הנוכה מני יידי Kisim, אבל למי שסוביר אין מדיליק נר הנוכה גם על יידי Kisim, אין הכרח לפרש בן הלכה זו, אלא נר הנוכה מניר הנוכה – אין הכרח לפרש בן הלכה זו, שהרי הוא שוקlein חוליןangan בצד המעשר, ואף-על-פי שאחר-כך הוא מחייב הפרות עליהם – הרי הואCMDILIK נר הנוכה מניר הנוכה – אין הכרח לחייב CMDILIK נר הנוכה בצד המשם, שאיפילו אם החילול חל בעת שהוא הנ"ל בכדי להשמענו, שאיפילו מחייב CMDILIK נר הנוכה מניר הנוכה – אין הכרח לחייב CMDILIK נר הנוכה בצד המשם, שאיפילו מחייב CMDILIK נר הנוכה מבצע פעולות המשקל, לפני שירודע המשקל – אין בזין, אבל יודיע המשקל, אין עדין השתמשות במעטר שני, וכל זמן שאינו יודיע המשקל, אין עדין השתמשות, וברגע שהוא יודיע המשקל, הרי הוא מעשר שני, והרי הואCMDILIK נר הנוכה מניר הנוכה, ואף-על-פי-כן אסורה, כדרלן. בלחם-משנה פ"ד מהילכות הנוכה הלכה ט]. (150) בדרפוס רומי וככל הדפוסים העתיקים (חוין מוונייציא של"ד) ובכתבי-יד (תוספתא כפשתה): "שמא יכוין". וכן הוא במאירי ובחלם משנה שם. וכן כתוב ריבינו בפירושו למסכת שבת שם ("סיני") ברך ו עמוד קג). (151) בדרפוסים חדשים "משכלו", אבל בכל המקורות הנ"ל: "משכילות". (152) מבלי שיידיע שהstarsו הפרות (ראה בר"י קורוקס). [ואף-על-פי שהחששא זו קיימת גם אם הפרות הללו, שוקleinangan, הם של חולין, וראה בלחם-משנה שם] – לא גוזרו אלא בפיירות של מעשר שני, שאסורים באכילה חרץ, לירושלים, ומהזיקם בביתו על מנת להביאם לירושלים, כמכר.

יז. מעשר שני – ממון גבולה הווא¹²⁵, שנאמר: לוי הוא¹²⁶. לפיקד אינו נקנה במקנה¹²⁷, אלא אם כן¹²⁸ בתן לו הפטבל¹²⁹ והמקבל מפרקיש המעשר. ואין מקדשין בו את האשחה¹³⁰, ואין¹³¹ מוכרין אותה, ואין¹³² ממשבגין¹³³ אותה, ואין¹³⁴ מחליפין¹³³ אותה. מריהנין¹³⁵ אותה.

(125) קידושין נב: כרבי מאיר ולא כרבי יהודה. וגם מעות הילכה שני הן ממון גבולה, להלן פ"ז הילכה יט. וראה להלן הילכה כ. שם נג: נג: (126) לא כתוב "איינו נתן במתנה" אלא "איינו נקנה במתנה", וכן הוא להלן פ"ט במתנה ב, שאין אסור לחת במתנה (ראה בסוף הילכה הסמוכה במעטר שני פ"א משנה א), אלא איינו נקנה להילכה, והרי הוא כאוכל משל הנותן, ברשותו (אור שמח). וראה במאירי קידושין נד: עמ' 862 ד"ה מעשר שני. (128) שם נד: (129) ואף-על-פי ש"מתנות שלא הורמו כמו שהרומו" (למעלה פ"ה מהילכות אישות הילכה ו, ופ"ז מהילכות מעשר הילכה כא, ולמעלה פ"ב הילכה ז) – אין המעשר שנקי קודש וממון גבוה אלא לאחר ה הפרשה. וזהי כוונת הגمراה שם, שלענין זה הכל מודים שמנותו שלא הורמו איין כמורמות (ר"י קורוקס ומאריכי בקידושין שם עמי) ושיטה לא נודע לימי, שם). (130) ואם קדשה אינה מקודשת, כרבי מאיר שם. וכן הוא בהילכות אישות שם הילכה ד. (131) תוספתא מעשר שני תחילת פרק א. וראה להלן הילכה ב. (132) ראה בהילכה הסמוכה. (133) שחליפין כמכר. (134) תוספתא שם. (135) ראה בhilcha הסמוכה.

יח. ביצדר¹³⁶ אין ממשבגין אותה? לא יבגס לביתו – וימשפננו¹³⁷ מעשר שני¹³⁸ שללו¹³⁹. עבר ומשבגו – מוציאין אותה מידי¹⁴⁰. ביצדר אין מרחיבין אותה? לא יאמר לו: הא לך מעשר זה ויהיה בידך¹⁴¹, ומתן לי עליו מעות¹⁴⁰. ביצדר אין מחליפין אותה? לא יאמר לו: הא לך יין מעשר ומתן לי שמן מעשר¹⁴². אבל אומר לו: הא לך יין¹⁴³ שעאן לי שמן, ואם רצח חברו לתן לו שמן – מפרק; שהרוי לא החוליף עמו, אלא הודיעו שעאן לו¹⁴⁴, ואם רצח הילכה לתן – יתן.

(136) תוספתא שם. (137) ההינו באופן שמותר ליבתו לבתו למשכון אחר, כגון שיש לו אצל חברי שכיר מלאכה ולא זקפו עליו במלואה, שנכנס לביתו ונוטל המשכון בשכרו" (פ"ג מהילכות מלואה וולה הילכה ז). ו"מריהנין" שבסמוך, ההינו שנוחן לו בתורת משכון, שלו כי היה סמן ובתו שישלם לו, ואין נוטל בחובו. והשمعינו, שני מני המשכון היללו אסורים במעטר שני). (138) ירושלמי שם פ"א הילכה א הילכה א (דרב"ז). (139) למשכון ולבטחות. (140) בדרפוס רומי: "חולין", וכן הוא בתוספתא שם. (141) תוספתא שם. (142) כלומר, איפילו באופן שנייהם מעשר שני, אסור להחוליף זה בזה, והרי כמכר. (143) ירושלמי שם: "וואין

כלו' שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' כ"ג אדר ב' – ספר זורעים – הלוכות מעשר שני

מתוך מהדורות גנאלעס רם רמב"ם געט – מוסד הרב"ש

- 7 כא. ואין¹⁶⁸ פורעין מהם¹⁶⁹ את המלה¹⁷⁰, ואין
8 עושין מהן¹⁷¹ שושבינות¹⁷², ואין משלמין מהן
9 הגמלין¹⁷³, ואין פוסקין מהם אדרקה בביית
10 הכנסת¹⁷⁴; אבל משלמין מהן דברים שהן גמילתאות
11 חסדים. ואrikיך להודיע¹⁷⁵.

ובינתיים יכוון מהם משקלות, אבל פירות של חולין עומדים לאכילה, ולא למשקלוות]. [153] שאם מחלל עליהם אותו מעשר שני, שהוא שוקל כנדבו, אין חשש שאם יכוון ממשקלות, שהרי לאחר החילול הוא חולין, ועומד לאכילה, ראה לעלה].

(168) תוספתא שביעית פ"ז. וראה לעלה סוף פ"ז מהלכות מתנות עניהם, ולהלן פ"ז מהלכות שמייה ווביל הלכה י. (169) ממעות מעשר שני או מפירוח מעשר שני, וראה להלן. (170) שהרי ממון גבוחה הן, ואינס של. (171) ממעות מעשר שני, ראה להלן. (172) כלומר, מתנת נישואין לחתן או לכלה, שהיא נגנית בבית דין (בבא בתורה קמה: והלן פ"ז מהלכות זיה ומנה הלכה ב) והרי הוא כמלוה להם את המעות. ואין דין שושבינות לגבות בבית דין אלא במועות, אבל בפירות אין דין שושבינות ואינס נגניות בבית דין, שאינס אלא גמילות חסדים (שם הלכה ט). ואם כן, אין אישור בנתינת פירות של מעשר שני לחתן או לכלה. וראה שם בהערה נוספת נז. (173) כלומר, אם שלח לו, חבירו פירות בתורתו שושבינות, שאינו חייב לשלים לו, וכך, אסור לו לקבל לשלים לו מעשר שני אחר, המורותם, והרי הוא מראה זהה שהוא מקידיד ורוצה לשלים לו, והרי הוא כפורה חוב. (174) שאינו יכול לשלים צדקה בחתופה עליו בכיתת הכנסת, מןן גבוחה. (175) [בתוספתא שפסקו עליו בכיתת הכנסת, מןן גבוחה, שם: "משלחין", וכן הוא בבדרי ריבינו בהלכות שמייה ווביל שם. וראה לעלה בהלכות מתנות עניהם שם הלכה י]. (176) כגון שושבינות של פירות, שאינה נגנית בבית דין, וכן. (177) למי שהוא שולח לו, שמעשר שני הוא, שלא יחזק לו טוביה יותר מדי, ועוד שניהוג בו קדושה. ולא כתוב ריבינו כאן ולהלן בהלכות שמייה שם, שאין פורין בהן שבויין, כשם שכחוב להלכות מתנות עניהם שם, שפסות הוא שאין מוסרין מעשר שני ושבעית לגו, שהרי אין מאכילים פירות שביעית לגו (פ"ה מהלכות שמייה ווביל הלכה יג), והוא הדין לפירות מעשר שני (תוספתא כפושאה בשביעית שם).

- 12 כב. לא¹⁷⁸ יאמר אדם לחייב: העל את הפרות¹⁷⁹
 האלו לירושלים וטל מהן חלקך¹⁸⁰; שנמצא זה
13 בנטול שבר ממעשר ישני על הבאותו לירושלים¹⁸¹.
14 אבל אומר לו: העלם שנאכלם¹⁸² ונשחתם
15 בירושלים¹⁸³.

1 כ. האתים¹⁵⁴ שחקלו מעשר שגளין – 156 שוקlein
2 זה בנגד זה¹⁵⁷. וכן מעתות¹⁵⁸ מעשר שני – אין
3 שוקלים בגדlein¹⁵⁹, ואין מוכרין אותן¹⁶¹, ואין
4 מחייבין, ולא מרהיינזין.¹⁶² ולא יתגטם לשלחני
5 להתגנות בבן, ולא ילווה אותן להגדל בבן.¹⁶³
6 ואם הלוון שלא יעלה חלודקה – 166 מפרק.¹⁶⁷

(154) בעיא בירושלמי שם פ"א הלכה א ונפשטה (ודרב"ז רדי קווקס). (155) פירות של מעשר שני, וראה להלן. (156) בדפוס רומי נשמטה בבא זו בטעה. וראה בר"י קווקס ובכسف-משנה. (157) כלומר, מעשר שני נגד מעשר שני. [ואין זה משום בזין מעשר שני, שהרי שניהם קודש, והרי זהCMDLR נר הנוכה מנר הנוכה, שמוטר (ראה בהלכה הקודמת), אלא משום גזירה "שמעא בירון ממן משקלות", ראה שם]. (158) [בב"א משנה א: "מעשר שני – ולא שוקlein בנדבו". ומכיון שלא אמרו: "ואיפלו להלל עליו מעשר שני"] (כמו שאמרו בשכת בבא: בהלכה הקודמת), נראה שהמדובר בשוקל פירות או מעתות של חולין, ונואר מחמת בזין קדשים (וכן פירוש ריבינו שם). ומתחז זה יש להוכיח כי מדובר במעתות של מעשר שני, ולא בפירות, שהרי באפשרות אסור לשוקל אפילו על דעת להלל עליו מעשר שני, משום גזירה (למעלה שם). ואם כן, גם מה שאמרו שם: "אין מוכרין אותן מושבנן אותו ואין מחייבין אותו" – מדובר במעתות של מעשר שני. וдин פירות של מעשר שני (למעלה הלכות י"יט), הוא בתוספתא שם תחילת פרק א]. (159) [הינו פירות או מעתות של חולין, אין כב"ה בין פירות או מעתות של מעשר שני, שאין כאן בזין חילוק בין פירות למעתות, ראה להלן פ"ז הלכה יט. ועיין ציל"ח לפסחים ז]. (160) ראה לעלה שם. [זה להלכה זו אינה במשנה שם, אלא בתוספתא שם, לגבי פירות של מעשר שני]. (161) בדפוס רומי, חסירה בבא זו. (162) לא כתוב ריבינו שאין מקדרין בהן את האשה, כמו שכחוב לעלה הלכה יז לגבי פירות, אבל ברור שאין חילוק בין פירות למעתות, ראה להלן פ"ז הלכה יט. ועיין ציל"ח לפסחים ז. (163) ראה לעלה שם, לגבי פירות של מעשר שני. [ואהף-על-פי שבתחלת ההלכה שם מדובר בפירות של מעשר שני, ראה לעלה – בדין זה של "ולא יתגטם לשולחני", מדבר במעות]. (164) כלומר, שהשולחני מתנה בהן, שנראה שיש לו ממון הרובה, ומתחז כך ובאים אצלו. וראה בתוספתא בבא מציע ואיש פ"ז. (165) כלומר, להראות עשיר בעיני הבהירות, ואסור לעשות כן משום בזין מעשר שני, אף אם אין הלה מוציאה את המטבחות, אלא מזרין כמוות שהן. (166) שמתוך שהלה מראן לכולם, אינם מעלים חלודה. (167) Tosfeta שם. וראה שהמדובר אףלו אם מכוון גם להתגדל בהן.

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

ואילך, מה שכח בזה הר"ש סטוריין ז"ל). 197)ichel אחד יכול לפדות הקדש, ולא רק המקדיש. וראה בפ"ז מהלכות ערכין הלכות ב"ד. 198) ואם פדו אותו בעלי ציריך ליתן שני חומשיין: חומש להקדש וחומש למעשר שני, כמפורט במנחות פב. ודרכי הרדב"ז צ"ע (תוספותא כפושטה).

פרק רביעי

1) יבראר הרוצה לפדות מעשר שני איך פודה אותו, או המהلال פירות על פירות. הפודה מי ברוך. ואם מהלליין מעות מעשר על מעות אחרות. באיזה כסף פודין מעשר שני. המניה מעות להיות מחלוקת עליהם מעשר שני. מי שעומד בטבריא ויש לו מעות בכבל. האומר מעשר שני יהיה מחולל על סלע שתעללה בדי מכיס זה. הפודה מעשר שני קודם שיפרינו, ושפודים אותו בשונו.

א. הרואה² לפדות פרות מעשר שני³ – פודה אותו¹¹
בדמיון⁴ ואומר⁵: **תני המउות האלו מחתה הפטות**¹²
האלו, או הפטות האלו מחלוקת על המउות האלו.¹³
ואם לא פרש אלא הפריש מעות בלבד נגזר הפטות¹⁴
- דיו, ואין עריך לפפרש. ויצאי הפטות לחילוי,⁹
ויעלו המउות לירושלים ויצויאם שם¹⁰. שנאמר:
וכי ירבה מתק הדרך כי לא תוכל שאתו.¹⁷

2) מעשר שני פ"ד מ"ז, כובי יוסי ולא כובי יהודה. ובעירובין מו, ב: "רבי יהודה ורבי יוסי, הלכתא כרבי יוסי" (רubic' ז). 3) שטרוח לו להעתותם לירושלים, כדלהלן. 4) בשוויין, ראה להלן הי"ח. וזמן זהה אינה אלא מدة חסידות. 5) שלא נחלק רבי יוסי במסנה שם אלא בדריעבד, אם פדיונו פדיון, אבל לכהילה אף הוא מודה שעריך לפреш (כיבור הגר"א ליו"ד סי' שלא, אות רו). 6) לאו דוקא שהמעות בידי משפט, אלא כל שחן בראשותו פודה בהן (להלן הלכות יא-יג). ונקט ריבינו לשון זו מושום הסיפה כשהפריש ולא פירש. 7) בדפוס רומי, הסורות המילים "מתחת הפירות האלו". ולפי זה יוצאת שמדובר כאן במחלל מעות של מעשר שני ופירوت של מעשר שני. אבל ברור שזויה השמטה בעות הדומות, שהרי התחל ריבינו בפירוט של מעשר שני, ולא בעותה. ועוד שהלහן ה"ה כתוב, שאין מחלוקת מעות אחרות. וראה בתשובה הרב ר' יוסוף שני על מעות אחרות. וראה בתשובה הרב ר' יוסוף קארו שהביא היברבי יוסוף' ביו"ד שם סע' קלז. 8) בתמורהכו, ב: אמר אבי, תחת (כלומר, זו תחת זו) וכור' ולישנא דאחוליל" (= לשון חילול). וראה בפ"ז מהל' עריכין ה"ז. 9) "מפני שהענין יורה עליו" (פירוש המשנה). ואף שבפ"ג מהל' אישות ה"ח (לענין קידושין), ובפ"א מהל' גירושין ה"א (לענין גירושין), כתוב ריבינו שאם איןנו מפרש שהוא נותן הכספי לשם קידושין, והגט לשם גירושין, אין הדבר כשר, אלא אם כן היה עסוקים באותו עניין, זהו ממשום שאינו האשמה מתקדשת אלא מדעתה, וכן צריך שתהא האשמה המתגראת יודעת מגירושה (אף שהיא מתגראת בעל-כרחה), אבל בפדיון מעשר שני, אין כאן דעתacha כלל, אלא דעת עצמו של הפודה בלבד, כיון שהענין מורה שהוא מתחזין לפדות, אין צורך שהוא עסוק באותו עניין

הלכה יה, שכן הוא מפרש שם שהוא רוצה תמורהו, אבל כאן קרוב הוא לפרש ש"נאכלם" בשכר ההעלאה).

1. **כב. אומר**¹⁸⁴ אָדָם לְחַבּוֹר בִּירוּשָׁלָם¹⁸⁵ לְסֻוק אֶת
2. **בְּשֵׁמֶן מַעֲשֵׂר שְׁנִי, אֲפִכּוּל פִּי שְׁנֶטֶךְ יְדֹו**¹⁸⁶, וְאֵין
3. **זֶה בְּשֶׁכֶר פִּיכְתּוֹ**¹⁸⁷.

(184) שם פ"ב משנה ב, חכמים ולא כרבי שמעון, וככיפור שבני שם. (185) שהרי חז"ל לירושלים אסור לסוק כלל, שסוכה כשתיה,כנ"ל, וראה למלعلا הלכה י, ובפ"ב הלכה ה. (186) של הסך, אגב משיחתו את השמן. (187) "שאין דמים למשיחת ידו (כלומר, מעת השמן שנשפק על יד הסך, אינו תשלום עבור הסוכה, ונמצא מעת השמן, ממתנת חנים המותרת) ואין מקפידים בהז (כלומר, כיון שמעשר שני מותר לזרם, לא איכפת לנו بما שניטוכה ידו. אבל בשמנ של תרומה, אסור לזרם, לא החתר ריבינו (פ"א ה"ח) לסוק אותו ע"ג כהן אלא-אם-כן סך אותו הכהן על עצמו קודם שהגעלו היישרל על גבו, שכבר נתחלה התרומה) - פירוש המשנה. וואה בירושלמי שם ובגלילין הש"ס, ובמשנה-המלך למלך לעללה שם.

4. **כד. כבר בארכנו**¹⁸⁸, **שהמעשר ממון גבוק** הווא.
5. **לפייך אנו אומרים**¹⁸⁹, **שהגונב**¹⁹⁰ **מעשר שני** - איןנו
6. **משלים פשלומי בפל**¹⁹¹, **והגוזל**¹⁹² - איןנו משלים
7. **חפס**¹⁹³.

(188) לעללה בהלכה יז. (189) בדפוס רומי: "אני אומר". (190) כונתו לומר, שמה שאמרו בתוספותה (בא קמא פ"ז) שהגונב מעשר שני חייב לשלם כפל, הוא לפי דעת האומר מעשר שני ממון הדירות הוא (אור שמח). (191) הוא הולוק ממון אדם בסתר ואין הבעלים יודעים" (פ"א מהלכות גניבה הלכה ג). (192) כלומר: "לקה הוא כగונב הקדש (שם פ"ב הלכה א). (193) כלומר: "לקה בגלוי ובפרהסיא בחזוק יד" (פ"א שם). וככפר ונשבע עליו והודה, שבגוזל אחר חייב בחומר שפ"ז מהלכות גזילה הלכה א). (194) שכיוון שהוא ממון גבוהה הרי כהקדש, שהגוזל ונשבע עליו אין משלם חומש, ראה בפ"ח שם (הלכה יד), לגבי עבדים ושטרות וקרענות, שאין נשבעין עליהם, ופושט שהוא חדין להקדשות, שאף עליהם אין נשבעין (פ"ה מהלכות טוען נתען הלכה א).

8. **כח. המקידיש**¹⁹⁴ **מעשר שני שלוי**¹⁹⁵ **לבדק הבית**¹⁹⁶
9. **- הרי זה פודה אותו מי שפדי הדרין על מנת לתן**
10. **להקדש את שלוי ולמעשר שני את שלוי**¹⁹⁸.

(194) תוספותא מעשר שני שני פרק ה. (195) אבל לא של חבריו, אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו (פ"ז מהלכות עריכין הלכה כא). (196) שההקדש חל, כמו שמדובר בתוספותא שם פ"ב (וראה בתוספותא כפושטה שם). וצ"ע מודיע דוקא בדק הבית, הרי הוא-הדרין למבדה. (להלן פ"ז הלכה יט, כתוב ריבינו שהמתהפיס מעשר לשלים לא קנו שלמים, שקדושת שלמים אינה להה על קדושת מעשר, שהמעשר ממון גבוהה הוא וצ"ג. ועיין מנהת-חינוך סוף מצווה תעג, ובמאסף "אמנה" (ירושלמי תרצ"ט) עמוד קא

כלח שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' כ"ג אדר ב' – ספר זורעים – הלוות מעשר שני

מתוך מהדורות וगשל עס רם רמב"ם ג' – מוסד הרב"ם ג' – טעון ברכה

ודאי) טעון ברכה (= כשפודים אותו כו'). כיצד הוא מבוך? אם היו פירות (כלומר: מועות על פירות) על חילול מעשר שני. ככלומר: כשפודה על כסף (= פירות על כסף) – מבוך על פדיון", וכשהמלח על פירות (= פירות על פירות), או מועות על פירות) – מבוך "על חילול", וראה להלן. (18) כדרכו: פירות על כסף. (19) ככלומר, כשהוא לפdotו, צריך לבורך תחילת, עובר לעשיתון, וכך' מאה' מעשר הטז'. (20) אף לכתילה מחלין פירות על פירות (כנ"ל ה"ב), ונתקט כאן לשון דיעבד, בಗל הכבא השניה (= שחיל מועות על הפירות), וראה להלן. (21) בדיעבד. אבל לכתילה אין לעשות כן, ראה להלן ה"ג. (22) ירושלמי שם: "תני רב הילפא בן שאול, מחלין דמאי במרחץ, שאינו טעון ברכה".

ד. כ"פודין את המעשר – אין פודין אותו לשם מעשר, אלא לשם חילין. ואומרים: **במה שווין**²⁵ פירות חילין אלו? **ואף על פי שהכל יוציאן שחון**²⁶. **מעשר, כדי שלא יתבהזה.**

(23) ירושלמי מעשר שני ראש פ"ד: "תני, אין פודין מעשר שני לשם אלא לשם חילין. רב כי שאל בעי, הגע עצמן שהיו הכל יוציאן בו שהוא שני? – אפילו כן". וראה בתוספתא שם פ"ד ה"א. (24) שהרי צריך לפרש לכתחילה. כנ"ל ה"א. (25) המעשר. שהרי מחרם של פירות מעשר שני יירוד הוא ביחס לפירות חיטין, ואם יאמרו: "כמה שווים פירות מעשר שני אלו", הרי זה מבוה את המעשר. ועי' ראב"ד. (26) המעשר.

ה. אין מחלין מועות מעשר שני על מועות אחריות. בין שהי� אלו ולאלו כסף, או אלו ולאלו נחותה, **או**²⁹ בראשונות כסף והשניות נחותה³⁰, **או** בראשונות נחותה וחששות כסף. **ואם עבר וחיל – הרי אלו מחלין.**

(27) מקור דבריו רביינו ממה ששמענו (דמאי פ"א מ"ב) "הדרמי וכו' ומחלים אותו כסף על כסף, נחותה על נחותה, כסף על נחותה [ונחותה על כסף] – כת"י מינכן. וראה להלן ה"ח] ונתחתה על הפירות". הרי שרך בדמאי התירו ולא בודאי (כסף-משנה). (28) שאין שום תועלת בדבר, ולכן אף בשעת הדחק אין מחלין. וראה להלן שם. (29) פיסקא זו ("או הרראשונות וכו' והשניות נחותה") נשמטה בדף רומי בטעות הדמות. (30) שהן הריפוח של כסף, שיויצאות יותר בשוק. (31) שחוויות יותר ואין מחלידות. ובdrmאי מחלים באופן זה, ראה להלן שם. ובשעת הדחק התירו גם באופן זה, וראה להלן סוף ה"ז. ומה שהתרו לפוטר מועות של נחותה על כסף (מעשר שני פ"ב מ"ח), אין זה אלא מהמת משאר הדרך (ראה בראש"י בכ-מציעא מה. ד"ה הפורט), והרי זה כשתה הדחק. [וזורש"ש בחידושים ומקורים להרמ"ם, תמה על דבריו ריבינו הניל מהמשנה הנ"ל, ולפי מה שכתבנו אין כאן תמייה כלל. ולפי מה שפירש היכף משנה' בדרכי ריבינו להלן פ"ה ה"ד] (דבריו מהמשנה הנ"ל), שמדובר בשיש לו סלע של כסף ומחלתו על של נחותה, אין זה שייך לכך,

(תוספות יוס-טוב' שם). ודעת הר"ש (שם) שאף בפדיין מעשר שני צריך שהוא עסוק באותו עניין כשאינו מפרש. וכן הוא בגליון הרמב"ם. (10) יקח בהם דבר שהוא מאכל אדם וגידוליו מן הארץ (להלן פ"ז ה"ג).

ב. וכן אם רצה לחייב המעשר על פירות אחריות¹¹ – **יעלו הפרות השניות**¹² **בירושלימים**¹³. **ולא**¹⁴ **יחיל ממיין על שאין מינו**, **ולא**¹⁵ **מן היפה על הרע ואפלו באותו המין**. **ואם חיל – הרי הן מחלות**¹⁶.

(11) כן הוא בתוספתא שביעית פ"ז (לפי נוסחת הדפוס) "ומעשר שני אין מתחיל אלא באותו מין בלבד". וכן נראה בירושלמי (מעשר שני פ"ד ה"א) שאמרו: "אין פודין מעשר שני אלא בגיןנו, שלא כן מה אנחנו אמרין פודין מן החיטים על השערין ומין השערין על החיטין", הרי שמן החיטים על החיטים או מין השערין על השערין – פודין (וראב"ד חולק על רבינו, ומפרש דברי היירושלמי הנ"ל, במעשר שני של דמאי). וכן נראה בתוספתא מעשר שני פ"ד ה"ג: "אמר רב כי יהושע בן קרחה וכו' אומר אדם לחבירו, הרי הפירות האלו נתנים לך במתנה, וחוזר ואומר לו הרי הן מחלין על פירות שיש לך ביתך". וראה למULA פ"ב ה"ג. ומה שאמרו בסוכה מא, א שאין מחלין פירות מעשר שני אלא על כסף בלבד – שם הרי מדבר במלח פירות על בהמה חייה ועווף, שהוא מין על שאינו מינו. וכך אין לחיל אלא על כסף (כסף-משנה). וכן מה שאמרו בא-מציעא מד, ב – שם וזה יש לו דין של פירות, אין מחלים פירות מעשר שני עליון, והוא גם כן מושם שפירות על וזה הוא מין על שאינו מינו. (12) אבל הרשותות נתחולו, ועי' ראב"ד. (13) כדין מעשר שני. (14) Tosfata מעשר שני שם, וירושלמי שם. (15) בירושלמי שם: "אין פודין מעשר שני אלא בגיןנו וכו' אפילו מן האגרו (= חיטה לבנה) על השמתית (שהמתית = אדרומה) ומין השמתית על האגרו", שככל אחת לגבי חברתה היא רעה, שיש הרוצים בשחתתית, ויש הרוצים באגרו. ראה בא-בתרא פג: **וכברש"ם שם, ראה מהר"י קורוקס.** (16) בכך נראה מה שאמרו במס' סוכה שם, שאין מחלין אלא על כסף שיש בו צורה, ולמה הוצרכו לטעם זה – חיפוק ליה מושם דחיליל מין על שאינו מינו, אלא על כורחנו שהמלחelin מין על שאינו מינו – חילולו חילול בדיעבד, ואילו הממלחelin על כסף שאין בו צורה, אף פודין מעשר שני אלא נראה מלשון הירושלמי שם: "אין פודין ממשען אלא מין על מינו" – לשון "אין פודין ממשען אלא בא-מציעא אלא באוותיו מון". נראה שאי' בדיעבד אין מתחיל כליל. בלבד", ראה שאיפלו בדיעבד אין חילולו חילול.

ג. הפודה¹⁷ **מעשר שני**¹⁸ – **מברך**¹⁹ : **אשר קדשנו** **במצותיו וצונו על פדיון מעשר שני**. **ואם חילן**²⁰ **על פירות אחריות או שחילן**²¹ **מעשרות על הפרות** – **מברך**: **על חילול מעשר שני.** **והפודה או המחליל מעשר שני של דמאי – אינו צריך ברכה.**

(17) ירושלמי (דמאי פ"א ה"ד): "ודאי (= מעשר שני

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' קכ"ג אדר ב' – ספר זורעים – הלוות מעשר שני קלט

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם ג' – מוסד הרבנן

ח. מעשר שני של דמאי⁴⁸ – מהללים אותו¹⁰
 לכהן⁴⁹ כסף על כסף⁵⁰, וכסף על נחשת⁵¹,
 ונחשת על נחשת, ונחשת על הפרות. ויעלו⁵² אונן¹²
 הפרות⁵³ ויאכלו בירושלים.⁵⁴ 13

(48) דמאי פ"א מ"ב. (49) אף שלא בשעת הדחק, ראה בהלכה הקודמתה. (50) אף שאין תועלת בכך, שהקלן בדמאי (פירוש המשנה). (51) בדפוס רומי, נוסך כאן: "ונחשת על כסף". וכן כתוב למללה בה"ה, שבמעשר ודאי אין מחלין נחשת על כסף לכתילה, והוא בהעורת שם. וכן הוא במשנה כתיביד מינכן, והוא בדקדוקי סופרים' שם. (52) שם, כחכמים ולא כרבבי מאיר. (53) ולא התירו לחזור ולפדותם, ורעת רבינוגדעתה ההוסתות' בא-מציעא נה, ב - ד"ה ויחזר, ולא כרשי' שם. וכך נ��וח בכיסף מהעשר, שאינו נפדה בריחוק מקום, להלן פ"ז ה"א והט"ז. וטעם של דברים, שלא התירו לחול הפירות על מעות אלא פעם אחת, כדי להקל מעליו טורה העלאות ולא יותר, שאם יחול זה על זה ושוב זה על זה, ישחה אותם ולא יעלה לירושלים ('משנה בראשונה', דמאי שם). (54) ואם אין מקדש, יוניהם עד שירקבו (להלן שם הט"ז).

ט. אין פודין⁵⁵ פירות מעשר⁵⁶ אלא בכיסף,⁵⁷ שנאמר: וצרכט הכסף.⁵⁸ וכן אם פודה לעצמו⁵⁹ והוסיף חמץ - לא יהיה החמש אלא כסף, בקרון.⁶⁰ ואין⁶¹ פודין בכיסף שאינו מטבח⁶², אלא בכיסף מטבח⁶³ שיש עליו צורה או כתוב; [שנאמרא]⁶⁴ וצרכט⁶⁵ הכסף. ואם פודה בלשון של כסף וכיוצא בו, והוא הגרא אסימון⁶⁶ - לא עשה כלום.⁶⁷ ואין⁶⁸ פודין בפחות מפרוטה⁶⁹, מפני שהיא בפודה באסימון.⁷⁰ 22

(55) מן התורה, כדלהלן. (56) אבל מעות מעשר מחללים מן התורה אף על הנחשות, ולא אסרו לחול מעות מעשר על מעות אחרות (ה"ה), אלא מדרכנן, ולפיכך אם עבר וחילל הרי זה מחולל (שם). (57) כולם, כשפודה על מטבחות אינו פודה אלא בכיסף, אבל יכול לפדותם על פירות אחרים, אם ירצה (כnil'h"ב), והוא ברדי"ז. (58) 'ספר' פרשת ראה. והוא בסוכה מא, א. ובר"ח שם. (59) כולם, מעשר שלו. שהפודה מעשר שני שאינו שלו אינו מוסיף חומש (להלן פ"ה הלכות אח). (60) בבא מציעא נ"ד, א: אמר להו (רבא) אמר קרא, עליו (וחמיישתו יוסף עליו) לרבות חומו כמותו (כמו הקרן)". והוא בפי' מהל' תרומות הט"ו, ובפי' מהל' עריכין ה"ב. (61) שם מז, ב. כחכמים ורב כי בא, ולא כרב כי בא, ורב כי ישמעאל. וראה ב'ספר' שם, ובתוספות מעשר שני פ"א. (62) כולם, לשון של כסף, כדלהלן. (63) מלשון הפסוק (שםות כה, יא): "פטוחי חותם". (64) המוקף בסוגרים מרובעים, אין בדפוס רומי. (65) "דבר שיש עליו צורה" (פירוש המשנה). (66) "הוא הסלע שאינו מפותח, כולם, שאין בו צורה" (שם). (67) שהרי דין זה, שאין פודין אלא על כסף שיש לו צורה, הוא מן התורה, וכן אף בדיעבד לא עשה כלום. ונראה שאף אם פודה פירות מעשר על מעות

ועל כוחנו מדובר שם בשעת הדחק,ardin מחלל כסף על נחשות, להלן ה"ז]. ונראה שדעת רבינו היא שף שמחלין כסף על זהב (להלן פ"ה ה"ג) וזה כיוון שהذهب הוא קל יותר מאשר, ושניהם מצוים הרובה בשוק, אבל נחשות על כסף, כיון שנחשות מצויה בשוק, לא התירו לחוללה על כסף אלא בשעת הדחק, כדלהלן ה"ז. והוא ביחסון איש'. (32) ירושלמי מע"ש פ"ב ה"ג: "כל שאמרו בדמאי מחלין, בודאי עבר וחלין, מחולין".

ו. אין³³ מחלلين³⁴ מעות מעשר על הפרות; ואמ³⁵ חיללים על בהמה חייה ויאכלו בירושלים.³⁶ ולא³⁷ ימלחלים על בהמה חייה וועף סין; ואם חילל - לא³⁸ קנה מעשר,³⁹ שמא יגדל מהם עדרים עדרים.⁴⁰ אבל אם חילל על שחוטים - הרי הן פשאר הפרות⁴¹. ויעלו ויאכלו בירושלים, ויצאו המעות לחילין.⁴¹

(33) מעשר שני פ"א מ"ה. וכן ראה בדמאי שם, שرك בדמאי התירו לחול מעות על הפרות ולא בודאי, ובירושלמי שם סוף פ"א למד זו את מהה שנאמר (דברים יד, כה-כו) "והלכת אל המקומ אשר יבחר ה' אליך בו ונתת הכסף וגוי בברך ובצאן וגוי - בקירוב מקום אתה מחלל, ואיתך מהחללו בריחוק מקום". (34) חוץ לירושלים. ראה להלן פ"ז הט"ז. (35) במזיד (כסף-משנה). והוא להלן שם. (36) משנה, מעשר שני, שם. והוא להלן שם ה"א והט"ז. (37) ברייתא, סוכה מה, ב. כחכמים ולא כרבבי מאיר. וכפирושו של רב אשבי במסקנה. (38) ככלומר, הפיקעו הימנו הכתובות את הבימה כדי שלא יחול עליהם המעות בקדושיםן. (39) "ישם אצלו לנדר ולודות ונמצא משחה מעשרותיו" (רש"י שם), וצריך לומר שמדובר בבחמה בעלת מום, שאינה ראוייה לקרבן, בדומה לחיה וועף שאינם ראויים לקרבן, וכן כחומו היזוסות' (סוכה שם, ד"ה שם), ובקדושיםן נו. ד"ה במזיד) ולכון לא קנה מעשר, שמא יגדל מהם עדדים. אבל בבחמה תמייה שלוחקים אותה לשלים (להלן שם ה"ז), אין חוששים שמא יגדל עדדים עדדים, ולכון אם עשה כן במזיד, תעלה ותאל בירושלים, כמו שכחוב רבינו להלן שם הט"ז. ועי' 'משנה ראשונה' מעשר שני שם מ"ז. (40) הנ"ל בראש ההלכה. (41) ראה העורא זו.

ז. בשעת⁴² הדחק⁴³ מפרק לחילל מעות הכסף על של נחשת⁴⁴. לא שיקים⁴⁵, אלא עד שימצא רוח⁴⁶ ויחזר ויחילל מעות הנחשת על מועות הכסף.⁴⁷

(42) שם פ"ב מ"ז. (43) כגון להלן פ"ו ה"ב. (44) שהן יוצאות יותר בשוק, ולא תירשו בשעת הדחק. (45) שבזון מעשר שני הוא שיתחלל כסף על נחשות ויישאר כך בקביעות, ועוד שהנחשות מחלידה (רש"י בא-מציעא נו. ד"ה מנני). (46) כולם, כשהיאו מעות כסף מצויות בידו. שהן חשובות יותר ואני מחלילות, ולא כרך חילול (47) השן השובות יותר ואני מחלילות, ולא כרך חילול בכח, והתריו כן בשעת הדחק. אבל לא כששניהם נחשות או כסף, כnil'h"ה. כרב כי בא בר כהן בשם רב כיוחנן. והוא בירושלמי שם ה"ג, ולא כרב כיagi בשם רב כיוחנן. והוא בבא-מציעא שם, וברש"י שם.

מתוך מהדורות ונחל עט רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

כוונת ובינו לומר: פודה לכתהילה, שהרי בתוספתא שם ובבא-קמא שם מפורש שכתחילה אין לעשות כן, ורק בדיעבד דבריו קיימין (ר"י קורקוס וכperf-משנה). וראה למללה פ"ג מהל' תרומות סוף ה"ז.

יג. **המפיק**⁸⁸ מעת להיות מחלל עליהו מעשר שני

- הרי זה פודה בהן בתקות שנן קמים⁸⁹. מכאן

שאبدو - הוושש לכל מה שפדה בהן למפרע.

(88) משנה, גיטין לא, א. (89) שם: חכמים ולא רבנן שמא, גיטין לא, א. (90) שם: מושר והר' מאער ה"ד. אלעזר. וראה למללה פ"ג מהל' מאער ה"ד.

יד. מ' שיתה עוזר בטבריא ויש לו מעתות (בבל)⁹⁰

בבבל - איינו מחלל עליהם. ה'יו לו מעתות מטבע

טבריא בבל⁹¹ - מחלל עליהם. וכן כל פיויא באה.

(90) [בתביי] אברבנאל: "מעות מטבע בכל", וכונתו

שמעות בכל היו אצל בטבריא, וראה להלן]. (91) [מקור

דברי רבינו, לפי התוספתא והירושלמי, ראה להלן].

(92) [בתוספתא (מעשר שני פ"א): "אין מחלין אותו לא על

מעות שן (= של הארץ) בבל, ולא [על] מעות שכбел [כאן].

אבל אם היה כן (= כאן) והוא לו מעות בבל, מחלין אותו

עליהן". ובירושלמי (שם פ"א ה"א): "אין מחלין אותו

כו לא על המעוטה שן בבל - בעומד בבל (= שיש כאן

שתי ריעותות: א. שהמעות הן במקומות שאין יוצאות, ב.

שהמחלל הוא במקומות שאין יוצאות). ולא על המעוטה

שבבלן כן, - בעומד כן (= שאף כאן שתי ריעותות, נ"ל)".

ומכאן מקור לדברי רבינו: שההמוד בטרבria ויש לו כאן

מעות של בבל, איינו מחלל עליהם, שכן מפורש "ולא על

המעוטה שכбелן כן - בעומד כן". ואם היו לו מעתות של

טרבria בבל והוא בטבריא - מחלל עליהם, שכן מפורש:

"לא על המעוטה שן בבל - בעומד בבל", הרי שבומו

כאן - מחללים. וכן מה אמרו בבא-קמא צז, ב: "אין

מחלין על מעות של הארץ והן בבל", היינו שגם הבעלים

בל, וכן בבל. וכן פריש וש' שם, אבל אם הבעלים בארץ

ישראל - מחללים, נ"ל. ועי' ברא"ד ובperf-משנה).

טו. **האומר**⁹²: מעשר שני מחלל על סלע שתעלת

בידי מכיס זה⁹³, על סלע שאפרט מדיר זקב זה,

על פוגדיין שאפרט מפלע זה - הרי זה חלל, וסלע

שתעלת בידו או שיפרט תהי מעשר.

(93) Tosfata Sh"m פ"ד, ועירובין לו, ב. (94) שיש בו סלעים

אחרים. (95) כלומר, משעהלה ומשירפטו, ולא למפרע.

ומה שאמרו בעירובין שם, שלמי שסובר אין ברירה" -

איינו מחולל, הינו שלמפרע איינו מחולל, אבל מכאן ולהבא

אין צורך ל"ברירה". ואין מכאן סתרה למה שפסק רבינו

למללה (היל' מעשר שם ה"א) שבשל תורה - "אין ברירה"

(חוון איש).

טו. **אמרא**⁹⁴: הרי מעשר מחלל על סלע שתעלת ביד

בנין⁹⁵ - לא חלל, שמא לא דיתחה בידו באותה שעשה.

(96) Tosfata Sh"m. (97) כלומר, שהיתה בידו בשעה

שראיתו לאחרונה, ועתה אין האב יודע אם היא בידו.

יז. **הפודה**⁹⁶ מעשר שני קדם שיפריעשו, כגון

מןנו, ראה להלן.

1 של נחותה, לא עשה כלום, שהרי גם זה נלמד מהפסוק הנ"ל. (68) ירושלמי מעשר שני פ"ד ה"א: "ואמר רב חזקה, זה שהוא מחלל לא יהא מחלל על חצי פרוטה, שלא

יהא כמחלל על אסימון, אלא עד שוה פרוטה (כלומר, לא

למעלה אין לו שיעור, אבל למטה יש לו שיעור)".

(69) כלומר, שפודה מעשר שני שווה כמה פרוטות על כמה

מטבעות כסף, ששווי כל אחת מהן אינו אלא פחותה מפרוטה (כסף-משנה).

(70) ירושלמי שם. וחוץ מזה אין כאן אחר, שהרי המדבר במתבע של כסף שיש בה צורה,

ומכין שיש כאן כמה מטבעות כלו, ומצטרפה ההן ליותר

mpruta, אין מעתן מדין כסף, וראה בכסף משנה

ורדרב"ג.

2. אינן פודין במטבע שאיתו יוצא באותו זמן

3. ובאותו מקום; שנאמר: ונמת הכסף בכלל אשר

4. תאויה נפשך - עד שהייה ראי להזאה. ומטען

5. מלכים הראשונים, אם יוצא ממשם - פודין

6. בז'.

(71) משנה, שם. (72) כגון מעות כוביות (מקופת בר

וככבה) ומטבעות ירושלמיות (עתקות שאינן יוצאות יותר).

וראה בתוספתא שם פ"א ה"ג. (73) ירושלמי שם:

"מטבע שנפלס (במקום זה) והמלכות מקבלתו (במקום אחר

שתחת שלטונה), רבי יוסי בשם רבינו יונתן, כאסימון" וראה

בגילין הש"ס שם. (74) כן כתוב רבינו גם ביפורש המשנה

שם. ומרקורי בדברי חז"ל לא ידוע. (75) Tosfata

וירושלמי שם. (76) כמו גרו על זכרונות ולא

ואין טובים יותר יותר. (77) שלא גרו על זכרונות ולא

פסלו את צורותם, ובני אדם מקבלים אותן יוצאים ממשם, אלא

המלכים הראשונים. (78) אבל אם אין יוצא ממשם, אין פודין

שבני אדם משתמשים בהם בלא ידיעת המלכות, וראה

בתוספתא כפושטה שם.

7. איננו פודה במטבע שאיתו בראשותם; שנאמר:

8. יצרת הכסף בידך. נפלל כספו לבודר והוא יכול

9. להוציאו - פודה בו, מפני שהוא בראשותם.

(79) משנה וירושלמי ותוספתא שם, ובבא-קמא צח, א.

(80) כגון שנפל כספו לים הגדול (בא-קמא שם).

(81) בידך - ברשותך. ספרי פרשת ראה, וירושלמי ובא-קמא שם.

(82) בעיא שנפטה בירושלמי שם סוף ה"א (מראה הפנוי שם).

(83) ובו מעות. והיה בהם בכדי (מראה הפנוי שם).

(84) לשלם עברו הטורה להוציאם מן הבור (שם). ומה

שאמרו בתוספתא: "שנפל כספו לבור כו' אין מחלין אותו

עליהן, ואם חילל לא קנה מעשר" - מדובר כאשר אין בכיס

מעות בכדי הטורה להוציאו מן הבור (תוספתא כפושטה).

10. יב. היח' בָּא בְּדַרְךָ וּמְעוֹת בְּדַרְךָ, וְאֶסְתָּר בְּנֶגֶד:

11. אם יכל להוציא על ידי הידך - פודה בהן פרות

12. שבכיתות; ואם לאו, ואמר: פרות שיש לי בתוק

13. ביתי מחלין על המעות הללו - לא אמר כלום.

(85) Tosfata Sh"m, ובבא-קמא קטו, ב. (86) ובוודאי ישדרם

מןנו, ראה להלן.

(87) כן פורשו בבא-קמא שם. ואין

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' ק' ג' אדר ב' – ספר זורעים – הלוות מעשר שני קמא

מתוך מהדורות ונחל עם רmb"ם ג' – מוסד הרב קוק

שלימה. (119) ככלומר, שהסירה היא שותה.
 (120) ככלומר: חילול הצלע החסורה על סלע השלהמה. שכיוון שהצלע הראשונה פחותה מן השניה, הרוי היא כפירות לגביה כסף, ומותר להחללה ("תוספתא פשוטות").

כ. אין¹²¹ **פודין מעשר שני אכסרה**¹²², אלא מדקדק במקתו או במשכלו וננותן דמיו. אם¹²³ הינו דמיו ידועים - יפה על פי אחד¹²⁴; ואם דבר שאון דמיו ידועים, כגון יין שהתחילה להחמצין, ופרות שהרקייבו, או מעתה שהחלידין¹²⁵ - יפה על פי שלשה תගרים¹²⁶, ואפללו¹²⁷ הינה אחר מבחן עופד כוכבים או¹²⁸ בעל המעשר. אפללו¹²⁹ איש ושתי נשותיו פודין על פיהם. וכופין¹³⁰ את הבעלים לפתח ראשון¹³¹. וזה חמר במעשר מן ההקדש.

(121) מעשר שני שם, ותוספתא שם פ"ג. (122) "כלומר, באומד בלא שייעור ומדה, אלא כפי מה שיוזמן לו" (פיירוש המשנה כאן, ובධאי סוף פ"ב). וראה למעלת פ"א מהל' מעשר ה"ז). וטעם של דברים בפתחות מסוימים, בשיעוריים של הפירות, יבוא לדורותם בשווים (לעלת הי"ח). ולכתיחילה ציריך לפידותם בשווים (לעלת הי"ח). (123) משנה, שם. והובאה בסנהדרין יד, ב. (124) במשנה, שם: "על פי עד אחד". אבל במשנה שבירושלמי שם "על פי אחד". וכן הגיה הר"ר יוסוף ("מלאתה שלמה"). ולפי זה יתכן כי גם בעל המעשר כשר לבך, ועיי' "תוספות אנשי שם". ואך שבפ"ח מהל' ערכין ה"ב, כתוב ריבינו שבתקדש פודין בשלשה, אף כסדריו זקנים - אין מעשר ודמה להקדש. שהתקדש, מתוך שאם יולזל בפדיונו נמצא מרוחה, יש לחוש בכך, אבל מעשר שני הרוי הכל של בעלים, אלא ציריך להעלות המעוטות לירושלמיים, ומאחר שהכל שלו, אין כאן חש זולול ("מאירי" סנהדרין שם). (125) אבל לא כشنיהם גויים, או שניהם בעלים (בעיא שנפשטה בירושלמי" שם). (126) סנהדרין שם: "כבי רבי ירמיה, שלשה ומיטلين לכיס אחד (= שהם שותפים) מהו האם פודין בפניהם, כשאין דמי המעשר ירעדים). תא שמע, איש ושתי נשות פודין מעשר שני שאין דמי ירועין, דילמא כగון רב פפא ובת אבא סורה (אשת רב פפא (כתובות לט). והיתה עשוה עצמה - רשי". ואין הם מיטلين לכיס אחד". ודעך ריבינו שאון זו אלא דחיה בעלמא (כסף-משנה), וכן הוא במאירי שם, ולא כהה"ת. ולמן סתם ריבינו ולא פירש דוקא באופן שאנים מיטלים לכיס אחד. (130) תוספתא מעשר שני, שם. (131) להזכיר את מהירות המעשר. שהבעלנים נתונים חומש (להלן פ"ה ה"א) וכל אדם אין נותנין חומש (ערכין כז. לעניין הקדש). (132) בtosפתא שם: "כופין את הבעלים לפתחה ראשון. אמר הרוי היא שליח באיסר יכול לחזור בו. זה חומר בהקדש

שאמר: מעשר שני של פרות אלו פרדי במעות אל⁹⁹ – לא אמר כלום, ולא קבוע מעשר¹⁰⁰. אבל אם קבוע ואמר: מעשר שני שלחן בזפון או בדורם מחולל על המעות¹⁰¹ אלו – הרי זה פרדי.

(98) תוספתא שם פ"ג כחכמים ולא כרבינו שמעון. (99) המסימות בידו, וראה בtosפתא כפשוטה בשם הר"ש סייריליאו. (100) ככלומר: אין כאן חילול לפ"י שלא נתقدس המעשר כל זמן שלא הורם, וראה למעלת פ"ג הי"ז. ואין כאן הפרשה לפ"י שלא קבוע מקום, וראה למעלת פ"ג מהל' תרומות ה"ח. (101) בפרשוס רומי: "מעות".

5 **יה.** **כשפודין מעשר שני**¹⁰² – **פודין** אותו בושא¹⁰³.
 6 **ויש**¹⁰⁴ לו **לבדות** בשער הול¹⁰⁵: **כמות שהחנני**
 7 **לזקח**, ולא **כמota שהוא מוכרא**¹⁰⁶. **ונתן המעות**¹⁰⁷
 8 **במota שהשלחני פורט**¹⁰⁸, לא **כמota שהוא מצרכך**¹⁰⁹.
 9 **ואם עבר ופדה שווה מנה בפרוטה**, או **חולל שווה**
 10 **מנה על שווה פרוטה**¹¹⁰ – **הרי זה מחולל**.

(102) בזמן הבית, או בזמן זהה אם הוא נהגה מدت חסידות, ראה למעלת פ"ב ה"ב. (103)-CN נראה מהמשנה שכתבה ריבינו בסמור. וכן הוא בכבא-מציעא נב, ב (כסף-משנה). (104) מע"ש פ"ד מ"ב. (105) ככלומר, על מעות בשווי הפריות כשהן בזול, כדלקמן. (106) שהוא נוטל יותר משילם, שהרי הוא משחרר. וטעם של דברים "מן פנוי" שכחוב בו ברכה" (ירושלמי" שם בתקילת הי"ג). ולפייך הקילו בפדיונו, לפידותו כשער הזול (פנוי משה שם, וראה בתוספות אנשי שם). (107) מעות של חולין עברו חילול סלע של מעשר שני (פיירוש המשנה שם, ועיי' ר"ש ור"ע). (108) מקבל סלע וננותן מעות עבורו – שננותן פחות. (109) ננותן סלע ומתקבל מעות עבורו – שמקבל יותר (ראה בפיירוש המשנה ובר"י קורוקוט). (110) שלא היה מעשר שווה פרוטה, ראה למעלת ה"ב. (111) שני חמוץ מן ההקדש, שאמרו בו (בבא מציעא ג): "הקדש שווה מנה שחיללו על שווה פרוטה, מחולל". וראה למעלת פ"ב שם.

11 **יט.** **היתה**¹¹² **הപלע** **חסרה**¹¹³ **שתיות**¹¹⁴ **או פחות**
 12 **משמעות**, אם¹¹⁵ **היתה** **יוצאת על ידי הדחק** – **מחולל**
 13 **עליה לכתיחה בשוה סלע**¹¹⁶ **ואינו חושש**. **פדה**¹¹⁷
 14 **בסלע**¹¹⁸ **ובגמאת רעה**¹¹⁹ – **ינחליפנה**¹²⁰.

(111) משנה, שם נב, א. ורב נב, ב. (113) שנשכח מהחמת ריבובי הוצאה. (114) כרבי שמעון במשנה, שם. וראה בפי"ב מהל' מכירה ה"ג. (115) שם: "זהני מיili הוא דסגי להו (= שהן יוצאות)", ובכתבי אחד (דקדוקי סופרים) שם: "זהני מייל, דנפיק על ידי הדחק", וכן בר"ף שם. וראה בהל' מכירה שם, ה"ב. (116) שם: "כשהוא מחללה, מחללה, מחללה ביפה (= כאלו הוא יפה, ללא הסרון – רשי)". ואך ששם ע"פ המסקנה, חזקה בה הגمرا, ריבינו מפרש את הסוגיא כריב"ן בtosפתא שם, וכן הוא בשיתחה מוקצת' שם, בשם תלמיד ריבינו פרץ. (117) תוספתא מעשר שני פ"ד ה"ב. (118) בחזקת שהיא

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם לנעם – מוסד הרב קוק

והיינו מושם שמא יוולו הפירות במקום היוקר יותר מאשר
במקומות הוויל, אבל מועת אין דרכן להוויל עד כדי כך
(תוספותה כפושטה' עמוד 751). (136) משנה, שם.
(137) ואם הוציאו הוצאות כדי להוציאם, מפסידן (רשב"י),
וראה בסוף הלכה הסמוכה. (138) יירושלמי שם.
(139) כן הוא שם במסקנה. (140) כאמור, שראו הפירות פנוי
מקום שער הוויל.

כב. כיון¹⁴¹ לו פרות מעשר שני בגין, והוציאו
עליהם יציאות מביתו עד שהיביאו לעיר והשיבו –
פורה בשער העיר העתיקה והפסיד יציאותיו.¹⁴²

(141) משנה, שם. (142) כאמור, ביוקר. (143) וטעמו של
ברור, שככל זמן שלא פרה את הפירות, הן בראשות מעשר שני,
וחייב לטפל בהם ולהביאם לירושלים על חשבונו, בעלי ניכוי
ההוצאות. וכן הבדל אם מוליכין לירושלים בדרך ישירה או
בדרכן עקלתון. ואם מוליכין מן הגורן לעיר, או ממקום הוויל
למקום היוקר, דין כמוליכין לירושלים, והוצאות
הדרך על חשבונו (תוספותה כפושטה' עמוד 758).

¹ במensus שני". וכנראה שרביינו גרש בתוספהא: "כופין את
הבעלים לפתח רשות, וזה החומר במעשר מן ההקדש".
² וכוכונתו שהקדש אין כופין את הבעלים לפתח, אלא בזמן
³ שאין היובל נהוג, אבל בזמן שהיובל נהוג – אין כופין אותו
(ראה בפ"ה מהל' עריכין וחורמין ה"א), ואילו במעשר שני,
כופין אפילו בזמן שהיובל נהוג, וראה בררא"ד וברבד"ג].
⁴ כא. אין¹³³ מוליכין פרות מעשר ממקום למקום ¹³⁴ מפוזר ממקום
⁵ לפדותם שם.¹³⁵ והمولיך¹³⁶ ממקום למקום ¹³⁷ פורה בשער
⁶ הוויל או ממקום הוויל למקום היקר – פורה בשער
מקום הפקיד.¹³⁸ והוא היו דמאי – פודין אותו
בשער הוויל, הואיל¹³⁹ ונראה להפוך בזול.¹⁴⁰

(133) במעשר שני מ"א: "המוליך פרות מעשר שני ממקום
היקר למקום הוויל או ממקום הוויל למקום היקר".
ו"המוליך" משמע דיעבד, אבל לכתチילה אסור (ירושלמי)
שם. ועי' רשב"י. [ורואה בתוספות חולין ג. ד"ה המניה ב].
(134) אבל מועת מעשר מוליכין, כדלהלן. (135) אף
מקום הוויל, מקום היוקר. כמו שימושו מן המשנה הנ"ל.

שיעור רמב"ם פרק א' ליום – י"ז-ב"ג אדר-ב תשע"ז

איפלו אם היה הדמיון לאדם בשחוור שביעין, הרי זה מום.
(4) ודוקוא אחת גדולה ואחת קטנה, אבל שתיהן גדולות או
שתיהן קטנות כשר בבהמה (שם ג':). ולפיכך כתוב רבינו
מומ זה בין מומי בהמה, לפי שבאים לירושלים, בעלי ניכוי
או שתיהן קטנות, הרי זה מום, כמפורט בפרק ה מהלכות
ביהת מקדש הלכה ו. (5) שהשפה והלחמים העליונות
עדיפות על התחרתנות.

ג. חטיה היחיצנות שנבקבו או שנפגמו, אף על פי
שנשאר מיקצתן, או שנגנמו. אם נערקו חטיה
הפנימיות, שהרי בעת שופחת פיה וצונחת הן
נראין חסרים.

ד. אם נטלו קרנינה וזכרותן עמלה ולא נשאר מהן
כלום. אבל נקבה שייש לה קרנים – קשרה⁶. אם
נפגם העור שחופה את גיד הבהמה. אם נפגמה
העורה של נקבה. אם נפגם הזנב מן העצם. אבל
לא מן הפרק⁷. אם קתינה ראש הזנב מפצל לשניים
בשגי עצמים. אם קתינה בין חליא לחליא מלא אכבע
בשר. אם קתינה הבוגר קצר. ועוד כמה? בගדי: חלייא
אתה – מום, שפמים – קשר. ובטללה: ארך שתי
חליות – מום, קתינה שלש – קשר. זנב הגדית שהיה
רך ומדלדל דומה לשל חיזיר. אם נשפר עצם מן
הזנב. אבל אם נשפר עצם מצלעתו – קשר, מפני
שאינו בגלוי.⁸

(6) למזהה, שאין זה מום כלל. (7) בזנב יש עצם המורכב

הלוות אסורי מזבח

פרק שני

(1) יפרש בו ובינו המומים המוחדים בבהמה, ודין בהמה
שנמצא טריפה, או שאחד מאביריה הפנימיים חסר.
א. כל המומין הפוֹסְלִין באדם ובבבמה² – חמשים.
וכבר נמננו.

(2) כאמור, מומים כאלו שראויים להיות גם אצל אדם וגם
אצל בהמה.

ב. ויש מומים אחרים מיחידין בבהמה ולאין דאיין
להיות באדם, ושלשה ועשרים ושלשה הם, ואלו
הן: אם קתינה גלגול עיניה עגל בשל אדם.³ עיניה אחת
גדולה בשל עגל ובלשנית קתינה בשל אלו⁴. אבל אם
היתנה און גדולה ואון קטרנה, אבל קטרנה עד כפול
ונקב העור שנבין שני חוטמייה במקום קתינה. אם
דומעה לשולחן פרוטס⁵ אף על פי שאינו מחדך
פשפוד.

(3) לדעת רכח בר בר חנה בשם ר' יוחנן (ביברות מ. ונדה
כג). אין זה אלא אם היה הדמיון בלובן שביעין שאין הדרך
כן, אבל אם היה הדמיון בשחוור שביעין, אין זה מום, כי כן
הדרך להיות. ורבינו פסק כרב יהודה אמר שמואל ור' חייא
בר אבא אמר ר' יוחנן, שלדבריהם אין הכרה לחלק, אלא

שיעור רמב"ם פרק א' ליום – יום א' י"ז אדר ב' – ספר עבודה – הלוות איסורי מזבח קמג

מתוך מהדורות וൺע רם רמב"ם לנעם – מוסד הרב קוק

ז. ארבעה מomin עוברים²⁰ יש באדם ובבאהמה, ואלו
הן: גרב לח²¹. **תיזיות**²² שאינה מצראית.²³ מים
שיטרין בעין²⁴ ואינו קבעין.²⁵ **סגורין שאנן**
קבעין.²⁶

(20) אינם קבועים. (21) מין שhin שהוא לח בין מבפנים
ובין מבחוץ, אבל אם היה ישב בפנים ובחוץ או ישב
מבפנים ולח מבחוץ, הרי הם מוממים קבועים. (22) מין יפה
(=שחין). (23) ככלומר, בכלל יפה יש שני מינים: א)
חוותית מצירת"שהיא מכת שחין שבאה על מצרים והיא
חוותית קשה וכבדה וזה היא יפה האמורה בתורה בזוקרא
שם והוא יבשה בפנים ולהח בחוץ (בכורות שם), והוא מום
קבוע. ב) חוותית שאינה מצירת (=שלא הייתה במקצת שחין
במצרים) והיא להה בין בחוץ ובין בפנים, והוא מום עבור
הנזכר שם בכורות במשנה "ואלו שאין שוחטין וכו' ובעל
חוותית" (בכורות שם). (24) הגורמים לו לקות בראייה.
(25) משנה שם מא. שלפעמים יסרו המים ויתפזרו ולא
יעמדו, אבל הקבועים הוא מום. (26) משנה שם מא.
ואלו שאין שוחטין לעילין לא במקדש ולא במדינה חורור
והמים שאינם קבועים ("שאינם קבועים") חורור הוא שיעור שיטור
הראות מהעצבים האלו". וברשי" ש: "הורור חוליו הוא
שיש טיפין לבנות בעין".

ח. יש שם²⁷ ארבעה חללים אחירים, אם נמצא
אחד מהם בבהמה - אין מקריבין אותו²⁸, לפי
שאינה מן המבחר, וסתוביך אומר: מבחן נדריך.³⁰ אם
ואלו הן: מי שבלבן עינו יבלת שאין בו שער.³¹ אם
נעמדו קרבני אף על פי שנשאר מזיכרותן מעט סמור
לפער.³² אם נפגמו חטיו הפנימיות.³³ אם היה אחד
מאלו בקדושים - לא קרבין ולא נפקין,³⁴ אלא ירעוי
עד שיפל ביהן מום.³⁵ ואם הקרבן - יראה לי
שחרץ.³⁶

(27) מלת "שם" שגורה בפי ربינו. (28) ואינם מומיין.
(29) אף כי אינם מומיים גמורים. (30) צריך להיות: "ambil"
נדרכיהם". (31) אבל אם יש בו שער הוא מום גמור.
(32) שאין נחשב למום אלא אם ענקר ולא נשאר כלום, ובכל
זאת אין מקריבין אותה, מתעם הנ"ל, שאין זה מבחן.
(33) ראה למללה הלכה ג, שאינו נחשב מום גמור אלא אם
ענקרו חיטוי הפנימיות לגמרי, אבל אם נפגמו או נגמו,
ולא ענקרו לגמרי, אין זה מום גמור. (34) אין שוחטין
עליהן לא במקדש ולא במדינה. (35) ויפדנו.
(36) "ambil" נדריך [נדרכיהם] שכחוב, הוא למצוחה ולא
לפסול.

ט. וכן בחתמת קדשים שנעבירה בה עברה³⁷ או
שהמייטה את הארץ بعد אחד או על פי הבעלים³⁸
- לא קרבנה ולא נפדיות עד שיגולד לה מום קבוע.³⁹

(37) כגן הרובע והנרבע והנבעד לעבודה זרה והሞצה
לעובדת זרה. (38) שאם היה על פי שני עדים - הבהמה
נסקלת.

מכמה וכמה חוליות, ואם נחתך במקצת העצם, הרי זה מום.
אבל אם נחתך קצת הפרק שהוא מקום החיבור של חוליה
אחד עם השנייה, אין זה מום ממש בכל זמן שלא נחתך
לגמרי, הוא חזר ומתפרק. (8) ספרא שם: "כל שאני
מרבה שבר צלע, תלמוד לומר שבר יד או שבר רגל, מה
אלוי מוחדי שמונן בגליין ואין חזרים, יצא שבר צלע שאין
מושמן בגליין" וบทוספתא בכורות פרק ד "שתברו רוב
צלעתו או שהיא בו מום מבפנים אינו מום, שנאמר
(במוני אדם, שם כא, יח) עור או פסה, מה עור ופסה
המיוחדים מום שבגליין וכו'".

ה. **בעלת חמיש רגליים**, או אין לה אלא שלוש
רגלים.⁹ אם חוותה אחת מרגליו יקי"ו פרטתה עגלה
בשל חמור, אף על פי שהיא סדוקה ופירושה. אם
חוותה ידו או רגליו קלוטה בשל חמור. וזהו קלוט
האמור בתורה. אם גגמו טלפית וזרוף עמלה,
אף על פי שנשאר מזיכרותן מעט קרוב לפער.¹⁰

(9) משנה בכורות מ. ומפרש שם רב הונא כי המודובר
שהיתרון והחיתרון היו בידים, "בעל חמיש רגליים" היא
שהיו לה שלוש ידיים ושתי רגליים, "אין לה אלא שלוש
רגלים" הינו, שהיה לה שתי רגליים ויד אחת, שבשני
האופנים הנ"ל אינה אסורה אלא מטעם מום, אבל אם
החיתרון והיתרון היו ברגלים, بلا זה אין לה קרבין, שהרי
היא טפה. (10) ולא עקרו לגמרי, ובכל זאת זה נחשב
למומ.

ו. **כל מום משלה ושבעים מום המוניין בבהמה**¹¹
פולין אותו מן הקרבן. ואם נפל אחד מהם
בתמיימה שהיא קדש - תפדה ותצא לחילון.¹² חוץ
מזהן¹³ וחוללה ומזהן¹⁴, שאף על פי שאינו פשר
לקרבן¹⁵ - אין נפדה,¹⁶ אלא יהיו קים ורואה עד
שיגולד בו מום אחר קבוע מאין נפדיות.¹⁷
ובן בחתמת קדשים שנולד בה מום עובי - אין
קרבנה ולא נפדיות.¹⁸

(11) והם חמישים שנמננו בפרק ז מהלוות בית מקדש,
ועשרים ותשושה שנמננו כאן. (12) משנה בכורות מא. "על
אלו מומין וכו' ופסולי המקדשים נפדיין עלייהן". ככלומר,
מצוחה לפדרותן וצאו לחולין להתרים באכילה, אבל אסורים
בגיהה ובעדרה. (13) שהגיע להיות רותה ורעד כשהוא
עומד. (14) "כשהוא רועד מפני חילו וכשלון כוחו".
(15) "הוא שריחו רע". (16) ומקור הדברים בגמרא שם
למדו כן ממה שנאמר (ויקרא א, י) "מן הצאן - מן
הכבדים או מן העזים, פרט לזקן חולה ומזוחם (דרשו מן
הצאן ולא כל הצאן וכן כולם). (17) שם במשנה: "ואלו
שאינו שוחטין לעילין לא במקדש" ("שנפסל מן המזבח") ולא
בכדרינה "לפי שאנים מומיים גמורים". (18) ככלומר, מום
גמר וקבע. (19) בכורות לו: ותמורה לג. "יכול יפדו על
מומ עובי, תלמוד לומר (ויקרא ז, יא) אשר לא יקרכבו
מן קרבן לה, מי שאינה קריבה כל עיקר (=נפדיות) יצחה
זו שאינה קריבה היום אלא לאחר" (=שאינה נפדיות).

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

אינו מום (כי העשבים האלו אינם מרפאים, ויתכן כי יש סיבת אחרת, שגרמה לעורונה ולא משומש שזה מים קבועים). ודgeshim נמי אלכיבש ואחר כך לח, אינו מום עד שייכלibus אחר החלח וישנו ג' חדשים וכו' אדר וחציו ניסן לח, אלול וחציו תשרי יבש'. ויש להבין למה לא הזכיר רבינו כאן כי רק לח ויבש של גeshemim (=בעל) היה רפואה, ולא לח ויבש של שלחין?

יד. ובמה תאכל מעשבים אלו הלחמים בזמנן הלח
והיבשים בזמנן הביש? בגורוגרת⁵³ או יוטר⁵⁴ קדם
סעדיה ראשונה⁵⁵ של כל גרים בשלשה חדשים
אלג. וצריך שתאכל אומן בכל יום אחר שטנה⁵⁶,
ותהיה מתרת בשדה⁵⁷ בעת אכילה, ולא תהיה
לבירה, אלא היא ובמה אחרת לצותי⁵⁸ עמה. אם
נעשה לה כל אלו ולא נטרפה – הרי אלו קבועין
ונדי; ואם חסר אחד מכל אלו – הרי זה ספק⁶⁰,
ואנה קרביה⁶¹ ולא נפרדים.⁶²

(53) כתagna יבשה. (54) שם בגמרא "וכמה מאכילין אותו?" אמר רבי יוחנן משומש רבי פינחס בן עירא בגנוגרת" ובפירוש רבינו גרשום "אפילו גנוגרת וכורו לבודקה". (55) בغمרא שם: "בעי במערבה גנוגרת בסעודה וראשונה או דלמא בכל סעודה וסעודה, אם תמצץ לומר בסעודה ראשונה, קודם אכילה או לאחר אכילה, קודם אכילה וודאי מעלי לייה כסמא, לאחר אכילה מא". ורבינו שפסק בכל מקום כ"אמ תמצץ לומר" שבגמרא פסק כאן שמפסיק ורק בסעודה ראשונה (ראה לחם משנה) ופסק שצרך קודם אכילה, כדברי הגמara שבזה יש בודאי מרפא, אבל לאחר אכילה ספק הוא, כי לא נפשט האיבעיא שם. (56) שם לט. קודם שתיה או לאחר שתיה, קודם שתיה ודאי מעלייה ליה כשרער, לאחר שתיה מא". (57) לא קשור. (58) שאין רפואה זו מועלת אלא בשדה, אבל אם הייתה בעיר לא מועילה רפואה זו כל וכל. ורק בגין הסוכחה לעיר הדבר בספק. (59) בולם, בצוותא עמה, וגם זה שם "עם חברו וודאי מעלי לה, לבדו מא". (60) שמא אין זה מים קבועים, והסתבה לעורונה היא אחרת ומה שלא נטרפה ממשום שלא עשו לה את הטיפול הנכון. (61) כי אף אם המים אינם קבועים בכל אופן הוא מום עbor ואין מקרים בהם בעלה מום עbor. (62) כי יתכן שאין המים קבועים, ובמום עbor אינה נפרדים.

טו. כיצד? אכלה הלח במשפטו באדר כלו וחציו ניסן, ואכליה אחריו היבש במשפטו בחציו ניסן, ואיר, שנקרא שאכליה בשלשה חדשים על הסדר⁶³, או שאכליה בגורוגרת אחר אכילה או קדם שתיה, או שתיה קשורה, או שתיה לבירה, או שתיה בגינה הסמוכה לעיר, ולא נטרפה – מכל אלו ספק קבועין או נבוררים⁶⁴. לפיקח, אם הטיל בה מום אחר – אינו לוקה⁶⁵. אכלה במשפטה בזמני האכילה ולא נטרפה – הרי היא בעלת מום קבוע.

(63) בולם, שלושה חדשים וצופים. ולא כמו שאמרנו

י. בהמה שנולד בה אחת מן הטירפיות³⁹ האווארות אוთה באכילה – אסורה לנבי המזבח. הרי הוא אומר: הקוריבתו נא לפחת הירץ או היישא פגעה. ואף על פי שאינה ראייה לרבנן – אין פודין אותה. שאין פודין את הקדושים להאכילהן לככלבים⁴⁰, אלא ירעו עד שימוטו ויקברו.

(39) שאין בכלל מום. (40) למدو כן ממה שנאמר (דברים יב, טו) "ואכלת" ולא לככלב.

יא. נשחתה ונמצאת טרפה⁴¹ – הרי זו יצא לבית הרשפה. וכן אם נמצא אחד מאביריה הפנימין חסר, אף על פי שאינה טרפה, בגין שנקמצאת בכליא אהת⁴² או שנטל הטחול⁴³ – הרי זו אסורה למזבח והשרה⁴⁴. לא מפני שהיא בעלת מום, שאין חפרון שבפניהם מום, אלא מפני שאין מקריםין חסר כלל, שנאמר: תמיימים שאין מקריםין חסר בחרר⁴⁵. לפיקד, אם נמצא שם שלוש כליות או שני ט hollowim – פסילה.

(41) ככלומר, אחת מן הטרפיות שבברים הפנימיים.

(42) בעלה כליה אחת, ראה בפרק ז' מהלכות שהיתה הלכה כה, שהיא מותרת באכילה. (43) שאינה טרפה, ומותרת באכילה. (44) משומש ש"כל שפסולו בקדש בשရפה".

(45) ראה בחולין נה: "כל יתר כנתול דמי". יב. אי זו היא סגוריין קבועים? כל שיש לה שמנונים יום ולא ראה. ובזקן אין אוטו שלש פעמים⁴⁶: ביום שבעה ועשרים מעת שהרגישו בו, וביום ארבעה וחמשים, וביום שמנונים. אם ראה⁴⁷ – מונים לו שמנונים מעת שפסקה הראה.

(46) כר' חנינה בן אנטיגנוס במשנה שם, ובגמרא (שם לט.) אמר רב נחמן בר יצחק "ובלבד שיהיו מושלים", וכפירוש רשי' שם שבודקים ביום צ' נד ופ', ולא כשית התוספות שם (שבודק בתחלת שמנונים ובסוף שמנונים ובאמצע שמנונים שהוא יום מ'). (47) באמצע השמנונים ושוב פסקה ראיונו.

יג. ובמה יודע שהמים קבועים? בשתאכליה⁴⁸ עשבים לחים⁴⁹ מראש אדר עד חציו ניסן, ואכליה אחריו בין עשבים יבשים⁵⁰ אלול⁵¹ וחציו תשרי, ולא נטרפה – הרי אלו מים קבועים⁵².

(48) ראה להלן הלכה יד כמה היא צריכה לאכול מעשבים אלג. (49) תבן וחציר שגדלו במשך חדי הchorf. אבל אל כל קודם יבש ואחר שגדלו במשך החדש הקין. אבל אל כל קודם יבש ואחר לכך, אינה מטרפה בכך, ויתכן כי אין זה מים קבועים. (50) כל חדש אלול. (52) והוא מים קבועים אכל לח ויבש של גeshemim (=שדה בעל שמסתפקת רק במים גeshemim) הרי זה מום (שאם לא כן, היה האכילה הזאת מורה), בית השליחין (=שדה שמסתפקת גם במים גeshemim וגם בהשקייה)

מתוך מהדורות ונשל עם רmb"ם געם – מוסד הרב קוק

ב. תוריים⁹ קטנים¹⁰ – פסולין, ובני יונה¹¹ גדולים – פסולין¹²; **שנאמר:** מן התורים או מן בני היונה.¹³

וחלתת הארץ¹⁴ בזיה ובקה – פסול.¹⁵ ועד מתי¹⁶ יהי' בני יונה¹⁷ בשירים?¹⁸ כל זמן שעוקר בנה¹⁷ ומתמלא¹⁸ מקום עקרו דם.¹⁸ וחתורים בשירים ממשי¹⁹ הכו.

(9) מן מיוחד של יונאים. (10) שלא גדול עדיין. (11) יונאים רגילים. וכמיון שמדובר כאן על "גדולים" לא היה ציריך לכתוב "ובני היונה", שהמללה "בני" מורה על קטנים, ראה להלן בסמוך, אלא שנקט ביטויו שגור. (12) משנה וברייתא בחולין כב. (13) ובכל התורה כולה, לא השם הכתוב מלחת "בני" אצל "יונאים", וכמו כן לא כתוב אף פעם "בני" אצל "תוראים", ומהז להמוד בבריתא (שם כב) כי מורים דוקא יונאים דוקא קטנים. (14) כשמתחילה להביא נזהה יפה צחוכה סביר לצואר (רש"י חולין שם). (15) שם במשנה. כלומר, בין אצל תוראים ובין אצל יונאים, שבני יונה פסול מושום שכבר יצא מכל הקטנות, ובתרורים פסול מפני שעוד לא הגיע לכל גודלות. ובחולין (שם:) נסתפקו אם הם פסולים מטעם ודאי או מטעם ספק, ולא נפשטה הبعיא, וראה להלן בפט"ז מהלכות מעשה הקרבנות הלהה הצעיר, ובגמרא "מאימתי בני יונה כשרים וכו'" מכיו שמשיט גופה מיניה ואתדי דמא", ופירש"י מאימתי בני יונה כשרים, שביהם שנולדו מואסים הם, "ורובינו, נהראה שההה גורס עד אימתי בני יונה כשרים", ונראה שהיא הגירוא הנכונה" (כסף משנה). (17) בغمרא שם: "מכי שמשיט גופה", והינו הנזהה שעל הכנפיהם הקטנים, ראה בעורך ערך נץ ג. (18) שאז עדרין אין בכל תילת היזחוב. וקשר הוא לכתילה בעלי שום פפקוק. (19) שם בغمרא: "מאימתי התורים כשרים, משיזהיבו" ומפרש רש"י: "שיהא לנפי גוף גודלים ואודומים ומזהיבים כזהב".

ג. הטעמנים²⁰ והאנדרוגינוס²¹, אף על פי שאין לך מום גדול מהן²² – הרי הן פסולין למזבח²³ מדריך אחרית: לפיו ישן פסק זכר ספק נקבה – הרי הן פמין אחר. ובקרבנות נאמר: זכר תפמים ונקבה תמיימה – עד שיחיה זכר ודראי או נקבה ודאית.²⁴ לפיקך אף העוף שהוא טעם מטמות או אנדרוגינוס²⁵ פסול למזבח.²⁶

(20) שאין לו לא זכרות ולא נקבות, אלא הוא סתום (פ"ב מהלכות אישות הלכה כה). (21) שיש לו אבר זכרות ואבר נקבות" (שם הלכה כד). (22) ראה משנה בכורות מא. לעניין בכור, מחלוקת תנאים: תנא-קמא סובר הטומטו ואנדרוגינוס אין שוחטין אותו לא במקdash (שما נקבה), ולא במדינה (שما הם זכר), ור' ישמעאל אומר "אין לך מום גדול מזהה". וחכמים איננו בכור אלא גוזן ונעבד (שבריה בפני עצמה היא, ונגוז ונעבד – רש"י). ופסק רביינו קר' ישמעאל. וכן כתוב בפ"ז מהלכות בכורות הלכה ה. אבל ציריך עיון, שהרי בפ"ב מהלכות בכורות הלכה ה, פסק בטומטו כי הוא בכור ויأكل במומו (כלומר, אחורי שנפל בו מום אחר, וכן כתוב רש"י במסנה שם, כי מה שאמור ר' ישמעאל "אין לך מום גדול מזהה", אין זה אלא

למעלה: מادر עד חצי ניסן, ומאלול עד חצי תשרי. (64) שהרי בגמרה שם נסתפקו בכל הדברים האלו אם הם מרפיאין או לא, ולא נפשט הספק. משום כך הוא ספק קבועים או עוביים, שייתכן שיש כאן סיבה אחרת לעוורונה. ודברים אלו אינם רפואה לזה. (65) שמא היא בעלת מום קבוע והמתיל בה מום אחר אינו ל可行.

ט. יש בדבר ספק²⁷, אם למסרע היא בעלת מום קבוע מעית שבאו לה המומים או מעת שנטיאשו מרפואתה. לפיכך, הפודה אופת קדם שנטיאשו מרפואתה וננהנה באוטו הפקידן אחר שנטיאשו מעיל²⁸ – הרי זה ספק מועל, ואני מביא קרבן מעיללה, כמו שיאתפאר במקומו.

(66) שם לט. "בעי מניה פינחס אהוה דמר שמואל ממשואל, אבל ולא איתיסי, למסרע הווי מומה או מכאן ולהבא הי מומה, נפקא מינה לימיעל בפדיונו. אי אמרת למסרע הוא מומה מעיל, ואי מכאן ולהבא הווי מומה לא מעיל", ולא נפשטה הבעיא. (67) כלומר, אפילו נהנה אחר שנתייאשו מרפואתה, הרי זה ספק, כיון שנפדה לפני שלאחר בדיקתן ודאי מעיל, ראה ריש"ש שם).

יום ב' י"ח אדר ב' ה'תשע"ז

פרק נעליהם

(1) יבאר בו המומים הפסולים בעוף, ודין תוראים ובני יונה, ודין דובע ונרבע ומוקצה לעובדה-זורה והגעבד, והקדושים.

א. אין המומין פסולין בעוף.²⁹ וכן אחד קוצר ואחד הנקבה בעוף.³⁰ שלא נאמר 'תמים זכר' אלא בבחמה בלבד. במא דברים אמורים ? במומין קטנים³¹; אבל עוף שיבש גוף³² או נסמית עינו או נקעתה רגלו – אין אסור לגביה המזבח,³³ שאין מקריבין חסר כללו. וכן אם נולד בו אחת מן הטריפות שאסורה אין אותה באכילה – הרי זה נפסל לקרבן.³⁴

(2) כי תמות ווכרות בבחמה, ואין תמות ווכרות בעוף, קידושין כד: ותמורה יד. ובספרא ויקרא דבורה דנדבה פרשה ה הילכה ג, למדו זו ואת מה שנאמר (ויקרא כב, יח) "תמים זכר בברך בכשבים ובעומת" – "חמות ווכרות בבחמה, ואין תמות ווכרות בעוף". (3) שבקרבנות בבחמה, יש שחכמים להביא דוקא זכר ולא נקבה, או דוקא נקבה ולא זכר, אבל מן העוף יכול להביא או מן הזכרים או מן הנקבות, והוא בפ"א מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח. (4) כגון דוקין שבעין (רש"י וקידושין שם: "יכול יבשה גפה, נקעתה רגלה, נחתעה עינה, תלמוד לומר (ויקרא א, יד)"מן העוף" ולא כל העוף". (7) ראה למעלה פ"ב, הלכה יא. (8) לגבי בחמה, הביא רביינו למעלה שם הלכה י, ממה שנאמר (מלacci א, ח) "הקריבתו נא לפוחת הירץ או הישא פניך", וטעם זה שייך גם בעוף (כסף משנה).

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם געם – מוסד הרב קוק

חייב". וגמר שם ג': אמרו כי חייב ליתנו לכהן, אבל לענין לישחט עלייו בחוץ, נחשב הנדמה, שיש בו מקצת סימני אמו, למומ גמור, ואסור להקריבו על המזבח, והוא ברשי"י שם. ואמ אין בו מקצת סימנים של אמו, אין בעל מום, כיוון שדומה כולו למין אחר, והוא נתמעט מ"או עז", כנ"ל.

ו. וכן הרובע⁴⁰ והרביע⁴¹ והמקצת לצבורה זרחה⁴²
והגעבד⁴³, אף על פי שאין מפרין באכילה⁴⁴ - הרי⁴⁵
הן פסולין לגבי המזבח⁴⁶. שאמר: כי משחתם בהם⁴⁷
- כל שיש בו תשחתה פסול⁴⁸. ובცבורה⁴⁹ הוא⁵⁰
אומר: כי השחתת כל בשר. ובצבורה זרחה כתיב: כי⁵¹
תשחת עמך⁵². וכן בהמה ועוף שהרגו את האדים⁵³ -
הרי הן קרובע⁵⁴ או נרבע⁵⁵ ופסולין למזבח⁵⁶.

(40) כಗון פר שבא על האשה. (41) בהמה שנרבעה מן האדים, "וכגון שרבע ונרבע על פי עד אחד או על פי הבעלים, שאינה נסכתה בכך" (ביבון בפיה"מ, ורש"י זובים עא. וראה תמורה כת). (42) ככלומר, הפרישה לקרבן לעכודה זרחה (רש"י בתמורה כת). ולודעת רבינו, אף הפרישה לתASHMIKI עכודה-זרחה (ראה תפארת ישראל בפתחה לסדר קדשים פ"ב סימן לד), וראה להלן פ"ד הלכה ד מאימתி נפסל ממשום מוקצתה. (43) שעשו אותו עכודה-זרחה ועבדו לו. (44) ככלומר, כל אלה הרשומים למעלה, ואף המזבח והגעבד, וראה משנה תמורה כת. ופח' מהלכות עכודה זרחה א. (45) שם במסנה. (46) דרשת ר' ישמעאל שם כת: אף כי בבריתא (שם עמי' א ועמי' ב) למדו כן ממה שנאמר (ויקרא א, ב) "מן הבמה" להוציאו רバー ר' הצען" להוציא את המזבח – מביא רבינו דרישת ר' ישמעאל שהכל מודים בה, וראה תוספות חולין כג. ד"ה כי משחתם (הר המורה). (47) בדף מג"ע: "ובערורה". וכן הוא בגמרא רבע ונרבע, "מן הבקר" להוציא את הנعبد, "מן הצען" להוציא את המזבח – מביא רבינו דרישת ר' ישמעאל שהכל סמל וכורו" (ראה הר המורה כאן). (49) ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים שפטורים מסקילה (משנה זובים עא. וראה להלן פ"ד הלכה ב). (50) רק לגבי בהמה כתוב כן, שהרי אין רבע בעוף (ובכך פה: וראה להלן פ"ד הלכה א). (51) בין בהמה ובין בעוף, וראה להלן פ"ד שם. (52) זובים שם במסנה. וראה בתמורה כת: שלמדו זאת ממה שנאמר (ויקרא א, ב) "מן הצען – להוציא את הנוגה". ויתכן כי לדעת ר' ישמעאל שלמד נרבע ומוקצת מ"משחתם", ראה למעלה, ולא דרש "מן הבמה" וכורו לענין זה, ראה בתמורה שם – לא דרש גם "מן הצען" להוציא נוגה, ولكن וזהר רבינו לכתוב "שהן כרובע ונרבע", וראה בהר המורה.

ז. ויראה לי, שאף על פי שאין כל הפסולין הallow ראיין למזבח⁵³ ל夸בן, אם עבר ותקירבן – אין לוקה מן התורה, לפי שליא נתרפשה איזה רשותן⁵⁴. אבל אתנן⁵⁵ זוכה ומחריר כלב⁵⁶ אסוריין לגבי המזבח⁵⁷, ותקירב אחדר ממן או שניגין כאחד – לוקה אחת; שאמר: לא תביא אתן זונה ומחריר כלב. ומפני מה

באנדרוגינוס – לחם-משנה). ובאנדרוגינוס פסק שם כדעת הכלמים שהוא כבירה בפני עצמה. וראה גם להלן הלכה ט. (23) זובים פה: ולא כדברי ר' אליעזר בספרא פ' ויקרא (דבורה דעתכה פרשה ו ה הלכה ה), שטומטום ואנדרוגינוס כשרים בעוף. (24) כדברי חכמים (בכורות שם) שאינו בכור אלא גזע ונעבד. אבל דבריו תמהים, שהרי בגמרה שם אמר: "אם רב חסדא מחלוקת באנדרוגינוס, אבל טומטום דברי הכל ספיקא הוא וקדוש מספיקא". (25) אף כי אין המומים פוטלים בעוף, וראה לעללה הלכה א. (26) מדרך אחרת. כאמור, כיון שלמדנו בכרונות שטומטום והאנדרוגינוס אסורין בהקרבה למזבח, משום שיציריך או זכר וಡאי או נקבה ודאית – גם בעוף הם פוטלים למזבח.

ד. וכן הפלאים²⁷ ויווא צפָן²⁸ ומחרר זמן²⁹
פסולים³⁰, אף על פי שאין בהם מום. שאמר: שור או בשב או עז – עד שיחיה כל מין זמין בפנוי עצמו, לא שיחיה מערב מכבש ועוזו.³¹ כי יולד – פרט ליווא צפָן.³² ויחיה שבעת ימים – פרט למחפר זמן³³. תחת אמו – פרט ליתום³⁴, שנולד אחר שגשגטה אמו³⁵.

(27) מעורב מכבש ועז, וראה להלן. (28) שהוציאו הولد דרך הבطن, על ידי ניתוח קיסרי. (29) ראה להלן הלכה ח, כי מצות-עשה להקריב מיום השmani לחיילו, וכל שבעת הימים הראשונים הוא מחוסר זמן. (30) בכורות נז. בבא קמא עז: ועוד. וכן הוא בספרא אמר פרשה ח הלכה ג. (31) למדו כן ממה שכחוב "או" על כל אחד ואחד, ומכאן כי צריך להיות שור או כבש או עז, ולא שייהיו מעורבים, ראה בבא קמא שם ותוספות חולין לח: ד"ה או (הר המורה). (32) שם. (33) שם. (34) שם. (35) בכורות שם. (36) יאיזחו יתום, כל שמתה אמה או נשחתה ואח"כ ילדה". ורבינו השמייט נולד לאחר מיתה (ראה בקס-משנה), משום שבמיתה בידי שמיים הولد מת לפני נזאת – אין הولد מת. ולזה כיוון רבינו (ראה תוספות שם ד"ה דההוא) בפ"ו מהלכות בכורות הלכה יד לענין מעשר בהמה, שכחוב: "וכן החitos שmeta amo או נשחתה עם לידתו אינו מטעשר".

ה. הנדרמה³⁶, אף על פי שאין כלאים – הרי הוא פסול למזבח³⁷. ביציך? רחל שילדה במשן עז, ועוז שילדה במשן כבש, אף על פי שיש בו מקצת סימני, הואיל והוא דומה למין אחר – פסול בבעל מום קבוע; שאין לך מום קבוע גדול מן הטענו³⁹.

(36) ראה להלן בהמשך ההלכה, כיצד הוא הנדרמה. (37) בכורות וחולין ובבא בתרא וספרא שם. ולמדו זאת ממה שנאמר (ויקרא שם) "או עז" – פרט לנדרמה. (38) של אמו. שאז אין למנטו מ"או עז", ראה בכורות טז: (39) ראה שם במסנה לענין בכורה: "רחל שילדה מין עז, ועוז שילדה מין רחל, פטורה מן הבכורה. ואם יש בו מקצת סימנים

לזקחה⁵⁸ אחת על שנייה? מפני שגאומרי בלאו מום⁷²; והקריבן – אינו לזקחה⁷³, אף על פי
שקריבן פסול ולא נרצת.⁷⁴

(69) לפני שיוזבו, ראה לעמלה הלכה ב. (70) כת"ק זבחים קיד: וראה להלן פ"י מהלכות מעשה הקרבנות ה"ח. (71) ראה לעמלה הלכה ב מהו זמן. (72) כמובן, בני יונה שער זמן הוא כבעל מום אצל בהמה, וראה משנה זבחים שם. (73) שהרי לא כתבן התורה בלשון לא-uterasha, כי אם בלאו הבא מכלל עשה, שנאמר (ויקרא א, יד) "והקריב מן התורעים או מן בני היונה", ראה סוף-משנה.

ו. המקדיש טומטום ואנדרגינוס⁷⁴ וטרפה⁷⁵ וכלאים יוציא דפנ⁷⁶ למזבח – הרי זה במקדיש עצים ואבנים⁷⁷, לפי שאין קדשה חלה על גופו, והרי הן חלון לכל דבר, וימקרו ויביא בדריהם כל קרבן שරאה. ואין כבעל מום⁷⁸, שבעל מום יש במינו קרבן⁷⁹. אבל במקדיש⁸⁰ רובע ונרבע ומקאה ונעבד ואתנן ומחריר – הרי זה במקדיש בעל מום עobar, וינויע עד שיפל בדין מום קבוע וייפרו עליון. וכן במקדיש מחריר זמן – הרי זה במקדיש בעל מום עobar, ואין לזקחה⁸¹, כמו שבארנו.⁸²

(74) ראה לעמלה הלכה ג. (75) ראה לעמלה הלכה א. (76) ראה לעמלה הלכה ד. (77) תמורה יג. (78) תמורה שם. והינו במייר בהמת קרבן על בעל מום, שקדושת התמורה חלה עליו (פ"א מהלכות תמורה יד, ופ"ג שם הלכה ה) ועל אלה לא חלה תמורה. (79) אם הוא תא. אבל החמישה הנ"ל הם מין בפני עצמן. (80) תמורה כה: ובזה אינו דומה לבעל מום עobar שהמקדישו למזבח – לזקה, שלא חילקו בזוה בין בעל מום עobar לבין בעל מום קבוע, עין לעמלה פ"א הלכה ב. וראה בהר המוריה. (82) לעמלה הלכה ח.

יא. נמצאו כל האסורים למזבח הרי הן ארבעה עשר, ואלו הן: בעל מום.⁸³ ושינו מון המקברת.⁸⁴ ומחריר אבר מבפניהם.⁸⁵ וטרפה.⁸⁶ וכלאים.⁸⁷ ויויא דפנ.⁸⁸ ורביע.⁸⁹ ורביע.⁹⁰ ושניתית האדים.⁹¹ הטעבר.⁹² דבון.⁹³ והארץ.⁹⁴ מחריר זמן.⁹⁵

(83) ראה לעמלה פ"א הלכה ד. וטומטום ואנדרגינוס ונדמה הם בכלל בעל מום, ראה לעמלה הלכה ג והלכה ה (לחט משנה). ויש אומרים כי נדמה בכלל כלאים (כסף-משנה לעמלה הלכה ה). (84) ראה לעמלה פ"ב הלכה ח. (85) שם הלכה יא. (86) שם. (87) לעמלה הלכה ד. (88) שם. (89) לעמלה הלכה ו. (90) שם. (91) שם. (92) שם. (93) לעמלה הלכה ז. (94) שם. (95) לעמלה הלכה ד. ולא מנה כאן יתום שנולד אחר שנשחתה אמו (ראה לעמלה הלכה ד), שכיוון שנולד אחר שחיתת אמו אין זו לידה, והרי הוא בכלל יוצאה (כסף משנה, ועייןراب"ד).

יב. כל האסורים⁹⁶ לגבי המזבח אסרים בכלל שען.⁹⁷ אפלו נתערב אחד ברפוא⁹⁸ – נפסד הכלל ונפסל

(53) בדפוס רומי ווינציאה חסירה מלאה זו, וכן נכון.

(54) בתורה, אלא נלמדו מ"השחתה", כמפורט להלכה ח, איזהו אתנן.

(55) ראה להלן שם הלכה טז, איזהו מחיר כלב.

(56) משנה תמורה כה. וראה ספר המצוות לא-uterasha ק. (57) לפ"י שאזרחותם נתפרשה, כדלהלן.

(58) כמובן, לא נאמר "לא תביא אתנן זונה, ולא תביא מחיר כלב", אלא כלל ביחיד

"לא תביא אתנן זונה ומחריר כלב", ודעת רבינו בספר

המצוות כלל ט כרבא (פסחים מא. וכנוסחת רבינו שם, ראה ב"ספר המצוות לעם" עמוד לו, ובהוספות ותיקונים שם

עמור שמו), שעיל לאו שבכללות כזה אין לזקן אלא אחת,

ראה גם להלן פ"ה הלכה א.

ח. מצות עשה⁶⁰ להקריב בלא הקרבנות⁶¹ מיום

הشمיני והלאה⁶², שנאמר: ויהי שבעת ימים מחת אמו ומימים השמיini והלאה ירץ.⁶³ ובכל שבעת

הימים נקרא מחריר זמן.⁶⁴ ואך על פי שמחיר זמן

פסול⁶⁵, אם עבר והקריב – אינו לזקחה⁶⁶, מפני

שהוא לאו הבא מפלל עשה⁶⁷, ולא נרצה הקרבן.⁶⁸

(60) ראה ספר המצוות, עשה ס. (61) (בספר המצוות שם:

"כל קרבן שנקריב מן הבהמה" – נראה שבעור לא נצטוינו להמתין עד היום השmini. וכן נראה להלן הלכה ט שכח

"תורים שלא הגיע זמן" – ובמיוחד שעור זמן, וכך כתוב שם "תורים שלא גם בני יונה שלא הגיע זמן". וכן כתוב שם "תורים שלא הגיע זמן, שהן כמחסור זמן בכבהמה". ובפ"ח מהלכות

מעשה הקרבנות הלכה ח: "אייזהו מחסור זמן, הרי שבני בתוך שבעת ימי הלידה וחורין שלא הגיע זמן", הרי שבני

יונה מותרים בהקרבה מיד משעת לידתם (וראה בפ"ג מהלכות מאכליות אסורות הלכה י). וכן דעת רשי" בחולין

כב: וראה בגליון הרמב"ם להגרע"א). (62) ראה מסכת פרה פ"א משנה ד, ולהלן פ"א מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יא-יב. (63) וכך גם נאמר (שמות כב, כט) "שבעת ימים יהיה עם אמו, ביום השmini תנתנו לי". (64) ראה בזבחים קיב: ולহלן פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה

ח. (65) כן נראה במשנה פרה שם, ובחולין פ: (66) ראה חולין שם וזבחים קיד: (67) שנאמר "זה יהיה שבעת ימים תחת אמו, ומימים השmini והלאה ירץ", ומכל זה שבעל

שבעת הימים לא ירץ. ומקור הדברים בחולין וזבחים שם

"אמר רבי זира, הנה לחוסר זמן דהכתב ניתקו לעשה", ומפרש רבינו כי אין זה כמו כל לאו הנתק לעשה, שעובר

על הלאו ומקיים אחר-כך את העשהubo, אלא הכוונה

ללאו הבא מכלל עשה, וראה בתוספות זבחים שם ד"ה

אלמא, וחולין שם ד"ה הנה, ובספר המצוות שם

(68) שהרי נאמר (שם) "וימים השmini והלאה ירץ". מכלל

זה, שלפני יום השmini – אינו נרצה.

ט. תורים שלא הגיע זמן,⁶⁹ שהן מחריר זמן

בבבמה⁷⁰, ובמי יונה שעור זמן – הכל כבעל

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם כגון – מוסד הרב ברו

כרשיini עבודה-זורה, היכי נמי דאסירה? – הרוי שהדבר ברור כי המפטט בהמה בכרכיני עבודה-זורה מותרת למזבח.

טו. **לוֹקְחֵי**¹¹² כֵּל הַקְרָבָנוֹת מִן הַעֲוֹדֶר כּוֹכְבִים¹¹³,
ואין חוששין להם לא משימים רובע ונרבע ולא
משום מזקה וגעבד, עד שיניע בודאי שזה נפסל.
הרי הוא אומר: מעטמליקי היבאים אשר חמל העם
על מיטב הצאן והבקר למען זבח לוי אלהיך¹¹⁴.

(112) עבודה זורה כב: בבריתא. (113) ככלומר, קונים מן הגויים בהמות לקרבן. וראה להלן פ"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ב, שמכללים קרבן עליה מן הגוי. (114) שם כד: לדעת חכמים, ולא כרבי אליעזר שפרש פסוק זה למכרם ולקחת בדמיהם לזבוח לה.

יום ג' י"ט אדר ב' ה'תשע"ז

פרק רביעי

1) יבאר בו דין רובע ונרבע והmittat adam והוא שם עדים, ומתי נפסל משום רובע ונרבע ומזקה, ודין אתנן זונה ומהיר כלב.

א. אחד הבבמה ואחד העוף שנרבע או שהmittat את האדים או הקאה או געבער - הכל פסול לגבי המזבח.²³

ב. הרובע ונרבע והmittat האדים, אם היו שם שני עדים - הרי הבבמה או העוף נסקlein ובשין אסור בהנאה, ואין ארךיק לומר באלו שהן אסורים לאבובות. ובמה אמרו שהן אסורים למזבח? בשתי מתרין להדריות. כגון שהיה שם עד אחד בלבד וhabalim שותקין, או על פה הבעלים אף על פי שאין עד כלל. היה שם עד אחד והבעלים מכחישין אותו - הרי אלו מתרין אף למזבח.

ג. בבבמה ששחקו בה והגיחו עד שהmittat את האדים - הרי זו פשרה למזבח, מפני שהיא באנוסה. אין בבבמה נפסלת משום רובע או נרבע עד שרדייה האדים שרבעה בין השע שנים ויום אחד. בין ישראל בין עיר כוכבים [בין] עיר, הוайл ורבעה אדים נפסלה. ואם האדים הוו שרבע מן הבבמה - אפילו נפסלת עד שתהייה האשה הנרבעת בת שלוש שנים ויום אחד, או יהא האיש הנרבע בין תשעה שנים ויום אחד.

ד. מאימתי תפסל הבבמה או העוף משום מזקה? משיעשו בהן הכתמים מעשיה, כגון שיגוזו אותה או יעבדו בה לשם עבודה זורה. אבל בברברים אין געשה מזקה, שאין הקדש לעבודה זורה.

ה. הרובע ונרבע, בין שהmittat הבבמה שלו לבין

למזבח. ובכל⁹⁸ ולדותיהם מתרין למזבח⁹⁹; חוץ מולד נרבעת וגעבדת ומזקה ושהmittat את האדים, שולדן אסורים למזבח במוון¹⁰⁰.

(96) משנה בזבחים ע: ובתמורה כה. (97) ולא ניכר מי הוא הפסול. (98) כל הפסולין למזבח. (99) משנה בתמורה לו: "כל האסורים לגבי מזבח ולדותיהם מותרים", וראה גם בעבודה זורה מו: (100) בתמורה שם: "אמר רבא ולד הנרבעת אסורה, היא וולדת נרבעו, ולד נוגחת אסורה, היא וולדת נגחו וכו". איך דאמרי, אפילו ולד מזקה ונעבד אסור,מאי טעמא? דנichalia ליה בניפחיה" (כלומר, כשהבהמה מעובדת נראה שמניה ונפוחה, ונראית חסוכה יותר לעבודה זורה, הלך ניחא לה בעובר ואסורה – ריבינו גרשום), ופסק ריבינו כאיכה דאמרי.

יג. במה דברים אמורים?¹⁰¹ פשניעבדה בה עברה או שהmittat בשתייה מעברת, שהרי הولد מצוי עמה בעיטה שנפסלה והיה באבר מאיבירך; אבל אם נתעbara אחר שנעבדה בה עברה או אחר שהmittat - הרי ולדה בשר למזבח¹⁰². אפילו נרבעה בשתייה מילדת ותעריה¹⁰³. ואין צריך לומר, אם נרבעה והיא חלין ואחר בף הקדישה ונתעbara, שולדה מתרין¹⁰⁴. וכן אפרות ביצה טרפה¹⁰⁵ מטר למזבח¹⁰⁶.

(101) שולד הנרבעת והגעבדת ומזקה והmittat את האדים – אסורים למזבח. (102) לדעת רב נחמן שם הוא לדברי הצל, גם לרובנן וגם לר' אליעזר. ולפי דעת רבא, אין זה אלא לדברי רבן, הסוברים "זה וזה גורם מותר" (האם האסורה, והזכור הבא עליה). (103) שם לפ' הלשון הראשוני של רב נחמן, ולפי דברי רבן. (104) לפ' הלשון הראשוני של רב נחמן, והל' לדברי הצל, ולפי הלשון השני אין זה אלא לדברי רבן. (105) ככלומר, אפרות שנולד מביבת יונה טריפה. (106) שם לא. במסקנה שאכל מודדים בזו, מפני שאין האפרות נרkom אלא לאחר שהביצה נסורת ונעשית כעפר, ואו בטל איסורה.

יד. המפתחה לקמה¹⁰⁷ – חטיה מתרין למןחות, שהרי נשגנו, ונדרמו לולדות של אסורי מזבח שהן מתרין¹⁰⁸. וכן בבבמה שפטמה בברשנינו¹⁰⁹ עבודה זורה – מתרת למזבח¹¹⁰, שהרי נשגנו¹¹¹.

(107) תבואה כשהיא צומחת ומחוברת לארץ. (108) ככלומר, נדרמו לוולדות של איסורי מזבח, כגון נרבע ומוקצה ועכשייו הוא קמה, ומוקור דברים אלו בעבודה זורה מז. במסקנה הגمرا. (109) "כרשנין הוא רוע הנקר בארכני כרסנא וכו' שנעבדה בה ואחר-כך נתעbara, ומוקור דברים הילכה ז. (110) אף כי מקריב הבבמה עם הכרשנים של עבודה זורה שבקרבה (ראה מרכיבת המשנה). (111) ככלומר, הכרשנין נשגנו על ידי האכילה, ומוקור דבריו מהסוגיא בתמורה לא. ששאלו בתמורה: "אלא מעתה, האכילה

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם געם – מוסד הרב קהן

אצלך עד שאבاؤ עלייך - בשיכובו עליך יאסר.
42 קדמיה והקריבתו קדם שיכובו עלייה - קשר. [ונאם
43 הימה חיבת קרבן - יצאה ידי חובתה.] והוא שיאמר
44 לה בעת שנותן: אםתי שתרצתי לי קני אותו
45 מעכשוו; אבל אם לא אמר לה כן - אינה יכולת
46 מעכשוו; אבל אם לא אמר לה כן - אינה יכולת
47 להקריב דבר שאיןו שלה.

יב. קדמיה והקדישתו קדם שיכובו עלייה ואחר פה
48 בא עלייה - הרי זה ספק אם הוא אכן, הויל ובא
49 עלייה קדם שתקדיבנו, או איןנו אכןן, שהרי
50 הקדישתו קדם ביהה. לפיכך לא יקרב, ואם קרב -
51 נרצתה.

יג. בא עלייה ולא נמן לה, ולאחר זמן נתן לה,
53 אבל אחר כמה שנים - הרי זה אכןן. ומה דברים
54 אמרוים? בכוחית שאמר לה: הבעל לי בטלה זה,
55 שאינה אריכה משיכה, או בישראלית שהיה בטלה
56 בחצרה ואמר לה: אם לא אמן לך מעת בית פלוני
57 - הרי הוא שלך; אבל אם אמר לה 'הבעל לי
58 בטלה סתם, ובא עלייה, ולאחר זמן שלח לה טלה
59 - הרי זה מفتر מושום אכןן.

יד. אין אסור מושום אכןן ומחריר אלא גופן, לפיכך
61 אינו חל אלא על דבר הרاري לקרב על גבי המבנה,
62 בגין בהמה טהורה ותוין ובני יונה וינין ושם
63 וسلطת. נמן לה מעתות ולקחה בהן קרבן - הרי זה
64 כשר.

טו. נתן לה חטמים ועשהמן סלת, זיתים ועשאמן
66 שמן, ענבים ועשהמן יין - הרי אלו בשירים, שכבר
67 נשפטנו. נתן לה בחתמת קדושים באתנה - לא נאסרה
68 למזבח. ואפלנו מנה אותה על פסחו ועל חגיגתו
69 באתנה - לא נפסלו המקדשין, שכבר זכה בהן
70 גבורה ממשעה שהקדישן. וכן אם נתן לה דבר שאינו
71 שלו - לא פסולו, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו,
72 אלא אם כן נתיאשו הבעלים. אבל אם נתן לה
73 עופות, אף על פי שהוא מקדשין - אנחנו חל עלייהם
74 ואסורים. ומדברי קבלת הוא דבר זה.

טו. אי זה הוא מחריר כלב? וזה האומר לחברו: הא
76 לד טלה זה פחת כלב זה. וכן אם החליף כלב
77 בכתה בהמות או עופות וכיוצא בהן - כלזן אסורות
78 ואסורים. ומדברי קבלת הוא דבר זה.

יז. שני שפפין שחילקו, זה לקח עשרה טלאים וזה
80 לקח תשעה וככלב אחד - שיעם הפלב מתרין; אבל
81 העשרה שכגדו: אם יש אחד מהם דמו כדמי
82 נמן לה אתנה ולא בא עלייה, אלא אמר לה: יהיו

ש hiatus של חברו, בין באנס לבין ברצון, בין בזדון לבין בשגגה, בין לבני הקדשה בין לאמר הקדשה -
1 הרוי זו אסורה למזבח. אבל השקaza, אם היה שלו
2 והקaza קדם שיקדיש - נפסל; הקaza של חברו או
3 שהקaza שלו אחר שהקדישו - הרי זה מفتر; שאין
4 אדם מקaza דבר שאינו שלו.

ו. הנעדר, בין שעבד שלו לבין של חברו, בין באנס
7 בין ברצון, בין בזדון בין בשגגה, בין לפניו הקדש
8 בין לאחר הקדש - הרי זה אסור; וירעה עד שישיפל
9 בו מום קבוע ויפקה בו, כמו שפערנו. והנעדר -
10 הוא וכל מה שעלו אסוריין למזבח; שבל אפרי
11 נעדר אסוריין בהנאה. אבל השקaza - הוא אסור,
12 ומה שעלו מفتر למזבח.

ז. המשתחווה להר, אף על פי שהוא מفتر בהנאה
14 - הרי אבנוי אסוריין למזבח. וכן המשתחווה למעין
15 הנבע הארץ - הרי מימי פסולין לנפה. אשרה
16 שבטלה - אין מביאין ממנה גורמים למערכה. וכן
17 המשתחווה לבהמה - כשם שבטלה למזבח, אף
18 צمر שלה פסול לבגדי פרהה, וכן כי מעיה לנוין,
19 לחצוצרות, ושוקה לחילין, ובגי מעיה לנוין,
20 הכל פסול.

ח. כל שיש בו שם לעבודה זורה - לא יעשה
22 למלאכת הקדש, אף על פי שהוא מفتر בהנאה. אי
23 זהו אכןן? האומר לוזה: הא לך דבר זה בשכרך.
24 אחד זונה כותית או שפה או ישראלית שהיא
25 ערוה עליו או מחייב לאוין. אבל הפנינה, אבל
26 היה כהן - אתנה מفتر. וכן אשתו נדה -
27 אתנה מفتر, אף על פי שהיא ערוה.

ט. נשא אחת מחייב לאוין - כל שישון לה מחמת
29 בעילה הרי זה אכןן ואסורה. והזוכר - אתנה אסור.
30 נתנה האשה אתנה לבועל - הרי זה מفتر מושום
31 אתנן.

י. האומר לחברו: הא לך דבר זה ומולין שפתח
33 אצל עברי העברי - הרי זה אכןן. והוא שאין לו
34 אשה ובנים; אבל אם יש לו אשה ובנים - הרי זה
35 אשה ובנים; אבל אם יש לו אשה ובנים - הרי זה
36 מفتر בשפה בנענית, כמו שיחבאר. והוא הדין
37 באומר לוזה: הא לך דבר זה והבעל לפולני
38 כיישאי - הרי זה אכןן.

יא. פסק עם הזונה למן לה טלה אחד ונמן לה
39 הרבה, אבל נמן אלף - בלאן אכןן ואסוריין למזבח.
40 נמן לה אתנה ולא בא עלייה, אלא אמר לה: יהיו
41

מתוך מהדורות ונחל עס רמב"ם לנעם – מוסד הרב קוק

ואיכא דאמרי חדא נמי לא לקי וכו", ופוסק כאיכא דאמרי הראשון. והראב"ד השיג על ריבינו.

ב. נפל מיהם כל שהוא בקטורת – נפסלה⁹. ואם הקטיר מפנה בהיכל¹⁰ – לוקה¹¹. ואין הקטירה פחותה מפנית.¹²

(9) בכוריתות ו. בבריתות: "ואם נתן בה דבר פסללה", אבל בירושלמי יומה פרק ד מהלכות כל' המקדש הלכה ח. "וישמעו שהטעם הוא משום שנאמר לא תקטירו ואם כן אין חילוק בין שאור לדבש, ולא נקט תנא דבש אלא מפני שהוא יפה לקטורת. כמו שאמרו בירושלמי שם אילו היה נהנת לתוכה מעט דבר לא היה כל העולם יכול לעמוד בריחתה" (כسف משנה). (10) על המזבח הפנימי שביכיל, שעלו מקטירין הקטורות בכל יומם. (11) כאמור, מלבד מה שהוא לוקה על שהקטיר דבר או שאור (שהוא אפיו על מזבח החיצון), הוא לוקה גם על שהקטיר על מזבח הזהב קטורת זורה, שנאמר (שמות ל, ט) "לא תעלו עליו קטורת זורה וועלה ומנהה".

ג. העלה שאור או דבר בפני עצמן¹² למזבח לשם עצים - פטור; שנאמר: ואל המזבח לא יעליו ליריח ניחח - ליריח ניחח אי אטה מעלה, אבל אטה מעלה לשם עצים. אפלו הקטיר דבר שאינו ראיי להקטירה¹³ ברכש או בשאור, הוайл והוא מן הקרבן לוקה¹⁴.

(12) אבל העלה שאור או דבר עם הקרבן, אפיו לשם עצים, חייב. (13) ראה לעמלה הלכה א שאינו חייב אלא אם הקטרין עם הקרבן או לשם קרבן, וכן המודובר כשהבעיר הדבש לשם עצים, ביחיד עם בשר חטא. (14) מקור דבריו וריבינו בספרא פרשת ויקרא (דברו רנדבה פרשה יב הלכה ו): "ומנין המעלה מבשר חטא וכו' והקטירם מן השאור ומן הדבש עובר בלאתעשה, תלמוד לומר כי כל שאור וכל דבש וכו'."

ד. כיצד? המעללה מבשר חטא ואשׁם¹⁵ או מבשר קדושים קלים¹⁶ או משירי המנחות¹⁷ או ממומר העומר¹⁸ או מהטהרת העזב¹⁹ או מלחת הפנים²⁰ ושתוי הלחם²¹ או מלג שמן של מצנע²², המעללה בזית מאחת מלאו בקץ או ברכש, בין למזבח בין לבבש²³ – לוקה. אף על פי שאין כל אלו ראויין להקטירה, הוайл והוא מן הקרבן – חייב עליה²⁴. שנאמר: קרבן ראשית תקריבו אתם לוי וゴמר²⁵.

(15) שהם נאכלין לכהנים. (16) שלמי יחיד, תורה, מעשר בהמה ופסח, שנאכלים בעליהם, ובכור הנאכל לכהנים. (17) כי כל המנחות הקריבות לגבי המזבח נקמצות ומקטיר הקומץ כロー על המזבח והשאר נאכל לכהנים". (18) הנאכל לכהנים. ומקור דבר זה במנהות נזה. "בעי רמי בר חמוץ מרוב חסדא, המעללה מבשר חטא העוף על גבי מזבח מהו, כל שמננו לאישים אמר רחמנא והאי אין ממנו לאישים (שהרי

הקלב או יותר על דמי הקלב – מוציאו מן העשרה בגין הקלב ויהיה מהיר, ושארן מפרים; ואם כל אחר ואחר מהן דמי פחותין מדמי הקלב – הרי העשרה כלון אסורים.

5 יה. נשטנה הטעיר, פגון שחייב קלב בחטים
6 ונעשו סלת – הרי זה מתר. אנתן כלב ומחר זונה
7 – מתרין. אנתן זונה ומחר קלב – מתרין לבך
8 הבית, שהרי הן משתנין. אבל גוף של אנתן לא
9 יעשה רקייעין לבית; שנאמר: לכל גדר – להביא את
10 הרקיעים.

יומן ד' כ' אדר ב' ה'תשע"ו

פרק חמישי

11 12 (1) יתרה בו דין שאור ודבש שפסולים למזבח, ושאיסורים במנה שהוא.
13 14 א. שאור ודקש³ אסורים לגבי המזבח⁴, ואסורים בכל
15 16 שחן⁵; שנאמר: כי כל שאור וכל דבש לא מקטירו
17 18 וגומר. ואני חיב אלא אם הקטרין עם הקרבן או
19 20 לשם קרבן⁶. ואחר המקטיר עצמן או המקטיר
21 22 תערבת שחן – לוקה על כל אחר מהן בפני עצמו.
23 24 ואם הקטיר שחן באחד – אני ליה לא אמת,
25 26 לפי שגניהם נאמרו בלבד אחד.
19

2 (2) דבר המחייב אחרים. והוא הדין לחמן (= שנחמן על ידי אחרים). (3) כל מתיקת פרי קרויה דבש" ו"הוא שם כולל לדבש של תורה, וכן מוהל היוצא מן הפירות סתם הדבש של תורה, וכן מוהל פרש כן, מפני שאמרה התורה "כל המתוקים". והוכחה לפרש כן, מפני שאמרה התורה "כל שאור וכל דבש לא מקטיר והוא הנאמר הוא דבש בדברים תקריבו אותם לה". ואם הדבש הנאמר הוא דבש בדברים מהו זה שנאמר "קרבן ראשית תקריבו אותם", והלא ביכוריהם אינם אלא מפירות שבעת המינים ולא דבש בדברים. (4) בקטורת אינו חייב אלא הלכה ד': (5) בספרא פרשת ויקרא (דברו רנדבה פרשה יב הלכה ד): "אין לי אלא המרובה, המועט מנין?" תלמוד לומר כל שאור וכלי דבש". וכן הוא במנחות נה. והמודובר כשהקטירה הייתה בכית, כגון שהקטירו ביחיד עם הכלל-שהוא הזה גם דבר המותר להקטירה, וכוזער בפסחים מג: שהרי פסק ריבינו להלן הלכה ב, שאין הקטרה פחותה מכזית וכגון שהאיסור והיתר ניכרים כל אחד ואחד בפני עצם, שאם לא כן הינו תערובת. (6) כאמור, או שהקטרין עם הקרבן ואפיו נחכוון לשם עצים, או שהקטרין בפני עצמן ובכלל שיתכוון לשם קרבן ולא לשם עצים. ראה להלן הלכה ג ובכسف משנה שם. (7) כאמור, על דבש בפני עצמו ועל שאור בפני עצמו, אם הקטרין בנפרד. (8) כראב' במנחות שם: "איתמר המעללה שאור ודבש על גבי המזבח אמר אבי לוקה משום שאור ולוקה משום דבש וכו', רבא אמר אין לוקין על לאו שבכללות, איך דאמרי חדא מיהא לקי

מתוך מהדורות גנאל עס רם רמב"ם געם – מוסד הרב קוק

בכמה אותה תכללו". (31) שנאמר "מן הבהמה מהן הבקר ומין הצאן תקריבו את קרבנכם". (32) בזבחים שם אמרו: "איתמר המעלה אבריו בהמה טמאה על גביה המזבחה, ריש לקיש אמר לוקה, ורבי יוחנן אמר אין לוקה. ריש לקיש אמר לוקה, תהורה אין טמאה לא, ולא הבא מכלל עשה עלין, ורבי יוחנן אמר אין לוקין לעילו, לאו הבא מכלל עשה אין לוקין לעילו. מותחיב רבי ירמיה, אותה תכללו ולא בהמה טמאה, ולאו הבא מכלל עשה עשה, אמר לה רבי יעקב לרבי ירמיה בר הילפיא, אסביר לך באברי בהמה טמאה דכolio עלמא לא פלייגי, כי פלייגי בחיה וכורו". ומפרש רשי"י שקוותית ר' ירמיה היא על ריש לקיש, וזה לשונו בדיבור המתהיל ולאו הבא מכלל עשה עשה: "כך היא שנוייה וכו' ופסק רבינו כרבי עקיבא, כנ"ל". (33) ולבסוף אמר ר' ירמיה מהתאיל ואילו הבא תעשה מנילן, תלמוד לומר אין את זה לא ומסקנן ללא העשה מנילן, תלמוד לומר אין את זה אזהרה תאילו אלמא מדאיצטריך לא תעשה אחרת, לאו אזהרה היא", ובדיוור המתהיל דכוילו עלמא לא פלייגי: "דעשה הוא דאייכא ותו לא", אבל לדעת רבינו קושיתית ר' ירמיה היא על ר' יוחנן, שכיוון שנאמר אותה תכללו, ממש מעני אתה תקריבו, שככל שאסר להדיות אסור לגבوها, אם כן ממילא כיוון שהאכילה בלבד העשה - הוא הדין להקרבה, ומתוך: באברי בהמה טמאה כולי עלמא לא פלייגי שהוא בלאו, שלמדים הקרבה מאכילה. (34) בזבחים שם: "כוי פלייגי בחיה, והכי איתתרם רבי יוחנן אמר עbor בעשה, ריש לקיש אמר אין עbor בלבד כלום, ר' יוחנן אמר עbor בעשה, בהמה (=מן הבהמה מן הבקר ומין הצאן תקריבו את קרבנכם") אין, חיה לא, ריש לקיש אמר וכו' ההוא למצוה בעלמא". ופסק רבינו כרבי יוחנן. (35) ספרא ויקרא דברא דנדבה פישה בהלכה (ו): "בבבמה יכול אף החיה שהיא קורייה בהמה, שנאמר וכו' תלמוד לומר בקר וצאן אין לך בבבמה אלא בקר וצאן, יכול לא יביא ואם הביא כשר וכו', תלמוד לומר בקר וצאן תקריבו, ואין לך בבבמה אלא בקר וצאן בלבד, הא מה זה דומה למי שאמר לו רבוי אל תביא לי אלא חטאים, הא אם הוסיף זה על החטאים, הרי זה עbor על דבריו".

ז. הגונב או הגוזל והקריב הקרבן - פסול³⁵,
וְהַקָּרְבֵּן בְּרוּךְ הוּא שׂוֹנָא; שנאמר: שְׁנָא גּוֹל
בעוליה. ואין אריך לומר שאינו מתקבל. ואם נתיאשו הבעלים - הקרבן בשר³⁶. ואפללו היה
חטא, שפהנהנים אוכליין את בשורה³⁷. ומפני מקנת
מזבח אמרו: שהחטא את הגוזלה, אם נודעה לרביהם
- אינה מבפרת אף על פי שתיאשו הבעלים, כדי
שלא יאמרו: מזבח אוכל גזלות. וכן העולה³⁸.

(35) שנאמר "אם עולה קרבנו" ולמדו מזה (ביבא ס"ז) – "קרבנו ולא הגוזל". (36) כדעת רב יהודה בגיטין נה. ואף על פי שדעת רבינו (פרק ב מהלכות גזילה ואיבידה הלכה א) שיוש אינו קניין בגזילה – כאן אוקמו רבנן ברשותה, כמו שאמר רבא שם נה: (כסף משנה). ועוד שיש כאן גם שינוי השם מחולין להקדש. (37) כלומר, לא ורק בעוליה, שאינה אלא לריצוי על המזבח, הכספיו, אלא אפללו בחתאת, שיש בה גם אכילה לכהנים. (38) צריך להיות וכל

אין למזבח אלא דמה, וכולה לכהנים), או דלמא כלשמו קרבן והאי נמישמו קרבן. בתנאי, ר' אליעזר אומר כל שמננו לאנשים, רבי עקיבא אומר כל שמו קרבן,מאי בינייהו -بشر חטא העוף אילו בינייהו". וסביר רבינו כי המדבר כאן כשםעה בשר חטא העוף עם שואר או דבש, ננ"ל. ופסק כרבי עקיבא. (20) כי לחם הפנים נאכל כולו לכהנים ואינו קרב לגבי המזבח. (21) כי הן נאכלות לכהנים. (22) כי שירוי לוג השמן נאכלים לוכרוי כהונה. ומקור דבר זה בגמר מנוחות הנ"ל "כתנאי וכו' בשר חטא העוף אילו אילו בינייהו, דתני לוי כל קרבנכם" לרבות לוג שמן של מצורע אילו בינייהו, ופסק רבינו כרבי עקיבא, כנ"ל. (23) ולמדו כן ממה שנאמר "ואל המזבח לא יעלו" – אחד מזבח ואחד כבש. (24) אף כי בספרא שם למדו זאת ממה שנאמר (שם, יא) "לא תקטרו ממנה אשא לה", כל שיש ממנה לאנשים הרוי הוא בכל תקטרו – אין זה אלא לרבי אליעזר אבל לרבי עקיבא (מנוחות נח). "כל שמו קרבן, ואפלו אין ממנה לאנשים – חייב". (25) ולפניהם זה נאמר (שם, יא) "לא תקטרו ממנה אשא לה", כל שמו קרבן לא תקטרו ממנה.

ה. וכן אסור²⁶ להקטר על המזבח²⁷ דבר מכל דברים אלו שאינן ראויין להקטרה, כגון בשר חטאות ואשומות ושירוי מנוחות וכיוצא בהן. מפי השםועה למדו, שכל דבר שמקצתו לאשימים – הרי שאריתו בבל תקטרו²⁸.

(26) לדעת הכסף משנה (למעלה הלכה ג) אין כאן אלא איסור בלבד, אבל מלוקות אין כאן, לפי שעיקר הכתוב הוא במעלה שואר ורבש. (27) דהוא על המזבח ולא על הכלבש, כי ריק לשואר ורבש נהרבה כבש מצובח, ולא לדבר אחר. ומה שאמור במנוחות נז: "המעלה מכולם על גבי הכבש ר' יוחנן אמר חייב ר' אליעזר אומר פטור", מפרש רבינו שההמודר במעלה אותן עם שואר ורבש לשם עצים. ופסק כרבי יוחנן, אבל במעלה דברים אלו יחד בלבד שלאו ורבש, הכל מודים כי אין כבש מצובח. (28) אף על פי שלענין שואר ורבש פסק רבינו (למעלה הלכה ד) כרבי עקיבא ש"כל שהוא קרבן חייב עליה" – בبشر חטא להוד, אין הדבר כן.

ו. הפקטר איברי בהמה טמאה²⁹ על גבי המזבח –
לוקה. וכך על פי שאסור הקייטה מכלל עשה,
שחררי נאמר: מן התהורה אל³⁰ ומן הטהורה
הקרבן, קא טמאה לא תאכל ולא פקריב – בשם
שלוקה על אכילת הטעמה הבא מכלל עשה, במזו
שבדרכו במקומו, רק לוקה על הקייטה³². אבל
הפקריב איברי חיה טהורה – עobar בעשה, ואיינו
לוקה.³³ ומניין שהוא בעשה? שנאמר: מן הבהמה
מן הבקר ומין הצאן פקריבו את קרבנכם, קא מן
החיה לא פקריבו³⁴; ולא הבא מכלל עשה – עשה.
(29) חמור, סוס וಗמל וכו'. (30) שנאמר (דברים יד, 1) "וכל
בבמה מפרשת פרסה ושותעת שע שתי פרשות מעלה גרה

מתוך מהדורות ונשל עס רם רמב"ם געם – מוסד הרב קוק

למזהה, שנאמר: על כל קרבן פקריב מלחה. ואין
 14 לך דבר שקרוב למזבח בלבד מלחה, חוץ מזין
 15 הנכסים⁵¹ והדים והעצים⁵². ודבר זה קובל⁵³, ואין
 16 לו מקרה לסמן עליו. ומזהה למלה הבשׂר יפה
 17 יפה, כמליח בשר לצלי שמחה⁵⁴ את האבר ומולח.
 18 ואם מליח כל שהוא, אפלו בגregor מליח אחד⁵⁵ -
 19 פשר⁵⁶.

20

21 (51) וכל זה אינו אלא בין הבא עם הנכסים, אבל אם נדבר
 יין בפני עצמו נותן עליו מלחה. וכך על פי שטומו של דבר
 שאין היין צרי מלחה, הוא מפני שאיןו עליה לאשים (מנחות
 כא), ואם כן גם יין הבא בפני עצמו לא יצטרך מלחה, שהרי
 גם הוא איינו עליה לאשים (הלכות מעשה הקרבנות שם).
 22 ועיין שם בלחם משנהה – יש הבדל יסודי בין יין הבא עם
 הנכסים, שמייקר הדין אינו לאנשים, לבין יין הבא בפני
 עצמו, שמייקרו היה לו לבוא לאנשים, אלא אישור כיבו
 עצמו. האש על המזבח גרים לו שלא יבוא על גבי האיסיים.
 23 (52) דם אitemut במנחות כ. ממה שנאמר (ויקרא ב, יג)
 "מעל מחתך" – ולא מעל דם. (53) ככלומר, דבר זה
 שהעצים קרבנים בלבד מלחה מדברי קבלה, ראה להם
 משנה כאן, וכן כתוב רביינו בפירוש המשנה למנחות י"ח. וזה
 לשונו: "זcn כל שנקרב על גבי המזבח לשופטה اي אפשר
 24 בלא מליח אלא העצים בלבד, וזה קבלה, וכן הדם אמר מעל
 מחתך ולא מעל דם", הרי שהקבלה היא רק לעניין עצים.
 25 (54) שם "מהו דתימה מיישדא בה מהשו למזויה בעלמא"
 (כלומר, היה מקום לטועות שם צרי מליחה כל שהוא.
 בכדי לקיים מצוות מליחת). הרי שלמצוה מספק כל שהוא.
 (55) רוצה לומר המליחה כשרה, שיצא ידי מצוות מליחת,
 אבל הקרבן כשר גם אם לא מליח כלום.

יב. הקייב בלבד מליח בצל – לזקה⁵⁶, שנאמר: ולא
 21 משכית מליח ברית אללה. וכך על פי שלזקה –
 22 קרבן בשר והעץ⁵⁷. חוץ מן המנחה, שהמליח
 23 מעכבר בקמץ⁵⁸; שנאמר: ולא משכית מליח בירת
 24 אללה. מועל מנחתך⁵⁹.

25 (56) כן הוא גם בספר המצוות לא תעשה צט. ואין זה לאו
 שאין בו מעשה, שאין לוין עליו – שעצם ההקרבה בלבד
 מליח הוא מעשה של אישור. ונראה מכאן שככל קרבן –
 לזה, וכן ממורש בספר המצוות שם. והקשה בלחם משנה:
 הלא פסוק זה אינו אלא במנחה, כרלהן, שהמליח אינו
 מעכבר בשום קרבן, אלא בקמץ המנחה שנאמר ולא
 תשכית מליח וגנו, וכן אין לנו לחיב מליקות בכל קרבן?
 (57) "כנן משמע מפשט הכתוב על כל קרבן תקיריב מליח,
 למזויה ולא לעכב". (58) נקט קמיצה ממש שאינו מליח
 אלא את הקומץ בלבד. (59) "שם שמשמע ודאי לעכב" (כسف
 משנה). ובמנחות שם יט. אמר רב כל מקום שהחויזר
 הכתוב בתורת המנחה אינו אלא לעכב", ומה שאמרו
 במסנה שם יט, "לא יצק לא בלול ולאفتح ולא מליח וכיו"
 כשרה", אין הכוונה שלא מליח כלל, אלא שלא מליח הכהן,
 אבל מליח הזר, ראה פירוש המשנה שם ובגמרא שם. כ.

יג. המליח שמליחין בו כל הקרבנות קדם שייעלו

שכן העולה, שהיא יכולה למזבח, וכן הוא בגין ש: "מאי
 איריא חטא אפילו עליה נמי, לא מיביא קאמר לא
 מיביא עליה דכליל היא, אלא אפילו חטא נמי דחלב ודם
 היא דסליק לגבי מזבח, ואיך כהנים אווכלים לה, אפילו
 הכי גוזר שלא יאמרו מזבח אווכל גזותה".

ח. הגוֹנֵב עולת חברו והקרכבה סתם³⁹ - נתפסרו ב-

2 ה. הבעליהם בראשונם.

2 (39) ככלומר, לא נתקוון להקריבה לשם אחר.

3 ט. אין מביאין מנוחות ונכסים⁴⁰ לא מן הTEMPEL⁴¹ ולא
 4 מן החרש קדם לעמך⁴² ולא מן המרמע⁴³, ואין
 5 צרייך לומר מעלה וכלאי הקרים; מפני שהיא מזוח
 6 הבהא בעברה⁴⁴, שהקדוש ברוך הוא שונאה. ואם
 7 הביא – לא נתقدسו להיון ראיין לקרבן, אבל
 8 נתתקדשו להפסל, ויהיו בקדושים שנסכלו⁴⁵.

9 (40) ההינו הסולט (ראה בפרק ב מהלכות מעשה הקרבנות
 הלча א) האסורה לפני העומר מטעם חדש]. (41) ראה גם
 פסחים מה. "ممשקה ישראל (יחסאל מה, טו) מן המותר
 10 לישראל, מכאן אמרו אין מביאין נכסים מן הטבל".

11 (42) תבואה חדשה לפני שהקרויבו העומר. (43) חולין
 שנחטרכו עם התרומה. וכך על פי שם מותרים לכל
 אין מביאין מהם מנוחות ונכסים, מכיוון שאינם מותרים לכל
 ישראל, שנאמר ממשקה ישראל מן המותר לרביינו לומר
 (44) השותג ארייה סימן צט העיר למה לו לרביינו לומר
 הטעם מושם שהוא מזוח הבהא בעברה, הלא אין זה
 ממשקה ישראלי, מן המותר לישראל? (45) זבחים פה.
 "אין מביאין מנוחות ונכסים וכו' מן המודמע ואין צרייך
 לומר מעלה וכלאי הקרים, ואם הביא לא חדש, אמר רב
 ואיתימא רב אשי לא קדש לקרבן, אבל חדש ליפסל".
 ומפרש רשיי "דרלא נפקי לחול ויישרפו שקדשים הכללי".

12 י. כל המנוחות אין מביאין אותן מן החדש קדם
 13 שתי הלחמים לכתולו, שהרי נאמר בהן⁴⁶: בפירות
 14 ליזי⁴⁷; ואם הביא – בשריהם נכסים מן
 15 המזבח ביום טוב⁴⁹.

16 (46) בשתי הלחמים. (47) במשנה מנוחות סח: "קודם לשתי
 הלחם לא יביא", אמרו בגמרא שם: לפי נוסח אחד
 "משום דאיקו ביכורים". (48) שם במשנה. ובגמרא שם
 אמר יהודה בר נחמייה כיון שהותר לאחריות לאחר
 העומר משום כך כשר בדיעדם אם הביא קודם שתי הלחמים.
 (49) ההינו חיובות של יין שאינן עומדות לשתייה אלא
 למיכירה בחנות (ראה בשבת טז: רחל לגיזה תרגולות
 לביצתה ותורי דריידיא ותמרי דעיסקא - פלוגתא דר' יהודה
 ור' שמעון אם יש אישור מזבח או לא). (50) נקט יום
 טוב" לפי שבשבת אין אישור מזבח (פרק א מהלכות יום
 טוב הלכה יז). וכך על פי שמזבח אסור, מביאים נכסים
 מן המזבח י"ז. ואם יש שכל אישורו אינו אלא מדרבן, ואני
 אישור עצמו, אלא אישור התלווי בזמן (פסחים מה).

17 יא. מצות עשה למלה כל הקרבנות קדם שייעלו

ייהה בהם תולעת. וכל עין שהתליע בשהוא לח -
14 פסול למזבח¹¹. התליע יבש - גורר את המקומות
15 שהתליע. ועצי סתרה¹² פסילין לעולם, לא יביאו
16 אלא חדשים.¹³

(10) ראה להלן פ"ב מהלכות חמידין ומוספין הלכות א"ד.
(11) מודות פ"ב משנה ה: "וכל עין שנמצא בו תולעת, פסול
לגביה מזבח", ובמנחות פה: "אמר שמואל, לא שנא אלא לח
(לפי שליח אינו יכול לגרור ממנו מה שהתליע, כמו היבש –
רש"י), אבל יבש גוררו וקשר". ובמשנה רokeח כתוב, ז"ל:
ונראה שטעם הדבר (=עצים מתולעים פסולים למזבח)
מן פנוי שהעצים נקרו ארכן, כמפורט במנחות כ: ועיין שם
בתוספות ד"ה המלה, ובדף פה: ד"ה בע. (12) תוספות
מנחות פ"ט (הוצאה צוקרנינדל עמוד 526). והם עצים
שהיו בבניין וסתרו הבניין ולכך העצים (לחם משנה).
(13) מנהחות כב. וזכרים קטו: רבי אלעזר בן שמואל אומר:
תלמודו לומר (ויקרא א, ח) "על העצים אשר על האש אשר
על המזבח, מה מזבח שלא נשתמש בו הדיווט, אף עצים
ואש שלא נשתמש בהן הדיווט".

ג. הפקדייש¹⁴ יין פסול¹⁵ או סלת¹⁶ או שמן פיטול¹⁷
או עצים פסולים למזבח¹⁸ - הרי הדבר ספק, אם
דומים לבعل מום בכבהמה ולזקה¹⁹, או אין בבעל
מומ. לפיקח אינו לזקה, ומפני אותו מפת מרדות.²⁰

(14) בעיota של רבא במנחות פה: פ"ו. ונסתפק המשנה
למלך אם הספק הוא רק על מלקייר (ראה
להלן הלכה ד), וציין לתוספות יומה סג: ד"ה זריקת.
(15) ראה להלן הלכה ט. (16) ראה להלן הלכה יא.
(17) ראה להלן הלכה יד. (18) ראה למטה הלכה ב.
(19) ראה למטה פ"א הלכה ב. (20) מלוקות מדרבנן,
שביתידיין מכין כפי מה שיראו (פי"ח מהלכות עדות הלכה
ו, וראה בערוך ערך מרוד), ובפ"ז מהלכות חמץ ומצה הלכה
יב, כתוב רבינו: "ומי שאכל מצה בערב הפשת, מכין אותו
מכת מרדות עד שתצא נפשו", אבל בנוסחאות אחרות
חסנות המלים "עד שתצא נפשו". עיין שם הערכה, וכן
כתב היב"ח בהගותיו על הריני לכתובות פ"ד מ"ה: כי
בנוסחא שהיתה לפניו, היה כתוב רק "מכין אותו מכת
מרדות", ואין מכין עד שתצא נפשו אלא בעבירה נשכח,
אבל כל שאינו כדי לעונשו על מה שעשה, מכין אותו
רק כפי שיראו הביתידיין. וראה עוד בפ"א מהלכות שבת
הלכה ג והערה יד. וסביר רבינו, כי בכל ספק באיסור לאו
שלוקין עליון, או אסור כרת ומהיה – מכין אותו מלוקות
מדרבותן, ראה בפ"ג מהלכות איסורי ביאת הלכה א, ובפ"ג
מהלכות מאכליות אסורות הלכה ה, ובפ"ג מהלכות ביאת
מקדר הלכה כד.

ד. הסלת²¹ והיין ושמן ולבונה ורעופות²² ולבונות²³
והעצים וכלי שורר²⁴ שנפסלו או שנטמאו²⁵ - אין
פודין אותן; שנאמר: והעמיד והעריך - כל שיטינו
בהעמיד גערך, ואלו אין בכלל העמידה²⁶, לפיקח
פסול²⁷. (9) ראה להלן הלכה יד.

במו העצים; ואין היחיד מביא מלחה או עצים
לקרבנו⁶⁰ מביתו. ובשלשה מקומות היו נותני
המלח: בלשכת המלח⁶¹, ועל גבי הכבש⁶², ובראשו
של מזבח. בלשכת המלח היו מולחין עורות
הקדושים⁶³. ובראשו של מזבח מולחין הקמן ולבונה ומגוזת
הגנשפות ועולה העוף.

(60) דקדק לכתוב לקרבנו, היינו קרבן שנתחייב בו, אבל יש
אשר היחיד מביא עצים. (61) כי שמונה לשכות היו בעורת
ישראל ואחת מהן "לשכת המלח". (62) כי "כבש" היה
בניו לדומו של מזבח, כדי לעולות עליו למזבח.
(63) כמובן, בלשכת המלח היה מונח המלח, שביהם מולחים
עורות הקדושים, אבל מקום مليחת העורות, לא היה בלשכת
המלח, אלא בלשכת הפרווה.

יום ה' כ"א אדר ב' ה'תשע"ז

פרק עשי

(1) יבואר בו דין נסכים שצרכי להיות תמים ומובחרים,
וכן עצי המערה.

א. כשם שמצוור להיות כל קרבן פמים ונכחר, ב'
הנסכין³ יהיו אטמיים⁴ ונבחנים; שנאמר: חמיים
יהיו לכם ונסכיהם - שייחיו הנסכים תמים. שלא
יביא נסכים לא מין מעשן⁵, ולא סלת שהתלעה⁶,
ולא יבלל בשמן שריחו⁸ או טעמו רע.⁷

(2) ראה למטה פ"א הלכה א, פ"ב הלכה ח, ופ"ג הלכה יא,
ולහلن פ"ז הלכה יא. (3) יין, שמן ו솔ות שמבייאן עם
הקרבן, ראה בסמוך. וראה בפ"ב מHALCHOT מעשה הקרבנות
הלהכה א. (4) מנהחות פז. במשנה: "רבי יוסי בר' יהודה
אומר, יין שיש בו קמחין פסול, שנאמר וכור' תמים יהיו
לכם ונסכיהם". וא"ע-פי שלענין יין שיש בו קמחים, אין
בעצם הלהכה והדרשה שדורש מפסק זה, שצrik שייחיו
הנסכים תמים, אין חולק עליו (כسف משנה). (5) שם
במשנה פו: ומעשן הוא "כשהיו העניים מרים, היה
מעשנים אורתן כדי למתיקן" (רש"י). ורבינו (בפירוש המשנה)
כתב: "פירוש מעשן, ר"ל, שאם היה לכלי ריח אותו היין
היה בו הבל והוא הנקרא מעשן, ואירוע הרבה המום הזה
aczlon בינוי המערב". ולפי התיו"ט וההגחה על התיו"ט
שם, צ"ל בדבורי רבינו: "פי" מעשן, ר"ל, שאם היה לכלי
ריח (רע), אותו היין (יהיה) בו (ריח הכליל גם כן) וככו".
וראה להלן הלכה ט. (6) משנה שם פה. זואת הטליה
פסולה", וכותב שם ורבינו בפירוש המשנה, שזה נלמד
מהפסקות תמים יהיו לכם ונסכיהם: "שייחיו גם הנסכים".
ר"ל הסולט והשמן והיין בתכליות השלים במיניהם".
וראה להלן הלכה יא. (7) את המנחה. (8) שם פו.
בכרייתא: "שמן וכור' ושיל ריח רע לא יביא, ואם הביא
פסול". (9) ראה להלן הלכה יד.

ב. וכן עצי המערבה¹⁰ לא יהיו אלא נבחרים, ולא

מתוך מהדורות גנאלעס רם רמב"ם געט – מוסד הרבנן

ובזכים צב. וסובר ורבינו, שמכיוון שאמרו "עשה להן מערכה בפני עצמן" נראה שהמדובר במצוות במקומם המערכota, ולא בעזרה שאין שם מערכות, ודלא כרשי"י שם (לחם משנה). וראה בפ"ז מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ג.

ו. מי החג³⁵ שנטמאו³⁶ והשיקון³⁷ בטהרן [כמלו]
שicketbar בטהרונות³⁸: אם טהרן ואחר כך הקידישן -
הרי אלו מתנסכין; ואם הקידישן ואחר כך נטמאו -
הואיל ונדרחו ידחו³⁹.

(35) מים שמנסכים בחג הסוכות במקדש (פ"י מהלכות חמידין ומוספין הלכה ו). (36) פסחים לד: מימרא של ריש לקיש בשם ר' הושעיה. והמדובר בשבת שבתוון החג, שהיה מלאין ממעין השילוח מערב שבת, וכשנטמאו אין יכולין לילך ולמלאות בשבת, והלך וטהרן בהשקה (רש"י ומאריך). (37) הנה המים בכלוי והשקיין במקווה, עד שמי המקווה צפו עליהם (פ"ב מהלכות טומאת אוכלין שם). (38) בפסחים שם: "השיקון הלכות טומאת טהורין, הקידישן ואחר-כך השיקון ואחר-כך הקידישן טהורין, בין הקידישן ובפה, ר"ל, בקריאת שם במולואן לשם חג, בין שהקדישן בכלוי שרת" (מאריך וראה רשי"י פסחים שם, בד"ה אמר רבא אף אין נמי תניינא).

ז. זיתים וענבים⁴⁰ שנטמאו⁴¹ – דורבן פחותה מכביצה⁴², והמשקין היוצאי מהן⁴³ בשדים לנסכים;
שהמiska מפקד הוא באכל, ובאלו אינו מגופר⁴⁴.

(40) פסחים לג: "ענבים שנטמאו, דורבן פחות המכביiza ויין כשר לנסכים", וכן הוא לענין זיתים, מבואר שם. (41) "על ידי ראשון לטומאה, כגון שנגעו בטעמה שרע או טמא נבלה, שנעושו הענבים שניים, והרי הם עושים את המשקין היוצאים (מהם) ראשון, שכל הפוסל את התמורה מטמא משקין, אף בחולין, להיות ראשון. אבל בגיןו שנעושו הם שלishi וכו', אין שלישי נעשה רביעי ואין הענבים והזיתים האלו מטמאין כלל למשקין היוצאי מהן" (מאריך). (42) משום שאין אוכל טמא מטמא אוכל אחר אלא עד שהיא בו (=באוכל הטעמה) כביצה (פ"ד מהלכות טומאת אוכלין הלча א). ומשום לכך בדורבן פחות המכביiza אין המשקין היוצא מהן (אף שהענבים נוגעין במשקה אחר הסחיטה) נתמאין על ידי הענבים, ובגמרה שם אמרו, כי מן הרין היה שאיפלו אם דרכן בכביצה מכוננת, לא נתמאו המשקין היוצא מהן, והרי עם יציאת הטיפה הראשונה של המשקה נפחתו הענבים משיעור כביצה, ושוב אינם מטמאים אחרים, אלא שחכמים גוזרו על כביצה, שלא יבוא לעשותות ביותר מכביצה. (43) ולפיכך לא נתמאו על-ידי מגע הטומאה בפרי, בעת היותם מכונסים בתוכו (שם בגمرا).

(21) משנה במנוחות ק: "המנוחות והנסכים וכו'". (22) במשנה שם הובאה הלבונה בבבא אחרית, ביחיד עס עופות ועציים וכל שורת, ולא ביחיד עס מנוחות ונסכים, וראה להלן. (23) ספרא (פ' בחוקותי פרשה ד הלכה ה) "והעמיד את הבהמה לפני הכהן, בהמה נפדיות, ואין העופות והלבונה וכלי שרת נפדיים". ולא כבריתא של לוי (תמורה לב), "שהכל היי בכלל העמדה וכו' אפליו היה ואפליו עופות". ולא כמו שתכתבו התוספות (מנוחות שם ד"ה העופות), שאם קדם מומם להקדישם הם נפדים, כדעת לוי, עיין שם. (24) כלים שמשרתים בהם במקדרש.

(25) במשנה שם לא שינו אלא "שנטמאו", ולפיכך חולקה המשנה לשתי בבות: בבא א "המנוחות והנסכים", ובבא ב

"העופות והעצים והלבונה וכלי שרת", לפי שופות חיים אינס מקבלים טומאה, ועצים ולבונה אף הם אינס מקבלים טומאה אלא מודרבנן (ראה להלן הלכה ח), וכלי שרת יש להם טהרה במקואה, אבל ובינו שכח "שנטסו" או

שנטמאו" כלל כולם כאחד, וראה בהר המורה.

(26) "דכתיב והעמיד את הבהמה, בהמת נפדיות ולא אלו" (קritis ספר), ועיין גם בפ"ה מהלכות עריכין הלכה ט. וראה תוספות יומם טוב' מנוחות פ"ב משנה א. (27) אפליו קדם מומן להקדישן, ראה למללה בתחילת הלכה זו.

ה. במה דברים אמורים? בשנטסו או שנטמאו
אחר שנתקדשו בכל שרת; אבל קדם שיתקדים
בכל, אם נטמאו או נפסלו – פודין אותן.²⁸ אבל
טהרין, אף על פי שעדרין לא קדרשו בכל – אין
פודין אותן.²⁹ חוץ ממנחת חוטא³⁰, שנאמר בה:
מחטאתו, על חטאתו³¹ – לומר, שמבייא חטאתו
מדמי חטאתו. לפיכך, קדם שתקדש בכל שרת –
הרי היא בקשות דמים, ופודין אותה אף על פי
שהיא טהורה. וכל הגשים³² שנטמאו – עוזה
להם מערכה בפני עצמן ושורפן במזבח.³⁴

(28) במשנה שם: "המנוחות והנסכים שנטמאו עד שלא קדרשו בכל ייש להם פדיון, משקדשו בכל אין להם פדיון, העופות והעצים והלבונה וכלי שרת אין להם פדיון וכו'", הרי שההבדל בין אחר שנתקדשו בכל שרת לבין קודם שנתקדשו בכל שרת, לא נאמר אלא במנוחות ונסכים, וראה שכן גם כוונת רבינו, והוכחה לכך שהרי בכל שרת ובופות זה ודאי לא שייך כלל (מרקצת המשנה). (29) כרבי אלעזר שם קא. (30) שם המשך דברי ר' אלעזר. (31) בקרובן עליה ויורד, נאמר אצל כבשה וشعירה (ויקרא ה, ו) ובתורות (שם י) "מחטאתו", ובמנחה נאמר (שם יג) "על חטאתו", ודרשו (כריתות כז:) "מחטאתו" משמע מקצת חטאתו, שאם היה עשיר כטהרא מקדש והפריש מעות לבבשה או שעירה, ואח"כ העני, יביא מקצת הדרמים תורמים או מנחה והשאר חולין, ועל חטאתו" משמע שיזיסת, שאם היה עני והפריש עשירית האבה והעשער, יפדרנה וויסיף מעות ויביא כבשה או שעירה (ראה רש"י מנחות שם). (32) זבחים צב. (33) בבשר קדשי קדושים, כתוב רבינו (ההן פ"ט מהלכות פסולי המקדשין הלכה ו). רק אם נתמאו בפנים הוא נשורף בפנים. (34) ברייתא

מתוך מהדורות גנאלוגים רמב"ם לגען – מוסד הרב קון

בין באש בין בשמן, וקיים הגדירה מבושל ליליטון, שאר הוא מבושל בשמן (ראה להלן), ובתירוץ הגדירה שם לא גרש רבינו ננוסחא שלפנינו אלא חלק בין נתנה בו המשט טעם בישול, או לא. (52) כן צריך להיות, וכן הוא בדפוסים ישנים. בדפוסים חדשים, בתעתות: "או". (53) וזה מה שאמרו שם במשנה: "אין מביאין הליטון, ואם הביא כשר", שכן מפרש רבינו שם: "שנותנים אותו בקדימות תחת המשט עד שישבר כמו שעושים במצרים, לשם המשט בלשון יוני, כפי דברי קצת מפרשין: יוסטן". (54) תוספთא מנוחות פ"ט, וראה גם בא בתרא צ': (55) יין תירוש שוה עתה יצא מגיתו (= מקום דרכית הענבים). (56) תוספთא שם: "אין מביאין יין פחות מכן ארבעים יום, ואם הביא מגתו כשר", וכן הוא בכבא בתרא צ'. חני ר' חייא, יין מגתו לא יביא, ואם הביא כשר", וראה סנהדרין ע. "יין מגתו וכור' עד ארבעים יום", וראה עדות פ"ז משנה א, ולהלן פ"ז הלכה ז. (57) שם במשנה: "ואין מביאין מן הדלויות אלא מן הר吉利ות" (ראה להלן פ"ז הלכה ו), וכן הוא בתוספთא מנוחות שם: "אין מביאין לא מן הגדמות ולא מן הדלויות", וכותב רבינו בפירוש המשנה שם: "הדלויות הגבותות מן הארץ על ערש של קנים", וברשי"י "שקורין טריילש, לפי שאינו יין יפה": וראה להלן בסוף ההלכה. (58) מקום הצמא למים,ומי הגשמיין אינם מספיקים לרוחם. שם במשנה: "אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחים וכור' ואם הביא כשר". (59) כלומר, שנטוע אצל האשפות, וביניהם, וכן במשנה: "ולא מה שנזוע שם במשנה,כנ"ל. (60) שם במשנה: "ולא מה שנזוע בינויהם, ואם הביא כשר". כלומר, "מגננים שהיה זרוע בינויהם שהכחישו החקע" (תפארת ישראל). (ו) והמדובר בזרעים שאיןם כלאים בכרום, ראה בפ"ה המלכות כלאים הלכה י"ח-יט). (61) פעמיים בשנה. שם במשנה: "אין מביאין אלא מן הר吉利ות ומן הכרמים העבודים". ובגמרא שם פ"ז. "תנא, הכרמים העבודים פעמיים בשנה", וראה להלן פ"ז הלכה ו. (62) בכל הנזכרים לעל, מפרש בן במשנה או בתוספთא שם, אבל בדליות ובכרים בלתי עבודים, לא נזכר בשום מקום שאם הביא כשר, ונראה שלמד זאת ربינו מה מה שלא נאמר במשנה שאם הביא פסול, כמו שנאמר כן על מתוק ומעושן.

י. יין שנטגלה⁶³ – פסול לנבי המזבח⁶⁴. הדלה גפן על גפני התאנה⁶⁵ – יינה פסול לנכסים⁶⁶, מפנוי שנטגלה ריחו. הרוי היא אומר: זבח ונכסים⁶⁷ – מה זבח שלא נטגה⁶⁸, אף נכסים שלא נטגה⁶⁹.

(63) ויש חשש שהוא שתה נחש מהיין, והכוenis בו ארט. (64) משנה סוכה מה: "זהמים מגולן פסולין לגבוי מזבח", ובגמרא שם נ. ובכBAB בתרא שם אמרו, שאר אם יסנן את היין – פסול הוא לנכסים, משום שנאמר (מלאכי א, ח) "הקריבתו נא לפחתך הירצך או הישראל פניך, אמר ה' צבאות". (65) הרים את שריגי הגפן וננתם על עץ ההאנה, וכן גדלו הענבים. (66) דברי רבashi בכוכרות י"ז. (67) הוקשו זה זהה. (68) ראה לעל פ"ג הלכה ה. כי הנדרמה וכור' פסול למזבח וכור' שאין לך מום קבוע גדול מן השינויי". (69) אבל נשתנו, פסולים לנכסים.

ח. מעלה⁴⁴ יתרה שעשו חכמים בקדושים: שזרעים שנטממו, אפלו ורعن – היוציא מהן פסולין לנכסים; שאין זרעה מועלת⁴⁵ בקדושים⁴⁶. וכך העצים והלבונה⁴⁷, אף על פי שאין אקלין – הרי הן מתחטפין באכל ליגון הקרבנות, ויפסלו העצים והלבונה בטמאה זו למזבח ואין מקריבין אותה.

(44) שם לד: (45) לטהר. (46) אף-על-פי שבתרומה מועלת הזרעה (שם לד). (47) מלשון "וכן" נראה, שגם אלו עשו חכמים בהם מעלה יותרה שיקבלו טומאה (כסף-משנה), וכן נראה בפסחים לה. (ראה רשי"י שם) ובזובחים מוו: (ראה רשי"י שם), כי זו היא מעלה מדרבנן. ולפי זה, צריך לומר כי מה שהביאו (שם ושם) ממה שנאמר (ויקרא ז, יט) "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" – לרבות עצים ולבונה, אין זה אלא לא אסמכחה, אבל צריך עיין מהה שכתוב רבינו בפי"ח מהלכות פסולי המוקדשין להלכה יב, כי האוכל כזית מלבדות המנחה שננטאה אחר שנקדשה בכללי לוקה – הרוי כי זו היא דרשה גמורה ולא אסמכחה, ראה בלחם-משנה, במשה ווקח ובחר המורה. ט. ואלו הן היננות הפסולין לנבי המזבח⁴⁸: ה. הפתוק⁴⁹, והמעשן⁵⁰, והמבלש באש או בשמש⁵¹ או שנטגה טعمו בבשול. אבל יין שמחממיין אוותו בשמש ולא נטה בו טעם בשיל⁵³, וכן יין צמוקין⁵⁴, וכן מגוון⁵⁵ שלא שחה ארבעים יום⁵⁶, וכן הדליות⁵⁷, וכן ברם הנטוע בבית השלחים⁵⁸ או בבית הובלים⁵⁹, או יין גפנים שנזרע ר בעגינה⁶⁰, או יין ברם שלא נעבד⁶¹ – כל אלו היננות לא יביא לכתהלה, ואם הביא – בשר⁶².

(48) יש מהם שפסולים רק בתחילת, ויש מהם שפסולים אפילו בדיעד. (49) משנה במנחות פ"ו: "לא מתוק וכי ואם הביא פסול". ופירש"י "כשהוא מתוק מחמת עצמו (ולא מחמת המשם) כדרישת בגמרא (שם פ"ז)". עניין אחר, תירוש שלא עבורי עליו ארבעים יום". ובדברי רבינו, אי אפשר לפרש בפירוש השני, שהרי כתוב בסמוך שיין שלא שחה ארבעים יום, כשר בדיעד, ועיין בחוספות שם פ"ז. ד"ה מתוק. ומתרך זה שלא חילק ובינו במתוק, נראה שאין חילוק בין מתוק מחמת עצמו לבין מתוק מחמת המשם, ולא כפירש"י. ועל-כראחנו שהיתה לפני גירסת אחרת ופירוש אחר בגמרא שם פ"ז. וראה להלן. (50) שם במשנה "ולא מעושן וכור' ואם הביא פסול". "ורוצה לומר, שאם היה לכלי ריח (רע) אותו היין (יהיה) בו (ריח הכלוי) והוא הנקרא מעושן, (ויקרא) הרבה המום הזה אצלנו בינוות המערב" (רבינו בפירוש המשנה שם, לפי מה שהגיה בתוי"ט ובגהותה עלトイ"ט, וראה לעל הלכה א). (51) בגמרא שם פ"ז. מקשה מה שנאמר "אין מביאין לא מתוק ולא מבושל לא מעושן, ואם הביא פסול", למה שנאמר שם "אין מביאין את הליטון, ואם הביא כשר", ומתרץ "חוליא (=מתיקות) דשים שא לא מאיס, חוליא דפירי מאיס". ולදעת רשי"י המודובר במתוק, אבל רבינו שלא מחק במתוק כלל, ראה לעל, נראה שמדובר במבושל שהוא ודאי,

מתוך מהדורות גנאלעס רם רמב"ם גנעם – מוסד הרב קוק

אבל אם לא הייתה עבודה צריך גם בשנה שנייה, ראה להלן פ"ז הלכה ד. (82) במשנה שם אמרו כן על המביא מבית הובלים ו מבית האילן, אבל על המביא משודה שלא נראה ולא עבדה לא מפורש במשנה שם אם בדיעבד כשר או לא. ולמד כן רבינו מלשוון "כיצד הוא עושה" שאינו אלא לתחילה, עיין בסוף-משנה.

יג. חטאים שלקוטן מגלי הבקר⁸³ וזרעים⁸⁴ – הרי אללו⁸⁵ ספק, אם עברה מאיסן בזירעה או עדין הן מאיסין.⁸⁶ ליבך לא יביא מין מנהחות, ואם הביא¹³ – פ"ש.⁸⁷

(83) מתוך הוצאה של הבקר. (84) רק בזורע יש ספק, אבל אותו החיטים הללו עצם, אסורים למזבח, שהם מאוסים, וכחוב (מלאכי א, ח) "הקריבתו נא לפתח הירצץ או הייא פניך" (מנחות טט). (85) החיטים שצמכו מזרעת החיטים שלקט מגלי הבקר. (86) מנהחות שם בעיא של רמי בר חמאת. אבל דברי רבינו תומחים, כי במנהחות שם לא הסתפקו אם עודם מאוסים גם לאחר הזירעה, אלא הסתפקו אולי אסורים הם מלחמתם שהם כחורים, מכיוון שהיו בمعنى הבהמה. ואולי היה לה לפני רבינו גירסת אחרת שם, ועיין לחם-משנה. (87) כדיין כל ספק בקרבן, ראה לעמלה פ"ד הלכה יב.

יד. ואלו הן השמנים הפסולין: שמן של גרגירים⁸⁸ שגנשרו במים⁸⁹, או של זיתים⁹⁰ כבושים⁹¹ או שליקום⁹², או שמן של שמרים⁹³, או שמן שרייחו⁹⁴ רע – כל אלו פסולין.⁹⁵ אבל שמן זית שונטו בבייה הזבלים או בבייה השלחין או שגנער זרע בינייהן,⁹⁶ או שמן שהוציאו מזיתים שלא בשלו, אלא עדין⁹⁷ הם פגין.⁹⁸ – כל אלו לא יביא, ואם הביא – פ"ש.

(88) של זיתים. (89) משנה שם פה: "אין מביאין מן הגרגירין שנשרו במים". ופירש רשי' שם בלשון אחר, שהוא הזיתים בכמי. (90) שמן של זיתים. (91) בהחומר או בכמי מלח (רשי' כת"י פ). וראה רבינו גרשום. (92) שפכו עליהם מים רותחים. שם במשנה: "ולא מן הכלובים ולא מן השלקיין". (93) חוספה מנהחת פ"ט ובורייתא שם פ"ט כלומר, "שמן שיוצא מן השמרין, כמו שמוציאין אין ממשורי היין" (רשי' כת"י שם). (94) גם זה בתוספתא ובורייתא במשנה וביריתא, ומשום "שנאמר" (במדבר כח, לא) "תמים היו לכם ונסכים", שייהיו גם הנסכים, ר"ל הסולות והשמן והין בתכלית השלימות במיניהם" (רבינו בפייה"מ שם פה). וראה גם בקורת ספר, וראה לעמלה הלכה א. (96) שם במשנה פה: "אין מביאין לא מבית הובלים ולא מבית השלחין, לא מן מה שנזרע בינויהם, ואם הביא כשר", וראה לעמלה הלכה ט. (97) במשנה שם: "אין מביאין מן אנטיקונון". ובגמרא שם כת. "תניא רבינו יהודה אומר, אנטיקנון מן זית שלא הביא שליש". וגורס רבינו במשנה, וכן גרש ר"ת (ראהתוספות פ). ד"ה ואם הביא" וואם הביא כשר", אבל יש גורסים "ואם הביא פסול". וראה בביריתא שם וברשי' ותוספות שם.

יא. סלת שהתליעה רבקה⁷⁰ או התליעו רב החטאים⁷¹ שנעשית מהן⁷² – פסולה.⁷³ התליע לר חטה אחת – הרי זה ספק.⁷⁴ וכל סלת שגשאר בה קמח – פסולה.⁷⁵

(70) מנהחות פה. במשנה "ואם החוליה פסולה", ובבריתא (שם פה): "תנו רבנן, סולת שהתליעה רובה – פסולה, וחיטין שהתליעו רובן – פסولات". (71) כמובן, ממאח החיטים תלעו ששים, ואפי' אם כל חיטה וחיטה מהשדים הללו נתלה רק במיועטה ולא ברובה (שבאפען יחסין אין בהם רוב מותלים). (72) שהסולט העשתה מהחיטים הללו, שרובם מותלים. (73) שם בבריתא: "ובית רבי רומייה, ברוב חיטה או ברוב סאה, תיקו". ומפרש רשי', שהבעיא היא אם רוב החיטין שהתליעו צריך שייהו גם שלל חיטה וחיטה בהם רוחה רובה מותלה, או אין צורך שלל חיטה וחיטה תהיה רוכבה מותלה, אלא מספיק גם שלל חיטה וחיטה מהם היא רק במיועטה מותלה. אבל רבינו מפרש, כי זה ברור כי מספיק ליפסל אם אפילו בירוב אלא דין שציריך מותלה, כי אין כאן עניין של ביטול בירוב אלא דין שציריך להיות מובהר, ואף כי אין כאן רוב, אין זה מן המובהר (ראה צין הקודש חלק ב סימן כג), וכל הבעיא היא אם צריך שרוב החיטים יהיו מותלים במידיעותם, או מספיק גם אם היה רק רוב חיטה אחת מותלה, שתיעשה כל הסאה לבתי מותלה, ונשאר הדבר בתיקו, וראה גם סוף-משנה והר המורה כאן.

(74) עד שיחזור וינפה אותה, ראה להלן הי"ב.

יב. כיצד בודקים⁷⁶ מכנים הגובר ידו לתוך הפלLET, אם עלה בה אבק – פסולה⁷⁷ עד שיתזר וינפה אותה. אבל סלת חיטים שנזרעו בבייה השלקיין⁷⁸ או בבייה הזבלים⁷⁹ או בבייה האילן⁸⁰ או בארכן שלא גרה ולא עבדה⁸¹ – לא יביא לכתחה, ואם הביא – פ"ש.⁸²

(76) את הסולט, אם היא מנופה כל צרכה ואין בה קמח. (77) מנהחות פה. "כיצד בודק (=אם יש קמח בסולת) הגוזר מכנים ידו לתוכן, עלה בה אבק (קמח דק וגרוע, רשי' כת"י)" פסולה עד שניפה". (78) משנה שם: "אין מביאין מבית השלחין", ומפרש רבינו שם שהיה ארץ צמאה, ומותך כך החיטים אינם מوطעים. (79) שם במשנה: "אין מביאין מבית הובלים". ורבינו מפרש שם, חיטה היזמת באשפות, ואני טעימה. (80) שם במשנה: "ולא מבית האילן" "מקום שיש בהן אילנות, והחיטים אינם מوطעים" (רבינו בפייה"מ שם), "לפי שהailנות עוסים לה צל ואין התבואה גדולה יפה (רשי' שם). ועוד, שהailנות יונקים את הקrukע ומחייבים את הזרעים (רשי' כת"י שם). (81) שם במשנה: כיצד הוא עוזה, נירה שנה ושינה עוזה שניה ורועה קודם לפסה שעבים יום ויהיא עוזה שניה ורועה קודם לתבואה גדלת יפה (רשי' שם). ושוב, שהailנות מרווחה". "וניר הוא ההפך, שמהפכן הארץ ומניחין אותה שנה אחת, ובשניה מהפכין אותה פעע שנייה וזרעים אותה" (רבינו בפייה"מ שם). ובגמרא שם אמרו, אם השדה היתה עוזה אינה צריכה לחרוש אותה פעע שנייה בשנה השנייה,

מתוך מהדורות גנאל עם רמב"ם געם – מוסד הרב קוק

והגזרין שעשיה מטה - אפה ארבען ואפה רחבען,
ועבון במקהך גריש של סאה. וכמוון עושין לדורות.

ד. וביצד היו עושין בזירעת חטי המנוחות
והנסכים? נר חאי השרה בשנה ראשונה וזרע
חציה, ובשנה שנייה נר החאי שער בראשונה וזרע
מחציא הآخر קדם לפסח שבימים יום. ואם לא היה
השרה עכודה – חוץ ישנה ואחר כך זרע. ובוור
החתים יפה יפה, ואחר כך שפאת החטים ובוועט
בגן הרבה עד שיתקלפו.

ה. כל החטים של מנוחות שלש מאות
שיפה וחמש מאות בעיטה. שף אחת ובוועט שפיטים,
שפיטים ובוועט שלש. נמצאו שלש שיפות וחמש
בעיטות. וחוזיר חיללה, עד שיגמר שלש מאות
שיפה וחמש מאות בעיטה, כדי שיתקלפו הרבה.
וחושב ההוראה והחולכה בשיפה אחת להחמיר.
ואחר כך תוחן ומתקד יפה יפה.

ו. הין – מביא ענבים מן הגרגיות, מן הכרמים
העבדדים פעומים בשנה, ודורך. וכונסין אותו
בחכיות קטנות. ואין מגיחן יותר אחת אחת ולא
שפיטים, אלא שלש שלש. ואינו ממלא את
החברת עד פיה, כדי שייהיה ריחו נודף. ואינו מביא
לא מפני החבית, מפני הקמחין העולה על פני הין;
ולא משולחה, מפני השמים; אלא משלisha
ומאמצעה של אמצעית.

ז. היה הגובר יושב והין יוצא מן הגקב שבטצד
החברת, בין שיראה שני השרים מתחיל לצאת -
פסק ונינו לזה. ומאמתי מביא? מאחר ארבעים
יום לדרכתו עד שפי שנים או יתר מעת. ואם הביא
יין ישן מכמה שנים - הרי זה פשר. והוא שלא
יפסיד טעמו.

ח. תשעה מינין בשמן מפני שנוי מעשו. כיצד?
וית שגרגרו בראש היזת וביררו את אחת וכתשו
ונתנו לסל - השמן שיוצא ממנה הוא הראשון. חזר
אחר כך ויטנו בקורה - השמן שיוצא ממנה הוא
השני. ואם קזר אחר שטענו וכתנו ויטנו שנייה -
השמן שיוצא ממנה הוא השלישי. זיתים שמסחן כלן
בערבותיא והעלן לגג, וקזר וברר גראר גראר וכתחש
ונתנו לסל - השמן שיוצא ממנה הוא הרביעי. ואם
טענו בקורה אחר כך - השמן שיוצא הוא החמשי.
חזר וטחן וטعن פעם שנייה - השמן שיוצא הוא
הששי. זיתים שמסחן וטען בתוך הבית עד שילקי
והעלן ונגבן, ואחר כך במש ונתן לטל - השמן

טו. כל המנוחות והנסכים ^{בשים}⁹⁸ ממשרים מהארץ ומחוץ
לארץ, מן החדש ⁹⁹ ומן הישן ¹⁰⁰, ובכל דבר שיביאו מן
המקבר; חוץ מן העדר ¹⁰¹ ושתי הלהם ¹⁰², שאין
באיין אלא מן החדש ומארץ ישראל ¹⁰³.

(98) משנה שם פג: "כל קרבנות הארץ וחדיד, באים מן הארץ ומחוץ הארץ, מן החדש ומן הישן, חוץ מן העומר ושתי הלחם שאין באין אלא מן החדש ומארץ ישראל, וככל אין באין אלא מן המובחר". ומפרש רביינו כי "כל הקרבנות", הם גם מנוחות וגם נסכים. ובתוספות שם (ד"ה כל) כתבו, כי הדבר גם על הזבחים, ואילו רשי' שם מפרשה רק במנחות. (99) מן התובואה החדש שנקירה לאחר טו ניסן. (100) כאמור, מה שביבתו מזמן, ראה בפ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה ב. (101) ראה בפ"ז מהלכות תמידין ומוספין הלכה ג, כי "בימים שני של פסח, שהיה יום שהה עשר בניסן, מזכירין יתר על מוסף של כל יום, כאשר עולה עם עומר התנופה, והוא מנחה של ציבור". (102) ראה שם פ"ח הלכה א, כי ביום חמישים מספירת העומר והוא הג השבעות וכמי מביאין יתר על המוסף ביום זהה ממנה הדשה שתי הלחם. (103) שם במשנה. "דבר תורה, בעומר ושתי הלחם שלא יהיה אלא מן הארץ ומן החדש, אמר רחמנא בעומר (ויקרא כג, י) כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצתתם את קצירה והבאתם את עומר דראשית קצירכם, ונאמר בשתי הלחם (שם כג, טז'י) עד מחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה", ממושבותיכם תבאו לחם תנופה, ונאמר עוד (שםות כג, טז) והג הקציר ביכורי מעשר" (רביינו בפיה"מ שם), וראה בפ"ז מהלכות תמידין ומוספין הלכה זו, ובפ"ח שם הלכה ב.

יום ו' כ"ב אדר ב' ה'תשע"ו

פרק שבעיני

1) יבואר בו דבר שאין פסול בדיעבד לקרבן, ואסור להקריבו כתחילתה.

5. לא כל דבר שאינו פסול מביא אותו לבתיחה.
6. כיצד? היה חיב עליה - לא יביא שה ברוש ובעור
7. וילאמ: חרי אין בו מום. ועל זה נאמר: ואירור נוכל
8. וגומר. אלא כל שיביא לקרבן - יביא מן המקבר.

9. ובכך היה עושין בזמן המקדש: מביאין אילים
10. ממואב, ובמיайн בבשים שגביהם רחבים מחברים,
11. ובמיайн עגלים מן השרון, וגוליות מהר הגללה,
12. ובמיайн יין מקרטין ובלוטין, וסלת ממוכמש
13. ויוננה, ובמיайн שמן מתוקע.

14. ג. כל העצים החדרים בשרים למערכה. ולא היה
15. מביאין مثل זית ולא مثل גפן, משום ישוב ארץ
16. ישראל. ובallo הינו בגילון: בمبرיבות של תנאה של
17. חרשים שאין בישוב, ובשל אגוז ובשל עץ שמן.

42 גָּדוֹרִיו וְגַדְכּוֹפִיו בְּרֶגֶל שְׁפָגָע בּוּ רָאשָׁן. יט) שָׁלָא
 43 יַאֲחָר גָּדוֹר וְגַדְכּוֹת וְשֵׁאָר דְּבָרִים שַׁהְיוֹן חַיְבָּהּ.
 44 כ) לְהַקְרִיב כָּל הַקְרָבָנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה. כא) שָׁלָא
 45 לְהַבְּיאָ קְרָשִׁי חֻזָּה לְאָרֶץ לְבֵית הַבְּחִירָה. כב) שָׁלָא לְהַקְרִיב
 46 לְשָׁחַט קְרָבָנוֹת חֻזָּה לְעֹזֶרֶת. כג) שָׁלָא לְהַקְרִיב
 47 קְרָבָן חֻזָּה לְעֹזֶרֶת.
 48 וּבָאוֹר מִצּוֹת אָלוּ בְּפְרָקִים אָלוּ:

פרק ראשון

1) יוכאρ בו כי קרבנות מנפש היה באים מחמשה מינים,
 וקרבנות ציבור ויחיד הם אורבעה מינים.

50 א. כָּל הַקְרָבָנוֹת שֶׁל מִינְיוֹ וְפֶשׁ חַיָּה בָּאֵין מַחְמָשָׁה
 51 מִינְיוֹ בְּלִבְדֵּךְ: מִן הַבְּקָר, וּמִן הַכְּבָשִׁים, וּמִן הַעֲזִים,
 52 וּמִן הַתּוֹרִים³, וּמִן בְּנֵי הַיּוֹנָה⁴.

2) הם דברים פשוטים וمبואים בפסוקי התורה. וכן כתוב בהקדמה למשניות סדר קדשים. (3) מין מיני היונים. ואינם כשרים אלא אם הם גדולים (פרק ג' מhalbוט איסורי המזבח הלכה ב). (4) נקראו "בני היונה", לפי שאיןם כשרים אלא בהיותם קטנים.

53 ב. וְכָל הַקְרָבָנוֹת, בֵּין שֶׁל אֲבוֹר בֵּין שֶׁל יְחִיד, אַרְבָּעָה מִינְיוֹ: עֹזֶרֶת, וְחַטָּאת, וְאַשְׁם, וְשָׁלָמִים⁵.

54 5) מנפש היה. (6) שנאמר (ויקרא ז, לו) "זאת התורה לעולה למנחה ולחתאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים". הרוי ארבעה מיני קרבנות של נפש היה שם לדורות, פרט למנחה שהיא סולת ומילואים שלא היו אלא לשעה (פירוש המשנה לזבחים פרק ה' משנה ח). (7) בהקדמה לסדר קדשים שם כתוב רבינו וזה לשונו: "החתאת והאשם והעולה והשלמים או הזרמה לשלים", ובפירוש המשנה שם ביאר דבריו זהה לשונו: "מה שאמרנו בתחלת דברינו במסכת הזאת שלמים או הזרמים להם, לא היה כוונתינו אלא על אלה שהולשה קרבנות רצונו לזכר הבכורו, והמעשר והפסח לפי שהן דומין לשלים וכו', וכן אן אי אפשר לומר שכורו ומעשר ופסח הם בכלל שלמים, שהרי מנה אותם להלן לחוד, אלא הכונה לזרדה שנקראת שלמים.

55 ג. ועוד יש שם שלשה מיני קרבן ייחיד, מהם: הפסח, והבכור, והמעשר.⁸

56 8) מעשר בהמה.

57 ד. כָּל קְרָבָנוֹת הַאֲבוֹר הֵן עֹזֶרֶת אוֹ חַטָּאת. וְאֵין בְּקָרְבָּנוֹת הַאֲבוֹר שְׁלָמִים, חֻזָּה מְשֻׁנִי בְּבָשִׁים הַבָּאִים עִם לְחֵם הַתּוֹנֶפה בְּעִצְּרָת⁹, וְהֵם הַגְּנָזְרָאִים זְבָחִי שְׁלָמִי אֲבוֹר¹⁰. וְאֵין הַאֲבוֹר מַקְרִיבֵין אָשָׁם לְעוֹלָם¹¹ וְלֹא עַזְּבָּה¹².

58 9) כלומר, מנהת שתי הלחמות, הקרבה בחג השבעות, כמו שנאמר (ויקרא כג, י"ט) "ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים וג' והקרבתם על הלחם וג' ושני כבשים בני שנה

1 שִׁיצָא הוּא הַשְׁבִּיעִי. חֹזֶר וְטַעַן בְּקוֹרָה - הַשְׁמָן
 2 שִׁיצָא הוּא הַשְׁמִינִי. חֹזֶר וְטַעַן פָּעָם שְׁנִינָה -
 3 הַשְׁמָן שִׁיצָא הוּא הַתְּשִׁיעִי.

4 ט. אף על פי שבלן בשרין למנהות, הראשון אין
 5 למעלה ממנה. ואחריו השני והרביעי, ושניהם שווין.
 6 ואחריהם השלישי וה חמישי והשביעי, ושלשון
 7 שווין. ואחריהם הששי והשמיני, ושניהם שווין.
 8 והתשיעי אין למשה ממנה.

9 ג. אין בשר למוניה אלא ראשון ורביעי ושביעי
 10 בלבד; שנאמר: בתיית למואזר - אין בשר למוניה
 11 אלא היוצא מן הפתוח בלבד. אבל למנהות בלן
 12 בשרין.

13 יא. ומאהר שבלן בשרין למנהות, למה גמנו? כדי
 14 לירע יפה שאין למעלה ממנה, ומשנה, והפחות.
 15 שהרוצה לזוות עצמו - יכל יצרו ברע וירחיב ידו
 16 ויביא קרבן מון היפה, המשבח ביותר שבאותו
 17 המין שבייא ממנה. הרי נאמר בתורה: וְהַכְלֵב
 18 גם הוא מבכורות צאנו ומחבלן, וישע יי אל הצל
 19 ואל מנהתו. והוא הدين בכל דבר שהוא לשם האל
 20 הטוב, שיהיה מן הנאה והטיב. אם בנה בית תפלה
 21 יהיה נאה מבית לישיטו. האכליל רעב - יאכליל מן
 22 ה טוב ומהתוק שבשלחנו. כסעה ערום - כסעה מן
 23 היפה שבקשותו. הקדיש דבר - יקדיש מון היפה
 24 שבנקטו. וכך הוא אומר: כל חלב לי' וגומר.

25 סלקו להו ההלכות אסורי המזבח

26 يوم ש"ק כ"ג אדר ב' ה'תשע"ז

הלוות מעשה הקרבנות

27 יש בכלן שלוש ועתירם מוצאות. עשר מוצאות עשה,
 28 ושלוש עשרה מוצאות לא מעשה, וזה הוא פרטן: א)
 29 לעשות העולה במעשיה הכתובים על הסדר. ב)
 30 שלא לאכל בשר עזלה. ג) סדר חטאת. ד) שלא
 31 לאכל מبشر חטאת הפנימית. ה) שלא יבידיל
 32 בחתאת העוף. ו) סדר האשם. ז) שיأكلו הכהנים
 33 בשער קדרשי קדרשים במקדש. ח) שלא יאכלום חזין
 34 לעזורה. ט) שלא יאכל זר מקדרשי קדרשים. י) סדר
 35 השלמים. יא) שלא לאכל בשר קדרשים קלים קדם
 36 זריקת דמים. יב) לעשות כל מנחה בסדר מעשיה
 37 הכתובים בתורה. יג) שלא ישים שמן על מנחה
 38 חותא. יד) שלא יתן עליה לבנה. טז) שלא תאכל
 39 מנחה פהן. טז) שלא תאפה מנחה חמץ. יז) שייביא אדם כל
 40 מנחה פהן. טז) שלא תאפה מנחה חמץ. יז) שייביא אדם כל
 41 שיأكلו הכהנים שירוי מנהות. יח) שייביא אדם כל

שיעור רמב"ם פרק א' ליום – יום ש"ק כ"ג אדר ב' – ספר עבודת – הל' מעשה הקרבנות קנט

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם געם – מוסד הרב קנט

תחת כנפי השכינה ויקבל עליו על תורה, ציריך מילאה, טבילה והרצאת קרבן, ולמדו כן (כריתות ט). مما שנאמר (במדבר טו, טו) "ככם כגר יהיה לפני ה'" – "מה אבותיכם לא ננסנו ברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם שנאמר (שמות כד, ה) "וישלח את נערך בני ישראל ויעלו עלות ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים". – אף גר כן (שהחן מילאה וטבילה ציריך גם קרבן – CISRAEL). (19) בבריתא כרויות זה: אמרו שאף על פי שהושווה גור לישראל, ובישראל נאמר שהביאו גם עולה וגם שלמים, – לא הושווה כי אם במקצת, ולא לכל הקרבנות, אלא שמביא רק עלות, לפי שנאמר בו (במדבר שם, יד) "וועשה אשה ריח ניחוח לה'" – "אייזחו דבר שכולו לה' הו או אמר עולת העוף", שהרי בעולות בהמה, הכהנים נהנים מהעופר, מה שאין כן בעוף, ואמרין שם בגמרא "כל הקיןין שבתורה אחד חטאთ ואחד עולה, כאן (בגרא) שתיהן עלות, הביא חובתו מן הבהמה (עליה אחת) – יצא". (20) בכריות שם: "הביא חובתו מן הבהמה יצא, עולה ושלמים לא יצא", מנהה ושלמים לא יצא, וכותב רשי' שם: "עליה ושלמים לאו דווקא (שהרי יוצא בעולה בלבד) אלא דבעי למיטני מנהה ושלמים לא יצא". ובהשניות וחידושים משיטה מקובצת שם אותן ט כתוב, שיש לפרש דעתה ושלמים מיيري בעולות העוף, שדווקא מנהה ושלמים לא יצא, שאינו מין זבח. אבל רבינו הרי כתוב מפורש "שתי בהמות". ויש אמרים, שכיוון שהפריש עולה ושלמים אינו יוצא עד שקריב שתיהן. (21) הוא האומר: "הרוי עלי". (22) הוא האומר: "הרוי זו". (23) ויקרז זו, – יא – יג "וזאת תורה זבח השלמים וגור אמר על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגור על זבח תודה שלמיו". (24) שמביא ביום מלאת ימי נורו. (25) שנאמר שם, יד) והקריב את קרבנו לה' כבש בן שנתו תמים אחד לעולה וכבשה אחת בת שנתה תמים להחטא ואיל אחד תמים לשלים". (26) שמביא ביום השמנני לטהרתון. (27) כמו שנאמר שם, י – יט: "וביום השמנני יקח שני כבשים תמים וכבשה אחת בת שנתה תמים וגור ועשה הכהן את החטא ואיל ואחר ישחת את העולה". (28) זב וזבח שמביאין ביום השמנני לטהרותם. (29) שמביאה ביום הארבעים ואחד לזכור, וביום השmonsים ואחד לנקבה. (30) זב וזבח מביאים כל אחד מהן: שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטא, וילדה מביאה כבש אחד לעולה ובן יונה או תור לחטא, ואם אין ידה משגת מביאה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחת לחטא. (31) קרבן חטא, שנאמר "ואם נפש תחתא בשגגה וגור והביא קרבנו שעירת עזים תמים נקבה על החטא אשר חטא". (32) שנאמר "וזאת נשח כי החטא וגור ולא ידע ואשם ונשא עונו וגור והביא איל תמים מן הצאן בערך לאשם". (33) "מןני שהוא מכפר על הספק ותולה לו עד שידע לו בודאי שחטא בשגגה ויקריב חטאתו". (34) ואלו הן: על שפחה חרופה ועל הגזול ועל המעללה על טומאת נזיר ועל הצרעת כשיטה רמנה". (35) "שהרי אינו בא משום ספק". (36) שנאמר "בזאת יבא אחרן אל הקדש בפר בן בקר לחטא ואיל לעולה".

ז. כל קרבנות היחיד³⁷ חיב באחריותן ובאחריות

לזבח שלמים", ונקרו "לחם תנופה" משם שנאמר (שם, כ) "והניף הכהן אותו על לחם הבכורים תנופה לפני ה' וגוי". (10) בזכחים נד: במשנה "זבחו שלמי צבור ואשמות". (11) של האשמות הכתובים בתורה נאמרו אצל יחיד, וכן מפורש בתמורה יד. "אשם ביחיד איתה, בצדורה לתהיה". (12) כלומר, אף קרבן עוף אין הצדורה במקורות. ומוקור הדברים בתמורה שם, בזבחים ד. ומהנותה ה. ובספרוא ויקרא דברא נדבча פרשה ו הלהכה ו למדזו זאת מהנה שנאמר בזקרא (א, יד) "וזאת מן העוף קרבנו" – קרבנו (=בלשון יחיד), היחיד מביא עוף ואין הצדורה מביא עוף".

ה. קרבנות האכזר הם: **שנני תמיידין**¹³ של כל يوم, ומוקפי שבותות וראשי חדים וHIGHDORES¹⁴, ושביר חטאת של כל הקיןין שבתורה – מביא כל שבט ושבט פר ושביר. והרשו בעבודה זרה – מביא כל שבט פר ושביר. ה. פְּרֵר עָולָה, וְהַשְׁעִיר חֶטְאָת. וְאֶלְוֹ הַשְׁעִירִים הֵם הנקראים שערין עבורה זרה. ואם שגנו והרשו בשאר המצאות – מביאין פר לחטא, והוא הנקרא פר הצלם בקר של אכזר.

(13) כבש לעולות התמיד של שחרית וכבש לעולות התמיד של בין העברים. (14) פסח, עצות [=שבועות], סוכות, שmini עצרת, ראש השנה ויום הכיפורים. (15) והוא שער הפנימי הנשרף, בן זוגו של שער המשתלה. אבל השער החיצוני הנascal, הוא בכלל מוספי המעודות, וכמו כן איל העם שבא ביום היכופרים, הוא בכלל המוסף. (16) בית דין הגدول.

ו. קרבנות היחיד הם: הפלור וHAMASHER¹⁷ וHAMASHACH. והחגיגת, והיא שלמים. והראיה, והיא עלות. וקרבן הגרע. והוא עולה מן הבהמה; או **שנני בני יוננה או שתי תורים, ושניהם עולה**¹⁹; או **שתי בהמות, אחת עולה ואחת שלמים**²⁰. והנגיד²¹ או **הפטנדרכ²² עולה או שלמים. ושלמים הפטאן עם הלחם, הם הנקראים תודת²³. וכן קרבנות הנייר, והן עולה וחתאת ושלמים²⁴. וקרבנות מצער²⁵, והן עולה וחתאת ועולה²⁷. וקרבנות זבים²⁸ וילדות²⁹, חטאת וחתאת ועולה³⁰. וקרבן השוגג במצאות לא לו אם עשה או לא עשה אותן החתה – מביא אשים³², והוא הנקרא אשם פלוי³³. ריש עברות מעשה שיש בה בירת, והוא חטא³¹. ואם נסתפק לאיל העולה ופר החתאת שפקריב מהן גדול וכאן אילים העולה ופר החתאת שפקריב מהן גודל אשים³⁴, והוא הנקרא אשם פלוי³⁵. וכאן איל העולה ופר החתאת שפקריב מהן גודל מפרשין הן בטוחה, וכל אחד מהן יתפרק דיניו במקומו.**

(17) מעשר בהמה. (18) ראה בפרק י"ג מהלכות איסורי ביאת הלכה ד-ה, שאם ירצה הגוי להיכנס לבורית ולהסתופך

מתוך מהדורות גנאל נס רם רמב"ם לנען – מוסד הרב קהן

י. הָאָשָׁם אִינוֹ בָּא אֶלְאָ מַזְכֵּרִי כְּבָשִׂים בְּלִבְדֵּן.⁵³ יְשָׁאָשָׁם בָּא מְגֻדּוֹלִי מִן זָהָר⁵⁴, וַיְשָׁאָשָׁם בָּא מִן הַקְּטַנִּים.⁵⁵

(53) כן נאמר שם ה, טודח, כה "אל תמים", וכן נאמר בנזיר (במדבר ו, יב) "והביא כבש בן שניתו לאשם". (54) האשמות שבספר ויקרא (שם) הם אילים, בני שתניות. (55) אשם של נזיר בספר במדבר (שם) הוא כבש בן שניתו.

יא. הַשְׁלָמִים בְּאִים מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הַעֲזִים⁵⁶ וּמִן הַבָּקָר⁵⁸, מַזְכֵּרִים וּמְגֻדּוֹת⁵⁹, מִן הַגְּדוֹלִים וּמִן הַקְּטַנִּים⁶⁰. וְאַن הַעֲזָבָבָא שְׁלָמִים⁶¹. הַקְּטַנִּים הַסְּמִינִים יְמִינָם עַד שְׁנָה⁶⁴ הַמִּימָה מִלּוּם לִיּוֹם.⁶⁵ 18
אמ. נְתַעֲבָרָה שָׁנָה - נְתַעֲבָרָה לוֹ.⁶⁶ וְהַגְּדוֹלִים : בַּבָּקָר 19
- עַד שְׁלַשׁ שָׁנִים שְׁלָמִות מִילּוּם לִיּוֹם, וּבְצָאן - עַד 20
שְׁתִּי שָׁנִים שְׁלָמִות מִילּוּם לִיּוֹם. יוֹתֵר עַל זה - הַרִּי 21
הוּא זָקָן, וְאַין מִקְרִיבֵין אֶתָּו.⁶⁷ 22

(56) שנאמר (ויקרא ג, רז) "ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים ונוי אם כשב הוא מקריב את קרבנו". (57) שנאמר (שם, יב) "וזאם עז קרבנו". (58) שנאמר (שם, א) "וזאם זבח שלמים קרבנו, אם מן הבקר הוא מקריב". (59) שנאמר (שם, ג, איז) "וזאם זבח שלמים קרבנו וגוי אם זכר אם נקבה וגוי, ואם מן הצאן קרבנו וגוי זכר או נקבה". (60) שנאמר (שם כב, כד) "שור או כשב או עז כי ייולד והיה שבעת ימים תחת amo, ומימים השמנני והלאה יירצה לקרבן אשה לה". (61) שנאמר (שם ג, א) והוא בן שנה (להלן שם) ו"מן הבקר" (הנאמר שם ג, א) והוא מן הגודולים. (62) שנאמר (שם א, יד) "וזאם מן העוף עליה", ודרשו בספרא (שם דרכא דנדבה פרשה ו הלכה ב) "העוף עליה, ואין העוף שלמים". (63) שנאמר (שם כב, כד) וכבשה שבצאן, ועגלشبך. (64) פרה פרק א' משנה ג: "ומימים השמנני והלאה יירצה". (65) פרה פרק א' משנה ג: "כבשים בני שנה", ולא יותר מאשר. (66) שם במשנה. ככלומר, שנה שלו ולא שנה של עולם הנגמות בתשרי, שנאמר (שם יב, ו) "כבש בן שניתו" ודרשו (נדזה מז): "שנתו שלו ולא שנה של מנין העולם". (67) בפרה שם משנה ב: "ר' יוסי הגלילי אומר פרים בני שתים, שנאמר (במדבר ח, ח) ופר שני ("שנוי" זה מיותר, והוא מתרפרש: בן שתים) בן בקר תחח לחטא, וחכמים אמרים אף בני שלוש, רבי מאיר אומר אף בני ארבע ובני חמיש כשרים, אלא שאין מביאין זקנים מפני הכלבוד", וכותב רבינו בפירוש המשנה שם: "הכלכה בחכמים והיות הזקנים מן הבהתות מתועבים בכל הקרבנות הנה הוא אמר אמרית וכائلו עניינו קרוב ממום וצונו לומר הזקן ותשכח". וסובר רבינו שלא בא ר' מאיר להלוך על דברי החכמים, אלא לפרש דבריהם, שהוא אמרו "אף בני שלוש", אין הכוונה שיוטר משלוש פסולים, אלא שאין מביאין אותו מפני הכלבוד, ומה שכותב

נסכיהן, חזן מן הנקבה.³⁸ וכל קרבנות האבורה³⁹ אינן מטיבן באחריותן ולא באחריות נסכיהן.⁴⁰ ואם קרבן⁴¹ הנקבה - מטיבן באחריות נסכיהם. וקרבן ייחיד⁴² שקבוע לו זמן - הרי הוא בקרבן צבור, ואינו מטיב באחריותו.⁴³

(37) שלא קבוע להם זמן. (38) הרוי זו עליה או שלמים. (39) והם הקרבנות שקבעו להם זמן. (40) ש"ע עבר זמן - בטל קרבנו". (41) גמור בתמורה שם. לפि שמן הנכסים אינו עbor, ומבייא אדם נסכו לאחר זמן. (42) כגון קרבן פסח או פר ואיל של יום הכיפורים. (43) שהרי קבוע להם זמן.

ח. כל עולת בהמה אינה בא אלא מן הזכר בבלבד.⁴⁴ והוא בא מון הכבשים ומון הצעדים⁴⁵ ומון הבקר⁴⁶, בין גודלים בין קטנים⁴⁷. ומון התרים ובגדי יונגה,⁴⁸ ואחד בهن הזכר והנקבה.⁴⁹

(44) שנאמר (ויקרא א, ג) "אם עליה קרבנו וגוי זכר תמים יקריבנו". וכן נאמר (שם א, י) "זכור תמים יקריבנו". (45) שנאמר (שם) "וזאם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים לעולה וגוי". (46) שנאמר (שם, ג) "אם עליה קרבנו וגוי". (47) שנאמר (שם כב, כד) "שור או כשב או עז כי ייולד היונה שבעת ימים תחת amo ובימים השמנני והלאה יירצה לקרבן אשה לה". (48) שנאמר (שם א, יד) "וזאם מן העוף עליה והקרבן מן התורים או מן בני היונה את קרבנו". וראה בפרק ג מוחלות איסורי מזבח הלה ב, כי תורים קטנים ובני יונגה גדולים - פסולין. (49) שנאמר (שם כב, י-ח'יט) "איש איש וגוי אשר יקריב לה' לעוללה לרוצונכם תמים זכר בבר בכבשים ובבעזים", הרוי ציינה התורה "תמים זכר בבר בכבשים וב בעזים" ומה זה למדרו (תמורה יד. ל. מנוחות ו. כה. קדושין כד): כי יש תמותות וזכורות בכבאה, ואין תמותות וזכורות בעופות".

ט. המטהת בא מתחמשת המיינים⁵⁰ האלו, מן הזכר ומן הנקבות⁵¹, מן הגודלים ומון הקטנים.⁵²

(50) מן הבקר, מן הכבשים, מן העזים, מן התורים ומון בני היונה. ככלומר, יש חטא הקריבה ממין זה, ויש הקריבה ממין זה וכיו'. בכהן משיח נאמר פר (שם ד, ג): "אם הכהן המשיח יחתא וגוי והקרביב פר בן בקר וגוי להחטא", וכמו כן נאמר בהעלם דבר של צבור (שם, י-יג'יד) "ונעלם דבר מעיני הקהל וגוי והקרביב הקהל פר בן בקר להחטא", ובבנשיא נאמר שעיר עזים (שם, כב-כג): "אשר נשיא יחתא וגוי בשגגה וגוי והביא את קרבנו שעיר עזים זכר תמים". ובסוגת הדירות - כבשה, שנאמר (שם, לב) "וזאם כבש יביא קרבנו להחטא נקבה תמיימה יבאננה", ובקרבן עליה וירוד נאמר (שם ה, ז) "שתי תורים או שני בני יונגה לה' אחד להחטא ואחד לעוללה". (51) בנשיא נאמר (שם ד, כג) "שעיר עזים זכר תמים", בכהן משיח (שם, ג) והעלם דבר של צבור (שם יד) נאמר "פר בן בקר", ובסוגת הדירות נאמר (שם, לב) "נקבה תמיימה". (52) פר ושער הם גדולים, בני שתים, וכבשה היא קטנה, בת שנה.

שיעור רמב"ם פרק א' ליום – יום ש"ק כ"ג אדר ב' – ספר עבודת – הל' מעשה הקרבנות כסא

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם געם – מוסד הרב קוק

75 פרה שם משנה ג: "כבשים בני שנה", כלומר, בתוך השנה, ולא יותר משנה. 76) פרה שם: "ויאלים בני שתים", שאיל לשון קשה, כמו את איל הארץ (חזקאל יז, יג. ראה ביבמות כא), אף כאן קשה - בן שתי שנים. 77) ולא פחות. 78) פרה שם במסנה: "בן שלושה עשר חדש ויום אחד הרי זה איל". 79) לככשינו כשר, לאחר שמלאה לו שנה, ואפילו בתוך שלושים יום. 80) שם: "רבי טרפון קורחו פלגס", "פלגס מלחה מורכבות, פлаг גס, רצה לומר העדר הגדר, - שיצא מגדר מה, ולא הגיע לגדר שהARIO, אבל נשאר בין הגדרים". 81) ראש השנה י' שהריה רבי מאיר אומר כל מקום שנאמר עגל בתורה סתום - בן שנה, ולא יותר משנה, "שכתו (ויקרא ט, ג) ועגל וככש בני שנה". 82) כלומר, לא פחות מבן שתים, אבל יותר מבן שתים, עד שלוש שנים שלימות - כשר. ומkor הדברים בפורה שם משנה ב: "ר' יוסי הגלילי אמר פרים בני שתים וכו' וחכמים אמרים אף בני שלוש". וסביר רבינו כי לא נחלקו אלא ביותר משתי שנים, אבל בפחות משתי שנים - לדברי כולם פסולים.

טו. **כל קרבנות האבbor - זכרים. וכל חטאות של אבbor - מן העז⁸³ או מן הבקר⁸⁴, ואין בهن מן הכבשים. וכל עלות האבbor - מן הכבשים ימן הבקר, ואין להן עולה מן העז. כל חטא יחיד - נקבה⁸⁶, ומתאכל לבחנים⁸⁷, ואינה באהמן הבקר⁸⁸. חווין משלש חטאות⁸⁹: חטא נשייא, שהיא עז⁹⁰, ונקלת⁹¹. וחטא כהן משיח, שהוא פר⁹², ונשרפת⁹³. והוא פר הבא על כל המזות. והשלישי - פר שטביה כהן גדול ביום הפספורים, והוא חטא, ונשרף⁹⁴.**

(83) הינו כל שעיר ראייתי ודשים והמועדות. (84) פר העלם דבר של צבור בשאר המזות (חוץ מובודה ורזה). (85) כל זה מפורש בפסוקי התורה. (86) שנאמר (ויקרא ד, כז, כח, לב) "וזם נשך אחת החטא וגוי והביא קרבנו שערית עזים תמיימה נקבה על חטאו אשר חטא וגוי, ואם כבש יביא קרבנו לחטא, נקבה תמיימה יביאה", וכך מון אין אצל עולה ווורד (שם ה, ו) "והביא וגוי" נקבה מן הצאן כשבה או שערית עזים לחטא". (87) משנה זבחים נג. "ונקלין לפנים מן הקളעים לזכרי כהונה", שנאמר (שם ו, כב) "כל זכר בכחנים יאכל אותו". ואף שערית עבודה זרה של יהיד (במדבר טו, כב) בכל דה, ודלא כדעת רבינו נסימ שהביא הראב"ד להלן הלכה טז. (88) שלא נאמר אלא כשבה או שערית עזים לחטא", כנ"ל. (89) שאין דומות לשאר חטאות היחיד. (90) כלומר, אינה באה אלא מן העזים, ולא מן הכבשים בשאר חטאות, ובא זכר ולא נקבה, שנאמר (ויקרא ד, כג) "והביא את קרבנו שער עזים זכר תמיים". (91) ככל החטאות החיזונית. (92) ולא כshaw חטאות, שנאמר (שם, ג) "אם הכהן המשיח יחתא וגוי והקрай על חטאו אשר חטא פר בן בקר תמיים לה' לחטא". (93) כדיין חטאות הפנימיות, שנאמר (שם, יב) "והוציא את כל הפר מחוץ למוחנה וגוי ושרף אותו וגוי". (94) כלומר, גם זה אין כשר החטאות, שנאמר (שם ט, ג)

ובינו בפרק ב מהלכות אישורי מזבח הלכה ו, שהזון אינו כשר לעבודה, הינו בזון שתSSH כחו, וזון זה פסול (משנה למלך בהלכות אישורי מזבח שם ובפרק א' מהלכות פרה אדרומה הלכה א').

יב. **אף על פי שפֶל הַקְרֵבָנוֹת בְּשִׁרֵין מֵיּוֹם הַשְׁמִינִי וְהַלְאָה - אֵין מַקְרִיבֵין לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא מֵיּוֹם שְׁלַשִּׁים וְהַלְאָה⁶⁸. חוץ מֵן הַבְּכוֹר⁶⁹ וּמִן הַפְּסָחָה וּמִן הַמּוּשָׁר⁷⁰, שָׁאֵם רְצָחָה לְהַקְרִיבֵן בְּשְׁמִינִי לְכַתְּחִלָּה - מַקְרִיב.**

(68) בפורה שם משנה ד: "כשרין מיום ל' והלאה, ואף ביום ל' ואם הקריבם ביום שמיני כשרים". וכתוב ובניו בפירוש המשנה שם: "ואמר אם הקריבם ביום השmini יצא זה לשון התורה (ויקרא כב, כז) "ומיום השmini והלאה יירצה" ואמר בכוכור (שמות כב, כט) "ביום השmini תנתנו ל'", ואמרו: אמרו אמרו לגזירה שווה, מה אמרו האמור בכוכור כשר לשmini עצמו, וזה שהתר עצמו אף אמרו האמור כאן כשר לשmini עצמו, וזה שהתר הקרבתו בדיעד, אבל לכתהילה לא תרב אל לא מיום שלושים, כאמור: "והלאה יירצה". (69) שם במשנה שלא נאמר בו "והלאה", אלא "ביום השmini תנתנו ל'", להורות שמותר לכתהילה ביום השmini. (70) "שנשתוו לבכור לעניין מתחן דמים בחמיishi מזבחים". ובמשנה שם נזכרו גם נדרים ונבות שמקריבם לכתהילה ביום השmini, וצריך עיון, למה השmittים רבניו.

יג. **שְׁעֻוֹת מוֹגִין לְקָדְשִׁים, וְאֵם הוֹסִיף שְׁעָה אַחַת או פְּחַת שְׁעָה⁷² - פְּסָולִין. בַּיּוֹם הַוּסִיף עַל הַשְׁנָה שְׁעָה אַחַת - לְהִיוֹת בֵּן שְׁנָה⁷³, אֵם הוֹסִיף עַל הַשְׁנָה שְׁעָה אַחַת - גְּפַסְלָן. אֲפָלוּ הַיְהָ בֵּן שְׁנָה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וְהַוּסִיף עַל הַשְׁנָה בְּשַׁעַת זְרִיקָה. וּבֵן בְּכָל הַזְּבָחִים. עד שְׁעָת זְרִיקָה. וּבֵן בְּכָל הַזְּבָחִים.**

(71) כגון שנולד בארכעה עשר בנין בשעה התשיעית, הוא כשר עד שעה זו, ומכאן ואילך הוא פסול. (72) כגון באילים שצרכיהם להיו בני שנתיים, הינו שנה ושלושים ואחד יום, אם נולד בשעה התשיעית, איןו כשר אלא כשייה בין שנה ושלושים ואחד יום ובשעה התשיעית. (73) ולא יותר. (74) שנאמר (שמות יב, ה) "שה תמים זכר בן שנה", "שיהיא תמים ובן שנה בשעת שחיטה, בקבלה בהולכה בזריקה מניין? תלמוד לומד "יהיה" כל הוויתו לא יהיו אלא תם ובן שנה" (ובחים שם).

יד. **כל מקומ שגאנמר בתורה בבש א או בבש או בבש א או איל או אילים⁷⁶ - הרי אלו בני שנה⁷⁵. וכל מקומ שגאנמר איל או אילים⁷⁷ - הם הזכרים בני שנתיים. ומיאממי יקראי איל? משיבנס בשנה שניה אחד ושלשימים יומס⁷⁸. אבל ביום שלשים איןו בשר לא לכבש⁷⁹ ולא לайл, והוא הנקרא פלגס⁸⁰. וכל מקומ שנאמר בו עגל - הרי זה בן שהה⁸¹. פר - בן שתים⁸². שעיר עזים - [בן שנה. שעיר] - בן שתים. כל שנה שניה הוא נקרא שעיר.**

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

(103) רצונו לומר הדברים שציווה (שאמר) ה' לשפטן" רביינו בהקדמה לסדר קדשים. והערוך (ערך מר) פירש, שנקרו אן על שם מורים ואדונים על כל האברים. ובמשנה למלך כאן כתוב, שהו מלשון "את ה' האמרת – יתאמרו כל פועל און". (104) שם, "זה קרב וכר' את החלב המכסה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב". ובתוספתא חולין סוף פרק ט אמרו: "יאלו הן אמרוין שני כתיות ויתורתה הכלב ואליה, ואלו הן החלבים האסורים באכילה. וכן צוריך לפרש בתוספתא זבחים פרק האסורים באכילה. וזה פירוש ריבינו אליהו א: "הקטר חלבים ואימורין". והוא אליהו בפירוש ריבינו אליהו מלונדריש ברכות פרק א' משנה ג' שוגם הוא כתוב כדורי ריבינו שאמורים וחלבים הינו הך". (105) בתוספתא שם ובספרוא ויקרא (דברוא דרבבה פרישה יד הלכה ה): "את כל החלב אשר על הקרב ובמי ישמעאל אומר להביא את החלב של הקבה, רב כי בא אומר להביא את החלב שעלה הדרקים" ופסק ריבינו כר' ישמעאל. והכסף משנה פראק מה לה לא פסק ריבינו כרבי עקיבא? וראה בלחם משנה פראק ז' מהלכות מאכלות אסורת הלהקה ובמשנה למלך פרק י' ג' מהלכות שגגות הלהקה, מה שתירץ בזה. (106) ויקרא שם: "ויאת שתי הכליות ואות החלב אשר על ליהן". (107) שם: "ויאת החלב אשר עליהן אשר על הכסלים" ומפרש רשי" ש: "החלב שעלה הכליות כשהבהמה היה הוא בגובה הכסלים והם מלמטה, והוא החלב שתחת המתנינים וכרי הנראה לעללה בגובה הכסלים ובתחתיו הבשר חופחו". (108) שם: "ויאת היורתה על הכבד על הכלילות יסירה", והוא הקצה התחתון היוצא ממנו כמו בחן אין היד", והוא נצבע הכבד שנוצר בחמיד פרק ד' משנה ג'. (109) בספרוא (ויקרא שם הלכה ז): "הדבר שkol (=ספק) שיטול מן הכבד על היורתה [או] (ו) מן היורתה על הכבד (= אם ישינה מעט מההיורתה על הכבד יסירה, והשאר יסירה והיה פירוש הכתוב ואת היורתה הנשאר חזץ מהכבד וגוי) ויקטרינה, או את היורתה עם מעט הכבד יסירה, - דרך הקדש) כשהוא אומר ואת היורתה על הכבד וממן החטא והקטיר המזבחה, שיטול מן הכבד על היורתה". ובמקום אחר (ויקרא ט, י) הוא אומר: "ויאת היורתה מן הכבד". (110) שם (ג, זט): "אם כשב הוא מקריב וגוי והקרב וגו' אישה לה' חלבו האליה חמימה". (111) כלומר, "עם הכלילות הסמכות לה, והן הכלילות אשר בין הירכיהם שקורין אותן הטעחים שדרתא". (112) בספרוא (שם פרק יט הלכה ג): "יכלול יטלה עם השדרה תלמוד לומר לעומת העצה, اي לעומת העצה יכול לא יכנס לפנים מן העצה, תלמוד לומר יסירה, יכנס לפנים מן העצה". ומשמע לריבינו דהינו שיטול עמו חוליות השדרה, ולא מיעט אלא שלא ייטול את כל השדרה (כسف משנה). (113) שנאמר (שם, ה) "והקטירו אותו בני אהרן המשובחה על העולה", וזה מובח החיצון, שהרי המזבח הפנימי אסור להעלות עליו אלא קטורת כמפורט בשמות ל', ט' (כسف משנה).

יט. היתה הבהמה מעברת, אף על פי שפלו חדרשו ²³
של עבר, ואפלו נמצא ח' ¹¹⁴ – אין מעה חלבו עם ²⁴

"בזאת יבוא אהרן אל הקדש בפרו בן בקר לחטאתה". וכמו כן אינו נاقل כשאר חטאות, אלא נשרכ' חטאות הפנימיות, שנאמר (שם, כ) "ויאת פר החטאota ואת שער החטאota וגוי". יוציא אל מחוץ למבחן ושרפו באש וגוי.

טו. כל חטאות של צבור נאכלות ⁹⁵, חין משער של يوم הכהנים שחברו משלמה ⁹⁶, וכן שערி עבדה זורה ⁹⁷ ופר העלים ⁹⁸. ופר הבא על כל המצות ⁹⁹ ופר העלים נקראיים פרים הנשרפים. ושערי עבדה זורה נקראיים שעירים הנשרפים. ה' לא מידת, שוחמץ חטאות הם הנשרפות, שיטים ליהיד ¹⁰⁰ ושלש לאבורה ¹⁰¹.

כ' זה הוא בזוכים נב: נג. במשנה: חטאota הצבור והיחיד וכו' ונأكلיןכו' לזכרי כהונה". (96) שהוא נשרכ', שנאמר (שם) "ויאת שער החטאota וגוי". יוציא אל מחוץ למבחן ושרפו באש וגוי". (97) שאם הוו בית-הדין גדול בשגגה להתריר עבודה זורה ושגגו העם בההוראן ועשו העם וכו' ואחר כך נודע חטאota חיבין כל שבט ושבט להביא שער לחטאota ופר לעוללה (במדבר טו, כד). וכך על פי שלא מפורש שם שדרים בשရיפה, למדו זאת בספרוא (ויקרא דברוא דחובה פרק ו הלכה י') ממה שנאמר (ויקרא ד, כא) "חטאota הקהלה הו" - בנין אב לכל חטאota הקהלה שישטרו". ובזוכים לט': למדו מן הפסוק "כאשר עשה לפר החטאota", שעורי עבודה זורה צריכים הוזאות בפניהם. (98) פר העלים דבר של צבור, שאם שגגו בית-הדין בשאר כרויות, מביא כל שבט ושבט פר לחטאota, והוא נשרכ', שנאמר (שם, יג-כא) "ואם כל עדת ישראל יshawנו ונעלם וגוי והוציא את הפר אל מחוץ למבחן ושרף אותוו". (99) הוא פר כהן משיח, ראה לעללה הלהקה ט. (100) פר כהן משיח, ופר כהן גדול ביום הכיפורים. (101) שעורי עבודה זורה, שער יום היכופורים הפנימי (חברו של שער המשלח) ופר העלים דבר של צבור.

יז. כל הקרבנות הלאו נקראיים זבחים. וכל העולות והחטאות ורקASHOT ושני בכשי שלמים של עצרת נקראיים קדשי קדשים. אבל שלמים של יחיד ובקבור והמעשר והפסח נקראיים קדשים קלימים ¹⁰².

(102) ושהיתן בכל מקום בעזרה ונأكلין בכל העיר. יח. האבירים ששופרין אומן על גבי המזבח מן החטאota הנאכלות ומן האשיות ומן השלמים הם הנקראין אמרוין ¹⁰³. ואלו הן האמורין של שור או של עז: החלב אשר על הקבר ¹⁰⁴, ובכללו חלב שועל גבי הקבב ¹⁰⁵, ושתית הקבלות וחלב שעלייהן ¹⁰⁶. עם החלב אשר על הכסלים ¹⁰⁷, ויתורתה הקבר ¹⁰⁸, ונוטל מן הכבד מעט עם היורתה ¹⁰⁹. ואם היה הקרבן ממין הכבשים - מוסף על אלו האליה תמיימה ¹¹⁰ עם הכלילות מן השדרה ¹¹¹ עד מוקום הכבלים; שנאמר: לעמת העצה יסירה ¹¹². ובכל האמורין נשרפין על מזבח העצה יסירה ¹¹³.

מתוך מהדורות חזק

חלב ושתי כליות באשם מוציא מכלל השليل (שהרי זכר הוא האשם), אף חלב ושתי כליות [ה]אמרין כאן (בשלמים) מוציא מכלל השليل" (=עובד שנמצא בمعنى הבהמה).

¹ חלב אמר, אלא חלב אמר בלבד¹¹⁵, והרי הعبر בחד מסיריה.²

(114) שחלבו כחלב הבהמה והוא כלו חייב כרת.

(115) בספרא ויקרא (שם פרשה יד הלכה ה): "למה נאמר

שיעור רמב"ם ספר המצוות – י"ז-כ"ג אדר-ב תשע"ו

³⁶ **יום שלישי י"ט אדר ב' ה'תשע"ו**
מצוות עשה קצז.
המצוּהַה הַקְכִ"ז נְדָפָה בַּיּוֹם הַקּוֹדֶם.

³⁹ **יום רביעי כ' אדר ב' ה'תשע"ו**
מצוות עשה קצז.
המצוּהַה הַקְכִ"ז נְדָפָה בַּיּוֹם שְׁנִי.

⁴² **יום חמישי כ"א אדר ב' ה'תשע"ו**
מצוות עשה קצז.
המצוּהַה הַקְכִ"ז נְדָפָה בַּיּוֹם שְׁנִי.

⁴⁵ **יום שישי כ"ב אדר ב' ה'תשע"ו**
מצוות עשה קצז. קכח.
מצוות לא תעשה קנב.

⁴⁸ **המצוּהַה הַקְכִ"ח נְדָפָה בַּיּוֹם שְׁנִי.**

⁴⁹ **המצוּהַה הַקְכִ"ח — האורי שגוצטוינו להפריש מעשר**
50 **שנוי, והוא אמרו יתעלה: "עשර תעשר את כל-תובאות**

51 **זרעך היוצא השדרה שנה שנה" (דברים יד, כב), ולשון ספרי**
52 **(פרשת ראה): "שנה שנה — מלמד שאין מעשרין אותו**

53 **משנה לחברתך אין לעשר יבול שנה אחת על-ידי הפרשת**
54 **מעשר מוביל שנה אחרת). אין לי אלא מעשר שני שבעו**

55 **דבר הפתוח, מניין לרבות שאור מעשרות? פלמוד לו מר,**
56 **עשרה תעשר" ומן פרש בתורה (שם, כג), שמעשר שני זה**

57 **עלולה לירושלים ובבעליו אוכלים אותו שם. וכבר הזכירנו**
58 **מקודם (מצוות עשה קיט) את-דבריהם בענין זה וכבר עסוק**
59 **הכתוב בהלכות מצוה זו ואמר, שפה שאי אפשר**

60 **להביאו מחתמת וחוק קדקה, יפהה ויעלה דקיו לבייה**

61 **הבחירה ויוציאם שם על מזון בלבד, והוא אמרו יתעלה: "**

62 **"וכי-ייתמך מפק הפקום כי לא תוכל שאותו" (שם, כד),**

63 **גם אמרה הთורה בהלכות מצוה זו, שאם יפהה אותו**

64 **לעצמו יוסיף חמץ והוא אמרו יתעלה: "וזאמ-גאל יגאל**

65 **איש מעשרו חמישיתו יסף עלייו" (ויקרא כו, לא). וכבר**

³ **יום ראשון י"ז אדר ב' ה'תשע"ו**
מצוות לא תעשה קלז.

⁵ **המצוּהַה הַקְלִ"ז — האורי שהזורה החלה (ואה**
6 **שנישאת לכהן בנישואין האסורים) מלאכול קוץ שחייה**
7 **ברשות לאכלו, כלומר: התרומה ותזה ושוק (חלקי קרבן**
8 **השלמים, שישיכים לכבוד), וזהו אמרו: "ובת-פיהן כי תהיה**
9 **לאיש זר הוא בתרומות הקדושים לא תאכל" (ויקרא כב, יב),**
10 **ובגמרא זבמות (סח) אמרו: "כפי תהיה לאיש זר, פין**
11 **שגעוללה לפסול לה — פסללה." וממה שאמר: "בתרומות**
12 **קדושים" אמרו (שם סח): "במורות מנ-קדושים לא**
13 **תאכל", כלומר: חזה ושוק ושם אמרו לכתוב קרא: היא**
14 **קדושים לא תאכל, מי באתרומת הקדושים? שמעת מנה**
15 **פרמי יש ללמד מכאן שני דין), כלומר שאם נגעלה**
16 **לפסול לה — נפסלה לתרומה; ושאם היה נושא לאזר**
17 **ומטה — חזרה לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק ונמצא**
18 **לאו זה, שהוא "הוא באתרומת הקדושים לא תאכל", פולל**
19 **שני עניינים: הדוח אורה לחלה מלאכול קוץ, והשני**
20 **אונקה לחייבת שנשאת לרוע מלאכול חזה ושוק א-על-פי**
21 **שפט בעלה או גרשה. אבל אסורacciלה בתרומה**
22 **בעודה תחת בעלה הרור אינו מפסיק זה אלא למודה:**
23 **מקבלי הפרוש מפה-שנאמר: "וכל-זר לא-יאכל קרש"**
24 **(שם, י), וכל-זמן שהיא תחת הרור — הרי היא זר וזר"**
25 **קורנא בה. ודעת זה, וגם היא אם עברה על לאו זה — הרי**
26 **היא לוקה.**

²⁷ **יום שני י"ח אדר ב' ה'תשע"ו**
מצוות עשה קצז.

²⁹ **המצוּהַה הַקְכִ"ז — האורי שגוצטוינו להפריש מעשר**
30 **מצמח הארץ, והוא אמרו יתעלה: "וכל-מעשר הארץ וגוי**
31 **לה" (ויקרא כה, ל) [כפי א-מעשר בני-ישראל אשר ירימו**
32 **לה] תרומה" (במדבר יג, כד). וכבר באר הכתוב (במדבר**
33 **יח, כא), ש-המעשר הזה ללוים. וכבר נתבארו ידי מזונה**
34 **וז בפסכת מעשרות; וזהו הנקרא: מעשר ראשון, ואין**
35 **חויה מנ-תורה אלא בארץ ישראל.**

מתוך מהדורות חז

שהזהרנו מלאכול מעשר שני בפטמאות אפלוי בירושלים, 22 עד שיפרה. לפי שהכלל אצלנו שמעשר שני שנטמא 23 פודין אותו אפלוי בירושלים, כמו שנקהבר בפטמות (יט). 24 והזורה על זה הוא אמרו: "ולא-בערת ממנה בפטמא" 25 (דברים כט, יד), ובא בקבלה (מכות, שם): בין אני טמא 26 והוא טהור בין שני טהור והוא טמא. ובגמר מפות 27 נתבאר עוד, שהמעשר והבפורים אסור לבער (לאכו) 28 מכם בפטמא, והאכלם בפטמאת עצמן — לזה, ובתנאי 29 שיאכל מעשר זה בפטמא בירושלים בלי פריון ואז 30 ילקה, כמו שזכרנו. ויבר נתבארו דיני מצוה זו בסוף 31 מפות (שם). 32

המצווה הנק"א — **האזהרה שהזהרנו מלאכול מעשר שני באגיות** (באתו יום שמת אחד מקרוביו עליהם חיב להתאבל מן התורה — נקרא "אונן", והוא אמרו יתעלה: לא-אכלתי בגין ממנה" (שם), ולשון המשנה (בכורים פרק ב' משנה ב), שהמעשר והבפורים טעוניין הבעאת מקומות (לירושלים) וטעוניין ודוי ואסורי לאונן. וכן כל-אונן אסור לאכל בקדושים מפסקוק זה. ולשון התורה גם כן: ותקראנה אותיכא לאלה ואכלתי חטאתי הימים היטיב בעניי ה" (ויקרא י, יט). ויבר נתבארו דיני האניות בפרק ח' מפסחים (צא) ופרק ב' מזבחים (טו), והאכל קדושים או מעשר שני באגיות — לזה.

נתבארו כל-ידי מזכה זו במשפט מעשר שני. וגם היא אנה חובה מהתורה אלא לפחות הארץ ישראל ואין מעשר זה נאכל אלא בפני הבית. ולשון ספרי (פרשת ראה): "מקיש אכילת בכור למעשר שני: מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר שני לא יהיה נאכל אלא בפני הבית". 1 2 3 4 5 6

המצווה הנק"ב — **האזהרה שהזהרנו מהוזיא דמי מעשר שני** (שהירה רחוק מירושלים ונפהה —), בזולת האכילה והשתתיה, והוא אמרו בו: "ולא-נחתמי ממנה למת" (דברים כט, יד), ולשון ספרי (ריש פרשת כי תבו): "שלא לקחתי ממנה ארון ותכרכין". ואם הוזיא ממנה אייזה דבר — יאכל בנגדו, כמו שנקהבר במקומו. והנפיר את-המת לחזוק כלו יאמר: אך-על פי שהיא מצחה — לא יוציא עליו מעת מעשר שני. וראה לי שפין שאזהרה יתעלה להוזיא דמי מעשר שני במעות בלבד, כמו שאמר: "ונמתה הסכרי וגנו" (שם יד, כו) — הרי המזיא אותו בזולת המזון, כלו נתנו למאת, שאין תועלת לפת בך (ולכן חוכיר צרכי המת).

19 **יום שבת קודש כ"ג אדר ב' ה'תשע"ו**20 **מצוות לא תעשה קן. קנא.**21 **המצווה המשלימה מה וחמשים** — **האזהרה**

המשך ביאור למסכת קידושין ליום שבת קודש ע"ב

לקנותה בחזקה. ואם בא עליה שלא ברקה, שאינה נהנית מביאה שואלה הגומרה: והוא באה קונה, בראשה, ברכיה, באה קונה וזה, מי אבא למייר — מודיע שלא תחשב באה זו בחזקה ויקנה אותה בברך, משייבת הגומרה: אמר רב אחיה [בר אורא] דמן מאן לילא לנו אהיא אית להו לרערינו — מי אמר לנו שאין הדאה לשניהם גם במעשה כוה, וכין שיש לומר רשותה, אין זה יכול להחשב בקנין חזקה לקנותה בו. עוד טעם נוסף, 'משכבי אש'ה' בתיו, לשון רביבם, למלמד על שני המ捨בות שיש באשה, והקישת הקבוג באה ברקה ליבואה שלא ברקה, למלמדנו שבשים שבבאה בדרכה אינו קונה אותה לשפהה, אף בביאה שלא בדרכה אינו קונה אותה. 28

הגמר מביאה מעשה בעניין וה של קניתה עבר בחזקה: רבינו יהודה הנזואה, נר שני לו ירושין חותה — שלא היו לו ילידים, ואין מי שירשנו מארח וגור הוא ואין לו קרוביים. קלש על מר וומר לא לשייל ביה — בא מר וומר לא לשאול בשולם, קיימת רתקור ליה עלא מזא — ראה שעולמו חזק עלייו בירור, כלומר שהוא גוסס וענדר למות. אך ליה מר וומר לא עדרה — לעבדו של רבינו יהודה, שלוף לי מנאוי ואנטירחו לבתיה — חלווח לי עלי והבים לביתי. בונתו של מר וטרוא היהת שבעה שימות רבי יהודה, היה העבר עסקן במלאכה, וקנה בבר את העבר בקנין חזקה, שבכוניתה הגור בזאת העבר, וכל הקודם וזהו לו יורשים), וכל הקודם וזהו. 49

הגמר דנה האם העבר היה גדול או קטן: איבא ראמרי שודול הוותו אותו עבר, ואם היה מר וטרוא ממון מילצות בו עד לאחר מיתה רבינו יהודה, היה העבר קודם וכוה בעבבו, ולפיכך נהר מר וטרוא שהعبد יתחל לשמשו קודם המיתה, ומיד כשים רבי יהודה יהיה הגור עסוק בשימושו, ולא יוכה בעצמו מההפקר. 54

או גדר או הלבינו או החינו או הגיבו, כל פעולות אלו כשבשה אוטם העבר לאדרן שבא לקנותה, גנאו הולוק בבר, שמאחר והשתבער בעבר, קנוו בחזקה. אמר רב שמעון, לא תהזקה גדרה ועדיפה מהגביה, שהגביה קונה בכל מקום — ואפיילו בראשות והמיוחד לו מוכר בלבד, אם עבר נקונה בחזקה, כל שכן שנקונה בהגביה.

הגמר מבוארת: מי קאמר — מהו הפירוש בדברי רבי שמעון, הרי בכל קני הגביה, הולוק מגביה את החפץ כדי לקנותה, אבל כאן הולוק לא הגבה לעבר, אלא העבר בגביה לולוק. אמר רב אשין, יש לפרש את הבריתיא שנחalker בה תנאו קמא ורבי שמעון, תנאו קמא אמר, שאם הביברו הוא — העבר לילבו — לולוק, קנוו הולוק בהגביה וז בקנין חזקה,อลום אם הביברו רבו לו — שהולוק הגביה את העבר, לא קאו, לפי שאין גביה קונה בעברים. אמר רב שמעון, לא תנא חקיק דROLKA מהגביה, שהגביה קונה בכל מקום, ומאחר ולמדנו שעברים נקונים בחזקה, נקונים הם גם בהגביה, וכש שאמ הגביה העבר את הליקת, נקונה לו העבר בחזקה, כך גם בשוגביה הליקת העבר, קנוו בהגביה.

הגמר מקשחה על הדין שעבר נקונה בחזקה על ידי שmegvah את הולוקה: **השאיה לא-אכלה ועכשו בשאמורתו**, הביברו הוא ז' העבר, קאו לעבר בחזקה, **אלא מעטה שפחה בענויות תקננה** לולוקה, גבאייה, שהרי בבר היא מגביה אוthon, ולמדנו לעיל ז') העבר, מצער בבר, ונמיא שביבה בעלות האדרן על העבר, אבל חכא, כאשר הולוקה בא על השפחה, זה ננה וזה ננה הוא — שניהם נהנים מבר, ואין זה נחשב שהולוק משתעד בבר כדי

ישעה פרק כב בג'כה

כג וַתִּקְעֵתָיו יָתַר בַּמֳּקוֹם נַאֲמָן וְהַיָּה לְכֶסֶא כְּבָוד לְבִית אָבוֹו: כִּי תַּלְוֵי עַלְיוֹ כָּל | בְּבָוד בֵּית־אָבוֹו
הָצָאָצָאִים וְהַצְפָּעוֹת בְּלִי הַקְּטָן מִכָּלְיָה אָגָּנוֹת וְעַד כְּלִיבָּי הַנְּבָלִים: כְּה בַּיּוֹם הַהוּא נָאֵם יְהֹוָה צָבָאות
תָּמוֹשׁ הַיְתָד הַתְּקוּעָה בַּמֳּקוֹם נַאֲמָן וְנִגְדָּעָה וְנִפְלָה וְנִכְרְתָה הַפְּשָׂא אָשְׁר־עַלְיהָ בַּיְתָה דָּבָר: (פ)

ישעה פרק כג א-ב'

א' מִשְׁאָ צָר הַלְּילָו | אֲנִי תְּרַשֵּׁישׁ כִּירְשָׁדָר מִבֵּית מִבּוֹא מִאָרֶץ בְּתִים נָגְלָה־לְלָמוֹ: בַּדָּמוֹ יָשְׁבֵי אוֹ
סָתֵר צִידּוֹן עַבְרַ יַם מַלְאָקֵז:

רש"

לייתד דימה המתפarrisים בו ונשענים עליו למשא שמטענים על הייתד ויש פותרים אותו ותחקים הנבואה שנתנה באה עליו: (א) הילילו אניות תריש. שהיו מתחשרים על ידי סוחרי צור שהיו מבאים אניות תריש סחרה לצוז, תריש שם הם: כי שודד מביתם מבוא. כי שודד מבעניהם מקום שהייתם ריגלין לפונדק מלובוא עוד לתוכו ולא יהיו עוד לכם מקום בצור לין שם: מארץ כתים. הם הרומיים: נגלה למו. השודד לאנשי צור, ד"א מארץ כתים נגלה לאנשי תריש שוד של צור שברכו בני צור אצל כתים ומשם נשמעה השמיעה: (ב') דומו יושבי אי. התאבלו ושבו דומים יושבי אי הים למה סוחרי צידון עובי ימים היו וಗילים למלאותך כל סחרה עכשו כשחפה צור תפול צידון עמה שסמכותם היו זו לו זו בתוך מהלך יום:

מצודת ציון

(כג) ותקעתינו. עניין החיבה כמו ותתקע את הייתד (שופטים ד: יתדר מסמר: נאמן. עניינו מתקיים כמו ונאמן בירך (ש"ב ז: (כד) ותלו. מל' תלה: הצלאים. הבנים היוציאים מרחם אמן: העפיעות. עניינו היוציאים מן הגורן וכן צפיע' בקר (חזקאל ז) שהוא דבר היוצא מן הגורן ועל הבנות יאמר אכן ור' כולם יהיו סוכומים עליו: כל כל האגנות ועד כל כל הנבלים. ת' מכחニア לבשי אפודא ועד בני לוי אחדי הכהנים בבית המקדש: הנבלים. שאומרם בני לוי בהן השיר: (כח) תמושת הייתד. גודלותו של שבנה: הנסמכין עליו והთולים בו כל תפארותם ולפי שדים מהו

מצודת דוד

(כג) ותקעתינו יתדר במקום נאמן. ר' ל' לא יהיה נעהק ממשתו כיתדר התקועה במקום חזק ומתקיים: והוא לכטא כבוד וכו'. ר' ל' כל משפחחת בית אביו יתכבד בו: (כד) תלו עליו. לפי שהמשילו ליתדר אמר ותלו עליו לשון הנופל ביהית ר' ל' כולם יהיו סוכומים עליו: כל כל האגנות והעפיעות. הבנים היהי סמוך עליו ונשען בו: הצלאים והצלאים והבנות: כל התשמש הקטן. כל התשמש הקטן במין ולפי שהמשילו ליתדר אמר לשון הנופל ביהית שחולין בו כלים הגודלים עם הקטנים ר' ל' אף הקטנים יהיו מתקבים ומתקאים בו כי תוהיה גודלותו מפורסמת מادر: מכל האגנות. בין כל אגנות בין כל נבלים ר' ל' כולם יתכבדו בו איש לא נעדר: (כח) תמושת הייתד. ר' ל' שבנה שחשב להיות קבוע בממשלתו כיתדר התקועה במקום המתקיים הנה ביום ההוא תסור ממשתו: וגגדעה. תהיה נכרתת מהקומה והתפול לאין לאין ישבר ויכרת משא הכלים התלולים בה ור' ל' במלטה לבנה ובירדו לקיים: (א) הילילו אניות תריש. אנשי הספינות ההולכים על ים תריש לחבאי סחרה לאנשי האניות מאין כתים כי צור: כי שדר. כי צור שודד מהיות בה בית ומחיות מושבא בה: מארץ כתים. שוד צור נתגלה לאנשי האניות מאין כתים כי שמה ברכחו בני צור: (ב') דומו יושבי אי. ישבבי כל אי מהאים סביבות צור שבו דומו והתעצבו כי עיר שכורתכם נחרבה: סוחר צידון. ר' ל' וכן כל סוחר מוסורי צידון: עובי ים מלאך. כי כל מי שהיה עוברים בספינות הים מלא אווון צור בהרבה: שחורות ומזה היה לטוחר צידון ריווח גדול ועתה שבת המשחר:

משלוי פרק ל זט

ו שתים שאלתי מאמת אל-תמנע מפני בטרם אמות: ח שיאו ורביר-גב' הרחק מפני ראש עשר אל-תתקלְלַי הטריפני לך חקי: ט פן אשבע וכהשתן ואמרתי מי היה ופניאורש ונגבתה ותפשתי שם אל-ה' א-אל-תלשן עבר אל-(אדנו) ארני פז-קלך ואשחתה: א' דור אביו יקלל ואה-אמו לא יברך: ב' דור טהור בעינו ומצחאתו לא רחץ: ג' דור מה-זמו עיניו עפעפו גשא: ד' דור חרבות שניין ומأكلות מחלעתיו לאבל ענינים מארע אביזנים מארם: ט' לעילקה שתי בנות הב' ח' שלו'ש הגה לא תשבענה ארבע לא אמרו הון:

רש"

ואמר החליפם באומה אחרת אמר לו הקב"ה קח לך אשת זוננים (חווש א): (יג) דור מה רמו עיניו. זה גסות הרוח: (יד) דור חרבות שניין. החיבונות: ומأكلות. סכינים: מתלעותיו. שניין הפנימיות: (טו) לעילקה. מנהם פתו לעילקה כמשמעותו למדנו שהוא ערבי, והפורטאים אמרים שהוא לשון שאל ומורד וכן במדרשי תהילים למדנו כן שפורת שתי בנות גנ-עדן וגניהם, זו אומרת לנו לי ציקי' והוא אומרת לנו לי רשע': ארבע לא אמרו הון. הרבה יש לנו:

מצודת ציון

(ח) ראש. עניות: הטריפני. ענין מzon כמו טרכ' נתן ליראיו (תהלים קי"א) והוא מושאל מל' מzon הchia הbab עיי' טרכ': חוקי. הקצוב לי וכמו ואכלו את חוקם (בראשית מ"ז): (ט) ותפשתי. ענן אחיזה: (י) תלשן. מל' מלשנות לה'ר': ואשחתה. מל' שמה כמו עדרי הצאן נאשמו (ויאל א): (יב) ומצאותו. מל' צואה וטנו': (יג) רמו. גבורה: ועפעפו. אישון העין: (יד) חרבות. מלשון חרב: ומأكلות. סכינים כמו ויקח את המאכלת (בראשית כ"ב): מתלעותיו. הם השינויים הפנימיים וכן מתלעות עול (איוב כ"ט): (טו) לעילקה. היא חולעת הגדלה בהנרות המוצצת שם עד כי נהמלא כל גופה ובזריז' סכנת עלילה (יע"ב): הא. תן כמו הבה לי בנים בראשית ל'): הנה. הוא כמו מה לזכרים: הון. עניין די ורבה וכן יאמר על רבוי הממון:

בעונם עכ"ז אזהיר לך אל תלשן: לא יברך. לא יזכיר בלבו בלא ברכה אלא בלשון קלה: (יב) דור טהור. אף אם הדור ההוא מחזק עצמו לטהור ונקי מעון וועלידי זה לא רחץ מטינוף המעשים כי המחזק עצמו לחוטא מהורה פעם בתשובה ולא כן המחזק עצמו לטהור: (יג) דור מה רמו. אף אם הדור ההוא מה מאד רמו עיניו וגורי ר'יל מה גס: (יד) דור חרבות. אף אם הדור ההוא שניין דומים בצלפה ומשחיתים אביזנים עד כי לא יחשוף אותם עד מאד: (טו) לעילקה. מבני אדם ר'יל ואוכלים בכל פה ומשחיתם אביזנים עד כי לא יחשוף אותם עד מאד: (טו) לעילקה. דימה בור הקבר לעילקה כי מוצצת וושאפת כל הבריות אליה כדרך העילוקה המוצצת את הרם: שתי בנות. הם ג' ע' וגיהנם הג' ע' אומרת לנו לי צדיקים והוא ענין مليיצה כאילו יאמר אל יחשוף הצדיק כי צר לו המקומ בג' ע' ואל יחשוף הרשע אשר הגהנים כבר נתמלא מפה אל פה ולא ימצאו לו מקום כי לא הוא כי כל אחת מתאותו עד על אנשים כי הנה וחבות ידים וכל אחד יבוא אל מקומו: שלש הנה. ר'יל עם כי שלש הנה המשפטים הנראים אשר לא תשבענה מלשפט שופט ולא יקיצו במשפט עכ"ז יש עוד אחריהם הרכיעית אשר תחק עוד משפט ורבית מני היסטורי שבה לא אמרו ד' לנו לעשות המשפט כי לא ירפו ידרהם ממנה:

(ז) שתים שאלתי מאמת. עכשו מדבר לפני הקב"ה: (ח) ראש. דלות: הטריפני. ל' מzon וכן טרכ' נתן ליראיו (תהלים קי): (ט) פן אשבע. מתוך עושר וכחשתה בהקב"ה מרוב גאה ומהו הכחשה: ואמרתי מי ה'. כלומר אין אלהים: ותפשתי שם אלהי. להרגיל להשבע בו לשקר: (י) אל תלשן עבר. אל תמסור דין על אדם לצזוק עליו להקב"ה ואפי' הוא רשות אשר אביו יקלל וכל המתשובות האמורות כאן בו, ורואה לדבר מהושע בן בاري כדאיתא בפסחים בפ' האשעה שלחין את ישראל

מצודת דוד

(ז) שתים. עתה ידבר מול המקום ב'iae ואמר שני דברים אני שوال מנק ואל תמנע מני בטרם אמות ר'יל כל ימי חי לא יהיו מנועים ממוני: (ח) שוא ודבר כוב. היא היא וככל הדבר בשמות נרדפים כמו אדמת עפר (ויאיל יב): הרחק. ר'יל תן בלבו לדבר אמת ולמאס בשקר: הטריפני. פרנסני מאכל קצוב די הספק להחיות הנפש ולא יטור: (ט) פן אשבע. ר'יל כי כשיהיה לי עושר רב פן אשבע ביזור ואתגאה ואכחש בה' לומר מי ה' כלומר אין אלהים: ופן אורש. ואם היה עני פן כשאהיה ר'ש ביזור אגנווב הון למלאות נשוי המתחאות ואתפוש בשמי להזכיר את שם ה' להשבע בו על שקר: (י) אל תלשן. אל תדבר לה'ר על העבר לפני מי שהאנמר עליו מוכנע לו וירא דורך לה'ר לאמרו לפני מי שהאנמר עליו מוכנע לו וירא מפניו: יקלך. פן העבר יקלך ותהייה לשם: (יא) דור וג'ו. מוסכ' למלחה לומר אפי' הדור פרוץ אשר וג'ו ופן תחשוב להלשן ביזים למן היה חרב איש ברעהו יאבדו

וזה תזכיר – תרתי הוא בעין לכל דבר, אלא שהוא נלקח בכיסף מעשך. בפניות – אצלן, ופטורות מן המעשיות. חרגים מאימתי מקבלין טמאות? בית שמא אומרים: מישצדרון, ובית הילל אומרם: מישימוטון; רבי עקיבא אומר: אם יכולן לחיות. וחור ש' של תאנה שנפשחה ומערחה בקהלפה – רבי יהודה מטהר; וחכמים אומרם: אם יכול לחיות. חבואה שנעקרה ומעודה אףלו בשרש קטן – טהורה.

ת חלב בהמה טהורה – אין מטהרא טמאות נבלות, לפיקד הוא ציריך הקשר. חלב בהמה טמאה – מטהרא טמאות פירוש ברטנורא

ז' קור. עז רך הנוף בראשו של דקל, ואוכלן אותו בני אדם, ובmouth הגשמי הוא מתקשה: בעין לכל דבר, והוא מטמא טומאה אוכלן: נלקח בכיסף מעשר. דפי (פפני) גידול קרען הוא: בפנויות. מחרום שלא בשלו כל צבן: באובלן. ומטמא טומאת אוכלן:

ח' דרגם מאימתי מקבלים טומאה. דכל מין שמן חיים אין מקבלן טומאה: אם יבולות לחות. שאם יהודים למים יהוי, אין מטמאן. אבל אם אין יכולן לחות שמנוחון למים, ע"פ שעירין לא מתר, מקבלם טומאה. והלכה כביה הילל, יהור של תאנה שנפשחה. ענף של אילן תהאנו בו האינים, שנתלש ונפרד מקום חבורו, אלא נשנאר מעורה ומודבק בקהלפת האילן בלבד: ר' יהודה מטהר. אותן התאים שבענף, אם יקרו ויחברו הענף טומאה. דרישב להו בחומרה, הויל והענף מעורה אללא בקהלפה; וחכמים אומרים אם יכול לחות. אם יקרו ויחברו הענף עם האילן יהיה הענף וויזיא פירות, חשוב בחומר וטהורם. ואם לא יהיה קשורו עם האילן, הרי התאים שבענף כתולשים הן חשובים ומכלים טומאה. והלכה בחכמים:

ט' חלב בהמה טהורה שנתננהלה, מהור טומאה נבלה דרכיה. (ויקרא ז) והלב נבליה וגוי ישעה לכל מלאה, ואפיו מלאת הקושש במשמע: לפיכך הוא ציריך הבשר. דכין שאן סופו למטהרא טומאה חמורה, דרכי קייל פרק קמא דרטהו, רדי קייל (הדרש; ברטנורא); אוכלן – דין אוכלין ומיטמאות טומאת

משניות מובאות – קהתי

שאנים טיעמים כל כך, וכלהיגדרו מעט אינם ראויים כל לאכילה (ענין בשינוי רגשינו אהוונה).
בארכנו למשנה עליה א. ט; ווינו גנרא ורשי פסחים נב. וב; ווינו גן "תפקיד ישדא"

באור משנה ח

ד' גרים מאימתי מקבלין טמאות – שהרי כל ומן שם חיים בימים אינם מקבלים טומאה, ושואלה המשנה ברגים שהוואיאום מן המים, מאימתי הם מקבלים טומאה? בית שמא אומרים: מישצדרו – הויל ואינם צרכיהם שחיטה, לפחות משיצדרו הרי הם החשובים במלחים, ומיטמאים טומאות אוכלים; ובית הילל אומרים: מישימוטון – אומר: אם יכולן לחיות – כלומר שאם יחוירום למים יהוי, אינם מקבלים טומאה. אבל אם לא יהיה קשיזיוס למים, אף על פי שעירין לא מתו מיטמאים טומאות אוכלים. ויש גורסים בדברי רבי עקיבא: משנעה שאינס יוכולים לחיות – אם יחוירום למים, הרי הם מקבלים טומאה (מהוריהם; גמԶא חולין עה, א). והלכה כביה הילל – ענף של אילן התאנה, ובו התאים, שנפשחו – שנטלשל מן האילן, ומערחה בקהלפה – ונשאר מחובר בקהלפת האילן בלבד, רבי יהודה מטהר – את התאים שבענף, ככלומר שאין מבלשות טומאה, לפי נשבותה הנקה מטהראות לאילן, ואין מהובר מבל טומאה; וחכמים אומרים: אם יכול לחיות – שאם יקרו את הענף באילן יהיה הענף וויזיא פירות, הריהו חשב כמחומר, וההתאים שבו איןין מקבלות טומאה. אבל אם לא יהיה קשורו באילן, הרי התאים שבו נשבות כתלשות ממקבלות טומאה. והלכה כחכמים. חבואה שנעקרה ומערחה אףלו בשרש קטן – ומוחוברת בקרע אפיקלו בשורוש קטן בלבד, טהורה – אינה מקבלת טומאה, ששוחבה התבואה כמחומר, הויל יכול להיכולה להיות מסוור וזה (תפקיד ישדא); ורבים היל' טומאות אוכליין, ב, א).

באור משנה ט

משנתנו היא השלהה למשניות א-ג שבספרקונו, בענין הקשר ומהשבה שזריך באוכלים כדי להימצא טומאות אוכליין.

חולב בהמה טהורה – שנתננהלה, אין מטהרא טמאות נבלות – שאין דינו כבשר הבמה, אלא טהורה הוא לגמרי, שנאמר (ויקרא ז, כד): "וחולב נבליה וחולב טרפה יעשה לכל מלאכה", ואפיקלו מלאת הקודש במשמע, ומכאן שאין החולב מיטמא טומאת נבלות; ופירשו חכמים, שאין הכתוב מדבר אלא בחולב בהמה טהורה, שיש במנה טרפה גמורה וביחס ע. ב: לפיכך הוא ציריך הקשר – משקה, כדי לקבל טומאות אוכלים, שוואיל והחולב טהורה, דינו כשר אוכלים, שאינו מיטמא טומאות אוכלים אלא אם כן הוכשר במשקה לקבל

באור מ שנה ז

ה' קור – עז רך שנוסף בראש הדקל בכל שנה, והוא נاقل בעודו רך, אבל בימות הגשמי הוא מתקשה והואינו ראי לאכילה, הרי הוא בעין לבך – שאף על פי שאין לו די אוכל, מותר לקנותו בכיסף מעשר שני, הויל וקוניים אותו לאכילה, והוא פרי מפרי וגידול קרען (ענין גמרא עירובין כ, ב; כת. ב). בפנויות – יש מפרשיות: עוקצי חמורים בתרחיל צמיחתם (רמב"ם); יש מפרשיות: חמורים שלא בשלו כל צרךן (הדרש; ברטנורא); אוכלן – דין אוכלין ומיטמאות טומאות אוכליין, ופטורות מן המעשירות – הויל ולא גמר בירושן.

בענין "הקור" שנינו ברישא, יש מקשים מה שמשנו לעיל (משנה ה), שרבי יוחנן בן נורי חולק על רבי עקיבא בגין החבלנים ואומר: "אם נלקחים בכיסף מעשר מפני מה אין מיטמאן טומאת אוכליין, ואם נלקחים בכיסף מעשר ואין מיטמאן טומאת אוכליין, ששהלה כרבי יוחנן בן נורי, שאין נלקחים בכיסף מעשר ואין מיטמאן טומאת אוכליין (ענין גמרא נידה נ. ב) ואם כן, מה הטעם שרבי יוחנן בן נורי אינו חילק כאן? ואף ההלכה היא כסתם משנתנו, שהקר אוינו מיטמא טומאת אוכליין, ואף על פי כן הוא ניקח בכיסף מעשר שני.

על קוריא זו אמרו בתוספות שני תירוצים שונים:
(א) שונה הקור מימי החבלין שנינו במסנה ה, שכן אם שולקים ומוננים אותו הריהו לאכילה, ואמנם לאחר לאכילה, ולפיכך שנינו במסנהו שאנין מיטמא טומאות אוכליין, אלא שמלוק שליה ווינו שיה לא ראי לאכילה, והריהו כבבמה שאפשר לתקן על ידי שליקה ווינו שיה לא ראי לאכילה, ולהריה כבבמה היה שנלקחת בכיסף מעשר, משום שראייה לאכילה ואין ראי לאכילה, לאן מני החבלין, שאף לאחר התקין אינם ראויים בפני עצם לאכילה, שאין מהשmissים בהם אל לא להשבה וכוכלים, ליתן בהם טעם או ריח; והו ששולאל רבי יוחנן בן נורי, שאם החבלין נחשים אוכל לכל ענין מעשר, משום שראים לתבל הדם את הקדרה, מפני מה אינם מיטמאים טומאות אוכליין? והרי בכל מתקנים בהם המאכל, ואינם דומים ל"קור", שמהוסר מעשה רב לתיקונו, שילוק וטיגון; ואם אינם מיטמאים טומאות אוכליין מעשר, רוי מבני זה יש לחשב כאוכליין אף לענין טומאה; ואם אין אף לא יילקו בכיסף מעשר דיבורו המתחיל "אם ייקח, נידח נא, ב: הר' שען משנתנו".

(ב) שונה הקור, שהויל ווינו להקשות, אין נוטעים את הדקל על דעת לאכול את הקור, הילך איינו השוב אוכלי, ואינו מיטמא; ומכל מוקם מותר לקנותו בכיסף מעשר. לאן מני החבלין, שאם מחמת התעם שנוטנס באוכלי דים אוכלין קרען. רוי מבני זה יש לחשב כאוכליים אף לענין טומאה; ואם אין חשובים אוכליין לענין טומאה, אף לענין מעשרvr כחספנות עירובין כ, ב: עניין "תפקיד ישדא" שמקשה על התריזן והראשון ומוסיק כתריזן האחרון).

בענין "כפנויות" הבאנו שני פירושים. ויש עוד פירוש שלישי, שהן תמרם קטנים של דקל ו cedar, שאינם מותבשלים לעולם, וכשהם קטנים נאכלים, אף

מסכת עוקצים פרק שלישי משנה יב

ונבללה, לפיכך אין ציריך חכש. דגמים טמאים ותנאים טמאים – ארכין מחייב בפפירים.

יב פורת דבראים – רבוי אליעזר אומר: הרי היא בקרען, וכותבין עליה פרזבול, ואינה מקבלת טמאה במקומה, והרודה ממנה בשחת – חיב חטאת; וחכמים אומרים: אינה בקרען, ואין בותחים עליה פרזבול, ומתקבלת טמאה במקומה, והרודה ממנה בשחת – פטור.

יא חלות דבש מאימתי מטמאות מישום משקה? בית שמאי אומרים: משיחרחר. בית הלל אומרים: משירפס. יב אמר רב כי הושע בן לוי: עדין הקדוש ברוך הוא לנהיל לכל צדיק וגדי, שלוש מאות ועשרה עלמות,

פירוש ברטנורא

הכרש: החל במחנה טמאו טומאות נבלות. דלא טהורת תורה אלא לב של מהורה תורה נתנהנה, ודוחוב החל נבילה וחולב טיפה, עצת החל במחנה טמאו שאין לה טיפה, לפי שטירפה והשחיטה שוה: ואין ציריך חכש. לטמאות אוכלים אם ציריך פחותה מכוביצה כדריפינא לעיל, אבל מהשכה ודי בעין, מידי דורה האבשא דבעיא מהשכה בכל מקום בדורן לעיל, וציריך מהשכה בפפירים. ואם בשוקם. אבל החש ציריכן בכל מקום: י' כוורת דברים וכו'. אם היא מוחברת ביטט, הכל וורויים שהוא קרבן. ואם דורה האבשא קרבן. ואם בשוקם. אבל החש ציריכן בכל מקום: שמנוחה על גבי קרבן ואני מוחברת בטטה: ר' אליעזר אומר הרי היא בקרען, גוננית בסתר, ובוחקה, קרבון: וכותבין עליה פרזבול. שטר שכותבים בית דין למלחה שטפר לחם כל חוב שיש לו, שלא תחאה שביעית משפטו. ואני מוחברת במרקמות, דריי בכהונור שעינוי מקל טמאו: והרודה של בורות דברים וכן שיש לך קרבן דריי, וכותבין לעלה פרזבול למלהו: ואני מוחברת במרקם כלהו: דרכון (שמואל א"ד) ויטבל אותה בירוח הדבש, וכי מה עין יער אצל דבש, אלא מה מהלוות דבש שכותבה בשחת, חייב חטא, אף דבש הרודה מןו בשחת הייב החטא:

יא מאמתי מטמאות משם משתקה. דהמימיו לאכילה קרי. ומאי מוממאו טומאות משקין להיות חיליה משיחרחר. משביא עשן ויעשן להבריה הרבה. לשון נחר מפוח (ירמיה ז) ואית דרגיסי משיחרחר, כלומר משיחרחר מהשכה בכם, ע"פ שעדרין לא יצא הרבה. לשון נחר מפוח (ירמיה ז) ואית דרגיסי משיחרחר, כלומר משיחרחר מהשכה בטלנו לדורות הדבש: משירפס. כשרוצים לדורות דבש מן הבורות חותכים בסכך ומויציאן חלות הלו, וזה ריסוקן:

יב עדר הקב"ה להנחייל לכל צדיק וגדי. סמך מאמר זה לאן, להודיע בחתימת המשנה מתן שכון של צדיקים שלומדים ומקיימים כל מה שכותב

משניות מבוארות – קהתי

מכאן: מה עיר התולש ממנו בשחת חיב החטא, אף דבש בכורות הרודה ממנו בשחת חיב החטא. וחביכים אומרים: איןיה בקרען – אין הכוורת קרבן אלא דין כליל, עליה הקרבן, כמו שהזכרנו לעיל, שהרי אין כותבם פרזבול אלא עלי הקרבן, כמו שהזכיר לעיל, ומקבלת טמאה במרקמה – אפילו ב مكانה המiyorח לה, כיון כיון מהשכה בטלן בשרה, והוא מוחברת בטלן לדורות הדבש ברם, ואסור לדורות דבש מדרבי טופרים (שבת צה, א). והלכה בחכמים. בארכנו משנתנו בכורות דבריהם המנוחה על גבי קרבן ואני מוחברת בה בטיט, אבל אם היא מוחברת בטיט, אף חכמים מודים שהיה קרבן, ואם אימה מנוחה על גבי קרבן אלא על גבי יתרות, הכל מודים שהיה כליל (הנוטפת: ברטנורא: עיין "משנה אהרון" שמשפר ומשנתנו בין בכורת המחוורת לקרבן ובין במנוחה על גבי יתרות).

ב אור משנה יא

במסכת מכשין (ג, ד) שניין, שרבעש דבריהם הוא משבעת והמשקים המכשירים את האוכלים לקבל טומאה, ואילו בגמורה (ביבא בתרא, פ, ב) מובאת ביריאת: "דשב בדורות וטומאה טומאת אוכלין שלא גונחהשורה", ורק היה גם מסקנת הגמורה שם, והרי שלל זמן שהדבש בכורת דין לא יכול ולא ממשקה. – מאן דנה משנתנו, מאיתמי נעשה הדבש ממשקה, ותחלוק בזה בית שמאי והלל.

חולות דבש מאימתי מטמאות משום משקה – להיות ראשון לטומאה, כדי כל המשקים שגדרו בהם חכמים ליהו חיליה, אפילו יש מפרשין: משעשן להבריה את הדבושים מן הכוורת, שנראה כאלו מהרhor ריב עם הדברורים (פירוש רב ה' גאנז) ויש מפרשין: משיחם את החלות להוציא מהן את הדבש (רמב"ם, ו, כת); והרב מריטנורא מוסיף: מלשון "נחר מפוח" – רומייה ו, כת); והרב מריטנורא – משיחרחר – להוציא מהן את הדבש (פירוש רב ה' גאנז). בית הלל אומרים: משירפס – את החלות, שייזוב מהן הדבש.

בארכנו בראשא כהרב מריטנורא: מאי מושטמאו טומאה – להיות ראשון לטומאה, אבל הוא הדין לגבי חומרות ההוגות במסקה ולא באוכל, כגון לטמא כלים, ולטמא בכל שהוא, ושאינו ציריך החש ("משנה אהרון").

בהקדמתנו לבאר המשנה הבאו את מסקנת הגمرا (בבא בתרא 9, ב). שרבעש בכורות טמאו טומאה אוכליין שלא במחשה. וכן פוסק הרמב"ם (ה) טומאת אוכליין א"ח. אבל בגמורה (שם) מובאת גם ביריאת אחרה, שרבעש בכורותינו אין לא אוכל ולא משקה (עיין שם שמיישבם ביריאת זו במסקנת הגمرا).

טומאה ואחר כך נגעה בו טומאה. חלב ב晦תה טמאה, מטמא טמאת נבללה – כדין בשחר, לפיכך אין ציריך חכש – שאפיילו לא הוכרש במסקה ולא נגע בטומאה, הרינו מטמא; ואפיילו פחות מכדעת שאינו מיטמא טומאת כלות מצטרף עס פחות מככיזא אוכלים טמאים כדי ליטמא טומאת אוכלים, כמו שבארנו לעיל (משגה ג). והוא הדין ציריך מהשכה כדין בשחר הנבללה, כמו ששנינו לעיל (שס). והוא הדין לחבל חיה, ואפיילו של היה טהורת תורה נתנהנה, שטמא טומאת נבללה כבשרה, שנאמר בחולב מהה טהורת: "וחולב טרפה夷' יש לה לכל מלאכה ואכל לא תאכלו", ודרשו מכאן (גמרא זבחין ע, ב): מי שhalbva אסור ובשרה מותיר (אין חלה מיטמא טומאת נבללה), יצאה זהה שhalbva ובשרה מותיר (שאף חלה מיטמא טומאת נבללה כבשרה, ומטמא בכוית אדם וכליים). דגמים טמאים וחביכים טמאים, ארכין מהשכה בפפירים – לפי שאין בני הכהנים אוכלים אותם, הלך אין מיטמאים טומאות אוכלים אלא אם כן חישב עליהם לאכילת שאוכלים אותם. ברם, צרכיהם הקשר בכל מקום.

הרמ"ם כותב (ה) טומאת אוכליין ג, ג: "וחכמים טמאים ודגמים טמאים בכפרים הרי הם מיחוזין לאדם, וציריך הקשר ולא מהשכה". והרי זה שלא כמשנתנו אלא כפי החותperfת. ויש דוחקים לישיב, שהיתה לרמב"ם גירושה אחרת במשנתנו (עיין "כטפ' משנה" שס).

ב אור משנה י

משנה זו שנויות גם במסכת שביעית (ג, ז).

בנרת דבראים – המנוחה על גבי קרבן, ואני מוחברת בה בטיט, רבוי אליעזר אומר: הרי היא בקרען – וכותבין עליה פרזבול – ובשתר ובחוקה, כדי קרבן: וכותבין עליה פרזבול – שטר שכותב בו שהמלואה מסר לבית דין את הובתו, כדי שלא תשפט אותו נשנה השמיטה, ואני כותבם פרזבול אלא על הקרבן, כלומר בזמן שיש לולוה שהוא (עיין שביעית ג, ז). ואם יש לו כוורת דברים, אף על פי שאין לו קרבן, כותבם למלה פרזבול עליה; ואני מקבלת טמאות במרקם – מהי מזוזה במרקם דינה כליל, והוא שאינו מקבל טומאה; אבל אם נטלה מזוזה מזוזה דינה במרקם דינה כליל, והוא מקבלת טומאה מזוזה במרקם; והרודה ממנה בשחת – חلت דבש מן הכוורת, חיב חטאת – בשוגג, כדי התולש צמח מן הקרבן, שכותב שמואל א"ד, כת: "ויטבל אותה בירוח הדבש", ודורש רב אליעזר

שניאמר (משל ח, כא): "לְהַנִּיחֵל אֲחָבִי יִשׁ וְאֶצְרֹתֵיהֶם אַמְלָא". אמר רבי שמעון בן חלפאתא: לא מצא הקדרוש ברוך הוא, כל מוחיק ברכה לישראל אלא השלום, **שניאמר** (תהלים כט, יא): "ה' עוֹלָם יְמִן, ה' יִבְרֹךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם".

כמשנה: שלש מאות ועשר עולמות שנאמר להניח אוחבי יש. יש בנטמORIA הכי היי, שלש מאות ועשר. לומר שהנהנה וכורת רוח שיש לכל צדיק וצדיק בעולם הבא הוא שלש מאות ועשר פעמים בגדר כל העולם הזה, שכן העולם היה כולו אלא חלק משלהן שלש מאות ועשר מהם שיש לכל צדיק וצדיק נטה להלה לעולם הבא:

משניות מבואות – קהתי

הקב"ה לברך את עמו ישראל על ידי הכהנים, חתום ברכותם בשלומם. והנה תמצא, שהחחינה היא מעין הפтиיחה, שכן התנא פותח: "מאימתי קורין את שם בערבית? משעה שהכהנים נוכנסין לאכול בתרומתן", והם המבריכים את עמו ישראל בשלום. – עוד ראה, כי ההתחלה היא באות מס'ם, וכן החתימה באות מס'ם, כגון ארבעים יום של הלחחות הראשונות וארביעים יום של הלחחות השניות, כי כל המשניות, והיא תורה שבعلפה, כולן מרצה אחד יתנו, ולמשה מסני נאמרו. ואותה תחזוה, כי מספר ואishi התיבות של שר הסדרם (מלבד הרואהן) עולמים גם כן ארבעים; וכן משה רבנו היה עוד ארבעים יום אמצעיות בהר. – והנה אף על פי שובי שמעון בן חלפאתה היה זקן בימי רבי שעינו גמרא שבת קnb, ואילו רבי יהושע בן לוי לא חשברו בוגרמו אלא כאמור (ענין גמרא וושי נידה ית, ב), מכל מקום ראה רבנו הקדוש להקדים מאמרו של רבי יהושע בן לוי למארמו של רבי שמעון בן חלפאתה, כי שתהה החתימה בשלום. ובמדרש מובא: גدول השלום, שכשכל המשיח יבוא, יתנו פותח אלא בשלום, שנאמר ישעיה נב, ז: "מה נאו על ההרים וגלי מבשר משמעיש שלום".

בענין מאמרו של רבי יהושע בן לוי מביא בעל "תפארת ישראל" בשם אבי הגאון: "מנין שי הוא החצי מכל מן המצוות ציווינו ה", שכן תרי"ג מצוות המפורשות בתורה (גמרא מכות ז, ב), ועוד שבע מצוות דרבנן (תוספות: בנען החם. ובק. א) ררכת נהנן לפניוין ואחרוין. חוץ מברכת המזון שהיא מן התורה; ב) שרובו והוא כולל שלושת שילוחת מני עירוב: החומין, החזרו, תבשילין; ג) טלית ידים; ד) נון שחת ויט טבר; ה) היל; ו) חנוכה; ג) מילינ. כאמור, הויאל ואוריון (אייר מא, ג): "מי הירני ואשלש" (ענין גמרא וושי נידה ז, ב), וכתווב (אייר מא, ג): "מן מוציאתו (וכן אמור ריבבה פרשה כז א�) ציריך של אדם ומגנבר עליו יוס... ואגמאלא הקב"ה שחוור יו אינו יוכן ז), לפיכך אין ראוי לאדם לקבל אלא מחיצת השכר, דהינו כמנין שי".

ובעל "משנה אחדרונה" כתוב, שהמספר שי הוא בגדר רם"ח מצוות עשה בחוטפות החמש מלבד, שכשש שהנהנה מן הקדרוש בעברית מוסיף חומש, כל שן שהנהנה קדרושה לשם שם לא יבצר שמוספס לו בשינוי החמש. – וודען צרך להזכיר, מהו ענין שי" עולמות אלו? אם הוא שכר תורה ומצוות שנוחלים הциדים בעולם הנשומות, לא שייך זה לכל צדיק וצדיק בשינה, שהריה יש שמורים בתורה ובמצוות ויש שאינים מודרים כל כך, ואמרו: "לטום עזיא אורה" – אבל יוכן, שהScar זה אינו בעולם הנשומות אלא בעולם אחר דידעת האלהות והשגות סודות התורה וצפונותה וטעם המצוות והחוקים, והScar הזה הוא יקר מכל התענוגות בענין טובים דודיך מיין". – וכל ענן זה הוא שלוש מאות ועשר. כיצד? שלוש מאות והא כל כל התורה, שם שלוש מאות: אם למקרא. אם גנורוא; וענניהם הם עשה: אסרו ווותה, טמא וטהורה, כסרו וטוגן. ייבר וטורה המתחלקל לשני נגנינים: חייב וטורה במנות, וטהור וטוער במנות. והסתורות של התורה קוריום ולומוד, לומר במנות ונטורות. – וקבע התנא מאמר זה בסוף המשניות, כי שלוש מאות הנעלמות ונסתורות. המשניות ובסתורות. – ובקע התנא מאמר זה בסוף המשניות, כי עשר רמוניים במלת "שמע", והרי החתימה מעין הפтиיחה: "מאימתי קורין את עשר רמוניים גמרא" אמר רון שמעון, אמר גנורוא; וענניהם הם עשה: ובhalbתא גבירותא מסכם בעל "תפארת ישראל" את משנתנו: "איפילו צדיק שאינו גמור, אם רק עסוק בתורה בכל זמן שאפשר לו ומקיים מצוותה, ורוק לפעמים נשל בקענות או מתרשל ואינו נור לקיים מצוותה כראוי, אף על פי כן לו יובילו המלאכים שי" בעולם הבא, וכך כל פליליים מטוביו שישפיע עליו הקב"ה גם בעולם הזה, אם רק יהה שלום במעונו ועם חבריו, שנאמר:

"ה' עד לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום".

באור משנה יב

אמר רבי יהושע בן לוי: עתיד הקדרוש ברוך הוא להניחיל לכל צדיק וצדיק, שלש מאות ועשרה עולמות, שניאמר: "להניחיל אהבי יש ואצורתיהם אמלא" – יש בנטמORIA שלוש מאות ועשר, לומר שהנהנה וכורת הרוח שיש לכל העולם הזה (ברשנו). והרבנן כתוב, שכוננות המאמר היא, שככל נפש שחוכה בחיי העולם הבא לא תאבד לעולם, וזה ענין יש", לומר המצוות מברטנו. ולהודיע בחותמת המשנה מתן שכון של צדיקים, שלמודים ומקיימים כל מה ששינוי במשנה. – ומה שנקט רבי יהושע בן לוי: "כל צדיק וצדיק". מבאר בעל "תוספות יום טוב": "בין האור ובין המתריר", וזה גם כן טעם יפה לסfork מאמר זה בסוף המשנה, לומר, שגם שניהם החולקים, הויאל וכוונתם לשמיים, אהובי ה'. הם – ובעל "תפארת ישראל" כתוב: "לאחר שהשלים התנא לרשותו קודש לה' להודיע עונגה העולם הבא שכר צפון לראי ה' וחוшиб שמו. והודיע עונגה העולם והומר והצרכו השמורו להם כפול שי" פעמים ככל תענוגי העולם הזה, אשר והצרכו לעובם מפני עסוק בתורה; וכמו שאמרו (ברכות טג, ב): "זומין חלב יוציאה מהאה" – بما אתה מוציא מהאה של תורה? بما שמקiae עליה חלב שיק משידי אמו" ... ואולם אמר: "כל צדיק צדיק". הינו פפיילו לצדיק שאינו גמור, שאם יעסוק בסדרי משנה וחוזר חלילה, בכל ריאי ה' הוא, הנה שכוו אותו בעולם הבא, ופעלו לו פניו גם בעולם הזה, שגם עולמו יראה בחיהו". **אמר רבי שמעון בן חלפאתא:** לא מצא הקדרוש ברוך הוא, כל מוחיק ברכה לישראל אלא השלום, **שניאמר:** "ה' עוֹלָם יְמִן, ה' יִבְרֹךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם" – וכתווב בעל "תוספות יום טוב", סופו הפסוק הוא פירוש ליאשו: ה' עוֹז וחזק י יצאה ליתון לעמו, ומה עשה? ברכם בשלום, שכל הרכות שבעולם אין מתקינות אם אין שלום. ומאמור זה ראוי להיות בחותמת המשנה, כי ה' עוֹז לעמו יתן על שעת מתן תורה נאמר, כמו שדרשו חז"ל מן המקרא שלפנינו: "ה' למכבול יש" (ענין גמרא זקח, א), ומפני שכך נשנה לתם עעו, היא התורה, בכם גם כן בשלום, נדע מזה, שזאת התורה היא הגורמת ברכת השלום... – גם בא להמתיק ולעוזר הלביבות, שף על פי שהמשניות מלואות מחלוקת שהיו בין החכמים, ובין עילה על הלב הנמהה כליל מלא ברכת ה', הייתה מריבה, אמר, כי לא כן הוא, שעוז התורה כליל מלא ברכת ה', הוא השלום, אין בה שמי של ריב וחוליק לבבות, וכמאמור על הפסוק (תהלים קב, ח): "כי דברו את אויבים בשער" – איפילו האב ובנו, הרוב ולטmedi, שעוסקים בתורה בשער אחד, נעשים אויבים זה להה, ואינם מושם עד שנעשים אויבים זה את זה, שנאמר (במדבר כא, יד): "את וחב בסופה" – אל תקורי "בסופה אלא" (קידושין ל, ב). – ומלאך כל אלה ורואה כל חתימה שתהאה בשלום, כמו שסדרו אנשי נסכת האגדולה בתפילה, ועל כן כמו שהעבורה, היא התפילה, נחתמת בשלום, רק התורה ורואה שתהאה חתימתה בשלום. וכן כציוויה

מסכת ברכות פרק ראשון משנה א

מסכת ברכות

פרק ראשון

א מאימתי קורין את שם בערבית? משעה שהכהנים נכנסים לאוכל בתורתן, עד סוף האשמה הראשונה; דברי רב אליעזר. וכהנים אומרים: עד חצות. רבנן גמליאל אומר: עד שעלה עמוד השחר. מעשה שבאו בינו

פירוש ברטנורא

א מאימתי קורין. משעה שהכהנים נכנסין לאוכל בתורתן, הנים שמנמו וובלו אין יכולם לאוכל בתורתן עד שיריב המשן דהינו צאת הכהנים. והוא דלא תני משעת צאת הכהנים מלה אב אורורה כט' לא שם נמנמו שטהרתו תליה בקרון בנין ובמצויר אין הכרפה מעכברן לאוכל בתורתה דכתיב (זק' יב) ובא המשש מטהר ואילך מן הדרישם, באת שמשו מעכברן לאוכל בתורתה ואין בפהו מעכברן לאוכל בתורתה: עד סוף אשمرة הראשונה. שליש רשותן של לילה שהללה נלקחה לשלה משבבה. ומשם ואילך לא מרי כי זו מוקה שמע רשבינה, ולא קרנא ביה בשכך. ומוקה את הכהנים נמי מכאן הוא ואלו ומן שכבבה. והמוראים וקוראים קריית שמע של עירוב מבעוד ים, סוככים אוא ר' הירוה ואמר לךן בפק פולת השחר הפלת הננהה עד פל' המנהה. וכן לדער כי הירוה עבר מרד בשכלת ומונתנה מותחל ומן קריית שמע של עירוב: עד שעלה עמוד השחר. וכל לילה מקרין ומון שכבה והלכה בגין גמוליאן גם הכהנים מודים לו ולא אמרו עד חצות אלא כדי להרחיק את האדם מן העירבה. ומיהו לתחילה משתגע עונת קריית שמע של עירוב דמתניתין דהינו מצאת הכהנים אסור לסעוד

משניות מבוארות – קהתי

הכהנים היא, ומשעה זו מתחילה גם קריית שמע בערב. – בוגרמא מבואר, שמשנתנו נקטה "משעה שהכהנים" וכיו' (ולא "משעת צאת הכהנים"), כדי להשעינו דרך אגב הלכה נוספת, שכל כהן טמא, אפלו כטהרתו וליה בדעתה קרבן לכפרה, גונן זב או מצורע, לאחר שטבל והעריב שמשו הריווח אוכל בתורתה, שנאמר: "זיבא המשט והעריב אחר יאכל מן הקדשים" – ביאת שמשו מעכברן לאוכל בתורתה ואין כפרתו (הבאת הקרבן) מעכברן לאוכל בתורתה. ויש מבאים, שלא שנה התנה "משעת צאת הכהנים", ממש שאן אלו מוצאים שיעיר צאת הכהנים בתורה כלל, רק אצל תרומה כתוב "זיבא המשט והעריב" שהוא ומון צאת הכהנים, ולבן תלה התנה בזוםן תרומה החיבור של קריית שמע" אלא פח בדעתה וזה קריית שמע ואיזוטו קריית (שנות אלה)*. אחרים מבאים בדרך רומי, שהויל ואיזוטו קריית שמע בערב היא הראשית כל המצוות לפיקח תלה התנה זמנה באכילת תרומה הנקראת "ראשית". ואולי יש לחשוף עוד בדרך הרומי, שבא התנה למדנו מידת הדורות בקיים מצוות קריית שמע. אכילת תרומה מצויה היא אצל הכהנים, ואף טוענו ברכה "אשר קדשו בקדשו" של אהרן וצונו לאוכל בתורתה" (רמב"ם הל' תרומות טו, כב); וככהנים שנטמאו וטבלו, הויל ואיסורים בתורתה עד שיריב שמשם, דהינו לכשיגמר כליל יומם טומאות ויתחיל הערב של יומם" חדש, הרי שעת צאת הכהנים של אותו ערב שעת צפיה היא להם, שכן בשעה זו חווים הם לטהרת גופם ולקיושת כהונתם; ובכדי לחות ביטוי מוחשי לשינוי זהה של גופם ובוריהם, וודאי אין מחייבים אף רגע ומודרים לקיום מצוות אכילת התרומה (זהו כנראה ממשות הלשון "נכensis לאוכל בתורתהן") – שחווים לטהرتם לאוכל בתורתה, כמו שבארנו כבר למלعلاה. לפיקח אמרו הכהנים: "משעה שהכהנים נכנים לאוכל בתורתן" התחלת זמן קריית שמע היא, וכשם שהכהנים מודרים בשעה זו לאכילת הותמת, כך מצויה על כל אדם מישראל להוזרו בקיים מצוות קריית שמע, ולקבל עלייו מיד בראשית הערב על מלכותם וועל מצוות. ועוד מתי ומון קריית שמע בערבי עד סוף האשמה הראשונה – ככלומר עד סוף השלישי הראשונה של

* מי מラン הרא"י אונטרמן (שליט' א) זצ' שם עיתון הסבר בעניין זה, שיש גם קשר היינו בין שני העניינים. כידוע יש הרבה דברים שמכוונים בוים או בלילה (עיין מגילה, ב, ה-ו), ואין שולים בהם מאימתי מתחילה מהמצוות, שכן המושגים "יום" ו"לילה" בורורים שם לכל אדם, ואפסדר גם לקיים את המזווה בזמן שודאי יום ואו וודאי לילה. אבל שני העניינים הללו – קריית שמע בערב וכינוסם של הכהנים לאוכל בתורתם – אף שזמנם בלילה לא נאמר זמנה באופרן בדור; בקריית שמע נאמר "בשכך", ולא בדור מתי הוא זמן שכבה, שיש מקירמים לשכבי יש מאחרים, שכן בכהן שטמא לטבל עירוב נאמר "ובא המשט והעריב" ולא בדור פירושו, כמו שmobac בוגרמא, לפיכך קשי התנה שני העניינים הללו, להשעינו שזמנם בערב משעת צאת הכהנים.

באור משנה א

תובי בפרשת "שמע" (דברים ז, ז): "וזדרות בס שבתק ביביך ובבלתך בדור ובשכובך ובקומו". מכאן דרשו הכהנים, שמצוה לקרוא "שמע" פעמיים בכל יום, בשכובך – בזמנם שכבה, ובקומו – בזמנם קומה, היינו עבר ובברך, קריית "שמע" כוללת שלוש פרשיות בתורה: א) פרשת "שמע ישאל" (דברים ג, ד-ט); ב) פרשת "והיה אם שמע" (דברים אי, ג-ה) שם בה נאמר: "לדבר בס שבתק ביביך ובירך זכירת יציאת מצרים, ומשום שנאמר בה: "למפני הזהרו ועשית את כל מצוותי" (והרי זה המשך לפרש "והיה אם שמע תשמעו כל מצוותי"...). – שלשת הפרקדים הראשונים של מסכתנו עוסקים בהלכות קריית "שמע". משנתנו דינה בזמנם קריית "שמע" בערב; ומובואר בוגרמא, שהנתנה של משנתנו לא לידר תקופה את עיריך החיבור של קריית שמע" אלא פח בדעתה וזה קריית שמע – מאימתי קורין את שמע" – לפי שסתמן על התקב"ז ז' בפרק ז' ובשכובך ובבקומו. שמננו נלמדת חובת קריית "שמע" – בזמנם שכבה ובזמן קימה, כמו שהזוכרנו למלחה, ולבן שתתנה התנה ואילו: "מאימתי קוריין" – מתי ועד מתי נחשב זמן שכבה, וכן (במשנה ב) – מתי ועד מתי זמן קימה. ולפי שורדים הוכחוב ("בשכובך י' בקומו") דין בז התנה תקופה בזמנם קריית שמע בערב, ואחר כך בוגרמא קריית שמע בשחר. ועוד טעם מובא על קר' בוגרמא, שהנתנה למ' מפרשת ברית העלום, שכובה בה: "יזהו עבר וייה בקר' יומם אחד", תקופה ערב" ואחר קר' בוגרמא. לפיכך פחתה משתוינו בגין קריית שמע ערבי.

מאימתי קורין את שם בערבית? – מתי מתחילה זמן קריית שמע בערב? משעה שהכהנים נכנים לאוכל בתורתן – התרומה ניתנת להכהנים קודש היא, ואין הכהנים מותרים באכילתתה אלא כשם טהורם. כהן שניים, גונן שנעשה מזרע או שנגע בשוץ מות, נאמר בו (זק' יב, ז): "בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר", ודרישו הכהנים (ובמota עט, א): באיזו קדשים אמרה תורה? בתורתה. מכאן שכהן טמא אסור לאוכל תרומה עד שיטהר, דהיינו עד שיטבול וינויר שמשו. ככלומר שאף לאחר שטבל עידיין אסור באכילת תורה עד אחר שקיעת השם, שנאמר (שם שם, ז): "בבאה המשט והעריב ואילך מן הקדשים". בוגרמא מבוואר, שתיבת "וטהר" אינה מוסבה על האדם (שהכהן עשה טהור – כמשמעות הכתוב), אלא מוסבה היא על השם (השם טהור, שכן בארץ ישראל אומרים "אדרכי יומא" – השם טהור, כדי לציין סוף שעת בין השימושו, אז השימוש שוקע כולם והכהנים נראיים. וכך כותב גם הרמב"ם (חול' תרומות ז, ב): "אין הטעמים אוכלים בתורתה עד שיריב משן ויצאו שלושה כוכבים אחר שקיעת החמה, שנאמר: 'ובא המשט טהור'" – עד שיטהר ורקיען מן האור. "ואילך מן הקדשים". וזה שנוןינו במסנתנו: משעה שהכהנים נכנים לאוכל בתורתן – הכהנים, שהיו עובדי עבדות ה' במקדש ומפני דעת התורה בעם, היו משמשים בוריוותם ובדיינותם דוגמא לעם, ולכן בא המשנה למד, כי שעה שהכהנים שנטמאו וטבלו חווים לטהרטם לאוכל בתורתם שעת צאת

מפני המשתה; אמרו לו: לא קריינו את שמע. אמר להם: אם לא עלה עמוד השחר, חיבין אתם לkerjaות. ולא – זו בלבד, אלא כל מה שאמרו חכמים "עד חצות" מזמן עד שעלה עמוד השחר; הapter חלבים ואברים – מזמן עד שעלה עמוד השחר; וכל הנאכלין ליום אחד – מזמן עד שעלה עמוד השחר. אם כן, ומה אמרו חכמים "עד חצות"? כדי להרחק את האדם מן העירה.

ב מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיכיר בין תכלה לתבן; רבי אליעזר אומר: בין תכלה לכתרתי. וכן מריה

פירוש ברטנורא

ובן לשון עד שקרה קראת שמע ויתפלל: מעשה שבאו בניו מבית המשתה, בני בן גמליאל שמעינוו לבן אמריו עד החוץ, והבו אמריו ליה, הא דפלוי רבנן עלך ודוקא אמריו עד החוץ והוא וחבורים הלכה כרבנן, או דלאו רבנן כוותי סבירו לו והוא דקאמרו עד החוץ כדי להרחק את האדם מן העירה. אמר לו ובן כוותי סבירו לו והוא דקאמרו עד החוץ את האדם מן העירה והחבירים אמרו לkerjaות; ולא זו בלבד. ככל מלחה ובן גמליאל הוא אמר לבני: הקטר הלביב. של קרבנות: ואבירם. הוא העלה על מזקה כל הוללות והתהום כל הלילה וכpective (יקרא ז) היא העלה על מזקה כל הלילה עד הבקה; וכל הנאכלין ליום אחד. בגין תורה והמתאות ואשים וציציא ביהם שם נאכלים ידים וללה, וכן בכלתן עד שעלה עמוד השחר והוא מבואר לדין נתנו: אם אף למה מרמו מבואר לדין חצות. בק"ש ובכילת קדושים, אבל בהקטר הלביבים ואבירם לא אמרו בו חכמים עד שעלה עמוד השחר כללה כשר כל הרכיק האדם מן העירה. של א"א לא כלין אשר שעלה עמוד השחר ויתחייב כהה, ובכן"ש שלא אמר עידין יש לשלוחות והעבור עונחה: **ב בין תכלה לתבן.** בין חוטי תכלה לחוטי לבן שכיצית. פירוש אחר גיטה צמר שבעה תכלה וייש בה מקומות של נקלת הצבעיפה ונסאר לבן: בין

משניות מבוארות – קהתי

דרכם ביום, מצוותם להעלותם על המזבח באותיהם יום וגافت בליליה שלאחריו עד עולות עמוד השחר. – מקרבן עליה הקטריו כל האבירים ומשאר הקרבנות לא הקטריו אלא החלבים המפורשים בפרשות ויקרא. – ואם לא הוועלו עד שעלה עמוד השחר, נפסלים בלילה, שנאמר (שמות לד, כה): "ולא ילין לבקש זבח תג הפסח", ומכאן למדים לכל הקטר הלביבים ואבירם. **ובן הצעילין ליום אחד** – כלומר כל הקרבנות הנאכלים יומם שחיתותם ובכללה שלאחריו, כגון תורה, חטא ואשם, **מצתקן – לאכלם,** עד שעלה עמוד השחר – שכן כתוב בקרבן תורה (יקרא ז, ט): "לא יניח ממנה עד בוקע", ומכאן למדים לכל הקרבנות. **אם כן –** שכדabar שמצוותו בכל הלילה, **למה אמרו חכמים "עד חצות"** בקריאת שמע (במשנתנו), ובקרבנות הנאכלים ליום אחד (בדבאים בפרק "אייזה מקומן")? אמרם בענין הקטר הלביבים ואבירם לא אמרו חכמים כל "עד חצות", ולא הובא עניין זה במשנתנו אלא לשימושם של דבר הנוהג בכל הלילה כשר כל הלילה. כך מערימים רשי" וברטנורא. אבל לפני הרמב"ס אף בהקטר הלביבים ואבירם סוברים חכמים "עד חצות", ונדרחים המפורשים למצוא מקורה לדבורי (עיין "תוספות יומם טוב"). ויש סוברים שהמקורה הוא בעסכת צבחים ונאכלים פרק ט' משנה ו' ("ישנות אליהו"; "מלאת שלמה"). מכל מקום ומה אמרו חכמים עד חצות – בעניינים שנזכרו למלעתה? **קדידי להרחק את האדם מן העירקה** – שיזורו אדים בקיום המזווה ולא יידנה עד סוף זמנה, שמא שכח ולא יעשה, או שמא יעשנה לאחר זמנה, כגון באכילת קדושים ונמצא בא לידי עבירה שעונשה כרת. בבריתא שנינו: "חכמים עשו סייג לדבאים שאמרו בקריאת שמע "עד חצות", כדי שלא יהיה אדם בא מני השדה בערב ואומר: אל לביתי, ואוכל קיימתו, ואשתה קיימתו, ואישן קיימתו, ואחר כד אקרוא קראי שמע ואתפלל – וחותפטו שינה, ונמצא ישן כל הלילה. אבל אדם בא מני השדה בערב – נכנס לבית הכנסת; אם וגיל לkerjaות – קורא, ואם רגיל לשנות – שונה, וקורא קראי שמע ומ��פלל, ואוכל פתו וمبرך" (ברכות ד, ב).

באור משנה ב

מאימתי קורין את שמע בשחרית? – מהי מתחילה זמן קראי שמע בבורך? **משיכיר –** אמר, בין תכלה לתבן – שני הצבעים הללו קשורים במצוות ציצית, שנאמר בה (במדבר טו, לח): "וונתנו על ציצית הכהן פתיל תכלה". ולמודו מכאן חכמים, שhortach אחד מתחד שיש לעשו עד חצות, **אלא עד שעלה עמוד השחר** – כל דבר שאמרו בו חכמים מזמן עד שעלה עמוד השחר עד חצות אין זה נקרא עוד "שמע" הלילה, שוגם סוברים החכמים מכון, זמן קראי שמע הוא אמן כל הלילה, שוגם הם מפרשין "ובשבוכך" – כל זמן שכיבה, ולא אמרו אלא כדי לוז את האדם שיקיים קראי שמע בזמנה. אמר רבנן גמליאל: חכמים סוברים כמווני ולמן אם לא עלה עמוד השחר חביבים אמרו קורוא. **ולא זו בלבד –** רבנן גמליאל הוסיף ואמר לבני: לא בקריאת שמע בלבד סוברים חכמים שזמנה כל הלילה, אף על פי שאמרו "עד חצות", **אלא עד מה שאמרו חכמים "עד חצות"** מזמן עד שעלה עמוד השחר – כל דבר שאמרו בו חכמים מזמן עד שעלה עמוד השחר עד חצות אין זה נושא עד חצות, אם לא עשה עד חצות, מזווה עוד לעשו עד סוף הלילה. **הapter חלבים ואבירם –** החלבים והאבירים של הקרבנות שנורק עד שעלה עמוד השחר – החלבים והאבירים של הקרבנות שנורק

עד ה'גנ' החרמה. רבי יהושע אומר: עד שלוש שעות, שכן דרך בני מלכים לעמד בשלש שעות. הקורא מכאן ואילך – לא הפסיד, באדם הקורא בתורה.

ג' בית שמא אומרים: בערב כל אדם יטו ויקרא, ובפרק עמדו, שנאמר (דברים ו, ז): "ובשכבה וכוקם". ובית הלל אומרים: כל אדם קורא בדרפה, שנאמר (שם): "יכלכךך בךך". אם כן, למה נאמר "ובשכבה וכוקם"? בשעה שבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדים. אמר רבי טרפון: אני הייתי בא בךך, והתיית לkerot, בךך בית שמא, ובבגדי בעצמי מפני הלאטמים. אמרו לו: כדי היהת לחוב בעצמך, שענרת על דברי בית הלל.

פירוש ברטנורא

תכלת לבתיה. צבע התבכלה קרוב לנוון של ברתי ברישון שקורין פורוש בע"ז: עד שלוש שעות שלישית שהוא רביע היום במנון שעונותיו. ללוים וכן קריית שמע הוא עד רביע היום בין שמונים ארוכם בין קצרים. וכן הא דתנן לנוון פ"ז מא' חפת השור עד ארבע שעונות ביום השני עד שלישי הוון, ואבעה שעונות נתקנת לוי שלשלש רום והוא ארבע שעונות ביום השלישי עד רביע והוא צורך לחשב ולזרע. וזה הבני מפוריש הרמב"ם ונתקבל לו. וטעמא דרבי יהושע ואמר עד שלוש שעונות ביום שני כרך נתקנת ליום רביע והוא צורך לעוד רביע והוא צורך לא הפסיד. כלומר לא הפסיד מלבד לנינה ולאחריה, אלא ע"פ שעורה עונתה קורא מברך לפניה ולאחריה: אדרש שקורא בתורה. ע"פ שלא יצא ידי חובת ק"ש בעונתה יש לו יכול שבר כקווא בתורה: ג' יט'. על צדיהם, דכתיב בשכבך דרכך שכבה: יעדמו. דכתיב וכוקם דרכך שכבה: יעדמו. בין קמיה בין בשכבה בין בהלכה: כדי היהת.

משניות מבוארות – קהתי

יהושע – כל מקום שנזכר במסנה ר' יהושע סתם הוא רבי יהושע בן חנניה (ואה אבות ב, ח). – השעות הנזכורות במסנה הן "שנות ומיניות" (ולא ייחידות מן קבועות מקובל בימינו), והינו שמקלים את אורך חיים (מעלות החשור עד צאת הכוכבים) לשנים עשר שאר החלקים, וכל חלק השנים עשר מן החיים נקרא "שעה ומינית". נמצאת השעה החומרית של היום אורוכה ביממות הדקץ האורוכות הנחותה אצלנו, וקדירה ממנה ביום החורף הקצרים. הקורא "שמע", מאן ואילך – לאחר שעבר רביע היום, לא הפסיד – כלומר אף על פי שלא יצא ידי חובת קריית שמע, מכל מקום יש לו שבר, אדרם הקורייא בתורה – שהקורא "שמע" לאחר הזמן הירחו כעוסק בתורה. בגמרא מבואר: לא הפסיד – ברכות כלומר שחכמים תקנו לומר ברכות לפני קריית שמע ולאחריה, מכובאර להלן (משנה ד), ובאה משנתנו למד, שאף על פי שעבור מן קריית שמע, והיו קורא ומברך את הברכות שלפניו ושלאחריה, וכך שאינו יוצא ידי חובת קריית שמע בעונתה, מכל מקום מקבל הוא שבר כקווא בתורה.

באור משנה ג'

לאחר שלמדו בשתי המשניות הראשונות מתי ומן קריית "שמע" בערב ומהי – בברוך, בא משנתנו למדך דרכך הקרייה, ונתקל בו בית מאי ובית הלל. בית שמא אומרים: בערב – בקריית "שמע" בערב, ובפרק בקריית יטו – על צדם, ויקראו – את "שמע" דרכך שכiba, ובפרק בקריית "שמע" בברוך, יעמדו – יקרו בעמידה, שנאמר: "ובשכבק" – ובוקעך – כתוב זה בא למדך, לדעת בית מאי, שיש לקורא בערב דרכך שכiba וביבוק דרכך קימה. ובית הלל אומרים: כל אדם קורא בדרפה – בין בערב ובין בפרק קורא כל אדם את "שמע" כהרגלו וכרצונו, שנאמר: "ובבלקך בךך" – הרי שארם קורא גם דרכך הליכתו; אם כן, למה נאמר "ובשכבה וכוקם"? בשעה שבנני אדרם עומדים – לא בא הכתוב למדך דרכך הקרייה אל ואני הקרייה, שמצוות קורא "שמע" פעמיים ביום, במנון שכiba ובזמן קימה, דהיוון בערב ובבקור. אמר רבי טרפון: אני הייתי בא בךך – פעם הליכתי בדור, והתיית לkerot. בךך בית שמא – כיון שהגיא זמן קריית שמע" בערב יודחית מעלה החמור וקרואי "שמע" דרכך שכiba כדעת בית שמא, ובבגדי בעצמי מפני הלאטמים המסתובבים בדורים. ושפרשטי, והיית בסכנה מפני השודדים המסתובבים בדורים. והואיל ודרך מבתיהם, והואיל ודרך בני מלכים לקום בשלש שעונות, עדין זמן קימה שאמנם באו ליסטים ושדרוזו, וחיוו היי בסכנה ("מלאת שלהה").

ורקיע דומה לאבן ספיר, ובבן ספיר דומה לכסא הכהן". והרמב"ם כותב: "תכלת האמורה בתורה... זו היא דמות הרקיע הנוראית לעין המשמש בטהרו של רקייע". חוטי התבכלה והבלבן שכbezitchitz כונתם, איפוא, ממשך את עין האדם ולעופרו לזכור את מצותה ה' ולעשותם, כמו שנאמר בפרשת ציצית: "ויראותם אזהר והרכבתם את כל מצותה ה' ועשיהם אזהר..." וככאן – מצות ראיית הציצית, שאננה לא ביטם, משמשת סימן להתחלה ומן קריית שמע בשחריר. והוא ששניינו במשנתנו: משיכיר בין תכלת לבן – ומן קריית "שמע" בשחריר מתחילה מעשה שדרם מבחין לאור השחר הבוקע בין חוטי התבכלה לחוטי הלבן שכbezitchitz. וכן מובא בבריתא (מנחות טג, ב): "ויראותם מזוזה וזכרונות" – ראה מזוזה וזה כורן מזוזה אחרית התוליה בה, ואיזו היא? זו קריית שמע, שניינו: מאיית קורין את שמע בשחריר? משיכיר בין תכלת לבן". עוד שניינו בבריתא: "אחרים אומרים: מישראה את חברו ורוחק ארבע אמות ויכירנו" (ברכות ט, ב), ומובא בירושלמי, ששת הכהרות הללו – ההכרה בין תכלת לבן שכbezitchitz והכרת חבר במרקח של ארבע אמות – שותה הם בשיעור הבנה אור השורה. שתורים נשמשות, איפוא, סימן שהAIR היום וגיגע מן קריית שמע של שחריר. רבי אליעזר אומר: זמן קריית שמע בשחריר מתחילה משיכיר אדם בין תכלת לברותי – גונונים דומים הם ואי אפשר להזכיר ביןיהם אלא כשהאר כבר הום; וזה מאוחר מזמן ההיכר בין תכלת לבן. כותוי חרגומו של "חציר" (במדבר יא, ח). גון הכהרוי יירוק הזרמה לשול תכלת. רבי אליעזר נזהן סימן חיכר לפי הגוגונים הדומים שבטבע: משיכיר בין תכלת השמים לירוק החציר של פני האדרמה. ווגמרא – ווגמור את קריית "שמע", כלומר זמן קרייתה הוא, עד ה'גנ' החרמה – עד שהחומרה מתחילה לנצען בראש ההרים. יש מבארין, שהנתנא נקט לשון "וגמורה", כדי להסבירו לנוון כבריתא גרכות ט, ב: "ויהיין ננויים ונחבי מזוזות – ושי") היה גומרין אותה עם הנץ החמה, כדי שישמכו גאולה (ברכת "גאל ירושאל") לתפילה ל Tapila של מהונה נשרה). ונמצא מתפלל ביום" (כלומר שהחפה מצוותה עם הנץ החמה). ברם, יש נסחאות שאין גורסים "וגמורה". רבי יהושע אומר: עד שלוש שעות – ראשונה של היום, שכן רבע היום, שכן דרכך בגין מלכים לעמד בשלש שעות – רבי יהושע סוכור, שמשמעו של הכתוב "ובקום" – עד שעונה של בני מלכים בשלהש שעונות, עדין זמן קימה הוא. הליך זמן קריית שמע בשחריר עד שלוש שעות. ההלכה כרכי

ד בשרך מברך שיטים לפניה ואחת לאחריה, ובערב שיטים לפניה ושתיים לאחריה; אחת ארבה, ואחת קצורה. מקום שאמרו להאריך – אין רשות לcker – אין רשות לאחריך. לחותם – אין רשות שלא לחותם, ושלא לחותם – אין רשות לחותם.

ה מיבירין יציאת מצרים בלילהות. אמר רבינו אלעזר בן עוריה: הרי אני פון שבעים שנה, ולא כייתי שתאמר

פירוש ברטנורא

ד שתים לפניה. יוצר או ואחבה: ואחת לאחריה. אמר ויציב: ובערב. מברך שתים לפניה. ערבי ואחבה עולם: ושתיים לאחריה. אמרת ואחבה: ואחת קצורה. אשחים שלפניה קאי, יוצר או ואחבה שפותחה בברוך והותמת בברוך וכן ערבי ערבים, אהבה קצורה שהותמת בברוך ואינה פותחת בברוך: להחותם. בגין: שילא לחותם. בגין רשות כרך הפירות וברכת המזונות:

ה מובירין יציאת מצרים בלילהות. פרשת יציאת מצרים אותה בק"ש של ערבית ואעפ' שאן להה ומן ציצית דכתיב וראיתם אותו פרט לכוסות לילה

משניות מבוארות – קהתי

ובערב שיטים לפניה – מברך שני שיטים לפניה קריית שם: א' ברוך אתה ה'...' אשר בדברו מעירב ערבים..."..., וחותם: "ברוך אתה ה'...' ה' המעריב ערבים..." ב' אהבת עולם בית ישראל עמרך אהבת..."..., וחותם: "ברוך אתה ה'...' אהוב עמו ישראל" – ושיטים לאחריך – ושתי ברכות מברך לאחר קריית שם: א' "אמת ואמונה כל זהות..." וחותם: "ברוך אתה ה'...' גאל ישראלי". ב' "שביבנו ה'...' אללהינו לשולם..." וחותם: "ברוך אתה ה'...' שומר עמו ישראל לעדר". **אחדת ארבה**, ואחת קצורה – פירושים חדדים יש לפיסקה זו. לפי רשותי אהבה, שכן כוללה היא הרבה עניינים: יציאת מצרים, מכח בכורות אהובה, שכן עכשו. ובאה המשנה להשמע, שברכת "אמת ואמונה" היא בהן עכשו. וברכת "השכיננו ה'...' היא קצורה. ומוסיפה המשנה וקריעת ים סוף; ואילו ברכות "השכיננו ה'..." היא קצורה. ואסור לשנות ממטבע שטבעו חכמים ברכות: **מקום שאמור להאריך, איןו רשות לcker** – הרכות שאמרו חכמים להאריך בהן, אין אדם רשאי לcker בהן, וכן להיפך: מוקום שאמור לcker – ברכות, איןו רשות לcker – בהן. אבל הרמב"ם מפרש, שהפסיקה "אהوت אוזונה ואחת קצורה" מוסביה על שתי הרכות שבלפני קריית שם, בין בשחרית ובין בערבית, ככל ברכה הפוחתת ב"ברוך" וחותמת ב"ברוך" נקראת "אהובה". ושאינה כן נקראת "קצורה". וזהו צייזה, ולכן שבע ברכות לפני קריית שם ולאחריה להלך בשבע ברכות על שבע המזונות (ב"ח טמן רלו). – ברכות אלו אין ברכות של קריית שם ואנן דומות לתואר ברכות המזונות, שכן מבראים "אשר קדשו במצויריו ואצנו לא קרוואת שם" אך שמכרבים על קריית התורה ועל קריית המגילה; אלא עיקן של ברכות אלו לעצמן ניתן, ברכת "יזוד" על מ贗יות היום והאור, ברכת "אהבה" על חיזוק לימוד החזרה, וכן ואחרו שינתיקו קבשו אצנו ונען לקראו קריית שם לעלהאהריה וכן פטירת מלכך" אשר קדשו במצויריו ואצנו לא קרוואת שם" (אצקי תימודית). בירושלמי מובא: "כל המקימים שבע חינות הלתורה" Caino קיומ "זה בגית בו יומם ולילה"; ומתעם זה – מכורא שם – קבשו חכמים שלש ברכות בברוך ורבכע בערב, לפי שכותוב "זה בגית בו יומם ולילה" – שתה האギת היום והלילה שוה, כמו הויל וגונגו בימיהם שלא לקראו פרשת יציאת בלילה (ככברואר להלן משנה ה), لكن קבשו ברכות שבע בערב ארבע ברכות, שיאן סך הכל הירושיטה והרכות בלילה – ש – סך הכל הפל הפרישות וברכות בים (שנות איליה). וושם רומס, לפי שהערב קודם לבוקר לנו קבשו ארבע הרכות, שחן הרוב, ברכות קריית שם של ערבית, שעורזים מקידומים למצאות, וכל מה שיוציאים להקרים בקרייםם ("בושה הכתה", "לנאוכת שלמה").

ב או ר מונה ד

משנה זו דנה ברכות שתיקנו למור לפני פניו קריית שם ולחדרה. ובשביע ברכות שנחדרה ואבער בערביה, כמפורט במשנה. חכמים סמכו בעקבות אלו על התהוב (החלם קטי, קד): שבבעם ביום הלתריך על משפט זדרך (ירושלמי ברכות), מפרש רשי: "על משפט זדרך" – על קריית שם שהיא דבר תורה (רש"י תהילים), ריש מפרשים, שבשלש הפרשיות של קריית שם עם חכמים שבנה משפט זדרך. והינוי שבע מצות: תפלין של יד, תפילין של ראש, מזוודה ואבער ציציתו, ולכן תקנו שבע ברכות לפני קריית שם ולאחריה להלך בשבע ברכות על שבע המזונות (ב"ח טמן רלו). – ברכות אלו אין ברכות של קריית שם ואנן דומות לתואר ברכות המזונות, שכן מבראים "אשר קדשו במצויריו ואצנו לא קרוואת שם" אך שמכרבים על קריית התורה ועל קריית המגילה; אלא עיקן של ברכות אלו לעצמן ניתן, ברכת "יזוד" על מ贗יות היום והאור, ברכת "אהבה" על חיזוק לימוד החזרה, וכן ואחרו שינתיקו קבשו אצנו ונען לקראו קריית שם לעלהאהריה וכן פטירת מלכך" אשר קדשו במצויריו ואצנו לא קרוואת שם" (אצקי תימודית). בירושלמי מובא: "כל המקימים שבע חינות הלתורה" Caino קיומ "זה בגית בו יומם ולילה"; ומתעם זה – מכורא שם – קבשו חכמים שלש ברכות בברוך ורבכע בערב, לפי שכותוב "זה בגית בו יומם ולילה" – שתה האギת היום והלילה שוה, כמו הויל וגונגו בימיהם שלא לקראו פרשת יציאת בלילה (ככברואר להלן משנה ה), لكن קבשו ברכות שבע בערב ארבע ברכות, שיאן סך הכל הירושיטה והרכות בלילה – ש – סך הכל הפל הפרישות וברכות בים (שנות איליה). וושם רומס, לפי שהערב קודם לבוקר לנו קבשו ארבע הרכות, שחן הרוב, ברכות קריית שם של ערבית, שעורזים מקידומים למצאות, וכל מה שיוציאים להזרים בקרייםם ("בושה הכתה", "לנאוכת שלמה").

ב או ר מונה ה

כבר הנוינו, שקריאת שם כללית – מלבד הפתוחות "שם", "זה בגית בו יומם ולילה" – שמע – גם פרשת ציצית. אבל בಗמוא וocabת דעתה (ב' ב'), שפרשת ציצית אומרים רק בקריota שם" בברוך, אבל בקריota שם" בערב אין אומרים פרשה זו, לפי שכותוב בה "וואיות אורו", וכماן שמצאות ציצית גיהנה ונוהנת אלא בשעה ראייה, ביום ולא בלילה; וכן שינו להלן (ב' ב'): "יזומר" (פרשת ציצית שמחילה ב"יזומר") אין נהג אלא ביום, ולפי פירוש גרא" (הגאון מווילנה – "שנות אלילו") כוונת המשנה היא, שבלילה אין לומר כלל פרשת ציצית, וכן מפורש בירושלמי. לפי דעתו אלו לא בא מה מנשטו אלא למלמד, כשנס שמכוראים יציאת מצרים" ביום על ידי אמיתה פרשת ציצית בקריota שם בשחוותה, שכותוב בה: "אני ה'...' אללהיכם אשר הוציאתי אתכם מארץ מצרים", כך מוצה להזכיר יציאת מצרים בלילה. וכך ציד מזכירים יציאת מצרים בלילה? בגמרא מובא, שבזמן ישראלי

המתקילה: "אהבה רכה האבתנו ה'"... וחתימתה: "ברוך אתה ה'...' יוצר או ובראה חושך..." וחתימתה: "ברוך אתה ה'...' יוצר המאורות". ב' ברכות אהבה, המתקילה: "אהבה רכה האבתנו ה'"... וחתימתה: "ברוך אתה ה'...' יוצר או ואחבה. ברכות זו אינה פרוחת ב"ברוך", לפי שהיא סמכה לרבות גאל ישראלי. מכאן קוראים לה: "ברכת גאולה", ואני פותחת ב"ברוך", לפי שהייא סמכה לרבות שילפני קריית שם. ואך על פי שקריאת שם מפסקת ביניון, מכל מקום הויל וגונר להסמרק "אמת" לסוף קריית שם" (בושה הכתה), השובה היא כברכה הסמכה לרבות שלפניה.

מסכת ברכות פרק שני משנה א

יציאת מצרים בלילה, עד שדרשה בין זומא, שנאמר (דברים טו, ט): "למען תופר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיקך", "ימי חיקך – הילאות. וחכמים אומרים: ימי חיקך – העולם הזה, כל ימי חיקך – לחייב לימות הפישות.

פרק שני

א קורא בתורה, והגיע זמן הפיקרא: אם בין לבו – יצא, ואם לאו – לא יצא. פרקים שואל מפני ההפוך

פירוש ברטנורא

אמרים אותה בלילה מפני יציאת מצרים שבה: בין שבעים שנה, היהו רוחה זקן, ולא זקש אלה שאלתנו שערתו יום שמנינו אותו נשיא כדי שיראה זקן וראוי לשאיות, ואותו היום דרש בן זומא מקרה זה: ולא ביתני. לא נזהרתי להחכמים. ועוד מה לו בש"ס כפ' בנות כתותם [לה]: בהא זמיה ר' אלערו רבנן:

ב היה קורא בתורה. פרשת קריית שם: אם בין לבו יצא. קריית שם: לא זקן לבו ל��ורת נקרותן וככלתון לאפקוי קרא לאתנה שאינו קורא התיבות שהא מתכוון לצתת ידי הכתוב, והאומר מזות אין צדקה בוגרתון לאפקוי קרא לאתנה שאינו קורא התיבות נקרותן אלא קורא בכיתובן כדי להזכיר ותרות דברי אה"ו לא יצא וכן קיימת לנו במאן דאמר מזות צדקה בוגרתון: בפרקם. רקמן במתניתן

משניות מבוארות – קהת

לחכמים: וכי מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח? והלא כבר נאמר (ירמיה כג, ז-ח): "הנה ימים באים נאים ה", ולא יאמרו עוד כי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים, כי אם כי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארץ אשר הדוחטים שם!" אמרו לו: לא שתייעך יציאת מצרים ממקומה (כלומר שאין כוונת הכתוב שלא יזכיר כלל את יציאת מצרים), אלא שתהא שעבוד מלכויות עיקר (כלומר שיזכרו עביך את גאותה של ישראל משעבדו המלכויות), וכייאת מצרים טפל לו. כיוצא בו אתה אומר: לא יקראה שמק' עוד יעקב כי אם ישראל היה שם" (בראשית לת, י) – לא שיעיר יעקב ממקומו אלא "ישראל" עיקר, ו"יעקב" טפל לו..." (ברכות יב, ב). מבריתא זו נמצאו לנו מדדים, שיעיר מחלוקתם של בן זומא וחכמים אם זכירות יציאת מצרים נהוגה גם בימות המשיח, וכיון שהוא בן קריית שמה זכירות יציאת מצרים לימות המשיח, כמשמעו של הכתוב ברומייה, לפיכך הוא דושך כל ימי חיקך – לרבות הלילות. והלכה בכון זומא שמצוות להזכיר יציאת מצרים בלילה, ולכן אמרים פרשת ציצית גם בקריית שמע של ערבית. בעל חוספות יום טוב" כתוב: "ומפני שפרשת ציצית שגוררה בפי כל מפני קרייתה ביום משות מצות ציצית שבה, הילך הנגינו לקורותה בלילה לצאת בה הזוכרת מצרים בלילה".

באור משנה א

משנה זו עוסקת בעניין הכוונה בקריית "שמע", וכן באיה לא למדנו אם מותר להפסיק בקריית שמע. לנני כוונה יש להקדים, שמולוקת היא בכלל, אם מצוות צדקות כוונה, ככלור אמר אין אדם יוציא ידי הווותה בעזה במשותה יהוה יוציא ידי הווות. אמן גם לדברי האמור "צדקות אין צדיקות כוונה", הינו דוקא במצוות הווותה במעשה, כי המעשה בעצמו מורה על קיום המצוות, אין צדיקים עד להחשה. אבל מונות הלוויות מבחשבה בו בירור, כגון הפלגה, וαι שזרוכות כוונה; וכן קריית שמע, האל ומצוות וליליה. ציריך לזכור בה לפחות לקרא את הפרשיות הכהלתן אף להבן פרוש המלים. ברום, בבריתא שנינו: "הקורא את שמע, צריך שיכון את לבו (יציאת ידי הווות בקריאת שמע). רבי אה מאשם דברי יהודה אמר: כיוון שכון בו בפרק ראשון (בפרשות "שמען"). שוב אינו ארך..." ועוד שניינו: "שמע ישראל ה' אלתנו ה' אחד" – עד כאן צריכה כוונת הלב; דברי רבי אמר. אמר רבא: הילכה ברבי מאיר ("ברכות יג, ב"). מכאן פסק הרמב"ם: "הקורא אה שמע ולא כוון לו בפסק ראשון שואה" שמע ישראל", לא יצא ידי הווותה (היל' קריית שמע ב.). וש מעיריים על דברי הרמב"ם, שף על פי כל"ה בא להרכות גם את הלילות, שאף בלילה צרכיהם להזכיר יציאת מצוריהם. ש מכבים רשותם שבון זומא, שנאמר: "למען תפרק את ימים מצרים כל ימי חיקך" – ודרש בין זומא: "ימי חיקך" היל' קריית שמען, שאף בלילה צרכיהם להזכיר יציאת העולם הזה, "כל ימי חיקך" שבאה לזכות את ימות המשיח, שאף

היכמים דושרים תיבת "כל" שבאה לזכות את ימות המשיח, שאף בחם יזכרו את יציאת מצרים. בבריתא הוסיפו: "אמר להם בן זומא

הו גוננים לומר בקריית "שמע" עברב את ההתחלה והsofar של פרשת ציצית, הדינו: "וראמר ה' אל משה לאמר דבר אל בין ישראל ואמרת אליהם אני ה' אל-היכם אמת", ורק המשיכו ב"אמת ואמונה" שיש בה זכירת יציאת מצרים. אבל חכמי בבל לא הסכימו לכך ואמרו, שאין צריך להתחולلال פרשת י"א אמרו, וכן מזכירים בתפילין מיוחדת בפה י"א אמרו ב"אמת ואמונה", אל מזכירים שהחצנתנו מארץ צדקה. מזכירים ופדרינו מabit עבדים ועשית לנו נסם וגבורות על הים ושרשו לך מי מכובח" וכו'. ברום, המחייב פשת י"א אמר קריית שמע" ברכ"ב, ציריך הוא לומר את כל פרישה לא דילוגים. אמר אבי: הילך גאותו מוחלים פשת י"א אמר ב"ברך, ציריך הוא לומר את כל שניגוות בארץ ישראל, וכיוון שמחיל פישט י"א אמר ב"ברך, ציריך הוא לומר את כל המלומד בבללי שול מורה פרשת ציצית נהוגת בלילה קראות אורה בלילה כפני הרמב"ם: "אך על פי שאון מנוח יציצית נהוגת בלילה קראות אורה בלילה כפני שיש בה זכירת יציאת מצרים". וזה, כאמור, ההלכה שבה משנחנו למד לפני רוב המפרשים.

מפניין יציאת מצרים בלילה – ככלומר, אמורים פרשת ציצית גם בקריית שמע של ערבית, מפני שיש בה זכירת יציאת מצרים, ומוצה היא להזכיר יציאת מצרים בלילה. אמר רבי אלעוזר בן עזירה: **הר' אנני בבן שבעים שנה** – בגמרא מסופר על רבנן גמליאל הנשיא שהיה מצער את רבי יהושע בן חנניה, עד שפעם החליטו בני היישבה להזכיר את רבן גמליאל מנשיאותו ולמנתו במקומו את רבי אלעוזר בן עריה. אותו היום – בן שmono עשרה שנה היה; נעשה לו נס רבי אלעוזר בן עריה – בן שmono עשרה שנה (כדי שייראה זקן ועדי לכס הנשיאות). והוא אמר רבי אלעוזר בן עריה: "הר' אנני בבן שבעים שנה". הרמב"ם כותב בפירושו למשנתנו: רבי אלעוזר בן עריה היה צער לימים והיה מרבה לשנות ולמדיו יומם ולילה עד שתחש כוחו ונוקה בו שיבה והוא כזון בז שבעים שנה, והוא שאמור: "הר' אנני בבן שבעים שנה... ולא זכיתי שמתאמיר יציאת מצרים בלילה" – אף על פי שהשתדלתי להתחרות עס נשי הכהמה, לא וכיית לדעת היכן גromo בתרה שיש לומר פרשת ציצית בלילה כדי לקיים מצוות זכירות יציאת מצרים. הרוב מברטנורא מפרש: "לא זכית..." – לא נזהרתי להחכמים, ככלומר לא היו לי ראות משכנעות ולא וכיית בוויכוח עם החכמים, שתיאמר יציאת מצרים בלילה, עד שדרשה בן זומא – עד שמשמעותו דרשתו של בן זומא, שנאמר: "למען

תפרק את ימים מצרים צאתך מארץ מצרים כל ימי חיקך" – ודרש בין זומא: "ימי חיקך" היל' קריית שמען, "כל ימי חיקך" היל' קריית שמען, שאף בלילה צרכיהם להזכיר יציאת העולם הזה, "כל ימי חיקך" שבאה לזכות את ימות המשיח, שאף בלילה בככלו, "כל ימי חיקך" וחייב לימות הפישות – חכמים דושרים תיבת "שנות אלהו" וחכמים אומרים: "ימי חיקך" העולם הזה, שאף בלילה צרכיהם להזכיר יציאת העולם הזה, "כל ימי חיקך" שבאה לזכות את ימות המשיח, שאף בחם יזכרו את יציאת מצרים. בבריתא הוסיפו: "אמר להם בן זומא

ומישיב, ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב; דבריו רבי מאיר; רבי יהודה אומר: **באמצע שואל מפני היראה ומישיב מפני הכבור;** בפרקיהם שואל מפני הכבור ומישיב שלום לכל ארם.

ב אלו הן בין הפקרים: בין ברכה ראשונה לשניה, בין שנייה לשמען, ובין "שמען" ל"והיה אם שמען", בין "והיה אם שמען" ל"ויאמר", בין "ויאמר" ל"אמות ויציב". רבי יהודה אומר: בין "ויאמר" ל"אמות ויציב" לא אמרת ויציב". נפסק. אמר רבי יהושע בן קרחה: **למה קדוכה שמען?** אלא כדי שיקבל עליו על מלוכה שמות תרלה, ואחר כך יקבל עליו על מצות. "והיה אם שמען"? ש"ויאמר? ש"והיה אם שמען" נוהג ביום וביליה, "ויאמר" איןנו נוהג אלא ביום.

פירוש ברטנורא

פרש מה חם הפרק: שואל שואל מפני הכבור. שאל בשלום אדם נכבד שראי להדרים לו שלום בנין אבוי או רבו או שודול ממנו בחכמה; ומישיב, אז צרך לומר שמשיב לחם הקימו לו; ובאמצע. הפק: שואל מפני היראה. אדם שהוא ירא מפני שמא ראי רההה, ואצל שמשיב לו שלום. אבל מפני הכבור לא: רבי יהודה אומר באמצע. הפרק, שאל בשלום מי שהוא ראי רההה, ואצל שמשיב שלום לכל ארם.

שהקרים לו שלום. והלהה רר". ובכל מקום שאסור להפסיק קד אוור לרב בלחן והודש כמו בשאר לשונות: ב' בין ויאמר לאמות ויציב לא יפסיק. דרבנן וה' אליהם אמרת (ירמה) ה' הילך אין מפסיק בין אני ה' לא לדרכם לאמה. וכן הלהה: וזה אם שמען נוהג בין יום ובין בלילה. דכתיב בה (בריטים יא) ולמרות אותן את בניכם, ולהלמוד תורה נהוג בין יום ובין בלילה: ויאמר איןנו נוהג אלא ביום. דעת בית פ' יצית שאינה נהוגת בלילה, דכתיב (במדרש טו) וראית אותן

משניות מבוארות – קהתי

– כמשמעותם "כמי השמים על הארץ" לפני שמתחליל פרשת ציצית; בין "ויאמר" ל"אמות ויציב" – לאחר שגמר פרשת ציצית ולפני שמתחליל "אמות ויציב" (בשחרית), ובערבית – לפני שמתחליל "אמות ואמונה". רבי יהודה אומר: בין "ויאמר" ל"אמות ויציב" קריית שמע. לא יפסיק – בין "אני ה' אליהם" ל"אמות" לא יפסיק כלל אפילו כמו באמצע הפרשה (הודא"ש; ובנו יונה), והוא הדין בערבית בין "ויאמר" ל"אמות ואמונה", שיש להסביר "ה' אליהם" ל"אמות". משום שכותב (ירמה י, ז): "זה אליהם אמת". ברם, בין "אמות" ל"יציב" מותר להפסיק כמו באמצע ("חותפות יום טוב"). הרמב"ם מפרש: בין "ויאמר" ל"אמות ויציב" לא יפסיק – כמו בין הפרקם אלא כמו באמצע לשאול מפני היראה ולהסביר מפני הכבור (כרבי יהודה, שהלכה כמותה). אמר רבי יהושע בן קרחה: **למה קדימה פרשת שמען ל"והיה אם שמען"?** – למה הקדימו חכמים בקריאת שמען פרשת "שמען" לרשות "והיה אם שמען"? אם נאמר מפני שקדמו לה בתורה, הרי ציצית קדומה בתורה לרשות "שמען", וסדרה היא בקריאת שמע באחרונה; אלא מכאן שסדר הפרשות בקריאת שמעינו בסדרון בתורה. אם כן מהו הטעם של סדר הפרשות בקריאת שמע רוחו משיב בפניהם מה ששאל – לפיקד הקדימו "שמען" ל"והיה אם שמען", כי-כן שיקבל עליו – האדם, על מלכות שמים תחול – הכלול בפסוק הראשון "שמען ישראלי", שתכונו: אמונהנו במלאות ה' ויחדיו; והוא היסוד והעיקר בקיום התורה, ואחר כך יקבל עליו על מצות – כמו שכתוב בפרשה: "והיה אם שמען השמעו על מצותיו ... לאבהה את ה' אליהם ולעבדו בכל לבכם ובכל נשכמת". ולמה קדמה פרשת "והיה אם שמען" ל"ויאמר"? והרי גם בירא"ר יש מעין קבלת עול מלכות שמים וגם קבלת עול מצות, שכותוב בה: "למן חוכרו ועשיתם את כל מצותינו... אני ה' אליהם"! ש"והיה אם שמען" נוהג ביום וביליה – ככלומר שבפרשנות היה אמן שמען" מדורר על תורה ומזכות הנהוגה בין יום ובין בלילה, "ויאמר" איןנו נוהג אלא בימים – ואילו שבאנו מדבר עלייך על מצות ציצית, שאינה נהוגת אלא ביום, כמו שבאנו כבר בסוף פרק א. ויש מפרשנים שפרשת ציצית אין נהוגת לומר אלא ביום (עין הקדמתנו למשנה ה פרק א). בוגמר מוסיפים עוד טעם לסדר הפרשות, שפרשת "שמען" כילתה שלושה דברים: גלוד כרוכת לאברהם אחר שמים "ברוך... המעריב ערבים" ולפני שמתחליל ברכת "אהבת עולם"; בין שנייה לשמען – בשחרית אחריו "ברוך... הבוחר בעמו ישראל באהבה", ובערבית אחריו "ברוך... והשוו מושבך ברכת אהבה", וביליה, "ברוך... לפני החלה שמען". ובין שמען ל"והיה אם שמען" – כתובות על מוזות בתקון ובשעריך" – לא אמרת ויציב". וכותבתם(...); פרשת "ויאמר" אין בה אלא גלודות בלבד – ועשיתם את כל מצותינו..."

הוא: אם כן לבו לקרווא את הפרשות כהلتן; ולפי הרמב"ם שכoon לבו בפסקוק הראשון, כמו שבאנו לעמלה, י"א – בקריאתו בתורה ידי חותה. ואם לאו – אם לא כoon לבו, לא י"א – בקריאתו להלן במשנה ב', שואל קריית שמע. יש נסחאות שאין גורסים "אם לאו לא י"א". בפרקיהם בין פרקי קריית שמע וברוכותה, כמובאーチ להלן במשנה ב', שואל – הקורא את "שמען" שואל בשלום אדם, ככלומר שמכרכו בברכת שלום, מפני הכבור – כשהוא רואה את חיבת לכבודו, כגון – אביו או רבו או מי שהוא גדור מפני הכבורה (רמב"ם), ומישיב – ואין צריך לומר שמשיב שלום מפני הכבור (גדודא); ובאמצע – הפרשה או הכרכה, שואל מפני היראה – כשהוא רואה את שואל בשלום, ומישיב – ירא מפני שמא עינשנו, כגון שליט, מותר לשאול בשלום, ומישיב – ואין צריך לומר שמשיב מפני היראה (גדודא); אבל איןנו מבריל בין שואל למישיב. רבי יהודה אומר: **באמצע שואל מפני היראה** – כמו שבאנו לעמלה, ומישיב – כמו שבאנו לעמלה בדרכו רבי מאיר, ומישיב מפני הכבור – ככלומר גם מפני הכבור, שאם אדם שהוא חייב בכבודו הקדים לו שלום הרוחו משיב בפניהם היראה או באמצע היראה – בפרקם – בפרקם – בין פרשה לפרקתה ובין ברכלה של "שמען" וברוכותה, שואל מפני הכבור – כמו שבאנו לעמלה, ומישיב שלום לכל אדים – שעמלו גם מפני הכבור, שאם אדם שהוא חייב בכבודו הקדים לו יראה. יש מפרשין: " מפני היראה" – כגון אביו או רבו שהוא חייב במכוראו (הודא"ש והרשבי"א), " מפני הכבור" – הינו אדם נכבד שראי להקדים לו שלום (DSA"י ורוב מפרשי המשנה). – בכל מקום שנזכר במשנה ר' יהודה סתום הוא רבי יהודה בר אליעי.

באור משנה ב'

משנה זו היא המשך המשנה הקודמתה. **אללו הן בין הפקרים** – של קריית שמע וברוכותה, שמוטר להפסיק בhem לשאול בשלום ולהסביר שלום, כפי ששינוי במשנה הקודמתה: בין ברכה ראשונה לשניה – שלפני קריית שמע, דהיינו בברכת שחרית לאחר שמסים ברכת "ויצר המאורות" ולפני שמתחליל ברכת "אהבה", ובערבית לאחר שמים "ברוך... המעריב ערבים" ולפני שמתחליל ברכת "אהבת עולם"; בין שנייה לשמען – בשחרית אחריו "ברוך... הבוחר בעמו ישראל באהבה", וביליה, "ברוך... והשוו מושבך ברכת אהבה", וביליה, "ברוך... לפני החלה שמען". ובין שמען ל"והיה אם שמען" – כתובות על מוזות בתקון ובשעריך" – לא אמרת ויציב". וכותבתם(...); פרשת "ויאמר" אין בה אלא גלודות בלבד – ועשיתם את כל מצותינו..."

ג הַקּוֹרֵא אֶת שְׁמָעַ וְלَا הַשְׁמִיעַ לֹאֲנוֹ – יֵצָא. רַبִּי יוֹסֵי אָמֵר: לֹא יֵצָא. קְרָא וְלَا דַקְדָּק בְּאוֹתוֹתֶיהָ – רַבִּי יוֹסֵי אָמֵר: יֵצָא. רַבִּי יְהוּדָה אָמֵר: לֹא יֵצָא. הַקּוֹרֵא לְמִפְרָעָן, לֹא יֵצָא. קְרָא וְטֻעה, יַחֲזֹר לִמְקוֹם שְׁטָעָה.

פירוש ברטנורא

ג רבי יוסף אומר לא יצא. דכתיב שמע השמע לאונך מה שאתה מוציא. והלtera כת"ק: ולא דיקדק באוטויתה. לחיצין בשפהו פה, בב' חוכות שתיבכה השניה מתחלה בגין על לבך, עשב בשיך, ואברות מחרה, אם אין לנו רוח בינויהם נמציא קורא אותן שרת אוותיות כאות אהת: רבי יוסי אומר יוצא. ולהלכה כי יוסף מיתר לתקלה צרך לתקלה באוטויתה, וכן יזהר שלא נימוח הנדר ולא יגיד הנה ולא יופה החוק ולא יזכיר הוראה כדבר השרבו בש"ז כלומר כדי שתרבכו שכיר, שדור אין ראוי לשלש את הבה על מנת לקבל פסק: הקורא סוקול שליש לעני ונשין לרשותו וכן הוא בותה: לא יוצא. דכתיב והו הדברים בהוויתן יזרע כלומר כמו שערן סדרוני בתורה. ומהו קידם פרשה והרשות והורה אם שמעו שלטעמם נראת דעתך זה החשוב למפרען ולצא, רבי יוסי אין שדרות בין זו לאחר וב תורה: יהוזר למקום שטעה. אם בין פרק לפרק טעה שיאנו יזרע באיזה פסק הפסיק ולראשו איזה פרק יהוזרchor להפסק ראשון שהוא וזה אם שמעו והרבנן"ס אמרו שהוא ואהבת את ה/, ואם באמצע הפסק פסק שיודע הפסק שפסק בו אבל אין ידע באיזה מקום מאותו פרקchor להראשו לוראשו וכותבתם ואינו ידע אם הוא וכותבתם של שמעו או כותבתם של מהו אם שמעוchor לכותבתם של שמע, ואם נסתפק לאחר שהתחל למןין ירבו אינוchor שעיל הרגל לשונו הוא הולך:

משניות מבוארות – קהתי

"והיו הדברים האלה"..., ודרשו: "והי"ו – בהוויתם יהיו, ככלומר שיקראו כפי סיורים בתורה. ברם, המקדים פרשה לפRSAה, כגון שקדמים פרשה יציצה לפRSAה "והי אם שמעו", יוצא ידי חובתו, לפי סדר הפרושים בקריאת שמע אינו כסדרון בתורה (רמב"ם הל' קידוש שמע, יא). ומה שנינו במסנה הקודמת שיש סדר לפרושים קידוש שמע הינו דוקא לכתיחילה, אבל בדיעבד אין הסדר מעכב. קרא וטעה – כגון שדילג על תיבכה אחת או על פסוק אחד, יתעורר למקום שטעה – לראש הפסוק שטעה בו וקורא שם ואילך על הסדר. בגמרא מובא: "טעה בין פרק לפוך" (שיודע שגמר פרשה וצריך להתחילה פרשה אחרת ואני יודעஇיזו), יהוזר לפרק ראשון (הפסק ראשון, ותחילה "והי אם שמעו" – ו"ש"). ורמב"ם כותב: חוזר לפרש ואשונה שהיה "אהבת את ה". טענה באמצע הפסק (כגון שידוע באיזו פרשה טעה אבל אני יודע באיזה מקום בה טעה). טענה בין כתיבתה לכתיחילה הפרק (לתחילה הפרשה שטעה בה). מה שציריך לומר זוכתבתם"..., ואני זכר אם הוא עומד בפרש שמע" או בפרש "והי אם שמעו", יהוזר לכתיבתה ואשונה (יתחיל מ"וכתבתם" של פרשת "שמע"). ברם, אם התעורר אצל ספק זה לאחר שכבר אמר למןין ירבו ימיכם" אינו חזר, שעיל הרגל לשונו הוא הולך (גמרא; רמב"ם).

באור משנה ג

הַקּוֹרֵא אֶת שְׁמָעַ וְלَا הַשְׁמִיעַ לֹאֲנוֹ – שקרא בלחש ולא שמע בעצמו מה שהוציא מאפיו, יוצא – ידי חובתו. רַבִּי יוֹסֵי אָמֵר: לֹא יֵצָא – ידי חובת קריאת שמע, שנאמר: "שמען" – השמע לאונך מה שאתת מוציא מפיק (גמרא). ברם, תנא קמא דורש: "שמע" – בכל לשון אתה שמע, ככלומר שמותר לאדם לקורא שמע בכל שפה שהוא מבן בה. – רבי יוסף סתם הוא רבי יוסף בן חלפה – הילכה בתנא קמא. ודוקא בדיעבד יוצא, אבל לכתחילה צרך שיש שמע לאונך. קרא – "שמע", ולא דיקדק באותויתך – לבטא אותו כראוי, שלא הפריד בין שתי אותיות שונות, כגון "על לבך", "שב בשיך", וכדומה, ומוצא מבטאן כאות אהת, רַבִּי יוֹסֵי אָמֵר: יֵצָא – ידי חובתו; רַבִּי יְהוּדָה אָמֵר: לֹא יֵצָא – ידי חובתו. הילכה כרבי יוסף, ברם, לכתחילה צרך לתקלה באוטויתה ולהיזהר שלא לבטא רבליעו את האות הרוגשה ואת האות הרפה, את השווא נע ואת השווא נח וכיוצא בה. הַקּוֹרֵא לְמִפְרָעָן – שהקידם את הפסק המאוחר, כגון שקרא תחילת את הפסק זוכתבתם על מוזות ביטך ובשעריך" ואחר כך קרא את הפסק שלפניו "זוכתבתם לאות על ירך והו לטופחות בין עיניך" וכיווץ בה, לא יוצא – ידי חובת קריאת שמע, שנאמר:

אגרות קודש

ב"ה, כ"ט אדר, תשכ"א
ברוקליון.

הרחה"ג אי"א נו"ג עוסקת בצד"צ מורי הלל שי

שלום וברכה!

מארח הנני קבלת מכתבו מי"ט אדר.

ויהי רצון שיבשר טוב, טוב האמיית כהוראת חז"ל טוב לשימים וטוב לבריות וטוב העוצה פירות (קדושים מי ע"א) ובשמחה אמיית שמחה של תורה ומצוות, וכדברי המורה גדול הוא הרמב"ם בידו החזקה סוף הלווב, יעוש'.

ומסמרק גאולה לגאולה,ימי הפורים לימי חג הפסח זמן חירוטנו הבעל', ומגאולה דאופן דاكتני עבדי אחشورוש און לגאולה האמיית והשלימה ע"י משיח צדקנו בעגלא דיון.

רש"י

רֹף פו עמוד א. אֵי חַבִּי. דפלו לְדָקָרָא לשון משפט נינחו אימא סיפא מִי יִשְׁפְּטוּ בְּשִׁבְיל הַמֶּקוּם וְכֵי אֵין שְׁלֹחָין הרבה לְמִקְומָם לִפְרַע הַיָּמָנוּ חַבִּי קָאָמֵר עַל לְבִנֵּי בְּתוֹכָתֽוּ אֵם יְחִטָּא אֲלֹהִים יִמְחֹל לוֹ. וְאֵם לְה' יְחִטָּא אֲישׁ וְאַנוּ שֶׁבּ, מִי יִתְפַּלֵּל בְּעַדוּ - מַיִּיפִיס את חבירו,

רֹף פו עמוד א. מבקשת הגמרא: אֵי חַבִּי שְׁפָלוֹ מִלְשׁוֹן מִשְׁפָט, אִימָא סִיפָּא (שמואל שם) יְאֵם לְה' יְחִטָּא אֲישׁ, מִי יִתְפַּלֵּל לוֹ, ולדבריך פירושו 'מי ישפטנו בשבייל ה', וכי אין לה' שליחים להיפרע ממנה. מתרצת הגמרא: אכן 'פללו' מלשון פisos הוא, וחכבי קאמער עלי לבניו בתוכחתו, אֵם יְחִטָּא אֲישׁ לְאַישׁ וּפְלַלוּ - ופייס את חבירו, את ה' בעדו, מלבד התשובה ומצעדים טובים.

הגמרא דנה באיזה אופן וכייד ריצה את חבירו כשחטא גדו: אמר רבינו יצחק כל המKENUTIM [מצער] את חבירו אפלו ברכרים, ציריך לפייסו, שנאמר (משלי ו'-ag) בְּנֵי אָם עֲרָבָת לְעֵד תְּקֻעָת לְזִיר בְּפִיד, נוֹקְשָׁת בְּאָמְרִי פִיד וגו', עשה את אפוא בְּנֵי וְהַנְצָל, כִּי בָּאת בְּכָךְ רָעָד לְדַתְרָפָס וּרְתָב רְעִיד' - אם העשית ערב לזר על ממון עבר חברך, או הקנתת אותו בדברים, אז, על עסקי הממון לך הטרפס', ועל שהקנתת אותו ר' הרבה רעך. הגמרא מבארת את הפסוק: אֵם מִמְזֹן יש בירך שערבת לרעך [הינו כי באת בכף רעך], התר ל' פְּתַת יְד - תן לו את מעותיו [-ליך הטרפס']. אֵם לאו, שלא העשית ערב, אלא רק הקנתת אותו בדברים, תרבה עליו ריעים שיבקשו ממנו למוחל לך [ירחוב רעיך].

(ואמר) אמר רב חסדא, ואגיד המקנית את חברו לפייסו בשלש שורות של שלשה בְּנֵי אָדָם - שלוש פעמים כשל פעם בפני שלושה אנשים. שנאמר (איוב לג כז) יִשְׂרָאֵל אֲנָשִׁים וְאִמְרָה, חַטָּאתִי, וִישָׁר חַעֲוִיתִי, וְלֹא שָׁׁווֹ לִי' - ילך אל שורות אנשים, ויתודה בפנייהם שמחמת שחתה לא הגיעו עליו מכואב.

(ואמר) אמר רב יוסף בר חנינא, כל חמקש מטו - מהילה מחייב אל יבקש - איינו חייב לבקש מטנו יותר משלש פעמים, שנאמר באתי יוסף כשביקש ממונו מהילה על מכירתו (בראשית נ י) 'אַنְנָא שָׁׁא נָא פְּשָׁע וְוַעֲתָה שָׁׁא נָא לְפָשָׁע וגוי, וניא' הוא לשון בקשה, ומכוון שנאמר שלוש פעמים, משמע שאין לבקש מהילה יותר מכך. ואם מת חברו לפני שפiso, מביא עשרה בְּנֵי אָדָם ומעתמידן על קברן, ואומר חטאתי לה' אלהי ישראאל, ולפלני ישחבלתי בו.

הנהגות האמוראים בעת פיס זולתם: רבוי ורמיה, הוות ליה מילתחא [דבר וסיבה להתרעם] לרבי אבא בהדרית, לפי שחטא רבוי רימה כנגדו. אול' - הילך רבוי רימה איתיב אדרשא דרבוי אבא - התיישב על מפתן דלוות של רבוי אבא. בהדרי דשדייא אמרתיה מיא - בשעה ששפהcha שחתה של רבוי אבא מי שופכי, מטה ורויפי דמיא אדרשא - ניתזו מוחן טיפות על ראשו של רבוי רימה, אמר, איini ציריך עוד לבקש מהילה מרובי אבא כיון שעשנאי באשפה, ורק אאנפשה את הפסוק (תהלים קיג) מיאשפת זרים אביזון. שמע רבוי אבא ונטיק לאפתיה - ויצא לקרוatan, אמר ליה, חשתא צריבנא למיפק אנדעתק - כתעת ציריך אני לפיס אתון, דיבתיב לך חתרפס ורתק רעיך.

המשר מהעמוד הקודם

הפס"ד מהצ"כ נמצא בס' שעריך דעה בס' סא. נזכר שם הצ"כ גם בס' סב (חאו"ח), צא.

ולומר זה מקור לדברי הרמב"ם (חל' אייב' רפט"ו) דבר הנדה בגום הוא ממש' כלה, וכי'ם בבי' הגרא'א לשוע' עאה"ע ס"ד סי'ג - צעיג לדידי - דאיתרבה משם ראי לסתור, כיון שקוויים דזוקא בדברי רע"ק שהוא מזר ובן הנדה, ואמרו שגדול ה' רע"ק כי הפחיש דברי החולקים ע"ז.

בכבוד ובברכה לבשוי"ט.

קיודשין דף טז עמוד א תלמוד בבל' המבוואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון)

שלhei אַתָּה לעניין זה מועיל הפסוק 'אם אַתָּה' המבקש אמנה לקיודשי אישא, ללמד שה힐ימוד מעבר במניע לאמה הוא לעניין שנKENITY בשטר, ולא לעניין שנKENITY בהזקה.

מקשה הגمراה, ורב הונא שלומד קני שטר באממה העבריה מהפסוק 'אם אחותך ייחד לו, הא – הפסוק לא תצא במצאת העברית' מאן דריש פיה – לאidea ענין נאמר. משיבת הגمراה, והוא מפצע' ליה – נצרך לדעתו כדי ללמד את האמור בו בפירושו, שאינה יוצאת בראש' אברם בעדר במנען, שאם חיסר האדון אחד מראשי איבריה היא אינה יוצאת לחירות, אלא משלים לה את שווים וממשיכה לעבדו. ורב הפסדא הלומד מכאן אף קני שטר באממה, אומר, אם כן – שהפסוק לא כדי ללמד שאינה יוצאת בראשי אברים, לחתוב קראי לא תצא בעדרם', מאן במצאת העברית, שמע מניה – מיתור תיבת' במצאת' אתה למד פרט – שני עניינים, שאינה יוצאת בראשי אברים, שנKENITY בשטר.

הגمراה ממשיכה לברור את המשנה. שנינו זקונה עבד עברי את עצמו בשנים', המכור לך הוא מזקוחיך בעבד עברי (שםות כא ב') שיש ננים עבד ובשכיעת יצאי לחישין וכו'. עד שנינו במשנה, שהעבד יצוא פיויל. מבארת הגمراה שמקורו לדין זה הוא מדבבת בעבד עברי (ויקרא כה לטמן) עד שנת היל עבד עדר', עוד שנינו במשנה, שהעבד יוציא אף בנגען בפסוף – האדון מחייב את שבר החנין שעבד אצלו, והעבד נהנו לו את היתר וויאצא. אפר זקונה, המכור לך הוא מראפר קרא באממה העבריה (שםות כא ח') ותודה' שהאדון מפיזוינה – עצמה, פסק זה מלמד שנגער – שמחסיר האדון מפיזוינה – מהחסום שללים עבורה, את השנים שבר עברדה עצהו, ונוטל את היתר יוצאה לחירות.

תנן – שנינו בבריתא, זקונה עבד עברי את עצמו בפסוף ובשותה בפסוף ובשכער. מבררת הגمراה, בשלמא דכתיב בעבד עברי הבא לפדות את עצמו (ויקרא כה נא) ישב גאלתו מפקח מקנית', וכן בשווה בפסוף יוצאת העבד, שכן ישב גאלתו אפר דרמאנא ותבית ישיב' מיתורת ובאה לבודות ששותה בפסוף בפסוף לעניין זה. אלא Hai שטר המוכור בבריתא, חי' דמי – לאidea שטר הczona. אליהם – אם נאמר דכתיב להה שמרא ארמיה – שכח העבד לאדון שטר חוב על שוויו, קניינו – או כי אמר לו בא' תרי וול – שיאמר לו בפני שני עדים לר', אי ימי – או שיאמר לו בא' כי דמי – בפני בית דין צלי' ובנסיבות הכתוב בשטר, שהרי אין לו עליו אלא חוב בעלמא ויכול למחול אותו. אפר רבא, ואית אוממת – מכר לנו יוצאת לא בשטר שחרורה, אנו למדים שעדר עברי גופו קני לאדון למשך התקופה שקנה אותו, ולפרק הרב שפחה על גענון – על יתרת חובו של העבד, אין גענון כחו, כי דבר השיר לאדםינו יוצאת מרשותו דיבירך לחוד עד שיעשה בו קני. שנינו במשנה, יתרה עליו אפה' עברה על עבר עברי, שיזכאת גם בסימנים. אפר ר' לוי, אפה' עברה קזונה את עצמה אף במציתת האב – אביה, לצאת מרשות האדון, וזה יש לנו למלמו מפל ותפרק מצייה בסימנים. וטה ספנין – סמני נערות שאין מוציאין את הבית מרשות האבן, עד שתהייתה בגורת, אף על פי כן מוציאין אותה מרשות האדון וכפי' שנינו במשנה. אם כן, מיתה – מיתת האב שמאוציאין אותה מרשות האב – שבמיטתו יוצאת אמן דין שמאוציאין את האמה מרשות אדון. הגمراה מרשוטה איננו דין שמאוציאין את האמה מרשות אדון. מקשה על דברי ר' לוי, מיריב ר' החושאן, שנינו במשנה יתרה עליו אפה' עברה שקזונה את עצמה בסינון / ואם איתא – אם אכן אמה העבריה קונה את עצמה בתמורה במשנה, נרני נמי – ישינה התנה שידי יוצאת אף בmittat האב. מורתת הגمراה, גנא ושיר – התנה שנה מkeitת האונטן בזון יוצאת אמה העבריה, ושיר מיקצתן. מבררת הגمراה, מאן שיר דהאי שיר – מותו האופן הנוטש ששיר התנה, כדי שוכן לרמר ששיר אמן יוצאת בmittat האב. שיר מיתת האדון, שאמה יוצאת בו ולא נשנה

בעדר בוכבים שיזנו תחת ידר – הכפוף למורתך, ומהירה התורה שלא תערים עליו לצאת לפני שנת היזבב. או אינו – שמא תאמיר שאין הפסוק מדבר אלא בעדר בוכבים שאנו תחת ידר, אבל בישנו תחת ידר יכול אתה להערים עליו ולעצת לפני שנת היזבב, אפרת – هي אתה אומר ומתה עלך, וכי מה אפשר לשושן לו – ביצה אפשר להבריחו להוציא את העדר בשתת היזבב, מדרב אללא כתבה התורה את דינה. לא – אלא בודאי אין תחת מדרב אללא בעדר בוכבים שיזנו תחת ידר.

שינו במשנה שהעבד עברי נקנה בכיס ובשכער. מבררת הגمراה, בגיןו שבר הוז. משיבת הגمراה, אפר עולא אמר קרא לגבי אמה העבריה (שםות כא) 'אם אחותך וחתך לי' וגוי – אם ישא האדון שהוא בלבד האמה הוזו אין לו לגרע מהאהמת חובי בפלפה, הקישה הפהוב את אמה העבריה לאשרה – לאשה המתודשת לבעליה. מה ויכשם שאחותך מנקניא ומותקדשת שבו בשכער, אף אמה העבריה מנקניא בשכער. מקשה הגمراה הניה – הלמוד הזה אהה מלבד האמה הוזו אין לו לגרע מהאהמת חובי בפלפה, מההיקש לאחותך ניחא לר' לפאן דאמר שהשמר שבו נקנית להעדרה. מה עברה דאידן כותבו ודרהינו הקונה, ונמצא שטר זה דומה לשטר קירושין שאף שם הבעל שהואה הקונה באשׂה' בותבו, ונינתן ללימוד הזה. אלא לאפר שטר אמה העבריה האב בותבו – אביה האמה זדהינו המוכרי בותבו, ואין זומה לשטר קירושין, ואם אין אפשר ללימוד זה מהו פאי איפא לאפר – מהיכין נלמוד לדעתו קני שטר באממה. איזיטר – שכן שנינו מחלוקת בעניין זה – שטר אמה העבריה, מי בותבו. רב הונא אפר אידן בותבו, וכותב בו בתר קונה לי' ונוחנו לאדון. אם ר' גאנא אפר רב בותבו, אלא לר' חפרא פאי איפא לאפר. משיבת הגمراה, אפר רב א' תא' לא תצא במציתת העברית – אפר קרא בענין יציאת אמה העבריה (שםות כא) לא תצא במציתת העברית – אין אמה העבריה יציאת בדרך שייצאים עבדים בנענין, משמעו שرك לעניין יציאת היא אינה שווה להם אבל נקנית היא בקנני עבדים – לעניין קניתה היא שווה להם, ומאי ניוח – באיה קני מקני עבד נקנית שאם שטר אמה העבריה נקנית בו, קני שטר. שואלה הגمراה, אימא – ואומר שהזיקוק מהפסוק הוא בר, אבל נקנית היא בקנני עבדים בנענין ומאי ניוח – ובאיוה קני, חזקה, אבל לא בקנין שטר. משיבת הגمراה, אי אפר לומר לנו ר' בוניה נקנית בחזקה, בין שאפר קרא בפסוק הגדלם שבד בנענין קנית בו, בחזקה. ואחר, ובמשך הגדלה תם אטם לבניכם אהרייך לישת אהוזה, ובמשך דוקא איטם – וכלומר עבדים בנענין, נקנים בחזקה, ואלא אחר – ואן עבר כהן נקנית בחזקה. לפיכך על כהננו לומר שהקנין הגדלם מהפסוק לא תצא במציתת העבדים הוא קני שטר. מקשה הגمراה, מני שהפסוק בא למעט קני חזקה, אימא – ואומר שהזרוק מהפסוק הוא בר, איטם, כלומר עבדים בנענין, נקנים בחזקה, ולא אחר – ואן עבר כהן נקנית בחזקה. לפיכך על כהננו כבר נאמר לא תצא במציתת העבדים – כבר אמר קני שטר כהן שטר, מושם למדנו קני שטר, כאמור לעיל.

مبرרת הגمراה, ומה ראיית לומר שהפסוק לא תצא במציתת העבדים מרבה קני שטרו, ואילו הפסוק 'וְהַנְּחַלְתָּם אֶתְכֶם' ממעט קני חזקה, אוili והperf הוז. משיבת הגمراה, מסתבאי – יותר לומר שkanן שטר היה לה לרבי – הטעונה התורה לרבות, שהרי בוחן גודל משל קני חזקה שמן מוציאין בכת' ישאל – שאשה מתגורשת בו ובבטן. דוחה הגمراה, ארקה מסתברי יותר לומר שתקזח היה לה לרבי, שהרי בוחן גודל מנקין שטר שבן קני חזקה בוגר שמת ללא ירשם, שבסוי הפקר וכל המהיק בהם קנהו, אוili והperf הוז. משיבת הגمراה, מסתבאי – יותר לומר שkanן שטר היה לה לרבי – הטעונה התורה לרבות, שהרי בוחן גודל משל קני חזקה שמן מוציאין בכת' ישאל – לא מצענו שkanן חזקה מועל, ואילו קני שטר כוחו מועל בקנני אישות. תירוץ נסף מודיע עדיף לרבות קני שטר מהפסוק לא תצא במציתת העבדים ולא קני חזקה. ר' בערת איפא, אמן מגוון הפסוק אין הוכח אמן יש לרבות קני שטר או קני חזקה, אלא

בנבר' שינו תחת ירך – פירש בקונטרא: אם לא יגאל – ישתעד בו עד הולך, ואן
אות רשייא לבא עליו בעיפוי. ואם האמו: תפוק לה מודחיב (ויקרא כה) וחוشب
עם קונה משנת המכוון לו עד שנת היובל, דאי בגין שינו תחת ירך לא ציתין ריש ולומר:
ראי מהות הוה אמינה דמייר בגין שינו תחת ירך, דאי כי קרא למייר שמוידען לו את
הoxic לנכרי, אם ריצה לשמעו רק לבקש לקל עליי דין
תויה. אבל בגין שינו תחת ירך היה אמיגן לא
ניתיב לה כלל, Ка משמען הן הא קרא ואדייה,
שרוי הרכבה יובל' – כתבי בפרשא, למורה: שאפלו
יכל לחיזיאו בער – לא תבא עליו עיפוי;
ולא יצא אלא אם כן ישם בסוף. ואך על גב
דכתי' "חשב עם קונה" דדרשין ליה שידך
עם קונה, ולא יביע עליו, ואך על ישאיו תחת
ירך – פעמים שבול להערם עליו ולהלעומו
בדין והשכון. ואם התאמ' אי בגין שינו תחת
ירך – מה שיר יובל, וממה לי נמי דركן כליא'
וש לומר: דהaca שה בגין בטוח עליו ונון מעת
על מגר גטו – בא הכתוב להמשמעו שבירך
לדוקן. **שben** מוצאי בת' ישראל – הא דלא
נקט שכן מבני, דהוא רמי טפי – ממש דבוגט
בתב' בהדייה.
לימא ליה באפי רהי זול – תימה: אמא פירך
גמורא לימא ליה באפי רהי זול אמא
לא פירך: ויפקוננו שחרי אפללו עבר בעני שערטו
קני יציא בפרק לשותוא, דארה: המפרק עברו
יציא לחירות אינו עריך טו שחרור, בפרק
"השולן" (גיטין לח' א), ולמה לטרואו ואפלו
למאן דאמר (שם כב) והזכיר עבו יוצא
לחירות וציר גוט שחרור – דוחינן משות הפקעת
איסוח, כדי לחירות בטה ישראל, ואם בעבד
ערבי למלה לי טרואו? דבלאו האכמיות ויש ולומר:
דאיין הבוי נמי, ומיה, לא הו קשה: למזה לי
טרואו, לפוקה בפרק – דבשיטה דיש' יוצאות
אחרות לדב מסתר. אלא הabi קשיא לי' אך
בשבא לחיזיאו בשטר – למזה לי טרואו להן שן
הכתוב בשטר, דוחינן "הרוי אוון בן חורי" זהה את
לעיברן "דרתון ב'הנוגע' (שם ה'ב) – אוטו
לשונ עבוי אימור לו בעל פה. סולא דעריך דאן
צורך אלא מהלה, כמו מחלת חוב בעלמא.
ולבסתוך דמסיק עבר עברי גוט קני – לשון הכתוב
בשור אין מועיל בעל פה.
אמר רבא ואורה עבר גטו –
מדלא חישב במותגיתן שטר – ממשמע
דסבר עבר און גטו קני. ותומה: דרבא
דקאמר עבר עברי דיק מביריה האבי, וליה לא
ולכאי למייר דרבא דיק מביריה האבי, וליה לא
סבירא לה האבי. דאמר למן בפרקין (כח, א): עד
הoxic גיגל שבעהו ומסיק, רבא לטעימה, דאמר
רבא: עבר עברי גטו קני. ויש ולומר: דמותניתן נמי
סבירה וגטו קני. וה דלא חישב שטר – ממשום
ותאנא דמותניתן לא חישב אליא' יוצאות שם בעל
ברחו של און, אבל שטר – מדעתו של און.
וחרב שמלול לע גרעינו – אבל אל הדיה
גטו קני – הדיה מוחילה לא בעי קנן. ומיהו, של לדוקן
מכאן שהוא מהחוק בגטו – אין לך קני דול מוד.
מירחה שמוציאה מרשות און – ואם האמו: חופה
תוכיה, שמוציאה מרשות און – ואם מוציאה
מרשות און, דאי והפה מוציאה מרשות און –
אין און קונה בת חבריו, שחרי יכול להבניהם
ולחוציאה מרשות און ייש ולומר: מה להרפה –
שכן אוניה מוציאה מרשות און – ואם דבmitta
איינה מוציאה מרשות און, התאמ' בmitta
לכם קזבנה, וקתני – **אמר רב ספרא:** אין לך
שמוציאה מרשות און בעל כrho.

לאחרת – לקיחת קידושין. הניא ב' – פולוגתיהו לקמיה. ארון בתוכו – "בתוך קניה
לי" ונותנו לאב, כדרך שאר קידושין שהבעל כרוב ברך היא מקודשת לי". אלא לאן
דאמר אב כורבו – לא יליך מסאר קידושין, ומוליה דקנייה ליה שטרא? לא תאצא בצתת
העדרים – בשן וען, בראשי אירבים, כעבד בענין, שאם סימאת ענייה, וכן עיטו של
עבד עבר – איו יזא בכך, אבל נתן לו דמי
עינו, וזה משלים שיש ווצע. אבל נקנית הא
בקני בעדים – בנענים, והם נקנין בשטה
בדלקמן (כוב). דיאתיקש לקרענות, דנקן
בشرط בכף והחזקת. ומאי גויה חוקה – ולקמן
(שם) מפרש בצד בחזקה – שיבכה לשעות
מלאה אחת, והתנהלים אותו – בעבד בענין
בתיב; אותן כאחורה והתנהלים אחרה, ולא אחר.
בגבci הנר – שמת ואון לו וירושין, ונטסי הפקר.
להבי אהני אם אהרת – הקישה הכתוב לאחורה.
אב בותבו – מאי איבא למייר? דיאוامر: שטר אמא
לגלות על הלימוד של "בצאת העדרים" שבא
למדנות על קני החשטו, ולא על החוקה. אבל
יעיר שטר – לאו מקידושין לייף. דודתמא און
בחובו, אל משטרו שטר לית' בשטר עבר
בגעני, ואב בותבו, כי הדיב דשטר שודו מובר
בוחובו, כדרלפין (קדושין טא) מן "וואחא את ספר
המקנה". שאינה יזאה בראש אכרים –
ולגופיה אעטיך, ולא למידק מניה: אבל נקנית
בקני בעדים, בدل קרא מאלבני לגופיה – לא
ארת לדקאי. מא' בצתת – דלודוק נמי אויה
לנבור ל': מרדן יזאה להבדה מיעיטה, ולא מדין
הנקן, ומה' שטר – הא אין גויה אלא
הוב מון – עבדה ש שיטים שיש עלי. נמא
לה באאי תרי זול – ליה לע רעל מידי, וגופיה.
גפו קני – עד שיגיע ימי היפוש, ולטביה הרוב
חוה ליה לובוי, שפן קונה בונכסי הנר. – באישות
מיית לא אשפוץ. אי בעית אמא: להבי אהני אמא
אחרת". ורב הוניא, הא לא תצא בצתת העדרים"
מאי דריש ביה? – הווה מיבעי ליה שאינה יזאה
בעודני דנקב בשטרו, דכתי' או' וחופשה
לא נינן לה", וגורם "לה" לה' מאשה. בmitta
האב – אביה, פורה שמוציאה מרשות אב –
שאן מעשה יידי לרושה, כדרקיניא לו
בוחובות (מג'ה), אמר רב היהודה אמר רב: בת
הינויין מן האחין – מעשה יידה לעצמה. אמרו
רב דהנגן מאי טעמא ררב – דרכיב
חויקה: דאמר קרא "ויהפיה" – מלפוד שמונע פרזונה
ויזא. תנא: וקונה און עצמו ביטנ'ו ובישות בפרק
ובשיטה. בשלהמא בפרק ובשיטה בפרק
שוה בפרק נמי – "ישיב נאלחו" אמר רחמנא, לרבות
דאיתנא נמי באיש – דנרצע נמי יצא בmitta
אדון, דאיינו עבד את הוק, בדרתון במותגיתן
(קדושין דיב). ואלא נרני – מיהת האב, והאל
ולא שיר מידי. שיש לו קזבנה – וכוס מקהנה.
ושש שנים, וובל – כולחו ידי לאיימות, וכמה.
וזוא סממן בו' – שיש שמהורת להבאי, וש
שנאחרות, לטעה – אימת דמייא לאחර שלש
עשרה שנים הוא סמני גנערו.
לטביה
לקיש: אמא הכתוב קונה את עצמה בmitta
ברשות און מקל וחויבור: ומה פיקני שאין מוציאין מרשות אב – מוציאין מרשות און/
מורה שטמוציאה מרשות אב – אינו דין שטמוציאה מרשות און? מיתבי וב' החשיא:
תיירעה עליו אמא הכתוב שקונה את עצמה בסיקני. ואם איתא – נרני נמי מיהת
האובי – תנא ושיר. – מי' שיר דראוי שיר? – שיר מיהת האובי. – אי קלשומ מיהת
האובי – לאו שירא הו, דכין דאייא נמי באיש – לא קתני. – ואלא גותני – פנא,
דבר שיש לו קזבנה – קתני, דבר שאין לו קזבנה – לא קתני. – והא ספינן דאן
לכם קזבנה, וקתני – אמר רב ספרא: אין לך קזבנה למעללה, אבל יש לך קזבנה
לטביה

לטחה – אם הביאה לפני ומינה אין סימני.abic גרשין להא מתניתה באפרק "ירצא דופן":
 1 בן תשע שנים שחייב שתי שנותר – שומר. מן התשע שנים ווים אחד עד ששים עשרה
 2 שנה ווים אחד וחמשון בו – שומר. רבי יוסי רבב יהודאה אמר: סיון, בן של ששים עשרה שנה
 3 ווים אחד – דברי הכל סיקון, והם פריך לה בדור: מנא נקס שלוש עשרה לא נקט
 4 שיטים עשרה? ומחרץ לה. בן תשע שנים – הכל
 5 מודים שומר. בגין תשע עד בן שיטים עשרה
 6 שנה ווינו בו – כשהשיגע לשלוטם עשרה ולא
 7 שטר פולוגאות. אבל אם קודם קדום עשרה
 8 לא פלאיג רבי יוסי, דיאגלאי מליחא לדוא סינקן
 9 הרוי, בגין של שיטים עשרה ווים אחד מודד רבנן
 10 דרייה, ונדרו. שומר – איזורא"ה
 11 בלווע, ודרכיה לנצח בה שיש. חנאי פלייגו לפקון; איכא
 12 קודם השע איטו ימיך וויש לה קובבה למיטה
 13 ארבעה מעניקים להם – חנאי פלייגו לפקון; איכא
 14 למאנך דאמרה ברורה יוצואה בגרבען בסוף און
 15 מעניקים לה, ואיכא למאנך דאמרה: יוצא בערעה
 16 בסוף מעניקים לה. לפיכך בגע בזון רבי שמעון
 17 מנין ארבעה, ואין ברוחן אחד מון. ווא
 18 סלקא דעתך השתה שון: היוציא בשש שנים,
 19 היוציא בובל, ורוצע שיוצא בימות אדרן –
 20 סימני דאמנה העברית. שלשה מון באש –
 21 שוני וובל זכיה, מה לשנים וובל שב מוציאין
 22 שנוי וובל וויתה און דרכצע. שלשה באשה
 23 שים וובל וויתה. ואין רצעה באשה –
 24 לקחמה פריך: בלא רצעה נמי, אמרה העבריה
 25 יוצאת בימות האדרן, ברודכ ספרא – דיש לה
 26 קובבה למיטה. מותת און – לא קתני בתני
 27 ארבעה. שים וובל – הפווע בתר ש. וובל
 28 של רצעה – וובל המוציא את הנרען. התני
 29 חפשי דיבול כל חור חשב באפיה נשפהה. הבוי
 30 נמי מסתברא – דמיית און לא קתני בה. ואם
 31 איתא – דתנא מיתה האדרן ותרותי יוביל חד
 32 חשב לו – הא איתא נמי באשה, ומאי נידוח
 33 דקאמר אין רצעה באשה? דבלא רצעה נמי
 34 הו בו הארבעה ענק, ואין לרבח – במציאותה
 35 אלא שבר בטלה. כמה שבטלת מללאכתה
 36 בשגההחות. ולקחמה פריך: ענק עבר עברי
 37 לעצמו פשיטאו הא דנקא בסימני – ואביה
 38 קים, הו דאב. והא דנקא בימות הא –
 39 והוואיל דליתה לאב – וביה אהוב בענק, ווית
 40 בטו – בות שוכטה לו תורה בשבח בתה. זיד
 41 קרת – זיד שש הא קטנה שאשה ער גולדת.
 42 כלוחה, הארכיך משנתה הנב. ולא בלען הובו –
 43 מודסבריאו לנו כבוי נתן תחא לו"א אפקיה
 44 כדרפרשת לעל טול (טוא). אלו מעינון לוון כי –
 45 ולקמן לפיקן כלוחה תלעימיוו. אלו לוייאן בש
 46 – דהענק בדרידת כתבי. תלוחנו ובוי תשלחנו –
 47 תרי זומני "תשלחנו" ולרבות שאר שר לחוח
 48 להענק. שאון שלוחו מעיך – שירא מתקער אלא
 49 מאליהם. שלוחו מעיך – שירא מתקער גרען
 50 ומשלוח. השלהה בעי – להשלים שעילא אחר
 51 החלמה הרוי הוא כויעז באשימים ויעינוקה.
 (ב'')

ולטה – אם הביאה לפני ומינה אין סימני.abic גרשין להא מתניתה באפרק "ירצא דופן":
 1 המשמע ונחותה להרשותו לאנו מוציאיה מרשותו. אבל למלמר דחקתנו "אוביעה מוניקיס לה"
 2 – דחא אמר בפרק שני דסוטה (טז, א) הגז ושיר או עב בגדרת מגניה, גבי הא דאמרין:
 3 בשלשה מקומות הלבכה עקרת את המקרא. מה לסתמינו שכן בשנה הגנו – ואם האמא:
 4 מכל הנני איכא למידך כל הומר: וזה סיכון, שאך
 5 על פל ישנהנה הגנו איו מוציאיה מרשותו. אבל
 6 ואפיו הוי מוציאיה מרשות און. מיתה שף עאל
 7 פיש אלל נשנהנה הגנו איו מוציאיה מרשות און –
 8 דין אוביעה מושתת דהו. וזה דודאי גבי
 9 און שיר או עב גדרת הצעה מושתת שף עאל
 10 און שיר לומר ימי הנק גרט הצעה מושתת
 11 און הצעה מושתת קבון. אבל גבי און לא שיר טעם
 12 דשני הדגון. דשלטם און אביה אור השני במו
 13 קודם השני. ואם האמא: העשא לה קובבה למיטה
 14 יובל שאין מוציאיאן מרשות און ומוציאיאן מרשות און – איטו דין
 15 און, מיהור און, שמייציאן מרשות און – איטו דין
 16 וורי, כי תמייאן מה לשעתם לבכל שבן מוציאיאן
 17 בעבד עברי, רחאמו בימות און – סיכון
 18 יצחין ויש לומר: דאיכא למפרק: מה לסתמינו
 19 שבנן הנגן. ואם האמא: תהי מבייניהו –
 20 דמי בומתא: מה לשמים שנ בשנה הנגן –
 21 שים וובל זכיה, מה לשנים וובל שב מוציאיאן
 22 בעבד עברי – סיכון יצחין.חו רהין, לא ראי
 23 ה'בו, ה'צד השוה שבון – שמוציאיאן בעלא:
 24 שים וובל בעבד עברי, סיכון גמי מוציאיאן
 25 בעלמא, שחרי מוציאיאן האיש מיידי קטענות
 26 ומוציאיאן באון, אף אונר אומר כוון ווילו, דאיכא
 27 למפרק: מה להצד השוה שבון – שמוציאיאן
 28 מעברות, האמור בימות האב שלא מצינו
 29 שמוציאיאן מעברות, ואך על בד דיאו נופא בעי
 30 לימי, מכל מקום כל מה דלא לא ליפין – פריכא
 31 היא. ואם האמא: העשא כל הומר מימות און
 32 שאינה מוציאיאן מרשות און, שאם מון בעודה
 33 קסנה – חזרה לרשות און עד בגורו, ומוציאיאן
 34 מרשות און. מיתה און מוציאיאן מרשות און –
 35 דין וויש לומר: מה ליהית און – שבן
 36 מוציאיאן ברגע צה אמר בימות האב כוון.
 37 והחנולתם אונם惚 בנבניהם אונם הסביב
 38 שאין אונם מורה כר – הרוב
 39 רבינו יהודה *מקראכ"ל הקשה: מה לה
 40 ההנהלה" – שאין מורה כוון בטו לבני
 41 פשטות: דומיאנא נקא לא (כברות מונב) דמעשה
 42 הכת לאב – מל"המא", ואקה גופה אונט בול
 43 להוירוש לבנו, כדליק לפקון (זוב) דאמה אינה
 44 עובדת לא את הון ולא את הבית ריש לומר: הגו
 45 מיל, גודלה והוא דפקון לא מל"המא", אבל קלטנה
 46 – לא נפקה מל"המא", אלא מסברא, הדשא
 47 בוגין מובין לה וכור – והליך איצעריך
 48 "החותנולתם".
 אונה

דילתיה לאב. בשלמי ענק אמה העבריה לעצמה – למעוועז אוחין, דתנא: "וחותנולתם אונם
 37 לבניכם אחרים" אונם לבניכם – לא בנותיכם פשיטא, לא לא למאן? – אמר רב יוסוף: י"ר קרת און
 38 לבנו. לא ענק עבר לעצמו אונם – לא למאן? – דאיתיה לאב, הא –
 39 חיינא הכא. אבוי אומו: הכא אמר רב ששת: הא מעז – תופאי הוא. דתנא: תופאי תופאי
 40 מעניקים להם: היוציא בשים, ובויל, ובמית און, ואמה העבריה בסימני. אבל בורה וויאא בגרעון בסק – אין מעניקים לו.
 41 רב פואר אמר: בורה – אין מעניקין לו, וויאא בגרעון בסק – מעניקים לו, ובי שמעון אמר: ארבעה מעניקים להם, שלשה
 42 באיש ושלשה באשה. מונא הני מיל' דתנא: לאין אונם סיכון באיש וויאא בגרעון בסק – לאין אונם סיכון באיש וויאא בגרעון בסק –
 43 רבנן: יכול לא וויאא בגרעון בסק, אין מעניקים לאו וויאא בשר, מונא לרבות וויאא ביגול ובמית און, ואמה העבריה בסימני – פלמוד לומר
 44 "תשלחנו" כי תשלחנו. יכול שאני מרביה בורה וויאא בגרעון בסק – פלמוד לומר ווי תשלחנו חפשי מעיך" – מיל ששלחו
 45 מעיך – ציא בורה וויאא בגרעון בסק, שאון שלוחו מעיך. רב פואר אמר: בורה – אין מעניקין לו, דיאו שלוחו מעיך, אבל
 46 וויאא בגרעון בסק, שלוחו מעיך. בורה שלוחה בעי, דתנא: מונא לבורה שchip להשלים – פלמוד לומר שיש שלוחים עיבר."

שאמר שישנים נחשבים בדבר שיש לו קעבה לפי שיש להם קעבה למטה, וביפוי שהביאה הגمرا לעל בשמה, וראייא – והרי התנה הוכיר בכך בברייתא את היציאה בפייתא אדרין שהיה דבר שאין לה קעבה, הרי שהוא גם דבר שאין לו קעבה. מסיקה הגمرا, **ביבתא דריש לךיש פייבתא** – הקושיא על ריש לקיש קושיא לא תשובה היא, ומכיון שכן נדחו דבריו מהלהבה. אך הגمرا תמהה בגין נידון לדוחות את דבריו, זה הוא – הרי **ריש לךיש כל וחומר** מסינים אם פרה להוכיח שאמה יוצאה בmittat האב. משיבת הגمرا, כל וחומר **פרקא הייא** – מופך ומקשה מעיקרו. משום דאייא **למיידך** – נימן לסתרו ולומר שאין ללימוד מסינים שכן מה **לשונינו שנטה גוף**, שהרי שmericה כתנה וכעת העשתה נערה יש לומר שטנה מכר לו ולא גערה, לפיקר הייא יוצאה ממנה. האמר בפייתא אב שבן לא **נאשנה הנוף של הבית**, אם כן יתכן ולא יוכחה לו התורה עצמא.

הגمرا מנסה להביא ראייה לדברי ריש לkish שנדחו. **תני חרוא** – שנינו בברייתא אחת, ערך – החענקה שמקבל העבר עברי הייא לעצמו, וכן נאמה העריה לעצמה. ו**תני אין ארך** – ובברייתא אחרת שנינו אחרית, שעניק אמרה העבריה ומצייתה שיכים לאבא, אין לרביה ויחדרון לטול ממציאתה אבא **שבר בטהלה בלבד** – כמה שהתבטלה ממלאכתה בשעה שהגירה אותה. אין לאו – מסתבר שבר יש ליש את הבריתות כדי שלא יסתור זו את זו, הוא – הבריתא שאמרה שהענקה ניתנת לאב, מדברת באופן **דנקא** בפסניהם, ועדין היא בראשות אביה עד שתתברג, לפיקר הענקה ניתנת לו, וזה – הבריתא שאמרה שהענקה ניתנת לאמה, והרי מדברת באופן **דנקא** לה בפייתא האב, והרי היא ברשות עצמה לפיקר הענקה ניתנת לה. נמצוא אפוא, שהחנהן סבור בדברי ריש לקיש שאמה יוצאה בmittat אב. דוחה הגمرا, לא – אין הכרה לפרש בך את הבריתות ולהוכיח בדברי ריש לשקיים, אלא אין – ואדי – שנייה הבריתות עוסקות באופן **דנקא** לה **בפמינו**, ולא **קחני**. וזה – אין להקות סתרה מזו לעז, בין **שאין** – הבריתא שאמרה שהענקה לאם השותה באופן **דאיתיה לאב** – שהאב קיים, וזה – ואילו הבריתא שאמרה שהענקה לאם עוסקת באופן **דאיתיה לאב** – והרי שמתה האב, ולמן היא מקבלת את הענקה. הגمرا מבירתה איזה יודוש יש בברית הבריתא הראשונה. **בשלמה מה שנאמר בבריתא שעניך אמרה העבריה לעצמה**, ההירוש בכך **לפעמי אחין**, ש愧 על פי שלא בגרה עדין היא אינה ברשותם, והענקה אינה ניתנת להם. וכגדתニア בעניין והעל הפטוק האמור בעבד בעניין (ყקרא כה מו) **ויתהנתקלם אחים לניניכם אחיךם**, דיקה התורה והוסיפה אחים לומר שעבד בעניין אתם מנהלים לביכם ולא – איןכם מנהילים את הזכות שיש לכם בבעונייכם לביכם, מכאן אמרו **שאין אדים מורייש וכות שיש לו בפתו לבנו**, אין מה שנאמר בבריתא שעניך עבד עברי לעצמו, הלוא **פשטה** – דין פשוט הוא, וכי **אלא למאן יש לחת אתו אל לעבד**. מבארת הגمرا, אפר רבי יוסוף, וזה **קרת קא ח' צייא הפקא** – האות י' ד שוויא כתנה ואני הופסת מקום כמו ערע בערד גודלה המחויקה מקוםadol, בלומר, לא היה צריך התנה להאריך ולומר שעניך עבד לעצמו. אבוי אמר, **הכי אפר רב ששת לבאר את החדש שברבריתא**, הוא פמי – מי שנאה את הבריתא הויא הויא – שם חכם, **תני אין תומא אופר מה שנאמר בהענקה** (דברים טו יד) **'העניך מעניק לך'** בונות התורה לומר שיש לתת את הענקה לעבד ולא **לבעל** הווב. ונין הדרישה הבריתא, **שהענקה ניתנת לעבד ולא לבעל חובו**.

הגمرا שבה לדון בגוף דברי הבריתא. גוף, אלו הם שמענים לhem בעתם, **הייא בשנים** – לאioreshesh, וביובל, ובפייתא אדרין, ואמה העבריה הייא בשיים – ביבתא דריש לךיש פייבתא. ומי שמען בתרנגולת שמענים מארון מארון שמענים מארון, וויובל של רציניג נמי בבריתא שמענים אב, מדריבתך ננא, מדריבתך ננא מוחזקת את דבריה, **תנא נמי מסקבתא** שאין התנה מונה בבריטי מיתת האדרון, משם דקתיי סיא – בימי דבורי רבי שמען אי אתה יכול לזרע ושיננס ארבעה אונונים באחד מהם, ואם אין מיתת האב. מתרצת להכין והרשותם, ויש שמאחרת, וקחני. כי פיא – ואם תרצה לזרע שהחנהן נמי – גם כאן בבריתא **דרבך פרא** אמר שלכן נשנו סינים במסנה ארכא קחני – והרי רבי שמען אמר שלא יכולים להתקאים אויבעל, ונרצע היוצא במיתת האדרון. **ושלשה מהם באשה** (אם מהם, שיש, יובל, וימינן). ואילו אתה יכול לזרע שככל הארכעה מתקיים באחד מהם, באיש או באשה, לפי שאין בפמינו באיש – עבד אינו יוצאת בסימנים, וכן אין רציע נוהגת באשה שתצא בmittat האדרון. מסיים רב ששת את קושיותו, אין ארכא – ואם ישנים לדבורי ריש לקיש, נמי נמי – שמשנה רבי שמען שמענים כבישתו, נמי פני ישיר – אף כאן נהגה התנה מקצת האופנים לומר **הכא נמי** – ואילו תראה את קעבה מהם קעבה למטה שנאן התנה במשנה. **שלאו קחני** – ואילו שיעיר – אף כאן נהגה התנה מוקצת האופנים ושיר מקצתן וביפוי שהגمرا לאkar קר את המשנהו, והכא ארבעה קחני – והרי רבי שמען אמר לאן להם קעבה למטה, והאייא – ורבר שאין לו קעבה לא קחני. וזה – והרי ציאה בפמינו, דאין להם קעבה, שיש מהורת ארבעה אונונים באחד, ולדבירות, וכי פיא – ואם תרצה לאחד מהם להתקאים להתקאים רועבה באשה. וכי פיא – ואם תרצה לזרע שהחנהן דרבך שיעיר שמען נושא סינים במסנה ארכא קחני – והרי ישנה צייא – ורבר שאין לו קעבה לא קחני. וזה – והרי ציאה בפמינו, דאין להם קעבה, ושש מהורת להכין והרשותם, וקחני. כי פיא – ואם תרצה לזרע הכא נמי – גם כאן נהגה התנה מוקצת האופנים נמי – והרי ישנה רבי שמען לאן מונה מיתת האב. מתרצת להכין והרשותם, ויש שמאחרת, וקחני. כי פיא – ואם תרצה לזרע שהחנהן נמי – גם כאן נהגה התנה מוקצת האופנים במסנה ארכא קחני – ואילו קיימת ארכא – ואילו שמען ארכא – ומיתת האדרון, שאלת הגمرا, ואילו, אם רבי שמען אין מונה מיתת האדרון, ואילו קיימת ארכא – ואילו קיימת ארכא – ומיתת האדרון, מושם דקתיי סיא – בימי דבורי רבי שמען אמר מא נמי – מה זה, משיבת הגمرا, ארבעה החענקות שאמר רבי שמען הם שש נמים, יובל, וויובל של רציניג – שוגרצע יוצא בו, ואכח העביה היועצת בסיננים. הגمرا מוחזקת את דבריה, **תנא נמי מסקבתא** שאין התנה מונה בדברי מיתת האדרון, משם דקתיי סיא – בימי דבורי רבי שמען אי אתה יכול לזרע ושיננס ארבעה אונונים באחד מהם, ואם אין מיתת האב, באיש או באשה, לפי שאין בפמינו מאן נמי – מה זה, משיבת הגمرا, שארוד מהאונים הוא זרעה והוא נמי רציע באשה, ואין התנה מונה את שארוד מהאונים הוא זרעה והוא נמי רציע באשה, ומיתת האדרון, ואילו קייל לזרע ושיננס ארבעה אונונים באחד מהם, ואם אין מיתת האב, באיש או שארוד מהאונים הוא זרעה והוא נמי רציע באשה, ומיתת האדרון, ואילו קייל לזרע ושיננס ארבעה אונונים באחד מהם, ואם אין מיתת האב, באיש או ביצאתם, הייא בשיים – לאחר רשותם, וביובל, ובפייתא אדרין, ואמה העבריה שיוצאת בסיננים. ואם איתא לדבורי ריש לקיש נרני נמי בבריתא שמענים אב, לאן מונה מיתת האב. אלא שמע מינה, שאין התנה מונה את מיתת האדרון, מדריבתך ננא, מדריבתך ננא מוחזקת את דבריה, מדריבתך ננא מוקם שברבריתא שמענים אב, וואילו מיטיב ריש לקיש, ואילו העבריה שמענים אב, ואילו קחני – והרי התנה אמר שאלן דבבון מונה את שברבריתא עליל, מותיב רב עקרם, ואילו העברים שמענים אב, ביבתא דריש לךיש פייבתא דריש לךיש לאן קעבה קחני דרבך פרא ביצאתם, הייא בשיים – לאחר רשותם, וביובל, ובפייתא אדרין, ואילו קייל לזרע ושיננס ארבעה אונונים באחד מהם, ואם אין מיתת האב, באיש או שנוט בעודתו והגע מנו לעצאות, בין הייא בטהלה בברעון בטהלה, אין ממענים לו, רבי מאיר מוחליך ואופר, היפות אין ממענים לו, רבי מאיר מוחליך ואופר, תנא קמא, ואולם הדיא בברעון בטהלה בברעון בטהלה, רבי שמעון אופר, רבי שמעון אופר, וויובל של רציניג נמי בבריתא שמענים אב, ואילו קייל נמי – ואם תרצה להרוץ אף כאן בדרכ פרא קחני.

המינים, הינו אומרים שאכן שיעור הכל ביחיד הוא חמש סלעים. אבל **תשואא דרבנן ריקם גערישא** –بعث שנכתב ר'יקם – בחרה בחריתת הענינה, שדי' **ריקם אצאנן ריקם גענון וויריקם איזיק** – יש לrk להטיל את תיבת ר'יקם' באילו נאמרה על עצן בנפרד וכן על גורן ווקב, ומכל אחד מהם צורך לחתת חמיש סלעים. הגمرا מאסיפה ושואלת, **ויעילג גורה שו זיין ריקם**, מועלות ראייה המוכbertת אף הדיא בפסק עם פידין בכורו, ואדרבה סיום הפסוק **זלאו יראו פני ריקם** עולמים על עולות ראייה ולא על פידין בכורו, ושיעור עולות ראייה היא שני סלעים (חגינה ב'). משיבת המרמא, **אמיר קרא בענין** הענינה (דברים טו יד) **אשר בריך יי אלייך**, בגין באה התורה למלמד שתודרש את הפסוק באופן המרבה את ההענינה ותיתן בעין יפה, ולא באופן הממעט אוורה, ממשיבת הגمرا ומובארת את שיטת רבינו יהודה בבריתא. **רבי ויהודה** אמר **רכש כוונת השפה**, סכום ההענינה הוא שלשים סלעים **בשלשים** סלעים של עבד כבבון, ונענין שצבבה התורה לשלים עבورو שהרגנו שור מועה. מבררת הגمرا, **מא'** **מעמא דרבנן ויהודה**, שלמד שיעור ההענינה מתשלים עברו הריגת עבד. משיבת הגمرا, **ויעילג** – הוא לומד בגופה שהוא עתינה, עתינה מעדב. בהענינה נאמר לשון נהינה (דברים טו יד) תחנן לו, ובשור שנגה עבר נאמר (שםות בא לב) **שלשים שקלים** (קון לאדר'ו), מה **להלו** – כשם שבנגינתה עבר משלשים שלשים סלעים מבפורש בת, אף **באן** שיעור הענינה הדיא **שלשים** סלעים. שואלה הגمرا, **ויעילג** בגורה שהוא ז'תינה' עתינה' גערבן, שאף בערכין ובמקדים שדרה נאמר לשון נהינה (וירא בו בג') **זונטן את הערךר**, ונאמר מה **להלו** בערכין, הערך הגדול הוא **חמשים** סלעים, אף **באן** שיעור הענינה הוא בחמשים סלעים, וכשיתר רב כי שמען. מתרצת הגمرا שני תירוץים, **חרדא** – תירוץ אחד הוא שבכל הוא דתפסתת מרופח לא **תפסתת** פשחה מיעט תפשה. כלומר, כל דבר שאפשר למלמד אחד מובבה בשיעור והמלמד השני ממעיט, למלדים מהמרבה. לפיקר, יש לנו למלמד שיעור ההענינה משלושים של עבד שהואר שיעור מועה, ולא מערכין יותר מרובה. **יעוד** – תירוץ נוסף, עבד עבד הוה **ילא למילך** – מסתבר רשותה התבונה שנלמד דין עבד (הענינה) מדין עבד וגניתה עבד, ולא מדין ערכין. הגمرا ממשיבת ומבררת את שיטת רבוי שמען בבריתא. **רבי שמעון** אומר סכום ההענינה הוא **חמשים** סלעים **בחמשים שבערבי** – כבפי השיעור הגבוחה שבערכין שווא חמשים סלעים. מבררת הגمرا, **מא'** **טלאיה דרבנן שמעון**, משיבת הגمرا, **אמיר ז'תינה'** **ז'תינה' גערבן** – תקון לו' שנאמר בהענינה מינטן את הערךר שנאמר בערכין. מה **להלו** – כשם שבערכין הערך הגבוח והוא חמשים סלעים, אף **כאן** – שיעור ההענינה היא **חמשים** סלעים. שואלה הגمرا וואיא, **ז'תינה' גערבן** – ואמר שהלימוד מערכין בפחחות שבערבי הואר, שהוא שלש סלעים. משיבת הגمرا, כי' מאי. מקשה הגדול משלשים של עבד בעבד בעני שור מועה, שלושים סלעים. רבי שמעון אומר סכום הענינה והאר **חמשים** סלעים, ב**חמשים שבערבי** – כבפי הערך הגדול ביחס לשברשת ערכין, שהוא חמשים סלעים. הגمرا מבררת את דברי הבריתא. **אמיר מרד** – כבפי הסכום שצבבה התורה בדברי רבוי מאיר, ששיעור ההענינה הוא **חמש סלעים** אבל מאי ומאי, שכם **חמש** עשרה סלעים, דברי רבוי מאיר. מקשה הגירה, כי' מאי. רבוי מאיר **זוניאו אהא לאשווין** – חשבון חמשה סלעים משלשה של עבד ייש להקפיד מביבר הוא דלא **אכבר ליה מהאי מיניאן** – מינאים שהוא דההמיות מוסתbos הכליל דההמיות. משיבת הגمرا, ר' מאיר מאי. ר' מאיר מאי לא שבעירker יש להקפיד מביבר הוא דלא **אכבר ליה מהאי מיניאן** – שלא להփחד מוסתbos הכליל דההמיות ר' מאיר מאי. ר' מאיר מאי לא **ליה מהר ציניאו טפלי ליה מהר מיניאן** – אם יסיף האדרון ממי אחד ייפחית בגנו ממי אחד לר' לא – אין הקפידה בדבר. מבררת הגمرا, מאיר טלאיא דרבנן שמעון הואר מושג ר' מאיר שציריך להת מכל מאי ומאי חמיש סלעים. משיבת הגمرا, **ויעילג** – הוא לומד דבר זה בגורה שווה ז'יקם ז'יקם מפדיין בכו. בהענינה נאמר (דברים טו יג) לא **תשלחו ריקם**, ובפדיין בכור נאמר (שםות לד כ) **זלאו יראו פני** ר'יקם, מה **להלו** – כשם שכור פידיינו הוא בחמש סלעים שנאמר (במדבר יי יז) **בערבק בנטח חמיש שקלים וגו'**, אף **באן** – הענינה היא בחמש סלעים מכל מאי האמור בו. שואלה הגمرا, **אי מא'** חמיש סלעים **מבלחו** – נאמר שכונות התורה שיתן מכל המינים ייחד חמיש סלעים. משיבת הגمرا, איז בטיב ז'יקם **לבסוף** בראק אמרת – אם תיבת ז'יקם וממנה למזרנו בוגרה שווה שישיער הענינה הוא חמש סלעים ז'אן גוון ווקב' – למלמד שמכל מין יש להת

שואלה הבריתאה, יכול אם כן שהיא העבר חייב להשלים אפיקו 1
באשר חלה, תלמוד לומר **ווער בעשכעת זאגא**, משמע שיש אופנים 2
שהעבר יוצאת בשנה השביעית אפילו אם לא עבר שש שנים, ובוגן 3
בשלה, מתרצת הגمرا, איפר רב ששת, כל עבר הברה מאוחר 4
וחייב להשלים לשש מעניקים לו **טמא עפקיין** – באיה אופן מדורר בגען 5
שהברורה אין מניינים לו **טמא עפקיין** – באיה אופן מדורר בגען 6
שרבך ופנע בו יובל, שאינו ציריך להשלים. פטו דמייא – הימי 7
סביר לנו, הזיאל ואפק ליה יובל – מאוחר ולבטוט יצא על ידי 8
היוול שלחו מעהפך קרין ביה – נחשב באילו יצא מדרעתה, ולא 9
צינוקה להפסיד את ההענינה **ונעניך ליה**, קא **משמען** **לו** שאן 10
מענינים לו. 11
הגمرا מבארת את הבריתאה שהביאה לעיל. איפר מרד – נאמר 12
בריתאה לעיל, בב' אפיקו חלה יצטרך להשלים, תלמוד לומר 13
ויבשכעת זאגא. הגمرا מודיעת שרבי הבריתאה נאמרו אפיקו 14
באשר חלה **כל שלש** ולא עבד כלל, ומקשה **וותנייא** בבריתאה 15
אחרת, עבד שחלה **שלש** שנים **ועבר שלש** שנים, אינו חייב להשלים 16
את השנהים שחייר. אבל אם **חלה כל שלש** ותיב **ללה שלשים** אותן 17
mortritz הגمرا, איפר רב ששת, בבריתאה שפרטיה עבד שחלה כל 18
שש מדורר **בעבר שעושה מצחה** מחת – עבודה קללה בתפירה 19
במחות, ואינו מותבטל לגמרי חייב להשלים. הגمرا מקשה על הבריתאה השניה, 20
התבטל לגמרי חייב להשלים. הגمرا מקשה על הבריתאה השניה, 21
היא **גנפא קשיא** – ישנה סתייה בגוף דברי הבריתאה, אמרת – 22
בתחילתה אמרת שאם **חלה שלש** אין חייב להשלים, 23
משמעותה היא – אבל אם חלה ארבע שנים חייב להשלים. אלום אימא 24
ר' פא – דיק בסייעת שנאמר **חלה שלש** כל **שש** **תיב** להשלים. משמע 25
דווקא חלה כל שש היא אם חלה ארבע אין חייב להשלים. מישיבת 26
הגمرا, ה'י קאמער – כר מחרשת הבריתאה, אם **חלה ארבע** שנים 27
געשה **במי שחלה כל שש** השנהים, ותיב להשלים. 28
בריתאה בענין שיעור ההענינה, ומאייה מינים יש להתח את זהה: 29
הנ' רפנן, **בפה מאניכים לו לעבד שיעוץ לחירות**, שווה **חמש** 30
סלעים פכל מין ומין – מכל אחד משלשות המינים המוביירים 31
בפסק המדריך בענין הענינה, שנאמר (דברים טו יד) **יעזיק תעזיק** 32
לו מזאך ומגנבר ומיקבר. **שנון** הכל ביד שוי **חמש** **ערשה** 33
סלעים, דברי רבוי מאיר. רבוי ויהודה חולק ואומר שסטום הענינה הוא 34
שלשים סלעים, **בשלשים של עבד** – כפי הסכום שצבבה התורה 35
לשלה עבד עבד בעבד בעני שור מועה, שלושים סלעים. רבי 36
شمמון איפר סכום הענינה והאר **חמשים** סלעים, ב**חמשים שבערבי** 37
– כבפי הערך הגדול ביחס לשברשת ערכין, שהוא חמישים סלעים. 38
הגمرا מבררת את דברי הבריתאה. איפר מרד – נאמר בבריתאה 39
בדברי רבוי מאיר, ששיעור ההענינה הוא **חמש סלעים** אבל מאי 40
ומאי, שכם **חמש** עשרה סלעים, דברי רבוי מאיר. מקשה הגדול מאי 41
רבי מאיר **זוניאו אהא לאשווין** – חשבון חמישה סלעים, ב**חמשים שבערבי** 42
מיינאים שהוא דההמיות מוסתbos הכליל דההמיות. רבוי מאיר 43
היא **כא מאה טשען** – בכר שסיבם את המן השמעינו רבוי מאיר 44
שבעירker יש להקפיד מביבר הוא דלא **אכבר ליה מהאי מיניאן** – 45
שלא להփחד מוסתbos הכליל דההמיות ר' מאיר מאי. ר' מאיר מאי לא **ליה מהר ציניאו טפלי ליה מהר מיניאן** – אם יסיף האדרון ממי אחד ייפחית 47
ויפחית בגנו ממי אחד לר' לא – אין הקפידה בדבר. מבררת 48
הגمرا, מאיר טלאיא דרבנן שמעון הואר מושג ר' מאיר שציריך להת מכל מאי ומאי חמיש סלעים. משיבת הגمرا, **ויעילג** – הוא לומד דבר זה בגורה 50
שווה ז'יקם ז'יקם מפדיין בכו. בהענינה נאמר (דברים טו יג) לא 51
תשלחו ריקם, ובפדיין בכור נאמר (שםות לד כ) **זלאו יראו פני** ר'יקם, מה **להלו** – כשם שכור פידיינו הוא בחמש סלעים שנאמר 53
(במדבר יי יז) **בערבק בנטח חמיש שקלים וגו'**, אף **באן** – הענינה 54
היא בחמש סלעים מכל מאי האמור בו. שואלה הגمرا, **אי מא'** חמיש סלעים **מבלחו** – נאמר שכונות התורה שיתן מכל המינים 56
יחיד חמיש סלעים. משיבת הגمرا, איז בטיב ז'יקם **לבסוף** בראק אמרת – 57
אם תיבת ז'יקם וממנה למזרנו בוגרה שווה שישיער הענינה הוא חמש סלעים טליים. 58
הענינה דרבנן חמש סלעים ז'אן גוון ווקב' – למלמד שמכל מין יש להת 59

אמוה העבריה בסימנים תלמודי וביבי ושלחנו – תימה: דלקמיה ודרשין "אף לא מתקר
תעשה כן" – להענקה, ולמה לוי תרי קראי יש לנו: דתוריתו צרכית, דאי לאו
לא מתקר" – לא זהה לפנין הענקה באמונה ה"מי" שלוחנו", בין דלא אשכח בנה
הענקה כלב, ואילו זכי תשלחנו" – מאך לא מתקר" לא זהה שמענין הענקה אלא בראיצאת
בשב, דומיא דעבה, אבל בסימנים – לא, **חוליה**
שלש ונבר שלש אינו חביב להשלים – ש שחי
רוכיז למו שאווים שביריים מלמדים משלמים אם
חול צחיז ומון – כמו בן לא היי משלמים און, בין
כמו עבר עברי דהaca, וטול כל השיריות, בין
שההי אנטיסן, קשות: דבריך" השבור את האונגן"
בכא מעצעא עג, קאמו רוב: פועל יכול להחוור בו
ואפלי בחייב חיים, ופריה, והתנו: השבור את
הפורל השמע שמת לו וזה או שאחוור מהה –
יכל להחוור בו, טעמא דמות לו מה, שאנוט הווא,
הא לאו הכי – אינו יכול להחוור בו והשתה, אי
הכא אנטס אונטס נובל סיבורו משלים – מאי פריך
לרב: דילמא והיכא דמתה מות דאנט אונט
שכירות משלים, וובי איר בדלאן, ואינו נטל
אל מה שהחוורו, און אל בערך און אם מי הוי
אנטס – אינו גועל אלא מה שהחוורו, ואילו אונט
ידי על הטענה, ועל העלה הבית שוכר עלי און
באתחה חבלתו ליה, או מטהעו, בדארו (שם
עהב): בגו' השבור את הפועל להחלות פשענו מון
המושה, השטה פריך שפריל לב, זום, מק למלה
תינוקות נמי, אם הלו – לא קחו אלא מה
שהחוורו, דאן לומרותם כל לעבר עברי, שעבד
עבר נטפו קוו לאורונ, הולך הלה שלה – איטו
הביב להשלים, ואון יבר לשות למאבה תיר
מיובילו: אבל מלמד – און געטו קני, אלל שבר
עצמא למדוד עבד: דעבד, והיכא נובל להשלים –
לא טול אל מה שהחוורו, וווער נרא להליך בין
מלמד לעבד עבד: דעבד, והיכא נובל להשלים –
שלש – הינו טעמא דאיו זכי תשלחן –
משום דכתיב בספר ישעה (ט) "מקצתו שלש
שנים כשי נבר" און קמי צעינו ד"שנין" דסבירו
וזן של שנים, והיכא דכתיב" כי משנה שבר סביר
עברך ש שנים, והולך היכא דעבד שלש,
דחוינו שני שכיר – אמר דאיו זכי להשלים,
ויטול שבר בינו יעדכו שלש שנים, והינו שני
שכיר".
ונילך ריקם מעתות ראייה – ואם תאמור:
בעות ראייה גופה מנא דין דבלכ' שחווא?
נילך מבכו, והתה חמשה סלעינו ויש לנו:
רשמנה להכח למשה מסני הוא דבלכ' שחווא.
הדא לאון דאמר בפרק קמא דהgingה (א) דעליה
ראייה שווי בסוף דבר תורה, וממורו בירושלמי פרק
קמא דמסכת פאה דהוה זולכה למשה מסני.
חדרא דהפשטה מרובה לא תפשטה – התמה:
בין דכתיב "אשר ברוך" כהה לא למליף
מן המרובין, בדאמר לעיל, דפרק: וילך ריקם
ריקם מעתות אהיה? וושני אמר קרא "אשר
ברוך" ויש לנו: דלא דמי, דעליל אל כתב אלא
זה "רירק" אכבר וועל ראייה אהית לא למליף נון
המורובין ממש "אשר ברוך". אבל הכא – חד
תפינה בתיב גבי עבד, וזה גבי עריכן, ואיך לומר
ד"שר ברוך" קאי אמורובה דהוינו עריכן, אם
סדרו למלמד מעבד – ממש דהפשטה מועט
תפשטה, ודרען הדא כי לי' מעריכן מהני
ברוך" לאטפיק – דלא נילך מופחות שבעריכן, ומושני
בדפרור בסמוך: וילך גוף מופחת שבעריכן, ומושני
אמר קרא "אשר ברוך".

למר

�רבקע – לא, ברב רהמנא גוּרָן, ואילו ברב גוּרָן הוה אמִינָא: גידולי קרעע – אין, גידולי

יבול אפלו חלה – בתרוך שיש, זיה חביב להשלים נמי חליו. תלמודו לומר ובשביעית זיא
– ואפלו לא עבר שיש שלמים), וגע בו יובל – אהרי כן, למחה, בעשויה מעשה מה
– בהליך, שהוא מעשה קל, קתני לעיל, כל שיש מכך, דהא עבר לה
מלאכה. מעשה מהט – חופר. חלה ארבע מעשה כי – דהכי קתני כי חלה שלש – איט
חביב להשלים. מכל מין ומין – מגאנר ומגרנן
ומייקבר, שהוא מעשה סלעים מכל אהיה, שען – בוגן שבורה
המשה עשר שלשים. ולקמיה פרי: מניינא אתה
לאשומען? בשלשים של עבד – נון שור מועדר
שהורי את העבר, ולקמיה ילך טעםם. מניינא
של ערכין – הוא ערך גודל שערכין. מניינא
לאשומען – בשלהש מיןין שנ המש, הו
לחו המשה עשר. הוא קא משבע לנו בי – להבי
המשה עשרה לאשומען דלא קפיד
אל אמוניא דהמשה עשר סלעים, אבל אומש
כל מין – לא קפיד, דאי בערר לה מהאי וטפי
ליה מהה – לית זין בה. ריקם ריקם – לא
השלונג ריקם (דרבים ז' בפדיין הבן בתיב
שנות לא) "וכל בכור ביריך תפודה ולא יארו פני
ריקם": א' בורב ריקם – בפדיון – הענק תעיק לו
מצאנר מגאנר מיגבר ולא התשלונו ריקם –
בדקמות. ריקם מעיקרא – קודם "הענק
תעינן", שיוי "ריקם" בו. מעלה ראייה
דילתה לאו שוי סבכה. שדר בברך – ספאו
ארכבע – געשיה במי שלהה כל שיש וזכיב להשלים.
תנו רבנן: בפה מעיקרים לו? חמש סלעים מכל מין
ומיין, שחן חמש עשרה סלעים, דברי רבוי מאור.
רבי וזרה אומר: שלשים, שלשים, שלשים של עבד. רבי
שמעון אומר: חמישים, בחמשים שבערכין. אמר בר:
רמי, שחן חמש עשרה סלעים, דברי רבוי מאור.
רבי וזרה אומר: שלשים, שלשים, שלשים של עבד. רבי
לאשומען? – הא קא משבע לנו: מיבצער הוא דלא
מיבצער ליה מהאי מניינא, ואילו ביצער ליה מהר מניינא
ומטפי ליה פונד מניינא – לית זון ביה. פאי טעמיא
דרבי מאור? זיליף "ריקם", "ריקם" בפכבר מה לילון
חמש סלעים – אף באן חמש סלעים. – ואילו
חמש סלעים מכובלו? – אי בתייב "ריקם" לבפוד
בדרכין, נגמר שתודחן מירביה כי – כולה היא
קשייא דהא, עד עבד מעד זה לה לילוף".
מייבח גמר – אין אדם דין גורה שוה
מעצומו, ומורה זיא להם מרבותיהם ומוסיני
אייזו ייבחה נבתהה לגורה שוה, בכל דבר הלמד
מחבויות. ועד השטא דנתינת הענק נדרש לרורה שוה,
גמר מרביה: גורה שוה מנאי ליה, דגמור מנתינה
זהה פרכיגן: גורה שוה מנאי ליה, דגמור מנתינה
דרערין, נגמר שתודחן דעבד? מושום חבי
אייזטיך לחרוצי גורה שוה, דרכי שמען לאו
גוריה שוה דנתינה גמה, אל דמיכה. בתיב
בעבר יוקרא בה" זויי מירך" – ובתיב בערכין (שם
ויה זאמך דהא). חינו דתביב זאו זויי זיבק
למיומו: שיוי גורה שוה אקל חד מיניהם דהו
להחמשה עשר. לטה ליל – הואיל וטפי לרבות
כל דבר מישאר ברברך" – בבל ברכה – צאנ פה
גורה זון גידולי קרעע – גורה זון גידולי קרעע
למעוות

מropa – לא תפשתה, תפשתה מועט – תפשתה, וזה לה למייל. רבי
שמעון אומר: חמישים בחמשים שבערכין, פאי פיעמיה דרבי שמעון? – גמר בתייה נתינה
מערכין, מה להילן חמישים – אף באן חמישים. – ואילו בפחוח שבערכין? – "אשדר ברברך
ה' אללהיך" בחריב. – וגילוף נתינה נתינה נתינה מיעבען, זיליף גוּרָן בחריב
תפתשה מוביה – לא תפשתה, וזה: עבר מעבר היה ליה למליל. – רבי שמעון זיבח
מכה גמר. – בשלכם לבי פאי – חינו דכתיב צאן גוּרָן זיבק, אלא לבי זיבח זיבח
תפינה בתיב גבי עבד, וזה גבי עריכן, ואיך לומר
שמעון – האי מיבעי ליה ליפה? – האי מיבעי זיבח זיבח זיבח
מה תלמוד לומר צאן גוּרָן זיבק – לומר לך: מה צאן גוּרָן זיבק זיבק זיבח זיבח
אף כל שיזנין בכל ברכיה, יציאו כספים, דברי רבוי שמעון, רבי אללערן בון יעקב אומר:
יציאו פרדות. – ורבוי שמעון – פרדות משבחן בונפיה. – ורבוי אללערן בון יעקב: כספים
עבד בrho עיסקא. זיריכא, דאי ברב רהמנא צאן – הוה אמִינָא: בעלי חיים – אין, גידולי
קרבקע – לא, ברב רהמנא גוּרָן, ואילו ברב גוּרָן הוה אמִינָא: גידולי קרעע – אין, גידולי

בונפרטום קידושון. האשה נקנית – פרק ראשון דף יז עמוד ב – מותך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" בישיגי.

ב-ענין

למעוני בו — דלא תימא "אשר בפרק" רביוא הווא, כיון דאייתרבי גודל קרקע ובעלדי חים — (כל שכך) בספיט. הכל לפי הברה — אם נתברך הבית בשבilo הרבה י"ע"בר". שבן קם תחת אביו לעידה — שמיעיד און עירוב און הבן — אם מות אונזין עירוב און בנו עד מלאת שש, או עד היובל הפוגע בהםוכם. ואינו עירוב און הבן — אם אין לוין, ולא לירוש — שאר ירושין, כבנן הבית או האת עירוב — מודלא כתיב י"ע"בר". און קם תחת אביו לעידה — שמיעיד אונמה העברית בכפס מקנתה, ואין צירכה קידושין אחרים, דכתיב (שםות כד) "אם לבנו י"עדרה". ולשורה אהויה — המזכיר שודה אוחזתו פורה בית בור זרע והומר שעורים בחמשים של כספם, ואם לא פראה ומורה גובר לאחרר — אין יכול לעמוד פורחות, ובשוויזאה מידי הלווק ביזבל — מוחלתת לבוגנים. אבל אם לקחה בנו של מקדש — איננה יאנאה הימנו ביזבל להתחלק להוגנים. הדמי הניא בערךן (כבב), "אם לא יכול את השדרה" — בעילין, יואם מכיר את השדרה גובר, "לאחרו" — ולא לבן, או איןוא אל לאחרר לא לאוזן בשחאות אמר לאייש — הריה האח אמור, הא מה אני מוקים לאלחר" — לאחר ולא לבן, וזה אונאי לרבות תון קון ולוחציאת און האח' — את הבן — שבן תחת אביו לעידה ולעכדר עירוב. אונרא מרכבה אני את האח קם תחת איזו ליבט בלוט יש בזום אללא בפקוד שאן בן הא אם יש בזום בין ביחסות. אלא טעם און מוריית לבן טפי מאח — דאיכא האי פידבא דבלוט יש בזום בר, ומושני שירה אונרא איזו ליבט בלוט יש בזום אללא בפקוד שאן בן דבלוט יש בזום — לא קימאlein לדרביין טפי מאח, ודחתם לאן בתיב בחודיא ואלא און כתיב בחודיא, אלא משוס דקס תחת אביו לעידה, דרבבי הבהיא — הוא מורהין לנו. פרבנין עליה: אונרא, מרכבה אני את האח שנן קם ליבוט, ואיצעריך לשוני עלה: בלוט יש בזום בר, והוא און שן בזום — אין בזום. והזם והזם לאון דרבבי נונחא, אל לא דאיכא עידיה בגין בזום באח דרבבי בחודיא. מה נרצע אוניא עירוב און הבן — לו לא לבן, להעינק — בקראי דעליל מיניה כתיב "הענק", והזרה בטיב רציעא, וכתיב בחריה "אף לאומתך תעשה כן", ואונעהנק. און — דלהחיש לאויה אונא — נכהוב יאוף לאומתך קרי, מאי "תעשה" — לאגמומי נמי אונענק. דרב תורה — מודאייטעריך לממעוני עירוב עברית. משבאו לשות נר אופר — להחליפם, דקמתויג מאיסורי הגאנא. כי לא באנו גמי מיטת נכרי זוכה בחזען, והשתא און מהליך לו. אללא שמע מיניה הא דירושת און נכרי — לאו מודאייטעריך, דאיינו מתיחס אחר הנכרי, ובקון שנעלד מאליין דמי, אלא מודרבנן הווא. שמאחו לפלורו — ממש מומו. נברי את הנר — שנטגניר האב, ונר את הנר — און ובנו שנטגניר. לא חזיר לבני — אם מות האב. אין רוח הכתבים נוהה הימנו — אין דעת הכתבים נוהה עליהם במשמעותם, כלומר: אין מהווין לנו טוביה, שלא הערכובו לך.

למר למעוטם בספסים ולמר למעטם פרודות — ציריך לפרש דמר ממעוטם בספסים דוקא. אבל לפ' טפרים ולא גסינן "רובי אליעזר בן יעקב בספסים משיחי בעסקה" — ציריך לומר: למעטם פרודות, וכל שכן בספסים יקי? והוא מוכל ופרט דלעיל מציין לנו רואה נקט כל בלאו לאותינו פרודות. והשתאות איזטיך שפיר יקב
למר לא כהיב יקב — לא הוה מרובין לא בספסים
ולא פרודות, דזהו ממעוטין תורייזו מעאן ונורן.
אבל השטא דכתייב צאן גוון יקב — דוויי יקב
בעץ מעוטץ אור מיעוט, ואון מעוטץ אור מיעוט
אלא לרבות; לרבי שען אתה לרבות פרודות
דוקא, ומישחבי בגויהה, ולרבינו אליעזר בן יעקב
לרבוי בספסים דוקא, ומשיחב בעסקה. **מרבה**
יבין את המכשון קך תחת ביצי ליעודה ולשרה
אהוזה — פריש בקובנרטה: מישקיש שרדה אוחזה
פורה בה זית ורע מוערים בחמשים שקל כספה
ואם לא פראה וכמברה גונגר לאחר, בשיזעבא
מיד ולליך בגובל מוחלהק לתהנימ, אבל אם
תקחה בהנו שלא מוקרייש מיד הגובר — איננה יוצאה
מיוזו יוביל להתחלק לתהנימ, דרכיטיב יאמן מבר
את שרדה לאיש אורה לא לבן. ואם תאמורה
מנאי לא קמאר לה נחלה דבן קודם לאזאי יש
למנה: דלא חישיב אלא הנחו דלידינו באח כלל
ויאתנו בנק, אבל נחלה איטה נמי באת, במקום
שאנן'ן, לך — ולא ליוויש.
או אינן אלא לך — ולא לבן?
חליפִי עבודה והה קא שקל פ' — ואון לומר
טעמא משומש בירירה, בלומו: השטא
וזומר הדבר דזה חילקה, דאם כן — איפלו באו
לרשויות נמי איה מותר להסוח כו'
[אלא] מדורבן גוירה שמאה יחוור לסתורו כו'
והשתאות לא הר הלייף עבדה זהה
ההביבים לא תקנו לו ירושה כי אם ביהירה דדם
אמורו ודם אמרו. ואם האמור: אמא יחוור לסתורה
הה מיד שניגיר בקען שנדל דמי, ואם יחוור
לסתורו — יש לו דין ישראל מונטו ויש לומר:
שיטעה להיזית לו חלק ירושת איבוי. והוספות
שניהם.

۱۲

ונוראה, אל-דאכ'א עיריה וו'ם נוח' דרכיה
בבדידין. מה נרצע אמי' עופר את ה' – דכתיב
(שמות בא) "עוֹבֵד – לוּ וְלֹא לִבְנָן, להעינך –
בקרא ו Dolul מיניה כתיב "העינך", והדר כתיב
העינך, ובובב הברה "איך לא מתרוך תעשה כן" –
ואהענוק אמי'. אם כן – ולהקישא לאלה תודעה איה
– נכתוב "זאך לאמוךן כן", מאי' "תעשה" –
לאגומורי נאי' הענוק. דבר תורה –
למעוני עדר עברי, שבאו לדשות ר' אסורה –
להחוליפם, דקמתהן מאיסורי הנאה. כי לא באו
כמי' מיתת נבר' זכה בחזקין, והשתא אקס
מהולין לו. אלא שמע' מיהה הא דירוש אבוי
נבר' – לאו מדוריאתיה הא, דאיינו מתייחס
אחור וגבריה, וכוקש שנולד כאילו דמי, אלא
מודרבין הדוא. שמא חזר לפלור – ממש מומו.
נבר' את הנר – שנטגיגר האב. וזה את הנר –
אב ובנו שנטגיגר. לא חזר לבני – אם מות
האב. אין רוח הפהים נוחה הימנו – אין דעת
הכמהים נוחה עליהם במשמעות, כלומר: אין
מוחיק לו טובה, שלא הענוקו לר' –
ולידתו

ואינה עוברת לא את הבן ולא את הבה". מנהני מיל? אמר רבי פרעא: דאמר קרא "ואר
לאמתך תעשה כן" – הקישה הפתוח לנרצען; מה נרצה אינו עופר לא את הבן ולא את
הבה – אף אמה העבריה אינה עוברת לא את הבן ולא את הבה. – והאי "לאמתך תעשה
כן" לחייב הוא דאתה? הא מובע לייה לברתנייא: "אף לאמתך תעשה פון" – להענוק. אתה
אופר להענוק, או איינו אללא לוציא'ה? בשחווא אומר "וזם אמר יאמיר הערבד" – ולא אמה
העבריה, הרי רצעה אמרה. הא מה אני מקיים? "אף לאמתך תעשה כן" – להענוק! – אם
בן נברות קרא "לאמתך פון", מאי' "תעשה" – שמעת מונה פרמי. "הרצען והגמבר לזכרו
איינו עופר לא את הבן ולא את הבה". נרצע – דכבר ב"רצע עדיוו אהת אונן במרצע עבדו
לעלם" – ולא את הבן ואת הבה. נמבר לזכרו מונען? אמר קרא "ירחוב עם
קברו" – ולא עם יורשי קונה. אמר רבא: דבר תורה נבר' יורש שונאמר "וחשב
עם קנהו" – ולא עם יורשי קונה, מכלל דאות ליה יורשים. גור את הנבר' איינו מדברי תורה
אללא מדברי סופרים. רתנן: גור ונבר' שווישו את אביהם נבר', גור יכול לומר לזכרו: מול
אתה עצורה ורחה ואני מעוץ, מול אתך יון יון יס' פס' ואני פרות. משבאו לישות גור – אסורה. ואי
סלקא דעתך דאודרייא, כי לא באו לרשותו נמי, כי שקלול – חילופי עצורה ורחה הוא דקא
שקל. אלא מדרגן, גורחה הוא דעבוד רבנן, שפआ חזר לסתור. פניא נמי ה' כי: בימה דברים
אמורים – בשירוש, אבל בשגשחתפו – אסורה. נבר' את הגור, וגור את הגר – איינו לא מדברי
תורה ולא מדברי סופרים. רתנן: לה' מועלות מן הגר שנטגיגר בפיו עמו – לא וחזר לבעין,
ואם החריר – אין רוח מכם נוחה הימנו. – והתנייא: רוח מכם נוחה הימנו – לא קשיא; בגין

הגמרה שואלת על הדוחיה האחורונה שבבריתותא. אלא מעתה
דאבא לא פראָבָא – מדברי הבריתותא משמעו שלא הינו יודעים אם
 בן עדיף או אח עדיף אלא משם הדוחיה 'כלום יש יום אלא
 במקומות שאין בן', הא לא כי – לולא סברא זו היינו מסתפקים
 לומר שם אח עדיף מכהן **וְתִתְפֹּקֵל לִרְכָּא תְּרֻפֵּה וְתִאְכָּא תְּדָא** – הלא
 יש לך להוכיח שהבן עדיף אף לא לדוחיה זו, שכן בן בגין ישם שתי
 מעילות, שכם תחת אביו לעוד ולשדה אהווות, ואילו באח ישנה
 רק מעלה אחת שהוא קם תחת אחיו ליבום. מתרצת הגمرا, **שְׂדָה**
 אהווות שאמרנו שהבן עומד במקומות אביו ולא האות, **נְמַיְּמַכְּחָה תְּהִיא**
פְּרָכָא הוּא דְּקָא נְפֶקָא לְהָלְתָּנָא – אף זאת למד החתנא מכח דוחיה
 זו שבילים יש יומם לאלא במקומות שאין בן. שכן בגין שדה אהוה לא
 מפורש בתורה אס המכון עומד במקומות האב או האחות, אלא מכיוון
 שפסק אח מרבכה שהשודה נפרידת אף על ידי אחד, ופסק אחד
 ממעט שאיינה נפרידת אלא על ידי המקדים, העדיף החתנא שם
 להעמיד את הפסק המרבכה בגין ולא באח מכח סברא ושבלום
 יש יום אלא במקומות שאין בן, לפיכך אין יכול לטען שיש בגין
 שתי מעילות, שכן המעילה שכם תחת אביו לשדה אהוה נלמדת
 אף היא מכח סברא זו.

שנינו בבריתותא שעבד עברית שמה אדונו, עובד את בנו אך לא את
 בתו, ואילו אם מהיכן תלמידך אינך עובדת לא את הבן ולא את הפת.
מִנְהָנִי מְלִי – מהיכן תלמידך זה, אמר רבי פרא דאמר קרא (דברים טו יז) **וְאַפֵּה לְאַמְתָּח הַעֲשָׂה בָּן**, הקישה הכתוב – את אמה העברית,
 לעבד עברית הנרצץ, פה **גַּעַצְתָּה** שמת אדונינו אין עבד לא את הבן
 ולא את הפת אלא יוצא לחירות, ובכפי שדורשת הגمرا לא להלן
 מדברי הכתוב, אף אם העברית שמת אדוניה, אינה עבדת לא את
 הבן ולא את הפת אלא יוצאת לחופשי.

הגמרה מקשה על דברי רבי פרא:
וְהִיא לְאַמְתָּח הַעֲשָׂה בָּן – לך הוא דאתא – האם היקש זה של
 אמה עבריה לעבד הנרצץ בא לממנו שאינה עובדת את בני
 אדוניה, **הָא טִיבָּע לְיה לְבָדְתָּנָא** – הני נדרשות הכתוב ואף לא לאמתך
הַעֲשָׂה בָּן – להאניך – שחיב האדון להעניק מרbeschו לאמה
 העבריה בשעת שרורה.

ומבררת דברייתא, אף אם שחייב האדון להעניק מרbeschו לאמה
 להעניק מרbeschו לאמותו העברית, און אין אלא לרציע – ואורי
 אין אלא למלוד שם אין האמה חפיצה להשתחרר לאחר ש
 שנים יש לרצוע את אונה. **בְּשָׁחוֹת** – הכתוב העוסק בדריני רציעו,
 אומר (שמות כא) 'אם אמר יאכט העבר', יש לדיק שדווקא
 בעבד נאמר דין זה ולא באמה העברית, ואם בגין דין רציע
 אמרו שאינו נהג אלא בעבד ולא באמה, הא מה אין מכיון זאוף
 לאמתך **הַעֲשָׂה בָּן** – איה דין יש למדום מכך שהוקשה אמה
 לעבד, להאניך – שחיב האדון להעניק לה מרbeschו בשעת
 שרורה.

ומברואר שלא בדברי רבי פרא הסביר שהוקשה אמה לעבד לעניין
 שאינה עובדת את יורשי אדוניה. מתרצת הגמווא, שני הדינים
 תלמידים הם מן הדוקש, אם בן – שאמ לא היה בא הכתוב אלא
 ללמד שאינה אמה העברית עובדת את יורשי אדוניה, **בְּתֻוּבָה קְרָא**
 יאכט לאמתך בן, והוא די כדי להוכיח אמה לעבד, **מֵאַת עֲשָׂה** –
 מדוע החיצר הכתוב ליחסו מיניה פרט –
 יש למלוד מכאן את שני הדרבים, האחד, שאינה עובדת את
 יורשי אדוניה, והשני, שנצוטהו האדון להעניק מרbeschו אף
 לאמתתו. שנינו בבריתותא, שעבד עברית הנרצץ בן רבער
 לעובר בocabים, בשם מת אדוניה, אין עבד לא את הבן ולא את הפת,
 אלא יוצא לחופשי.

הגמרה מבארת מהיכן יש למדום דין אליהם:
גַּעַצְתָּה למדום שאינו עבד את יורשי אדונין, מדריביב (שמוט כט)
 ויזצע אדרני און פראצע עבדו לעלום, ומתייבת יעבדו, יש
 לדיק שאנינו עבד אלא את האדון עצמו ולא את הבן ואת הפת,
 נטער לעובר בocabים מגן שאינו עבד את יורשיים. אמר חיקתא:

מתרצת הגمرا, למ"ר לשיטת ר' שמעון בבריתותא לעיל, נאמר
 יקב' למעשי **בְּקָבִים** שאין מענים ממה, ולמר – לשיטת רבי
 אליעזר בן יעקב בן ברוך ה' אַלְקִיר' לרבות שר מכין
 שנאמר 'אשר ברוך ה' אַלְקִיר' לרבות שר מכין בנה ממענים
 בכלל, אך נאמר 'קב' למעיטם אולם. הנו רבען נאמר בהענקה
 – הינו סבורים לומר שר מכון לא גברך בית בבללו – בוגל עבודת
 העבד, מענים לו, אבל אם לא גברך בית בבללו און מענים לו –
 אין חובה להעיקר וכתחבה הענק תעינק, לממן שביב אלוף
 כלך בפלה התורה וכתחבה הענקה תליה בהמה שתברך
 האדון, מה פלאו לומר מודע תלה תורה את הענקה בדבר
 אשר ברוך ה' אַלְקִיר', למוך שבלל לפי ברקה פון לו – שתויסף
 להעיקר לעבד לפי רוב הברכה שבאה לך מהמתו. רבוי אלעלור בו
 עורה חולק ואופר, דברים בבלון – כי שמשמע בפשות מהפסוק
 מאנקים לו. אם בן מה פלאו לומר, ואם לא גברך בית בבללו און
 העתיק העיגן מושום לדרשתנו רבען, אך עבר
 בלשן בפלה, אך לא נאמר לשם דרשתנו רבען, אך עבר
 שמית אדונו, עבד את הבן עד שימלאו לעבד שש שנים מיום
 מכירתו, או שיחול היובל בינוים. איןו עבד את הפת – אך אם
 לאדון בן אלא בת, איןו עבד אותה אלא ווצא לחירות. אם
 עברה שמית אדוניה, אינה עבדת לא את הבן ולא את הפת, ככלומר
 בין הנרע ועבד עברית הנמבר עבד בocabים, אין עבד לא את
 הבן ולא את הפת, אלא יוצא לחירות. כאמור מבררת את מוקד
 הינימ שנאמר בבריתותא. אפר מה, עבד עבר עבד את הבן און
 עבד את הפת. שואלה הגمرا, **מִנְהָנִי פְּלִי** – מני למדום דין אליהם.
 משבה הגمرا, דתנו רבען בבריתותא, עבד עבר נאמר (דברים טו יב) **וְעַבְדָּךְ שָׁשׁ שָׁנִים**, מהו שלא נאמר 'עבד' ממשמע Dok'a (ל') –
 כלומר את האדון ציריך העבד לעבד, ולא לירוש – אם מת והנימ
 אחד משאר הירושים בת או אה, חוץ מבן איינו ציריך
 לעבדם. אלא יוצא לחירות. שואלה הבריתותא, אהה אומר
 שבתיכת עבדך מיעיטה התורה לך ולא לירוש אל את הניח בן
 ציריך העבד לעבד אותו, או איןו – שמא נאמר אלא (ל') – הדינו
 רק לך ולא בן – שאפילו הניח האדון בן לירושו יוצא העבד
 לחירות. משיבת הבריתותא. **בְּשָׁהָוָא אָזָמֵר** (שמוט בא ב') **שָׁשׁ שָׁנִים**
 יעבד' ולא און אמר 'עבד' שמשמעו Dok'a (ל'), אלא אף את אחרים
 ציריך העבד לעבד, הרי בגין אמור – יש לי למדום مكان שאף את
 הבן ציריך העבד לעבד. הא – אם בן מה און מקרים – על זהה אונ
 נאמר 'עבדך שָׁשׁ שָׁנִים' שמשמע שאינו ציריך לעבד לאחרך, לך
 ולא לירוש אחר מלבד הבן. מבארת הבריתותא, מה ראתך לרבות את
 הבן בפסוק **שָׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֵד**, ולהוציא את האח מהפסוק עבדך
 שש שנים. בראבה און את הבן – מסתבר יותר לרבות את הבן שירש
 את העבד, שנון הבן **קְסַפְתָּה אָבִיו לְעִדרָה** – יכול הוא לקדש את
 האמה העבריה בכיסף מונתה שננתנה לאביו, ואינו ציריך להת לה
 בסוף אחר, ולשדייה אהוה – שאם קדיש אביו שירה שרש מאובתו
 ופדה אותה הבן מידי הקדש, חזרות לידי אביו בוביל כללו פדה
 אותה בעצמו. מה שאיין כן אם פודה אנשים אחרים, אינה חזרות
 עד לידי האב אלא מתחלהkt בוביל לכלהנים, ומכוון שמשני דברים
 אלו מצאנו שר הבן עמד במקומות אביו ולא שאר הירושים,
 לפיכך מסתבר שאף לעניין עבד עברית ישר לומר להיפר, שטבה און
 הירושים. שואלה הבריתותא, אדרבא יש למדום – שהוא עמד במקומות
 את האח **שָׁבֵן קְסַפְתָּה אָבִיו לְבָבוֹם** – מהו והמייבם את אשת
 אהו אם מות אהו בלא ביבם, מעזע שהוא עמד במקומות אחוי.
 הבריתותא דוחה סברא זו, וכלום יש יומם לאלא במקומות שאין בן, הא
 יש בן אין בום – לא נאמרה מוצעת יום אלא במקומות שאין בנם,
 למעט שאין חשיבות האח אלא במקומות שאין בן, אבל בשיש בן
 בודאי שיש לו מעלה על פני האח ושאר הירושים.

קידושין דף יח עמוד א תלמוד בבבלי המבוואר "שפה ברורה – עוז וחדר" (יום שלישי)

בשימניין. והרי זה סותר למכואר מדברי הבריתא שאין אמה מתרצת הגمراה, אפ"ר ר' רב ש"ת, אין כל סתירה בין המשנה לבריתא, מאחר שהבריתא עוסקת בכְּנָנוֹ שִׁיאָה – באותו שהאדון יעד, קידושן את האמתה, שלאחר מכן נידונית היא באשתו ואינה יוצאת ממנו בשנים ובוביל אלא בגט, והמשנה עוסקת באופן שהאדון לא יעד את האמתה, ובזה אכן יוצאת הדיא לחירות בכל האופנים שעבד עברי יצאה לחירות, ובנוסוף אף בסימנים. מקשה הגمراה, אם אכן עוסקת הבריתא באופן שהאדון יעד, ש**שִׁיאָה** שאינה יוצאת בשנים ובוביל, שהרי אשתו היא לבן דבר, ומיטה בע"א – ואם רוחה היא לעצאת מורשותו זוקה היא לגט, ומדוע הוצרכה הבריתא להשמעו של דינם אל.

מתרצת הגمراה, מהו **דְּתִיאָם** לא **לִפְתַּחַתָּה** **מִינָה** – היה מקום לומר, שמאחר שמתולדה מורה אביה לאדון וזה בתורה אמרה עברית, אף לאחר שנאה לא יתבטלה ממנה דינם אלו, יכול היה לא משפטן והבריתא שאין הדבר אין יכולות בעלה אלא בגט. אשא ישראליות שאינה יוצאת מורשות בעלה אלא בגט.

שבה הגمراה ומקשה, א"י חכ" – אם הבריתא עוסקת באופן שהאדון יעד, אפ"ר **יַוְצֵא בְּפִיכְמִין** – מדובר מכואר בדברי הבריתא שיצאת היא מרשות האדון בסימני נערות, הרי עתה היא באשתו לכל דבר, ואין לה לעצאת אלא בגט.

מתרצת הגمراה, כי **קָאֶפֶר**, אם לא **וְעַזָּה** האדון, **יוֹצֵא** מרשותו בunos לכלי יציאות עבד עברי, אף **בְּסִינְגָן**. והיינו, שהבריתא עוסקת בשני אופנים שונים. הרישא עוסקת באופן שייעודה האדון, שבזה עדיף העבד עליה, שהוא אינן יוצאת בשנים ומייתה האדון אלא בגט בחריות, בעוד שעבד עברי יוצא בהם. ואילו הסיפה עוסקת באופן שלא יעד, שאו עדיפה היא על העבד, שיצאת לחירות בכל האופנים שיוציא בהם העבד, ובנוסוף אף בסימני נערות.

שנינו בבריתא שאחד מן הדינים הנותגים באמה עברית ולא בעבד עברי הוא, **וְאַنֵּה נְמַפְּרָת וְשִׁנִּיתָה**, בעוד שעבד עברי ניתן למוכרו כמה פעמים. ומקשה הגمراה סתירה על כך מבריתא אחרת.

מְבָלֵל – יש ללמד מדברי הבריתא, **דַּעֲבָר עַבְרִי גָּמָפֶר וְנַשְּׁהָ –** בראשים בית דין למכור הגנב לעבד כמה פעמים, **וְהַתִּנְאָ –** והרי שנינו לא כן, בבריתא הדורשת את דברי הכתוב (שמות כב ב) 'אם אין לו ונמכר בגיןה', ומבריתא שיש למעט מתיית' בגיןהו שלשה ענינים. האחד, בגיןתו **וְלֹא בְּבִפְלָלוֹ** – שאם יש לגנב לשלם את דמי הקרן ולא את דמי הכלfel, אינו נמכר בשל קר. השני, בגיןתו, **בְּנִגְיָבָתָה וְלֹא בְּזַטְמוֹן** – עדים שההיעדו על אדם שנגנב ונמצאו זוממים ו'שקרנים', שדינם לשלם את הסכום ש槐פו לחיבר את הנדרין, אם אין בדים לשלם أيام נמכרים בעבור קר. השלישי, בגיןתו, **בְּיַוְצֵא שְׂנִמְךָר פָּעֵם אַחַת שָׁוֹ אֵיךְ רְשָׁא לְמוּבָר –** יש ללמד מדברי הכתוב, שלאחר רשותם לשוב ולמכורו. אחית לעבודות, שוב أيام נמכרים בעבור קר. המכואר אם כן מדברי הבריתא, שיבן הדרש שבדין את הגנב פעם אחד לשוב ולמכורו, שאין עבר כי נמכר פעם שניים, והרי זה סותר לדברי הבריתא לעיל הסוברת שرك אמה העברית אינה נמברת בשנית.

מתרצת הגمراה, אפ"ר ר' בא לא **קָשִׁיא** – אין להקשות סתירה בין הבריתאות, מאחר שאין עוסקות באופנים שונים. **קָאָן –** בבריתא זו הדרשת שאין עבד עברי נמכר ונשנה, עוסקת בגיןה אחת – שאם גנב אדם בפעם אחת הסכום בסוף הגדל מן הסכום המתקבל עבור מכירתו לעבד, אינו נמכר ונשנה, מאחר שאין ומקרה בה עדיף לא בער כי נמכר. **בָּאָן –** הבריתא לעיל הסוברת כל גיבתו לא בער וכי נגמר. **בָּאָן –** הבריתא לעיל הסוברת שעבד עברי נמכר בשנית, עוסקת **בְּשִׁיאָה נִגְבָּות –** שאם גנב סכום בסוף השווה לסכום המתקבל בעד מכירתו, וחור וגנב בשנית, אף אם העמידו בו בדיין אחד על שניהם, רשאים בית הדין למכורו **בְּסִינְגָן**, ומכוואר בדברי המשנה שאמה העברית שאַמְתָּה בעבורם יוצאת בער על שניתם, ובנוסוף לך אף

ובאן – הבריתא הסוברת שروح חכמים נוהה מן המחויר הלואה – אכן הגבר, עוסקת בגין **שְׁהַזְּרוֹתָו שְׁלָא בְּקָרְבָּתָה וְלֹרְתָה בְּקָרְבָּתָה –** שבשעה שנעתה ערבה אמו הין הירוי גוים, ונתגיירו קודם לירתו. ויש להوش שם לא יחויר לו את חוב אביו, יסביר האנשים שאף בישראל גמור אין הלווה צריך להזכיר לירשים מעות שלוה מן אביהם.

הגמרה מביאה דעתה נוספת מנין שגוי יורש את אביו מן התורה: **ר' חייא בר אכיה אפ"ר בשם רבי יוחנן**, שהמקור לכך שעבד בזבבים יונש א"ת אביו דבר תוויה הוא מדקבתב (דברים ב) **כִּי וְרַשָּׁה לְעַשָּׂו** – נתקי א"ת נר **שְׁעִיר**, שעשו יורש את הר שער מאברהם אבינו, ויש ללמד מכאן, שגוי יורש את אביו מן התורה.

מקשה הגمراה, **וְלֹרְמָא יִשְׂרָאֵל מוֹרָשָׁא** – שמא שונה של ישראל מומו מגוי, שמאור שעשו נידון בישראל מורה, לך יורש את אביו מן התורה. הוא את אביה, אך אין להזכיר מכאן שגוי יורש את אביו מן תורה.

ולכם מביאה הגمراה מקור אחר לדין זה, **אֲלֹא מַחְקָא –** מפסיק זה **לְבָנִי לֹט נְתִתִּי אֶת עַד וְיַעֲשֵׂה**, ומכאן שדין יורשה נהוג אף בגין. מברית הגمراה, **וְבָבָבָא בְּרַבָּתָה** לא אפ"ר אכיה הלומד מפסיק זה דין יורשה בגין, מא"י **מְעֻמָּא** לא אמר ברב בא, הלומד דין יורשה בגין מכון שהוחרץ הכתוב למעט שאין עבד עברי הנזכר לנו' עובד את ירושי ירושין.

ומבראת, מי כתיב וחשב עם קנהו ולא עם יורשי קונהו – האם מפורש בפסוק שעלה העבר לעורך חשבון רק עם קונהו ולא עם יורשי, הרי אין הדבר כן, שלא נאמר אלא יורש עם קונהו, ואין הכרח למעט את יורשי, ועל כן לא ניתן גם ללמד מכאן שגוי עבד עברי המכבר לנו' עובד את אביה.

משמעותה הגمراה לברר, **וּבָבָא הַלּוּמָד שְׁגֹוי אִינוּ יוֹרֵש אֶת אָבִיו**, מכך שהוחרץ הכתוב למעט שעבד עברי אינו עובד את יורשי הגו, מא"י **מְעֻמָּא** לא אמר ברב חייא בר אכיה הלומד דין זה מן הכתוב למעט נתניית את ער יורשה.

ומבראת, **פְּשָׁוֹת קְבּוֹדוֹ דְּאַבְרָהָם שָׁאָנִי** – דהינו, תמן לומר שאף אם גוי אינו יורש את אביו מן התורה, מכל מקום ירשו בני לוט את אביהם, ממשיכה הגمراה לברר, **וּבָבָא הַלּוּמָד שְׁגֹוי אִינוּ יוֹרֵש אֶת אָבִיו**.

מקר שהוחרץ הכתוב למעט שעבד עברי אינו עובד את יורשי הגו, מא"י **מְעֻמָּא** לא אמר ברב חייא בר אכיה הלומד דין זה מן הכתוב למעט נתניית את ער יורשה.

ומבראת, **פְּשָׁוֹת קְבּוֹדוֹ דְּאַבְרָהָם שָׁאָנִי** – דהינו, תמן לומר שאף אם גוי אינו יורש את אביו מן התורה, מכל מקום ירשו בני לוט את אביהם, ממשיכה הגمراה בבריתא המפרטת דין הנותגים בעבד עברי ולא באמה ולהיפך, **תָּנוּ דִינִים הַנּוֹהָגִים בַּעֲבָרִי שָׁאָנִי נַוְהָגִים בְּאַמָּה עַבְרִית**, **וַיָּשָׁרְדוּ דִינִים הַנּוֹהָגִים בְּאַמָּה עַבְרִית שָׁאָנִי נַוְהָגִים בְּעַבְרִית**.

ועתה מבארת הבריתא את פרטיה הדינים, **שְׁהָוָא יַצֵּא לְחִירֹת בְּשִׁנְיָם –** עברי שנוןם, ו^זיובל – אם פגע היובל בטור ששה שנים, ומתיית' לאדור ששה שנים, ומיית' קידון – אם מת האדון בטור ששה שנים. מה **שָׁאָנִי בְּנֵן בְּאַמָּה עַבְרִית** שאינה יוצאת לחירות באופנים אלו.

ויש דינים הנותגים באמה עברית שאינם הנותגים באמה ערבית, **אַמְתָּה עַבְרִית יַוְצֵא בְּפִיכְמִין –** כאשר מבארת גמרא באניה סמנני נערות, ואינה נמברת ושנית – לאדור שמכבה אביה פעם אחת ונשתחררה, איןו יכול לשוב ולמכור, ומפדרין ^זוותה מן האדון בועל בורחו של האב, שאם ישנה יכולת בידו לפדרה כופן אותו על קר, מה **שָׁאָנִי בְּנֵן בְּעַבְרִי**, שאין דינים אלו הנותגים בו.

בעבד עברי, שאין דינים אלו הנותגים בו:

הגמרה דנה בדברי הבריתא:
אַפְּרִ מֵר – שגינו בבריתא, **שִׁישׁ דִינִים הַנּוֹהָגִים בַּעֲבָרִי שָׁאָנִי נַוְהָגִים בְּאַמָּה עַבְרִית, וְהִיִּינוּ שְׁהָוָא יַוְצֵא לְחִירֹת שְׁשִׁנְיָם, או במיית' האדון, ואילו אמה העברית אינה משתחררת באופנים אלו.**

ומקישת הגمراה, **וְמִנְיָה –** יש להקשות על קר מדברי המשנה לעיל (ד): השונה את האופנים שבהם יוצא בער בורי לחירות, ולאחר מכן מוכבר, והוא עלה שמכבה אביה פעם אחד ונשתחררה, איןו מישנה בנטה ונשנית – לאדור שמכבה אביה פעם אחת ונשתחררה, איןו יכול לשוב ולמכור, ומפדרין ^זוותה מן האדון בועל בורחו של האב, שאם ישנה יכולת בידו לפדרה כופן אותו על קר, מה **שָׁאָנִי בְּנֵן בְּעַבְרִי**:

ולאחר דברי שמי אמרת **יִתְהָרָה אַלְיוֹן אַמְתָּה הַעֲבָרִית שְׁקֹנָה עַמְתָּה בְּסִינְגָן**, ומכוואר בדברי המשנה שאמה העברית יוצאת לחירות, ובנוסוף לך אף

באן שהוחו שלא בקדושה ולידתו בקדושה – פריש בקונטוס: או רוח חכמים נהה
הימינו. ותימתה: דברוק "מי שמתה" (באתרא קמطا), גבי עבדא דאסור גירוא הרוח
לה תליטס אלפי זויו רב רבא. פריש בפרקון, כי א"כ שבב, קאמר רב: היליקנער רב
מי ליה רוחה לא רצחה לשלם לר' מורי בר רחל, אלא היה רוחה לובת
בקה, והשתא, וכי לא היה רוחה שתהה רוח
חכמים נהה והימני שהרivar מרי בר רחל והרוח
שלא בקדושה ולידתו בקדושה והוח ואנורו ריבתו
שם: דלני הלאה, שעשו לו טוב – אין רוח
חכמים נהה הממן, שמשלעם רעה תחת טבה.
אלל הרים – פקרון רוח, וארבוט, ראה רוח
לשומרים. ואנן לא רוחה לריבינו יצחק לחלק כל בון
מלוחה לפקרון. אלא נראה לריבינו יצחק לרשר:
הרוחה שלא בקדושה ולידתו בקדושה – אין רוח
חכמים נהה דינמו. לפ' השווא כרוב לחיות
בישראל, ואתה לא יהלום ולשוויה ישראל גמור,
ואם ייבם אשת אהוי – יאמורו אנה וקוקה עד
לאחו שודתה הורטם ולידותם בקדושה. אין

בגניטה

אותה כאן בשתי גניבות – פריש בקונטוס: בא
איינו חורר ונזכר. והכי אמרה: ונזכר פעם אהות –
בגניבה אחת, ולא פעמים בגניבה אחת. אבל
ונזכר הוא שוי פעמים בשתי גניבות. ואפללו לא
עמדו בדין עד שנגב שתיין, ואנו שוה אלא דמי
אותה – נזכר חורר ונזכר, דכל חורר וחוזא קרין
ביה "בגניבור". ופרק: "בגניבור" טובא ממשמעי
אם עמד על שתיין בדין – בולחו קרין
בגניבור, ודכתייב "בורמה רבה" "הזהגה אשר
בגניבור", ואפלו הדיחור ומוכר הור ואיךאו אלא,
באיואר, ואפללו הדיחור – שענבר בדין אהות, אפללו
באן בדים אור – שענבר בדין אהות, והוח
בגניבור דרכיה – איינו נזכר ונשנה, דחיה גניבה
היא, אבל בשני בני אדם שמעמידין אורו בדין
שני פעמים – נזכר בשלב כל אהות ואורה
ההין אם גוב ועמדו בדין מוכבר, חורר וגנב משעדע
לחפשו – חורר ונזכר, דכון לא לשונו. וקסה מה
שרופים בגניבה אהות איינו חורר ונזכר – ודיא לא
איאיז לא רבנן, ולא כרביעי אליעזר, דיא בסמור
אלא – בא רבען, ולא כרביעי אליעזר – דיא בסמור
ויהריה – "בגניבורו" – ולא בכבילהו, "בגניבור"
בוממו, "בגניבורו" – ב"זון שגופר פעם אהות שוב אי
בנד מסבר – לא חזרות ולא יורה, בהא וכו' –
אתה רשאי למזרו! – אמר רבא: לא קשייא; בא –
בעניא! – מהו רתימתא: לא לבטללה הילכטה מיפה –
קאמר: אם לא עירה – אי הicy אפאי יוצאה בפסנין? – הicy
קא מישמען לא, – ב"זון שגופר פעם אהות שוב אי
בגניבור ונסנויות". מפלל דעתך עברי נזכר ונסנה?
ויהריה: "בגניבורו" – ולא בכבילהו, "בגניבור" – ולא
בזון החש באתה ושוה אלך – איינו נזכר כלל.
בנד פטור – לא חזרות ולא יורה, בהא וכו' –
במי לאו לערעור לרבען – יש לו פרחון וזהען
במחלוקה זו, ולא חצי – כי השטא, שעשו
שבר עבדודה ששים פ' שינס בגניבתא, ואין
עלוי לעבדוד אלא חזין. מא ניחוח – הicy דמי
על ברחו דערעריה טפי מעברין? א"מ ימירמא דאי
לית לה יערעהה בתבין לה שטרוא על דמייה
ונהונגן לו תששיה יראה – אנא לא? הא איד
נקיט רגנאניא – גופה המשועבד לה, ואין
יזבין לה חספה? בערחה דרב – א"מ יש
ואם לאו – איינו נזכר. אמר רבא: ברא ובנחו רבוי
אליעזר לרבען, דמאי שניא גייבו דמייש מאות ושה
גיגנו חמש מאות, ושוה אלף – איינו נזכר כלל. ב"זון
אליעזר אמר: אם היה גיגנו פגnder ממערו – נזכר,
ואם לאו – איינו נזכר. אמר רבא: ברא ובנחו רבוי
אליעזר לרבען, דמאי שניא גיibo דמייש מאות ושה
בשתי גניבות – לא ימיר אל פעם אהות, ופרק:
"בגניבור" טובא ממשמעי, היכא גוב וגב
לעווהו אדם עצמו – מיקרי שפר "בגניבור",
אמא דגמוכר עד ישילם הילוי ומטעני באדים אדים
דגבב חורר וגנב לאו והו – נזכר בגניבתו.
שילם לו כל הגניבות, דהינו שפר בגניבתו.
אבל בשני בני אדם – איינו נזכר ונשנה.
אמר רבבי בעל כויה דאבא – פריש בקונטוס:
אם יש לו – כובון אוthon ופורה אהות.
וקשה קטת לחורר לריבינו משה: אם כן, מי אמר
בසמור "הכא נמי דיאויל ומובן לה", מה הועלת
במכירתו מארח דנכוון אותו לפורתה? ושמא יש
לומר: דנכוון בגין המשפה לרפורתו בעל ברחו
דאבא, ממש דלא ניאו לה לאב תשחוור לביוו
ויהד פרטנטו לאב עלייה. והשתא נחיה ספר
דודור אור ומובן לה.

בון

ולידתו בקדושה – היכא לדידתו של בון בקדושה – מיחלף בישראל גמora. מי עטמא
לא אמר רבנן – דילך לה מ"וחשה עם קונו". מה שאן בן גמora העבריה – לסתימה
בעלה. ואינה נבchorה ונשניה – לסתימה ילף לה. בעלה ברחו – לסתימה מפרש לה, ותורה
עלוי אהה העבריה – אלמא כל הון איתנותה בה. בנון שעודה – וו לא נפקא בהני, אלא
בגנו. הילכטה – הלכות אהה העבריה. ואם

רשותה לצאת באחד מאלו בלבד – חצאי, וא' משמען ול, וא' בבעל – אם יש לו שלם את
החוק, ואין לו ממה שלם הכלfel – איןו נזכר.
בפטמי – אם העדר בחבירו שנגב, והוחם, אין לו
במה שלם – איןו נזכר. בגניבתו בין שמנבר
פעם אהה יוצאי ניס נמר – קאל סלאך דעתך
"ונגנבר בגניבור" ממשמע לעיה, ומגרר פעם אהת
ולא שתי מכירות, בגיןה אהת און בשתי
גניבות – בגיןה אהת – פעם אהת, דאם אינו
שוה כל גיבתו – אינו נזכר בשביב העיצה
ולכשיזא ימיכר מושט חיציה, והאי דקונני
"ונגנבר ונשנה" – בשתי גניבות, אפללו לא עמד
בדין עד שנגב שתיים ומיניהם – נזכר חורר ונזכר, דכל חורר וחוזא
האחת – נזכר חורר ונזכר. והאי דקונני
קירין בה "ונגנבר בגניבור" – סובא משמע – אם
עמד על שתיין בדין אה – כויל קירין בה
"בגניבור", דכתייב (זונה ד' ז' בומה רבה וגו')
זההגה אשר ביאור" (שנות ז). אל בא באדר
אחד – שעמד בדין בכת אהת – איינו נזכר
ונשנה, אפילו בגניבות הרכבה, דהוה דומיא
דיאת – הכתוב חוץיא בלשון ייחיד. אבל
בשני בדים בדין אהות ואחות והוא הדין
בדין – נזכר בשביב כל אהות ואחות. והוא דמי
אם גוב ועמד בדין אהות, וחורר וגנב משיצא
חPsi – חורר ונזכר. היכו בנין ניבוי
אללה, ושוה חפס מאות – נזכר וחוזר ונזכר
גניבו החש באתה ושוה אלך – איינו נזכר כלל.
בנד פטור – לא חזרות ולא יורה, בהא וכו' –
במי לאו לערעור לרבען – יש לו פרחון וזהען
במחלוקה זו, ולא חצי – כי השטא, שעשו
שבר עבדודה ששים פ' שינס בגניבתא, ואין
עלוי לעבדוד אלא חזין. מא ניחוח – הicy דמי
על ברחו דערעריה טפי מעברין? א"מ ימירמא דאי
לית לה יערעהה בתבין לה שטרוא על דמייה
ונהונגן לו תששיה יראה – אנא לא? הא איד
נקיט רגנאניא – גופה המשועבד לה, ואין
יזבין לה חספה? בערחה דרב – א"מ יש
ואם לאו – איינו נזכר. אמר רבא: ברא ובנחו רבוי
אליעזר לרבען, דמאי שניא גיibo דמייש מאות ושה
בשתי גניבות – לא ימיר אל פעם אהות, ופרק:
"בגניבור" טובא ממשמעי, היכא גוב וגב
לעווהו אדם עצמו – מיקרי שפר "בגניבור",
אמא דגמוכר עד ישילם הילוי ומטעני באדים אדים
דגבב חורר וגנב לאו והו – נזכר בגניבתו.
שילם לו כל הגניבות, דהינו שפר בגניבתו.
אבל בשני בני אדם – איינו נזכר ונשנה.
אמר רבבי בעל כויה דאבא – פריש בקונטוס:
אם יש לו – כובון אוthon ופורה אהות.
וקשה קטת לחורר לריבינו משה: אם כן, מי אמר
בසמור "הכא נמי דיאויל ומובן לה", מה הועלת
במכירתו מארח דנכוון אותו לפורתה? ושמא יש
לומר: דנכוון בגין המשפה לרפורתו בעל ברחו
דאבא, ממש דלא ניאו לה לאב תשחוור לביוו
ויהד פרטנטו לאב עלייה. והשתא נחיה ספר
דודור אור ומובן לה.

בון

בון

הנחיות – פרק ראשון דף יח עמוד ב – מזור מוהדורת "אבן ישראל" – (שטיינזלץ)
בש"ג

77

۲۷

כיוון שפירש תלוי – פירש בקונטרא: בדרבי עקיבא גור – כיון שפירש תלוי, דעל בריך מייביע לה לאוקמי יש אם למקרה, כדאמרינו פרק קמא דסנהדרין (ד,א). ויש אם למסורת רבבי אליעזר, כדדרשין בעבורות (לה,א) רדמינו מהאי פלוגתא על מילאת אהורייתן, דאמר הוה: לדבי אליעזר יש אם למקרה, ורקinin עליה מהא דריש אם למסורת

סבירא ליה. והכى פירושו: ורביע עקיבא סבר כיון

ההינו לשופhortה, לא משול הדב — מאור
שפירש טליתו אדון עליה לשם יעד, אם גירשה
במי והורה עצל אביה. אבל לא עיריה, והורה
עצל אב — חורן ומוכרה, כרבנן דמרדי לעיל:
לשופhort אחר אישות הוא דלא — כי הכא
ודמבי יעדזה הוה ליאישות. אבל לשופhort
אחר לשופhort — מץ מובן. ורבי אליעזר אומנה
כין שבגד בה שמכרה לשופhort — שוב איטו
יכל למוכרה לעם נכרי, דהינו שופhort. אבל
לשופhort אחר אישות — קידושך — מץ מובן.
ורבי שמעון ורש להא רבבי אליעזר כין שבגד
בה — שוב לא מרכנת. ורש להא נמי רבבי
עליקבא — דכין שפירש טליתו עליה לא
ימרכנת. להכי אומנה: לא לשופhort אחר אישות
ולא לשופhort חורן שפחות. לפסורת — "בבגדר"
בתיב ולא "ביביגדר". און הברת חירק בלא ייד.
ונקודה שחתת הבית במקום "ד" משמשת.
אבל לפיה מה שנכברת — היה לא לרוקת חוף קמץ
— "בבגדר" לשון בגדה, כמו שאטה קורא
במשמע את דברי האל"ה (ביברט). יש אם
לאקראט — "בבגדר" קידון במ"ז "התהorthש בגדר"
(בראשית ט), יש למ' קרא ולפסורת הילך
ודריש יהודו. ואם תאמנו: דא דאמר בסנהדרין
גב' בסכת בסכותות לרבי שמיעון יש אם
למקרא — התם לא בא למינור מקרא ונוסרת,
דא איטיה להאי — ליתיה להאי אם שלשה
דפנות הבשרה — לא תדרש מקרא, ואם תפטל
— לא תדרש מסורת. אבל כאן — יש לקים
שנידם. עד — אמר לאמתו והבריה הר את
יעודה לי בכף מגנתק.iao יערן פיעוד —
כלומר, לקידושין שלא לשם שופhort מוכרכה. און
לאביה רשות בה — כראשבון לעניין נדרם,
דאפקה קרא רשותה "ונדר אלמנה גורשה
וגור", ולענין ירושה — "ורשות אותה" — מכאן
שהבעל יושט את אשתו. הכא — דקטני פירש
טליתו — לאו ביעיר או, אלא בקידושין טקונה
בעלמא, שלא נמכרה. בין טטרת למ'
שנתחיב בה כוי — כלומר, שקדושה לאישות.
אין מוכרה — החב לבתו לקרובים שדי אסורה
עליהם ליעדר, דבעין "אשר לא יעד" (שמות
כא). מוכרה לקרובים — ולא בעין יעד. והכא
שהזיה אלמנתו, להכח גולד. וקידושין
טליפין לו בה, בקידושין וטפסין חביבי לאוין, כולדקמן בפרק שלשים (טה.א), או דקריש
ונפשחה — של על ידי אביה, וחטא ארמלה הילמו. אלמנה קרי לה — בתמייה; וכי יש במעשה
לכלבונה ולא קריליה לשופhort לאו לקידושין ניטנו. והאי דדור מוץ
ללקמן (ט.א): מעתה הרשותה של מקונה לאו לקידושין ניטנו. והאי דדור מוץ
ששש לעלה מייעוד לה, ואין קידושין אלו על ידי האב, וגזרת הבתוכה ודאי קידושין
הילך הדר מוץ לבוניה. האן אדים מוכר וכו' — ואבilo אשר אירוסין. שאני אירוסין
הילך הדר מוץ לבוניה. דין קידושין מארוסין שאני אירוסין —
היאיכא למיומן: אבא קפיד קרוא לדלא לבוניה, וכינוי דגבי קידושין לאו יעד
יעבד — נינן לו רשות למוכרה. אלא נישואין

1 בין שפירוש טליתו עלייה לסם יude, גם גישה בנט
 והזהה אצל אביה — אין יכול למוכחה, אכן
 אדם מוכר את בתו לשפהות אחר אישות. דבריו
 יש אם למקרא. כלומר, "ובגדר" קירין ביה השוא
 לשון בגדר. דאי לשון בגירה — איביעו לה למימור
 "ובגדר" כמו "בשמעו" (דברים בט), ואך על גב
 דבעלמא קירין "פגען" (במדבר לח) — ההם
 ליבא למשמעות, אבל הכא אכן למשמעות. **רב'**
 אליעזר סבר יש אם למסורת — ומולדא כתוב
 "ובגדר" ביריד, ממשע — היוו לשון בגירה. דאי
 לשון בגדר — היה לה למיכבה ביריד. ואך על גב
 דבריב (בראשית לט) "ויתפשחו בגדר בלא י"ז"
 — דיוינו משם דילכא למשמעות. קשתה: היכי דיק'
 שהמורות לשון בגירה מללא כתוב "ובגדר"
 ביריד? ואדרובת, נידוק שואה לשון פריסת טלית
 מולדא כתוב "ובגדר" ביריד עודו: אכן ריגולות
 למיכבה לא י"ז ולא ווי בתקע אתיות הפעלה
 ורואה לפניו: שהמורות ואדי מענען לשון פריסת
 טלית, כמו "ויתפשחו בגדר", דאי לשון בגירה —
 היה ראיו לירות בגירה. אבל המסתור הווא
 לשון בגירה, דאי לשון פריסת טלית — היה לו
 לבתו "ובגדר עלייה ולא בגדוד" וכו' מיהו
 קשה לריבינו דבון: דאי דרך הגמורא להקורדים דברי
 רבבי עקיבא לדברי רבי אליעזר שהה רבנו. וכן
 הנאה דרבינו שם דרשון: ייון שפירש טליתו
 עליה דברי רבי אליעזר, ורבו עקיבא אמרו: בין
 שבגד בה. וזהיא השתה שדרבי רבי אליעזר
 קודומין לרבבי עקיבא שודה תלמידיו. היכי
 פרישוה רבי אליעזר סבר יש אם למסורת, והוא
 הי לשון בגדר — דוחינו פריסת טלית, מולדא בתיב
 "ובגדר" ביריד או "ובגדר" ביר"ד. אף על גב
 ד"שמע" לא כתוב ביר"ד — דיוינו משם דילכא
 למישיע, ורבו עקיבא סבר יש אם למקרא — הינו
 לשון בגירה, דאי לשון בגדר — היה לה למימור
 "ובגדר" דמכבגדי בוגדו מונגד בוגדו ומוחלט
 חלבו. ואך על גב דקירין "ויתפשחו בגדר" ולא
 "ובגדר" — ההם ליבא למשמעות. ויש מפרשין:
 בהאי דכתיב "אשר לא יעדיה" וקירין "ליר" ביריה
 רבבי עקיבא סבר יש אם למקרא, והיינו "ליר" ביריה
 והשתה מגלה על "ובגדר" שואה לשון בגה
 פריסת טלית. ורב אליעזר סבר: יש אם למסורת,
 וכתיב "לא באליף", והשתה מגלה על "ובגדר" שהוא לשון בגירה. ובוגדר, והשתה מגלה על
 לה הא יעדוי מייד לה — לאו זו עוזר מיידי מיעיה, אלא רוזה לומר: שוב איטו לדורותה פשיטא, אפלו לדורותה איטו
 לא זהה ביבל לקדשה — אמריא אקמיה: שוב איטו לדורותה יושעה — אין לאכבה רשות בה. וודח.
בשלמא איזוין מאירוסין שאני — פריש: שען איזוין דידיה, דיבין דוזיא לא קדשה
 יכול למוכבה. אבל נישואין מנישואין מי שאנוי פריש הקונטרס: בין
 דמואורייתא נפקא מושותה למומי, וקשה: ואך איזוין נמי הוי דור אורייתא. דילפין לעיל
 מביך י"ח. וכי תמאין: ודמל כל מקום יש להלך בון איזוין לישואין, ממשום דבנישואין פאק
 מושותה למומי, בפרש הקונטרס — הוא ליאתא, ודא קלנה, מי מסרה נפשה להופחה — היכי

במי דפקה מORTHODOXE דאבי פשיטה לדאו לך ר' לשיבר פרישת הכהן הכהן: שלמה
אייסון מאירון שאני – דברתי ברשותה דבר היה אבל מליל, לירושה ולטמא לה ולהפר
חו' וחודש, ואיכא למימור אין לר' בה אללא חדשו, ואיכא לאוקמי האי חודש באירון דידיה,
אין לחק בין נשואין דידה לנישואין דידיה, ובנישואין דידה נהי לא מצע מבין

קאמֶר – וזה היא כוונת הבריתא באומרה 'בין שפירש טליתו עליה', שבפָיו שְׁמַרְתָּה אֲבִיה לקיודשין לְטַשְׁתִּיכְבָּשָׂרָה – מזון, בְּסֻתָּה – בגדיים, וזה היא פרישת הטלית, ועוגנה – עונת תשמש, שב אין בול לモכחה לשפחות, שכן אדם מוכר את בתו לשפחות לאחר שמרשה לאישות. הגمرا מאנסה לפשות הספק מביריתא נספה:

תֵּא שְׁמַלְתָּה אֲבִי מַזְרָה לְקָרוֹבִים – לקרובי משפחתו שאסורים לשאתה לאשה, לאחר שאים יכולם לקיים בה מצוות יעד. זו היא דעת חכמים. ממשום רבי אליעזר אמרו מזורה לקרויבים, שכן הדעת הדריך. ושיין – מודים חכמים לרבי אליעזר, שמזורה האב כשהיא אלמנתנו, אבל האסר בעלמא לבענין דרול האסר באלמנה, וכן מזורה להונשא להם, מכל מקום לאחר שאם יקדשה תופסים בה קידושין, רשאי האב למוכרה להם. מבררת הגדיא, תאי אלמנתנו – כי – כיצד יתכן מעב זה שהרשאי אדם למכור את בתו כשהיא אלמנתנו, אללמא דקראי רשות – אם באומן שקידשה עצמה בקענותה ומות בעלה, אלמנתנה קרי לה – האם נקראת היא אלמנה, הלא אין הרשות בידה לקדש עצמה כשהיא קענתה, ולא חלו הקידושים כלל. ואילו בהכרח יש להחמיד באומן דקידשא אביה, ומות הארסות, והעה חוץ האב למוכרה לאמה, מי מאי מזון לה – האם רשאי הוא למוכרה באומן כוה, והא אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר שמרשה מוקדם לנו לאישות.

ואמר רב עמרם אמר רבי יצחק, הכא בקדושין יעד – הבריתא עוסקת באופן שembrאה האב מוקדם לנו לאמה, ויעודה האדון לו לאשה, ומות. והעה חוץ האב לשוב ולמכרה לשפחות, אך שכבר יעדה האדון לו לאשה, אין אנו דנים את האב למוכרה לשפחות לאחר אישות, מאחר שבריתא זו היא אללא ר' יוסי בר' יוחנן, ר' יוסי (לকמן ט) מועל הרשותות לאו לקידושין ביטנו – זהינו, כאשר מייד האדון את האמה לו לאשה, אין מייעדה בכספי שלם לאביה בשעת מכירתו, אלא בזכות שיעבור הממון שיש לו עלייה, ונמעא שכן האב מוסרה לקידושין, אלא האדון מקדשה מזועת עצמה, ועל כן רשאי האב לשוב ולמכרה לאחר נתאלמנה או נתגורשה, שכן בגין שפחות אחר אישות.

ועתה מבארת הגדירה כיצד ניתן לפשות מדבר הבריתא את הספק לגבי יעד:

ואילו אפרת שייעדר נשואין עוזה, ביצה רשי האב לשוב ולמכרה לאחר שכבר נתקבר נתיעודה מוקדם לבן, הרי בינו שגיטאות לאדון יצאה מרשות אביה לוגרי, ושב אין לאביה רשות בנה כלל.

הגمرا מקשה על ראייה זו:

ואילו מאי בונתר לומר שייעדר אירוסין עוזה, ועל כן רשאי האב למוכרה לאחר מכך בשניתה, והרי עייני אין הבריתא מישובת בך, שהרי שנינו ושויין רבי אליעזר וחכמים שמזורה האב לאחר שכבר נתיעודה, ומודען, והא אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר שבריה, ומארח שבריה לבדו. פאי – מה היא הכרעת הדין בזה. והגمرا מנסה לפשט ספק זה מדבר הבריתא:

תֵּא שְׁמַע – שנינו בבריתא הדורשת את דברי הכתוב 'בבגנו ב', שבפָיו שְׁפִירְשָׂה האדון טליתו עליה לייעדה לו לאשה, ומות או גירושה, שב איינו רשאי האב למוכרה לשפחות. ומדיקת הגمرا מדברי הבבניתא, ובמי הוא ליטמא לה אם כה הוא, חלק בין אם מסרה האב לשוב רשותה לאדון, שבוה יצאה מרשותו והאב למוכרה לאחר מכך לשפחות. אם כך, אפיקו פיטא עוזה שייעדר השבורה לשפחות, נישואין עוזה, מכל מקום רשאי האב לשוב למוכרה לשפחות, מאחר דשאני נשואני דידקה מגיטאות דאכיה – שיש לחلك אף בנישואין בין אם מסרה אביה לנישואין, שבוה יצאה מרשותו לגמורי ושוב אין לו רשות בחכלל, בין אם נישאת מעצמה לאדון, שבוה לא יוכל האב את צוותו בה, ורק הוא לשוב ולקידשה או למוכרה לאחר.

מתרכת הגדירה, הרי מאי – כיצד ניתן לדמות אירוסין ונישואין ולה, בשלמא אירוסין מארופין שאני – לגבי אירוסין ניתן לחלק בין אם מסחה האב לקידושין, שבוה אמרה תורה שוב אינו רשאי למוכרה לאחר מכך, בין אם נתקדרה מתקדשה מעצמה לאדון, שמאחר שהאב לא מסרה לאביה לקידושין רשאי הוא למוכרה לאחר מכך. אילו נישואין מנישואין

ומבוארת את התיבות 'בבגנו בה' מלשון בגד, והכוונה בה שפין שפירוש האדון את טליתו עליה, והינו שיעיד את האמה העבריה לו לאשה, ולאחר מכן מות או גירושה בעודה קענה ווחרה לבית אביה, שב אין האב רשי למזורה לעבודות, שכן אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות, אך אם לא נתיעודה, רשאי האב למוכרה לשפחות. אלו דברי רבי עקיבא.

רב אליעזר אומר שיש לדרש את התיבות 'בבגנו ב' מלשון

בגידה ולא מלשון בגדי, שבין שגnder בה אביה ומוכרה לשפחות, שב אין רשי למזורה פעם נוספת לאמה, שכן אדם מוכר את בתו לשפחות אחר שפחות, אך אם נתיעודה, רשאי האב לשפחות לאחר שמאורה או נתרשה. בין

הגמרה מבארת את סברות מחלוקתם:

במאי קמפלגי – באיזו סברא נחלקו רבי אליעזר ורבי עקיבא, רבי אליעזר סבר יש אם לפטורת – דהיינו, בכל מקום שינוי תיבה שמשמעותה משתנית בין כתיבתה לקראיתה, סובר רבי אליעזר שיש לדרשela לפוי כתיבתה, ועל כן הוא דרש את תיבת 'בבגנו' מלשון בגדה, שאליו היהית בוגר הכתוב לבוגר היה ציריך לכתוב ביגדר.

ורבי עקיבא סבר יש אם לפטרא – יש לדרש את התייבה על פי

קריאותה, ומאחר שצורתה הקריאת היא 'בבגנו' ולא 'בבגדי' בהכרח בוגר הכתוב לבוגר ולא לבוגדה. וכן הדעת תא קמא בבריתא לעיל, הסובר ברבי עקיבא שרשיי האב למוכר לשפחות אחר שפחות וללא לשפחות אחר אישות.

ורבי שמעון שנקולק שקידשה לעיל על חכמים, וסובר שכן האב

ראשי למוכר את בתו לא לשפחות אחר אישות ולא לשפחות אחר

שפחות, סבר יש אם לפטרא ולפטורת – סובר הוא שਬארה ניתן

לדרוש גם את הכתיבה וגם את הקריאה והאים סותרים זה להזה, יש

לדרוש כן, ועל כן הוא דרש את תיבת 'בבגנו' הן לענן בגד ודין

לענין בגדה, שכן האב רשאי למוכר את בתו, לא לאישות אחר

שפחות ואף לא לשפחות אחר אישות. הגمرا מביאה ספק בענין יעד:

בעי רבה בר אביה, יעד – שמייד האדון את האמה לו לאשה

באמרית 'הריי את מינעדת לי בקסוף מקנתר', נישואין עוזה והרי

היא נשואה לו מעתה, ואני זוקה להכנס לחופה, או אירוסין

עוזה והרי היא מקודשת לו מעתה, אך זוקה עדין להכנס לחופה

לשם נישואין.

והנפקא מיניה בספק זה, הוא לגבי שלשה דברים. האחד, לירשת,

שאם ארוסה דיא ומטה קודם שנכנסה לחופה, אין האדון יורשה,

אך אם נשואה היא, יורשה. השני, ליטמא ב', שם אrosisה היא

ומטה קודם שנכנסה לחופה, איןו רשא ליטמא לה אם כה הוא,

אך אם נשואה היא, רשאי. והשלישי, ולהפוך דעריה, שם אrosisה היא,

היא אינו מיפר נדריה אלא בשיתוף עם האב, אך אם נשואה היא,

מperf נדריה לבדו. פאי – מה היא הכרעת הדין בזה. והגمرا מנסה

לפשט ספק זה מדברי הבריתא:

תֵּא שְׁמַע – שנינו בבריתא הדורשת את דברי הכתוב 'בבגנו ב',

שבינו שפירוש האדון טליתו עליה לייעדה לו לאשה, ומות או

גירושה, שב איינו רשאי האב למוכרה לשפחות. ומדיקת הגمرا

מדברי הבבניתא, ובמי הוא ליטמא ב' – אין האב רשאי למוכרה

שוב לשפחות לאחר שכבר נתקבר נתיעודה, שכן אדם מוכר את בתו

לשפחות אחר אישות, הא עוזר קוידע לה – אך רשאי הוא לייעדה

וילקדשנה לאדם אחר. ואילו אמרת שייעדר נשואין עוזה, ביצה

רשאי האב לקדרה לאחיה, הרי בינו דינשאת מוקדם לבן לאדון.

יעזה מרשות אביה לוגרי, ושב אין לאביה רשות בנה כלל.

אילו לאו שמע מיבח – בהכרח יש ללימוד מכאן שייעדר אירוסין

עוזה ולא נשואין, ומאחר שעידיין לא נשאת לאיש לא יצאה

מושות אביה, ורק הוא לקדרה עתה לאדם אחר, וכopsis

קידשנה שלו.

ורוחה הגمرا, אמר רב נחמן בר יצחק הכא בקידושין דעלמא קאי

בריתא ואינה עוסקת באמה עבריה נתיעודה לאדונה, אלא

באדם שקידש את בתו, ולאחר מכן מית האروس או גירושה, והכי

הגמרה מתרצת תירוץ נסוף, ואיבעת אימא – ואם תרצה אמרו
לחזר, פאי – מה הפירוש' בדעת, מדעת דריה – של האמה, רתני
אכפי בריה דרבנן, נאמר בסוקן א"ש לר' יודה, ומפרש תיבת
יעודה שטולפ' שאירך לעיטה, להודעה שנושאה. הוא – אבוי בנו
של רבנן, תנ' לה – שנה ברירתה זו, והוא אמר לה – פירש את
הבריתא, שמה שעריך להודיע לאמה שמעידה לאשה, ואין די
במה נתן בסוף קניינה לאביה, הינו בקדושים עיר – בשמקדשה
בשיעור שענאר מהומון שישלים לאביה, ואילפָא – ולשיטו
רבנן יוט' ברבי יהודה הוא, דאמ' שמעות הראשונות שישלים
האדון לאב, לאו לקידושין ניתנו שנאמר شبש מעידה כבר קידושה
באומר מועות, אלא עליון לקדשה בעת בשיעורו שיש לו עלייה,
ואם לא יודיע ותסכים זה אין כאן קידושין, אך אילו היו המעוט
הראשונות לשם קידושין, לא היה ציריך להודיע בעית, בין שבכר
היתה דעת האב לך בעית המכירה. ואף כשהוא אמר רב' ניא' אין
יעוד אלא מעדת' בין לדין זה, והוסיף אין יעד אלא בגדור.
הגמרה מביאה באior אחר בבריתא: רב נחמן בר' יצחק אמר, אפלו
מי' – אף אם תאמר שהמעוטות הראשונות לקידושין ניתנו, ומואז
מקדש אותה, אפשר לדרוש שעליו להודיע, משום שענאר קנא
– שנה דין העיר, וא"מ רהמגא את קידושה לאדון בלשון עיריה
– שימושיו ידיעה, לומר שעליו להודיע, על אף שבבסוף הראשון
מקדשה וכבר היהת אז דעת האב.

שואלה הגמורה, פאי – מה המקור שרבי יוסי ברבי יהודה סובר
שהמעוטות הראשונות לקידושין ניתנו. עונה הגמורה, רתני, נאמר
בפסק אשר לו יעודה וחדרה, ומפרק שהזכיר הפסוק את הדרין
סמור לעוד יש לדרש, שבשמעידה ארך ששהשות ז' ומין ב' יומ'
שעדיין אמרתו היא, כד' שיעור פרדי, ואינו יכול לידע בשאי
שיעור פרדייה, מפ' – מסמכות הפיפין לידע אמר רב' יוסי ברבי
יהודה, אם שבבא לעידת יששות ז' ומין פ' יומ' כד' לעשרות עמו
במלאתו שוח' פרוטה, שאמ' היו באים לפדרותה הי' צרכיהם לשדים
שהה פרוטה, מקודשת תחת פרוטה זו, ואם לאו – שאין אפיקלו וכן
שהה פרוטה, אינ' מקודשת. אלמא – מוכח מפרק, ר' הקבר – שהוא
סובר שפעות הראשונות שניתנו לאביה בעית מכירתה, לאו
לקידושין ניתנו, שאלו ניתנו לנו קידושין, אף אם לא נשאר זמן
השהה פרוטה, כל זמן שפהחו הדיא יכול להפקיד את בסוף קניינה
לבסוף קידושין, ומפרק שעריך שישאר שההה פרוטה, מוכח
שהקידושין געשים בעית, שבפרק שהשרר אותה ונחשב נתן לה
פרוטה וקדשה בה.

דווחה הגמורה, רב נחמן בר' יצחק אמר, אפלו תימא – אפלו תאמר
שסובר שהמעוטות הראשונות לקידושין ניתנו, ציריך שיישאר זמן
השהה פרוטה, משום שענאר קנא – שונה קידושי יעד משאר
קידושין, וא"מ רהמגא יעודה והקדשה, שעריך שיישאר כד' פדרין
בשעה שמעידה, על אף שהקידושין הם בשעת המכירה.

הגמרה מביאה דין הנלומדים ממשית רבי יוסי ברבי יהודה: אמר
רב' אמר רב' נחמן, אמר א"מ לבתו הקטנה, צא' וקבל' כספ' קידושה,
על אף שאין בה דעת לקידושין, ולמדנו זאת מדרבי יוסי
ברבי יהודה, לאו – האם לא א"מ רב' יוסי ברבי יהודה שהמעוטות
הראשונות שניתנו בעית מכירתה, לאו לקידושין ניתנו, וכי משייר בה
ובשנשאר מן משמעה עברdet לו שוח' פרוטה, ומיעדר
אותה בה לאשה, הו קידושי – חילם הקידושין, על אף שאת
הקידושין עשה עם הבית שקננה היא, בגין שבשכברה יעד האב
שיכול האדון לידע, הרי זה כאשר לה צאי' וקובלי קידושין, לא עננא –
קנא נמי – קר גם כשאמור לבתו צאי' וקובלי קידושין, לא עננא –
איינו שונה מזה, ובשםקבלת בסוף קידושין חלים קידושה.

ואמר רב' אמר רב' נחמן, התקשרות אשא במלואה – במוחילת הלואה,
שיש עלה' משבעין אצל, מקודשת היא בכרך, ואך זאת למוננו מדרבי
יוסי ברבי יהודה, לאו – וכי לא אמר רב' יוסי ברבי יהודה, שמעות
הראשונות שניתנו בעית מכירתה, לאו לקידושין ניתנו, וההעוד הוא
בבסוף שנותר מבכורתה מוטל עליה לפרטו או שיוי, ומצעא,
הרי – החוב הזה, הלואה היא, שאיו ממון בעין, והיא גופא –
האמה עצמה, במישבון היא על החוב, שממנה גובה את שיעורו
מבארה, מה החפץ שאתה יעד אלא בגדול, לפי שאתה יעד אלא בדעת
זה שמיועדת לו, ולכן רקטן שאתה דעת אי אפשר לידע.

מי שאינו – אך לענין נישואין לא ניתן לחלק בו, מאחר שבשבוע
ニישואין יוצאת היא למגרי מרשות אביה, ושוב אין לו רשות בה
כלל, ועל כן אף באופן שנישאת מעצמה, אינו יכול לשוב ולמכרה
או לקדשה לאחר. 1
ונמצא שהדרישה במקומות עומדת, שיש להעמיד את דברי
הבריתא שכול האב למכור את בתו אלמנה, באופן שני עיטה
לאוון, ובשיטת רבי יוסי ברבי יהודה שאין בכר מסירה מצד האב
לקידושין, ומAMILא ניתן להוכיח מכאן שאין העירוד פועל נישואין
אלא קידושין בלבד, שם לא כן לא היה האב רשאי למכרה. 2
مبرרת הגמורה, ולבסוף נחמן בר' יצחק אמר שאפל' לו לשיטת דרבי
יוסי ברבי יהודה שפנותו שסר האב לאדון לקידושין
זיגוג, והאב הוא המוסר את בתו לקידושי יי"וד, אם כן פמאי
מקומיים לה – כיצד יבהיר את דברי הבריתא, הרי מאי שמסירה
האב לקידושין אינו יכול למכרה לשפותו, ובאיזה תיכון שאב מוכר
את בתו בשדי אלמנה. 3
מבארת הגמורה, מוקמים לה – לבריתא, בשים רבי אליעזר, דאמ'
(לעיל ח') שדווקא לשפותו אחר שפנותו הוא דלא מאי נזבון לה
– אין האב רשאי למכרה, אבל לשפותו אחר אישות מאי מזבון
לה, ועל כן רשיין הוא למכרה את בתו לשפה, לאור שנתה אלמנה
מן האדון. 4
נאמר בתורה ז' אם לבנו יעודה, וגוי, שיכל אדם לידע את אמותו
הבריתא לבנו לאשה. ב' ו' הסתפקן ר' ר' קיש, מהו שפיעיד אדם
את אמותו לבנו הקטן, האם 'בנו' א"מ רהמגא בתוכמא, והינו בנו כל
דרחו – כל שהוא, כלומר בכל גיל שהוא, מה הוא – האדרון, שיכל
או אולי' בנו ציריך להיות דומה לה, מה הוא – השחר קטן אינו יכול לנקנות אמה עברית,
לידע לעצמו, גודל הוא, שהרי קטן אינו יכול לגבי יעד פרולו הוא. 5
הגמרה מביאה ראייה לפשטוט את הספק: אמר רב' יוסי בר' יוסי
נאמר בתורה ז' אם לבנו יעודה. ב' ו' הסתפקן ר' ר' קיש, הא שפיעיד
רעעה, מות' יומת' וגוי, שהבא על אשת איש, אשר יאנך את אשת
הבריתא, מה שנאמר א"ש ונא' את אשת איש, בא לומר פרט לקטן, שאינו
חויב מיתה על עון זה. ומה שנאמר א"ש ונא' את אשת איש, בא
למעט פרט לאשתח' קטן, שהבא עליה אינו חייב מיתה, ואי אמרת –
ואם תאמר שהאב חייב מזעך לבנו הקטן, אם כן מאי' אשות לאשתח' קטן,
הבא עליה יחויב מיתה. ועל ברוך שאן במל מציאות של אשת
קטן, משום שאי אפשר לידע עד לבנו הקטן. 6
מקרה הגמורה על הראייה, ואילא פאי – מה נוכחים, שאינו מזעך
לבנו הקטן, א"מ קא מפטע ליה קרא – מודיע צרך הפסוק למעט
את הבא עליה מהזוב מיתה, הרי אינה אשתו כלל, ואדרבה
תפשות מניה – מימה שהוחזר למעט מיתה מאשת קטן, דמי'יעיד
לבנו הקטן, ולכן הוצרכה תורה למעט שאן הבא עליה חייב
מיתה. 7
מורתצ'ת הגמורה, אמר רב' אש'י, קנא – כאן שמעט הפסוק אשת
קטן, בכם ב' ב' פ' שיע' שים' ווים' אחד שבייתו ביה' הכא על
ובטמו עפיקין ז' מדברה, דמדאורייתא קנא' לה – שמתה תורה וקוקה
היא לו ליבום, מהו דתימא ז' שמא תאמרו, שבנון דמדאורייתא קנא' לה
ליה – שמורתורה זוקה היא לו ליבום, ובאותו של בן השע' ביה' ח'א
היא, ונשיטה בה באשותו לכל דבר, יהא עלייה מחייב באשתח' 8
איש, קא פשע' לן – משמעונו הפסוק, שעל אף שאשתו של בן השע' ביה' ח'א
היא, אין הבא עליה חייב מיתה מושום אשת איש, ומכל מקום אין 9
ראייה לספקו של ריש לקיש, האם אפשר לידע לבנו הקטן. 10
שואלה הגמורה, אמנים את הבריתא ישבנה אר' פאי קו עלה – מה
יה בא בפסק זה, והאם אפשר לידע לבנו הקטן. פשטוט הדרינה, תא
שמע, אמר רב' איזבו אמר רב' יוסי, אין יעד אלא בגדול, שאן
ליידע אלא גדול, ובין שנים הארך לומו, הרי
שמועדות לו. מקופה הגמורה, שכון שאין יעד אלא בדעת
דין אחד הוא, שכון שאין יעד אלא מעדת, מAMILא אין יעד
לקטן, שאין לו דעת. מורתצ'ת הגמורה, מה שאמר אין יעד אלא
בדעת, אין דין נסוף, אלא מה טעם קאמ' – טעם שאין יעד אלא בדעת
זה שמיועדת לו, ולכן רקטן שאתה דעת אי אפשר לידע. 11

[שייך לעמו א] וכי משיר בה שוה פרוטה הוא קידושין – אלמא: הויל ומכברה, וויל
שהאותן יכול לילודו לאחר מכן, והוה להי כאמור לה קבל קידושין.
לאו לקידושין יתנו – ואינו מקודשת אלא על ידי גרעין אשר עליה – דרכיה מלולה,
תמכריה עכשוו – והיא עצמה משבחה, ועוד כאן שיר לעמדן אן אפלו
בשורה היא חביבת לו או הוא או שווים, והוא עצמה משבחה, ועוד כאן שיר לעמדן אן אפלו
בכוחו ש – בזים השלהם. משול לאומר לאשה
כלומר, מכאן אתה למד לאומר לאשה כו.
מעבישי לאחד שלשים יום – מקודשת לרשותך.
דרכבי קאמר לה מהעה נתחלת אי בענאי בהז – דרכיה מלולה,
לאחר שלשים יום. משול לפאן – מדברי מי אנו
למיין. הא אם שישות ביטוי כו – אלמא,
השתוא הויל ומתחמי קידושין בגרען שיש לו
עליה. לרבן – מדברי החכמים ابو לדמךן,
ואמריא אילו אין שרות. דקסבר – לך נתרנו
מעות הדשנות, ואיז בענין ליעזרו – הא
יעוד מעבישי. ואיז לאו מודהיא שעתה מתחמי
– במני מקודשת דחמא? פשיטא – דמצערת
לפיילס מהו דחמא הא לא אמר לה – לא,
האי איזן מעבישי, ותילוף דאפהיל לא
פירוש מעבישי, אלא "היר" את מקודשת לאחר
שלשים יום – תחא מוקדשת לדראשן, כא משמע
לו – הא דראשן, אדרמה למידין המשל מדברי
רבנן, ואיז אמר מעבישי – אין, לא – לא.
משל לאומר כו – כלומר, מכאן אתה למד
לאומר לאשה כו. משול לאו – מדברי מי אנו
למיין. לבני יוסט ברבי יודה – דמשומן
פירוש מעבישי אף על גב דודיה לי קידושין בהז
לאחר זמן – כי קדומו אחר, הויל קידושין, הכא
נמי אל ענא, והויל דחמא הא לא אמר לה –
בשבועות מן מעות "על מנת שתהייעד לי לאחר
ונון", ומוסום בכ"י אמר רבבי יוסט מקודשת לשען.
אבל הכא דבדארו "התקדי שי לאחר שלשים",
אף על גב דלא אמר מעבישי – חיליל השטה:
ומקדשת לדראשן, אם ריצה, בסוף שלשים. כא
משען לו – דכון דתלה הבתוב
יעוד בעמות הללו לאחר זמן, מעיקריו כי
היבנינו – להכין היבנינו. שאם ריצה לייעד
מייעד, ואפלו הכא, כיוון דלא אמר מעבישי
מקודשת לשען. ולרבו מאדר תנאו קיימ –
בתמייה. בדבר שבממון – דעתין למולחה – חזי
תגאי קיים. אבל עונזה דעתרא דגטא הוא – לא
אייתיה במליחלה. מולד שמוכרה לפטולין –
לפסולין – בתמייה. מה לפקדיה לפטולין –
כלומר מה לי לסתור על מקדשה לפטולין –
הרי מיטין שהקידושין מסורין ביוזם –
מהו – שאיפיל בשוואיבא סמנין מקודשת,
בדילפמן לעל (ו) מיטיזאה הנם אין בסוף.
ימכרי לאפסולין – בתמייה; ולהלא אין המכירה
מסורה ביוזם כל כך. השורי איזו מוכחה בהשא
נערה, בדורשין קל וחומר: ומה מכורה כבר –
ויאזה עכשוו, שאימה מכורה – אין דין שלא
תמכר? במסכת עכין (כטב). שערעה בנישואיה
– שאסורה לו. מיה, תפשי ליה בה קידושין,
בדרכיב (شمוטה כא) אשר לא יעדיה – מכאן
שמוכרה לפטולין.

לקורובם

משלelman – פריש בקבונטס: מדברי מי אנו למידין? הא אם יש שות ביטוי כו – אלמא
השתוא הויל דמונתלי קידושין, בגערן שיש לו עלה. לרבן – מדברי החכמים ابو
למידין, דארמי: אפלו אין שות בוים, ולכן מנייה
לייעדי – היה ייעוד מוכחים, גערן – מדברי החכמים ابو
ופרך: פשיטה דרבנן למליאן ומשיין מוחה דתמיין
זה לא אמר ליה לאב "מעבישי", והיל' מנייה
דאפלו לא פריש "מעבישי", אל "היר" את
מקודשת לי לאחר שלשים יום – תחא מוקדשת
לאישון, קא משמען דין הא – התא דאמר לנו למידין – אין,
המשל מדברי רבנן, דאי אמר "מעבישי" – אין,
ואיז לא – לא. וקשה גמרא המשל בא
למר על הדבר, כמו משול מהה דרבנן דהמא
תו: איך נאמר דמיינער גלמול באשה שתהא
מקודשת לראסוקו והא לא איזר רבנן כל בסבא
אחר קידש בענין מיי המכירותו: משול לאומר
לאשה "התקדי שי לא עכשוו לאחר שלשים יום",
ובא אחר וקידש בתרוץ שלשים יום – שמקודשת
מקודשת, ואיז לאו – איזה בקידש.
לראשון. – משול לאיזה? אליכא משול לרבי יוסט
ברבי יודה – הא אם יש שרות ביום ברוי לעשיות
עמeo שוה פרוטה – מקודשת, ואיז לאו – לא!
אמר רב אהא בריה דרבנן: משול לרבן.
מהו דתמייא: הא לא אמר ליה "מעבישי", כא
ברבי יודה – והא אמר אם יש שרות ביום ובין
משמעותו, קודם הייעוד – דאייה מקודשת, דמעות
הראשונות לקידושין ניתן. קא אמר משול
למאן, על יי מלמד המשל אילמא לרבי יוסט
המוכיחה, קודם הייעוד – והא אמר אם יש שרות ביום ובין
ואם לא דמי לאומרו, שחריבען שיתן לה שום
דבר בסוף, אלא משול לרבן – המשל בא למד
לטו על דברי רבנן, שאם בא אחר וקידש אחר
המכhiba, קודם הייעוד – איזה מוקדשת. ופרק
פשיטה דרבנן שארש קומם הייעוד – קא
נמי גבי ייעוד קר הוא לרבן ומשיין מוחה דתמיין
היא לא אמר "מעבישי", אפלו לבנן נמי היא
מקודשת לאור שארש קומם הייעוד, לא דמי
לאומר לאשה, דכון דבל מכירעה על מנת לייעוד –
משמען לו – קודם דבל מכירעה על מנת לייעוד –
במאן דאמר לאו "מעבישי" דמי. משול לרבי יוסט
ברבי יודה – פריש בקבונטס: מזור יוסט ברבי
חויה אנו למידין, מושם דלא פריש "מעבישי" אף
על גב דחו להה ליה לסתוך שיש, ומיזו כי
קדומו אחר – הוו קידושין, הכא נמי לא שנא. מהו
תמייא הא לא אמר לה בשעת מנת מעות "על
 מנת שתהייעד לי לסתוך שיש", ומושם בכ"י אמר רב
לייעדר – נתקאים התנאי, דרבו רבוי מאיר. ותקדים
אומרים: אם רצח לייעדר – שמקודשת לשען. משול לאשה?
אליכא לרבען – האמרי לרבען אם רצח לייעדר!
אלא אמר רב אהא בריה דרבנן: משול לרבי
ויסט ברבי יודה. – פשיטא! – מהו דתמייא: הא
לא אמר לה? "לאחר שלשים יום", כא משמען?
תמייא איזיך: המשול את בתו ופסק על מנת שלא
לייעדר – נתקאים התנאי, דרבו רבוי מאיר. ותקדים
אומרים: אם רצח לייעדר – מיעדר, מפני שהחנה על
מה שchetob בתויה, וכל המסתנה על מה שchetob
בתורה – תנאו בטול. ולרבו מאיר תנאו קיים?
וותנייא: האומר לאשה "היר" את מקודשת לו על
 מנת שאין לך עלי' שאר כסות ועננה" – היר זו
מקודשת, ותנאו בטול, דרבו רבוי מאיר. רבוי יודה
אומר: ברבר שבממון תנאו קיים. – אמר חזקה:
שעני הכא, דאמר קרא "לאומה" – פעמים שעינו
מוורה אללא לאומה בלבד. – ורבנן, הא "לאומה" מאוי
עכרי ליה? – הא יטבעי להו לכרתניא: "לאומה"
מלמד שמוכרה לפטולין. – ותלא דין הכא: אם
מקודשת לפטולין – לא יטבנה לפטולין? – מה
למקודשת לפטולין – שבן אדרם מקודש את בתו
בשניה גערה, יטבנה לפטולין – שעין אדרם מוכבר
את בתו בשניה גערה? – תלמוד לומר "לאומה" –
מלמד שמוכרה לפטולין. רבוי אליעזר אומר: אם לא פטר שטרא – מה תלמוד לומר "לאומה" –
אם רעה בעני אדרנה – שעה בעשוייה. – אמר רב נאמר
כלפדר שמוכרה לפטולין. רבוי אליעזר אומר: מה תלמוד לומר "לאומה" –
שטען לא אמר "מעבישי" בהחיה – מקודשת
לשי. רבוי מאיר תנאו קים ובי – מודרבן.
ואם קידשה אחר – אינה מקודשת, קא משמען
בזין דין לא אמר "מעבישי" בהחיה – מקודשת
שטען

מעכשו, חלים קידושיו רק לבסוף, ואם יקדשה אחר תור שלשים, יחולו קידושי השני.

מקרה הגمراה, **שיטא** שאפשר ללמדו כן. מתרצת הגمراה, מהו רתקא – שמא תאמרו, שוניה יעד מהאונור לאשה התקדשי לי לאחר שלשים, משום שביעוד **הא לא אמר לה** שמקדשה לאחר שלשים יומם, ולכן חלים קידושין רק משעה שמייד, אבל בשאמור בפירוש שרוצה לקדרה, אף שאומר שתקדש לאחר שלשים, כונתו לוגrica שיריצה באוטו הזמן, אך יחולו הקידושין למפרע משעה שקידשה, **כא פשטע לו** – ממשינו התנא, שכון שתהה הכתוב את העוד במועות הלל, הרו שמתוחילה נתנו כדי שיוכלו לעוד בהן, ואף על פי כן אין העוד חל למפרע, ומעטה יש ללמדו גם למי שמקדש לאחר שלשים, שכון שלא אמר 'מעכשו' יחולו הקידושין רק בסוף שלשים, ואם יקדשה אחר בתוך שלשים מקודשת לשני.

הגمراה מביאה בריתא המבוארת דין המוכר את בתו בתנאי שלא ליעד: **תניא אירך** – שנינו בבריתא אחרת, **המוכר את בתו לאמה,** ופק – וסיקם שモרכבה על מנת **של לא ליער**, נקדים הGAN, ואינו יכול לעידה, דברי רבי מאיר. ותקנים אומרים, אם רצח ליער, מיער, שאין החנאי חיל כל, מפני שחתנה תניא שהוא על פה שפטוב ברורה, ככלמה, נגד דברי תורה, שהחותרה אמרה שש עוד והוא בא לטלהו, וכל המשפט על מה שפטוב בתורה, **תנאו במל**. מקרה הגمراה, ולרב פלאיר וכו' אף שהחינה על מה שכובות בתורה **תנאו קינ**, והתנאי, **האומר לאשה תר את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי** – שלא אתחייב לר' בשאר – מנות, **קבות** – לבוע, ענית, **תרי זו מקודשת ותנאו בפל**, וחיב לתת לה שאר כסות ועונה בכפי שהיבתו התורה, דברי רבי מאיר. רבי והורה אופר, אם מתנה בראב שבטמוון, והיינו שאר כסות שחויבם הוא חוב מןן לאשה, **תנאו קיים**, כיון שיכולה למוחול על קר. מוכאר שרב מאיר סבור שאי אפשר להנתנות נגד דיני התורה, ואיר אמר אכן שהחנאי לבטל עוד קיים. מתרצת הגمراה, **האמר חקוק**, שאני הכא – **שונה דודין** ביעוד, משות **דאמר קרא צבי ומבר איש את בתו לאמה**, ויש לדריש שפעמים שאין מובהך **אלא לאחכ ביבר**, והיינו בשמנתנה שלא לעיד, ואני זה מתנה על מה שכובות בתורה.

שואלת הגمراה, **ורבנן** שאמרו שתנאו בטול, **האי –** דרשוה זו, של **'לאפה' מא עברי ליה** – מה דורשים בה. מתרצת הגمراה, **האי –** דרשוה זו **מייש ליה** – ציבים הם **לכדרניא** – לרשעה השנינו בבריתא, נאמר בפסוק **צבי ימבר איש את בתו לאמה**, תיבת **'לאמה' מלטה**, **שMOVEDה גם לפטלים** – כגון ממור ונתין שנישואיהם אסורים באיסור לאו, על אף שלא יוכל להתקיים בה דין יעוד. מבוארת הבריתא, scl באהורה קשה, מדוע והוצרך הפטוק, **ותלא דין הו –** מקל וומר יש ללמדו זאת, אם האב **מקודש** לפטלים, שחרי קידושין תופסים במורו נתין, שנישואיהם אסורים רק בלואו, וכי **לא יטרכנה לפטלים**, ומדוע וזכרנו לפטוק. אלא שיש פרור את הקל וומרה, מה **ימקדשה לפטלים**, משות קר יכול לקדשה להם, **שפנ יש לאב בקידושין** כתות יתרה על זכות המכירה, **שארם מקדש את בתו גם בשייא** בבר נער – **בגיל שתים עשרה שנים וום אחד**, וכן יכול לקדשה גם לפטלים, אך אין ללמדו ש**אטרכנה לפטלים**, בין **שאן אדם מוכר את בתו בשחאי נערה**, אלא בקטנותה בלבד, ולכן פטלו **לומר** – והצריך הפטוק לומר **'לאמה'**, שבחה **מלעד שMOVEDה אף לפטולן רבי אליעזר אמר**, אם בא הפטוק **ללאיד שMOVEDה לפטולן**, שנישואיהם אסורים בלואו. רבי בבר אמר **'אם רעה בעני איןיה אשר לו יעה'** וגוי, שמצד אחד נאמר שיבול לעידה ותופסים לו בה קידושין, וכך צדי נאמר שהוא רעה בעניינו, והיינו שרעא בגנושאי, שאסורה לו בלואו, בגין שהוא ממור או נתין, הרי שאפשר למכור גם למי שישאי אסורים בלואו. שבקידשה אביה לאחר שיחק באדרון, משות קידושי האדרון **לאם מלטה, שMOVEDה**.

ובci משייר בה ומין עברות שקנה בשווה פ्रוטה, ומיעיד אותה במחילה, הוו – חלים הקידושי, **הכא נמי –** כך גם בכל מקדש במלואה שיש עליה משכון, לא **שנא –** איןו שונה, וחלים הקידושין. הגمراה מביאה בריתא המפרשת כיצד ועד متى אפשר לערוד: **גנו רבנן**, **כיצד מצות עורה**, אומר לה – **לאימה בפניהם מוארת** לנו, וככל לומר זאת איפילו **בבבון** שנות העבדות שללה, **ואיפילו בפוך לשיקעת החפה של הימים** האחרון של השנה השישית, ונוגע בה מאו ואילך מנהג אשות – מנהג שנוגע אדון באשתו, **אינו נוגע בה** עוד מנהג שפותח – מנהג שנוגע אדון באמתו. רבי יוסי ברבי הורה אמר, רק אם יש מקודשת ליה, או שאומר **הרי את מוארת** ליה, וככל לומר זאת איפילו מוסיפה הבריתא, שכן והוא משל למד **לאומר לאשא התקדש**, שאם הוא ילי פשבשו **לאחר שלשים יום**, ומפרשים כונתו שمعدשו יחולו מקודשת הביריתא, שכן והוא משל למד **לאומר לאשא התקדש**, והוא יחולו מקודשין אסם יומם, שכך שנות העבדות שללה, **ואיפילו ביר לעשיות עמו** במלאתו, מקודשת בפרוטה, **אינה מקודשת**. באים לפדרותה זו צריכים לשלם שווה פרוטה, מקודשת בפרוטה, וזה, ואם לאו – שכבר אין איפילו מון השווה פרוטה, **אינה מקודשת**. פשבשו **לאחר שלשים יום**, ומפרשים כונתו שمعدשו יחולו מקודשין אסם יומם אלה, **אלא שקדשת לראשון**, בין שבסוף שלשים ריצה בקידושין, מקודשת למפרע מעשה הקידושין, וקדמו קידושין לקידושי השני.

שואלה הגمراה, **פישל זה לאמן –** לפי מי נאמר, **אלימא –** אם נאמר שהמישל הו לא **לכבי יוסי ברבי הורה**, **ה –** הרי אמר, שرك אם יש שנות ביום ביר לעשיות עמו שווה פרוטה מקודשת, אם לאו לא, מוחמת שהקידושין נעשים בעת, ואם יקדשה אחר קודם העוד, תהא מקודשת לשני, ואיר ניתן ללמדו מזה לאומר 'מעכשו' ולאחר שלשים שלא יחולו קידושי השני.

מתורת הגمراה, **הא אמר רב אחא בריה דרבא**, המישל נאמר לר' רבנן האמורים שככל שלא שקהה החמה של יום האחרון יכול לעידה, אף שלא נשאר איפילו שיעבוד של פרוטה, והיינו מושם שנחחש שאמיר בשעה שקנאה, שאם ירצה לעידה היהה שקדשת ליום בראשון, ודבריהם נלמד, שאם ירצה לעידה היהה שקדשת ליום השני, והקנוי, ומוקודשת למפרע בכסוף הראשון, ודבריהם נלמד, ואם המקדש מעכשויל לאחר שלבושים לילם הקידושין למפרע, ואם יקדשה אחר בתוך שלשים יום, לא יחולו קידושי השני.

מקרה הגمراה, **שיטא** שאפשר ללמדו כן, מתרצת הגمراה, מהו דתימא – שמא תאמו, **ה –** והיינו לא איפר לה האדרון לאב שתהייה מקודשת **מעבשין**, ועל אף שלא נשאר שוה פרוטה חלים הקידושין, ולמד שגם אם ר' קידשה את מקודשת לי לאחר שלשימים יום, שתהיה מקודשת למפרע מעשה הקידושין, ואמם יקדשה אחר בתוך שלשים לא יחולו קידושי, **כא פשטע לו** – ממשינו את מפרע.

הגمراה מביאה בריתא נוספת בתוליה במלחוקות זו: **תניא אירך –** **וישנו** בבריתא אחרת, **המוכר את בתו לאמה**, **וילך האב וקידשה לאחר שיחק ר' הילן באנון** שחשב בעת הקנין שיעודה, והפרק ממוני אפשרות זו, **ומוקודשת זו ומקודשת לשני**, דברי יוסי ברבי הורה, ותקנים אומרים, אם רצח לאמה, ימייער, ויפיקע למפרע את קידושי השני.

מוסיפה הבריתא, שכן והוא משל למד **לאומר לאשא תר את מקודשת לי לאחר שלשים יום**, ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום, שמקודשת לשני, בין שלא חלו קידושין ראשון לפני שעברו שלשם, ובשבאו לחול בבר היא מקודשת לשני.

שואלה הגمراה, **פישל זה לאמן –** לפי מי נאמר, **אלימא –** אם נאמר שהוא לר' רבנן, **האמרי ז' הרוי אמרו רבנן**, שאף שקידשה אביה לאחר, אם רצח לאמה, ימייער ומפיקע את קידושי השני, מושם שהקידושין שלו חלים למפרע. מתרצת הגمراה, **אלא אמר רב אחא בריה דרבא**, המישל **לרב יוסי ברבי הורה** הוא, שבסוף השיקדה אביה לאחר שיחק באדרון, משות קידושי האדרון **לאם מלטה, שMOVEDה**.

קידושין דף ב עמוד א תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז וחדר" (יום חמישי)

אמ' – היהי אומר, שעדיף עבר עברי מעבד בנענין, שבעבד עבר קא ניטבר ליה רמי עיזה ניטוק – גם יתון לו רמי עינו שישמא וגם יוצאו להזרות, לא ממשן – משמעו הפסוק 'בגופו יצא' שמיותר הוא, שבגופו יוציא, בלומר שימושים את חסרון גופו בממן, ואינו יוצא בראשי איברים כלל.

הגמרה ממשיכה匏ארא את הבריתיא: רבוי אליעזר בן יעקב אומר, שדורשים את הפסוק, שאם יתדי נבנ' וחדר יצא. שואלה הגمراה – מה הפירוש 'חדר יצא'. עונה הגمراה, אמר רב נחמן בר יצחק, כי קא אמר – כך אמרה, שאם יש לו לעבד אשה ווננים לפני שנember לעבדה, רבוי מופר לו שפה בעיניה על כורחו, אבל אם אין לו אשה ווננים קודם, אין רבוי מופר לו שפה בעיניהם, ואף הוא מפרש בגופו מלשון גופו, רק שמספר שהינו ייחידי, והינו שams בא אלא אש ובנים, יוצא ולא שמנסра לו שפה בעיניה.

שנינו במשנה (עליל י) שעבד עבר עברי יוציא להזרות בגרעון כסוף כלומר שהמלחkim את הסוכום שמנבר למספר השמים שהיה ציריך לעבודה, וכמה זמן ציריך עדין לעבודה, ואת ההפרשות את רבו וויצא להזרות. הגمراה מביאה בריתיא המפרשת את אופן החישוב של גרעון הכתסת: תנ' רבנן, נמבר במתה – מאה זו, והשבת מחתמת שהתייך כבר פעולתו או שהתחזק בכוחו, ואפער על מאתים זו שבאה לפודת עצמה, בגין שאין מחשבן לו כמה עליו לשם לאן לפי רעדן של מניין זמן ציריך בעית מיכרתו, שאנ' מופר בנבר לנו, אם עוד רבות בשים, לפ' יישיב גאלתו מפsep מנקנו, הרי שמעירבים את מהירות השנים שנהוררו לפי סוף מנקתו. אבל אם נמבר באטומים וזה, והחישוף וזה והתקלקל ואפער על מטה – מאה זו, בגין שאין מחשבן לו כמה עליו לשם לאן לפי רעדן של מניה בשינוי עתה, תלמוד לופר, ואם מעת נשאר בשנים וגוי, והשב לו בפי שנוי וכן, הרי שמעירבים את מהירותו לפי ערכו עתה.

אין לי ללמד מפסוקים אלו אלא עדר עבר עברי הנמבר לעדר בוכבים, שבו פסוקים אלו בתוכם, וממוס שהאיל ניגאל בקרובים, שקורנו גואלים אותו מיד הגוי, לנ' רדו של האדרון על התחנתה, ומהשנים תמיד להקל לעבד ולהפסיד לאדרון. אך נמבר לישיאל הבא לפודת עצמו, בגין שאף עליו מקלילים. תלמוד לופר, שבי' שבאי לנייה שזו, נאמר בנבר לגוי 'בשבר שבת בשתה' וגוי, ונאמר בנבר לישיאל בתרש'ב גו, וכשם שבנןבר לישיאל בתרש'ב גו והשבת מחשבים לפי ערכו הנמבר יותר, בעת המכירה או הפר דין, כך גם בנבר ליישיאל.

הגمراה מביאה משא ומתן בין כמה אמראים לבאר את הטעם שדורשים את הפסוקים להקל על העבד: אמר אבוי בשעה שעדרתו היהת בדוחה עלי, הרי בפומבדיתא פתוח להשבה לשואלי דבר תורה, בגין עזאי החיריך והדרשן, שנוגן בפ' שמי' מברא. אמר ליה מהו מרנן – אחד מהוחכים לאבוי, מפדי' ו' חילוא' דני קראי – את הפסוקים הללו, מבסוף מתקתו ו'בפי' שנוי, אבוי למדרשרנשו לקוילא ואבוי למדרשרנשו לחומריא – אפשר לדרש על העבד, שיעירכוו תמיד במחירות הנמלה, ואפשר לדרש גם להחמיר עלי, להערכיו תמיד במחירות הגובה, מא' קווית דדרשנשו לקוילא, נדרשנשו לחומריא – מה ראית לדרש להקל עליון, נדרשם להחמיר להערכיו לפי זמן היוקר.

השיב לו אבי, לא פ'קא דלאפק – לא עילה בעדרך לדרשם להחמיר עלי, מדא קל רחמנן לנו – שהי הקללה ההוראה עליון. רתנן, נאמר בעדר עבר עברי שאנו ריצה ליצאת בש, כי טוב לו עפ'ו, ודורשים מהפסוק שהייה העבר עפ'ו – שווה לך רמאכל, ואפ' – ושותה לך במשחתה, שלא תהא אתה אוכל פט נקייה, והוא אוכל פט קפער שאינה נקייה, ושלא תהא ריצה ליצאת בו יושן, והוא שותה בו רדש. ושלא תהא אתה יושן על גבי מובים שחומ רכיבם, והוא יושן על גבי תפנן הקשה. מכאן אמרו חכמים, שכל מקונה עבר עבר, בקונה אדרון לעצמו, שעליו לטסק צרכיו כפי' שננות לעצמו. ובין שhortורה דאגה לטבוחו מסטרבר לדרש את הפסוקים להקל עליון. שאל שום, ואבוי – ואלי נאמה, דני פיל – מה שחריך להקל על העבר, הינו לענין אכילה ושותיה, כי דמי דלא לאatzטער להה –

אפילו לך'רים שאין קידושים תופסים בה, אף שאין שיר כל בוה יהוד, ואין למלמד זאת מהפסק הקודם 'אם רעה בעי' אונדייה, שם שם למדנו רך שאפשר למוכרה באופן שהיoud אסור אף הוא יכול להול. מבארת הבריתיא, שכוכורה קשה, מדוע הוצרך פסק זהה, והלא דין הוא להשתעבד להם, וכוי לא – אפשר למלמד שעריה קידושים תופסים בה, וגם אין מרבנה אס מברחה לתפלין על אף שניiol הוא להשתעבד להם, וגם יש להוש שעריה קידושים תופסים בה, ולשם מה ציריך דרשא לרבות שובל למוכרה לקרובים. אלא שיש לפרק את הקל וחומר, מה למכורה לפטולין שמעיליה המכירה, משום שאם ראה ליעדר באיסור, מיעדר וולדים קידושים, הי' שבדיעבד שיר הוא בפרשטי יעד. אך אין למלמד מהו שימברנה לקרובים, ואני שאין קידושו חלים, ואני שיר כל בפרשטי יעד, וכי אמי' ר' פא' לאטמה, ומפל' שטמברה לקרובים על אף יעד. لكن אמר ר' פא' לאטמה, וכיוון שלמדו מילאה' שמכור את שתו לפטולים לתנא קמא, או למוכרה גם לקרובים לרבי אילעוז, אין מוקר למלמד שאפשר להנתנות שלא ליעדר, ולכן נחשב למנתנה על מה שכתב ב תורה, והתנו בטל.

שואלה הגمراה, ר' רב' פא' שר שלמד מילאה' שיכול להנתנות שלא ליעדר, מה יעשה עם הרשות שחייבים ורבי אילעוז דריש מוזע. עונה הגمراה, מה שיכול למוכרה לפטולין, נפקא לה – למד מילא' מה ר' פא' לאטמע, וזה – מאותו מקום שנולד מרב' לאטמע, ומהו מופסק 'אם עעה בעי' אונדייה אשר לר' עודה' גו, ובDSL'יל. וזה – מה ר' פא' לאטמע לה – מוכור את מילאה' גו, וצריך לומר שיר שיר לה מהריה בקרכובים, שמכורה בבריתיא לעיל, אין מוכורה לקרובים. הגمراה מביאה ברייתאות החולקות בדין למוכרה לקרובים, פ' נני קרא – שנינו בבריתיא אחרות, שיכול אבה למוכרה לאבוי, אף שאסורה עליו ממשום בת בנה, אך אין מוכורה לבן, בין שאסורה עליו ממשום אותן ר' פא' לאטמע – ושנינו בבריתיא אחרות, אין יכול אביה למוכרה לא אבוי ולא לבן, והרי זה לא פ'למא מה שנינו שאין מוכורה לא אבוי ולא לבן מוכר, ממשום שסביר ברבנן שאין מוכורה לבן, במאן – כמו שבירת הבריתיא, הרי זה לא לאבוי אין מוכורה לבן, במאן – כמו שבירת הבריתיא, שלדבריהם אין מוכורה אף לאביה. ולא רב' פא' לאטמע שמכורה לkarovim, שלדבריו מוכורה גם לבנו. מתרצת הגمراה, לעולם בבריתיא וברבנן, אך מודו ו' מודרין' רבנן, אמר אבוי – מודר – במקומות שיש אסורה ליעדר או לבן, יכול למוכרה לקרובים היקא אוניא אדר – ושנינו בבריתיא אחרות, אין יכול אביה בנה, שהרי אסורים ליעדר. מילא' מה שנינו למוכרה לאבוי לא אבוי ולא לבן מוכר לא אבוי והוא לבנו מוכר, ממשום שסביר ברבנן שאין מוכורה לבן, במאן – כמו שבירת הבריתיא, הרי זה לא לבן מוכר לאבוי להקרובים, שלדבריהם אין מוכורה אף לאביה. יעוז, שהרי גם על בן בנו אסורה ממשום אהות אביה. נמצוא, שלרבי אילעוז יכול למוכרה גם לkarovim, ובמצעה, ובදעת חכמים נחלקה, לבריתיא השניה אין מוכורה לkarovim, ולבריתיא הראושנה, שיש אסורה ליקים יעוז מוכורה גם לkarovim. ולפי כולם אין מתנה שלא ליעדר. ולרבי מאיר אין מוכורה לkarovim, אך יכול להנתנות שלא ליעדר. הגمراה חזרה לבאר את ידי עבד עבר עברי פ' נני רבנן, נאמר בעבד עברי 'אם בנטו יבא בנטו יצא', ויש לדרש מילאה' שאם בנטו נבנ' לעבדתו, בנטו יצא. רבוי אליעזר בן יעקב אומר, דרישים מהפסוק שאם יתדר נבנ' לעבדות יתדר יצא. עונה הגمراה, מה דפירש שאם (בנטו) בנטו נבנ' בנטו יצא. עונה הגمراה, אמר ר' רבא, לופר שאין יוציא להירות בראשי אבאים – אם אדונו ה필 שננו או סימה עיננו, או חרך לו אחד משאר העשרים וארכעה ראשיא אבאים, בעדר בנענין שיוציא על ידי זה להזרות. מקשת הגمراה, אמר ליה אבוי לרבא, חחוא – דין זה, פ' לא תאכ באצאת העדרים' נפקא – נלמה, שאומר שאם עברה ויצאת בראשי אבאים בעדר בנענין, והוא הדין עבד עבר. השיבו לרבא, לא מלהם – אם נלמוד רך מהפסוק לא תאכ באצאת העדרים' –

**קידושין. האשה נקנית – פרק ראשון דף ב – מtower מהדורות "אבן ישראל" – (שטיינולץ")
ריש'י**

זה הנזכר לעבורה וריה עצמה – לחטוב עצים ושאר צרכיה, ולא לשם אלהות. לא
אהדריה קרא – לכל ישראל, לרhom, לעלי. לירדי אבן אחר הונפל – אדרחה אבן, שלא
תחא לו גאותה. רבות בשניהם – משמען שידרא רבוי בשניהם, וכי אפשר לרשותם מרווחת על
שש או מועותות? אלא – היכי אמרה: אם יש רבוי ברומי, שנרבבה בהרח שנים הלל, כגון
שהשבית, "מכסף מקטור" – החשוב במשמעותו,

קנייה, לחקל, מתמעש בפסוף – בתרוך שנים הלה, החשוב יותר כמי שמי שעשוי של עשי. נירב לה
דמי ארבע שנים. ולא אידי קרא לא בהשכלה – דמי אהובך. לחצאי – הגיע ידו לזרמי החז
ולא בהכסוף. גרעומו – ירומות, ומעט חזי שני מעלי. או אין
ננא – כלל, אלא אם כן מצא בדי גואלה, שרה אהוה – כתיב בה "ומצא בדי גואלה"
ולא להצעאנן, והכא כתיב "ישבר גואלה", ולא
בריבכ"ר. או רילאן לקולא מסריין –
dagolot העאנן יש בה להקל ולהחמיר

בדלקמייה, והיכא דהוי קולא לבבה – אמרנן
דנגאל והכא דהוי ומוא – אמרין דעת
גנאל, בدارמי קרא גבי השכלה והכסוף, דאלולין
לקולא. לאו אמרת – לעל (ח'א); גנוי חמש
מאוות ושה אול – לדורי והכל אירן ממכה.

אלמא: "גומבר" – בולו ולא חזיו משמעו, הכא
ממי, דכתיב (ויקרא ח) "או השיגה ידו וגואלא" –
בולו ולא חזיו משמעו. משבחת לה לקולא –
ודחיא לה האגאל קולא גניה, לסתותה,
ומשבחת לה לרשותה, ובנה במא – קנאו

במנוחה, וധיב לה הדיאויה עיבר בהר החיכומיש
בגאנאלות חזיאן. אמרות היוא גואלה, כי אירק
– תול בא בשושת דבוריה אירק אל פליגין, ואם
בא בעשי לא גומבר פוריינו – ייחיב להיה מאה,
ונפי. ואו אמרת איינו גנא – אירק בוליה
ברשותה דבוריה, וധיב לה במא והמשין. ווא
אמרות נורבה כי – הדיאויה דנסחא אין

מחשבים לו אלא בשעת מקטנה. דאייך וול
ואייך – שקנוו במאטיטים, והולו גמד לעמלה.
וחשב לה כבי שני – ותון לו המשים, ולא
הספיק לגמור פידינו עד שהורך ועמד על

מאטיט. הכא גוטין במקסקא: ואו אמרות אייט
גנאל להצאיין הגו – קרא דפינ – ואו אמרת
על מאהן. אי אמרת גנא – ייחיב לה מאה
מושבחת לה לcolelia ולחומריא; לcolelia: ובניה במא – ייחיב לה חמישין, פלא דרמי, ואשכח
וקם על מאהן. אי אמרת גנא להצאיין – ייחיב לה מאה ונפי, ואו אמרת אין גנא להצאיין –
חיזו, הכא נמי – "גנאל" – בולו ולא חזיאן – אמר אבוי: אם תימציא לומר גנא להצאיין –
בנורבה פסוף – גבוי שנינו. אמר רב ווספה: דרשותה רב נחמן בר יצחק לוי קראי בסני.

(סימן: עבד בית חזיאן בית עבד קרובים) בעה מיניה רב הונא בר חוננא בר חוננא מרוב ששת: עבד
ערבי הנמperf לנקרי גנא להצאיין או אינו גנא להצאיין? "גאלתו" "מישדרה אהוה"
גמר; מה שדרה אהוה אינו גנא להצאיין – אף האי גמי אינו גנא להצאיין. או דילמא:
לקולא – אCKERוין, לחומריא – לא אCKERוין? – אמר ליה: לאו אמורת החק: נמperf – בולו ולא
חזיאן, הכא נמי – "גנאל" – בולו ולא חזיאן – אמר אבוי: אם תימציא לומר גנא להצאיין –
מושבחת לה לcolelia ולחומריא; וואהרטה: נורבה פסוף – "מפסף מקטו"! – בנון דאוכיר

ויל ואוקור. מושבחת לה להצאיין – ייחיב לה תמשין ונפי, בעא מיניה רב הונא בר חוננא קרוב שישת:
מאה פקרון בנטו גניה, וധיב להו נחלה ונפי, בעא מיניה רב הונא בר חוננא קרוב שישת:

המוכר בית בטה ערי חומת, גנא להצאיין או אינו גנא להצאיין? "גאלתו" "מישדרה
אהוה גמר; מה שדרה אהוה אינה גנא להצאיין – אף האי גמי אינו גנא להצאיין, או
דריליאן: הכא דגנלי – גל, הכא דלא גל – לא גל? – אמר ליה: אם גאל גאל – מלמד שלוחה וגנאל, וגנאל
בשמע שלוחה וגנאל, וגנאל להצאיין. דתנייא: "אם גאל גאל"

לצאיין. אמר רבבי שמבעון: מה טעם – לפי שמצינו במויר שדרה אהוה שיפח בחו, שאם
הגע ובל ולא גנאלה – חזרות לשלילה ביובל, והוע בחו – שאינו לה גנאל להצאיין.
מקדיש, שהווע בחו, שאם הגע יובל ולא גנאלה – יוצאה לפהנים ביובל, ופה בחו שלוחה
ונוואל גנאל להצאיין. האי מוכר בית בטה ערי חומה גמי, הואיל והווע בחו, שאם מלאה

לו שנה תמיימה ולא גנאלה נחלט – יפה בחו שלוחה וגנאל, ונוואל גנאל להצאיין. אמרת היא: "אם
גאל גנאל" – מלמד שלוחה וגנאל, ונוואל להצאיין, ניכול, ובלא דין הווא; ומה מוכר שדרה
אהוה, שיפח בחו, שאם הגע יובל ולא גנאלה חזרות לשלילה ביובל – הרוע בחו שאן

לו וווע גנאל להצאיין, מקדיש, שהווע בחו, שאם הגע יובל ולא גנאלה יוצאה לפהנים
בפיובל – אינו דין שהווע בחו, שאין להו וווע גנאל להצאיין? מה למוכר שדרה אהוה
שיפח בחו ליאאל מיד, תאOPER במקדיש – שיפח בחו ליאאל מיד. מוכר בית בטה

עיר חומה יוכית, שיפח בחו ליגנאל גנאל להצאיין! – לא קשיא;

הא

SHIPACH חומר שוחטנו נפקעת, שרי חזרות לו ביובל, שפירק לחו לולות ולגאלול בחצאיין, אבל מוקריש, מותחן כבויול קדש וגוי, ומתחלק לבנינים – יפה הכתוב בחו בתחלת פירונו, לולות ולגאלול בחצאיין, ומהכא איתן לן למיגמר גמי מוכר בית בטה ערי חומה, דליה
ונוואל גנאל להצאיין שרי הרוע בחו ליחולט בסוף שהנה ולא יציא בפיובל. אמרת היא – דכתיב סיפא: מוכר בית בטה ערי חומה יוכית, שאין להו גואל וכור. מוכר שדרה אהוה הרוע בחו
ליאאל מיד – עד שההא שי שרים ביד הולקה, כדרכיב (שם כד) "במסטר שי ובוואו ימכור לך" – אין מוכר פורה משוי שרים מיד. מוכר בית בטה

(שם) "לפי רוב השנינים" "וחשב את שני מוכר" וגוי, בדומה שרים הם משולקה עדו הולב שההא עתידי להחויר לבעלים – עשרים שנה, והרי שקיית תבאות כל

גאלתו גאלתו גמר – נראה לריבינו דלא גורה שהגמורה היא אלא גלו מילחאה
בועלמא הוא. די גוירה שהגמורה היא – אם כן מאוי אמר "או ולמא לילא
אמרון להומרא לא אמרני?" כי דין דgoירה שה – בין לילא בין להומרא איתן לא
למיילא. דאין גוירה שההא למוחוצה, וכן ממשען קמיה גיבתי עיר והומרה אמרו "היכא דגאל –
גאל, והיכא דלא גאל – לא גל", ואו גוירה שההא – איפלו האב דלא גלי נמי.

איתיביה – פירוש: דקנית, מוכר בטה ערי חומה יוכית, שאינו
לה גואל וגנאל להצאיין, ואם אמרת דקנית דביה עמי פריך

רכבי שמען דילמא דק ברייתא דק ביה עמי פריך – אבן אחר התופל – תלמוד לומר "איתיבי נמperf גאנלה
תריה לו אשר מאהוו ינאלו". – איזמא: "וואלה תריה לו" – איזמא: "וואלה
תריה טהון", וזה דק אמר לעל בוגי בטה ערי חומרם, הא

לענין פריזן – נחמייר עלייה, מדרבי יוסי ברבי חנייא!
דרביין קרא מקריש "אם גאל גיא", אבל חך –
אמר רב נחמן בר יצחק: הוי קראי בטה ערי חומרם, בטה ערי
"אם ערד רפונות בשניהם" ובכתוב "אם מעת נשאר בשניהם", וכי יש שניים מקרופות ייש שניים
מוסעות? אלא: נורבה פסוף – "מפסף מקטו", נחמעט פסוף – "גבוי שנינו". – ואיזמא, רכבי
קאמר: היכא דעבר הרי וPsi ליה ארבע – נורבה ליה ארבע – מפסף מקטו, עבר ארבע
ובשוו ליה הרכז – נורבה פסוף בשניהם – "מפסף מקטו", נחמעט
בפסוף בשניהם – "גבוי שנינו". אמר רב ווספה: דרשותה רב נחמן בר יצחק לוי קראי בסני.
סימן: עבד בית חזיאן בית עבד קרובים) בעה מיניה רב הונא בר חוננא בר חוננא מרוב ששת: עבד

ערבי הנמperf לנקרי גנא להצאיין או אינו גנא להצאיין? "גאלתו" "מישדרה אהוה"
גמר; מה שדרה אהוה אינו גנא להצאיין – אף האי גמי אינו גנא להצאיין. או דילמא:
לקולא – אCKERוין, לחומריא – לא אCKERוין? – אמר ליה: לאו אמורת החק: נמperf – בולו ולא
חיזו, הכא נמי – "גנאל" – בולו ולא חזיאן – אמר אבוי: אם תימציא לומר גנא להצאיין –
מושבחת לה לcolelia ולחומריא; לcolelia: ובניה במא – ייחיב לה חמישין, פלא דרמי, ואשכח
וקם על מאהן. אי אמרת גנא – ייחיב לה מאה ונפי, ואו אמרת אין גנא להצאיין –
ייחיב לה מאה ונפי. – והאפרת – נורבה פסוף – "מפסף מקטו"! – בנון דאוכיר

ויל ואוקור. מושבחת לה להצאיין – ייחיב לה תמשין ונפי, בעא מיניה רב הונא בר חוננא קרוב שישת:
מאה פקרון בנטו גניה, וধיב להו נחלה ונפי, בעא מיניה רב הונא בר חוננא קרוב שישת:
המוכר בית בטה ערי חומת, גנא להצאיין או אינו גנא להצאיין? "גאלתו" "מישדרה אהוה"
אהוה גמר; מה שדרה אהוה אינה גנא להצאיין – אף האי גמי אינו גנא להצאיין, או
דריליאן: הכא דגנלי – גל, הכא דלא גל – לא גל? – אמר ליה: אם גאל גאל – מלמד שלוחה וגנאל, וגנאל
בשמע שלוחה וגנאל, וגנאל להצאיין. דתנייא: "אם גאל גאל"

לצאיין. אמר רבבי שמבעון: מה טעם – לפי שמצינו במויר שדרה אהוה שיפח בחו, שאם
הגע ובל ולא גנאלה – חזרות לשלילה ביובל, והוע בחו – שאינו לה גנאל להצאיין.
מקדיש, שהווע בחו, שאם הגע יובל ולא גנאלה – יוצאה לפהנים ביובל, ופה בחו שלוחה
ונוואל גנאל להצאיין. האי מוכר בית בטה ערי חומה גמי, הואיל והווע בחו, שאם מלאה

לו שנה תמיימה ולא גנאלה נחלט – יפה בחו שלוחה וגנאל, ונוואל גנאל להצאיין. אמרת היא: "אם
גאל גנאל" – מלמד שלוחה וגנאל, ונוואל להצאיין, ניכול, ובלא דין הווא; ומה מוכר שדרה
אהוה, שיפח בחו, שאם הגע יובל ולא גנאלה חזרות לשלילה ביובל – הרוע בחו שאן

לו וווע גנאל להצאיין, מקדיש, שהווע בחו, שאם הגע יובל ולא גנאלה יוצאה לפהנים
בפיובל – אינו דין שהווע בחו, שאין להו וווע גנאל להצאיין? מה למוכר שדרה אהוה
שיפח בחו ליאאל מיד, תאOPER במקדיש – שיפח בחו ליאאל מיד. מוכר בית בטה

עיר חומה יוכית, שיפח בחו ליגנאל גנאל להצאיין! – לא קשיא;

SHIPACH חומר שוחטנו נפקעת, שרי חזרות לו ביובל, שפירק לחו לולות ולגאלול בחצאיין, אבל מוקריש, מותחן כבויול קדש וגוי, ומתחליך לבנינים – יפה הכתוב בחו בתחלת פירונו, לולות ולגאלול בחצאיין, ומהכא איתן לן למיגמר גמי מוכר בית בטה ערי חומה, דליה
ונוואל גנאל להצאיין שרי הרוע בחו ליחולט בסוף שהנה ולא יציא בפיובל. אמרת היא – דכתיב סיפא: מוכר בית בטה ערי חומה יוכית, שאין להו גואל וכור. מוכר שדרה אהוה הרוע בחו
ליאאל מיד – עד שההא שי שרים ביד הולקה, כדרכיב (שם כד) "במסטר שי ובוואו ימכור לך" – אין מוכר פורה משוי שרים מיד. מוכר בית בטה

עיר חומה יוכית, שיפח בחו ליגנאל גנאל להצאיין! – לא קשיא;

SHIPACH חומר שוחטנו נפקעת, שרי חזרות לו ביובל, שפירק לחו לולות ולגאלול בחצאיין, אבל מוקריש, מותחן כבויול קדש וגוי, ומתחליך לבנינים – יפה הכתוב בחו בתחלת פירונו, לולות ולגאלול בחצאיין, ומהכא איתן לן למיגמר גמי מוכר בית בטה ערי חומה, דליה
ונוואל גנאל להצאיין שרי הרוע בחו ליחולט בסוף שהנה ולא יציא בפיובל. אמרת היא – דכתיב סיפא: מוכר בית בטה ערי חומה יוכית, שאין להו גואל וכור. מוכר שדרה אהוה הרוע בחו
ליאאל מיד – עד שההא שי שרים ביד הולקה, כדרכיב (שם כד) "במסטר שי ובוואו ימכור לך" – אין מוכר פורה משוי שרים מיד. מוכר בית בטה

עיר חומה יוכית, שיפח בחו ליגנאל גנאל להצאיין! – לא קשיא;

SHIPACH חומר שוחטנו נפקעת, שרי חזרות לו ביובל, שפירק לחו לולות ולגאלול בחצאיין, אבל מוקריש, מותחן כבויול קדש וגוי, ומתחליך לבנינים – יפה הכתוב בחו בתחלת פירונו, לולות ולגאלול בחצאיין, ומהכא איתן לן למיגמר גמי מוכר בית בטה ערי חומה, דליה
ונוואל גנאל להצאיין שרי הרוע בחו ליחולט בסוף שהנה ולא יציא בפיובל. אמרת היא – דכתיב סיפא: מוכר בית בטה ערי חומה יוכית, שאין להו גואל וכור. מוכר שדרה אהוה הרוע בחו
ליאאל מיד – עד שההא שי שרים ביד הולקה, כדרכיב (שם כד) "במסטר שי ובוואו ימכור לך" – אין מוכר פורה משוי שרים מיד. מוכר בית בטה

עיר חומה יוכית, שיפח בחו ליגנאל גנאל להצאיין! – לא קשיא;

בבא מיניה זו שאל ר' הונא בר חיננא מרבית ששת, עבר עברי הגמבר
 לעבד בזבבים, האם נגאל הוא לחצאיין, ויכול לחתת חצי דמיון,
 ולוא כל מחיצית שנות עברותו, וכבישתיימו השנים שליחין לא
 שילם, ישתחרר, או איןו נגאל לחצאיין, ואין גואל אלא אם יש לו
 כדי כל השנים שצערך לעבד. וצדדי הספק הם, האם 'אולות'
 'אילוחין' פשודה אחותה פטר – לומדים בגויניה שוד, נאמר בשודה
 אחותה ימצעא בדי' זאלחוין, ונאמר בעבד עברי הנמבר לשוגיב
 זאלחוין, מה שדרה אחותה איןו נגאל לחצאיין, כפי שדורשים מהכתוב
 'בד' גאלתו, אף תאי – הנמבר לגוי נמי איןו נגאל לחצאיין, או
 דילמא – או שנאמר, שכאשר הגואלה לחצאיין היא לקליא לעבד,
 אמרני שנגאל לחצאיין, אבל באשר היא לחומרה לעבד, לא אמרני
 שנגאל לחצאיין, כפי שמעינו לעיל שם השביב או הוזל,
 שהחולבים תמיד להקל עליו.

רב ששת פשט את הספק מטעם אחר: אפר ליה רב ששת, לאו
 אמרת הדרת – האם לא אמרת לגבי גוב שאן לו לשלם, שאמרה
 תורה 'אם אין לו זומבר בגנברתו', ואם הגיבנה שעלו לשלם
 בחorthה משיוו להימבר בעבד לשש שנים, אין מוכרים אותו לפחותות
 משיש, משום ש'גמבר' משמע שימבר פולו, והיינו לכל שיש
 החננים, ולא שימבר רק חיין, בולומר לפחותות משיש, הכי גפי – קר
 יש לדירוש את מה שאמר לגבי פינונו של העבר 'או השגגה ידו
 ונגאל, נגאל' בולו ולא חיין, ואינו נגאל לחצאיין.
 הגمرا מבארת את הנפקותות בין אם נגאל לחצאיין או אין נגאל
 לחצאיין: אפר אפי, האם יטמי לופר שעבד בדרכ קולא לעבד,
 משבחת לה קולא ולחומרא – אתה מוצא בדבר קולא לעבד,
 שמרייח מקר, וכן חומרא, שטפסיד מקר. ומפרש אבי, לקייא
 ביצה, האם זביה – קנוו האדרון במאה זוז, ויהב ליה – נון העבר
 לאדרון פישין זוז, והם פלאן דרמי – מחיצית דמי, ולאחר מכן
 אשכח העבר זום – ועמד ערכו עיל אאנון – מאתיים זוז לשש שנים,
 אי אמרת שנגאל לחצאיין, נמצוא שנותר לאדרון רק חיין, ואחר
 שהתייךר שהוא החלקו מאה, ולפיך יהב ליה – נון העבר לאדרון
 מאה זוז בלבד, ופיק – וויאצא לחירות. ואי אמרת שאין נגאל
 לחצאיין, ולא קנה מיר האדרון כלל, ומה שישלים הדרון
 ביד האדרון, נמצוא שיש לאדרון עבד שהוא מהות מאתים, וכשבא לפרדota
 עצמה, יהיב ליה – נון לו העבר עוד זאה וחמשין זוז, וביחד עם מה
 שנון זה מאתיים זוז, ופיק – וויאצא לחירות, הרי שאם נגאל
 לחצאיין ממשם פחות.

מקשה הגمرا, והאמרת – והלא אמרת שאם גטרבה בקספו –
 התיקיר העבר, ציר לפרדota עצמו רק מבקף מנקתו – כפי שיוו
 בעת המכיה ולא לפ' היicker, ואפלו אם אין נגאל לחצאיין ציר
 לחת רק עוד חמישים זוז. מתרצת הגمرا, באן מדבר בגען דאוקיר
 – שהיה ערכו בעת המכירה מאתים, זול – והויל ועמדו ערכו על
 מאה, ואו נון לאדרון חמישים כדי לפרדota את חיין, ואוקיר –
 והתייךר שוב ועמד ערכו על מאתים, כפי ערכו בעת המכירה,
 אך כיון שישלים דמי חצינו בעת שהיה זול, אם נגאל לחצאיין וול
 פדינויו, נותר לאדרון רק חיין, ואין ציר לשלים אלא כפי שהתייךר
 אותן לחצאיין, ונונת מאה ווועצא.

ומושיר אבי באבר: משבחת לה – אתה מועז לחומרא אם נגאל
 לחצאיין, שאם ובנטה פטאנ – קנוו במאתים זוז, ולאחר מכן מנק
 – נון בפינונו מאה זוז, והם פלי' דמי – מחיצית דמיין, ואחר
 מנק אינט – התקלקל העבר זום – ועמד ערכו על מאה זוז, או
 אמרת נגאל לחצאיין, במאה שנון פדה את חיין וועלו לתה את
 דמי חצינו השני, שאחר ירידת ערכו זה חמישים זוז, ולפיך יהיב
 לה – נון העבר לאדרון עוד חמישין זוז, ופיק – וויאצא לחירות,
 ומצעא שישלים מאה וחמשים זוז. ואי אמרת איןו נגאל לחצאיין,
 ובנטית מחיצית הכסף לא חל כל פדינוי, אך לאו מאה הזה
 שישלים, פדרון זיינחו זיינה – הרי חס פדרון אצל האדרון, עתה
 שערך בולו הו מאה, יהיב להו זיילה – נונת לאדרון לפרדונ
 ופיק – וויאצא לחירות, ומצעא שישלים רק מאה זוז.
 התרבר לעיל, שהומוור שרדה אחותה, איןו יכול לפרדota עד

זה הגמבר – אם עדין לא שב, לאבעזרת בזבבים עצמה, לחטוב עזים
 ולשאוב מים לצורכה. ובין שמנבר לעבד מחמת חטאיה, ראוי
 להחמיר עלייו שיפדה לפני ערכו הרב בוחר בין זמן הדמירה וממן
 הפדייה, ולא כמו שאמרה הבריטא להקל לפודתו לפני ערכו
 הפחות. גאלתו – ואילו יאלנו. ובין שהתרורה רוצה בתקנתה, שם, על אף שהגיע עד כדי
 למיבור עצמו לשמש לעבודה וזה, לא אהדרה קרא – הלויא
 החזירו החתום, ואמיר לבב ישראל שירחמו עליו, דניין דרי' רבי
 ושמעאל, הואיל והליך זה געעה בזבב בזבבים, אמא –
 שמא אומר לדרי' ז להפלין און אחר הנפל, שלא יהא לו פדרון,
 תלמוד לו פר בתרשך הפרשה, אתיי נמבר גאלת הדרה לו, אחד
 מאחו זיאלאן. ובין שהתרורה רוצה בתקנתה, יש להקל בפדיונו.
 שאלת הגمرا, איא – ושמא נאמה, שיאלאת הדרה לו, כי דרכי
 דלא ליטפע – כי שלא יתרבר בין העובי בזבבים, הא – און לענין
 פדרון, נחדר עלה לחשב לפי המהיר הגבינה, מדרבי זייני ברכי חיננא
 שאומר שהגיע לעבודות מחמת חטאנו, ולכן יש להקל רשות
 מתרצת הגمرا, אפר רב נחנון בר אצחה, תרי קראי בתיבי – שני
 פסוקים נאמרו בענן הפדרון, בתיב 'אם עוד רבות בשנים וגוי, מבקש
 מקנתקו', ותיבים 'אם מעת נשאר בשנים וגוי, כפי שנינו יישיב' וגוי,
 ומשמע שיש ריבוי ומיעוט בשנים, ורש לשאול, כי יש שיטים
 כרבות ויש שיטים מעטות – שימכר ליותר או לפחות משש שנים.
 אלא בר יש לפרש את הפסוקים, אם עוד רבות בשנים, הדינו
 שטרבח בקספו – שהסביר העבר ועלה ערך שנות שעבודתו, ואם
 גאלתו מבקף מתקתו – בערכו בעת קניתו ולא בערכו בעת, זאמ
 מעת נשאר בשנים, הדינו שנטעט בקספו ויריד ערך שנות
 בעבודת, ש'ק' שנינו ישב את גאלתו, הדינו בערכו בשנים אלה,
 ולא בערכו בשעת המבירה.

שואלת הגمرا, איא – קאפר – ושמא בר אמר הכתוב, אם
 עוד רבות בשנים – הדינו הייא זאכבר פריר ופש להה ארבע – שעשה
 בעבדותו שנתיים ונותרו ארבע שנים, שמים רוב החננים, ניטיב זאמ מעת
 – ישם לאדרון עברו ארבע שנים מבקף מתקתו, ואילו נאר בשנים
 נשאר בשנים, הדינו שעדב אבע ופשו ליה פרחי – שעשה
 בעבדותו ארבע שנים ונותרו שנתיים, ייטיב פרחי – ישם את שתיה
 הנסים 'ק' שנוי', ואין מודבר בהכיסף או השביב, אלא שמלים
 לפי החשבון הסכום שנמבר והשנים שנטורו.

מתרץ רב נחמן בר ייחק, אם כן, שהשינוי הוא בין אם נותרו שנים
 רבות או מועטות, בקבות קרא 'אם עוד רבות 'שיטים' וכן 'אם מעת
 נשאר 'שיטים' – בלא ב', פאי – מה הוא הלשון שנקט הכתוב
 'בשנים', שימושו שהריבוי הוא בשנים, יש להערכו מבקף בשנים,
 נטרבח בקספו ז ערכו בעת המכירה, ואם נתעט בקספו ז ערכו הכספני בשנים,
 כפי ערכו בעת המכירה, והוא ערכו עתה בשנים אלו.
 אפר רב יוכט, דרשנו רב נחנון (בר אצחה) להני קראי – דרש רב
 נחמן פסוקים אלו בנטנינו בפיעי.

בסוגיות הבאות הגמורא דנה בדין פדין עבדים ובתים בעיר
 חומה, אם אפשר לפרדota לחצאיין, הדינו בשמלים רק חלק
 מדמייהם, וכן אם גם קרובים ייכולים לפדות.
 (פטען ליטוiot דלהלן, עבד הנמבר לגוי ובית ערי חומה, אם
 נגאלים לחצאיין, בית ערי חומה ועדר הנמבר לשישראל, אם נגאלים
 בקרובים). המוכר שדה אחותה, הדינו שהיא ירושה לו מאבותינו
 מחולקת הארץ לשכיטים, חורת ריא ביובל למוכר, וכן
 לאו לאלה מאחר שערכו שנתיים מהמכירה, בחישוב בכמה נמבר,

וכמה שנים דיה מהמכירה עד היובל, ולפי זה כמה שלם ערב כיל
 שנה, וכמה שנים נשאר עד היובל, ואתה והנונת כדי לאויל, ואולם
 רק אם משלם את הסכום המלא יכול לאויל, ואינו יכול לאויל רק
 מkeit מהשנים נשארה, שדרשו חכמים את הכתוב 'זה השגגה ידו
 זיאלאן' גאלתו, שאנו גואל אלא אם נונת את כל שעיר
 גואלו. המורא דנה בעבד עברי הנמבר לגוי, שבנו אמר רק 'ישיב'

בעל ברחו של הקונה. וכן נאמר במוכר עצמו לגוי. אך במוכר בית ערי חומה ומוכר עצמו לישראלי, לא התפרש שקרוב יכול לגואל. הגמורא להלן דינה אם יש גאולת קרובים בשני אלה:

בעא מזיה – שאל ר' הונא בר דניא מר' רב ששון, המוכר בית בפתני ערי חומה, האם נגאל החביטה לקרים על כורחו של הקונה, או אין נגאל לקרים. וצדדי הספק, האם 'אלא'ו' יא'אלתו' משחה אהוה נמר – לומדים בגיראה שווה, נאמר בשדה אהוה יונצא כדי עאלתו' וגדרה אהוה ונגאל בדורותם, ובפי שדרושים מיבדי גאלתו'. נגאלת לקרים, אף חאי – גם בית עיר חומה נמי, אין נגאל לחצאיין, להחכמים שלומדים גוניראה וזה מהגדרה שהוא שנגאל לקרים, או דלמא – או שמא אין לומודן לנגאלת קרוביים, משום שבי פתיא עאלתו' – המקום שבתווב גאלתו' בשדה אהוה, בחצאיין הוא דכתיב, ובא למעט שרך אם מצא כדי גאולתו גואל, ולא אם מצא רך כדי חצאיין, אך בקרים לא פתיב גאלתו', ולכן הדורה שהיא רך למד שאין בית עיר חומה נגאל לחצאיין, לאו שנגאל בקרים. אמ' לר' רב שתת לר' הונא בר חיננא, אין נגאל בקרים.

אייטבה – הקשה רב הונא בר חיננא לר' שתת לר' בתורה זיכר אל הארץ אחותכם גאללה תנתנו לאארץ/, ולא התפרש איין גאולה בא הפסוק לרבות, מפרשת הביריתא, שבאו לסתות בחתם עעד עברי שנגאלים בקרים. פאי לאו – האם אין הפירוש בפי ערי חומה, ולא כרב שתת. מתרצת הגמורא, לא, אין הכוונה לבתי ערי חומה, אלא לפט' חצרים – בתים שבערים שאין מוקפות חומה מימיות ידועש.

מקשה הגמורא, וכי בפי חצרים צרים ריבוי לנגאלות בקרים, הלוא בהריא פתיב בהוא – בפירוש נאמר בהם יוצמי החצרים וגוי, על שדה הארץ תשב, שדינים לעניין הארץ תשב, שדינה כשרה אהוה, וכמו שדרה אהוה אהוה את בתי החצרים כן.

מתרצת הגמורא, הוה – הפסוק זיכר אל הארץ אחותכם גאללה תנתנו לאארץ/, בא לקובעו חבה על הקרים, וכשיתו ריבוי אללפא – וכשיתו ריבוי אללער.

דניא, נאמר בפסוק כי ימוך גאניך ומבר מאחותה, ובא גואלן שמכור קרובם מחמת דוחוק, ואללפא – יחוור הדין ולמלמד זאת מהצד השווה של מוכר בית עיר חומה שאינו דקטר אל ליפיך ו' יש לפרק מה למכור בית בפי ערי חומה יופיא, שבען הורע בהוא לעניין ליגאל ליעולם, שנגאל רך תוך נשנה, התאמ' במקידיש שדה אהוה, שפח בוח לעניין ליגאל ליעולם – עד היובל, אם לא מכראה הגובר לאורה, ולכן יש לומר שאף לה גואל.

מתרצת הגמורא, אמר ליה רב אחא ברה דרבא לאב אש, אין זו פירכא, פשים דאייא ליפיך ו' שיש לומרו ייחדר דיאן, פיטי בטה חד – יהוור הדין, אמר לרב שמכור שדה אהוה יוכית, שפח בוח לעניין ליגאל ליעולם, ואין לה גואל אף אין גואל לחצאיין. ואם תפירך מה למכור שדה אהוה שפח בוח לעניין ליגאל ליעולם, שאינו גואל רק מאחר שניים, אמר לך מוכר בית בפי ערי חומה יוכית, שיפוח בוח לגואל מידי, ואינו לה גואל ותיר דיאן, שאם תפירך שוב ממכור בית עיר חומה שאינו גואל לעולם, ואוכיה שבח שדה אהוה אהוה – אין דומה החומרא אהוה. ועל כן ציריך לומר, לא ראייך זה – אין דומה החומרא שבמכור בית עיר חומה, דומה החומרא שבמכור שדה אהוה, ואין איננו ר' ריבוי ברה דרבא ברה דרב, עדין ייכא ליפיך על הצד השווה, מה לה cedar השווא שפח – במכור שדה אהוה אהוה, והומרה לא כריך של לא החומרא גורמת שאין לה גואל, אלא הצד השווה שבשניהם, ה cedar השווא שפח שנגאלין, ואין לה גואל לחצאיין, ואף אין גואל לחצאיין, אף אין אכיא פקדר שדה אהוה שנגאל בכותם, אין לה גואל אף אין גואל לחצאיין בכותם. ולכן ציריך פיסוק למד שלולה וגואל וגואל לחצאיין.

אמר ליה מרד וטרא ברה דרב קדר לרביבאן, עדין ייכא ליפיך על הצד השווה, מה לה cedar השווא שפח – במכור שדה אהוה אהוה, בית עיר חומה, ועל בריך של לא החומרא שבמכור בית עיר חומה, ואילו הצד השווה שבשניהם, ה cedar השווא שפח שנגאלין, ואין לה גואל בחוץ לשניהם, התאמ' במקידיש שדה אהוה שפח בוח לעניין ליגאל ליעולם, ואילו אין גואל לחצאיין, ואילו אין גואל וגואל לחצאיין.

נאמר בתורה, שחומרה שדה אהוה יככל קרובו לגואל את השדה ולכן הוצרך הפסוק לרבות שלולה וגואל וגואל לחצאיין.

הרי ביריתא דאמר דאיינו להו ונואל וחצאנן מיריא אם לא נכתב "אם גאל וגאל".
והני נמי אמר לילע "שיכול"! וש לומר: דמשמע לעלה כל שיטתה הביריתא אף על פי האמת.
לברור דכתיב נמי "אם גאל גאל". די לאו הבי – אמריא נקט כל שיטה זו שאינה קיימת?
זהו נמי למיינט קל וחומר מעד עבריה מה בעד שפה זהו שיוצא ביובל – אבלו
הבי אינו להו ונואל וחצאנן כרבסבומה.
מקדש שהעורב כחו, אם הגיע וובל מילא
ומתהלך להבאים – איינו דין שאן להו ונואל
וגואל לחצאנן! וועל כל חומרה היליכא למיפרך
מיד. אלא פשיטא דדא "ויכוח" מייריא אף על פי
האמת, ברור דכתיב "אם גאל גאל". ואם תאמו:
כל מקום, אמריא לא נקט hei כל חומר מעבר
עברי בין דיליכא למיפרך מיד עלייהו! וש לומר:
דרשה משודה עריפה לה למילך.
משום דאייכא למימר עבר עברי הנזכר לנכבר
יעיב – ואם תאמו: וזהו לי יומצא
כדי גאלות" דרבנן בשודה אורה, למימר שאיטו
גואל לחצאנן טיפיך לה בכל חומר מעבר
מהה עבר עברי הנזכר לנכבר, שפה בהו לגאל
מייה, ואפללו הבי אינו להו ונואל לחצאנן,
רכבסרין. מוכר שדה אורה, השורע בהו לגאל
מייה, וכרבנן "מסטרפ" שנ תובאות" וירא כה
איין דין שאן להו ונואל וויאול לחצאנן!
לומר: דארבנה, איתן לא למימר אייפא – מה
מרקש, שעוזר בהו לחצאנן בלחטוטים ביובל –
ואפילו הבי להו ונואל וויאול לחצאנן. מוכר שפה
כחיה, שחרורת בה כלעלים – איינו דין שלחה
וגואל לחצאנן! וכי תיימא: מה למקריש – שפה
בחו מגאל – ואילו גואל – שפה בחו מגאל לחצאנן.
ילגאל מידי מכט מקומות, והאמיר למיגמור מהאי כל וחומר
ילגאל מיד – מיצנו למיגמור מהאי כל וחומר
וליחות להו ונואל לחצאנן, ומאות דוחיק
בבר� וחותם – שדה אורה מוי פוקין לה
להאי דינא, דתרוייה בהד פרשה כתיבי "על שדה
הארץ ישב", ולהבי איטעריך "מײַטָּא כְּדִי"
גאולות" דרבנן במויר שדה אורה, למיר שאיטו
להו ונואל וויאול לחצאנן. דילכא דערק לילך
ממקדש בדרישתא. מוששתא לפיקן נמי בתי
חויארים מניה, שאון להו ונואל לחצאנן.
מאי כל – לבתו "אגולה חתנו לאץ",
שמעניין שדה אורה לקובעו חותה, ובתי
חויארים כללו! ואם תאמו: ליאו דאייטי לרבות
עבר עברי יש לומר: דמשמע להו לדאי לרבות
מיד דואלה רקע, כרבנן "ביבל ארצ'" –
משמע דקה ארצ' מרבעין.
לקובעו

הא רבנן – דלא ייבוי טעמא לקרו, ואמרי דחוירעacho בחודא מילטא – חורע נמי
במיילא אחריתא, בר מיחיכא דgil ביה קרא, ובבטי ערי חומה גומין "גאולה" – גאולה!
שדרה אורה, והא דקה אמינה דבית בעיר חומה להו וגואל כה – לרבי שמען קאמינא,
דייחיב טעמא לקרו. תני חרוא – חמוכר בת עיר חומה להו וגואל כה. איבא למיפרך
– באח מתניתין, דאצערבה קרא למקיש שילוח
ויאגל, משום דהא אתייא ליה מילא של מוכר
בבית עיר חומה שאין להו וגואל. מה למוכר בית
עיר חומה שכן הורע בחו לנואל לעילום –
לשנה ראנונה ואילך. התאמד בטකדרש שפה
(סימן: חרש חבש זמן) אמר ליה רב אחא בריה דרבא
לרב אשיש איבא למיפרך: מה למוכר בית בבטי עלי¹
חומרה – שפנ' הורע בחו ליאאל לעולם, האמר במקדש
שפה בחו ליאאל לעולם! – אמר ליה רב אחא סבא
לרב אשיש: משום דאייכא למימר נידער דיןיא; תיתוי
במה הצר: מוכר שדה אחויה יוכיח – שפה בחו
לייאאל לעולם! ואין להו וגואל וויאול לחצאנן. – מה
למוכר שדה אחויה – שפנ' הורע בחו ליאאל מיד. –
מוכר בית בבטי ערי חומה יוכיח. וזרה הדין; לא ואו
זה בראי זה, ה策ר לשוחה שפנ' – שפנ' אליגן, ואין להו
וגואל וויאול לחצאנן. אף איני איבא מקדש – שפנ' אליגן
ואין להו וגואל, וויאול לחצאנן. אמר ליה קור ומפרא
בריה דרב מרי לריבנא: איבא למיפרך: מה לה策ר
לשוחה שפנ' – שפנ' הורע פחים ליאאל בשנה שנייה,
האמיר במקדש – שפה בחו ליאאל בשנה שנייה! –
אמר לה ריבנא: משום דאייכא למימר: עבד עברי
הנימפר לנכרי יוכיח – שפה בחו ליאאל בשנה שנייה,
ויאאל לחצאנן, ואין להו וגואל וויאול לחצאנן. בעא מיניה רב הוניא
בר חנניא מרב שיטש: המוכר בית בבטי ערי חומה,
ונגאל לקרוים או אין גאנל לקרוים? – גאנל!
ונגאל לחצאנן וונגאל לקרוים – אף היא נמי, אין
ונגאל לחצאנן וונגאל לקרוים. או דיבא, כי בריבא
גאולה – בחצאנן הוא דכתיב, בקרוים – לא בחתוב?
מאי כל – לרבו ה' – גאנל גאנל. – אמר עיקב: בעב
תתנו! – לרבות בתיים עבד עברי. מאו לא בבטי ערי
חומרה? – לא, בתי צרים. – בתי צרים בחריא ברכיב
בחו על שדה הארץ ישב! – ההוא לקובען חותה,
ואילכ דרכבי אליעזר. דתניא: "ונגאל את מימפר אחויה"
– רשות. אתה אומר רשות, או אין אלא חובה? תלמוד לומר "יאיש בו לא ויהה לו גאל", וכי
יש אדם בישאל שאין לו גואלים? ואילא זה שיש לו ואילא זה שיש לו ואילא
רבי יהושע. רבי אליעזר אומר: "ונגאל את מימפר אחויה" – חובה. אתה אומר חובה, או אין
אלא רשות? – תלמוד לומר "בבל גאללה תתנו" – הפתוח קבעו חובה. אמריו ליה רבנן לרוב
אשי, ואכרי לה ריבנא לרב אשיש: בשלמא למאן דאמר: לרבות בבי ערי חומרה – רינו דכתיב
"בבל", אלא למאן דאמר: לרבות בבי חצרים – מאו "בבל"? קשיא. איטיביה איבי, מה תלמוד
לומר "גאנלנו" – גאנלנו "גאנלנו" – שלש פעמים – לרבות כל הגאנולות שנאנלאות בספר הזה.
מאי לאו – בתי ערי חומרה, ועבד עברי? – לא, בתי צרים, ושודה אחויה. – בתי צרים ישירה
אחויה בהראא ברכיב על שדה הארץ ישב! – קראמיר רב רצקן: לקובען קרוב קודם,
חייב נמי לקרו קרוב קודם. היכא אייחמר דרב נחמן בר יצחק – אהא, דאייעיא דרב – לא דריש
עברי הגאנר לשישאל נגאל נגאל לקרוים או אין גאנל לקרוים? אליבא דרב – לא דריש
דאמיר: מי שאין גאנל באלה גאנל בשיש, אלמא – לא מיפרך. פיטיבע לך – אליבא דרבנן, מאי ליפנין "שכירות" "שכירות" – ולא דריש
גאנלפו, או דילמא: גאנלנו – להו ולא לאחר? – תא שמע: "בבל גאנלה תתנו" – לרבות בתיים עברי, מאו לאו: בתי ערי חומרה
ועבד עברי הנימפר לנכרי. עבד עברי הנימפר לנכרי בהראא ברכיב היה "או רדו או בן דרו גאנלנו"
ההוא

קידושין. האשנה נקנות – פרק ראשון דף בא עמוד ב – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" הרש"י

ההוא – "בכל גאולה התרנו תלה ביה קרא לקובעו חובה, ואפי' לו רבי יהושע – דברי יהושע
גביה שדה אהורה רשות, הכל מודה דוחבה, אבל טמע כל גביה –"
בדיליפין בריש פרוקן (טוא) מושבם איש אל אחחו". סול = *ברוק"א בליעז. סירה
קו. מקרו = **טריד"א. מכתב = ***גירפ"א, שחוקין בפקסיקון. מצרך הנגול =
לקמיה מפרש מאי גמoria. יון בריי – יון

שםו, ווגול בדורו היה. וכל האכה דקריה היה
בריבי – לשון חמבה וחופפת הוא. אלא
כטיאת – אלה של און, בשור ולא בתהנו.
והכמים אמרים כי – חולקין עלי' וו ראה
שהחמתם קם ול דאנן עבר ערד היך בצעג פפני
שגענה בעלomo, לאו יוכל עד לשוב להיזוק
הראשון, ולקומה לייפין, "שב אל משוחח" –
למוחח שבשפחתו, והאר והא בעש עעל
מוס' וההנן בכורות לו, כי מומייק; בגבפה אונן
מן הסחות, אבל אל מן העורו הא אין רוזביס כי
היה יש לך למחרנו מכוא שאן ווועץ לאן
בגונה של און, במא אַא טיפלני – סול
ויסירן. דריש באלוי ופיט – בכל ההזרה, מקום
שබול וווטרט – דורש השפט פריש שעיל
ואון כטבל לאלא מה בעבנט. ווי חז' ובל –
לא הושקף לך בבל האחרון אל דוחומה לרפרט.
ויבוי ומייעש – אין הרטן פרישו של כלל,
שחמאן, אין בבל אלה מה שברט. אלא
למעשי הד און בא. לאו שכבל דודו מלבה את
הבל, ובאו המיעוט אחריו לומו; וזה וכויצא בו
בלתיין לך. הילך, אפליל לא חור וכטבל –
מכיא בעין הרטן, ווי חור וויבח – ריביה הבל,
ולא מעש לך לאלא דבר אהה, וווסרו הכתבן
להכמים אייה דבר והראי לעמעט מן הכלל,
פריש מעיט – ממעט קעת מושמען. מיעש סס

– שליא יון סס על אונו ווינבנה. הדא דמי
למרצע, שאינו יוכב מכח און לאאליא.
היריך מיטוון שביך – בפרק גיד הנשה" (חולין
אַא בײַען הָפְרֶטָן; מה הָפְרֶטָן כִּפּוֹשׁ – חור ובליל, כלל ופיט ובליל אי אתה דו
צָבָעֵן בְּדָבָרְתָּן, רבי זריה אמר: אין נהג אלא באחters,
וזהעדת מכרעה של מיין, וליפיך לה מה"א
ד"היריך, ודרש: היריך – השובה שבירכות,
ועישה בעלomo – ומה בפרק' הילא ריעצה
מצחאה היאו חדרוש הוא – שהתר שפהה בכוננות
ליישראלא. באסקונדרי אטשליטו – לא הטיתם
לב לדורך בשמעוניכם, אלא כטשוקון
בפספני = *מוריליש, ואמ' האבר אין רבו מוסר
לו שפהה בעל מום – מהי טיענאו מפני שגענה בעל מום. – ווועשה בעל
בכימילא. וחכמים אמרים: אין עבד עברי בהן נצעען – קערת סבֵּרִיךְ. הכא גמ' – "הַפְּרֶצָעָן
מַרְאַעַת הָפְרֶדוֹל, מָאִי מְשֻׁמָּעָן? בְּדָאַמְרֶרֶת רְבָּא הַזֹּרְקָד" – הימונת שביביך. הכא גמ' –
מַוּחָד שְׂפָרֶצְעָן. אמר רב אלעאר, יון בריבי היה דוש: בשיון נצעען אלא
במיותו; "וְלֹקְחָתָ – ריביה, "הַפְּרֶצָעָן – קַעַטַּמְמַעַת, וְלֹקְחָתָ – ריביה ווועשט ווועט – קערת סבֵּרִיךְ – להרא
ריביה כטבל, מאוי כל מיל, מאוי מיעט – קערת סבֵּרִיךְ. אבר מ' – "הַפְּרֶצָעָן
מַרְאַעַת הָפְרֶדוֹל, מָאִי מְשֻׁמָּעָן? בְּדָאַמְרֶרֶת רְבָּא הַזֹּרְקָד" – הימונת שביביך. הכא גמ' – "הַפְּרֶצָעָן
אַלָּא בְּעַיְלָה, בְּאַנְוָן וּבְכְלָה" – חור ובליל, כלל ופיט ובליל אי אתה דו
מַחְמַןְתָּן הָפְרֶטָן; מה הָפְרֶטָן כִּפּוֹשׁ – של מוקט, אַף בָּל – של מתקת. רבי זריה ריבוי
וועיטוון; "וְלֹקְחָתָ – ריביה, "הַפְּרֶצָעָן – קַעַטַּמְמַעַת, וְלֹקְחָתָ – ריביה ווועט ווועט ווועטה
ריביה כטבל, מאוי כל מיל, מאוי מיעט – קערת סבֵּרִיךְ. אמר מ': "הַפְּרֶצָעָן – להרא
מַוּחָד שְׂפָרֶצְעָן. אמר רב שילא: אמר רב שילא: עיב אל משפחתו" – לומוזק שבעמ' שפחחונו.
מום! – אמר ריבא בר רב שילא: אמר רב קרא "יעיב אל משפחתו" – ריבא שפהה בכוננות? חדרוש הוא, לא שניא
איביעיא להו: עבד עברי בהן מהו שימסור לו ריבא שפהה בכוננות? חדרוש הוא, לא שניא
כהנים ולא שניא ישראאל, או דילמא שנאי פתנים, הואיל וויבח בהן תחחוב מצות ותירות?
רב אמר: מותה, ושמואל אמר: אסורה. – אמר ליה רב נחמן לריב עגנון: כי חתוין בי מער שמאול
באייסקומדריר איטפללו? – מאי טעמא לא תימורו ליה מהא: וחכמים אמרים: אין עבד עברי
בהן נצעען, מפני שגענה בעל מום. ואמ' תאמר: אין רבו מוסר לו שפהה בכוננות – תפיקוק לי
רכבעニア "אַהֲכְהֵי אַתָּה אֶרְעִי אֶת אֲשֶׁר בְּנִי" וילפא, הו לא פדרי. איביעיא להו: בהן מהו
בביהו? חידוש הוא, לא שניא בהן ולא שניא ישראאל, או דילמא: שנאי פתנים הואיל
ויריב בהן מצות יתירות? – רב אמר: מותה, ושמואל אמר: אסורה. בבייה ראיונה דקולי
עלמא – לא פליני דשורי, לדא דברחה וויה אלא בניגר צער קרע. כי פליני – בבייה שנייה; וב
אמר: מותה, ושמואל אמר: אסורה. רב אמר: מותה, הואיל ואישטריא – אישטריא. ושמואל אמר:
אסורה, ויה לא גוירות, וגוירות להן לא הוויא. איבע דאמר: בבייה שניה כויל עילמא לא
פליני דאססרא, דחנוא לה גוירתה. כי פליני – בבייה ראשונה; רב אמר: מותה, ויה לא דברחה
תורה אלא בניגר צער קרע. ושמואל אמר: אסורה, כל היכא דרביעיא ביה "וְבַבָּתָה אַל תַּזְקִדְתָּ
בֵּיתְךָ" – קריניא ביה "וְרִאֵת בָּשְׁבּוּה", כל היכא דלא קריניא ביה "וְבַבָּתָה אַל תַּזְקִדְתָּ
אַל קְרִינִיא ביה" "וְרִאֵת בָּשְׁבּוּה". תנו רבנן: "וְרִאֵת בָּשְׁבּוּה" – בישעת שביה, אשנת –
אשנת איש, "פִתְהָוָר" – לא דברחה תורה אלא בניגר צער קרע, מוטב שאיכלו יישן אל בשר

локבו חובה ואפי'לו לרבי יהושע – פירש בקונטס ואפי'לו לרבי יהושע דאמר לאי
שדה אהורה רשות – הא מאה מהה דוחבה, כי היכי דלא יטמע בין הגברים.
הכא לא שייך לאקשוי מי' "בל", הדא לא נכתוב בהדי עיגנא. אך הקשה דרבינו
שנומאל מקניה: כן דומוק לה כרבי יהושע, על ברוח אל חי לקובעו חובה אלו בעבור עברו
בלבד. ואם כן אין דודיבי "בל" ארץ אחוחוכם"

שהרי שהיה ענין בת עיר חומה – אין מרבה
קביעות חובה, ולענן עבר ערבי מהרבה חובה.
וכאם בן להה לאו למינאי: בגין החרים ועדר ערבי
הנמר כלבניים, ולבונש חובה בשתיון ורביבי
אליעזר, ואם הי' ריבוי שהוא שיווי
ההוא לקרו קרוב קומס – ושלשה "יאלאני"
אתא חד – לנפחים, וכטבב חור קרא, וו – למדרש
ובשדי אהורה, שההורא יטרא ל"א קרי קש"ג גבי
ביביא שניא בעיל עלאמא לא פלייא אסטור –
יגאלנו – והוא לאו ברגי שפהה לא מליגג בון
ביהה ואבואה לשדיינא, דאי עסיה טעה שריא
הדא אירותה שמואל לעיל – חתם הינו טעם
הודי חידוש, שההורא יטרא לא קרי קש"ג גבי
שיראל גמי' בגין, אבל הכא, דמי
שיריא יטרא כטבב ניחן טעה ווועט שטער
איסור וי' דרא – וויבי כהן, ולענין שערת
שרא מינ' גמי' בגין, ולענין שערת
איסור יטרא כטבב ניחן, ולא מאונין שערת
אשת אפליו אשת איש – ואך לעיל פי דיין
אישות בכבריה, כדאיתא פרק "ארבע
מיתוחן" (סנהדרין בעב) בכל מקום איבא עשה
דרכיו (בראשית ב' דרכ' באשת) – לא באשת
הכירה.

הכי

בעל מום? – לא אין נצעען אלא בונגה של און. במיואי קמייפלאני? דרבוי דריש כליל ופרט,
וילקהה? – בצל, "הַפְּרֶצָעָן – פֿרֶטָם, "בָּאַנוָּן וּבְכָלָה" – חור ובליל, כלל ופיט ובליל אי אתה דו
אַלְא בְּעַיְלָה הָפְרֶטָן; מה הָפְרֶטָן כִּפּוֹשׁ – של מוקט, אַף בָּל – של מתקת. רבי זריה ריבוי
זש'קח ביר, דריש רבי יוסי בריבי יהוה. רבי אומר:
מה פרצע מוקח – של מתקת, אַף בָּל – של מתקת.
דרכ' אחר "הַפְּרֶצָעָן" – להרא הַפְּרֶצָעָן הַפְּרֶדוֹל. אמר
רבי אלעאר, יון בריבי היה דוש: בשיון נצעען אלא
רוצעים אלא במלטה. וחכמים אמרים: אין עבד
ערבי בהן נצעען, מפני שגענה בעל מום. ואם הוא אמר
במלטה. וחכמים אמרים – האיך עבד ערבי בהן ייעשה
בעל מום? – לא אין נצעען אלא בונגה של און. במיואי קמייפלאני? דרבוי דריש כליל ופרט,
וילקהה? – בצל, "הַפְּרֶצָעָן – פֿרֶטָם, "בָּאַנוָּן וּבְכָלָה" – חור ובליל, כלל ופיט ובליל אי אתה דו
אַלְא בְּעַיְלָה הָפְרֶטָן; מה הָפְרֶטָן כִּפּוֹשׁ – של מוקט, אַף בָּל – של מתקת. רבי זריה ריבוי
זש'קח ביר, דריש רבי יוסי בריבי יהוה. ריבקה גמי' – "הַפְּרֶצָעָן – הַפְּרֶצָעָן
מַרְאַעַת הָפְרֶדוֹל, מָאִי מְשֻׁמָּעָן? בְּדָאַמְרֶרֶת רְבָּא הַזֹּרְקָד" – הימונת שביביך. הכא גמ' – "הַפְּרֶצָעָן
אַלְא בְּעַיְלָה, בְּאַנְוָן וּבְכָלָה" – חור ובליל, כלל ופיט ובליל אי אתה דו
מַחְמַןְתָּן הָפְרֶטָן; מה הָפְרֶטָן כִּפּוֹשׁ – של מוקט, אַף בָּל – של מתקת. רבי זריה ריבוי
וועיטוון; "וְלֹקְחָתָ – ריביה, "הַפְּרֶצָעָן – קַעַטַּמְמַעַת, וְלֹקְחָתָ – ריביה ווועט ווועט ווועטה
ריביה כטבל, מאוי כל מיל, מאוי מיעט – קערת סבֵּרִיךְ. אמר מ': "הַפְּרֶצָעָן – להרא
מַוּחָד שְׂפָרֶצְעָן. אמר רב שילא: אמר רב שילא: עיב אל משפחתו" – לומוזק שפחחונו.
מום! – אמר ריבא בר רב שילא: אמר רב קרא "יעיב אל משפחתו" – ריבא שפהה בכוננות? חדרוש הוא, לא שניא
איביעיא להו: עבד עברי בהן מהו שימסור לו ריבא שפהה בכוננות? חדרוש הוא, לא שניא
כהנים ולא שניא ישראאל, או דילמא שנאי פתנים, הואיל וויבח בהן תחחוב מצות ותירות?
רב אמר: מותה, ושמואל אמר: אסורה. – אמר ליה רב נחמן לריב עגנון: כי חתוין בי מער שמאול
באייסקומדריר איטפללו? – מאי טעמא לא תימורו ליה מהא: וחכמים אמרים: אין עבד עברי
בהן נצעען, מפני שגענה בעל מום. ואמ' תאמר: אין רבו מוסר לו שפהה בכוננות – תפיקוק לי
רכבעニア "אַהֲכְהֵי אַתָּה אֶרְעִי אֶת אֲשֶׁר בְּנִי" וילפא, הו לא פדרי. איביעיא להו: בהן מהו
בביהו? חידוש הוא, לא שניא בהן ולא שניא ישראאל, או דילמא: שנאי פתנים הואיל
ויריב בהן מצות יתירות? – רב אמר: מותה, ושמואל אמר: אסורה. בבייה ראיונה דקולי
עלמא – לא פליני דשורי, לדא דברחה וויה אלא בניגר צער קרע. כי פליני – בבייה שנייה; וב
אמר: מותה, ושמואל אמר: אסורה. רב אמר: מותה, הואיל ואישטריא – אישטריא. ושמואל אמר:
אסורה, ויה לא גוירות, וגוירות להן לא הוויא. איבע דאמר: בבייה שניה כויל עילמא לא
פליני דאססרא, דחנוא לה גוירתה, לא שניא בהן ולא שניא ישראאל, או דילמא: שנאי פתנים הואיל
ויריב בהן מצות יתירות. כי פליני – בבייה ראשונה; רב אמר: מותה, ויה לא דברחה
תורה אל תוך ביך – לקלימה. קרייניא בה
וריאת בשביה – התרה לו ומה שונין בגין. ה
שעת שביה – אם נתן מתהיל עיין בה, ולא
שלקהו למונבאה או לשפהה ואחר כך נטען עיין
זה. תפ' התואר – משמען מתח שמתנהה בה
ישראל עבירה על הארץ הדריה, והקשי עלה.
ומוטב שיאכלו ישראל בשור עבדת שhorteh –
בדרכיהם בתקופה א' ו' – וזה בא בפי ריבוי
ולא איכלו בשור עבירות – לאחר שיממו ווועט
נבנות.

קיודשין דף כא עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (יום שישי) רא

הגמרה מבארת את המשך הבריתיא: אמר מר, 'הפרצע' להכיה
60 פרצע הפלז, שואלה הגמורה, מאי משמע לרבות
61 מרצע גדול. עונה הגמורה, בדאמר – איך משמע לרבא לגבי גיד
62 הנשה, שאמור רבי יהודה שאינו נהוג אל בגדי שברגל ימי, ואמר
63 רבא שהטעם מושם שנאמר 'אשר על בף ותרך' בה' הידיעה, והיינו
64 חמוץ – החשובה שבירך – ריך ימץ, הקא נמי – גם כאן דורשים,
65 שמה שנאמר 'הפרצע' בה' הידיעה, הכוונה היא לאיויר שברצען
66 – המרצע הגדול.
67

הגמרה מבארת את המשך הבריתיא: אמר רבי אליעזר, התנא ירדן
68 שהיה ברבבי – גודל הדור, תה דערש, שבשןו רוצען אין רוצען
69 אלא במלחה – באליה, ולא בתנור. ותקמיס אומרים, קיבלו שאן
70 עבר עברי בחן נרצען, פטני שעשה בעל מום, ובין שאן נעשה בעל
71 מום אלא בנקב בתנור, מוכח שם מקום הצעיה, מקשה הגמורה,
72 בין שרצעיה מצوها היא, ועשרה פעול מום מה בך. מתרצת
73 הגמורה, אמר רב רבח בר רב שליא, מושם שאמר קרא, 'שב אל
74 משפחחתו', יש לדרש את הפסוק שישוב למוחיק שברצען
75 למקוםו ולהתקדים הקודמים, ולכן אין לרצווע כדי שלא יפסל
76 מעובדה.
77

אגב שהביאה הבריתיא שאין עבר עברי בחן נרצען, מביאה
78 הגמורה נידון נסוף בעבד עברי בחן, שדינו מוכח מהבריתיא:
79 אביעיא להו – הסתפקו בני דרישבה, עבר עברי שהוא בחן, מהו –
80 מה דינן לעניין שמסרו לו רב שפה בגעיגין, האם כיון שהתר
81 שפהח בגעיגין היהו, שהרי מי שאינו עבר אסור בה, ולכן לא
82 שניא – זאים שניים בפניהם ולא שניא – ואננס שניים בפניהם
83 שמורותם בה, או דילמא – ושםנא נאמר, שאני ר' ושונים בפניהם
84 משאר ישראל, אסורים גם בשפה, רב כהן נרצען, פטני שעשה בעל מום,
85 ישראלים, אסורים גם בטעות, רב מופת, ושמואל אמר
86 אסור אמר ליה רב כהן לרבר עגנון, כי חוריו בו מופת – בשדייהם
87 אצל שמואל ללימוד תורה, באיקומדיי איטללו – שחוקתם
88 בפסחים, כלומר לא הדתיהם לב לדקדק בשמעותכם, מאי טעמא
89 לא תימרו ליה מהה – מודיע לא שלוחם אותו מהבריתיא דעליל,
90 וחכמים אומרים אין עבר עברי בפניהם נרצען, פטני שעשה בעל מום,
91 ממשמע שלולי והוא היה נרצען, אם האפר שאינו רבוי מופר לו שפה
92 בגעיגין, מיטוק לי – נלמד שאינו נרצען, משום דבעניא – שאנו
93 צרכיכם שיאמר העבר שאננו שאהבתו את
94 ארני את אשתי ואת בתי יונו, והיא השפה הבנענית וילדינו ממנה,
95 שנשארים אצל האדון, ולבא – ואינו אומר זאת, שהרי אסור
96 בשפהח. ועל בריך שומרו הוא בשפהח. ומסכת הגמורה,תו לא
97 מידי – אין מה להסביר על קר.
98

הגמרה מביאה ספק נסוף בהיתר בתנינים בנסיבות: נאמר
99 בפרשת היציאה ספק נסוף במלחמות והשות, שモתר לשא יפת תאар
100 שראה במלחמה. הגמורה דנה אם גם בתנינים והותה איבעא לא
101 – הספקו בני דרישבה, בפניהם פטו – מה דינן ביפת תאאר, האם
102 הותה לה במו לישראל או לא. האם כיון שגד ההיתר לישראל
103 חדש הו, שלולי המלחמה היא אסורה, ולכן לא שניא – אין
104 שניהו בפניהם ולא שניא – ואינו שוניה ישראל מותרם, או דילמא –
105 ושמא נאמר, שאני ר' ושונים הבניאים משאר ישראל, הוילו ור' מה
106 בפניהם הכתוב מכותות תירוט שאין בישראל, ולכן אסורים ביתר תורה.
107 רב אמר, מופת, ושמואל אמר, אסורה. הגמורה מפרשת ומה נחלה:
108 בבאה ראשונה דכוול אלמן לא פלני דשי – הכל מודים שמותר
109 אף להבאה, בגין לא דבירה תורה אלא בנדר זיך קרע – שאם לא
110 נתירה יכולתה באיזו, ולכן גם להבאה יש להתרה. כי פליין – מה
111 שנחלקו, בבאה שניה שכבר נזהה רוחה, רב אפר מופת, ושמואל אמר
112 אסורה. רב אפר מופת, מושם שהוילו ואישתריא אישתריא – בגין
113 שהותרה באיה ראשונה, והותרה לגמרי, ושמואל אמר אסור, מושם
114 רקא ח�א לה – שחרוי היא גוורת, וגוורת לבן לא ח�א – אינה
115 ראויה, שאסורה לו.
116

הגמרה מבארת באופן אחר: איבא דאמרי – יש אומרים, שבכיה
117 שניה בול עלמא לא פליין דארטרא – הכל מודים שאסורה, מושם
118 בפמ הניין על האון ונוקב אותה, שנוקב מאלו לא בכח אדם.

מתרכת הגמורה, הפסוק הוהא, בא לקובען חובה על הקרוב לנואל
1 את קרובו שמכיר עצמו לעgi, ואפללו לרבי והוועש שאינו מכיר
2 לנואל שדה אהווה, כדי שלא יטעו קרובו בין הגויים.
3

הגמרה מביאה ראייה נוספת, פא שמע, נאמר בתורה 'אחד מאתה
4 יגאלנו, או דו און בן דוד יגאלנו, או משר בשרו יגאלנו' יגאלנו' יגאלנו'
5 יגאלנו' וכן, מה תלמוד לומר יגאלנו' יגאלנו' יגאלנו' יגאלנו' שלשה
6 פצמים, לרבות כל הנואלים – כל העומדים ליגאל, שנואלאות בפדר
7 דעה, ובפשטו הינו שנואלאים בקרים. פאי לאו – האם אין
8 הכוונה לרבות פטר עיר חופה עבד עברי הנזכר לשראל לנואלאת
9 קרובים. רוחה הגמורה, לא, אלא לרבות פטוי חצרים ושלה אהות.
10 מקשה הגמורה, וכי צרך לרבות פטוי אצרים, אמר רב נחפוץ בר אצח
11 ו' בפירוש כתוב בסדה אהווה, מתרצת הגמורה, אמר רב נחפוץ בר אצח
12 שדינם בסדה אהווה, שהarov יתיר קודם – שהarov יתיר לאת חשב
13 הכתוב בא לקרויב קרוב קודם – שהarov יתיר לעלטם, וורושים טבש
14 שבנזכר לגוי נאמר שגואלו דודו, ואם לאו בן דודו, ואם לאו
15 קרוב אחר, אף בסדה אהווה ובתי החצרים הקרים ביותר הוא זה
16 שגואלו.
17

שנינו במסנה, והפרצע נקעה ברכzieעה. הגמורה מבארת את המקור,
18 דרכיה 'ירצע אלייו את אינו פטצע וו' ועבדו לעלטם, שלל ידי
19 הצעיה נעשה עבדו לעלטם. שנינו בהמשך המשנה, קזח אט
20 עצמו בוביל ובמיטתה האורי, הגמורה מביאה את המקור ליציאות
21 אלל, דרכיה בהמשך הפסוק, עבדו לעלטם, וורושים טבש
22 יוצבדו ממעט שرك את רבו עובד, ולא את הפט של
23 הרם, שאם מה אין יורשים אותו, ומה שנאמר 'עלט' הינו
24 לעולמו של יובל – שוואצ בוביל.
25

הגמרה מביאה בריתיא המבוארת את אופן עשיית הרצעיה: תננו
26 רבנן, בתוכו זילקחת את המרצע ונתנה באנו ובדלתה, אין לא
27 שרצויעים בפרצע – כל בROL דק בראשו חד, פטני לרבות את נפול
28 – עץ שרasso חד, וטפייא – חד, ומפלטם, ומפלקטם – כל בROL
29 שרasso חד ונוקבים עמו, ומפלקטם – עט בROL שבה חוקקים
30 בפנקסים, טבש בהם ניתן לרצע, פטוי רבי יוסי בפער זילקחת, לרבות כל
31 דבר שחק ביד שבר לשפה, דרבוי רבי יוסי בפער זילקחת, לרבות כל
32 אופר, יש לרבות רק את הדומה לromeע, מה פרצע מיעדר שהוועה.
33 של מטבח, אף כל של מטבח, אך סול וסרא פסלים.
34 דבר מטבח, אף כל מטבח, אף להבאי את המרצע הדרול שכשר לרצעיה.
35 אופר עברי אליעזר, התנא יונן שהוועה ברביבי – גודל הדור, היה דושן,
36 שבטהו רוציעים, אין רוצען – אלא במלחה – באליה, שהוא הבשר
37 הרך שבאונן, ולא בתנור. ותקמיס אומרים, קיבלו מושם בועל מום ונטסל מלעד בטל
38 עבר עברי בפניהם נרצען, פטני שעשה בעל מום, רבי יוסי בפער זילקחת,
39 והמקש, ואם האפר שטמיה – באליה הם ווועט אוטו, רלאך
40 עבר עברי בפניהם יעשח בעל מום, הרי שנינו, הרי נגמה אונן בוכר
41 באליה, איינו בעל מום, ורק אם כן נגמם הסחוט, הא – מוכח מכאן,
42 שאנו נצעע העבר אלא בונגה של אין – בסחויס, שהרציעה שם
43 עשווה אותו בעל מום.
44

הגמרה מבארת את הבריתיא ושאלות: במא קמייפלי – במא
45 נחלקו רבי יוסי ברביבה והוועה, עונה הגמורה, דרבוי דריש בלא
46 פטרמי – בכל ופרט, מה שבתוכו זילקחת וזילקחת, וזה בלא, שיכול לקחת
47 הכל, ומה שבתוכו זילקחת ובלא, אי אתה דין לרבות אלא בעזון הפרט
48 שבתוכו זילקחת ובלא, אי אתה דין לרבות אלא בעזון הפרט, מה הפרט
49 בבל פטרט ובלא, אוי אוקה דין לרבות אלא בעזון הפרט, מה הפרט
50 מפורש מרצע, שוואא של מטבח, אף אני ארבה בבל דבר של מטבח
51 שכשר לרצעיה, אך סול וסרא שאינם של מטבח, פטליים, רבי
52 יוסי ברביבה זילקחת דריש ריבוי ומוטמי – ריבוי מווייט, מה שנאמר
53 זילקחת, ריבח שככל הנלקח ביד כשר, ומה שנאמר 'פרצע' מיעט,
54 שرك מרצע – שהוא מתקת הדומה לה, כשר, ומה שנאמר 'אינו'
55 ובבל, חור ווועט, שאפשר לצוץ בבל מטייל – ריבח כל דבר
56 ווועט, ריבח הבל, פאי ריב – מה ייבח, ריבח כל מיטט
57 שראי לרצעיה, פאי מיטט – מה ממעט הפרס, מיטט שאין רוציעים
58 בפמ הניין על האון ונוקב אותה, שנוקב מאלו לא בכח אדם.
59

בשאינו חולה. ואם רבו חולה והוא אין חולה, איןנו נרצעע, **שנאמар**
עפ"ק, שאף לרבו טוב במויה. הגمرا מבייה ספק בהذا: **בעי**
ו'הסתפק רב ביבי בר אבוי, אם **שניהם** – האדון והעבד חולין, פאי,
האם ונרען או לא. האם **'עפ"ק'** בעין – צרכיכים אנו רק שיטקיכים
'עמר', שהיו העבד ורושו, וזה **אייא** – אוו אויל בכי טוב לו **'עפ"ק'** בעין –
כשניהם חולין, או **דילא** – אוו אויל בכי טוב לו **'עפ"ק'** בעין –
צרכיכים אנו שיחיה טוב לשניהם, **ויא ליבא** – ואין זה מותקיכים באן.
מסקנת הגמורא, **פיקו** – **יעמוד ספק זה לא הכרעה**. הגمرا
מבייה ביריתא הדורשת מהפסקוק הנזכר חותם האדון לעבדו: **פנוי**
רבנן, נאמר בספק **'פי'** טוב לו **'עפ"ק'**, ומכאן שצער שיחיה העבד
'עפ"ק' בבאקל, **'עפ"ק'** במישתת, והינו שיחיה שווה לאדון בהם, **שלא**
תאה אכה אכל פט נקחת והיא אכל פט קוּבֵר – שאינה נקייה, וכן
שלא תאה אכה שתחז זו יישן, והיא שותה זו **קדיש** שהוא פחרת
משמעותה, וכן **שלא תאה אכה יישן על נבי מוכין שם רכיבים**, והוא **ישן**
על נבי תנן שהוא קשה. **מפני** – מדרישה זו ואמרי הchemim, **שכל**
תקונה עבד עברי, **בקונה אדרון לעצמן**, שעלו לחת לוט את צרכיו בכפי
שנונן לעצמו.

הגمرا מבייה ביריתא נספת בחויבי האדון לעבדו: **תנו רבנן**,
נאמר בתורה **'ויאא מעפק הוּא וְבָנוּ עַמּוֹ'**, וגוי, והואינו בניו מאשתו
הישראלית, שאילו בינו מהשפחה שייכים לאדון, כתובו: **אם**
אדנינו יון לו אשה וילדה לו בנים או בנות, האשה ולידיה תהיה
לאדריה וגוי. **אמיר רבוי שמעון**, שיש להקששות, אם הוא **גמבר** לעבד,
בנוי ובנותיו מי גמברין, בתמייה, ומה צרך שצאו עמו. אלא **מפני**
שרבו ולבן בפנויות בניו, וכאשר הוא י יצא לחירות, גם בניו ייצאים
עמו, ונפטר האדון ממוונותיהם.

כיוינא בברבר אמר לגבי מה שנאמר **'אם בעל אשה הוּא וְוִיאא'**
אשתו עט'/, **אפר רבוי שמעון**, שיש להקששות, אם הוא **גמבר** לעבד,
אשתו כי נמרה, בתמייה, ומה צרך שתצא עמו. אלא **מפני** יש
לلمורה, **שרבו ולבן בפנויות אשתו**, וכאשר הוא י יצא לחירות, גם
אשתו יוצאת עמו, ונפטר האדון מממוונתיה.
ואירא – צרכיה התרה להשמיינו גם את חיוב האדון במוניות
אשתו ובסמונאות בניו, **דיי אשמעוןין** – **שם היה כתוב רק את**
חיווב לפניו, התייחסו אמר שرك במוניותם **משום דלא בני**
מיעד ומכל נייחו – **שאינם יכולים לעבוד ולהרהור ממוונתיהם**,
כין שקענים הם, **אכל אשתו דבת מיכל ומיעבר היא** – **שיכלה**
לעובד ולהרהור ממוונתיה, **אייא תעבד ותיכל** – **נאמר שתעבד**
ותרייח ממוונתיה, **איי אשמעוןין** – **ואם היה כתוב רק את חיווב**
לאשתו, התייחסו אמר שرك במונותיה חיב, **משום דלאו דירחה**
להדרוי – **שאין דרכה לחזור על הפתחים**, לפי שודיא בושה בקר,
אכל בנוי דירכתיו להדרוי – **שדרכם לחזור על הפתחים**, ואין זה
בושה להם, **אפק לא** – **נאמר שאינו חיב לזונם**, אלא **יזورو על**
הפתחים, **לפיך אפרקא** – **צרכיך להשמיינו בשניהם**. **תנו רבנן**,

הגمرا מבייה ביריתא המבואר את אופן הריצעה: **תנו רבנן**,

תמותות – ב晦ות נוטות למוט, כשהן **שחותות**, אף שמאוסות הן,
ואל יאללו **בשער תמותות**, אחר שמוט והן **גבילות**, ומשל הוा ליפת
תוואר, שהוורה כדי שלא יבוא עליה כתוב, ואך על פי

ומה שנאמר **'וְתַשְׁקַת'**, הדינו שהחשקו תלה הכתוב, ואך על פי
שאננה נאת, ומה שנאמר **'בָּה'**, בא למוט ולא **בָּה** ובכברתה, שלא
יקח שתי פות תואר. ומה שנאמר **'וְתַבְּחַת'**, בא למורה, שליקוח
ו'קידושין **יש לך בחת**, ואך שהיתה גודה ואינה מתגיירת מודעתה,
ומה שנאמר **'לך לאשנה'**, בא מעט, שלא **כח שמי נשב**, אחת לו
ואחת לאבי, או אחת לו **אחת לבן**, ומה שנאמר **'וְתַבְּחַת אל תזק'**
ביתר', **מלמד** **שלא יתגנֶה לבוא עליה בטפלותה**. הגמורא שבה לדין
בדיני עבד נרען, **תנו רבנן**, נאמר בפסקוק **'אם אמר יאמיר העבד**
את אדרין' גו, ויש לרשות המכפילות, שאינו נרען עד
שנאמר **אברהם אהבתך את אדרין גו**, וישנה לומר זאת שוב. אם אמר שחי
פעמים בתחולת ש', ולא אמר שוב בסוף **'ש'**, **איינו נרצעע**, **שנאמר**
שהעבד אומר לא איא חיש', ומשמעווע ער **שנאמר** בשעת יציאה
שאיינו ריצה עצמת. וכן **שנאמר רצען**, גם **איינו רצעע**, **שנאמר יאמיר העבד**
גם בתחלת ש', **שנאמר עדר שחי' בפסוף ש'**, ולא אמר

ומישמעווע ער שנאמר **בשוהא עדר**, ובסוף ש און עבר.
הגמרה מפרש את הביריתא: אמר מר, אם אמר בתחולת ש' ולא
אפר גם בפסוף ש', **איינו נרצעע**, **שנאמר לא איא חיש'**. וקשה, פאי
איירה – **למה למד זאת מלא איא חיש'**, מיטוק ליה דרבנן – נדע
את מך שאנו צרכיכים שאמר אברהם אהבתך את אדי את אשתי ואת
בנוי וליאא – **ואינו יכול לומר כן בתחולת ש'**, שעידיין לא נשא
שפהו. ותו – **עוד קשה**, מה שנאמר שאם אמר בבפסוף ש',
שלבורה הדינו בום האחרון לעבדו, ולא אמר בתחולת ש',
איינו נרצעע, **שנאמר אם אמר יאמיר העבד**, וקשה, אטו – **האם בסוף**
ש' – **קודם שנשתחרר לא עדר הוא**, הרי הוא עבד עד סוף הימים.
מטרצת הגמורא, אמר רבא, (**מי** בתחלת ש'), מה שנאמר
בבריתא 'בתחלת ש', הכוונה בתחלת פרטיה אחרנה, בשעדין
נותר זמן עבודה שנῆקה בפרטיה, ושם עבד עליו, בין שחייב
פרוטה שלימה. (**ומיי בפסוף ש'**), ומה שנאמר בבריתא **בפסוף**
ש', הכוונה **בפסוף פרטיה אחרנה**, שלא נותר אפילו פרוטה לפני
חשבון גרעין בסוף פרטיה אחרנה, שהלא נותר אפלו פרוטה לפני

הגמרה מבייה ביריתא לבאר איזה תנאים ציריך כדי שהעבד
ירצען: **תנו רבנן**, אם יש לו – **לעבד אשח** – שפהה כנענית, ובגים
מןמנה, ולרבו אין אשח ובגים, **שנאמר** שיבו אורה לרצוח לצעת
כפי אהיך ואת בתקד', וכשאן לרבו אשח אין זו אורה את ביתו. וכן
אם יש לרבי אשח ובנים ולו אין אשח ובנים, **איינו נרצעע**, **שנאמר**
שאומר העבד אהבתך את אשתי ואת בני, **ואינו יכול** לומר כן שאותה
איינו אוחב, **איינו נרצעע**, **שנאמר** שהסבירה שרוצה להשר **'בי'** טוב
לו עפ"ק, ורק בשרבו אוחבו טוב לו. ואם רבו אוחבו והוא אין אוחב
את רב', **איינו נרצעע**, **שנאמר** שהוואר ריצה להשר **'אי אהיך'**. וכן אם
הוא חולה ורבבו אינו חולה, **איינו נרצעע**, **שנאמר** **'פי'** טוב לו **עפ"ק**, והיינו

המשך ביאור למסכת קידושין ליום ראשון עמ' ב

אל בא **שישילוחו מעפק** – **שיציאתו היה על ירך ומודעת**, **יאא**
בועל וויאא בערעון **בפק'** **שאיין שלוחו מעפק** אל מודעת עצמה. **רבוי**
פאייר אמר, פוריין אכן אין מענקין לו **דאיין שלוחו מעפק**, שהרי
יעצא שלא מדעתך כלל אכל וויאא בערעון בפק' **שישילוחו מעפק** –
שהרי מעריך וקבלת הכסף הם הגורמים את שילוחה, לפיך
מענקים לאן.

בבריתא מבואר שלדעת הכל עבד הבורה אין מענקים לו.
שואלה הגמורה, מודיעין אין מענקים לו, הרי הבורה השלהה בעצמי –
צריך להשלים את השנים שחייב שחייב מעדותה, וויצו לאחר
שהשלים שש שנים, אם כן הרי הוא ככל יוציא לאחר ש
שמענקים לו. ומבייה הגמורא ראייה שהברורה צריכה להשלים,
תנייא מגנו לברוח שחייב להשלים את השנים שחייב, **תלמוד לווער**
(שמות בא ב') **שש שנים יעב' בכל אופן**.

היוציא בשש, ובוילבל, ונרען היוציא בוילבל. **וישלה** מהם באשה
ואמהה, שש, ווילבל, והויזאת בסימנים. **אי אטה יכול לויט** שכבל
הארבעה ישם באחד מהן לחודר, באיש או באשה, **לפי שאיין ספנין**
מוועיצים באיש וריצעה אינה נהגה באשה. **גמורא** מבארת את
מוחלוקת תנא קמא ורבוי מאיר, ומבררת **קנא** **תנו רבנן** – **שנינו**
שמענוקים לאלו ולא לאזרחים. משיבה הגמורא, **תנו רבנן** –
על בר בבריתא, אבל לא ידו פגענוקים אלא לוייאן בשש מאחר
וממצוות הענקה אמרה בו (רבינו טו ביבי) **טנין לעבות אט** את
הויאיא ביעול וביבת קמא **ויאמה העבריה בספנין** **שמענוקים**
להם. תלמודו **לומד** – **לקר נאמר בדין הענקה פעםיים לשון שלילה**,
תשלחוין, **ויבי תשלחוין**, **שנאמר** קרא בפה אף את הברורה
שלוליהם. שואלה גמורא, אם כן **ככל שאקי קרא** בפה אף את הברורה
והויאיא בערעון בפק' **שמעוץ הענקה להענק להם**. משיבה הגמורא, **תלמוד**
לומד ייבי תשלחוין חיש פעפ' מעפק, משמעו שאין מצוץ הענקה נהוגת

רשות

ה' נסיגין: של לא יקחנה לאביו ולא לבנו – ול גרשין: שיטים, אחות לו ואחות לאביה, או אחות לו ואחות לבני. דמאי איריא שתים? אפלו אחות לאביו נמי הווי איסור, זהא ל"ך" דרשינען

שלא יהצענה במלחמה לובא עליה. מושב מהruk פירשו רם במלחמה
אסור לובוא עליה כל עיקר, ואפילו באיה הראשונה
איינו מורה עד לאחר כב המשושים. והימה אם כן
מי קאמרו: לא דברה תורה אלא נבנין יציר הדרען?
בין ובמלחמה אסור עד שיבא לבתו, ולאחר כב
המשושים — האך בתפיש ברוך בברך אביה איכא
יציר הדר במלחמה ובכיתו עד ייח' ימים. ועוד
קשה: אםאי קרי היה בשר המותות כיון שנרגזירה?
ועוד קשה מהה אמר פרק שנ' דסנהדרין
(בא), תומר בת' בית הואר היטה ולביך ודודה
מוחורת לאמנון, רבודתיב' דבר עלי אל המלך כי
לא ימענין ממן'. ואם לא בא דוד על מעבה אם
תומר עד לאחר כב המשושים — הדיך ודודה
מוחורת לאמנון והדר אחותו מאבי היטה, שהרי
אם מרור לאחר כל המשושים חשבה גירות,
וליקחן יש לו בז' דשלטמא אם נפרש דיפת
הואר מוחורת מרד — שפר' (המ') בגין דקammerה
הרבר' כי לא ימענין ממן' — לפי שorthה מוחורת
לו, דאיכא למיירי שעתערבה אומה במלחמה,
שעדין והדר באחנן נרarity, וזה אינה השובה בכתו
על דוד, אך בן הכליה קרייך בראש כל אל
בנה, ודול נרכיה כמותה. אבל כב המשושים
של בא עללה עד לאחר כב המשושים — קשה.
בדרישתנו, ונרא לרבינו תם: דרביאה ראשונה
מוחורת גמלתומה, אבל באייה שעיה אטורה עז
שזהה בא ביטוי גירור. וזה דקammerה: שלא ליחצנה
כ- היה לחתור למלונת ייח' ימים. דאין כובל
להדחקה לעשות סדר הפרשה עד שתהיה בערךו.
ושמיישם פרישת הקונטרס, לא קעה מידי מות
שהקשרה אין נהפיס יציר — דאיכא לממר דבטל
הימין יציר דוד בעין שיש לו פה בסלה, שטופה
לחיות מוחורת לו לאחר כל המשושים. ומה
שהקשרה אםאי קרי לה בשר המותות בין
שעתגרירה — הנה נמי לא קשה, דאיכא לממר לפי
ש מגיריה בעל בחאה ואינה יורת גמורה, קרי לה
בשר המותות. וזה שהקשרה מהטור — לא קשה.
דאיכא לממר דטור לאייה בת דוד אל
מקודם לכון ייח' מהה מובהרת. והא דכתיב
(שמעואל ב' יג) 'קן החלשנה בנות המלך מעילט'
לא מושם שהיתה בתה, אלא לפני שוגלה בביטו
של דוד עם בנות המילך. אך אין לרץ שפר'
לפירוש קונטרס מהו חילוק בין ביאיה הראשונה
לשניה דמלחיק גמור לאיל. מיה' אומר רבינו
מצ'יך: דבירושלמי מצינו מחלוקת אמוראים בדבר
זה, והכى איתא הדרם, רב אמר: לא התיר אלא
באייה הראשונה, ואני אומר: לא באיה שעיה ולא
ראשונה הוהה אלא לאחר כל המשושים.

תמותות = אמורטיישן. והשתקה — בחשיקו של הלקוח, ואפיילו אינה נאה. ולא בה בחברתה — שלא יקח שמיים. לדוגמה יש לך — קידושין תופסיה, וכך על פי שיזהה נכרייה, שהרי איה מנגנון מודעתה. אך ולא לאחרם — שלא יקחנה לפחות אחד מהם, בנו אביו. שלא יליגצן במלחהה — לבא עלייה. הכי גרשנינו להאי ביריתא בספרי, בפרשיות

ר' יהודא אמר: אם אבד אפ"ה – עד ש אבד סוף שיש
ושנאה. אמר ר' ירמיה: צערן, שנאמר אבא אגא חפשי – עד
שיאמר בשתע צערן. אמר בסוף שיש ולא אבד
בהתחלת שיש – עד שאמר בסוף שיש והכי
פירושה: אמר ושנה בשתע צערן. אמר בסוף שיש ולא אבד
לא יצען, שנאמר אבא אגא חפשי – עד ש אבד
בהתחלת שיש – עד שאמר יונתן, שנאמר ל' אמר
לא יצען משמע מפרק בשחואה עבד. והכי
הכى גרטינן: אמר ר' ירמיה: יטוף לה דבענן כו' אמר
איירא מילא אגא חפשי' יטוף לה דבענן כו'
תו אמר בסוף לא אבד בתחלת שיש איירא יצען
שנאמר "העדר" אטו סוף שיש לאו עבר הוא –
הובי פירושה: אמר בתחלת שיש בר' – קא
סלכא דערק בתחלת שיש ולא אמר בסוף שיש – איירא יצען,
דבענן: איהבי את אשתי ואת ביבי, ווידי
בתחלת שיש אין לו אשנה ובינם, שלא מסרו לו
עינין שפה בעיניין. אמר סוף שיש לאו עבר הוא
וים אוירון נקרוא סוף שיש, ובול הדום הוא עבד.
הכى גרטינן: אמר רבא בתחלת פרושה אהרונה
בסוף פרושה אהרונה – ווא גרטין "לא קאשא"
ולא גרטין "באן". והכי פירושה: כל התחלת שיש
דקטני – בשמיגע להתחיל לטוף פרוטה
אהרונה לפי השבחן גרענה, שעידין עליו שה
פרוטה דחווי מיל עבד. וככל סוף שיש (פרוטה
אהרונה) מאחר שהתחילה בה – נקרוא סוף דלאו
עבד הווא, דאין עלי שה פרוטה. והכי אמרה
אמר בתחלת שיש – קודם פרוטה אהרונה.
דכבר יש לו אשנה ובינם, ולא בסוף שיש – לאחר
שהתחיל פרוטה אהרונה – איירא יצען, ואיפיל
אמר ושנה. דכתיב "לא אבא חפשי" – סמוך
ליציאת, וככל זמן שיש פרוטה שלימה –
לאו סמוך ליציאת ההוא. اي אמר ושנה בסוף
פרוטה אהרונה ולא אמר בתחלת פרוטה
שנאמר "כ"י טוב לו עפ"ק". רבו חוליה והוא איירא
חוליה – איירא יצען, שנאמר "אמ" אמר
העדר" – עד שאמר בתחלת שיש לא אבד
אהרונה – איירא בול להעמידה.
הרבכה תשובה בה, וזה הלשון: אמר "אמ" אמר
עד שאמר ושנה, "העדר" – עד שאמר
בשותה עבד. אמר בתחלת שיש ולא אמר בסוף
ש – איירא יצען, שנאמר "אמ" אמר יאברה".
אבור בסוף שיש ולא אמר בתחלת שיש – איירא
ינרצען, שנאמר "לא אבא חפשי". והכי פירושה
אמר בתחלת שיש פעם אהת, ולא חור ואמר
בסוף שיש – יairo יצען, דבוקין "אמ" אמר יאברה"
שתי אמריות. אמר בסוף שיש ולא אמר בתחלת
ר' ירמיה אמר: אם הוא נזכר בנינו ובנותינו מי נזכרין?

יציאה אשתו עמו". אמר רבי שמואן: אם הוא נזכיר אשתו מ' מומונת אשתו, יצירכא; דאי אשמעון בנוו - משום דלא בינו צו רבד מיל ומייצר הדא - אימא תעיביד ותיכול. ואי אשמעוןין ג', אבל בנוו דדרופיהו להדרוי - אימא לא, צירכא. תננו רבנן:

למי אמרו", דוד לא אמר ושנהו ואם באתי
לפרש אמר בוטף שיש" – שיור פערומים – אם
כז לא דומה לרשותה. דאי אומר בהחולת ש
שתי פערומים – מגן לדאיו נצצע' וועוד מה
לי דשבקה לדרשה קמיהה ודדריש העבר" –
עד שאמר בשווא עבד, ניקט ליה קרא
וחוריגא מל' אעבא" וחורי בבר יציא, תיפוק ליה
מה"ה עבר"? לו אשוח וביניה – שפהה בעניטה שנטרפה לו וילודה לו. כי מושׁך לו – פרט להו
(שנותה בא). דלאו בני מעיד ומיכל נינחו – שקטנים

אילו נאמר ונתת אונו ברלה היהתי אומר וידוק בגנור בגדת – אבל אכן לא ירעננה.
 לאון מאכברה – כלומר רוחך מן הדרת, כתברתו "את אונן – והדרין אונן בדרת, ורק
 את המוצע וידוק בדרת מעבר השני בוגר שאלים: "ולקחת המצע ונחת באוטו
 בדרת", דורך וירוד – אוננו בשנותנה על הדלת, עד שמניע לדלת. עוקה – מן המזהה,
 מוטלת לאורך. מה מזו טעומד – דבללו האבי לא מקרי מזוהה. והדר – צורו המרגלית וצרור
 הבושם, תליו בעוצרת הכתש. משינה וקונה
 את עצמו – מדרכו. בכבוק על ידי אחרים –
 שהינתנו לו רבו על מנת שהיא וה בן חווין. אבל
 הוא עצמו לא יוכל מהם, ואיפוא על מנת שאין
 לריבו רשות בו, דקסבר אין קני בדרת, תלמודו לומר "אוננו בדרת". הָא
 ובשער על ידי עצמו – שיקבלו חזא. ובגמרא
 מפרש לכולה דרבינו מאיר ורבנן. ובلد שראי
 הקפה של אחרים – דערבר אין לו כלום,adam
 מאי מעיאה או קבל מוניה – חכל לרבו. ואם
 בא לפורת על ידי עצמו – צירק מונתאן לרבות בו.
 וארכום. יהונחו לו על מנת שאין לרבות בו.
גמרא שרה נקנית בכל hei – ולקמן ליקט
 בפרקן (כ"א). וכל בריכים בכנענין משגנוב
 לעבנה, אלא שכל עבדים קנאך על שם בענין,
 ממשם דרביביה בה (באותה ט' עבד עבדים).
 מילאה – דואיתיה בעבור ולהיא בשאר במתלולין
 קתני. אבל חילפין, דאיתנה נמי בשאר
 מלשלולין, שמטלולין מכם ננקן חילפין –
 לא איאיטשריך לה למיטרין. תקפו – בחזקה. לא
 קנא – דמדעתהiao, ואין ומשיכה. בשלאן
 לתנאי דין – לא תקשו לשומואל, אמר לא לא
 ומי משיכה במנוגין. דיבא דהזריז
 כדאוקמין – דימליה דאיתנה במתלולין לא
 קתני. אלא תנאו ברוא, דתאנא חילפין בהדייה –
 תקשי לשומואל, או איטיה דנקנה במאיתן
 ליתריה נמי מבוגרין. מילא דאיתא במן
 בפרקיע בין במטלול – בגין חילפין, צירק
 ושנה עם השאר דאיתנה במקרען. אבל
 משיכה דליתא באמרקען – לא חנא בהדייה.
 בידר בפרטיה – בגין כהה קאי, דקתו במנוגין
 (קורוישן) כתוב: בהמה גסה נקנית במסטרו.
 ניתני מישיכה! – בגין שער שבראש הסוס. שליח
 משואו. אדרעתה דמרה אולא – על דעת הקורא
 אותה, לפי שאן לך דעת אדרעתה דפשיטה –
 מדעת עצמה. קמן – דלית ליה דעת, בכחמה
 דמי. ואם קראו לשם קניה, ובא עצלו – קנא.
 התיר לו מעלו – העבר ללקות. נידו =
 גראטסיס בעלון. הגינוי – העבר את הלוקת.
 מי קאדר – מה ענין נהגה דעלמא בהגבחה
 והכא? נהגה דעלמא לוזק מגבה החפה,
 והכא אמרין שהעבד מגביה משום עבדה,
 שהולוק משubar בו לקנותו בחזקה. אלא מעטה
 – דהגביה הוא לרבו קנא. שפהה בנענית
 תקנה בבאה – דרא אגדחה ליה הנראות –
 מארכ' רוש. "ירוש" מותגמיין הדנואה. דתקוף
 לה עלימא – גוטס ונתה למותה. אמר לה – מ"ר
 וטורא לעבדה דגרה. שליח לי מסנא – לנקותו
 בחזקה היה מותכוון, שהיה בעבודתו בשימוש
 אורונו. איבא דאטרי נידול היה – העבר, וגונדר
 בו שליא יוכה הוא עצמו מן החפקה, לפक' קרט
 לפני המיתה וכח בו. והר פרש למיתה מ"ר
 וטורא פרש לחיים תחווין, שלא יהא העבר
 טובא. אמר לה לעבריה: שלוף לי מסנא, ואטעןתו
 באיבא.

במין – פירש הקונטרא: צורו מרגליות או בשימים שתלו בצדאו נשים להכחיש. 1
 ובינו הם פירש: הומר – מעשה. וכן פירש הערו: בלשון ערבי, בשאomer לה: מה חמור. 2
מה נשנה און – יש במדרשי דרמג'ע' בגמתריא ארבע מאות (שנה), ולפי זהו ישראל 3
 עברים ארבע מאות שנה וגאלם הקדרש 4
 ברוך הוא, והלה והקה אורה לעצמו – לפיקר 5
 ריצע במרצע העלה כר. 6
[תלמוד] לומר לעלם כי – ואין לומר 7
 לעלם של זובל. אדם כן – 8
 לשוק קרא מניה, גילף מושה אהוה. ותוספות 9
 ישניות. 10
איבא דאמרי גול היל – הנורו בו 11
 שלא יכה הוא בעצמו מן ההפרק. 12
 לפיקר קדם לפני המימה והבה בו. ה' פרש למיתה 13
 – יהודיה והינוארה, וזה פריש לחיס – מר וטורא 14
 התיו במקום, שלא היה העבר רגע אחד בלא 15
 אדרון. ואיבא 16
שבעה? אמר הקדרוש ברוך הוא: אין שישעה קולי 17
 על הר סני בשעה שאמרתי "פי לי בני ישראל עברים" – ולא עברים עברים, והליך זה 18
 והוא ארון לעצמו – וצען. ורבי שמון בר רביה דרש את פוקרה הזה בימי ח'רמ' 19
 מה נשנה דלהת וכזונה מפלבים שבב' ? אמר הקדרוש ברוך הוא: דלהת וכזונה שרו' 20
 עדרים במצרים בשעה שפסרחתי על הפש�� וועל שמי הפו'ות, ואמרתי "פי לי בני ישראל 21
 עברים" ולא עברים לעברים, והזיאתים מעברות לזרות, והליך זה ארון לעצמו – 22
 ריצע בפניהם. משנה עבד בפעני נקעה בכסף ובשטר ובצחקה, וקונה את עצמו בכסף 23
 על ידי אחרים, ובשטר על ידי עצמו, דברי רב' מאיר. ותכלמים אומרים: בכסף על ידי 24
 עצמו ובשטר על ידי אחרים, ובמלך שיהא הכסף משל אחרים. גמרא מילא? דכתיב 25
 "ויהנה חלום אחים לבניים אחרים לרש' אחז'ה" – הקיין הכתוב לשדה אחז'ה; מה 26
 שדה אחז'ה נקעה בכסף ובצחקה – אף עבד בנני נקעה בכסף בשטר ובצחקה. 27
 – אי מה שדה אחז'ה חזרה לבעלם ביובל? – אף עבד בנני חזר לבעלם ביובל? 28
תלמוד לומר "לעלם בהם" תעבורו". תניא: אף במלחין. – ותנא דין? – מילאה דיליא 29
 במטלולין – קתני, מילאה דארוא במטלול – לא קרני. אמר שומאל: עבד בנני נקעה 30
 במשיכה. כיצד? תקפו בא עצלו – לא קנא. – בשלמא להנא 31
 דין? – מילאה דאיתא במטלול לא קרני, דיליא במטלול – לא קתני. אלא להנא בר'יא, 32
 ניתני מישיכה! – כי קתני – מילאה דאיתא בין במרקען בין במטלול, משיכה דבמטלול 33
 איתה במרקען ליה – לא קרני. "ביצה? רקפו ובא עצלו – קנא, קראeo ובא עצלו – לא קנא. – 34
 לא קנא". וקראו לא? והתניא: ביצה במשיכה? אחז'ה בטלפה, בשערה, באוכף שעלה, 35
 באשייף שעלה, בפרומכיא שביבה, ובונג שבזוארה – קנא. ביצה במשיכה? קורא לה והיא 36
 בא, או שביבה במקול ורצחה לפני, בגין שעקרה ד' ורגל – קנא. רב' אסי ואמרי 37
 לה רב' איה אומרים: עד שתהילך לפניו מלא קומה. – אמר: בהמה – אדרעתא דמלה 38
 אולה, עבד – אדרעתה דנפשיה קאול. אמר רב אש' עבד קמן כבכמה דמי. תנוי רבן: 39
 ביצה בצחקה? הтир לו מעלה, או הוליך בליו אחריו לבית המרחץ, הפשיטו, הרחיצין, סכו, 40
 גרדון, הלבישו, הנעלין, וגיברו – קנא. אמר רב שמעון: לא תורה חזקה גROL' מהגבחה, 41
 שהנבהלה קונה בכל מוקם. מי אמר? אמר רב אש' – וזה הנבהלה מוגלה מותבה, הוא לרבו – קנא, הנבהלה 42
 רבו לו – לא קנא. אמר רב שמעון: לא תורה חזקה גROL' מהגבחה, שנבהלה קונה בכל 43
 קום. דשתא דאמרי הגיבו הוא לרבו קנא, אלא מעטה שפהה בנענית תקנה בבי'א? 44
 – כי קאמירין – זה נהנה וזה מצער, הכא – וזה נהנה וזה נהנה הוא. – שלא ברכבת Mai 45
 איבא למייר? – אמר רב אח'י [בר אדא] דמן אח'א: מיאן למאן לן דלאו הנאה אית' לו 46
 לתריריה? עוד: "משבבי אש" בתבר, הקישה הקירוב ברקבה לשלא ברקבה? רב' רודרה 47
 הנאה גיר שיאן לו ירושין הוה, חלש. על מ' וטרא לשוויל בית, חוויה רתקוף ליה עלי'א 48
 טובא. אמר לה לעבריה: שלוף לי מסנא, ואטעןתו לביתא. איבא דאמרי: גודל הוה, 49
 ואיבא

קידושין דף כב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (יום שבת קודש) רה

מקבל חפץ מיד חבירו לידי, לשם קניין. ובabortiva הגمراה, והתעטם שתריא דרין לא שנה במשנתנו גם את הקניין הזה, מושום **שמילתא דילריא במטלטלין קטע** – דבר שאיןנו נהוג בקיית מטלטלין, קניין בסוף שור וחזקת, שניה החנהה שאף שאין הקניין מועל למטלטלין, קונים בו עבורים. אבל **מלתא דאריא במטלטלין לא קטען** – קניין שקופה במטלטלין ו'חליפין' לא שנוא החנהה, שדבר פשות הוא שיקנו גם בעבד בגעני.

הגمراה מביאה קניין נושא שעבד נקונה בו אמר **שמואל, עבר בגנני נקה במשיחתך, ביצה, קתקוף** – הquina משך את העבד בכח ובחזקה, ובא **אצללו** – ומוחמת תקיפה זו התרكب העבד לקונה, הירוי ומשכח וקאו. אמנים אם קראו החונה לעבד, ואצללו בגלל קרייה זו, לא קנא, שאין זה נחשב במשכח, ביןון שהליך העבד היא מדעת עצמה, ואינה במשכח הנעשה על ידי הקונה.

הגمراה מראה מודע קניין וזה לא נזכר בבריתא: **בשלמא לתנא דרין מונן מודע לא שנינו קניין זה, ובמו שתריצה הגمراה למעלה,** **טילריא דאיתא במטלטליל לא קטען דילטא במטלטליל קטען** – שקיןינים שישנים גם במטלטלין לא שנאים במשנה, ולכן לא שנאי קניין **משיכחה גם במטלטלין, אלא לתנא דרא –** אלא לתנא נשנה בבריתא שעבד בגעני נקונה בחיליפין, שהחשות, אם כן **נתני** בבריתא גם קניין משכח. שהרי החנהה זהה סובר שאף קניין החונה במטלטלין, צריך לשנותו בכל קנייני עבד בגעני. הגمراה מתרצת: **פי קטען –** החנהה נשנה בבריתא שעבד בגעני קונה גם בחיליפין שהוא מילטא דאיתא – דבר שנייה, וקונה **בין במטלטליל איתא במקרכען ליטא –** במטלטליל, אבל קניין משיחת דילטאליל לא קטען במקרכען ליטא – **שavanaugh רק במטלטלין ולא בקרעתו לא קטען בבריתא.** שמאדור והזכיר עבד בגעני קניינים הקונים בקרעות, שניה גם קניין חיליפין שאף קניין זה מועל בקרעות, אבל משכח שאינה קונה קרעות, אין לשונתה אגב קניין קרען.

הגمراה מראה: לעיל הובאו דברי שמואל שאמר, ביציך עבד בגעני נקונה במשכח, תקוף, ומוחמת התקיפה בא העבד אצללו, קאו, אבל אם קראו החונה לעבד, ובא אצללו, לא קאו. הגمراה מראה, וכי בחרין שם קאו החונה לעבד הבא עצלה, לא קאו, ותתני **בבריתא לגבי קנייני מסיחה ומשיכחה בהמה, ביציך בחנהה נקנית במסורה, אתחה החונה בטלה –** ברגלה, או בצערת, או באנפה **שעללה, או בשלה ובמשאן שעללה, או בפרומבייא וברנסן שפעלה,** ובוון (או בעפומן) **שבעזוארה,** אף שלא היה ממקומו, נאה. ויביציך בחנהה נקנית במשכח, קורא לה החונה שתבזואו, אלה **באה מהמת קראייה, או שchapsha –** שהכחה החונה להבמה מפלל, **ויאתחה לפניו –** ורצה לפני מכך החכאה, בינו עקרה יד וויל, אף שהיא עקרה כל שהיא, נשחת במשכח, וקאה, שהרי בחנהה נשחת ממחה קראייתו או האcontinuation, רבי אפי ואמר לה רבי אחא אמר, אין בחנהה נקנית עד שתלה לפניו מלא קומתה – שתלה ותצאת מקומוה הקודם למגרי. ולדברי הכהן הלכה מהמת קראיתו הרי ומשכח, וקשה על שמואל שאמר, שאם העבד בא אלין מוחמת קראייה, אין זה נחשב במשכח לקנותו.

הגمراה מתרצת שיש חלק בין עבד בבחנה: אמר, בחפה כאשר קוראים לה והיא באה, מאחר שאין לה דעת, **איןלא דמלה איזלה –** על דעת בעליה שקרה לה היא הולכת, ונוחב הדבר כאיilo משכח ממש לknottedה, ואילו עבד בשקרים לו והוא בא, **אידעתה רנטשיה קאייל –** על דעת עצמו מוחלט לדעתו של זה משכו, ואיןו קונו בכר.

הגمراה מביאה שיש אופן שעבד נקונה כאשר קוראים לו והוא בא: **אפר רב אשיה, עבד קטען שאין לו דעת, בבחפה דמי –** לעניין קניין משכח דומה דיניו להבמה, שאם האדון קורא לו לשם קניין והוא בא לאייה, נקונה בכר לעבד. שאף עבד קטען מוחלט לדעתו של זה קוראו.

תנו רבנן, כייד עבד בגעני נקונה בזקקה, מבוארת הבריתא, אם העבד התייר לו לאדון, את מנגלו, או שהוליך כלו ו' נשא את בגדיו אהדרו לבית תפארת, או שהעבד הפישטו, או ורהי צו סכו

אילו נאמר רק **ונתקעה אוננו בדלת,** ולא 'ב'אוננו, כייתי אומר שידוך בוגר אוננו בדלת, דלת אין – בדלת יונקו, אך אוננו לא יונקו, אלא רק בוגר. מקשה הגمراה, ואוננו עצמה לא ירצען, והבתבב 'ברצען' ארניו את אוננו **במוציאע,** מתרצת הגمراה, אלא כוונת הבריתא, שהרי אומר שיזענעה לאון מאבראי – מכחוץ דורך מן הדלת, וויניגעה אחר בכר על הוללה, ורקור בוגר אוננו בדלת אוננו בדלת, לא ביציך וכדי שלא נאמר כך, תלמידו לומר, 'ונתקעה אוננו בדלת' והוללה, עד שמנע אצל דלת.

ואילו היה בתוב רוק זהגיישו אל הדלת, שומע אני שרצעעה עושים בין על דלת עזורה מהמזהה ומוטלת על הארץ בין על דלת שאינה עזורה, פלמוד לומר 'אל הדלת או אל המזוהה,' והcosaה דלת נזוי, מה מזוהה מעוד – מובadata מחוורבת במקומה, אף דלת נזוי צריכה להיות מעדיף – מחוורבת במקומה. ובויהה הגمراה ברייתא נוספת המבוארת טעמי דין זה:

רבו יוחנן בן זעירא היה דוחש את הפקרא היה העתק ברצעה, במנין חומר – לצורר מוגליות או בשימים התלוי לחכשת בעורר נשים, מה **נשתנה און מפל אברים שבענוף שווקה אותה רוצעים.** מושום שאמר שאמור קדרוש ברוך הו, און **ששמעה קולי על מר סני בשעה שאקרויה כי לי בגין ישראל עדרים,** עבריים וכן לא-ערבים לא-ישראל, והדלק זה **ויקעה און לעצמו,** עונשו הוא שרצעע באזון. ורבנן **ונתקעה אוננו בדעתו,** רבי חייה דוחש את הפקרא היה בדין וומר, מה **נשתנה דלת ומזוהה מפל כלבים שבענוף שדווקא עצלים רוצעים.** משום שאמר קדרוש ברוך הו, דלת ומזוהה שחיו עדים במאדים בשעה שפחחות על הפשוף ועל שמי המזוות במכת בכורות, ואקרויה כי לי בגין ישראל עדרים, עבדיהם לעדרים, וחואחים מעדירות לחרירות, והדלק זה **ויקעה און לעצמו,** עונשו הוא שרצעע בפניהם.

משנה

המשנה מלמדת את הורכים בהם נקונה ומשחרר עבד בגעני. עבד בגעני נקונה בידי שמכרו לו, ובשטר, שהמודר מוסר לקונה שהקונה נתן בסוף למי שמכרו לו, ובזקקה – שמחזיק האדון בעבד, על כתוב בו שהעבד מכור לו, ובקונה **את עצמו וועשה בן חוריין,** ידי שמשתמש בו. וקונת העבד הבנוני **את עצמו וועשה בן חוריין,** בכיסף שניתן לאדון על ידי אנשים אחרים עברו שחרורו, ובשטר על ידי עצמו שהוא מקבלו מהאדון, רבי חייה דעל סוף אמרו, ותחכמים איטרים, בכיסף הוא משחרר עילידי זי עצמו – שיתכן שהיתה לה בעבד בסוף השיר לה, וישחרר עצמו בכיסף זה. ובשטר הוא משחרר בעילידי זי עסחים המקבילים את השטר בשביילו. ואף שיכול להשתחרר בכיסף על ידי עצמו, ובלבך שיחאה הכסף משל אנשים אחרים, שהקנו לו את הכסף על מנת שאין לרבו רשות בו, ובאופן זה הכסף שייך לעבד, והוא יכול להשתחרר בו.

גמרא

הגمراה מבררת מניין שעבד בגעני נקונה בכיסף שטר וחזקקה: מילן – מנין שעבד נקונה בכר, דיבתב בעבד בענוי (ויקרא כה מו') **וילנעהלטם אונם לבניכם אתריכם לרשות אחיה'** שהאב מנהיל לבניו את עבדיו כפי שהוא מנהיל להם את אחוותה, והקונן הפטות את העברים לשירה אחותו, למדרנו, מה שדרה אחותה בנקנה בכיסף בשטר ובזקקה כדי קניין קרעאות, אף עבד בגעני נקונה בכיסף בשטר ובזקקה.

הגمراה מראה: אי – אם כן, נסיף ונדריש מיחסך זה, מה שדרה אחוהה שמכורה בעלייה לאחר, חווית לבעלים ביובל, אף עבד בגעני, יהי היזיר לבגעים בזיל, מתרצת הגمراה: **פלמוד לומר –** לפיקר נאמר בעברים בענוי שיר לאדון לעולם, ואני יוצא ביובל. שעבד בגעני שיר לאדון לעולם, ואני יוצא ביובל.

הגمراה מביאה קניין נושא שעבד בגעני נקונה בו: **תנא,** מלבד הakinim שנשנו במשנה, שעבד בגעני נקונה אף בחיליפין – שהמודר

המשך ביאור למסכת קידושין ליום שני עמ' א

חמור וסוסה) שאינם מתרבים ואין מעניקים מהם, אבל מוכפים
17 מענקיים. הגمرا מא但她 את מהלוקתם, ורבי שמעון אינו ממעט
18 פרדות מושם שפָּרֶדוֹת מְשַׁבְּחוֹ בְּנוּפִיָּיו – בוגרים הם עבדות
19 ומשביחות את נבכי בעליין, ויש בהם ברכה. ורבי אליעזר בן יעקב
20 אינו ממעט בספים ממשם שפָּקֶפֶים עֲבֵד בָּחוֹ עַסְקָא – הוא משקע
21 אותם בעסק ומרוחה, לפיכך הם בכלל ברכה.
22 עד כאן ביאירה הגمرا מודיע נוצר בכלל להיכתב מינים מסוימים,
23 בעת מבארת הגمرا מודיע נוצר לשם בר להיכתב שלש מינים
24 אלו, צאן, גורן וקב. **צָרִיבָא** – צרכיה התורה לכתוב את כל
25 המינים האלה, דלא' קרב דרבנן אם לא היה נאמר אלא צאן, היה
26 אמריא הינו סברים לומר בעילוי קריים אין – מענקיים מהם, אבל מין
27 מינורי קרען לא מענקיים, אך בתב רחמנא עוזר, לרבות גירולי
28 קרען, וארי כתב עוזר, וזה אמריא מינורי קרען אין – מענקיים
29 מהם, אבל מפעלי חיים לא מענקיים, אך בתב רחמנא צאן לרבות
30 בעלי חיים להענקה. אולם יעקב למה לי – מודיע נאמר, ומה ניתן
31 הרבה ממנה שלא התרבה מעניאן וגורן.
32

17 המשזה סלעים, ומבחן כולם השיעור הוא ט"ו סלעים. אלא לרבי
18 יהודה שלמד שעור הענקה מומי נ媳妇 עבד, ורבי שמעון שלמד
19 מוניתית ערבית, הא' צאן גוון וקב' למחה לי – מודיע פירושה התורה
20 מינים, הרי אפשר לדעתך אף מינים אחרים בכפי שסימנה תורה
21 ואמרה 'אשר ברוך הד' אלוקיך', מודרצת הגمرا. הא' מיבעי לך
22 לרתניא פ██וק זה נדרש לדרשה המובאת בברייתא. בכר שני
23 בבריתא, ב' כל – הינו סברים לומר שלא יחו עזניין לעבד אלא
24 מצאן גוון וקב' האמורים בפסוק, מפני לרבות שמענקיים מכל דבר.
25 תלמודו לומר – רק נאמוה, אשר ברוך יי' אללה/ך, מכל מין
26 שהתרבת בו עניך לך. אם כן שמענקיים מכל דבר, מה תלמוד
27 לומר – מודיע פירושה צאן גוון וקב'. לוطر לך מה צאן גוון
28 וקב' מוקדים שישין בכל ברכה, שכן צאן פחה וכן גורן וקב'
29 ותבואה יין שהם גידולי קרען, אף ב' – שאר המינים שהתרבו
30 מותסוק אשר ברוך וכו', הם ממין שישין בכל ברכה, לפיכך
31 יצאו בספים שאנים מתרבים לפיכך אין מענקיים מהם, דברי רבי
32 שמעון. רבי אליעזר בן יעקב חולק ואומר, יצאו פרדות והרכבת
33

המשך ביאור למסכת קידושין ליום חמישי עמ' ב

39 שלוחה ונואל לחצאיין, כדי להשאיר נחלת אבותיו בידו.
40 ולפי זה אפשר למorder גם לבני בית העיר חומה, הא' – וזה המוכר
41 בות בבבוי עיר חומה פמי, הווא וההר בוח בבית, שאם מלחה לו ש'נה
42 הפטיח ולא נגאללה, נחלת הבית לעולם לקונה, ללא בוט פדייה,
43 ואף ביבולינו זהור, לכן יש לומר שיטה בחו בגאותה, שלוחה
44 ונואל ונואל לחצאיין.
45 מקשה הגمرا, אתיッיה – הקשה רב הונא בר חינגן לרוב שתת
46 מבריתא, נאמר במקידש שדה אהווה, ואם ניאל את השדה/, וכן
47 מה שנכפל גאל ייגאל מלפה, שלוחה בסוף ונואל את השדה, וכן
48 שנואל גם לחצאיין, והזעיר הפסוק למוד עדת, מושום שביבל היתי
49 לומר, והלא דין – קל ודומר הוא שאנו לוה נואל איינו גואל
50 לחצאיין, וזה מוכר שדה אהווה, שיטה בחו, שאם הגיע יובל ולא
51 נגאללה, חווות לבעלית ביובל, בכל זאת הווע לחו לענין פדייה, אין
52 לווע ונואל איינו ונואל לחצאיין, מקדיש שדה אהווה שהוע בחו,
53 שאם הגע יובל ולא נגאללה על ידה ומורה הגורר לאחר, יוציא
54 לבענין ביובל, ובו איינו דין – קל וחומר שחווע בחו גם לענין פדייה
55 שאין לווע ונואל ואין גואל לחצאיין. אך יש לפרט את הקול וווער,
56 מה למוכר שדה אהווה, שבן הורע בחו לענין ליגאל מיר, שאינו יכול
57 לגאל את השדה עד שנתנים אחר שמכרה, בכתבוב' סמפר ש'ני
58 תבאות ימבר ל', שאין מיבור פחותה משתנית, ורק אחר בר
59 יכול לפדות לפי שbowן החשנים, בכתבוב שערך המכירה הוא ל'פי
60 רב השגיים תרבה מקניתו, ולפי מעת השגיים המקנית מנקתוי,
61 שהחמיר נקבע לפי ריבוי או מיעוט השנים שעדר היובל, ובהמשר
62 נאמנה, שהפרידין היא ל'פי ווחשב את שמי מקברה, והשיב את העדר
63 לאיש אשר מכיר לו, ושב לאחיזתו, והיינו שמחשב כמה שנים עוד
64 יש לו בשדה עד היובל, ואת והמשיב לו, וכן הורע בורו גם
65 שאינו לווע וגואל והואנו גואל לחצאיין, התאמ' במקידיש שדה אהווה
66 שיטה בחו לענין ליגאל מיר, ויש לומר שגם יופה כהו שלוחה וגואל
67 וגואל לחצאיין.
68 אך על פירכוא ויש להסביר, מוכר ביט בבי עיר חומה יוכית, שיטה
69 בחו לניגאל מיר, ואין לווע ונואל ואין גואל לחצאיין, הרי שמה שנגאל
70 מיד אין סבה שם היה להו והוא גואל לחצאיין, נותר היל
71 והומר ממכור שדה אהווה, שאם מקידש שדה אהווה לא יוכל
72 ללוות ולואול ולא לגואל לחצאיין, וכן הורע בורו גם
73 יאל' לרבות שלוחה וגואל וגואל לחצאיין. ומכל מקום מפורש
74 בבריתא שהמכור בית בתבי עיר חומה אין לווע וגואל ואין גואל
75 לחצאיין, שלא בדברי רב שתת.
76 מתרצת הגمرا, לא' קשיא,

1 פדראה שבה היא אילו לאלת תמורה. והמקידיש שדה אהווה, יכול
2 לפדרותה מיד ולעולם,อลם אם מכרה הגורר לאחר, במשמעות
3 היבול היא יצאת מידי הקונה ומתהלקת להבאים המשמשים
4 במסמורי שנכנסו בו היובל, ואני שבה אל המקידיש כלל.
5 המוכר ביט בעיר המוקפת חומה, יכול לפדרותה מיד, ועוד תוך שנה
6 בלבד, ואם לא פדרוא, הרי היא של הקונה לבתים, ללא
7 אפשרות פרידין ואני חווות ביובל. והמוכר בית עיר לרלא חומה,
8 גואל מיד ועד היובל, ואם לא גואלו, שב הוא אילו ביבול.
9 הגمرا דנה אם יש נאولة להחצאן בברעי חומה: בעא מיניה –
10 שאיל רב הונא בר חינגן מרב ששת, הטוכר בית בבי עיר חיטת,
11 האם נגאל לחצאיין, ואם מן מהצית דמי נפהה חיטתה, או אין
12 גנאול לחצאיין. וצדדי הספק חם, האם 'עאלתו'/'אלילתו' משלדה אהווה
13 גבר – לומדים בתבי עיר וווער ימים ממהכוב 'בק' גאלתו,
14 האהו אנה נגאל לחצאיין, כי פדרודים מהמכוב 'בק' גאלתו,
15 אף חא – בית עיר חומה פמי, איןו גנאול לחצאיין, או דילפא דילפא
16 דיליל פלי, היכא דלא פלי לא פלי – או אולאי, רק היכן שנגלתה תורה
17 ואמרה 'בדי גאולתו, ציריך בבדי השווי בשלימות, אך היכן שלא
18 גילתה תורה אין ציריך בבר.
19 ואך כאן פשט רב שתת את ספיקו מטעם אחר: אמר ליה רב שתת
20 לרבר הונא בר חינגן, פדרושן של רבינו שמעון שדורש את טעם
21 הכרוב, שפער, שלוחה בסוף ונואל בה, ונואל לחצאיין, ושלא בבדשה אהווה
22 שאין גואל לחצאיין. דתניא, נאמר במי שהקידיש שדה אהווה ואמ' גאל
23 אל ייאל את השדרה, מה שנכפל גאל ייגאל מלפה, שלוחה בסוף
24 ונואל בה, ונואל גם לחצאיין, אף רב שמעון, מה הטעם שהקידילה
25 תורה על מקידיש שדה אהווה גואל באפונים אלה, לא' שמעון
26 חווות לבעלך ביובל, ומצד שני מצענו שחווע בחו, שאינו לווע
27 וגואל, ואך איןו גואל לחצאיין, והיינו ממש שמצון התורה שלא
28 פבקע השדה מנהלת האבות, וכיון שזאת בין מקידיש שדה
29 שאינו לווע וגואל לחצאיין, מה שאין בין מקידיש שדה
30 אהווה שחווע בחו, שאם הגע יובל ולא גנאול לחצאיין, על דיה, אל לא גנאול
31 על ידי הגורר לאחר, יוציא מהקונה ונינהן לבענין ביובל, ואני
32 את השדרה לאיש אחר, וגוו. והיה השדרה בআতো ביובל וגוו, לפכן
33 את השדרה לאיש אחר, וגוו. והיה השדרה בআতো ביובל וגוו, לפכן
34 אהווה אחיזתו, ولكن מצד שני יפה בחו של המקידיש שדה אהווה,
35 ובריתא עוד לבעליה, בכתבוב' זאמ' לא גאל את השדרה, ואם מוכר
36 את השדרה לאיש אחר, וגוו. והיה השדרה בআতো ביובל וגוו, לפכן
37 מה שדרה אחיזתו, ולבן יאנ' יעקב חולק ואומר, יצאו פרדות והרכבת
38

על כרחו של האדון, דיבתנו **ליה שטרא אַדְמִיה** – שכותבים אלו לו שטר חוב על דמייה. דהיינו, שאף באופן שאין כדי הפורח את הסכום והרשות כדי לפזרותה, רשאי הוא לכתב לאדוןisha שטר חוב על דמייה, וחיב האדון לשחררה מדי, ואינו יכול לעכב, מה שאין כן בעבד עברי שיכול הוא לעכב בידו. **אמאי – מדוע סובר אתה בר, הרי נקם האדון מונגייטה – מרגלית ביטיה, ונוטלים אלו ממנה מרוגלית זו, ויהבנא ליה הפסא** – ונותנים לו ערך שטר חוב. **הוא זה, על אך שנוטלים מן האדון את האמה עבריה שישלים עליה במיטב כספו, ואין משלמים לו על אך אלא בשטר חוב.** **אלא אמר אפיי, אין כוונת הבריתא שפודים אותה בעל כרחו של האדון, אלא געל ברכיה דאָב – שאמ ש לאב הסכם הדריש לפידינה יוכלים קרוביו לכוונו לפזרותה, מושום פָּסֶם משפחה – מאחר שמתבישים הם בכך שקרובותם מכורה לאמה עבריה.** **מקשה הגمراה, אֵי הַכִּי – אם כן הדבר שניתן לכפות האב לפזרות בתה, עבד עֲבֵרִי נְגַבְּרִיו לְבָנִי משפחה – אבל שטר חוב לאם משבט קומן משפחה – מאחר שמתבישים הקרובים בכך שמכוור הוא לעבד.** **המורתצת הגمراה, שאין תועלת בכך שיפזרו הקרוובים, מאחר דהדר אַיְלָו וְבָנִי נְשִׁיחָה – היוזר העבר וימכוור עצמו בשנית.** **שבה והגירה ומקש, קְאָבָנִי – לגבי אמה העברית, מה תועלת יש בך שיכפו האב לפזרותה, הרי גדר אָוֹל וְמַבְנֵן לְה – יוכלו הוא לשוב ולמכרה לאחורה מכון.** **המורתצת הגمراה, הא קְטַנִּי אַיְהָ נְמַבְּרָת וְנְשִׁיחָה – הר' שנינו שאין האב יכול למכוור את בתו בשנית, וילך לאחר שיכפוור לפזרות שבו לא יכול למכוור, אך בעבד הרשי למכוור עצמו כמו פערם, אין תועלת לכפות על פידינה.** **הגمراה מביאה מחלוקת תנאים בנידון אם רשי האב למכוור בתו בשנית:** **ומעי – מי הוא התנא בבריתא לעיל הסובר שאין אמה עבריה נמרת ונשנית, רפי שפיעון הייא, דתנייא – שניינו בבריתא מחלוקת תנאים לגבי זכויות האב בתה. לדעת תנא קמא, מוכר אָדָם את בתו לתואשות ויקידושין ישות – הר' שנינו אם קידש אדם את בתו ונתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין, רשאי הוא לשוב ולקדשה בשנית, ובכך קידושה שלו, לשפחות ושונה – וכן יכול אדם למכוור את בתו לשפהה, ולאחר נשנתחרורה רשאי הוא למכוור בתו בשנית, לאישות אחר שפחות – וכן יכול אדם למכוור את בתו לשפהה, ולאחר נשנתחרורה לקדשה לאיש, ובכך קידושה שלו. אבל לא לשפחות אחר אישות – אך לאחר שקידשה ונתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין, איןו רשאי למכוור לשפהה. וזה דעת תנא קמא.** **רפי שמעון אומר, כ"ש שאין אָדָם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות, אך אין אָדָם מוכר את בתו לשפחות אחר שפחות, שאין אָדָם רשאי למכוור את בתו לתואשת אליה פעם אחד בלבד. ומצעא, שרב שמעון הוא התנא השומר שייראה אמה עבריה על עבד בבר שانيا נמכרת ונשנית, אך לדעת תנא קמא שווה היא זהה לעבד.** **הגمراה מביאה את סברות מחלוקת:** **ובכלוועא דתני גנאי – תנא קמא ורב שמעון נחלקו בדרשתה הכתובה, שבה נחלקו אף רבי אליעזר ורב עקיבא, דתנייא – שנינו בריתא הדנה בביבאורי הפסוק (שמות כה) 'לִעֲם נְכָרִי לְאָמֵן שְׂמֻטֵּב שְׂיָאָכְלֵוּ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁר'**

ולמכורו בשנית עברו השבת הגניבה השניה, מכאן שככל גניבה נידונית היא בפני עצמה, והרי הוא נמכר بعد כל גניבה. **אבי מקשה על תירצחו של רבא:** **אמיר ליה אַבִּי לְרָבָא, בְּגַנְגַּבְתּוֹ טוֹבָא מְשֻׁמָּעָ – תְּبִתְ' בְּגַנְגִּתּוֹ יָכוֹלָה להתפרש אף על גניבותם רבות, שכן מצענו בכמה מקומות שדרך הכתוב לקרים לרבים בלשון יהוד. **דרדייניא, אבי מודה לדברי רבא שיש לחלק בין גניבה אחת לשתיים, אלא שמקשה עליה, שבאופן שגנב פעמים מарам אחד העמידו הנגבן לדין בפעם אחת על שתיהם, יש לומר ששתי הגניבות נידונות בגניבה אחת, שכן דרך הכתוב לקרוא לגניבות בנות בלשון יהוד. וממלילה יש לומר שאם בויה איןנו נמכר אלא פעם אחת.** **ולפיכך מיישב אבי את הסטייה בין הבריתות באופן שונה:** **אליא אמר אַבִּי לְאַבְּזִיאָא – הַבְּרִיתָא זו הדרשת שאין עבד עברי נמכר ונשנה, עוסקת באָדָם אֶחָד – שגנב מארם אחד, ואפיקו כמה גניבות, והעמידו הנגבן עליהם בדין יהוד, איןנו נמכר אלא פעם אחת, מאחר שככל הסברתו נמכר פערם בעבור גניבה אחת. באָן – הבריתא עליל הסברתו שעבד עברי נמכר בשנית, עוסקת בשניהם, שגנב מארם אחד – שגנב משני בני אדם, והעמידו הנגבן עליהם בדין שני פעים, ובאופן כזה אם הסכום המתקבל ממיכרו לעבד שהוא לסכום גניבה אחת, הרי הוא נמכר וחוזר ונמכר, שכן נמכר הוא בעבור גניבה שלימה, הגمراה מביאה בריתיא נוספת העוסקת בעניין זה:** **הנו רְבָנִי, גַּנְבָּו אַלְפָ – אָדָם שגנב ממן בשווי אלף וזה, ואינו שווה במיכירו אלא חמש אלפיות זוז, הרי הוא נמכר בזול והוזר ונמכר, עד ששלים את סכום הגניבה כולם. אולם אם גַּנְבָּו הוא בשווי אלפיות זוז, והוא שווה למוכר באָלְפָ – וזהו גניבתו זוז, רבי גאנדר וחויר ונמכר, עד שיבואר טעם הדבר להלן. זו היא דעת חכמים. רבי אליעזר אומר, אם היה גניבתו שוה בפנדר מפברון, לא פחות ולא יותר, הרי הוא נמכר לעבד, ואם לאו – שהה שווoso למכיר فهو משווי הגניבה או יותר ממנו, איןו מפבר כלל. דהinyo שאם באופן משווי הגניבה הוא אלף וששיי הגניב החמש מאות, איןו נמכר כלל.** **אמיר ר' באָ, בְּהָ – בטענה זו, ובכו – ניצח רבי אליעזר לר'בן, דמאי שיאָ – באופן שעלה גניבתו חמיש מאות זו, וישראל הגניב אלף וזה שמדוים חכמים דאיין נמכר בכל, כיון דיש לדרש מחייבת עפברן/ שرك באופן שנמכר פולו לעבד כדי לשלם את הגניבה, אמר רהכטנא למוכrho, ולא באופן שווה יותר מהגניבה ואין צריך למכוור אלא את חז'י – דהinyo, למכוור לשולש שיעים בלבד. קבי נמי – מאותו הטעים יש לדרש את תיבות נ'מבר בפנגבתו', שرك באופן שנמכר הוא עברו גניבה שלימה אַמְרֵר רהכטנא למוכrho, ולא באופן שווה פורת מהגניבה ואינו נמכר אלא בחצ'י גניבתו. ומתעם זה סוכר רבי אליעזר, שאם אין סכום המחייב שהוא לסכום הגניבה, איןו נמכר כלל. שנינו בבריתא שאחד מן הינים שיתירה אומה העבריה על עבר עברי הוא, זמפרין אוֹתָה בָּעֵל בְּרָחוֹ. ועתה דנה הגمراה בעל כרחו של מי.** **סבר ר' באָ לְמִילָר שכונת הבריתא לומר שפודין אותה בעל פרהיה דאָרְדוֹן, שאם אין הוא חפץ בפידינה, אין אנו מתחשבים בדעתו. אמר ליה אַבִּי לְרָבָא, מַיְהוּ – מה כוונתך בכך שפודים אותה****

בבואה ראשונה. **הגمراה מביאה בבריתא לפרש את אופני היתר יפת תואר: גננו רבנן, נאמר בפרשת יפת תואר 'וְרָאִיתִ בְּשִׁבְיָה', והיינו רק בשנותן עיין לישאנא בשעת שביה מותריה, אך אם מתחילה לקחה למכוור או לשפהה ואחר כך תנן עיניו יגדי, אסורה. ומה שנאמר יפת תואר/, הינו שמותריה בו יצירעו מחותמת יופיה, למד משלא דבירה וזה ר' באָ בְּגַנְגַּד יָצַר הַרְבָּע – שאמ לא נוראה יכשל בה באיסור, ולכך יש להתריר, ושמואל אמר מזקה, דהא לא דברה תזהה אלא גען – כל שאפשר לךיים 'הַבְּאָתָה אֶל הַזָּה בְּרִיאָה קְרִינָא בְּיה – שומרת לשאתה, קריינא ביה – ואנו מקיימים גם 'וְרָאִית בְּשִׁבְיָה' וגוי' שהורתה לביאה ראשונה, וכל ח'יא דלא קריינא ביה – כל שאי אפשר לךיים 'הַבְּאָתָה אֶל תָּזָה בְּיַקְדָּח' וגוי, ואסור לשאתה, לא קריינא ביה – אין מקיימים גם את 'וְרָאִית בְּשִׁבְיָה' וגוי,**

1 דהויא לה – שהרי היא גזירות ואסורה לכהן. כי פליינ – באיה אופן נחלקה, בביאה ראשונה, רב אמר מזקה, דהא לא דברה תזהה אלא גען – בוגר צער הרע – שאמ לא נוראה יכשל בה באיסור, ולכך יש להתריר, ושמואל אמר אסורה, מושום שרכק בול ח'יא קריינא ביה – כל שאפשר לךיים 'הַבְּאָתָה אֶל הַזָּה בְּרִיאָה קְרִינָא בְּיה – שומרת לשאתה, קריינא ביה – ואנו מקיימים גם 'וְרָאִית בְּשִׁבְיָה' וגוי' שהורתה לביאה ראשונה, וכל ח'יא דלא קריינא ביה – כל שאי אפשר לךיים 'הַבְּאָתָה אֶל תָּזָה בְּיַקְדָּח' וגוי, ואסור גם

א.

הוד כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנה שניואר זלמן – אדמו"ר הוקן – בעל התניא והשׁו"ע

1. תשעה באב שחל ליהות באחד בשבת אם טעה ולא הופיר הבדלה בתפילה ערבית אין צריך לחזור אף אם נופר קדם שומע תפלה אל יאמרנה בשום תפלה הויל ואמרנה עדין על הפום במו"אי ט' באב ויהי יצא ידי חובה שחררי לא יטועם מאותה קדם מו"אי ט' באב³¹:
2. מתק שולחן עורך אדמו"ר הוקן עם ביאורי הלכה, הוצאת הקה"ת
3. חלק ב סימן רצד דין הבדלה בתפילה טעה ו

מתוך שולחן עורך אדמו"ר הוקן עם ביאורי הלכה, הוצאת הקה"ת

ביאורי הלכה

ז' ט' באב - אולם לא יעשה כל מלאכה³⁰ - כל עוד לא ברוך המבדיל בין קודש לחולי³¹.

ציוונים והוספות

בתפילה היא בתפילה ערבית דמו"אי שבת דוקא (וגם בש"כ (פס"ב הערה זה) כתוב שלא לומר 'אתה חוננתנו' במוציאי ט' באב, אלא שם הוא מטעם שא"א לקונסנו, אמנים לשוע"רchorot התפילה אינה מטעם קנס כדעתיל ס"ג). אמנים אם אכל בטעות במוציאי שבת بلا אמר 'אתה חוננתנו' עליו לחזור מיד ולהתפלל.

(30) אבל חילצת המנעלים מיד בתחילת התפילה אינה נשכחה כמלאכה, ואף אין בחליצתם משום ביזון השבת כיוון שאסור להשאים למשך כל התפילה.

(31) כדעתיל סעיף ג.

גם אם לא אמר 'אתה חוננתנו' במוציאי שבת אינו אומרה בערבית דמו"אי תשעה באב, ואפלו אכל במוציאי ט' באב קודם שהבדיל על הכלוס (ראה המבו"ר לעיל בדקנת הבדלה

שולחן ערוך רבנו הוקן הלכות שבת – לפי לוח "רב יומי"

לייהר כסדרם ברגלים שלא יתרעט שיעור הצריך למעט גובה חלל המבו". אבל מבוי שאין גבה י' טפחים וחוקק בו להשלימו צריך לחוק ד' אמות לתוכו אורך המבו על פניו כל וחכו שכיוון שאין לו מחיצות עשרה ואין שם מבוי עלייו כלל ובאו לעשות לו מחיצות צריך לעשותן כשיעור אורך מבוי שהוא ד"א מה שאין כן בגובה למעלה מכ' ששים מבוי עליו אלא שצורך למעטו משום היכר בלבד ד' שיתמעט תחת הקורה בלבד שבמיעוט זה יהיה בה היכר כשכנסים תחתיה למבו":

ל אין מבוי ניתר בלחוי וקורה עד שייהיו פתוחים לתוכו שתי חיציות ולכל חצר שני בתים אבל פחות מכאן דיננו כחצר שאינה ניתרת אלא בפס ד' או בב' פסין של ב' משחוין לפि שכל שדיורין מועטים הם משתמשים בו יותר מאשר התחשי הצען שאין بواسים כל כך לאכול בו או שארתשמי הצען וכל שימושמשין בו יותר צריכין מחיצותיו להיוון יותר גמורות כמ"ש למעלה.

ואפלו אם הרבה בתים בלא חיציות פתוחים לתוכו וגם הרבה החיציות שבית אחד בכל חצר אין כל זה מועל כלים עד שייהו ב' החיציות שיש בחן ב' בתים פתוחים לתוכו של א' רצוי חכמים تحت דבריהם לשיעורים לחלק בין ב' החיציות בלבד שאין מועילות אלא אם כן ב' בתים בכל אחת מזון ובין יותר מב' החיציות שיועלו בבית אחד בכל חצר ואפלו

כ' מבוי הרחוב בפתחו יותר מעשר אמות אינו ניתר בלחוי וקורה אלא בצורת פתח.

וכן מבוי שאין כתליו גבהים י' טפחים (אף על פי שהוא רשות היחיד על ידי כתלי החתמים והחיצירות) אין שם מבוי

עליו ואין ניתר בלחוי וקורה (לא בצורת פתח).

וכן מבוי שאין בארכו ד' אמות אין שם מבוי עלייו אלא דינו כחצר שאינה ניתרת בלחוי וקורה אלא בפס ד' או בב' פסין של ב' משהווין.

ואלו י' טפחים של גובה וד' אמות של אורך צריכין להיות מרווחות ולא מצומצמות והעדר אמות של רוחב מודדים

אותן מצומצמות הכל להחמיר ושיעור העודף של המרווחות על המצומצמות הוא חזי אצבע לאמה:

כח מבוי שיש בגובה חללו יותר מעשרים אמה מצומצמות אינו ניתר בקורה שהקורה היא משום

היכר וביתור מל' אמה אין בה היכר מפני שאין העין שולט שם אבל נירור הוא בלחוי.

ואם רוצה להכשירו בקורה צריך שיעשה בה צירור וכיור שעיל ידי כן הכל מסתכלים בה.

אבל אם גובה חללה אינו אלא כי מצומצמות אף על פי שהקורה היא למעטה מעשרים כשרה:

כט מבוי הגבואה יותר מכ' ובנה בגין ד' בכנין רחב טפה בקרקעיות המבו למעט חללו שם ד' בכנין ובנה תחת הקורה

כروحב הקורה והה אם יתן שם עפר ברוחב טפה רק שצורך

47 ומכואות הרחבות יותר מעשר אין פסין מועילין בהם כמ"ש
48 למלגה גבי חצר אלא צריך לתקנם בצורת פתח.

49 והמנהג הפשט במדינות אלו לתקן כל המכואות ע"י חבל
50 הקשור לרוחבו של מבוי מגג לגג וחבל זה אינו משומן קורה
51 שהרי אין בו ווחב טפה אלא הוא משומן צורת פתח שדייה
52 אפ"לו בגמי כמ"ש בס"ב ואך שא"צ צורת פתח
53 בפחות מעשר אעפ"כ נהגו בצורת פתח כדי להתריג גם
54 במכואות המפולשים שצרכיים צורת פתח כמ"ש בס"ב
55 שס"ר.

56 ועל כן צריך ליזהר להעמיד ב' קנים גבוהים י' טפחים
57 מכונינים ממש תחת החבל וזה מועל בכל מקום לצורת
58 פתח מועלת ואעפ' שיש אויר הרובה בין קנים לחבל אין
59 בכך כלום כל שם מכונינים תחתיו כמו שתסבירו שם.

60 ויש מי שואמר שצורך שלא יהיה ביןיהם אלא הפסיק אויר
61 בלבד אבל אם הקנים עומדים תחת הגג והחבל קשור על
62 גבי הגג אין זו צורת פתחichel צורת דרכו להויה
63 המשקוף על המזוזות בלי הפסיק דבר אחר ביןתיים לפניך
64 צרייך שיפתח נקב גדול בגג למעלה מהקנים בענין שייחיו
65 מכונינים תחת החבל בלי הפסיק דבר אחר ביןתיים:

66 לג' אבל בשאן קנים תחת החבל אין כתלי המבוי נחשבים
67 במקומות קנים להויה צורת פתח שם לא כן למא
68 הצריכו קורה ורחה טפה הלא בקנה כל שהוא שעיל בולט בכותל
69 כתלי המבוי יש צורת פתח ומ"מ אם יש עמוד בולט בכותל
70 או שיוציאים ממנו חיפויים פחות פחות מג' טפחים עד
71 פחות מג' טפחים סמוך לארץ יש לסמו עלייהם (מערב
72 שבתא) לשם קנים של צורת פתח ובלבך שייחיו מגולמים
73 למלגה תחת החבל לדברי המازיכין כן:

74 לד' מבוי שתוכו רחב הרובה ומתקרר והולך עד שאין
75 בפתחו ג' טפחים א"צ תיקון כל מפני שהוא כסותם
76 מתורת לבוד ויש אמורים שכל שאין בפתחו ד' טפחים
77 שהוא שיעור מקום א"צ שום תיקון כלל ולענין הלכה
78 בדברי סופרים הילך אחר המיקל:

79 לה' מבוי הפתוח לרשות הרבים או לכרכਮלית ומתוקן שם
80 בלחי או קורה ובראושו דהינו ברוח שנגנד הפתח יש
81 שם מחייבת מהמצוות הפתוחות לתוכו ובצדו האחד יש
82 מהחייבת מאשפפה הגבואה י' טפחים ובצדו הב' יש מהחייבת
83 מהיים שעמקו י' טפחים סמוך לשפטו מתלקט מtower ד'
84 אמות הי' זה מותר ובלבך שתאה אשפה של רבים שאינה
85 עשויה להתפנות אבל באשפפה של יחיד חושין שמא יפנה
86 אשפטו ויטלטו במבוי כמתחלת.

87 ויש אמורים שהימים אין עולה מטה מהחייבת למבוי גזרה
88 שמא יעלה הים שרטון שכן דורך הים שמתקרר ונעשה
89 קרע ומעלה שם חול ואבניים ובטלת מהחייבת שנתמעט
90 שיפנוו שם ואני מתלקט י' טפחים מtower ד' אמות ויטלטו
91 במבוי כמתחלת וכן עיקר.

1 אם הכתבים עצמן פתוחים למבוי וכך כל מכואות שלנו יש
2 להם דין חצר כמו שתסבירו.

3 ומבויא שפטוחים לתוכו ב' הוצאות שפותחים להם ב' בתים
4 צרייך שלא יהיה בכל פתח мало פחוט מרווח ד' טפחים
5 שאז אין עליו שםفتح כל וגם צרייך שהיוו דוירום אוכלים
6 בכל בית שמקום הפת גורם ולא מקום לניה.

7 ואפ"לו היה הבית האחד לאב והשני לבן אף על פי שהבן
8 מקבל פרוס משולחן אביו ואוכל בבית שלו הרוי הם נידונים
9 כשנים וניתר המבוי בלחי או קורה ואעפ' שלענין עירובי
10 הוצאות הם כאחד ואין אוסרים זה על זה מכל מקום כיוון
11 שעירובן הוא מדברי סופרים הולכין בהן כאן וכאן להקל.
12 וכן מבוי אחד חצר של נכרי וצדו אחד של ישראל
13 ניתר בלחי וקורה ואף על פי שדרות הנכרי לא שמה דירה
14 להחמיר ולאסור על ישראל כמו שתסבירו בס"ב שפ"ב מכל
15 מקום להקל שם דירה:

16 לא יש אמורים שתי הוצאות אלו שעיל דין ניתר המבוי
17 בלחי וקורה צריך שלא תהיה פתווחות זו לוזו שאז
18 אין יכולות לערב יחד אבל אם הן פתווחות זו לוזו כיוון שהן
19 יכולות לערב יחד ולטלטל מזו לוזו שלא בדרך המבוי הרוי
20 הן כחצר אחת והוא הדין הבתים שבחר אסם הם פתווחים
21 זה לוזה שיכולים לערב יחד ולטלטל מזה לוזה שלא בדרך
22 החר או המבוי אחד ואין המבוי ניתר על דין בלחי
23 וקורה ויש מתירין וכן עיקר:

24 לב אין המבוי ניתר בלחי וקורה אלא אם כן ארכו יתר על
25 רוחבו אפ"לו משחו אבל אם ארכו כרחבו או רוחבו
26 יותר על ארכו אין שם מבוי עלייו ודיניו כחצר שהיא ניתרת
27 אלא בפס' ד' או ב' פסין של ב' משהוין.

28 וחצר שארכה יתר על רוחבה אפ"לו משחו דינה כמבויא
29 וניתרת בלחי או קורה ואעפ' שאין הוצאות ובתיים פתווחין
30 לתוכה שלא הצריכו כן אלא במבוי שהוא פתוח וקרוב
31 לישות הרבים או לכרכמלית אבל לא בחצר שהיא רוחקה
32 מרשות הרבים או הכרמלית שהיא פתוחה למבוי והםבו
33 פתוח להן.

34 ולפיכך כל מכואות שלנו שיש להן דין הוצאות הוואיל ואין
35 הוצאות של ב' בתים פתווחים לתוכם אעפ' שרבים יתר על
36 רחבים אינם ניתרים בלחי או קורה הוואיל והן פתווחים
37 לרשות הרבים או לכרכמלית אלא צרכיכים פס' ד' או ב' פסין
38 משהוין אם אינם רחבים מעשר אמות.

39 וכל שכן בעיר המקפת חומה שיש להעיר יותר על רוחבה שהרי
40 לתקן המכואות שבין ישראל לנכרים כדין החר חלקו החר
41 אחת לב' רשותו שלא תאסר רשות זו על זו ללא עירוב
42 שלא די בלחי וקורה אף אם ארכה יותר על רוחבה שהרי
43 אפ"לו לחי וקורה שבמבוי גמור אין מועלין לענין שלא
44 יאסרו דוירון שמצד זה של החלヒ על דוירון שמצד הב' אם
45 החלヒ הוא באמצעות המבוי ויש ג' לחי אחר בפתחו כמו
46 שתסבירו.

מתורת רבותינו נשיאי חב"ד

באלכסון ולהשתמש באורך כנגדו ובקצר כנגדו:
הकצר:

לה העמיד לחי במאצע מבוי אם מן הלחין ולהזון כלפי פנים מהבו ייש שם החירות פתוחה למבוי והוא גם לחי לפחות המבו אין לחי הפנימי מועיל לחלק המבו שלא יctrarlo החירות החינונית והפנימית לערב יחד כמו בשאר מבאות שאין להם אלא לחי אחד לפחות שעריכים כל בני המבו לערב יחד כמו שיתברר ולא אמרו שהי נידון מושם מהחיצה אלא לעניין להשלים החסרון מןין המהיצות הרציקות לרשوت היהוד גמורה אבַל מכל מקום אינה מהחיצה גמורה. שיכל לחלק רשות אחת לשתיים שלוחה צרייך מהחיצה גמורה.

אבל אם לא עשו החינונים לחי לפחות המבו כיוון שהם אינם יכולים לטלטול מחיצותיהם למבו אפילו אם יערבו הרי כמו שאין להם חלק במבו בשבת ואינם אוסרים על הפנימי אף על פי שלא עירבו עליהם ומורדרים הפנימים להשתמש מן הלחין ולפניהם אם עירבו ביניהם והוא שיחא באותו החזי המבו הפנימי תורת המבו שלא יהיה ארכו פחות מ' אמות ויהיו בתים וחיצות פתוחים לתוכו ע"ד שנתברר וכן הדין אם הניחו קורה על מאצע המבו.

אבל אם העמידו במאצע המבו שני פס' של ב' משוהוין אחד מצד זה ואחד מצד זה או פס רחוב ד' טפחים מצד אחד אם אין המבו רחוב יותר מעשר או שעשו צורת פתה אף על פי שרחב יותר מר מעשר הרוי זו מהחיצה גמורה ומוסעת לפחות המבו שלא יctrarlo החינונית והפנימיות לערב יחד אף' שם החינונים עשו תיקון לפחות המבו ומורדרים לטלטל בו אם עירבו ביניהם.

ואיפלו החזר שיש בה דיירין הרבה יכולם לחלקה בעניין זה שלא יctrarlo כלל לערב יחד אלא אלו לעצמן ואלו לעצמן.

וכן עיר המקפת חומה שורצים לחלקה או להכשיר חזיה ולהניח חזיה יתברר בס' ש"ב:

לט' מבוי שהוא רחוב כי' אמה ורוצה להכשירו בלבד או קורה כיצד יעשה עשה פס רחוב ד' אמות וגובה י' טפחים ומעמידו במאצע הפתח כמבו בפני עצמו כיווןiarco ד' ונחשב כל צד מצדי הפס כמבו בפני עצמו או תוך ג' אמות כשייעור מבוי ויתן הקורה על ראש הפס או תוך ג' טפחים שהרי פס זה הוא כותל המבאות והקורה שהיא מופלגת ג' טפחים מכותלי המבו פסולה.

וצרייך שהיה בכל מבוי שניי (מבאות) אלו שפות מפסיק ביןיהם בתים וחיצות פתוחים לתוכו וכל תנאי מבוי שנתברר לעלה.

חלק ב סימן שוג דין מבוי ולהי:

אבל בשאר נהרות אין חוששין שייעלו שירותו אלא אם כן אותן נהרות שדרוכן להתייבש בקיין ולהעלות שם חול ואבניים.
ואמ' נקרש הנהר ונגלה בימות החורף בטל מהיצתו ואסוד לטלטל במבו כל ימי קרישתו.

ויש מי שאוסר כל השנה ממש שמא יבואו לטלטל גם בחורף כמו שאסרו ביום כל השנה מחשש שמא יטלטו כשיעלה הים שירותו וכן בנהרות שדרוכן בכך בקיין טוב לחוש לדבוריון.

וכל זה כשאין מדרון נהר אלא במקום המים בלבד אבל אם יש על שפטו ביבשה מדרון המתלקט עשרה מתוך ד' אמות הרי זה נחشب למחיצה בכל עניין.

וכל זה כשנהר או המדרון של שפטו הוא סמוך ממש למבו אבל אם רחוק ממנו ביותר מעשר אמות אינו מועיל כלום (אלא אם כן יתקין שם בצורת הפתח) שהרי אותו מקום הוא כפרצה למבו זה ואפי' אינו רחוק ממנו אלא ד' טפחים אם ובאים בזקעים שם אסור כמו שיתברר בסימן שס"ה בפרצת מבוי מצדו.

(וכל זה כשאין הנהר מקיף כל העיר אבל אם הוא מקיף כל העיר מסביב אליו מועיל לה כלום אלא אם כן ישבה ולבסוף הוקפה ממנו כמו שיתברא):

לו' מבוי שצדו אחד ארוך וצדו אחד קצר אפילו אין צד הארוך עוד על הקצר ד' אמות כשיעור מבוי אינו מניח את הקורה על צד הארוך אלא כנגד הקצר אבל לא יניחנה באלכסון ולהשתמש לצד הארוך עד הקורה לפי שהקורה היא ממש היכר ובאלכסון אין כאן היכר לפי שהרואה בני המבו נMSCים ומשתמשים ברשות הרבים או בכרכמלית חוץ מכנגד כותל הקצר אוומר מותר להשתמש בירושות הרבים או בכרכמלית לפי שאין אותו העורף דומה شيئا מן המבו.

אבל אם ירצה יעשה שם צורת הפתח באלכסון והוא מותר להשתמש גם כן באלכסון באורך כנגדו ובקצר כנגדו הקצר.

אבל אם יעמוד לחי אחד אצל הארוך ולהחי אחד אצל הקצר אין מועלים להשתמש באלכסון שאר שהחיה אינו ממש היכר בלבד אלא ממש מהחיצה מכל מקום לחי שבדצ' הארוך אינו מועיל להתריר להשתמש אצל הויל ואין שם מהחיצה כנגדו:

לו' לא אמרו שהקורה המונחת באלכסון אין בה היכר אלא כשהיא בקצת המבו שצדו אחד ארוך וצדו אחד קצר ומטעם שנחבר אבל תוך המבו יכול להניח הקורה

לקוטי תורה

³⁹ ולהחיות הנבראים היא רק בבחינת "חיצונית"
⁴⁰ מלאכות - בבחינת "מלכותו ית' בלבד".

⁴¹ ברכבת מלכות מלכות כל עולמים, שהתחווות
⁴² כל עולמים וחיוותם אינו אלא מבחינת מלכות
⁴³ ית'.

⁴⁴ הפירוש הפנימי בכתבוב "מלךות מלכות כל
⁴⁵ עולמים" הוא, שחוויות כל העולמות כולן, גם של
⁴⁶ העולם העליון ביותר, אינה אלא ממידת מלכות
⁴⁷ ית', שהיא מידת האחורה (כידוע בענין "עשר
⁴⁸ ספירות" עלינו, מלכות היא ה"ספרה"
⁴⁹ האחורה).

⁵⁰ [והולך ומסבב זה שמדת המלכות המתוייה]
⁵¹ העולמות היא רק בבחינה חיצונית בלבד (כאמור):]

⁵² ואינו כדריון הנשמה מהיה את הגוף,
⁵³ שמתלבשת בתוכו להחיותו, ויש לה התפעלות
⁵⁴ ממקרי ושינוי הגוף בו.

⁵⁵ אף שחוויות הנבראים היא חיות אלקית כאמור,
⁵⁶ והיא מתלבשת בתוך כל הנבראים כמו שאמרו
⁵⁷ בזוהר דהקב"ה "מלך כל עולם" (מלך כל
⁵⁸ העולמות) כדי להחיותם, מ"מ, "אינו הנשמה
⁵⁹ האדם תוך גופו שהוא נתפסת תוך הגוף עד
⁶⁰ שמתפעלה ומתקבלת שינויים משינוי הגוף וצערו,
⁶¹ מהכאות או קירור או חימיות האש וכיוצא",
⁶² וכך שרוואים שצער גופני בא' מאברי הגוף פועל
⁶³ בלבול והעדר המנוחה בצללות הנפש - דזהו רק
⁶⁴ בנשמה, לפי שוגם מהות הנשמה עצמה מתלבשת
⁶⁵ בתוך הגוף;

⁶⁶ משא"ב אני הויל לא שניתי כתיב, שאין בו שם
⁶⁷ שניוי ח"ו מצד רבוי הנבראים, ובמאמר אתה
⁶⁸ הוא עד שלא נברא העולם בו.

⁶⁹ אע"פ שהקב"ה מהווה ומהיה וקיימים את
⁷⁰ העולם, עם כל זה "אינו מוחפע לח"ו ממאורע
⁷¹ העולם ושינויו ולא מהעולם עצמו, שכולם אין
⁷² פועלים בו שם שניוי ח"ו", הינו לא רק שאין
⁷³ הקב"ה מוחפע מהשינויים שנבראים, אלא גם
⁷⁴ עצם פועלות הבריאה אינה פועלת שניוי בהקב"ה;
⁷⁵ דנברא העולה איזו פועלה, הרי בשעת מעשה הוא
⁷⁶ עסוק בזה, שכוחות נפשו מלבושים בעשי', ונמצא

תוכן הפרק: עניינה של "שמירת שבת" - להתקדש
 2 בקדושתו ית', "כמוני כמוחם כביבול"

³ ושמרו בני ישראל את השבת.

⁴ מלשון הכתוב, שمدגיש "ושמרו בני ישראל
 5 את השבת" - אע"פSCP שלל המצוות ניתנו לישראל
 6 דוקא, ומ"מ דוקא גבי שבת מודגש שבנ"י הם
 7 השומרים מצוה זו - ממשע, שיש קשר מיוחד בין
 8 בני ישראל והשבת, שמחמתו רק הם נצטו על
 9 השבת.

¹⁰ כי הנה עניין השבת שבו שבת ה'.

¹¹ להבין זה יש ליהודי בירור עניין השבת, שהרי
¹² יסודה של שבת הוא - שביתת הקב"ה ביום זה, "כי
¹³ ששת ימים עשה ה' גוי וביום השביעי שבת
¹⁴ וינפש", אשר מזה מובן, שם נבין עניין שביתת
¹⁵ הקב"ה ביום השבת, יובן ג"כ עניין "שמירת"
¹⁶ השבת שנצטו עלי' בני ישראל, ומילא יתרה גם
¹⁷ הקשר המיוחד בין שבת ובני ישראל דוקא.

¹⁸ כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ
¹⁹ בו, דהיינו שהשפיר את עצמו בכיבול וצמצם
²⁰ בעשרה מאמרות, יהיו רקייע בו, בששת ימי
²¹ המעשה, לברא ולהווות ולהחיות רוח שלדים.
²² התוכן הפנימי של שביתת הקב"ה ביום השבת
²³ (שאינו ח"ו כפשוטו, שהרי לא בעמל בראש הקב"ה
²⁴ את עולמו) יובן ע"פ בירור אופן התהווות העולמות
²⁵ והנבראים, וקיים וחיוות בששת ימי המעשה:

²⁶ דהנה הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא למעלה
²⁷ ונבדל לגמרי מגדר נבראים, ובריאת העולמות
²⁸ וקיים הוא השפה (הינו ירידה) עצומה לפניו
²⁹ ית', לפי שהבריאת מוגדרת ומוגבלת, ובכדי
³⁰ שיושמש בה שפע מוגבל זה מאתו ית' צריך להיות
³¹ צמצום עצום, שהקב"ה צמצם את אורו בעשרה
³² מאמרות פרטיטים (שהם עשרה מיני כוחות וחיוות
³³ אלקיים מצומכים ומוגדרים) שמהם נשפעת חיות
³⁴ פרטית לכל נברא להחיותו ולקיומו - ולפיכך, לגבי
³⁵ הקב"ה עצמו כל הנבראים הם בבחינת "רוח
³⁶ שפליום".

³⁷ בבחינת חיצוניות מלכחות ית' לבה.
³⁸ חיים אלקית זו המתאפשרת ממנו ית' לברא

⁴¹ נפק"מ ושינוי לשמש אם אוור השימוש מair לארץ
⁴² ומחם אותה ומצמיה כו', אם לאו - כך בנמשל
⁴³ למעלה, דהיינו שהקב"ה בכבודו ובעצמו "אינו
⁴⁴ מתלבש בתוך העולמות", והחיות האלקית
⁴⁵ המתלבשת בעולמות להווים ולהחיותם היא רק
⁴⁶ האריה בלבד מהותו עצמו ית', על כן אין
⁴⁷ בריאות והתחווות העולמות פועלת שם שינוי בו
⁴⁸ ית'.

49 **שעלת בראצנו להיות מלך עליהם.**

⁵⁰ זה גם הטעם שהחיות המתפשתת ממנה ית'
⁵¹ להחיות העולמות היא מידת מלכותו (כג"ל,
⁵² שחיות כל העולמות היא מלכוות ית'), לפי שענין
⁵³ המלכות (מה "שעלת בראצנו להיות מלך עליהם")
⁵⁴ מורה על עניין זה - "התפשתות חיזונית", זיו
⁵⁵ והארה בלבד.

⁵⁶ פירוש: עניין המלכות הוא רק עניין חיזוני
⁵⁷ במלך, שכן, כל גדר המלכות הוא רק הנגاة
⁵⁸ הזולת, הינו שאנן זו מעלה ושלימות של המלך
⁵⁹ עצמו (כמו שכלו ומדתו) - שהן מעלות ועניני
⁶⁰ שלימות של נפש האדם עצמה, הינו האדם כשהוא
⁶¹ לעצמו, שהוא איש חכם, חסדן וכוכב בזה), אלא
⁶² רק בשיכיות לבני אדם שחווץ ממנה.

⁶³ ונמצא, שהמלכות היא בחינה חיזונית, הינו
⁶⁴ בחינה שהיא רק בשבייל מה שמחוץ לאדם.

⁶⁵ והוא חיותם וקורומם מה שנקרא שמו עליהם,
⁶⁶ ובמ"ש הodo על ארץ ושמיים בו.

⁶⁷ זאת ועוד:

⁶⁸ במדת המלכות גופא, רק בחינה חיזונית ממנה
⁶⁹ נשכת נבראים להחיותם ולקיימם.

⁷⁰ וכי שאנו רואים במלך בשר ודם להבדיל,
⁷¹ שהמלך מנהיג את המדינה בדרך של התنشأות,
⁷² שאין המלך עצמו מתגלח ומתקרב אל העם - שהרי
⁷³ הוא נשאר "מרום" ובכבדלה מהם; ורק
⁷⁴ ש"איומות" המלך היא על העם, ועל ידי אימה זו
⁷⁵ המתפשתת מן המלך עליהם, הוא מושל עליהם
⁷⁶ ומנהיג אותם.

⁷⁷ וזה גם פירוש המאמר "מלך שמו נקרא" -
⁷⁸ שرك "שם" המלך נקרא על העם, לפי שאין
⁷⁹ "עצמאות" המלך מתפשתת עליהם, אלא רק
⁸⁰ "אימתו" בלבד. וזה נקרא "שם" המלך, דכמו

¹ שנפשו מתפעלת ומשתנית ע"י העשי', שאינו דומה
² מצב הנפש קודם העשי' למצוות בשעת העשי';
³ משא"כ אצל ית', אע"פ שהוא בורא את העולם,
⁴ אין פעולה זו עשו בו שום שינוי.

⁵ וזהו פירוש נסח התפללה "אתה הוא עד שלא
⁶ נברא העולם אתה הוא משנברא העולם" - "פירוש
⁷ הוא ממש בלי שם שינוי" - שבריאת העולם הזה
⁸ וכן בראית כל העולמות העליונים אינה פועלת
⁹ שום שינוי ו"ההפעלות" בהקב"ה, כי הוא ית' אינו
¹⁰ משתנה כלל מהבריאה.

¹¹ **[והטעם לכך:]**

¹² **לפי שאינו מתלבש בתוך העולמות להחיותם**
¹³ **בבחינות פניות מהותו ועצמותו ית'.**
¹⁴ ההבדל בין הנשמה שמתפעלת ממקורי הגוף
¹⁵ להקב"ה שאינו משתנה ח"ו מן הבריאה, הוא לפי
¹⁶ שהקב"ה בכבודו ובעצמו אינו מתלבש בתוך
¹⁷ העולמות,داع"פ שהוא ית' נמצא בכל מקום, מכל
¹⁸ מקום, להיות שאינו "מתלבש" בהם, הוא נשאר
¹⁹ ברומוותו והבדלוו מן הנבראים, ולפיכך אינו
²⁰ משתנה מהם.

²¹ **[אך כאמור] קשה, הרי סוף סוף נמשכת מאותו ית'**
²² **חיות אלקית לבורא ולהחיות את הנבראים, וכיעד**
²³ **אינו משתנה על ידי המשכת החיות מאותו ית'?**

²⁴ **לזה ממשיק:]**

²⁵ **אלא רק התפשתות זיו והארה ממנה ית'.**
²⁶ **החיות האלקית המתפשתת מאותו ית' אינה**
²⁷ **אלא "הארה" בלבד מהותו ועצמותו ית'.** משל
²⁸ **לדבר מהמשם המארה לארץ ולדרים עלי':** ישנו
²⁹ עצם כדור השימוש עצמו (המאור), וישנו אור
³⁰ השימוש המתפשתת ממנה להאר את העולם, וכosh
³¹ שאין אור זה חלק מגוף כדור השימוש אלא זיו
³² והארה בועלמא ממנה, כך אין החיות האלקית
³³ המחי' העולמות, מהותו ית' בעצמו, כי אם זיו
³⁴ והארה בועלמא ממנה ית'.

³⁵ **ולכן אין בראית העולמות פועלת בו שום**
³⁶ **שינוי, דכמו במשל הניל מאור השימוש,** שהיות
³⁷ **גוף השימוש עצמו אינו מתפשת כלל לארץ,** והאור
³⁸ **המתפשת מן השימוש לארץ הוא רק זיו בועלמא**
³⁹ **(שאין בו מאומה מהות השימוש),** לכן אין השימוש
⁴⁰ **משתנית במאומה מפעולות האור והזיו, דאין שום**

42 שmbaar בסמור), שהחיהות החזרה ועליה בבחינה
 43 "פנימיות אין סוף ב"ה", כפי שהוא ית' רם ונשא
 44 לגמרי מגדיר הבריאה.

45 - ו"עליה" זו קרווי "שביתה" אצל ית'.
 46 [וביאור ה Krish בין "עליה" ל"שביתה":]

47 עד"מ באדם המדבר, שבעה שהוא מדבר
 48 מצמצם שבלו ומורידו בהבדורים, ובאשר אין
 49 רוצח לדבר פ██ק ושובת, והרי או עלה שבלו
 50 למקורו אשר שם משכן החכמה.

51 כמו אדם (להבדיל) הרוצה לבאר סברא עמוקה
 52 לתלמיד, שצורך לעמל למצוות מלים מתאימות
 53 שיוכלו לבטא את הרעיון העמוק, ונמצא שבעה
 54 שמדובר דברי שכלי הוא מצמצם את רעיונותיו
 55 ומורידם במילים מסוימות, ובגמר דיבורו כאשר
 56 הוא פ██ק ושובת מדבר, או עלה" השכל
 57 למקורו, למקום ששוכנת שם החכמה תמיד,
 58 שכלי שב ו"עליה" למדריגתו העצמית, כפי
 59 שהוא בלי צמצום וירידה בחזון המילים;

60 וכן הוא בנמשל, שבמשך ששת ימי המעשה
 61 הקב"ה מצמצם ומשפיל את אورو וחיוותו בתוך
 62 "שרה מאמרות" (דיבورو ית'), וביום השבת שובת
 63 ו"עליה" מצמצום זה.
 64 ונמצא, שהתוכן הפנימי של "שביתה" הוא
 65 "עליה".

66 בין, ויוטר מכן לאין קץ ותבלית, מתעללה ביום
 67 השבת למעלה ממדרגת החכמה, שנחשבת
 68 בעשיי נופני כמ"ש כולם בחכמה עשית.

69 בנמשל, ה"עליה" שבאה על ידי השביטה
 70 מדיבורו ית', היא גדולה הרבה יותר לאין קץ
 71 מהעליי' שבמשל הנ"ל מאדם השובת מדיבורו.

72 כי בדיבורו האדם, שנפשו היה נפש שכליות
 73 (הינו שהשכל הוא ממהות הנפש עצמה), הרי
 74 בגמר הדיבור, כשהאדם שב למדריגתו העצמית
 75 (כפי שהיא למעלה מירידה וצמצום בדיבור), הרי
 76 العليי' למקורו היא ל"משכן החכמה".

77 אבל למעלה, הרי הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא
 78 למעלה מעלה מגדר החכמה, והוא מromeם כל כך
 79 מחכמה עד שמדריגת החכמה נחשבת כעשוי
 80 גופנית אצל ית' (שהוא הפירוש הפנימי ב"כולם
 81 בחכמה עשית"), שאך גiley בבחינת חכמתו ית'

1 ש"שם" המלך אינו חלק ממהות המלך עצמו ורק
 2 חיצוניותו (וערכו של "שם" המלך לגבי המלך
 3 עצמו, הוא כערך הארת השימוש לגבי המשם), אך
 4 "אמת המלך" המהפטשת מן המלך על אנשי
 5 מדינתו להניג אוטם, הוא ענין חיצוני לגבי
 6 עצמות המלך.

7 וכן במקרה, שהקב"ה בעצמו רם ונשא
 8 מנבראים, ורק "הארה" מתחפשת ממנו ית' להחיה
 9 העולמות בבחינת "שם", וזהו על ארץ
 10 ושמות", רק הוד וזיו בעולם. וזהו תוכן העניין
 11 "שהתהווות כל עולמים וחיוותם אין אלא בבחינת
 12 מלכותו ית'", דזה מדגיש כיצד בראת העולמות
 13 וקיים הם רק מהארה לבד המתחפשת מהם ית',
 14 העניין שם המלך שנקרא על מדינתו ועמו.

15 [אלא שבמלךبشر ודם, התפשטות המלך על
 16 המדינה היא רק בשביל הנהגת העם (ולא בשביב
 17 עצם קיומם, שהרי העם קיים בלבד המלך), ואילו
 18 לעומת זאת, זה "עליה ברצונו להיות מלך עליהם" -
 19 הוא הוא קיומו וחיוותם של הנבראים].

20 והתפשטות זו נחשבת ירידיה והשפלה נדולה
 21 לנבי הקב"ה בבחינת פנימיותו.

22 מאחר שהחיהות האלקית המתחפשת ומחלבשת
 23 בעולםות היא רק זיו והארה בלבד מאותו ית' (שאין
 24 בה מאומה ממהותו ועצמותו ית'), מובן, שגילוי
 25 והמשכת הארה חיצונית זו מאותו ית' היא ירידיה
 26 והשפלה עצומה לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו,
 27 מאחר שאין זיו והארה זו שום תפיסת מקום לגבי
 28 הקב"ה (ה"פנימיות" דלמעלה).

29 וזהו מה שמלאתה הבריאה היא השפלה נדולה
 30 לפניו ית', וכנ"ל, שהקב"ה "השפלה את עצמו
 31 כביכול וצמצם בעשרה מאמרות", שהן רק זיו
 32 והארה בלבד.

33 וביום השבת נתעללה בבחינת פנימיות אין סוף
 34 ב"ה, והרי זה נק' בחינות שביתה אצל.

35 לאחרי שנחbare תוכן ענין "מלאתה" הבריאה
 36 בששת ימי המעשה, הינו הצמצום והירידה
 37 והשפלה להמשיך מאותו זיו והארה בלבד לברווא
 38 ולהחיהות העולמות - יובן גדר "שביתה" הקב"ה
 39 ביום השבת. דבגמר מלאתה הבריאה, הינו
 40 כמשמעותיהם ההשפלה והצמצום בעשרה מאמרות,
 41 איזי היא العليי' כביכול מירידה והשפלה זאת (כמו

אל הקב"ה עצמו, עד שהיא **כעשי** גופנית אצלך
ית', כנ"ל, שמה מובן, דזה ש"אנת הוא חכם"
אינו בערך כלל וכלל לנבראים.

ולפיכך, ה"עליה" של אורי ית' (מהמצטט
בעשרה מאמרות) ביום השבת "ביקורת פנימית"
אין סוף ב"ה", היא עלי' לעלה מהחמתו
ית', לאחר שהקב"ה בכבודו ובעצמו אינו בגדר
חכמה כלל.
17

ושמרו בני ישראל את השבת פרק ראשון

¹ (שהיא הבדיקה הראשונה והעלונה ביותר
² בבריה) נחשב כמו עשי' גשמי לגבי הקב"ה.

³ **אלא** במאמר **אנת חכמים ולא בחכמה ידיעא בו.**
⁴ ועל זה אמרו בתיקונים "אנת הוא חכם ולא
⁵ בחכמה ידיעא", דזה שהקב"ה הוא "חכם" ("אנת
⁶ חכמים") אינו כלל עניין החכמה הידוע אצל נבראים,
⁷ כי חמתו כפי שהוא לידי בשייל בראית
⁸ העולמות (הינו חכמה דעתיות), אף שהוא
⁹ חכמתו ית' וחכמה עליה, אין לה שום ערך ודמיון

ב.

הוד ב"ק אדמור"ר מרכנא ורבנא דובער – אדמור"ר האמצעי

שער תשובה

דעשי' שבהיכל קדשי קדשים דעשה אם נתפס בכתיר
עלין וכן העולם מקומו גם עולם העשיה וראייה
 מגליי אלקות בבית המקדש ובבניאים וכן בניסים
ונפלאות גדולות אלא ודאי מדובר בבח"סוכ"ע הכללי
שלמעלה מקו וחותט הנ"ל דאיו תפיס בכולו עליון
וכמו שכותוב במקום אחר שהוא שוה שאמי' השמים והארץ
אני מלא בהשואה א' דעתך ועשה שווין לגב' רוחניות
וגם מותח כחישכה כאורה ובזה שפיר אמר דלית מאן
תחפיס בה לא ע"ג דלית אחר פניו מני' הרי אינו בא
בגiley גמור רק בהעלם אם כן איך שייך לשון فهو
תפיס כו' ועוד איך היה ב' הפכים כלו בנושא א'
אם נתפס איך לית מאן תחפיס בה שוה א"א בבח"ס
חומר וצורה ולא בדרך העלמה והלבשה דוידי הנטפס
ומלובש יש מי שמלבישו ומה שכותוב במקום אחר
הדמיון זהה מקום זה ואינו נתפס שהרי אינו מן המדה הרי נתפס
הארון במקום זה והוא בגiley ולא בהעלם וכן האותות
כל אם כן זהו בגiley ולא בהעלם וכן השם
והמוחת' שהיפוק הטבע שהראה מקום שבו עשו'
הנס מבורך כו' שזו האריה מלמעלה מן הטבע בגiley
ולא בהעלם וכן גiley הנבואה וככאי גונו' אלא צרי'
לומר שיש מעלה יתרה בנבואה או בניסים וכמקום
ארון אינו מן המדה וככאי גונא דהנה מלבד זה
שנעשה הנס בהיפוק הטבע יש בנס זה מעלה יתרה
מצד התלבשותו וירידתו במקומות הטבע ולא מצד היפק
הטבע בלבד דהנה באמת מה שנקרה הנס בשם חדש
נפלא מאר זה החדשותו הוא נפלא רק לנו מצדנו
שאנחנו מוגדים ומוטבעים בבח' הטע לאות כאשר
אנו רואים דבר שלמעלה והיפוק הטבע יה' נחשב לנו
56

(כג) והנה מבואר לעלה בעניין לעולם יהא אדם רך
כך שיש בנסיבות האלקית ב' מדרגות
שהן ב' מדרגות דמוות ולב כו' ולמעלה מבח' אדם
שהוא ב' עצמות הרצון פשוטו שזו ב' יחידה
העצמי' וכו' מדרגות דמוות ולב בתפל' ומעשה ההינו
בתורה ומזכות שנקרה אדם כמו אלה המצוות אשר
יעשה אותן והו בו אלף שני ולמלכות שמי' שהוא
אדם הינו שמחה של מצוה ולב מלוכה עמוק' מבח'
ביטול העצמות לבד וכן ע"י תשובה מעומק א"ס דעומק'
הרוי ע"י זה מעורר לעלה ג' למעלה מבח' אדם
ההינו בעצמות אור א"ס שלפני המצוות ומkipim
שנקרא טהירו עליה בכלל (כמו שכותוב בספר
עמה'ם) וזה עיקר עניין עולם הבא שיתגללה אור א"ס
למטה כמו לעלה ג' ובין שניינו כלל כמו שהוא
קדום שנקרה ונאנצל שהיה הוא ושמו בלבד והוא
למעלה גם משבת עלאה הנ"ל וכן שכותוב להנחלת
אוחבי יש האתי מוש. ובאיור הדברים ידוע דמה
שעכשו יש האריה מעולם האין סוף עצמו בנאצלים
ונבראי' הוא בא בדרך העלם' והלבשה על כל פנים
מה שאין כן בעולם הבא דכתיב והיו עיניך רוואות כו'.
ובאיור העניין יובן בהקדמים ביאור המאמר דאיו תפיס
בכלו עליון ולית מאן תחפיס ב' וכן מרוז'ל הוא
מקומו של עולם ואין העול' מקומו דהנה באמת יש
להבין מאמר זה באיזה מדרגה הוא מדובר אם בבח'
滿לא כ"ע שנך' ב' תוספת גiley או פרנימי באצ'י
בריא' יצירה עשויה שרששו מבח' קו וחוט שאר
המצוות בכלל אם כן מה זה שאמור ולית מאן תחפיס
ביה הרי ודאי יש תפיס באור זה הנגלו' גם ב' ספרו'

39 מטעם הנ"ל דגם למעלה נפלא זה הדבר מה שיورد בטבע דשם אלקים ואינו מסתיר כלל אך לא בגין העצמות
 40 שווין שניהם אין זה נפלא) וכך עניין הנבואה דבר
 41 האצ"י מתלבש בגוף דנוגה דעתשי אליו כפלא יחשב (וגם למעלה באצ"י נק) פלא מה שיוכל להאריך בהיפוכו בחשך כו) וזהו בא מאא"ס עצמו דאצ"ל"
 42 ונוגה דעתשה שווין לגבי ממש וכמאמר כחשיכה
 43 כאורה וכן רוחניות וגשמיות שווין ממש וכן עניין
 44 מקום ארון אינו מן המדה זה אינו חידוש מה שיש בח"י שלמעלה מן המקום רק עיקר החידוש והപלא
 45 הוא מה שבחי" ומדרגת הרוחניות שלמעלה מן המדה
 46 בא ונחתפס במקום וاعפ"כ אינו מן המדה כארון
 47 שנחתפס במקום זה הדיכל ק"ק ואינו תופס מקום כלל
 48 וזהו כמו מקום שנעשה בו הנס שלמעלה מן הטבע
 49 הנ"ל ובאמת אין זה עדין מתישב בעניין המא' דאייה
 50 תפיס דמקום שנעשה בו הנס כחומר הדולק וכמה מהו חי וכחפית ים לבשה וכח"ג יש כליה
 51 נתפס בו גiley אוור העליון אך ורק מה שיוכל להתחפש
 52 בגiley הטבע שהוזהו בא מכח העליון הנעלם שלמעלה
 53 משניהם כנ"ל הרי ע"ז דוקא אמר' איהו תפיס בכלחו
 54 עלינו נדמה להם שהוא למטה ותחתוים כו' ה"ז
 55 בא מכח עצמות אא"ס שלפנינו הצבומים דקו"ח דוקא
 56 לשווה שם מקור האצ"י דקו"ח וסוף העשי' ומאייר
 57 בראש וסוף בהשואה א' ממש וכמ"ש שמיים וארץ אני
 58 מלא ולית מאן כו' דב' הפכים כאלו שיהיה נתפס
 59 ואעפ"כ אינו נתפס והוא כמקום ארון כו' (או כמו
 60 עלינו נדמה להם שהוא למטה ותחתוים כו' ה"ז
 61 בא דרכם דתפס ביה כנ"ל ונמצא דהארת העלם
 62 העצמות בראשית הקו וסופה כא' זהו איהו תפיס כו'
 63 ואין העולם דמלא וסובב בכלל מקומו העצמי רק
 64 שבא שם דרך תפיס בהעלם ולית מאן כו' והוא
 65 למעלה הרבה מניסי' ונפלאות ומגילוי אוור אצ"י
 66 בשעה כנבואה רק גiley שכינה בהיכל ק"ק כארון
 67 אפס קצחו מאיר שם בגiley) ולעתדי יבא כל בח"י
 68 העלים העצמות הזה לגiley גמור יותר מגילוי הנס אלא
 69 שהיה בגiley הטבע כמו שהוא למעלה בעצמו
 70 ממש בגiley ולא בהעלם כעכשו דלית מאן כו' וזהו
 71 עיקר עניין העווה"ב שנאמר להנחייל אהבי יש האמתי
 72 הנ"ל שלמעלה מבחי אדם וד"ל:

הקדמת שער התשובה

1 לפלא גדול ביותר כמו ר' חנינא בן דוסא שאמר
 2 לחומר וידלק שהיפךطبع החומר לטבע המשמן וכחאי
 3 גונא וזה נפלא בעיניינו והוא מפני שהיפך הצירוף
 4 דطبع שמן לחומר והינו שאמר מי שאמר לא שמן
 5 וידלק הוא יאמר וייחדשطبع זו לחומר וידלק כשם
 6 ממש ואם כן מובן מזה שהדלקת החומר אין פלא רק
 7 אלינו שתהה הטבע אבל למטה בעולם העליון
 8 שלמעלה מן הטבע שהוא נקרא עלמא דאתכסיא
 9 שלמעלה מעולם דאטגלייא (כמו מחשכה שלמעלה
 10 מדיבור וכח"ג אין זה נחשב כלל והרי זה דומה לניצוץ
 11 אור המאיר דרך מסך שבו כшибוק בסדקים קטנים שאור
 12 זה חדש הוא לעין כי המסך הבדילו מדור' וכך חן כל
 13 הניסים ונפלאות שהן ניצוצי אוור החסדים הדowi
 14 הבוקעים בשם אלקים המסתיר עליוCIDOU בעניין כי"
 15 כל"ח לכך נקרא נפלאות לכך הראה מקום שנעשה בו
 16 נס מברך CIDOU מקום שנעשה בו הנס דוקא שם היה
 17 גילוי אוור עליון ונעשה מקום זה כדי לאור האלקי
 18 העליון שלמעלה מן הטבע אבל אם אינו עושה המקום
 19 זהה הגם שכבר נעשה לכך במטה הנס CIDOU כמו
 20 שהוא למטה בשרו ובקומו העליון אין כל חדש
 21 בו כמו שאין כל חדש במה שבא בטבע ממש וא"כ
 22 עיקר הברכה על ירידתו למטה במקומות הטבע וזה אינו
 23 מובן כלל לכאהר למה יברך על גiley שלו בירידתו
 24 למטה יותר מעל עצם מציאותו אלא ציל דמעלה
 25 יתרה יש כאן יותר מצד עצמו מדרגתתו כמו שהוא
 26 למעלה במקומו והענין הוא לפני שירידתו בטבע ואין
 27 הטבע מסתיר לו פועל פועלתו זה בא מכח העליון
 28 ממנו שם רוחניות וגשמיות למטה מן הטבע והטבע
 29 שווין ממש ע"כ יכול לבא מה שלמעלה מן הטבע
 30 בטבע לעשות היפוכו זהה אינו בכח עצמו והינו
 31 מעצמות אוור האלקי ממש (למעלה מהו'י) ואלקים
 32 בפרט בכל עולם ובכלל הינו למטה מסובב וממלא
 33 הכללים הנ"ל) וכך יובן בכל הניסים ונפלאות שמעלה
 34 יתרה זו בהן רק מצד כח ירידתם במקומות הטבע
 35 לעשות היפוכו ונק' נפלאות גם למטה וכמ"ש היפלא
 36 מה' דבר דמשמע שוגם אותן שנק' נפלאות לגביו העצמות
 37 בעולם דאתכסיא אינו נק' נפלאות לגביו העצמות
 38 וכמ"ש לעושה נפלאות גדולות לבדוק לבודו ממש והוא

ג.

הוד כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנה מונחן מענדל – אדמו"ר ה'צמץ צדק'

מאמרי הצע"צ תרי"ד-תרט"ו

תדין את ביתך דמשמע שבחי' הדין הוא רק בנה"א
 הוא כמ"ש בזוהר להיות מארני דחושנה על ריחוקו
 מה' (ולבנו שמו אל אמר פ"י תדין לשון נון של חרב,
 כי הרבה הוא בחיה' שם הו', ולפעמים כתיה' לא ידוע
 רוחוי, ורוחוי קאי ג"כ על שם הו', ופי' לא ידוע ג"כ
 ל' נון, מפני שאינם יכולים לקבל בחיה' גילוי שם הו',
 וכך אמר תדין את ביתך פ"י שיעשה בחיה' ביתך
 הנה"א בחיה' נון וכלי קיבול לבחיה' הו' שנק' חרב).
 וגם תשמור את חצרי דהנה בית הוא מקורה בגג,
 וחצץ אינו מקורה, והפ"י דבתי קאי על נה מקיפים
 דקדושה, ומkipim אינם שורדים אלא במקומות קדושה,
 ושם א"צ [שמירה] אבל חצר הוא בחיה' הנה"ב, שאינו
 מקורה ויכול ליפול שם טינופות, ולכן צrisk שמירה
 הינו הופעות סייגים, כי פ"י משמרתי תשמור קאי על
 מל"ת כנ"ל, וכך הוא השמירה לה"ב ע"י סייגים
 כו', וע"י בחיה' אלו יכול לבוא לבחיה' מהלכים בין
 העומדים.

כה אמר ה' צבאות אם בדרכי תלך

בע"ה, שבת בענין תורתך

וזהו היב' בחיה' אם בדרכי תלך הוא בחיה' דרך הו'
 בחיה' מ"ע, ואם את משמרתי תשמר הוא בחיה'
 מל"ת בחיה' אמת בחיה' דין, ובchia' אמת הוא בחיה'
 התיכון המבריחכו, כי אמת הוא א' מ' ת' אני ראשון
 ואני אחרון ומבלעדין אין אלקים.
 גם אתה תדין את ביתך, ביתך הנה"א שנק'
 בית ה' וכמאрозיל ע"פ ושכנתך בתוכם בתוכו לא
 נאמר אלא בתוכם כו', ופי' תדין הוא כמאrozיל לעולם
 ירגוץ אדם יצט על יצח"ר, ועי' הרוגו הוא כמאrozil
 מודיעתן של חיota יוצא נהר דינור על ראש רשיים
 יהול, ועי' הזעה הוא עד"מ באדם שמייסוד האש יוצא
 המים, כמו כשהוא בכעס או בפחד יוצא זעה בחיה'
 מים, כך למללה שבכח' גבורות דקדושה שהוא בחיה'
 התלהבות יוצא הנה"ד וכמ"ש נה"ד נגיד ונפיק מן
 קדמוהי, שהוא בחיה' גבורות דקדושה, ומסתעף מזה
 גבורות קשות דנוגה, וזה על ראש רשיים יהול, וזה
 ג"כ ע' הרוגו דהינו שכuous על הרע שבו, ובchia'

ה.

הוד כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנה שמואל – אדמו"ר מוהר"ש

תורת שמואל – תרל"ב

אברהם אבינו שהפילו לבשן האש אם ה"י יודע שניצל
 לא ה"י נקרא בשם נסיוון אלא מפני שאצלו ה"י ההסכם
 באמת לישרפ', ואח"כ עשה הקב"ה נס וניצל, וכן
 בעבודה שירודה הנשמה מרשעה שעמדת תמיד
 באחו"יר כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, להתלבש
 בגוף ונזה"ב המעלים וMASTER לגמרי, זאת הירידה ב כדי
 לנסות אם יוכל לעמוד בנסיון, והנסיוון הוא כי דרך
 רשעים צלחה ופושע ישראל מצליח להם והם סוברים
 שהזו העיקר, וכל מי שעבוד בתורו ועובדת כל ימיו קשה
 להשיג כדי חייו ובאו בקושי גדול, ואם עומד בנסיון
 ומקיים תומ"צ עי"ז מברר ניצוצות דתחו שנפלו
 בשבה"כ, כי כמו שקליפה מקפת את הפרי כן בעמקי
 הקליפות יש ניצוצי קדושה, ומוצאות מלובשים בגשמיota
 ציצית מצמר גשמי שבו מלבש הניצוץ, וישראל בגלות
 תחת ממשלה השם ההוא וההשפעה עוברת דרך השם
 וMASTER, כי אם ה"י בגלי לא ה"י נק' בשם נסיוון כמו

אך זה מצד רב חסד, אבל מצד מדחה"ד ה"י צ"ל
 החשלום שכר זמני, וזהו מ"ש המדרש וכי Mai
 אייכפת לי' כו' כי מצד עצמות א"ס קמי' כחשיכה
 כאורה שם אין החושך טובס מקום בן האור וכמ"ש
 אם צדקה מה כו' אלא אמרת ה' צרופה, צרופה
 אמרתך, כי צרופה קאי על ע"ס כי מחכמה ולמטה יש
 קצת דין ודקדוקים ושם שייך לומר שתופס מקום
 תומ"צ, אך מצד רב חסד ונמשך מגן לכל החושים, כי
 מגן הוא סוכ"ע כמו מגן שמבליש חיצוניות הגוף כן
 א"ס הסובב ומקייף בשווה נקרא בשם מגן, וכן אע"ה
 ע"י רב חסד הגיע ג"כ למגן הוא.

אך הלא אין נתונים מתנה כ"א למי שעבד איזה ניחאה,
 וא"כ צ"ל מהו האתעדר"ת זהה, אלא הענין דהנה
 כתיב כי מנסה ה"א אחכם לדעת כי הנה הנסיוון מעלים
 וMASTER, כי אם ה"י בגלי לא ה"י נק' בשם נסיוון כמו

נסיונות נאמר בו מגן הוא לכל, וזה מה שפ"י המדרש
דקאי אמרת ה' צורפה כו' צורפה אמרתך על אברהם
אביינו כי ע"י שעמד בנסיונות עי"ז וכיה ג'כ' למגן הוא.
אנכי מגן לך

בש"ד פ' ג' תול"ב

¹ והוא ומשפייע גם להצמר, וכאשר עושין ממנה מצוח
² ומקיים אותה בנסיוון מברר ניצוצי הקדרשה, ועי"ז נمشך
³ מגן הוא לכל החוסים, וכן אברהם ע"י שנתנסה בעשר

ה.

הוד ב"ק אדמו"ר מרבנא ורבנה שלום דובער – אדמו"ר מוהרש"ב

שיעורים בהמשך המאמרים – תערכ"ב

והכוונה במה שהתבאר שה"ע זם מראה כוחו בהשפעה"
היא, דבשחוא חכם גדול בעצם הרי הוא מגלה שכליים
נעלים ביותר, השכלים שmagala הם בדורגה עליונה ביותר
ובכל עניין בעומק ופנימיות, ואת אותם שכלים נעלים
שמגלה, מבין כיצד הם בעומק ובפנימיות, ומביא הכלל
ליידי גילוי לחיות מתקבל אל המקביל בו. שזויה גם
עליה גודלה במשפייע, שיודע לככל דבריו בצורה
שיתקבלו אצל המקביל.
כל וההוא רק שההשפעה היא לפ"י אופן העצם שככל
שהעצם עליה יותר, תהיה ההשפעה נעלית יותר, אך לא
בדיוק כמו העצם כפי שהוא באור בו,
והראיה לכך שההשפעה היא רק "כפי אופן העצם",
היא מכך שאומרת הגמרא¹¹²: שיחת חולין של תלמידי
חכמים שצרכבים למוד - שיש מה למוד גם משיחות
החולין של תלמידי החכמים, מפני שיש בהם - בתוך
שייחות החולין חכמה, דשיחות חולין של אדם פשוט אין
אידך למוד שאין בהם שום שככל ותלמיד חכם גם
בשייחות חולין שלו יש בהם חכמה,
ומכל מקום הרי הן נקראות שייחות חולין, ואין כמו
העצם רק שחוץ לפ"י אופן העצם, - ככלומר, אי אפשר
לומר שאנו יכולים להכיר את מהותו של התלמיד חכם
לפי שייחות החולין שלו, שהרי אין קשר ישיר ביןיהם
(וain זה כמו אור המאיר, שאפשר לוזהות בו את המאור
- כמו אור המשמש שמהזחים בו שבא מהמשש, או אור
הלבנה שמהזחים בו שבא מהלבנה - גם בלי לראות את
המקור עצמו) ובכל זאת, גם בהם ניכרת חכמה, כיון
שהעצם מראה את כוחו גם בהשפעה, דלפי שהוא חכם
גדול יש חכמה גם בשיחות חולין שלו, ולפי אופן חכמתו
בן הוא החכמה שהשייחות חולין בו. אך אין ההשפעה
באופן ישיר בדרך כלל, כיון שהיא "לפי אופן העצם"
אך לא "מעין העצם".
ובן הוא בהשפעה השבל שהוא לפ"י אופן העצם לא כמו

לפני ש矜ופרט ומרחיב יותר עניין זה, מבאר הרב נ"ע
במאמר המוסגר, דמה שההשפעה היא לפ"י אופן העצם,
אין זה בדורגת החכמה הגלואה אלא בדורגת החכמה
הנעלה מהשכל, וזה עצמו מחדד את ההבדל שבין
המשכת שפע לבין גילוי של אור ממואר:
(דבאמת וזה לפ"י עצם כה חכמתו הנעלה דלפי אופן
בוח מראה בחו - ככל שהכח המשכילה שלו - היינו,
היכולת השכלית הנעלה שלו - יותר חזק, כך הגליוי
שלו יהיה עלה יותר, וזה מתבטא באופן הלימוד חן
ב להשכלהו לעצמו - כשהלומד לעצמו וחן בההשפעה אל
הוות, - כשםלמד אחרים.
והרי גילוי החכמתות מעצב כה חכמתו הנעלה אין זה
בבחינת גילוי הועלם ממש - היינו, מעבר מדרגה אחת
לשניה בדרגות הנמצאות בקרוב ומתגלות זו מזו היינו
מעין העצם, אין זה כך, שהרי העצם הוא רק הויי
כלומר, כה של מקור נעלם ומושלן ממציאות שבל
ולעומת זאת התרגלות הוא שכל בפועל בו,
באיור הענן: כאשר מדברים על "כח חכמתו הנעלה"
- כח הילוי - שהוא כח המשכילה שבנפש, אין זה עדין
ענין של חכמה בפועל אלא רק היכולת להשכיל, ככלומר, והמעבר
לחכמה כפי שנמצאת בפוטנציאל בלבד. והמעבר
להעלם", אלא יש כאן מעבר ממקומות נעלה מגדר שכל
בפועל ומושלן ממנו, לדרגת שכל בפועל, ועל דרך יש
מאין. במילים אחרות: מעבר באופן של דילוג, ולא
באופן של דבר הבא בעצמו בדרך מלאה (כפי שהוא
באור).
אם בן מתחזק ההבדל שבין היחס של אור למאור,
שאוור נמשך מעצמו באופן ממילא והוא מהויה כמוין
המשך מהמאור, לבין השפעה שבין זה ריק שעהצטם
מראה בחו בההשפעה בו' אך אין זה נמשך בדבר המוביין
מאלו, שהרי המעביר הוא באופן של דילוג כנ"ל),

ומתמעט ועובד צמצומים, עדין הוא תלוי במקורו, ואם ישתקן המקור - יסתלק האור. הینו, שהשינויים באור הוא בהתגלותו אבל לא במהותו, שהרי במהותו הוא נשאר קשור ומהוכער עם העצם.
הנחיה זו - שהאור לא משתנה ב מהותו רק בהתגלותו - נכוונה לשני הכוונים. מצד אחד, גם כאשר האור מתחמעט ונחלש ככל שמתפרק מהעצם, הוא נשאר בבחינת 'אור מעין המאור'. ולאידך, גם כאשר הוא כלול במקורו בגוף כדורי המשמש ולא ניכר כלל, הוא ב מהות 'אור' ולא עצם ממש.
ובלשון הרבי נ"ע: **שכן הוא גם בהאור העצמי** - גם כאשר האור נמצא בתוך מקורו, בתוך העצם (שהו) הפירוש "אור העצמי"), שאוינו ניכר ונרגש כלל, והוא נשאר באותה מהות 'אור' כפי שהוא לשוני שיזוצא ומתגלה החוצה, דאמנו, **בשהוא כלול במקורו הרי הוא בעילוי ביתר מכפי שהוא לאחריו שיזוצא החוצה, דהיינו** שאינו במציאות אור כלל, שהרי כשהוא במקורו הואبطل בתכלית ונחשב לאיןapse ממש, כפי שמאור בתニア שם ובשער ההיחוד והאמונה, ואילו **בשמתרגלה הרי הוא מתחמעט** בזה גופא שנרגש וניכר, וככל שמתפרק יותר מכלי-מקום, מכל מקום מהות האור (שהיא האריה ולא עצם, וביחד עם זה היא מעין המאור) היא ללא שינוי. ותוינו **שהוא במציאות אור על כל פנים בו** - גם כאשר הוא כולל במקורו, הוא בבחינת 'אור' ולא עצם ממש.
וכמו **שנתבادر** במקום אחר בעניין חילוק הלשון שבנוסח תפילה שבת, במילים אין זולתן ואפס בלתך בו' שהם דרגות שונות בביטול האור אל מקורו, "אין זולתן" - האור בגילוי אך מרגיש את מקורו, "אפס בלתך" - האור כשהוא בתוך מקורו ובטל אליו בתכלית (ויתברא **לקמן פרק רעט¹¹⁴⁾**, ובפרט התמעטוות האור היא ביותר, **בפי היודיע ראור** המשמש הוא עלי-ידי הנרתך בו', - שמכסה ומסתיר על עצם האור, בכדי שהעולם יוכל לקלבו, ומכל מקום גם כמו שהוא עלי-ידי הנרתך שעובד צמצום גדול הרי הוא נשאר במו העצם שהעצם הוא בהורי והאור מair גם כן **באופן של בהירות בו'**

שבת פרשת שופטים

וכם "ש" במ"א), ועם הוא הורגש אויך שהוא לבדו והוא זולתו כ', ורקם לה אמור אין עריך לך בשוה", דבענוה"ז, במציאות היו רוגש אויך שלאין עריך כ', ובג"ע הוא גליי האור ששם הורגש אויך שלאין עריך כ' ובلتך הוא בהאור כמה שהוא כלול בהנחתם לפפי הצמצום שהוא בבחינת אפס ממש וכמו לאו אני נהרוין כ', וכמ"ש בס"ב שם במשפט דאור וזה והמושך כמו שהוא במקורו שבטל ממש במציאות לגבי מקורו כ').

העצם, - למרות שבאופן כללי ניכר החכם בדברי החכמה שלו יותר מאשר בשיחות החולין שלו, גם השפעת חכמו אינה כמו העצם וمعنى העצם ממש, שהרי אין להשפעה אל חולות כמו שודע אותו העניין גופא לעצמו, גם בנסיבות הנעלים שמשפיע לתלמידים, מצד זה שבמהותו הוא חכם גדול, הרי לעצמו הוא יודע אותם לאחר נMRI בו' מכמו שמלמד אוthem לתלמידים, ולצורך להשפעה הרי צריך לשנות נם חיצונות השבל בו' - ככלומר, גם אחרי שהוא מעלים את העומק והפנימיות שלמעלה מדרגת המקבלים ומגלה רק את חיצונות השבל שיכולה להתקבל אצל המקבלים, גם את זה גופא צריך לשנות להתקבל רק שום שינוי הוא במו העצם ממש כדי שיוכל להתקבל אצלם, ובמו שנתבادر לעיל פרק נ"ד.

הרי מסקנת העניין היא, **שהשפעה שכליות אינו במו העצם רק שהוא לפי אופן העצם בו**, אבל לעומת שום זאת האור שלא נעשה בו שום שינוי הוא במו העצם ממש כו'.

על זה מקשה הרבי נ"ע: והגמ' דאיתא (שמובא) בתニア¹¹³ שהאור במו שהוא כולל בנוף כדורי המשמש הוא בירתר שאות וביתר עז מכפי שהוא לאחר שיזוצא מגוף כדורי המשמש, "שם מאיר ומתפשט ודאי זיוו ואורו וביתר שאות מהתפשטוות והארתו בחלל העולם" דהיינו שהוא בעילוי ביוורר בו,

כלומר, כיצד אומרים אנו שהאור הוא מעין המאור, הרי האור כפי שהוא כולל בגוף כדורי המשמש הוא בירתר שאות ובעלוי ובמכפי שהוא לאחר שיזוצא מהמשם, וככל שהוא מתפרק מהמשם הוא נחלש ומתמעט, הינו, שחיל בו שינוי עצום, אם כן נשאלת השאלה:

במה מותבטה הפרש בין לבין עניין השפע ? ועל זה מתרץ: זה רק מצד החתגולות שהאור עלי-ידי החתגולות הוא מתמעט בו', - גם כאשר הוא מתפרק ומתחמעט נשאר האור מעין המאור, שהרי העצם הוא 'בהורי' וגם האור הוא 'בהורי', אמנס בהתגולות האור יש חילשות, ככל שהוא מתפרק נחלשת התגולות, אבל מהות האור נשארת ואני משתנית.

וכפי שראויים במוחש, גם כאשר האור מתפרק

(113) לקוטי אמרים פרק לג.

(114) על פי שולי הגילון. וזה לשונו שם: וכמ"ש במ"א בענין אין זולתן (דבד"כ) הוא בבחינות אויר הuko כמו שנמשך לאחר הצמצום הראשון כ'). דבאהור רוגש אויך שהאור לבדו הוא אין זולתו וזה הביטול שבאור כ'. וזה אין זולתן מלכטנו לחוי ענוה"ב דבג"ע הוא גליי האור וכיידען דבג"ע הוא גליי האציגות בו' (ובכללות הוא גליי והוקו וכמו"ש את גשטי נתתי בענין דבר המוקש לי הוא גליי הuko כי שחו גליי דג"ע כ').

.ג.

הוד כ"ק אדמו"ר מרבנא ורבנה יוסף יצחק – אדמו"ר מוהריי"צ

ספר המאמרים קונטראסים – חלק ב

זמן הגלות הוא זמן התשובה, ולכן "וועטה", וזה בזכות אברהם אבינו שפרסם אלקות בעולם, ובמסירתו נפשו המשיך למטה יותר, מדוגה גבואה יותר. שמיעה תופסת קול רוחני, ראייה תופסת דבר גשמי, כי הוא כח לעילו יותר. וזה הכח לבור בירורים קשים בזמן הגלות.

הכחות דראיה ושמיעה, שעם היהות ששלגיהם הם כחות מהחרבים, שבזה הוא יתרונם על שאר הכוחות בג"ל, מכל קיום חרי יש הפרש ביןיהם עצם, וכמאמר "אינה דומה שמיעה לראייה", דשמיעה תופס את הקול שהוא וויתני, וראייה תופסת דבר גשמי, וכןו שאנו רואים במוחש, ובאשר אדם שומע אליו דבר ספור, ובשמייתו זאת חרי מצטייר אצלו הדבר והוא במו שחויה באחת, מכל מקום הנה אמר בך פשרואה את הדבר הנה אף גם אם בגוף ועצם האיזור חרי לא נוטף לו שום חישוש דבר, ומכל מקום חרי התפעלות הגופש בראייה היא באפן אחר, ואדרבה רואה המעללה והיתרין שבראייה על השמיעה, וטעם הדבר הוא לפ"י שראייה היא כח עליון יותר יורד למטה יומר, דראיה ושמיעה – חכמה ובינה, השללה והשגה. והגמא מונה יובן בעבודת אברהם אבינו עליו השלום, בכך לנטשך הגליים למטה הוא על ידי המשכת אור עליון יותר, והגנו שhamshik בחתימת עינא רעתיקא שאין שם בჩינת העלים והסתור כלל, וידוע דהתקלה גלוות מקרים היא מאברהם אבינו עליו השלום, זהה כל ענן הגלות לבירר הבורותים היותר קשים, וזה בקשת דניאל איש הגלות "זוהאר פניך", גלי בבחינת עינא פקיחא דעתיקא, לגאל את ישראל ולכנות בית המקדש במדהה בימינה,

amen.

שבת פרשת משפטים, פרשת שקליםים, מרכ"ד

וזהו "ועטה שמע אלקין" וגוי, ואין "ועטה" אלא פשובה, וזהו פרוש "ועטה", רעה אינו כמו שהיה תהלה, וזמן הגלות בכל הוא זמן התשובה, וזהו "ועטה שמע" כ"ר, דישראל בגולה הנה בדרך כלל הם בתנועה של תפשה, הרבה בגורוות והטלותיהם רוחמן לאצן מעוררים את כל אחד ואחד בהתחזרות של תפשה, עם היהות דגדולה תפשה, מכל מקום הנה אף דניאל לא ענה אלא בשבייל אברהם שקראך ארן, דהגה כל עניין עבודת אברהם אבינו עליו השלום היה להמשיך גליי אלקות למטה, ופרנס אלקותו יתברך בעולם, ובבערך זה זאת הגיע לבחינת עצמות אין סוף ענה דעתך, וזהו "ועתקר כ"ר ממועל לעצים", דעתים עז חמימים וعزيز הדעת, תורה שבכתב ותורה שבבעל פה המכורה עץ הדעת, ומoutil לעצים הינו בבחינת עין ה שלmulah מב' העינים דתורה ומצוות בג"ל, ואברהם אבינו עליו השלום הגיע לזה על ידי המספרה נפש שלו במשמעותו וטלותיו, ובפרט המסייע נפש דעתך, וזהו שנאמר "ועטה ידעתי כי ירא אלקים אפה", הינו בבחינת יראה עללה, ועל ידי זה המשיך בבחינת עינא דעתיקא. ואברהם אבינו עליו השלום הנה מכיר לחיה, כי בכרי להמשיך גליי האור למטה צריכה להיות המכשכה מפדרגה יותר גבואה, וכמאמר "כל הגבואה גבואה ביבר יורד למטה מטה ביטור", שכן אנו רואים במוחש ב'

התלמיד הראשון שהגיעו לחדר. אך את זמני הפנו הקדשתי לעבודת האדמה. היתי קם בהשכחה, רץ להתפלל ותיקין, ובזמן הזרעה והקצרה היתי רץ לשדות לעבוד בעצמי ולהשגיח על הפוילים. לאבי היה גן ירקות וכן עצי פרי גדולים, ועובדת הגנותו הייתה שייכת לי. היתי קם בהשכחה, מביא מים ומשקה את הגן לפני זרחת השמש, וمعدר ומנקש את הערוגות.

ספר השיחות – ה"ש"ת-ת"ש"א בל"ק

טו. אבי ר' אפרים משה – מספר לי הר' יוסף בנימין – היה איכר שהוא לו קריקעות משלו ליד ליאזנה שהיה מעבד אותו עם עובדים נזירים ובזמן הזרעה והקצרה היה עסוק מאד. אני בהיותי בן אחת עשרה, שטים עשרה, נשכתי באחבה חזקה לעבודת האדמה. היתי לומד די טוב, המלדים שלי היו מרווחים מני, הן מהלימוד והן משמרות זמני הלימודים. היתי תמיד

ולא יראי שמים בדרך מילא.
יט. הסבא סיפר לי – מס' הר' יוסף בנימין –
כשהרביה היה בן אחת עשרה שנה למד אביו הגאון
ר' ברוך¹⁰⁴ – שהיה מגדולי הגאנונים בסדר נזקין –
עם בנו העילי – רבנו הוזקן – חושן משפט.

הגאון ר' ברוך אמר, שעבורו ידיותיו בסדר נזקין
עליו להודות לחותנו¹⁰⁴ הגאון ר' אברהם הגנן, שהיה
גאון מופלא נזקין.

כשנודע לרבי שסבו הגאון ר' אברהם למד ATI
כמה שנים בבחורותי, נעשית חשוב בעיני העילי
הצעיר, וזמן זמן היה שהוא שואל אותו כיצד למד סבו
הר' אברהם ATI סוגיא מסוימת, ולעתים קרובות
היי לעילוי הצער טענות מדוע לא שאלתי את סבו
קשה זו או אחרת, ששאל אותי ולא ידעתי מה
לענות.

ב. אב-זקנו של הרביה, ר' משה פוזנער היה גאון
מופלא. כשהגיעו למינסק קנה שטח קרקע גדול
והקם עליו מספר בניינים לעצמו ולעוד כמה
משפחות שנודדו מפוזן ומפראג.

אחד מהבנייהים שימוש כבית הכנסת ובית המדרש.
לר' משה היו הרבה ספרדים שעמדו בחדר מיוחד
בבית המדרש. הרביה בשעדין לא מלאו לו שמונה
שנתיים, היה בקי בשמות כל הספרדים שהיו לר' משה.
כעבור מספר שנים נוכחו לדעת שהוא בקי לא רק
בשמות הספרדים אלא הוא אכן בקי בספרים עצם.
הפליא את הכל כוותנו הגודלים הבלטים מוגבלים
בתפיסא ובזכרון.

шибיעי של פסח בטונדת הלילה, ה'ת"ש

כאמור, למרות שעבודת האדמה לא הפרעה
ללימודים שלי, בכל זאת לא היה אבי מרוצה
מהנהגתי, ועתים קרובות היה מטיף לי דברי מוסר.
טו. כשהבאנו לליובאוויטש, הכנסו אותנו סבי ואביו
אל הרביה לברכה.

אבי סיפר לרבי בקצרה על התנהגותי ועל נתתי
לעבדות האדמה, ואמר: מחר נעשה בניי יוסף בנימין
לבר מצוה. הריני מבקש אתכם, רבוי, ברכו אותו,
שיהיה ירא שמים ולאओב הארץ.

הסבא אמר: רבוי ברכו את נכדי יוסף בנימין
בזכרון טוב, שיזכור כל אשר ראה ושמע בביתי,
שיזכור כל מה שהוא רואה ושמע בעת, שיזכור כל
מה שיראה וישמע אצל הרביה ואצל חסידים – הרוי
בAMILIA יהיה ירא שמים.

הסבא קירב אותו אל הרביה והרביה הניח ידי קדשו
על ראשי ובירך אותו. את הברכה לא שמעתי, רק
את סופה. הרביה אמר: שייחו לך שנים בריאות
ארוכות.

בקשתו של הסבא התמלאה, אני זכר ברכות השם
כל מה שראיתי ושמעתי אצל הסבא, אצל הרביהם
ואצל חסידים.
יז. שמורים אצל – סיפר לי הר' יוסף בנימין –
הכוכב והכיפה שלבשתי על הראש כשהרביה בירך
אותו ידי קדשו של הרביה נגעו בכוכבי.

יח. כשהסבירה אמר: הרוי יהיהAMILIA ירא שמים,
אמר הרביה: זה למעלה מיכול שנים שהסבירה, חמיה ואני
עלמים שחסידים יהיו יראי שמים בדרך של עבודה

7 והנני כותב זה ע"י מזכרי הפרטி מר. ל. שי".
8 מענה על מכתביו זה ישלח לי ישרא אל הסאנאטאריים
9 עלשמי.

10 מפני שבוטשות נחתה נסייתי לשבוע הבא"ל
11 צלהה.
12 ידידו הדוש וمبرכו

13 יוסף יצחק.

าง"ק מורהו"צ ברוך יד

אגרות קודש

ב"ה, ח"י טבת, צ"ח

ידיidi הרוב וויה איה מוייה ישראל שי

שלום וברכה.

2 מתאים למה שאמרתי לו בשעת התוראותינו בר"ח
3 אבל העבר בסאנאטאריים, קיבל ימים אלו, או אולי כבר
4 קיבל, על כתובתו מכתב מהתנין הרה"ג רמי"מ שליט"א,
5 והוא בשבי אותה המטרה אשר אמרתי לו אז, ובבקשה
6 שלא ידעו מזה לא במשרדי ולא במשרד אג"ח חב"ד,

ראשון לחדרים (שכת פז, ב).

צריך ל恢ין מה השיכות בין ראשון למשה בראשית וראשון לחדרים להקמת המשכן?

ויש לומר: סקלית המשכן היא כלשון המקרא "לעשות לו ית' דירה בתהותונם". מצד אחד זה צריך להיות "דירה" - מקום מاء געל שבו תגלה תרנבה האלקונית הנעלית ביטר. ומן הצד השני 'בתהותונם' - בעולם ספקותן שאין

למטה ממנה.

וזהו הקשר בין שמי העטרות הללו להקמת המשכן: ראשון למשה בראשית - סקלית המשכן היא שהאלוקות מתגלה בבריאה עצמה, ותהייה לחלק ממנה. ראשון לחדרים - הגליי שבשבילו הוקם המשכן, הוא גלי נעלעה ונשגב - בבחינת חדש (חדר - לשון חדש) - לאין-עדך מהעוולם עצמו.

שי יזכיר את המנחה וימלא בפה ממנה ויקטר על המזבח מלבד עלת הבקר: ווישתט את השרול ואת האיל ובכ השלמים אשר לעם וימצאו בני אהרן את הדם אליו וירקוו על המזבח סכיב: ואת החלבים מז'השור והאליל האליה והמבסה והכלית ויתרת הכהן: וישמו את החלבים על החרוזות ויקטר החלבים המזבחה: ואת החוזות ואת שוק הימין הניר אהרן תנופה לפני יהוה באשר צוה משה: וכו ישא אהרן כהב את ידיו קרי את יידי אליהם וירכם וירד מעשה החטא והעליה והשלמים: ויבא משה ואהרן אל אלה מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד יהוה אל בלחם:

~ נקודות מшибות קודש ~ (לקוטריהות חכ"ב ע' 19)

ויאמר אל אהרן קח לך אגיל בון בקר לפסחת (ט, ב) להודיע שופכבר לו הקב"ה על יدي עגל זה על מעשה העגל שעשה (רש"י)

יש לפסחות: מצינו כבר בשבעת ימי הפלויים שהקריב פר "לכבר על מעשה מטחה?" וילמה הארכ לפסחן קרבן נסף לאו זה מטחה? ויש לומר, שני קרבנות אלו מהווים שני שלבים בפערה: השלב הראשון, בפערה שהיא מחייבת החטא - "שנמפלל לו לנקי מה שעכבר על מזונות המלך". והשלב השני הוא בפערה נעלית יותר - "שייהה לרוץון לבני ה' ומראה וחביב לבניו יתברך בלבם החטא".

פרשת שמיני

ט ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו וילקני ישראל: ויאמר אל אהרן קח לך עגל בזבker לחטאת ואיל לעלה תמיום והקרב לפני יהוה: ואל-בני ישראל תברר לאמור קחו שעיר-יעים לחטאת ועגל וכבש בני-שנה תמיום לעלה: ושור ואיל לשלים ליבך לפני יהוה ומנחה בלוליה בשמן כי היום יהוה נראה אליכם: והואקו את אשר צוה משה אל-פניהם אחל מועד וירכו בלה העדה ויעמדו לפני יהוה: ויאמר משה זה הדבר אשר צוה יהוה תעשו וירא אליכם בבוד יהוה: (ט) ויאמר משה אל אהרן קרב אל-המזבח ועשה את החתאתך ואת-עלתך וכפר בערך ובער העם ועשה את קרבן העם וכפר בערדם באשר צוה יהוה: וירכו אהרן אל-המזבח וישתט את עגל החתאת אשרלו: וירכו בני אהרן את הדם את הפלת ואל-עגל אצבעו בדם ויתן על קרנות המזבח: ואת-החלב ואת-הדרם יצק אל-יסוד המזבח: ואת-החלב ואת-הפלת ואת-היתרת מז'הכבל מז'החתאת הקטר המזבח באשר צוה יהוה את משה: (ישראל) ואת-הכשר ואת-העור שرف באש מהווים למחרנה: ווישתט את-העללה וימצאו בני אהרן אליהם את הדם וירקוו על-המזבח סכיב: וגואת-העללה המצויאו אליהם לנתקינה ואת-הראש ויקטר על-המזבח: ווירח את-הקרב ואת-הפרעים ויקטר על-העללה המזבחה: וירכו את קרבן העם ויקח את-שער החטא את-לעם וישתטחו ויחטאו בראשון: וירכו את העללה ועשאה כמישפט:

~ נקודות מшибות קודש ~ (תורת מנחם – התוועדות תשמ"ח ח'ב ע'

(473)

ויהי ביום השמיני (ט, א)

אותו יום נטל עשר עטרות - ראשון למשה בראשית .

חומר לקריאה הציבור – פרשת שמיני – י – שלישי, רביעי

~ נקודות מישיות קודש ~ (לקוטרשות ח"ז ע' 298)
ויאמר משה זה הדבר אשר צוה לך תעשה וירא אליכם
כבוד ה' (ט. ז)

לפי שבל שבת ימי המלאים שהעמידו משה למבחן
ושמש בו ופרקו בכל יום - לא שרתתו בו שכינה... לך
אמר להם... אהן אהיך קדאי וחשוב ממן, שעלייה

קרבנותיו ועבוריתו תשורה שכינה בהם (רש"ט, כט)
אמור הקבדלים בין אהרן למשה, משה הוא בבחינת
שורבניא רמלפאה - שתקדו להמשיך ולהוירד אל קות
לעולים - ולכן על ידו נתנה התורה לישראל. ואחרן היא
בחינת שורבניא רמלפוניא - שתקדו עלילות ולוופם
את בני ישראל למעלה - אהוב את הבורים ומךון להורה.
לכן השראת השכינה קיתה דוקא על ידי אהרן, היה
שתקלית ירידת השכינה לעולם, היא בקדרי שבסופו של דבר
העולים עצמו עלה לדרגה געלית יומר - וזהו תפకידו של
אחרן.

רבי י. וידבר משה אל אהרן ואל אלענור
אל-איתרמר | בנו הנוטרים קחו את-המנחה
הנוטרת מאשי יהוה ואכלוה מצות אל
המוחב כי קדש קדושים הוא: ואכלתם אתה
במקום קדוש כי קדש ותקיבניד הוא מאשי
יהוה כיין צויתו: ואות חזה התנופה ואות
שוק התרומה תאכלו במקום טהור אתה
ובגיניך ובנידך אתך כי קדש ותקיבניד נתנו
מושתני שלמי בני ישראל: שוק התרומה וחזה
התנופה על אשתי החלבים יביאו להניף תנופה
לפניהם יהוה והזה לך ולגיניך אתך לחיק-עלום
באות צזה יהודה:

~ נקודות מישיות קודש ~ (לקוטרשות ח"ב ע' 54)
וישפט את העלה ונימצאו בני אהרן אלוי את קדם
וירקחו על ספוזם (ט. יט)

וימציאו - לשון הושטה והזקנה (רש"י)
לגביהם משחת נאמר הלשון "וירקיבו בני אהרן",
ואלו כאן - בקרben משחת נאמר הלשון "וירקיבו בני אהרן",
וימציאו בני אהרן. ויש לבאר את ספת ההבדל, ובהקדם:
אמור הקבדלים בין קרבן משחת לשאר קרבנות, היא
בזריקת קדם על הספוזם. בקרבן משחת פזריקה קיא
באמצעות טבילה האצבע בדם. בשאר קרבנות זרקה

זה איפוא שני קרבנות שהיבאו לכפרה על מעשה העגל
הראשון למחילת החטא, והשני בכדי לפירה נעלית יותר
שבכיה לך שאחרן היה "מראה וחייב כלום החטא",
ויכול להביא להשגת השכינה במשפט.

שלישי כו ותצא אש מלפני יהוה ותאכל על
המוחב את-העללה ואת-החלבים וירא כל-העם
וירנו ויפלו על-פניהם: י ויקחו בני-אהרן
גרב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש
וישמו עליה קטלה ויקרבי לפני יהוה אש
זה אשר לא צזה אתם: ותצא אש מלפני
יהוה ותאכל אותם וימתו לפני יהוה: ויאמר
משה אל-אהרן הוא אשר דבר יהוה | לאמר
בקרכי אקדש ועל-פנוי כל-העם אכבר וידם
אהרן: וירא משה אל-ישראל ואל אלענור
בני עזיאל דד אהרן ויאמר אלהם קרבנו* שהוא
את-אחיכם מאה בני-הקדש אל-ישראל
למחנה: ה Nikravo וישאם בכתנתם אל-ישראל
למחנה באשר דבר משה: ויאמר משה
אל-אהרן ולאלענור ולייתמר ולא ריאשים
אל-הפרעה | ובנידכם לא-חפרמו ולא תמתו
על כל-העם יקוץ ואחיכם כל-ביה ישראל
יבכו את-השרפה אשר שרף יהוה: ומפתח
אלה מועד לא תצאו פניהם ביד-שמון משבת
יהוה עלייכם ויעשו דבר משה: פ ה ידרבר
יהוה אל-אהרן לאמר: טין ישך אל-תשת
אתה | ובניד אתך בבאים אל-אלה מועד ולא
תמתו חקת עולם לדרכיכם: ולתבדיל בין
הקדש ובין הצל ובין הפטמא ובין הטהור:
ולהזה את-בני ישראל את כל-ההקלים אשר
דבר יהוה אליהם ביד-משה: פ

* הקורא יטעים הגריש קודם התלישה

שש יא וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן לאמר אלהם דברו אל-בני ישראל לאמר אתה חיה אשר תאכלו מפל-הבהמה אשר על-הארץ: כל מפרשת פרשה ושם עת שבע פרשת מעלה גורה בבהמה אתה תאכלו: אך אתה זה לא תאכלו ממעלך גורה ומפרשי הפרשה אתה הוגמל כי מעלה גורה הוא ופרשה איןנו מפרים טמא הוא לכם: ואת-השפט כימעלת גורה הוא ופרשה לא יפרים טמא הוא לכם: ואת-הארנבת כי מעלה גורה הוא ופרשה לא הפרישה טמאה הוא לכם: ואת-החויר בימפרים פרשה הוא ושם עת שבע פרשה והוא גורה לא יגער טמא הוא לכם: מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו טמאים הם לכם: אתה זה תאכלו מפל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו: וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים ובנחלים מפל שרי חמים ומפל נפש החיה אשר במים שקוין הם לכם: וشكוו ידו لكم מבשרם לא תאכלו ואת-גביהם תשקוץ: כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים שקוין הוא לכם: ואת-אללה תשקוץ מזעהוף לא יאכלו שקוין הם אתה הפלר ואת-הפרם ואת העזניה: ואת-הדרה ואת-האייה למיניה: את כל ערב למינו: ואת בת היונה ואת-התחים ואת-השחף ואת-הנץ למיניה: ואת-הכפים ואת-השלך ואת-הינשוף: ואת-התנשמת ואת-הקאות ואת-הזרחים: ואת חסידת האנפה למיניה ואת-הדריכות ואת-העתלה: כל שרי העוף החולך על ארבע שקוין הוא לכם: אך אתה זה תאכלו מפל שרי העוף החולך על

העם היא באמצעות כפלי שבו נמצא הדם. וזהו הטעם לשוני הלשון בין קרבן חטאת לשאר הקרבות: בכל הקרבות מיד עם הושטה הצלוי היה העם מוכן ומוזמן לזרקה על המזבח, ללא פעולה נוספת נוספת – لكن נאמר "וימציאו" – לשון הושטה והזמנה". ואלו בքרבן חטאת, שגם לאחר הגשת הצלוי נדרשת פעולה נוספת נוספת של טבילה הatzbau – נאמר "זוקריבו" בלבד.

המשיח ואות | שעיר החטא דריש ריש משה והנה שرف זיקף על-אלעוזר ועל-אייתם בני אהרן הנוגרים לאמר: מודיע לא-אלתיהם את-החתפה במקום הקדש פירש כי קדשים הווא ואת-ה נתן לכם לשאת את-ען העדה לבפר עלייהם לפני יהוה: הן לא-יזובא את-דמיה אל-קדש פנימה אבל תאכלו אתה בקדש באשר צוית: וידבר אהרן אל-משה חן ביום הקדש את-חטאיהם ואת-עליהם לפני יהוה ומתקראנת אתי באלה ואבלתי הטהת היום הייטב בעיני יהוה: וישמע משה וייט בעינויו: פ

~ נקודות מшибות קודש ~ (לקוטרשוות חז"א ט' 169)

ויברכו את העם (ט, כ) אמר: ויהי נעם ה' אלקינו עליינו, יהיו רצון שתשרה שכינה במעשה ידים (רש"י) גם בפרשת פקודי מזפיר רשי לשון דומה של ברכה, בברכת משה לעושי מלאכת המשכן. אך שם סדר הברכות הפוך – קדם יהיו רצון שתשרה שכינה במעשה ידים ולآخر-מכן יהיה נעם ה' אלקינו עליינו. טעם שני קרבנים הוא, כי בפרשת פקודי ברכת משה לעושי מלאכה היא בסיסים מלאכת המשכן – והוא מברכים לפiri סדר הקרים, קדם ברכה לעושי המלאכה (מעשה ידים) כי מלאכת המשכן געשית בערך על ידים, לאכנייה היה כולל את עצמו – וכי נעם ה' אלקינו עליינו – שבן משה רק סים וממר את מלאכת המשכן. אך בפרשנתנו הברכה מתיחסה לעבודת הקרבות בימי המלואים, ובעזרה זו געשית על-ידי משה ואחרו, שכן פמח וברך יהי נעם עליינו שזה מתייחס על עבדתו ועובדת אהרן. ואחר-כך הוסיף ברכה לכלל עם ישראל, שכתחזקה מעבודת הקרבות תשרה שכינה במעשהיהם של ישראל.

שכיעו הַוְכָל־בְּלִי־חֶרֶשׁ אֲשֶׁר־יִפְלֵל מֵהֶם אֶל־תֹּוטֶן
 כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תְּשִׁבּוּ: כִּי מִכֶּל־
 הַאֲכָל אֲשֶׁר יִאֱכָל אֲשֶׁר יִבּוֹא עַלְיוֹ מִים יִטְמָא
 וְכֹל־מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׂתַּחַ בְּכָל־בְּלִי יִטְמָא: כִּי וְכֶל־
 אֲשֶׁר־יִפְלֵל מַגְבְּלָתָם | עַלְיוֹ יִטְמָא תְּנוּר וּכְרוּם
 יִתְזַעַט טְמָאים הַם וּטְמָאים יִתְהַוו לְכֶם: כִּי מִעְן
 וּבוֹר מִקְוָה־מִים יִתְהַוו טָהֹר וּנְגַע בְּגַבְלָתָם
 יִטְמָא: כִּי וְפֶל מַגְבְּלָתָם עַל־כָּל־זַרְעָה וּרוּעָה
 אֲשֶׁר יִזְרַעַת טָהֹר הוּא: כִּי וְכִי יִתְנַצְּמִים עַל־זַרְעָה
 וְנִפְלֵל מַגְבְּלָתָם עַלְיוֹ טְמָא הוּא לְכֶם: ס כִּי
 יִמּוֹל מִזְהַבָּה אֲשֶׁר־הִיא לְכֶם לְאַכְלָה הַנְּגַע
 בְּגַבְלָתָה יִטְמָא עַד־הָעָרָב: כִּי אֲכָל מַגְבְּלָתָה
 יִכְבַּס בְּגַדוֹּיו יִטְמָא עַד־הָעָרָב וְהַנְּשָׂא אֲתָר
 בְּגַבְלָתָה יִכְבַּס בְּגַדוֹּיו יִטְמָא עַד־הָעָרָב: כִּי וְכֶל־
 הַשְׁרֵץ הַשְׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ שְׁקֵץ הוּא לֹא יִאֱכָל:
 כִּי כָל־חֹלֶךְ עַל־גְּחוֹן וְכֶל | חֹלֶךְ עַל־אַרְבָּע עַד
 בְּלִמְרַבָּה רְגָלִים לְכָל־הַשְׁרֵץ הַשְׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ
 לֹא רָאכְלוּם בִּישְׁקָץ הַם: כִּי אֶל־תִּשְׁקַצְוּ אֶת־
 נְפָשָׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשְׁרֵץ הַשְׁרֵץ וְלֹא תְטַמְּאוּ
 בְּהַם וְנִטְמְתָם בְּהַם: כִּי אַנְיִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 וְהַתְּקִדְשָׁתֶם וְהִוִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אַנְיִי וְלֹא
 תְּטַמְּמוּ אֶת־גִּנְשְׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשְׁרֵץ הַרְמִישׁ עַל־
 הָאָרֶץ: כִּי | אַנְיִי יְהוָה הַמּוֹעֵל אֶתְכֶם מִאָרֶץ
 מִצְרָיִם לְהִזְמָה לְכֶם לְאָלָהִים וְהִוִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי
 קָדוֹשׁ אַנְיִי: כִּי זֹאת תּוֹרַת הַבְּחִמָּה וְהַעֲוף וְכֶל־
 נֶפֶשׁ חַחָה הַרְמִישׁ בְּמַיִם וְלְכָל־נֶפֶשׁ הַשְׁרֵצָה
 עַל־הָאָרֶץ: כִּי לְהַבְּדִיל בֵּין הַטָּמָא וּבֵין הַטָּהֹר
 וּבֵין חַחָה הַגְּאַכְלָת וּבֵין חַחָה אֲשֶׁר לֹא
 תְּאַכֵּל: כפפ



חצ' קדרש

וְתִגְדֵּל וְתִקְדַּשׁ שְׁמָה רֶבֶא. אַתְּ בָּעַלְמָא דֵי בָּרָא
 בָּרוּתָה וּמְלִיךָ מְלֻכָּתָה, וּצְמָה פּוֹרָקָנה וַיְקַרֵּב

אַרְבָּע חַדְבָּי אֲשֶׁר־לֹא קָרַי אֲשֶׁר־לֹא בָּרְעִיט מִפְּעַל
 לְרֹגְלֵיו לְגַתֵּר בְּהָן עַל־הָאָרֶץ: כִּי אֶת־אֱלֹהָ מִתְּחַפֵּן
 תְּאַכְלָו אֶת־הַאֲרֵבָה לְמִינָהוּ וְאֶת־הַחֲנָבָה
 לְמִינָהוּ: כִּי וְכֶל שְׁרֵץ הַעוֹף אֲשֶׁר־לֹא אַרְבָּע
 רְגָלִים שְׁקֵץ הוּא לְכֶם: כִּי וְלֹא לֹהֶת הַטָּמָא
 בְּלִהְנְגַע בְּגַבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעָרָב: כִּי וְכֶל
 הַנְּשָׂא מַגְבְּלָתָם יִכְבַּס בְּגַדוֹּיו יִטְמָא עַד־הָעָרָב:
 כִּי לְכָל־הַבְּהָמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרַטָּה פָּרָטָה
 וּשְׁשָׁע | אַיִלָה שְׁפָעָת וּגְרָה אַיִלָה מִעְלָה
 טְמָאים הַם לְכֶם בְּלִהְנְגַע בְּהַם יִטְמָא: כִּי וְכֶל
 הַוְלֵך עַל־כָּפֹו בְּכָל־הַחַיָּה הַחֲלָכָת עַל־אַרְבָּע
 טְמָאים הַם לְכֶם בְּלִהְנְגַע בְּגַבְלָתָם יִטְמָא
 עַד־הָעָרָב: כִּי וְהַנְּשָׂא אֶת־גַבְלָתָם יִכְבַּס בְּגַדוֹּיו
 וּטְמָא עַד־הָעָרָב טְמָאים הַמְּהֻהָה לְכֶם: ס כִּי
 לְכֶם הַטְמִיא בְּשְׁרֵץ הַשְׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֲלָד
 וְהַעֲכָבָר וְהַצְּבָבָר וְהַצְּבָבָר לְמִינָהוּ: כִּי אַנְקָה וְהַכְּבָה
 וְהַלְטָאתָה וְהַחְמַט וְהַתְּנַשְּׁמָת: אַלְהָ הַטָּמָאים
 לְכֶם בְּכָל־הַשְׁרֵץ בְּלִהְנְגַע בְּהַם בְּמַתָּם יִטְמָא
 עַד־הָעָרָב: כִּי וְכֶל אֲשֶׁר־יִפְלֵל־עַלְיוֹ מִתָּם |
 בְּמַתָּם יִטְמָא מִפְּלַבְּלִיעָן אוֹ בְּגַד אוֹזּוֹר אוֹ
 שָׁק בְּלִכְלִי אֲשֶׁר־יִעַשׂ מַלְאָכה בְּהַם בְּמַיִם
 יוֹבָא יִטְמָא עַד־הָעָרָב וּטְהָר:

~ נקודות מшибות קודש ~ (קטריזיות זהב ע' 63)

וַיִּמְתוּ לְפִנֵּי הָיָה כִּי
 לֹא מִתוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלָּא עַל יְדֵי שָׁהוֹר הַלְּכָה בְּפָנֵי מִשְׁא
 רְקֵן (רש"י)
 לְכֹאָרָה בְּנֵי אַהֲרֹן הַוְרָו הַלְּכָה גָם בְּפָנֵי אַהֲרֹן אֲבֵיכֶם
 שְׁחִיה גָם בְּרָם, וְהַפְגִּיעָה בְּכָבּוֹדוֹ הִיא יוֹתֵר מְאַשֵּׁר הַפְגִּיעָה
 בְּמַשָּׁה, שְׁחִירִי יִשְׁעָל כִּי צַוְויִי מִפְרָשׁ "כִּבְדָת אֲבִיךָ"? וַיְשַׁׁ
 לְמַרְזֵן: מִצְנֵה בְּנוֹגָע לְהַסְבָּה בְּלִיל הַפְּרָר שְׁתַלְמִיד שִׁיּוֹשָׁב
 לְכֹנֵן רְבּוֹ אַיְנוֹ מִסְבֵּב בְּפָנֵיו מִשּׁוּם מוֹרָא וּכְבוֹד הָרָב. וְאֶלָּו בְּנֵי
 שִׁיּוֹשָׁב לְפָנֵי אֲבִיו חִיב לְהַסְבָּה אֲפִילוֹ אֵם אֲבִיו הִיא גָם רְבּוֹ,
 וְהַסְבָּה לְכָךְ הִיא, שְׁמַסְתְּמָא אֲבִיו מוֹחֵל עַל בְּכָבוֹדוֹ. וְהַוְדֵין
 בְּעַנְנֵנוּ, פְגִיעָתָם שֶׁל נְדָבָר וְאֲבִיהוֹא בְּאַהֲרֹן לֹא נִחְשַׁבָּה לְחַטָּא,
 כִּי מִן הַסָּמֵך אַהֲרֹן מִחְל עַל בְּכָבוֹדוֹ.

הערב: ט וְאַפָּה | אֲיַשׁ טֹהוֹר אֶת אָפָר הַפֵּרָה והנִמְתָּחָן מִתְחַדֵּה בָּمְקוּם טֹהוֹר וְהִתְהַדֵּה לְעֵלָת בְּנוּיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמַיִּינָה נְדָה חַפְתָּא הַוָּא: וְכֹבֵס הַאֲסָפָר אֶת-אָפָר הַפֵּרָה אֶת-בְּגָדָיו וְטֻמְאָה עַד-הָעָרָב וְהִתְהַדֵּה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְלֹגֶר הַגְּרָר בְּתוֹכָם לְחַקְתָּה עַלְמָם: «הַגְּנָעַ בְּמַתָּלְגָּנְפָשׁ אֶרְךְ וְטֻמְאָה שְׁבָעַת יְמִים: כְּזֹהוּ וְתַחְפְּתָא-תָּאֵן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְטַהַר וְאַסְ-לָא וְתַחְפְּתָא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטַהַר וְאַסְ-לָא וְטֻמְאָה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּמַתָּלְגָּנְפָשׁ הַאֲדָם אֲשֶׁר יְמֹות וְלֹא וְתַחְפְּתָא אֶת-מִשְׁבְּנָה יְהוָה טֻמְאָה וְגִנְרָתָה הַגְּנָעַ הַהְוָא מִשְׂרָאֵל כִּי מַיִּינָה נְדָה לְאַזְרָק עַלְיוֹ טֻמָּא יְהוָה עַד טַמְאָתוֹ בָּזָה וְאֶת הַתּוֹרָה אֶרְךְ כְּרִימֹות בָּאַלְלָה בְּלִהְבָא אֶל-הַאֲהָל וּבְלִאָשָׁר בָּאֲהָל וְטֻמְאָה שְׁבָעַת יְמִים: טַבְלָה בְּלִי פָתָח אֲשֶׁר אַיִן-צָמִיד פָתָל עַלְיוֹ טֻמָּא הוּא: טַבְלָה אֲשֶׁר-יָגַע עַל-פְּנֵי הַשְּׁדָה בְּחַלְל-חַרְבָּה אָוּ בְּמַתָּה אָוּ-בְּעָצָם אֶרְךְ אָוּ בְּקָבָר וְטֻמְאָה שְׁבָעַת יְמִים: וְלֹקַח אַל-טֻמְאָה מַעֲפָר שְׁרָפָת הַחַטָּאת וְגַתָּן עַלְיוֹ מַיִּים חַיִם אֶל-בְּלִי: ח וְלֹקַח אַזְוֵב וְטַבְלָה בְּמַיִּים אֲיַשׁ טֹהוֹר וְהִזְהָה עַל-הַאֲהָל וּעַל-בְּלִי-הַכְּלִים וּעַל-הַגְּנָשׁוֹת אֲשֶׁר הַיּוֹ-שָׁם וּעַל-הַגְּנָעַ בְּעֵצֶם אָוּ בְּחַלְל אָוּ בְּמַתָּה אָוּ בְּקָבָר: ט וְהִזְהָה הַטְּהָרָה עַל-הַטְּמִימָה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְתַחְפְּתָא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכֹבֵס בְּגָדוֹ וְרַחַץ בְּמַיִּים וְטַהַר בְּעַרְבָּה: כ אֲיַשׁ אֲשֶׁר-יָטְמָא וְלֹא וְתַחְפְּתָא וְגִנְרָתָה הַגְּנָעַ הַהְוָא מַתְזָה הַקְּתָל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה טֹפָא מַיִּינָה נְדָה לְאַזְרָק עַלְיוֹ טֻמָּא הוּא: ט וְהִזְהָה לְהַמְּלָאָה עַל-תְּקָתָה עַלְמָם יְמֹות מִי-הַנְּדָה וְכֹבֵס בְּגָדוֹ וְתַחְפְּתָא בְּמַיִּים הַנְּדָה וְטֻמְאָה עַד-הָעָרָב: ט וְבְלִי אֲשֶׁר-יָגַע בְּטֻמְאָה יְמֹות וְהַגְּנָעַ הַגְּנָעַת הַטְּמִימָה עַד-

הערב: פ

מִשְׁוִיתָה. אָמֵן בְּתִיכְוּן וּבְיוֹמְכְוּן וּבְחַיִּים דָּכְלָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגָנְלָא וּבְגָנוֹן קָרִיב וְאַמְרוּ אָמֵן: אָמֵן יְהָא שְׁמָה רְבָא מִבְּרָךְ לְעַלְמָם וּלְעַלְמִי עַלְמִי. וְבָרָה וְיַשְׁתָּבֵת, וְיַתְּהַלֵּה, וְיַתְּהַלֵּל, שְׁמָה דְּקָרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמֵן לְעַלְאָ מַן פֶּל בְּרִכְתָּא וּשְׁרִתָּא, שְׁבָחָתָא וּנְחַמְתָּא, דְּאַמְרָן בְּעַלְמָא, וְאַמְרוּ אָמֵן: אָמֵן בְּשִׁבְחָתָא

♦ ♦ ♦

~ נקיות מושיות קורש ~ (לקוטרישיות ח' יב ע' 50)

וְיִמְתֹּה לְפִנֵּי ה' (ג, ב) שְׁתִיִּי יְיָנִין נְכָסָו לְמִקְדָּשׁ. תְּרוּעָה, שָׁאַתְרִי מִיְתְּמָן הַזָּהָר הַגְּנוּתִים שֶׁלְאָ יְכָסָו שְׁתִיִּי יְיָנִין לְמִקְדָּשׁ. מַשְׁלָל לְלִלְךְ שְׁהִיה לוּ בָּן בֵּית וְכֵרְבָּא בְּדָאָתָא בְּנִיקָרָא רְבָה (רש"י) לְכָאוֹרָה אָמֵן הַלְּחָנִים הַזָּהָר שְׁלָל לְשָׁתּוֹת יְיָנִין רָק לְאַחֲרָ מֹתָּה נְדָב וְאַבְיהָוָא, מַדְעָע גַּעַנְשָׁו נְדָב וְאַבְיהָוָא, הַדָּרִי לְאַגְּטָוּ שְׁלָא לְהַכְּנָס שְׁתִיִּי יְיָנִין? וַיָּשׁ לְוֹמֶר שְׁקָוֹשָׁנָא זָו רְשִׁי מִתְרָז בְּהַכְּיָאוּ אֶת הַמְּשָׁךְ דְּכָרְיוֹ «מַשְׁלָל לְמַלְךְ שְׁהִיה לוּ בָּן בֵּית»: בְּנִי אַחֲרָן נְחַשְּׁבָו לְבָנִי בֵּיתָוּ שֶׁל הַקָּבָ"ה, וְלֹכֶן גַּם אָמַנְמָם מַצְטוֹו שְׁלָל לְהַכְּנָס שְׁתִיִּי יְיָנִין, קָהָה עַלְיָהָם לְקַבֵּין זֹאת. מַעֲצָמָם, שְׁבָן בָּן בֵּיתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ מִפְּרָא אֶת הַנְּהָגוֹתִי.

צ"א פסוקים, עבריה סימן.

מפטיר יְמָם וְיִדְבֵּר יְהָה אֶל-מִשָּׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לְאַמְרָה: ט וְזֹאת תַּקְתָּה הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהָה לְאַמְרָ דְּבָר | אֶל-בָּנִי יִשְׂרָאֵל וְיַקְרָב אֶלְיָהָר פָּרָה אֶרְדָּמָה תִּמְיָה אֲשֶׁר אִיזְבָּה מָוָם אֲשֶׁר לֹא עַלְהָה עַלְיָה עַל: ט וְגַתָּתָם אָתָה אֶל-אַלְעָזֶר הַפְּתָחָן וְחוֹצִיאָ אָתָה אֶל-מִחוֹזָה לְמִחְנָה וְשַׁחַט אָתָה לְפִנֵּיו: ט וְלֹקַח אֶל-עַנְכָּה פְּנֵי אֶלְלָמְעוֹד מִדְמָה בְּאַצְבָּעָו וְהָזָה אֶל-עַנְכָּה פְּנֵי אֶלְלָמְעוֹד מִדְמָה שְׁבַע פָּעִים: ה וְשִׁרְפָּה אֶת-הַפְּרָה לְעַיְנָיו אֶת-עֲרָה וְאֶת-בְּשָׂרָה וְאֶת-דְּמָה עַל-פְּרָשָׁה יִשְׁרָף: וְלֹקַח הַפְּתָחָן עַז אָרוֹן וְאַזְוֵב וְשְׁנִי תְּולָעָת וְהַשְּׁלִיךְ אֶל-תְּזָהָב שְׁרָפָת הַפְּרָה: וְכֹבֵס בְּגָדוֹ וְהַפְּתָחָן וְרַחַץ בְּשָׂרָו בְּמַיִּים וְאַחֲרָיו יָבָא אֶל-הַמִּחְנָה וְטֻמְאָה הַפְּתָחָן עַד-הָעָרָב: ח וְהַשְּׁרָף אָתָה יְכָבֵס בְּגָדוֹ בְּמַיִּים וְרַחַץ בְּשָׂרָו בְּמַיִּים וְטֻמְאָה עַד-

בעת הגבהת הספר תורה ואמירות זואת התורה – אין מנהגנו להראות באצבע. * מנהגנו: מגביה הספר תורה ולאחרי שמראה אותה לקהל חורן ומניהה על הבימה וגוללה עצמה. ואו יושב על הספסל ואחר כורך המפה (= חוגר באבנט ועוטף במעיל). * כשמגביהין הספר תורה להראות הכתב לעם, כל אדם ישתדל לקרב עצמו לבימה כדי שיוכל לקרוא מה שכתוב בספר תורה בעת הגבהת הספר תורה, ויאמר:

וזאת התורה, אשר שם משה לפנינו בני ישראל:

عزيزיתים היא למוחקים פה, והמקיה מאשר. דבריה דרכינעם, וכלניתכיתה שלום. אריך ימים בימינה, בשמאליה עשר וכבוד. כי חוץ למן צדקה, יגדיל תורה וניאדר:

מדיקים לגולל הספר תורה נגד התפר, שמקום התפר יהיה באמצעות הספר תורה מבחוין. * האבנט חוגרים בתחילת שליש התחתון של הספר תורה.

לא תחילה המפטיר להפטיר עד שיגמור הגולל לגולל הספר תורה, כדי שגם הגולל יוכל להבין ולשmeno ממנו, שחובה היא על הכל לשימוש ההפטירה כמו הפרשה שבספר תורה.

ברכת ההפטירה לפנייה

ברוך אתה ייְ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אָשֵׁר בָּחר בְּנֵבִיאִים טוֹבִים וַעֲצָה בְּדִבְרֵיהֶם הנאים באמת ברוך אתה ייְ הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו ובנביאי האמת וצדקה:

חובה הוא על הכל לשימוש ההפטירה כמו הפרשה שבספר תורה. לפיכך, לא יקרו שנים ההפטירה כאחד בקהל רם שני קולות אין נשמעים, ויש נהגים מטעם הידוע להם, שלא לסמוק על שמיעה בלבד, אלא הם בעצםם קורין ההפטירה. ושומעין הברכות מפי המפטיר. מכל מקום, צרכיס ליזהר שלא יקרו בקהל רם אלא בנהת (מלה עם המפטיר). שולחן ערוך אדרמור הוקן, חלק ב סימן רפ"ד סעיף יא

עתרת מרים

זהן חביבה היא נסמה לשישראל טו ויהי דבריהiosa אל לאמור: עתה בא לפרש דבריה, מה שאמור בתקלה והרבי עילכם אדרם, שמי בזה שאלות פורש לא התייחסות, ולא גלם יונזר וקצתם אמר. יי' בן' אדים בית ישראל ישבים על אדרמתם בבצ'י ויטמאו אותה ברכם ובעלילותם

בפטמאת הנחה היהת רבקם לפני שלדי זה והאי מורתה מבעליה, צפתוי שטהור מטומאתם ואשב אליהם: יה ואשפָּךְ חמת עילתם עליהם בעלהם באביו רם תזק אשרשפכו על הארץ וגבלו ליהם טמאהה של שניהם פקיא הארץ זאת ישבה: ט ואפיין אתם בגנום ומן הגום וינרו הארץ נתמלו ברכם ובעלילותם בעלהם צפתי שפטתיהם: כ יבואו אל-הנגים אשר-באו שם ויחלו את-שם קרש באמר לך כי הרים הנה אשו אליהם הנה עם-יהודה אלה ר' לモרא יי' היהת דבריהם לנו, היהת ררכם טמאה לנו עד לחרחים. כ ויבוא, לפי פשוטו מוסב על בית ישראל שנאמר לעיל, שהוא לשון יהוד. ומדרשו, הקב"ה בא לשפטם: יה ואשפָּךְ חמת עיליהם עליהם אש-שרשפכו על הארץ ובגבלו ליהם טמאהה: ט ואפיין אתם בגנום וינרו בארצות ברכם ובעלילותם שפטתיהם: כ יבואו אל-הנגים

עמהם בוגלה. באמור לךם וגנו, ומהו החלוּל, באמור אויביהם עליהם עלייהם ע"מ ח' אלה ומאצנו נא', ולא היה יכול בירוי להצליח את עמו ואת הארץ. כב) אני עוזה, את התשועה שאושע אתה. כד) ולקחת אתכם מן הגוים וגנו, ובזה אגדש את שמי. כו) את לך האבן, הסבך התקוק והקשה באכו. לב) בשיה לך גבע ורד גבשו. כו) ואת רוחך אנתן בקרבתם, בלטמר, אחיך לךם רוח הקבאה. כח) והייתם לי לעם, שטר מושטה. ארחה לךם לאלהים, לשער לךם ולהישע אתהם. לא) ונקתתם בפניכם, והתקטטו על עצמכם, למפר, לובה עשינו מעשים כאלו.

ומארצו יראו כי אין לו יכולות למשאות בארץ: בא ואחמל על-שם קדש אשר חלחו אשר ננהל על ר' בית ישראל בנזום אשר-באו שמה: כב ^{לכז} אמר לבית-ישראל מה הוא אמר אדרני יהוה לא למענכם אני עשה בית ישראל להוציאם מארץ העם ולחייבם אל ארץ כי אסיל-שם-קדש אשר חללום בנזום אשר-באתם שם: כג מעעה וקדשתי אמר אדרני את-שם הונזרול המחלל בנזום המחלל בנזום אשר חללום בחוץם וידיעו הגוים בירני יהוה נאם אדרני יהוה בהקדשי בכם לעיניהם: שמה: ככ ^{לכז} אמר לבית-ישראל מה אמר אדרני יהוה לא למענכם אני אמר אדרני יהוה לא למענכם עשה בית ישראל כי אסיל-שם-קדש אשר חללום בנזום אשר-באתם כה וווקת עלייכם מים טהורים בו יראו מי אחר פירה ארפה ושרהתם מפל טמאותיכם ומבלגולייכם אמרת ארכם: כו ונתני לךם לך חיש לא שמע ורוח חרשה לךבל ובריה האל וברד באהבה אנתן בקרבתם והפטרתי את-לב האבן לך החק והקשה פאנו מברךם ונתני לך בשיר לך גבע ורד גבש: כו ואתרותיו רום הקדש אנטן בקרבתם ועל ר' השראת השכינה רום הקUSH תקבי פבנ' ושיתתי את אשר-בקחו פלבי ומישטי תשמרו ונשתם: כח ושבתם באורי אשר נתני לךם לך רוחות אלביכם והייתם לי לעם ואנבי אהיה לךם לאלהים: ט והושעתי אתכם מפל טמאותיכם וקרأتي אל-הרגן והרביתו אותו ולא-אנן עלייכם רעב: להרביתו את-פרי העץ ותנוקת השדה למן אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בנזום: לא זכרתם את-דריכם הרעים ומעליכם אשר לא-טובים ונקתתם בפניכם על עונתיכם ועל תוכחותיכם: לך לא למענכם אני-עשה נאם תקנו לא יבצ' עוז חרפת רעב בנזום כי מא לא יקרו לךם ספרי לךם, בשארם יצא מארץ לךם אחרה עבר ררעב הוא חרפה: לא זכרתם וכאשר חבירו את-דריכם הרעים ומעליכם אשר לא-טובים ונקתתם בפניכם ותתירנו פמד על עונתיכם ועל תוכחותיכם: לך לא

עתרת מורים

למענכם אני עשה את הצלחה זאת נאם אָדָנִי יְהוָה יְרֻעַ לְכֶם שָׁאוֹן תְּאֹלוֹת לְמַעֲנֵיכֶם פִּי בּוֹשׁוּ וְהַכְּלִמוּ מִדְרְכֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא טובים בֵּית יְשָׂרָאֵל: לנֶה אָמַר אָדָנִי יְהוָה יְרֻעַ בַּיּוֹם טָהֹרְךָ אֶתְכֶם מִכָּל עֲנוֹתֵיכֶם וְהַשְׁבָּתִי לְחוֹתָמָה אֲנִישָׁם אֶת־הָעָרִים וְגַבָּנוּ הַחֲרוֹבּוֹת: לד וְהָאָרֶץ הַגְּשָׁפָה הַשְׁמָמָה הַעֲבָרָה אֲבָרָהָה וְקַרְעָה תְּחִתָּה אֲשֶׁר יְהוָה שָׁמַמָּה לְעַנִּי פָּלָעָה: לה הַעֲבָרָה דָּרָךְ פָּמָת וְאַמְלָוִי תְּהִרְחָץ חָלוּ הַשְׁבָּה

הַיְהָה עֲשָׂה בְּנֵן הַטּוּ� בְּעָרָה
וְהַעֲשָׂים הַחֲרוֹבּוֹת וְהַנְּשָׁמָות
וְתְּנַהֲרָסֹת בְּצִוּרוֹת יְשָׁבוּ תְּנַשְּׁבוּ
בְּגָאָשָׁס: לו וְרָדוּ הַגּוֹן אֲשֶׁר
יְשָׁאָרוּ סְכִיבּוֹתֵיכֶם פְּיוֹ לְדַעַת
אֲנִי יְהוָה בְּנֵיתִי הַנְּהָרָסֹת
נְטַעַתִּי הַגְּשָׁפָה וְלֹא שָׁשָׁה תְּרַבֵּר
בְּמִקְרָה אֲנִי יְהוָה הַבָּרוּךְ וְשִׁיחַתִּי
אֲנִי הוּא הַמְּרַבֵּר שָׁפֵן וְתָה, וְאֲנִי הוּא
הַעֲשָׂה קָרְבָּר:

אָדָנִי יְהוָה יְרֻעַ לְכֶם בּוֹשׁוּ וְהַכְּלִמוּ
מִדְרְכֵיכֶם בֵּית יְשָׂרָאֵל: לנֶה אָמַר
אָדָנִי יְהוָה בַּיּוֹם טָהֹרְךָ אֶתְכֶם מִכָּל
עֲנוֹתֵיכֶם וְהַשְׁבָּתִי אֶת־הָעָרִים וְגַבָּנוּ
הַחֲרוֹבּוֹת: לד וְהָאָרֶץ הַגְּשָׁפָה תְּעַבֵּר
תְּחִתָּה אֲשֶׁר הִתְּהִרְחַץ לְעַנִּי פָּלָעָה: לה וְאַמְלָוִי הָאָרֶץ

לד) הַגְּשָׁפָה, אֲשֶׁר הִתְּהִרְחַץ
עד עַכְשִׁיו. חָלוּוּ הָאָתָה. בְּמוֹ
שִׁיאָמַר בְּלָשׁוֹן זָר "הָאִישׁ הַלְּוָה"
(בראשית כד.סח). לה) בְּצִוּרוֹת
יְשָׁבוּ, נָרוּ מִשְׁכּוֹת בָּאָנָשִׁים
וּמִמְּדָלִים וּבְחַמּוֹת.

הַגְּשָׁפָה אֲנִי יְהוָה דָּבָרִי וְעַשְׂתִּי:

לאחר שמסיים ההפטירה יאמר המפטיר ברכות אלו

ברוך אתה יי' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, צור כל הָעוֹלָם, צדיק בְּכָל הַדָּרוֹת,
הָאָל הַנְּאָמֵן הָאֹמֵר וְעוֹשֶׂה, הַמְּדָבֵר וּמְקִים, שֶׁבֶל דָבְרֵי אֶמֶת וְצִדְקָה:
נְאָמֵן, אתה הוּא יי' אֱלֹהֵינוּ נְאָמְנִים דָבְרֵיךְ, וְדָבֵר אֶחָד מִדְבָּרֵיךְ אַחֲרָךְ לֹא
יַשׁוֹב רִיקָם, כִּי אֵל מֶלֶךְ נְאָמֵן וּרְחָמֵן אתה. ברוך אתה יי', הָאָל הַנְּאָמֵן בְּכָל
דָבְרֵיךְ:

רחם, על ציון כי היא בית חיינו, ולעלובת נפש תושיע ותישמה במרה
בימינו. ברוך אתה יי'. משיח ציון בבניה:

شمיחנו, יי' אֱלֹהֵינוּ, בְּאַלְיהוּ הַגְּבִיא עַבְדֵךְ, וּבְמַלְכּוֹת בֵּית דָוד מִשְׁיחָךְ,
במרה יבוא ויגל לבנו, על כסאו לא ישב זר, ולא ינהלו עוד
אחרים את כבוזו. כי בשם קדשך נשבעת לו, שלא יכבה נרו לעולם ועד:
ברוך אתה יי', מגן דוד:

על התורה, ועל ההעבודההגביאים ועל השבת הזה, שנתתלנו ייְהִי אֱלֹהֵינוּ לְכָדְשָׁה וּלְמִנּוֹחָה, לְכָבָד וּלְתִפְאָרָת. עַל הפל, ייְהִי אֱלֹהֵינוּ אֲנָהָנוּ מָזְדִים לְהָ, וּמִבְרָכִים אֶזְתָּה. וַתְּבָרֵךְ שָׁמֵךְ בְּפִי כָּל חַי תִּמְיד לְעוֹלָם וְעַד: בָּרוּךְ

אתה ייְהִי, מקדש השבת:

המוֹלֵד: יוֹם הה, שעָה 10 בבֹּקָר, 15 דקָוִת ו16 חֶלְקִים.
ראֲשֶׁר-חֶדֶשׁ נִיסְן, ביּוֹם השְׁבַת-קֹדֶשׁ, הבָּא עלִינּוּ לְטוֹבָה.

25 – לפי רבי אין להסתפק, כיון דאמר בבריתא (לעיל טו): הדרנה אם
26 עבר עברי הנזכר לגוי ויצא בשעה, sclbarora יש למך כל וחומר,
27 שאם מי שיאנו גנאל באלה – בקרובים המוכרים לעיל, והוא
28 הנזכר לישראל, גנאל בשש שנים, נזכר לגו שגאל בקרוביים,
29 ודאי שייגאל בשש שנים. אלט – מוכחים מדבריו, שהנזכר לשישראל
30 לא מיטיק – אינו נגאל בקרובים. כי יתבעי לך – מה שיש להסתפק
31 הוא אל-יבא דרכנן – לשיטת חכמים שאינם אומרים את דקל והחמור
32 הזה, מא – מה הדין, נגאל בקרובים או לא. וצדדי הספק הם, האם
33 יולפין – לומדים אנו גוירה שוה 'שבר' 'שבר' מember לנו, נאמר
34 בנזכר לגוי 'בשביר' שנבה בשנה, ונאמר בנזכר לשישראל כי משנה
35 שבר שכיר/, לומדים שבשים שנember לגוי נגאל בקרובים, אף
36 נEMBER לשישראל גנאל, ולא דריש – ואינם דורשים שנember בנEMBER
37 לגוי ינאלני, ממעט שאין הנזכר לשישראל נגאל בקרובים, או
38 דריש – או שמא הם סוברים, שהנזכר בנEMBER לגוי ינאלני,
39 ממעט שהקרוב יגאלן רק זיה – לנEMBER לגוי, ולא אחר – לנEMBER
40 לישראל, שבו אין דין וגאות קרובים.
41 פא שמע, שנינו בבריתא, נאמר בהתרזה זובלן ארץ אחותכם פאליה
42 מתנו לא-ירץ, ולא התפרש איזו גאותה בא הפסוק לרבות, מפרשת
43 הברברתא שבא לרבוֹת תהיִם ועַבְרִי שגאלָם בקרוֹבִים. מא –
44 לאו – האם אין הכוונה ל'תמי עיר' חסיה ועבד עברי הנטבר ל'ישראלי'.
45 דוחה הגמרא, לא, אלא לרבות עד עברי הנטבר לעופר בוכבים.
46 מקשה הגמרא, וכי עבד עברי הנטבר לעופר בוכבים צrisk ריבוי
47 לנאות קרובים, הרי בחריא' (בפירוש) ברכב בה' א' דדו א' ב' דדו
48 יגאלנו.

המשך ביאור למסכת קידושין ליום שישי עמו א' תוניה לה, אחד מאחיו יגאלנו. או דדו א' ב' יגאלנו, או
1 משאר בשרו ממשפחו יגאלנו, וכו', שואלת הבריתא, מה
2 תלמוד לוייר יגאלני יגאלני יגאלני שאלש פעימות, ועונה, שבא
3 ל'באות כל ה'אות – כל המוכרים העומדים להגן, שנאות
4 כבוד רוח, ובפשותו היינו שנגאלות להגן, שנאות
5 כבוד רוח – האם אין כוונת הפסוק לרבות בתי עיר' חסיה ועבד עברי
6 מאי לאו – האם אין כוונת הפסוק לרבות גאות גאותה שנגאלים
7 בנEMBER לשישראל, שלא נאמר הדבר גאות גאותה שגאלים
8 הגמרא, לא, אלא הפסוק מרובה בפי חזרים ושדה אחויה שנגאלים
9 בקרובים.
10 מקשה הגמרא, וכי יש צורך לרבות גאות קרובים בפי חזרים
11 ושדה אחויה, הרי בשדה אחויה נאמר בפירוש גאות קרובים,
12 ובבתי חזרים בחריא' ו' בפירוש' בתי יבמי החזרים וגוי על שדה
13 האורי יחש' וגוי, שדינם כשרה אחויה.
14 מתרצת הgemara, בראט ו' – כמו שאמר ר' נחמן בר יצחק בענין
15 אחר, שבא הכתוב ל'קרוב' קדום – שמוי שקרוב יותר, קודם
16 יותר לנאות, ה'בָּא נְמֵי – קר נפרש גם בא', שבא הכתוב ל'קרוב' קדום
17 קודם – שמוי שקרוב יותר, קודם יותר לנאות, וכסדר שנאמר
18 בנEMBER לגוי קודם שגואל דודו, ואחר קר בן דודו, ואחר קר קרוב
19 אחר, אף בשדה אחויה ובתי החזרים שלא נטאש בהם סדר.
20 הקרוב ביחסו הוא זה שגואל.
21 שואלת הgemara, ה'בָּא אַיִתָּר – היכן נאמרו דבריו דבר נחמן בר
22 יצחק, מшибה הגמרא, א' – על ספק זה, דראבעא ל'חו –
23 שהסתפקו חכמים, האם עבד עברי נ Ember ל'ישראל גנאל ל'קרובים,
24 או אינו גנאל ל'קרובים. ומפרשת הגמרא, אלט דרכו לא תעכע לך

אגרות קודש

ב'ה, ו' ניסן, תש"ב
ברוקlein, נ.ג.

שלום וברכה!

בمعנה למכתבו מיום ר'ח ניסן,

– שאלת רב מורה הוראה שם שיברר דעת הרופאים – כי כתבו ציעיג אם מדויק הוא.

ברכתהחה"פ כשר ושמח

בשם כ"ק אדמומי' שליט'א

mozciv

לוח זמנים לשבוע פרשת שמיini בערים שונות בעולם

זמןנו יומן ראשון ויום שבת

(ח) = שעון חורף (ק) = שעון קיץ

שבט יום שבט	כניסת שבט	צאת הכוכבים			שקיעה			זמן תפילה	סוף זמן קריאת שםע			זריחה			מדינה ועיר
		א	ב	ג	א	ב	ג		א	ב	ג	א	ב	ג	
		ש	א	ש	ש	א	ש	ש	ש	א	ש	א	ש	א	
19:37	18:40	19:27	19:23	19:01	18:57	10:39	10:43	09:34	09:39	09:00	09:05	06:28	06:36		באר שבע (ק)
19:38	18:33	19:28	19:23	19:04	19:00	10:38	10:42	09:33	09:38	08:58	09:03	06:26	06:34		חיפה (ק)
19:36	18:24	19:26	19:22	19:04	19:00	10:37	10:41	09:32	09:37	08:58	09:03	06:26	06:34		ירושלים (ק)
19:38	18:42	19:28	19:24	19:02	18:58	10:39	10:43	09:34	09:39	08:59	09:05	06:28	06:35		תל אביב (ק)
20:14	19:07	20:01	19:51	19:27	19:18	10:49	10:54	09:42	09:49	08:56	09:04	06:30	06:42		אוסטרליה, וינה (ק)
18:51	17:56	18:40	18:49	18:13	18:22	10:27	10:27	09:27	09:25	08:51	08:49	06:35	06:30		אוסטרליה, אודסה (ק)
20:13	19:08	20:00	19:52	19:28	19:20	10:52	10:57	09:46	09:52	09:01	09:09	06:34	06:46		אוקראינה, דונז'יק (ק)
19:48	18:41	19:34	19:25	19:01	18:52	10:23	10:29	09:17	09:24	08:31	08:39	06:05	06:17		אוקראינה, דניפרו-פודולסק (ק)
20:00	18:53	19:46	19:37	19:12	19:03	10:34	10:40	09:28	09:35	08:41	08:49	06:15	06:28		אוקראינה, ציטומיר (ק)
20:29	19:20	20:15	20:05	19:40	19:30	10:59	11:05	09:52	10:00	09:04	09:12	06:39	06:52		אוקראינה, מילאנו (ק)
20:22	19:13	20:08	19:58	19:32	19:23	10:52	10:57	09:45	09:52	08:56	09:04	06:31	06:45		אוקראינה, קייב (ק)
20:38	19:36	20:25	20:17	19:55	19:48	11:18	11:23	10:12	10:19	09:29	09:36	07:01	07:13		איטליה, מילאנו (ק)
18:51	18:03	18:43	18:44	18:21	18:22	10:16	10:18	09:14	09:16	08:45	08:47	06:14	06:16		אקוואדו, קטו (ח)
19:24	18:31	19:13	19:21	18:47	18:55	11:00	11:00	10:00	09:59	09:25	09:24	07:07	07:03		ארגנטינה, בואנוס איירס (ח)
20:15	19:18	20:03	20:13	19:34	19:44	11:53	11:52	10:53	10:51	10:15	10:13	08:02	07:56		ארגנטינה, ברילוציה (ח)
20:12	19:13	20:01	19:55	19:32	19:26	11:03	11:07	09:57	10:03	09:19	09:25	06:49	06:58		ארה"ב, בולטימורו (ק)
20:03	19:03	19:52	19:45	19:22	19:16	10:52	10:56	09:46	09:52	09:07	09:13	06:37	06:47		ארה"ב, בוקולין (ק)
20:04	19:04	19:52	19:46	19:23	19:16	10:52	10:57	09:47	09:53	09:07	09:13	06:37	06:47		ארה"ב, ג'רסיסטי (ק)
20:42	19:41	20:30	20:23	20:00	19:53	11:28	11:33	10:22	10:28	09:41	09:48	07:12	07:22		ארה"ב, דטרויט (ק)
20:17	19:23	20:07	20:03	19:42	19:38	11:20	11:23	10:15	10:19	09:41	09:46	07:09	07:16		ארה"ב, האוסטון (ק)
19:51	18:55	19:41	19:36	19:14	19:09	10:49	10:53	09:44	09:49	09:09	09:14	06:37	06:45		ארה"ב, לוס אנג'לס (ק)
20:13	19:20	20:03	20:00	19:39	19:36	11:20	11:23	10:15	10:20	09:43	09:47	07:11	07:17		ארה"ב, מיאמי (ק)
20:00	18:59	19:48	19:42	19:18	19:12	10:48	10:52	09:42	09:48	09:02	09:08	06:32	06:42		ארה"ב, ניו יורק (ק)
20:27	19:27	20:16	20:09	19:46	19:40	11:16	11:21	10:10	10:16	09:31	09:37	07:01	07:11		ארה"ב, פיטסבורג (ק)
20:00	18:59	19:48	19:41	19:18	19:11	10:46	10:51	09:40	09:46	09:00	09:07	06:31	06:41		ארה"ב, שיקגו (ק)
19:05	18:16	18:56	19:00	18:33	18:38	10:37	10:38	09:35	09:36	09:06	09:06	06:39	06:38		בוליביה, לה-פס (ח)
21:08	19:58	20:54	20:43	20:18	20:08	11:36	11:42	10:29	10:36	09:39	09:48	07:15	07:28		בלגיה, אנטוורפן (ק)
21:08	19:58	20:53	20:43	20:17	20:08	11:36	11:42	10:29	10:37	09:40	09:48	07:16	07:29		בלגיה, בריסל (ק)
18:38	17:52	18:28	18:34	18:09	18:14	10:12	10:12	09:11	09:10	08:40	08:39	06:15	06:13		ברזיל, סאו פאולו (ח)
18:26	17:36	18:17	18:22	17:53	17:58	10:00	10:00	08:59	08:58	08:28	08:28	06:03	06:01		ברזיליה, ברלין (ק)
20:27	19:21	20:12	20:02	19:38	19:27	10:54	11:00	09:47	09:54	08:56	09:05	06:33	06:46		בריטניה, לונדון (ק)
20:40	19:30	20:25	20:13	19:47	19:36	11:02	11:08	09:54	10:02	09:01	09:10	06:39	06:54		בריטניה, מנצ'סטר (ק)
20:35	19:25	20:20	20:09	19:45	19:34	11:00	11:05	09:52	10:00	09:00	09:10	06:38	06:52		גרמניה, ברלין (ק)
20:49	19:40	20:35	20:25	19:59	19:50	11:19	11:25	10:12	10:20	09:24	09:32	06:59	07:12		גרמניה, פרנקפורט (ק)
18:38	17:53	18:29	18:35	18:10	18:17	10:13	10:13	09:12	09:11	08:40	08:40	06:17	06:14		דרום אפריקה, יוהנסבורג (ח)
19:25	18:34	19:16	19:15	18:53	18:51	10:39	10:41	09:35	09:38	09:04	09:08	06:32	06:37		הוזו, מומבאי (ח)
19:21	18:30	19:12	19:11	18:49	18:47	10:35	10:38	09:31	09:34	09:01	09:04	06:28	06:33		הוזו, פונה (ח)
20:02	18:56	19:49	19:40	19:15	19:07	10:38	10:44	09:32	09:39	08:46	08:54	06:20	06:32		הונגריה, בודפשט (ק)
20:08	19:08	19:56	19:50	19:27	19:20	10:57	11:01	09:51	09:57	09:11	09:18	06:42	06:52		טוקיו, איסטנבול (ק)
20:29	19:30	20:18	20:12	19:49	19:44	11:22	11:26	10:17	10:22	09:39	09:45	07:08	07:18		יוקו, אוטונה (ק)
20:22	19:16	20:09	20:00	19:36	19:27	10:59	11:05	09:53	10:00	09:08	09:16	06:41	06:53		מולדובה, קישינב (ק)

זמן יום ראשון ויום שבת

(ח) = שעון חורף (ק) = שעון קיץ

שבט יום שבט	כניסת שבט	צאת הכוכבים			שקיעה			זמן תפילה	סוף זמן קריאת שםע			זריחה			מדינה ועיר
		א	ש	א	ש	א	ש		א	ש	א	ש	א	ש	
		א	ש	א	ש	א	ש	א	ש	א	ש	א	ש	א	
19:23	18:32	19:14	19:12	18:50	18:49	10:36	10:39	09:32	09:35	09:01	09:05	06:28	06:33	מקסיקו, מקסיקו סיטי (ח)	
19:01	18:01	18:48	19:00	18:17	18:28	10:38	10:37	09:39	09:36	08:57	08:54	06:48	06:41	ניו-זילנד, קרייסטצ'רץ' (ח)	
18:57	18:03	18:47	18:44	18:22	18:19	10:03	10:06	08:58	09:02	08:25	08:30	05:53	06:00	נפאל, קטמנדו (ח)	
19:43	18:54	19:34	19:35	19:12	19:13	11:07	11:09	10:04	10:06	09:36	09:38	07:04	07:06	סינגפור, סינגפור (ח)	
20:04	18:53	19:49	19:38	19:12	19:02	10:29	10:35	09:22	09:30	08:31	08:40	06:08	06:22	פולין, ורשה (ק)	
18:42	17:53	18:33	18:37	18:10	18:14	10:12	10:13	09:10	09:11	08:41	08:42	06:13	06:13	פרא, לימה (ח)	
20:56	19:51	20:43	20:35	20:11	20:03	11:36	11:41	10:29	10:36	09:46	09:53	07:18	07:30	צ'רפת, פריז (ק)	
21:12	20:06	20:58	20:48	20:25	20:16	11:45	11:50	10:38	10:45	09:51	09:59	07:26	07:38	צ'רפת, פריז (ק)	
18:36	17:47	18:27	18:28	18:05	18:06	09:58	10:00	08:55	08:57	08:27	08:29	05:55	05:57	קלומביה, בוגוטה (ח)	
20:30	19:30	20:17	20:10	19:49	19:42	11:13	11:18	10:07	10:13	09:25	09:32	06:56	07:07	קנדה, טורונטו (ק)	
20:09	19:06	19:56	19:48	19:25	19:18	10:49	10:54	09:43	09:49	08:59	09:07	06:32	06:43	קנדה, מונטריאול (ק)	
19:46	18:49	19:35	19:30	19:08	19:03	10:43	10:47	09:38	09:43	09:02	09:07	06:31	06:39	קפריסן, לירנקה (ק)	
20:31	19:16	20:15	20:03	19:36	19:24	10:48	10:55	09:41	09:49	08:45	08:55	06:25	06:40	חוואי, ליבאווטש (ח)	
20:07	18:53	19:51	19:38	19:13	19:01	10:22	10:28	09:13	09:22	08:16	08:27	05:57	06:13	חוואי, רוסטוב על-הדון (ח)	
19:39	18:33	19:26	19:17	18:52	18:44	10:16	10:21	09:09	09:16	08:24	08:32	05:58	06:10	שוודיה, ציריך (ק)	
20:44	19:42	20:31	20:22	20:02	19:53	11:21	11:26	10:14	10:21	09:29	09:36	07:02	07:14	תאיילנד, בנגקוק (ח)	
19:02	18:12	18:53	18:52	18:30	18:30	10:19	10:22	09:16	09:19	08:46	08:49	06:13	06:18		

סדר מצות הדלקת נרות לשבת קודש

מצווה זו שיכת גם לבנות ישראל, ועד לילדה קטנה ... אפילו אם היא בת שנה וכבר מתחילה לדבר ויכולת להדלק ולברך ... ביחד עם אהיותי, ועל אחת כמה וכמה אמה שمدליקת לאחריהן, כדי שתוכל לעזור להן בהדלקת הנר.

ויש להשபיע גם על בנות קטנות שהגיבו לחינוך, שגם הן תדלקנה נרות שבת וחג, כמו שמדובר במקרה. ואפילו אם הדבר מוטל בספק, אם היא כבר הגיעה לחינוך או לא - גם אז כדאי שיאיר מזלה שבוע קודם או כמה ימים קודם !

זמן הדלקת הנרות הוא כפי המתפרקם בכל מקום וממקום על ידי הגורמים המוסמכים - אסור בשום אופן להדלק לאחר זמן זה.

מנגן הטוב של בנות ישראל ... להפריש לזכה לפני הדלקת הנרות - כמובן כאשר הדלקת הנרות היא ביום חול. אסור לטלטל ח"ו את קופת הזכקה לאחר הדלקה ולכך צריכים להניחה לכתחילה [=לפני כניסה השבת ולפני הדלקה] במקומות שתישאר שם עד לאחר הבדלה.

mdlיקים את הנרות ואחריו כן מברכים:

**ברוך אתה ייְ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אָשֵׁר קִדְשָׁנוּ בְמַצּוֹתֵינוּ וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק
נֵר שֶׁל שְׁבָת קָדְשָׁן:**

תפלת הדרך

צריך לאומרה כשהוחזק בדרך חזן לעיר ביום ראשון כנסוע מביתו, וטוב לומר מעומד אם אפשר בקל. ובשאר הימים שמתעכבר בדרך עד שבו לביתו יאמר אותה בכל בוקר אפילו במלון ויחזור ברוך אתה שומע תפלה בלי הוכרת שם: **יהי רצון מלפניך יי' אלהינו ואלהוי אבותינו, שתוליכנו לשלום ותצעירנו לשלום ותדריכנו לשלום ותסמכנו לשלום, ותגיננו למchio חפצנו לחיים ולשמחה ולשלום,** (אם דעתו לחזור מיד אומר **ותחזירנו לשלום**), **ותzielנו מפה כל-אוב ווארב ולסתים וחיות רעות בדרך ומכל פורענות הפתרגשות ובאות לעולם.** **ותשלח ברכה בכל מעשה ידינו, ותתני לנו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך וב уни בדוריאני, ותגמלנו חסדים טובים ותשמע קול תפלהנו כי אתה שומע תפלה בלהפה: ברוך אתה יי', שומע תפלה:**

לזכות

לוי שי הלוי בן חנה

וזוגתו אולגה שרה בת תמר

וযוצאי חלציהם

צבי ובעלה דוד הלוי אליעזרוב

שלום יצחק הלוי וזוגתו אורלי

רות ובעלה אפרים הלוי ילייזרוב

זבולון הלוי וזוגתו רות

חגית ובעלה גבריאל סופייב

שמעי' הלוי וזוגתו מוריאל

אלית ובעלה גدعון יעקבsson

יהושע הלוי ואור אבנר הלוי שיחיו

לביב

ניתן להשיג שיחות קודש ומארמי דא"ח אלון

מספר: 9606108 3 (972)

ת.ד. 373 כפר חב"ד 60840 ישראל -

E-mail: Israel@DvarMalchus.Org USA@DvarMalchus.Org

להרשמה ומינויים: 9601001 3 (972)

להורדת הקבצים:

Internet: www.DvarMalchus.Org

www.otzar770.com * www.lahak.org * www.Chasidut.TV

Dvar Malchus

Issue # 00519

27/03/2016

P.P.

שולם

1949

תל אביב



הערות ותיקונים ניתן לשולח ל:

E-mail: chazak@zahav.net.il - www.chazak.co.il



הוירדו את יישומו

דבר מלכות

מחנות היישומים

